

Barcode : 99999990809228
Title - Sahajanand Swami Vachanamrut Prarambha
Author -
Language - gujarati
Pages - 666
Publication Year - 0
Barcode EAN.UCC-13

महाराज श्रीनगवतप्रसादजिनी आज्ञायि सा० वसन्तजी वी०
कुबेरदासे छपावी प्रसीध कस्या.

मुंबईमां गणपत रुष्णाजीना छापखानाना मालेक

आत्माराम कान्होबा

ऐ ओ ऐ छाप्यां.

संवत् १९३३. सन १८७७.

छपावी प्रसिद्धकरनारे स० १८६७ ना आक्ट २५ मुजब कोपी
राइटनो हकराख्यो छे.

श्रीसहजानंदस्वामिनेनमोनमः॥ ॥ पातुं धर्ममधर्ममुत्खनयितुं श्रीजक्तिधर्मागतोजातायोत्तरकोसलेषुदययासर्वे
 श्वरेशायच ॥ तृप्तिवाक्यसुधारसैर्विदधतेनैर्जैर्निजानां मुहुस्तस्मै श्रीहरयेनमोस्तुसहजानंदायसद्गणिने ॥ १ ॥ ज्ञाने
 नधर्मेण युतां विरक्त्यामाहात्म्यबोधेन च यो निजस्य ॥ प्रवर्तयामास ननु विस्वजक्तिस श्रीहरिर्नोस्तुमतिप्रदाता ॥ २ ॥
 अज्ञानसंज्ञंगहनांधकारं निजाश्रितत्वांतगुहागतं यः ॥ अपाहरज्ज्ञानदिवाकरः श्रीधर्मागजन्मा जयति प्रभुः सः ॥ ३ ॥
 प्रोक्तानियानीहवचोमृतानि श्रीस्वामिना तननिजाश्रितेभ्यः ॥ तेषां लिखामः कतिचित्तदीयतु शैथिल्यथा बुद्धियथा श्रुतं च
 ॥ ४ ॥ तत्रादौ श्रीहरेस्तस्य जन्मादिचरितं शुभम् ॥ कथयामः समासेन तदीयानंददायकम् ॥ ५ ॥ श्रीगोलाकनामध्याने
 विषे जगवाननुं अक्षरधामछेते केवुंछेते कोटिकोटिभूय चंद्रने अग्रिते सरखुं प्रकाशमानछेने दिव्यछेने अत्यंत श्वेतछेने
 सच्चिदानंदरूपछे ॥ अने जेने ब्रह्मपुरकहेछे अमृतधामकहेछे परमपदकहेछे अनंत अपारकहेछे ब्रह्मकहेछे चिदाकाश
 कहेछे एवुं जे एअक्षरधामतेने विषे श्रीकृष्ण जगवान जेते सदाय विराजमानछेते केवाछेते जेने पुरुषोत्तमकहेछे वासुदे
 वकहेछे नारायणकहेछे परमात्माकहेछे ब्रह्मकहेछे परब्रह्मकहेछे ईश्वरकहेछे परमेश्वरकहेछे विष्णुकहेछे ॥ अने वक्षीते
 जगवान केवाछे तोक्षर अक्षर थकि परछे सर्वज्ञछे सर्वकर्ताछे सर्वनानियंताछे सर्वना अंतर्यामीछे सर्वकारणनाकार
 णछे निर्गुणछे स्वप्रकाशछे स्वतंत्रछे ॥ अने ब्रह्मरूप एवा जे अनंत कोटिमुक्तते मने उपासना करवा जोग्यछे ॥ अने अनंत
 कोटिब्रह्मांडनिजे उत्पत्तिस्थितिने प्रलयते रूपछे दीक्षा जेने एवाछे ॥ अने प्रकृति पुरुषकाक्ष प्रधान पुरुषने महत्त्वादिक
 एजे पोतानि शक्तियांतेना प्रेरकछे ॥ अने अनंत कोटिब्रह्मांडनाराजाधिराजछेने सदा किशोरमूर्तिछेने कोटिकोटिकंदर्प

સરસાસુંદરછેનેનવીનમંઘસરસોશામછેવર્ણજેનોએવાછે ॥ અનેઅમુદ્યનેદિવ્યએવાંજેનાનાપ્રકારનાંવસ્ત્રનેઆનૂષ
 ણતેણેજુક્તછે ॥ અનેકાંનનેવિષેમકરાકારકુંડલધરિરત્યાછેનેમસ્તકનેવિષેનાનાપ્રકારનારત્નેજહિતએવોજેમુગટતેને
 ધરિરત્યાછે ॥ અનેશરદઋતુનુંજેકમલતેનિપાંખડિસરસાંઅણિયાલાંછેનેત્રકમલજેનાંએવાછે ॥ અનેરુદુંએવુંજેસુગં
 ધિમાનચંદનતેણેકરિનેચરચ્યાંછેઅંગજેનાંએવાછે ॥ અનેમધુરેસ્વરેકરિનેવેણુંનેવજાડેછેઅનેરાધિકાજિનેલક્ષ્મિજિ
 તેણેપુજ્યાછે અનેમૂર્તિમાનએવાંજેસુદર્શનાદિકઆયુધતથાનંદસુનંદનેશ્રીદામાદિકજેઅસંખ્યપાર્ષદતેમણેસેવ્યાછે
 અનેકોટિકોટિસૂર્યચંદ્રસરસાપ્રકાશજુક્તછે મૂર્તિજેનીએવાછેઅનેઅનંતકોટિએવાંજેકલ્યાણકારિગુણતેણેજુક્તછે
 અનેધર્મજ્ઞાનનેવૈરાગ્યાદિકજેએશ્વર્યતથાઅણિમાદિકજેમિદ્ધિયોતેમણેસેવ્યાંછેચરણકમલજેનાંએવાછે ॥ અનેમૂ
 ર્તિમાનએવાંજેચારવેદતેમણેસ્તુતિનેકસ્યાછે ॥ અનેવાસુદેવાદિકજેચતુર્વ્યૂહતથાકેશવાદિકજેચોવિસમૂર્તિયોતથા
 વારાહાદિકઅવતારએસર્વેનાધરનારાછેએવાંજેશ્રીઋણપુરુષોત્તમન્નગવાનતેજેતેઆજેપોતાનુંસમગ્રએશ્વર્યતેણેજુક્ત
 થકાપૃથ્વીનેવિષેએકાંતિકધર્મનેપ્રવરતાવવાનેઅર્થેનેપોતાનાએકાંતિકન્નકજેધર્મન્નકિનેમરીચ્યાદિકઋષિતેમ
 નિરક્ષાકરવાનેઅર્થેનેતેમનેસુખઆપવાનેઅર્થેનેઅનેકજીવનાંકલ્યાણકરવાનેઅર્થેનેઅધર્મનોઉછેદકરવાને અર્થે
 કોશલદેશનેવિષેપ્રગટથાતાહવા ॥ હવેએન્નગવાનજેવિરિત્યેપ્રગટથાછેતેસંક્ષેપેકરિનેકહિયેછડ્યે ॥ એકસમેમરી
 ચ્યાદિકઋષિજેતેવદરિકાશ્રમનેવિષેશ્રીનરનારાયણન્નગવાનનાંદર્શનકરવાસારુઆવતાહવાતેવાતનેસાંન્નલિનેધ
 મંદેવપણપોતાનીશ્રીજેમૂર્તિતેણેસહિતથકાશ્રીનરનારાયણનાંદર્શનકરવાઆવ્યાપછેતે ઋષિનીસન્નનેવિષેઉદ્ભવેસ

हितवेठाएवाजे श्रीनरनारायण ऋषितेनुदर्शनकरिने श्रीनरनारायणं मांन्याथकाधर्मदेवजेते तेसज्जानेविषे वेसताह
वा॥अनेमरीच्यादीकऋषिये श्रीनारायण ऋषिआगद्यप्रथमकरिहतिजे नरतखंडनावृत्तांतनिवार्त्तातेने श्रीनारायण
ऋषिनामुखारविंदयकीएकाग्रचित्तथैनेधर्मदेवजेतेसांजलताहतातथातेऋषिने उद्धवतेपणतेवात्तानेएकाग्रचित्तथै
नेसांजलताहता तेसमयमांकेलासपर्वतथकिदुर्वासाऋषिजेते श्रीनारायण ऋषिने दर्शनेआव्यातेनुकोइथिसन्मान
थयुंनहिमाटेतेदुर्वासाऋषितोएधर्मादिकसर्वेनेशापदेताहवाजेमाराअपमाननाकरनाराजंतमेसर्वेतेनरतखंडनेवि
षे मनुष्यपणानेपांमोनेत्यांअसुरथकिअपमाननेनेकष्टनेपांमोएवाशापनेसांजलिनेधर्मदेवघणीकप्रकारनाविनये
जुक्तवचनेकरिने शांतिपमाज्याएवाजे दुर्वासाऋषितेबोल्याजेतमेसर्वे श्रीनारायण ऋषिनी वार्त्तासांजलवानेविषे
आसक्तहतामाटेमुनेनेदेख्योनेमारुसन्माननथयुंनिमुनेखवस्यनोतितेसारुमेंतमनेशापदीधोपणतेमाराशापतांनि
वारणनहिथायपणतेशापजेलाहुंतमनेअनुग्रहकरुछुं जेहेधर्मदेवतमेनेआतमारिस्त्रिमूर्त्तितेब्राह्मणनाकुलनेविषे म
नुष्यदेहधरशोनेत्यांआनारायण ऋषितमारापुत्रथाश नेतमनेनेआऋषियोने माराशापथकिमुकावशनेअसुरनाक
ष्टयकितमारिसर्वेनिरक्षाकरशेएमकहिनेदुर्वासाऋषीतापाछाकैलासपर्वतमांगया ॥ पछे श्रीनारायण ऋषिजेतेध
र्मादिकसर्वप्रत्येबोलाहवाजेअपराधविनाजे आशापतमनेथयोतेनेजोहुंटाववाने इहुंताहुंसमर्थहुंतेदक्षिजायप
णहमणेनरतखंडनेविषेकलिजुगनावलनेपांमिनेअधर्मनेअसुरतेवहुट्हीनेपांम्याछेतेमनानाशनेअर्थमारिइछाय
करिनेजएशापथयोछे तेमेंअंगीकारकस्योछे माटेहेधर्महुंतमारापुत्रथैनेतेअसुरनेनेअधर्मनो नाशकरिशनेतमारि

सर्वेनिरक्षाकरि शने पृथविने विषे एकांतधर्मने प्रवरता विशमाटे तमे कांई चितारा खशोमांने पृथविने विषे सर्वे मनुष्यदे
हने धारो एवां वचनसां नलीनेने श्रीनारायण ऋषिने नमस्कार करिने धर्मादिक सर्वे जेते मनुष्यदे ह धरवाने अर्थे पृथवी
प्रत्ये जाता हवा ॥ हवे धर्मने मूर्ति जे विरित्ये प्रगट थयां छे ते कहिये छइ जे कोशखदेशने विषे इटारना मे पुरछे ते मां शरव
रीया ब्रह्माण सामवेदि प्रांढवा दशर्माना मे हता ते यकी न्याग्यवतीना मे जेते निपत्तीतेने विषे धर्मदेव जेते संवत् १७९६
सतरसोने छनुना कार्तिक शुदी ११ एकादशीने दिवस मध्याह्न पछे प्रगट थाता हवा अने पिता जेते विधिये करिने ते मना
जात कर्मादिक संस्कारने करता हवाने बारमे दिवसे देव शर्मा एवुं नाम धरता हवा ॥ अने ते कोसखदेशने विषे जछ पैया
नामे गां ममां चवाडि रुष्ण शर्माना मे ब्राह्मण तेथ कि नवानिना मे जेते नीपत्तीतेने विषे मूर्ति जेते संवत् १७९८ सतरसो
ने अठांणुना कार्तिक शुदि १५ पुन्यमने दिवस सायंकाले प्रगट थाता हवां ते पछे दिवसे दिवसे मोटां थयांने श्रीरुष्ण नग
वाननी अतिशे नक्तिकरवा दगां माटे नक्ति एवाना मने पां मतां हवां ॥ पछे ए नक्तिने पिता जे रुष्ण शर्मा ते जेते पोतानि पु
त्री जे नक्तिने नो धर्मना अवतार जे देव शर्मा ते साथे यथाविधिविवाह करता हवाने ए जे पोताना जमाइतेने पोताना गां म
मां पोताने घेर राखता हवा ॥ पछे ते देव शर्मा जेते नक्ति जे पोतानि पत्नीतेने सहित गृहस्थाश्रमना जे धर्मतेने आशरिने श्रीरु
ष्ण नगवाननि नक्तिकरता हवा ॥ अने पोते धर्मने विषे अतिद्रढपणे वरत्यातेने जोइने सर्वे लोक जेते धर्म एवेना मे करिने
जबो द्वावता हवा ॥ पछे ए धर्म नक्तिने असुर थकि अतिशे कष्ट थुंतेना निवारणने अर्थे ते धर्म नक्ति जेते दंदावन मां जाइ
ने मरिच्यादिक ऋषियें जुक्त थकां श्रीरुष्ण नगवाननि आराधना करतां हवां तेने करिने ते नगवान एमनि उपर्यप्रसन्न

थयानेपोतानांअक्षरधाममां जेवापोतेसदाविराजमानछे तेवुंपोतानुंदर्शनआपिनेधर्मनक्तिप्रत्येबोखताहवाजेहेध
र्मनक्तिमनेकष्टनादेनाराजेअसुरतेमनेपूर्वमेंरुष्णावतारनेविषेमास्याहतातेमारेउपरगएमनेवैरछे माटेतमनेमारा
जांणिनेपीडेछेतेअसुरनानाशनेअर्थेहुंजेते नारायणकृपिरूपेतमथकिप्रगटथइने हरिरुष्णनामे विख्यातथाइशने त
मारिनेकृषिनीअसुरनाकृष्टकिरक्षाकरिशनेतमनेदुर्वासानाशापथकीमुकाविशनेअसुरनोने अधर्मनोउछेदकरि
शने पृथ्वीनेविषेएकांतिकधर्मनेप्रवरताविशएमकहिनेश्रीरुष्णनगवानजंत अंतर्धानथइगयानेधर्मनाहृदयकम
खनेविषेविराजमानथया ॥ पछेतेधर्मनक्तिजेतेअतिशेआनंदनेपांमीनेत्यांथिपाछांपोतानेगांमआविनेश्रीरुष्णन
गवाननिनक्तिनेकरतांहवां॥अनेएविरित्येएधर्मनेनगवानप्रसन्नथयामाटेसर्वेजनजंतेतेमनेहरिप्रसादनामेकरिने
बोखावताहवा॥अनेपछेकेटलाकमासगयाकंडेतेहरिप्रसादजिथकिनक्तिनेविशेश्रीरुष्णनगवानजंतेसंवत् १८३७
अठारसोनेसाडत्रिसनाचैत्रशुदि ९ नवमीनिरात्रिदशघडिगइतारेप्रगटथाताहवातेसमयमांहरिप्रसादजिनाघरने
विषेमोटेउछवथातोहवो ॥ अनेइंद्रादिकदेवजंतेजयजयशब्दनेकरताथकानेदुंदुजिनेवजाडताथकापुष्पनोवरसा
तकरताहवा ॥ अनेअपसराउंजंतेनृत्यकरतिहविनेगंधर्वजंतेगांनकरताहवाअनेमुनिजंतेआशीर्वादंताहवाअनेदे
वतानेसाधुनांजेमनतेअतिप्रसन्नथातांहवां ॥ अनेअसुरनांजेमनतेतत्कासत्रासनपांमतांहवां ॥ अनेतेगाममारिहे
नारिजेस्त्रीयुंतेमंगलगातिहविनेबाखरुपएवाजेहरितेनेआशिशदेतीहवी ॥ अनेतेसमयनेविषेमंदसुगंधनेशीतस्रए
वाजेवायुतेवाताहवाअनेतारानागणेशहितआकाशजंतेअतिशेनिर्मलथातोहवो॥ तेवारपछेतेहरिप्रसादजिजंतेते

पोतानापुत्रनुं जे जातक कर्म ते ब्राह्मण पासं यथाविधिकरावीने ब्राह्मण ने घणिक प्रकारनांदांन आपताहवा ॥ पछे जन्म
 थिछठा दिवसने विषे कोठरा आदिक बाल ग्रह जे ते बाल स्वरूप एवा जे ते जगवान तेने मारवा सारु आब्या ते मने ते जगवा
 न जे ते पोतानि दृष्टि मात्रे करिने बालिने जगा विंदताहवा ॥ पछे जगवान त्रण महिने अगीयार दिवसनाथ यातारे मा
 र्केडय ऋषि जे ते ब्राह्मण ने वेशे ते हरि प्रसाद जी जे ते ते ऋषिनुं अतिशे सन्मान करिने ने
 ते मने ज्योतिशी जांणिने केताहवा जे ते मने अमारा पुत्रनुं नामकरण करो पछे ते ऋषि जे ते राजि थइने नामकरण करताथ
 काबोल्या जे हे हरि प्रसाद जी आतमारा पुत्र जे ते तमारि सर्वे आपदाने हरशे तथा जे जन एना आश्रित थाशे ते मने सर्वे
 आपदाने हरशे अने कर्कराशिने विषे एना जन्म छे माटे एनुं हरि एवुं नान थाशे ॥ अने वली आ जे तमारा पुत्र तेना देह नो रु
 ण वर्ण छे तथा पोताना आश्रित जननां जे मने ते मने पोतानि मूर्तिने विषे तांणि दोशे तथा चैत्र मास मां जन्म छे माटे रु
 एवेना मे विख्यात थाशे ॥ अने एवेना मनोखां नोखां छे तो पण एवे जे लां मलिने हरि रुण एवुं त्रिजुं नाम पण थाशे ॥ अने
 आतमारा पुत्र जे ते त्याग ज्ञान तप धर्म ने योग एपांच गुणे करिने तो शिव जी जे वाथाशे माटे नील कंठ एवेना मे करिने लोक
 ने विशेष सिद्ध थाशे ॥ अने आ जे तमारा पुत्र तेना हाथ ने विशेष द्युनुं चिह्ने छे तथा पगने विशेष ऊर्ध्व रेखाने कमल तेनां
 चिह्ने छे ते माटे आतमारा पुत्र जे ते लक्षावधि मनुष्य नानियंता थाशे ॥ अने आतमारा पुत्र जे ते कल्याण कारि एवा अनंत
 गुणे जुक्त थाशे ने तमारि समग्र कष्ट थकिरक्षा करशे एम कहिने विराम पांम्या एवा जे मार्केडय ऋषि तेने हरि प्रसाद जी जे
 ते घणिक दक्षणा ने नारे नारे नवां वस्त्रने आचूपण ते आपताहवा ॥ पछे ते ऋषि जे ते एक दिवस त्यां रहिने प्रयाग तीर्थनी

जात्राकरवासारुचादिनिसरताहवा॥अनेतेपछे तेहरिप्रसादजांनेअक्तिमाताजेंते पोतानापुत्रनागुणनेसांअदिनेब
हुप्रसन्नथाताहवा ॥ पछेतेश्रीहरिजेंतेपोतानिबाळदीलायेकरिनेपोतानामातापितानेनेसंबंधिजननेबहुआनंदउप
जावताथकाबाळचंद्रनिपेठेवृद्धिनेपांमताहवा ॥ अनेतेपछेहरिप्रसादजीजेंतेपोतानापुत्रनेपांचमेमहिनेप्रथमपृथ
वीउपस्थवेसारताहवा ॥ अनेछठामहिनानेविषेप्रथमअन्नजमवाशिखवताहवा ॥ अनेसातमेमहिनेकाननेविंधाव
ताहवा ॥ अनेत्रिजुंवर्षवेठुंतारेचौससंस्कारजगर्जनाकेशउतराववातेकरावताहवा ॥ अनेएजदिवसेमायाविण्वो
जेकादिदत्तनामेअसुरते जगवाननेमारवानेआव्योतेने जगवानेपोतानिदृष्टियेकरिने मांहपमाळ्योतेवृक्षनेविशेअ
थडाइअथडाइनेमरिजाताहवा ॥ अनेतेपछे हरिप्रसादजीजेंतेअसुरनाउपद्रवथकिछपैयागामनोत्यागकरिनेपोता
नाकुटंबेसहितथकाअयोध्यापुरीमांनिवासकरिनेरहेताहवा ॥ अनेपछेहरिप्रसादजीजेंतेपोतानापुत्रनेपांचमावरस
नेविषेप्रथमअक्षरअणवाशिखवताहवा ॥ अनेआठमावर्षनेविषेचारचारसामग्रियोनेअदिकरिनेपोतानापुत्रनेय
ज्ञोपवितदेताहवा ॥ अनेतेश्रीहरिजेंतेपोतानापिताथकियज्ञोपवीतनेपांमीनेनेष्टिकब्रह्मचारीनाधर्मनेविषेरत्याथका
वेदाध्ययननेकरताहवाअने पोतानापितापासे वेदशास्त्रपुराणइतिहासधर्मशास्त्रएसर्वे ग्रंथनुपोतेअध्ययनकरिने त
थाश्रवणकरिनेतेसर्वनुंजेरहस्यतेने यथार्थजांणताहवाअनेएसर्वेमांथिपोतेचारसारकाढताहवातेमांश्रीमद्भागव
तपुराणथकितो पंचमस्कंधनेदशमस्कंधएसारकाढ्यो तथास्कंदपुराणथकिवासुदेवमाहात्मएसारकाढ्यो तथाइति
हासजेमहाभारततेथकिजगवद्विताविदुरनितिनेविष्णुसहस्रनामएसारकाढ्यो तथासर्वेधर्मशास्त्रथकीयाज्ञवल्क्य

स्मृतिः सारकाऽप्येविरित्येऽप्यारसारकादीनेतेनो गुटकोदखाविने पोतानि पासेनित्ये राखता हवा ॥ पछे ते श्रीहरिजे ते जन्म थकि अगीयारवरसना थयातारे पोतानि माताजे चक्रितेने धर्मज्ञानने वैराग्ये सहित एविजे चक्रितेनो उपदेश करिने दिव्यगतिने आपता हवाने दुर्वासाना शाप थकी मुकावता हवा ॥ अने ते पछे केटला कमास गया केडे ते श्रीहरिजे ते पोताना पिताजे हरिप्रसाद जीतेने पोताना स्वरूपनुं यथार्थ ज्ञान आपिने दिव्यगतिने पमाडता हवाने दुर्वासाना शाप थकि मुकावता हवा ॥ अने एविरित्ये चक्रिधर्मजे ते दिव्यगतिने पांमिने पछे दिव्यदेहे करिने निरंतर ते श्रीहरिने पासेरे तां हवां ते वार पछे ते श्रीहरिजे ते पोताना जे संबंधितेने पुछ्या विना ज नित्य स्नानने मिशे करिने तीव्र वैराग्य नावे ग थकी पोताना घरनो त्याग करिने पोते एकदा ज उत्तरदिशेने विशेष तप करवा सा रुचादि निसरता हवा ते पोते केवा छे तो वहिवा से सहित जे कौपीन तेने धारि रत्या छे ने मृगचर्म धार्युं छे ने पलाश नोदंड धार्युं छे ने श्वेत एवुं जे यज्ञोपवित तेने धार्युं छे ने कंठने विशेष तुलसिनिवे माझा धारि छे ने चांदले सहित जे उर्ध्वपुंड्र तिलकनुं चिह्ने धार्युं छे ने मस्तक उपस्थ जटाने धारि रत्या छे ने केज्यने विषे मुंजनि मेखला धारि छे ने हाथने विषे जपमाला कंठ दु निक्षिपात्रने जलगरणुं एटलां वांनांने धारि रत्या छे ने शाद ग्रामने बाद मं कुंदनो जे शृंगुवो तेने गलाने विषे धारि रत्या छे ने च्यार सारनो जे गुटकोतने खजाने विषे धारि रत्या छे एवा बे शने धरता थका श्रीनिक्ष कंठ ब्रह्मचारि जे ते सरज्युन दीने तरिने उत्तरदिश मांजाता हवा ते चाद ते चाद ते केटले कदिव से करिने हिमाद पर्वत नित द्वाटि मांजे एक महा मोटुं वन आयुं तेने पांमता हवा ॥ पछे त्यां थिचा द्या ते केटले कदिव से करिने हीमाद पर्वतने पांम्याने ते पर्वतने विषे चाद ता थका केटले कदिव से करिने मुक्तनाथ प्रत्ये आविने उग्रतप कस्युं ते ते तपे करि

नेसूर्यनारायणनेप्रसन्नकरताहवाअने त्यांकंठलाकमासरहिनेपछेत्यांथिदक्षिणदिशमांचाव्यातेहिमाव्यपर्वतनी
तळाटिमांएकमहाघोरवनआव्युंतेनेविषेवारमाससुधिविचरताहवा॥ पछेश्रीनीलकंठब्रह्मचारिजेतेतेवननेविषेवड
नाटक्षतले बेठाने तपनेकरताएवाजेगोपाळजोगितेनेदेखताहवानेतेजोगिपासेरहिने अष्टांगजोगनेशीखताथकाए
कवरससुधीरव्यानेते जोगिनेपोतानास्वरूपनुंज्ञानआपिने सिद्धगतिनेपमाडताहवा॥ अनेपछेत्यांथिउत्तरमुखेचा
व्याएवाजे श्रीनीलकंठब्रह्मचारिते जेतेआदिवाराहनामजेतीर्थतेनेपांम्याअनेत्यांथिचाव्यातेबंगालादेशनेविषेसी
रपुरनामेजेसेहेरतेनेपांमताहवा॥ अनेतेसेहेरनाराजासिद्धवल्हजनामेमहाधार्मिकहतांतेणेप्रार्थनानेकस्याएवाजे
श्रीनीलकंठब्रह्मचारितेजेतेचोमासानाचारमहिनासुधित्यांरिताहवा॥ अनेतेसेहेरनेविषेकालिनेजैरवतेनाउपासक
नेसिद्धपणानुंछेअग्निमानजेमने एवाजेअसुरतेमनामदनेहरताहवानेपोतानासेवकजेगोपाळदासनामसाधुतेनी
असुरनाअग्निचारथकिपोतानेसामर्थ्यकरिनेरक्षाकरताहवा॥ अनेवदितेसेहेरनेविषेवेदशास्त्रपुराणनोअणेलोए
वोतेदंगदेशनोकोइकब्राह्मणहतांतेणेताराजाथकीहस्तीआदिकनुंमहादानलोधुंतेणेकरिनेतेब्राह्मणगौरवणहतोपण
स्यामवर्णयइगयोपछेतेब्राह्मणपोतानापापनिशांतिनेअर्थश्रीनीलकंठब्रह्मचारिनेशरणेआव्यांतेनेपोतानासामर्थ्य
करिनेतेपापथकिमुकाव्यांतारेकाळोमटिनेप्रथमनाजेवोगौरवणथातोहवो॥ पछेत्यांथिचाव्याएवाजेश्रीहरीतेजेते
कामाक्षीदेविनेसमीपेकोइकगामहतुंतेनेपांम्यानेतेगांममां महाकालिनोउपासकएकब्राह्मणहतांतेपोतानागाममां
जेकोइसाधुतथाब्राह्मणतीर्थवासिआवेतेनेअग्निचारेकरिनेजितिनेपोतानाशिष्यकरेएवोअग्निमानिहतांतेब्राह्मण

आविने श्रीहरिने उपस्थपोतानुं जंत्रमंत्रअन्निचारसंबंधिजे घणुं कसामर्थ्यतेने करतो हवो पण तेणे करिने पोते कांडपरा
 न्नवपांम्याने हीने पोताने सामर्थ्य करिने ते ब्राह्मण नो समग्रमदुतारिने पोतानो आश्रित करता हवा ॥ पछे श्रीहरिजे ते
 त्यांथिचादयाथकानवदखापर्वतने पांम्याजेन वदखापर्वतने विपे नवदखासिद्धनां स्थानकछे नेन वदखाखठेकांणे अ
 भिनीज्वालानिसरेछे तथापांणिनाकुंडछे ते पर्वतने विपेर त्याजे सिद्धतेमने पोतानुं दर्शन आपिने ते पर्वतथिउतरयाते वा
 दवाकुंडनामे जे तीर्थतेने पांमताहवा ॥ अने त्यांथिचादयाजे श्रीहरिते गंगासागरनासंगमने पांमिनेने त्यांस्नान करिने
 पछे ते समुद्रनिखाडिने वांणमांवे सिने उतरया ने कपीलाश्रमने पांमताहवाने त्यांनित्ये कपिलाजिनां दर्शन करताथकाए
 कमाससुधीर त्याअने पछे त्यांथिचादयाते जगं नाथपुरीप्रत्येगयाने त्यांकेटलाकमासनिवास करिने पृथ्वीनाचाररु
 पएवाजे घणाक असुरतेमने परस्परवैर कराविने जुद्धे करिने नाश कराविनां खताहवा ॥ पछे श्रीनिळकंठब्रह्मचारिजे ते
 त्यांथिदक्षिणदिशप्रत्येचादयाते आदिकूर्मनामे जे तीर्थक्षेत्रतेने पांम्याने पछे त्यांथिमहावनने विपेचादताथकामानस
 पुरने पांम्याने ते पुरनो सत्रधर्मानामे राजाह तो ते पोतानो आश्रितथयोने ते राजाद्वारे असुरनो परान्नवकरावताहवा ॥
 अने त्यांथिचादयाएवाजे श्रीनीलकंठब्रह्मचारिते वेंकटाद्रिने पांम्याने त्यांथिशिवकांचिने विष्णुकांचिने पांम्याने त्यांथि
 श्रीरंगमांजाइने वेमाससुधिरताहवाने त्यांवेष्णवसंघाथे संवाद करताथकातेमने विपेर त्याजे दुराचारतेनो पोताने प्र
 तापे करिने त्याग करावताहवा ॥ पछे त्यांथिचादयाएवाजे श्रीहरिते सेतुबंधनामे जे तीर्थतेने पांमिनेने समुद्रने विपे स्नान
 करिने नित्ये रामेश्वरमहादेवना दर्शन करताथकावेमाससुधित्यारिताहवा ॥ अने पछे त्यांथिचादयाते सुंदर राजनामे जे

विष्णुतेनां दर्शन करिने त्यांथिचाळताथकामार्गनेविपे एकघोरवनआव्युंतेमांपांचदीवससुधिचाड्यापणकांडंअन्न
जलनेनपांम्यापछेछठेदिवसेमध्यानसमेवनमांएककूपआव्युंतेमांथिकमंडलुयेकरिनेंजलनेकाढिने स्नानकरयुंनेप
छेवडनाव्रक्षतलेवेसिनेपोतानोनित्यविधीकरताथकाशाळग्रामनीसेवाकरवालागातारेतेशाळग्रामनेपात्रमां मुकि
नेकमंडलुनिधारेकरिनेस्नानकराववामांड्युंतेजेठलुंपांणिरेंड्युंतेठलुं शाळग्रामपीगयातेएमकरतांकरतांपांचसातक
मंडलुरेंड्यांतेनेपीगयापछेजलपीनेतमथयाजांणिनेतेशाळग्रामनेचंदनादिकेकरिनेपुजताहवा अनेएमविच्यारकर
वालागाजेशाळग्रामनेआठलितरसदागितारेचुखपणहसेखरिपणआपणिपासेकांडनेवेद्यधर्यानुंनथीमाटे विष्णु
नेशुंजमाडियेएमविच्यारकरेंछेतेठलामांशीवजीनेपार्वतीतेपोठियाउपस्थवेसिनेकापडिनेवेशेत्यांआविने प्रथमथि
जउच्चांहतांतेश्रीनीलकंठब्रह्मचारिनेएविरित्येशाळग्रामनिपूजाकरताजांइनेतेनेसाथवानेमिठुंआपतांहवांपछेतेसा
थवानेजलमांचोळिनेतेविष्णुनेनैवेद्यधरिनेपोतेजमताहवाअनेपछे त्यांथिचाड्याएवाजेनीलकंठब्रह्मचारितेजेतेचु
तपुरीनेपांम्यानेत्यांरहिजेरामानुजआचार्यनिप्रतिमातेनुंदर्शनतथापूजनकरिने त्यांथिकुमारिकाक्षेत्रप्रत्येआव्याने
त्यांथिपद्मनाभगयानेत्यांथिजनार्दनगयानेत्यांथिआदिकेशवनामेजेविष्णुतेनांदर्शनकरिनेत्यांथिमलयचळनामे
जेकुलगिरितेनेपांमताहवा ॥ अनेत्यांसाक्षिगोपालनामेजेविष्णुतेनांदर्शनकरताथकापांचदिवसरेताहवा ॥ अनेत्यां
थिचाड्याएवाजेश्रीनं.लकंठब्रह्मचारितेपंडरपुरगयानेत्यांविठ्ठलनाथनांमेजेविष्णुतेनांदर्शनकरताथकावेमाससुधि
रेताहवापछेतेविठ्ठलनाथनेनेटिने त्यांथिचाड्यातेदंडकारण्यनपांम्यानेतेदंडकारण्यनीप्रदक्षणाकरीने नासिकपुरप्र

व० मृ०
॥६॥

त्येआव्यानेत्यांथ्यं बकेश्वर महादेवनां दर्शन करिने तापिनेदिप्रत्येआव्यानेत्यांथिचाह्यातंनर्मदानदिने उतरिनेमहीन
दीनेपांम्यानेमहीनेउतरीनेतथासाअरमतीनदीनेउतरीनेनेआलदेशनेओलांघिनेजीमनाथआवताहवा॥ अनेत्यांथि
चाह्याएवाजे श्रीनीलकंठब्रह्मचारितेजेतेगोपनाथनामेशिवजीनां दर्शन करिनेपंचतिथीकरताकरतामांगरोलबंदर
मांआवताहवा॥ एविरित्येतीर्थयात्रानेकरताएवाजे श्रीहरिकृष्णअगवानेतेजेतेजेतेतीर्थमांपोतेगयातेतेतीर्थनेविषे
रत्योजेअधर्मतेनाउछेदकरताहवानेएकांतिकधर्मनुंस्थापनकरताहवा ॥ अनेतेतेतीर्थमांरहे नाराजेजनतेमनेपोता
नां दर्शनआपिनेतथातेमनुअन्नजलादिकग्रहण करिनेतेमनेसंसारनावंधनयकीछोडावताहवा॥ अनेपछेत्यांथिचा
ह्याजे श्रीनीलकंठब्रह्मचारितेजेतेसंवत् १८५६ अठारसोनेछपनानाआवणवदि६ छह्यनेदिवसलोजपुरमांआवता
हवाअनेतेलोजपुरमां उद्धवनाअवतारएवाजे श्रीरामानंदस्वामितेनाशिष्यजेमुक्तानंदस्वामिआदिकसाधुतेमनेदेख
ताहवानेतेमनेसाधुलक्षणेजुक्तएवा श्रीकृष्णअगवाननाअक्तजांणिनेतेजेलापोतेरेताहवा॥ अनेकेटलाकमासत्यां
रहिनेपछेत्यांथितेसाधुजेलाचाह्यातेगिरनारपर्वतनी छायामांजेपीपलांणुंगामतेमांरत्याजेनरसइमेतानामेब्राह्म
णतेनाघरनेविषेविराजमानएवाजे श्रीरामानंदस्वामितेनां दर्शन संवत् १८५६ अठारसोनेछपनानाज्येष्ठवदी १२
द्वादशीने दिवसकरताहवाते स्वामिकेवाछेतोगौरनेपुष्टेमूर्तिजेनि एवाछेनेश्वेतवस्त्रपेस्यांछे नेनैष्ठिकब्रह्मचारिनावे
शनेधरिरयाछे एवाजेस्वामितेनेसाष्टांगनमस्कार करिनेनेमलिनेस्वामीनेपासेवेसताहवापछेतेस्वामीजेतेते श्रीनील
कंठब्रह्मचारिनेजाइनेवहुआनंदपांमताहवानेतेमनुंजेसर्वेवृत्तांततेनेपुछताहवापछेते श्रीनीलकंठब्रह्मचारिजेतेपोता

॥६॥

नुंजन्मस्थानकुंक्षमातापितागोत्रवेदप्रवरगुरुइष्टदेवएसर्वेनेजेमछेतंमकेताहवातथापोतानोजेवैराग्यतथापोतेजेम
स्वजननोत्यागकस्योतथापोतेजेमवनमांनिवासकरिनेरत्यातथापोतेजेमनानाप्रकारेतपश्र्याकरीतथापोतेजेमअ
ष्टांगजोगसाध्योतथापोतेजेमतीर्थ जात्राकरितथातेर्तीर्थमांरहेनाराजेपाखंडिगुरुतेनोपोतेजेमपराजयकस्योएआ
दिकजेसर्वेपोतानुंवृत्तांततेनेअनुक्रमेकरिनेविस्तारसहितकहेताहवा॥तारंतेवात्तानेसांनक्षत्रिनेस्वामिजेतेअतिशंप्रस
न्नथयानेश्रीनीलकंठब्रह्मचारिप्रत्येबोदयाजेहब्रह्मचारितमेतोअमाराछोकेमजेतमारापिताजेधर्मतेप्रथमप्रयागक्षे
त्रनेविषेअमथकिजन्नागवतीदिक्षानेपांम्याहतानेअमारिआज्ञायेकरिनेमुमुक्षुजनने धर्मसहितश्रीरुष्णन्नगवान
निचक्तिनो उपदेशकरताथकाकोशलदेशमांरत्याहतातेधर्मनातमेपुत्रछोनेगुणेकरीनेतोतमारापिताथकीपणअधी
कछो॥एविरित्यनांजेस्वामिनांवचनतेनेसांनक्षत्रिनेश्रीनीलकंठब्रह्मचारिजेतेअतिशंप्रसन्नथयाथकातेस्वामिपासेर
हेताहवा॥पछेसंवत् १८५७अठारसानेसतावनानाकार्तिकशुदि ११एकादशीनेदिवसतस्वामीथकीन्नागवतीदिक्षा
नुग्रहणकरताहवातारेतेस्वामीयेसहजानंदएवुंपोतानुंनामधर्युंतथाविजुंनारायणमुनिएवुंनामधर्युंपछे पोतेअति
शंप्रीतियेकरिनेतेस्वामिनेसेवताहवा॥पछेतेस्वामीजेतेसर्वसाधुगुणेसंपन्ननेअतिसमर्थएवाजेनारायणमुनितेनेजो
इनेअनेपोतानिजेधर्मधुरतेनारायणमुनिनेसोपिनेपोतेसंवत् १८५८अठारसानेअठावनानामागशरशुदितरशनेदि
वसदेहत्यागकरिनेपाछाबदरिकाश्रमनेविषेजाताहवानेदुर्वासानाशापथकीमुकाताहवा॥पछेश्रीसहजानंदस्वामि
जेतेतेपोतानागुरुनिजेदेहक्रिया तेने यथाविधिकरीनेनेधर्मधुरनेउपाडिखेताहवाने श्रीरामानंदस्वामिनाआश्रितजे

साधुव्रह्मचारिनेगृहस्थहतातंमनिसतशास्त्रनाउपदेशकरिसंज्ञावनाकरताहवाअनेतंमनंपोतानोअलोकिकप्रतापदे
खाडिनेपोतानेविपेतेमनाचित्तनेतांणिदेताहवा॥तेवारपछेस्वामीश्रीसहजानंदजिमहाराजजेतेपोतानाशिष्यजेत्या
गिमाधुतथाव्रह्मचारितथाकेटलाकग्रहस्थसत्संगीतेमणेविटांणायकासोरठहजारकुझावाडकाठियावाडनाल
गुजरातएआदिकजेसर्वेदेशतेमनेविशेपोतानाप्रतापनेविस्तारताथकानेधर्मज्ञाननेवैराग्येजुक्तजेअक्तिनेनेप्रवरता
वताथकानेअधर्मनोउछेदकरताथकानेअधर्मीएवाजेपाखंडिअमुरांशगुरुतेमनोपराअवकरताथकाविचरताहवा
अनेश्रीजीमहाराजजेतेजेदेशनेविषेविचर्यातेदेशनाजेजनतेश्रीजीमहाराजनाअलोकिकऐश्वर्यनेजोइनेघ
णाकआश्रितथाताहवानेश्रीजीमहाराजनंप्रगटप्रमाणअजनकरताहवापछेश्रीजीमहाराजजेतेमनाउछाहनेअ
र्थनेतेमनिबुद्धिनिद्रहतानेअर्थपोतानुंजेनानाप्रकारनुंऐश्वर्यतेसमाधियेकरिनेदेखाडताहवातेमांकेटलाकमनुष्यने
तोगांलोकेनमध्येजेअक्षरधामतेनेविषेक्ष्मीराधिकानेश्रीदामादिकपार्षदेसहितश्रीरुण्णरूपेपोतानुंदर्शनदेताहवा
अनेकेटलाकनेतोवैकुण्ठलोकेविषेक्ष्मीनेनंदमुनंदादिकपार्षदेसहितविष्णुरूपेपोतानुंदर्शनदेताहवा॥अनेकेटला
कनेतोश्वेतद्वीपनेविषेनिरन्ममुक्तेसहितमहापुरुषरूपेपोतानुंदर्शनदेताहवा॥अनेकेटलाकनेतोअव्याकृतधामनेविषे
क्ष्मीआदिकशक्तियोनेपार्षदेसहितभूमापुरुषरूपेपोतानुंदर्शनदेताहवा॥अनेकेटलाकनेतोवदरिकाश्रमनेविषेमु
नियेसहितनरनारायणरूपेपोतानुंदर्शनदेताहवा॥अनेकेटलाकनेतोक्षीरसमुद्रनेविषेक्ष्मीनेशेषनागेसहितयांगेश्व
ररूपेपोतानुंदर्शनदेताहवा॥अनेकेटलाकनेतोमूर्यनामंडलनेविषेहिरण्यपुरुषरूपेपोतानुंदर्शनदेताहवा॥अनेकेट

लाकनेतोअग्निमंडलनेविषेयज्ञपुरुषरूपेपोतानुंदर्शनदेताहवा॥अनेकेटलाकनेतोप्रणवनाजेनादतेनेतत्कादसंज्ञदा
वताहवा॥अनेकेटलाकनेतोकोटिकोटिसूर्यसरखुंजेपोतानुंतेजतेनेदेखाडताहवा॥अनेकेटलाकनेतोजाग्रतस्वप्नसुपु
मिथकिपरनेसच्चिदानंदछेदक्षणेजेनुंनेद्रष्टाछेनामजेनुंएवुंजेब्रह्मतरूपेपोतानुंदर्शनदेताहवा॥अनेकेटलाकनेतोब्रह्मा
डनाआधारनेपुरुषसूक्तनेविषेकल्याणवाजेविराटपुरुषतरूपेपोतानुंदर्शनदेताहवा॥अनेकेटलाकनेतोऋगोखनेखगो
खनेविषेरत्यांजेदेवतानांस्थानकनेऐश्वर्यतेनेदेखाडताहवा अनेकेटलाकनेतोआधारादिकजेछोचक्रतेनेविषेरत्याए
वाजेगणेशआदिकदेवतातेमनेपृथकपृथकदेखाडताहवा॥अनेक्यारेकतोसोएसोगाउनेछेदेरत्याएवाजेपोताना
नक्ततेमनेप्रत्यक्षप्रमाणपोतानुंदर्शनदेताहवा ॥ अनेक्यारेकतोछेदेरत्याएवाजेपोताना
नक्ततेमनेपोतानाधरनेविषे
श्रीजीमहाराजनिप्रतिमानेआगद्यधरुंजेनेवेद्यतेनेपोतेपोताना
नक्तनेविस्मयपमाडताथकाजमताहवा ॥ अने
क्यारेकतोदेहत्यागनेकरताएवाजेपोताना
नक्ततेमनेपोतानाधामप्रत्यक्षदेखावने
देखताथकात्यांपोतेआविनेते
नक्तनागामनेविषेरत्याएवाजेविजा
नक्तअथवाअनक्ततेमनेपणपोतानुं
माक्षातदर्शनदेताहवा ॥ एविरित्ये
मुमुक्षुअथवामुमुक्षुनहिएवाजे
जनतेमनेपोतानाअलोकिकऐश्वर्य
तेदेखाडताएवाजेश्रीसहजानंदजी
महाराजनेजाइनअतीशेविस्मयने
पांम्याएवाजेहजारोमनुष्यतेपोतपो
तानामतनानेगुरुनात्यागकरिनेने
श्रीजिमहाराजनेअनन्यआश्रयकरिने
प्रगटप्रमाणजनकरताहवा पछेघणा
कजेमतवादिनेश्रीजीमहाराजसंघाथे
विवादकरवाआव्यापणवादेकरिने
श्रीजीमहाराजनेजितवानेकाजेकोइस
मर्थनथयापछे तेसर्वमतवादिजेने
श्रीमहाराजनाअलोकिकऐश्वर्य प्र

तापनेदेखिनेनेनमस्कारकरिनेबोल्याजेहेमहाराजतमेतोपरमेश्वरछोमाटेअमाराजेजेइष्टदेवछेतेनांदर्शनअमनेरु
पाकरिनेकरावो॥ एवीरित्येजेतेमनुंप्रार्थनावचनतेनेसांअदिनेतेसर्वेनेवेसारिनेनेपोतानेप्रतापेकरिनेतेमनेतत्काल
समाधिकरावताहवापछे तेसर्वेजेतेश्रीजिमहाराजनेदर्शनमात्रेकरिनेखेंचाइगयाछेनाडिप्राणजेमनाएवाथकापो
तपोतानाहृदयनेविषेपोतपोतानाइष्टदेवरूपेश्रीजीमहाराजनेदेखताहवा॥ तेमांजेवद्वज्रकुलनेआश्रितएवावैष्णव
हतातथानीमानंदीहतातथामाध्वीसंप्रदायनाहताएत्रएयतोगोपिनागणेविंठांणानेदंदावननेविषेरत्याने बाललीला
येकरिनेमनोहरमूर्तिएवाजेश्रीकृष्णअगवानंतरूपेदेखताहवाअनेजेरामानुजसंप्रदायनाहतातेतोनांदसुनंदविष्वक
सेननेगरुडादिकपार्षदेसहितलक्ष्मीनारायणरूपेदेखताहवा अने जेरामानंदीहतातेतोसीतालक्ष्मणनेहनुमानेजुक्तथ
कादीव्यसींहासनउपस्थयेठाएवाजेश्रीरामचंद्रजीतेरूपेदेखताहवा अनेजेशंकराचार्यनामतवालाहतातेतोब्रह्मज्यो
तिरूपेदेखताहवा अनेजेशैविहतातेतोपार्वतिनेप्रथमगणेशहितजेशिवजितेरूपेदेखताहवा अनेजेसूर्यनाउपासक
हतातेतोसूर्यनामंडलनेविषेरत्याजेहिरण्यपुरुषतेरूपेदेखताहवा अनेजेगणपतिनाउपासकहतातेतोमहागणपति
रूपेदेखताहवा अनेजेदेवानाउपासकहतातेतोदेवीरूपेदेखताहवा अनेजैनहतातेतोतीर्थकररूपेदेखताहवा अनेजे
यवनहतातेतोपिगांबररूपेदेखताहवा एविरित्येसमाधियेकरिनेपोतपोतानाइष्टदेवरूपेश्रीजीमहाराजनेजोइनेनेस
र्वनाकारणजांणिनेनेपोतपोतानामतना त्यागकरिने श्रीजिमहाराजनोद्रढआश्रयकरताहवानेप्रगटप्रमाणअजन
करताहवा एविरित्येश्रीसहजानंदजीमहाराजजेतेपोतानेप्रतापेकरिनेजीवनुंजेमूखअज्ञानतेनोनाशकरताथकापृथ

वीनेविषे नाशपांम्योएवोजेएकांतिकधर्मतेनुरुडिप्रकारेस्थापनकरताहवा अनेवदीधनाद्वएवाजेपोतानाचक्रगृह
स्थसत्संगितेपासेघणांकअन्नसत्रकरावताहवा तथाहिंसायेरहितएवाजेविष्णुयागमहारुद्रनेअति रुद्रादिकयज्ञते
नेकरावताहवा अनेतेयज्ञनेविषेहजारोब्राह्मणनेमिष्टअन्नकरिनेतुमकरावताहवा अनेतेब्राह्मणनेबहुप्रकारनांदांन
देवाडताहवा अनेसाधुब्राह्मणनेदेवतातेमनुंजेपूजनतथाज्ञोजनेकरिनेतुमितेनेवारंवारकरावताहवातथाअधर्मने
पाखंडतेनोवारंवारउछेदकरताहवा अनेश्रीजिमहाराजपोतेज्यांज्यांविचस्यात्यांत्यांरत्याजेपोतानाचक्रजनतेमनि
आगद्यवर्णाश्रमनोधर्म तथाआत्मज्ञानतथावैराग्यतथापोतानास्वरूपनुज्ञानतथापोतानामाहात्म्येसहितचक्रिए
मनाजेबहुप्रकारनाचेदतेमनेविस्तारेकरिनेयथार्थपणेकेताहवा एविरित्येनित्यप्रत्येपोतानाचक्रजननेआनंदपमा
डताएवाजेश्रीजिमहाराजतेजेंतेश्रीगढढानगरनेविषेपोतानाचक्रएवाजे अन्नयनामेराजातेतेनिपुत्रियोनेतेनोपुत्र
एसर्वेनिचक्रिनेवशथईनेएमनेघेरपोते निवासकरिनेरेहेताहवा अनेत्यांरत्याथकाजन्माष्टमीरामनवमिप्रबोधनी
एकादशीहुतासणिनेअन्नकोटएआदिकजेउछवनादिवसतेनेविषे चारेचारेसामग्रीयोमगाविनेमोटाउछवकराव
ताहवाअने तेउछवनेविषे परमहंसतथाब्रह्मचारितथादेशदेशनाजेहरिचक्रसत्संगितेश्रीजिमहाराजनांदर्शनकरवा
नेअर्थेवारंवारआवताहवा अनेनानाप्रकारनांवस्त्रआचूषणचंदनपुष्पएआदिकजेपूजानिसामग्रियोतेमणेकरिने
श्रीजिमहाराजनेपूजताहवा अनेतेउछवनेविषेश्रीजिमहाराजजेंतेनानाप्रकारनिज्ञोजनसामग्रियांकराविनेहजा
रोसाधुनेतथाब्राह्मणनेघणिकप्रकारेवारंवारतुमकरताहवा एवाजेश्रीसहजानंदस्वामिमहाराजतेनीमूर्तिनांजेचि

નહતે પ્રથમ લિખિયે છડ્યં શ્રીજિમહારાજના વેચરણા વિંદના તલામા ઉર્ધ્વે રેલા છે તે કંવિ છે તો અંગુઠા નિપાસે નિજે આંગ
લિયું તે નિવેયકોરા નિકલિ છે ને પાં નિવેયકોરા નિકલિ છે અને જમણા પગના અંગુઠાના થડમા ઉર્ધ્વે રેલા ને મલતું જવ
નું ચિહ્ન છે અને તે જમણા પગના તલામા ઉર્ધ્વે રેલા નિવેયકોરે કમલ અંકુશ ધ્વજ અષ્ટકોણ વજ્ર સ્વસ્તિક જંબુફલ
મનાં ચિહ્ન છે અને જમણા પગના અંગુઠાના નાખમાં એક ઝનિરાતિ રેલા નું ચિહ્ન છે ને એ જ અંગુઠા ને વાહરે પડે એક તિ
લ છે અને એ અંગુઠા નિપાસે નિજે આંગલિ તે નું જે અંગુઠા નિકોર નું પડે તે માં એક તિલ છે અને જમણા પગ નિ છે લિ આંગ
લિના વાહરના પડેલા માં નાખ નિપાસે એક તિલ છે અને ઢાવા પગ નિ ઉર્ધ્વે રેલા નિ ઢાવિકોરે શ્યામ એવાં વે ચિહ્ન પાસે પાસે છે
અને વલો એ ઉર્ધ્વે રેલા ને મલતું જ ફણાનાં થડમાં એક વ્યોમ નું ચિહ્ન છે અને ઢાવા પગના તલામા ઉર્ધ્વે રેલા ને વેકોરે ધનુશ
કલશ મહા ત્રિકોણ ગોપદ અર્ધ ચંદ્ર મનાં ચિહ્ન છે અને વે પગનાં તલાં રક્ત છે ને વે પગના અંગુઠા ને આંગલિ યુના જે નાખ તે
રક્ત છે ને ઉપડતા છે ને તે જ સ્વિ છે અને વે પગનાં અંગુઠા ને આંગલિ યુનિ ઉપર સ્થિતિ આંશિ આંશિ ને કામલ એવાં રોમનાં ચિહ્ન છે અ
ને વે પગનાં અંગુઠા ને તે નિપાસે નિવે આંગલિ યુને ઉપર ચાલ ઢિના ઘસારાનાં ચિહ્ન છે અને વે પગ નિ જે વાહર નિ ધુંટિ યુને તે
થિ હેઠે આસનના ઘસારાનાં ચિહ્ન છે અને જમણા પગ નિ ધુંટિ થિ પાંચ તસુ ઉંચો નલિ ને ઉપર સ્થિત એક નાં નોતિલ છે અને એ પગ
ના સાયલ ને વારલિકોરે એક મોટું ચિહ્ન છે અને ઢાવા પગ નિ ધુંટિ થિ પાંચ તસુ ઉંચો નલિ ને ઉપર સ્થિત એક મોટો તિલ છે ને તે થિ ઉ
પર પાસે જ એક નાં નોતિલ છે અને એ પગના ઢિચણ ને વાહરે પડે એક ચિહ્ન છે અને કટિના ગને વિષે વેકોરે ધોતી યુને સ્થા
ના ઘસારાનાં શ્યામ ચિહ્ન છે અને સદા શીતલ એવું જે ઉદર તે ઉપર સ્થિતિ ત્રિવલિ પડે છે અને ઉંડિ ને ગોલ એ વિજેના નિ તે ની વેકોરે

તિલછે તેમાં જ મણિકોરે તો નાંજિના કાંઠા ઉપર છે ને ઢાલિકોર તો નાંજિની જરાક છેટે છે અને જમણી કુશમાં એક મોટો તિલ છે ને તે નિપાસે વિજોનાં નો તિલ છે અને નાંજિની ઉપર છે તે સુને છેટે ત્રણ તિલ છે તેમાં બે નલ નિ ઉપર એક એક છે ને એક વચ્ચે છે અને તે વચ્ચે તિલ થિ વેત સુ ઉપર એક તિલ છે અને ઢાલે પડે છે કુશ થિ ઉંચે ને વગલ થિ હેઠે મોટા ચાર તિલ નિ એક ઝંઝી હાથ છે ને તે ની પાસે વાહેર લીકોરે એક વિજોનાં ના ચાર તિલ નિ ઝંઝી હાથ છે અને હૃદય ને વિષે રોમ નુ શ્રી વછ ચિ હ છે અને છાતિ ને વચ્ચે અર્ધ ચંદ્ર ને આકારે પાંચ ત સુ પોલુ ને જરા કરાતુ એવું એક મોટું ચિહ્ન છે તે જ મણિકોરે કાંઠા ક વિશેષ છે ઢતું છે અને એ ચિહ્ન ને વચ્ચે જરાક ઢાલિકોરે એક મોટો તિલ છે અને એ તિલ થિ ઢાલિકોરે વે આંગલ ને છેટે એક તિલ છે ને તે થિ ઢાલિકોરે વેત સુ ને છેટે ઢાલ ન થિ ઉપર એક તિલ છે અને વેસ્ત ન થિ ઉપર વે છાપનાં ચિહ્ન છે અને જમણી નુ જા નિ પાસે માં હિલિકોરે ઝંઝી આંદ્યે ચાર તિલ છે અને જમણી નુ જા માં મૂલ થિ ત્રણ ત સુ હેટું એક છાપ નું ચિહ્ન છે ને તે છાપ ના ચિહ્ન ને પડે વાહેર લીકોરે નાં ના ચાર તિલ છે અને જમણી કુંણિ થિ હેઠા ને કાંઠા થિ ઉંચાં વે તિલ છે અને જમણા હાથ નિ ઢલો આંગલિ ના મૂલ થિ ઉપર અર્ધ આંગલ ને છેટે એક નાં નો તિલ છે અને ઢાલિ નુ જા ના મૂલ થિ ત્રણ ત સુ હેટું એક છાપ નું ચિહ્ન છે અને ઢાલિકુંણિ થિ વેત સુ હેટો હાથ ને ઉપરે આંગે એક તિલ છે અને ઢાલિ હાથ ના અંગુઠા પાસે નિ જે આંગલિ ત થા વચ્ચે લિ આંગલિ એવે નિ વચ્ચે એક તિલ છે અને એ અંગુઠા પાસે નિ આંગલિ ના નલ નિ પાસે માં હિલિકોરે એક નાં નો તિલ છે અને ઢાલિ હાથ ના પોંચા ઉપર એક તિલ છે અને વે હાથ ના જે નલ ને રક્ત છે ને ઉપર ઢાલે ને તે જ સ્થિ છે ને તે નલ ના જે અગ્ર આંગતે અતિ તીક્ષ્ણ છે અને વે હાથ ના જે તલાંતે રક્ત છે ને તે તલાં માં જે રેખાંતે થોડો થોડો શ્યામ જણાય છે અને વે હાથ ના મૂલ થિ ઉપર આઠ ત સુ ઉંચાં

વેણાપનાંચિહ્ન છે અને વેકુંળિશ્યામ છે અને કંઠના ઘાડાનિવચ્ચે એક તિલ છે ને એ તિલ થિજરાક છે તે એક નાં નો તિલ છે અને
 ઢાઢિથિ હેઠો એક તિલ છે અને ઢાવાચ્ચાથિવે આંગલ હેઠો વાંસામાં એક રોમે સહિત એક મોટો તિલ છે ને એ તિલ થિ હેઠો એક તિ
 લ છે ને વલી તે થિ હેઠો વિજો તિલ છે અને કરોડા નિડાવિકોરાડો કથિવે તસુ હેઠો એક તિલ છે અને જમણિ સ્વર પડિ ઉપર એ
 ક નાં નો તિલ છે અને કરોડા થિ જમણિ કોરે વાંસા નિમધ્યે ચાર તિલ છે અને નાસિકા નિપાસે જમણિ કોરે એક મોટો તિ
 લ છે અને એ તિલ થિ ઉંચો ને આંચ્યના ચુણા થિ હેઠો પાસે જ એક નાં નો તિલ છે અને વેનેત્ર નિજે હેઠો લિને ઉપલિ પાંપણ્યુ ને થિ ઉ
 પર્યને હેઠો ઝિણિ ઝિણી કરચલિયું પડે છે અને નાસિકા ને ઉપર શિલીના ચાઠાનાં ઝિણાં ઝિણાં ચિહ્ન છે અને મુખ માં જમ
 ણિ કોરે હેઠો લિજે પ્રથમ નિડાઢ્ય તે માશ્યાં મચિહ્ન છે અને જિઢ્ઢાતે કમલના પત્ર સર સિરક છે અને ઢાવાકાં ને માં હિલિકો
 રેશ્યામ વિંદુ નુ ચિહ્ન છે અને વિશાલ ને ઉપડતું એવું જે લલાટ ને ને વિપે તિલ કને આકારે ઉચ્ચિવે રેલા છે અને વલી લલાટ ને વિ
 પે જમણિ કોરે કેશ થિ હેઠું એક ચિહ્ન છે અને જમણા કાં ની વુટિ ઉપર એક નાં નો તિલ છે અને તાલવાની ઉપર એક મોટો
 તિલ છે અને શિલા થિ આગલ્ય સમિપે એક તિલ છે અને શિલા થિ પછવાડે જમણિ કોરે ત્રણ તિલ છે અને એ વિના વિજા
 પણ ઝિણા ઝિણા તિલ તે શરીર માં કેટલાક છે અને શ્રીજિમહારાજ નિજે મૂર્તિ તે અતિ શેરૂપ ને સુંદરતા ને મધુરતા તે જે જુક
 છે અને તે મૂર્તિ પુષ્ટ છે ને અતિ શેશોચ્ચા માં ન છે અને તે મૂર્તિ નાદર્શન ને કરનારા જે જન તે મનામન ને ને ને ત્રેને હરિદે
 વિ તે મૂર્તિ છે અને તે મૂર્તિ ઘનશ્યામ છે ને શાંત સ્વચ્ચાવે જુક છે અને દુર્ગ પત્તન ને વિપે શ્રીગોપિનાથ જિની મૂર્તિ જેટલી ઉંચિ
 છે તેટલી જ શ્રીજિમહારાજ નિમૂર્તિ ઉંચિ છે અને શ્રીજિમહારાજ નાં મૂર્તિ નાં જે કરચરણ આદિક સર્વે અંગ તે સામુદ્રિક શા

સમાંજેવાંકલ્યાંછેતેવાંછેઆવિરિત્યેશ્રીજિમહારાજનીમૂર્તિનાંજેચિહ્નતેપોતાનિસ્મૃતિનેઅનુસારેલિલ્યાંછે ॥હવેશ્રી
જિમહારાજનિજેસ્વાન્નાવિકચેષ્ટાતેલિલિયેછડ્યે ॥ ॥શ્રીજિમહારાજનિત્યપ્રત્યેપાછલિચ્યારઘડિ અથવાત્રણય
દિરાત્રિરહેતારેઊઠિનેદાતણકરવાનોસ્વન્નાવછે અનેતેપછેસ્નાનકરિનેનેધોયેલુજેકોરુંમૂક્ષવસ્ત્રતેણેકરિનેશરીરનેલો
ડને પછે ઊન્નાથડનેપેચાનાવસ્ત્રનેવેસાથલવચ્યેનેલુકરિનેતેનેવેહાથે કરિનેનિર્ચોવિનેપછે સાથલનેનેપગનેલોડને
પછે ધોયેલુંમૂક્ષઘાટુંજેશ્વેતવસ્ત્રતેનેસારિપેઠેતાણિનેપેરેછે અનેશ્વેતવસ્ત્રપેરવાનીછેરુચિજેનેએવાજેશ્રીજિમહારાજતે
તેપછે વિજુંધોયેલુંમૂક્ષશ્વેતવસ્ત્રઓઢિનેનેચાંચડિઉપરચહિને પોતાનોનિત્યવિધિકરિનેજમવાપધારેછે અનેપવિ
ત્રએવુંજેજમવાવેસવાનુંસ્થાનકલ્યાંજડનેઆસનઉપરચવેસેછે અનેજમવાવેસેતારેઓઢવાનાવસ્ત્રનેકાનનેપછવાડે
રાખિનેનેકાનનેઊઘાડારાખિનેજમવાવેસેછે અનેજમવાવેસેતારેઊગમણુંઅથવાઉત્તરાડુંમુખરાખિનેનેઢાવાપગનિ
પદ્માંઠિવાલિનેનેજમણોપગઊંચારાખિનેનેતેઉપરજમણાહાથનીકુંળિરાખિનેજમંછે અનેજમતાંજમતાંવારંવારપા
ણિપિવાનોસ્વન્નાવછે અનેજમતાંજમતાંપોતાનેજેજમ્યાનિજણશસારિસ્વાદુજણાયતેવિજાકોંડકશ્રેષ્ઠહરિન્નક્તપો
તાનેમનગમતાહોયતેનેઅપાવેછે અનેજમતાંથકાઓઢકારચાઈનેપેટઉપરચહાથેફરવવાનોસ્વન્નાવછે અનેક્યારેક
તોકોંડકન્નક્તજનનિઉપરચપ્રસન્નથયાથકાપોતાનિપ્રસાદિનોથાલતેનેઆપેછે અથવાઅપાવેછે અનેસાધુનેપિરસ
વુંહોયતારેઢાવેચનેચેસનેનાચિનેનેતેચેસનાછેઢાનેકેલ્લસંઘાથેતાંણિવાંધિનેપિરસેછેઅનેપિરસેતારેલાદુજલેવિઆ
દિકજેજમ્યાનિજણમુંતેનુંવારંવારનામલેતાથકાપંક્તિમાંવારંવારફરેછે અનેસાધુહરિન્નક્તનેજમાડવામાંતથાપિર

સવામાં પોતાને શ્રદ્ધા આદરને પ્રસન્નતા તેણિ છે અને શ્રીજિમહારાજ ચ્યારેક તો વરશાક્રતુ તથા શરદક્રતુને વિષે દુર્ગ
પત્તનને સમિપે ઘેલા નદીનું નિર્મલ જલ જાણિને સાધુ તથા સત્સંગિ સહિતના વાપધારે છે અને તે નદીના જલને વચાંણ તથા
કાપોતાના ચક્રજનને આનંદ ઉપજાવતા થકા તે ચક્રજનને લાવદુ પ્રકારે જલ ક્રિડા કરે છે અને જલ માંડવ કિમારે છે
તારે પોતાના કાંતને ત્રને નાક તેને વેઠાથ ના અંગુઠાને આંગલિયે કરીને દવાવે છે તથા ઢવ કિમારિને જ્ઞાજિવાર પછિ નિક
લે છે તારે પોતાના મુખાર વિંદુપ સ્થજ મળા હાથને ફેરવીને કોગલા કરવાનો સ્વચાવ છે અને ચ્યારેક તો નદીના પ્રવાહને મ
ધ્યે ઉચ્ચારત્યાથકા સાધુની પાસે તાલિવ જાડિને કીર્તન ગવરાવે છે ને પોતે પળે તે જલા તાલિવ જાડતા થકા ઉછાહે સહિત
કીર્તન ગાય છે અને જલ માં સ્નાન કરવા પેસે છે તથા સ્નાન કરિને નિસરે છે તારે પોતાને પ્રિય એવો કોડક ચક્રજન વલવાન
હોય તેના હાથને પોતાના હાથે કરિને જાલે છે અને પોતાને દર્શન કરીને હરશે જુક છે મુખ જેનાં એવા જે પોતાના ચક્રજન તે
મળે સહિત નદીના જલ થિવાં હર નિસરિને નદીના કાંઠાને વિપે ઉચ્ચારત્યાથકા પ્રથમ નિપેઠે પેરેલા વસ્ત્રને નિચોવિનેને શરી
ને લોડને ધોલાં સેસ સારિ પેઠે તાણિને પેરે છે ને પછે ધોલાં ફેંટો માથે વાંધે છે અને માથે ફેંટો વાંધે છે તારે ફેંટાના છેડાનું છોગલું
મુકિને વાંધે છે તથા ફેંટાના એક આંટાનો પેચ નૃકુટિ નિપાંપણ્ય ઉપસ્ય લાવિને વાંધે છે અને તે પછે ધોલાં સેસને ડાંચે સ્વં
ના ચિને ને તે સેસના છેડાને કેલ્ય સંઘાથે તાણિ વાંધિને પછે મુંદર નારે ઘાંડી ઉપસ્ય અથવા ઘોડા ઉપસ્ય અશવાર થઈને હજા
રે જે પોતાના ચક્રજન તે મળે ચ્યારેકોરે વિંટાંણાથકા ને પોતાના દર્શનને કરતા જે ચક્રજન તે મનાને ત્રને આનંદ ઉપજા
વતા થકા પોતાને ઉતારે પધારે છે અને શ્રીજિમહારાજ પોતે ચાલે છે તારે ધોલિ પછે ઢિને અથવા ધોલાં સેસને ડાંચા સ્વચા

પસ્યઆડસાંડેનાશિનેજમણાહાથનેહલાવતાથકાચાલેછે અનેક્યારેકરુમાલેજુક્તજેજમણાંહાથતેનેહલાવતાથકા
ચાલેછે અનેક્યારેકતોડાવાહાથનેકેડ્યુપસ્યમુકિનેનેજમણાહાથમાંરુમાલનેલેડનેતેજમણાહાથનેહલાવતાહલા
વતાચાલેછે અનેશ્રીજિમહારાજનેસંહેજેડતાવલુંચાલવાનોસ્વચ્છાવછે અનેપોતેચાલેછેતારેપોતાનિકેડેચાલતાજેન્ન
ક્કજનતેદોડેતારેમાંડમાંડનેલેચાલિસંકેવિરિત્યેઉતાવલાચાલેછે અનેજ્યારેપોતેચાંચાડિપેરિનેચાલેછેતારેચાંચાડિ
નાચટચટશબ્દથાયછે અનેક્યારેકતોપોતેકાંઈકકારજ્યકરવાનેતપરથયાથકાઉન્નાહોયતથાધિરેધિરેચાલતાહોય
તારેપોતાનાજમણાહાથનિમુઠિવાલિનેપોતાનાજમણાસાથલમાંધિરેધિરેમારવાનોસ્વચ્છાવછે અનેક્યારેકતોઘણા
કમાણસનીઝીઢ્યથાયછેનેરજડેછે તારેપોતાનીનાસિકાનેમુખારવિંદનેતેનેઆડોરુમાલેડેછે અનેક્યારેકતોપોતેદો
લિયાઉપસ્યવેસેછેનેક્યારેકતોઆંછાડેસહિતગોદહુંપાથસ્યુંહોયતેઉપસ્યવેસેછેનેક્યારેકતોગાદિઉપસ્યવેસેછે નેક્યા
રેકતોચાકલાઉપસ્યવેસેછે નેક્યારેકતોદોલિયાઉપસ્યતકિયોપડ્યોહોયતેઉપસ્યવેસેછે અનેવેસેતારેક્યારેકતોપલાં
ઠિવાલિનેવેસેછેનેક્યારેકતોવસ્ત્રેકરિનેઠિંચણનેવાંધિનેવેસેછે અનેજ્યારેજ્યારેવેસેતારેવધુધાતોતકિયાનુંઉઠિગણક
રિનેવેસેછે અનેક્યારેકતોપોતેદોલિયાઉપસ્યઅથવાઆસનઉપસ્યવેઠાથકાતકીયાનુંઉઠિગણકરિનેનેપોતાનાપગને
લાંચાકરિનેનેપગઉપસ્યપગનેમુકિનેવેસવાનો સ્વચ્છાવછે અનેક્યારેકતો પોતેવેઠાથકાડાવાચરણારવિંદનિઉર્ધ્વેર
ચાઉપસ્યપોતાનાજમણાહાથનીઆંગલિનેઉન્નિફરવેછે અનેક્યારેકતોપોતાનિજિન્નનંકકારનાદાંતતલેડવાવિને
વેસવુંવેસેસહજસ્વચ્છાવછે અનેક્યારેકતોપોતેવેઠાથકાપોતાનિદોકનેવેપાસેમરોહિનેકડાકાવગાડેછે અનેક્યારે

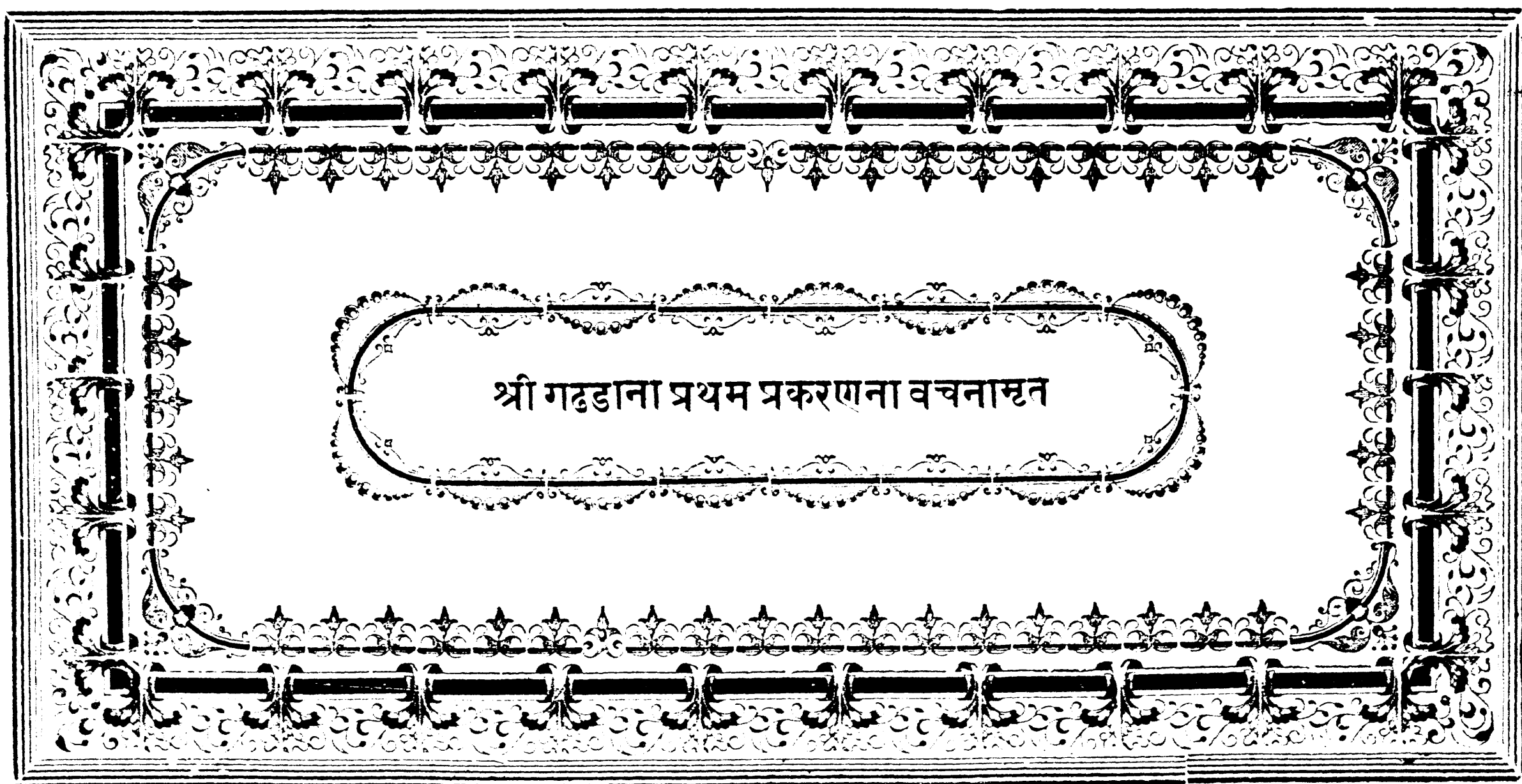
કનોપોતાનાન્નક્તજનનીપાસેપોતાનાવાંસાનેદવાવેછે તારેહૃદયાનિતલેતકિયોરાખિનેદવાવેછે અનેશ્રીજિમહારાજ
 જ્યાંજ્યાંસેહેજેવેઠાહોયતારેતુલ્સીનીમાલાનેફરવેછે અનેક્યારેકતોરમત્યનિપેઠેતેમાલાનેવેવડિકરિનેવેવેમણકાન્ને
 લાફેરવેછે અનેક્યારેકતોવાર્તાકરતાથકાંતેમાલાનેજેલીકરિનેવેહાથનાતલાવચ્ચેરાખિનેધસેછે અનેક્યારેકતોમા
 લાનહોયતારેપોતાનાહાથનિઆંગણનાપર્વનેગણેછે અનેક્યારેકતોનેત્રકમલનેમિચિનેધ્યાનકરતાથકાંતેસેછે અ
 નેક્યારેકતોનેત્રકમલનેઝાડાંરાખિનેધ્યાનકરતાથકાંતેસેછે અનેક્યારેકતોધ્યાનકરતાથકાંતેસેછે અ
 નેક્યારેકતોપોતાનિઆગદ્યમાધુવાજિત્રવજાડિનેકીર્તનગાતાહોયતારેપોતેધ્યાનકરીનેવેસેછે અનેક્યારેકતોપ
 ટિવજાડતાથકાંતેસાધુજેલાગાવાલાગેછે અનેક્યારેકતોસાધુતાલિવજાડિનેકીર્તનગાતાહોયતેજેલાપોતેતાલિવ
 જાડિનેકીર્તનગાયછે અનેક્યારેકતોપોતાનિઆગદ્યવાજિત્રવજાડિને સાધુકીર્તનગાતાહોયતથાપોતાનિઆગ
 દ્યકથાવંચાતિહોયતથાપોતેપોતાનાન્નક્તજનનીઆગદ્યવાર્તાકરતાહોયતારેસ્મિનેતેમનેસમીપજાયછે અનેક
 થાવંચાવતાહોયતારેવારંવારહેરેવાશબ્દનુંઉચ્ચારણકરેછે અનેવિજિજેક્રિયાકરતાહોયતેનેવિપેપણતેકથાનેજા
 નેકરિનેક્યારેકતોઅચાનકહેરેવાશબ્દનુંઉચ્ચારણકરેછે નેતેનિસ્મૃતિથાયછે તારેપોતાપાસેજેન્નક્તજનવેઠાહોયતેમ
 નિસામુજોડનેમંદમંદહસેછે અનેક્યારેકતોપોતેરાજિપામાંવાર્તાકરતાહોયઅથવાકથાકરાવતાહોય અથવાકીર્ત
 નગવરાવતાહોયઅથવાકાંડેકવિચારમાંવેઠાહોયનેતેવચ્ચમાંકોઈકજમ્યાનુંપુછવાઆવેઅથવાકોંડકપૂજાકરવા
 આવે અથવાદ્વારચઢાવવાઆવે તોતેઉપસ્થવદુકચવાઈજાયછે અને ક્યારેકતોપોતાનાન્નક્તજનનિસન્નામાંવેઠાથ

काधर्मज्ञानवैराग्यं युक्तजेन कर्तितं संबन्धिजं जेवात्तातिपोताना नक्तजननिआगद्यकरेछे अनेक्यारेकतो योगसांख्यपं
चरात्रवंदांतइत्यादिकजं शास्त्रतेनारहस्यनिवात्ताकरेछे अनेक्यारेकतोपोताना नक्तजननिसन्नामांवेठाथकातेनक्त
जननीआगद्यधर्मादिकसंबन्धिवात्ताकरेछे तारप्रथमपोतानावेनुजउंचाउपाडिनेनेताखिवजाडिनेसर्वेनेछांनारा
खिनेवात्ताकरेछे अनेक्यारेकतोघणाकनक्तजननासमूहनिमोटिसन्नाथई होयनेतेमनीआगद्यधर्मादिक संबन्धि
वात्ताकरविहोयतारे छेत्थिपणसंनलायतेनेअर्थे पोतेउन्नाथइनेनेताखिवजाडिनेसर्वेने छांनाराखिनेवात्ताकरेछे
अनेक्यारेकतो तेवात्ताकरवानेविपेणकाग्रचितकरिनेपोतानेआठवानुंवखखसिजायतेनीपणसुरतेरतीनथिएवांस्व
जावछे अनेक्यारेकतोपोताना नक्तजननिसन्नामांवेठाथकापोतानामुखारविंदनेसमीपेवेठाजेसाधुतथाहरिन्नक्त
तेमनेपरस्परप्रश्नउत्तरकरावेछेनेतेमांकोइककठणप्रश्नपुछे तेनोउत्तरनआवडेतोसर्वेनेआनंदउपजावताथकापोते
उत्तरकरेछे अनेक्यारेकतोतेवात्ताकरताथकापुष्पनागुछेनेअथवाकोइकमोटापुष्पनेवेहाथेकरिनेचोखिनाखेछेअने
क्यारेकतोतेवात्ताकरताथकापोतानारुमाझनाछेडानेवलदेवोएवोसहजस्वजावछे अनेक्यारेकतोउछवनेविपेना
नाप्रकारनादेशथिआव्याजेपोताना नक्तजननेमणेप्रीतियेकरिनेकरिजेमोटिपूजातेनोअंगीकारकरेछे अनेक्यारेक
तोउछवनेविपेपोतानीपूजाकरवासारुघणाकहरिन्नक्तनेलाथईनेआवेछे तारतेमणेचढाव्याजेपुष्पनाहारतेनेपोता
नावेहाथेकरिनेग्रहणकरेछे तथाचरणारविंदेकरिनेग्रहणकरेछेतथाछुडियेकरिनेग्रहणकरेछे अनेक्यारेकतोपोता
नादर्शनमात्रेकरिनेपोताना नक्तजननेसमाधिकरावेछेनेक्यारेकतोतेसमाधिमांथितक्काडउठाडेछे अनेक्यारेकतो

પોતે સન્નામાં વેઠા હોયને કોઈક જનને પોતાની પાસે તેડવો હોય તારે નેત્રકમલ નિસાંને કરિને અથવા અંગુઠા પાસે ની
જે આંગળી તેની નિસાંને કરિને તે જનને વોલા વિલે છે. અને ક્યારેક તો મોગરા આદિક પુષ્પના હારને તથા લીંબુ આદિક જે ફ
લ તેને શિતલ જાણિને પોતાની આંખ ઉપર ચારંવાર અડાડે છે. અને ક્યારેક તો પોતે જગવલ્ક થાકરા વિને સાંજ લે છે. અ
થવા પોતે કથા કરે છે અથવા પોતે જગવદ્વાર્તા કરે છે અથવા કીર્તન ગવરા વિને તેને દ્વાપોતે ગાય છે અથવા મંદિર કરાવે
છે અથવા સાધુ વ્રાહ્મણને જમાડે છે દુત્યાદિક સતક્રિયા કર્યા વિના ક્યારેય નવરું નરહેવું એવો સ્વચ્છાવ છે. અને પોતે જાતે
ધર્મ સંબંધિ જે જકાર જ્યનો આરંજ કરે છે તેને સંપૂર્ણ કરવા માં પોતાને શીઘ્ર પળું ઘળું છે. અને છિંકવા વિહોય તારે પ્રથમ થિ
પોતાના રુમાલને લોલિને તે રુમાલને મુખાર વિંદ આગલ્ય રાખિને છે તે સંજ્ઞા યાવિરિત્યે ઉંચે સ્વેરે છિંકવાય છે. અને
જ્યારે જ્યારે વિંદિંકવાય છે તારે વેત્ર એજ નિંદિંકવાય છે. અને જ્યારે પોતે વગાસું ચાલે તારે હરિ હરિ હરિ એવા શબ્દ નુ
ઉચ્ચારણ કરતા થકા પોતાને હાથે કરિને નેત્રકમલને વેત્ર એવા ચોલે છે. અને નિષ્કામ જનને કરિને પોતાની સેવા તેને વિ
પે છે રુચિ જેની એવા પોતાનો સ્વચ્છાવ છે. અને કોઈક રમુજે કરિને અતિ શેહ સે છે તારે હાથે કરિને પોતાના રુમાલને મુખાર વિં
દ આડોડે હને હસે છે. અને ક્યારેક તો દેશાંતર થકિ પોતાને સમીપે આવ્યા જે સાધુ તથા પોતાને પ્રિય એવા જનને તેને જો
ઈને પ્રસન્ન થયા થકા તત્કાલ ઉઠિને તેને મને થયા માં ઘાલિને મલે છે તેને મને તેને દેશના સમાચાર પુછે છે. અને ક્યારેક તો ઉછવ
ને વિષે પોતાને સમીપે રહિને પછે પોતાની આજ્ઞા યે કરિને પરદેશ માં જાતા જે સાધુ તેને પ્રસન્ન થઈને મલે છે. અને ક્યારેક તો
પોતાના જન ઉપર પ્રસન્ન થઈને તેના મલક ઉપર પોતાના વેહાથ મુકે છે. અને ક્યારેક તો પ્રસન્ન થઈને કોઈક જન

जननाहृदयनेविषेपोतानाचरणारविंदनुधारणकरेछे अनेक्यारेकतोपोतानिआज्ञानेतक्कादपादवानेइछतोथको
तत्परथयोजेकोइकन्नक्तजनतथातेपोतानिआज्ञानेरुडिरित्येपाक्षिनेआव्योजेकोइकन्नक्तजनतेनेजोइनेतेनिउपरथ
प्रसन्नथयाथकातेनाहृदयनेविषेपोतानाचरणारविंदआपेछे अनेक्यारेकतोकोइकन्नक्तजनउपरथप्रसन्नथइनेते
नेपोतानिप्रसादिपुष्पनाहारआपेछे तथातोरावाजुबंधआपेछे तथापोतानांवस्त्रआचूपणआपेछे अनेअतिशेउ
दारछेस्वन्नावजेनाएवाजेश्रीजिमहाराजतेपोतानेअतिशेप्रियएवुंजेपदार्थतेनारेमुखवाबुंहोयतोपणतेनेदेवानोम
नमांसंकल्पकरताथकातक्कादसत्यात्रनेदेईदेछे पणवारदगाडतानथिएवोस्वन्नावछे अनेक्यारेकतोपोतानाहाथ
पगनिजेआंगलियुंतेनेमरडिनेकडाकावगाडेछे अनेक्यारेकतोपोतानेसमिपेवेठाजेन्नक्तजनतेमनीपासेपोतानाहा
थपगनिआंगलियुंतेनेमरडाविनेकडाकावगडावेछे अनेक्यारेकतोकोइप्राणिनेदुखियोदेखिनेअथवासांनक्षिनेत
क्कादयायेजुक्तथकारामरामरामएविरित्येबोदवानोस्वन्नावछे अनेवलीक्यारेकतोहरकोइमनुप्यनेदुखियोदेखि
नेदयायेकरिनेपोतानाचितमांखेदनेपामताथकाप्रसन्नथइनेतेमनुप्यनुदुखट्येएविरित्येअन्नवस्त्रादिकपदार्थ करि
नेउपगारकरेछे अनेक्यारेकतोकोइकनेकोइमारतुंहोयतेनेदेखिनेदयायेकरिनेतेनेनदेखिखमताथकातक्कादहांका
रकरिनेतेनुंनिवारणकरेछे अनेक्यारेकतोपोतानिआगदयकोइकमाधुनुंअथवाकोइकहरिन्नक्तनुंकोइघसानुंवाले
तेनेसांनक्षिनेतेनिउपरथपोतेकचवाइजायछेनेतेनोअनादरकरिनेठवकादेछे अनेक्यारेकतोपोतानाशरीरमांकाइ
ककसरजेवुंहोयतारेपोतानाडावाहाथनिआंगलियेकरिनेजमणाहाथनिनाडिनेजुवेछे अनेपोतेज्यारेसन्नामांथिउ

ઠેછેતારેજયસચ્ચિદાનંદઅથવાજયસ્વામિનારાયણેમકહિનેનમાધુનેનમસ્કારકરિનેઠવાનોસ્વચ્ચાવછે અનેજ્યારે પોતેપંથનેમાર્ગેપોઢેચઢિનેચાલેછેતારેક્યારેકતોલિલાયેકરિનેઘોડાનિડોકઉપરપોતાનાએકપગનેલાંબોનાંચિનેઘો ઢાનેચલાવેછે અનેમુવેતારેપ્રથમજાગતાથકાહાથનિજેઆંગલિયુંતેતિલકકરવાનિપેઠેચાલનેવિપેડનિફેરવેછે અ નેમુવાનુંહોયતારેપોતાનિમાલનેમાગિનેજમણાહાથમાંલેઈનેફેરવતાથકાસુવેછે અનેપોતેપોઢેછેતારેપોતાનુંમુખાર વિંદુઘાઢુંરાચિનેપોઢવાનોસ્વચ્ચાવછે અનેપોતેચરનિદ્રામાંસુતાહોયનેકોંડકજરાકઅડિજાયતાતલ્કાલજવકિને જાગિજાયછેનેકોંણછેએમતેનેપુછેછે આવિરિત્યેશ્રીજિમહારાજનિજેસ્વચ્ચાવિકચેષ્ટાતેપોતાનિસ્મૃતિનેઅનુસારેલિ ચિવેછે નેવિજિપણકેટલીકચેષ્ટાછેએવાજેશ્રીજિમહારાજતેમણેશ્રીગઢડામાંરહ્યાથકાપોતાનાચક્રજનનાસંશયઢાલ વાનેઅર્થે સ્વધર્મ આત્મજ્ઞાનવૈરાગ્યપોતાનાસ્વરૂપનુંજ્ઞાનનેપોતાનિમાહાત્મેસહિતચક્રિએપાંચવાર્તા સંબંધિજેજેવચ નામૃતકલ્યાંછેતથાત્યાંથિ વિજાગામમાંજઈનેજેજેવચનામૃતકલ્યાંછે તેમાંથિકેટલાકદિવસનાંજેવચનામૃતતેશ્રી જિમહારાજનાજેએકાંતિકચક્રતેમનીપ્રસન્નતાનેઅર્થેપોતાનિજેસ્મૃતિનેબુદ્ધિતેનેઅનુસારેલિચિવેછેઇયે

श्री गढडाना प्रथम प्रकरणना वचनामृत

संवत् १८७६ नामागसरशुदि ४ चतुर्थीनिदिवसश्रीजिमहाराजश्रीगढडामध्येदादाखाचरनादरवारमां साधुर्नजा
यगानेविपेरात्रिनेसमेपधास्याहताअनेसर्वेथेतवस्वधारणकर्याहतांनेपोतानामुखारविंदनिआगद्वयसाधुतथादेश
देशनाहरिन्नक्तनिसन्नान्नराइनेवेठिहतिपछे श्रीजिमहाराजेप्रश्नपुछ्युंजेसर्वेसाधनमां कियुंसाधनकठणछे तारेसर्वे
ब्रह्मचारिसाधुतथागृहस्थतेमणेपोतानिसमझएयप्रमाणेउत्तरकस्यापणथयोनहिपछे श्रीजिमहाराजबोदयाजेद्वयो
अमेउत्तरकरियेजेन्नगवाननास्वरूपमांमननीअखंडव्रत्तिराखवीतेथोकोइसाधनकठणनथिअनेजेमनुष्यनामननि
व्रत्तिन्नगवाननास्वरूपमांअखंडरहेछेतेनेतेथिविजीअधिकप्राप्तिशास्त्रमांकहिनथिकांजेन्नगवाननिमूर्तिछे तेतो
चिंतामणितुद्वयेजेमचिंतामणिकोइकपुरुषनाहाथमांहोयतेपुरुषजेजेपदार्थनेचितवेतेतेप्राप्तयायछे तेमन्नगवा
ननिमूर्तिनेविपेजेनामननिअखंडव्रत्तिरहेछे तेतोजीवईश्वरमायानेब्रह्मएमनास्वरूपनेजोजोवानेइछेतोतत्कालदे
खेछे तथावैकुण्ठगोत्राकब्रह्ममांहोवएआदिकजेजेन्नगवाननांधामछेतेनेपणदेखेछे माटेन्नगवाननास्वरूपमांअखं
डव्रत्तिराखवितेथिकोइकठणसाधनपणनथिनेतेथिकोइमोटिप्राप्तिपणनथि तारपछेहरिन्नक्तसेठगोवर्धनन्नाइयेश्री
जिमहाराजप्रत्येप्रश्नपुछ्युंजेजेनेन्नगवाननिमायाकहेछेतेनुरूपशुंछे पछे श्रीजिमहाराजबोदयाजेन्नगवाननोन्न
क्तहोयतेनेन्नगवाननिमूर्तिनुंध्यानकरतेजेपदार्थआडुआविनेआवर्णकरेतेनेमायाकहिये पछेमुक्तानंदस्वामियेप्र
श्नपुछ्युंजेन्नगवाननोन्नक्तज्योरपंचनूतनादेहनेमुंकिनेन्नगवाननाधाममांजायछेतारेतेकेवादेहनेपांमेछे तारे श्री
जिमहाराजबोदयाजेधर्मकुलनेआश्रितएवांजेन्नगवाननोन्नक्तछे तेन्नगवाननिइछायेकरिनेब्रह्ममयदेहनेपांमेछे

અને જ્યારે દેહને મુંકિને નગવાનના ધામ પ્રત્યે જાય છે તારે કોઈક તો ગરુડ ઉપર સ્થવે સિને જાય છે ને કોઈક તો રથ ઉપર સ્થવે
 સિને જાય છે ને કોઈક તો વિમાન ઉપર સ્થવે સિને જાય છે એ વિરિત્યે નગવાનના નક્ત નગવાનના ધામ માં જાય છે તેને યોગ
 સમાધિ વાલા છે તે પ્રત્યક્ષ દેખે છે પછે હરિ નક્ત કર હર જિયે શ્રી જિમહારાજને પુછ્યું જે કેટલાક તો ઘણા દિવસ થિ સત્સં
 ગ કરે છે તો પછે તેને જે વિપોતાના દેહને દેહના સંબંધિને વિપેગાદ પ્રીતિ છે તે વિસત્સંગ માંગાદ પ્રીતિ નિયથાતિ તેનું શું કારણ
 છે પછે શ્રી જિમહારાજ બોલ્યા જે એ નગવાનનું માહાત્મ્ય સંપૂર્ણ જાણ્યામાં આવ્યું નથિ અને જે સાધુને સંગે કરિને નગવા
 નનું માહાત્મ્ય પરિપૂર્ણ જાણ્યામાં આવે છે તે સાધુ જ્યારે પોતાના સ્વનાવ ઉપર સ્થવાત કરે છે તારે તે સ્વનાવને મુંકિ સકતો ન
 થિને તે વાતના કરનારા જે સાધુ તેનો અવગુણ લે છે તે પાપે કરિને સત્સંગ માંગાદ પ્રીતિ નિયથાતિ નથિ કાં જે અન્ય સ્થલને વિષે
 જે પાપ કર્યાં હોય તે સંતને સંગે કરિને જાય અને સંતને વિષે જે પાપ કરે છે તે પાપ તો એક સંતના અનુગ્રહ વિના યિજા કોઈ સા
 ધને કરિને દ્વેષતાં નથિ તે શાસ્ત્રમાં કહ્યું છે જે અન્ય ક્ષેત્રે કૃતં પાપં તીર્થ ક્ષેત્રે વિનશ્યતિ તીર્થ ક્ષેત્રે કૃતં પાપં વજ્ર ક્ષેત્રે પોષ્ટ વિષ્ય
 તિ ૧ તે માટે સંતનો અવગુણ જો ન લે તો એને સત્સંગ માંગાદ પ્રીતિ થાય ॥ ॥ ઇતિ વચનામૃતમ્ ॥ ૧ ॥ ॥ સંવત્ ૧૮૭૬
 નામાગશરશુદ્ધિ ૫ પંચમીને દિવસ શ્રી જિમહારાજ શ્રી ગઢદામથ્યે દાદાલાલ ચરનાદરવારમાં રાત્રિને સમે વિરાજમાન હ
 તા અને સર્વેશ્વર તવ સ્વધારણ કર્યાં હતાં ને પોતાના મુખાર વિંદનિ આગલ્ય સાધુ તથા દેશ દેશના હરિ નક્ત નિ સના નરાઈને
 બેઠિહતિ પછે મયારામ નક્તે શ્રી જિમહારાજ પ્રત્યે પ્રશ્ન પુછ્યો જે હમહારાજ ઉત્તમ મધ્યમ ને કનિષ્ઠ એ ત્રણ પ્રકારનો જે વૈરા
 ગ્ય તેનાં શાંલક્ષણ છે તે કહો તારે શ્રી જિમહારાજ બોલ્યા જે ઉત્તમ વૈરાગ્ય જેને હાંચ તે પરમેશ્વર નિ આજ્ઞાએ કરિને અથવા

पोतानाप्रारब्धकर्मवशंकरिनेव्यवहारमांरहंपणतेव्यवहारमांजनकराजानिपेठलोपायनहिं अनेशब्दस्पर्शरूपरसने
गंधएपंचप्रकारनाजेउत्तमविषयतेपोतानाप्रारब्धअनुसारेप्राप्तथायतेनेजोगवेपणप्रीतियेरहितउदासथकोजोगवे
अनेतेविषयएनेलोपिसकेनहिनेतेमांत्यागमोलापडेअनेतेविषयनेविषेनिरंतरदोपनेदेखतोरहेनेविषयनेशत्रुजेवा
जांणेअनेसंतसतशाम्नेजगवाननिसेवातेनोनिरंतरसंगराखे अनेदेशकादसंगआदिकजोकठणआविपडे तोपण
एनिजेएविसमझण्यतेमोलीपडेनहितेनेउत्तमवैराग्यवालो कहिये अनेजेनेमध्यमवैराग्यहोयतेपणउत्तमएवाजेपं
चप्रकारनाविषयतेनेजोगवेपणतेमांआसक्तनथायनेजोदेशकादसंगकठणप्राप्तथायतांविषयनेविषेबंधाडजायने
वैराग्यमंदपडिजायतेनेमध्यमवैराग्यवालो कहियेअनेजेकनिष्ठवैराग्यवालोहोयतेनेसामान्यनेदोषेजुक्तएवापंचवि
षयजोप्राप्तथायतेनेजोगवेतोतेमांनबंधायअनेजोसारापंचविषयप्राप्तथायतेने जोगवेतोतेमांबंधाडजायतेने
मंदवैराग्यवालो कहिये ॥ ॥ इतिवचनान्तं ॥ ॥ २ ॥ ॥ संवत् १८७६ नामागशरशुदि ६ छत्त्यनेदिवस श्रीजिमहा
राजश्रीगढडामध्येदादाखाचरनादरवारमां रात्रिनेसमेविराजमानहताअने सर्वे श्वेतवस्त्रधारणकस्यां हतां नेपोता
नामुखारविंदनिआगढ्यमुनितथादेशदेशनाहरिन्नक्तनिसन्नान्नराइनेवेठिहतिपछेश्रीजिमहाराजबोढ्याजेजेनेज
गवाननिमूर्तिअंतरमांअखंडदेखातिहोयतेनेपणजगवानेजेजेअवतारेकरिनेजेजेस्थानकनेविषेजेजेलीलाकरिहो
यतेसंनारिराखविनेब्रह्मचारितथासाधुतथासत्संगीतेनेसाथेहेतराखवुंने एसर्वेनेसंनारिराखवातेशासारुजेकदा
पिदेहमुं कयासमेजगवाननिमूर्तिनेजुल्लिजवायतोपणजगवानेजेस्थानकनेविषे लीलाकरिहोयतेजोसांनरिआवे

अथवासतसंगीसांचरिआवे अथवाब्रह्मचारिनेसाधुसांचरिआवे तांतेनेजोगेकरिनेजगवाननिमूर्तिपणसांचरि
आवेनेतेजिवमोटिपदविने पांमेनेतेनुंघणुंरुदुंथायतेमाटे अमे मोटा मोटा विण्णुयागकरियेछैये तथाजन्माष्टमीनेए
कादशीआदिकव्रतनावरसोवरसउछवकरियेछैयेनेतेमांब्रह्मचारिसाधुसत्संगीनेजेलाकरियेछैयेअनेजांकोइकपा
पिजिवहोयनेतेनेपणजोएमनिअंतकावेस्मृतिथइआवेतोतेनेजगवाननाधामनिप्राप्तिथाय ॥ ॥ इतिवचनान्तं
॥ ३ ॥ ॥ संवत् ॥ १८७६ नामागशरशुदि ७ समीनेदिवसश्रीजिमहाराजश्रीगढडामध्येदादाखाचरनादरवार
मां विराजमानहताअनेसर्वेश्वेतवस्त्रधारणकस्यांहतांनेपोतानामुखारविंदनिआगदयसाधुतथादेशदेशनाहरिजक्त
निसञ्जाचराइनेवेठिहतिपछे श्रीजिमहाराजबोल्याजे जगवाननाचक्रने परस्परईर्षानकरवितारेआनंदानंदस्वामि
बोल्याजेहेमहाराजईर्षातोरेहेछे तारेश्रीजिमहाराजबोल्याजेईर्षा करवितो नारदजीनाजेविकरविजेमएकसमयने
विपेनारदजीनेतुंबरुएवेवैकुंठनेविपे लक्ष्मीनारायणनांदर्शनकरवागयातेलक्ष्मीनारायणआगदयतुंबरुयेगांनकरचुं
तेणेकरिनेलक्ष्मीजितथानारायणएवेयप्रसन्नथैनेतुंबरुनेपोतानांवस्त्रआचुपणआप्यांतारे नारदजीनेतुंबरुउपस्थई
र्षाआविजेहुंतुंबरुनाजेविगांनविद्याशिखुंनेजगवाननेप्रसन्नकरुंछे नारदजीगानविद्याशिखताहवानेजगवान
आगदयगाताहवातारेजगवानेकल्युंजेतमनेतुंबरुनाजेबुंगातांनथिआवडुतुंपछेवद्विशिवउपरतपकरिनेशिवथकी
वरपांमिनेगांनविद्याशिखिने जगवानआगदयगावताहवातोपणजगवानएनिगांनविद्याउपरप्रसन्ननथयाएवि
रित्येसातमन्वंतरमुधिगानविद्याशिख्यानेजगवानआगदयगायातोपणजगवानप्रसन्ननथया पछेतुंबरुपांसंगान

विद्याशिख्याने श्रीरुण्ण नगवान आगद्य द्वारिका मांगावता हवातारे श्रीरुण्ण नगवान प्रसन्न थयाने पोतानां वस्त्र अ
लंकार नारदजीने आप्यांतारे नारदजी येतुं वरुसाथे ईर्ष्या मेळि माटे ईर्ष्या करवितो एवी करविजे जे निउपर्य ईर्ष्या होय तेना
जे वागुणे नेग्रहण करवाने पोताना अवगुणे नेत्याग करवाने तेतुं नथवायने जे ईर्ष्या येकरिने नगवान नाचकनो द्रोह था
यते विईर्ष्या नो तो नगवान नाचकने सर्व प्रकारे त्याग करवो ॥ ॥ इतिवचनान्तं ॥ ४ ॥ ॥ संवत् १८७६
ना मागशरशुद्धि ८ अष्टमीने दिवस श्रीजिमहाराज श्रीगढडामध्ये दादाखाचरनादरवारमां विराजमान होता अने सर्वे
श्वेतवस्त्रधारण कस्यां हताने पोताना मुखारविंद नि आगद्य परमहंस तथा देश देशना हरि नक्तनिस न्ना नराईने वेठि हति
पछे श्रीजिमहाराज बांद्याजे राधिका ये सहित एवाजे श्रीरुण्ण नगवान तेनुं ध्यान करवुं अने ते ध्यान करते मूर्ति ददाने
विषे ने देखाय तो पण ध्यान करवुं पण कायर थडने ते ध्यान ने मुं कि देवुं नहि ए विरित्य नाजे आग्रहवाला छे तेने उपर्य नग
वान नि मोटि रुपायाय छे ने ए नि नक्तिये करिने नगवान एने वस्त्र ये जाय छे ॥ ॥ इतिवचनान्तं ॥ ५ ॥ ॥ संवत्
१८७६ ना मागशरशुद्धि ९ नवमीने दिवस श्रीजिमहाराज श्रीगढडामध्ये दादाखाचरनादरवारमां विराजमान होता
अने सर्वे श्वेतवस्त्रधारण कस्यां हताने पोताना मुखारविंद नि आगद्य मुनि तथा देश देशना हरि नक्तनिस न्ना नराईने वे
ठि हति पछे श्रीजिमहाराज बांद्याजे आसत्संग मां जे विवे कि छे ते तो दिवसे दिवसे पोताने विषे अवगुणे ने देखे छे ने नग
वान ने नगवान नाचकने विषे गुणे ने देखे छे ने नगवान ने साधु पोताना हितने अर्थे कठण वचन कहे छे तेने पोताना हित
कारि माने छे ने दुखन थिल गाढ तो ते तो दिवसे दिवसे सत्संग ने विषे मोट्य पने पां मे छे अने जे अवि वे कि छे ते तो जे मजे मस

त्संगकरेछे नेसत्संगनिवातसां नक्षेछे ते मते मपांताने विपे गुण परेछे अने नगवाने संत एनो दां पदे खाडिने एनिआ
 गदयवातकरेछे ते वातने माने करिने अवलिखेछे ने वातना करनारानो अवगुण लेछे ते तो दिवसे दिवसे घटतो जायछे ने
 सत्संगमां प्रतिष्ठाहीन थै जायछे माटे पोताने विपे जे गुण नुं मानतेनो त्याग करिने शूरवीर थैनेने नगवाने नगवानना
 संतने विपे विश्वास राखेतो एनां अविवेक टलि जायछे ने सत्संगमां मोक्ष पने पांमेछे ॥ इति वचनामृतं ॥ ॥६॥
 संवत् १८७६ नामागशर शुदी १० दशमिने दिवस श्रीजिमहाराज श्रीगढडामध्ये दादाखाचरना दरबारमां विराजमा
 नहता अने सर्वेश्वत वस्त्रधारण कर्यां हतां ने पोताना मुखारविंदनि आगदयसा धुतथा देशदेशना हरि नक्तनिस नाना
 इने बेठिहति पछे श्रीजिमहाराज बोल्या जे शास्त्रमां ज्यां ज्यां अध्यात्मवात्ता आवेछे ते कोइने समझाति नथिने अमिजवा
 यछे माटे ए अध्यात्मवात्ता जे मछे ते मयथार्थ पणे अमे कहिये छइये ते सर्वे सां नक्षोजे स्थूल सूक्ष्मने कारण एत्र एय देहने वि
 पे एक आत्मपणे जे वत्तवुते ए जीव नुं अन्वय पणुंछे ने एत्र एय देह थि पृथक पणे सत्तामात्र जे केवाते जीव नुं व्यतिरेक पणुंछे त
 था विराट् सूत्रात्माने अव्याकृत एत्र एय शरीर सहित जे ईश्वरने केवाते ईश्वर नुं अन्वय पणुंछे अने एत्र एय शरीर थि प्रथक
 ने सत्तामात्र पणे केवाते ईश्वर नुं व्यतिरेक पणुंछे तथा मायाने मायानां कार्य जे अनंत कोटि ब्रह्मांड तेने विपे व्यापक पणे जे
 अक्षर ब्रह्मने केवाते एनुं अन्वय पणुंछे अने ए सर्व थि व्यतिरेक सच्चिदानंद पणे जे अक्षर ब्रह्मने केवाते एनुं व्यतिरेक पणुंछे
 तथा अक्षर ब्रह्मने ईश्वरने जीवने मायाने मायानां कार्य जे ब्रह्मांड एमने विपे जे श्रीरूप नगवाने अंतर्गामी पणे केवाने
 नियंता पणे केवाते ए नगवान नुं अन्वय पणुंछे अने ए सर्व थि पृथक पणे करिने पोताना गोक्षो क धामने विपे जे ब्रह्म ज्योति

तेनेविपेरत्याछे एमजेकेंवुंते एजगवाननुं व्यतिरेकपणुंछे अने एपुरुषोत्तमजगवानने अक्षरब्रह्मने मायाने ईश्वरने जी
व एजेपांचने दते अनादिछे ॥ इतिवचनामृतं ॥ ॥७॥ ॥ संवत् १८७६ नामागशरशुदी ११ ए
कादशीने दिवस श्रीजिमहाराज श्रीगढडामध्ये दादाखाचरनादरवारमां विराजमानहता अने सर्वेश्वेतवस्वधारणक
स्यांहतांने पोतानामुखारविंदनि आगद्यसाधुतथादेशदेशनाहरिचक्रनिसच्चाचराइने वेठिहति पछे श्रीजिमहाराज
बोदयाजे इंद्रियोनिजे क्रियाछे तेने जो श्रीकृष्णजगवानने तेनाचक्रनिसेवाने विषे राखेतो अंतःकर्ण शुद्धथायछे ने अने
तकाळनां जे पापजीवने वलगांछे तेना शथई जायछे अने जो इंद्रियोनिवृत्तियोने स्त्री आदिकना विषयमां प्रवर्त्तावेछे
तो एनुं अंतःकर्ण भ्रष्टथायछे अने कल्याणनामारागथकि पडि जायछे माटे शास्त्रमां जेरित्ये विषय भोगव्यानुं कट्युंछे ते
विरित्ये नियममां रहिने विषयने भोगववापण शास्त्रनि मरजादाने उलंघन करिने भोगववानहि अने साधुना संगराख
वांने कुसंगना त्याग करवा अने ज्यारे एकुसंगना त्याग करिने साधुना संग करेछे तारे एने देहने विषे जे अहंबुद्धिछे ते निवृ
त्तिपांमेछे अने देहनासंबंधिने विषे जे ममत्व बुद्धिछे ते निवृत्तिपांमेछे ने जगवानने विषे असाधारण प्रीति थायछे ने ते ज
गवानविना अन्यने विषे वैराग्य थायछे ॥ इतिवचनामृतं ॥ ॥८॥ ॥ संवत् १८७६ नामागश
रशुदी १२ द्वादशीने दिवस श्रीजिमहाराज श्रीगढडामध्ये दादाखाचरनादरवारमां विराजमानहता अने सर्वेश्वेतवस्व
धारणक स्यांहतांने पोतानामुखारविंदनि आगद्यमुनितथादेशदेशनाहरिचक्रनिसच्चाचराइने वेठिहति पछे श्रीजि
महाराज बोदयाजे श्रीकृष्णजगवानना प्रत्यक्षपणे निश्चेक स्यां होयने तेनि चक्रिकरतो होयने तेनां दर्शन करतो होयतो

पण जे पोताने पूर्ण काम न माने ते अंतःकरण मां न्यूनता वरतें जे गोलाक वैकुंठादिक धामने विषे जे आने आन गवानुं ते
 जो मय रूप छे ते मुं ने ज्यां सुधि देखां गुं नथित्यां सुधि मारुं परिपूर्ण कल्याण थयुं नथि एवं जे ने अज्ञान होय तेना मुख थि न
 गवान निवात पण न सां न दखि अने जे प्रत्यक्ष न गवान ने विषे दृढ निष्ठाराखे छे तेने दर्शन करि ने जे पोताने परिपूर्ण माने
 छे ने बिजुं कांड नथि इच्छते तेने तो न गवान पोते बलाकारे पोताना धामने विषे जे पोतानां ऐश्वर्य छे ने पोतानि मूर्तियां छे
 तेने देखांड छे माटे जे ने न गवान ने विषे अनन्य निष्ठा होय तेने प्रत्यक्ष न गवान विना बिजुं कांड इच्छुं नहि ॥ इति
 वचनामृतं ॥ ॥ ९ ॥ ॥ संवत् १८७६ नामागशर शुदि १३ तैरशने दिवस श्रीजिमहाराज श्रीगढडामध्ये
 दादाखाचरनादरबारमां विराजमान होता अने सर्वे श्वेत वस्त्रधारण कस्यां हतां ने पोताना मुखारविंद नि आगदय परमह
 स तथा देश देशना हरि नक्तनिस न्ना न राइने वेठि हति पछे श्रीजिमहाराज बोल्या जे अमे वेंकटाद्रि थि सेतुबंधरामेश्वर
 जाताहता त्यां एक सेवकरा मना मे साधु होता ते श्रीमद्भागवतादिक पुराणे न्ना एयो होता ते मार्गमां चाखतां मां दोष द्योते नि
 पासे रुपैया हजार निसोना मोरुं हति पण चाकरि नो कर नारां कांड नहि माटे रां वाळा गोप छे तेने अमे कयुं जे कांड चिंतारा
 खशो मां तमारि चाकरि अमे कर शुं पछे गां मने वाहे स्य एक के दानि फुलवाडि हति ते मां एक वडना वक्ष होता ते वडना वक्ष ने
 विषे हजार नूतरे तां पण ते साधुतां चाखि संक एवोर त्यां नहि ने अतिश मां दोष यां ते उपस्थ अमने अतिश दया आ वि पछे ते
 कांणे अमे ते साधु ने के दय नां पत्र द्या विने हाथ एक उंचि पथारि करि आपि अने ते साधु ने लांडखंड पेटवे सणुं हतुं तेने अमे धां
 ताने चाकरि करताने ते साधु पोताने जे टुं जे इये ते टुं अमार पासे खांड साकर धि अन्न ते पोताना रुपैया आपि ने मगाव

तोतेअमोलावीनेरांधिखवरावतानेअमोवस्तीमांजनेजमीआवतानेकोडकदिवसतोअमनेवस्तिमांअन्नमलतुंनहि
तारेअमारउपवासथातोतोपणकोडदिवसतेसाधुयेअमनेएमकयुंनहिजेअमपासेद्रव्यछे तेआपणेवेनेकाजेरसोड
करानेनमेपणअमन्नलाजमा पछेएमसेवाकरतेथकेतेसाधुयेमासकांडकसाजोथयोपछेसेतुबंधरामेश्वरनेमार्गेचा
दयातारेतेनोन्नारमणएकहता तेअमारपासेउपडाव्येनेपोततोएकमात्रावेनेचात्रतोनेदेहेपणसाजोने एकसेर घिज
मिनेपचावेएवोसमर्थथयातोपणन्नारअमारपासेउपडावेनेपोतअमथोचात्रने अमारिप्रकृतितोएविहतिजेन्नारनां
मेतोएकरुमात्रपणराखतानहिमाटतेनेसाधुजांणिनेअमेएनोमणएकनोन्नारउपाडिचात्रताएविरित्येतेसाधुनिअमे
चाकरिकरिनेसाजोकर्योपणतेसाधुयेअमनेएकपैसान्नारअन्नआप्युंनहि पछेअमेतेनेकृतघ्निजांणिनेतेनासंगनो
त्यागकर्योएविरित्येजेमनुष्यकर्योकरुतनेनजांणेतेनेकृतघ्निजांणवो अनेकोडकमनुष्येकांडकपापकर्युंनेतेणेतेपाप
नुंयथाशास्त्रप्रायश्चित्तकर्युंनेवलितेनेतेपापेजुक्तजेकहेतेनेपणतेकृतघ्निजेवोपापीजांणवो ॥ इतिवचनामृ
तम् ॥१०॥ ॥ संवत् १८७६ नामागशरशुदि १४ चौदशनेदिवसश्रीजिमहाराजश्रीगढडामध्येदादाखाचर
नादरवारमांविराजमानहताअनेसर्वेश्वेतवस्त्रधारणकर्यांहतानेपोतानामुखारविंदनिआगद्वयमुनितथादेशदेशना
हरिन्नक्तनिसन्नान्नराइनेवेठिहति पछेब्रह्मानंदस्वामियेपुछुं जेहेमहाराजवासनानुंशुरुपछे तारेश्रीजिमहाराज
बोदयाजेपूर्वेजेविषयन्नोगव्याहोयनेदिठाहोयनेसांन्नद्व्याहोयतेनिजे अंतःकरणनेविषेइछावर्ते तेनेवासनाकहिये
अने वल्लिजेविषयन्नोगव्यामांनआव्याहोयनेतेनिजेअंतःकरणनेविषेइछावर्तेतेनेपणवासनाकहिये तारेमुक्तानंद

स्वामियેપુછું જેહેમહારાજનગવાનનોएकांतिकनक्तकेनेकहिये तारेश्रीजिमहाराजबोदयाजेजेनेनगवानविना
बिजीकोइवासनानहोयनेपोतानेब्रह्मरूपमानिनेनगवाननिनक्तिकरतोहोयतेएकांतिकनक्तकेवाय ॥ ॥ इति
वचनान्तं ॥ ॥ ११ ॥ ॥ संवत् ॥ १८७६ नामागशरशुदी १५ पुन्यमनेदिवसश्रीजिमहाराजश्री
गढडामध्येदादाखाचरनादरवारमांविराजमानहता अनेसर्वेश्वेतवस्त्रधारणकर्याहतांनेपोतानामुखारविंदनिआ
गदयसाधुतथादेशदेशनाहरीनक्तनिसन्नाभराइनेवेठिहति पछेश्रीजिमहाराजबोदयाजेजगतनांकारणएवांजेपुरु
षप्रकृतिनेकाळनेमहतत्वादिकचोविशतत्त्वएमनास्वरूपनेज्यारेएजीवजांणछे तारेपोतानेविपेरहिजेअविद्यानेतेनां
कार्यएवांजेचोविशतत्त्वनेनावंधनथकिमुंकायछे तारेमुक्तानंदस्वामियेपुछुंजेहेमहाराजएमनुंस्वरूपकेमजांण्या
मांआवे तारेश्रीजीमहाराजबोदयाजेएमनांस्वरूपतोएमनालक्षणनेजांणवेकरिनेजणायछेतेलक्षणकहियेछेयेजे
प्रकृतिनानियंताने प्रकृतिथकिविजातिनेअखंडनेअनादिनेअनंतनेसत्यनेस्वयंज्यातिनेसर्वज्ञनेदिव्यविग्रहने समग्र
आकारमात्रनिप्रवृत्तिनाकारणनेक्षेत्रज्ञएवापुरुषछेअनेजेप्रकृतिछेतेत्रिगुणात्मकछेनेजडचिदात्मकछेनेनित्यछेने
निर्विशेषछेनेमहदादिकसमग्रतत्त्वनेजीवमात्रतेनुंक्षेत्रछेनेनगवाननीशक्तिछेअनेगुणसाम्यनेनिर्विशेषएदिजेमा
यातेनोजेक्षेत्रकरेछेतेनेकाळकहिये अनेहवेमहतत्वादिकजेतत्त्वतेनांलक्षणकहुंतेसांनलो जेचित्तनेनेमहतत्त्वने
अनेदपणेजांणवुं अनेजेमहतत्त्वनेविपेसूक्ष्मरूपेकरिनेसमग्रजगतरत्युंछेनेपोतेनिर्विकारछे नेप्रकाशमानछेनेस्व
छेनेशुद्धसत्त्वमयछेनेशांतछे अनेहवेअहंकारनुंलक्षणकहियेछेये जेअहंकारजेनेत्रिगुणात्मकछे अनेचूतमात्रा

नेन्द्रियोनेअंतःकरणेदेवतानेप्राणएसर्वेनिउत्पत्तिनुंकारणछेनेएनेविपेशांतपणुंछेनेघोरपणुंछेनेविमूढपणुंछेअने
हवेमननुंलक्षणकहियेछेये जेमनजेतस्त्रीआदिकपदार्थनेजेसमग्रकामनातेनिउत्पत्तिनुंक्षेत्रछेनेसंकल्पविकल्परूप
छे अनेसमग्रइंद्रियोनुंनियंताछे हवेबुद्धिनुंलक्षणकहियेछेये जेबुद्धिनेविपेपदार्थमात्रनुंज्ञानरत्युंछे अनेसमग्रइंद्रि
योनेविपेजेविशेषज्ञानछेतबुद्धिवतछे अनेजेबुद्धिनेविपेसंशयनिश्चयनिद्रानेस्मृतिएरत्यांछे अनेश्रोत्रत्वक्चक्षुर
सनाघ्राणवाक्पाणिपादपायुनेउपस्थएजेदशइंद्रियोतेमनुंलक्षणतोएछेजेपातपातानाविषयमांप्रवर्तवुं हवेपंचमा
त्रानांलक्षणकहियेछेये तेमांशब्दनुंलक्षणतोएछेजेशब्दजेतअर्थमात्रनोआश्रयछेनेव्यवहारमात्रनोकारणछे अ
नेबांलनारानिजेजातिनेस्वरूपतेनोजणावनारोछेनेआकाशनेविपेरहेवापणुंछे नेआकाशनिमात्राछेअनेश्रोत्रइं
द्रियेकरिनेग्रहणकरवामांआवेछेएशब्दनुंलक्षणछे हवेस्पर्शनुंलक्षणकहियेछेये जेस्पर्शछेतवायुनितन्मात्राछे अ
नेकोमलपणुकठणपणुंशीतलपणुंउष्णपणुंनेत्वचाये करिनेग्रहणकरवापणुंएस्पर्शनुंस्पर्शपणुंछे हवेरूपनुंलक्षणक
हियेछेये जेपदार्थमात्रनाआकारनेजणविदेवापणुंनेतेपदार्थनेविपेगौणपणुंरहेवापणुंअनेतेपदार्थनिरचनायेकरि
नेपरिणामपणुं अनेतेजतत्त्वनुंतन्मात्रापणुंनेचक्षुइंद्रियेकरिनेग्रहणकरवापणुंएरूपनुंरूपपणुंछे हवेरसनुंलक्षणक
हियेछेये जेमधुरपणुंतिखापणुंकषायलापणुकडवापणुंखाटापणुंखारापणुंनेजलनुंतन्मात्रापणुंनेरसनाइंद्रिये क
रिनेग्रहणकरवापणुं एरसनुरसपणुंछे हवेगंधनुंलक्षणकहियेछेये जेसुगंधपणुंदुर्गंधपणुंनेपृथ्वीनुंतन्मात्रापणुंने
घ्राणइंद्रियेकरिनेग्रहणकरवापणुंएगंधनुंगंधपणुंछे हवेपृथ्वीनुंलक्षणकहियेछेये जेसर्वजीवमात्रनुंधारवापणुंने

लोकરूपे करिने स्थानपणुंने आकाशादिक जे च्यार नूतने नुं विभाग करवापणुंने समग्र नूत प्राणिमात्रना शरीर नुं प्रगट
 करवापणुं एषु विवी नुं लक्षण छे हवे जल नुं लक्षण कहिये छैये जे पृथिव्यादिक द्रव्य नुं पिंडीकरण करवापणुंने पदार्थ ने को
 मल करवापणुंने त्रि नुं करवापणुंने तृप्ति करवापणुंने प्राणिमात्र ने जीवाडवापणुंने तृपानि निवृत्ति पमाडवापणुंने ता
 पने टालवापणुंने बह्मपणुंने जल नुं लक्षण छे हवे तज नुं लक्षण कहिये छैये जे प्रकाशपणुंने अन्नादिक ने पचविनांखवा
 पणुंने रसने ग्रहण करवापणुंने काष्ठ नुंने हुत द्रव्यादिक नुं ग्रहण करवापणुंने टाढ्यने हरवापणुंने शोषण करवापणुंने क्षु
 धाने तृपाएत ज नुं लक्षण छे हवे वायु नुं लक्षण कहिये छैये जे वृक्षादिक ने कंपाववापणुंने तृणादिक ने जेला करवापणुंने
 शब्द स्पर्श रूप रसने गंध ए जे पंचविषय तेने श्रोत्रादिक पंच इंद्रियो प्रत्ये पमाडवापणुंने सर्व इंद्रियो नुं आत्मापणुंने वायु नुं
 लक्षण छे हवे आकाश नुं लक्षण कहिये छैये जे समग्र जीवमात्र ने अवकाश देवापणुंने नूत प्राणिमात्र ने जे दहने मां
 हिलो व्यवहार ने दहने बाहरने व्यवहार तेनुं कारणपणुंने प्राण इंद्रियो अंतःकरण ने जीव ए सर्वे नुं स्थान कपणुंने आका
 श नुं लक्षण छे ए विरित्ये चो विशतत्त्व प्रकृति पुरुष ने काद ए मनां जो लक्षण जाणेतो ए जीव अज्ञान थकी मुं काय छे अने
 ए जे सर्वे ते नि उत्पत्ति ने जाण विते उत्पत्ति कहिये छैये जे पोताना धाम ने विषे रत्या ए वा जे श्री कृष्ण जगवान ते अक्षर पुरुष
 रूपे करिने मायाने विषे गर्जने धरता हवा तारे ते माया थकि अनंत कोटि जे प्रधान ने पुरुष ते थाता हवा ते प्रधान पुरुष के वा
 छेतो अनंत कोटि ब्रह्मांड नि उत्पत्ति ना कारण छे ते मध्ये एक ब्रह्मांड नि उत्पत्ति ना कारण जे प्रधान पुरुष तेने कहिये छैये जे
 प्रथम पुरुषोत्तम ए वा जे श्री कृष्ण जगवान ते पुरुष रूपे करिने प्रधान ने विषे गर्जने धरता हवा पछे ते प्रधान थकि महत्त्व उ

ત્પન્નથાતુંહવુંનેમહત્ત્વથકિત્રણપ્રકારનોઅહંકારઉત્પન્નથાતો હવોતેમાંસાત્વિકઅહંકારથકિમનનેદ્રિયોનાદેવ
તાઉત્પન્નથાતાહવા અનેરાજસઅહંકારથકિદશદ્રિયોબુદ્ધિનેપ્રાણઉત્પન્નથાતાહવા અનેતામસઅહંકારથકિપં
ચન્નૂતનેપંચતન્માત્રાઉપજતાહવા એવિરિત્યેસમગ્રતત્ત્વઉપજ્યાં પછેતેપરમેશ્વરનિહિતાયેપ્રેર્યાંથકાંપોતપોતાનેઅં
શેકરિનેઈશ્વરનેજીવનાદેહનેસૃજતાંહવાં તેઈશ્વરનાદેહતેવિરાટસૂત્રાત્માનેઅવ્યાકૃતનેજીવનાદેહતેસ્થૂલસૂક્ષ્મનેકાર
ણ અનેવિરાટનામેજેઈશ્વરનોદેહતેનોદ્વિપરાર્દકાલપર્યંતઆયુષછે અનેતેવિરાટપુરુષનાએકદિવસનેવિષેચૌદમન્વંત
રથાયછે અનેજેવડોળનોદિવસછેતેવડિજરાત્રિછે અનેજ્યાંસુધિએનોદિવસહોયત્યાંસુધિત્રિલોકોનીસ્થિતિરહેછે અ
નેજ્યારેનિરાત્રિપડેછેતારેત્રિલોકોનીનાશથાયછેતેનેનિમિત્તપ્રલયકહિયે અનેજ્યારેતેવિરાટપુરુષનોદ્વિપરાર્દકાલ
પુરોથાયછેતારેવિરાટદેહનોસત્યાદિકલોકોસહિતનાશથાયછે અનેમહદાદિકજેચોવિશતત્ત્વનેપ્રધાનપ્રકૃતિનેપુરુ
ષએસર્વેમાહામાયાનેવિષેલયપાંમેછેતેનેપ્રાકૃતપ્રલયકહિયે અનેએમહામાયાતેઅક્ષરબ્રહ્માનાપ્રકાશનેવિષેલયપાંમે
છે જેમદિવસનેવિષેરાત્રિલયપાંમેછેતેમલયપાંમેછેતેનેઆત્યંતિકપ્રલયકહિયે અનેદેવદૈત્યનેમનુષ્યાદિકનાજેદેહતે
નોજેક્ષણક્ષણપ્રત્યેનાશતેનેનિત્યપ્રલયકહિયે એવિરિત્યેજેવિશ્વનિઉત્પત્તિસ્થિતિનેપ્રલયતેનેજોજાંણેતોજીવનેસંસાર
નેવિષેવૈરાગ્યથાયનેનગવાનનેવિષેનક્તિથાયછે અનેજ્યારેસર્વેબ્રહ્માંડનોપ્રલયથાયછે તારેજેસર્વેજીવછે તેતોમા
યાનેવિષેરહેછે અનેજેનગવાનનાનક્તછેતેતોનગવાનનાધામમાંજાયછે તારેવલિમુક્તાનંદસ્વામિયેપુછ્યુંજેતેનગ
વાનનુંધામકેવુંછે તારેશ્રીજિમહારાજબોલ્યાજેતેનગવાનનુંધામતોસનાતનછેનિત્યછેઅપ્રાકૃતછેસચ્ચિદાનંદછેઅ

नंतछेनेअखंडछेतेनेद्रष्टांतेकरिनेकहियेछेये जेमपर्वतनेवृक्षादिकेसहितनेमनुष्यपशुपक्ष्यादिकनिजेआरुतितंणस
हितएविजेआसमग्रपृथ्वीतेकाचनिहोयनेआकाशने विषेजेसमग्रतारातेसर्वेसूर्यहोयपछे तेनेतेजेकरिनेतेसमग्र
आरुतियेसहितकाचनिपृथ्वीजेवीशोच्चेतेविशोच्चाये जुक्तजगवाननुंधामछेएवुंजेजगवाननुंधामतेनेजगवान
नाजक्तछेतेसमाधिनेविषेदेखेछेनेदेहमुंक्कापछे एतेजोमयजेजगवाननुंधामतेनेपांमेछे ॥ इतिवचना
मृतं ॥ ॥ १२ ॥ ॥ संवत् १८७६ नामागशरवदि १ पडवानेदिवसरात्रिनेसमेश्रीजिमहाराज

श्रीगढडामध्ये दादाखाचरनादरबारमांश्रीवासुदेवनारायणनामंदिरनेसमीपेलिंबडानावृक्षनिहेठेओटाउपस्थळो
योदुलाविनेविराजमानहताअनेरातोसुरवाळपेस्योहतोअनेरातिडगक्षिपेरिहतिनेमांथेसोनेरिशोबुंवांध्युहतुंनेकटीने
विषेसोनेरिशोबुंवांध्युहतुंअनेकठनेविषेमोतिनिमाळायोपेरिहतिअनेपाघनेविषे मोतिनातोराळटकतामुंक्काहताअ
नेपोतानामुखारविंदनिआगद्यमुनितथादेशदेशनाहरिजक्तनिसचाचराईनेवेठिहति पछेश्रीजिमहाराजनेनित्या
नंदस्वामियेप्रभपुछुंजेदेहदेहप्रत्यजीवएकछेकेअनेकछेनेजोएककेशोतोवडापिंपस्यआदिकजेवृक्षछेतेनिडाखि
यो कापिनेविजेठकांणरोपेछेतारेतेवोनेतवोजवृक्षथायछे एतेएकजीवबेप्रकारेथयोकेविजेजीवप्रवेशकस्थोनेके
शोजेएतोएनोएजीवछेतोजीवतोअखंडछेनेअच्युतछेतेकपांणोकेम तारेश्रीजीमहाराजबोद्धयाजेदयोएनोउत्तरक
रियेजेश्रीकृष्णजगवानछेतेनिपुरुषनेप्रकृतिऐवेशक्तियोछे तेजगतनिउत्पत्तिस्थितिनेप्रलयतेनुंकारणछेतेपुरुषनेप्र
कृतिरूपजेपोतानिवेशक्तियोतेनुं ग्रहणकरिनेपोतेविराटरूपनेधारताहवानेतेविराटरूपजेएजगवानतेजेतेप्रथमब्रा

સકલ્પને વિષે તો પોતાના અંગ થકિ બ્રહ્માદિક સંવર્ણત સમગ્ર જીવને સૃજતા હવાને પાત્ર કલ્પને વિષે તો એ જગવાન બ્ર
હ્મારૂપે કરિને મરીચ્યાદિકને સૃજતા હવાને કશ્વપને દક્ષરૂપે કરિને દેવૈત્ય મનુષ્યને પશુ પક્ષ્યાદિક સમગ્ર સ્થાવર જંગમ
જે જીવ તેને સૃજતા હવા એવા જે શ્રીકૃષ્ણ જગવાન તે જ જે તે પુરુષ પ્રકૃતિ રૂપ જે પોતા નિશક્તિ તેણે સહિત થકા જીવ જીવ પ્ર
ત્યે અંતર્યામિ રૂપે રચ્યા છે ને જે જીવે જેવાં કર્મ કર્યાં છે તે જીવને તેવાં દેહને પમાડે છે ને તે જીવ છે તેણે પૂર્વ જન્મને વિષે કેટલાં
કર્મ તે સત્ત્વ ગુણ પ્રધાન પાળે કરિને કર્યાં છે ને કેટલાં કર્મ તે રજો ગુણ પ્રધાન પાળે કરિને કર્યાં છે ને કેટલાં કર્મ તે તા
મો ગુણ પ્રધાન પાળે કરિને કર્યાં છે તે કર્મને અનુસારે કરિને એ જીવને જગવાન જે તે ઉદ્ભી જ જાતિના જે દેહને જ રાયુ જ જાતિ
ના જે દેહને સ્વેદ જ જાતિના જે દેહને અંડ જ જાતિના જે દેહને ને પમાડે છે ને સુખ દુઃખ રૂપ જે તે તે કર્મનાં ફલ તેને પમાડે છે અને
તે જીવના કર્મને અનુસારે કરિને તેના દેહ થકિ વિજા દેહને સૃજે છે જેમ કશ્વપ આદિક પ્રજા પતિના દેહ થકિ અનેક જાતિ
ના દેહને સૃજતા હવા તેમ એના જગવાન અંતર્યામિ રૂપે કરિને સમગ્ર જીવ જીવ પ્રત્યે રચ્યા થકા જે દેહ થકિ જેમ ઉપજ્યા નિ
રિતિ હોય તેમ વિજા દેહને ઉપજાવે છે પણ જે જીવ થકિ વિજા દેહને ઉપજાવે છે તે જીવ જ અનેક રૂપે થાય એમ ન થિ એ તો જે
જીવને જેના દેહ થકિ ઉપજ્યાનો કર્મ સંબંધ પ્રાપ્ત થયો હોય તે જીવને તે દ્વારાયે કરિને ઉપજાવે છે ॥ ઇતિ વચનામૃતમ ॥
૥૧૩૥ ॥ સંવત્ ૧૮૭૬ નામાગશરવદિ ૨ વિજને દિવસ સ્વામિશ્રી સહજાનંદ જી મહારાજ શ્રીગઢડામધ્યે દા
દાસાચરનાદરબારમાં શ્રી વાસુદેવ નારાયણના મંદિર આગલ્ય લિંબડાના વૃક્ષ હેઠળો લિયા ઉપસ્ય દક્ષિણાદે મુખાર વિંદે
વિરાજમાન હતાને માથે ધોલિ પાઘવાંધિ હિતિ અને ધોલો સેસ પેસ્યો હતો ને ધોલિ ચાદર ઓઢિ હિતિ અને પિલા પુષ્પના તોરા

પાઘ માં બિરાજ માન હતાને બેકાંન ઉપસ્ય પિલા પુષ્પના ગુહ બિરાજ માન હતાને તે ગુહ નિ ઉપસ્ય ગુહાબનાં પુષ્પ બિરાજ માન
હતાંને કંઠને વિષે પિલા પુષ્પના હાર બિરાજ માન હતા અને જમણા હાથ માં ધોલું જે સેવતિનું પુષ્પ તેને ફેરવતા હતા અને પોતા
ના મુખાર વિંદનિ આગલ્ય મુનિ તથા દેશ દેશના હરિ ન્નકત નિ સન્ના રાઈને બેઠિ હતિ પછે શ્રીજિમહારાજે મુનિ પ્રત્યે પ્રશ્ન પુ
છ્યાં જે એક હરિ જન છે તે સંસારને તજિને નિ સચો છે ને અતિ ત્રિવૈરાગ્ય વાલો તો નથિ અને દેહે કરિને તો વર્ત માં ન જ તથા
પાલે છે અને મન માં થોડિ થોડિ સંસાર નિવાસના રહિ છે તેને વિચારે કરિને સ્વોટિ કરિનાં સ્વે છે એવો એક ત્યાગી ન્નક છે અને
તેને ન્નગવાન નો નિશ્ચે પણ દૃઢ છે અને વલિ બિજો ગૃહસ્થ ન્નક છે તેને પણ ન્નગવાન નો નિશ્ચે દૃઢ છે અને આજ્ઞા યે કરિને ઘર
માં રત્યો છે ને સંસાર થકિ ઉદાસ છે અને જે દલિ ત્યાગીને જગત માં વાસના છે તે દલિ તે ગૃહસ્થને પણ વાસના છે એવે જે ન્નગ
વાનના ન્નક તે માં કોંણ શ્રેષ્ઠ છે પછે મુક્તાનંદ સ્વામિ બોલ્યા જે ત્યાગી ન્નક શ્રેષ્ઠ છે તારે શ્રીજિમહારાજ બોલ્યા જે આલ્યો
મુક્તાઈને પોતા નિ મેલે ને સ્વલેઈને નિ સચો છે તે કેઈ રિત્યે શ્રેષ્ઠ છે ને ગૃહસ્થ તો આજ્ઞા યે કરિને ઘરમાં રત્યો છે તે કેઈ રિત્યે નુન્ય છે
પછે શ્રીજિમહારાજના પ્રશ્નનું મુક્તાનંદ સ્વામિ એવ દુ પ્રકારે સમાધાન કર્યું પણ સમાધાન થયું નહિ પછે મુક્તાનંદ સ્વામિ
બોલ્યા જે હે મહારાજ તમે ઉત્તર કરો પછે શ્રીજિમહારાજ બોલ્યા જે ત્યાગી હોય ને તેને સારિ પેઠે સ્વાવામલે અને જો કાચિ મ
તિ વાલો હોય તો પાછિ સંસાર નિવાસના દ્વદા માં ઉદે થાય અથવા ઘણું દુઃખ પડે તો પણ પાછિ સંસાર નિવાસના ઉદે થાય એ
વા ત્યાગી કરતાં તો ગૃહસ્થ ઘણો સારો કેમ જે ગૃહસ્થ ન્નક ને જ્યારે દુઃખ પડે અથવા ઘણું સુખ આ વિપડે તારે તે એમ વિચાર રા
સે જે રસે માર આં માં થિ બંધન થાય એવું જાણિને તે સંસાર માં થિ ઉદાસ રહે માટે ત્યાગી તો તે સ્વરોજે જેણે સંસાર મુક્યો ને પા

छिते संसारनिवासनारहे जनहि अने गृहस्थ तो वासनावाला त्यागी करतां घणो श्रेष्ठ छे जो गृहस्थ ना धर्म सच वाय तो प
ण गृहस्थ ना धर्म तो घणा कठ छे ने अनंत प्रकार नां सुख दुख आवि पडे तारे संत निसे वा मां थि ने धर्म मां थि मन ने आहुं अ
वलुंडो लवां दे नहिं अने एम समझे संत नो समागम मद्यो छे ते तो मुने परम चिंता मणि ने कल्प वृक्ष मद्यो छे ने धन दोल
तदिकरा दिकरि ए तो सर्वे स्वप्न तुल्य छे अने सा चोला न ते संत नो समागम मद्यो ए ज छे एम समझे अने गमे ते वुं नारे दु
ख आवि पडे पण ते ए करि ने पाछो पडे नहिं एवो जे गृहस्थ ते अति श्रेष्ठ छे अने सौकरतां न गवान ना न कथा वुं ए घणुं कठ
छे अने न गवान ना न कत नो समागम मद्यो घणो दुर्लभ छे एम कहि ने ते उपस्थ श्रीजिम हारा जे न गवान ने संत नाम
हि मानां मुक्तानंद स्वामिनां किर्तन गवराव्या पछे मुक्तानंद स्वामि ये प्रश्न पुछ्यो जे श्रुति मां एम कल्युं छे जे अंत ये मतिः सा
गतिः ए विरित्ये कल्युं छे जे अंत का ले न गवान ने विषे मति रहे तो गति थाय अने न रहे तो न थाय एवो ए श्रुति नो अर्थ न्ना से छे
तारे जे न क्तिकरि होय ते नो शो विशेष छे पछे श्रीजिम हारा जे बोल्या जे ने साक्षात् न गवान नि प्राप्ति थइ छे ते ने अंत का
ले स्मृति रहे अथवा न रहे तो पण ते नुं अकल्याण थाय न हिते नितो न गवान रक्षा करे छे अने जे न गवान थकि विमुख छे ते
तो बोला तां चाल तां देह मुके छे तो पण ते नुं कल्याण थातुं न थि ने मरि ने जम पुरि मां जाय छे ने केटला कपा पिक साइ होय ते बो
ला तां चाल तां देह मुके छे अने न गवान नो न क्त होय ने ते नो अकाल मृत्यु ययो ते माटे शुं ते नुं अकल्याण थाशे ने ते पापि नुं शुं
कल्याण थाशे नहिं ज थाय तारे ए श्रुति नो अर्थ एम करवो जे जे विहमणां ए ने मति छे ते वि अंत का ले गति थाय छे माटे ते जे न
क छे ते नि मति मां ए मरत्युं छे जे मारुं कल्याण तो थइ रत्युं छे तो ते नुं कल्याण अंत का ले थइ जरत्युं छे अने जे ने संत नि प्राप्ति न

थिथइनें जगवानना स्वरूप निपण प्राप्ति न थिथइते निमति मां तो एमवरते छे जे हुं अज्ञानि छुं ने मारुं कल्याण न हिं थाय तो
 जे वि ए निमति छे ते वि ए नि अंत काखे गति थाय छे अने जे जगवानना दास थया छे तेने तो कांइ करवुं रत्नुं न थि ए ना दर्शनिक
 रिने तो बिजा जीव नुं कल्याण थाय छे तो ए नुं कल्याण थाय ए मां शुं के वुं पण जगवाननुं दास पण आववुं ए घणुं कठण छे के
 म जे जगवानना दास होय तेनां तो ए दक्षण छे जे देह ने मिथ्या जां ने पोताना आत्माने सत्य जाणे अने पोताना जे स्वामि
 तेने जोग व्यानां जे पदार्थ तेने पोते जोग ववाने अर्थ इ छे जन हिं अने पोताना स्वामि नुं गम तुं मुकिने बिजुं आचरण करे जन
 हिं ए वो होय ते हरि ना दास के वाय अने जे हरि ना दास होय ने देह रूप वरते ते तो प्राकृत जक्त के वाय ॥ ॥ इति वचनान्तं १४
 संवत् १८७६ नामागशरवदि ३ त्रिजने दिवस श्रीजिमहाराज श्रीगढडामध्ये दादा खाचरना दरबार मां विराजमान
 हता अने सर्वे श्वेत वस्त्र धारण कर्यां हतां ने पोताना मुखार विंदनि आगव्य सर्वे साधु तथा देश देशना हरि जक्त निस ज्ञान
 राइने वेठि हति पछे श्रीजिमहाराज एमवात्तां करि जेना हइया मां जगवान निजक्ति होय तेने ए विवृत्ति रहे जे जगवान
 तथा संत ते मुने जे जे वचन के हे शो ते मज मारे करवुं छे एम तेना हइया मां हिमत्य रहे अने आटवुं वचन मुं थि मना शेने आटवुं
 न हिमनाय ए वुं वचन तो नुदये पण न कहे अने वलि जगवान निमूर्ति ने हइया मां धारविते मां शूरवीर पणुं रहे ने मूर्ति धार
 तां धारतां जान धराय तो पण कायर न थाय ने नित्य न विश्रद्धा राखे ने मूर्ति धारतां ज्यारे जुं डाघाट संकल्प थाय ने ते हठव्या
 हठ न हिं तो जगवान नो मोटो महिमा समझि ने पोताने पूर्ण काम मानि ने ते संकल्प ने खोटा करतोर हेने जगवानना स्वरूप
 ने हइया मां धारतोर हे ते धारतां धारतां दश वर्ष थाय अथवा विशवर मथाय अथवा पच विशवर मथाय अथवा सोवरस

थायतोपणकायरथइनेजगवाननास्वरूपनेधारवुंतेमुकिदेनहिकेमजेश्रीकृष्णजगवानेगीतामांकल्युंछेजेअनेकज
न्मसंसिद्धस्ततोयातिपरांगतिम् तेमांटेएमनेएमजगवाननेधारतारहेएवुंजेनेवरतनुंहोयतेनेएकांतिकजक्तकहिये ॥
इतिवचनान्तम् ॥ १५ ॥ ॥ संवत् १८७६ नामागशरवदि ४ चोथ्यनेदिवसश्रीजिमहाराजश्रीगढाध्येदादाखाच
रनादरवारमांविराजमानहता अनेसर्वेश्वेतवस्त्रधारणकर्यांहतांनेपोतानामुखारविंदनिआगदयसाधुतथादेशदेश
नाहरिजक्तनिसञ्जाञ्जराइनेबेठिहति पछेश्रीजिमहाराजेएमवार्त्ताकरिजेजेजगवाननाजक्तनेसतअसतनोविवेक
होयतेतोजेजेअवगुणपोतामांहोयतेनेजांणेनेविचारिनेतेनोत्यागकरिदेअनेसंतमांअथवाकोइसतसंगीमांकांइक
अवगुणपोतानेआसतोहोयतोतेनेत्यागकरिदेनेतेनाजेगुणतेनुंजग्रहणकरे अनेपरमेश्वरनेविषेतोतेनेकोइअवगुण
आसेजनहि अनेजगवाननेसंततेजेजेवचनकहेतेनेपरमसत्यकरिनेमांनेपणतेवचननेविषेसंशेकरेनहिअनेसंतकहे
जेतुंदेहइंद्रिमनप्राणथिजुदोछुंनेसत्यछुंनेएनोजांणनारोछुंनेएदेहादिकसर्वेअसत्यछे एमवचनकहेतेनेसत्यमानिने
तेसर्वेथिजुदोआत्मारूपेवरतेपणमननाघाटनेलोअलिजायनहिअनेजेणेकरिनेपोतानेबंधनथायनेपोतानाएकांति
कधर्ममांखोळ्यआवेएवांजेपदार्थतथाकुसंगतेनेओलखिराखेनेतेथिछेटेजरहेनेतेनाबंधनमां आवेनहिअनेसवलो
विचारहोयतेनेग्रहणकरेनेअवलोविचारहोयतेनोत्यागकरेएविरित्येजेवरततोहोयतारे जांणियेजेतेनेविवेकछे ॥
इतिवचनान्तम् ॥ १६ ॥ ॥ संवत् १८७६ नामागशरवदि ५ पांचम्यनेदिवसश्रीजिमहाराजश्रीगढामध्येदादाखाच
रनादरवारमांआथमणेधारणेओरडोछेतेमांकथावंचावताहताअनेधोखेसपेस्योहतो तथाधोखिचादरओढिह

તિતથાધોલિપાઘચાંધિહિતિઅનેપિલાપુષ્પનિમાલાપેરિહિતિનેપિલાપુષ્પનોતોરોપાઘનેવિષેલોશોહતો અનેઅતિપ્રસ
 ન્નયકાવિરાજમાનહતાતેસમયનેવિષેમુક્તાનંદસ્વામિતથાગોપાલાનંદસ્વામિઆદિકસાધુનેતેઢાવ્યાનેશ્રીજિમહારા
 જતેસર્વેપ્રત્યેબોધ્યાજેઆપણાસત્સંગમાંથાંડોકકુસંગનોઆગરત્યોજાયછેતેઆજકાઢવાંછેનેઆપ્રકરણેવુંચલા
 વવુંછે જેસર્વપરમહંસતથાસાંસ્યજોગીતથાકર્મયોગીસર્વેસત્સંગીમાંપ્રવરતેતેસત્સંગમાંકુસંગતેશુંછેતોજેવાતનાક
 રનારાહિમત્યવિનાનિવાતકરેછે તેસત્સંગમાંકુસંગછેતેકેવિરિત્યેવાતકરેછેતોએમકહેછેજેનગવાનનુંજેવચનતેનેય
 થાર્યકોંણપાલિશકેછેનેવર્તમાનધર્મપણયથાર્યકોંણપાલિસકેછે માટેજેટલુંપલેતેટલુંપાલિયેનેનગવાનતોઅધમ
 ઉધારણછેતેકલ્યાણકરશેઅનેવલિએમવાતકરેછે જેનગવાનનુંસ્વરૂપજેહૃદયમાંધારવુંતેકાંઈઆપણુંધાર્યુંધરાતું
 નથિએતોનગવાનજેનેદયાકરિનેધરાવેછેતેનેધરાયછે એવિરિત્યનિમોલિવાતકરિનેધર્મજ્ઞાનવૈરાગ્યનક્તિહૃદ્યાદિક
 જેનગવાનનિપ્રસન્નતાનાંસાધનતેમાંથિવિજાનેમોલાપાડેછે માટેહેવેઆજદિનથિઆપણાંસત્સંગમાંકોઈપણેવિ
 હિમત્યરહિતવાતકરશોનહિસદાહિમત્યસહિતજવાતકરજ્યો અનેજેએવિહિમત્યરહિતવાતકરેતેનેતોનપુંસકજાંણવો
 અનેએવિહિમત્યવિનાનિવાતજેદિવસથડજાયતોતેદિવસઉપવાસકરવો ॥ ॥ઈતિવચનામૃતમ્ ॥ ૧૭ ॥ ॥સંવત્
 ૧૮૭૬ ના માગશરવદિ ૬ છત્ર્યનેદિવસરાત્રિપાછલિપોરેકવાકિહિતિતારેસ્વામિશ્રીસહજાનંદજીમહારાજશ્રીગઢ
 ઢામધ્યેદાદાસ્વાચરનાદરબારમાંઆથમણેવારણેઓરડાનિઓસરિને આગલ્યફલિમાંઢોલિયાઉપસ્યવિરાજ્યાહતા
 નેસર્વેશ્વેતવસ્ત્રધારણકર્યાંહતાં પછેપરમહંસતથાસત્સંગીનેતેઢાવ્યાનેઘણિવારસુધિતોપોતે વિચારિરત્યાનેપછે બો

દયાજેએકવાતકહુંતેમાંજલોએમકહિનેશ્રીજિમહારાજબોદયાજેમારામનમાંતોએમથાયછેજેવાતનકહુંપણતમેઅ
મારાછોમાંટેજાંણિયેછેયેજેકહિયેજઅનેઆવાતછે તેનેસમક્ષિનેતેજપ્રમાંણેવરતેતેજમુક્તથાયછેનેતેવિનાતોચ્યાર
વેદપદ્શાસ્ત્રનેઅદારપુરાણનેચારતાદિકહૃતિહાસતેનેઅણવેકરિને તથાતેનાઅર્થનેજાંણવેકરિનેઅથવાતેનેશ્રવણેક
રિનેપણમુક્તથાયનહિ તેવાતકેયેતેસાંજલોજેવાસ્થતોગમેતેટલિઉપાધિહોયપણતેનોજોમનમાંસંકલ્પનહોયતોતેનો
અમારેસ્વરસ્વરોનહિ નેઅંતરમાંજોરંચજેટલોપદાર્થનોઘાટથાયતોતેનોત્યાગકરિયેતારેનિરાંત્યથાયએવોઅમારો સ્વ
નાવછે માટેઅમેહૃદયમાંવિચ્યારકસ્યાંજેઅગવાનનાઅક્તનાહૃદયમાંવિક્ષેપથાયછેતેનુંકારણતેશુંછેપછેમનબુદ્ધિ
ચિત્તઅહંકારસામુંજોયુંત્યાંતોઅંતઃકરણપણઉદ્દેગનુંકારણનથિઅંતઃકરણમાંતોઅગવાનનાસ્વરૂપનાનિશ્ચેનુંબલ
અથવાઆત્મજ્ઞાનનુંબલતેનેજોગેકરિનેઅંતઃકરણનેગાફલતારહેછે જેઅગવાનમદ્યાછેતેહવેકાંડકરવુંનથિએવુંગા
ફલપણુંરહેછેએટલોજઅંતઃકરણનોવાંકછે નેજ્ઞાજ્ઞોવાંકતોપંચજ્ઞાનદ્રિયોનોછેતેનિવિગતિકેયેછેયેજેજીવજના
નાપ્રકારનાંજોજનજમેછેતેજોજનજોજનપ્રત્યેજુદાજુદાસ્વાદછેઅનેજુદાજુદાગુણછેતેજોજનનેજ્યારેજમેછેતારેતે
ગુણઅંતઃકરણમાંતથાશરીરમાંપ્રવર્તેછેઅનેજોલિલાગચ્છાંગ્યપિયેનેતેપ્રત્યુનોઅક્તહોયતોયપણલિલાગચ્છાંગ્ય
નેકેફેકરિનેવર્તમાનનીચવચ્ચરહેનહિનેપ્રત્યુનાઅજનનિપણચવચ્ચરહેનહિ તેમઅનંતપ્રકારનાજેઆહારતેનાગુણપ
ણલિલાગચ્છાંગ્યનિપેઠેજઅનંતપ્રકારનાછેતેનોગણતાંપણપારઆવેનહિ તેમજજીવશ્રોત્રદ્વારેઅનંતપ્રકારનાશ
બ્દનેસાંજલેછેતેશબ્દનાપણઅનંતપ્રકારનાગુણજુદાજુદાછે તેજેવોશબ્દમાંજલેછે તેવોજઅંતઃકરણમાંગુણપ્રવર્તે

છે જેમ કોઈક હંત્યારો જીવ હોય અથવા કોઈક પુરુષ વ્યન્નિચારિ હોય અથવા કોઈક સ્ત્રી વ્યન્નિચારિ હોય અથવા લોક
ને વેદની મરજાદાને લોપિને વરતતો એવો કોઈક અષ્ટજીવ હોય તેમની જેવા તસાં જલવિતે તો જે વિલિલાગસ્યન્નાં ગ્યપિયે
અથવા દારુપિયે એવિ છે મોટે તેવા તનાસાં જલનારાના અંતઃકરણને અષ્ટકરિનાં છે ને જગવાનું જનસ્મરણ તથા
ત્તમાન તેની વિસ્મૃતિકરાવિનાં છે તેમ જ ત્વચાના સ્પર્શપણ અનંત પ્રકારના છે ને તેના ગુણપણ જુદા જુદા અનંત પ્રકાર
ના છે તેમાં પાપી જીવનો જે સ્પર્શ તે જન્નાં ગ્યદારુના જેવો છે મોટે તે સ્પર્શનો કરનારો હરિ જન્ન હોય તેની પણ સુધુધને જુદા
દિ છે તેમ જ રૂપપણ અનંત પ્રકારનાં છે ને તેના ગુણપણ અનંત પ્રકારના જુદા જુદા છે તે કોઈક અષ્ટજીવ હોય ને જો તેનું દ
ર્શન થયું હોય તો જેમ લિલાગસ્યન્નાં ગ્ય તથા દારુપિધે જુદુ થાય છે તેમ જ તે પાપિના દર્શનના કરનારાનું પણ જુદુ જ થાય ને બુ
દ્ધિ અષ્ટથઈ જાય છે તેમ જ ગંધપણ અનંત પ્રકારના છે ને તેના ગુણપણ અનંત પ્રકારના છે તે જો પાપિ જીવના હાથનું પુષ્પ અ
થવા ચંદન તેની જો સુગંધિલે તો જેમ લિલાગસ્યપિધે બુદ્ધિ અષ્ટથાય તેમ જ બુદ્ધિ અષ્ટથાય છે એવિ રિત્યે જેમ જુદાને જોગે ક
રિને જીવનિ બુદ્ધિ અષ્ટથાય છે તેમ જ પરમેશ્વર અથવા પરમેશ્વરના સંતને જોગે કરિને જીવનિ બુદ્ધિ સારિ થાય છે અને જી
વનિ બુદ્ધિ અષ્ટથોય તો પણ જગવાને સંતના શબ્દને સાં જલવે કરિને ઉત્તમ થાય છે તેમ જ એમને સ્પર્શ કરિને પણ મતિ ઉત્ત
મ થાય છે અને વર્તમાન નિઆહ્યે કરિને મોટા સંતનો સ્પર્શન થાય તો તેના ચરણ નિરજલેઈને માથે ચઢાવે તેણે કરિને પવિ
ત્ર થાય અને તેમ જ મોટા સંતને દર્શને કરિને પણ પવિત્ર થાય પણ વર્તમાન રાખિને દર્શન કરવા તેમ જ તેમ જ મોટા નિપ્રસાદિ છે
તેને જ મવે કરિને પણ પવિત્ર થાય છે તેમાં પણ વર્ણાશ્રમ નિમરજાદા પરમેશ્વરે વાંધે છે તેમ જાદાને રાખિને પ્રસાદિલે વિને

जेने नखपेतेनेसाकरनिप्रसादिकराविनेप्रसादिलेवितेमजतेमोठापुरुषनेचढ्युं एवुंजेपुष्पचंदनतेनिसुगंधिलिधेपण
बुद्धिनिर्मलथायछे तेमाटेएंपंचविषयनेसमझ्याविनाजेजोगवशेनेसारअसारनोविजागनहिकरेनेतेनारदसनकादि
कजेवोहशेते निपणबुद्धिअष्टथइजाशेतोजेदेहा निमानिहोयनेतेनि बुद्धिअष्टथायतेमां शुंकेवुंतेसारुएंपंचेंद्रियोने
जोग्यअजोग्यविचारयाविनाजेमोकलिमेझसेतेनुंअंतःकरणअष्टथइजाशे अनेपंचेंद्रियोद्वारेजीवजेआहारकरेछे
तेआहारजोशुद्धकरशेतोअंतःकरणशुद्धथाशे अनेअंतःकरणशुद्धथाशेतोअखंडजगवाननिस्मृतिरहेशे अनेजोपं
चेंद्रियोनाआहारमांथिएकेंद्रिनाआहारमलिनथायछे तोअंतःकरणपणमलिनथइजायछेमाटेजगवाननाजक्त
नेजगवाननाजजननेविषेजेकांडविक्षेपथइआवेछे तेनुंकारणतेपंचेंद्रियोनाविषयजछेपणअंतःकरणनथि अने
आजीवछेतेजेविसोवतकरेछे तेवुंएनुंअंतःकरणथायछेतेज्यारेएजीवविषयिजीवनिसन्नामांवेठोहोय अनेतेजग्या
पणसुंदरसातमालनिहवेलिहोयनेतेहवेदिनेविषेकाचनातकतासुंदरजड्याहोयनेसुंदरबिछांणांकस्यांहोयनेतेमां ना
नाप्रकारनांअनुपणतथावस्त्रनेपेरिनेविषयिजनवेठाहोयअनेदारुनाशिशालेइनेपरस्परपाताहोयनेकेटकाकतोदारु
नाशिशालेरेखापड्याहोयनेवेष्टाउंथेइथेइकारकरिरैयुंहोयनेनानाप्रकारनां वाजित्रवाजतांहोयनेतेसन्नामां जइने
जेजनबेसेतेसमेतेनुंअंतःकरणविजिजात्यनुंथइजायछेअनेतणनिक्षुपडिहोयनेतेमांफाटेसगोदडिवालापरमहंसनि
सन्नाबेठिहोयनेधर्मज्ञानवैराग्यचक्रिसहवर्तमानजगवतवार्ता थातिहोयतेसन्नामांजइनेजेजनबेसेतारेतेसमेतेनुं
अंतःकरणविजिरित्यनुंथायछेमाटेसत्संगनेनेकुसंगनेजोगेकरीनेजेवुंअंतःकरणथायछेतेनेजोविचारिनेजुवेतोजां

एयामां आवेछे अने गवरगंडने तो कांड खबस्य पडति नथि माटे आवार्ता छे ते छे कमुख पणे पशुने पाडे वरत तो होय तेने तो
नसमझाय अने जे कांड कविवे कि होय तेने कांड जगवाननो आश्रित होय तेने तो आवार्ता तुरत समझ्यामां आवेछे माटे
परमहंस तथा सांख्यजोगी हरिजन तथा कर्मजोगी हरिजन ए सर्वे ने कुपात्र मां ए शनिसंगत्य करवि नहि अने सतसंगमो
स्यतोगमे ते वो कुपात्र जीव होय तोय तेने नियम धराविने सतसंगमां लेवोपण सतसंगमां आव्यापछि कुपात्र पणुराखेतो
बाइ अथवा चाइ जे होय तेने सत्संग वारय काढि मेलवो अने जो नकोढ तो ए मां थि झाझुं चूडुं थाय जे मज आंगक्षिने सरपे
करडि होय अथवा किडियारानो रोग थयो होय तेने ते दुं अंग जो तुरत कापि नां खेतो पंडे कुश दरहेने तेने दो न करे तो झाझो
बिगाड थाय ते मजे कुपात्र जीव जणाय तेनो तत काल त्याग करज्यो अने आअमारुं वचन छे ते न लाथैने सर्वे जरुर राख
ज्यो तो जांणिये तमे अमारि सर्वे सेवा करी अने अमे पण तमनें सर्वे ने आशीर्वाद देशुं ने तमो उपस्थ घणा प्रसन्न था शुं कां जे
तमे अमारो दाखडो सुफल करयो अने जगवाननुं धाम छे त्यां आपण सर्वे ने द्वार हे शुं अने जो ए मन हिर होतो तमारेने अ
मार घणुं छे दुं थइ जाशे अने नुतनुं के ब्रह्म राक्षसनुं देह आवशेने हेरान थाशो अने जे कांड जगवाननि चक्ति करि हशे तेनुं फ
ल तो रझल तां रझल तां कोइ क काले प्रगट थाशे तारे पण अमे वात करिते प्रमाणे रहेशे तारे पछि मुक्त थइने जगवानना धा
म मां जाशो अने जो कोइ अमारो वाद लेशो तो तेनुं तो जरुर चूडुं थाशे कां जे अमारो हृदय मां तो नर नारायण प्रगट विराजे
छे अने हुं तो अनादि मुक्त जछुं पण कोइने उपदेश करिने मुक्त नथि थयो अने मन बुद्धि चित्तनें अहंकार तेमनें तां हुं पकडि छे
उंछुं जे मांसिं घबकराने पकडे छे तेने पेठे ए अंतःकरणनें हुं पकडुंछुं अने विजाने तो ए अंतःकरण देस्यामां पण आवतां नथि

माटेअमारोवादनेजाणेजेउपाधिमांरहिनेशुद्धपणेरहेशुं तेतोनारदसनकादिकजेवोहोयतेथिपणरेवायनहितोवि
जानिशिवार्त्ताकेविअनेअनंतमुक्तथैगयानेअनंतथाशे तेमांउपाधिमांरहिनेनिर्लेपरहेएवोकोईयेथयोनथिनेथाशे
पणनहि अनेहमणांपणकोईयेनथिअनेकोटिकल्पसुधिसाधनकरिनेपणएवोथावानेकोईसमर्थनथि माटेअमेकयुं
छेतेप्रमाणेरहेशोतोरुदुंथाशेअनेअमेजेकोइनेहेतकरिनेबोलावियेछैयेतेतोतेनाजीवनारुडासारुबोलावियेछैयेअ
थवाकोइनेहेतकरिनेसांमुंजाइयेछैये अथवाकोइसारांजोनकरावेछेनेतेनेजमियेछैये अथवाकोइढोलियोबी
छाविदेछेतेउपस्यवेसियेछैये अथवाकोइवस्त्रआच्युपणतथापुष्पनाहारइत्यादिकजेजेपदार्थलावेछेतेनेअंगीकार
करीयेछैयेतेतोतेनाजीवनारुडावास्तेअंगीकारकरीयेछैयेपणअमारासुखनेवास्तेकरतानथिनेजोअमारासुखनेवा
स्तेकरताहै येतोअमनेश्रीरामानंदस्वामिनासमछे माटेएवुंविचारिनेकोइअमारोवादकरशोमांनेपंचद्विद्विनाआ
हारछेतेनेअतिशेशुद्धपणेकरिनेराखज्योएवचनअमारुंजरुराजरुरमांनज्योअनेआवाततोसर्वेनेसमझायएविसुग
मछेमाटेसर्वेनासमझ्यामांतुरतआविजाशेतेसारुसतसंगमांअतिशेप्रवर्त्तावज्योतेमांअमारोघणोराजिपोछे एम
वार्त्ताकरिनेजयसच्चिदानंदकहिनेश्रीजिमहाराजपोतानाउतारामांपधारताहवा ॥इतिवचनान्तं॥१८॥ संवत्
१८७६ नापोसशुदि१ पडवानेदिवसश्रीजिमहाराजसंभ्यासमेश्रीगढडामध्येदादाखाचरनादरबारमांविराजमांन
हताअनेसर्वेश्वेतवस्त्रधारणकस्यांहतानेपोतानामुखारविंदनिआगदयपरमहंसतथा देशदेशनाहरिचक्रनिसन्नाच
राइनेवेठिहतिपछे श्रीजिमहाराजबोल्याजेआससंगनेविपेपोतानाआत्यंतिककल्याणनेइछतोएवोजेचक्रजनते

ने एकलिआत्मनिष्ठाये करिने जपोतानुं आत्यंतिककल्याणरूपकार्यसरतुं नथितथा एकलिप्रितिजे प्रमे सहितनवप्रका
 रनिष्कृति करवीते ए करीने पणते कार्यसरतुं नथितथा एकलो जे वैराग्यते ए करीने पणते कार्यसरतुं नथितथा एकलो जे
 स्वधर्मते ए करीने पणते कार्यसरतुं नथितथा ए आत्मनिष्ठा आदिक जे च्यारे गुण ते सिद्ध करवाशा माटे तो ए च्यारे गुणने
 एकविजानि अपेक्षा छे हवे ए च्यारे गुणने एकविजानि अपेक्षा छे ते कहिये ते सां नलो जे आत्मनिष्ठा तो होय पण जो श्रीह
 रिने विषे प्रीति न होय तो ते प्रीतिये करिने थई जे श्रीहरीनि प्रसन्नता ते ए करिने जपामवा जो ग्य एवं माटुं ऐश्वर्य जे मायाना
 गुणे करिने परा नवनपमाय एवं माटुं सामर्थ्य तेने ए नक्तन थिपां मतो अने श्रीहरिने विषे प्रीति होय पण जो आत्मनिष्ठान
 होय तो देहा निमानने जोग करिने ते प्रीतिनि सिद्धि थातिन थि अने श्रीहरिने विषे प्रीतिने आत्मनिष्ठा एवे होय पण जो द
 ठ वैराग्य न होय तो माई कपंच विषयने विषे आसक्तिये करीने ते प्रीतिने आत्मनिष्ठा तेनी सिद्धि थातिन थि अने वैराग्य तो हो
 य तो पण जो प्रीतिने आत्मनिष्ठान होय तो श्रीहरिना स्वरूप संबंधि जे परम आनंद तेने प्राप्ति थातिन थि अने स्वधर्म तो हो
 य तो पण जो प्रीति आत्मनिष्ठाने वैराग्य एत्र एयन होय तो नूलो क नूलो कने ब्रह्मना नुवन पर्यंत जे स्वर्ग लोक तेथ कि बा
 हेर गति थातिन थि के तां ब्रह्मांडुने जे दिने मायाना तम थि कि पर एवुं जे श्रीहरिनुं अक्षर धाम तेनी प्राप्ति थातिन थि अने आत्म
 निष्ठा प्रीतिने वैराग्य एत्र एयन होय तो पण जो स्वधर्म न होय तो एत्र एयने नि सिद्धि थातिन थि ए विरित्ये आत्मनिष्ठा आदिक जे
 ए च्यारे गुण तेने ए एकविजानि अपेक्षा छे ते माटे जगवानना एकांतिक नक्तनो समागम करिने जे नक्तने ए च्यारे गुण अ
 ति शोढ पणे वत्ते छे ते नक्तने सर्वे साधन संपूर्ण थयाने एने ज एकांतिक नक्त जाणवो ते माटे जे नक्तने ए च्यारे गुण माथि जे

गुणनिन्युनताहोयतो नगवाननाएकांतिकनक्तनिसेवासमागमेकरिनेतेन्यूनतानेदाखवी ॥ ॥ इतिवचनान्तं ॥
॥ १९ ॥ ॥ संवत् १८७६ नापासशुदि २ विजनेदिवसश्रीजिमहाराजश्रीगढडामध्ये दादाखाचरनादरवार
मां उगमणेबाख्यओरडानिओसरियेंगादितकियानंखाविनेविराजताहता अनेधोखोपाघमाथेबांधिहतिनेतेपाघने
विपेपिळाफुल्लनोतोरंविराजमानहता अनेकंठनेविपेपिळापुष्पनोहारविराजमानहता अनेबेकाननेविषेधोखानेपि
ळापुष्पनागुछविराजमानहता अनेधोखोचोफाळओढ्योहतोनेकाळाछेडानोखेसपेस्योहतोनेकथावंचावताहताअ
नेपोतानामुखारविंदनिआगद्वयपरमहंसतथादेशदेशनाहरिजननिसन्नान्नराइनवेठिहति पछेस्वामिश्रीसहजानंद
जोमहाराजबोदयाजेसांनलोसर्वनेएकप्रश्नपुछियेछेयेतारंसर्वहरिचक्रेहाथजोडिनेकल्युंजेपुछोतारंश्रीजिमहारा
जबोदयाजेअज्ञानिमांअतिशेअज्ञानितेकोणछे पछेतोसर्वेविचारिरयापणउत्तरकरिसक्यानहि पछेश्रीजिमहारा
जबोदयाजेदयोअमेजउत्तरकरियेतारंसर्वेयेराजार्थनेकल्युंजेहेमहाराजतमथिजजथार्थउत्तरथाशेमाटेकहो पछे
श्रीजिमहाराजबोदयाजेआदेहमारिनारोजेजीवछेतेरूपनेजुवेछेनेकुरूपनेजुवेछे तथाबाळजोवननेदधपणानेजुवे
छे एवांअनंतपदार्थनेजुवेछेपणजोनारोपोतेपोतानेजांतोनथिअनेकेवलबात्यद्रष्टियेकरिनेपदार्थनेजांयाकरेछेप
णपोतेपोतानेनथिजोतोतेजअज्ञानिमांअतिशेअज्ञानिछे अनेजेमनेत्रेकरिनेअनंतप्रकारनारूपनास्वादनवेछेतेम
जश्रोत्रत्वकरसनाघ्राणइत्यादिकसर्वेइंद्रियोयेकरिनेविषयसुखनेओगवेछेनेजांणछे पणपोतेपोतानासुखनेओ
गवतोनथिनेपोतेपोतानारूपनेजांणतोनथिएजसर्वेअज्ञानिमांअतिशेअज्ञानिछेनेएजघेक्षामांअतिशेघेक्षोछे अ

नेएजमुखमांअतिशेमुखछेनेएजसर्वनीचमांअतिशेनीचछे तारेशुकमुनियेआशंकाकरिजेपोतानुंस्वरूपजोवुंतेशुं
पोतानाहाथमांछेनेजोपोतानाहाथमांहोयतोजीवशिदअतिशेअज्ञानिरहेतारेश्रीजिमहाराजबोदयाजेजेने सतसं
गथयोछेतेनेतोपोतानाजीवात्मानुंदर्शनपोतानाहाथमांजछेनेकेदांडाएणेपोतानास्वरूपनेजोयानो आदरकख्योनेन
दिठुंअनेएजीवमायानेआधिनथकोपरवशथइनेतोस्वप्ननेसुषुप्तिअवस्थामांअंतरद्रष्टिकरिनेजायछेपणपोतेपोताने
जांएयेकोइदिवसपोतानास्वरूपनेजोवानेअंतरद्रष्टिकरतोनेथि अनेजेजगवाननाप्रतापनेविचारिनेअंतरद्रष्टिकरे
छे तेतोपोतानास्वरूपनेअतिशेउज्ज्वलप्रकाशमानजुवेछे नेतेप्रकाशनेमध्येप्रत्यक्षएवाजेपुरुषोत्तमजगवानतेनिमु
र्त्तिनेजुवेछे अनेनारदसनकादिकजेवोसुखियोपणथायछे माटेहरिभक्तनेतोजेदक्षिकसररहेछेतेदक्षिपोतानेआद
सेकरिनेरहेछे ॥ ॥ इतिवचनामृतम् ॥ ॥ २० ॥ ॥ संवत् १८७६ नापोसशुदि ३ त्रिजनेदिवसश्रीजिम
हाराजश्रीगढडामध्येडादाखाचरनादरवारमांसांझनेसमेउगमणेवास्याओरडानिओसरिये ढोलियाउपस्थविराज
ताहता अनेकादाछेडानोखेसपेस्योहतोनेधोडोचोफालओढ्योहतोनेधोडिपाघमाथेबांधिहतिनेउगमणेमुखारविं
देविराजमानहतानेपोतानेआगदयसाधुझांझपखाजलेइनेकिर्त्तनगाताहतानेपोतानामुखारविंदनिआगदयसाधुत
थादेशदेशनाससंगिनिसञ्जाञ्जराइनेवेठिहति पछेतेसर्वेनेश्रीजिमहाराजेछांनाराख्यानएमबोदयाजेसर्वेसांनदो
एकवार्त्ताकरियेएमकहिनेझाझिवारसुधितोनेत्रकमलनेमिंचिनेविचारिरत्यानेपछेबांदयाजेजेहरिभक्तनामनमां
जगवानने अतिप्रसन्नकरवानिइछाहोयतेजगवाननेप्रसन्नकरवानोताएउपायछेजेपोतपोतानावर्णाश्रमनांजे

धर्मतेनेविषेअचलनिष्ठातथाआत्मनिष्ठानिअतिशेद्रढतातथाएकजगवानविनाविजासर्वपदार्थनेविषेअरुचितथा
जगवाननेविषेमहात्मेसहितएविनिष्कामजक्तिएच्यारसाधनेकरिने जगवाननिअतिशेप्रसन्नताथायछेअनेएजे
च्यारसाधनतेनेएकांतिकधर्मकहियेनेएवाएकांतिकधर्मवालाजेअक्ततेआसमामांआपणासत्संगमांकेटलाकछेअ
नेजेजगवाननोअक्तहोयतेनेखातांपितांनातांधोतांचाखतांवेठतांसर्वक्रियानेविषे जगवाननिमूर्तिनुंचितवनकरवुं
अनेज्यारेअंतरमांकांडूविक्षेपनहोयतारेतांजगवाननुं चितवनकरवुंनेजगवाननिमूर्तिसांमुंजाइरेवुंअनेजोअंतर
मांसंकल्पविकल्पनोविक्षेपथायतोदेहइंद्रियोअंतःकरणदेवताविषयएसर्वेथिपोतानुं स्वरूपजुदुंसमझवुंनेज्यारसं
कल्पनोविरामथायतारेजगवाननिमुर्तिनुंचितवनकरवुंअनेआदेहनेतोपोतानुंस्वरूपमानवुंनहिनेदेहनांजसंबंधिते
नेपोतानांसंबंधिमानवानहि केमजेआजीवछेतेचोराशिखाखजात्यनादेहनेपुर्वधरिआव्योछे नेजेटलिजगतमांखि
युंछेतेसर्वेनेपेक्षजन्मलिधाछे तथाजगतमांजेटलिकुतरियुंजेटलीमीनडियुंजेटलिवानरियुंएआदिकजेजेचोराशि
मांजीवछे तेसर्वेनेपेक्षकेटलाकवारजन्मधस्याछे अनेआजगतमांजेटलिजात्यनिस्त्रियुंछे तेमांकेइएणेस्त्रियुंनथिक
रिसर्वेनेपोतानिस्त्रियुंकरिछेतेमजएजीवेस्त्रीनादेहधरिधरिनेजगतमांजेटलिजात्यनापुरुषछे तेसर्वेनेपोतानाधणिक
स्याछे तेटलामांजेमएचोराशिखाखजात्यनासगपणनेहमणे मानतानथितथाचोराशिखाखजात्यनादेहनेपोतानुंदे
हमानतानथि तेमजआदेहनेपोतानुंस्वरूपमानवुंनहिनेआदेहनासंबंधिनेपोतानांसंबंधिमानवांनहिकेमजेचोराशि
खाखजात्यनादेहधस्यांतेनोसंबंधरत्यांनहितेआदेहनासंबंधपणनहिजरहेतेमांदेहगेहादिकसर्वपदार्थनेअसत्यजां

णिने तथा देह इन्द्रिया अंतःकरण तेथि जु दुपातानुं स्वरूप जाणि ने तथा पोताना धर्म मारहि ने जगवान नि निष्काम भक्तिक
 रवि अने दिवसे दिवसे जगवाननुं अतिशमहात्म जणा यतने अर्थ साधुना संग निरंतर राखवा अने जे आविरित्ये नथि स
 मझताने केवल देहा निमानिने प्राकृत मतिवालो छे ने ते जे सत्संग मां पड्यो छे तो पण एने पशु जे वां जां एवा अने आसत्सं
 ग मां तो जगवान नो मोटो प्रताप छे ते एकरिने पशुनुं पण कल्याण थाय छे तो मनुष्यनुं कल्याण थाय ते मां शुं आश्चर्य के वा
 य पण एने खरे खरो जगवान नो एकांतिक भक्तन के वाय एकांतिक भक्तता जे निप्रथम कळ्युं एविसमझण्य होय तेने ज क
 हिये अने एवां जे एकांतिक भक्त ते देह नो त्याग करिने ने सर्वे मायाना आवथि मुक्त थइने ने अर्चि मार्गि करिने जगवान ना
 अक्षर धाम ने पां मे छे ते अक्षर नां ये स्वरूप छे एक तो निराकार एकर सचैतन्य छे तेने चिदाकाश कहिये ब्रह्म मोहोक्ष कहिये ने
 ए अक्षर बिजे रूपे करिने पुरुषोत्तम नारायण निसे वामार हे छे अने ए अक्षर धाम ने पां म्यां जे भक्त ते पण अक्षर ना साधर्म्य
 पणाने पां मे छे ने जगवान नि अखंड से वामार हे छे अने ए अक्षर धाम ने विषेशी कृष्ण पुरुषोत्तम नारायण ते सदा विराज
 मान छे अने ए अक्षर धाम ने विषे अक्षर ना साधर्म्य पणाने पां म्यां एवा अने त कोटि मुक्त रत्ना छे ते सर्वे पुरुषोत्तम नादास
 आवे वर ते छे ने पुरुषोत्तम नारायण ते सर्वे नास्वामि छे ने अने त कोटि ब्रह्मांड नाराजाधिराज छे मां आपण सत्संगी सर्वे
 ने तो ए मजनि श्वे करवां जे आपण पण ए अक्षर रूप जे मुक्त ते मनि पंक्ति मां भल वुं छे ने अक्षर धाम मां जइने अखंड जगवा
 न निसे वामां हजुर रहे वुं छे पण नाशवंत ने तुछ एवुं जे मायिक सुख तेने इछ वुं नथि ने ए मां कोइ ठेकां एलो जावुं नथि एवां
 दृढ निश्चै राखिने निरंतर जगवान नि एकांतिक भक्तिक रवी अने जगवाननुं अतिशमहात्म्य यथार्थ समझीने जगवान

विनाबिजां जेखीधनादिकसर्वपदार्थतेनिजेवासनातेनेदेहछुतेजटाक्षिनांखवि अनेजोन्नगवानविनाबिजापदार्थनि
वासनारहिगइहोयनेतेनोदेहपडेनेतेने न्नगवाननाधाममांजातेजोमार्गमांसिद्धियुदेखायतोतेन्नगवाननेमुकिनेते
सिद्धियुमांलोच्चाइजायतोतेनेमोटुंविघ्नथायमाटेसर्वेपदार्थनिवासनाटाक्षिनेन्नगवाननेन्नजवा ॥ इति

वचनामृतं ॥

॥ २१ ॥

॥ संवत् १८७६ नापोसशुदि ४ चोथ्यनेदिवसमध्यानसमेश्री

जिमहाराजश्रीगढडामध्ये दादाखाचरनादरबारमांउगमणेबास्यओरडानिओसरियेढोदियाउपस्थविराजमानह
ता अनेसर्वेश्वेतवस्त्रपेस्यांहतांनेपायनेविषेफुलनोतोरोखोशोहतोनेवेकांनउपस्थपुष्पनागुछधास्याहतानेकंठमांगुल
दावदिनापुष्पनोहारपेस्योहतोनेउगमणेमुखारविंदेबिराजताहतानेपोतानामुखारविंदनिआगद्वयपरमहंसतथादेश
देशनाहरिन्नक्तनिसञ्चारइनेवेठिहतिनेपरमहंसकिर्त्तनगाताहता पछेश्रीजिमहाराजबोल्याजेसांनक्षोएकवात
करियेतारेसर्वेपरमहंसगावुंराखिनेवातसांनक्षवातत्परथया पछेश्रीजिमहाराजबोल्याजेमृदंगसारंगीसरोदाताद
इत्यादिकवाजिन्नवजाडिनेकीर्त्तनगाववांतेनेविषेजोन्नगवाननिस्मृतिनरहेतोएगायुंतेनगायाजेवुंछे नेन्नगवानने
विसारिनेतोजगतमांकेटलाकजीवगायछे तथावाजिन्नवजाडेछे पणतेणेकरिनेतेनामनमांशांतिआवतिनथितेमा
टेन्नगवाननाकिर्त्तनगाववांतथानामरटनकरवुं तथानारायणधुन्यकरविइत्यादिकजेजेकरवुं तेन्नगवाननिमुर्त्तिने
सञ्चारिनेजकरवुं अनेन्नजनकरवावेसेतारेतोन्नगवाननेविपेवसिराखेनेज्यारेन्नजनमांथिउठिनेबिजिक्रियानेकरे
तारेजोन्नगवानमांवृत्तिनराखेतोतेनिवृत्तिन्नजनमांवेसेतारेपणन्नगवाननास्वरूपमांस्थिरथायनहिमाटेहालतांचा

द्वतांखातांपितांसर्वक्रियानेविषेन्नगवाननास्वरूपमांष्टिराखवानो अज्यासकरवोतांतेने नजनमांवेसेतारेन्नग
वानमांष्टिस्थिरथाय अनेजेनेन्नगवानमांष्टिरहेवालागेतेनेतोकांमकाजकरतेपणरहे अनेजेनेगाफलाइहोय
तेनेतोन्नजनमांवेसेतारेपणन्नगवानमांष्टिनरहेतेमांटेसावधानथईनेन्नगवाननास्वरूपमांष्टिराखवानोअज्या
सन्नगवाननान्नक्तनेकरवो एट्ठिवातकरिनेश्रीजिमहाराजबोड्याजेहवेकिर्त्तनगाओ ॥ इतिवचनाम्
तं ॥ ॥ २२ ॥ ॥ संवत् १८७६ नापोसशुदि ५ पंचमीनेदिवसश्रीजिमहाराजश्रीगढडामध्येदादाखाचरनादर
बारमांउगमणेबास्यओरडानिओसरियेढोखियाउपस्यविराजमांनहता अनेश्रीजिमहाराजेमाथेधोखोफेंढोबांध्यो
हतोतथाधोखुंअंगरखुपेरयुंहुतुं तथाधोखोसुरवालपेस्योहतोतथाकेळ्ळेकसुंबलशेखुंबांध्युंहुतुंनेपोतानामुखारविंदनि
आगद्यपरमहंसतथादेशदेशनाहरिन्नक्तनिसन्नान्नराइनेवेठिहती पछेकरुणाकरिनेपरमहंसनिआगद्यश्रीजिम
हाराजवातकरवालागाजेवासुदेवमाहात्म्यनामेजेग्रंथतेअमनेअतिशेप्रियछेकेमजे न्नगवाननान्नक्तनेन्नगवान
नेन्नज्यानिजेरितितेसर्वेएग्रंथमांकहिछे अनेन्नगवाननाजेन्नक्ततेवेप्रकारनाछेतेमांएकनेन्नगवाननोनिश्चेतोप्रथा
र्यछेपणतेदेहात्मबुद्धिसोतोन्नगवाननुंन्नजनकरेछे अनेबिजोतोजाग्रतस्वप्नसुषुप्तिएत्रण्यअवस्थातथास्थूलसूक्ष्म
नेकारणएत्रण्यदेहतेथिपरनेचैतन्यरूपएवुंपोतानास्वरूपनेमानेअनेतेपोतानास्वरूपनेविषेन्नगवाननिमूर्त्तिने धारि
नेन्नगवाननुंन्नजनकरे पछेत्रण्यअवस्थायिनेत्रण्यशरीरथिपरजेपोतानुंस्वरूपतेनेअतिशेप्रकाशमानन्नालेनेतेप्र
काशनेविषेन्नगवाननिमूर्त्तिजेविप्रगटप्रमाणछे तेविअतिशेप्रकाशेजुक्तन्नासेएविरित्यनिस्थितिवालोहोय अनेए

विरित्यनिस्थितिज्यांमुधियडनयित्यांमुधिन्नगवाननोन्नतछेतापणतेनेमाथंविघ्नछे अनेजोएविस्थितिमांशिवजी
नोतावरततातोमोहनिस्वरूपमांमोहपांम्या अनेएविस्थितिमांब्रह्मानोतावर्ततातोसरस्वतिनेदेखिनेमोहपांम्या अने
एविस्थितिमांनारदजीनांतावर्ततातोपरण्यानुमनथयुं अनेइंद्रनथाचंद्रादिकतेमनेजोएविस्थितिनांतितोकलंकसा
ग्यां अनेन्नगवाननोन्नतहोयपणजोएविस्थितिनेनपांम्योहोयतो न्नगवाननेविषेपणप्राकृतन्नावपरठाइजवायछे
जंमराजापरिक्षितएवोन्नतनोतोतोरासकिडासांन्नदिनेश्रीकृष्णन्नगवाननेविषेसंशोधयो अनेशुकजिजोएवा
क्तहतातोतेनेकोइजात्यनोसंशोधयोजनहि अनेजेएवोन्नतहोयतेतोएमसमझेमारेविषेकोइदोषअडिसकेनहि त
थातेदोषकांइबाधकरिसकेनहि तोजेनेन्नजनकरिनेहुंआवांथयोएवाजेन्नगवानतेनेविषेतोकोइमायिकदोषहोयज
केमएमद्रष्टृपणसमझेछे अनेएवोजेएन्नगवाननोन्नततेन्नगवाननिमृत्तिनेविषेज्यारेवृत्तिनेराखेछेतारेतेवृत्तिनां
विन्नागथायछे तेमांएकवृत्तितांन्नगवाननास्वरूपमांरहेछेनेविजितो जंन्नजननांकरनारोतेमांरहेछेनेन्नगवाननास्व
रूपमांजेवृत्तिरहेछेतेप्रमेजुकरहेछे नेन्नजननाकरनारामांजेवृत्तिरहेछे तेतोविथ्यारेजुकरहेछेनेतेवृत्तिजेतेन्नजनना
करनारानेविषेन्नगवाननान्नजनविनाविजाजेजेघाटसंकल्पथायछेतेसर्वेनेखोटाकरिनांखेछे तथातेन्नजननाकर
नारामांजेदोषतेसर्वेनेखोटाकरिनांखेछेएविरित्येतेनिवृत्तिन्नगवानमांअखंडरहेछे अनेघडिकतोएकाग्रचित्तेषेसि
नेन्नगवाननुं न्नजनकरेनेघडिकमांताचालाचुंथतोफरेतेनेतोएविस्थितिथातिनथिजेमपाणिनोघडोन्नरिने एकठे
कांणदंक्षिअविषेपछेवक्षि विजेदिवसअथवात्रिजेदिवसतेठेकांणपाणिनोघडोदोक्षियेतेणकरिनेत्यांपाणिनोधरो

अरायनहिकांजेआगद्यादिवसनुं जलआगद्येदिवससुकाइजायनेपाछद्यादिवसनुंपाछद्येदिवससुकाइजाय
अनेजांआंगलिजेविनांनिजपांणिनिसेस्यअखंडवेहेतिहोयतांमोटोपणिनोधरो अराइजायतेमखातांपीतांहालतां
चासतांतथाशुन्नक्रियानेविषेतथाअशुन्नक्रियानेविषेसर्वकालेअगवानमांअखंडवृत्तिराखवि पछेएविरित्येअग
वानमांअखंडवृत्तिराखतांराखतांएविद्वद्वस्थितिथायछे ॥ इतिवचनान्तं ॥

॥ २३ ॥ ॥ संवत् १८७६ नापोसशुदि ६ छठ्यनेदिवससंध्यासमेश्राजिमहाराजश्रीगढढामध्येदादाखाचरनाद
रवारमांउगमणेबास्यओरडानिओसरियेढोलियाउपस्य विराजताहतानेमाथेधोलाफेंढोबांध्योहतोने धोलाखेसपे
स्योहतोतथागरमपोसनिरातिडगलिपेरिहतिनेधोलाचोफादओढ्योहतो नेपोतानामुखारविंदनिआगद्यपरमहंस
तथादेशदेशनाहरिअक्तनिसन्नाअराइनेवेठिहति पछेश्राजिमहाराजपरमहंसप्रत्येबांध्याजेजेरित्येज्ञानेकरिनेस्थि
तिथायछेतकहियेछेये तेज्ञानकेबुंछे तोप्रकृतिपुरुषथिपरछेनेएज्ञाननेविषेस्थितिथायछे तारेप्रकृतिपुरुषनेप्रकृति
पुरुषनुंजेकारज्यतेकांड्येनजरमांआवतुंनथिनेएनुंनामज्ञानप्रलयकेवायछे अनेएविस्थितिथायछे तेनेएकरसचै
तन्यन्नासेछे नेतेनेविषेएकअगवाननिमूर्तिजरहेछे पणविजोकोइआकाररहेतोनथिनेक्यारंकतोएप्रकाशमांअग
वाननिमूर्तिपणदेखायनहि एकलांप्रकाशजदेखायछे नेक्यारंकतोप्रकाशपणदेखायनेअगवाननिमूर्तिपणदेखा
यएनेज्ञानकरिनेस्थितिजांणविअनेजेविअगवाननिमूर्तिप्रगटदेखायछे तेमूर्तिनेविषेअखंडवृत्तिरहेतेणकरिनेए
विस्थितिथायछे नेजेनेजेवोअगवाननामहिमासमझाणोहोयतेनाददामांतेद्वोजप्रकाशथायछे नेतेद्वोजतेने

પ્રણવનેનાદમંજ્રાયાય છે નેજેટલાંજેનેન્નગવાનનોનિશ્ચેનેમહિમાસમજાયાય છે તેનેતેટલાંનુંડાઘાટબંધથડજાય છે ને
જ્યારેન્નગવાનનોનિશ્ચેજથાર્થથાય છે નેયથાર્થમહિમાસમજાયાય છે તારેતેનેનુંડાઘાટમાત્રટલિજાય છે જેમલિંબુનિ
એકચિસ્યચુશિહોય તોથોડાથોડાદાંતઅંવાયપણહલવાહલવાચણાચવાયચરા નેજોઆસુલિંબુચુશુંહોયતોચણા
ચવાયનહિનેમગનોદાંણોપરાંણેપરાંણેચવાયઅનેજોષણાંલિંબુચુશુંહોય તોરાંધેલોન્નાતપણચવાયનહિ તેમન્નગ
વાનનાનિશ્ચેનેમાહામ્યરુપિજેનેસ્વટાડચડિહોયતેનિચ્યારઅંતઃકર્ણનેદશાંદ્રિયોરૂપજેડાદ્યોતેસર્વે અંબાડજાય છે
તારેજીવમનરૂપપોતાનિડાદ્યેકરિનેવિષયનાસંકલ્પરૂપિચણાનેચાવવાનેસમર્થથાતોનથિ તેમજચિત્તરૂપપોતા
નિડાદ્યેકરિનેવિષયનુંચિતવનકરવાસમર્થથાતોનથિતેમજબુદ્ધિરૂપપોતાનિડાદ્યેકરિનેનિશ્ચેકરવાસમર્થથાતોન
થિ તેમજઅંહકારરૂપપોતાનિડાદ્યેકરિનેવિષયસંબંધિઅન્નિમાનકરવાસમર્થથાતોનથિ તેમજપંચજ્ઞાનદ્રિયોને
પંચકર્મદ્રિયોરૂપજેડાદ્યો છે તેડાદ્યેકરિનેતેતેદ્રિયોનાવિષયરૂપજેચણાતેનેચાવવાનેસમર્થથાતોનથિ અનેજે
નેયથાર્થન્નગવાનનોનિશ્ચેનહોયનેયથાર્થન્નગવાનનોમહિમાજણાંણોનહોય તેનાદ્રિયોતથાઅંતઃકર્ણતેપોતપોતા
નાવિષયથક્રીયથાર્થપણેનિવૃત્તિપાંમતાંનથી અનેજેન્નગવાનનું સ્વરૂપ છેતેતોમાયાનેમાયાનાજેગુણતેથકિપર છે
અનેસર્વવિકારેરહિત છે પણજીવનાકલ્યાણનેઅર્થેમનુષ્યજેવાન્નાસે છે તેન્નગવાનનેવિષેજેઅલ્પમતિવાલા છેતેજે
વાજેવાદોષકલ્પે છે તેન્નગવાનનેવિષેતોએકેદોષનથિપણકલ્પનારાનિબુદ્ધિમાંથિએદોષકોડકાલેટલવાનાનહિતેમાં
જેન્નગવાનનેકાંમિસમજે છેતેપોતેઅત્યંતકાંમિથડજાય છે અનેજેન્નગવાનનેક્રોધિસમજે છેતેપોતેઅત્યંતક્રોધિથડ

જાયછેનેજેનગવાનનેલોચિસમજેછેતેપોતેઅત્યંતલોચિથઈજાયછેનેજેનગવાનનેઈર્ષાવાનસમજેછેતેપોતેઅત્યંત
 ઈર્ષાવાનથઈજાયછેએઆદિકજેજેદોષનગવાનનેવિષેકલ્પેછે તેતોજેમસૂર્યસાંમિધૂઢ્યનીફાંટ્યનરિનેનાંસ્વિયેતેપો
 તાનિઆંસ્યમાંપડેછે તેમનગવાનનેવિષેજેજાત્યનોદોષકલ્પેછેતેદોષપોતાનેદુઃખદેછેઅનેપોતામાંગમેતેવાનુંડાસ
 નાવહોયનેજોનગવાનનેઅતિશેનિર્દોષસમજેતોપોતેપણઅતિશેનિર્દોષથઈજાયછેપછેબ્રહ્માનંદસ્વામીયેપુછ્યુંજેકો
 ઇવિષયમાંપણપોતાનાંદ્રિયોતણાતાંનહોયનેઅંતકર્ણમાંપણલોટાઘાટયાતાનહોયનેનગવાનનો નિશ્ચેપણયથાર્થ
 છે તોપણઅપૂર્ણપણુંરહેછેનેઅંતરસુનુંરહેછેતેનુંશુંકારણછે તારેશ્રીજિમહારાજબોલ્યાજેપણહરિનક્તમાંમોટિલ્લો
 ટ્યછે જેપોતાનુંમનસ્થિરથયુંછેનેનગવાનનોનિશ્ચેપણઅતિશેદૃઢછેતોયપણહૈયામાંઅતિશેઆનંદઆવતોનથિ જે
 ઠુંધન્યછુંનેઠુંઠુતાર્થથયોછું નેઆસંસારમાંજેજીવેછેતેકામક્રોધલોચ્છમોહમદમદ્દરઆશાત્રણાતેનેવિષેહેરાંનયા
 તાફરેછે અનેત્રિવિધિતાપમાંરાત્યદિવસબલેછે નેમુંનેતોપ્રગટપુરુષોત્તમેકરુણાકરિનેપોતાનુસ્વરૂપઓસલાવ્યુંછે
 નેકામક્રોધાદિકસર્વવિકારથિરહિતકસ્યોછેઅનેનારદસનકાદિકજેવાસંતતેનાસમાગમમાંરાલ્યોછેમાટેમારુંમો
 ઠુંનાગ્યછે એવોવિચ્ચારનથિકરતોનેઆઠોપોરઅતિશેઆનંદમાંનથિવરતોએમોટિલ્લોટ્યછેજેમથાલકનાહાથમાં
 ચિંતામણિદિધોહોયતેનુંતેનેમાહાત્મ્યનથિ એટલેતેનોતેનેઆનંદનથિ તેમનગવાનપુરુષોત્તમમહ્યાછેનેતેનોઅંતરમાં
 આઠોપોરકેફરેતોનથિજેમારુપુર્ણકામપણુંથયુંછે એવુંનથિસમજતોએહરિનાનક્તનેમોટિલ્લોટ્યછે અનેજ્યારેકોઈહ
 રિનક્તનોદોષનજરમાંઆવેતારેએમસમજવુંજેઆનોસ્વનાવતોસતસંગમાંનથેએવોછે તોયપણએનેજોસતસંગમ

द्वयोछेनेएजो जेवांतेवांछेतांयपणसतसंगमांपड्योछेतोएनापूर्वजन्मनोअथवाआजन्मनोसंस्कारनारेछेतोआवो
सतसंगमदपोछेएमसमझानेतेनोपणअतिशेगुणलेवोएमवार्ताकरिनेश्रीजीमहाराजजयसच्चिदानंदकहिनेपोताने
उतारेपधास्या ॥ ॥ इतिवचनान्तं ॥ ॥ २४ ॥ ॥ संवत् १८७६ नापोसशुद्धि ॥ असमी
नेदिवसप्रजातसमे श्रीजीमहाराजश्रीगढडामध्यं दादाखाचरनादरवारमांपरमहंसनिजायगाने विषेपधास्याह
तानेधोखोखेशपेस्योहतोनेधोखोचोफादओढ्योहतोनेधोखोफेटोबांध्योहतोनेआथमणेपरथारेउगमणुमुखारविंद
करिनेविराजमांनहतानेपोतानामुखारविंदनिआगदपपरमहंसतथादेशदेशनाहरिचक्रनिसचाचराइनबेठिहति प
छेश्रीजीमहाराजरुपाकरिनेबोढ्याजेस्वधर्मेजुक्तएवोजेअगवाननोअक्ततेनाअंतरनेविषेतोपोतानुंयथार्थपूर्णका
मपणुंमनातुंनथीनेतेपूर्णकामपणुंतोआत्मनिष्ठानेअगवाननामाहात्म्यनुज्ञानतेणकरिनेजथायछे अनेएवेमांजेद
द्विन्यूनतारहेछेतेद्विपूर्णकामपणमांन्यूनतारहेछे माटेएवेवांनांतोअगवाननाअक्तनेदृढपणेसाधवांअनेएवेमांजे
द्विखाभिरहेतेद्वितासमाधिमांपणनडेछे अनेहमणांअमेएकहरिचक्रनेसमाधिकराविहितेनेतेजअतिशेदेखां
णुंतेतेजनेजोइनेचिसपाडवामांढिनेकल्युंजेहुंवलुंछुं माटेसमाधिवासानेपणआत्मज्ञाननुजरुकांमपडेछे अनेपो
तानुंस्वरूपआत्मानजांणेनेदेहनेमांनेतांतेनेघणिकाच्यपरहिजायछे अनेअमेतेहरिचक्रनेसमझाव्युंजेतारुंस्वरूपतो
आत्माछेदेहनथिनेआलाडकिबाईनामनेचाटनोदेहतेतुंनथिनेअछेयअछेयएवोजेआत्मातेतारुस्वरूपछे पछेअमे
तेनेसमाधिकराविनेकयुंजेगणपतिनेस्थानकेच्यारपांखडिनुंकमलछे त्यांजइनेतारुस्वरूपजोअनेज्यारेसमाधिवा

લોગણપતિનેસ્થાનકેજાયછે તારેત્યાંનાદસંજ્ઞાયછે નેપ્રકાશદેખાયછે નેતેથિપરબ્રહ્માનાસ્થાનકનેવિષેજાયછેતા
રેતેથિનાદપણઘણોસંજ્ઞાયછે નેપ્રકાશપણતેથિઅતિશેષણોદેખાયછે અનેતેથિપરવિષ્ણુનેસ્થાનકેજાયછે તારેતે
થિઅતિશેનાદસંજ્ઞાયછે નેતેથિતેજપણઅતિશેદેખાયછે એવિરિત્યેજેમજેમઉંચાઉંચાસ્થાનકનેવિષેજાયછેતેમતે
મવધુનાદસંજ્ઞાયછે નેવધુવધુપ્રકાશદેખાયછે અનેએવિરિત્યેસમાધિમાંઅતિશેતેજદેખાયછે અનેઅતિશેનાદથા
યછે નેકઢાકાઅતિશેથાયછે તેગમેતેવાંધીરજ્યવાંનહોયતોપણકાયરપણુંઆવિજાયછે જોઅર્જુનજગવાનનાઅં
શહતાનેમહાશૂરવીરહતાતોપણજગવાનનું વિશ્વરૂપજોવાને સમર્થથયાનહિમોટેએમવોદ્યાજેહેમહારાજઆરૂપજો
વાનેદુંસમર્થનથિમોટેતમારુજેવુંપ્રથમરૂપહતુંતેવુતમારુંદર્શનકરાવો એવિરિત્યેએવાસમર્થનેપણસમાધિનેવિષેજ્યારે
બ્રહ્માંડફાટિજાયએવાકઢાકાથાયછે નેજેમસમુદ્રમરજાદામેલેએવાતેજનાસમૂહદેખાયછે તારેધીરજ્યરહેતૂનથિતેસા
રુદેહ્યકિપોતાનુંસ્વરૂપજુદુમમડુંજોડયે અનેએવિજેસમાધિથાયછેતેનાવેજેદે છે એકતોપ્રાણાયામેકરિનેપ્રાણનો
નિરોધથાયછે તેજેલોચિત્તનોપણનિરોધથાયછે અનેવિજોપ્રકારછેજેચિત્તનેનિરોધેકરિનેપ્રાણનોનિરોધથાયછે
તેચિત્તનોનિરોધક્યારેથાયછેતોજ્યારેસર્વેઠેકાંણેથિવૃત્તિતુટિનેએકજગવાનનેવિષેવૃત્તિજોડાયનેતેજગવાનનેવિષે
વૃત્તિક્યારેજોડાયતોજ્યારેસર્વેઠેકાંણેથિવાસનાતુટિને એકજગવાનનાસ્વરૂપનિવાસનાથાયતારેતેવૃત્તિકોઈનિહઠાવિ
જગવાનનાસ્વરૂપમાંથિપાછિહઠેનહિં જેમકોંડકુવોહોયનેતેઉપર્યવિશકોશફરતાહોયનેતેનોપ્રવાહજુદોજુદોચાલ
તોહોયતારેતેપ્રવાહમાંજોરહોયનહિં અનેતેવિશેકોશનોપ્રવાહજેલોકરિયેતોનદીનાજેવોઅતિશેવલવાંનપ્રવાહથા

યતેકોઈનોહઠાવ્યોપાછોહઠેનહિતેમજેનિવૃત્તિનિર્વાસનિકથાયછે તારેતેનુંચિત્તછેતેજગવાનનાસ્વરૂપમાંજોડાયછે
અનેજેનાચિત્તમાંસંસારનાસુખનિવાસનાહોયતેનેતોશ્રોત્રંદ્રિદ્વારેઅનંતજાત્યનાજેશબ્દતેનેવિષેજુદીજુદીવૃત્તિફેલા
ઈજાયછે તેમજત્વચાંદ્રિદ્વારેહજારુંજાત્યનાજેસ્પર્શતેનેવિષેજુદીજુદીવૃત્તિફેલાઈજાયછે તેમજનેત્રંદ્રિનિવૃત્તિતેહ
જારુંજાત્યનાંજેરૂપતેનેવિષેફેલાઈજાયછે તેમજરસનાંદ્રિનિવૃત્તિતેહજારુંજાત્યનાજેરસતેમાંફેલાઈજાયછે તેમજ
નાસિકાંદ્રિનીવૃત્તિતેઅનંતજાત્યનાજેગંધતેમાંફેલાઈજાયછે તેમજકર્મંદ્રિયોનિવૃત્તિયુંપણપોતપોતાનાવિષયને
વિષેહજારુંપ્રકારેફેલાઈજાયછે એવિરિત્યેદશેંદ્રિયોદ્વારેનુંઅંતઃકર્ણછેતેહજારુંપ્રકારેફેલાઈગયુંછે તેજ્યારેચિત્તતે
જગવાનનુંજાંચિતવનકરે અનેમનતેજગવાનનાંજઘાટઘડે અનેબુદ્ધિતેજગવાનનાસ્વરૂપનોજનિશ્ચેકરે અનેઅહંકાર
તેહુંઆત્માહુંનેજગવાનનાંજક્તહુંબુજઅન્નિમાનધરેતારેનિએકવાસનાથજાંણવિ અનેપ્રાણેકરિનેજેચિત્તનો
નિરોધથાયછેતેતોઅષ્ટાંગયોગેકરિનેથાયછે તેઅષ્ટાંગયોગતોયમનિયમઆસનપ્રાણાયામપ્રત્યાહારધારણાધ્યાનને
સમાધિએજેઆઠઅંગતેણેજુક્તછે નેઅષ્ટાંગયોગતેસાધનરૂપછે નેનુંફલતેજગવાનનેવિષેનિર્વિકલ્પસમાધિછે તે
જ્યારેએવિનિર્વિકલ્પસમાધિથાયછેતારેપ્રાણનેનિરોધેકરિનેચિત્તનોનિરોધથાયછે અનેજોચિત્તનિર્વાસનિકથાને
જગવાનનેવિષેજોડાયછેતાંતેચિત્તનેનિરોધેકરિનેપ્રાણનોનિરોધથાયછે માટેજેમઅષ્ટાંગયોગસાધવેકરિનેચિત્તનો
નિરોધથાયછે તેમજગવાનનાસ્વરૂપનેવિષેજોડાવેકરિનેચિત્તનોનિરોધથાયછે માટેજેજ્ઞાનચિત્તવૃત્તિજગવાન
નાસ્વરૂપનેવિષે જોડાંણતેનેઅષ્ટાંગયોગવગરસાધેસધાઈરયાંમાટેઅમંકલ્યાંજેઆત્મનિષ્ઠાનેજગવાનનામાહાત્મ્યનું

ज्ञानएवेसाधनतदृढपणराखवांअनेवर्त्तमामधर्मतेतोअगवाननिआज्ञाछेतेजरुरराखवांजेमब्राह्मणनोधर्मछेजेना
वुधोवुंनेपवित्रपणरेवुंतेकोइदिवसशूद्रनाघरनुपाणिपियेजनहितेमसत्संगीहोयतेनेअगवाननिआज्ञामांफेरपाडवां
जनहिकेमजेअगवाननीआज्ञापाखेतांतेनिउपरअगवानराजिथायछे अनेअगवाननुंमाहत्म्यज्ञानतथावैराग्यं
सहितआत्मज्ञानएवेनिअतिशेद्रढताराखविनेपोतानेविषेपूर्णकामपणुंसमझवुंजेहवेमारकांडन्यूनतारहिनथीएमस
मझीनेनिरंतरअगवाननिअक्तिकरवीनेतेसमझएयनेकफेरनेछकिपणजावुंनहीअनेपोताने अकृतार्थपणुंपणमा
नवुंनहिअनेजोअकृतार्थपणुंमानेतोएनेउपरअजे एविअगवाननिरुपाथइते जांणियेखारपाटमांवीजवाव्युंतेउग्युं
जनहिनेजोछकिजाइनेजेमतेमकरवाझागेतोजांणियेअग्निमांविजनांखुंतेवलिगयुं माटेअमेकयुंतेमजेसमझेतेने
कोइप्रकारनिन्यूनतारहेनहिएमकहिनेश्रीजीमहाराजपोतानाआसनउपरअपधास्या ॥ ॥ इतिवचनान्तं ॥

॥ २५ ॥ संवत् १८७६ नापोसशुदि ११ एकादशीनेदिवसवपोरनेसमेश्रीजीमाहाराजश्रीगढडामध्येदादाखा
चरनादरवामांउगमणेबास्यओरडानिआंसरियेदोखियाउपरअ विराजमानहतानेमायेधोखोफेंटावांध्योहतो तथा
धोखोखेसपेखोहतो तथाधोखोचोफाखओखोहतोतथावेकांननेउपरअगुलदावदिनांमोटांमोटांवेपुष्पखोशांहतां त
थापुष्पनोतोरोपाघनेविषेखोशोहतोनेपोतानामुखारविंदनिआगद्वयपरमहंसतथादेशदेशनाहरिअक्तनिसनाअरा
इनेवेठिहति नेपरमहंसताखपखाजलेइनेकिरतनगाताहता पछेश्रीजीमहाराजबोख्याजेहवेकिरतनबोखवांराखाने
अमेआएकवातरूपकिरतनबोखियेतेसांअखो पछे परमहंसकखुंजेहेमहाराजबहुमारुनमांवातकरो पछे श्रीजीम

हाराज बोद्ध्या जं न गवाननां रसिक कीर्तन गातां गातां जो एक न गवानना स्वरूप मांजर सजणाय तो तो ठीक छे ने जो न
गवानना स्वरूप विनार्वी जे ठेकां एर सजणाय तो तो एमां मां टिखो व्यछे के मजे ए न कने जे म न गवानना शब्द मां हेत था
यछे ने ते शब्द मां र सजणाय छे ते म ज गित वाजि न ना शब्द मां अथवा स्त्रियादिक ना शब्द मां र सजणाय छे ने हेत था यछे
मां ट ए न कने अवि वं कि जां ण वो अने न गवान अथवा न गवानना संत तेनां जे व चने तेने विषे जे वोर सजणाय छे ते वो
ज विजा विषय ना शब्द मां र सजणाय छे ए विजे ए मुर खता तेनां त्याग करवो अने ए वि मुर खताना त्याग करि ने एक न ग
वानने शब्द करि ने ज सुख मानवुं ने ए विजा त्यनां जे र सिक न क छे ते खरा छे अने जे म शब्द ते म ज स्पर्श पण एक न गवान
ना जइ छे अने अन्य स्पर्शने तो का ला नागत था वल तो अग्नि ते जे वां जां ए तारे ते र सी क न क सा चो ते म ज रूप पण न गवा
ननुं जे इ ने परम आनंद पां मे ने विजा रूप ने तो जे वान र क ना ठ गलां तथा स डे ल कुत रुं ते वुं जां ए र सिक न क सा चो ते म ज र
स पण न गवानना म हा प्रसाद ना होय ते ए करि ने परम आनंद पां मे पण बी जा जे नां ना प्रकार ना र स तेने स्वाद करि ने आनं
द ने न पां मे ते र सिक न क सा चो ते म ज न गवानने च ड्या ए वा जे तुल सि पुष्प नाहार तथा ना ना प्रकार नि सुगंधिये जु क ए वां
अतर चंद ना दिक ते नी सुगंधि ने ग्रहण करि ने परम आनंद पां मे पण कोई अन्य विष इ जी वे दे हे अतर चंद ना दिक चर च्यां हो
य अथवा पुष्प नाहार पे र्या होय ते ना सुगंध ने पां मि ने राजा न ज थाय ए विरित्ये पंचे विषय न गवान संबंधि होय तेने विषे अ
ति शं प्रति वान थाय अने ज गत संबंधि जे पंच विषय तेने विषे अति शं अजा वे जु क वर ते ते र सी क न क सा चो छे अने र सी
क न क थ डे ने जे म न गवान संबंधि विषय ने जां गे करि ने आनंद पां मे छे ते म ज अन्य संबंधि जे शब्द स्पर्श रूप र स ने गंध तेने

जोगेकरिनेजोआनंदपांमछेताएखोटोरसिकनक्तछेकमजेजमनगवाननेविपेआनंदनेपांम्यातेमजविषयनेविपेप
एआनंदपांम्यामाटेएवारसिकपणानेनेएविउपासनानेखोटिकरिनांखवि कांजेनगवानतोकांडखोटानथिपणएनो
जावखोटोछे अनेजेवांअन्यपदार्थनेजांएयांतेवाजनगवाननेपणजांएयामाटेएनीनक्तीनेएनुरसिकपणुंतेखोटुक
युंहवेजमस्यूदहनेजाग्रतअवस्थामांपंचविषयनोविवेककयोतेमजसूक्ष्मदहनेस्वप्नअवस्थातेनेविपेसूक्ष्मपंचविष
यछेतेस्वप्नमांज्यारनगवाननिमूर्तिनेदेखिनेतेनगवानसंबंधिशब्दस्पर्शरूपरसगंधेकरिनेजेवांआनंदपमायतेवोने
तेवोजजाअन्यपंचविषयनेदेखिनेस्वप्नमांआनंदपमायतोतेनक्तनुरसिकपणुंतेखोटोछे अनेस्वप्नमांकेवलनगवानने
संबंधेकरिनेआनंदपांमताहोयनेअन्यविषयनेविपेउलटाअन्ननीपेठेअचावरहेतोहोयतोएरसिकनक्तसाचोछे अने
एमनजाणतेहोयतोजेनगवानस्वप्नमांदेखांणततोसाचाछे पणएनक्तनेतोजेवांनगवानमांप्रेमतेवाअन्यविषय
मांप्रेमछे माटेएनिसमझणखोटोछेअनेएकनगवाननास्वरूपमांलोचाइरहेनेविजाविषयमांनलोचायतेसमझणय
साचिछे अनेज्यारेकेवलनगवाननुंजचितवनरहेछे तारेचितवनकरतांकरतांशून्यचावनेपांमिजायछे तारेएनक्त
नेनगवाननिमूर्तिविनापिंडब्रह्मांडकांडनास्तुंनथिपछेएवाशून्यनेविपे नगवाननिमूर्तिनेजांतांजांतांप्रकाशयइ
आवेछेनेतेप्रकाशमांनगवाननिमूर्तिदेखायछे माटेएविरित्येकेवलनगवाननास्वरूपमांप्रतिहोयणपनिवतानिच
क्तिछे अनेअमेपणज्यारतमेरसीककिरतनगावांछोतारेआंखुंमिचिनेविचारियेछेयेतेआवांज विचारकरियेछेये
अनेअमारोविचारयोडोजछेपणनगवानविनातेविचारमांविजुकांडटकिसकतुंनथिअनेनगवाननास्वरूपमांज

रसीकप्रितिछेनेतेमांजोकांइविषयअडोआवेतांतेनुंमाथुंडिजायएवांअमारोवद्वानविच्यारछे अनेतमेजेमकि
रतनजोडिराखांछेतेमअमेपणआवातकरिएठुंएकीरतनजोडिराखुंछेते तमआगद्वयकयुंएमश्रीजीमहाराजेपो
तानुंमिशलेइनेपोतानाचक्रनेअर्थेवातकरिदेखाडि ॥ ॥इतिवचनान्तं॥ ॥२६॥ ॥संवत्
१८७६ नापोसशुदि १२ द्वादशीनेदिवसश्रीजीमहाराजदिवसउग्यापेलाश्रीगढडामध्येदादाखाचरनादरवारमां
रमहंसनिजायगानेविषेपधास्याहतानेमायेधोलांफेठोबांध्याहतो तथाधोलांचोफादआंढ्याहतोतथाखेसपेरयोहतो
नेओटाउपरआथमणुंमुखारविंदराखिने विराजमानहतानेपोतानामुखारविंदनिआगद्वयपरमहंसनिसनाचराइ
नेवेठिहति पछेश्रीजिमहाराजअर्धघडिसुधितोपोतानिनासिकानाअग्रसामुंजोडरयानेपछेबोल्याजेपरमेश्वरनेच
जवानितांसर्वनेइछाछेपणसमझएयमांफररहेछे मांटेजेनिआविसमझएयहोयतेनाहदामांनगवानसर्वप्रकारेनि
वासकरिनेरहेछेतेनिविगत्यजेजेएमसमझतोहोयजेआपृथवीजेनिराखिस्थिररहिछेनेडोलाविडोलेछे तथाआतारा
मंडलजेनुंराख्युंअधररख्युंछे तथाजेनावरसाव्यामेघवरसेछेतथाजेनिआज्ञायेकरिनेसूर्यचंद्रउदेअस्तपणानेपांमेछे
तथाचंद्रमानिकलावधेघटेछेतथापाह्यविनानांसमुद्रजेनिमरजादामांरहेछे तथाजलनाविंदुमांथीमनुष्यउतपन्न
थायछेनेतेनेहाथपगनाककांनएआदिकदशइंद्रियुंथइआवेछे तथाआकाशनेविषेअधरजलराखिमुकयुंछेनेतेमां
गाजविजथायछेएवांअनंतआश्रयछेतेसर्वेमुनेमद्वयाएवाजेनगवानतेनांकस्यांजथायछे एमसमझपणप्रगटप्र
माणजेनगवानतेवीनाविजांकोइएआश्रयनोकरनारोछेएममानेनहि अनेपुर्वेजेजेअनंतप्रकारनांआश्रयथइग

યાંછેતથાહમણાંજેથાયછે તથાઆગદ્યથાશેતેસર્વેમુનેમદ્યાએવાજેપ્રત્યક્ષઞ્જગવાનતેવતેજથાયછેએમસમઞ્જે
નેવલ્લિપોતે એમજસમઞ્જતોહોયજેચાયેકોઈમારીઉપચ્ચધૂનનાંચાચેકોઈગમેતેવુંઅપમાનકરોચાયેકોઈહાથિયે
બેસારોચાયેકોઈનાકકાંનકાપિનેગધેડેબેસારોતેમાંમારેસમઞ્જાવછેતથાજેનેરૂપવાંનએવિજોબનસ્રી અથવાકુરૂપ
વાનસ્રીઅથવાવદ્ધસ્રીતેનેવિષેતુલ્યઞ્જાવરહેછે તથાસુવર્ણનોદ્દગલોહોયતથાપથરનોદ્દગલોહોયતેબેયનેજેતુલ્યજાં
ણેછે એવિજાત્યનાજ્ઞાનઞ્જકિવૈરાગ્યાદિકજેઅનંતશુઞ્જગુણતેણેયુક્તજેઞ્જક્તહોયતેનાલ્લદામાંઞ્જગવાનનિવાસકરે
છેપછેતેઞ્જક્તજેતેઞ્જગવાનનેપ્રતાપેકરિનેઅનંતપ્રકારનાંએશ્વર્યતેનેપાંમેછેનેઅનંતજીવનાઉધારનેકરેછેઅનેએવિસા
મર્થિજુક્તથકોપણઅન્યજીવનામાનઅપમાનનેમહનકરેછે એપણમોટિસામર્થિછેકાંજેસમર્થથકાજરણાકરવિતે
કોઈથિથાયનહિએવિરિત્યેજરણાકરેતેનેઅતિમોટાજાંણવાઅનેએસમર્થતોકેવોછે જેનાનેત્રમાંઞ્જગવાનજાંનારા
છે તેમાટેબ્રહ્માંડમાંજેટલાજીવપ્રાણિછેતેનાનેત્રનેપ્રકાશકરવાનેએસમર્થથાયછે અનેએનાપગમાંચાલનારાઞ્જગવાં
નછેતેમાટેબ્રહ્માંડમાંસર્વજીવનાપગનેવિષે ચાલવાનિશક્તિનેપોશણકરવાનેએસમર્થથાયછે એમએસંતનિસર્વેઈંદ્રિ
યોમાંઞ્જગવાનરહ્યાછેતેમાટેએસંતતોબ્રહ્માંડમાંસર્વજીવુનિઈંદ્રિયોનેપ્રકાશકરવાનેસમર્થથાયછે માટેએસંતતોસર્વ
જગતનાઆધારરૂપછેતેતુછજીવનુંઅપમાનસહેતેએમનિએઅતિશેમોટ્યપછેનેએવિરિત્યનિલ્પમાવાલાછેતેજઅતિમો
ટાછેઅનેજેઆસ્યુંકાઢિનેપોતાથિગરિવહોયતેનેવિવરાવેછેનેમનમાંજાંણેજેદુંમોટોથયોછું પણએમોટોનથિઅથવા
સિદ્ધાદેશ્વાડિનેલોકુનેડરાવેછે એવાજેજગતમાંજીવછેતેઞ્જગવાનનાઞ્જક્તનથિએતોમાયાનાજીવછે અનેજમપુરિ

નાઅધિકારિછેનેવાનિજેમોક્ષપછેતેસંસારનામાર્ગમાંછે જેમસંસારમાંજેનેઘોડુંચડવાનહોયતેથિજેનેઘોડુંહોયતે
મોટો અનેએકઘોડુંજેનેહોયતેથિજેનેપાંચઘોડાંહોયતેમોટોએમજેમજેમઅધિકસંપત્તિહોયતેમસંસારવ્યવહારમાં અ
તિમોટોકેવાયપણપરમેશ્વરજ્યામાંએમોટાનથિ અનેજેનિમતિએવિહોયજેઆસ્તીતોઅતિશરૂપવાનછેઅનેઆવસ્થ
તોઅતિશેસારુછે અનેઆમેડિતોઘણીસારીછે અનેઆતુંવડીતોઅતિશેસારીછેનેઆપાત્રતોઅતિશેસારુછે એવિરિત્ય
નાજેગ્રહસ્થતયાજેસ્વધારિતેસર્વેતુછબુદ્ધિવાદાછેતારેતમેકેશોજેનુંકહ્યાણથાશેકેનહિ થાયતોકહ્યાણતોપાંમર
જેવોસતમંગમાંહોયતેનુંયેથાયછે પણમોરેકહુએવિજેસંતતાનેમાંકોહુદાડેઆવતિનથિતથાપુર્વેકયાએવાજેસંતતે
નાજેગુણતેપણએવામાંઆવતાનથિકાંજેપાત્રથયોનથિએમવાતકરિનેજયમચ્છિદાનંદકહિને શ્રીજીમહારાજદાદા
સ્વાચરનાદરવારમાંપોતાનેઉતારેપધાર્યા ॥ ॥હતિવચનામૃતમ્ ॥ ॥૨૭॥ ॥સંવત ૩૮૭૬ નાપોસશુદિ
૧૪ચૌદશેનેદિવસશ્રીજીમહારાજશ્રીગઢડામધ્યેદાદાસ્વાચરનાદરવારમાં શ્રીવાસુદેવનારાયણનાઓરડાનિહારેજે
ઓરડોતેનિઓમરિયેદોલિયાઉપસ્યવિરાજમાનહતા અનેસર્વેશ્વેતવસ્ત્રધારણકર્યાંહતાંનેપોતાનામુગ્ધારવિંદનિઆ
ગદ્યસાધુનેજમવાનિપંક્તિયદુહતિતેસમે શ્રીજીમહારાજવોદ્યાજેજેમસ્મંગિસસ્મંગમાંથિપાછોપડવાનોહોયતેનેઅ
સદાસનાનિરુદ્ધિથાયછેનેતેનેપ્રથમતોદિવમેદિવમેસસ્મંગિમાત્રનોઅવગુણઆવેછે નેપોતાનાહૃદયમાંએમજાણેજે
સર્વેસસ્મંગિતોઅણમમજુછેનેદુંસમજુછું એમસર્વેથિઅધિકપોતાનેજાણેનેરાત્રિદિવસપોતાનાહૃદયમાંમુઝાયાક
રેઅનેદિવસમાં કોહુઠકાંણેમુગ્ધકરિનેવેમેનહિનેરાત્રિમાંમુવેતોનિદ્રાપણઆવેનહિનેક્રોધતોક્ષયારેયમટેજનહિને અ

धवલેલાकाष्ठनिपेठेधुंधवायाकरेणुंजेनेवरतेतारेतेनेएमजांणियेजेएसत्संगमांथिपडवानांथयोछेनेएवोहोयनेतेजे
 टळादिवससत्संगमांरहेपणतेनाहईयामांकोइदिवससुखआवेनहिनेअंतेपाछोपडिजायछे अनेसत्संगमांजेनेवधा
 रोथावानोहोयतेनेशुचवासनावृद्धिपामेछेतारेतेनेदिवसेदिवसेसत्संगिमात्रनाहईयामांगुणजआवेअने सर्वहरि
 न्तकनेमोटासमझनेपोतानेन्युनसमझनेआठेपोरतेनाहईयामांसत्संगनो आनंदवरत्याकरेणवांलक्षणज्यारेहोयता
 रेजांणियेजे शुचवासनावृद्धिपामिछेनेतेजेमजेमवधुवधुसत्संगकरेतेमतेमवधुवधुसमासथातोजायनेअतिशेमां
 ट्यपनेपांमिजायछेएविरित्ये श्रीजीमहाराजवातकरीनेजयसच्चिदानंदकहिनेपोतानेआसनपधास्या ॥ ॥ इतिव
 चनामृतं ॥ ॥ २८ ॥ संवत् १८७६ नापांसशुदि १५ पुन्यमनेदिवससांझनेसमेश्रीजीमहाराजश्रीगढडामध्ये
 दादाखाचरनादरवारमांआथमणेवास्यओरडानि ओसरियेदोलियाउपरयविराजमानहतानेधोलाखेसपस्यांहता
 नेधोलिचादरओढिहतिनेमाथेधोलाफेंढोवांध्योहतानेधोलापुष्पनाहारपेस्याहता नेपाघनेविषेधोलापुष्पनेतारोस
 ठकतोहतानेपोतानामुखारविंदनिआगद्वयसाधुतथादेशनाहरिन्तकनिसन्नाचराईनेवेठिहति पछेश्रीजीमहारा
 जबोदयाजेप्रश्नपुछेतारेगोपालानंदस्वामियेपुछ्युंजेधर्मज्ञानवैराग्येसहितजेन्तर्कानुबलवृद्धिनेकेमपांमेतारेश्री
 जीमहाराजबोदयाजेएनाउपायच्यारछे एकतोपवित्रदेशविजोरुडोकाझत्रीजीशुचक्रियाअनेचोथांसतपुरुषनो
 संगतेमांक्रियानुंसमर्थपणुतोथोडुछेनेदेशकाळनेसंगनुकारणविशेषछे केमजेजोपवित्रदेशहोयपवित्रकालहोय
 नेतमजेवासंतनोसंगहोयतो त्यांक्रियारुडिजथायअनेजोसिंधजेवोचुंडोदेशहोयतथाचुंडोकाळहोयतथापातरगु

नेचडवाअथवाढारुमांसनाचक्षणकरनारातेनोसंगथाय तोक्रियापणचुंडीजथायमाटेपवित्रदेशमांरहेवुंअनेचुं
डोकाखवरततोहोयत्यांथीआधुंपाछुंखसिनिसरवुं अनेसंगपणप्रचुनाचकनेपंचवर्तमानेजुक्तएवाजेब्रह्मवेत्तासा
धुतेनोकरवोतोहरिचकनेपरमेश्वरनितेचकीनुंबलअतिशेवृद्धिपांमेएप्रश्नोएउत्तरछे पछेमुक्तानंदस्वामीयेपुछुं
जंहेमहाराजकोइकहरिचकहोयतेनेप्रथमतोअंतरगोवरुसरखुहोय अनेपछेतांअतिशेदुद्धयइजायछेतेएनेकोइपू
र्वनोसंस्कारछेतेणेकरिनेएमथयुंकेचगवाननिरुपायेकरीनेएमथयुंकेएहरिचकनेपुरुषप्रयत्नेकरीनेथयु पछेश्रीजी
महाराजबोल्याजेपूर्वनेसंस्कारेकरीनेजेसारुअथवानरसुंथाय तेतोसर्वजगतनाजांएयामांआवेजेमचरतजीनेम
गलामांआसक्तीथइएवेठेकांणेप्रारब्धलेवायअथवाकोईकंगालहोय नेतेनेमोटुंराज्यमलेएविरित्येथायतेतोसर्वज
गतनाजांएयामांआवेतारेतेनेतोप्रारब्धजांणवुं पछेश्रीजीमहाराजेपोतानिवातकरीजेअमेजेजेसाधनकर्यांहतांते
नेविषेकोइरित्येदेहरहेजनहीनेतेमांपणदेहरयुतेनेप्रारब्धकैयेतेशुं तोअमेश्रीपुरुषोत्तमपुरीमांरहेतातारेकेटलाकमा
समुधितोवायुचक्षणकरीनेरयातथात्रएयच्यारगाउनापोलापाटवाक्षिएकनदिहती तेनेविषेएकवारशरीरतणातुमे
दयुंतथासियालोउनालोनेचोमासुतेनेविषे छायाविनाएककौपीनचररहेतातथा झाडिनेविषेवाघहाथितथाअर
णापाडातेनिचेलेफरताएवांएवां अनंतविकटठेकाणांतेनेविषेफस्यातोयपणकोइरित्ये देहपड्योनहितारेएवेठेकां
णेतोप्रारब्धतेवुअनेजेमसांदीपनिनांमेब्राह्मणतेनोपुत्रतेनरकथिमुकांणोअनेवक्षिजेमपांचवर्षनाधुवजिये चगवा
ननिस्तुतिकरवामांढितारेवेदादिकनाअर्थनिसेहेजेस्फुर्तिथईएविरित्येअतिशुद्धआवेकरिनेप्रसन्नथयाजे चगवान

तेनिइछायेकरिनेतथातेजगवानेवरदानेकरिनेअथवाअतिशुद्धजावेकरिनेप्रसन्नथयाजेजगवाननाएकांतिकसा
धुतेनावरदानेकरिनेजेरुडिबुद्धिथायतेनेजगवाननीरुपाजाणवी ॥ अनेरुडासाधुनोसंगकरेनेपोतेपोतानेविच्यारे
करीनेजेसारोथायतेनेतोपुरुषप्रयत्नकहीयेएमवातकरीने जयसच्चिदानंदकहिनेश्रीजीमहाराजहसताहसतापोताने
आसनेपधार्या ॥ ॥ इतिवचनान्तं ॥ ॥ २९ ॥ ॥ संवत् १८७६ नापोसवदि १
पडवानेदिवससांझनेसमे श्रीजिमहाराजश्रीगढडामध्येदादाखाचरनादरवारमां श्रीवासुदेवनारायणनामंदिरनी
हास्यउत्तरादेवास्थओरडोछे तेनिओसरियेढोखियाउपस्थविराजमानहताने धोखोखेसपेस्थोहतोनेधोखिचादरओ
ढिहतीनेमाथेधोखोफेटोबांध्योहतो नेधोखापुष्पनाहारपेस्थाहतानेवेकांननेविषेधोखापुष्पनागुछखोशाहतानेपाषने
विषेधोखापुष्पनातोराखटकताहतानेधोखापुष्पनावेरखापेस्थाहतानेपोतानामुखारविंदनिआगद्यमुनीतथादेशदेश
नाहरिन्नक्तनिसन्नाचराईनेवेठिहति नेमुनिमंडळकीर्तनगाताहतापछे श्रीजिमहाराजबोल्याजेहवेतांप्रश्नउत्तरक
रोतारेश्रीजीमहाराजप्रत्येदीनानाथन्नटपुछ्युंजेहमहाराजकोइकसमेतोहजारुंघाटथाय पणतेनामननेविषेडंसवे
सेनहिअनेकोइकसमेतोअल्पघाटथाय तेनोपणमननेविषेडंसवेसेछेतेनुंकारणशुंछे अनेजगवाननाचक्तनेएमन
नाघाटनिनिवृत्तिथयानोउपायशोछे तारेश्रीजीमहाराजबोल्याजेएनुंकारणतोगुणछे तेज्यारंतमोगुणप्रधानहोय
नेतेमांघाटथाय तारेसुषुप्तिसरखिअवस्थारहेतीहोय माटेतेमांघाटनोडंसवेसेनहिअनेज्यारंसत्वगुणवरततोहांयता
रेप्रकाशजेवुंवरतेनेतेसमेजेजेघाटथायतेनेविच्यारेकरीनेखोटाकरिनाखेमाटेतेघाटनोपणडंसवेसेनहि अनेज्यारेर

॥ २५ ॥

वृत्तिपकडिनेषेसिरहेनेकोइनेवचनेकरिदुखवेनही नेएकतोपरमेश्वरअथवापरमेश्वरनाचकतेनिअन्नवस्त्रपुष्पादि
केकरीनेसेवाकस्याकरेपणवचनेकरीकोइनेदुखवायखरुंणविरित्यनावेचकतेमांकियोश्रेष्ठे पछेश्रीजीमहाराजे
एनोउत्तरकस्थोनहिनेमुक्तानंदस्वाभितयाब्रह्मानंदस्वामीनेतडाविनेएप्रश्नसंज्ञाव्युनेपछेकल्युंजेनोउत्तरतमेकरो
तारेएवेजणेउत्तरकस्थोजेवचनेकरिकोइनेदुखवेछेपणजगवानअथवासंतनिसेवाकरेछे तेश्रेष्ठेनेनिवृत्तिनेविषे
रहेछेनेकोइनेदुखवतोनथिनेतथिजगवाननितयासंतनिकांडसेवाथातिनथितेनेअसमर्थसरखोजाणवाने जेटेद्वय
चाकरिकरेतेनेतांनक्तिवालांकैयतेनक्तिवालांश्रेष्ठे पछेश्रीजीमहाराजवांद्याजेउत्तरठीककस्थोनेएविचक्तिवा
लोहोयनेजगवाननावचनमांदृढपणेत्याहोयनेतेने विपकांडकअल्पसरखांदापदेखायतेसांमुजोइनेतेनां अवगुण
क्षेवातेमोटिखोद्यछे अनेएविरित्येदोषजुवेतारेतोपरमेश्वरेजीवनाकल्याणनेअर्थेदेहधस्योहोयतेमांपणदोषनाजो
नारानेखोद्यदेखायखरि अनेअतिमोटाजगवाननाचकहोयतेमांपणखांद्यदेखायखरिनेतेदोपनेजोनारखोद्यका
द्वितेणेकरिनेपरमेश्वरनाअवतारअथवासंततेशुंकल्याणकारिनहितेतांकल्याणकारिजछेपणजेनेअवलिबुद्धिहोय
तेनेअवहुंजमुझेमशिशुपादएमजकेतोजेपांडवतोवर्णसंकरछेनेपांचजणेएकस्त्रीराखिमाटेअधर्मापणछे अने
रुपणछेतेपणपाखंडिछे कमजेजन्मथयोत्यांथीप्रथमतोएणेएकस्त्रीमारितारपछीवगलांमास्योवाछुडोमास्योनेम
धनापुडाउखेज्यातेणेकरिनेएनेमधुमुदनकेछे पणएणेकांडमधुनामेदैत्यमास्योनथिनेवर्णसंकरएवाजेपांडवतेणेपु
ज्यातेणेकरिनेशुंएजगवानथयोएविरित्येजगवानने जगवाननाचकनोअवगुणआसुरिबुद्धीवालांशिशुपादतेणे

क्षीधोपणन्नगवाननान्नकहतातेणएवो अवगुणकांइनलिधोमाटेएविजात्यनोजेनेअवगुणआवेतनेआसुरीबुद्धी
वाक्षोजाणवो तारेफरीनेतमुनियेपुच्छुंजेहेमहाराजमांटाजेप्रचुनान्नकहोयतेनोतोअवगुणआवेनहि पणजेवोते
वांहरिन्नकहोयतेनोअवगुणतांआवेखरा पछे श्रीजीमहाराजबोल्याजेजेमतमेसमझोछोतेमनांनप्यमोक्षपनथी
मांक्षपतोप्रत्यक्षन्नगवाननानिश्चयेकरिनेतथातेन्नगवाननिआज्ञानेविषेवरतवेकरिनेछे नेएवेवांनांजेनेनहोयनेते
गमेतेवोव्यवहारेकरिनेमोटाहोयतोपणएनांनांजछेअनेएप्रथमकहिएविमोक्षपतोआजआपणासत्संगमांसर्वेहरि
न्नकनेविषेछेकमजेआजजेसर्वेहरीन्नकछे तेएमसमझेछेजेअक्षरातीतएवाजेन्नगवानपुरुषोत्तमतेअमनेप्रत्यक्ष
मल्याछेनेअमेरुतार्थथाछुईयेएमसमझिनेप्रत्यक्षन्नगवाननिआज्ञामांरत्याथकातेन्नगवाननिन्नक्तिकरेछे माटे
एवाजेहरिन्नकतेनोकांइकदेहस्वप्नावजांईने तेनांअवगुणलेवोनहि अनेजेनेअवगुणलिधानोस्वप्नावहोयतेनितो
आसुरीबुद्धिथइजायछे ॥ इतिवचनान्तं ॥ ३१ ॥ ॥ संवत् १८७६ नापोसवदि ३ त्रिजनेदि
वसप्रज्ञातसमे श्रीगढडामध्य श्रीजीमहाराजदादाखाचरनादरवारमांआथमणेबास्यओरडानी ओसरियेढोक्षिया
उपस्थविराजमानहतानेधोक्षोखेशपंस्थोहतानेमाथेधोक्षिपाघबांधिहतिनेधोक्षिचादरओढिहति नेललाटनेविषेके
सरनिआध्यकरिहति नेधोक्षापुष्पनोहारपेस्थोहतानेपाघनेविषेधोक्षापुष्पनोतोरोदकतोहतो नेपोतानामुखारविंद
निआगव्यमुनितथादेशदेशनाहरिन्नकनी सन्नान्नराइनेवेठिहतिनेकीर्त्तनगवातांहतां पछे श्रीजीमहाराजबोल्या
जेसांनक्षोएकप्रश्नकरियेतारेमुनितथाहरिन्नककल्युंजेहेमहाराजपुछो पछे श्रीजीमहाराजघणिकवारसुधिविचा

રિનેવાંદ્યાજેઆસંસારમાંજેવિષદ્વિજીવહેયતેપંચવિષયવિનારહિસકેનહીતેજેમએવિમુખજીવનેપંચવિષયછે તેમહ
રિજનનેપણપંચવિષયછે પણતેમાંજેદછેતેજેદકેમછેતોવિષદ્વિજીવતોજગવાનવિનાઅન્યજેગ્રાન્યવિષયતેને જોગ
વેછેનેજગવાનનાજત્તછેતેનેતોજગવાનનિકથાસાંજલવિતેજશ્રોત્રનોવિષયછે અનેજગવાનનાચરણારવિંદનો
સ્પર્શકરવોઅથવાસંતનાચરણનિરજનોસ્પર્શકરવોતેત્વચાનોવિષયછેઅનેજગવાનનાં અથવાસંતનાંદર્શનકર
વાંતેનેત્રનોવિષયછેઅનેજગવાનનો પ્રસાદલેવોતથાજગવાનનાગુણગાવાતેજીજનોવિષયછે અનેજગવાનનેચ
ડ્યાંઆજેપુષ્પાદિકતેનિસુગંધિલેવિતેઘ્રાણનોવિષયછેએવિરિત્યેવિમુખનેહરિજત્તનાવિષયમાંજેદછે અનેએવીરિત્ય
નાવિષયવિનાતોહરિજત્તેપણેવાતુંનથી અનેનારદસનકાદિકજેવાઅનાદિમુક્તછે તેણેપણેવાપંચવિષયવિનાર
વાતુંનથી તેસમાધિમાંઘણાકાલરહે પણતેસમાધિમાંથીનિકલિનેજગવાનનિકથાકિરતનશ્રવણાદિકવિષયને
જોગવેછે અનેજેમપક્ષીહોયતેપોતાનામાલ્લાનેમુકિનેચરવાનીકલેછેતેચારોકરિને રાત્રિસમેપોતપોતાનામાલ્લામાં
જડનેવિરામકરેછે પણપોતપોતાનાસ્થાનકનેકોઈદિવસજીવિનેચિજાનેસ્થાનકેજાતાનથીતેમજગવાનનાજત્તછે
તેજગવાનનિકથાકિર્તનશ્રવણાદિકઆજેચારોતેનેચરનેપોતાનામાલ્લાજેજગવાનનુંસ્વરૂપતેમાંજડનેવિરામકરે
છે અનેવલિપશુપક્ષિસર્વેજીવજેમપોતપોતાનાંચારોકરિનેપોતપોતાનેસ્થાનકેજડનેવિરામકરેછે તેમમનુષ્યપણજે
જેકારજ્યહોયતેનેઅર્થેદેશવિદેશજાયછેપણપોતાનેઘેરઆવેછે તારેનિરાંત્યકરીનેવેસેછેએસર્વદેશાંતસિદ્ધાંતકલ્યાંતે
ઉપસ્યતમેસર્વેહરિજત્તનેઅમેપ્રશ્નપુછિયેછેયેજેજેમવિમુખજીવગ્રામ્યપંચવિષયમાંબંધાણાછે નેતેવિષયવિનાપલ

मात्रचाह्यतुंनयतेमतमेन्नगवाननीकथावात्तानुंजेश्रवणादिकतेरुपिजेविषयतेमां दृढपणेबंधादनेएनाविषयथा
छोकेनहिंअनेवखिविजुंप्रश्नपुछियेछइयेजेजेमपक्षिचाराकरिनेपोतानामात्रामांआवेछे तेमतमेसर्वेन्नगवाननी
कथाकीर्तनादिकरुपिचाराकरिनेपाछाअगवाननास्वरुपरुपिमात्रामांविशंमकरोछोकेविजेज्यांत्यांविरामकरोछो
अनेवखिजेमधणियातुंढोरहोयतेमांममांचरनिंसांझेपोतानेखिलेआवेछे नेजेहरायुढोरहोयतेखिलेआवेनहीनेजेनुं
तेनुंखेतरखाइनेज्यांत्यांवेमिरहे पछेकोकधोकामुकेकांवाघआवेतोमारतेमतमेधणियाताढोरनिपेठपोतानेखिले
आवांछोकेहरायाढोरनिपेठकोइनुंखेतरखाइनेज्यांत्यांवेमिनेविरामकरोछोएसर्वे प्रश्ननाउत्तरपोतानाअंतरमां वि
चारिनेमांठांमांठांतेकरो पछेमुनितथाहरिन्नक्तसर्वेजुदाजुदावांढ्याजेहेमहाराजअगवाननिकथाकीर्तनादिक
नाविषयपणथयाछेये नेअगवाननिमुक्तिरुपिजेमात्रातथाखिलोतेनेमुकीनेविजेठकांणेरतापणनथातेवारतानेसां
अखिने श्रीजीमहाराजपणुंप्रसन्नथयाअनेवखितेनेतेदिवसबपोरनमतश्रीजीमहाराजदादाखाचरनादरवारवच्ये
खिबडातले ठोलियाउपस्थविराजमानहतानेपोतानामुखारविंदनिआगद्यमुनितथादेशदेशनाहरिन्नक्तनिसञ्चा
राइनेवेठिहतिनेपोतेश्रीवासुदेवनारायणनामंदिरसनमुखविराजमानहतानेमुनिकिर्तनबोलताहता पछेश्रीजीम
हाराजवांढ्याजेहवेतोप्रश्नउत्तरकरो पछेदीनानाथअटतथाब्रह्मानंदस्वामियप्रश्नपुछुंजेकोइसमेतोअगवानना
अक्तनाल्लदामांआनंदयिअगवाननुं अजनस्मरणथायछेनेअगवाननिमुक्तिनुंचितवनथायछे अनेकोइसमेतोअं
तरडोलाइजायछे तेअजनस्मरणनुंसुखआवतुंनयितेनुंशुंकारणछेतारेश्रीजीमहाराजवांढ्याजे एनेअगवाननिमू

तिंधास्थानिजुक्तिआवडतिनथि तारेमुक्तानंदस्वामियंपुछुंजेंकविरित्येजुक्तिजाणवितारेश्रीजिमहाराजबोदयाजे
 जुक्तितोएमछे जेअंतःकर्णनेविषेगुणनाप्रवेशथायछेतेज्यारसत्वगुणवरततोहोयतारे अंतःकर्णनिर्मलवरतेनेअग
 वाननिमुत्तिनुं अजनस्मरणसुखेथायनेज्याररजोगुणवरततारेअंतःकर्णडोलाइजायनेघाटसंकल्पघणाथायने अ
 जनस्मरणसुखेथायनहि अनेज्यारतमोगुणवरततारेतोअंतःकरणशून्यवरतमोटनजननाकरनारानेगुणओलख
 वानेजेसमेसत्वगुणवरततोहोयतेसमेअगवाननिमुत्तिनुं ध्यानकरवुं अनेतमोगुणज्यारवरततारेकशोघाटथायनहि
 नेशून्यसरखुंवरततमांपणअगवाननुं ध्याननकरवुं अनेज्याररजोगुणवरततोहोयतारेघाटसंकल्पघणाथायमाटे
 समेअगवाननुं ध्यानकरवुंनहि नेतेसमेतोएमजाणवुं जेहुंतासंकल्पथकिजुदाछुं नेआत्माछुं नेएसंकल्पनोजाणना
 रोछुं नेतेमारेविषेअंतरजामिरुपेपुरुषोत्तमअगवानसदाकादविराजेछे अनेज्याररजोगुणनोवेगमटिजायतारेअ
 गवाननिमुत्तिनुं ध्यानकरवुं अनेरजोगुणवरततोहोयतारेसंकल्पघणाथायतेसंकल्पने जाइनेमुझावुनहिकेमजेअ
 तःकर्णतोजवुंनानुछोकुरुंतथावानरुंतथाकुनरुंतथावाकनोरमाडनारतेवुंछे नेएअंतःकर्णनोएवोस्वभावछेतेवि
 नाप्रयोजनचादाकरथाकरे माटेजेनेअगवाननुं ध्यानकरवुंतेनेअंतःकर्णनाघाटनेजाइनेकचवाइजावुंनहिनेअंतःक
 र्णनाघाटनेमानवापणनहिनेपोतानेनेअंतःकर्णनेजुदुमानवुं अनेपोतानाआत्मानेजुदोमानिनेअगवाननुं अजनक
 रवुं ॥ ॥ इतिवचनान्तं ॥ ॥ ३२ ॥ ॥ संवत् १८७६ नापोसवदि ५ पंचमीने
 दिवसपाछुदोपोर दिवसहतोतारे श्रीजीमहाराजश्रीगढडामध्येदादाखाचरनादरवारमांश्रीवासुदेवनारायणनामं

दिरनिजां दुजे आरडोते निआसरिये उगमणे मुखारविंदे दोलिया उपस्थि बिराजमान हताने धांलो खेशपे स्योहतो ने धो
खिचा इर आदि हतिने माथे कसुं बिरंगने छे डेरेंटां व्याहतो ने पोताना मुखारविंद निआगद्य मुनि तथा देशदेशना हरि
चक्र निसन्नाचराइने वेठि हति ते समे मुक्तानंद स्वामी ये प्रश्न पुछ्युं जे नगवानने प्रसन्न करवानां साधन अनंत प्रकारनां
शास्त्रमां कल्यां छे पण ते मध्ये एवुं एक साधन कियुं बलवान छे जे समग्र साधन कर्ये जे वा नगवान प्रसन्न थाय ते वा एक
साधने करिने नगवान राजि थाय ते एवो एक उपाय कहो तारे श्रीजी महाराज बोल्या जे एक ज साधने करि नगवान राज
जि थाय ते कैये ते सां नलां जे नगवान नो जे दृढ आशरो ए ज एक सर्व साधन मां मोटुं साधन छे ते ए करिने नगवान राज
थाय छे ने ते आशरो अति दृढ जोइये जे ने विपे कांइ पोद्यर हेन हिते आशरा मां त्रय छे एक मुढ पणे करिने नगवान
नो आश्रय थाय छे ते अति मुढ होय ते ने ब्रह्मा जे वा होय ते आश्रय मां डोलावे तां य पण डोले नहि अने विजो प्रकार ए छे जे न
गवान मां जे प्रीति ते ए करिने नगवान नो दृढ आशरो थाय छे ते जे ने दृढ प्रीति होय ते परमेश्वर ने मुक्ति ने विजापदार्थ मां
जोरावरी प्रीती करे तां य पण थातिन थिए विरित्ये जे ने दृढ प्रीति होय ते प्रीतिये करिने नगवान नो दृढ आशरो के वाय छे अ
ने विजो प्रकार ए छे जे जे ने बुद्धि विशाल होय ते नगवान नुं सगुण निर्गुण पणुं तथा अन्वय व्यतिरेक पणुं ते ने समझतो होय
अने नगवान निमाया थकि जे जे सर्ग थयो छे ते ने समझतो होय अने नगवान ना जे वृथ्वि ने विपे अवतार थाय छे ते निरि
त्य ने समझतो होय अने जगत नि उत्पत्तिकाले नगवान जे प्रकारे अक्षर रूपे वरते छे तथा पुरुष प्रकृति रूपे वरते छे तथा वि
राट पुरुष रूपे वरते छे तथा ब्रह्मादिक प्रजापति रूपे वरते छे तथा जीवना कल्याण ने अर्थे नारद सनकादिक रूपे वरते छे ए

सर्वरित्यनेसमझिजांणेअनेपुरुषोत्तमजगवाननेसर्वथिपरनेनिर्विकारसमझतोहोयएविरित्ये जेनिदृष्टिपोचतिहोय
 तेनेबुद्धियेकरिनेजगवाननोदृढआसरोछेतेविजानोटादयोदृढेनहिनेपोतानोपणटादयोदृढेनहिअनेजगवानमनुष्य
 देहनेग्रहणकरिनेसमर्थपणेअथवाअसमर्थपणेवरतताहोयतोतेनेदेखिनेतेनेबुद्धिनेविषेआंतिथायनहि एमकहिने
 पछेश्रीजिमहाराजबोदयाजेकोतोतमनेएकप्रश्नपुछुं तारेमुक्तानंदस्वामिबोदयाजेपुछोमहाराज पछेएमपुछुंजेअ
 मेकयांजेअण्यअंगतेमांतमारुकियुंअंगछेअनेअण्यअंगजगवाननाचकनेमिश्रितहोयपणतेमांजेअंगप्रधानहो
 यतनुंतेअंगकेवायमाटेमुढपणुंप्रीतिनेसमझएयजेअण्यअंगतेमांतमारुकियुंअंगछे पछेमुक्तानंदस्वामितथाब्रह्मा
 नंदस्वामिबोदयाजेअमारतोसमझएयनुंअंगछे अनेविजासाधुयेपणजेनेजेअंगहतांतकल्यां॥ ॥इतिवचनासृतं
 ॥३३॥ ॥संवत् १८७६ नापोषवदि ११ एकादशिनेदिवससवारमांश्रीजिमहाराजश्रीगढडामध्येदादाखा
 चरनादरवारमांआथमणेवास्यओरडानिआंसरियेदोक्षियाउपस्थदक्षिणादुंमुखारविंदराखिनेविराजमानहता अ
 नेधोबोखेसपेस्योहता नेधोबोचोफालओब्योहतानेमाथेधोक्षिपाघबांधिहतिनेफुलनाहारपेस्योहतानेपाघनेविषेपु
 ष्पनातथाहिरनातोरादटकतामुक्याहतानेवेकांननिउपस्थपुष्पनागुछखोशाहताने पोतानामुखारविंदनिआगद्यमु
 नितथादेशदेशनासत्संगीनिसन्नाचराइनेवेठिहतिनेमुनिवाजिचलइनेकिर्तनगाताहता पछेश्रीजिमहाराजबोदया
 जेकिर्तनराखिनेप्रश्नउत्तरकरो पछेब्रह्मानंदस्वामियेप्रश्नपुछुंजेसर्वसुखनाधामनेसर्वथिपरएवापरमेश्वरछे ते
 मांजिवनिवृत्तिचोटिनथिनेमायिकएवांजेनाशवंततुछपदार्थनेमांजीवनिवृत्तिचोटिजायछे तेनुंशुंकारणछे पछेते

नोउत्तरमुक्तानंदस्वामिकरवालागापणथयोनिहिं तारे श्रीजिमहाराजबोदयाजे एप्रश्ननोउत्तरसांनलोअमेकरियेछे
ये जेजेदिवसथिपरमेश्वरआजगननिस्तृष्टिकरिछेतेदिवसथिएविजकलचडाविमुकिछे जेफरिनेपरमेश्वरनेदाखडो
करवापडेनहिंनेसंभारनिजेद्वि करवितेपोतानिमंजथयाकरेएवोफेरचडाविमुक्योछे तेमाटेसेहेजेजस्त्रीमांपुरुष
नेहेतथायछे नेपुरुषमांस्त्रिनेहेतथायछेनेएस्त्रीथीउपजिजेप्रजातेमांपणसेहेजेहेतथायछे तेहेतरूपीजअगवान
निमायाछेतेमायानाप्रवाहमांजेनवहेतनीवृत्तिअगवाननास्वरूपमरिहेछे मांटेजेअगवाननोअक्तहोयतेमायिकप
दार्थनेविपेदोपबुद्धिराखिने वैराग्यनेपामेनेअगवाननेमर्वमुग्धमयजाणिने अगवानमांवृत्तिराखे अनेजोमायि
कपदार्थनेविपेवैराग्यनराखेने अगवाननास्वरूपथिजुदापटतांशिवब्रह्मानेनारदादिकएजेवासमर्थमुक्तहोयतेपण
मायिकपदार्थमांतणाइजायछे तेद्वामांटेअगवाननेमुकिनेमायिकपदार्थनोसंगकरेतांजरुरतेमां जीवनिवृत्तिचो
टिजायतेसारुपरमेश्वरनाअक्तनेपरमेश्वरविनाविजेकोइठेकांणेप्रीतिराखविनहिं पछे श्रीजिमहाराजबोदयाजेहवे
मुक्तानंदस्वामिनेप्रश्नकर्यानोवारेआव्योतेप्रश्नकरे पछेमुक्तानंदस्वामियेपुछुंजेजीवने अगवाननिप्राप्तिथावि
तेअतिदुर्लभछेअनेअगवाननिप्राप्तिथई तारेणथिविजोमांटेलाअपणनथिनेतेथिआनंदपणविजोनथितेएवामो
टाआनंदनेमुकिनेतुछपदार्थमांटेकेमकलेशनेपांमेछेएप्रश्नछे तारे श्रीजिमहाराजबोदयाजेदयोएनोअमेउत्तरकरिये
जेपरमेश्वरनावचननेमुकिनेज्यारेआहोअवलोहोछे तारेकलेशनेपांमेछे अनेजोवचननेविपरहेते जेवांअगवा
नोआनंदछेतेवाआनंदमांरहेछेनेजेद्वुंजेअगवाननुवचनलोपेतद्वोनेनेकलेशथायछे मांटेत्यागिनेजेजेआज्ञाक

રિછેતેપ્રમાણેત્યાગીનેરહેવુંનેગ્રહસ્થનેજેપ્રમાણેઅજ્ઞાકરીછે તેપ્રમાણેગ્રહસ્થનેરહેવુંનેતેમાંજેટલોફેરપડેછે તેટલોક
 લેશથાયછેઅનેત્યાગીહોય તેનેઅષ્ટપ્રકારેસ્ત્રીનાંત્યાગરાખવોતારેતેનુંબ્રહ્મચર્યવ્રતપુરુષવાયનેતેમાંથિજેનેજેટલોફેર
 પડેતેનેતેટલોકલેશથાયછેઅનેગ્રહસ્થનેપણબ્રહ્મચર્યકયુંછે જેપરસ્ત્રીનાંત્યાગરાખવોતથાપોતાનિસ્ત્રીનોપણવ્રતનેદિ
 વસત્યાગરાખવોનેક્રતુંમમેસ્ત્રીનાંસંગકરવોએઆદિકજેજેત્યાગિનેનેગ્રહસ્થનેનિયમકયાછે તેમાંજેટલોજેનેફેરપડે
 તેટલોતેનેકલેશથાયછે અનેજગવાનથિજેવિમુગ્ધજીવહોયતેનેજેમુગ્ધદુઃસ્વઆવેછેતેતોપોતાનેકર્મેકરિનેઆવેછેને
 જેજગવાનનાજ્ઞકહોયતેનેજેટલુંદુઃસ્વથાયછે તેતુછપદાર્થનેઅર્થજગવાનનિઆજ્ઞાલોપવેકરિનેથાયછે નેજેટલું
 સુખથાયછેતેજગવાનનિઆજ્ઞાપાલવેકરિનેથાયછે ॥ ॥ ઇતિવચનાશ્રુતમ્ ॥ ॥ ૩૪ ॥ ॥ સંવત્

૧૮૭૬ નાપોપવદિ ૧૨ દ્વાદશિનેદિવમસ્વામિશ્રીમહાજાનંદજિમહારાજશ્રીગદ્ગદામધ્યેદાદાગ્વાચરનાદરવારમાંશ્રી
 વાસુદેવનારાયણનામંદિરઆગદ્યલિંગનાદ્વાદત્રેદોલિયાઉપરચુગમણેમુખારવિંદેવિરાજતાહતા અનેસર્વેશ્વ
 તવસ્થાધારણકર્યાંહતાં નેપોતાનામુખારવિંદનિઆગદ્યમુનિનિમજ્ઞાતથાદેશદેશના હરિજ્ઞકનિમજ્ઞાજ્ઞાનને
 ઠિહતિ પછેશ્રીજિમહારાજમુનિપ્રત્યેવોદ્યાજેતમેપ્રશ્નપુછોકાંઅમેપુછિયે તારેમુનિયેકયુંજેદેમહારાજતમેપુછો પ
 છેશ્રીજિમહારાજવોદ્યાજેકોહપુરુષછે તેમાંયોદિવુદ્ધિછેતોપણપોતાનાકલ્યાણનેઅર્થજેજતનકરવુંતેમાંથિપા
 છોપડતોનથિઅનેકોહવિજોપુરુષછેતેમાંબુદ્ધિતોયણિછે અનેમોટામોટામાંપણસ્વાલ્યકોદેવોછે તોયપણતેકલ્યા
 ãનેમાર્ગેચાલ્લતોનથિતેનુંશુંકારણછે તારેમુનિયેઉત્તરકરવામાંઘોપણશ્રીજિમહારાજેઆશંકાકરિતેઉત્તરનથયો

पछे श्रीजिमहाराजबोल्याजेदयांअमेउत्तरकरियेजेएमांबुद्धितोझाझिछेपणएनिबुद्धिदुषितछे माटेएकदयाणने
मार्गेचाविसकतोनेथिजेमसुंदरनेशनुदुधहोय तेमांसाकरघोलिहोयनेतेमांसरपनिदादपडिएटलेएसाकरनेदुधह
तुंतेझेरथयु पछेतेनेजेपियेतेनाप्राणजायतेमबुद्धितोझाझिछेपणएणेकोइमोटासंतनोअथवा परमेश्वरनोअवगुण
लिधाछेतेअवगुणरूपदोपएनिबुद्धिमांआव्योछेतेसर्पनिदादसरखाछे माटेएतोकदयाणनेमार्गेक्यांथिचावपण
जोकोइकएनामुखनिवातसांनलेतोतेसांनद्वनारानिबुद्धिपणसतसंगमांथिपाछिपडिजायछे अनेएविदुषितबुद्धि
वाझांज्यांज्यांजनमधेरत्यांत्यांनगवाननोअथवाअगवाननाअक्तनोद्रोहजकरे अनेजेनिबुद्धिएविरित्येदुषितनहो
यनेतेजोथोडिजहोयतोपणतेपोतानाकदयाणनेअर्थेजतनकरतोथकोपाछोपडतोनी तारेमुक्तानंदस्वामियेपुछुं
जेहेमहाराजएकोइदिवसअगवाननेसनमुखथायकेनथाय तारेश्रीजामहाराजेकल्युजेएतो कोइकालेअगवानस
नमुखथायजनहि तारेवलीमुक्तानंदस्वामियेपुछुंजेहेमहाराजकोइरित्येएविआसुरिबुद्धिनथायतेनोजेउपायहोय
तेकहोतारेश्रीजिमहाराजबोल्याजेएकक्रोधविजुंमानत्रिजिईर्षाचोथुंकपटएच्यारवांनांपरमेश्वरसाथेतथासंतसा
थेराखेनहितोकोइदिवसएनिआसुरिबुद्धिथायनहि अनेएच्यारवांनांमांहेदुंएकेजोराखेतोजेमजयविजयवणाय
ढायाहतापणसनकादिकसंघाथेमानेकरिनेवैकुण्ठलोकमांथिपडिगया नेआसुरिबुद्धिथईतेमतेनिपणआसुरीबुद्धि
थायअनेज्यारेआसुरिबुद्धिथायतारेअगवानतथाअगवाननाअक्तनाजेगुणहोयतेदोषसरखाआसेछे नेएज्यांज्यां
जन्मधेरत्यांत्यांकांतोशिवनोगणथायनेकांतोकोइदैत्यनोराजाथाय नेवैरचावेपरमेश्वरनुंअजनकरे॥ ॥इति

वचनान्तं॥ • ॥३५॥ ॥ संवत् १८७६ नापोसवदि १३ तेरशनेदिवसश्रीजिमहाराजश्रीगढडाम
 ध्येदादाखाचरनादरबारमांश्रीवासुदेवनारायणनामंदिरनिआगद्वयीवडानाझाडेहेठओटाउपस्यदोलियोढलावि
 नेविराजमानथयाहता अनेसर्वेश्वेतवस्त्रधारणकर्याहतां नेकंठनेविपेधोलापुष्पनाहारधारणकर्याहताअ
 नेबेकानउपस्यधोलापुष्पनागुछखोशाहतानेपाधनेविपेधोलापुष्पनोतोरोदटकतोहतां तथाकर्णिकारनारातापुष्पनुं
 छोगधुंमुकयुंहतुं अनेजमणाहाथनेविपेधोलापुष्पनोदडोफेरवताहताएविरित्यनीशोन्नानेधारणकरतानेपोतानाअ
 कजननेआनंदउपजावताथकाविराजमानहतानेपोतानामुखारविंदनिआगद्वयमुनि तथादेशदेशनाहरिअक्तनिस
 नानराइनेवेठिहतिपछेश्रीजीमहाराजबोल्याजेजेणेसंसारमुक्योनेत्यागीनोअनेखदीधो अनेतेनेपरमेश्वरनास्वरूप
 विनाजेअसतपदार्थमां प्रितिरहछेतेनेकेवोजांएवोतोजेवोमोटाशाउकारमांणसनिआगद्वयकंगालमांणसहोयते
 वोजांएवोजेमकंगालमांणसहोयनेपरवावस्त्रनमदतुंहोयनेउकरडामांथादांणाविणीखातोहोयतेपोतेपोतानेपापि
 समझेअनेवोजाशाउकारलोपणतेनेपापिसमझेआंणपापकर्यांहशेमाटेएनेअन्नवस्त्रमदतुंनथि तेमजेत्यागी
 थेनेसारांसारांजेवस्त्रादिकपदार्थतेनेनेलांकरीराखे अनेतेनीतृष्णापणघणीराखे अनेधर्मज्ञानवैराग्यनेअक्तितेने
 विपेप्रितियेंरहितहोयएवोजेत्यागितेनेतोजेमोटाएकांतिकसाधुछेतेकंगालमांणसनीपेठपापीजांणछेकेमजेजोएपा
 पिछेतोएनेधर्मज्ञानवैराग्यनेअक्तितेनेविपेप्रितियातिनथिनेपरमेश्वरविनाविजापदार्थमांप्रीतिथायछे अनेजेत्या
 गीहोयतेनेतोकचरोनेकंचनएवेयवरोवरहोय अनेआपदार्थमारुनेआपदार्थचुंडुंएवितोसमझणयजहोयनहिअनेए

व० मृ०
॥३१॥

कञ्जगवाननेविपेजप्रितिहोयतेजसाचोत्यागीछे ॥

॥ इतिवचनान्तं ॥

॥ ३६ ॥

ग० प्र०
३७

संवत् १८७६ नापापवदि १४ चौदशनेदिवसश्रीजिमहाराजश्रीगढडामध्येदादाखाचरनादरवारमां श्रीवासुदेव
नारायणनामंदिरआगद्यद्विवडातलेहोत्रियाउपस्थआथमेणमुखारविंदेविराजमांनहतानेमाथेधोत्रिपाघविराज
मांनहति अनेतेपाघमांपिळापुष्पनांतोरोविराजमांनहतो अनेवकांनउपस्थधोत्रिपापुष्पनागुछविराजमांनहता अने
कंठनेविपेपिळानेंधोत्रिपापुष्पनाहारविराजमांनहतो अनेधोत्रिचादरओढिहतिअनेधोत्रिखेसपेस्योहतो अनेपोता
नामुखारविंदनिआगद्यमुनिनथादेशदेशनाहरिजननिसन्नान्नराइनेवेठिहति पछेश्रीजिमहाराजबोल्याजेजेअण
समझुहोयनेतेणेजेखलिधोहोयतोपणतेनेज्यांज्यां पोतानांजनमन्नुमिहोयतेनेविपेहेतदुनथी एमकहिनेपछेपो
तानासाथदनेविपेनांनपणामां झाडनोखांपोलाग्योहतो तेसर्वनेदेखाड्योनेबोल्याजेआचिन्हनेज्यारेअमेदेखियेंछे
येतारेतेझाडनेतदावडिसांजरिआवेछे माटेजन्मन्नुमी तथापोतानां सगांसंबंधीतेनेअंतरमांथिविसारिदेवांतेघणुं
कठणछेमाटेजेनेजेनेजन्मन्नुमी तथादेहनासंबंधितेनसांजरतांहोयतेबोलांनेजेदाजेकरिनेनबोलेतेनेश्रीनरनाराय
णनासमछे पछेसर्वेमुनिजेमजेनेवरतनुंहतुंतेमबोल्यापछेतेमांनदिनेश्रीजिमहाराजबोल्याजेज्यारेपोतानेआत्मा
रूपेमानियेंतारेतेआत्मानिजन्मन्नुमिकेइनेतेआत्मानुंसगुकोणनेतेआत्मानिजात्यपणकेई अनेजोसगपणवेवुंहोय
तोपूर्वेचोराशीलाखजात्यनांदिहधरयांछे तेसर्वेनुंसगपणसरखुंजाणवुंनेतेसगानुंकड्यांणईछवुंतोसर्वेनुइछवुं अने
आमनुष्यदेहमांआव्यातारेचोराशीलाखजात्यनांजेमावापतेअज्ञानेकरिविसर्यांछेतेमआमनुष्यशरिरनांजेमावा

॥३१॥

પછે તેમને જ્ઞાને કરિને વિસારિ દેવાં અને અમારે તો કોઈ સગા સંબંધિ સાથે હેતન થિ તથા અમારિ સેવા કરતાં હોયને તેના હૃદા
માં જો પરમેશ્વરની ચક્તિ ન હોય તો તે ઉપર સ્વેત કરિયે તોય પણ ન થાયને જો નારદજી જેવો ગુણવાન હોયને તેને ચગવાન
ની ચક્તિ ન હોય તો તે અમને ન ગમે અને જેના હૃદામાં ચગવાનની ચક્તિ હોયને એમ સમજી તો હોય જે જેવા પ્રગટ ચગવાન પ
થવી ઉપર સ્થિરા જે છે અને જેવા તે ચગવાનના ચક્ત ચગવાન નિ સમીપે વિરાજે છે તેવાને તેવા જગ્યારે આત્યંતી કપ્રસય
થાય છે તારે પણ રહે છે અને આ ચગવાનને ચગવાનના ચક્તે સદા સાકાર જ છે એમ સમજી તો હોયને ગમે તેવાં વેદાંતના ગ્રં
થ સાંચે પણ ચગવાનને ચગવાનના ચક્તને નિરાકાર સમજે જ નહિ અને એમ જાણે જે એ ચગવાન વિના બિજો કોઈ જગ
તનો કર્તા છે જ નહિ અને એમ જાણે જે એ ચગવાન વિના સુકું પાંડું પણ ફરવાને સમર્થ ન થિ એ વિજેને ચગવાનને વિષે સા
કાર પણ નિહદ પ્રતિતી હોયને તે જેવો તેવાં હોય તો પણ એ અમને ન ગમે છે ને એને માથે કાલકર્મને માયા તેનો હુકમ ન થી અને
જો એને દંડ દેવો હોય તો ચગવાન પોતે દે છે પણ બિજા કોઈનો એને માથે હુકમ ન થિ અને એ વિનિષ્ઠાન હોયને તે જો ત્યાગ વૈરા
ગ્યે જુક્ત હોય તો પણ તેનો અમારા અંતરમાં આર આવી નહિ અને જેના હૃદામાં ચગવાન નિ એ વિનિષ્ઠા અચલ હોયને તે ગમે તેટ
લાં શાસ્ત્ર સાંચે અથવા ગમે તેનાં સંગ કરે તો પણ પોતાને જે ચગવાનના સાકાર પણ ની નિષ્ઠા છે તેટલે નહિ અને તે જનાં બિ
બ જેવા નિરાકાર ચગવાનને કોઈ દિવસ સમજે જ નહિ એ વિનિષ્ઠા વાક્યો જે સંત છે તેના પગ નિરજને તો અમે પણ માથે ચડા
વિયે છીએ અને તેને દુઃખ વતાથ કામ ન માં બિયે છીએ અને તેના દર્શનને પણ ઇર્ષ્યા યે છીએ અને એ વિનિષ્ઠા વિનાના જે જીવ છે
તે પોતાના સાધનને બલે કરિને પોતાનું કલ્યાણ ઇછે છે પણ એવા પરમેશ્વરના પ્રતાપે કરિને પોતાનું કલ્યાણ ઇછતા ન થિ એ

વાજેજડમતિવાદાપુરુષછેતેતોજેમનાવવિનાપોતાનાનાયાદુબલેકરિનેસમુદ્રતરવાનેહછે તેવામુરખછે અનેજેએવા
 જગવાનનેપ્રતાપેકરિનેપોતાનુંકલ્યાણહછે તેતોજેમનાવમાંવેસીનેસમુદ્રતરવાનેહછે એવાડાયાછે અનેએવાજેજ
 ગવાનનાસ્વરૂપનાજ્ઞાનવાલાછેતેસર્વેદેહનેમુકિને જગવાનનાધાંમમાંચૈતન્યનીજમુર્તિથઈનેજગવાનનાહજુરમારેહે
 છે અનેએવીનિષ્ઠાજેનેનહોયનેતેણેબિજાંસાધનજોકસ્યાંહોયતોતે બિજાદેવતાનાલોકમારેહેછે અનેજેએવાજયાર્થજ
 ગવાનનાજ્ઞકછે તેનુંદર્શનતોજગવાનનાદર્શનતુલ્યછે અનેએનાદર્શનેકરિને અનંતપતિતજીવનોઉધારથાયછે એવા
 એમોટાછેએવિરિત્યેવાર્તાકરિનેશ્રીજીમહારાજેકલ્યુંજેકિર્તનબોલો ॥ ॥ ૩૭ ॥
 સંવત્ ૧૮૭૬ નામહાશુદ્ધિ ૧ પડવાનેદિવસશ્રીજીમહારાજશ્રીગઢડામધ્યેદાદાચરનાદરબારમાંસાંજનેસમેષો
 ઢશાલનિઓસરિયેગાદલુંનંસ્વાવિનેવિરાજમાનહતાનેધોલોલેસપેસ્યોહતોનેમાથેરાતાછેડાનાંધોલોલેફેટોવાંધ્યોહતો
 નેદોરિયાનુંઅંગરખુપેસ્યુહતુનેધોલોલોંચાંફાલઓઘ્યોહતો અનેપોતાનામુખારવિંદનિઆગલ્યસાધુતથાદેશદેશનાહરિ
 જ્ઞાનિસન્નાજરાઈને બેઠિહતિતેસમે શ્રીજીમહારાજસર્વેહરિજ્ઞાનસામું જોઈનેજ્ઞાલિવાર વિચ્ચારિરયાનેપછે એમબો
 લ્યાજેસાંજલોવાતકરિયેછડ્યેજે જેસત્સંગિહોયતેનેજ્યાંથિપોતાનેસત્સંગથયોહોયત્યાંથિપોતાનામનનોતપાસકર
 વોજેપ્રથમનાવરસમાંમારુંમનઆવુંહતુંનેપછેઆવુંહતું અનેઆટલિજગવાનનિવાસનાહતિનેઆટલીજગતનીહતિ
 એમવરસોવરસનોસરવાલોવિચાર્યાકરવો અનેપોતાનામનમાંજેટલાંજગતનીવાસનાયાકિરહિગઈહોયતેનેથોડેથો
 ઢેનિરંતરટાલવીઅનેએમવિચ્ચારેનહિને બધિજેગીકરેતોતેવાસનાએનિટલેનહિજેમવણિકનેઘેરનાંમુંકચુંહોયતેજોમ

हिनामहिनानुनिरंतरचुकाविदेइयेतोदेतांकठणपडेने वरसदाडानुंजेगुंकरियेंतोआपवुं बहुकठणपडेतेमनिरंतरवी
च्याकरवो अनेमनछे तेजगतनीवासनायेंकरिनेवसांणुछे जेमफुलेकरिनेतिवसायछे तेममननेजगवाननांजे
चरित्रतेनुंजेमहिमायेंसहितनित्यस्मरणतेरूपफुलनेविषेवासवुं अनेजगवाननांचरित्ररूपजादानेविषेमननेधुंचवि
मेखवुंनेजगवाननाघाटमनमांकस्थाकरवाएकसम्योनेविजोकरवोविजोसम्योनेत्रिजोकरवोएमनेएममननेनवरुं
रवादेवुंनहिएमकहिने पछेचुतनुंद्रष्टांतविस्तारिनेकहिदेखाड्युंने पछेश्रीजिमहाराजबोदयाजेएविरित्येजगवाननां
जेचरित्रतथावार्तातथादर्शनतेएकदिवसनां जोसंचारवामांडतोतेनोपारनआवेतोससंगथयांतोदशपनरवरसथ
यांहोयतेएनोतोपारजनआवेअनेतेएविरित्येंसंचारवांजेआगाममांआविरित्येंमहाराजतथापरमहंसनिसचाथई
अनेआविरित्येंमहाराजनिपूजाथइनेआविरित्येंवार्ताथईइत्यादिकजेजगवननांचरित्रतेनेवारमवारसंचारवांअ
नेजेझाझुंनसमझतोहोयतेनेतोएमकरवुं एजश्रेष्ठउपायछे एजेवांबीजानथीतारेतमेकेशोजेअन्नथोडुखाईयतथा
घणाउपवासकरियेंतोतेअमेकेतानथिएतोजेमजेनानियमकयाछे तेप्रमाणेसाधारणपणेरवुंअनेकरवानुतोआअ
मेतमनेकयुंतेछे अनेअमेतोएममान्युंछेजेमननिर्वासनांकजाइये अनेदेहेकरिनेगमेतेदक्षीप्रवृत्तिहोयनेतेनुंमनजां
शुद्धछेतेतेनुंअतिचुंडुंथायनहि अनेवाहेरदोकमांतोतेप्रवृत्तिवादानुंनुंडाजेवुंजणाय अनेजेनेमनमांवासनाहां
यनेतेवाहेरसारिपेठेनिवृत्तिपरायणवरततोहोयतोतेनुंवाहेरदोकमांतोसारुजणाय पणतेनाजिवनुंअतिचुंडुंथायके
मजेमुवाटांणेतोजेवामनमांसंकल्पहोयतेवास्फुरिआवेजेमजरतजिनेअंतकायमांमृगनुवाकस्फुरिआव्युं तारेते

मृगनेआकरेथैगयानेप्रथमराज्यमेदुंहुतुंनेकपचदेवजगवानतोपोतानावापहतातोपणएमथयुं माटेमनेकरिने
निर्वासनीकरेवुंएअमारोमतछे अनेजेउपवासकरवातेणेकरिनेदेहदुर्बलथायतारेमनदुर्बलथायतोखरुपणज्यारेदे
हपुष्टथाय तारेवल्लिमनपुष्टथायमाटेदेहेकरिनेत्यागनेमनेकरिनेत्यागएवेजेलाजांडुं अनेजेनेमनमांजगवानना
घाटथाताहोयनेजगतनाघाटनथाताहोयतेआपणासत्संगमांमोटेरोछेनेएवोजेनहोयतेनानेरोछे अनेगृहस्थहोयते
नेपणदेहेकरिनेव्यवहारकरवोनेमनेकरिनेतोत्यागिनिपेठेजनिर्वासनिकरेवुंनेजगवाननुंचितवनकरवुंनेव्यवहारतो
जगवाननेवचनेकरिनेराखवां अनेमननोत्यागसाचोनहोयतोजनकजेवाराजाहतातेराज्यकरतानेमनतोमोटायो
गेश्वरनाजेवुंहुतुंनेमाटेमनेकरिनेजेत्यागतेजठीकछे अनेजेपोतानामनमांनुंडाघाटथाताहोयतेकेहेवापणजेमकुत
रानुंमुखकुतरांचाटेतथासर्पनेघेरपरांणोसापमुखचाटिनेवल्लियोआपतथारांडिनेपासेसुवासणिस्त्रीजाय तारेतेक
हेजेआव्यबाइहुंजेवितुंपणथातेमपोतानिपेठेजेनेनुंडाघाटथाताहोय तेनेआगद्व्यजेघाटकेवोतेतोआदृष्टांतदिधांए
मछे माटेघाटकेनेकेवोतोजेनामनमांकोइदिवसजगतनोनुंडाघाटनथातोहोय एवोवल्लियोहोयतेनिआगद्व्यकेवो
अनेएमघाटनथायएवापणघणाहोय तेमांथिपणएवानेघाटकेवोजेतेघाटनेसांजलीनेतेघाटउपस्थवातकरेतेज्यां
सुधितेकेनारानोघाटद्विजायत्यांसुधिवेठतोउठतोखातोपीतोसर्वक्रियामांवातकस्याकरेअनेतेनाघाटद्व्यामांके
विचाड्यहोयतोजेमपोतानाघाटनेद्व्यानिचाड्यहोयतेविहोयएवाआगद्व्यघाटकेवो अनेजेनिआगद्व्यघाटकहि
येनेतेआविरित्येवाततोनकरेनेपोतेआद्वसुहोयतोशोसमासथाय माटेएविरित्येपोतानामननोघाटकहिनेतेघाटने

टादिनांखिनेपोतानामननेविपेकेवलन्नगवाननाघाटकस्याकरवानेजगतनासुखथिनिर्वासनिकथावुं अनेएकाद
शीनोउपवासकरवोतेनुंशुंलक्षणछे तोदशइंद्रियोनेअगियारमुमनतेमनेपोतपोतानाविषयमांथिकाढिनेन्नगवान
मांजोडवांतेनेएकादर्शानुव्रतकरुंकेवायनेएवुंव्रततोन्नगवाननान्नक्तनेनिरंतरकरवुं अनेएविरित्येजेनुंमननिर्वास
निकनहोयनेदेहकरिनेतोव्रततपकरतोपणतेनुंअतिशेसारुथातुनथी मांटेजेन्नगवाननोन्नक्तहोयतेनेपोतपोतानाध
र्ममांरहिनेतेन्नगवाननुंमाहात्मसमझिनेपोतानामननेनिर्वासनिककरवानोनित्येअच्यासराखवांएमवात्ताकरी अ
नेवलीश्रीजिमहाराजेविजिवात्ताकरिजेसाचांत्यागिकेनेकहियेंतो जेपदार्थनोत्यागकस्योतेनोपाछांकोइदिवसमन
मांसंकल्पपणनथायजेमविष्णानोत्यागकस्योछे तेनोपाछांसंकल्पथातो नथीतेमसंकल्पनथायत्यांशुकजिप्रत्यं
रदजीनोकहेलोश्लोकछेजे ॥त्यजधर्ममधर्मच०॥ अनेएश्लोकनुंहारदएछेजेएकआत्माविनाविजांजेजेपदार्थ
छे तेनोत्यागकरिनेकेवलआत्मापणेवरतवुंनेन्नगवाननीउपासनाकरवीतेनेपुरोत्यागिकहिये अनेजेगृहस्थहरिन्न
क्तहोयतेतो जेमजनकराजायेंकत्युंजे आमारिमिथिलानगरीवलेछेपणतेमांमारुंकांइवलतुंनथीत्यांश्लोकछेजे मि
थिलायांप्रदीपायांनमेदत्यतिफिचन एमसमझेनेगृहमांरहेतोहोयतेगृहस्थहरिन्नक्तखरांकेवाय अनेएविरित्यनोजे
त्यागिनहोयनेएविरित्यनोजेगृहस्थनहोयतेतोप्राकृतन्नक्तकेवाय अनेमोरेकत्योएवोजेहोयतेतोएकांतिकन्नक्तके
वायएविरित्येवात्ताकरि पछेमोटाआत्मानंदस्वामियेश्रीजिमहाराजनेप्रश्नपुछ्यो जेदेहइंद्रियोतथाअंतःकरणतथादे
वतातेथिजुदोजेजावात्मातेनुरुपकेइरित्येछे पछेश्रीजिमहाराजवांढ्याजेथोडाकमांएनोउत्तरकरियेंछइये जेदेहने

इंद्रियादिकनास्वरूपनोजेवक्तातेसर्वनास्वरूपनेजुदुजुदुंकरिनेश्रोतानेसमझावेछे तेजेसमझावनारोवक्तातेदेहादि
कसर्वनाप्रमाणनोकरनारोछेनेजाणनारोछेनेएसर्वेथिजुदोछे एनेजजीवकहिये अनेजेश्रोताछेतेदेहादिकनारूपने
जुदांजुदांसमझेछेनेएनुंप्रमाणकरेछेने एनेजांणेछेनेएसर्वेथिजुदोछे एनेजजीवकहिये एविरित्येजीवनास्वरूपनेस
मझवानिरित्येछेएविरित्येवार्त्ताकरि ॥ ॥ इतिवचनामृतं ॥ ॥ ३८ ॥

॥ संवत् १८७६ नामहाशुदि ३ त्रिजनेदिवसश्रीजिमहाराजश्रीगढडामध्येदादाखाचरनादरबारमां श्रीवासुदेव
नारायणनामंदिरनिआगढ्यलिवडानावृक्षहेठआटाउपस्थढोलियोढडाविने विराजमानहता नेधोडोखेसपेस्योह
तोनेधोडिचादरओढिहतिनेमाथेधोडिपाघबांधिहति नेपीडापुष्पनातोरापाघमांझटकताहतानेकांनउपस्थधोडाने
पीडापुष्पनागुछखोशाहतानेकंठमां पिडापुष्पनाहारपेस्थाहतानेपोतानामुखारविंदनिआगढ्यसर्वेमुनि तथादेशदे
शनाहरिन्नक्तनिसन्नान्नराईनेवेठिहति पछेश्रीजिमहाराजेएकवेदांतिब्राह्मणआव्यो हतोतेनेप्रश्नपुछ्योजेतमेएकब्र
ह्मनुप्रतिपादनकरोछेनेतेविनाजेजीवईश्वरमायानेजगततथावेदशास्त्रपुराणतेसर्वेनेमिथ्याकहोछो एवातअमने
समझातिनथीतथामांन्यांमांआवतीनथीमाटेतमनेपुछीयेछईयेतेनो उत्तरकरोतेवेदशास्त्रपुराणस्मृतिइतिहासतेनि
साख्येकरिनेकरोपणकोईककल्पितग्रंथनेवचनेकरिनेकरशोतोअमेतेनेनहिमांनिये अनेजोव्यासजिनेवचनेकरिने
करशोतोअमारामांन्यामां आवशेकेमजेअमारव्यासजिनावचनमांढटप्रतितिछे पछेतेवेदांतियेघणीकप्रकारनियु
क्तियोडाविनेउत्तरकरवामांज्योपण श्रीजिमहाराजेतेमांआशंकाकरिमांटेतेप्रश्ननुंसमाधानथयुंनहि पछेश्रीजिम

હારાજબોદ્યાજે સાંજલોએપ્રશ્નનોઉત્તરઅમેકરિયેછડ્યેજેણાંપરમેશ્વરનેજિનેથયાજેમુક્તતેનિસ્થિતિનાજેદહે
 જેમમેરુપર્વતઉપરચઝાજેપુરુષતેજેતેતેમેરુથકીઓરાજેસર્વેપર્વત તથાસર્વેદક્ષતથાતેપર્વતદક્ષનું આધારજેપૃથ
 વીનુંતલતેસર્વેનેપૃથકપૃથકપણેદેખેછેતેમસવિકલ્પસમાધિવાલાજેજ્ઞાનીમુક્તતેજેતેજીવૈશ્વરમાયાતથાએમનુંઆ
 ધારજેબ્રહ્મએસર્વેનેપૃથકપૃથકપણેદેખેછે અનેવલીજેમલોકાલોકપર્વતઉપરચઝાજેપુરુષતેજેતેતેલોકાલોકપર્વત
 થિઓરાજેપર્વતતથાદક્ષતેસર્વેનેએકપૃથવીરૂપેજેદેખેછે પણપૃથકપૃથકપણેનથીદેખતાતેમનિર્વિકલ્પસમાધિવા
 લાજેમહામુક્તતેજેતેજીવૈશ્વરનેમાયાતેનેએકબ્રહ્મરૂપેકરિનેજેદેખેછે પણપૃથકપણેનથીદેખતાએવિરિત્યેબંધપ્રકાર
 નિસ્થિતિવાલામુક્તછેતેનિસ્થિતિનેજોગેકરિનેએસર્વેનુસત્યપણુંકેવાયછેનેઅસત્યપણુંકેવાયછે અનેસવિકલ્પસ્થિ
 તિવાલાનાંવચનવેદશાસ્ત્રપુરાણાદિકમાંઆવેછે તેએસર્વેનેસત્યકેછેનેનિર્વિકલ્પસ્થિતિવાલાનાંજેવચનતેએસર્વેને
 અસત્યકહેછેપણકાંડેએસર્વેઅસત્યનથીએતોએનેનિર્વિકલ્પસ્થિતિનેબંધેકરિનેદેખાતાનથીમાટેઅસત્યકહેછે અનેવ
 લીજેમસૂર્યનારથમાંજેબેઠાહોયતેનેરાત્યનથીપણજેપૃથવીઉપરરત્યાછે તેનેરાત્રિદિવસછેતેમનિર્વિકલ્પસ્થિતિવા
 લાનેમતેએસર્વેછેનહિપણબિજાનેમતેતોએસર્વેછે અનેઆવિરિત્યેબ્રહ્મનિરૂપણકરેતોશાસ્ત્રનાવચનમાંપૂર્વાપરબાધન
 આવેનેએમનકરેતોપૂર્વાપરબાધઆવેતેબાધનેતોસમજતોનહોયતથાએવિરિત્યનિસ્થિતિનેપણનપાંમ્યોહાય નેકેવલ
 શાસ્ત્રમાંથિશિખિનેવચનમાંત્રેકરિનેએકબ્રહ્મપણાનુંપ્રતિપાદનકરેતોહાય નેગુરુશિષ્યજીવૈશ્વરમાયાજગતતથાવે
 દપુરાણશાસ્ત્રએસર્વેનેકલ્પિતકહેતોહોયતેતોમહામૂર્ખછે નેઅંતેનારકીથાયછેએમકહિનેબોદ્યાજેઆઅમેવાર્તાકરિ

तेमांतमनेआशंकायातिहोयतोबोझो तारेतेवेदांतिब्राह्मणबोझोजेहेमहाराजहेप्रजोहेस्वामिन्तमेतोपरमेश्वरछो
नेजगतनाकल्याणनेअर्थप्रगटययाछोतेतमेजेउत्तरकस्योतेयथार्थछे एमांआशंकानोमागनथीएमकहिनेअतिप्र
सन्नथयानेपोतानीजेअणसमझएयतेनोत्यागकरिनेश्रीजिमहाराजनेआश्रितथयो ॥ इतिवचनामृतम् ॥
॥ ३९ ॥ ॥ संवत् १८७६ नामहाशुदिचोथ्य ४ नेदिवसेप्रातःकाळेश्रीजिमहाराजश्रीगढडामध्येदादाखाचरनाद
रथारमांश्रीवासुदेवनारायणनामंदिरनिआगदयसिंघडानावक्षनिहेठेठोलियाउपस्थविराजमानहतानेधोखेसपे
स्योहतोनेधोखिचादरओढिहतिनेमाथंधोखीपाघयांधिहतिनेपाघनेविषे पिलापुष्पनोतोरोखटकतोहतोनेकंठनेविषे
पीलापुष्पनोहारपेस्योहतो नेपोतानामुखारविंदनिआगदयसर्वेमुनितथादेशदेशना हरिचक्रनिसञ्जाचराईनेयेठिह
ति पछेश्रीजिमहाराजनेमुक्तानंदस्वामियेप्रश्नपुछ्यो जेहेमहाराजसविकल्पसमाधितेकेनेकहियेनेनिर्विकल्पसमा
धितेकेनेकहियेतारेश्रीजिमहाराजबोझ्याजेजेने जगवाननास्वरूपमांस्थितिथइहोयतेनेअशुचवासनातोहोयने
शुचवासनारहिहायजेहुं नारदसनकादिकनेशुकजीतेजेबोथाउंअथवानरनारायणनाआश्रममांजाईनेतेआश्रम
नामुनिजेदोरहिनेतपकरुंअथवाश्वेतद्वीपमांजाईने तपकरिनेश्वेतमुक्तजेबोथाउंएविरित्यनोजेनेविकल्परहेतोहोय
तेनेसविकल्पसमाधिवालोहियेअनेजेनेएविरित्यनोविकल्पनहोयनेअक्षरब्रह्मनासाधर्म्यपणानेपांमिनेकेवलज
गवाननिमूर्तिनेविषेजनिमग्रहेतोहोय तेनेनिर्विकल्पसमाधिवालोहिये पछेवलीमुक्तानंदस्वामियेप्रश्नपुछ्योजे
हेमहाराजचक्तिमानेउपासनामांतेशोचेदछे तारेश्रीजिमहाराजबोझ्याजे श्रवणंकीर्तनंविष्णोःस्मरणंपादसेवनं

अर्चनं वंदनं दास्यं सख्यमात्मनिवेदनं एविरित्येन वप्रकारे करिने जे नगवानने नजवातेने नक्तिकहिये अने उपासनातो
 तेने कहिये जे नगवानना स्वरूपने विषे सदा साकारपणानि द्रढनिष्ठा होयने पोते जे नजननो करनारो ते ब्रह्मरूप थायतो
 पण ते निष्ठा जाय जनहिने गमे तेवानिराकार प्रतिपादनना ग्रंथने सां नक्षे तो पण नगवानना स्वरूपने सदा साकार जसम
 झे अने शास्त्रने विषे गमे ते विवात आवे पण पोते नगवानना साकार स्वरूपनुं ज प्रतिपादन करे पण पोतानि उपासनानुं खं
 डनथा वादे जनहि एविरित्ये जे निदृढसमझ एय होय तेने उपासना वा लोक हीये ॥ इति वचनामृतं ॥ ॥४०॥ ॥ संवत्
 १८७६ नामहा शुदि ५ पंचमीने दिवस सां झने समेश्री जिमहाराज श्रीगढडामध्ये दादा खाचरना दरबार मां श्रीवासुदेव
 नारायण नामं दिरने समिपे विंढातले चोतरा उपस्थितो दिये विराजमान हताने सर्वे धोलां वस्त्रधारण कर्यां हताने पिळा
 पुष्पनाहार पेस्या हताने पिळा पुष्पना गुच्छकां न उपस्थिता हताने पाघने विषे पिळा पुष्पना तोरा दटकता मुक्या हताने पो
 ताना मुखार विंदनि आगद्य मुनि तथा देश देशना हरि नक्तनिस नानरा इने वेठां हति पछे श्री जिमहाराज बोध्या जे प्रभ
 उत्तर करो पछे नृसिंहानंद स्वामिये पुछुं जे हेमहाराज बहुस्यां प्रजायेय एजे श्रुति तेनो जे अर्थ तेने जगत मां जे केटला कप
 डित छे तथा वेदांति छे ते एम समझे छे जे प्रलय कालने विषे जे एक नगवान हता ते जपोतानि इछाये करिने सृष्टिका ले सर्वे
 जीव ईश्वर रूपे थया छे ते एवात्ता तो मूर्ख होय तेना मां न्या मां आवेने अमारे तो तमारो आशरो छे एटले एवात निघड्य बेस
 तिन थिने अमे तो एवु समझिये छे जे नगवान तो अच्युत छे ते च्यविने जीव ईश्वर रूपे थाय नहि माटे ए श्रुतिनो जे अर्थ ते तो
 तमे कहो तो यथार्थ समझाय पछे श्री जिमहाराज बोध्या जे ए श्रुतिनो अर्थ तो ए सर्वे करे छे एम नथी एनो अर्थ तो बिजिरित्ये

छेतेवेदस्तुतिनागद्यमांकयांछेजे ॥ स्वरुतविचित्रयांनिपुविशान्निवहेतुतयातरतमतश्चकास्स्यनलवत्स्वरुतानुरुतिः॥
एनोअर्थएमछेजेपुरुषोत्तमन्नगवानेपोतेकरिणविजेनानाप्रकारनियोनियुंतेमनेविषेकारणपणे अंतर्यामिरूपेकरि
नेप्रवेशकरिनेन्युनाधिकन्नावेप्रकाशकरेछे तेनिविगतिजेअक्षरातितएवाजेपुरुषोत्तमन्नगवानतेसृष्टिसमेनेविषेअ
क्षरसांमिदृष्टिकरेछे तारेतअक्षरमांथीपुरुषप्रगटथईआवेछे पछेतेपुरुषोत्तमजेतअक्षरमांप्रवेशकरिनेपुरुषनेविषेप्र
वेशकरेछेनेपुरुषरूपेथईनेप्रकृतिनेप्रेरेछे एविरित्येजेमजेमपुरुषोत्तमनोप्रवेशथातोगयोतेमतेमसृष्टिनिप्रवृत्तिथईने
पछेतेप्रकृतिपुरुषथकीप्रधानपुरुषथयाअनेतेप्रधानपुरुषथकीमहत्तत्त्वथयुंनेमहत्तत्त्वथकित्रण्यप्रकारनोअहंकारथ
यानेअहंकारथकिन्नूतविषयइंद्रियां अंतःकरणेदेवतातेथयानेतेथकिविराटपुरुषथयानेतेनिनान्निकमलमांथिब्र
ह्माथयानेतेब्रह्माथकीमरिच्यादिकप्रजापतिथयानेतेथकीकश्यपप्रजापतिथयानेतेथकिइंद्रादिकदेवताथयाने दैत्य
थयाअनेस्थावरजंगमसर्वेसृष्टिथईअनेपुरुषोत्तमन्नगवानजेतेएसर्वेमांकारणपणेअंतरजामिरूपेप्रवेशकरिनेरया
छे पणजेवाअक्षरमांछेतेविरित्येपुरुषप्रकृतिमांनथिनेजेवापुरुषप्रकृतिमांछे तेवाप्रधानपुरुषमांनथिनेजेवाप्रधान
पुरुषमांछेतेवामहत्तत्त्वादिकचोविशतत्त्वमांनथि नेजेवाचोविशतत्त्वमांछे तेवाविराटपुरुषमांनथिनेजेवाविराटपु
रुषमांछेतेवाब्रह्मांनथिनेजेवाब्रह्मांछे तेवामरिच्यादिकमांनथिनेजेवामरिच्यादिकमांछेतेवाकश्यपमांनथिने
कश्यपमांछे तेवाइंद्रादिकदेवतामांनथिनेजेवाइंद्रादिकदेवतामांछे तेवामनुष्यमांनथिनेजेवामनुष्यमांछे तेवापशु
पक्षिमांनथिएविरित्येपुरुषोत्तमन्नगवानजेतेतारतम्यतायेसर्वेमांकारणपणेअंतर्यामिरूपेकरिने रयाछेजेमकाष्ठने

વિષે અગ્નિરયો છે તે મોટા કાષ્ઠમાં મોટો અગ્નિરયો છે ને લાંબા કાષ્ઠમાં લાંબો અગ્નિરયો છે ને વાંકા કાષ્ઠમાં વાંકો અગ્નિરયો
 છે તેમ એ પુરુષોત્તમ જગવાન છે તે જ દ્વારે જેટલું કાર્ય કરાવવું હોય તેને વિષે તેટલો સાર્થિયે જુક્ત થકાર હે છે અને અક્ષરને
 પુરુષ પ્રકૃતિ આદ્યે સર્વેને વિષે પુરુષોત્તમ જગવાન અંતરજામિરૂપે રયા છે પણ પાત્રનિતારતમ્યતાયે કરિને સાં મર્થિમાં તાર
 તમ્યપણું છે એવિરિત્યે એક પુરુષોત્તમ જગવાન છે તે અંતર્યામિરૂપે કરિને એ સર્વેને વિષે પ્રવેશ કરિને રયા છે પણ જીવૈશ્વર
 પણાને પોતે પાંમીને બહુ પેનથી થયા એવિરિત્યે એ શ્રુતિનો અર્થ સમજવો ॥ ॥ ૪૧ ॥ ॥ સંવત
 ૧૮૭૬ નામહાશુદ્ધિ ૬ છઠ્ઠને દિવસ શ્રીજિમહારાજ શ્રીગઢદામધ્યે દાદાચરનાદરવારમાં શ્રીવાસુદેવનારાયણ
 નામંદિર આગલ્ય લીંબડાના વૃક્ષ નિહેઠે ઓટામાથે દોલિયા ઉપર આથમણે મુસ્વાર વિંદે વિરાજમાન હતા અને માથે ધો
 લિપાષ્યાંધિહતિને ધોલીચાદર ઓઢિહતિને ધોલોલેસપેચોહતોને વેકાંનને ઉપર પીલાપુષ્પનાગુછ વિરાજમાન હતા અ
 ને પોતાના મુસ્વાર વિંદનિ આગલ્ય મુનિ તથા દેશંદશના હરિજનકનિસન્નાન્નરાઈને બેઠિહતિ અને તે સન્નાને વિષે કોઈક વે
 દાંતિ બ્રાહ્મણ પણ આ વિને બેઠા હતા તેને જોઈને શ્રીજિમહારાજ બોલ્યા જે વેદાંત શાસ્ત્રને જે જે જાણે છે તે ત્યાંસાં જાણે છે તે એમ
 કે છે જે વિધિ નિષેધ તો મિથ્યા છે અને વિધિ નિષેધ કરિને પમાય એવા જે સ્વર્ગને નરક તે પણ મિથ્યા છે અને તેને પાંમનારો જે
 શિષ્ય તે પણ મિથ્યા છે અને ગુરુ પણ મિથ્યા છે ને એક બ્રહ્મજસન્નરજસ્યો છે તે સત્ય છે એવિરિત્યે જે કે છે તે શું સમજિને કેતા હ
 શે અને સર્વે વેદાંતિના આચાર્ય જે શંકરાચાર્ય તેણે તો પોતાના શિષ્યને દંડકમંડલુધારણ કરાવ્યાં અને એમ કહ્યું જે જગ
 વદીતાને વિષ્ણુ સહસ્રનામનો પાઠ કરવો તથા વિષ્ણુનું પૂજન કરવું અને જેને જ્ઞાજ્ઞાંચો મામાં થયાં હોય તેનું થોડાં માંસા

વાદાનેવંદનકરવું અનેસારોપવિત્રવાહ્યણહોયતેનાઘરનિજત્રીક્ષાકરવિવિરિત્યેજેવિધિનિષેધનુંપ્રતિપાદનકર્યુંતે
શુંએનેયથાર્થજ્ઞાનનહિહોય અનેજેહમણાંનાજ્ઞાનિથયાતેમણેવિધિનિષેધનેઘોટાકરિનાંસ્યાતેશુંશંકરાચાર્યકરતાં
મોટાથયામાટેએમજણાયછેજેએતોકેવલમુર્ખાઈમાંથીબોલેછે અનેવિધિનિષેધશાસ્ત્રમાંઘોટાકલ્યાછેતેતોએમ
કલ્યાછેજેમકોઈમોટુંવાંણહોયઅનેતેવાંણમહાસમુદ્રનેવિષેએકવરસસુધિચાલ્યુંજાયછે તેનેઆગલ્યોકાંઠોપણદે
સ્યામાંઆવેનહિઅનપાછલ્યોકાંઠોપણદેસ્યામાંઆવેનહિઅનેતેવેકાંઠાઉપસ્યજેમોટામોટાપર્વતતેપણદેસ્યામાંઆ
વેનહિતોદ્ધાડવાંતથામનુષ્યતેતોવ્યાંધિદેસ્યામાંઆવે અનેજ્યાંદેસ્યાંએકલુંજલજલદેસ્યાપણજલવિનાબિજોકોઈ
આકારદેસ્યામાંઆવેનહિઅનેતુંચુંજુવેતોમોટિમોટિસમુદ્રનિલેસ્યુંઠતિહોયમાટેતુંચુંપણજલજળણાયતારેતેવાંણને
વિષેઘેઠાએવાજેપુરુષતેએમકહેજેએકલુંજલજલછેબિજુંકાંઈનથિએદૃષ્ટાંતનું સિદ્ધાંતછેજેજેનેબ્રહ્મસ્વરૂપનેવિષેનિર્વિક
લ્પસ્થિતિથઈહોયતેએમબોલેજેએકબ્રહ્મજલછે અનેતેવિનાબિજુજેજીવઈશ્વરનેમાયાએઆદિકસર્વેતેમિથ્યાછેઅનેતેનાં
વચનશાસ્ત્રમાંસ્રવાણાંહોયતેનેસાંચ્છિનેપોતાનેતોએવિસ્થિતિનથઈહોયતોપણવિધિનિષેધનેઘોટાકહેછે અનેસ્ત્રીની
શુશ્રૂષાકરેનેછોકરાંનિશુશ્રૂષાકરે અનેજેટલોસંસારનોવ્યવહારહોયતેસર્વેનેતોસાચોજાંણિનેસાવધાનથેનેકરેછેઅ
નેશાસ્ત્રેપ્રતિપાદનકર્યાએવાજેવિધિનિષેધતેનેઘોટાકહેછેએવાજેઆજગતનેવિષેજ્ઞાનનાકથનારાછે તેનેતોમહાઅ
ધમજાંણવાનેનાસ્તિકજાંણવા અનેશંકરાચાર્યેતોજિવનાહૈયામાંનાસ્તિકપણુઆવિજાયતેનિર્બીકેકરિને ઞજ
ગોવિંદંઞજગોવિંદંગોવિંદંઞજમૃદમતેએઆદિકઘણાંકવિષ્ણુનાંસ્તોત્રકર્યાંછે તથાશિવજિતથાગણપતિતથાસૂર્ય

एआर्घेदेनेजेघणाकदेवतातेनास्तोत्रकस्यांछे जनेसांनक्षीनेसर्वेदेवतासत्यन्नासेएवोआशयजाणीनेशंकराचार्य
सर्वेदेवतानांस्तोत्रकस्यांछेअनेआजनाजेज्ञानिथयातेतोसर्वेनेखोटांकरिनांखेछेनेवलीएमकेछेजेज्ञानितोगमेतेवुं
पापकरेतोपणकांईअडतुंनथी तेमुखपणामांथीकहेछे अनेजेटझात्यागिपरमहंसथयातेसर्वेनेविषेजडन्नरतश्रेष्ठछे
अनेजेटझांपुराणमात्रतथावेदांतनाग्रंथतेसर्वेनेविषेजडन्नरतनीवारतालखांणिछे एवामोटाजेजडन्नरततेपूर्वज
न्ममांक्रषन्नदेवन्नगवाननापुत्रहतानेराज्यनोत्यागकरिने वनमांगयाहतातेनेदयायेकरिने पणजोमृगसंघाथेप्रीति
थइतोतेनोदोषझागेनेपोतानेमृगनोजन्मलेवोपड्यो अनेमृगनासरखाच्यारपगनेटुंकिपुंछडिने माथेनांसिगडिपुं
एवोआकारपोतानेप्राप्तथयो अनेपरमात्माजेश्रीरुष्णन्नगवानतेनिसंघाथेव्रज निगोपियुंयेकांमबुद्धियेंकरिनेप्रीति
करितोपणसर्वेन्नगवाननिमायानेतरिगईयुंनेपोतेगुणातीतथैने निर्गुणएवुंजेन्नगवाननुंअक्षरधामतेनेपामियुंतेनुं
कारणएछेजेश्रीरुष्णन्नगवानपोतेसाक्षात्पुरुषोत्तमगुणातीतदिव्यमूर्तिहतातोतेसंघाथेगोपियुंयेजांणेअजांणेप्री
तिकरितोपणतेगोपियुंगुणातीतयईयुं अनेन्नरतजीयेदयायेकरिने मृगझामांप्रीतिकरितोपोतेमृगधुंथयामाटेगमेते
वामोटाहोयतेनुंपणकुसंगेकरिनेतोचुहुंजथायछे अनेगमेतेवोपापीजीवहोयनेतेजोसत्यस्वरूपएवाजे न्नगवानते
नोप्रसंगकरेतोपरमपवित्रयईनेअन्नयपदनेपांमे अनेजोश्रीरुष्णन्नगवानपोतेगुणातीतनहोततोएनान्नक्तजे गोपी
युंतेगुणातीतपणानेनपांमतेनेजो गुणातीतपदनेपांमियुंतोश्रीरुष्णन्नगवानगुणातीतकैवलय दिव्यमूर्तिजछेअनेवे
दांतिकेहेछेजेसर्वत्रब्रह्मसन्नरन्नस्योछे तारेजेमगोपीयुंये श्रीरुष्णन्नगवाननविषेप्रीतिकरितेमजसर्वेस्त्रीयुंपोतपो

તાનાધણિનેવિષેપ્રીતિકરેછે તથાસર્વેપુરુષપોતાનિ સ્થિયુનેવિષેપ્રીતિકરેછે તોપણતેમનેગોપીયુંનાજેવિ પ્રાપ્તિથાતિન
 થીતેમનેતોધોરનરકનિપ્રાપ્તિથાયછે માટેજેવિધિનિષેધછે તેસાચાછે પણસ્વોટાનથીનેજેવિધિનિષેધનેસ્વોટાકરેછે
 તેતોનારકોથાયછે એમવાર્તાકરિનેશ્રીજિમહારાજજયસચ્ચિદાનંદકહિનેપોતાનેઉતારેપધાર્યા ॥ઇતિવચનામૃતં॥
 ॥૪૨॥ સંવત્૧૮૭૬નામહાશુદ્ધિઆતમ્યનેદિવસશ્રીજિમહારાજશ્રીગઢડામધ્યેદાદાસ્વાચરનાદરબારમાંઉગમણે
 બાસ્યઓરડાનિઓસરિયેંઢોલીયાઉપર્યસાંઙ્ગનેસમે વિરાજમાનહતાઅનેમાયેધોલિપાધબાંધિહતિનેધોલિચાદરઓ
 ઢિહતિ નેધોલોસ્વેસપેરયોહતોનેપાધનેવિષેપીલાપુષ્પનાતોરાલટકતાહતાનેકંઠનેવિષે પીલાપુષ્પનાહારપેરયાહતાનેવે
 કાંનનેઉપર્યપીલાપુષ્પનાગુછસ્વોશાહતાનેપોતાનામુસ્વારવિંદનીઆગદ્યમુનિતથાદેશદેશનાહરિજ્ઞનિસન્નાજરા
 ર્દનેચેઠિહતીતેસમેશ્રીજિમહારાજસર્વજ્ઞજનઉપર્યકરુણાનીદ્રષ્ટિયેકરિનેસર્વસામુંજોડનેબોલ્યાજે સર્વેસાંજ્ઞોએ
 કપ્રશ્નપુછીયેછેયેજેશ્રીમદ્ભાગવતપુરાણમાંકહ્યુંછેજેજેજગવાનનાજ્ઞકહોયતેચ્યારપ્રકારનિમુક્તિનેનથીઈછતાઅને
 બિજાપણજેજેજગવાનનામોટાજ્ઞકછેતેએમકહેછેજેજગવાનનાજ્ઞકહોયતેચ્યારપ્રકારનિમુક્તિને નથીઈછતાતેચ્યા
 રપ્રકારનિમુક્તિતેશુંતોએકતોજગવાનનાલોકમાંરહેવું અનેબિજુંજગવાનનેસમીપેરેરહેવું અનેત્રિજુંજગવાનનાસરખું
 રૂપમાંમવુંઅનેચોથુંજગવાનનાસરખુંએશ્વર્યમાંમવુંએવિરિત્યેજેચ્યારપ્રકારનિમુક્તિછે તેનેતોજગવાનનોજ્ઞકનથિઈ
 છતોનેકેવલજગવાનની સેવાનેઈછેછેતેજ્ઞકચ્યારપ્રકારનિમુક્તિનેશાસારુનથિઈછતોએપ્રશ્નછેતેનોઉત્તરજેનેજેવો
 આવડેતેવોતેકરો પછેસર્વેપરમહંસઉત્તરકરવાલાગાપણઉત્તરથયોનહિ તારેશ્રીજિમહારાજબોલ્યાજેએપ્રશ્નનોઉત્તર

अमेकरियेछईयेजेजेजगवाननोन्नक्तथईनेएच्यारप्रकारनिमुक्तिनिइछाराखे तोतेसकामन्नक्तकेहेवायनेजेएचतु
र्धामुक्तिनेनइछेनेकेवलजगवानीसेवानेजइछेते निष्कामन्नक्तकेवायतेश्रीमद्भागवतमांकल्युंछे जेमत्सेवयाप्रतीतं
चसाक्षोक्त्यादिचतुष्टयनेछंतिसेवयापूर्णाःकुतोन्त्यत्काक्षविपुलं साक्षोक्त्यासाक्षिसामीप्यसारूप्यै कत्वमप्युतदीयमानं
नगृह्णन्तिविनामत्सेवनंजनाःएनोअर्थएछेजेजेजगवाननानिष्कामन्नक्तछे तेसेवाजेजगवाननीपरिचरज्याकरवीते
जोएचतुर्धामुक्तिमानहोयताएने इछेजनहिनेएकसेवानेजइछेछेअनेएवाजेनिष्कामन्नक्ततेमनेजगवानपोतानिसे
वामाराखेछेनेएन्नक्तनथी इछतातोपणबलात्कारे जगवानएनेपोतानाऐश्वर्यसुखने पमाडेछेतेकपिदेवजगवाने
कल्युंछेजे अथोविन्नूतिमममायाविनस्तामैश्वर्यमष्टांगमनुप्रवृत्तं श्रियंजगवतींवास्पृहयंतिजद्रांपरस्यमेतेऽश्रु
वतेतुलोके अनेएनिष्कामन्नक्तनेजगीतामांजगवानेज्ञानीकल्युंछे नेजेसकामन्नक्तछे तेनेअर्थार्थीकल्युंछेमाटेज
गवाननान्नक्तनेजगवाननि सेवाविनाबिजुंकांयनइछवुंनेइछेताएमांएटलीकाच्यपकेवायअनेजोकाच्यपहोयतो
निष्कामएवाजेजगवाननाएकांतिकन्नक्ततेनासमागमकरिनेएकाच्यपनेटाक्षवि ॥ ॥ इतिवचनान्तम् ॥ ४३ ॥
संवत् १८७६ नामहाशुदि ८ आउम्यनेदिवसश्रीजिमहाराजश्रीगढडामध्येदाढाखाचरनादरबारमांश्रीवासुदेवना
रायणनामंदिरनीआगद्व्यलिबंडानाव्रक्षहेठेओढामध्ये ढांलियाउपस्थआथमणेमुखारविंदेसवारनापोरमांविराज
मानहताने धांलोखेसपेस्थोहतानेधांलिचादरओढिहतिनेमाथेधांलोफेंटावांथ्याहतानेतेंफेंटानेएकआटेकरिनेवांकां
निवालीहति नेतेपाघउपस्थधांलापुष्पनाहारविराजमानहतो नेपोतानामुखारविंदनिआगद्व्यमुनितथादशदेशनाह

रिन्नक्तनीसन्नान्नराईनेयेठिहतिपछेश्रीजिमहाराजेप्रश्नपुछुंजेन्नगवाननेविषेस्नेहहोयतेनुंशुंरूपछेपछेब्रह्मानंदस्वामियेस्नेहनुरूपकरवामांड्युंणसमाधननथयुं पछेश्रीजिमहाराजबोदयाजेतमनेतोस्नेहनिदिशजजडिनहि अनेतमे जेपींडब्रह्मांडथीनिस्पृहरेवुंतेनेस्नेहकयोएस्नेहनुरूपनहिएतोवैराग्यनुरूपछेअनेस्नेहतोएनुंनामजेन्नगवाननिमूर्तिनि अखंडस्मृतिरहेएनुंनामस्नेहकहिये नेजेन्नक्तनेपरीपुरणन्नगवाननेविषेस्नेहहोयतेनेएकन्नगवानविनाबिजोसंकटव जनथाय अनेजेठलोन्नगवानविनाबिजोघाटथायछे तेठलोतेनास्नेहमांफेरछे अनेजेनेपरिपुरणन्नगवानमांस्नेहहो यनेतेनेजोजांणेअजांणेन्नगवाननिमूर्तिविनाबिजो कांडिकघाटथायतोजेमपंचामृतन्नो जनजमतो होयतेमांको ईककांकरा तथाधुव्यनोखोबोन्नरिनेनांखेनेजेवुंवसमुंलागेअथवाकपालमांबलबलतोडां नदेनेतेजेवोवसमुंलागे तेवोन्नगवानविनाबिजोघाटथाय तेवसमुंलागेएविरित्येजेनेवरतनुंहोयतेनेन्नगवानने विषेप्रीतिछे एमजांणवुं ते सर्वेपोतपोतानाददामांतपाशीजुवोतोजेनेजेविप्रीतिहशेतेनेतेविजणाईआवशे पछेब्रह्मानंदस्वामियेपुछुंजेएवि द्रढप्रीतिन्न गवाननेविषेथायतेनुंशुंसाधनछे पछेश्रीजिमहाराजबोदयाजेसतपुरुषनोजेप्रसंगएजपरमेश्वरनेविषेद्र ढप्रतिथावानुंकारणछे तारेसोमदोखाचरबोदयाजेएवोप्रसंगतोअतिशोरियेछेयेपणएविद्रढप्रीतिकेमथातिन थि पछेश्रीजिमहाराजबोदयाजेप्रसंगतोकरोछोपणअरधोअमारो प्रसंगकरोछोनेअरधोजगतनोप्रसंगकरोछोते माटेन्नगवाननेविषेद्रढप्रीतिथातिनथि पछेगांमवसोनाविप्रवालाधुतेणेप्रश्नपुछुंजेहेमहाजदेहनेदेहनासंबंधिनेवि षेअहंमत्वपणानाघाटथायछे तेकेमदले तारेश्रीजिमहाराजबोदयाजेएतोएजीवनेविपरीतन्नावनाथईछे जेपोता

નેદેહથીપૃથકજેજીવાત્માતેરૂપેનથીમાનતાનેદેહરૂપેમાનેછેનેજીવાત્માનેવિષેદેહતાંકેવિરિત્યેવસગોછે તોજેમકોઈ
 કપુરુષહોયતેણેદરજીનેપેસ્યજેનેડગલોશીવાડીનેપેસ્યોતારેતેમમાનેજેદરજીતેમારોબાપછે નેદરજણયતેમારિમાછે
 એમજેમાનેતેમૂર્લ્લિકેવાયતેમઆજીવનેઆદેહરૂપજેડગલોતેક્યારેકતોબ્રાહ્મણનેબ્રાહ્મણીથકીઉત્પન્નથાયછે અનેક્યા
 રેકતોનિચજાતિમાંથીઉત્પન્નથાયછે તથાચોરાશીલાલજાત્યથાકિદેહઉત્પન્નથાયછે તેદેહનેવિષેપોતાપણુંમાનેનેતેદે
 હનામાબાપનેપોતાનાંમાબાપમાનેતેમૂર્લ્લિકેવાયનેતેનેપશુજંવોજાંણવો અનેચોરાશીલાલજાત્યમાંજેપોતાનીમાયો
 નદિકરિયુંનેસીયુંછે તેપતિવ્રતાનોધર્મએકેપાલતીનથીમાટેજેએવાસગપણનેસાચુંમાનેછે તેનેઅહંમમત્વનાઘાટકેમટ
 લશે અનેઆવિરિત્યનીસમજાણવિનાજન્મનૂમીનીજેદેશવાસનાતેટલવિઘણિકઠણછે અનેજ્યાંસુધિદેહનેપોતાનુંરૂ
 પમાનેછેત્યાંસુધિએનિસર્વેસમજાણવ્રથાછેઅનેજ્યાંસુધિવર્ણનુંકેઆશ્રમનુંમાનલેનેફરેછેત્યાંસુધિએવિષેસાધુપણું
 આવતુંનથી માટેદેહનેદેહનાસંબંધિને વિષેઅહંમમત્વનાત્યાગકરીનેનંપોતાનાઆત્માનેબ્રહ્મરૂપમાનિને નેસર્વવાસના
 નેત્યાગકરિનેસ્વધર્મમારત્યાથકોજેનગવાનનેનજેછેતેસાધુકેવાયછેઅનેજેનેએવુંસાધુપણુંઆવ્યુંતેનેનેપુરુષોત્તમ
 નગવાનનેકાંઈછેદુરેતુંનથી અનેવિજુસર્વેથાયપણેવિસાધુતાઆવવિતાંધણીકઠણછે નેએવાસાધુતોદુંદુંજેમારેવ
 ણાશ્રમનુંદેશમાત્રપણમાનનથીએવિરિત્યેશ્રીજિમહારાજબોલ્યાતેતોનક્તનેશિક્ષાનેઅર્થેછે એમજાંણવુંનંપોતેતોસા
 ક્ષાતપુરુષોત્તમનારાયણછે ॥

॥ઇતિવચનામૃતં॥

॥૪૪॥

સંવત્ ૧૮૭૬

નામહાશુદિ ૧૦ દશમનેદિવસસાંજનેસમેસ્વામિશ્રીસહજાનંદજીમહારાજશ્રીગદ્ગામધ્યેદાદાલાચરનાદરવારમાં

श्रीवासुदेवनारायणनामंदिरनिआगद्व्यओटाउपस्थदक्षिणादिमुखारविंदेविराजमानहता अनेंधोसिचादरओदिह
तिनेधोसोखेसपेस्योहतोनेमाथेधोसिपाघवांधिहति अनेपोतानामुखारविंदनिआगद्व्यमुनितयादेशदेशनाहरिज
कनिसन्नाचराइनेवेठिहति पछेगोपाखानंदस्वामियेपुछ्युंजेहेमहाराजकंठलाकवेदांतिएमकेछेजेजगवाननेआ
कारनथो अनेतेवाजप्रतिपादननीश्रुतियुंनेजणेछे अनेकंठलाकजेनारदशुकसनकादिकसरखाजगवाननाजक्त
छेतेतोजगवाननुंसाकारपणुंप्रतिपादनकरेछेतेएवेमांथीकोणसाचाछे पछेश्रीजिमहाराजबोल्याजेजेजगवानपु
रुषोत्तमछेतेतोसदासाकारजछे नेमहातेजोमयमूर्तिछे अनेअंतर्यामिपणकरिनेसर्वत्रपुरणएवुंजेसच्चिदानंदब्रह्म
छेतेतांमूर्तिमानएवाजेपुरुषोत्तमजगवानतेनुंतेजछे अनेश्रुतियेपणएमकयुंछेजेतेजगवानमायासांमुंजोताहवा
अनेन्यारेजुवेतारेतेनेंशुंएकझीआंस्यजहोयहाथपगपणहोयमाटेसाकाररूपनुंप्रतिपादनथयुं अनेवलीजेमसमग्र
जलछे तेनाजीवरूपजेवरुणतेपोतानाक्षोकनेविषेसाकारछेनेजलनिराकारकेवायछेनेजेमअग्नीनीजेज्वालाछेते
नीराकारकेवायछे अनेतेनादेवताजेअग्नीतेअग्निक्षोकनेविषेसाकारछेनेजेमसमग्रतडकोतेनिराकारकेवायछेनेसू
र्यनामंडलनेविषेजेसूर्यदेवछे तेसाकारछेतेमसच्चिदानंदजेब्रह्मतेनिराकारछेअनेपुरुषोत्तमजेजगवानतेसाकारछे
अनेएसर्वत्रपूर्णएवुंजेसच्चिदानंदब्रह्मतेपुरुषोत्तमजगवाननुंतेजछे अनेकोईएमकहेशेजेश्रुतिमांएमकयुंछेजेपरमे
श्वरतोकरचरणादिकेरहितछेनेसर्वत्रपूर्णछेतोएजेश्रुतियेकरचरणादिकनोनिषेधकस्योछेतेतोमायीककरचरणादि
कनोनीषेधकस्योछे अनेजगवाननोआकारछेतेतोदिव्यछेपणमायिकनथि अनेअंतर्यामिपणकरिनेजीवईश्वरने

વિષેવ્યાપકએવુંજેપુરુષોત્તમન્નગવાનનુંસ્વરૂપતેજતેનિરાકારછે તોપણજીવઈશ્વરસર્વેનેતેમનાકર્મનેઅનુસારેયથા
 યોગ્યપણેકર્મનાફલનેદેવાનેવિષેનિયંતાપણુંછેનેસાકારનિષેધેનિયંતારૂપક્રિયાનેકરેછેમાટેતેજનેપણસાકારજે
 વુંજાંણવુંજેવિરિત્યેન્નગવાનપુરુષોત્તમતોસદાસાકારજછે પણનિરાકારનથીનેજેનિરાકારકહેછેતેતોસમજતાનથી
 ઇતિવચનામૃતં॥૪૫॥ ॥સંવત્ ૧૮૭૬ નામહાશુદિ ૧૧ એકાદશીનેદિવસસાંજનેસમેશ્રીજીમહારાજશ્રીગઢ
 ઢામધ્યેદાદાચરનાદરબારમાં શ્રીવાસુદેવનારાયણનામંદિરનિ સમિપેઓટાઉપરચ્છદક્ષણાદેમુખારવિંદેવિરાજ
 માંનહતાનેધોલોલેસપેસ્યોહતોનેધોલિચાદરઓઢિહતિનેમાથેધોલિપાઘવાંધિહતિ નેપોતાનામુસ્વારવિંદનિઆગદ્ય
 મુનિનિસન્નાતયાદેશદેશનાહરિન્નક્તનિસન્નાન્નરાઈનેબેઠિહતિ તેસમેન્નદ્રમાહેશ્વરનામેંવેદાંતિબ્રાહ્મણહતો તેણેશ્રીજી
 મહારાજનેપ્રશ્નપુછ્યુંજેસમાધિનેવિષેસર્વેક્ષીનથાયછેતારેઆકાશકેવિરિત્યેક્ષિનથાયછેપછેશ્રીજીમહારાજબોલ્યા
 જેઆકાશનુંરૂપઅમરુડિપ્રકારેકરિયેતેતમેસર્વેસાવધાનથઈનેસાંન્નલોજેઆકાશતેઅવકાશનેકેયેં અનેજેજેપદા
 થરહેછેતેઅવકાશમાંજરહેછે અનેતેપદાર્થમાંપણઆકાશવ્યાપિનેરહેછેનેએવુંકોઈપદાર્થનથિજેજેનેવિષે આકાશ
 નહોયકેમજેપૃથ્વીનિએકરજઅતિઝીણીહોયતેનેવિષેપણઆકાશછે નેતેએકરજનાકોટાંનકોટિકટકાકરિયેતોપણ
 તેનેવિષેઆકાશછે માટેઆકાશનિદ્રષ્ટિયેંજ્યારેજોઈયેં તારેપૃથ્વીઆદિકચ્યારન્નૂતદેલાતાંનથિએકલોઆકાશજદે
 લાયછેતેઆકાશસર્વનોઆધારછે અનેસ્થૂલસૂક્ષ્મનેકારણજેત્રણશરિરતેઆકાશનેવિષેછે અનેઆબ્રહ્માંડછેતેપ
 ણઆકાશનેવિષેરયુંછે અનેબ્રહ્માંડનુંકારણજેપ્રકૃતિનેપુરુષતેપણઆકાશનેવિષેછે એવાંજેઆકાશતેપ્રકૃતિપુરુષને

તેનુંકાર્યજેપિંડબ્રહ્માંડેસર્વનેમાંહિપણરયોછેનેસર્વનોઆધારથઈનેવાસ્તવપણરયોછે એવોજેએઆકાશતેતોસુષુપ્તિને
વિષેઅથવાસમાધિનેવિષેલિનથાતોનથિ અનેકોઈકેશેજેઆકાશાદિકપંચતતોતમોગુણથિઉપનાંછે તેઆકાશ
પુરુષનેપ્રકૃતિનો આધારકેમકેવાયનેસર્વમાંવ્યાપકકેમકેવાયતોઅનોઉત્તરેછેજેપ્રકૃતિમાંજોઅવકાશરૂપઆ
કાશનહોયતોજેમબ્રહ્માંથિફલપુષ્પાદિકવાસ્તવનિસરેછેનેજેમગાયનાપેટમાંથિવાછુંદુંવાસ્તવનિસરેછે તેમપ્રકૃતિમાં
થિમહત્ત્વનિસરેછેતેકેમનિસરેમાટે પ્રકૃતિનેવિષેઆકાશરયોછે અનેમહત્ત્વમાંથિઅહંકારનિસરેછે માટેમહત્ત્વ
માંઆકાશરયોછે અનેઅહંકારમાંથિત્રણગુણનિસરેછેમાટેઅહંકારનેવિષેઆકાશરયોછે અનેતમોગુણમાંથિઆ
કાશઆદિકપંચતનિસરેછે માટેતમોગુણનેવિષેપણઆકાશરયોછેનેતમોગુણમાંથિજેઆકાશનિસરેછેતેઆકા
શતોતમોગુણનુંકાર્યછેનેવિકારવાનછેનેસર્વનોઆધારજે આકાશછે તેનિર્વિકારિછેનેઅનાદિછેનેએવોસર્વાધારજે
આકાશછેતેઆકાશને બ્રહ્મકૈયેચિદાકાશકૈયેનેએઆકાશનેવિષે પુરુષનેપ્રકૃતિતેસંકોચઅવસ્થાનેવિકાશઅવ
સ્થાનેપાંમેછેકેવિરિત્યેતોજ્યારેપુરુષપ્રકૃતિમાંમુજુવેછે તારેજેમસ્ત્રીપુરુષથકિસંતાંનનિઉત્પત્તિથાયછેતેમપુરુષજેપતિ
નેપ્રકૃતિરૂપજેસ્ત્રીતેથકિમહત્ત્વાદિકસંતાંનઉત્પન્નથાયછેએવિરિત્યેજેએપ્રકૃતિતેચોવિસતત્ત્વરૂપેનેપિંડબ્રહ્માંડરૂપેથા
યછે એપ્રકૃતિનિવિકાશઅવસ્થાછે અનેજેટલાંપ્રકૃતિનાંકાર્યછેતેનેવિષેપુરુષપોતાનિશક્તિયેંકરિનેવ્યાપકપણરહેછે
તેપુરુષનિવિકાશઅવસ્થાછે અનેજ્યારેકાલેકરિનેપ્રકૃતિનુંકાર્યસર્વનાશપાંમિજાયછે અનેપ્રકૃતિપણપુરુષનાઅંગ
માંલિનજેવિરહેછે એપ્રકૃતિનિસંકોચઅવસ્થાછે અનેપુરુષપણપ્રકૃતિનાંકાર્યસર્વનાશપાંમ્યાંતારેપોતાનેસ્વરૂપેરયો

एपुरुषनिसંकोचअवस्थाछेजंमकाचवांछेतेज्यारेविकाशनेपांमेछे तारेपोतानांअंगसर्वेबास्यकाढेछेअनेज्यारेसंको
 चनेपांमेछे तारेसर्वेपोतानांअंगतांणिलेछेतेरुढमुंढयईरेछेतेमपुरुषप्रकृतिनिसंकोचविकाशअवस्थाछे अनेएप्रकृ
 तिनेप्रकृतिनाकार्यनेविषेअन्वयव्यतिरेकपणपुरुषनुंजछे पणसर्वनोआधारएवांचिदाकाशतेनुंनर्थीकेमजेजेसर्वा
 धारहोयतेकोणथकीव्यतिरेकहोयतेतोसदासर्वमांरयोजहोय अनेआब्रह्मांडछेतेनेच्यारेकोरेलोकालोकापर्वतछे तेग
 ढनिपेठरयोछे नेतेलोकालोकानिबास्यतेअलोकाछे नेतेअलोकाथिपरसमआवरणछेनेतेथिपरएकलुंअंधारुंछे नेतेअं
 धाराथिपरप्रकाशछे तेप्रकाशनेचिदाकाशकैयेतेमजउंचुपणब्रह्मलोकासुधिकेवायनेतेनिउपरसमआवरणछे नेते
 आवर्णनेपास्यअंधकारछेनेअंधकारनेपास्यप्रकाशछे तेप्रकाशनेचिदाकाशकैयेतेमजहेठेपणसमपातालसुधिके
 वायनेतेथिहेठांसमआवरणछेनेतेथिहेठुंअंधकारछे तेथिहेठाप्रकाशछेतेप्रकाशनेचिदाकाशकैयेएविरित्येब्रह्मांडनि
 च्यारेपासेचिदाकाशछेअनेब्रह्मांडनिमांहिपणछे अनेएवोजेएसर्वाधारआकाशछे तेनेआकारेजेनीदृष्टिवरततिहो
 यतेनेंदहरविद्याकैयेअनेअक्षिविद्याआदिकघणीकप्रकारनिब्रह्मविद्याकहिछेतेमांयक्षिएपणएकब्रह्मविद्याछे अनेए
 चिदाकाशछेतेअतिप्रकाशवांनछे अनेतेचिदाकाशअनादिछेनेतेनिउत्पत्तिविनाशनथि अनेजेआकाशनिउत्पत्ति
 नेविनाशकयोछेते आकाशतोतमोगुणनुंकार्यछेनेअंधकाररूपछेतेनीदीनताथायछे पणसर्वनोआधारएवोजेचि
 दाकाशतेनितोखिनताथातिनथि एविरित्येतमाराप्रश्ननोउत्तरकथ्योहवेतेमांकोईनेशंकारहिहोयतोपुछो पछेतेवेदां
 तिब्राह्मणतथासर्वेहरिजनबोदयाजेहवेकोईनेलेशमात्रसंशयनथि ॥

॥इतिवचनान्तम्॥

॥४६॥

॥ संवत् १८७५ नामहाशुदि १२ द्वादशीनेदिवससवारनापोहोरमांस्वामिश्रीसहजानंदजीमहाराजश्रीगढडामध्ये
दादाखाचरनादरवारमांश्रीवासुदेवनारायणनामंदिरनिआगदयल्लिबडानाब्रक्षनिहेठे ओटामध्येदोलियाउपरचवि
राजमानहताअनेसर्वे श्वेतवस्त्रधारणकर्यांहतांनैपोतानामुखारविंदनिआगदयमुनितथादेशदेशनाहरिचक्रनिस
चक्रराईनेवेठिहतिपछेश्रीजीमहाराजजमणेहाथेचपटिवगाडिने बोल्याजेसर्वेसावधानथैनेसांचलोएकवातकरि
येछुईयेनेतेवाततोस्थुलछे पणसुधिसुरत्यदैनेसांमलशोतोसमझाशेनहिंतोनहिंसमझाय पछेसर्वेहरिचक्रकथुंजे
हेमहाराजकहोपछेश्रीजीमहाराजबोल्याजेपरमेश्वरनाचक्रहोय तेमांकोईकनेधर्मनिष्ठाप्रधानहोयनेकोईकनेआ
त्मनिष्ठाप्रधानहोयनेकोईकनेवैराग्यनिष्ठाप्रधानहोयनेकोईकनेचक्रनिष्ठाप्रधानहोय अनेगौणपणेतोएसर्वेअंग
सर्वहरिचक्रमांहोयछे हवेजेनेआगवतधर्मनिष्ठाप्रधानहोयतेतोअहिंसाब्रह्मचर्यादिकरूपजेपोतानोवर्णाश्रमसं
बंधिसदाचारतेणे जुक्तथकोनिर्दन्त्रपणेकरिनेअगवानने अगवाननाचक्रनि सेवाचाकरिकरवितेनेविषेप्रीति
येजुक्तवरते अनेतेचक्रनेअगवाननांमंदिरकरवांतथाअगवाननेअर्थबागवगिचाकरवातेनेविषेरुचिवरतेतथाअ
गवाननेनानाप्रकारनांनैवेद्यधरवांतेमांरुचिवरतेअनेअगवाननामंदिरमांतथा संतनिजायगामांलिपवुं तथावालवुं
तेनेविषेरुचिवरते अनेअगवाननीश्रवणकीर्तनादिकजेचक्रितेनेनिर्दन्त्रपणेकरेअनेतेधर्मनिष्ठावालाचक्रनेआग
वतधर्मेजुक्तएवुंजेशाखतेनाश्रवणकीर्तनादिकनेविषेअतिशेरुचिवरते अनेजेनेआत्मनिष्ठाप्रधानहोयतेतोत्रणदे
हनेत्रणअवस्थातेथिपरनेसत्तारूपएवोजेपोतानोआत्मातेरूपेनिरंतरवरते अनेपोतानाइष्टदेवएवाजेप्रत्यक्षश्रीकृ

एषपरमात्मातेनेसर्वथिपरनेअतिशुद्धस्वरूपनेसदादिव्यसाकारमूर्तिसमझेअनेतेपोतानो आत्मातथातेपरमात्माते
नाशुद्धस्वरूपनाप्रतिपादननिकरनारिजेवात्तातेनेपोतेकरेनेविजाथीसांअखे तथातेविरित्यनाशास्त्रमांप्रीतियेजुक्त
वरतेअनेपोतानेआत्मसत्तापणेवरतवुंतेमांविक्षेपआवेतोतेनेसहनकरिनसकेएवीप्रकृतिवालोहोयअनेजेनेवैराग्य
निष्ठाप्रधानहोयतेनेतोएकअगवाननीमूर्तिविनाजेसर्वेमायिकपदार्थमात्रतेनेविषे निरंतरअरुचिवरतेअनेअसत्य
रूपजांणिनेपोतेमल्लनिषेठेत्यागकर्यांजेगृहकुटंबिआदिकपदार्थतेनिनिरंतरविस्मृतिवरते अनेतेअक्तजेतेत्यागिए
वाजेअगवाननाअक्ततेनासमागमनेजकरेअनेअगवाननीअक्तिकरे तेपणपोतानात्यागमांविरोधनआवेतेविरि
त्येकरेअनेत्यागछे प्रधानपणेजेमांएविवात्तानेपोतेकरेअनेत्यागनेप्रतिपादनकरनारुजेशास्त्रतेनेविषेरुचिवालोहो
यअनेपोतानात्यागनेविषे विरोधकरनारांजेस्वादुओजननेसद्वस्त्रादिकपंचविषयसंबंधिमायिकपदार्थमात्रतेने
पांमवानेविषेअतिशेअरुचिवरतेअनेजेनेअक्तिनिष्ठाप्रधानहोयतेनेतोएकअगवाननास्वरूपनेविषेजअतिशेदृष्टी
तिवरतेनेतेअगवाननास्वरूपथिअन्यएवांजेमायिकपदार्थतेनेविषेपोतानामननिवृत्तिनेधारीसकेनहि अनेप्रेमेकरि
नेअगवाननेवस्त्रअलंकारनुंधारणकरेअनेतेअक्तनेअगवाननांजेमनुष्यचरित्रतेनाश्रवणनेविषे अतिशेरुचिवरतेत
थाअगवाननिमूर्तिनानिरूपणनेकरनारुजेशास्त्रतेनेविषेअतिशेरुचिवरते अनेजेअक्तनेअगवाननेदिपेप्रमनेदेखे
तेअक्तनेविषेजतेनेप्रीतिथायनेतेविनातोपोतानापुत्रादिकनेविषेपणक्यारयप्रीतिनथाय अनेतेअक्तनेअगवानसं
बंधिक्रियानेविषेजनिरंतरप्रवृत्तिहोय एविरित्येआचारनिष्ठावालाअक्तनालक्षणनिवारतानेविचारिनेजेनुजेवुंअं

गहोयतेवुंतेकहोअनेआवारताछेंततोदरपणतुह्यछेतेजेनुंजेवुंअंगहोयतेवुंतेनेदेखाडिआपेछेअनेअंगवाननाअक्त
होयतेतोअंगविनानाहोयनहि पणपोतानाअंगनेओखेनहिएटलेपोतानाअंगनीदृढताथायनहि अनेज्यांसुंधिपो
तानाअंगनिदृढतानथईहोयत्यांसुंधिजेविवातथायतेवुंतेनुंअंगव्यन्निचरिजायमाटेआवात्तनेविचारिनेपोतपोता
नाअंगनिदृढताकरोनेजेनुंजेवुंअंगहोय तेतेमबोझोपछेहरिअक्तसर्वेजेवुंजेनुंअंगहतुंतेतेविरित्येबोझ्यापछेश्रीजीम
हाराजबोझ्याजेजेनुंएकसरखुंअंगहोयतेउठिउन्नाथावो पछेजेनुंजेनुंएकसरखुंअंगहतुंतेसर्वेउन्नाथयापछेश्रीजीम
हाराजेएसर्वेनेपाछाबेसास्या पछेनित्यानंदस्वामियेपुछ्युजेएच्यारंअंगवाझानेपोतपोतानाअंगमांकांईगुणदोषछे
केनथिपछेश्रीजीमहाराजबोझ्याजेगुणदोषछे तेकहियेतेसांअलोजेएच्यारंअंगवाझाजेअक्ततेमनांजेअमेप्रथमल
क्षणकत्यांतेप्रमाणेजेवरतेतेतोएमनेविषेगुणछे अनेएप्रमाणेजेनवरतायतेटलोएमनेविषेदोषछे पछेमुक्तानंदस्वा
मियेपुछ्युजेएच्यारनिष्ठावाझानेविषेकोईअधिकन्यूनछे केएच्यारंतुह्यछे पछेश्रीजीमहाराजबोझ्याजेज्यांसुंधिए
कएकनिष्ठानेविषेवरतताहोयत्यांसुंधितोएच्यारेसरखाछे अनेज्यारेएच्यारनिष्ठाएकनेविषेवर्त्ततारेतेसर्वेथकिअधि
कछे अनेज्यारेएच्यारेनिष्ठाएकनेविषेवर्त्ततारेतेनेपरमअंगवतकहिये अनेएनेजएकांतिकअक्तकहिये ॥ ॥इति
वचनान्तं ॥ ॥४७॥ ॥संवत् १८७६ नामहाशुदि १३ तैरशनेदिवसस्वामिश्रीसहजानंदजीमहारा
जश्रीगढडामध्येदादाखाचरनादरयारमां श्रीवासुदेवनारायणनामंदिरनिआगद्य क्षिबडानादक्षनिहेठेओटाम
ध्येदोक्षियाउपस्थआथमाणेमुखारविंदेसंध्यासमेविराजमानहतानेसर्वेश्वेतवस्त्रपेस्यांहतां अनेपोतानामुखारविंद

निआगल्यमुनि तथादेशदेशनाहरिन्नक्तनिसञ्जानराईनेवेठिहति अनेपोतानामुखारविंदनिआगल्यधेमशाबुं
यताहति अनेश्रीवासुदेवनारायणनिसंध्याआरति तथानारायणधुन्यथईरहितेकेडेश्रीजिमहाराजबोल्याजेसर्वसा
वधानथईनेसांनदोएकवार्ताकरियेछईये तारेसर्वमुनितथाहरिन्नक्तबोल्याजेहेमहाराजकहो पछेश्रीजिमहाराज
बोल्याजेजेन्नगवाननोन्नक्तहोयतेनेनित्यप्रत्येन्नगवाननी पूजाकरिनेनेस्तुतिकरिने न्नगवानपासेएममागवुंजेहे
महाराजहेस्वामिनूहेरुपासिंधोहेशरणागतप्रतिपादककुसंगिथकीमारिरक्षाकरज्योतेकुसंगिच्यारप्रकारनाछे एक
कुंडापंथिविजाशक्तिपंथि त्रिजाशुक्लवेदांतिनेचोथानास्तिकएच्यारप्रकारनाकुसंगिछे तेमांजोकुंडापथिनोसंगथा
यतोवर्त्तमानमांथिचुकाडोनेअष्टकरे अनेजोशक्तिपंथिनोसंगथायतोदारुमांसखवराविनेस्वधर्मथकिअष्टकरे अ
नेजोशुक्लवेदांतिनोसंगथायतोन्नगवाननुंधामतथान्नगवाननोजेसदादिव्यआकारतथान्नगवाननाअवतारनिमृ
त्तियुंजाजेआकारतेसर्वनेखोटाकरिनेन्नगवाननिन्नक्तिनेउपासनातेथकिअष्टकरे अनेजोनास्तिकनोसंगथायतोक
र्मनेजसाचांकरिनेपरमेश्वएवाजेश्रीण्नगवानतेने खोटाकरिदेखाडेनेअनादिसतशाखनामार्गथकिअष्टकरे माटे
न्नगवाननिपासेमागवुंजेएच्यारप्रकारनामांणसनोकोईदिवससंगथाशोनहि अनेवडीएमप्रार्थनाकरवीजेहेमहा
राजकामक्रोधदोन्नमाहअंहकारईषादेहान्निमानएआदिकजेअंतरशत्रुतेथकी रक्षाकरज्योने नित्येतमारान्नक्तनो
समागमदेज्योएविरित्येनित्येन्नगवाननीप्रार्थनाकरवीनेएकुसंगिथकिनेअंतरशत्रुथकीनिरंतरडरतारेहेवुं॥ ॥इति
वचनान्तं॥ ॥४८॥ ॥संवत् १८७५नामहाशुदि १४चौदशनेदिवससंध्यासमेस्वामिश्रीसहजानंदजीमहारा

जश्रागढडामध्यदादाखाचरनादरवारमां श्रीवासुदेवनारायणनानादिरनिआगदयविंदडानादक्षहेठआंटासध्यदो
द्वियाउपस्थ विराजमानहता अनेपोतानामुखारविंदनिआगदयवेदिवियुंवलतिहति अनेकंठनेविषेपीलापुष्पनोहा
रंपरगोहतो अनेवेहाथमांपिलापुष्पनागजराधारणकस्याहता अनेसर्वेधांवावस्वपेस्याहतां अनेपोतानामुखारविंद
निआगदयमुनितथादेशदेशनाहरिचक्रनीसञ्चाचरार्इनेवेठिहति पछेश्रीजीमहाराजबोदयाजेप्रभउत्तरकरो पछेब्र
ह्मानंदस्वामियेप्रभपुछुंजेजगवाननेविषेवृत्तिराखीयेछैयेतेतासुधिजोरेकरिनेराखीयेछैयेतारेरहेछे अनेजगतना
पदार्थसन्मुखतोएनिमेलेजरहेछेतेनुंशुंकारणछे पछेश्रीमहाराजबोदयाजेजगवाननाचक्रहोयतेनीवृत्तितोचगवा
नविनाविजेरहेजनहि अनेतेनेतोएजफकस्यरहेछेजेमारेजगतनापदार्थमांवृत्तिराखवितेतोघणुकठणपडशेमाटेप
रमेश्वरनाचक्रहोयतेनेतोचगतनापदार्थमांवृत्तिराखवीएजकठणछे अनेजेजगतनाजीवछेतेनेपरमेश्वरमांवृत्ति
राखवितेघणिकठणछेमाटेजेनेपरमेश्वरमांवृत्तिनरहेतेपरमेश्वरनोचक्रनहि अनेतेसतसंगमांआवतोहोयतोएधिरे
धिरेसंतनिवारतासांचलतांसांचलतांपरमेश्वरनोचक्रथाशे पछेब्रह्मानंदस्वामियेवद्वीपुछुंजेएविरित्येजगवान
मांवृत्तिराख्यानुंशुंसाधनछे पछेश्रीजीमहाराजबोदयाजेएनुंसाधनतोअंतरदृष्टिछेतेअंतरदृष्टितेशुंतोजेवापोतानेप्र
त्यक्षजगवानमदयाछेतेनिमूर्तिसांमुंजोईरहेवुंएअंतरदृष्टिछेअनेतेमूर्तिविनाषडचक्रदेखायअथवागोदोकवैकुंठा
दिकजगवाननां धामदेखायतोपणतअंतरदृष्टिनहिमाटेजगवाननिमूर्तिनेअंतरमां धारिनेतेसांमुंजोईरहेवुंअथवा
बास्यजगवाननीमूर्तिसांमुंजोईरहेवुंतेनुंनामअंतरदृष्टिछे अनेतेमूर्तिविनाविजेज्यांज्यांवृत्तिरहेतेसर्वेबाल्यदृष्टिछे

पछेवलिश्रीजिमहाराजपरमहंसप्रत्येबोदयाजेहवेंतोवेवेजणथईनेसांमसांमाप्रश्नउत्तरकरो पछेघणिवारसुधिपर
 महंसेपरस्परप्रश्नउत्तरकस्यांतेनेसांनलताथकाश्रीजिमहाराजतेमनिबुद्धिनिपरीक्षाकरताहवा ॥ ॥ इतिवच
 नामृतं ॥ ॥ ४९ ॥ ॥ संवत् १८७६ नामहावदि १ पडवानेदिवसश्रीजिमहाराजश्रीगढडामध्येदादा
 खाचरनिमेडिनिआंसरिआगदयप्रातःकाखेविराजमानहतानेसर्वेश्वेतवस्वधारणकर्यांहतांनेपोतानामुखारविंदनि
 आगदयमुनि तथादेशदेशनाहरिन्नक्तनिसन्नान्नराईनेवैठिहति पछेश्रीजिमहाराजमुनिप्रत्येएमपुछ्युं जेजेनेकुशा
 ग्रबुद्धिहोयतेनेब्रह्मनिप्राप्तिथायछेतेकुशाग्रबुद्धितेजेसंसारव्यवहारमां बहुजांणतोहोयतेनिकेवायकेनहि अथवा
 शास्त्रपुराणनाअर्थनेबहुजांणतोहोयतेनिकेवायकेनहि पछेएनोउत्तरमुनियेकरवामांज्योपणययोनहितारेश्रीजिम
 हाराजबोदयाजेकेटलाकतोव्यवहारमांअतिडायाहोयतोपणपोतानाकदयाणनेअर्थेकांईजतनकरेनहि तथाकेटला
 कशास्त्रपुराणइतिहासतेनाअर्थनेसारिपेठेजांणताहोय तोपणपोतानाकदयाणनेअर्थेकांईजतनकरेनहिमाटेएनेकु
 शाग्रबुद्धिवादानजांणवाएनेतोजाडिबुद्धिवादाजांणवा अनेजेकदयाणनेअर्थेजतनकरेछेनेतेनिबुद्धिथांडिछेतो
 पणतेकुशाग्रबुद्धिवादाछे अनेजेजगतव्यवहारनिकोरेसावधानथईनेमंज्योछेनेतेनिबुद्धिअतिझिणिछेतोपणतेजा
 डिबुद्धिवादाछे एउपस्थन्नगवद्दीतानां ॥ श्लोकछेजे ॥ ॥ यानिशासर्वचूतानांतस्यांजागर्तिसंयमी यस्यांजाग्र
 तिचूतानिसानिशापश्यतोमुनेः ॥ १ ॥ ॥ एश्लोकनोएमअर्थछेजेन्नगवाननुंन्नजनकरवुंतेमांतोसर्वजगतनार्जाव
 निबुद्धिरात्रिनिपेठअंधकारेजुक्तवरतेछेकेतांन्नगवाननुंन्नजननर्थाकरताअनेजेन्नगवाननान्नकछेतेतांतेन्नगवान

नाञ्जननेविषेजाग्याछेकेतांनिरंतरञ्जगवाननुञ्जनकरताथकावरतेछे अनेशब्दस्पर्शरूपरसनेगंधएजेपंचविष
यतेनेविषेजावमात्रनिबुद्धिजाग्रतवरतेछेकेतांविषयनेञ्जोगवताथकाजवरतेछेअनेजेञ्जगवाननाञ्जकछेतेनिबुद्धि
तांतेविषयञ्जोगनेविषेअंधकारेजुक्तवरतेछे केतांतेविषयनेञ्जोगवतानथिमाटेएविरित्येजेपोतानाकल्याणनेअर्थे
सावधानपणेवरतेछेतेजकुशाग्रबुद्धिवाद्याछेनेतेविनातोसर्वेमूर्खछे ॥ इतिवचनान्तं ॥ ॥५०॥ ॥संवत्
१८७६ नामहावदि२ विजनेदिवसरात्रिनेसमेस्वामिश्रीसहजानंदजीमहाराजश्रीगढडामध्येदादाखाचरनादरबा
रमांश्रीवासुदेवनारायणनामंदिरनिआगद्वयआथमणवास्थआरडानिआसरियेंढोलियाउपस्थविराजमानहताअ
नेधोलासुरवाद्यपेस्योहतोनेधोदयोअंगरखापेस्योहतो नेमाथेधोदिपाघवांधिहतिनेपोतानामुखारविदनिआगद्वय
मुनितथादेशदेशनाहरिञ्जकनिसञ्जानराईनेवेठिहति पछेश्रीजीमहाराजबोदयाजेकाईप्रश्नपुछो पछेपुर्णानंद
स्वामियेंप्रश्नपुछ्युंजेदशईद्रियुंछेतेतोरजोगुणनिछे अनेच्यारअंतःकरणछेतेतोसत्वगुणनांछेमाटेएसर्वेइंद्रियुंनेअं
तःकरणतेतोमाइकछेनेञ्जगवानतोमायाथीपरछे तेनोमाइकअंतःकरणेकरिनेकेमनिश्चेथाय अनेमाइकएवीजेच
क्षुआदिकइंद्रियुंतेणेकरिनेञ्जगवानकेमजोयामांआवे पछेश्रीजीमहाराजबोदयाजेमाईकवस्तुयें करिनेमाईकप
दार्थहोयतेजणायमाटे माइकजेअंतःकरणेइंद्रियुंतेणेकरिने जोञ्जगवानजणांणातो एञ्जगवानपणमाइकठस्याए
रित्येतमारुप्रश्नछे पछेपुर्णानंदस्वामितथासर्वेमुनियेंकयुंजेएजप्रश्नछे तेनेहेमहाराजतमेपुष्टकरिआप्युं पछेश्रीजी
महाराजबोदयाजेएनोतोउत्तरएमछे जेपचाशकोटिजोजनपृथ्वीनुं पिठछे तेपृथ्वीउपस्थघटपटादिकअनेकपदार्थ

છે તે સર્વ પદાર્થમાં એ પૃથ્વી રહ્યું છે ને પોતાને સ્વરૂપે કરીને નોંધી પાળે છે અને જ્યારે પૃથ્વીની દૃષ્ટિ એકરિને જોઈયે તારે એ સર્વ
પદાર્થ રૂપે પૃથ્વી થઈ છે ને પૃથ્વી વિના બિજું કાંઈ પદાર્થ નથી ને તે પૃથ્વી જલના એક અંશમાંથી થયે છે અને જલ તો પૃથ્વીને
હેઠે પાળે છે ને પડે પાળે ને ઉપર પાળે ને પૃથ્વીના મધ્યમાં પાળે જલ સર્વ ત્રવ્યાપિર્યું છે માટે જલ નિદ્રિયેં કરીને જોઈયે
તો પૃથ્વી નથી એકલું જલ જ છે અને એ જલ પાળે તે જના એક અંશમાંથી થયું છે માટે તે જ નિદ્રિયેં કરીને જોઈયે તો જલ નથી
એકલું તે જ જ છે અને તે તે જ પાળે વાયુના એક અંશમાંથી થયું છે માટે તે વાયુ નિદ્રિયેં કરીને જોઈયે તો તે જ નથી એકલો વાયુ
જ છે ને તે વાયુ પાળે આકાશના એક અંશમાંથી થયું છે માટે જો આકાશ નિદ્રિયેં કરીને જોઈયે તો વાયુ આદિક જે ચાર
નૂતને તેનું કારણ જે પીંડે બ્રહ્માંડ તે કાંઈ ના સે જ નહિ એકલો આકાશ જ સર્વ ત્રાસે અને એ આકાશ પાળે તામસા હંકાર
ના એક અંશમાંથી ઉત્પન્ન થયો છે ને તે તામસા હંકાર રાજસા હંકાર સાત્વિકા હંકાર ને ત્રિદંદ્રિયું અંતઃકરણ ને દેવતા એ સર્વ
મહત્ત્વના એક અંશમાંથી ઉત્પન્ન થયા છે માટે મહત્ત્વ નિદ્રિયેં જોઈયે તો ત્રણ પ્રકારનાં અંકાર તથા ત્રિદંદ્રિયું અંતઃ
કરણ દેવતા એ સર્વ નથી એકલું મહત્ત્વ જ છે અને તે મહત્ત્વ પાળે પ્રધાન પ્રકૃતિના એક અંશમાંથી ઉત્પન્ન થયું છે માટે
પ્રકૃતિ નિદ્રિયેં જોઈયે તો મહત્ત્વ નથી એકલો પ્રકૃતિ જ છે અને તે પ્રકૃતિ પાળે પ્રલય કાલમાં પુરુષના એક અંશમાંથી નથી
જાય છે અને પાછી સૃષ્ટિ સમે એક અંશમાંથી ઉત્પન્ન થાય છે માટે પુરુષ નિદ્રિયેં કરીને જોઈયે તો એ પ્રકૃતિ નથી એકલો પુરુષ
જ છે અને એવા અનંત કોટિ પુરુષ છે તેમ હામાયાના એક અંશમાંથી ઉત્પન્ન થાય છે માટે એમ હામાયા નિદ્રિયેં જોઈયે તો એ
પુરુષ નથી એકલો મહામાયા જ છે અને એમ હામાયા પાળે મહાપુરુષના એક અંશમાંથી ઉત્પન્ન થાય છે માટે એમ હાપુરુષની રૂ

ष्टियेजोईयेतोएमहामायानथीएकद्वोमहापुरुषजछे अनेएमहापुरुषपणपुरुषोत्तमजगवाननुंधामजेअक्षरतेनाए
कदेशमांथिउपजेछेमाटेएअक्षरनिद्रष्टियेकरिनेजोईयेतोएमहापुरुषादिकसर्वेनथीएकअक्षरजछेअनेतेअक्षरथकि
परअक्षरातितएवाजेपुरुषोत्तमजगवानतेछेनेतेसर्वेनिउत्पत्तिस्थितिनेप्रलयतेनाकर्ताछेनेतेसर्वनाकारणछेअनेजे
कारणहोयतेपोतानाकारज्यनेविषेव्यापकहोयनेतेथिजुदुंपणरहेमाटेएसर्वनाकारणजे पुरुषोत्तमजगवानतेनिद्रष्टि
येकरिनेजोइये तारेएपुरुषोत्तमजगवानवीना विजुंकांइचासेजनहिएवाजे एजगवानतेजरूपाकरिने जीवनाक
द्व्याणनेअर्थेपृथ्वीमांसर्वेमनुष्यनेप्रत्यक्षदर्शनआपेछे तारेजेजीवसंतनोसमागमकरिनेएपुरुषोत्तमजगवाननो
आवोमहिमासमझेछे तारेएनांइंद्रियोअंतःकरणसर्वेपुरुषोत्तमरूपथैजायछे तारेतेमणेकरिनेएजगवाननो निश्चे
थायछे जेमहिरेकरिनेजहिरांवेधायछे पणविजावतेनथीवेधातोतेमजगवाननोनिश्चेतेजगवानवतेजथायछेनेज
गवाननुंदर्शनपणजगवानवतेजथायछे पणमाईकएवांजेइंद्रियोअंतःकरणतेणेकरिनेनथिथातोएमवार्त्ताकरिने
श्रीजिमहाराजजयसच्चिदानंदकहिनेपोतानेउतारेपधारया ॥ ॥इतिवचनान्तम्॥५१॥ संवत् १८७६ना
महावदि ३ त्रिजनेदिवसश्रीजीमहाराजश्रीगढडामध्ये दादाखाचरनीमंडिनिओसरिमां कथावंचावताहताअनेस
र्वेश्वेतवस्त्रधारणकस्यांहतानेपोतानामुखारविंदनिआगद्वयमुनितथादेशदेशनाहरिन्नक्तनिसन्नाचराईने वेठिहतिप
छेतेकथामां अमआव्युंजेसांख्ययोगवदांतनपंचरात्रएच्यारशास्त्रेकरिनेजे जगवाननास्वरूपनेसमझेतेपुरोज्ञानिके
वायतारेमुक्तानंदस्वामियेपुछुं जेहेमहाराजएच्यारशास्त्रेकरिने जगवाननेकेमजांणवानेएच्यारशास्त्रेकरिनेजेज

ગવાનનેનજાણેતેમાંશિન્યૂનતારહેછેતેકહો તારેશ્રીજિમહારાજવોદ્યાજેજેસાંસ્થશાસ્ત્રછેતેજગવાનનેપચવિશમા
કહેછે નેચોવિશતત્વજેમજગવાનવિનાકાંઈકરવાનેસમર્થનથીયાતાંતેમજીવઈશ્વરપણજગવાનવિનાકાંઈકરવા
નેસમર્થનથીમાટેએનેપણચોવિસતત્વજેદ્વાજગણેછે નેજીવઈશ્વરેસહિતઆજેચોવિસતત્વતેનેક્ષેત્રકહેછે નેપચવિ
સમાજેજગવાનતેનેક્ષેત્રજ્ઞકહેછે અનેયોગશાસ્ત્રછેતેજગવાનનેછવિસમાકહેછેનેમૂર્તિમાનકહેછેનેજીવઈશ્વરનેપ
ચવિસમાકહેછેનેચોવિસતત્વનેપૃથકકહેછેનેએતત્વથકીપોતાનાઆત્માનેપૃથકસમજીનેજગવાનનુંધ્યાનકરવુંએમ
કહેછે અનેવેદાંતશાસ્ત્રછેતેજગવાનનેસર્વકારણસર્વવ્યાપકસર્વાધારનિર્ગુણઅદ્વૈતનિરંજનનેકર્તાથકાઅકર્તાને
પ્રાકૃતવિશેષણેરહિતનેદિવ્યવિશેષણેસહિતએમકહેછે અનેપંચરાત્રશાસ્ત્રછેતેજગવાનનેએમકહેછેજેએકજેશ્રીકૃષ્ણ
પુરુષોત્તમનારાયણછેતેજવાસુદેવસંકર્ષણઅનિરુદ્ધપ્રદ્યુમ્નએચતુર્વ્યૂહરૂપેયાયછેનેપૃથવીનેવિષેઅવતારનુંધારણકરે
છેનેતેનેવિષેજેનવપ્રકારનિજક્તિનેકરેછે તેનુંકલ્યાણથાયછેએવિરિત્યેએચારેશાસ્ત્રજગવાનનેકહેછેતેનેયથાર્થસમ
ઝેતોરપુરોજ્ઞાનિકેહેવાય અનેજોબિજાંત્રણશાસ્ત્રનેમુકિનેએકસાંસ્થશાસ્ત્રેકરિનેજગવાનનાસ્વરૂપનેસમઝેતોએ
બાધઆવેજેસાંસ્થશાસ્ત્રમાંજીવઈશ્વરને તત્ત્વથિનોસ્વાનથિકલ્યાતેજ્યારેતત્ત્વનોનિષેધકરિનેતત્ત્વથિપોતાનાજીવા
ત્માનેનોસ્વાસમઝેતારેપચવિસમાંપોતાનોજીવાત્માસમઝાયપણજગવાનનસમઝાય અનેજોએકલેયોગશાસ્ત્રેકરિ
નેજગવાનનાસ્વરૂપનેસમઝેતોએદોષઆવેજેયોગશાસ્ત્રજગવાનનેમૂર્તિમાનકલ્યાછે તેનેપરિછિન્નસમઝેપણસ
ર્વાતર્યામિનેપરિપૂર્ણઆનમસમઝે અનેજોએકવેદાંતશાસ્ત્રેકરિનેજગવાનનાસ્વરૂપનેસમઝેતોએદોષઆવેજેજગ

વાનને સર્વ કારણને સર્વ વ્યાપકને નિર્ગુણ કહ્યા છે તેને નિરાકાર મમ્ને પાત્ર તરુચરણાદિકે રહિતને દિવ્ય અવયવે
સહિત એવો સનાતન જે જગવાનનો આકાર છે તેને ન સમજે અને જો એકલે પંચરાત્ર શાસ્ત્રે કરિને જ જગવાનના સ્વરૂપને સ
મજે તો એવો દોષ આવે જે જગવાનના અવતારને વિષે ન ક્તિ કહી છે તેને વિષે મનુષ્યના વાવે તથા એકદેશ સ્થપણું સમ
જાઈ જાય પણ સર્વાતિયામિ પણુંને પરિપૂર્ણ પણું ન સમજાય માટે એ સર્વે શાસ્ત્રે કરિને જો જગવાનને ન સમજે તો આવા દોષ
આવે છે ને જો એ સર્વે શાસ્ત્રે કરિને સમજે તો જે એક એક શાસ્ત્ર નિસમણે કરિને દોષ આવે છે તે વિજા શાસ્ત્ર નિસમણે કરી
ને દલિ જાય છે માટે એ ચારે શાસ્ત્રે કરિને જ સમજે તે પરિપૂર્ણ જ્ઞાનિકે હેવાય અને જો એ ચાર માં થિ એકને મુકિદે તો પુણો જ્ઞા
નિકે વાયને વેને મુકિદે તો અરધો જ્ઞાનિકે વાય ને ત્રણને મુકિદે તો પાજ્ઞાનિકે વાયને એ ચારેને મુકિને જ પોતાના મન નિ
કલ્પનાયે કરિને ગમે તે વિરિત્યે શાસ્ત્રને સમજિને વરતે છે ને તે જો વેદાંતિ છે અથવા ઉપાસના વાલો છે તે ચેય નુલા પડ્યા છે
પણ કહ્યાણનો માર્ગ એ માં થિકોઈને જ જ્યોનથી માટે એ વેદાંતિ તે દંત્રિ જ્ઞાનિ છે ને એ ઉપાસના વાલો તે પણ દંત્રિ ન ક છે
॥ ઇતિ વચનામૃતં ॥ ॥ ૫૨ ॥ ॥ સંવત્ ૧૮૭૬ નામહાવદિ ૯ નવમિ

ને દિવસ શ્રીજિ મહારાજ શ્રીગઢડામધ્યે દાદા સ્વાચરના દરવારમાં શ્રીવાસુદેવનારાયણના મંદિર નિઆગલ્ય આથમણે
બાસ્ય આરડા નિઓસરિયે દોલિયા ઉપસ્ય આથમણે મુખાર વિંદે વિરાજમાન હતા અને ધોલો સુરવાલ પેસ્યો હતો ને ધોલો
અંગરખો પેસ્યો હતો ને જરકસિ છેડાનું કસું બલ નારે શેલું કેલ્યે વાંધું હતું ને જરકસિ છેડાનો નારે કસું બલ રેટો માથે વાંધ્યો
હતો ને તે પાઘમાં પુષ્પના તોરાણુ કિરત્યા હતા ને કંઠમાં પુષ્પના હાર પેસ્યા હતા અને પોતાના મુખાર વિંદ નિઆગલ્ય સર્વે મુનિ

तथादेशदेशनाहरिचक्रनिसञ्चाञ्चराइनेवेठिहति पछेश्रीजीमहाराजबोल्याजेकोईप्रश्नपुछोतारेमुक्तानंदस्वामियेपु
छुंजेकोईकतोसत्संगमांरहिनेदिवसदिवसप्रत्येद्विनेपांमतोजायछे नेकोईकतोसत्संगमांरहिनेदिवसदिवसप्रत्ये
घटतोजायछे तेनुंशुंकारणछे पछेश्रीजीमहाराजबोल्याजेमांटाजेसाधुतेनोजेअवगुणलेछेतेघटतोजायछे नेतेसा
धुनोजेगुणलेछेतेनुंअंगद्विपांमतुंजायछे नेतेनेअगवाननेविपेअक्तिपणद्विपांमेछेमांटेतेसाधुनोजेअवगुणनलेवो
नेगुणजलेवो अनेअवगुणतोतारेलेवोज्यारेपरमेश्वरनीबांधेअजेपंचवर्त्तमाननिमर्यादातेमांथिकोईकवर्त्तमाननो
तेसाधुअंगकरे तारेतेनोजेअवगुणलेवोपणकोईवर्त्तमानमांतेफेरनहोयनेतेनिस्वाञ्चाविकप्रकृतिठीकनजणातिहोय
तेनेजोईनेनेतेसाधुमांविजाघणाकगुणहोय तेनोत्यागकरिनेजोएकदाअवगुणनेजग्रहणकरेतेतेनाज्ञानवैराग्या
दिकजेशुअगुणतेघटिजायछे मांटेवर्त्तमानमांफेरहोयतोअवगुणलेवोपणअमथोजेअगवाननाचक्रनोजेअवगुण
लेवोनहीनेजोअवगुणलेनहिततेनेशुअगुणनिदिवसदिवसप्रत्येद्विथातीजायछे ॥ इतिवचना

मृतं ॥ ॥ ५३ ॥ ॥ संवत् १८७६ नामहावदि ११ एकादशीनेदिवसस्वामिश्रीसहजानंदजीमहा
राजश्रीगढडामध्येदादाखाचरनादरवारमां श्रीवासुदेवनारायणनामंदिरनिआगद्व्यआथमणेबास्यओरडानिओ
मरियेदोखियाउपस्थगादितकियानंखाविने विराजमानहता नेधोलाखंसपेस्योहतोनेजरियानछेडावालाकसुंदर
टोओह्योहतो अनेअसमानिरंगनोजेरियांनिरेशमनोफेंटोमाथेबांध्योहतोनेपोतानामुखारविंदनिआगद्व्यमुनित
थादेशदेशनाहरिचक्रनिसञ्चाञ्चराइनेवेठिहति पछेमुक्तानंदस्वामियेप्रश्नपुछुंजेमहाराजश्रीमद्भागवतनाएका

दशस्कंधमांजनकराजानेनवयोगेश्वरनासंवादकरिनेकल्याजेन्नागवतधर्मतेनुंजेपोषणतेकमथाय अनेवद्विजिव
नेमोक्षनुंजेद्वारतेउघाडुंकेमथाय पछेश्रीजिमहाराजबोल्याजेस्वधर्मज्ञानवैराग्यनेमाहात्मज्ञानतेणेसहितजेन्नग
वाननिन्नक्तितेणेजुक्तएवाजेन्नगवाननाएकांतिकसाधुतेनाप्रसंगथकिन्नागवतधर्मनुंपोषणथायछे अवेवद्विजि
वनेमोक्षनुंजेद्वारतेपणएवासाधुनाप्रसंगथकिउघाडुंथायछे तेकपिबदेवन्नगवानेदेवहुंतिप्रत्येकयुंछेजे ॥ प्रसं
गमजरंपाशमात्मनःकवयोविदुःसएवसाधुपुरुतोमोक्षद्वारमपावृत्तम्॥३॥ जेवांएजिवनेपोतानासंबंधिनेविषे
दृढप्रसंगछे तेवोनेतेवोजप्रसंगजोन्नगवाननाएकांतिकसाधुनेविषेथायतोएजिवनेमोक्षनुंद्वारउघाडुंथायछे पछे
शुकमुनियेपुछुंजेगमेतेवोआपतकालपडेनेपोतानाधर्ममांथिनखसेतेकीयेलक्षणेकरिनेओलखाय पछेश्रीजिम
हाराजबोल्याजेजेनेपरमेश्वरनावचननिखटकरहेअनेनांनुंमोदुंवचनलोपासकेनहिएविरित्यनोजेनोस्वप्नावहोयते
नेगमेतेवोआपतकालआवेतोयपणएधर्मथकिपडेजनहिमाटेजेनेवचनमांदृढताछेतेनोजधर्मद्रढरहे अनेतेनोजस
तसंगपणद्रढरहे ॥ इतिवचनामतम् ॥ ॥५४॥ ॥ संवत् १८७६ नामहावदि ११
एकादशने दिवसश्रीजिमहाराजश्रीगढडामध्येदादाखाचरनादरवारमां पोतानाउतारानेविषेउगमणेबास्यओर
डानिओसरिउपस्यविराजताहता अनेसर्वेश्वेतवस्वधाणकस्यांहतांनेपोतानामुखारविंदनिआगद्वयसंततथादेशदेश
नाहरिन्नक्तनिसन्नान्नराईनेबेठिहति पछेश्रीजिमहाराजबोल्याजेप्रश्नउत्तरकरोपछेमुक्तानंदस्वामियेपुछुंजेजिव
नेन्नजनस्मरणनोतथावरतमाननोएकदृढावकेमरेतोनिथि पछेश्रीजिमहाराजबोल्याजेएतोअशुन्नएवाजेदेशकाल

क्रियानसंगतेन जोग करि ने रह तो न थिने ते दृढावपण त्रय प्रकार नांछे उत्तम मध्यम ने कनिष्ठ ते मांजा उत्तम दृढता होय
ने देश काल क्रीयाने संग एजो अति चंडा थाय तो ते उत्तम दृढता ने पण टालि नांखे तो मध्यम ने कनिष्ठ दृढता नितो शिवा त के
वि अने देश काल क्रीयाने संग ए अति चंडा थाय ने ते मां पण दृढता जे मछे एमने एम जो रह तो एने पूर्व नुं नारे बिज बल छे ने
नारे पुन्य छे अने देश काल क्रीयाने संग अति पवित्र छे अने ते मां पण जो ए निबुद्धि मलिन थई जाय छे तो एने पूर्व जन्म नुं
तथा आजन्म नुं कोई मोटु पाप छे ते न डे छे अथवा कोई मोटा जगवान ना जक्त नो द्रोह थई गयो छे ते एने न डे छे के म जे देश
काल क्रीयाने संग रुढा छे तो पण ए नुं अंतर चंडु थई जाय छे माटे हवे जो मोटा पुरुष निसे वामांख बड दार थै ने रह तो एनां
पाप बलि ने जस्म थई जाय अने जो अति पापिनां संग थाय तो पाप नो वधारो थाय अने कांड कसु क्रत होय ते पण नाश पां
मे अने मदि रापान नि कर नारि युं जे पात र्युं ते नाग दामां हाथ नांखि ने बसे अने पछे परमेश्वर नो वां क कां दे जे मारुं मन के म
ठे कां णे राख्यु न हिते ने तो म हामु र खजां ण वां ॥

१८७६ नामहावदि १२ द्वादशिने दिवससांझनेसमे श्रीजीमहाराजश्रीगढडामध्ये दादाखाचरनादरबारमां श्रीवा
सुदेवनारायणनामंदिरआगव्यआथमणावारनाओरडानिओसरियेंदोझियाउपस्थविराजमानहता अनेधोखोखे
सपेस्योहतोनेजरियानकसुंबलरेटोओढ्योहतोनेमाथे फरताछेडानोकसुंबिरेटोबांध्योहतोनेपोतानामुखारविंदनि
आगव्यमुनि तथादेशदेशनाहरिन्नक्तनिसच्चाचराइनेवेठिहति अनेनारायणधुन्यकरिनेमुनिझांझमृदंगलैनेकिर्त
नगावताहता पछेश्रीजीमहाराजबोड्याजेकिर्तनराखोनेघडिकप्रश्नउत्तरकरीये एमकहिनेवल्लिश्रीजीमहाराजबो

દયાજેદ્યોદ્ધુપ્રશ્નપુદ્ધુજેશ્રીકૃણ્ણન્નગવાનેગીતામાંચારપ્રકારનાન્નક્તકયાછેતેમાંજ્ઞાનિનેઅધિકકયોછેઅનેચ્યા
રેનેન્નગવાનનાસ્વરૂપનોનિશ્ચેતોસરખોછેમાટેજ્ઞાનિનેકેદરિત્યેવિશેષછેપછેપ્રશ્નનોઉત્તરમુનિયેંકરવામાંઢ્યોપણથ
યોનહિપછેશ્રીજીમહારાજબોધ્યાજેજ્ઞાનિછેતેતોબ્રહ્મસ્વરૂપેવરતેછેનેન્નગવાનનોમહિમાયથાર્થપણેજાણેછેમાટેએ
ન્નગવાનનાસ્વરૂપવિનાવિજિમનમાંકાંડકામનારેતિનથિ અનેવિજાજેત્રણપ્રકારનાન્નક્તછેતેનેન્નગવાનનોનિશ્ચે
તોછેતોયપણન્નગવાનનોમહિમાયથાર્થપણેજાણતાનથિ તેમાટેએન્નગવાનવિનાવિજિકામનારહિજાયછેતેમાટે
જ્ઞાનિનેચરોવચ્ચથાતાનથિતેસારુન્નગવાનનાન્નક્તનેન્નગવાનવિનાવિજિકોઈજાત્યનિકામનારહેમોટિરોત્યછેઅ
નેજેનેકોઈજાત્યનિવાસનાનહોયનેતિવૈરાગ્યવાનહોય અનેજોતેવૈરાગ્યનેજોગેઅહંકારેયુક્તવર્તેતોપણએનેવિષે
મોટિરોત્યછે અથવાઅત્યંતઆત્મજ્ઞાનનુંબલ્લહોયઅથવાન્નગવાનનેવિષેદૃઢન્નક્તિનુંબલ્લહોયનેતેનામાનનેજોગંકરિ
નેજોગરિબહરિન્નક્તનેનમાયનહિ અથવાતેનીઆગદ્યદિનવચ્ચનબોધાયનહિતોપણએનેવિષેમોટિરોત્યછે તેરોત્ય
કરિનેએહરિન્નક્તનુંઅંગદ્વિનેનપાંમેજેમશલાટકુવોરોદતોહોય અનેજોહેઠેપાંણોપોલોબોલેતોશલાટએમકહેજેપા
ણિઘણંથાશેનેજોઉપચ્ચથીરણકતોહોયનેમાંડકાપેતારેઅગ્નિહરેતોશલાટએમકહેજેઆકુવામાંપાંણિથાશેતોઅર્ધા
કોશનુંકેપાકોશનુંથાશેપણવધુનહિથાય તેમજ્ઞાનવૈરાગ્યનેન્નક્તીતેનામાંનમાંજેઅટંટરહેતોએમોટોતોકેહેવાય પણ
જેવુંઅર્ધાકોશનુંકેપાકોશનુંપાણિથયું એવોમોટોથાયપણજેવાનિર્માનિન્નક્તમાંમોટાગુણઆવેતેવામોટાગુણમાં
નઆવેમાટેજેનેન્નગવાનનેપ્રસન્નકરવાહોય તેનેજ્ઞાનવૈરાગ્યન્નક્તિતથાવિજાકોઈશ્રેષ્ઠગુણહોયતેનેઅન્નિમાનેકરિ

નેઅંટટયાવુંનહિ તોએપુરુષનાત્વદાનેવિષેપ્રગટપ્રમાણવાજેશ્રીકૃષ્ણનારાયણતેપ્રસન્નથૈનેનિવાસકરિનેરહેછે પછેમુ
ક્તાનંદસ્વામિયેંપુછ્યું જેહેમહારાજજ્ઞાનવૈરાગ્યચ્ચક્તિતથાવિજાજેશુચ્ચગુણતેનેજોગેકરિને માનઆવેતેમાનનેકિયા
ઉપાયેકરિનેટાણવું પછેશ્રીજીમહારાજબોલ્યાજેનગવાનનાચ્ચક્તનુંમાહાત્મ્યજાંણિનેપોતેદેહેકરિનેતેમનેનમસ્કારક
રેતથાતેમનિસેવાચાકરિકરેનેજોહૈયામાંમાનનોસંકલ્પથાયતો તેનેઓલ્લસેનેવિચારનુંબલરાલેતોમાનટલિજાય
અનેઅતિશેપ્રેમલક્ષણાચ્ચક્તિહોયનેતેચ્ચક્તિયેકરિનેનગવાનતેનેવશવરતતાહોય અનેજોતેચ્ચક્તિનુંચ્ચક્તનાત્વદામાં
માનઆવેતોયપણનેઅતિલોભ્યછે અનેઆત્મજ્ઞાનનુંમાનહોયઅથવાવૈરાગ્યનુંમાનહોયપણતેઅન્નિમાનતોદેહાત્મ
બુદ્ધિનેજદૃઢકરાવેમાટેનગવાનનાચ્ચક્તહોયતેનેકોઈપ્રકારે અન્નિમાનરાલવુંનહિજનગવાનનેરાજિકરયાનોઉપા
યછે અનેઅંતરદ્રષ્ટિવાલાજેનગવાનનાચ્ચક્તહોયતેજોતપાશિનેપોતાનાત્વદાસાંમુંજુવેતોજ્યારેલગારેમાનઆવતુંહશે
તારેત્વદામાંરહિજેનગવાનનિમૂર્તિતેનિનજરકરડિંદેલાતીહશેઅનેજ્યારેનિર્માણવરતાતુંહશેતારેપોતાનાત્વદામાં
રહિજેનગવાનનિમૂર્તિતેનિદૃષ્ટિઅતિપ્રસન્નજણાતિહશે માટેનગવાનનાચ્ચક્તહોયતેનેવિચારનુંબલરાલેનેકોઈપ્રકાર
નુંમાનઉદેયાવાદેવુંનહિઅનેજોમાનસહિતજ્ઞાનવૈરાગ્યચ્ચક્તિહોયતોજેમસોનુંહોયનેતેમાંનગચ્ચક્તેતારેતેસોનુંપનરવ
લુંકેવાય અનેતેથિવધતોનગચ્ચક્તેતોવારવલુંકેવાયનેતેથિવધતો નગચ્ચક્તેતોઆઠવલુંકેવાયતેમણચ્ચક્તનેજ્ઞાનવૈ
રાગ્યચ્ચક્તિમાં જેમજેમઅહંકારનોનગચ્ચક્તેતોઆવેતેમતેમણએઓછાંથાતાંજાયછે માટેમાનરહિતજેજ્ઞાનવૈરા
ગ્યનેચ્ચક્તિતેતોસોલ્લલસોનાજેવાંછે અનેમાનસહિતહોયતેઉપસ્થિતિતોનેઘણોશોનાડેપણનાઅંતરમાંઘાડ્યું

ब्रह्मोयनहि त्यांष्टांतछे जेमपचासकोटियोजनपृथिविते समुद्रपरवतने सर्वभूतप्राणिमात्रतनो आधारछे माटे घणि
बलवानजणायछे ने तेथकि जलबलिघणुं बलवानजणायछे जे जलने विपे पृथ्विछांणानिपेठे तेरछे अने जलथकि तेज
मांघणुं बलजणायछे अने तेजथकि वायुमांघणुं बलजणायछे अने आकाशनुंतो कांई बलजणातुं नथि पण आकाश
सर्वेथि बलवानछे कांजे एच्यारे नो आकाश आधाररूपछे ते ममानरहित जे एनक्तनां ज्ञान वैराग्यने नक्तिते आकाशस
रखां बलवानछे माटे उपस्थितो जणायनहि पण निर्मानि नक्तते सउथि श्रेष्ठछे ने जेम बलक होय ते दिवस कांई माननो
घाटसंकल्प होयनहि ते मजसाधुने तो गमे ते टलि पूजाप्रतिष्ठायाति होय पण बलकनिपेठे मानरहितवर्त्तवुं पछे वलिमु
क्तानंदस्वामिये प्रश्नपुछुं जे इंद्रियुं अंतःकरणने प्राणतथा जाग्रतस्वप्नने सुषुप्ति एत्र एय अवस्था तथा स्थूल सूक्ष्मने कार
ण एत्र एय शरीर ए सर्वथकि जिवनुं स्वरूपन्यांछे एवुं सत्संगमांथिसां नलिने दृढनिश्चेकर्याछे तोय पण इंद्रियुं अंतःकर
णादिकने लोचनलिने सुखरूप एवो जे जिवात्मा ते परमात्मानुं न जनस्मरण करतो थको संकल्पने जोगे करीने दुखियोंके
मथइ जायछे पछे श्रीजिमहाराज बोल्या जे केटलाक सिद्धयायछे ने केटलाक सर्वज्ञयायछे ने केटलाक देवतायायछे इ
त्यादिक अनंत प्रकारनि मोक्षपपांमेछे तथा परमपदने पांमेछे ए सर्वे नगवाननि उपासनाने बले पांमेछे पण उपासना
विना कोई वातसिद्धयाति नथि माटे शास्त्रमांथि आत्मा अनात्मानि विगत्य समझिने अथवा कोई कमोटा संतना मुखथि
वातसां नलिने जांणे जे हुं आत्मा अनात्मानि विगतिकरि लेउं एम विगति याति नथि एतो एजिवने जे टलि पोताना इष्टदेव
जे परमेश्वर तेने विपे निष्ठा होय ते टलो ज आत्मा अनात्मानो विवेकयायछे पण इष्टदेवना बलविना तो कोइ साधनसिद्ध

थातांनयिनेजेनेगोपियुंनाजेविप्रेमलक्षणाचक्रिछेतेनेतोसर्वेसाधनसंपूर्णथांछे अनेजेनेएवंप्रेमनहोयतेनेतोच
गवाननोमहिमासमझवोजेचगवानतोगोलाकवैकुण्ठयेतद्विपब्रह्ममोहोदतेनापतिछे अनेमनुष्यजेवाजणायछे ते
तोचक्रनासुखनेअर्थेजणायछे पणएनिमूर्तिछेतेगोलाकादिकजेपोतानांधामतेनेविपेएकएकनखमांकोटिकोटि
सूर्यनाप्रकाशजुक्तजणायछे नेमृत्युलाकनेविपेतोएचगवाननिमनुष्यसेवाकरेछेनेदिवोकरे तारेएनेआगद्वयप्रका
शथायछे पणएतोसूर्यचंद्रादिकसर्वेनेप्रकाशनादाताछे नेगोलाकादिकजेधामछेतेनेविपेतोराधिकाक्ष्मीआदिक
जेपोतानाचक्रछेतेमणेनिरंतरसेव्याएवाएचगवानछेअनेज्योत्रब्रह्मांडुनोप्रलयथईजायछे तारेआप्रगटचगवान
छेतेजएकरहेछेनेपछेसृष्टिरचवानेसमपणप्रकृतिपुरुषद्वारेकरिनेअनंतकांठिब्रह्मांडुनेएचगवानउपजावेछेएविरि
त्येचगवाननोमहिमाविचारवोएजआत्माअनात्मानाविवेकनुं कारणछेनेजेद्विएचक्रनेचगवाननामहात्म्येसहि
तचगवाननेविपेनिष्ठाछे तेद्वोजएचक्रनाहृदयमांवैराग्यआवेछेमाटेविजासाधननावलनेतजिनेएकबुं चगवान
निउपासनानुंबदराखवुं अनेजेएवोचक्रहोयतेतोएमसमझजेगमेतवोपापिहोयनेअंतसमेजोतिनेस्वामिनारायण
एवानामनुंउच्चारणथाय तोतेसर्वपापथकिछुटिनेब्रह्ममोहोदनेविपेनिवासकरेतोजेएचगवाननोआश्रितहोय नेते
एचगवाननाधामनेपांमेएमांशोसंशयछेएममाहत्म्यसमझतेसारुजेचगवाननोचक्रहोयतेनेचगवाननीउपासनां
नुबदसत्संगकरिनेदिवसेदिवसेद्विपमाडवुं ॥ इतिवचनान्तं ॥ ॥५६॥ ॥संवत्१८७६नाफागणशु
दि २ द्वितियानेदिवसश्रीजिमहाराजश्रीगढडामध्येदादागवाचरनादरवारमांसाधुनिजायगानेविपेविराजमानहता

ને સર્વેશ્વર તથા સ્વધારણ કર્યાં હતાં ને પોતાના મુખાર વિંદનિ આગલ્ય સાધુ તથા દેશ દેશના હરિજન તનિ સન્નાચરાર્જનને બેઠિહ
તિ પછે શ્રીજિમહારાજ બોલ્યા જેને પ્રશ્ન ઉત્તર કરતાં આવડે તે એક એક પ્રશ્ન પુછો પછે મુક્તાનંદ સ્વામિયે પુછ્યું જે મહારા
જ મોક્ષનું અસાધારણ કારણ તે શું છે પછે શ્રીજિમહારાજ બોલ્યા જે જગવાનના સ્વરૂપનું જ્ઞાન ને જગવાનનું માહાત્મ્ય જા
ણવું એવું અસાધારણ મોક્ષનાં હેતુ છે પછે વલ્લિ મુક્તાનંદ સ્વામિયે પુછ્યું જે જગવાનને વિષે જે સ્નેહ તેનું શું રૂપ છે પછે શ્રીજી
મહારાજ બોલ્યા જે સ્નેહનું રૂપ તો એ છે જે સ્નેહમાં કોઈ જાત્યનો વિચાર ન જોઈયે અને બ્યારે જે ગુણ વિચારિને સ્નેહ કરે તે તો
જ્યારે અવગુણ દેખે તારે તેનો સ્નેહ ત્રુટિ જાય માટે હેતો જે મથયું હોય તે મને તે મરે વાદેવું પણ વિચાર કરિને વારે વારે સ્થાપન
ઉત્થાપન કરવું નહિને મુઢપણે જગવાનને વિષે હેત કરવું ને જે ગુણને વિચારિને હેત કરે તે હેતનો વિશ્વાસ નહિ માટે હેતો જે મદે
હના સંબંધિ સંધાયે છે તેવું જગવાનને વિષે હેત કરવું ને એ હેતને મુઢપણાનું હેત કહીયે અને જગવાનનું માહાત્મ્ય જાણિને જે હે
તથા ય છે તેનો વિજિજરિત્યનું છે એમ જાણવું પછે શિવાનંદ સ્વામિયે પુછ્યું જે સત્સંગ મારે વાનો સ્વપણે તો પણ કોઈક અયો
ગ્ય સ્વચ્છાવણે તે કેમ ટલતો નથી પછે શ્રીજિમહારાજ બોલ્યા જે સ્વચ્છાવ સત્સંગમાં અંતરાય કરતો હોય તે ઉપર ય જેને અ
ચ્છાવ ન આવે ત્યાં સુધિ એને ક્યાં સત્સંગનો પુરો સ્વપણે ને તે સ્વચ્છાવને પણ ક્યાં પુરો શત્રુ જાણ્યો છે ત્યાં દ્રષ્ટાંત છે જેમ કોઈક પુ
રુષ આપણો મિત્ર હોય ને તે જ પુરુષે આપણાં આર્જનને મારીનાં સ્યો હોય તો પછે તે સાથે મિત્ર પણ ન રહે અને તેનું માથું કાપવાને તે
યાર થાય કાં જે મિત્ર કરતાં આર્જનો સંબંધ અધિક છે તેમ જો એને પોતાનો સ્વચ્છાવ વરતમાં ન માં જંગ પડાવિને સત્સંગથી
વિમુક્ત કરે એવો છે ને તોય પણ એ નિ ઉપચય વૈર ચ્છાવ આવતો નથી અને તે સ્વચ્છાવ ઉપચયી સચઢતિ ન થિતો જો એને સત્સંગ

मांपुरुहेतनथी अनेजोजेवुंजाईमाहेतमनुष्यनेछेतेवुं जोसत्संगउपस्थहेतहोयतोचुंडास्वप्नावनेततकायटाक्षिनांखे
शामाटेजेजीवतोअतिसमर्थछे केमजेमननेइंद्रियुंएसर्वेतोक्षेत्रछे अनेजीवतोएनांक्षेत्रहछेमाटेजेकरेतेथाय ॥ ॥

॥ इतिवचानामृतं ॥

॥ ५७ ॥

संवत् १८७६ नाफागणशु

दि ५ पंचमीने दिवससंध्याआरतिनेसमेस्वामिश्रीसहजानंदजी महाराजश्रीगढडामध्येदादास्वाचरनादरबारमांजे
परमहंसनिजायगात्यां विराजमानहातानेसर्वेधांदांवल्लधारणकर्यांहतां अनेपोतानामुखारविंदनिआगद्यमुनि
तथादेशदेशनाहरिचक्रनिसञ्चाञ्चराइनेवेठिहति पछेश्रीजीमहाराजबोदयाजेप्रश्नकरां पछेमुक्तानंदस्वामियेंप्रश्न
पुछ्युंजेहेमहाराजज्यारंजनस्मरणकरवावेसेतारे जगवाननाचक्रनाअंतरमारजोगुणतमोगुणनावेगआवेतारे
जनस्मरणनुं सुखआवतुंनर्थीतेएगुणनावेगकेमद्वे तारेश्रीजीमहाराजबोदयाजेएगुणनिप्रवृत्तिनाकारणतोदेह
कुसंगनेपूर्वसंस्कारएत्रएयछे तेमादेहनेजोगेकरिनेजेएगुणप्रवरत्याहोयतेतोआत्माअनात्मनाविच्यारकरिनेटकी
जायछे नेकुसंगेकरिनेप्रवरत्याहोयतेसंतनेसंगेकरिनेटकेछेनेजेरजोगुणतमोगुणनावेगएवेयेंकरिनेपणनद्वे तेतो
कोईकपूर्वनाचुंडासंस्कारनेजोगेकरिनेछे माटेएटलवाघणाकठणछे पछेआनंदानंदस्वामियेंपुछ्युंजेपूर्वनासंस्कार
मक्षिनहोयतेकेमद्वे तारेश्रीजीमहाराजबोदयाजेअतिशेजेमोटापुरुषहोयतेनोजेउपस्थराजीपांथायतोतेनागमेते
वामक्षिनसंस्कारहोयतेनाशपांमेनेमोटापुरुषनोराजीपांथयोहोयतोरांकहोय तेराजाथायनेगमेतेवांचुंडांप्रारब्ध
होयतेरुडांथायनेगमेतेवुंतेनेमाथेविघनआवनारुंहोयतेनाशथेजाय पछेवलिआनंदानंदस्वामियेंपुछ्युंजेशोउपा

यकरतो मोटा पुरुषराजी थाय पछे श्रीजी महाराज बोदया जे प्रथमतो मोटा संत साथे निष्कपटपणे वर्त्तेने कामक्रोधलो
 न्न मोह मद मछर आशा तृष्णा अहंकार इत्या ए सर्व नो त्याग करे अने संत नो गुलाम थै ने रहे ने अंतर मां मान टले जावरहे प
 ण देहे करिने सर्वे ने नमतो रहे तो एने उपस्थ मोटा संतराजी थाय छे पछे माहानु जावानंद स्वामि ये पुछुं जे हे महाराज सत्सं
 ग मां रहे ते थके जे टला अवगुण होय ते सर्वे नाश पायी जाय अने दिन दिन प्रत्ये न्न गवान निज किये द्विपां मती जाय ए नो
 शो उपाय छे पछे श्रीजी महाराज बोदया जे मोटा पुरुष नो जे मजे मगुण ग्रहण करतो जाय ते मते मए निज किये द्विपां मती
 जायने अतिशे जे मोटा होय तेने जो अतिशे निष्कामि जां ए तो पोते कुतरा जे बोकां मि होय ते निष्कामि थाय अने जो मोटा
 पुरुष ने विषे कामि पणानो दोष परे तो गमे ते वो निष्कामि होय तो यपण अतिशे कामि थाय अने मोटाने विषे क्रोधि लो न्नि
 पणुं परे तो पोते क्रोधि लो न्नि थाय ने जो मोटा पुरुष ने अतिशे निष्कामि नि लो न्नि निःस्वादिनिर्मानि निःस्नेहिसमझे तो पो
 ते पण ए सर्व विकार थारहित थै जायने पाको हरि न्न क्त थाय ते पाका हरि न्न क्त नुं शुद्ध क्षण छे तो सारा जे शब्द स्पर्श रूप रस
 ने गंध ए पंच विषय ते नो जे म दुख दायक वस्तु नो सेहे जे अजावरहे छे ते मजे ने सेहे जे अजावरहे छे ने एक परमेश्वर ना स्वरू
 प ने विषे अचक्षु निष्ठावरते छे तेने पाको हरि न्न क्त जां ए वो ते ए वो पाको हरि न्न क्त थयानो तो ए ज उपाय छे जे परमेश्वर ना दा
 स नो गुलाम थइ ने रहे ने ए मजां ए जे ए सर्वे न्न क्त मोटा छे ने हुं तो सर्व थि न्यून छुं ए मजां ए ने हरि न्न क्त नो दा सानु दा स थइ रहे
 ने ए विरित्ये जे वरते तेना सर्व विकार नाश पां मेने तेने दिवसे दिवसे ज्ञान वैराग्य न्न क्त आदिक जे शुच गुण ते द्विपां मता
 जाय छे ॥ ॥ इति वचना मृतं ॥ ॥ ५८ ॥ ॥ संवत् १८७६ नाफागण शुदि ॥५२॥

१४ चतुर्दशीनिदिवसश्रीजिमहाराजश्रीगढडामध्येदादाखाचरनादरवारमां श्रीवासुदेवनारायणनामंदिरनिआग
दयआथमणवारखओरडानिओसरियेदोखियाउपस्थ विराजमानहतानेधोखोखेसपेस्योहतोनेधोखिचादरओढिह
तिनेमाथेहिरकोरनुंधोंधुंधातियुंवांभ्युंहतुंनेद्वलाटनेविषेचंदननिअरचाविराजमानहतिनेपोतानामुखारबिंदनि आ
गदयमुनितथादेशदशनाहरिअक्तनिसअाअराईनेवेठिहतिपछेश्रीजीमहाराजबोदयाजेप्रभउत्तरकरोपछेमुक्तानंद
स्वामियेप्रभपुछुंजेहेमहाराजअगवाननेविषेअसाधारणप्रेमथायतेनुंशुंकारणछे पछेश्रीजीमहाराजबोदयाजे
एकतोअगवाननोविश्वासहोयजेआमुनेमदयाछेतेनिश्वेजअगवानछे तथाआस्तिकपणुंहोयतथाअगवाननांजे
ऐश्वर्यतेनेजांणेजेआअगवानछे तेब्रह्ममोहोदगोलोकश्वेतद्विपएआदिकसर्वेधामनापतिछे तथाअनंतकोटिब्रह्मां
डनापतिछे तथासर्वनाकरताछेअनेपुरुषकालकर्ममायात्रयगुणचोविसतत्वब्रह्मादिकदेवएकोइनेआब्रह्मांडनाक
रताजांणेनहिएकअगवानपुरुषोत्तमनेजकरताजांणे अनेसर्वनाअंतर्जामीजांणेएविरित्यनिसमझएयेसोतोजेप्र
त्यक्षअगवाननास्वरुपनेविषेनिश्वेतेजपरमेश्वरनेविषेअसाधारणसहनुंकारणछे पछेवलिमुक्तानंदस्वामियेपुछुं
जेएवोअगवाननोमहिमापणजांणतोहोय अनेअसाधारणहेतनथायतेनुंशुंकारणछेपछेश्रीजीमहाराजबोदयाजे
जोएअगवाननोआवोमहिमाजांणछे तोएनेअगवाननेविषेअसाधारणहेतछेपणएजांणतोनथीजमहनुमानजि
मांअपारबलहतुंपणकोइकनाजणाव्याविनाजणांणुंनहि अनेजेमप्रलंबासुरबलदेवजीनेद्वैचादयोतारंपोतामांव
दतोअपारहतुंपणपोतेजांणतानोतापछे ज्यांरआकाशवांणियेकयुंतारंजांणयुंतेविरित्येएअक्तनेअगवाननेविषेअ

સાધારણપ્રિતિતોષેપણજણાતિનથી પછેવલ્લિમુક્તનંદસ્વામીયેપુછ્યુંજેપ્રીતિનાબલ્લનેજણાયાનુંશુંકારણછે પછે શ્રીજિમહારાજબોધ્યાજેસતસંગનેસતશાસ્ત્રનુંશ્રવણકરતેસતેનેનગવાનનેવિષેઅસાધારણપ્રિતિછે તેજણાઈઆવે છે પછેવલ્લિમુક્તનંદસ્વામીયેપુછ્યુંજેદેશકાલનેક્રિયાતેનુંડાથાયઅથવાનલાથાયતેનુંકારણતેસંગછેકેકોઈબિજો છે પછેશ્રીજીમહારાજબોધ્યાજેદેશતોપ્રથવિકેવાયતેસર્વઠંકાંણેસરસ્વોછેઅનેકાલપણસરસ્વોછે પણઅતિશેજેમો ટાસમર્થપુરુષહોયતેજેદેશમાંરહેતાહોયતેનેપ્રતાપેકરિનેનુંડોદેશહોયનુંડોકાલહોયનુંડિક્રિયાહોય તેસર્વેસારાથઈ જાયછે નેઅતિશેનુંડાપાપિપુરુષજેદેશમાં રહેતાહોયતેનેજાગકરિનેસારાંદેશનેસારિક્રિયાનેસારોકાલહોયતેપણ નુંડાથઈજાયછે માટેશુચ્ચનેઅશુચ્ચએવાજેદેશકાલનેક્રિયાતેનાહેતુતોપુરુષછેતેપુરુષજોઅતિશેસમર્થ હોયતોસર્વથૂ થવીમાંદેશકાલનેક્રિયાતેપોતાનાસ્વચ્છાવપ્રમાણેપ્રવર્ત્તિવેનેતેથીઉતરતોહોયતોએકદેશમાંપ્રવર્ત્તિવેનેતેથીઉતરતોહોયતોએકગામમાંપ્રવર્ત્તિવેનેતેથીઉતરતોહોયતોએકફલિતથાએકપોતાનુંઘરતેમાંપ્રવર્ત્તિવેવિરિત્યેશુચ્ચઅશુચ્ચજેદેશકાલનેક્રિયાતેનાહેતુતોશુચ્ચનેઅશુચ્ચએવેપ્રકારનાપુરુષછે ॥ ૫૧ ॥ સંવત્ ૧૮૭૬ના ફાગણવદિ ૧ પ્રતિપદાનેદિવસશ્રીજીમહારાજશ્રીગઢડામધ્યેદાદાચરનાદરબારમાંપરમહંસનિજાયગાને વિષેવિ રાજમાંનહતાનેધોલોલેસપેસ્યોહતોનેધોલિચાદરઓદિહતિ અનેમસ્તકઉપસ્યશ્વેતપાઘવાંધિહતિનેતેપાઘનેવિષેધો લાપુષ્પનાતોરાવિરાજમાંનહતાનેકંઠમાંધોલાપુષ્પનાહારવિરાજમાંનહતા અનેપોતાનામુખારવિંદનિઆગદ્યમુનિત થાદેશદેશનાહરિચક્રનિસન્નાચરાર્ડનેબેઠિહતિ પછેશ્રીજિમહારાજબોધ્યાજેસર્વસાધનકરતાંવાસનાટાલવિણ્ણસાધ

નમોટુંછે તેવાસનાટાલવાનિએમવિગતિછે જેશબ્દસ્પર્શરૂપરસનેંગંધએજેપંચવિષયતેનેવિષેજેટલિપોતાનેતૃપ્ણાહોય
તેનોવિચારકરવોજેમારેજેટલિજગવાનનેવિષેવાસનાછે તેટલિજજગતનેવિષેછે કેઓછિવધુછેતેનિપરીક્ષાકરવીને
જેટલિજગવાનનિવાતસાંજલવામાં શ્રોત્રદ્વિદ્વોચ્ચાતી હોયતેટલીજજગતનિવાતસાંજલવામાં લોચ્ચાતિહોયતો
એમજાણવુંજેજગવાનમાનેજગતમાંવરોવસવાસનાછે એવિજરિત્યેસ્પર્શરૂપરસનેંગંધએસર્વેવિષયનોતપાસકરવો
અનેજ્યારેએવિરિત્યેતપાસકરતોકરતોજગતનિવાસનાનેઘટાડતોજાયનેજગવાનની વાસનાનેવધારતોજાયતેએક
રિને એનેપંચવિષયનેવિષેસમબુદ્ધિથઈજાયછેનેસમબુદ્ધિથયાપછેનિંદાનેસ્તુતિસરસાંલાગે અનેસારોસ્પર્શનેત્રુંડોસ્પ
ર્શસરસોલાગેતેમજસારૂરૂપને ત્રુંડુરૂપતથાવાલજાવનનેટદ્દએવિજેશ્ચિયુંતથાકચરોનેકંચનએસર્વેસરસુંચાસેતેમ
જસારાનેત્રુંડાજેરસનેંગંધતેપણસરસાંચાસેએવિરિત્યેસ્વાચ્ચાવિકપણેવરતાયતારેજાણિયેજેવાસનાજિતાંણિ અને
વાસનારહિતવરતવુંએકાંતિકનોધર્મછે અનેવાસનાજરાકરહિજાયતોસમાધિવાલોહોય અનેનાદિપ્રાણતણાતાહો
યતોયપણવાસનાસમાધિમાંથિપાછોરેંચિલાવેછે માટેવાસનાટાલેતેજેકાંતિકજત્તછે પછેમુક્તાનંદસ્વામિયેપુ
છયુંજેવાસનાટાલ્યાનોશોડપાયછે પછેશ્રીજીમહારાજબોલ્યાજેએકતોઆત્મનિષ્ઠાનિદૃઢતાજોડ્યેઅનેવિજુપંચવિષ
યનુંતુછપણુંજાણ્યુંજોડ્યે અનેત્રિજુજગવાનનુંઅતિશેમાહાત્મ્યજાણ્યુંજોડ્યેજેજગવાનવૈકુંઠગોલોકબ્રહ્મમોહાંલ
સર્વધામનાપતિછે માટેએવાજગવાનનેપાંમિનેતુછવિષયનાસુખમાંદુંશુંપ્રિતિરાખુંએવિરિત્યેજગવાનનામહિમાનાંવિ
ચારકરે અનેવલીએમવિચારકરેજેજગવાનનેજજતાંથકાંપણજોકાંઈકરવાંદ્યરહિજશેનેકદાપિજોજગવાનનાધા

ममानिहजवाय नेइंद्रलोकतथाब्रह्मलोकनेविषेन्नगवानमुकशेतोयपणआलोकनाकरतांतोत्यांकोटिगणांवधुसुख
छेएवाविचारकरिनेपणआसंसारनातुछसुखथकिवासनायेरहितथावुंअनेएविरित्येन्नगवाननोमहिमाजांणिनेवा
सनायेरहितथायछे तारपछेएनेएमजणायछे जेमारेकोईकालेवासनाहतिजनहि अनेएतोमुनेवच्यमांकांइकभ्रम
जेंवुंथयुंहतुंपणहुंतोसदावासनायेरहितहुंएवुंआसेछे अनेआविरित्यनोजेएकांतिकधर्मतंतोजेएवानिर्वासनिकपुरु
पहायअनेजनेन्नगवाननेविषे स्थितिथइहायतेनेवचनेकरिनेजपमायपणग्रंथमांलखिराख्योहायतेणेकरिनेनथिप
मातोअनेकोइकसांजलीनेतेविनेतविवातकेवाजायतांकेतांपणआवडेनहि माटेजनेंएकांतिकनाधर्ममांस्थितिथइ
हायतेथकिजएकांतिकनोधर्मपमायछे ॥ इतिवचनामृतं ॥ ॥६०॥ ॥संतत् १८७६

नाफागणवदि३ त्रिजनेदिवसश्रीजिमहाराजश्रीगढडामध्येदादाखाचरनादरवारमांश्रीवासुदेवनारायणनामंदिर
निआगद्वयलिंबडानावृक्षनिहेठेआटाने विषेढालियाउपस्थविराजमानहतानेहिरकोरनुंश्वेतधोतियुंमस्तकेबांध्युंहतुं
नेश्वेतपछेडिआठिहतिनेश्वेतखेसपेस्योहतानेकंठमांश्वेतपुष्पनाहारधारणकर्याहता नेश्वेतपुष्पनातारापाघमांडावि
कोरेलटकताहतानेपोतानामुखारविंदनिआगद्वयमुनितथादेशदेशनाहरिन्नक्तनिसन्नान्नराईनेवेठिहति पछेमुक्तानं
दस्वामियंप्रश्नपुछ्युंजेकामक्रोधलोअतथाअयएमनेजोगेकरिनेपणधीरज्यडगेनहितेनोशोउपायछेपछेश्रीजिमहा
राजबोदयाजेहुंदेहनहिहुंतोदेहथिनोखानेसर्वनोजांणनारोएवांजआत्मातेछुं एविजआत्मनिष्ठातेज्यारे अतिशेदद
थायतारेकोईरित्येकरिनेधीरज्यडगेनहि नेआत्मनिष्ठाविनाविजाअनेकउपायकरेतोपणधिरज्यरहेनहि पछेब्रह्मानं

દસ્વામિયેપુછુંજેજેઆત્મનિષ્ઠાહોયતેઅંતસમેકંટલિકસહાયકરેછે પછેશ્રીજિમહારાજબોલ્યાજેજેમનદીતરવિહો
યત્યાંતોજેનેતરતાંઆવડતુંહોયતેતરિજાયનેજેનેતરતાંનઆવડતુંહોયતેતોઝોથઈરહે પળજ્યારેસમુદ્રતરવોહોયતારે
તોતેવેચનેવાંણનુંકામપડેછે તેમટાઢ્યતડકોનુસતરસમાનઅપમાનસુખદુઃખતેરૂપિજેનદીતેનેતોઆત્મનિષ્ઠાવાલો
હોયતેતરિજાયપળમૃત્યુસમોતોસમુદ્રજેવોછે માટેત્યાંતોઆત્મનિષ્ઠાવાલોહોયતથાવગરઆત્મનિષ્ઠાવાલોહોયએવેચ
નેનગવાનનીઉપાસનારૂપિવાંણનુંકામપડેછે માટેઅંતકાલેતોનગવાનનોદ્રઢઆશરોહોયતેજકામમાંઆવેછે પળ
અંતસમેઆત્મનિષ્ઠાકાંઈકામમાંઆવતિનથી તેસારુનગવાનનીઉપાસનાનેદૃઢકરિનેરાખવી પછેવલિમુક્તાનંદસ્વા
મિયેપુછુંજેનગવાનનોનક્તહોયતેનેસિદ્ધિયુંઆડિઆવેછે તેજેનેનગવાનનાનિશ્ચેમાંડગમગાટહોયતેનેજઆવેછે
કેનિશ્ચેવાલાનેઆવેછે પછેશ્રીજામહારાજબોલ્યાજેસિદ્ધિયુંતોજેનેપરિપક્કનગવાનનોનિશ્ચેહોયતેનેજઆવેછેનેવિ
જાનેતોસિદ્ધિયુંઘણિદુર્લભછે અનેએસિદ્ધિયુંનેપળનક્તનિપરિક્ષાલેવામારુનગવાનજપ્રેરેછેજેનેદુંડપસ્યઘણું
તછે કેસિદ્ધિયુંપસ્યઘણુંહેતછે એવિરિત્યેનગવાનપોતાનાનક્તનિપરિક્ષાજુવેછે પછેજોણકોનક્તહોયનેનગવાન
વિનાવિજુંકાંઈનહોયનેનિર્વાસનિકાવોએકાંતિકનક્તહોયતોનગવાનપોતેતેનક્તનેવશયેજાયછે જેમવામનજીયે
વલિરાજાનુંત્રિલોકિનુરાજ્યલેઈલિધું અનેચૌદલોકનાંવેપગલાંકસ્યાંઅનેત્રિજાપગલાંસારુતેવલિરાજાયેપોતાનુંશ
રિરઆપ્યું એવિરિત્યેશ્રદ્ધાસોતનગવાનનેસર્વસ્વઆપ્યુંતોયનગવાનને વગરવાંકેવાંધ્યાંતોપળનક્તિયકિપડ્યાન
હિતારેએવિપોતાનીઅનન્યનક્તિજોઈનેપોતેનગવાનતેવલિનાવંધનમાંઆવતાહવા અનેનગવાનેતોત્રિજાજાનેક્ષ

एमात्रबांध्याहतां अनेचगवानतोएनिचक्रिरुपिदोरियेंकरिनेबंधांणाछेतेआजदिवससुधिपणअखंडचगवानब
 क्षिनेदरवाजेउचाछे अनेबक्षिराजानिदृष्टिथकिपक्षमात्रपणचगवानछेतेथातानथिएविरित्येंआपणपणविजिसर्वे
 वासनाटाक्षिनेनेचगवानने सर्वस्वअरपणकरिनेचगवाननादासथइरेशुं अनेएमकरतांयचगवानआपणनेवधुदु
 खदेशेतोचगवानपणपोतेआपणवशथैजाशेशामाटेजेपोतेचक्रवत्सक्षछे अनेरुपासिंधुछेतेजेनिपोतानेविषेअ
 तिदृढचक्रिदेखेतेनेपोतेआधिनथइजायछे पछेतेप्रेमचक्रियेंजुक्तजेचक्रनुंमनतेमनरूपिदोरियेंकरिनेबंधनमांआ
 वेछे पछेछुटवानेसमर्थआतानथि माटेजेमजेमचगवानआपणनेकसणिमांराखेतमतेमवधुराजिथयुंजोइयेजेच
 गवानजेमजेममुनेवधुदुखदेशेतमतेमवधुमारवशथाशे अनेपक्षमात्रमुजथिछेटेनहिरहेएवुंसमझिनेजेमजेमच
 गवानअतिकसणिदेताजायतेमतेमअतिराजिथावुंपणकोईरित्येदुखदेखिने अथवादेहनासुखसारुपाछोपगचर
 वोनहिं॥ ॥इतिवचनान्तं॥ ॥६१॥ ॥संवत् १८७६ नाफागणवदि ४ चोथ्यनेदिवसश्रीजीमहारा
 जश्रीगढडामध्येदादाखाचरनादरबारमांचोकवच्येढोक्षियाउपस्थविराजमानहता अनेधोक्षोखेसपेस्थोहता अने
 धोक्षिचादरआदिहति अनेमाथेश्वेतपाघविराजमानहतिअनेतेपाघनेविषेश्वेतपुष्पनाहारतथाश्वेतपुष्पनातोरावि
 राजमानहतानेपोतानामुखारविंदनिआगढ्यमुनितथादेशदशनाहरिचक्रनिसच्चाचराईनेबेठिहति पछेस्वयंप्रका
 शानंदस्वामियेपुछ्युंजेश्रीमद्भागवतमांकत्युंछेजे सत्यशौचदयाक्षांतिइत्यादिकजेओगणचाक्षिसकल्याणकारि
 गुणतेचगवाननास्वरूपनेविषेनिरंतररहेछेतेएगुणसंतनेविषेकेईरित्येआवेछे पछेश्रीजीमहाराजबोद्ध्याजेएगुणस

۱۹

13411

તમાંઆવ્યાનુંકારણતોએછે જેનેજગવાનનાસ્વરૂપનોજથારથનિશ્ચેથાયતોએકદયાણકારિગુણજગવાનનાછેતેસં
તમાંઆવેછે તેનિશ્ચેકેવોહોયતોજેજગવાનનેકાલજેવાનજાંણેકર્મજેવાનજાંણેસ્વચ્ચાવજેવાનજાંણેમાયાજેવાન
જાંણેપુરુષજેવાનજાંણેનેસર્વથકિજગવાનનેજુદાજાંણેએસર્વનાનિયંતાજાંણેનેસર્વનાકર્તાજાંણેઅનેએસર્વનેકર્તા
થકાપણનિર્લેપછેએમજગવાનનેજાંણે અનેએવિરિત્યેજેપ્રત્યક્ષજગવાનનાસ્વરૂપનોનિશ્ચેકર્યોછે તેકોઙ્ગરિત્યેકરિ
નેંડગેનહિતેગમેતેવાંતરેતરેનાંશાસ્ત્રસાંજલે અનેગમેતેવામતવાદિનિવાતસાંજલેઅનેગમેતેવાપોતાનુંઅંતઃકરણકુત
ર્કકરેપણકોઙ્ગરિત્યેકરિનેજગવાનનાસ્વરૂપમાંડગમગાટયાયનહિએવિજાત્યનોજેનેજગવાનનાસ્વરૂપનોનિશ્ચેહોયતે
નેજગવાનનોસંબંધથયોકેવાયમાટે જેનેજેસંઘાથેસંબંધહોયતેનાગુણતેમાંસહજેઆવેજેમઆપણાંનેત્રછેતેનેજ્યારે
દિવાસંઘાથેસંબંધથાયછે તારેતેદિવાનોપ્રકાશનેત્રમાંઆવેછેતેણેકરિનેત્રઆગદ્યઅંધારુંહોયતેનોનાશથઈજાય
છે તેમજેજગવાનનાસ્વરૂપનોદૃઢનિશ્ચયેકરિનેસંબંધથાયછેતેનેવિષેજગવાનનાકદ્યાણકારિગુણઆવેછેપછેજેમ
જગવાનસર્વેપ્રકારેનિર્બંધછેનેજેચાયતેકરવાનેસમર્થછેતેમએજન્મપણઅતિશેસમર્થથાયછે નેનિર્બંધથાયછે પછે
નિર્વિકારાનંદસ્વામિયેપુછ્યુંજેનિશ્ચેહોયતોયપણરુઢાગુણતોઆવતાનથિ અનેમાનનેઈર્ષાતોદિવસેદિવસેવધતિજા
યછેતેનુંશુંકારણહશે પછેશ્રોજીમહારાજવોહ્યાજેજગવાનપાસેંએકઅમૃતલાવિયેંઅનેસિંધડિયોવછુનાગલાવિયેં
અનેદુધપાકનેંસાકરલાવિયેંઅનેઅફિણલાવિયેં અનેતેસર્વેનેજગવાનનાથાસમાંધરિયેંતોપણજેનોજેવાંગુણહોય
તેનોતેવોનેંતેવોજરેપણપલટાઈજાયનહિતેમજેજીવઆસુરોનેઅતિકુપાત્રહોય તેજગવાનનેસમિપેઆવેતોયપણ

पोतानास्वप्नावनेमुकेनहि पछेएकोईकगरिवहरिन्नक्तनोद्रोहकरतेणेकरिनेएनुंनुं दुंधुंथायशामाटेजेन्नगवानसर्वमां
अंतर्यामिरुपेकरिनेरत्याछे तेपोतानिइछाआवेतहांतेदलिसामर्थिजणवेछेमाटेन्नक्तनेअपमानेकरिनेतेन्नगवाननुं
अपमानथायछे तारेतेअपमाननाकरनारानुंअतिशेनुं दुंधुंथायछेजेमहिरण्यकशिपुहतोतेणेत्रिलोकिपोतानेवश
करिराखिहतिएवोवलवानहतो पणतेणेजोप्रव्हादजिनोद्रोहकस्योतोन्नगवानथंनमांथिनृसिंहजिरूपेप्रगटथईनेते
हिरण्यकशिपुनोनाशकरिनांख्यो एमविचारिनेन्नगवाननान्नक्तहोयतेनेअतिशेगरिवपणुंपकडवुंपणकोईनुंअपमा
नकरवुंनहिंकांजेन्नगवानतोगरिवनाअंतरनेविषेपणविराजमानरत्याछे तेएगरिवनाअपमाननाकरतलनुंनुं दुंधुं
रिनांखेछे एवुंजाणिनेकोइअल्पजीवनपणदुबवोनहिंअनेजोअहंकारनेवशथईनेजेनेतेनेदुबतोफरेतोगर्वगंजनए
वाजेन्नगवानतेअंतर्जामिरुपेंसर्वमांव्यापकछेतेखमिसकेनहिं पछेगमेतेद्वारेप्रगटथईनेएअग्निमांनिपुरुषनाअग्नि
माननेसारिपेठेनाशकरेछे तेमाटेतेन्नगवानथिडरिनेजेसाधुहोयतेनेक्षेशमात्रअग्निमांनराखवुंनहिअनेएककिडि
जेवाजिवनेपणदुबवोनहिंएजनिर्मानिसाधुनोधर्मछे ॥ इतिवचनान्तं ॥ ॥६२॥ ॥सं
वत् १८७६ नाफागणवदि ७ सप्तमीनेदिवसस्वामिश्रीसहजानंदजीमहाराजश्रीगढडामध्येदादाखाचरनादरवार
मां श्रीवासुदेवनारायणनामंदिरआगद्व्यआथमणवास्थओरडानिओसरियेढोळियाउपस्थविराजमानहता अने
धोळोखेसपेस्योहतोनेधोळिचादरओढिहति नेधोळुंहिरकोरनुंधोतियुंमाथेबांध्युंहतुंनेकोटनेविषेश्वेतपुष्पनाहारविरा
जमानहता अनेपाघनेविषेगुलाबनापुष्पनातोरारविराजमानहता अनेपोतानामुखारविंदनिआगद्व्यमुनितथादेश

देशनाहरिचक्रनिसचाचराइनेवेठिहति पछेनृसिंहानंदस्वामियेंपुछुंजेचगवाननानिश्वेमांकसरहोयतेनेकंवासंक
ट्पथाय पछेश्रीजीमहाराजबोदयाजेजेनेनिश्वेमांकसरहोयतेनेज्यारचगवानमांकांईसामर्थिदेखाय तारेअतिआ
नंदथायअनेज्यारेसामर्थिनदेखायतारेअंतरझांखुंथैजाय अनेपोतानाह्दामांभुंडासंकट्पथाताहोयतेनेटाळेतोय
पणट्पेनहि तारेचगवानमांअवगुणपरठेजेहुंआटझादाहाथिसतसंगकरिकरिमरिगयोतोय पणचगवानमाराभुं
डाघाटझातानथिएविरित्येचगवानमांदोषपरठे अनेजेपदार्थमांपोतानेहेतहोयनेकोइप्रकारेतेपदार्थमांथिमनपा
छुंनवलतुंहोय तारेतेवोनेतेवोदोषचगवाननेविषेपरठेजेजेममारेविषेकामादिकदोषछे तेमचगवाननेविषेपणछेप
णएचगवानछेतेमोटाकेवायछे एविरित्यनाजेनेअंतरमांघाटथाताहोयतेनानिश्वेमांकसरजांणविणोपरिपक्कनि
श्वेनेकेवाय पछेपरमचैतन्यानंदस्वामियेंपुछुंजेहेमहाराजजेनेचगवाननोपरिपक्कनिश्वेहोयतेनेकेविजात्यनाघाट
थाय पछेश्रीजीमहाराजबोदयाजेजेनेपरिपक्कनिश्वेहोयतेनेतामनमांएमरहेजेमारेसर्वेप्राप्तिथैरहिछे अनेज्यांप्रत्य
क्षचगवानरयाछेत्यांजपरमधामछे अनेआसंतसर्वेतेनारदसनकादिकजेवाछे अनेसतसंगिसर्वेतेताजेवाउद्धव
अकूरविदुरसुदामानेहंदावननागोपतेवाछे अनेजेवाइयुंहरिचक्रछेतेताजेविगोपीयुंतथाद्रौपदिकुंताजिसीतारु
क्मणीलक्ष्मिपार्वतिएवियुंछे अनेहवेमारेकांइकरवुरयुंनथीनेगोत्रोकवैकुंठब्रह्मपुरतेनेहुंपांमिरयोछुं एविरित्यनाघा
टथाय अनेपोतानाह्दामांअतिआनंदवर्त्तेएविरित्यजनाअंतरमांवर्त्ततुंहोयतेनेपरिपक्कनिश्वेजांणवां एमकहिनेप
छेश्रीजीमहाराजएमबोदयाजेतत्वेकरिने चगवाननुंस्वरूपजांण्यापछिएनेकांइजांणवुरतुंनथितेतत्वेकरिनेजांण्या

નિરિત્યકહિયેતેસાંનલોજેસાંનલિનેપરમેશ્વરનાસ્વરૂપનોઅડગનિશ્ચેયાયછે જેપ્રથમતોએનેનગવાનનિમોટાઈજાં
ણિજોડ્યેજેમકોડકમોટોરાજાહોયતેનાજેગોલાનેગોલિયુંહોયતેનેપણસાતનોમિનિતોહવેલિયુંરેવાનિહોય અનેવા
ગવગીચાનેઘોઢાવેલ્યુંઘરેણાંએઆદિકજેસાંમગ્રિયુંતેણેકરિનેદેવલોકસરસાંતનાંઘરજણાય તારેતેરાજાનોજેદરવા
રતયાતેમાંજેસામગ્રિયુંતેતોઅતિશોનાયમાનહોયતેમશ્રીપુરુષોત્તમનગવાનનીઆજ્ઞામાંવર્તતાએવાજેબ્રહ્માંડનાઅ
ધિપતિબ્રહ્માદિકતેનાજલોકનેતેલોકનાવૈનવતેનાપારનેપમાતોનથિ તોજેનાનાન્નિકમલમાંથિબ્રહ્માઉત્પન્નથયા
વાજેવિરાટપુરુષતેનાવૈનવનોપારતોક્યાંથિપમાય અનેએવાઅનંતકોટિજેવિરાટપુરુષતેમનાસ્વામિજેપુરુષોત્તમન
ગવાનતેનુંધામજેઅક્ષરજેનેવિષેએવાંઅનંતકોટિબ્રહ્માંડતેએકએકરોમપ્રત્યેઅણુનિપેઠેઉડતાંફરેછે એવુંએનગવાનનું
ધામછેનેતેધામનેવિષેપુરુષોત્તમનગવાનપોતેદિવ્યરૂપેકરિસદાવિરાજમાનછે અનેતેધામમાંઅપારદિવ્યસામગ્રિ
છે તેનગવાનનિમોટાપનોપારતોઆવેજકેમએવિરિત્યેનગવાનનીમોટાપસમજે અનેજેજેથકિમોટોહોયતેતેથકિ
સૂક્ષ્મહોય અનેતેતેનુંકારણપણહોય જેમપૃથ્વીથકિજલમાંડુંછે અનેતેપૃથ્વીનુંકારણછે અનેતેથકિસૂક્ષ્મપણ
છે નેજલથકિતેજમોટુંછેનેતેજથકિવાયુમોટોછેનેવાયુથકિઆકાશમોટોછે એવિરિત્યેઅહંકારમહત્ત્વપ્રધાનપુ
રુષનેપ્રકૃતિપુરુષનેઅક્ષરએસર્વેએકવિજાથિમોટાછે નેએકવિજાથિસૂક્ષ્મછેનેકારણછે અનેએસર્વેમૂર્તિમાનછેપણ
નગવાનનુંજેઅક્ષરધામછેતેતોઅત્યંતમોટુંછે જેનાએકએકરોમનેવિષેઅનંતકોટિબ્રહ્માંડઅણુનીપેઠેઉડતાંજફરેછે
જેમકોડમોટોહસ્તિહોયતેનાશરીરઉપર્યકિડિલાલિજાતિહોયતેકશીગણતીમાંઆવેનહિ તેમએઅક્ષરનિમોટાઈઆ

गद्यविजुंकोइकांईगणतीमांआवतुंनथोजेमझिणांमछरहोयतेनेमध्येकिडिहोयतेमोटिदेखाय अनेकिडिनेमध्येवि
छिहोयतेमोटिदेखाय नेविछिनेमध्येसापहोयतेमोटिदेखाय अनेसापनेमध्येसमझाहोयतेमोटिदेखाय नेसमझाने
मध्येपाडोहोयतेमोटिदेखाय नेपाडानेमध्येहाथिहोयतेमोटिदेखाय नेहाथिनेमध्येगिरनारसरखोपर्वतहोयतेमोटि
देखाय अनेतेपरवतनेमध्येमेरुपरवतमोटिदेखाय अनेतेमेरुजेवापरवतनेमध्येलोकालोकपरवततेअतिमोटिजणा
य अनेलोकालोकपरवतथकिपृथ्वीअतिमोटिजणाय अनेपृथ्वीनुकारणजेजलतेथकिमोटुंपणछे अनेसूक्ष्मप
णछेएविरित्येजलनुंकारणतेतेजछे तेजनुंकारणवायुछे वायुनुंकारणआकाशछे आकाशनुंकारणअहंकारछेअहं
कारनुंकारणमहतत्वछे महत्तत्वनुंकारणप्रधाननेपुरुषछे अनेप्रधाननेपुरुषनुंकारणमूलप्रकृतिनेब्रह्मछे अनेएसर्वेनुं
कारणअक्षरब्रह्मछेनेतेअक्षरतापुरुषोत्तमन्नगवाननुंधामछे अनेएअक्षरनिसंकोचनेविकाशअवस्थाथातिनथिस
दायएकरूपेरहछे अनेतेअक्षरमूर्तिमानछेपणअतिमोटिछेमोटिकोइनिनजरअक्षरनुरूपआवतुंनथिजेमचांविशत
त्वनुंकारज्यजेब्रह्मांडतेपुरुषावतारकेवायछेनेतेविराटपुरुषजेतेकरचरणादिकेकरिनेयुक्तछे पणतनिमूर्तिअतिशेमो
टिछे मोटिनजरेआवतिनथिअनेतेनिनान्निमांथिथयुंजेकमलतेनानाक्षमांब्रह्मासोवरसलगिचाह्यापणतनोअंतन
आव्योनेजोकमलनेजअंतनआव्योतांविराटपुरुषनापारकेमआवे मोटतेविराटनुरूपनजरआवतुंनथि तेमअक्षर
धामपणमूर्तिवानछे पणकोइनेनजरेआवेनहितेशामोटिजेएवांएवांब्रह्मांडएकएकरोममांसंख्यातउडतांजफरेछे
एवडामोटिछेतेअक्षरधामनेविषेपुरुषोत्तमन्नगवानपोतेसदाविराजमानछे अनेपोतानिअंतयांमिशक्तीयेकरिने

અક્ષરધામઅનેઅનંતકોટિબ્રહ્માંડઅનેતેબ્રહ્માંડનાજેઈશ્વરતેસર્વેનેવિપેઅન્વયપણેરયાછે અનેતેઅક્ષરધામનેવિપેપો
 તાનાસાધર્મ્યપણનેપામ્યાએવાજેઅનંતકોટિમુક્તતેએજગવાનનિસેવાનેવિપેરહેછે અનેતેજગવાનનાસેવકનાએકએ
 કરોમનેવિપેકોટિકોટિસૂર્યનાજેવોપ્રકાશછે માટેજેનાસેવકએવાછે તોએમનાસ્વામિજેપુરુષોત્તમજગવાનતેનોમ
 હિમાતોકેમકેવાયએવાઅતિસમર્થજેજગવાનતેપોતેઅક્ષરમાંપ્રવેશકરિનેઅક્ષરરૂપેથાયછેને પછેમૂલપ્રકૃતિપુરુષ
 રૂપેથાયછેને પછેપ્રધાનપુરુષરૂપેથાયછેનેપછેપ્રધાનમાંથિથયાંજેચોવિશતત્વતેનેવિશેપ્રવેશકરિનેતેરૂપેથાયછે ને
 પછેતેતત્વકરિનેસરજાંણાજેવિરાટપુરુષતેનેવિપેપ્રવેશકરિનેતેરૂપેથાયછેને પછેબ્રહ્માવિષ્ણુશિવમાંપ્રવેશકરિનેતે
 રૂપેથાયછેએવિરિત્યેઅતિસમર્થને અતિપ્રકાશેજુક્તનેઅતિમોટાજેએજગવાનતેપોતાનુંજેઆવુંએશ્વર્યનેતેજતેનેપોતા
 માંસમાવિનેજીવનાકલ્યાણનેઅર્થેમનુષ્યજેવાથાયછેનેમનુષ્યદર્શનકરિસંકેતથાસેવાઅર્ચનાદિકકરિસંકેતેવું રૂ
 પધારણકરેછે જેમકિડિનાપગમાંજિણોકાંટોવાગોહોયતેનેવરછિતથાનરેણિયેકરિનેકાઢેતોની સરેનહિતેતોઅનિશે
 જિણુંલોહોયતેણેકરિનેનિસરે તેમજગવાનપણપોતાનિમોટાઈનેપોતામાંસમાવિનેઅતિશેઅલ્પરૂપનુંધારણકરેછે
 છે જેમઅગ્નિપોતાનોપ્રકાશનેજ્વાલાતેનેસમાવિનેમનુષ્યજેવોથાય તેમજગવાનપણપોતાનિસામર્થિછપાવિનેજિવ
 નાકલ્યાણનેઅર્થેમનુષ્યનિપેઠેવર્તેછે અનેજેમુરખહોયતેતોએમજાંણેજેજગવાનકાંડસામર્થિકેમપ્રગટકરતાનથિ
 પણજગવાનતોમુલગિજીવનાકલ્યાણનેઅર્થેપોતાનિસામર્થિઢાંકિનેવર્તેછે અનેજોપોતાનિમાંલ્પપ્રગટકરેતોબ્ર
 હ્માંડપણનજરમાંનઆવેતોજિવનિશિગણનાએવિરિત્યે મહિમાયેસાંતોજેજગવાનનોનિશ્ચેતેજેનેહદામાંહદપણેથયો

होयतेने कालकर्ममायाकोईबंधनकरवासमर्थनथिमाटेएविरित्येतत्वेकरिनेजन्मगवाननेजाणेतनेकांडीकरवुंरथुंन
 थो पछेनित्यानंदस्वामियेंपुछुंजेएविरित्येंअनुक्रमेकरिनेजन्मगवानमनुप्याकृतिधरेछे केअनुक्रमविनापणमनुप्या
 कृतिधरेछे पछेश्रीजोमहाराजबाढ्याजेअनुक्रमनोकांडीमेद्वनयित्यांष्टांतजेमकोईपुरुषहोयनेतलावनेविपेडबकि
 खायतेडबकिखाइनेगमेतोत्यांतीसरेअथवाकांठनिसरेअथवाआसपासनिसरेतमपुरुषोत्तमजन्मगवानछे तेअ
 क्षररूपधामनेविषे डबकिखाइनेगमेतोत्यांथिपाधराजमनुप्याकृतिनेधारेछे नेगमतोएविरित्येंअनुक्रमेकरिने मनु
 प्याकृतिनेधारेछे एमवार्त्ताकरिनेपछेवलिश्रीजोमहाराजबाढ्याजेजेने अतिदृढनिश्चयहोयतेनुंथोडाकमांलक्षणक
 हुंतेसांजलोजेजेनेपरिपक्वनिश्चयहोयनेतेपोतेअत्यंतत्यागिहोयतोयपणतेपासेगमेतेविप्रवृत्तिमार्गनीक्रीयाकरावियें
 तातेकरेपणतेमांथिपाछोहठेनहिनेकचवाइनेपणकरेनहिराजिथकोकरेनेविजुंएलक्षणजेगमेतेवोपोतामांकोइकस्व
 नावहोयनेतेकोटिकउपायकरेतोयपणटलेएवांनहोयनेजोतस्वनावनेमुकाव्यानां परमेश्वरनो आग्रहदेखेतोतेस्व
 नावनेततकालमुकेनेत्रिजुंएलक्षणजेपोतामांकांडीकअवगुणहोयतोपणपरमेश्वरनीकथाकिर्त्तन तथाजन्मगवानना
 संततेविनाघडिमात्रेवायनहिनेपोतानो अवगुणलेनेसंतनोअतिगुणग्रहणकरे अनेजन्मगवाननीकथाकिर्त्तनने
 जन्मगवाननासंतनोअतिमहिमासमझेएवुंजेनेवर्त्ततुहोयतेनेपरिपक्वनिश्चयजाणवोएवा निश्चयवादानेकोइकदिवसको
 इकप्रारब्धनेजोगेकरिनेकांडीकवर्त्तवामांफेरपडिजायतोयपणतेनुंअकल्याणनथायनेएवांनिश्चयहोयनेते गमेतेवो
 त्यागिहोयतोयपणतेनाकल्याणमांफेरछे ॥ ॥ इतिवचनान्मनं ॥ ६३॥ संवत् १८७६ नाकागणवदि ९ नवमि

नेदिवसस्वामिश्रीसहजानंदजीमहाराजश्रीगढडामध्यदादाखाचरनादरवारमां उगमणेबाख्यआंरडानिओसरिये
दोस्त्रियाउपस्य विराजमानहता नेधोखोखेसपेखोहता नेकादाछेडानोखेसओढ्योहता नेमस्तकेहिरकोरनुंधोतियुंथां
ध्युंहतुं नेतुससीनिनविकंठीकंठनेविषेपेराहतिनेपोतानामुखारविंदनिआगद्यमुनी तथादेशदेशनाहरिचक्रनिसच्चा
नराईनेबेठिहतिपछे श्रीजिमहाराजेमुनीप्रत्यप्रभपुछ्युंजेपुरुषोत्तमएवाजेनगवानतेनुंशरीरआत्मातथाअक्षरछेए
मश्रुतियेकयुंछेतेआत्मानेअक्षरतेतोविकारेरहितछेनेतेआत्मानेअक्षरनेविषेकांडहेयउपाधिनथिनेजेमनगवानमा
याथकिपरछेतेमआत्मानेअक्षरपणमायाथकिपरछे एवाजेआत्मानेअक्षरतेकेईरित्येनगवाननुंशरीरकेवायछेने
जीवनुंशरीरतोजीवथकिअत्यंतविलक्षणछे नेविकारवानछेनेदेहिजेजिवतेतोनिर्विकारिछे माटेदेहनेदेहिनेतोअत्यं
तविलक्षणपणुंछे तेमपुरुषोत्तमनेनेपुरुषोत्तमनाशरीरजेआत्मानेअक्षरतेनेविषेअत्यंतविलक्षणपणुंजोईयेतेकहो
केमविलक्षणपणुंछे पछेसर्वेमुनीयेजेनीजेविवुद्धितेणेतेवांउत्तरकर्योपणयथार्थउत्तरकोईथकियोनहि पछे श्री
जिमहाराजबोदयाजेदयोअमेउत्तरकरियेजे आत्मानेअक्षरएवेनेजेपुरुषोत्तमनगवाननुंशरीरपणुंतेतोव्याप्यपणुं
नेआधिनपणुंनेअसमर्थ्यपणुंतेणेकरीनेछेकेविरित्येतो नगवानजेतेपोतानिअंतर्यामिशक्तियेकरिने आत्मानेअक्षर
तेनेविषेव्यापकछेनेएवेयतोव्याप्यछे अनेनगवानजेतेस्वतंत्रछे नेआत्मानेअक्षरतेतो नगवाननेआधिनछेनेपरतं
त्रछे अनेनगवानजेतेअतिसमर्थ्यछेनेआत्मानेअक्षरतेतो नगवाननिआगद्यअतिअसमर्थ्यछे एविरित्येनगवा
नजेतेएवेयनाशरीरीछेनेएवेयजेतेनगवाननुंशरीरछे अनेशरीरीएवाजेपुरुषोत्तमनगवानतेतोसदायदिव्यमूर्ति

માનહે નેજાજેજગવાનતેજેતેવ્યાપકનેદૃષ્ટાજેસર્વેઆત્માનેતેઆત્માનેવ્યાપ્યનેઆત્માનેદૃષ્ટાજેદેહસર્વે
 માંપોતાનિઅંતર્યામિશક્તિયેકરિનેઆત્માપણેરહ્યાહે અને એવિરિત્યેસર્વેનાઆત્માજેપુરુષોત્તમજગવાનતેજ્યારેરૂપ
 વાનજેદૃષ્ટતેનાઆત્માપણેકરીનેશાસ્ત્રનેવિષેકલ્યાહોય તારેતેપુરુષોત્તમનેદૃષ્ટરૂપેકરિનેપ્રતિપાદનકર્યાહોય ને
 જ્યારેદૃષ્ટાનાઆત્માપણેકરીનેપ્રતિપાદનકર્યાહોય તારેજેપુરુષોત્તમનેઅરૂપપણેકરિનેશાસ્ત્રમાંકલ્યાહોયહે નેવસ્તુ
 તાયેતોરૂપમાનજેદૃષ્ટનેઅરૂપજેઆત્માજેવેયથકિપુરુષોત્તમજગવાનન્યારાહેનેસદામૂર્તિમાનહે નેપ્રાકૃતઆકાર
 રહિતહેનેમૂર્તિમાનથકાપણદૃષ્ટાનેદૃષ્ટાજેવેયનાદૃષ્ટાહે નેજેઆત્માનેઅક્ષરજેસર્વેનાપ્રેરકહેનેસ્વતંત્રહેનેનિયંતાહેનેસ
 કલ્પેશ્વર્યેસંપન્નહે નેપરથકિપરજેઅક્ષરતેથકિપણપરહેજેજગવાનતેજીવનાકલ્યાણને અર્થે
 રૂપાયેકરિનેપૃથ્વીનેવિષેમનુષ્યજેવાજણાયહે તેનેજેઆવિરિત્યેસદાદિવ્યમૂર્તિમાનજાણિનેઉપાસનાત્તિકરેહેતે
 તોજગવાનનાસાધર્મ્યપણાનેપાંમેહેનેઅનંતજેશ્વર્યનેપાંમેહેનેબ્રહ્માવાનેપાંમ્યોજેપોતાનાઆત્માતેજેકરિનેપ્રેમેસ
 હિતનિરંતરપરમઆદરથકિપુરુષોત્તમજગવાનનીસેવાનેવિષેવર્તેહે અનેજેજગવાનનેનિરાકારજાણિનેધ્યાનઉ
 પાસનાકરેહે તેતોબ્રહ્મસુષુપ્તિનેવિષેદ્વાનથાયહે તેજાહોકોઈદિવસનિસરતોનથીનેકોઈજેશ્વર્યનેપણપાંમતોનથીઅ
 નેજાજેવાત્તિઅમેપ્રત્યક્ષદેખિનેકહિહે માટેજેમાંકોઈસંશયનથી અનેઆવાર્તાતોજેનેજગવાનનાસ્વરૂપમાંસદા
 દિવ્યસાકારપણે ઉપાસનાનિદ્વનિષ્ઠાથઈહોયતેથકિજપમાયહેપણવિજાથકિતોપમાતિજનથીમાટેઆવાત્તાનેઅ
 તિદ્વકરિનેરાખજ્યો ॥ ૬૪ ॥ સંવત્ ૧૮૭૬નાફાગણવદિ ૧૪ ચૌદશનેદિવસશ્રીજિમહારા

जश्रीगढडामध्यदादाखाचरनादरबारमां पोतानेपोढवानाआरडानिआंसरियेंगादितकियानंखाविनेविराजमान
हतानेसर्वेश्वेतवस्त्रधारणकस्यांहतां नेपोतानामुग्वारविंदनिआगद्वयपरमहंसतथा देशदेशनाहरिन्नक्तनिसन्नाचरा
इनेवेठिहति नेश्रीजिमहाराजकथाकरावताहतांतसमे मोटामोटापरमहंसनेपोतानेसमिपेबोद्व्याव्यापछेकथानोअ
व्यायपुरांथयोतारेश्रीजिमहाराजबोद्व्याजहवेजंटांमोटासाधुछो तपरस्परप्रश्नउत्तरकरांकेमजंप्रश्नउत्तरक
रांतारंजनेजेविबुद्धिहोयतेजांण्यामांआवे पछेस्वयंप्रकाशानंदस्वामियेंपरमानंदस्वामिनेप्रश्नपुछुंजेआकाशनिउ
त्पत्तिनेलयतेकांयप्रकारेछे तारेपरमानंदस्वामिएप्रश्ननोउत्तरकरवालागापणथयोनहि पछेश्रीजिमहाराजबोद्व्या
जजंमबालकहोयनेतंज्यारेप्रथममातानाउदरमांहोय तारेतयाजन्मसमयमांतेनेहृदयादिकजेइंद्रियुंनंछिद्रतेसूक्ष्म
होयनेपछेजंमजंमतेबालकवृद्धिनेपांमतांजायतेमतेमतेछिद्रनिवृद्धियातिजायनेतेमां आकाशपणउत्पन्नथातोज
णाय अनेज्यारेएवद्वअवस्थानेपांमेतारेएनांइंद्रियुंनंछिद्रतेसंकोचनेपांमतांजायनेतेमां आकाशपणलयथातोज
णायतेमज्यारेविराटदेहउपजेतारेतेनेअवांतरहृदयादिकछिद्रमां आकाशउत्पन्नथातोजणायअनेज्यारेएविराटदेह
नोलयथायतारेआकाशलयपांम्योजणाय एमआकाशनिउत्पत्तिनेलयछे पणजेआकाशसर्वेनोआधारछे तेतोजे
मप्रकृतिपुरुषनित्यछेतेमनित्यछेएनिउत्पत्तिनेलयतेकंवायनहि अनेवलिसमाधियेकरिनेपणआकाशनिउत्पत्तिनेल
यछेतेनिरित्यनेतोजेसमाधिवालाछेतेजांणेछेपछे परमानंदस्वामियेस्वयंप्रकाशानंदस्वामिनेप्रश्नपुछुंजे सुषुम्णा
नाडितेदेहनेमांहिलिकोरेकेमरहिछेनेदेहथिबाहेरंकेमरहिछे तारेएप्रश्ननोउत्तरस्वयंप्रकाशानंदस्वामियेंकरवामांड्यो

पणथयोनहि पछे श्रीजिमहाराजबोल्याजे आब्रह्मांडमांजे टुंकारखानुंछे ते टुंजआपिंडमांपणछेने पिंडमांअल्प
छेने ब्रह्मांडमांमहतछेने जेवोआपिंडनोआकारछे तेवोजब्रह्मांडनोआकारछेने जेमब्रह्मांडमांनदियुंछे तेमपिंडमांना
दियुंछेने जेमब्रह्मांडमांसमुद्रछे तेमपिंडमांकुक्षिनेविषेजलछे नेजेमत्यांचंद्रसूर्यछे तेमपिंडमांइडापिंगलानाडिनेवि
षेचंद्रसूर्यछेइत्यादिकसामग्रिजेमब्रह्मांडमांछे तेमपिंडमांछेअनेआपिंडमां जेइंद्रियुंनिनादियुंछे तेनिब्रह्मांडसाथेंए
कताछे तेजिव्हानाअंतनेपामेतारेवरुणदेवपमायछे अनेवाकइंद्रिनाअंतनेपामेतारेअग्निदेवनपांमेछेअनेत्वचाना
अंतनेपामेतारेवायुदेवनेपांमेअनेशिश्रनाअंतनेपामेतारेप्रजापतिनेपांमेछे अनेहाथनाअंतनेपामेतारेइंद्रनेपांमेछे
अनेतेमजह्दयनेविषेरहिजेसुपुमणानाडितेनुंअंतजेब्रह्मरंधतेनेज्यारेपांमि तारेशिशुमारचक्रनेविषेरहिजेवैश्वानर
नामेअग्निअग्निमानिदेवतातेनेपांमेछेतारेब्रह्मरंधथिलेइनेप्रकृतिपरपुरुषसुधिएकतेजनामारगसदंगरयांछे तेनेदेखे
छे तेतेजनामागरगनेसुपुमणाकहियेएविरित्येसुपुमणानाडिपिंडमांनेब्रह्मांडमांरहिछे पछेवल्लिपरमानंदस्वामियेस्व
यंप्रकाशानंदस्वामिनेप्रश्नपुछ्योजेप्रथमजाग्रतअवस्थानोदयछेकेस्वप्ननोदयछेकेसुपुतिनोदयछे तारेएप्रश्ननोउ
त्तरस्वयंप्रकाशानंदस्वामिनेनआवड्यो तारे श्रीजीमहाराजबोल्याजेजाग्रतअवस्थानेविषेसंहेकरिनेअगवाननिमृ
त्तिनेविषेदक्षथाय तारेप्रथमजाग्रतअवस्थानोदयथायछेनेपछेस्वप्ननोदयथायछेअनेज्यारेमनेकरि
नेचिंतवनकरतेकरतेस्वप्ननेविषेअगवाननिमृत्तिमांदक्षथायतारेप्रथमस्वप्ननोदयथायनेपछेजाग्रतनोनेसुपुतिनो
दयथायछे अनेज्यारेअगवाननिमृत्तिनुंचिंतवनकरतेकरतेउपशमपणेकरिनेदक्षथायछे तारेप्रथमसुपुतिनोदय

થાયછેનેપછેજાગ્રતનોનેસ્વપ્નનોલયથાયછે એવિરિત્યેએપ્રશ્નનોઉત્તરકસ્યો પછેવલિસ્વયંપ્રકાશાનંદસ્વામિયેંપરમા
નંદસ્વામિનેપ્રશ્નપુછ્યોજેઋગવાનનેવિષેજ્ઞાનશક્તિક્રિયાશક્તિનેદ્વિશક્તિછેતેકેમસમજાવિ તારેશ્રીજિમહારાજહ
સિનેચોદ્યાજેએનોઉત્તરતોતમનેપણનહિઆવડતોહોયએમકહિને પોતેઉત્તરકરવાદ્વાગાજેઆજીવજ્યારેસત્વગુણપ્ર
ધાનપણેવરતતોહોયને તારેજેકર્મકરેતેકર્મનુંફલતેજાગ્રતઅવસ્થાછે અનેઆજીવજ્યારેરજોગુણપ્રધાનપણેવરતે
નેતેસમયમાંજેકર્મકરેતેકર્મનુંફલસ્વપ્નઅવસ્થાછે અનેજ્યારેઆજીવતમોગુણપ્રધાનપણેવરતતોહોય નેતેસમય
માંજેકર્મકરેતેનુંફલતેસુષુપ્તિઅવસ્થાછેઅનેતેસુષુપ્તિઅવસ્થાનેઆજીવપાંમેછે તારેજેવીપાંણાનિશીલાહોયતેજેવો
જડથૈજાયછે અનેએનેકોઈપ્રકારનુંજ્ઞાનરેતુંનથીજેદ્વિપંડિતછુંકેમૂર્ખછુંકેઆકામકસ્યુંકે કેઆકામકરવુંકેકેઆ
મારિજાતિછેકેઆવોમારોવર્ણછેકેઆવોમારોઆશ્રમછે કેઆમારુંનામછેકેઆરૂપછેકેદેવછુંકેમનુષ્યછુંકેવા
લકછુંકેવૃક્ષછુંકેધર્મિષ્ઠછુંકેપાપિષ્ઠછુંકેઆદિકકોઈપ્રકારનુંજ્ઞાનરેતુંનથી અનેએવિરિત્યનોજ્યારેઆજીવથૈજાયછે
તારેજેઋગવાનછેતેએનેજ્ઞાનશક્તિયેંકરિનેસુષુપ્તિમાંથિજગાદિનેએનેએનીસર્વેક્રિયાનુંજ્ઞાનઆપેછેતેનેજ્ઞાનશક્તિકહિ
યે અનેએજીવજેજેક્રિયાનેવિષેપ્રવરતેછેતેઋગવાનનિજે ક્રિયાશક્તિતેનુંઅવલંબનકરિનેપ્રવરતેછે તેનેક્રિયાશક્તિ
કહિયે અનેએજીવજેજેકોઈપદાર્થનીદ્વિછાનેપ્રાપ્તથાયછે તેપરમેશ્વરનીદ્વિશક્તિનેઅવલંબનેકરિનેપ્રાપ્તથાયછેતેને
દ્વિશક્તિકહિયે અનેએજીવનેજાગ્રતસ્વપ્નસુષુપ્તિએત્રણઅવસ્થાઓગવાયછે તેકેવલકર્મકરિનેજનથીઓગવાતિ
એતોએનેકર્મનાફલપ્રદાતાજેપરમેશ્વરતેએજીવનેજ્યારેકર્મફલનેઓગવાવેછે તારેઓગવેછેકેમજેઆજીવજ્યારેજા

ग्रतअवस्थानाफलनेजोगवतोहायने तारेण्डुछेजेमारस्वप्नमांजावुंछे ताएनीवतस्वप्नमांजवायनहिशामाटेजेफल
 प्रदाताजेपरमेश्वरतेएनीवृत्तियुंनेरुंधीराखेछेअनेस्वप्नमांथिजाग्रतमांआववानेइछेतोजाग्रतमांअवायनहिअनेसु
 पुप्तिमांपणजवायनहि अनेसुपुप्तिमांथिस्वप्नमांतथाजाग्रतमांअवायनहिताज्यारेजेकर्मनाफलनाजोगवावनारा
 परमेश्वरछे तेएनेजेअवस्थानाकर्मफलनेजोगवावेतेनेजजोगवीसकछेपणएजीवपोतानिइछायेकरिनेअथवाक
 र्मेकरिनेकर्मनाफलनेजोगवीसकतोनाथिएविरित्येजगवाननेविषेज्ञानशक्तिक्रियाशक्तिनेइछाशक्तिरेरहिछेएमश्री
 जीमहाराजेरुपाकरिनेउत्तरकस्थो ॥इतिवचनामृतं॥६५॥ संवत् १८७६ नाफागणवदिअमांसनेदिवसस्वा
 मिश्रीसहजानंदजिमहाराजश्रीगढढामध्येदादाखाचरनादरवारमां उगमणंबास्यआरडानिआंसरियेंदोलियाउप
 र्यविराजमानहताअनेकाळाछेडानोखेसपेस्याहतोनेधोलिपछेडिआदिहतिनेमाथेधोलाफेंढोवांथ्योहतो नेपोताना
 मुखारविंदनिआगद्यमुनितथादेशदेशनाहरिचक्रनिसच्चाचराइनेवेठिहति पछेश्रीजिमहाराजबोढ्याजेश्रीमद्भा
 गवतनेविषेवासुंदवसंकर्षणप्रद्युम्ननेअनिरुद्धएचतुर्व्यूहनिजवात्ताछे तेकांइठकांणेंएनेसगुणकरिकहेछे अनेकांइठ
 कांणेंएनेनिर्गुणकरिकहेछे तेज्यारेनिर्गुणकरिनेकहेछे तारेवासुंदवजगवाननेकहेछे नेज्यारेसगुणकरिनेकहेछे तारे
 संकर्षणअनिरुद्धप्रद्युम्ननेकहेछे माटेज्यारेनिर्गुणपणेंकल्याहोयतारेसांचननारानिनेवांचनारानिमतिभ्रमिजायछे
 अनेएमजांणेंछेजेजगवाननोताआकारनथितसमझनारानिअवलिसमझण्यछेअनेशाखमांजेशब्दछुल्लछे तेएकां
 तिकचक्रविनाविजानेंसमझातानथि तेक्रियाशब्दछुल्लतोजेजगवानअरूपछे ज्योतिस्वरूपछेनिर्गुणछेनेंसर्वत्रव्या

પકછે એવાંવચનસાંઝલિનેમૂર્ખહોયતેએમજાણેજેશાસ્ત્રમાંતોઝગવાનનેઅરૂપજકલ્યાછે અનેજેએકાંતિકઝત્તહોયતેતોએમજાણેજેશાસ્ત્રમાં ઝગવાનનેજેઅરૂપનેનિર્ગુણકલ્યાછે તેતોમાયિકએવાંજેરૂપનેગુણતેનાનિષેધનેઅર્થેકલ્યાછેપણઝગવાનતોનિત્યદિવ્યમૂર્તિછે નેઅનંતકલ્યાણગુણેજુત્તછે નેતેજનાપુંજરૂપકલ્યાછે તેતોમૂર્તિવિનાતેજહોયનહિ માટેએતેજતેમૂર્તિનુંછે જેમઅગ્નિનિમૂર્તિછે તેમૂર્તિમાંથિઅગ્નિનિજ્વાલાપ્રગટથાયછે તેણેકરિનેતેઅગ્નિનિમૂર્તિદેખાતિનથિ અનેજ્વાલાદેખાયછેપણસમદ્રુહોયતેએમજાણેજેઅગ્નિનિમૂર્તિમાંથિજજ્વાલાનિકલેછેતેમજવરૂણનિમૂર્તિમાંથિજલપ્રગટથાયછેતેજલદેખાયછેઅનેવરૂણનિમૂર્તિદેખાતિનથિ પણસમદ્રુહોયતેએમજાણેજેવરૂણનિમૂર્તિમાંથિસર્વેજલછે તેમબ્રહ્મસત્તારૂપજેકાંઠિસૂર્યજેવોપ્રકાશછે તેપુરુષોત્તમઝગવાનનિમૂર્તિનોપ્રકાશછે અનેશાસ્ત્રમાંએવાંવચનહોયજેજેમકાંઠિકરિનેકાંઠોકાઠિને પછેબેયનોત્યાગકરે તેમઝગવાનપૃથ્વીવિનોઞારઉતારવાનેકાજેદેહનેધરેછે તેઞારઉતારિનેદેહનોત્યાગકરેછે એવાજેશબ્દનાછલતેનેસાંઝલિનેમૂર્ખહોયતેનૂલાપડેછે અનેઝગવાનનેઅરૂપસમજેછે પણઝગવાનનિજેમૂર્તિતેનેદિવ્યજાણતાનથિ અનેએકાંતિકઝત્તહોયતેતોએમજાણેજેજ્યારેશ્રીરૂપણઝગવાનઅર્જુનનિ પ્રતિજ્ઞારાખવાને કાજેબ્રાહ્મણનાપુત્રલેવાનેગયા તારેદ્વારિકામાંથિ રથઉપરચલેસિનેઅર્જુનસોતાચાલ્યાતેલોકાલોકપર્વતનેઓલંઘિનેમાયાનોજેઅંધકારતેનેસુદર્શનચક્રેકરિને કાપિનેતેનેવિષેરથનેહાકિને નેતેજપૂંજનેવિષેપ્રવેશકરિને અનેનૂમાપુરુષપાસેથિબ્રાહ્મણનાપુત્રનેલેઈઆવતાહવામાટેશ્રીરૂપણઝગવાનદિવ્યમૂર્તિહતાતોતેનેપ્રતાપેકરિનેલાકડાનોજેરથ અનેપંચઋતનાદેહવાલાજેઘોડાતેસર્વદિવ્યનેમાયાપરજેચૈતન્યતેરૂપેથા

ताहवा अनेंजोदिव्यरूपनथयाहोयतो जेदुंमायानुंकारजहोयतेदुंमायामांजखिनथायपणमायाथिपरजे ब्रह्मत्यां
सुधिपोचेनहि माटेजेजगवाननिमूर्तिनेप्रतापेमाइकपदारथहतांतेपणअमाईकथयाएवुंजेजगवाननुं स्वरूपतेनें
मूर्खहोयतेमाइकसमझे अनेजेएकांतिकसंतछे तेतोजगवाननिमूर्तिनेअक्षरातितसमझेछेनेमूर्तिवानएवाजेपुरुषो
त्तमजगवानतेनेब्रह्मरूपजेअनंतकोटिमुक्त अनेंअक्षरधामएसर्वेनाआत्माजांणेछे माटेकोइगमेतेवांशाखवंचातां
होयनेंतेमांजगवाननुंनिर्गुणपणेकरिनेप्रतिपादनआवेतेठकांणेएमजांणवुं जेएजगवाननिमूर्तिनोमहिमाकथ्योछे
पणजगवानतोसदामूर्तिवानजछे एविरित्येजेसमझेतेनेंएकांतिकजक्तकइये ॥ इतिवचनान्तं ॥

॥६६॥ संवत् १८७६ नाचैत्रशुद्धि ७ सातम्यनेदिवसस्वामिश्रीसहजानंदजीमहाराजश्रीगढडामध्येदादाखाचर
नादरबारमांमुनिनेउतारेविराजमानहता अनेसर्वेश्वेतवस्वधारणकस्यांहतां नेपोतानामुखारविंदनिआगद्वयमुनित
थादेशदेशनाहरिजक्तनिसच्चाचराईनेबेठिहतिपछे श्रीजिमहाराजेमुनिप्रत्येप्रश्नपुछ्युंजेकोइपुरुषछेतेनेआलोकना
सुखमांतोप्रीतिजनथिनेपरलोकजेजगवाननुंधामतथाजगवाननिमूर्तिनेविषेवासनाछे अनेजेतेनोसंगकरेतेनुं
पणएविजजात्यनुंहतकरेजेआमारोसंगीछे तेनेआसंसारनिवासनातुटिजायनेजगवाननेविषेप्रीतिथायतोघणुंसा
रुंछे अनेजेदुंकांइजतनकरेतेसर्वेदेहनेमुकिनेजगवाननाधाममांगयाकंडेसुखआपेएवुंजकरेपणदेहनासुखनेअ
र्थेतोकांइक्रीयाकरेजनहि एवाजेपुरुषहोयतनासरखाजेगुणतेमुमुक्षुनेविषेकमसमजतां आवेनेकमसमजतांनआ
वेएप्रश्नछे पछेमुक्तानंदस्वामियेकयुंजेजेनेआलोकनासुखमांइछानथि एवासतपुरुषछेतेनेविषेदेवनिबुद्धिराखेअ

[illegible]

॥ ६७ ॥ ॥ संवत् १८७६ नाचैत्रशुदि ९ नवमिनेदिवसस्वामिश्रीसहजानंदजीमहाराज श्रीगढडामध्येदादाखाचरनादरवारमां श्रीवासुदेवनारायणनामंदिरनिआगव्यक्षिबडानादक्षहेठेढोलियाउपस्थवि राजमानहतानेधोखेसपेस्थाहतो नेधोखिचादरओदिहतिअनेमाथेधोखुंहिरकोरनुंधोतियुंवांधुंहतुं अनेपोताना

11E 311

मुखारविंदनिआगद्यमुनितथादेशदेशनाहरिन्नक्तनिसञ्चाञ्चराईनेवडिहति पछेश्रीजीमहाराजबोल्याजेअमेएक
प्रश्नपुछियेछइयेतारेमुनियेकयुंजेपुछो पछेश्रीजीमहाराजबोल्याजेओगएतेराकाळमांअमनेएकमैनासुधियारे
निद्राआवे तारेएमन्नासतुंजेअमेपुरुषोत्तमपुरिनेविपेजेनेश्रीजगन्नाथजीनीमूर्तिनेविषेप्रवेशकरिनेरह्याछइये ने
तेमूर्तिताकाष्टनिजणायपणतेनेनेत्रकरिनेअमे सर्वनेदेखताअनेपुजारिनोन्नर्त्ताचावतथाछळकपटसर्वदेखता अ
नेएविरित्येआपणासतसंगमांजेसमाधिनिष्ठपुरुषहोय तेपणसमाधियेकरिनेबिजानादेहमांप्रवेशकरिनेसर्वनेदेखे
छे अनेसर्वशब्दनेसांनलेछेअनेशास्त्रमांपणएवांवचनछेजेशुकजावक्षमांरहिनेबोल्याहतामाटेमोटाजेसत्पुरुषहो
यअथवाजेपरमेश्वरहोयतेज्यांइछाआवेत्यांप्रवेशकरेछेमांटेपरमेश्वरेपांतानिआज्ञायेकरिनेजेमूर्तिपूजवाआपि
होयतेमूर्तिअष्टप्रकारनिकहिछे तेमांपोतेसाक्षात्प्रवेशकरिनेविराजमानरेछे तेमूर्तिनेजेअगवाननोन्नक्तपुजतोहो
यतारेजेमप्रत्यक्षअगवानविराजताहोय नेतेनिमर्यादाराखेतेमतेमूर्तिनिपणराखीजाइयेअनेतेमजसंतनाह्दामां
अगवाननिमूर्तिरहिछे तेसंतनीपणमर्यादाराखिजाइयेतेतोएन्नक्तदेशमात्रराखतोनथी अनेमूर्तिनेतांचित्रामण
निअथवापाषाणादिकनिजांणेछे अनेसंतनेबिजामांणसजेवाजांणेछे अनेअगवानतांश्रीमुखेएमकयुंछे जेमारी
अष्टप्रकारनिजेप्रतिमातथाजेसंतनेनेविपेहुंअखंडनिवासकरिनेरहुंछेतेएन्नक्तताअगवाननिप्रतिमाआगद्यतथा
संतआगद्यगमेतेदळांफेदफतुरकरेछेपणक्षमात्रअगवाननोडरराखतोनथीएनेअगवाननानिश्वेछेकेनथिएप्रश्न
छे तारेपरमहंसबोल्याजेज्यारेएअगवाननेअंतरजांमांजांणिनेमर्यादानथिराखतातोएनेअगवाननानिश्वेजनथिप

છે શ્રીજીમહારાજ વાંદ્યાજે એને નિશ્ચેતો નથિ અને ઉપસ્થતી પાલંડ જેવી જત્તી કરે છે તારે એનું કલ્યાણ થાશે કે નહિ થાય પછે સંત વાંદ્યાજે એનું કલ્યાણ નહિ થાય પછે શ્રીજીમહારાજ વાંદ્યાજે જેને જગવાન નિમૂર્તિને વિષે નાસ્તિક પણુ આવે ને સંતને વિષે નાસ્તિક પણુ આવે તેને એટલે જ નહિરે એને તો જેનું જ જન સ્મરણ કરે છે એવા જે પ્રત્યક્ષ જગવાન તેને વિષે પણ નાસ્તિક પણુ આવશે અને જગવાનનાં જે ગોલોક બ્રહ્મપુર આદિકથા મહે તેને વિષે પણ નાસ્તિક પણુ આવશે અને જગ તને જે ઉત્પત્તિ સ્થિતિને પ્રલય તેને પણ કાલે કરિને ને માયાયે કરીને ને કર્મે કરિને માંનશે પણ પરમેશ્વર વતે કરિને નહિ માં ને એવાં પાકો નાસ્તિક થાશે પછે મુક્તાનંદ સ્વામિયે પુછ્યું જે એનાસ્તિક પણાનું હેતુ તે કોઈ પુર્વનુકર્મ છે કે કોઈ કુસંગ છે પછે શ્રીજીમહારાજ વાંદ્યાજે નાસ્તિક પણાનાં હેતુ તો નાસ્તિકનાં ગ્રંથ સાંજ લવાજ છે અને નાસ્તિકનાં ગ્રંથને વિષે જેને પ્રતી તિહોય તેનાં જે સંગતે પણ નાસ્તિક પણાનાં હેતુ છે અને વલિકામ ક્રોધ લોજ અહંકાર માન ને ઈર્ષ્યા એ પણ નાસ્તિક પણાનાં હેતુ છે કે મજે જ્યારે એમાં યલો એકે સ્વચ્છાવવત્તો હોય તારે નારદ સનકાદિક જેવા સાધુવાત કરે તોય પણ મનાય નહિ અને એનાસ્તિક પણું મંટક્યારે તો જ્યારે શ્રીમદ્ભાગવત જેવા આસ્તિક ગ્રંથને વિષે કહિજે જગત નિઉત્પત્તિ સ્થિતિ પ્રલય રૂપ એવિ જગવાન નિર્લાલાતે ને સાંજ લે તથા જગવાનનું ને સંતનું માહાત્મ સમજે તારે એનું નાસ્તિક પણું જાય ને આસ્તિક પણું આવે ॥

॥ ઇતિ વચનામૃતં ॥

॥ ૬૮ ॥

॥ સંવત્ ૧૮૭૬ ના ચૈત્ર શુદી

૧૨ દ્વાદશી ને દિવસ સ્વામિશ્રી સહજાનંદજીમહારાજ શ્રીગઢડામધ્યે દાદાચરનાદરબારમાં શ્રીવાસુદેવનારાયણ નામંદિર આગલ્ય આથમણે વાસ્થ્ય ઓરડા નિઓસરિયે દોલિયા ઉપરથી વિરાજમાન હતા અને સર્વે શ્વેત વસ્ત્રધારણ કર્યાં

હતાં અને પોતાના મુખારવિંદનિ આગલ્ય મુનિ તથા દેશ દેશના હરિજન કનિસના નરાઈને વેઠિહતિ પછે શ્રીવાસુદેવના
રાયણ નિસંધ્યા આરતિ થૈરહિ તે પછે નારાયણ ધુન્ય કરિને પછે શ્રીજીમહારાજ બોલ્યા જે ધર્મ તે કેનું નામ છે એના શાસ્ત્ર
નિરિત્યે કરિને ઉત્તર કરો અને જે હિંસક રાજા હતા તે પણ શરણે આવ્યાં હોય તેને મારતા નહિ અને મારવા પણ દેતા નહિ મા
દેશરણે આવ્યાં જે જીવતેને માસ્યાનું જેમ પાપ છે તેમ વિજાને માસ્યાનું પાપ છે કેનથી પછે એનો ઉત્તર જેમ જેને નાશો તેમ તે
ણે કરવા માંઢ્યો પણ શ્રીજીમહારાજ આશંકા કરિણે કોઈથી ઉત્તર થયો નહિ પછે મુનિ સર્વે બોલ્યા જે હે મહારાજ અમે
એજ તમને પ્રશ્ન પુછિયે છે એ જે યજ્ઞાદિકને વિષે પશુ હિંસા સહિત ધર્મ કયો છે અને અહિંસા રૂપ પણ ધર્મ કયો છે માટે એજ મ
જથાર્થ હોય તેમ કહો પછે શ્રીજીમહારાજ બોલ્યા જે હિંસા યુક્ત જે ધર્મ છે તે તો ધર્મ અર્થને કામ પર છે તે પણ હિંસાના સંકો
ચને અર્થે કયો છે અને અહિંસા મય જે ધર્મ છે તે મોક્ષ પરાયણ છે અને એ સાધુનો ધર્મ છે ને હિંસા મય જે ધર્મ છે તે તો રાગ પ્રા
મ છે પણ કલ્યાણને અર્થે નથિ અને જે અહિંસા રૂપ ધર્મ છે તે તો કેવલ કલ્યાણને અર્થે છે માટે ગ્રહસ્થ અથવા ત્યાગી એ સ
ર્વેને અહિંસા રૂપ જે ધર્મ તેજ કલ્યાણને અર્થે કયો છે જેમ રાજા ઉપરિચરવસુરાજ્ય માં હતા તોય પણ અહિંસા ધર્મને વિષે
યા હતા તે માટે સાધુને તો મનક્રમ વચને કરિને કોઈનું ઞંદુવાં ચવું નહિ અને કોઈવાતનાં અહંકાર પણ રાખવો નહિ ને સર્વ
નાદાસાનુદાસ થૈને રહેવું અને ક્રોધે યુક્ત જે પ્રકૃતિ તે તો દુષ્ટનો ધર્મ છે અને શાંત સ્વચ્ચાં વરતવું તેજ સાધુનો ધર્મ છે અને
કોઈકેશે જે હજારું માંણ સને નિમમાં વરતાવવાં હોય તેને કેમ સાધુ તો ગ્રહણ કર્યે ચાલે તો એનો ઉત્તર છે જે રાજા યુધિષ્ઠિ
રનું હજારો ગાઉમાં રાજ્ય હતું તોય પણ સાધુ તો રાખિહતિ ને ડારાંદેનારા તો નિમસે નજે વાહજારું હોય તે વારિયે તોય પણ તે

कर्यांविनानुरहेवायनहि मांतिखास्वन्नाववादानितोकांइखोव्यनथिएवातोघणायहोयपणसाधुथावुं एजघणुंदु
हंनछे ॥ ॥ इतिवचनामृतं ॥ ॥६९॥ ॥ संवत् १८७६ नाचैत्रशु
दि १५ पुन्यमनेदिवस श्रीजिमहाराजश्रीगढडामध्येदादाखाचरनादरवारमां उगमणेवास्यओरडानिओसरिये ठो
दियाउपस्थविराजमानहता अनेमाथेहिरकोरनुंधोदुंधोतियुंवांभ्युहतुनेधोलाखेसपेस्योहतोनेधोदिचादरओदिह
तिनेहस्तकमदमांतुदमीनीमादालेइनेफेरवताहतानेपोतानामुखारविंदनिआगदयपरमहंसतथादेशदेशता हरिच
क्तनिमन्नाचराइनेवेठिहति पछे श्रीजिमहाराजबोदयाजेमोटा मोटापरमहंसमां होमां हिप्रश्नउत्तरकरो तथाकोईहरि
चक्तनेपुछवुं होयतापरमहंसनेपुछां तारंगांमरोजकानाहरिचक्तकाकाचाईयेनित्यानंदस्वामिनेप्रश्नपुछुंजेअंतरने
मां हिदिकोरेककहेछे जेविषयनेओगवियेनेएकतेनिनापाडेछे तेनापाडेछेतेकोणछेनेहापाडेछेतेकोणछे तारेनित्या
नंदस्वामियेकयुंजेनापाडेछेतेजीवछेनेहापाडेछेतेमनछे तारे श्रीजिमहाराजबोदयाजेदयोएप्रश्ननोउत्तरअमेकरिये
जेआआपणछेयेतेजेदिवसथिसमझणाययानेमावापनिओलखांएयपडिते दिवसथिमावापेनिश्वेकराव्योजे आ
तारिमाने आतारोवापने आतारोकाकोनेआतारो चाइनेआतारोमांमोने आतारिवोननेआतारिमांमिने आतारि
काकोनेआतारिमाशिनेआतारिचेशने आतारिगायने आतारोघोडोनेआतारुंगुगडुने आतारुंघरनेआतारिमेडिने
आतारुंखेतरनेआतारांघरेणाईत्यादिकजेकुसंगीनाशब्दते आजिवनिबुधिमारत्याछेतेकेविरित्येरत्याछेतो जेमको
ईकस्त्रियुंजरतजरेछे तेमांकाचनोकटकोहोयछे तेमजरतनेठेकांणबुद्धिछे नेकाचनाकटकानेठेकांणतेजीवछे तेबु

દ્વિમાંકુસંગીનાશબ્દનેતેનાંરૂપતેપંચવિષયેસહિતરયાંછેનેતેજીવનેપછેસત્સંગથયોતારેસંતેપરમેશ્વરનામહિમાનિને
વિષયલંકનનિનેજગતમિથ્યાનિવાર્તાકરિતેસંતનિવાર્તાનિતેસંતનાંરૂપતેપણજીવનિવુદ્ધિમાંરયાંછે તેએલશકર
છેનેસાંમસાંમાંઝાંછે જેમકુરુક્ષેત્રનેવિપેકૌરવનેપાંડવનાંલશકરસાંમસાંમાંઝાંહતાંનેપરસ્પરતીરનેબરછિનેબંધુ
કનેતાંપનેજંજાણુંનિલડાઈથાતિહિતિ અનેકોઢકતરવાસ્યેલડતાહતાનેકોઢકગદાએલડતાહતાનેકોઢકવથોબથલડ
તાહતાતેમાંકોઢનુંમાથુંડીગયુંનેકોઢનિસાથલકપાઈગેએમકચરઘાંણડડતોહતાંતેમઆજીવનાઅંતઃકર્ણમાંપણજે
કુસંગીનાંરૂપછેતેપંચવિષયરૂપિશસ્ત્રવાંધિનેઝાંછે અનેવલ્લિજેઆસંતનાંરૂપછેતેપણનગવાનસત્યનેજગતમિથ્યા
નેવિષયલોટાએવાજેશબ્દતેરૂપિશસ્ત્રવાંધિનેઝાંછે નેએવેનેપરસ્પરશબ્દનિલડાઈથાયછેતેજ્યારેકુસંગીનુંવલથાયછે
તારેવિષયઞોગવ્યાનીહિછાથેઆવેછે નેજ્યારેઆસંતનુંવલથાયછેતારેવિષયઞોગવ્યાનીહિછાનથિથાતિ એમપરસ્પર
અંતઃકર્ણમાંલડાઈથાયછેતેજેમ ॥યત્રયોગેશ્વરઃકૃણાયત્રપાર્થોધનુર્ધરઃતત્રશ્રીર્વિજયોન્નૃતિધ્રુવાનાંતિર્મતિર્મમ ॥૧
એશ્લોકમાંકયુંજેજ્યાંયોગેશ્વરેવાજેશ્રીકૃષ્ણનગવાનછેનેધનુપનાધરતલઅર્જુનછેત્યાંજલક્ષ્મીછેવિજયછેએશ્વર્ય
છેનેઅચલનિતિછેતેમજેનિકોરેઆમંતમંડલછે તેનોજજયયાશ એમનિશ્ચેરાગ્રવાં તારેવલિતેકાંકંઝાઈયેપ્રશ્નપુછ્યું
જેહેમહારાજએમંતનુવલ્લવધેનેકુસંગીનુવલ્લવધેતેનોશોડપાયછે તારેશ્રીજીમહારાજવોહ્યાજેઅંતરમાંજેકુસંગીરયા
છે નેવાચરયાછેતેએકછે અનેવલ્લિઅંતરમાંમંતરયાછેનેવાચરયાછેતેએકછે પણજેઅંતરમાંકુસંગીછે તેનુંવા
ચનાકુસંગીનેપોપણેકરિનેવલ્લવધેછે અનેઅંતરમાંજેમંતછે તેનુંપણવાચજેમંતછે તેનેપોપણેકરિનેવલ્લવધેછેમાટે

વાસ્થનાકુસંગિનોસંગનકરનેવાસ્થનાજેસંતછે તેનોજસંગરાખેતોકુસંગિનુંબલઘટિજાયનેસંતનુંબલવધેમછે એમ
શ્રીજીમહારાજેકયુંતારેવલિકાંકન્નાડયેપ્રશ્નપુછ્યુંજેમહારાજેકનેતોકુસંગીનિલડાઈઆલશિગૈછેનેસંતનુંજબલ
છેએકએવાંછેઅનેએકનેતોએમનેએમલડાઈયાતિરેછેતેએવેમાંજેનેલડાઈઆલશિગૈછેતેમરેતારેતેનેજગવાનનાધામનિ
પ્રાપ્તિથાયતેમાં તોકાંડસંશયનથિપણજેનેલડાઈએમનેએમથાયછે તેમરેતેનિશિગતિથાયતેકહો તારેશ્રીજીમહારાજ
વાંલડવાજેજેમએકલડવાનિસસ્યોતેનેઆગલ્યવાંણિયાકેગરિવવર્ણઆવ્યાતેનેજિતિગયોતેપણજિત્યાજતોઅનેએક
તોલડવાનિસસ્યોતેને આગલ્યઆરવનિવેરવઆવિતથારજવુતઆવ્યાતથાકાઠિ તથાકોલિઆવ્યાતેનેતોજિતવા
કઠણજછેપણકાંડેવાંણિયાનિપેઠેતરતજિતાડજવાયએવાનથિમાટેએતોએમનેએમલડેછેનેતેમાંજોજિત્યોતોજિત્યો
નેજોલડતેલડતેશત્રુનોહઠાવ્યોતોનહઠ્યો પણદેહનોઆયુશઅવિરલ્યોનેમૃત્યુનેપાંમ્યોતોપણજેનોધણિછે તેશુંનહિ
જાણેજેએનેઆગલ્યઆવાં કરડાંમાંણસઆવ્યાંહતાંતેનહિજિતાયનેઆનિઆગલ્યતોવાંણિયાઆવ્યાહતાતેજિતા
યએવાહતાએમએવેયધણિનિનજરમાંહોયતેમએનિજગવાનસહાયકરે જેઆંનેઆવાસંકલ્પવિકલ્પનુંબલછે નેલડા
ડલેછેમોટેએનશાવાશછેએમજાંણિનેજગવાનએનિસહાયકરેછે માટેવેફકસ્યેરવુંકાંડિંચિંતારાપવિનહિજગવાનને
એમનેએમજ્યાકરવુંનેસંતનોસમાગમઅધિકરાખવોનેકુસંગીથીછેટેરેવું એમપ્રસન્નથૈનેશ્રીજીમહારાજબોલતાહવા
તારેગાંમજસકાવાલેજીવાન્નાડયેનિત્યાનંદસ્વામિનેપ્રશ્નપુછ્યુંજેજગવાનનોઅડગનિશ્ચેકેમથાયતારેનિત્યાનંદસ્વા
મિવોલ્યાજેકુસંગીથકિછેટેરહિયેનેસંતનો સમાગમઅતિશોરાખિયેતોતેસંતનિવાતેકરિનેજગવાનનોઅડગનિશ્ચેથા

यनेजोकुसंगीनोसंगकरियेता अडगनिश्चनथाय तारंवल्लिशीजीमहाराजबोदयाजेंद्योंअमे एनोउत्तरकरियेंजेन
गवाननानिश्चकरवोतएकवोपोतानाजिवनाकल्याणनेजअर्थेकरवो पणकोइकपदार्थनिइछायेकरिनेनकरवो जे
हुंसत्संगकरुंतामारोदेहमांदोछेंतेसाजोथायअथवावांक्रियाछुंतेदिकरोआवेकदिकरामरिमरिजायछे तेजीवतार
हेकेनिर्धनछुं तेधनवानथाउंकेगामगरासगयांछेंतेसत्संगकरियेतापाछोआवे एविजात्यनिजेपदार्थनिइछातेरा
खिनेसत्संगनकरवोअनेजोएविजात्यनिइछाराखिने सत्संगकरेनेएपदार्थनिइछापुरिथायतोअतिशेपाकोसत्संगी
थैजाय अनेजोइछापुरिनथायतोनिश्चघटिजायमाटेसत्संगकरवोते पोतेपोतानाजिवनाकल्याणनेजअर्थेकरवो
पणकोइपदार्थनिइछातोराखविजनहि कांजेघरमांदशमाणसहोइयेनेतेशेनुमृत्युआव्युंहोयतेमांथिएकजणोजो
उगरेतांशुंथोडाछे केहाथमांरामपत्तरआववानुंहोयनेरोटदाखावामझेतांशुंथोडाछे सर्वजानारुंहतुंतेमांथिएटलुं
रयुंतेतोघणुंछे एममानवुंएमअतिशेदुखथावानुंहोयतोतेमांथिपरमेश्वरनोआशरोकरियेताथोडुंकआछुंथायखरुं
पणएजीवनएमसमझातुंनथि अनेजोसुखिदखिहायतोकांटेथिटलिजायएटलोतोफेरपडेछे त्यांएकवात्ताछेजेएक
गाममांचोरवदुरेतातेमांथिएकचोरसाधुनेपासेवेसवाआवतोहतातेनेमार्गनेविषेपगमांकांटावागेतेपगमांसोसरो
निकल्यांतेणकरिनेपगसुंएयांतेचोरियेनजवाणुंनेविजाचोरतांचोरि करवागयातेएकराजानोखजिनोफाडिनेघणुं
कधनवैआव्या अनेसोएमांहोमांहिवेचिदिधुंतेपसावहुआव्यातेनेसांअदिनेजेचोरसाधुपासेआवतोहता नेकांटा
दागोहतातेनांमावापखीनेसगांसर्वेवदवादागांजेतुंचोरिकरवानगयोनेसाधुपासेगयोनेआपणुंचुदुंथयुं नेतेचोर

चोरिकरिनेलाव्यातोकेटलायपैसाएमनेआव्याएमवार्त्ताकरेछेत्यांराजानुंक्षशकरआव्युंतेतेसर्वेचोरनेझालिनेसुखि
येदिध्यातेनेजेलेएनेपणझालिनेसुखियेदेवासारुझैगया तारेतेसर्वेगांमनेमाणसेतथासाधुयेंसाख्यपुरिजेआतोचो
रिकरवानोतांगया एनेतोकांटेवागोहतो तारेतेउगस्थोएमसत्संगकरेछे तेनेसुखिजेठलुंदुखहोयतोकांटेमटेछे कांजे
अमेरामानंदस्वामिपासेमागिलिधुंछे जेतमारासत्संगीहोयतेनेएकविंछिनुंदुःखथावानुंहोयतोतेमुनेएकएकरुंवाडे
कोटिकोटिविंछिनुंदुःखथावो पणतमारासत्संगिनेतेथाओनहि अनेतमारासत्संगीनेप्रारब्धमांरामपत्तरलख्युंहोयते
रामपत्तरमुनेआवे पणतमारासत्संगीअन्नवस्त्रकरिनेदुखिनथाय एवेवरमुनेआपोएममेरामानंदस्वामिपासेमाग्युं
तारेमुनेएममानंदस्वामियेंराजीथईनेवरआप्योछे माटेजेकोइसत्संगकरेछेतेनेव्यवहारेदुखथावानुंक्षल्युंहोयते था
यनहि तांयपणपदार्थनाशवंतछे माटेएपदार्थनिइछायेंसत्संगकरेतोएनेनिश्चेमां संशेथयाविनानोरहेजनहि माटे
सत्संगकरवोतेतोएकलोनिष्कामपणेपोताना जिबनाकल्याणनेजअर्थेकरवांतोअडगनिश्चेथाय इत्यादिकघणिक
वाततोरिछे पणआतोदिशमात्रलखिछे ॥

॥ इतिवचनान्तं ॥

॥ ७० ॥

संवत् १८७६ नाचैत्रवदि ४ चतुर्थिनेदिवससांझनेसमेश्रीजिमहाराजश्रीगढडामध्येदादाखाचरनादरवारमांआ
थमणेवारयमेडिनिआगदयओटाउपस्थटोलियोढलाविनेविराजमानहतानेधोखेसपेस्थोहतो नेधोखिचादरओ
ढिहतिनेमाथेधोखोफेटोबांध्योहतो नेपोतानामुखारविंदनिआगदयमुनितथादेशदेशनाहरिन्नक्तनि सच्चाचराईने
बेठिहतिनेमुक्तानंदस्वामिआदिकसाधुवाजिंनवजाडिनेकीर्तनगाताहता पछेश्रीजिमहाराजबोदयाजेहवेकीर्तन

નકિનિસમાપ્તિકરિનેમાંહોમાંહિપ્રશ્નઉત્તરકરો પછેસોમલેલાચરેપ્રશ્નપુછ્યુંજેનગવાનપોતાનાનકનાસર્વેઅપરા
ધમાફકરેછે પણએવોકોયોઅપરાધછેજેનગવાનમાફનકરેતારેશ્રીજીમહારાજબોલ્યાજેબિજાસર્વેઅપરાધનગ
વાનમાફકરેછે પણનગવાનનાનકનોદ્રોહકરેઅપરાધનેનગવાનમાફનથિકરતામાટેનગવાનનાનકનોકોઈ
પ્રકારેદ્રોહકરવોનહિ અનેવલિનગવાનનાસર્વેઅપરાધથીજેનગવાનનાઆકારનુંખંડનકરવુંએમોટો અપરાધ
છે તેમાટેઅપરાધતોવ્યારેપણકરવોનહિઅનેઅપરાધકરેતોએનેપંચમહાપાપકરતાંપણ અધિકપાપલાગેછેઅ
નેનગવાનતોસદાસાકારમૂર્તિછે તેનેજેનિરાકારસમઘવાણનગવાનનાઆકારનુંખંડનકરવુંકેહેવાયછે અને
પુરુષોત્તમએવાજે નગવાનતેજેતેકોટિમૂર્યચંદ્રસરખુંતેજોમયએવુંપોતાનુંઅક્ષરધામતેને વિષેસદાદિવ્યાકારથકા
વિરાજમાનછે અનેબ્રહ્મરૂપએવાજેઅનંતકોટિમુક્તતેમણેસેવ્યાંછે ચરણકમલજેનાંએવાછે અનેપરબ્રહ્મપુરુષોત્તમ
એવાજેનગવાનતેજપોતેરૂપાયંકરિનેજીવનાકલ્યાણનેઅર્થેપૃથ્વીનેવિષેપ્રગટથાયછે તારંજેતેત્વનોઅંગિકાર
કરેછેતેસર્વેતત્ત્વબ્રહ્મરૂપછે કાંજેરામરૂપણાદિકઅવતારનેવિષેસ્થૂલસુક્ષ્મનેકારણએત્રણદેહતથાજાગ્રતસ્વપ્નનેસુપુ
તિએત્રણઅવસ્થાતેજણાયછે તથાદશાંદ્રિપંચપ્રાણાદિકસર્વેતત્ત્વમનુષ્યનિપેક્ષજણાયછેપણએસર્વેબ્રહ્મછેપણ
માયિકનથિતેમાટેનગવાનનાઆકારનુંખંડનવ્યારેપણનકરવું પછેમાતરંધાધલેપ્રશ્નપુછ્યુંજેઈર્ષાનુંસુંરૂપછેતારે
શ્રીજીમહારાજબોલ્યાજેજેનિઉપરજેનેઈર્ષાહોય તેનુંરુદુંથાયતારંતેથિલમાયનહિનેતેનુંચુદુંથાયતારંરાજાથાયઈ
ર્ષાનુંલક્ષણછે પછેશ્રીજીમહારાજેમુનિપ્રત્યેપ્રશ્નપુછ્યુંજેનગવાનનિપ્રત્યક્ષમુર્તિનોનિશ્ચયનેનજનકરતાંહોયને

सत्संगनानियमप्रमाणवरततोहोय नतेनुंकल्याणथायएतांसत्संगनिरितिछेपणशास्त्रमांकल्याणनिकेमरितिछेअ
नेवेदनोअर्थतोअतिकठणछेमाटेतेनिकथायातिनथि अनेश्रीमद्भागवतपुराणनेअरतएमांवेदनोजअर्थछेनेसुगम
छेमाटेतेनिजगतमांकथायायछे माटेशास्त्रनिरित्येकरिनेकल्याणथातुंहोयतेमकहोअनेशंकराचार्येतोनिराकारपणे
अगवाननुंप्रतिपादनकर्युंछे अनेरामानुजादिकजेआचार्यतेमणेतोसाकारपणेअगवाननुंप्रतिपादनकर्युंछेमाटेए
विरित्येशास्त्रनोमतलनेउत्तरकरोपछे मुनियेंशास्त्रनिरित्येनिराकरनोपक्षखोटोकरिनेसाकारअगवाननंअजनेकरि
नेकल्याणछेएविरित्येप्रतिपादनकर्युं पछेश्रीमहाराजबोदयाजेअमेपणएजपक्षनुंग्रहणकरियेछइयेपणतेमांतम
नेएकप्रभपुछियेछेयेजेनिराकारएवुंअक्षरब्रह्मतेथापरनेसदासाकारएवाजेपुरुषोत्तमअगवानते पृथ्वीउपस्थप्रग
टमल्यातेकेडेब्रह्मपुरतथागोलोकवैकुण्ठश्वेतद्विपएआदिकजेअगवाननांधामतेधामनेदेखवानिजेनेलाक्षच्यरहेतारेए
नेनिश्वेछेकेनथि पछेमुनिबोदयाजेअगवानमल्यापछिजेनामनमांएमेरेतुंहोयजेज्यारेअक्षरादिकधामदेखशुं अथ
वाकोटिकोटीसूर्यनोप्रकाशदेखशुं तारेआपणुंकल्याणथयुंएविसमझण्यवादानेतोजथार्थअगवाननोनिश्वेनथी
पछेश्रीजिमहाराजबोदयाजेएणेब्रह्मपुरादिकधामनेतथाब्रह्मस्वरूपनेदेख्यानिदाक्षच्यराखिएतेशुंएणेपापकर्युंजेनि
श्वेनिनापाडोछो पछेमुनिबोदयाजेजेणेप्रत्यक्षप्रमाणअगवाननेदर्शनेकरिनेकल्याणमान्युहोयतेब्रह्मपुरगोलोक
आदिकजेधामछेतेपणअगवाननांजछे माटेतेनिपणअरुचिशासारुराखेपणअगवानविनाएनेइछेनहि पछेश्रीजि
महाराजबोदयाजेतेधामनेतेधामनेवीषेरयाजेपार्षदतेतोचैतन्यमूर्तिछेनेमायापरछे माटेएमांशुंदुषणछेजेएनेइछे

નહિ॥અનેઋગવાનપૃથ્વીઉપરથપ્રગટવિરાજતાહોયનેત્યાંજેસેવકહોયતેપણમરિજાયેવાહોયઅનેઘરહોયતેપણપઢિ
જાયેવાંહોયતેકેમસમझોછો॥ પછેમુનિબોદ્યાજેઘરનેતોઅમેબ્રહ્મપુરાદિકધામસમझિયેછડ્યેનેએસેવકનેતોઅ
મેબ્રહ્મરૂપસમझીયેછડ્યે॥ પછેશ્રીજીમહારાજબોદ્યાજેબ્રહ્મપુરનેવિષેરયાજેઋગવાનનાપાર્ષદતેતોઅર્ચવંદુછેનેઅદિ
નાશિછે તેનેમર્ત્યલોકનાનાશવંતેવાંજેઘરનેપાર્ષદતેવેવરોચસ્થકેમકહોછો॥ પછેનિત્યાનંદસ્વામિબોદ્યાજેહેમહા
રાજાનોઉત્તરતોતમેકરો॥ પછેશ્રીજીમહારાજબોદ્યાજેઋગવાનજીવનાકલ્યાણનેઅર્થેજ્યારેમૂર્તિધારણકરેછે॥
તારેપોતાનુજેઅક્ષરધામઅનેચૈતન્યમૂર્તિવાજેપાર્ષદઅનેપોતાનાંજેસર્વેશ્વર્યતેસહિતજપધારેછે પણઅંબિજાના
દેસ્યામાંઆવેનહિ અનેજ્યારેકોડકઋક્તનેસમાધિનેવિષેઅલોકિકદૃષ્ટિથાયછેતારેતેનેઋગવાનનિમૂર્તિનેવિષેકોટિ
કોટિસૂર્યનાસરસોપ્રકાશઆસેછે અનેઅનંતકોટિજેમુક્તતેપણમૂર્તિનેલાઆસેછે અનેઅક્ષરધામપણેઋગવાન
નિમૂર્તિનેલુંજઆસેછે માટેએમર્વેઋગવાનનેલુંછેતોયપણઋગવાનમનુષ્યજેપોતાનાઋક્તહોયતેનીજસેવાનેઅંગી
કારકરેછે॥ અનેતેપોતાનાઋક્તનાગાર્યમાટિનેપાંણનાંજેઘરતેનેવિષેવિરાજમાનરેછે॥ અનેતેઋક્તધુપદિપઅન્નવ
સ્નાદિકજેજેઅરપણકરેછેતેનેઋગવાનપ્રીતિયેકરિનેઅંગીકારકરેછે તેએમનુષ્યસેવકછેતેનેદિવ્યરૂપપાર્ષદનેલાને
લવવાવાસ્તેકરેછે॥ અનેજેઋક્તજનજેજેવસ્તુઋગવાનનેઅર્પણકરેછેતેવસ્તુઋગવાનનાધામનેવિષેદિવ્યરૂપથા
યછેનેએઋક્તદિવ્યરૂપથેનેતેનેપાંમેછે માટેએવુંઅચલઅર્ચવંદુસુખઋક્તજનનેપમાડવાનેઅર્થેઋગવાનજેતેમનુષ્યવા
જેપોતાનાઋક્તજનનેનિર્મલસેવાનેઅંગીકારકરેછે॥ માટેઋગવાનનાઋક્તનેઋગવાનનુંસ્વરૂપઅક્ષરધામસાંતુંપૃથ

वीउपस्थविराजमानछे एमसमझवुंअनेविजाआगद्वयपणएविरित्येवार्त्ताकरवी॥ ॥इतिवचनान्तं॥ ७१॥
संवत् १८७६ नाचैत्रवदि ११ एकादशानेदिवसस्वामिश्रीसहजानंदजिमहाराजश्रीगढडामध्येदादाखाचरनादरबा
रमां श्रीवासुदेवनारायणनामंदिरनेसर्मापेउत्तरादेवास्थआरडानिओसरियेढोलियाउपस्थउगमणेमुखारविंदेवि
राजमानहता अनेसर्वेश्वतवस्रधारणकस्यांहतानेपोतानामुखारविंदनिआगद्वयमुनितथादेशदेशनाहरिचक्रनिस
चाचराइनेवेठिहति पछेमुक्तानंदस्वामियेपुछुंजेहंमहाराजकाद्वयनेदिवसतमेदादाखाचरआगद्वयबदुरुडिवात्ता
करिहतितेवार्त्तासांचलवानिअमारसर्वेनेघणिइछाछे पछेश्रीजिमहाराजबोल्याजेजेचगवाननाचक्रनेचगवान
नोनिश्वेमहात्म्येसहितहोयनेसंतनुंनेसत्संगीनुंमाहात्म्यघणुं जाणतोहोयनेतेचक्रनुंजोकर्मकठणहोयनेकाळपणक
ठणहोयतोपणतेचक्रनेएविचक्रितुंअतिशेबलछे तेकाळनेकर्मएवेयमलिनेतेनुंनुहुंकरिसकतानथि॥ अनेजेनेचग
वाननेचगवाननासंतनेविषेजोनिष्ठा मांकांडकफेरहोयतोतेनुंचगवानरुहुंकरवानेइछेतोयपणरुहुंथातुंनथी॥ अने
जेगरिबनेकलपावेतेनुंकोईरित्येरुहुंजथायनहि॥ अनेमहान्नारतमांनिष्पितायेराजायुधिष्ठिरनेएमकल्युंछे जे
जोतुंगरिबनेकलपाविशतोतुंतारावंशेसहितबलिनेचस्मथईजाईशमाटे चगवाननोचक्रहोयअथवाकोइबिजोहो
यपणगरीबमात्रनेद्वेशमात्रदुखाववोनहि॥ अनेजोगरीबनेदुखाडेतोतेनुंकोइप्रकारेसारुथायनहि॥ अनेजोगरी
बनेदुखाडेतोब्रह्महत्याजेठुंपापथायछे॥ अनेतेमजकोइकनेमाथेजुहुंकलंकदेवुंतेपणब्रह्महत्याजेवुंजछे॥ अनेजो
साचुंकलंकहोयतोपणतेनेएकांत्येतेदिनेतेनुंरुहुंथायएमकेवुंतेनेफजंतकरवोनहि॥ अनेतेमजपांचप्रकारनिजे

स्त्रियुंछेतेनाजोधर्मज्ञंगकरावतांतनेपणब्रह्महत्यानुंपापलागेछे तेपांचप्रकारनिस्त्रियुंकेइतोएकतोपोतानेशरणेआ
विहोय॥ अनेविजितेपोतानिस्त्रिहोयनेव्रतउपवासनेदिवसेपोतानोसंगकरवानइछतिहोयअनेत्रिजितपतिव्रताहोय
अनेचोयितेविधवास्त्रि॥ अनेपांचमीतेविश्वासिस्त्रिएपांचप्रकारनिस्त्रियुंनेसंघायेजोव्यञ्जिचारकरेतांतनेब्रह्महत्यानुं
पापलागेछेतेमांजेविधवास्त्रिछेतेनुंजोमनकुमारगनेविषेडोलतुंहोयतांतनेसमझाविनेधर्ममांराखवि॥ पछेमुनिजेते
ज्ञगवाननांरसिककिरतनगावालागातेनेसांनलिनेश्रीजिमहाराजबांढ्याजेज्ञगवांनजीवनाकल्याणनेअर्थदेहध
रेछे तारेमनुष्यनाजेविजसर्वेक्रियाहोयतेनेदेखिनेजेज्ञगवाननाचक्रहोयतेतोचरित्रकरिजाणे॥ अनेविमुखजीवहो
यअथवाकाचोपोचोहरिचक्रहोयतेतोतेचरित्रनेविषेदोषपरछेजेमशुकजियेरासपंचाध्यायीनुंवर्णनकरुंतारेराजा
परिक्षितनेसंशेथयो पछेएमपुछुंजेज्ञगवानतोधर्मनिमर्यादास्थापनकरवानेअर्थप्रगटथयाहतातेणेपरस्त्रीनांसंग
करिनेधर्मनोज्ञगकेमकरुं॥ एविरित्येदोषलिधो अनेशुकर्जायेतोसमझिविच्यारिनेज्ञगवाननुंगुणगानकरुंजेकाम
देवेब्रह्मादिकदेवतानेजितनेपोतानेवशकरुतांतनोकामदेवनेअतिशेगर्वथयोतेगर्वनेउतारवानेकाजे ज्ञगवानेकाम
देवनेपडकास्यो तेजेमकोइबलवानराजाहायतेशत्रुनेपोतानागांठ्यनिदारुगोळिअपाविने पछेतेसाथेदडवाजायते
मज्ञगवानेकामदेवरूपीशत्रुनेदड्यानासांमांनमोरथिआप्यो तेथुंनोकामदेवनुंबलज्यारेस्त्रीनांसंबंधहोय तारेथा
यतेमांपणशरदक्रतुनेविषेरात्रिमांकांमदेवनुंबधुबलथाय तथास्त्रिनारागरंगविदासनाशब्दसांनलवातथास्त्रीनुरु
पजावुंस्त्रीनांस्पर्शकरवोतेणेकरिनेकामदेवनुंअतिशेवलवधेछे एसर्वेसांमांनश्रीरुद्रज्ञगवानेकामदेवनेआपिते

નેજિતિલીધો અનેઅર્ચવંદ્યબ્રહ્મચારિનિપેંઠઉર્ધ્વેતારત્યા ॥ અનેએવિરિત્યેંકામનોગર્વઉતાસ્યોએવુંઅસોકિકસામર્થ્યન
ગવાનવિનાવિજામાંહોયનહિએવું અતિનગવાનનુંસામર્થ્યજાંણિનેશુકજિયેનગવાનનાંચરીત્રગાનકર્યા ॥ અનેરા
જાપરિક્ષિતનેતેવાતસમઝાંણિનહિતારેદોષપરઠ્યાંમાટેકોઢકામકહેજે તમેપરમહંસથડનેરસિકકિરતનકેમગાવો
છો તોતેનેએમકેવુંજેજોઅમેરસિકકિરતનનગાઈયેઅનેનગવાનનારસિકચરિત્રનેવિષેદોષપરઠિયેંતોઅમેપણરાજા
પરિક્ષિતતથાવિજાજેનાસ્તિકવિમુખજીવતેનિપંક્તિમાંનક્ષિયે માટેઅમારેતોવિમુખનિપંક્તિમાંનક્ષવુંનથિશામા
ટેજે ૪૨મહંસમાત્રનાગુરુજેશુકજિતેણેનગવાનનાંરસિકચરિત્રગાયાંછે માટેઅમારેપણજરુરગાવવાં ॥ અનેક્ષરઅ
ક્ષરથિપરણવાજેપુરુષોત્તમનગવાનછે તેજ્યારેજીવનાકલ્યાણનેઅર્થેબ્રહ્માંડનેવિષેમનુષ્યજેવિમુર્ત્તિકરિનેવિચરેછે
તારેસર્વેમનુષ્યનાજેવાંજચરિત્રકરેછે અનેજેમમનુષ્યનેવિષેહારવુંજીતવુંનયશોકકામક્રોધહાનમોહમદમછર
આશાત્રણાઈપ્યાઈત્યાદિકમાયિકસ્વનાવહોયતેવાજસ્વનાવનગવાનપણપોતામાંદેખાડેછે તેસર્વેજીવુંનાકલ્યાં
ણનેઅર્થેછેપછેજેનક્તહોયતેતોએચરિત્રનેગાઈનેપરમપદનેપામેછે ॥ અનેજેવિમુખહોયતેદોષપરઠેછે ॥ અનેનગવાં
નતોજેમક્ષરનાઆત્માછેતેમજપ્રકૃતિપુરુષથકિપરજેઅક્ષરબ્રહ્મતેનાપણઆત્માછે ॥ અનેક્ષરઅક્ષરએવેયનેપોતાનિ
શક્તિયેકરિનેધરિરયાછે ॥ અનેપોતેતોક્ષરઅક્ષરથિન્યારાછે ॥ અનેનગવાનનિમોટાઈતોએવિછેજેજેનાએકએકરોમ
નાછિદ્રનેવિષેઅનંતકોટિબ્રહ્માંડપરમાણુનિપેંઠરયાંછે એવાજેમોટાનગવાનતેજીવનાકલ્યાણનેવાસ્તેમનુષ્યજેવડા
જથાયછે તારેજીવનેસેવાકર્યાનોજોગઆવેછે ॥ અનેજોનગવાનજેવડાછે તેવડાનેતેવડારહેતોબ્રહ્માદિકજેબ્રહ્માં

ડનાઅધિપતિદેવતેનેપણદર્શનકર્યાનુંકેસવાકર્યાનુંસામર્થ્યરહેનહિતોમનુષ્યનેતોરહેજક્યાંથિ॥ અનેજેમવડવાન
 લઅગ્રિછેતેસમુદ્રનાજલનેવિષેરહ્યોછેનેસમુદ્રનાજલનેપિયેછે નેસમુદ્રનોઆલાવ્યોઆલાતોનથિઆંમોટોછે તેઅ
 ગ્રિજ્યોરઆપણેઘરમાંદિવોજોઈતોહોય તારેઆવિનેઆપણાઘરમાંવેસેતોઆપણનેદિવાજેવુંસુખથાયનહિ॥અનેબ
 લિનેસર્વેનસ્મથડજાડયે॥અનેતેજઅગ્રિદિવારુપેહોય તોઅજવાલુંકરેનેઆનંદથાયઅનેતેદીવોછેતોતેનોતેજઅગ્રિ
 પણફુકિયેતથાહાયેકરિનેઆલાવિયેતોઆલાડજાય એવોઅસમર્થછેતોપણતેથકિજઆપણનેસુખથાયપણવડ
 વાનલઅગ્રિથિસુખનથાયતેમજનગવાનમનુષ્યજેવાઅસમર્થજણાતાહોયપણ અનેકજીવનુંકલ્યાણથકિજથા
 યપણજેનાએકએકરોમમાંઅનંતકોટીબ્રહ્માંડરયાંછે એવિમૂર્તિનુંતોજીવદર્શનકરવાપણસમર્થથાયનહિ માટેએવેરૂપે
 કરિનેકલ્યાણનથાયતેમાટેનગવાનમનુષ્યજેવિમૂર્તિધારિનેજવાંજેવાંચરિત્રકરેછે તેસર્વેગાંનકરવાજોગ્યછેપણ
 એમનસમજવુંજેનગવાનથઈનેએમશુંકરતાહશે ॥ અનેનગવાનનાંચરિત્રતોસર્વેકલ્યાણકારિજસમઝવાંજેનક્રત
 નોધર્મછે ॥ અનેએવુંસમજેતેજનગવાનનોપુરોક્તકેવાયછે ॥ પછેરોજકાનાહરિનક્રતકાકેનાડયેપુછ્યુંજેનેમા
 હાત્મ્યવિનાનોએકલોનગવાનનોનિશ્ચેહોયતેનાંશાંલક્ષણછે અનેજેનેમાહાત્મ્યેસહિતનિશ્ચેહોયતેનાંશાંલક્ષણછે॥પ
 છેશ્રીજિમહારાજવોલ્યાજેનેએકલોનિશ્ચેહોયતેનેએમઘાટથાયજેનગવાનતોમલ્યાછે પણશુંજાણિયેંકલ્યાણતો
 થાશેકેનહિથાય ॥ અનેજેનેમાહાત્મ્યેસહિતનિશ્ચેહોયતેનેતોએમસમજાયજેદિવસેનગવાનનુંદર્શનથયુંતેદિવસથિ
 જકલ્યાણતોથઈરયુંછે ॥ અનેજેજિવનાવેકરિનેમારુંદર્શનકરેતથામારુંવચનમાંનેતેનુંપણકલ્યાણથડજાયતોમા

रेकल्याणनोशोसंशेछेहुंतोक्तार्थंछुं ॥ अनेजेकांईसाधनकरुंछुं तेतोन्नगवाननिप्रसन्नतानेअर्थकरुंछुंएमसमझेते
नेन्नगवाननोमाहात्म्येसहितनिश्चेजांणवो ॥ पछेवल्लिकाकेचाईयेपुछुंजेउत्तममध्यमनेकनिष्ठएत्रणप्रकारनाजे
न्नगवाननान्नक्ततेनांशांलक्षणछे ॥ पछेश्रीजिमहाराजबोदयाजेजेन्नक्तपोतानेदेहथकिजुदोजेआत्मातेरूपमाने ॥
अनेदेहनागुणजेजडदुःखमिथ्याअपवित्रपणुंइत्यादिकछेतेआत्मानेविषेमानेनहि ॥ अनेअछेद्यअनेद्यअविनाशि
इत्यादिकजेआत्मानागुणतेदेहनेविषेमानेनहि ॥ अनेपोतानाशरीरनेविषेरयोजेजीवात्मातेनेदेखे ॥ अनेतेआत्माने
विषेरद्याजेपरमात्मातेनेपणदेखे ॥ अनेविजानादेहमांजेआत्मारयांछे तेनेपणदेखेनेएवोसमर्थथयोछेतोपणएआ
त्मदर्शनथकिन्नगवाननेन्नगवाननासंततेनेअधिकजांणछे पणपोतानेआत्मदर्शनयुंछेतेनुंअभिमानलेशमात्र
नहोयएवांजेनांलक्षणछेतेउत्तमन्नक्तकेवाय ॥ हवेजेनेन्नगवाननोनिश्चेहोयनेआत्मनिष्ठापणहोयतोपणन्नगवान
नान्नक्तउपस्थईर्ष्याआवे ॥ अनेजोन्नगवानएनुंअपमानकरेतोन्नगवानउपस्थपणइर्ष्याआवे जेमोटाथइनेवगरवां
केआंमशिदकरताहशे एवांजेनांलक्षणहोयतेमध्यमन्नक्तजांणवो ॥ अनेन्नगवाननोनिश्चेतोहोयपणआत्मनिष्ठान
होय ॥ अनेन्नगवाननेविषेप्रतिहोयनेजगतनाव्यवहारनेविषेपणप्रतिहोय ॥ अनेसंसारिकव्यवहारनेविषेहर्षशोक
नेपांमतोहोयतेनेकनिष्ठन्नक्तजांणवो ॥ ॥ इतिवचनान्तं ॥ ७२ ॥ ॥ संवत् १८७६ नाचैत्रवदिअमांसनेदिवस
रात्रिनेसमेस्वामिश्रीसहजानंदजिमहाराजश्रीगढडामध्येदादाखाचरनादरबारमां पोतानाउतारानेविषेउत्तरादेवा
स्थओरडानिओसरियेविराजमानहतानेश्वेतखेसपेस्योहतो ॥ अनेश्वेतचादरओद्विहिततथाश्वेतफेंटोमस्तकउपस्थ

बांध्योहतो॥अनेपोतानामुखारविंदनी आगदयमुक्तानंदस्वामिआदिकमोटेरासाधुच्यारतथापंचासनेआशरेहरिच
 कनिसन्नान्नराइनेवेठिहति ॥ पछेगोपादानंदस्वामियेंप्रभपुछुंजेकांमनुंशुरुपछे ॥ पछेश्रीजिमहाराजबोदयाजे
 विज्यएजकामनुरुपछे ॥ पछेआशंकाकरिजेवीज्यतोसातधातुमांयलोधातुछे ॥ माटेएजकामनुरुपकेमकेवाय॥अने
 तेविज्यनिउत्पत्तिशांणेकरिनेछे ॥ पछेश्रीजिमहाराजबोदयाजेमनोवहानामेनाडिनेविषेमनरयुंछे तेमननेविषेज्या
 रेस्त्रीसंबंधिसंकल्पथायछे तारेजेमदहिंहोयतेरवाइयेंकरिनेमथायतारेघीहोयतेसर्वउपस्यतरीआवेछे तेमस्त्रीसंबं
 धिसंकल्पेकरिनेवीज्यजेतेशरिरमांथिमथाइनेमनोवहानाडिनेविषेजेदुंथइनेशीभद्वारेआवेछे ॥ अनेजेनेवीज्यशी
 भद्वारेनआवेतेउर्ध्वरेतापुरुषकेवाय ॥ अनेतेनैष्ठिकब्रह्मचारिकेवाय ॥ अनेश्रीरुण्णन्नगवानेरासक्रीडानेविषेस्त्रीयुं
 नोसंगकरीने पणवीज्यपातथावादिधोनहितेमाटेउर्ध्वरेताब्रह्मचारीकेवांणानेकामनेजीत्यो माटेवीज्यतेजकामनुरु
 पछे जेणेवीज्यनेजीतीनेवशरास्युंतेणेकामनेजीत्यो ॥ पछेवलिगोपादानंदस्वामियेपुछुंजेज्यारेदेहनेबालिदेछेता
 रेसप्तधातुदेहनेबाबलिजायछे माटेजोविज्यजकामनुरुपहोयतोदेहनेदेवीज्यनेबलवेकरिनेकांमपणबलीगयांजो
 ईये तारेएजीवबीजादेहमांजायछेतारेकामनाकेमउदेथायछे ॥ पछेश्रीजिमहाराजबोदयाजेसूक्ष्मदेहनेदुंवीज्यर
 हेछे तेसूक्ष्मदेहनेजोगेकरिनेस्थुलदेहउदेथैआवेछे जेमनुतहोयतेसूक्ष्मदेहप्रधानहोयपछेसूक्ष्मदेहमांथिस्थुलदेहनेध
 रिनेस्त्रीनोसंगकरेछेनेतेस्त्रीनेनुतथकिवालकउत्पन्नथायछे माटेसूक्ष्मदेहनेदुंजविज्यरहेछे पछेवलिगोपादानंदस्वा
 मियेंपुछुंजेशीवजीउर्ध्वरेताहतापणमोहनिरुपनेजोइनेवीज्यपातथयोतेमजेनादेहमांवीज्यहोयनेतेनेजाग्रतमांअ

थवास्वप्नमांस्त्रिनोजोगथाय तारेवीज्यपातथाविनारहेनही माटेज्यांसुधीदेहमांविज्यहोयत्यांसुधिनिष्कांमिकेमके
वाय ॥ पछे श्रीजीमहाराज बोल्या जेशीवजीने पण एट्ही जोगकला मांखोव्ये केवाय छे अने जेने जाग्रत अथवास्वप्ने
जोगे करिने स्त्रीनासंकल्प थकि वीज्यपातथाय तो तेने पाको ब्रह्मचारिके वायनहि माटे आसंसार मां दृढ ब्रह्मचर्य वादा
तो एक नरनारायण ऋषि छे ॥ अने तेनरनारायण नो आपणे आश्रय छे तेना प्रताप थकि धिरे धिरे एनरनारायण नुं ज
न करिने आपण एसरखा जनिष्का मिथाशुं ॥ अने देह मां जे वीज्यरे छे तेने बाढी नांखवाने अर्थ जोगी केटला कप्रकार नुं
जतन करे छे ॥ अने श्रीकृष्ण जगवाने स्त्रीयुं ने संगे रहीने नैष्ठिक ब्रह्मचर्य राख्युं ते एवुं सामर्थ्य तो जगवान मां ज होय पण
विजाथी एमरे वायनहि माटे वीजा जोगिने तो जाग्रत मां अथवास्वप्न मां स्त्रिनो संकल्पन थाय एवुं जतन करवुं ॥ पछे शुक
मुनिये पुछ्युं जे द्वारिका मां शंख हजार एक शोने आठ जे जगवान निस्त्रीयुं हतियुं ते मां एक एक स्त्रीने विषे दश दश पुत्र ने ए
क एक पुत्री थई एम पण कयुं छे तेनुं के मसमझवुं ॥ पछे श्रीजीमहाराज बोल्या जे द्वारिकां निवात बिजि छे ने ब्रज निबिजि
छे द्वारिका मां तो जगवान सांख्य मतने आश्रया हताने सांख्य मत वादो होय ते देह इंद्रियो मन सर्व थकि पोतानुं स्वरूप नी
असमझेने सर्व क्रियाने करता थको पोताने अकर्ता समझेने ते क्रियायें करिने हर्ष शोक ने पांमे नहि एम तने जगवान आश
रया हता माटे जगवान ने नीर्लेप कया ॥ अने जगवान द्वारिकां मां जे सांख्य मतने आश्रया हता ते मत तो जनक जे वाराजा
उंनो छे जे राजा ग्रहस्थाश्रम मां रहिने प्रचुने ज ते ज सांख्य मतने अनुसरे एम जगवान पण ग्रहस्थाश्रम मां हता ॥ अने
द्वारिकां नाराजा केवा ताहता माटे सांख्य मतने अनुसर थाय का एम निर्लेप हता अने वंटावनने विषेतो जोग कलाने आश

स्याहतातेस्त्रियुनोसंगकरिनेपणनैष्ठिकब्रह्मचर्य्यवतराख्युंएठकांणेतो पोतानेविषेनरनारायणऋषिपणुंदेखाड्युतेश्री
 मद्रागवतमांकपिलदेवेदेवहूतिप्रत्येकयुंछे जेस्त्रीरूपजेमारिमायातेनेजीतवानेअर्थेनरनायणऋषिविनाविजोकोई
 समर्थनथिमाटेश्रीऋष्णऋगवानेस्त्रीयुनेसंगेरहिनेकामनेजित्यो॥अनेज्यारेदुर्वासाऋषिआव्यातारेऋगवानेसर्वेगो
 पियुनेअन्ननाथादऋराविनेमोकलवामांडीतारेगोपियुंबोलियुंजेअमेजमुनांजिकेमउतरशुंपछे श्रीऋष्णऋगवाने
 कत्युंजेजमुनांजिनेएमकेजोजेजोश्रीऋष्णसदाब्रह्मचारिहोयतोअमनेमागदेज्यो॥पछेगोपियेएमकयुंतारेजमु
 नांजियेमागदिधो ॥ पछेसर्वेगोपियुंऋषिनेजमांढिनेबोलियुंजेअमारेआडांजमुनांजिछे ॥ तेअमेघेरकेमकरिनेजा
 शुंपछेऋषियकयुंजेकेमकरिनेआव्याहतां ॥ पछेगोपियेकयुंजेअमेजमुनांजिनेएमकयुंजेश्रीऋष्णसदाब्रह्मचारिहो
 यतोमागदेज्योएटवेजमुनांजियेमागदिधोपणहवेकेमकरिनेघेरजाइये पछेदुर्वासाऋषिवोदयाजेजमुनांजिनेएम
 केज्योजेदुर्वासाऋषिसदाउपवासिहोयतोमागदेजो पछेगोपियेएमकयुंतारेजमुनांजियेमागदिधो तारेगोपियुंन
 मननेविषेअतिआश्चर्यथयुं पणऋगवाननोतथातेऋषिनोजेमहिमातेनेनजांणिसकतिहवियुंअनेऋगवानतोनेष्ठि
 कवतराखिनेगोपियुंनेसंगेरम्याहतामाटेब्रह्मचारिहता अनेदुर्वासाऋषितांविश्वात्माजेश्रीऋष्णऋगवानतेनेविषेपो
 तानाआत्मानेएककरिनेसर्वेगोपियुंननाथादजमिगयामाटेऋषिपणउपवासिजहता नेअन्नतोसर्वेऋगवाननेजमा
 ड्युंहतुंमाटेएवाअतिमोटाहोयतेनिक्रियाकल्यामांआवेनहि ॥ अनेसांख्यवादानेखोदियेतोहजारुंजडेपणजोगक
 लायेकरिनेउर्ध्वरेताहोयएवातोएकनरनारायणजछे॥अथवाजेनरनारायणनाअनन्यऋक्तहोयतपणतेनाऋजनने

પ્રતાપેકરિનેદ્દુઃખચર્યવાલાથાયછે ॥ પળવિજાથિથવાતુંનથિઅનેજેનેદ્દુઃખદ્વારેકરિનેજાગ્રત અથવાસ્વપ્નમાંવિર
જ્યનાંપાતથાયછેતેબ્રહ્મચારિકેવાયનહિ ॥ અનેજેસ્ત્રીનોઅષ્ટપ્રકારેત્યાગરાખેછેતેતોબ્રહ્મચર્યનેમાર્ગેચાલ્યોછેતેહવેનર
નારાયણનપ્રતાપેકરિનેધિરેધિરેદ્દુઃખચારિથાશે ॥ અનેજ્યારેઅમેનાંનાહતાતારેએમસાંનદ્યુંહતુંજેવિરજ્યતોપરશેવા
દારેકરિનેપળનિકલિજાયછે ॥ પછેતેવિજ્યનેઉર્ધ્વરાખવાનેંસારુઅમેવેપ્રકારનિજલ્લજ્જિસ્તિશિલ્પ્યાહતા ॥ અનેકુંજર
ક્રિયાશિલ્પ્યાહતાઅનેકામનેજિત્યાસારુકેટલાંકઆસનશિલ્પ્યાહતા ॥ અનેરાત્રિયેસુતાતારેગોરખઆસનકરિનેંસુ
તાજેળેકરિનેસ્વપ્નમાંપળવિજ્યનોપાતથાવાપાંમેનહિ ॥ પછેતેકાંમજિત્યાનુંએવુંસાધનકર્યુંજેશરીરમાંથિપરશેવોજ
નીકલેનહિ ॥ અનેટાઢ્યતડકોપળલાગેનહિપછે અમેરામાનંદસ્વામિપાસેઆવ્યાતારેસ્વામિયેપરશેવોવલ્યાસારુબધે
શરિરેઆવલ્યાનાપાટાવંધાવ્યાહતાતોપળશરિરમાંપરશેવોઆવ્યોનહિ માટેકામજિત્યાનુસાધનતોસૌથિયણુંકઠણ
છે એતોજેનેનગવાનનાસ્વરૂપનિઉપાસનાનુદ્દેશ્યહોય ॥ અનેઅતિશેપંચવિષયમાંથિનિર્વાસનિકથયોહોય ॥ અનેતે
નિર્વાસનિકપણાનિઅતિશેગાંઠ્યવંધાંણિહોયતોતેપુરુષનગવાનનેપ્રતાપેકરિનેનિષ્કામિથાયછે ॥ પછેનિત્યાનંદસ્વા
મિયેપુછુંજેનિર્વાસનિકથયાનુકારણતેઆવિવાતસાંનલલિતેછેકેવૈરાગ્યછે ॥ પછેશ્રીજિમહારાજબોલ્યાજેવૈરાગ્ય
તોએકલોટકિસકેનહિઅંતેજાતોનાશથડજાયછે ॥ અનેજ્યારેઆત્મનિષ્ઠાહોય ॥ અનેનગવાનનિમૂર્તિનુંયથાર્થજ્ઞાન
હોય પછેએમવિચારેજેહુંતોઆત્માહુંસચ્ચિદાનંદરૂપહું અનેપિંડબ્રહ્માંડતોમાયિકછેનેનાશવંતછે માટેદુઃખાંનેએપિંડ
બ્રહ્માંડક્યાં ॥ અનેમારાદૃષ્ટદેવજેપુરુષોત્તમનગવાનતેતોઅનંતકોટિબ્રહ્માંડનાઆધારજેઅક્ષરતેથકિપળપરછે તેન

ગવાનનોમારેદ્દુઆશરોથયાંછે એવાવિચારમાંથિજેવૈરાગ્યઉદ્ધયાયતેવૈરાગ્યજ્ઞાનેયુક્તકેવાયનેએવૈરાગ્યનોકોડકા
 લેનાશયાયનહિજેમઅગ્નિવલ્લતોહોયતેનેમાથેજલપડેતોઓલાઈજાય ॥ અનેવડવાનલઅગ્નિસમુદ્રનેવિષેછે તેજલ
 નોઓલાવ્યોઓલાતોનથિતેમજેજ્ઞાનેયુક્તવૈરાગ્યછે તેતોવડવાનલઅગ્નિતથાવિજલિનોઅગ્નિતેવોછેતેકોડકાલેઓ
 લાયનાહિ ॥ અનેતેવિનાવિજાવૈરાગ્યનાંતોવિશ્વાસઆવેનહિ ॥ અનેઅમારોજેવૈરાગ્યતેતોજેવોવિજલિનોઅગ્નિતથા
 વડવાનલઅગ્નિતેસરજોછે ॥ તેઅમારાસ્વન્નાવનેતોજેઅતિશેઅમારેન્નેદારયાહશેતેજાંણેછે ॥ અનેજેછેદેરહેછે તેને
 અમારોસ્વન્નાવજાંણ્યામાંઆવતોનથિ અનેઆમુકુંદબ્રહ્મચારિછેતેઓલાજેવાજણાયછેતોપણઅમારાસ્વન્નાવનેય
 થાર્યજાંણેછે જેમહારાજતોઆકાશજેવાનિર્લેપછે ॥ અનેએમનેકોડપોતાનુપણનથિ ॥ અનેપારકુંપણનથિનેએવિરિ
 ત્યેજોઅમારાસ્વન્નાવનેજાંણેછેતોજેવાઈશ્વરમાંગુણહોય તેવાગુણેબ્રહ્મચારિમાંવર્તેછે અનેઅંતર્જામિસૌમાંરત્યા
 છેતેવાઈનાઈનેમનમાંએમસમજાવેછે જેબ્રહ્મચારિમાંકોડવાતનિસ્તોત્યનથિ ॥ તેએવારુડાગુણઆચ્યાનુંકારણછેજે
 મોટાપુરુષનેવિષેજેનિર્દોષબુદ્ધિરાખેછે તેપોતેસર્વદોષથકિરહિતથાયછે ॥ અનેજેમોટાપુરુષનેવિષેદોષપરછેતેદોષ
 નાપરઠનારાનિબુદ્ધિઅપૃથૈજાયછે અનેકામાદિકજેશત્રુતેસર્વેતેનાહૃદયમાંઆવિનેનિવાસકરેછે ॥ પછેએસત્પુરુષને
 વિષેદોષબુદ્ધિનોપરઠનારોજેપુરુષતેનાહૃદયમાંચુંડાચુંડાઘાટપણપિડ્યાકરેછે ॥ અનેએસતસંગકરેછેતોયપણદુઃખ
 યોમટેનાહિ ॥ અનેજેબુદ્ધિમાંનછે તેતોઅમારેસમિપેરહિને અમારિસર્વેપ્રકૃતિનેજાંણેછેજેજેટલાંસંસારમાંમોહઉપજા
 વવાનાંપદાર્થધનસ્ત્રિઅલંકારાદિકતથાસ્વાનપાનાદિકછે તેકોડમાંમહારાજનેહતનથિ ॥ અનેમહારાજનોસર્વથકિ

દાસિ છે ॥ અને કાંઈ કને દયા કરિને પાસે વેસવા દે છે કે જ્ઞાન વાર્તા કરે છે તે તો કેવલ તેના જિવના કલ્યાણને અર્થે દયા કરિને કરે છે ॥ અને જે મુર્ખ હોય તે તો પાસે રહે તોય પણ અમારા સ્વચ્છાવને એમન જાણે ॥ અને છેટે રહે તે પણ એમન જાણે ॥ અને આવા તસમ જ્ઞાપણ તેને જેને આત્મ નિષ્ઠા હોય અને તે આત્માને વિષે પરમેશ્વર નિમૂર્તિને ધારિને તે નિઃકૃત્તિ કરતો હોય અને પોતે બ્રહ્મરૂપ થઈ ગયો હોય તોય પણ જગવાન નિરૂપાસના તો ત્યાગ કરે નહિ ॥ માટે આત્મ નિષ્ઠા અને જગવાન નિમૂર્તિનો મહિમા સમજ્યા થકિ કોઈ પદાર્થને વિષે વાસના રેતિ નથી ॥ અને વાસના ટલ્યા પછે જે વૃં પોતાના દેહનું પ્રારબ્ધ હોય તે વાસુ યદુઃ સ્વને જોગ વેચરો પણ ઇંદ્રિયું નિતિ ક્ષણ તામટિ જાય છે અને મનોમય ચક્ર નિજે ધારા તે તો ઇંદ્રિયું છે તે જ્યારે બ્રહ્મને તે થિ પરજ પરબ્રહ્મ તેનું સાક્ષાત્ દર્શન થાય છે તારે ઘુઠિયું થૈ જાય છે ॥ પછે જેમ કોઈ પુરુષે લિંબુ ચુશાં હોય ને દાંત અતિશે અંવાઙ્ગયા હોય ને પછે તેને ચણા ચાવવા પડે તારે તે થિકોઈ રિત્યે ચવાય નહિ અને અતિશે નૂસ્લ્યો થયો હોય તો તે ચણાને ગલિ જાય પણ ચવાય નહિ તેમ જોણે આત્માનો ને જગવાનનો યથાર્થ મહિમા જાણ્યો છે તેને કોઈ લોકના વિષય સુખને વિષે આનંદ થાય નહિ ॥ અને દેહનું પ્રારબ્ધ હોય ત્યાં સુધિ સ્વાન પાંનાદિક સર્વે જોગ જોગ વેચરો પણ જેમ દાંત અંવાઙ્ગયા હોય ને ચણા આગલિ જાય એમ જોગ વે ॥ અને વાસના ટલવિ એ પણ કાંમ અતિશે જારે છે ॥ વાસના તો સમાધિ નિષ્ઠ થાય તો પણ રહિ જાય છે ॥ અને સમાધિ થયા કેહે તો બ્રહ્મના સ્વરૂપ માં થિ દેહ માં કોઈ રિત્યે અવાતું નથી ॥ અને જો અવાય છે તો તેના ત્રણ હેતુ છે તે માં એક તો જો કાંઈ સંસારના સુખ નિવાસના હોય તો સમાધિ માં થિ પાછો દેહ માં આવે ॥ અને કાંતો અતિસમર્થ હોય તે સમાધિ માં જાય ને પોતાની ઈચ્છા યે પાછો દેહ માં આવે ॥ અને કાંતો કોઈક પોતા થકિ અતિસમર્થ હોય તે પાછો સમાધિ માં થિ દેહ

मांलावेएत्रयप्रकारेसमाधिमांथिपाछोंदेहमांआवेछे ॥ अनेज्यारसमाधियायछेनेतेमांब्रह्मनुदर्शनथायछेतारेको
 टिकोटिसूर्यसरखोब्रह्मनोप्रकाशदेखीनेजांथोडिसमझएयहोय तोप्रत्यक्षपुरुषोत्तमजगवाननिजेमूर्तिछेतेनेविषे
 न्युनपणुसमझे ॥ अनेब्रह्ममांअधिकपणुमांनिखेएटखेउपासनानोचंगथयोमांटेप्रत्यक्षमूर्तिनेविषेअतिदृढनिश्चेथ
 योजोइयतोसर्वेकांसरे ॥ अनेअमेपणएमदृढनिश्चेकरयोछेजेकोईअमनेसाचोथईनेमनअर्पेअनेलेशमात्रअंत
 रायराखेनहितोतेमांअमेकोइवातनिकसररेवादेईयेनहि ॥ पछेमुक्तानंदस्वामियेंपुछुंजेजेणेमनदिधुंहोयतेनांकेवां
 लक्षणहोय ॥ अनेमननदिधुंहोयतेनांकेवांलक्षणहोय ॥ पछेश्रीजिमहाराजबोदयाजेजेणेमनअर्पणकरयुंहोयतेनेजो
 परमेश्वरनिवातथातिहोयतथापरमेश्वरनादर्शनथातांहोय अनेतेसमेजोपोतनहोयतोतेनिअतिशेपोतानाहैयामां
 दाइयथाय ॥ अनेज्यारजगवाननिवातसांचलेतथाजगवांननांदर्शनकरतेनेविषेअधिकअधिकप्रतिथातिजायपण
 तेमांथिमनपाछुंहेठनहि ॥ अनेपरमेश्वरज्यारेकोइकनेपरदेशमुक्यानिआज्ञाकरताहोयतारेजेणेमनअरप्युंहोयते
 नामनमांएमथायजेजोमुनेआज्ञाकरेतोबुरानपुरतथा काशिय्यांमुकेत्यांराजिथकोजाउंएविरित्येंपरमेश्वरनागम
 तामारईनेजेराजिरेतोहोयतेतोहजारगाउगयोहोयतोयअमारेपासेछे ॥ अनेजेणेएविरित्येंमननअरप्युंहोयतेनेतेअ
 तिशेअमारेसमिपेरेतोहोयतोयतेलाखुंगाउछेछे ॥ अनेजेणेअमनेमननअरप्युंहोयतेनेतोउपदेशकरतांपणविक
 लागेजेशुंजांणियेसबहुंसमझशेकेआवहुंसमझशेएविरित्येंमनअरप्युंहोयतेनेअरप्युंहोयतेनांलक्षणछे ॥ ॥ इ
 तिवचनामृतम् ॥ ॥ ७३ ॥ ॥ संवत् १८७६ नावशाखशुदि ११ एकादशीनेदिवससवारमां

स्वामिश्रीमहजानंदजिमहाराजश्रीगढडामध्येदादाखाचरनादरवारमां श्रीवासुदेवनारायणनामंदिरनिआगद्वय
द्विवडानाव्रक्षनिहेठआटाउपरचदोदियोविछाय्याहता तउपरचविराजमानहताअनेसर्वेश्वतवस्त्रधारणकस्याहता
नेपातानामुखारविंदनिआगद्वयमुनितथादशेदशनाहरिचक्रनिसचाचराईनेवेठिहति॥ पछेश्रीजीमहाराजबोल्या
जेजेनोजेठलावेराग्यहोयनेजेनेजेठलिसमझण्यहोयतेतो ज्यारेकोईकविषयचोगनिप्राप्तिथायअथवाज्यारेकोईक
आपतकालआविपडेतारेकलायपणतेविनाकलायनहि ॥ अनेझाझिसंपतकेआपतआवेएनिवातशिकेविपणआ
दादाखाचरनेथोडुंजआपतकाजजेवुंआव्युंहुंतुंतेमांपणजेनुंअंतःकरणजेवुंहुंतेवुंसौनेजणांणुंहुं ॥ पछेमुक्तानंद
स्वामिबोल्याजेन्नगवाननाचक्रनापक्षताहईयामारहेछेखरोतपणसमझिनरहेछे जेजोसत्संगनुंउत्कृष्टपणुंहोयतो
घणाजीवुंनेसमासथायअनेज्यारेकांईसत्संगनुंअपमानजेवुंहोयतारेकोईजीवनेसमासथायनहिएटला माटेहर्षशो
कजेवुंथईआवेछे ॥ पछेश्रीमहाराजबोल्याजेआपणतांश्रीकृष्णनारायणनादासछईयेतेश्रीकृष्णनारायणनेजेम
गमेतमराजिरहेवुंनेएश्रीकृष्णन्नगवाननिईछाहशेतासत्संगनिवृद्धिथाशेनेजोएमनेघटाडवोहशेतोघटिजाशे ॥ अ
नेएन्नगवानआपणनेहाथियेवेसारतोहाथीयेवेसिनेराजिरवुं अनेगधेडेवेसारतोगधेडेवेसिनेराजिरहेवुं अनेएन्न
गवाननाचरणारविंदविनाविजेक्यांइप्रीतिराखवीनहि॥ अनेएन्नगवाननिइछायेकरिनेजेविरित्येसत्संगनिवृद्धिथा
तिजायतेवीरित्येराजिरहेवुंपछे एन्नगवाननिइछाहोयतोवधुंजगतसत्संगिथाओअथवाएनिइछायेकरिनेसर्वेसत्सं
गिमटिजाओपणकोईरित्येहर्षशोकमनमांधारवानहिएन्नगवाननुंकरवुंसर्वेथायछे माटेसुकुंपानहुंजेमवायुनेआ

धारे फरेछे तेमएन्नगवाननेआधीनरहिनेआनंदमांएपरमेश्वरनुंनजनकरवुंअनेकोईजात्यनोमनमांउद्देगआववा
देवोनहि॥ ॥इतिवचनामृतं॥ ॥७४॥ ॥संवत् १८७६ नावैशाखवदि ११ एकादशनेदिव
सस्वामिश्रीसहजानंदजिमहाराजश्रीगढढामध्येदादाखाचरनादरवारमांश्रीवासुदेवनारायणनामंदिरआगदयाक्षि
वडानावक्षहेठढोदियाउपस्थविराजमानहता ॥ अनेपिडापुष्पनाहारकंठनेविपेविराजमानहताअनेसर्वेश्वेतवस्वधा
रणकस्यांहतां ॥ अनेपोतानामुखारविंदनीआगदयमुनितथादेशदेशनाहरिन्नक्तनिसन्नान्नराइनेवैठिहति॥ पछेसु
राखाचरेप्रश्नपुछ्युंजेजेनाकुलमांन्नगवाननाएकन्नक्तथायतोतेनाइकोतेरपरीयाउधरेछे एमकयुंछेअनेतेनागोत्र
मांकेटझाकतासंतनानेन्नगवाननाद्वीपणहोयतारतेनांकेडरित्येउधारछे ॥ पछेश्रीजीमहाराजबोदयाजेजेमकर्म
ऋषिनांदेवहुतियेपतिबुद्धियेंकरिनेप्रसंगकस्यांहतातोपणकर्मऋषिनेविपेसहेहता तोएनाउद्धारथयां ॥ अनेमान
धाताराजानिदिकरियुंपंचासतेसौन्नरिऋषिनुंरुपजाईनेवरियुंतेनेकांमनायेकरिनेसौन्नरिनेविपेहेतहतुं तोतेसर्वेनुंक
दयाणऋषिनाजेवुंजथयुं ॥ माटेजेनाकुलमांन्नक्तथयाहोयनेतकुटंबिसर्वएममानेजे आपणुंमोदुंन्नाग्यछेजेआप
णाकुलमांन्नगवाननान्नक्तथयाछे एविरित्येन्नक्तनुंमाहात्म्यसमझीनेहेतराखेतोतेसर्वकुटंबीनुंकदयाणथाय अने
मरिनेपित्रिजेस्वर्गमां गयाहोयतेपणजांएमजांजेजेआपणाकुलमांन्नगवाननान्नक्तथया तेआपणुंमोदुंन्नाग्यछे
एमसमझीनेन्नगवाननान्नक्तमांहेतराखेतो तेपीत्रिनुंपणकदयाणथायअनेजेन्नगवाननान्नक्तसंघाथेवैरबुद्धिराखे
तेनुंतांकदयाणनथाय ॥ अनेजेमजेमवैरकरताजायनेमनेमनेनिबुद्धिभ्रष्टथातिजाय अनेदेहमुकेंतारंपंचमहापाप

नाकरनाराजं नरकनाकुंडमापडेंते पण तेजकुंडमापडेछे ॥ ते माटे जगवानना चक्रमांजेने हेत होय तो संबंधि होय अथ
वा बिजा कोई होय ते सर्वनुं कल्याण थायछे ॥ पछे नाजे चक्रप्रश्न पुछुं जे जगवानना चक्र होय ते एक तो दृढ निश्चेवालो
होय अने एक तो थोडा निश्चेवालो होय ते वेकें मओदस्यामां आवे अने उपस्थितो वेय सारा देखाता होय ॥ पछे श्रीजी
महाराज बोल्या जे जेने आत्माना स्वरूपनुं यथार्थ ज्ञान होय अने दृढ वैराग्य होय अने चक्रिने स्वधर्म पण परिपूर्ण होय ते
नानिश्चे परिपूर्ण जाणवो अने एमांथी जा एकेवानुं ओछुं होय तो निश्चेछे तो पण माहात्म्य विनानोछे अने एच्यारवांनां
संपूर्ण होय ते माहात्म्य सोतो जगवानना निश्चे जाणवो ॥ इति वचनामृतं ॥ ७५ ॥ ॥ संवत्
१८७३ नाप्रथम ज्येष्ठ शुदि ११ एकादशिने दिवस श्रीगढडामध्ये दादा खाचरनादरवारमां स्वामिश्री सहजानंद जिमहा
राजपोताना उतारानें विषे विराजमाहताने सर्वेश्वत वस्त्रधारण कर्यां हतां नेपोताना मुखारविंद निआगदय मोटामोटा
साधुकेटकाकवेठाहता तेमनि आगदय श्रीजिमहाराज वार्त्ता करिजे कोधिईष्यावालो कपटिने मां निएच्यार प्रकारनां
जेमनुष्य ते जो हरि चक्र होय तो पण ते साथे अमारे वनेन हि अने क्रोधने इषां येयमानने आशरे रहेछे ॥ अने कामिनो तो
अमार कोई काळे विस्वास जनार्थी जे एसत्संगिछे ॥ अने कामितो सत्संगमां होय तो यविमुख जे वोछे ॥ अने जेने पंचवर्त्त
मांनमां कोइ वाते खोद्यन होय ॥ अने गमे ते वावचनना चिडामां जे इयेने एनुंगमतुं मुकाविने अमारा गमतामां राखिये
तो पण कोइ रित्ये देह पर्यंत मुझायन हि एवो होय ते पाको सत्संगिछे ॥ अने एवा हरि चक्र उपस्थ अमारे वगर करुं सहजे ज
हेत थायछे ॥ अने एवा गुणन होय तो हेत करवा जाइये तो पण हेत थायन हि अने अमारितो एज प्रकृतिछे जे जेना दृढ

यमां नगवाननि एवि परिपूर्णं नक्ति होयतं उपस्थ जहे तथा यछे ॥

॥ इति वचनामृतं ॥

॥ ७६ ॥

॥ संवत् १८७६ नाद्वितीय ज्येष्ठ वदि अमावास्याने दिवस स्वामिश्री सहजानंदजी महाराज श्रीगढडामध्ये दादाखाचर
नादरवारमां श्रीवासुदेवनारायणनामं दिर आगद्य अथ मणं वास्य ओरडानि ओसरियेंदो लिया उपस्थ विराजमान
हता ॥ अने सर्वे श्वेत वस्त्रधारण करयां हतां ॥ अने पोताना मुखारविंदनि आगद्य मुनि तथा देश देशना हरि नक्तनिस न्ना
नराईने बंठि हति अने मुनि मां हो मां हि प्रश्न उत्तर करता हता ॥ पछे एक मुनिये अण समझ एये करि ने नगवानना निश्चेनुं
बल्लेने धर्मने खोटा जे वा करवामां ज्या ॥ पछे श्रीजी महाराज बोदया जे नगवानना ज्ञाननो ओढ्य लेइने जे धर्मने खोटा
करि नां खेतने असुरजांणवो ॥ अने नगवानना स्वरूपमां तो एवा कल्याण कारि अनंत गुण रयाछे ते श्रीमद्भागवतने वि
षे प्रथम स्कंधमां प्रथीये धर्म प्रत्येक याछे मां जे ने नगवानना आशरो होयतं मां तो नगवानना कल्याण कारि गुण आ
वेछे ॥ अने जे ने नगवानना स्वरूपनो निश्चे होय ते मां तो एकादश स्कंधमां कयां एवां जे साधुनां त्रिसलक्षण ते आवेछे
मां जे मां त्रिसलक्षण संतनां होयतेने पुरोसाधुन जांणवो ॥ अने जे ने नगवानना निश्चे होय तेना हईया मां तो प्रचु
ना कल्याण कारि गुण जरूर आवे ॥ अने ज्यार प्रचुना गुण संतमां आवे तारे ते साधु त्रिसलक्षण जुक्त होय मां ते आज थी
जे कोई पंचवरतमां नरूप जे धर्म तेने मुकिने ज्ञाननुं के नक्तिनुं बल्ले शे ते गुरुद्रोहिवचनद्रोहिछे ॥ अने एवि धर्म नगवात
जे कोई करता होयतेने विमुख केवो ॥ अने एमकेवुं जेतमे तो असुरनो पल्लि धोछे ते अमेन हि मां नियो एमकहिने ते अध
मीनि वातने खोटिकरि नांखवि ॥ पछे संत प्रश्न पुछ्युं जे महाराज कोई नगवानना अनिदृष्ट नक्त होयने देह मुकवाटां

ળેતેનેપિડાથઈઆવેછેનેવાંધ્યાનુંપણકાંઈઠેકાંણુંરેતુંનથિ અનેકોંઈકતોકાંઈપાકોંહરિન્નક્તજણાતોનહોયનેતેદેહમુ
કવાસમેતોંઅતિસમર્થજણાયછે નેઅતિશેન્નગવાનનાપ્રતાપનેજાંણિનેનેન્નગવાનનાંમહિમામુખેકહિનેસુખિયોથ
કોંદેહમુકેછેએનુંશુંકારણછે જેસારોહોયતેનુંઅંતસમેસારુંદેવાયનેજેવોતેવોહોય તેનેઅંતસમેસારુંદેવાયછેએનું
કારણકહોએપ્રશ્નછે પછેશ્રીજીમહારાજવોંધ્યાજેંદશકાક્રિયાસંગધ્યાનમંત્રદીક્ષાનેશાસ્ત્રએઆઠજેવાંહોયતેવિપુ
રુપનિમતિથાયછે તેજોસારાહોયતોસારીમતિથાયછેનેનુંડાહોયતોનુંડીમતિથાયછે અનેપુરુષનાહૃદયનેવિષેપરમે
શ્વરનિમાયાનાપ્રેરણાથકાચ્યારેજુગનાધર્મવારાફરતિવર્તતાહોય તેજોઅંતસમેસતજુગનોધર્મઆવિજાયતોમૃત્યુબ
હુશોન્નિડે અનેત્રેતાનેદ્વાપરનોધર્મઆવેતોતેથિથોડુંશોન્ન અનેકલિનોધર્મમૃત્યુસમેઆવેતોઅતિશેનુંડુંદેવાયએમ
અંતસમેસારુંનરસુંતેતોકાલેકરિનેછે અથવાજાગ્રતસ્વપ્નનેસુપુતિએત્રણ્યઅવસ્થાછેતેમાંજોઅંતસમેજાગ્રતઅવસ્થા
વર્તતિહોયતોપાર્ષીહોયતેપણવોંલતાંચાલતાંદેહમુકેછે અનેઅંતસમેસ્વપ્નઅવસ્થાવર્તતિહોયતોઝંઝાજેવુંકાંઈનેકાંઈ
વોંલતાંથકો ન્નગવાનનોન્નક્તહોયતોપણદેહમુકે અનેઅંતસમેસુપુતિઅવસ્થાપ્રધાનવર્તેતોન્નગવાનનોન્નક્તહોય
અથવાવિમુક્તહોયતોપણધેનમાંધેનમાંરહિનેદેહમુકેપણસારુંકેનરસુંકાંઈવોંલાયનહિ અનેઅંતકાલેએત્રણ્યઅવ
સ્થાથકિપરનેબ્રહ્મરૂપએવોપોતાનાજીવાત્માનેસાક્ષાતકારમાંનતોથકોજેદેહમુકેતેતોજેવિઈશ્વરનેસામર્થિહોયતેવિ
સામર્થિજણાવિનેદેહમુકેછે નેએમબ્રહ્મરૂપથઈનેનેસામર્થિજણાવિનેદેહમુકેવોંતેન્નગવાનનાન્નક્તનેજથાયછે પણ
વિજાવિમુક્તજિવનેએમથાયજનહિ એવિરિત્યેકાલેકરિનેઅંતસમેસારુંનરસુંજણાયછે અથવાઅવસ્થાએનેજોગેક

रिनेसारुनरसुंजणायछे अनेविमुखहोयनेतेनेअंतकावेजाग्रतअवस्थावर्त्ततिहोयनेबोलतोबोलतो देहमुकेतेणेक
रिनेकांडितेनुंकदयाणथातुंनथिविमुखतोसारिरित्येदेहमुकेअथवाचुंडिरित्येदेहमुकेपणनरकेजजाय अनेनगवान
नोन्नक्तहोयते बोलतोबोलतोदेहमुके अथवाझंख्याजेवुंबोलीनेदेहमुके अथवाशुन्यमुन्यरहिने देहमुकेपणतेनुंक
दयाणजछे पणएमांकाईसंशेनथोएमन्नगवाननान्नक्तनेजाणवुं अनेनगवाननोन्नक्तहोयतेनेअंतसमेस्वप्नादिक
नेजांगेकरिनेउपस्थथि पीडाजेवुंजणातुंहोयपणएनेअंतरमांतोन्नगवाननेप्रतापेकरिनेअतिआनंदवर्त्तताहोय मा
टेनकिहरिन्नक्तहोयनेअंतसमेलावांझखांकरतोथकोदेहमुकेपणएनाकदयाणमांलेशमात्रसंशेराखवोनहि ॥ ॥

॥ इतिवचनामृतम् ॥

॥ ७७ ॥

॥ संवत् १८७७

नाआपादशुदि ३ त्रिजनेदिवसस्वामिश्रीसहजानंदजीमहाराजश्रीगढढामध्यदादाखाचरनादरवारमां श्रीवासुदे
वनारायणनामंदिरआगदयआथमणेवारणेओरडानिओसरियेविराजमानहतानेश्वेतखेसपेस्योहतो नेश्वेतचादर
ओढिहति नेमस्तकउपस्थश्वेतपाघविराजमानहतनेकंठनेविपेश्वेतपुष्पनोहारपेस्योहतोनेपोतानामुखारविंदनिआ
गदयमुनितथादेशदेशनाहरिन्नक्तनिसन्नान्नराईनेवेठिहति पछेश्रीजीमहाराजबोदयाजेसर्वेसंतसांनन्नोएकप्रश्न
पुछियेछइयेपछेसंतकयुंजेपुछोमहाराज पछेश्रीजीमहाराजबोदयाजेदशकादक्रियासंगमंत्रदेवतानुंध्यानदीक्षा
नेशास्त्रएआठसाराहोय तोपुरुपनिबुद्धिनिर्मलथायछेनेएआठचुंदाहोयतोपुरुपनिबुद्धिअपृथायछे माटेएआठमां
पूर्वसंस्कारकर्मनुंकाईजोरछेकेनथि पछेमुनिबोदयाजेपुर्वकर्मनुंजोरजणायछे तोखरुंजोसारांपुर्वकर्महोयतोपवि

त्रदेशनेविपेजन्मआवेनंनुंडापूर्वकर्महोयतोनुंडादेशनेविपेजन्मआवेतमजदेशकालादिकसातछेतेमांथिपणजेवां
पूर्वकर्महोयतेवानोयोगवणछे मांठसर्वेमांपूर्वकर्मनुंप्रधानपणुंजणायछे नदेशकालादिजेआठतेनुंतोकोईकठेकां
णप्रधानपणुंहोयनेपूर्वकर्मनुंतोसर्वेठकांणप्रधानपणुंछे पछेश्रीजोमहाराजबोदयाजेदेशकालाथिलेईनेदेवताजेपर
मेश्वरत्याहांपर्यंतसर्वनेविपेपूर्वकर्मनेप्रधानकहोछोतेकीयाशाखनेमतेकहोछोतेनुंकोइवचनअणिदेखाडोअनेएक
कर्मनुंजप्रधानपणुंतोजेननाशाखमांछे पणविजामांनथिविजाशाखमांतोपरमेश्वरनेपरमेश्वरनाअक्तनोसंगतेनुं
जप्रधानपणुंछे मांठतमेकेवलपूर्वकर्मनुंप्रतिपादनकरोछोतेउपस्थितिसंतसंगिछोनेछांनानास्तिकछोकेशुं केमजे
नास्तिकविनाविजातोकोईकर्मनुंप्रतिपादनकरतोअर्थी अनेनास्तिकतावेदशाखपुराणनेइतिहासजेअरतादिकते
नेखांटांजांणछेनेपोतानामागधिआपानाजेग्रंथतेनेजसाचामांनेछेमांठमुखथकाकर्मनुंप्रतिपादनकरछे अनेजो
पूर्वकर्मकरिने देशादिकआठफरताहोयतोमारवाड्यनेविपेकेटलाकपुन्यवालाजालाथयाछे तेमनेअर्थेसोहाथउंडां
पाणिहतांतेउपस्थितछांथयांनथिनेजोपूर्वकर्मनेवशदेशहोय तोपुन्यकर्मवालानेअर्थेपाणिउचांआव्यांजोइयेनेपा
पिनेअर्थेउंडागयांजोइयेपणएमतोथातुंनर्थानेमारवाड्यदेशमांतोपापिहोयअथवापुन्यवालाहोय पणउंडापाणि
उपजेपणतेदेशपोतानागुणनोत्यागकरतानथिमांठदेशकालादिकतोपूर्वकर्मनाफेरव्याफरेनहि तेमांठेजेपोतानाक
दयांणनेइछेतेनेतोनास्तिकनिपेठकर्मनुंबलराखवुंनहिअनेनुंडादेशकालादिकआठहोयतेनो त्यागकरिनेरुडाजदेश
कालादिकआठतेनुंमेवनकरवुंअनेदेशतोवारणपणसारोनरसोहोय अनेपोतानोदेहरूपजेदेशतेपणसारोनरसोहो

यतेज्यारेदेहरूपजेसारांदेशतेनेविपेजीवहांय तारेर्शाखसंतोशदयाधर्मईत्यादिकजेकल्याणकारिगुणतेवर्त्तताहोय
अनेज्यारेआदेहरूपजेचुंडोदेशतेनेविषेजीवरत्योहोय तारेकांमक्रोधलोचमोहमदमछरइत्यादिकचुंडागुणवृद्धि
पांमेछे अनेसारांचुंडाजेसंगथायछेतेनिविगतिएमछेजेजेनोसंगथायतेसाथेकोईरित्येअंतररहेनहि तारेतेनोसंग
थयोजाणवो अनेउपस्थथीतोशत्रूनेपणहइयामांघातिनेमलेछे पणअंतरमांतातेसाथेलाखुंगाउनुंछेदुंछे एविरित्ये
उपस्थथीसंगहोयतेसंगनकेवाय अनेमनक्रमवचनेंकरिनेजेसंगकरेतेजसंगकस्योकेवाय माटेएविरित्येमनक्रमव
चनेसंगतोपरमेश्वरअथवापरमेश्वरनाचकतेनोजकरवोजेथीजीवनुंकल्याणथाय पणपापिनोसंगतोकारेयनक
रवो पछेमध्यानसमेश्रीजिमहाराजेसर्वेनानानानाविद्यार्थीसाधुने पातानेसमिपेबोलाव्यानेएमकयुंजेतमेसर्वेवि
द्यार्थीमुनेप्रश्नपुछोपछेमोटाशिवानंदस्वामियेपुछुंजेजेनेजगवाननोअचलनिश्चेहोयतेकेमआदखाय पछेश्रीजी
महाराजबोल्याजेजेनेअचलनिश्चेहोयतेनेजगवानसारिक्रीयाकरेअथवानरशीक्रियाकरेते सर्वेकल्याणकारिना
सेअनेजगवानजातेअथवाहारेअथवाकोइकठेकांणेजागेअथवाकारेकराजीथायकारेकशोककरेइत्यादिकअनं
तप्रकारनिजगवाननिक्रियाउंतेनेजोईनेनिश्चेवालोचकहोयतेएमकहेजेप्रचुनिसर्वक्रीयाकल्याणनेअर्थेछे तेज्यारे
बोलेतारेएवुंनेएवुंबोलातोहोयतातेनेपरिपक्वनिश्चेवालोजाणवो पछेनिर्मानानंदस्वामियेपुछुंजेजगवाननेजगवा
ननासंततेनेविपेदापवुद्धिआवेतेनाशोउपायछे पछेश्रीजामहाराजबोल्याजेजेवोप्रथमकयाएवोअजगवाननोअ
चलनिश्चेहोयतातेनेकोइरित्येजगवाननेविपेदापवुद्धिआवेनहिं अनेएवामोटाजेजगवानतेनादासनोमहिमाज्या

रेविच्यारतारं नगवानना नक्तनोपणकोइरित्येअवगुणआवेनहि पछेनिर्मानानंदस्वामिनेनांनप्रज्ञानानंदस्वामिए
वेयेमक्षिनेपुछुंजेजाग्रतस्वप्ननेसुपुमिएत्रएयेअवस्थानेविषेनगवाननिमूर्तिअखंडकेमजणायपछेश्रीजीमहाराज
बोदयाजेपूर्वजन्मनोकोईकशुनसंस्कारवद्विहोयतेनेनगवाननिमूर्तित्रएयेअवस्थामांअखंडदेखायछे अथवा
नयकामनेस्रेहएत्रएयेजेनेविषेअखंडहोयतेतोन्नगवानविनाविजुं पदार्थहोयतेपणत्रएयेअवस्थामां अखंडदेखाय
छे तोन्नगवानदेखायएमांशुंकेवुंएतोदेखायज पछेनांनशिवानंदस्वामियेपुछुंजेसत्संगनेविषेअचलपायोजेनोहो
यतेकेमजणायएकताएप्रश्नछे अनेविजुंप्रश्नछेजेमानकामक्रोधदोन्नमदमछरईर्ष्याइत्यादिकजेशत्रुतेकियेप्र
कारेकरिनेनाशपांमेपछेश्रीजीमहाराजबोदयाजेजेनेसत्संगनोअतिदृढपक्षहोयतेज्यारेकोइसत्संगनुंघसातुंबोलेता
रेखमीसकेजनहि जेमपोतानाकुंटंविहोयनेतेसाथेकचवांएयथैहोय तोयपण ज्यारतेनुंकोइघसातुंबोलेतारेखमायन
हिएविरित्येजेवोदेहनासंबंधिनोपक्षछे तेवोजेनेसत्संगनोपक्षहोयतेनोपायोसत्संगनेविषेअचलछे अनेविजाप्रश्न
नोएउत्तरछे जेजेनेएवोसत्संगनोपक्षछे तेसंतअथवासत्संगीतेसंघाथेमानमछरईर्ष्याकेमराखिसके माटेजेनेसत्स
गनोपक्षहोयतेनामांनमदमछरईर्ष्याआदिकसर्वशत्रुनोनाशथईजायछेअनेजेनेसत्संगीनोपक्षनहोयअनेसत्संगी
नेकुसंगीनेविषेसमन्नावहोयतोगमेतेवोसत्संगमांमोटेकेवातोहोय पणअंतजातांजरुरविमुखथाय पछेनांनआ
त्मानंदस्वामियेपुछुंजेनगवाननेनगवाननासंततेकोईकनेतोनिधडकथैनेजेमकेवुंघटेतेमकेछे अनेतेनिकोरनोए
मन्नरुंसोआवेछे जेआनुमानकरिशुंअथवातिरस्कारकरिशुंतोयपणकोइरित्येएपाछोनहिपडे एवोजेन्नरुंसोतेन्न

ગવાનનેઞગવાનનાસંતનેકેમઆવેએકતોએપ્રશ્નછે અનેવિજુપ્રશ્નછેજેજેસંતનેપાસેરેતાહોઈયેતેનેજેવુંઆપણાઉપ
સ્યહેતહોયતેવુંસમગ્રસંતનેકેમરહે પછેશ્રીજીમહારાજબોલ્યાજેજેવોશિવાનંદસ્વામિનાપ્રશ્નનોઉત્તરકસ્યોછે તેવોસ
ત્સંગનોજેનેદૃઢપક્ષહોયતોતેનેકેતાંસાંઞલતાંઞગવાનનેઞગવાનનાસંતનેસંશયથાયનહિ અનેએનોકોઈરિત્યેકુવિસ
વાસઆવેનહિજેઆનેકેશુંતોઆસત્સંગમાંથીજાતોંરશે તેનિકોરનોતોદૃઢવિશ્વાસજહોયજેએનાંસત્સંગતોઅચલછે
માટેએનેકેશુંતેનિકાંઈફકસ્યનથિ અનેવિજાપ્રશ્નનોઉત્તરછે જેજેનેપાસેપોતેપ્રથમરેતાહોઈયે અનેતેનેસાથેપોતાને
નબન્યુંતારેવિજાપાસેજેનેરંહતોપણજેનેપાસેપ્રથમરયોહોયતેનુજોકોઈકધસાતુંબોલેતોઁખમીસકેનહિ તારેસર્વેસંતને
એમસમઝાયજેઆતોઁકૃતઘ્રીનથીજેનેપાસેચ્યારઅક્ષરઞણ્યોછે તેનાંગુણમુકતાંનથિ માટેવદુરુદ્ધોસાધુછેએમજાણિ
નેસર્વેસંતનેહેતરહે અનેજેનીપાસેપ્રથમરયોહોયતેનેમુકિનેવિજાપાસેજાય તારેપ્રથમજેનીપાસેરયોહોયતેનીનિંદા
કરે તારેસર્વસંતનેએમજણાયજેઆકૃતઘ્રીપુરુષછે તેજ્યારેઆપણિસાથેનહિવનેતારેઆપણિપણનિંદાકરશે પછેતેઉ
પસ્યકેનેહેતરહેનહિ પછેદહરાનંદસ્વામિયેપુછ્યુંજેઞગવાનતોઅક્ષરાતિતછે અનેમનવાંણિથકોપરછે અનેમર્વનેઅ
ગોચરછે તેસર્વનેપ્રત્યક્ષદેખાયછેતેનોશોહેતુછે પછેશ્રીજીમહારાજબોલ્યાજેઅક્ષરાતિતનેમનવાંણિથકોપરનેઅગો
ચરેવાજેઞગવાનતેજપોતેરૂપાકરિનેએમધારેછે જેજ્ઞાનીઅજ્ઞાનીએવાંજેમર્ત્યલોકનાંમનુષ્યનેસર્વેમુનેદેખોએમધા
રિનેસત્યસંકલ્પેવાજેઞગવાનતેરૂપાયેકરિનેમર્ત્યલોકનાંસર્વેમનુષ્યદેખેવાથાયછે પછેત્યાગાનંદસ્વામિયેપુછ્યું
જેઞગવાનરાજીકેમથાય પછેશ્રીજીમહારાજબોલ્યાજેજેનેઞગવાનનેરાજીકરવાહોયતેનેતોદેહનાસુખનેહોવુંન

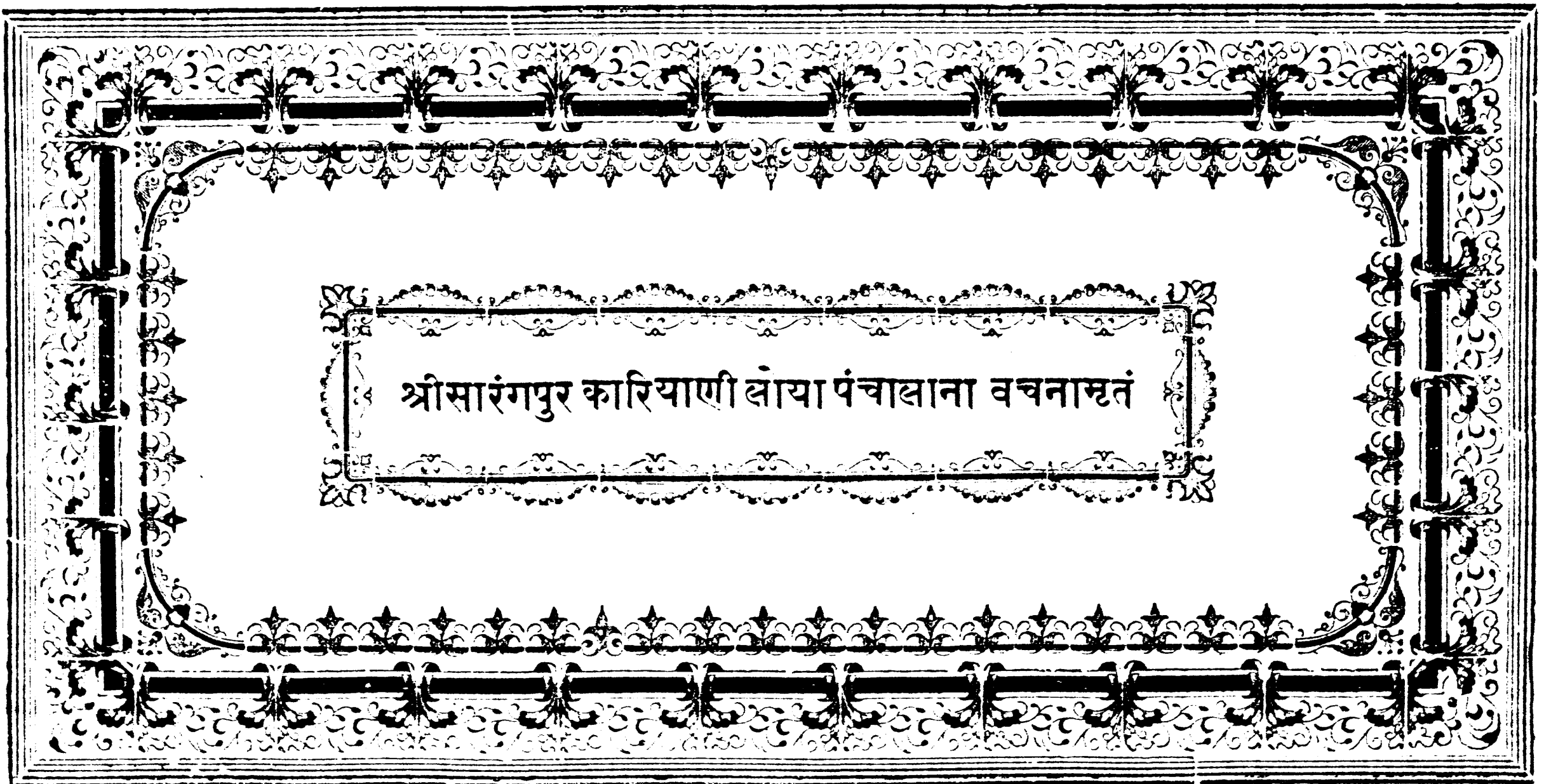
હિં અનેદર્શનનાં પણલોં નરાચવાં નહિને જગવાન જે મકહે તે મકરવું એ જગવાન ને રાજી થયા નુસાધન છે પછે લક્ષ્મ
ણાં નંદસ્વામિયે પ્રશ્ન પુછ્યું જે જગવાન ને જગવાન નાસંત નો જે સમાગમ તે આશ્ચર્ય સરખો કે મસમણિયે તારે જણાય અ
ને આઠ પોર અહો અહો સરખું કે મરહે પછે શ્રીજી મહારાજ બોલ્યા જે જે જગવાન ને આસંત તે સર્વે વૈ
કુંઠગોલોકને બ્રહ્મ પુરતે ના નિવાસિ છે તે સંતને પરમેશ્વર જ્યાં બિરાજ માન છે ત્યાં જ એ સર્વે ધામ છે અને એ સંતને લોમારો નિ
વાસ થયો છે તે મારું અતિ બહું આગ્ય છે એ વિરિત્યે સમજે તો આઠ પોર આશ્ચર્ય સરખું રહે અને આઠ પોર આનંદ ના સમુદ્ર માં ઝિ
લતોરે પછે પરમાત્મા નંદસ્વામિયે પુછ્યું જે સંતનાં એકાદશ સ્કંધ માં જે ત્રિસલક્ષણ કયાં છે તે શો ઉપાય કરે તો આવે પ
છે શ્રીજી મહારાજ બોલ્યા જે જે ત્રિસલક્ષણે જુક્ત સંત હોય તેને વિષે ગુરુ બુદ્ધિ ને દેવ બુદ્ધિ રાખિને મન ક્રમ વચને એનો સંગક
રે તો એ સંગના કરનારાને વિષે પણ એ ત્રિસલક્ષણ આવે છે એ વિરિત્યે સર્વ શાસ્ત્ર માં કયું છે જે સંતને સેવે તારે સંત સરખો થા
ય છે પછે શાંતા નંદસ્વામિયે પુછ્યું જે એક તો અઘંડ જગવાન ના સ્વરૂપ માં વ્રતિ રાખતાં હોય અને વિજો તો જગવાન નું જ
જન સ્મરણ પણ કરે અને કથા કિર્તન પણ કરે ને સાંજ લે એ પ્રકાર ના જે જગવાન ના જગતે માં કિયો શ્રેષ્ઠ છે પછે શ્રીજી
મહારાજ બોલ્યા જે જે ને નિર્વિકલ્પ સમાધિ થાતિ હોય અને દેહ નિશ્ચય રહે નહિ એવો હોય તો તે કથા કિર્તન ન કરે તો પણ
શ્રેષ્ઠ છે અને જે ને દેહ નિશ્ચય રેતિ હોય ને જન માં થિ પોતા નિમેલે ઊઠિને સ્વાવું પિવું દેહ નિશ્ચય તે સર્વે કરતો હોય અને
જો જગવાન ની કથા કિર્તન ન કરે ને ને સાંજ લે તો તે થકિ તો જગવાન ની કથા કિર્તન કરતો હોય ને સાંજ લે તો હોય તે શ્રેષ્ઠ
છે પછે આધારા નંદસ્વામિયે પુછ્યું જે કે વિરિત્યે વર્તિયે તો જગવાન ને જગવાન નાસંત પ્રસન્ન થાય પછે શ્રીજી મહારાજ

बोद्ध्याजेपंचवर्त्तमानसंपुरणराखियेनेतेमांकोईरित्येंखोद्यआववाढेइयेनहि तोन्नगवाननेन्नगवाननासंतप्रसन्न
थायछेएमांवेशमात्रसंशेनहि पछेवेदांतानंदस्वामियेप्रश्नपुछुंजेजेणेप्रथमकांडकगोबरुंवरतांणुंहोय पछेतेशो
उपायकरेतारेतेनिउपस्थन्नगवाननेन्नगवाननासंतराजिथाय पछेश्रीजीमहाराजबोद्ध्याजेजेपोतामांनुंडोस्वन्नाव
होयतेनेदेखिनेन्नगवाननेन्नगवाननासंतकुराजिथाताहोय तेस्वन्नावसाथेज्यारेवैरकरियेतारेजेनेजेसाथेवैरहोय
तेतोसर्वेजगतजांणेएवुंहोयतेसंतनेपणखबस्थपडे पछेसंततांतेस्वन्नावनावेरिछेतेआपणापक्षमांनखिनेअनेआप
णउपस्थदयाकरे अनेजेप्रकारेतेस्वन्नावनेजितियेएवोउपाययतावेमाटेजेस्वन्नावपोतानेफजंतकस्योहोयतेस्वन्ना
वसाथेमुधुद्वैरवांधिनेतेनुंमुलउखडिजायएवोउपायकरवोनेज्यारे एविरित्येंवर्त्तियेतारेन्नगवाननेन्नगवाननासं
तआपणउपस्थपुरणदयाकरे अनेज्यारेहरिनिनेहरिजननिजेउपस्थदयाथायतारेतेनेहईयामांअतिशेसुखवर्त्त्याकरे
अनेकल्यांणनेमार्गेचाद्यानिपणसामर्थिवधेअनेपोतानाशत्रुजेकामक्रोधलोन्नादिकतेनुं बलघटिजायछे माटेजे
पोतानाद्वयनेविषे अतिशेशत्रुपिडतोहोयतेसाथेअतिशेवैरकरियेतोतेनिपरमेश्वरसहायकरेछे माटेपोतानाशत्रु
जेकामादिकतेसाथेजरुरवैरकरवुंघटेछे नेपोतानाअंतरशत्रुसाथेवैरकस्यामांघणोजन्नाछेपछेन्नगवदानंदस्वा
मियेंपुछुंजेहेमहाराजजेविन्नगवाननिवीकपासेवेठाहइयेनेरेछे तेविनेतेविविक्छेदेजाइयेतोपणरहेतंकमममझि
येतोरहे पछेश्रीजीमहाराजबोद्ध्याजेजेविपासेन्नगवाननीमरजादारेछेतेविछेदेजायतोयपणरहे जांन्नगवाननुंपु
रुमाहात्म्यसमझेतोतेमाहात्म्यएमसमझवुंजेअक्षरातीतएवाजे पुरुषोत्तमन्नगवाननेनिइछायेकरिनेअनंतकोटि

झांडनिउत्पत्तिथायछेअनेतेब्रह्मांडनेपोतानिशक्तियेकरिनेंधरिरयाछे अनेतेजगवानव्यतिरेकथकासर्वमांअन्वयप
णेरयाछेअनेअन्वयथकापणव्यतिरेकछे अनेतेजगवानजेवाप्रत्यक्षप्रमाणछे तेवानेतेवाअणुअणुप्रत्येअंतरजां
मिरूपेविराजमानछे अनेतेजगवाननाडांझाव्याविनाएकत्रणपणडांलवानेसमर्थनथी अनेअनंतकोटिब्रह्मांडने
विषेजेउत्पत्तिस्तीर्ताप्रलयथायछे अनेतेनेविषेसुखदुखनोजीवुनेसंबंधथायछेतेसर्वेपुरुषोत्तमजगवाननाहाथमां
छेजेट्युंजगवानकरंतेट्युंजथायछेएवाजेजगवानतेजीवुंनकल्याणने अर्थेपृथ्वीउपरस्थपधारेछेतारेपोतेघोडेच
डिनेचालेतारेघोडांजगवाननेउपाडिचालेछेपणएतोघोडानाआधारछे अनेपृथ्वीउपरबेठाहोयतारेएमजणायजे
पृथ्वीजगवाननेधरिरहिछेपणएतोस्थावरजंगमसोतिसमग्रपृथ्वीनेधरीरयाछे अनेज्यारेरात्रीहोयतारेचंद्रमाके
दिवोकेमशालतेनेअजवालेकरिनेजगवाननुंदर्शनथाय अनेदिवसेसुर्यनेअजवालेकरिनेदर्शनथायपणएजगवा
नतोसुर्यचंद्रमाअग्निएसर्वनेप्रकाशनादाताछे एविअद्भुतसामर्थीछेतोपणजीवुंनकल्याणनेअर्थेमनुष्यजेवाथैने
मुंनेदर्शनआपेछेएविरित्येमाहात्म्यसमझेतोजेविपासेरयमरजादारेछेतेविनेतेविछंटेजायतोयपणरहेपछेवक्षिजग
वदानंदस्वामियेविजुंप्रभपुछ्युंजेजगवाननाकस्याविनाकांईथातुंनथीसर्वेजगवाननुंजकस्युंथायछे तारेजगवान
नेअथवाजगवाननाचक्रनेकांइकज्यारेनुंढोदेशकालआवेछे तारेतेदुखनेकेमजगवानटालतानथीअनेतेनेटाव्या
नामनसुवाकेमकरेछे पछेश्रीजिमहाराजबोल्याजेएतोज्यारेजगवानमनुष्यदेहधारणकरेछे तारेजगवाननिएवि
रित्यजछेजेमनुष्यनिपेठ्येसर्वव्यवहारकरेपणअद्वोक्तिकसामर्थिनेप्रगटकरेनहि एविरित्येसर्वशास्त्रमांजगवाननां

चरित्रकयाछेतेथी ज्यारंनगवानकांडंकनवांचरित्रकरंतारसंशयकरज्यापणज्यांसुधिपूर्वेअवतारथयाछे तेनाजेवां
चरित्रकरेत्यांसुधितोसंशयकरवानहि पछेनिर्मलानंदस्वामियेपुछुंजेकमसमझीये तारेप्रचुनासंतनोमहिमाअ
तिशेजणाय पछेश्रीजिमहाराजवाढ्याजेमछुकछवाराहवामनफरशुरामअनेरामकृष्णादिकएजेनगवाननाअनं
तअवतारतेनोमहिमाविच्यारेजेजेनगवानेरामकृष्णादिकअवतारेकरिनेअनंतजीवनाउद्धारकस्थोछे तेनगवान
नाअसंतछेतेनोमारेसमागममद्योछे तेमाटेहुंपणअतिवडजागीछुं एमसमझेतोदिवसेदिवसेसंतनोमहिमाअति
शेजणातोजाय पछेनारायणानंदस्वामियेप्रश्नपुछुं जेस्थूदसुक्ष्मनेकारणएत्रएयदेहनेविषेजीवअन्वयपणेकमछे
नेव्यतिरेकपणेकमछेपछेश्रीजीमहाराजवाढ्याजेज्यारंदेहने विषेसुखदुखनांजागथायछे तारेतेसुखदुखनेजीवपो
तानेविषेमानेतारेतेजीवअन्वयपणेछे अनेज्यारेत्रएयदेहनासुखदुखथीपोतानेन्यारोसमझे तारेएजीवव्यतिरेकछे
पछेशून्यातितानंदस्वामियेप्रश्नपुछुंजेज्यारंमत्संगकरेछेतारेतोसंतमानेसत्संगीमांअतिशेहंतहोय अनेपछेकमओ
छुंथेजायछेपछेश्रीजीमहाराजवाढ्याजेप्रथमतोएनेसंतनेविषेअलांकिकमतिहोयनेपछेतोतेसंतनोअष्टपदोपजांड
नपोतानिकुबुद्धियेकरिनेझाझादोषपरठेछे पछेएनिअसदवासनाथैजायछेतणेकरिनेसंतनेविषेओछांजावथैजाय
छेतेजांविच्यारिनेअसदवासनानेदोषतोप्रथमहतातेवांशुद्धथायअनेजांअसदवासनानेदोषतोअंतेजातांविमुखथ
इजायछेपछेप्रसादानंदस्वामियेपुछुंजेजीवनेमोक्षनांशोहेतुछे पछेश्रीजीमहाराजवाढ्याजेजेमसंतकहेतेमजसं
शयरहितथकांकरेएजेजीवनेमोक्षनांहेतुछेपछेत्रिगुणातितानंदस्वामियेप्रश्नपुछुंजेदेशकायक्रियासंगएनुंविषमप
णहोयतारेत्यांशोउपायकरवां पछेश्रीजिमहाराजवाढ्याजेदेशादिकविषमहायत्यांतांउगस्थानोएजेउपायछेजेत्यां

थोजेने प्रकारे करिने जागिद्युतुं पछेनांनानिर्वीकारानंदस्वामियेप्रश्नपुछुंजे नगवाननोनिश्चेछे तोपण असदवास
नाकेमद्वलतिनथि पछे श्रीजिमहाराजबोल्याजे नगवाननुं माहात्म्ययथार्थजाणुंनथि एटले असदवासनाटलतीन
थीपछेमोटाजोगानंदस्वामियेपुछुंजे नगवाननोनिश्चेपरिपुरणछे तोपण नगवाननेविषेने नगवाननीकथानेविषे
हेतकेमथातुंनथीपछे श्रीजिमहाराजबोल्याजे नगवाननुंजेवुं माहात्म्यछेतेवुं एनेसमझ्यामां आयुंनथी अनेजोजथा
र्थ नगवाननुं माहात्म्यसमझायतो नगवानविनाविजामां हितराखेतोपण रंहेनहिने एक नगवानने नगवाननासंत अ
ने नगवाननिकथाकीर्तनतेनेविषेज अचलहेतथायछे पछेप्रतोषानंदस्वामियेपुछुंजे नगवाननिश्चित अचलकेम
रहे पछे श्रीजिमहाराजबोल्याजे अनिरुद्धप्रद्युम्नसंकर्षणनेवासुदेव एजेचतुर्व्यूहतथा केशवादिकजे चाविसमूर्तियुं
तथावाराहादिकजे अवतार एसर्वेनाकारण एवा जेप्रत्यक्ष श्रीकृष्णपुरुषोत्तम नगवानतेनोमहिमा अतिशेपणे करिने
समझेतोतेने नगवाननिश्चवणादिकजेनवधान्नीते अचलरहे एविरित्येसर्वे मुनिनाप्रश्ननोउत्तर करिने पछे श्रीजिम
हाराजसर्वेनेपुछताहवा जेकांमक्रोधनेलांन एननरकनां द्वारछे एमांथीजेनेजे अतिशेजित्यामां आय्योहोयतेस
र्वेकहो पछेजेनेजेवातनि अतिशेदृढताहतितेनेविरित्येबोल्यातेमुनिनां वचनसां नक्षिने श्रीजिमहाराज अतिशेराजि
थया अनेआत्मानंदस्वामितथाजोगानंदस्वामितथा नगवदानंदस्वामितथा शिवानंदस्वामि एच्यारजणानेराजीथे
नेददानेविषेचरणारीवदधिधाने एमबोल्याजे जेममहानुजावानंदस्वामी आदिकमोटेराछे तेनेला आच्यारपणछे
माटे एमनुंकोइने अपमानकरवादेशोमां एममुक्तानंदस्वामी आदिकजे मोटेरासाधुतेमने नलांमण्य करिने श्रीजिम
हाराजजयसच्चिदानंदकहिनेपोतानेउतारेजमवापधार्या ॥ ॥ इतिवचनामृतं ॥ ॥ ७८ ॥

श्रीसारंगपुर कारियाणी लाया पंचालाना वचनान्तं

સંવત્ ૧૮૭૭ના શ્રાવણ વદિ ૧ પંચમીને દિવસ સ્વામિ સહજાનંદજી મહારાજ ગામશ્રી સારંગપુર મધ્યે જીવાચરનાદર
 વારમાં ઉત્તરાદેવાચ્ય ઓરડા નિઝોસરિયે વિરાજ માંનહતા અને સર્વેશ્વેતવસ્ત્રધારણ કર્યાં હતાં અને પોતાના મુખારવિંદ
 નિઝાગદ્ય મુનિ તથા દેશંદશના હરિચક્રનિસન્નાચરાર્દને બેઠિહતિ પછે મુક્તાનંદ સ્વામિયે પ્રશ્ન પૂછ્યું જે જિતંજગત્કેન
 મનાં હિયે ને શ્લોક માં એમ કયું છે જે જેણે પોતાનું મન જિત્યું તેણે સર્વ જગત જિત્યું તે મન જિત્યું કેમ જણાય પછે શ્રીજીમ
 હારાજ બોલ્યા જે શબ્દ સ્પર્શરૂપરસને ગંધ એજ પંચવિષય તેમાંથી જ્યારે ઇંદ્રીયો પાછાં હેઠે અને કાંઈ વિષય પામવા નિહા
 રેહ નહિ તારે સર્વે ઇંદ્રીયું વશ થાય છે ને જ્યારે ઇંદ્રીયું વિષયનો સ્પર્શ જનકરે તારે મન પળે ઇંદ્રીયું ભગણ આવે નહિ ને હૃદય
 માં ને હૃદયમાં રહે એવિરિત્યે જેને પંચવિષયનો ત્યાગ અતિ દ્રઢ પળે કરિને થયો તારે તેનું મન જિત્યું જાણવું અને જો વિષય
 પરચ કાંઈ પ્રીતિ હોય તો મન જિત્યું હોય તો પળ જિત્યું ન જાણવું પછે વલ્લિ મુક્તાનંદ સ્વામિયે પૂછ્યું જે વિષય નિનિવૃત્તિ થયા
 નું કારણ તે વૈરાગ્ય છે કે પરમેશ્વરને વિષે પ્રીતિ છે પછે શ્રીજીમ હારાજ બોલ્યા જે એક તો વિષયની નિવૃત્તિ નું કારણ આત્મનિ
 ષ્ઠા છે અને બીજું માહાત્મ્યે સહિત જે જગવાનું જ્ઞાન તે છે તેમાં આત્મનિષ્ઠા તો એવિરિત્ય નિજો ઇયે જે હું ચૈતન્ય છું ને દેહ જડ છે
 ને હું શુદ્ધ છું ને દેહ નર્કરૂપ છે અને હું અવિનાશિ છું ને દેહ નાશવંત છે ને હું આનંદરૂપ છું ને દેહ દુઃખરૂપ છે એવિરિત્યે જ્યારે દેહ થ
 કો પોતાના આત્માને સર્વ પ્રકારે અતિશે વિશ્લક્ષણ સમજે તારે દેહને પોતાનું રૂપ માં નિને વિષય માં પ્રીતી કરે જ નહિ એવિરિત્યે
 આત્મજ્ઞાને કરિને વિષય નિનિવૃત્તિ થાય છે અને જગવાનનો મહિમા એમ વિચ્યારે જે હું આત્મા છું અને જે પ્રત્યક્ષ જગવાન
 મલ્યા છે તે પરમાત્મા છે અને ગોડાંક વૈકુંઠશ્વેતદ્વીપ તથા બ્રહ્મપુર તથા અનંતકોટિ બ્રહ્માંડના પતિ જે બ્રહ્માદિક દેવ એ સર્વેના

स्वामिजेश्रोपुरुषोत्तमन्नगवानतेमुनेप्रत्यक्षमदयाछेअनेतेमाराआत्मानंविषेपणअखंडविराजमानछे अनेतेन्नग
 वाननुंजेएकनिमेषमात्रनुंदर्शनतेउपस्थअनंतकोटिब्रह्मांडनांजेविषयसुखछेतेसर्वेनेवारिफेरिनेनांखिटेइये अनेन्न
 गवाननाएकरोममांजेद्वंद्वसुखरयुंछेतेद्वंद्वसुखजेअनंतकोटिब्रह्मांडनांविषयसुखनेलां करियेतोपणतेनाकोटिमा
 न्नागनिबरोबस्थपणथायनहिअनेजेन्नगवाननुंअक्षरधामछेतेनिआगद्वयविजाजेदेवतानालोकछेतेनेमोक्षधर्मने
 विषेनर्कतुल्यकयाछेएवाजेन्नगवानतेमुनेप्रगटमदयाछेतेनेमुकिनेनर्कनाकुंडजेवांजेविषयनांसुखतेनेहुंहुंइहुंअने
 विषयसुखतोकेवलदुःखरूपजछे एविरित्येन्नगवाननुंमाहात्म्यजाणवेकरिनेविषयनिनिवृत्तिथायछेअनेएविरित्ये
 जेआत्मज्ञाननेपरमात्मानुंज्ञानतेमांथिजेवैराग्यप्रगटेतेवैराग्येकरिनेसर्वविषयसुखनिवासनानिवृत्तिथैजायछेअने
 जेणेएविरित्येसमझिनेविषयसुखनोत्यागकस्यातेनेपाछिविषयमांप्रीतिथायजनहिनेएनुंजमनजितांणुंकेवायछेअ
 नेएविसमझण्यविनाझाजुंहेतजणातुंहोयपणज्यारेकोइकसाराविषयनिप्राप्तिथाय तारेन्नगवाननेपद्मामुकिनेविष
 यमांप्रितिकरेअथवापुत्रकलत्रादिकनेविषेप्रितिकरेअथवारोगादिकसंबंधिपिडाथायअथवापंचविषयनुंसुखहोय
 तेमटिजाय तारेन्नगवाननेविषेप्रीतिरहेनहिनेविकलजंवाथैजाय नेजमकुतरानुगदुंरियुंहोयतेपणनांनुंहोय तारेसा
 रुंदिसेनेमएवानिन्नक्तिप्रथमसारिदिसेपणअंतेशोन्नहि॥ ॥इतिवचनान्तं॥१॥७९॥ संवत् १८७७नाश्राव
 णवदि ६छत्त्यनेदिवसश्रीजीमहाराजगामश्रीसारंगपुरमध्येजिवाखाचरनाओरडानि ओसरिउपस्थटोन्नियांविछा
 व्योहतो तेउपस्थउत्तरादेमुखारविंदेविराजमानहता अनेअंतपाघमस्तकउपस्थवांधिहति तथाअंतपछेडिओदिहति

तथाश्वेतखंसपेस्योहतां अनेपांतानामुखारविंदनिआगद्यमुनितथादेशदेशनाहरिन्नक्तनिसञ्चाञ्चराईनेवेठिहति
पछे श्रीजीमहाराजमुनिप्रत्येबोल्याजेमां होमां हिं प्रश्न उत्तर करों पछे स्वयं प्रकाशानंद स्वामिये प्रश्न पुछ्युं जे नगवान
ना नक्तने नगवान निमूर्तिमां अतिशे हेत किये प्रकारे थाय पछे ते प्रश्न नो उत्तर मुनिये मां होमां हिकरवामां ड्यो पण थयो
नहि पछे श्रीजीमहाराज ते नो उत्तर करवामां ड्यो जे स्नेह तो रूपे करिने पण थाय छे तथा कां मे करिने पण थाय छे तथा लो
न करिने पण थाय छे तथा स्वार्थे करिने पण थाय छे तथा गुणे करिने पण थाय छे ते मां रूपे करिने जे स्नेह थाय छे ते तो ज्यारे ते
ना देह मां पित निसरे अथवा कोठ निसरे तारे स्नेह थयो होय तेना शपां मे छे ते मज लो न कामने स्वार्थे करिने जे हेत थुं होय
ते पण अंत ना शपां मे छे अने जे गुणे करिने स्नेह थयो होय ते तो अंतर हे छे तारे श्रीजीमहाराज प्रत्ये सोमलोखा चरवाल्या
जे एते गुण किया उपस्य ला के मां हि ला पछे श्रीजीमहाराज बोल्या जे उपस्य ले गुण शुं थाय एतो वचने करिने देहे करिने ने
मने करिने जे गुण होय ने ते गुणे करिने जे हेत थुं होय ते नथि ना शपां मतुं अने तम पुछो छो ते नक्तने नगवान उपस्य स्नेह था
य एम जे कवल पुछो छो के नगवान ने नक्त उपस्य स्नेह थाय एम पण पुछो छो तारे स्वयं प्रकाशानंद स्वामि बोल्या जे एबे य
ने पुछिये छे ये पछे श्रीजीमहाराज ते निविस्तारे करिने वार्ता करवामां डिजे वचने करिने तो कोइ जीव प्राणि मात्र ने दुख व
वानहि अने परमेश्वर साथे अथवा मोटा संत साथे प्रश्न उत्तर करता है ये अने ते मां परस्पर वाद विवाद था तो होय ने ते मां
पोते जितिये एम जणाय तो पण जे मोटा थिनां नो होय ते ने मोटाने समीपे नमि देवुं अने आपण करतां मोटा संत होय ते स
आमां प्रश्न उत्तर करिने चुंटा पडे एम करवुं नहि मोटा संत आगे ने परमेश्वर आगे तो जरूर हारि जावुं अने परमेश्वर तथा

मोटासंततेपोतानेकांडवचनजोग्यकहेअथवाअजोग्यकहे तारेतेवचननेतल्कासहेसहितमानवुं तेमांजोग्यवचन
 होयतेमांतोआशंकाथायनहि पणकांडअजोग्यवचनकल्युं होयनेतेमांआशंकाथाय एवुं होयतोपणतेसमानेविषे
 नापाडविनाहिं एतोहाजपाडवि अनेएमकेवुं जेहेमहाराज जेमतेमेशोतेमहुं करिश अनेतेवचनपोतानेमनायनहि
 वुं होयतोपरमेश्वरतथामोटासंततेनिमरजी होयतोतेमनेहाथजोडिनेअक्तियेसहितएमकहेवुं जेहेमहाराजतमेजेवच
 नकल्युं तेतोठिकछे पणआटलिमुनेतेमांआशंकाथायछेएप्रकारनुंदिनथइनेवचनकेवुं अनेजोपरमेश्वरनिमरजीन
 होयतोतेमनेसमीपरेहेताहोय जेमोटासंततथाहरिअक्ततेमनेआगेकहेवुं जेआविरित्येपरमेश्वरेवचनकयुंछे तेतोमुं
 नेमांन्यामांआवतुंनथि पछेतेनुंमोटासंतसमाधानकरेतथापरमेश्वरआगेकहिनेएवचननुंसमाधानकरावे पणपर
 मेश्वरेवचनअजोग्यकेजोग्यकल्युं होयतेसमेनापाडविनाहिं एविरित्येनिजुक्तियेमोटानावचननेपाछुंठेवुं पणकयुं
 नेतल्कासनापाडविनाहिं एविरित्येतावचननेगुणेकरिनेवरतवुं पछेतेअक्तनेउपस्थपरमेश्वरतथामोटासंततेनेसहेथा
 यछे अनेतेअक्तनेपणअगवाननेविषेदृष्टेहथायछे हवेदेहनेगुणेकेमवरतवुं तोपोतानादेहमांजोकांडउनमत्तपणुंज
 णायतोअजनमांवेसवेकरिनेअथवाचांद्रायणव्रतेकरिनेदेहनेनिर्वसकरिनांखवुं पछेतेनेदेखिनेतेनादेहनिमोटासंत
 अथवापरमेश्वरखबरखरावेतोअलेपणपोतानेजाणदेहनुंजतनकरवुंनहितथादेहेकरिनेअगवाननिनेअगवानना
 अक्तनिंद्यचाकरिकरवि एविरित्येज्यारेएदेहनेगुणेकरिनेवरतेतारेतेनेदेखिनेतेनेउपस्थपरमेश्वरनेमोटासंततेनेस
 हथायछेअनेएअक्तनेपणअगवाननेविषेप्रीतिथायछे हवेमनेगुणेजेमवरतवुंतेनिरित्यकहियेछेये जेपरमेश्वरनां

ज्यारेदर्शनकरवांतारेमनेसहितदृष्टिनेएकाग्रराखिनेकरवां अनेपरमेश्वरनां दर्शनकरतो होयनेत्यां कोइ मनुष्य आव्युं
अथवा श्वान आव्युं केविजुं कोइ पशु पक्षि आव्युं तारेपरमेश्वरना दर्शनमां थि दृष्टि त्रोटिने आडि अवलिउं चिनिचिदृष्टि
करिनेतेनां पण जेलां दर्शनकरतो जाय पछे एवि फाटेल दृष्टिवाला नेपरमेश्वर के मोटा संत देखिने राजि थातान थि अने ए
दर्शन करेछे ते केवां करेछे तो जे मनुष्य मनुष्य करेछे ते मते पण करेछे अने एवि दौ किक दृष्टिवाला तो जे मखिल कोडि बा
देछे ते जेले पुछु दुं उंचुं करेछे ते वो जाण वो शासारा जे परमेश्वर जेले विजां दर्शन करेछे अने एवां दौ किक दर्शन ज्यारे ए क
रवा मांडितारे जे वो प्रथम सारा होय ते वो रहे नहि अने ते दिवसे दिवसे उतरतो जाय ते माटे परमेश्वरनां दर्शन करतां कर
तां आडि अवलि दृष्टि करवि नहि परमेश्वरनां दर्शन तो प्रथम पेले न विन थयां होयने ते समयने विषे जेवुं अंतरमां अलो
किक पणुं होय तेवुं ने तेवुं मनमां अलो किक पणुं रहेतुं जायने एक दृष्टिये करिने मूर्तिने जो ते जावुं ने दृष्टि पलटिने अंतरमां ते
विने ते विने मूर्तिने उतार विजे मधर्म पुरमां कुशल कुंवर बाइ हतां ते अमारां दर्शन करतां जातां हतां अने दृष्टि पलटा विने मू
र्तिने अंतरमां उतारतां ते मदर्शन तो मने जुक्त दृष्टिने एकाग्र राखिने करवां पण जे मविजां दर्शन करेछे ते मन करवां अने
जो परमेश्वरना दर्शन जेले विजां दर्शन मनुष्यनां के कुतरा बढ्या डानां करेछे तो तेने ज्यारे स्वप्न थाय तारे परमेश्वर पण दे
खायने ते अन्य पदार्थ पण जेले देखाय ते माटे परमेश्वरनां दर्शन तो एक दृष्टिये करवां पण चपल दृष्टिये न करवां अने ज्यारे
परमेश्वरनां दर्शन दृष्टिने नियम मां राखिने करेछे तेने ए दर्शन न विननां न विन रहेछे अने परमेश्वर जे जे वचन कत्यां होय ते
पण तेने न विननां न विन रहेछे अने दौ किक बाह्य दृष्टिये करिने दर्शन कस्यां होय तेने परमेश्वरनां दर्शन तथा वचन ए सर्वे जु

નાંથઈજાયછેતેરોજદર્શનકર્યાકરેપણેવાનેતોજેમનથયાંહોયતેવાંનેતેવાંરહેછે તેજ્યારેજનમાંવેસેતારેતેનુંમન
સ્થિરરહેનહિંબહુધારાયેજુક્તથાયઅનેપરમેશ્વરનેધારેતારેતેજેલેવિજાંદર્શનજેજેકર્યાંછે તેપણવગરધાર્યાંઆવિ
નેહૈયામાંસ્ફુરેછેતેમાટેદર્શનતોએકપરમેશ્વરનાંજકરવાંનેએમજેદર્શનકરેછે તેનુંમનજનસ્મરણકરતેએકપરમેશ્વ
રમાંજરહેછેપણતેનિબહુધારાનથિરહેતીએકરહેછેઅનેજેવલદૃષ્ટિયેંદર્શનકરેછે તેનેદુંજાંણુંછુંઅનેજેનાંદૃષ્ટિનેમનનિ
યમમાંહોયએવાજેમોટાસંતતેપણજાંણેજેઆતોલૌકિકદર્શનકરેછે પછેતેલૌકિકદર્શનનાંકરનારોઆસમાગમમાં
થિદિવસેદિવસેઉતરતોજાયછે અનેજેમકોઈકકાંમિપુરુષહોયતેનિરૂપવંતિસ્ત્રીમાંએકમનેકરિનેદૃષ્ટિપ્રોવાંણિહોયતે
સમેવચ્યમાંકોઈકપશુપક્ષિઆવેજાયકેવોલેપણતેનિતેનેસ્વચ્ચરેનહિં એવિરિત્યેએકાગ્રદૃષ્ટિયેકરિનેપરમેશ્વરમાં
જોડાવુંપણલૌકિકદર્શનનકરવાં તારેનિર્વિકારાનંદસ્વામિયેઆશંકાકરિજેહેમહારાજઅમારેતોદેશદેશમાંમનુષ્ય
આગલ્યવાર્તાકરવિપદેતેણેકરિનેમનનુંએકાગ્રપણુંરહેતુંનથિ તારેશ્રીજીમહારાજબોલ્યાજેમનુષ્યઆગલ્યવાર્તાક
રવિતેનિતોઅમેઆજ્ઞાઆપિછેપણઆંહિમૃત્તિનાંદર્શનમંલિનેવિજાંદર્શનકરવાંએવિકેદિવસઅમેઆજ્ઞાઆપિછે એ
મકહિનેવલીવાર્તાકરવાલાગાજેપ્રથમજ્યારેમૃત્તિનાંદર્શનથાયછેતારેએનેકેવુંઅલૌકિકપણુંરહેછેતેવુંનેતેવુંઅલૌકિ
કપણુંતોતારેજાંમનેસહિતદ્રષ્ટિએકપરમેશ્વરમાંરાખે એવિરિત્યેમનનેગુણકરિનેવરતેતારેતેજતનેઉપરથનિત્યપ્રત્યં
જગવાનનેનવિનનેનવિનેતરહેછે નેતેજતનેપણજગવાનનેવિપેનિત્યપ્રત્યંનવિનનેનવીનેતરહેછે અનેવલિનેત્રને
શ્રોત્રએવેનેતોવિશેષકરિને નિયમમાંરાખવાંશામારુ જેજ્યાંત્યાંગ્રામ્યવાર્તાથાનિહોયનેતેનેશ્રોત્રનિવ્રત્તિદ્વારેતણાઈ

જાઈ ને સાંચલિયે તો તે સર્વે ગ્રામ્ય શબ્દ જન માં વેસે તો રસાંચરિ આવે છે અને ફાટલને ત્રિવ્રતિયે કરિને જે જે રૂપ જો
 યુંદોય તે સર્વે જન કરતાં સાંચરિ આવે છે તે સારુ એવું દ્રિને તો અતિશે નિયમ માં રાખવાં અને ને ત્રિને શ્રોત્ર નિ વૃત્તિ
 જ્યારે મૂર્તિનાં દર્શન કરતા હૈયે ને મૂર્તિને મેલિને અન્ય માં તણાય તો તેને એમ ઉપદેશ દેવો જે મુરખ તું જગવાન નિ મૂર્તિ વિ
 ના અન્ય રૂપને જુવે છે કે પરમેશ્વર નિ વાર્તા વિના અન્ય વાર્તા નિ સાંચરે છે તે માં તું ને શું પ્રાપ્ત થાશે અને હજિતું ને સિદ્ધ દશ
 તો આ વિનયિ જે જે વુંચિત વ્યતે વુંતું ને તત્કાલ મલેશા સારુ જે હજિતો તું સાધક છું માટે જે વિષય ને તું ચિત વિશતે વિષય મ
 લશે નહિ અને ઠાલાં વલ્લખાં કરિને પરમેશ્વર ને શાવાસ્તે મેલિ દે છે અને કાંઈ કજો તું ને અલ્પ વિષય મલશે તો તેના પાપ માં
 જમ પુરિ નો મારવા તાંવા તાં અંત નહિ આવે એવિરિત્યે ને ત્રને ને શ્રોત્ર ને ઉપદેશ દેવો અને વલિ એમ કેવું જે જ્યારે તું જગવા
 ન નિ મૂર્તિ માં એકાગ્ર થઈ શતો તે માં ચિતું સિદ્ધ દશ ને પાંમિશ પછે તું જે જગ્યાં ડમાં વાર્તા થાય છે તેને સહ જે સાંચલિ શ
 અને બ્રહ્મા વિષ્ણુ ને શિવ ના જે વારુ પનેં હૈશ તો તે વારુ પનેં પાંમિશ અને લક્ષ્મિ કેરાધિકા જે વોં ચક્ર થાવા હૈશ તો તે
 વોથઈ શ અને જગવાં નું જન કરતાં કરતાં સિદ્ધ દશ ને દેહ છતે નહિ પાંમ્ય તો દેહ પડ્યા પછે મુક્ત થાઈ શ તો સિદ્ધ દશ
 મલશે પણ સિદ્ધ દશ આ વ્યા વિના રૂપ ને જોઈ જોઈ ને મરિ જાઈ શ તો પળતે રૂપ મલશે નહિ અને ગ્રામ્ય શબ્દ ને પણ સાંચ
 લિ સાંચલિ ને મરિ જાઈ શ તો તેને કરિને વૃદ્ધિ તો અતિશે અષ્ટ થઈ જાશે પણ તે માં ચિકાંઈ પ્રાપ્તિ નહિ થાય એવિરિત્યે ને ત્રને ને
 શ્રોત્ર ને ઉપદેશ દેવો એક જગવાં ની મૂર્તિ માં જરા રાખવાં અને એવિરિત્યે જે વરતે તેને જગવાં નિ મૂર્તિ માં દિવસે દિવસે અ
 ધિક સ્નેહ થાય છે ને તે ચક્ર ઉપર પરમેશ્વર ને ને મોટા સાધુ ને સ્નેહ હોય તે થિ પણ દિવસે દિવસે વધતો જાય છે ॥

॥

॥૪॥

॥ इतिवचनमृतं ॥ २ ॥

॥ ८० ॥

॥ संवत् १८७७ नाश्रावणवदि ७ सातम्यनेदिव

ससांज्ञनेसमेश्रीजिमहाराजगांमश्रीसारंगपुरमध्ये जीवाखाचरनाओरडानिओसरियेढोदियाउपर्यविराजमान
हताअनेश्वेतपाघमस्तकेवांधिहति नेकाळाछेडानोखेसओदयोहतांनेधोळाखेसपेस्योहतांनेपोतानामुखारविंदनि
आगद्वयमुनितथांशदशनाहरिचक्रनीसञ्चाचराइनेवेठिहति पछेस्वयंप्रकाशानंदस्वामियेश्रीजिमहाराजनेप्रश्रपु
छुंजेहेमहाराजएकचक्रतांनानाप्रकारनिपूजासामग्रीइनेप्रत्यक्षचगवाननीपूजाकरेछे अनेएकचक्रतांनाना
प्रकारनामानसिकउपचारेकरिनेचगवाननिमानसिपूजाकरेछे एवेचक्रमांश्रेष्ठतकांणछे तारेश्रीजीमहाराजबो
दयाजोचगवाननेविषेप्रेमेकरिनेअतिरोमांचितगात्रथईनेतथागदगदकंठथईनेजोचगवाननीप्रत्यक्षपूजाकरेछेअ
थवाएवीरोत्येजचगवाननीमानसिपूजाकरेछे तोएवेयश्रेष्ठे अनेप्रेमेकरिनेरोमांचितगात्रनेगदगदकंठथयाविना
केवलशुष्कमनेकरिनेप्रत्यक्षचगवाननीपूजाकरेछे तोयन्यूनछेनेमानसीपूजाकरेछेतोयन्यूनछे तारेसोमदेखाचरे
पुछुंजे एविरित्येजेप्रेममगनथईनेप्रत्यक्षचगवाननिपूजाकरतोहोयअथवामानसीपूजाकरतोहोयतेचक्रकियेद
क्षणेकरिनेओलखाय तारेश्रीजिमहाराजबोदयाजेजेनेचगवाननीपूजासंवानेविषेतथाकथावार्ताकीर्तननेविषेअ
तिशेअद्वाहोय तथाचगवाननुंअतिशेमाहात्म्यसमझतोहोय नेएवेवांनांदिवसेदिवसेनवांनेनवांजरहेतांहोय पण
क्यारयगौणपडेजेममुक्तानंदस्वामिनेअमेप्रथमजोपुरमांदिठाहता नेजेविश्रद्धानेचगवाननुंमाहात्म्यहतुंतेवुंने
तेवुंजआजदिवसमुधिनवुंनेनवुंछेपणगौणपड्युंनथि एवेदक्षणेकरिनेतेचक्रनेओलखवांअनेएविरित्येमाहात्म्यने

श्रद्धाविना नासर्वे जादवश्रीकृष्ण जगवान्नेलाजरहेताने जेमविजाराजानिसेवाचा करिकरे तेमसेवाचा करीकरता तोपण तेनुं कोईनां मजाणतुं नथाने तेनक्तपण केवायानथी अने उद्धवर्जा जो श्रीकृष्ण जगवाननी श्रद्धामाहात्मसहित सेवाचा करिकरता तो तेपरम जगवत केवायाने तेनिशाखमांतथाळाकमां अतिशेप्रसिद्धिपछे निर्विकारानंदस्वामि येप्रश्नपुछुं जेहमहाराज श्रवणमनननिदिध्यासनंसाक्षात्कारतंकेनेकेवाय तारे श्रीजीमहाराज बोदयाजे श्रोत्रे करि नेवार्त्तासां जलवितेने श्रवण कहिये अने जेवार्त्ता श्रवण करि होय तेवार्त्तानोमने करि विचार करिने जेद्विवात्ता त्याग कस्याजोग्य होय तेद्विनो त्याग करिने जेद्विवात्ता ग्रहण कस्याजोग्य होय तेद्वीनुं ग्रहण करिने तेमनन कहिये अने जेवार्त्तानि श्रेकरिने मनन विषे ग्रहण करि होय तेने रात्यदिवस संचारवानो जे अभ्यास राखवां तेने निदिध्यास कहिये अने तेवार्त्ता जे विहोय ते विने ते विजचितवन कस्याविनापण सर्वे मूर्तिमाननी पेठेइदंसां चरि आवे तेने साक्षात्कार कहिये अने जे एविरित्ये आत्माना स्वरूपनुं श्रवण दिक करुं होय तो आत्मस्वरूपनो एविरित्ये साक्षात्कार थाय अने जे जगवाननो एविरित्ये श्रवणमनननिदिध्यास कस्या होय तो जगवाननो एविरित्ये साक्षात्कार थाय छे पण मननने निदिध्यास एवे कस्याविना केवल श्रवण करिने साक्षात्कार थातो नथी अने जे जगवानना स्वरूपनुं दर्शन करिने तेनुं मननने निदिध्यास तेन कस्यो होय तो लाखवरस सुधि दर्शन करे तोपण ते स्वरूपनो साक्षात्कार न थायने ते दर्शन तो केवल श्रवण मात्र सरखुं केवाय अने जे जे जगवानना अंग अंगनुं दर्शन करिने पछे ते अंग अंगनुं मननने निदिध्यास ते कस्यो हशे तो ते अंग आ जसह जे सां चरि आवतुं हशेने जे अंगनुं दर्शन मात्र जथुं हशे तो ते अंगने संचार तो हशे तोपण नही सां चरतुं होय अने के

टवाकहरिभक्तकहेछेजेअमेतोमहाराजनिमूर्तिनेध्यानमांवेसिनेघणायसंचारियेछइये तापणएकेअंगधास्यामां
 नथीआवतुंतोसमग्रमूर्तितोक्यांथिआवेतनुंपणएजकारणछेजेअगवाननिमूर्तिनांदर्शनमात्रजकरेछेपणमनन
 नेनिदिध्यासनथिकरतोमांटेकेमधास्यामांआवेकांजेजमायिकपदार्थछेतेपणकेवलद्रष्टिमात्रेदेखुंहोयनेकेवलश्रव
 णमात्रेसांचद्वयुंहोयनेतेनेजोमनमांसंचारिनराखुंहोयतोतेविसरिजायछेतोजेअमायीकनेदिव्यएवुंजेअगवाननुं
 स्वरूपतेतोमनननेनिदिध्यासकस्याविनाक्यांथिसांचरे माटेअगवाननुंदर्शनकरिनेतथावार्तासांचलिनेजोतेनुंमन
 ननेनिदिध्यासनिरंतरकराकरे तोतेनोसाक्षात्कारथायनहिंतोआखिउमरदर्शनश्रवणकरेतोपणसाक्षात्कारथायन
 हिं ॥इतिवचनान्तं॥३॥८॥ संवत्१८७७आश्रावणदि८अष्टमिनेदिवसश्रीजिमहाराजगांमश्रीसारंगपुरम
 ध्येजीवाखाचरनाओरडानिओसरियेदोखियाउपस्थउत्तरमुखारविंदविराजमानहता नेमस्तकेश्वेतपाघवांधिहतिने
 श्वेतपछेडिओढिहतिनेश्वेतखेसपेस्योहतोनेपोतानामुखारविंदनिआगख्यमुनितथादेशदशनाहरिभक्तनिसंचार
 इनेवेठिहति पछेस्वयंप्रकाशानंदस्वामियेप्रश्नपुछ्युंजेहेमहाराजआत्माअनात्मानिचोखिजेविकितेकेमसमझविजे
 समझवेकरिनेआत्माअनात्माएकसमझायजनहिंपछेश्रीजिमहाराजबोल्याजेएकश्लोककरिनेअथवावे२श्लोकक
 रिनेअथवापांचश्लोककरिनेअथवासो२श्लोककरिनेअथवाहजारश्लोककरिनेजचोखुंसमझायतेठीकछेजेसमझां
 णकेडेआत्माअनात्मानाएकपणानांशोचोजरहेनहिअनेचोखुंसमझाइजायतेजसमझण्यमुखदाइथायछे अनंगो
 वरिसमझण्यमुखदाइथातिनथि माटेएमचोखुंसमझजेहुंआत्मानेमाराजेवोगुणदेहनेविषेएकयआवतोनथि अ

नेजडदुखनेमिथ्यारूपजे देहतेनाजेगुणतेहुंचैतन्यतेमारविपेएक्यआवतानथिएविविक्तिसमझिनेनेअत्यंतनिर्वास
निकथेनेचैतन्यरूपथकोपुरुषात्तमन्नगवाननुंचितवनकरेएवांजेजडचैतन्यनोविवेकतेनेद्रढवीवेकजांणवो अनेघ
डिकपोतानेआत्मारूपमानेनेघडिकदेहरूपमानिनेस्त्रिनुंचितवनकरेएनेगोवरोजांणवोमाटेएनाअंतरमांसुखनआवे
जेमसुंदरअमृतसरखुंअन्नहोयनेतेमांथोहुंकझेरनांखुंहोयतोतेअन्नसुखदाइनथायसांमुंदुखदाइथायछे तेमआठ
पोहोरआत्मानोविचारकरिनेएकघडिपोतानेदेहरूपमानिनेस्त्रिनुंचितवनकरेएटलेएनोसर्वे विचारधूड्यमांमलिजा
यछे माटेअत्यंतनिर्वासनिकथवायएवांचोखांआत्मविचारकरवो अनेकोइकनेएवांसंशयथायजेअत्यंतनिर्वास
निकनहिथवायनेकाचानेकाचामरिजाशुंतोशाहवाखथासेतोएवांविचारन्नगवाननान्नक्तनेकरवोनहिनेएमसमझ
वुंजेमरशेतोदेहमरसेपणहुंतोआत्माहुंनेअजरअमरहुंमाटेहुंमरुंनहीएवुंसमझिनेहईयामांहिमत्यराखवि अनेपर
मेश्वरविनासर्वेवासनात्यागकरिनेअचलमतिकरवि अनेएमवासनाटालतांटाळतांजांकांईकथोडिघणिवासनारै
गतोजेवामोक्षधर्ममांनर्ककल्याछेतेवानर्कनीप्राप्तीथासे तेनरकनिविगति जेन्नगवाननोन्नक्तहोयतेनेकांईजगत
निवासनारहेतेनेइंद्रादिकदेवतानाजेवोक्ततेनिप्राप्तिथायनेतेवोक्तुंनेविषेजेनेअपछराउंतथा विमानतथामणिमय
मांहोलात्यएआदिदेनेजेवन्नवतेसर्वेपरमेश्वरनाधामनिआगद्यनरकजेवाछेतेनेजोगवेछे पणविमुखजीवनिपेठ
जमपुरिमांजायनहिअनेचोराशिमांपणजायनहि माटेजांसवासनिकन्नगवाननान्नक्तहशोतोपणघणुंथाशेतोदेव
नाथावुंपडशे नेदेवतामांथिपडशे तोमनुष्यथाशोनेमनुष्यथेने वसिपाछिन्नगवाननिन्नक्तिकरिनेनेनिर्वासनिकथेने

अंत्येन्नगवाननाधामनेपांमशोपणविमुखजीवनिपेठनरकचाराशिनेनहिन्नांगवां एवंजांणिनेन्नगवाननांनक्तहो
 य तेनेवासनानुबलदेखिनेहिमत्यहारविनहिनेआनंदमांन्नगवाननुन्नजनकस्याकरवुं अनेवासनाटादयानाउपाय
 मारिवुं अनेन्नगवाननेन्नगवाननासंतनावचनमांदृढविश्वासराखवां ॥ इतिवचनान्तं ॥ ४ ॥ ॥ ८२ ॥
 संवत् ॥ १८७७ नाश्रावणवदि ९ नवमीनेदिवसस्वामिश्रीसहजानंदजीमहाराजगांमश्रीसारंगपुरमध्येजीवा
 खाचरनादरवारमांउत्तरादेवास्यओरडानिओसरियेढोलियाउपस्थविराजमांनहता अनेसर्वेश्वेतवस्त्रधारणकस्यांह
 तां अनेपोतानामुखारविंदनिआगद्यमुनितथादेशदेशनाहरिन्नक्तनिसन्नान्नराइनेवेठिहतिपछेमुक्तानंदस्वामियेप्र
 श्मपुछुंजेवासनानिनिवृत्तिथयानांएवोशोजवरोंउपायछेजेएकउपायनेविषेसर्वेसाधनआविजाय पछेश्रीजिमहा
 राजबादयाजे जेनेश्रद्धातथाहरिनेहरिजननावचननेविषेविश्वासतथान्नगवाननेविषेप्रीतितथान्नगवाननास्वरूप
 नुंमाहात्म्यएच्यारवांनांजेनाल्हदामांहोयतेनिवासनानिवृत्तिथैजायछे तेमांपणजोएकमाहात्म्यअतिशेदृढहोयतोश्र
 द्धातथाविश्वासतथाप्रितिएत्रण्यदुबलांहोयतोपणमहाबलवानथायछे अनेमाहात्म्यविनानिन्नक्तिजोझाझिजणा
 तिहोयतोपणअंत्येनाशयैजायछे जेमदशबारवरसनिकन्याहोयनेतेनेक्षयरोंगथाय पछेतेकन्याजुवानथयामोर
 जमरीजाय पणजुवांनथायनहीतेमजेनेमाहात्म्यविनानिन्नक्तिहोयतेपणपरिपक्वथातिथातिनाशयैजायछे अनेजे
 नाल्हदामांमाहात्म्येसहितन्नगवाननिन्नक्तिहोयतोविजाकल्याणकारिगुणनहोयतोपणतेनाल्हदामांसर्वेआवेछेअने
 जोमाहात्म्येसहितन्नक्तिजेनाल्हदामांनयितोशमदमादिकजेकल्याणकारिरुडागुणतेतेनाल्हदामांछेतोयपणनहि जे

વ૦ મૃ૦
॥ ૭ ॥

વાજછુંકેમજેઅત્યંતનાશપાંમીજાશેમાટેએકમહાત્મ્યેસહિતજ્ઞકિહોયતોતેનિવાસનાપણનિવૃત્તિથૈજાય અનેકલ્યા
ણકારિજેગુણતેમર્વેઆવિનેલ્લદાનેવિષેનિવાસકરિનેરહેતે માટેમહાત્મ્યેસહિતજગવાનનિજ્ઞકિજવાસનાટલ્યાનું
મહામોટુંઅચલસાધનછે પછેસ્વયંપ્રકાશાનંદસ્વામિયેપ્રશ્નપુછ્યુંજેજિવઅન્વયપણેકેમછેનેવ્યતિરેકપણેકેમછે અ
નેઈશ્વરઅન્વયપણેકેમછેનેવ્યતિરેકપણેકેમછે અનેઅક્ષરબ્રહ્મઅન્વયપણેકેમછેનેવ્યતિરેકપણેકેમછે અનેપુરુષોત્ત
મજગવાનનેઅન્વયપણેકેમજાણવાનેવ્યતિરેકપણેકેમજાણવા પછેશ્રીજીમહારાજબોલ્યાજેજન્મમરણનુંજોક્તા
એવુંજેજીવનુસ્વરૂપતેઅન્વયજાણવું અનેઅછેદઅજેદઅવિનાશિએવુંજેજીવનુસ્વરૂપતેવ્યતિરેકજાણવું અનેવિરાટ
મુત્રાત્માનેઅવ્યાક્રતઅણ્યશરિરમાંએકરસપણેવર્તેઈશ્વરનુંઅન્વયસ્વરૂપજાણવું અનેપિંડત્રયાંદિપરસચ્ચિદાનંદ
પણેકરિનેજેનીરૂપણકલ્યાંછેતેઈશ્વરનુંવ્યતિરેકસ્વરૂપજાણવું અનેપ્રકૃતિપુરુષતથાસૂર્યચંદ્રાદિકસર્વદેવતાતેનુંજેપ્રેર
કતેઅક્ષરનુંઅન્વયસ્વરૂપજાણવું અનેજેસ્વરૂપનેવિષેપુરુષપ્રકૃતિઆદ્યેદેનેકાંડુપાધિરેતિનથિએકપુરુષોત્તમજગવા
નજરેછેઅક્ષરનુંવ્યતિરેકસ્વરૂપછે અનેવદ્દજીવતથામુક્તજીવએવેનાલ્લદામાંસાક્ષિરૂપથકારયાછે અનેવદ્દપણું
નેમુક્તપણુંજેનેઅહતુંનથિતેમજઈશ્વરનાનેઅક્ષરનાલ્લદામાંસાક્ષિરૂપેરયાછે અનેતેતેપાધિયકિરહિતછેએપુરુષોત્તમ
નુંઅન્વયસ્વરૂપછે અનેજીવઈશ્વરનેઅક્ષરતેથકિપરજેઅક્ષરાતિતસ્વરૂપએપુરુષોત્તમનુંવ્યતિરેકસ્વરૂપજાણવુંએવિરિ
ત્યેઅન્વયવ્યતિરેકપણુંછે પછેવલ્લિમુક્તાનંદસ્વામિયેપુછ્યુંજેજગવાનનાદર્શનનોજેમહિમાતથાજગવાનનાનામસ્મ
રણનોજેમહિમાતથાજગવાનનાસ્પર્શનોજેમહિમાતેજગવાનનાજ્ઞકનેઅર્થેછુંકેમર્વજીવનેસારુછે પછેશ્રીજીમહા

સારં ૦
૫

॥ ૭ ॥

राजबोद्ध्याजेदर्शनादिकनोतां जेदजुदोजछे तेकहिएतेसांजलो जेज्यारेएदर्शननोकरनारो जगवाननादर्शनकरे
 छे तेद्रष्टिद्वारेआविनेतेसांतिद्रष्टिजोदर्शनकरेतांतेदर्शनएवुंथायछेजेविसारेतोयपणविसरेनहि एविरित्येमनेसहवर्त्त
 मानत्वचास्पर्शकरेतांतेस्पर्शपणविसरेनहि जेमगोपांगनाउनां जगवानप्रत्येजागवतमांवचनछेजेहजगवनजेदि
 वसथितमाराचरणनोस्पर्शथयोछेतेदिवसथकितमविनाजेजेसंसारनांमुखछे तेअमनेविखजेवांखागेछेएविरित्ये
 सर्वज्ञानइंद्रियेकरिनेमनेसहवर्त्तमानजेदर्शनस्पर्शश्रवणादिकथायछे तेकोइकालेविसरिजातांनथिजेमअज्ञानि
 जिवहोयतेणेमनेसहवर्त्तमानजेपंचज्ञानइंद्रियोतेणेकरिनेजेजेविषयजोगव्याहोयतेविसारेतोयपणविसरेनहि ए
 विरित्येजगवाननुपणमनेसहवर्त्तमानजेदर्शनादिककरेछेतेनेजदर्शनादिकजांणवुंनेविजानेतोदर्शनथयुंछे तोयप
 णनथयाजेवुंजछेकांजेजेसमेणेदर्शनकर्यांतिसमेणुंमनतोकांइयेफरतुंहतुं माटेएदर्शनएनेकांतोएकदिवसमांवि
 सरिजाशेअथवापांचदिवसमांअथवापचासदिवसमां अथवाछमैनामांअथवावरसमां अथवापांचवरसमांज
 रुरविसरिजाशेपणअंत्येरेशेनहि माटेजेमहाम्यजांणिनेअतिप्रितियेकरिनेमनेसहितदृष्टिआदिकज्ञानइंद्रियेकरिने
 दर्शनस्पर्शादिककरेछेतेनेजतेमनुंफलछे अनेविजानेतोजेपरमेश्वरनांदर्शनादिकथायछेतेनुंविजबलथायछे अने
 यथार्थमहिमातोजेमनेसहवर्त्तमानदर्शनादिककरेछेतेनेअर्थेछे ॥ ॥ इतिवचनामृतं ॥ ५ ॥ ॥ ८३ ॥
 ॥ संवत् १८७७ नाश्रावणवदि १० दशमीनेदिवसश्रीजीमहाराजगांमश्रीसारंगपुरमध्यजीवाग्नाचरनादरवार
 मांउत्तरादेवास्यआरडानिआंसरियेंहोलियाउपस्थविराजमानहतानेसर्वेश्वेतवस्वधारणकर्यांहतांनेपोतानामुखार

विदनिआगद्यमुनितथादशदेशनाहरिचक्रनिसन्नाचराईनेवेठिहति पछेनित्यानंदस्वामियेप्रश्नपुछुंजेएकएकअ
वस्थानेविषेविजिवेवेअवस्थाआंकेमरहिछे पछेश्रीजीमहाराजबोदयाजेआजीवात्माजेतेजेनेविषे रहिनेविषय
आंगनेआंगवेछे तेनेअवस्थाकहियेतेअवस्थाजाग्रतस्वप्ननेसुषुप्तिएत्रएयप्रकारनिछेतेमांजेजाग्रतअवस्थाछे तेवै
राजपुरुषनिजेस्थितिअवस्थातेनुंकारज्यछे नेसत्त्वगुणात्मकछेनेनेत्रस्थानकनेविषेरहिछे एविजेजाग्रतअवस्थाते
नेविषेविश्वाग्निमानिनामंजेआजीवात्मातेजेतेस्थूलदेहनाअग्निमानेसहितथकोदशइंद्रियोने चारअंतःकरणेकरि
नेविवेकेमहितयथार्थपणेपातानापूर्वकर्मनेअनुसारेवात्यशब्दादिकपंचविषयनाआंगनेआंगवेछे तेनेसत्त्वगुणप्र
धानएवीजाग्रतअवस्थाकहिये अनेएजाग्रतनेविषेजाएजीवात्माआंतियेकरिनेअयथार्थपणेवात्यविषयआंगने
आंगवेछेतांतेनेजाग्रतनेविषेस्वप्नकहीय अनेएजीवात्माजेतेजाग्रतनेविषेशोकतथाश्रमादिकेकरिने विवेकेरहित
थकोजावात्यविषयआंगनेआंगवेछे तांतेनेजाग्रतनेविषेसुषुप्तिकहिये अनेजेस्वप्नअवस्थाछेतेहिरण्यगर्भनिजेउ
त्पत्तिअवस्थातेनुंकारज्यछेनेरजांगुणात्मकछेनेकंठस्थानकनेविषेरहिछे एविजेस्वप्नअवस्थातेनेविषेतैजसाग्निमा
निनामंजेजीवात्मातेसूक्ष्मदेहनाअग्निमानेसहितरत्याथकोइंद्रियोअंतःकरणेकरिने पूर्वकर्मनेअनुसारेसुखदुःखरु
पवासनामयआंगनेआंगवेछे तेनेरजांगुणप्रधानस्वप्नअवस्थाकहियेअनेएस्वप्ननेविषेएजीवात्माजेतेज्यारेजाग्रत
निपेठेजविवेकेकरिनेजांणतोथकोवासनामयआंगनेआंगवेछे तारेतेनेस्वप्ननेविषेजाग्रतअवस्थाकहियेअनेएस्व
प्ननेविषेजांणजांजेवासनामयआंगनेमनेएजीवात्माजेतेआंगवतोथकोपणजांजडपणेकरिनेनजांणेतोतेनेस्वप्नने

વિષેસુષુમ્નિકહિયં અનેસુષુમ્નિઅવસ્થાછેતેઈશ્વરનીજેપ્રલયઅવસ્થાતેનુંકારજ્યછે નેતમોગુણાત્મકછે નેહૃદયસ્થાન
કનેવિષેરહિછે એવિજેસુષુમ્નિઅવસ્થાતેજ્યારેજીવનેઆવેછે તારેઈંદ્રિયાઅંતઃકરણનિજેવૃત્તિયોતથાવિષયજોગનિ
વાસનાતથાજ્ઞાતાપણુંનેકર્તાપણુંએસર્વેકારણદેહનેવિષેલીનથડુજાયછે અનેતેકારણદેહનોઅન્નિમાનિજેપ્રાજ્ઞનામે
જીવાત્માતેનુંપ્રધાનપુરુષરૂપસગુણબ્રહ્માસુખલેશનેવિષેઅતિશેલીનપણુંથડુજાયછેતેનેતમોગુણપ્રધાનસુષુમ્નિઅવ
સ્થાકહિયં અનેસુષુમ્નિનેવિષેકર્મસંસ્કારેકરિનેકર્તાવૃત્તિનુંજેઉત્પન્નથાવુંતેનેસુષુમ્નિનેવિષેસ્વપ્નકહિયં અનેજાગ્રત
નેસ્વપ્નનેવિષેજેપિડાતનાતાપથકિવલિતેસુષુમ્નિનાસુખનેવિષેપ્રવેશકરતિજેકર્તાવૃત્તિતેનાપ્રતિલોમપણાનુંજેજ્ઞાનતે
નેસુષુમ્નિનેવિષેજાગ્રતકહિયં એવિરિત્યેએકએકઅવસ્થાનેવિષેવિજિવેવેઅવસ્થાઆંરહિછે અનેએજેઅવસ્થાનાંદ
તેનુંજેજ્ઞાનતેજીવાત્માનેજેવતેથાયછે અનેવલિતેતેઅવસ્થાનેવિષેજીવનેકર્માનુસારેજેફલનાપમાડનારાછેતેનેતુ
રીયપદકહેછે અંતર્યામિકહેછેદૃષ્ટાકહેછેબ્રહ્મકહેછેપરબ્રહ્મકહેછેપછેવલિનિત્યાનંદસ્વામિયેપ્રશ્નપુછ્યુંજેપરાપશ્યંતી
મધ્યમાનેવૈશ્વરીએજે ચારવાણીતેનેકેમસમજીવીતારેશ્રીજિમહારાજબોલ્યાજેએવાર્તાતોબહુમોટિછેનેઅતિશેસૂક્ષ્મ
છે નેશ્રીમદ્ભાગવતનાએકાદશસ્કંધનેવિષેશ્રીકૃષ્ણજગવાનેઉદ્ભવજાપ્રત્યેકહિછે તેનેસંલેપેકરિનેકહિયેતેસાંજલો
જેપ્રથમઉત્પત્તિકાલનેવિષેપુરુષોત્તમજગવાનજેતે વૈરાજપુરુષનામસ્તકનેવિષેરત્યુંજેસહસ્રદલનુંકમલતેનેવિષેપ્રવે
શકરિને અક્ષરબ્રહ્માત્મકએવોજેનાદતેનેકરતાહવાપછે તેનાદજેતેસુષુમ્નામાર્ગેકરિને તેવિરાટપુરુષનાનાન્નિકંદપ્ર
ત્યેવ્યાપિનેમહાપ્રાણેસહિતથકોત્યાંથિઉંચાવૃદ્ધિનેપામતાહવાંતેણેકરિનેતે વિરાટપુરુષનુંજેનાન્નિપદ્યતેઅધોમુખહતું

ते उर्ध्वमुखया तु हवुं एविरित्येते विराट्पुरुषनाना न्निकंदने विपे जेनादथ योतेने परावांणि कहिये अने ते परावांणि जे ते वे
दनि उत्पत्तिने अर्थे पोते जगवानने विजरूपे करिने प्रकाशीछे ने ते जना प्रवाहरूपछे ने अर्द्धमात्रारूपछे पछे ते परावां
णि जे ते त्यांथ किते विराटना हृदयाकाशने पांमिने पश्यंतीना मे थाती हवी ने त्यांथ किकंठदेशने पांमिने मध्यमाना मे था
ति हवी ने त्यांथिते विराटना मुखने पांमिने वैखरीसंज्ञाने पांमति हवी अने अकार उकारने मकार एत्र एयवर्णरूपे थइने प्र
णवरूपे थाती हवीने पछे वावन अक्षररूपे थइने चार वेदरूपे थाती हवी एविरित्ये विराट्पुरुषने विषे परापश्यंती मध्यमा
ने वैखरी एच्यारवांणी समझवी हवे आजीवना देहने विषे पण च्यारवांणि कहिये ते सांज्ञोजे एना एपुरुषोत्तम जगवा
न ते जीवने विषे अंतर्यामिरूपे करिने रत्नाछे ने एजीवनी जे त्रय अवस्थाते ने विषे स्वतंत्र थका अनुस्यूतछे एवा जे जग
वान ते ज जीवना कट्याणने अर्थे पृथ्वीने विषे अवतार धारेछे तारे एजीव जे ते ते जगवानना स्वरूपनुं जे प्रतिपादन करे
तथा ते जगवानना जे धाम गुणने ऐश्वर्यतेनुं प्रतिपादन करे तथा तेना चरित्रनुं वर्णन करे तथा आत्मा अनात्मानो विवेक
करि देखाडे तथा जीव ईश्वरमाया ब्रह्म परब्रह्म तेना जे दने पृथक् पृथक् कहि देखाडे एवी जे वांणी तेने परावांणी कहिये अने
जे मायिक पदार्थ तथा विषय ते मने विवेके सहित यथार्थ पणे कहि देखाडे तेने वैखरी वांणी कहिये अने एपदार्थने ने विष
यने भ्रांतिये सहित अयथार्थ पणे कहि देखाडे तेने मध्यमा वांणी कहिये अने एपदार्थने ने विषयने अंधधंधसरखुं कहि देखा
डे ने कांड समझ्यामांन आवे तेने पश्यंती वांणी कहिये एविरित्ये जीवनी जाग्रत अवस्थाने विषे एच्यारवाणी नुरूप सम
झ्यामां आवेछे ने स्वप्नने सुषुप्तिने विषे तांको इक समाधिवाद्याने एच्यारवाणी नारूप समझ्यामां आवे पण विजाने सम

इयामीं आबतानथी ॥

॥ इतिवचनामृतम् ॥ ६ ॥

॥ ८४ ॥

॥ संवत् ३८७७ नाश्रावणवदि ११

एकादशीने दिवसरात्रिने समें श्रीजिमहाराजगांमश्रीसारंगपुरमध्ये जीवाखाचरनादरबारमां उत्तरादेवाख्य ओरडा
निओसरियेढोसियाउपस्थविराजमानहता अने सर्वेश्वेतवस्त्रधारणकस्यां हताने पोतानामुस्वारविंदनि आगस्यमुनि
तथादेशदेशनाहरिचक्रनिसजाचराइने बेठिहती अने श्रीजिमहाराजे श्रीमद्भागवतपुराणनाप्रथमस्कंधनिकथावं
चाववानो आरंभकराव्योहता तारे ते मां एमवार्ता आविजे ज्यां मनोमयचक्रनिधाराकुंठितथायत्यां नेमिशारण्यक्षेत्र
जाणवुं एवार्ता नेसां चलिने मुक्तानंदस्वामिचंपुछुं जे हेमहाराज एमनोमयचक्रते शुं छे ने एनिधाराते शिसमझवी पछे
श्रीजिमहाराज बोल्या जेमनोमयचक्रते मनने जाणवुं ने एनिधाराते दशइंद्रियो छे एमजाणवुं अने ते इंद्रियोरूप जेम
ननिधाराते जे ठेकां णे सार्इने बुं ठिथइ जाय तेने नेमिशारण्यक्षेत्रजाणवुं ते ठेकां जपतपत्रतध्यानपूजाए आदिक जे
सुक्रततेनो जे आरंभ करे ते दिन दिन प्रत्ये वृद्धिपामे एवुं जे निमिशारण्यक्षेत्र जे ठेकां जे जगवानना एकांतिक साधुरहेता
होय ते ठेकां जाणवुं अने ज्या रे मनोमयचक्रनि इंद्रियुं रूप जे धाराते बुं ठिथ जाय तारे शब्दस्पर्शरूपरसने गंध ए पंचविष
यने विषे क्यां इ प्रतीरहे नहि अने ज्या रे कोइ रूपवान सिंदेखाय अथवा वस्त्रअक्षंकारादिक अति सुंदर पदार्थ देखाय तारे
मुखगोतेना मनमां अतिशे अज्ञाव आवे पण ते मां इंद्रियुं निवृत्ति जाइने चोटे नहि जेम अति निखि अणि वासुं बांण होय ते
जे पदार्थ मां चोटाडे ते पदार्थ ने विधिने मां इ प्रवेश करि जाय छे अने पाछुकाळुं पण निसरं नहि अने तेना ते बांण मां थिफ
क्षकादि सिधुं होय ने पछे थोयुं रटुं होय तेने नो नित्य मां घाकरे तो त्यां थि उथडकिने पाछुं पडे छे पण जेम फल सोतुं नित्य

नेविषेचाटिजायछेतेमचोटेनहि तेमज्यारमनोमयचक्रनिधाराजेइंद्रियुंतेयुंठियुंथैजायतारेगमेतेवांश्रेष्ठविषयहोय
तेमांपणइंद्रियुंनिवृत्तिचोटेनहि अनेथोथानिपेठेइंद्रियुंनिवृत्तियुंपाछियुंहेठेएवुंवरताय तारेजांणियेजेमनोमयच
क्रनिधाराकुंठितथैगैएवुंसंतनासमागमरुपिनैमिशारणयक्षेत्रज्यादेखायत्यांकल्याणनेइछुवुंनेत्यां अतिदृढमनकरि
नेरेवुं ॥ इतिवचनान्तम् ॥ ७ ॥ ॥ ८५ ॥ संवत् १८७७ नाश्रावणवदि १२ द्वादशीनेदिवसस्वामिश्री
सहजानंदजिमहाराजगांमश्रीसारंगपुरमध्येजिवाखाचरनाउत्तरादेवास्यओरडानिओसरिये दोलियाउपस्थविरा
जमानहता अनेसर्वेश्वेतवस्त्रधारणकस्यांहतां नेपोतानामुखारविंदनिआगद्वयमुनि तथादेशदेशनाहरिचक्रनिस
चाचराइनेबेठिहति पछेचैतन्यानंदस्वामियेप्रश्नपुछ्युं जेहमहाराजइर्षानुश्रुंरुपछे पछेश्रीजिमहाराजबाद्याजेजे
नाददयमांमानहोयतेमानमांथिइर्षाप्रवरतेछेअनेक्रोधमत्सरनेअसूयातेपणमानथिप्रवरतेछेनेइर्षानुश्रुंरुपछेजेपा
ताथिजेमोटाहोयतोपणतेनुज्यारेसनमानयायतारेतेनेदेखिसकेनहि एवांजेनांस्वचावहोयतेनेएमजांणवुंजेआंता
हइयामांइर्षाछे अनेजथार्थइर्षावालोजेहोयतेतोकोइनिमांटाइनेदेखिसकेजनहि ॥ इतिवचनान्तम् ॥ ८ ॥ ॥ ८६ ॥
संवत् १८७७ नाश्रावणवदि १३ तेरशनेदिवसस्वामिश्रीसहजानंदजिमहाराजपोतानाचक्रजननेसुखदेवानेअर्थ
सारंगपुरथिचाह्यातेगांमश्रीकुंडलपधास्यानेतेकुंडलमध्ये अमरापटगरनाआथमणाओरडानिओसरियेदोलिया
उपस्थउत्तरमुखारविंदेविराजमानहता अनेमस्तकउपस्थधोलीपायबांधिहति तथाधोसिपछेडिओढिहति तथाधो
लोसुरवालेपेस्योहतो अनेपोतानामुखारविंदनिआगद्वयमुनितथादेशदेशनाहरिचक्रनिसचाचराइनेबेठिहति प

છેમુક્તાનંદસ્વામિયેપ્રશ્નપુછ્યુંજેમહારાજજિવનાત્તદયમાંજુગનાધર્મપ્રવરતેછેતેનુશ્ચંકારણછે પછેશ્રીજીમહારાજ
બોલ્યાજેજુગનાધર્મપ્રવરતેછે તેનુંકારણતાંગુણછેતેજ્યારેશુદ્ધસત્વગુણવરતતાંહોય તારેતેનાત્તદયમાંસતજુગનિપ્ર
વૃત્તિહોય અનેજ્યારેરજાંગુણવરતતાંહોય તારેતેનાહૃદયમાંત્રેતાજુગનિપ્રવૃત્તિહોય અનેજ્યારેરજાંગુણનેતમાંગુણને
લાવરતતાંહોય તારેતેનાહૃદયમાંદ્વાપરજુગનિપ્રવૃત્તિહોય અનેજ્યારેએકલાંતમાંગુણવરતતાંહોય તારેતેનાહૃદયમાંક
લ્પિજુગનિપ્રવૃત્તિહોય એમગુણેકરિનેજુગનિપ્રવૃત્તિછે પછેવલ્લિમુક્તાનંદસ્વામિયેપુછ્યુંજેગુણનિપ્રવૃત્તિથયાનાંશાંહેતુ
છે પછેશ્રીજીમહારાજબોલ્યાજેગુણનિપ્રવૃત્તિનુકારણતાંકર્મછે તેજેવાંપૂર્વકર્મહોયતવાગુણનિપ્રવૃત્તિથાયછે માટે
જેનેરજાંગુણનેતમાંગુણવરતતાંહોયનેતેજાંએકાગ્રથેનેજગવાનનુધ્યાનકરવાજાયતાંથાયનહિ માટેએવાનેતાંઆત્મ
નિષ્ઠાનુબલ્લરાખવું અનેજગવાનનામહિમાનુબલ્લરાખવુંનેએમસમજવું જેહુંતાંઆત્માહુંતેમારેવિષમાયારૂતઉપાધિ
હોયનહિ અનેહુંતાંગુણાતિતહું અનેજગવાનનાંમહિમાએમવિચારવાં જેઅજામેલમહાપાપિહતોનેદિકરાનેજાંગેના
રાયણએવુંનામલ્લિધુંતેસર્વપાપચિહ્નનેપરમપદનેપામ્યાંતાંમુનેતાંતેજગવાનપ્રત્યક્ષમદ્યાછે અનેરાત્યદિવસંતેજગ
વાનનુંહુંનામલ્લેઉછ માટેહુંતાંકૃતાર્થથયોછું એવિરિત્યેવિચ્યારિનેઆનંદમારહેવું પણજેનેતમાંગુણરજાંગુણવરતતાં
ય તેનેધ્યાનધારણાનેઅર્થેઆગ્રહકરવાંનહિ અનેજેવુંબનિઆવેતવુંજનનસ્મરણકરવુંનેદેહેકરિનેજગવાનનિતથા
સંતનિપરિચર્યાશ્રદ્ધાએસહિતકરવિનેપોતપોતાનાધર્મમારહેવુંનેપોતાનેપુરણકામમાનવું પછેવલ્લિમુક્તાનંદસ્વામિયે
પુછ્યુંજેજેનેતામસિકર્મઘણાંહોય તેનાહેયામાંકલ્પિજુગવર્તેતકાંડઉપાયટલેકેનટલે પછેશ્રીજીમહારાજબોલ્યાજે

जोएनेसंततथापरमेश्वरनावचननेविषेअतिशेश्रद्धाहोय अनेअतिद्रढविश्वासहोयतोगमेतेवांतामसिकर्महोयपण तेनांनाशयैजाय अनेकलिजुगनाधर्ममटिनेसनजुगनाधर्महोयनेवर्ते माटेअतिसाचेजावेकरिनेसत्संगकरेतोतेने कोइजात्यनादोषहैयामारहेनहि अनेदेहछतांजब्रह्मरूपथैजाय पछेस्वयंप्रकाशानंदस्वामियेपुछ्युंजेस्थानतेकनेक ये पछेश्रीजीमहाराजबांल्याजेच्यारवर्णनेच्यारआश्रमतेनेजेपोतपोतानाधर्मतेनेस्थानजाणवुं अनेतमेत्यागीछो तेतमथिजोत्यागनोपक्षमुकिनेग्रहस्थनेमार्गेचक्षायतातेस्थानकथकिअष्टथवांणुंमजाणवुं माटेगमेतेवोआपत काक्षपडेअथवाअमंआज्ञाकरियेतांपणतमारपोतानाधर्ममांथिचक्षवुंनहि अनेजमग्रहस्थवस्तथाअक्षंकारेकरि नअमारिपूजाकरवानेइछेतेमतमारेइछवुंनहि तमारेतोपत्रपुष्पफक्षनजक्षेकरिनेपूजाकरविनेएविपूजायेकरिनेज आनंदमानवो पणपोतानाधर्मथिचक्षायमानथेनेपरमेश्वरनिपूजाकरविण्ठिकनहि माटेसर्वेनेपोतानाधर्ममारत्यां थकांजेठलिपूजाथायतेठलिकरवि एअमारिआज्ञाछेतेनेदृढकरीनेसर्वेराखज्यो ॥ इतिवचनान्तं ॥ ९ ॥

॥ ८७ ॥ ॥ संवत् १८७७ नाश्रावणवदि १४ चौदशनेदिवसश्रीजीमहाराजसर्वेसंतनुंमंडलक्षेइनेगां मकुंडलथीचाख्यातेवाटमांगांमखांनडेआव्यानेत्यांपिपस्थनाब्रह्महेठउतस्था पछेतेगांमनामांणसेदोखियोखाविने तेउपस्थपधराव्या अनेतेसमेश्रीजीमहाराजेसर्वेश्वेतवखधारणकस्यांहतांनेपोतानेच्यारकोरेसाधूतथा दशदेशनाह रिक्तनिसन्नायेठिहतीनेसाधुकीर्तनगाताहतातेकीर्तनरखाविने श्रीजीमहाराजेतेगांमनांमांणसआगद्यवातक रिजेआसंसारनेविषेधर्मवाक्षांनेअधर्मीण्येप्रकारनां मांणसछेतेमांधर्मवाक्षांजेमांणसहोयतेतोचोरितथापरस्मिनो

संगतथाचाडिचुगलिएआदिकसर्वपापनांत्यागकरितेने परमेश्वरधीडरितेनेधर्ममर्यादामांचालेछे तेनांसंसारमांजे
 पोतानाकुटंबिहोयअथवाकोडुबिजाहोयपणतेसर्वेविश्वासकरेनेतेजेबोलेतेवचनसौनेसत्यजन्नापे अनेएवाजेधर्म
 वाळाहोय तेनेजसाचासंतनोसमागमगमेछे अनेजेअधर्मिमाणसहोय तेतोचोरिपरिस्त्रितोसंगमघमांसनुंनक्षण
 वटसवुंवटसाववुंएआदिकजेसर्वेकुंकर्मतेनेविषेजन्नरपुरहोयनेतेनां संसारमांकोडुविश्वासकरेजनहिनेएनां सगां
 होयतेपणकोर्हएनोविश्वासनकरे अनेएवाजेअधर्मीहोयतेनेसाचासंतनोसमागमतोगमेजनहि अनेजोकोडुबिजां
 तेसंतनो समागमकरतोतेनांपणद्रोहकरमाटेजेनेकल्याणनेइछवुंतेनेअधर्मिनेमार्गेचावुजनहि अनेधर्मवाळा
 नेमार्गेचाखिनेसाचासंतनो समागमकरवांतोनिश्वेजएजीवनुकल्याणथाय एमांकांईसंशयनथीएट्ठीवात्ताक
 रितेनेसांनखिनेतेगांमनांकटळांकमाणसे श्रीजिमहाराजनोआश्रयकस्यापछेत्यांथिश्रीजीमहाराजपाछासारंगपु
 रपधास्या पछेजीवाखाचरनादरबारमां उत्तरादेवास्थआरडानिआंसरियेहोलियाउपस्थबिराजमानथयानेतसमे
 पोतेसर्वेश्वेतवसधारणकस्यांहतां अनंपोतानामुखारविंदनिआगद्यमुनिनथादेशदेशनाहरिन्नक्तनिसन्नान्नराइ
 नेबेठिहति पछेश्रीजीमहाराजबाह्याजंगोळांकवकुंठश्वेतद्विपब्रह्मपुरएसर्वेजन्नगवाननां धामतेनेवात्सहृष्टियेकरि
 नेजोडयेतोपणांछेछे अनेआत्मदृष्टिएकरीनेजोईएतोएकअणुजेटुंपणछेदेनथी माटेवात्सहृष्टिवाद्यानीसमझण्य
 छेतेमिथ्याछे अनेआत्मदृष्टिवाद्यानिसमझण्यछेतसत्यछे अनेजसाधुएमसमझताहोयजमाराचितन्यनेविषेजन्नगवा
 नसदायबिराजमानछे तेजेमंदहमांजीवहोयतेममाराजीवनेविषेजन्नगवानरयाछेनेमाराजीवछेततांशरिरछे अने

જગવાનતાં મારા જીવના શરીરી છે અને પોતાના જીવાત્માને સ્થુલ સૂક્ષ્મને કારણે ત્રણ શરીર થકિ પૃથક માને અને તેને વિષે અલ્પ જગવાન વિરાજમાન છે એમ સમજે તો તે સંત થકિ જગવાન અથવા જગવાનનાં ધામ તે અણુ માત્ર છે તે નથી અને એ વિરિત્ય નો જે સંત હોય તે તો જે વાશ્વેત દ્વિપમાં મુક છે તે સરસો છે અને એવા સંતનુદર્શન થયું તારે એમ જાણું જે મુને સાક્ષાત્કાર જગવાનનુદર્શન થયું ને એવી સમજણ વાણે જે સંત તે તો કૃતાર્થ છે અને જે ન આવિ સમજણ થો આવિ સકે ન હિને જો તે સંતના સમાગમમાં પડ્યો રહે ને તે સંત નિત્ય પાંચ સ્વાસડાં મારે તો પણ તે અપમાનનું સહન કરે ને સંતના સમાગમ મુકો સકે નહીં જેમ અફીણનો બંધાણી હોય તે તેને મુકો સકતાં નથી તેમ એ પણ કોઈ રીતે સંતના સમાગમ તજી સકે નહિ તો જે વા પ્રથમ સંત કયાં તે સરસો એ ને પણ જાણવો અને જે વિપ્રાપિત સંત ન થાય છે તે વિજ જે સંત સમાગમમાં પડ્યો રહે તે ને પણ થાય છે ॥

॥ ૧૦ ॥ ॥ ૮૮ ॥ ॥ સંવત્ ૧૮૭૭ ના શ્રાવણ વદિ અમાંસ ને દિવસ સ્વામિશ્રી સહજાનંદ જિ મહારાજ ગામશ્રી સારંગપુર મધ્યે જીવાશ્વચરના દરવારમાં ઉત્તરાદેવાચ્ય ઓરડા નિઝાં સરિયે દોલિયા ઉપર વિરાજમાન હતા અને સર્વે શ્વેત વસ્ત્રધારણ કર્યાં હતાં અને પોતાના મુખાર વિંદનિ આગસ્ય મુનિ તથા દેશદેશના હરિજન કનિસાચરાર્જને બેઠિહતી પછે મુક્તાનંદ સ્વામિયે પ્રશ્ન પુછ્યું જે પુરુષ પ્રયત્ન શાસ્ત્રમાં કયું છે તે પુરુષ પ્રયત્ન કરિને કેટલુંકામ થાય છે અને પરમેશ્વર નિરુપાયે કરિને કેટલુંકામ થાય છે પછે શ્રીજી મહારાજ બોલ્યા જે સદુરુને સતશાસ્ત્રને વચને કરિને દૃઢ વૈરાગ્યને પાંમ્યાં હોય અને દ્રઢ શ્રદ્ધાવાન હોય અને અષ્ટ પ્રકારનું જ્ઞાન ચર્ય તેને અતિ દૃઢ પાલતો હોય અને અહિંસાધર્મને વિષે દ્રઢ પ્રિતીવાન હોય અને આત્મ નિષ્ઠા પણ અતિ પરિપક્વ હોય તો તેને માથે થી જન્મ મરણ નિનિદ

સ્થિતિજાયછે જેમશાલનેમાથેથિફાંતરુતરુતશાલપાછિઉગેનહિતંમકયાએવંગુણેકરિનેજંજુકહોયતેઅનાદિઅ
 જ્ઞાનરૂપજેમાયાતેથી છુટેછેનેજન્મમરણથકિરહિતથાયછેનેઆત્મસસાનેપાંમેછે આટલુંતોપુરુષપ્રયત્નેકરિનેથાય
 છે અનેપરમેશ્વરનિકૃપાપણજેએવેલક્ષણેજુકહોયતેઉપસ્થજથાયછેનેજ્વારે પરમેશ્વરનિકૃપાથાયતારેએજગવાન
 નોએકાંતિકન્નકથાયછેઅનેશ્રુતિયેકયુંછેજે નિરંજનઃપરમંસામ્યમુપૈતિ એશ્રુતિનોએઅર્થછેજેઅંજનજેમાયાતેથ
 કિજેરહિતયોતેજગવાનનાતુલ્યપણાનેપાંમેછેકેતાંજેમજગવાનશુન્નઅશુન્નકર્મેકરિને બંધાતાનથિતેમતેમુક્તપ
 ણશુન્નઅશુન્નકર્મેકરિનેબંધાયનહિ અનેજેમલક્ષ્મીજીછેતેહેતેકરિનેક્યારેકતોજગવાનનાસ્વરૂપમાંલીનથઈજાય
 છેનેક્યારેકતોનોસ્વાંરત્યાં થકાંજગવાનનીસેવામાંરહેછેતેમતેન્નકપણઅતિશેહેતેકરીનેજગવાનનેવિષે ક્યારેકતો
 લીનથઈજાયછે નેક્યારેકતાંમૂર્તિમાનથકાંજગવાનનીસેવામાંરહેછે અનેજેમજગવાનસ્વતંત્રછેતેમએજગવાનનાં
 ન્નકપણસ્વતંત્રથાયછે આવિરિત્યનિજેસામર્થિતેતાંજગવાનનિકૃપાથકિઆવેછે પછેનિત્યાનંદસ્વામિયેપુછ્યુંજે
 માંએસર્વેઅંગસંપૂર્ણહોયતેનિઉપસ્થતોજગવાનનિકૃપાથાયછે અનેજોએઅંગમાંથિકાંકન્યૂનતાહોયતોતેનિશિગતિ
 થાયછે પછેશ્રીજીમહારાજબોલ્યાજેવૈરાગ્યબ્રહ્મચર્યશ્રદ્ધાઅહિંસાધર્મનેઆત્મનિષ્ઠાએમાંથીકોઈઅંગમાંન્યૂનતાહોય
 તોઆત્યંતિકમોક્ષજેજગવાનનુઅક્ષરધામતેનેતોનપાંમેઅનેએવિનાવિજાંજેજગવાનનાંધામછે તેનેપાંમેઅથવા
 ધુસવાસનિકહોયતોદેવલોકનેપાંમેજેદેવલોકનેજગવાનનાધામઆગદ્યમોક્ષધર્મનેવિષેનરકતુલ્યકયાછે અને
 દેવતામાંથીમનુષ્યથાયનેમનુષ્યમાંથિવલ્લિદેવતાથાયઅનેઅનેકજન્મસંસિદ્ધસ્તોયાતિપરાંગતિ એલોકનોપણ

जन्मार्थं जे जन्मवाननां जन्मसवासनिकहोयते नरकचाराशिमांतोन जाय अने देवतामांने मनुष्यमांतो अनंत जन्मधरे पछे ज्यारे पूर्वकयां एवां वैराग्यादिक लक्षणं जुक्तयायतारे जन्मवाननिकरूपानुपात्रथायने पछे जन्मवाननां एकांतिक जन्मार्थं जे जन्मवानननु अक्षरधामतेने पांमे छे माटे एक जन्म अथवा अनंत जन्म पण जे दिवस प्रथम कयां एवे लक्षणं जुक्तयइने अतिशे निरवासनिकथाशेतारे जन्मवाननिकरूपानुपात्रथाशेने आत्यंतिक मोक्षने पांमशे पणते विना तो नहि जपामे पछे नृसिंहानंदस्वामिभ्ये पुछ्युं जे आदेह करिने जसर्वे कसरमात्र मटि जाय एवो कोइ प्राय छे पछे श्रीजीमहाराज बोल्या जे जोख बडदार येने मंडेतो आदेह जसर्वे कसर मटि जाय अथवा देह पर्यंत कसर नम टिहोयने अंतसमे ज निरवासनिकथायने जन्मवानने विषे अतिशे प्रीति थाय तो अंतका ले पण जन्मवाननिकरूप थायने जन्मवानना धामने पांमे माटे एक देह अथवा अनंत देह अथवा अंतसमे एक घडि मृत्यु आडि रेहोयतारे पण जो अतिशे जन्मवानने विषे रूति जो डाइ जाय तांते जन्मने कोइ जात्यनिक सरं रतिन थी ॥ ॥ इति वचनामृतम् ॥१३॥ ॥८९॥ संवत् १८७७ नाच्चादरवाशुदि १ पडवाने दिवस स्वामि श्रीसहजानंदजीमहाराजगाम श्रीसारंगपुरमध्ये जीबाखाच रनादरबारमां उत्तरादेवास्थ ओरडानि ओसरिये दोलिया उपस्थ बिराजमान हता अने सर्वेश्वत बख्खधारण कर्यां हता अने पोताना मुखार विदनि आगव्य मुनि तथा देशं शनाहरि जन्मनिस नाचराईने बेठिहति पछे निर्विकारानंदस्वामि ये प्रभु पुछ्युं जे साधुने विषे किया गुण अखंड रेछेने किया गुण आवे जाय एवा छे पछे श्रीजीमहाराज बोल्या जे एकवो आत्मनिष्ठा अने विजोस्वधर्मने त्रिजो जन्मवानना स्वरूपनो निश्चे एत्रय गुणतां अखंड रेछे अने बिजा गुणतां आवे ख

रानेपाछाजायपणखरामाटेविजागुणतोआव्यागयारंछे अनेएत्रयगुणतोअखंडरंछे पछेमुक्तानंदस्वामियेपुछूं
जेदेहनिनेआत्मानिनोखिविक्तिसमझाणिहोयतोयपणतेविगतिनेअखिनेपाछोदेहात्तिमानिकेमथायछे पछेश्रीजी
महाराजबोदयाजेदेहआत्मानिविक्तिएकवारचोखिसमझाणिहोयतोपछेपाछिअद्यायनहि अनेएममानेजेदेहछे
तोपणदेहपोतानुरुपमनायजनहि अनेजगवाननानिश्रेपणजोएकवारदृढथाहोयतोपाछोटाखेतापणटखेनहि अ
नेएमजणायछेजेआत्मबुद्धिमटिनेदेहबुद्धिआविजायछेएतोखोटोखोटोमनमांजरमपडछे पणदेहात्तिमानतोआ
वतुंजनथि अनेएवोजेपरिपक्वज्ञानितेनेतोआत्मानुंजअत्तिमानदृढरेछेनेतेपोतानाआत्मानेब्रह्मरुपमानेछे अनेबे
ब्रह्मनेविषेपरब्रह्मजेपुरुषोत्तमजगवानतेअखंडविराजमानछे अनेतेजगवाननास्वरुपनानिश्रेपणएनेअखंडनेअ
खंडरेछे पछेस्वयंप्रकाशानंदस्वामियेपुछूंजेपोतानाआत्मानोविचारकंमकरवो पछेश्रीजीमहाराजबोदयाजेज्या
रेअंतःकरणसांमुदृष्टाएवोजेजीवात्मातेजोइरेहे तारेबास्यजेस्थूलशरिरअनेतेसंबंधिजेविषयतेसर्वेविसरिजायछे
अनेअंतःकरणनेदृष्टाएबेनावच्यमांजेविचारठरेछे तेविचारेकरिनेमनबुद्धिचित्तअहंकारएसर्वनारुपनेजाणवांपछे
विचारनिदृष्टियेएअंतर्कणनाघाटसांमुंजातांजातांज्यारंघाटबंधयंजाय तारेजगवाननिमूर्तिनुध्यानकरवुंअनेज्यां
सुधिघाटसंकल्पनुबसहोयत्यांसुधितोसंकल्पसामुंजाइरेवुंपणध्याननकरवुं अनेजेबास्यस्थूलदेहनेविषेपंचज्ञानइं
द्रियांछेतेज्यारंपोतपोतानाविषयसांमाजायछेतारेविचारनेबेप्रकारेकरवो एकतांजेविषयनेआकारेइंद्रियोथयांहो
अतेविषयनेआकारेविचारकरवोअनेविजोतंइंद्रियांनागोखकनेविषेजेजानारोदृष्टाछेतेदृष्टानेआकारेविचारकरवो

पछेविषयने आकारेनेदृष्टानेआकारेएबेप्रकारेजेविचारछेतेएकथंजायछे पछेतेविषयमांथिवृत्तिअतिशंतुटिजाय
छेनेएमविच्यास्याविनाजो बलात्कारेकरिनेविषयमांथिवृत्तिनेतांढेतांतेवृत्तिनेविषयमांथिप्रितिमटेनहि अनेज्यारे
विचारिनेवृत्तिनेपाछिवासेतारेतेवृत्तिपाछिविषयमांजोडायजनहि माटेज्यांसुधिइंद्रियुनिवृत्तिनेविषयसनमुख
प्रतिहोयत्यांसुधिअगवाननुध्यानकरवुंनहि नेज्यारेइंद्रियुनिवृत्तिस्थिरथायतारंअगवाननुध्यानकरवुं अनेज्यारे
बारखस्थूलदेहमां दृष्टावरतताहोयतारेचाखांविआगकरीराखवोजेज्यारेस्थूलदेहमांवरतवुंतारेसुक्ष्मदेहनाघाटसांमुं
तोजोवुंजनहिअनेज्यारेअंतःकरणसनमुखजोवुंतारेस्थूलदेहनेविसारिदेवुं अनेदृष्टानेनेदृश्यनेमध्येजेविचारछेतेवि
चारकरिनेएमसमझवुंजेदृष्टानेदृश्यतेअतिशंजुदांजछेएमसमझिनेदेहनाआवतेदेहनेविषेहोमवा अनेदृष्टाजेचैतन्य
तेनाआवतेचैतन्यनेविषेहोमवा अनेबाहजोबनदृष्टस्थूलकृशजीवबुंमरवुंएसर्वदेहनाआवछे तेआत्मातेविषेमांन
वाजनहि अनेअछेयअनेयअजरअमरज्ञानरूपसुखरूपसत्तारूपएजेसर्वआत्मानाआवछे तेफोइकासेदेहमेविषे
समझवाजनहिगुणतोआत्मानेविषेजसमझवाएवोजे विचारतेज्यांसुधिघाटसंकस्पनुंयलहोयत्यांसुधिमुक्तीन
हि जेमराजाहोयतेज्यांसुधिशत्रुनुंबलहोयत्यांसुधिराजगादिये बेसिनेसुखअोगवेनहि अनेज्यारेशत्रुमाअतोना
शयैजाय तारेपांतानाराज्यनाजेवैअवछेतेनेअोगवेछे तेमजेअगवाननाअक्तहोयतेनेज्यांसुधिमननेइंद्रियुंरुषि
त्रुपिढताहोयत्यांसुधिपूर्वेकयोएवो जेविचारतेदृष्टपणराखवो अनेज्यारेमनइंद्रियुंनाघाटसर्वेशमिजायतारेपस्मे
श्वरनास्वरूपनुध्यानकरवुं॥

॥ इतिवचनान्तं ॥ १२ ॥

॥ १० ॥

॥ संवत् १८७७

नाच्चादरवाशुदि २ विजनेदिवसस्वामिश्रीसहजानंदजीमहाराजगामश्रीसारंगपुरमध्येजीवाखाचरनादरबारमा
उत्तरादेबास्यओरडामिओसरियेविराजमानहवा अनेसर्वेश्वेतवस्वधारणकर्याहतां अनेपोतानामुखारविंदनिआ
गव्यमुनितथादेशदेशनाहरिभक्तनिसन्नाचराईनेबेठिहति पछेमुक्तानंदस्वामियेपुछूं जेजेनेजगवाननास्वरूपनो
निश्वेप्रथमथेनेपछेमटिजायछे तेनेतेप्रथमनिश्वेथयोतोकेनातोथयो पछेस्वयंप्रकाशानंदस्वामिबोल्याजेजेनेपो
तानाजीवात्मानेविषेनिश्वेथयोहोयतेतोकोइरित्येदलेनहि अनेशाखनिरित्येजोनिश्वेथयोहोयतोशाखमानमसेएव
चरित्रज्यारपरमेश्वरकरेतारेजगवाननोनिश्वेहोयतेदलिजायछे पछेश्रीजिमहाराजबोल्याजेशाखनेविषेतोपरम
श्वरनुंसमर्थपणुंअसमर्थपणुंकर्तापणुंअकर्तापणुंएविअनंतजात्यनिवातछे माटेएवुंकियुंशाखबास्यचरित्रपरमेश्व
रकरघुंहशेजेणेकरिनेएनांनिश्वेदलिगयोएप्रश्ननोउत्तरकरां पछेसर्वेमुनिबोल्याजेशाखबास्यतोकोइचरित्रनथिमा
देहेमहाराजएजीवनेनिश्वेथेनेपाछोटलिजायछेतेनुंशुंकारणछे पछेश्रीजीमहाराजबोल्याजेजेनेजगवाननोनिश्वे
थायछेतेनेशाखेकरिनेजथायछेकांजेशाखमांपरमेश्वरनांपणक्षक्षणकयाहोयअनेसंतनांपणकयाहोयमाटेशाखेक
रिनेनिश्वेथायतेजअचक्षरहेछेअनेशाखविनापोतानेमनेकरिनेजेनिश्वेकर्याहोयतेनिश्वेदलिजायछे अनेवसिधर्म
नीप्रवृत्तिनुंजेकारणछेतेपणशाखजछेअनेजेणेशाखकोइदिवससांचल्यांजनथिएवाजेअज्ञानिजीवतेमनेविषेपण
माबोनदिकरिनेखितेनिविगतिरूपजेधर्मनिमर्यादातेआजसुधीचाखिआवेछे तेनुंकारणपणशाखजछेकेमजेशाख
मांथिकोइकेप्रथमएविवातसांचलिछे तंपरंपरायेकरिनेसर्वेदांकमांप्रवरतिछे माटेजेनेजगवाननोनिश्वेथेनेदलि

जायछेतेनेतोशास्त्रनावचननिप्रतिजिजनयि एतोकेवलमनमुखिछे नेनास्तिकछेनेजोशास्त्रनिप्रतितीहोयतोकोइका
क्षेपरमेश्वरथिविमुखथायजनहि कांजेशास्त्रमांतोअनंतजात्यनांअगवाननांचरित्रछे माटेपरमेश्वरगमेतेवांचरित्र
करे पणशास्त्रथीवारणेहोयजनहि माटेजेनेशास्त्रनावचननो विश्वासहोयतेनेजअगवाननास्वरूपनोनिश्चेअडगथ
याछे नेकल्याणपणतेनुंजथायछे अनेतेधर्ममांथिपणकोइकावेडगेजनहि ॥ ॥ इतिवचनामृतं ॥

॥ १३ ॥ ॥ ११ ॥ ॥ संवत् १८७७ नाच्चादरवाशुदि ३ त्रिजनेदिवसस्वामिश्रीसहजानंदजीमहा
सजगामश्रीसारंगपुरमध्येजीवाखाचरनाओरडानिओसरियेढांलियाउपस्थविराजमानहता अनेकाद्याछेडानोश्वे
तखेसपेस्योहता अनेश्वेतचादरओढिहतिनेमस्तकउपस्थश्वेतपाघवांधिहति नेकांतउपस्थपिढापुष्पनागुछविराज
मानहता अनेपाघमांपिढापुष्पनांछोगांधारणकस्यांहतां अनेकंठनेविषेपिढापुष्पनोहारनाचिसुधिहिंडलतोविसा
जमानहता अनेआथमणुंमुखारविंदकरिनेश्रीजीमहाराजविराजमानहतातेपोतानामुखारविंदनिआगल्यमुनित
थादेशदेशनाहरिअक्तनिसचाचराइनंवेठिहति पछेस्वयंप्रकाशानंदस्वामियेप्रभपुछुंजअगवाननोअक्तहोयते
अगवाननांधामजेवेकुंठादिकतेनेपांमिनेपाछापडतानयि एमअगवानेगीतामांकल्युंछे नेजेपडतोहशेतेशेदोशेकरि
नेपाछापडतोहशे पछेश्रीजीमहाराजबोल्याजेकोणअगवाननाधामनेपांमिनेपाछापड्योछे एकतोयतावोपछेस्व
यंप्रकाशानंदस्वामियेकल्युंजेएकतोवेकुंठमांथिजयविजयअगवाननापार्षदपड्या अनेगोश्लोकमांथिराधिकाजिने
श्रीदामपड्या पछेश्रीजीमहाराजबोल्याजेजयविजयपड्या एतोअगवानेपोतानासंतनोमहिमादेखाडवासारुपा

ડયાજેસનકાહિકજેવાસંતનોદ્રોહકરેતોબૈકુંઠાદિકજેવાધામનેપામ્યોહોયતોયપણપડિજાયછે અનેજયવિજયતો
પાછાત્રિજેજન્મેન્નગવાનનાવૈકુંઠધામમાંપોતામાટેએકાંડપડ્યાનકેવાય એતોન્નગવાનનિહ્છાયેથયું અનેપડ્યોતો
તેકેવાયજેતેનેપાછોન્નગવાનનોસંબંધજનરહે અનેગોલોકથિરાધિકાજિપડ્યાં તેપણન્નગવાનનીજહ્વાહતિ અને
પોતાનેપણમનુષ્યદેહધરિનેઅનંતજિવનોઉદ્ધારકરવોહતો અનેપોતાનાંકલ્યાણકારિજેચરિત્રતેનેવિસ્તારવાંહતાં મા
ટેરાધિકાજીનેકોંડપડ્યાંકહેતોન્નગવાનપણતેન્નેપડ્યાંકેવાયતેસારુ ન્નગવાનનિહ્છાયેજેગોલોકથિપૃથ્વિનેવિષે
આવ્યાંએતેકાંડપડ્યાંનકેવાય એકાંણેતોન્નગવાનનિજહ્વાજાંણવિતેન્નગવાનનિહ્છાયેતોઅક્ષરધામમાંથિપણ
દેહધરે અનેજહ્વાયતેચૈતન્યથૈજાય અનેચૈતન્યહોયતેજહ્વાયકેમજેન્નગવાનતોઅતિસમર્થછેતેજેમકરેતેમથા
યપણતેન્નગવાનનિહ્છાવિનાતોન્નગવાનનાધામનેપાંમિનેકોંડપડેજનહિ અનેજેપડેછેતેતોઆધુનિકન્નકહોયતેસા
ધનકાલમાંથિજપડેછેતેતોજોગશ્રષ્ટકેવાય પણવૈરાગ્યનેઆત્મનિષ્ઠાનેન્નગવાનનિન્નકિનેબ્રહ્મચર્યાદિકજેધર્મતેણે
કરિનેજેસિદ્ધથયાતેતોજેવાશ્વેતદ્વિપનેવિષેમુક્તછેતેસરસાંછે તેતોકોંડકાંડપડતાનથિ એવિરિત્યેશ્રીજીમહારાજેટ
લિલાતકરિનેપછેબોલ્યાજેલ્યોહવેઅમેએકપ્રશ્નપુછીયે પછેમુનિયેંકલ્યુંજેપુછોતારેશ્રીજીમહારાજબોલ્યાજેમહાન્ના
રતનાઉદ્યોગપર્વનેવિષેસનતસુજાતક્રષિયેયૃતરાષ્ટ્રપ્રત્યેકલ્યુંજેએકતોપ્રમાદનેબિજોમોહ એવેયનોજેત્યાગકરેતોતે
સર્વેપ્રકારેન્નગવાનનિમાયાનેતરિરત્યોછેઅનેપ્રમાદનેમોહનુંજનાંમમાયાછેમાટેઆપણેંત્યાગીએવાન્નગવાનનાન્ન
કકેવાડ્યેંછેયે નેતેમાંજેનેપ્રમાદનેમોહવરતતાહશેનેન્નગવાનનામહિમાંનુંબલલેનેતેન્નકપ્રમાદનેનેમોહનેંટાલ્યાનો

સ્વટકોનહિરાખતોહોયતેજતનેદેહછતેકેવુંસુખહશે અનેમરિનેતેકેવાસુખનેપાંમશેપ્રશ્નછે પછેસ્વયંપ્રકાશાનંદ
સ્વામિબોધ્યાજેજેજગવાનનોજતહોયતેજગવાનનુંમહાત્મ્યઅતિશે વિચારિનેપ્રમાદકેમોહનટલેતોપણતેનિકાંઈ
જ્ઞાદ્ધિચિંતારાખેનહિ પછેશ્રીજીમહારાજબોધ્યાજેજગવાનનોજતહોયતેતેનેપ્રમાદનેમોહવરતતાહોયતેતેનેટાડ્યા
નોસ્વટકોરાખેતેનેસ્વોત્થકેટલિછે અનેજેટાડ્યાનોસ્વટકોનરાખેતેમાંશોવિશેષછે પછેસ્વયંપ્રકાશાનંદસ્વામિબોધ્યા
જેજગવાનનુંબલરાખે અનેસાધનનુંબલનરાખેમાટેવિશેષજછેતો પછેશ્રીજીમહારાજબોધ્યાજેજેનેપ્રમાદનેમોહરુ
પશ્ચુર્યાછે તોયપણજેગાફલરહેછે તેનેતોતમેશ્રેષ્ઠકહોછો જેમપતિવ્રતાસ્થિહોયતેતેપોતાનાપતિનિર્બાકેનેપતિવ્રતા
નોધર્મરાખ્યાનિબિકેઅતિશેમનમાંસ્વટકોરાખિનેકોડપુરુષસાથેહસીનેતાલિલેનહિને તેનેએમમનમાંવિકરહેજેજોડું
ગાફલાઈરાખિશતોમારોપતિમુંનેવ્યજિચારણિજાણશંતોમારિસેવાઅંગીકારનહિંકરે એટલેમારેપતિવ્રતાનાધર્મમાં
સ્વોત્થપડશે એવુંજાણિનેમનમાંસ્વટકોરાખેછે તેમજેજતપતિવ્રતાનાજેવિજતિરાખેનેપ્રમાદનેનેમોહનેટાલવાનો
સ્વટકોરાખેતેનેતોતમેમુક્તગાસ્વોત્થવતાવોછો અનેવક્ત્રીજેમકોઈકસ્ત્રીપોતાનેમનમાંઆવેતેપુરુષસાથેતાલિયુંદેતિફ
રેનેપતિવ્રતાનાધર્મપાલવાનોસ્વટકોનરાખેતેમજેજતપ્રમાદનેનેમોહનેટાડ્યાનોસ્વટકોનરાખેતેનેતોતમેશ્રેષ્ઠવતાવો
છો એતેશુંતમારિએવિઅવલિસમજાણ્યછેકેકેમછે અનેજેગાફલાઈરાખશેનેતેજગવાનનોજતહશેતોપણતેનેપ્રમા
દનેમોહએબેશ્ચુનડ્યાવિનાનહિરહેજેમમદિરાપિયેંતથાજાંગ્યપિયેંતોજેમવિમુખનેકેફચડેછે તેમજજગવાનનોજ
તહોયતેનેપણકેફચડેનેગાંડોથાયતેમમદિરાનેજાંગ્યરુપજેપ્રમાદનેમોહતેતોજેમવિમુખજીવનેનડેતેમજ જગવાન

નાજકનેપણનહે અનેવિમુખમાનેહરિજકમાંણટલાંજફરછે જેવિમુખનેએવેશત્રુટલેનહિં અનેજગવાનનોજક
 જોખટકોરાશિનેટાલવાનો ઉપાયકરેતોએવેશત્રુનાશપાંમિજાયણટલાંજગવાનનાજકનેવિશેષછે અનેજેગાફ
 ઢાઈરાખેતેતોજગવાનનોજકહોયતોયસારાંનાહિં પછેશ્રીજીમહારાજેફરિનેપ્રશ્નપુછ્યું જેસૂક્ષ્મશરિરતેકેટલાતત્વનું
 છે અનેસૂક્ષ્મશરિરતેકેટલાતત્વનું છે અનેસૂક્ષ્મદેહમાંનેસૂક્ષ્મદેહમાંબરોવસ્યતત્વછેકેકાંઈઓછાંઅધિકાંછેએવેશરિ
 રનુંરૂપકરોપછેસ્વયંપ્રકાશાનંદસ્વામિયેં એપ્રશ્નનોઉત્તરકરવામાંઢ્યોપણથયાંનહિંપછેસર્વેમુનિવોદ્યાજેહેમહારાજ
 એનોઉત્તરતમેરૂપાકરિનેકરો પછેશ્રીજીમહારાજવોદ્યાજેસૂક્ષ્મદેહછેતેતોપૃથ્વીઆદિકપંચમહાજૂતનામેજેપાંચત
 ત્વતેનુંછે અનેસૂક્ષ્મદેહછેતેતોપાંચજ્ઞાનેંદ્રિયોપાંચકર્મેંદ્રીયોપંચપ્રાણને ચારઅંતઃકરણનામેજેઆગણિસતત્વતેનું
 છે અનેતેસૂક્ષ્મદેહનેવિષેપણજ્યારેસૂક્ષ્મદેહઅનુસ્યુતપણેવરતેછે તારેજસર્વેક્રિયાયથાર્થપણેથાયછે પણતેવિનાથા
 તિનથિ કેમજેકાંનનેત્રઆદિકજેઈંદ્રિયોનાંગોલકતેમણેજુક્તેવોજેસૂક્ષ્મદેહતેનેવિષેતેતેઈંદ્રિયાદિકેજુક્તેવોજેસૂ
 ક્ષ્મદેહતેજલેછે તેણેકરિનેતેતેઈંદ્રિયોનાવિષયનુંગ્રહણથાયછેપણકેવલસૂક્ષ્મદેહનાગોલકેકરિનેથાતુંનથી તેમાટેપં
 ચતત્વનુંજેસૂક્ષ્મદેહતેનેવિષેઓગણિસતત્વનુંજેસૂક્ષ્મદેહતેઅનુસ્યુતપણેરહ્યુંછેતેસારૂસૂક્ષ્મદેહનેવિષેપણચોવિશતત્વછે
 અનેતેમજસૂક્ષ્મદેહનેવિષેપણપંચતત્વનુંજેસૂક્ષ્મદેહતેએકત્વપણેવર્તેછે તારેજસૂક્ષ્મદેહનાજાગસિદ્ધથાયછેઅનેસૂક્ષ્મ
 દેહઓગણિસતત્વનુંછે તેનેવિષેપંચતત્વનુંસૂક્ષ્મદેહજલેછે માટેસૂક્ષ્મદેહપણચોવિશતત્વનુંછે અનેજોસૂક્ષ્મદેહમાંસૂક્ષ્મ
 દેહછેતોસૂક્ષ્મદેહમાંશિનોસંગકરેછે તેનોસૂક્ષ્મદેહમાંવિર્યપાતથેજાયછે માટેસૂક્ષ્મદેહનેસૂક્ષ્મદેહનિજાગ્રતઅવસ્થાને

વિષેને સ્વપ્ન અવસ્થાને વિષે એકતા છે પછે મુનિયે પ્રશ્ન પુછ્યું જે હે મહારાજ આતો જે વું સ્થૂલ દેહ છે તે વું જ સૂક્ષ્મ દેહ થયું તારે જે
મ સ્થૂલ દેહ માં કર્મ લાગે છે તે મ જ સૂક્ષ્મ દેહ માં લાગે છે કે કાંઈ ફેર છે પછે શ્રીજી મહારાજ બોલ્યા જે સ્થૂલ દેહને વિષે જે વિદ્રઢ
પોતા પણા નિમાની નતા છે તે વિજ જો સૂક્ષ્મ દેહને વિષે માનિ નતા હોય તો જે વું સ્થૂલ દેહ માં કર્મ લાગે છે તે વું જ સૂક્ષ્મ દેહ માં પ
ણ લાગે અને જે સૂક્ષ્મ દેહના કર્મને અલ્પ કયાં છે તે તો જીવને હિંમત્ય દેવા સારુ છે અને જેને સ્થૂલ દેહને વિષે તથા સૂક્ષ્મ દેહને વિ
ષે અન્નિમાન ન થિતે તે તો સ્થૂલ દેહનું કર્મ પણ લાગતું નથી ને સૂક્ષ્મ દેહનું પણ લાગતું નથિકે મ જેણે તો કેવલ આત્મ સત્તારૂપે જ
વરતે છે માટે એવા જે આત્મ જ્ઞાનિ હોય તેને તો સ્થૂલ દેહ સંબંધિત તથા સૂક્ષ્મ દેહ સંબંધિક કર્મ લાગે નહિ અને તે આદેહે કરિને અશુ
ચ્છ કર્મને તો કરે જ નહિ ને પ્રારબ્ધાનુસારે જે સુખ દુઃસ્વ આવે તેને જોગ વેને જોગ વતો થકો એમ માને જે હું એનો જોક્તા નથી હું
તો આત્મા છું અને જે અજ્ઞાનિ દેહાન્નિ માં નિહોય તેને તો સ્થૂલ દેહ અથવા સૂક્ષ્મ દેહ સંબંધિ સર્વ કર્મ લાગે છે અને તે કર્મ પ્રમા
ણે સુખ દુઃખ ને પણ જોગ વે છે કે મ જે જે અજ્ઞાનિ છે તે જે જે વિષયને જોગ વે તે જોગ વતો થકો પોતાને દેહ રૂપે માં નિને એમ માં
ને જે હું એ વિષયનો જોક્તા છું પછે જ્યારે અંત સમો આવે તારે તે અજ્ઞાનિ જીવને તો જ મના દુત દેવાય ને દેહ નિવિસ્મૃતિ થૈ જાય
ને મૂર્છા અવસ્થા આવે છે પછે તે જ મના દુત દેહને મુકાવિને જીવને જુદો કરે છે તારે જીવને પ્રેતનો દેહ બંધાય છે પછે તે દે
હે કરિને જ મ પુરિના કષ્ટને જોગ વે છે અને જ્ઞાનિ એવો જે જગવાન નો જીવને તો અંત કાલે જગવાન કે જગવાન ના સંત દે
વાય છે ને એને પણ દેહની વિસ્મૃતિ થૈ જાય ને મૂર્છા અવસ્થા આવે છે પછે એ દેહને મુકિને જુદો થાય છે તારે જ જીવને જગવાન
જોગ વતિ તનું આપે છે ને તે દેહે કરિને જગવાન ના ધામને વિષે રહે છે ॥ ૧૪ ॥ ૧૨ ॥ ૧૩ ॥ સંવત

१८७७ नाचादरवाशुदि४ चाथ्यनेदिवसश्रीजीमहाराजगांमश्रीसारंगपुरमध्येजीवाखाचरनाओरडानिआंसरिये
ढोक्षियाउपस्थविराजमानहता अनेसर्वेश्वेतवस्त्रधारणकस्यांहतांनेपोतानामुखारविंदनिआगद्वयमुनितथादेशदेश
नाहरिचक्रनिसन्नाचराईनेबेठिहति पछेश्रीजीमहाराजबोदयाजेद्वयोअमेप्रभकरियेछैये जेवेप्रकारनाचगवान
नाचक्रछे तेमांएकनेतोचगवाननेविषेअत्यंतप्रितिछेअनेचगवाननादर्शनविनाक्षणमात्रपणरेवातुंनथि अनेतेनो
प्रेमबास्यपणघणोदिठामांआवेछे अनेविजांजेचगवाननोचक्रछे तेनेतोआत्मनीष्ठापणछे अनेवैराग्यपणपरिपूर
णछे अनेचगवाननेविषेप्रितिपणछेतोपणतेनोप्रेमप्रथमकल्याजेचक्रतेनाजंजोणतातोनथि अनेप्रथमकल्यातेने
तोआत्मनिष्ठानेवैराग्यएवेयनथितोपणएनिचक्रिअतिशेशोचछे अनेआत्मनिष्ठानेवैराग्येयुक्तछेतोपणतेनिचक्रि
तोप्रथमकल्याजेचक्रतेनाजंविशोचतिनथि एवेप्रकारनाचक्रमांकनिचक्रिश्रेष्ठछे नेकेनिचक्रकीकनिष्ठछेएप्रभछे
पछेस्वयंप्रकाशानंदस्वामिबोदयाजेआत्मनिष्ठानेवैराग्यनथितोपणजेनेचगवानमांअतिशेप्रेमछेतजसरसछे पछे
श्रीजीमहाराजबोदयाजेजेनेवैराग्यनेआत्मनिष्ठानथीतेनेश्रेष्ठकाछोतेशिसमझएयंकहांछोकेमजेएतोदेहा निमानि
छे मांटेज्यारएनादेहनेसुखथायएवापंचविषयनोजोगथाशंतराएनेविषयमांप्रितियइजाशे पछेचगवाननेविषेएवि
प्रितिनहिरहेतेनेतमेश्रेष्ठकेमकोछो पछेस्वयंप्रकाशानंदस्वामिबोदयाजेजेनेविषयमांप्रितियइजायएनेअमेप्रेमिके
तानथिअमेतोगोपीयुंजेवाचक्रहोयतेनेकैयेछैये पछेश्रीजीमहाराजबोदयाजेगोपीयुंकांइचोक्षियुंनोतियुंएतोआ
त्मनिष्ठानेवैराग्येयुक्तहोयतेनिसमझएनेउदंधिजायएविडाइयुंहतियुंजेमकोईकराजनितिनोजांणनारांहायनेतेवो

क्षेतेनाजेंवुंतांगोपीयुंनेबोल्यामांडापणहतुं अनेजगवाननेपणजेमयथार्थपणेजांएयाजोईयेतंमजांएतियुंहतियुं
अनेसर्वेयादवमांअतिशेढायानेजगवननाचोवटियाएवाजेउद्धवजीतेगोपियुंनीसमझएयनेजोईनेगदगदकंठथैग
याअनेतेउद्धवजीएमबोल्याजेंगोपीयुपासेमुनेज्ञानकेवामोकल्या तेतोजगवानेमारेंउपस्यअतिशेअनुग्रहकरयो
अनेपोतेगोपीयुंनेउपदेशकरवागयाहतापणगोपीयुंनावचनसांअलिनेपोतेसांमोउपदेशग्रहणकरयो अनेतमेकेशो
जेगोपीयुंतोएविबुद्धिमाननोतितोएमांतोमुग्धामध्यानेप्रौढाएत्रयप्रकारनाजेदहतातेमांमुग्धानुंएवुंलक्षणछे जे
एकतोजगवानउपस्यधोखोषणोकरे अनेएमबोलेजेअमेतमारेंअर्थेकरिकरिनेमरिगयांतोपणतमेनजरमांदावता
नथि अनेएमकरतांजोवधुछे डेतोजगवानसाथेरिशकरे अनेतोछडांतोछडांवचनबोलेजेजांणीयेहमणांविमुखथ
ईजाशेएवीजात्यनांजेनांशाखनेविषेवचनहोयतेगोपीनेमुग्धाजांणवि अनेजेमध्याहोयतेतोकोइदिवसजगवान
सांमोक्रोधनकरे अनेतोछडुंवचनपणनकहेअनेडापणेकरिनेजुक्तियेंजुक्तियेंपोतानुंस्वार्थिपणंविजानेजणावादेन
हि अनेपोतानुंकांमसाधेतेजेजुंजगवाननुंगमतुंकरेपणएकजुंजगवाननुंगमतुंकरेनहि अनेजोजगवाननुंजगमतुं
करवुंपडेतोपणकांईकपोतानुंगमतुंकरवानिजुक्तिजरुरराखेएवांजेनांशाखनेविषेवचनहोयतेगोपीनेमध्याजांणवि
अनेजेप्रौढाहोयतेतोकेवलजगवाननागमताप्रमाणेजचाक्षेअनेकोइरित्येपोतानास्वार्थनेअर्थेजुक्तिकरेनहि अने
केवलजगवाननेराजीकरवानेईछे अनेजेरित्येजगवानराजीथायतेरीत्येजपोतेराजीरहेअनेपोतानिवराबस्यनिजे
विजिगोपीयुंहोयतेउपस्यईषाक्रोधकरेजनहि अनेमानमछरआदिकसर्वविकारनोत्यागकरिनेजगवाननिसेवामां

सावधान रहे अनेजेणे करी जगवान कुरा जी थायतं बुं आचरण तो मन क्रम वचने करि ने कोइ काहे करे नहि एवांजेनां
शास्त्र मां वचन होय ते गोपीने प्रौढा जांण वि एविरित्ये मुग्धाम ध्याने प्रौढा एवा गोपी युं नान्ने दछे माटे गोपी युं निसमझ
एय मां तो अतिशे विवेक हतो ते माटे एनी प्रिति अण समझ एय निके वायन हि ने गोपी युं तो जथार्थ जगवान नाम हि माने
जांण ति हति युं ने ते महि माने प्रतापे करि ने आत्म निष्ठाने वैराग्य सहे जे एना हइ यामां वरतता हता माटे ए गोपी युं ने विषे तो
आत्म निष्ठाने वैराग्य आदिक अनंत जे कइयाण कारि गुण ते जगवान नामा हात्म्य ने प्रतापे करि ने सर्वे संपूर्ण हता अने ए
वा चक्र निरित्य तो आंम छे जे शब्द स्पर्श रूप रस ने गंध ए जे पांच विषय ते जगवान संबंधि जई छे पण बिजा कोइ संबंधि
छे नहि अने जगवान ने विषे ए पंच विषये करि ने जे अतिशे हेत त हे ते करि ने वैराग्य ने आत्म निष्ठान थितो पण जगवान वि
ना बिजा कोइ जगत नो घाट हइ यामां थाय नहि अने जे मवर सात नवर शो होय तारे नाना प्रकार नाटण नां जे विज ते पृथ
वि उपर कांइ ये न्ना से नहि अने ज्यारे वर सात वर से तारे एट्ठा टण उगे जे पृथ्वी जदं स्वाय न हिते मजे आत्म निष्ठाने वैराग्ये
करि ने रहित छे तेने जे जगवान विना बिजा कोइ विषय ना घाट जणा तान थितो य पण ज्यारे एने कुसंग नो जोग था शेता
रे विषय ना घाट था वा द्वाग शेने बुद्धि अष्टथै जा शेने परमेश्वर नितो हइ यामां स्मृति पण न हिरहेने अखंड विषय नुं ध्यान था
शे पछे ए जे वैराग्य ने आत्म निष्ठा विना नो प्रेमि तेने ए मन्ना स शे जे मारे जगवान मां द्देश मात्र प्रीति न थी माटे आत्म निष्ठा
ने वैराग्य विना नो जे प्रेमि चक्र जणा तो होय त तो अतिशे न्यून छे अने जे ने आत्म निष्ठा छे ने वैराग्य छे ने जगवान मां प्रीति
पण साधारण जे वि छे ते तो ए मजां छे जे मारा जीवात्माने विषे ज आ जगवान निमृत्ति अखंड विराज मान छे ए मजां छि

नेउपस्थितोऽगवाननिमूर्तिनादर्शनस्पर्शादिकनेविषेऽतुरताजेवुंनथीजणातुंनेशांतपणाजेवुंजणायछे तोपण
एनिप्रितिनांमूलउडांछेतेकाईकुसंगनेजांगेकरिनेपणएनिप्रातिओछीथायएविनयीमाटेएअक्तश्रेष्ठछेनेएकांतिकछे
॥इतिवचनान्तं॥१५॥ ॥१३॥ ॥संवत् १८७७नाच्चादरवाशुदि ५ पंचमीनेदिवसश्री
जीमहाराजगांमश्रीसारंगपुरमध्येजीवास्वाचरनाओरडानिओसरियेंढोलियाउपस्थविराजमानहता अनेसर्वेश्वेत
वस्त्रधारणकस्यांहतां अनेपोतानामुखारविंदनिआगद्यमुनितथादेशदेशनाहरिअक्तनिसच्चाचराईनेवेठिहति पछे
परमानंदस्वामियेंप्रभपुछुंजेश्रीमद्भागवतमांकल्युंछेजेश्रीनरनारायण ऋषिजेतेबदरिकाश्रममांरत्याथकाआन्न
रतखंडनासर्वेमनुष्यनाकल्याणनेअर्थेनेसुखनेअर्थेतपनेकरेछेतारेसर्वेमनुष्यकल्याणनामार्गनेविषेकेमनथिप्रवर
ततांपछेश्रीजीमहाराजबोदयाजेएनोउत्तरतोतेश्रीमद्भागवतनापंचमस्कंधनेविषेजछेजेएअगवानतपकरेछे तेतो
पोतानाअक्तनेअर्थेकरेछेपणअक्तनेअर्थेनथिकरताकेविरित्ये तोआन्नरतखंडनेविषेअतिशेदुर्लभएवुंजेमनुष्यदे
हतेनेजांणिनेजेजनअगवाननाशरणनेपांमेछेने अगवाननिअक्तिकरेछेतेजननाअनुग्रहनेअर्थेतपस्विनाजेवोछेवे
शजेनोएवाजेश्रीनरनारायणअगवानतेजेतेरुपायेकरिनेमांरुंतपकरेछे अनेपोतानेविषेनिरंतरअधिकपणेवरतता
एवाजेधर्मज्ञानवैराग्यउपशमऐश्वर्यएआदिकगुणतेणेजुक्तएवुंजे तपतेनेकरताथकातेअगवानजेतेआजगतनोरा
त्रिप्रलयथायत्यांमुधिबदरिकाश्रमनेविषेरत्याछेअनेअन्नरतखंडनेविषेरत्याजेतेपोतानाअक्तजनतेमनाजेधर्मज्ञाना
दिकगुणतेजेतेअतिशेअद्वयतोपणतेअगवाननागुणेजुक्ततपनेप्रतापेकरिनेथोडाककालमांजअतिशे वृद्धिनेपां

મેછે અને તે પછે તે નક્કજનના હૃદયને વિષે નગવાન નિહાળે કરિને જણાતું જે અક્ષર બ્રહ્મ મય એવું તે જ તેને વિષે સાક્ષાત
એવા જે શ્રીરૂપ નગવાન તેનું દર્શન થાય છે એવિરિત્યે જે પોતાના નક્ક છે તે મનું તે નગવાનના તપે કરિને નિર્વિઘ્ન કલ્યાણ
થાય છે પણ જે નગવાનના નક્ક ન થિતે મનું કલ્યાણ થાતું નથિ એવિરિત્યે એ પ્રશ્નનો ઉત્તર છે ॥ ઇતિ વચનામૃતં ॥ ૧૬ ॥
॥ ૧૪ ॥ સંવત્ ૧૮૭૭ ના આદરવા શુદિ ૬ છત્રને દિવસ સંધ્યા સમે શ્રી જી મહારાજ ગાંધીશ્રી સારંગપુર મધ્યે જીવા
સ્વાચરના ઓરડા નિઓસરિયે ઢોલિયા ઉપર ચવિરાજ માનહતાને સર્વે શ્વેત વસ્ત્રધારણ કર્યાં હતાં ને પોતાના મુખાર વિંદ
નિ આગદ્ય મુનિ તથા દેશ દેશના હરિ નક્ક નિસ ના નરાઈને બેઠિહતિ પછે શ્રી જી મહારાજ બોલ્યા જે નગવાનના નક્ક જન
નો કરનારો જે જીવતે નિદ્રા જે મજે મસૂક્ષ્મ થાતિ જાય છે તે મતે મને પરમેશ્વરનું પરપણું જણાતું જાય છે ને નગવાનનો મ
હિમા પણ અધિક અધિક જણાતો જાય છે તે જ્યારે નક્ક પોતાને દેહ રૂપે માનતો હોય તારે નગવાનને જાગ્રત સ્વપ્ન સુષુપ્તિ
ના સાક્ષિ જાણે અને જ્યારે પોતાને જાગ્રત સ્વપ્ન સુષુપ્તિ થકિ પરમાને તારે નગવાન તે થકિ પરમાને છે પછે જે મજે મસૂક્ષ્મ દ્ર
ષ્ટિ થાતિ જાય તે મતે મ નગવાનને પોતા થકિ પરજાણતો જાય અને મહિમા પણ વધુ વધુ સમજાતો જાય અને પછે જે મજે
મ પોતા નિરુત્તિ હેતે કરિને નગવાન સંઘાથે ચોટિ જાય તે મતે મ ઉપાસના સુધિ દ્રઢ થાતિ જાય ત્યાં દ્રષ્ટાંત છે જે મ સમુદ્ર છે
તેને વિષે કિંદિપણ જડને પાંણિ પિયે અને ચરકલું પણ પિયે ને મનુષ્ય પશુ ઘોડા હાથિ તથા મોટા મોટા મગર મછા સર્વે સમુ
દ્રનું જલ પિને બલિયા થાય છે પણ સમુદ્ર લેશ માત્ર ઓછો થાતા નથિ અને જે જે જીવનું જે વુજે વું મોટું ગજું હોય તે જીવતે
પ્રમાણે સમુદ્રનો મહિમા વધુ જાણે છે વલ્લિ વિજું દ્રષ્ટાંત છે જે મ આકાશ છે તેને વિષે મ છરડે ને ચરકલું ઉડે ને સમજાતું ઉડે ને

सिचांणोपणउडेनेअनसपक्षिपणउडेनेगरुडपणउडेतोपणएसर्वेनेआकाशअपारनोअपाररहेछेअनेजेनेपांखनेवि
षेवधुबलहायतेआकाशनोमहिमावधुजांणछे अनेपोतानेविषेन्यूनपणसमझतोजायछेतेममरिच्यादिकप्रजापति
निपेठेअपउपासनावालाअक्ततोमछरजेवाछे अनेब्रह्मादिकनिपेठेतेथिअधिकउपासनावालाअक्ततोचरकलाजे
वाछे अनेविराटपुरुषादिकनिपेठेतेथिअधिकउपासनावालाअक्ततोसमझाजेवाछे अनेप्रधानपुरुषनिपेठेतेथिअधि
कउपासनावालाअक्ततोसिचांणजेवाछेअनेशुद्धप्रकृतिपुरुषनिपेठेतेथिअधिकउपासनावालाअक्ततोअनसपक्षि
जेवाछे अनेअक्षरधाममारिहनाराजेअक्षरमुक्ततेनिपेठेतेथिअधिकउपासनावालाअक्ततोगरुडजेवाछे अनेएस
र्वेअक्तजेमजेमवधुवधुसामर्थिनेपांम्याछे तेमतेमअगवाननोमहिमावधुवधुजांणतागयाछे अनेजेमजेमवधुसा
मर्थिनेपांमतागयातेमतेमअगवाननंविषेस्वामिसेवकपणानोआवपणअतिद्रव्यातोगयाछे अनेज्यारेअजननो
करनारोजीवरूपेहतोतारेएजीवमांखद्योतजेटसोप्रकाशहतो पछेजेमजेमअगवाननुंअजनकरतांकरतांआवरणट
लतुगयुंतेमतेमदिवाजेवोथयो पछेमशालजेवोथयो पछेअग्निनिज्वालाजेवोथयो पछेदावानलजेवोथयो पछेवि
जलिजेवोथयो पछेचंद्रमाजेवोथयो पछेसुरज्यजेवोथयो पछेप्रलयकालनाअग्निजेवोथयो पछेमहातेजजेवोथ
योएविरित्यंप्रकाशपणवृद्धिनेपांम्योअनेसामर्थिपणवृद्धिनेपांमि अनेसुखपणवृद्धिनेपांम्युंएविरित्येस्वद्योतथीकरि
नेमहातेजपर्यंतआद्यमध्यनेअंतजेनेदकयातेसर्वमुक्तनाचेदछेतेजेमजेमअधिकस्थितिनेपांमतागयानेअगवान
नोमहिमाअधिकजांणतागयातेमतेममुक्तपणामां विशेषपणुंआवतुंगयुंमकहिनेश्रीजीमहाराजजयसच्चिदानंद

કહિનેઉઠ્યાપછેઆંબલિ નિહાલિલિનેઆલિનેઉગમણેમુશ્વારવિંદેઉચારયાથકાબોહ્યાજેજેમપુન્યમનાચંદ્રમાનુમંદ
લહોયતેઆંહિયીતોનાંનાંથાલિજેવુંદેસાયછે પણજેમજેમનિસમિપેજાયતેમતેમમોટુંમોટુંજણાતુંજાયપછેઅતિશે
તુંકડોજાયતારેતોદૃષ્ટિપણપોચિસકેનહિવુંમોટુંજણાયતેમમાયારૂપીઅંતરાયટલિનેજેમજેમજગવાનનેતુંકડુંથવા
યછે તેમતેમજગવાનનિપણઅતિઅપારમોઢ્યપજણાતિજાયછે અનેજગવાનનેવિષેદાસપણુંપણઅતિદ્રઢથાતુંજા
યછે ॥ ૬૩ ॥ ૬૪ ॥ ૬૫ ॥ ૬૬ ॥ ૬૭ ॥ ૬૮ ॥ ૬૯ ॥ ૭૦ ॥ ૭૧ ॥ ૭૨ ॥ ૭૩ ॥ ૭૪ ॥ ૭૫ ॥ ૭૬ ॥ ૭૭ ॥ ૭૮ ॥ ૭૯ ॥ ૮૦ ॥ ૮૧ ॥ ૮૨ ॥ ૮૩ ॥ ૮૪ ॥ ૮૫ ॥ ૮૬ ॥ ૮૭ ॥ ૮૮ ॥ ૮૯ ॥ ૯૦ ॥ ૯૧ ॥ ૯૨ ॥ ૯૩ ॥ ૯૪ ॥ ૯૫ ॥ ૯૬ ॥ ૯૭ ॥ ૯૮ ॥ ૯૯ ॥ ૧૦૦ ॥

દિકગુણતેદ્દહોયને જગતસંબંધિવિષયસુખનોઅંકુરપણઉઠેઅમનહોયનેતેનેજોકુસંગથાયતોતેનાહૃદયનેવિષેકુસં
ગરૂપિપાંણિનેવેગેકરિનેજગતવાર્તારૂપિયોઆવિનેકાંપનરાય પછેતેકાંપમાંકામક્રોધલોચ્છમોહમદમછરાદિક
જેથિજરત્યાંછે તેસર્વેઉગિનેમોટાંમોટાંદક્ષથાયછે માટેજગવાનનાચક્તહોયતેનેકોઈદિવસકુસંગનકરવો અનેવ
શીપોતામાંકોઈસ્વચ્છાવહોયનેતેનેસંતનોસમાગમકરીનેસમઝિવિચારિનેટાલેતોતેસ્વચ્છાવનોનાશયૈજાયછે પણમુ
ર્ખાઈયેકરીનેગમેતેટલાઉપાયકરેતોયચુંડોસ્વચ્છાવટલેનહિ અનેમુર્ખહોયતેજ્યારેમુઝાયતારેકાંતોસુઝરહેનેકાંતોરુવે
અનેકાંતોકોઈકસાયેવઢેનેકાંતોઉપવાસકરે એચ્યારપ્રકારેકરિનેમુઝવણટાલ્યાનોઉપાયકરે અનેઅમકરતાંજો
અતિશેમુઝાયતોછેલિવાકિમરેપણસ્વરોણવિરિત્યેમુર્ખનેશોકટાલ્યાનોઉપાયછે પણઅમકર્યાથકિદુઃસ્વપણમટેન
હિનેસ્વચ્છાવપણટલેનહિ અનેસમઝિનેટાલેતોદુઃસ્વને સ્વચ્છાવએવેયટલિજાયમાટેસમઝુહોયતેજસુખિથાયછે અને
જેમઅગ્નિનિમોટિજ્વાલાહોયનેજોઉપચ્ચથિજલવરસેતોતલ્કાલઓલાઈજાય અનેવિજલિનાઅગ્નિનોતોથોડોકઝ
થકારોથાતોહોયપણતેઅગ્નિમેધનિષ્ટામાંરહેછેતોપણઓલાતોનથિતેમસમઝ્યાવિનાગમેતેટલોવૈરાગ્યહોયઅથવા
જગવાંનમાંપ્રિતિહોયપણઅગ્નિનિજ્વાલાનિષેઠેકુસંગરૂપિજલેકરિનેસર્વેનાશથઈજાયછે અનેસમઝિનેજેવૈરાગ્યને
પ્રિતિહોયતેતોવિજલિનાઅગ્નિજેલિછે તેથોડિહોયતોપણનાશનપાંમે પછેનિર્વિકારાનંદસ્વામિયેપુછુંજેહેમહારાજ
કોઈકપુરુષમાંક્રોધાદિકચુંડાસ્વચ્છાવહોયતેટલેકેનટલે પછેશ્રીજિમહારાજબોલ્યાજેજેમવાંણિયોહોયતેજેટલોવે
પારકરેતનુંનાંમુંમાંડિરાલેછે તેનિષેઠેજેદિવસથકિસત્સંગથયોછે તેદિવસથિજેણેનાંમુંમાંડિરાલ્યુંહોયતેનોસ્વચ્છાવટ

લેછે અને તે એમ વિચારે જ્યારે મારે સત્સંગનો તો તારે મારે આટલો મલિન સ્વન્નાવહતો અને સત્સંગ કર્યા પછે આટલો સ્વ
ન્નાવહત્તમ થયો છે અને વરસો વરશ પોતાનો વધારો થાતો હોય અથવા કાંઈ ફરે તો હોય તે સર્વેને તપાશા કરે પણ મુર્ખવાં
ણિયો જે મના મું માંડે નહિ તે નિપેઠે ન કરે એવિરિત્યે જે સત્સંગ કરિને પોતાનો જોત પાસ કરતો રહેતો તેના જે જે સ્વન્નાવહોય તે
સર્વેના શપાં મિજાય છે પછે મુક્તાનંદ સ્વામિયે પુછ્યું જે કુસંગ હોય તારે તો નુંડો સ્વન્નાવહોય જ પણ સંતનો સમાગમ કરિને
પછે મલિન સ્વન્નાવહ આવી જાય છે તેનું શું કારણ છે પછે શ્રીજી મહારાજ બોલ્યા જે જ્યારે બાલ અવસ્થા હોય તારે કામ ક્રોધ
લોનાદિક શત્રુ હોય નહિ અને જગવાન માં પ્રિતિ પણ વિશેષ હોય પછે જ્યારે જવાન અવસ્થા આવે તારે કામાદિક શત્રુનો વ
ધારો થાય અને દેહાન્નિમાન પણ વધે પછે તે જો જે સંતને વિષે કામાદિક શત્રુ ન હોય તથા દેહાન્નિમાને રહિત હોય એવા સંત
નો સમાગમ રાખે તો જવાન અવસ્થા રૂપિસ મુદ્રને તરિ જાય છે અને જો એમન કરે તો કામાદિક શત્રુ યેં કરિને પરાન્નવર્ષા
મિને ભ્રષ્ટ થઈ જાય છે અને જે નિપ્રૌઢ અવસ્થા હોય અને તે સત્સંગ કરતાં થકાં વગડે છે તેનું તો કારણ છે જે મોટા પુરુષ હોય
તેને વિષે જે જે જાત્યના દોષ પર ઠેતે જાત્યના દોષ પોતાના હૃદયમાં આ વિને નિવાસ કરે છે અને જો મોટા પુરુષના ગુણનું ગ્ર
હણ કરે અને એમ જાણે જે મોટા પુરુષ જે જે સ્વન્નાવરાખે છે તે તો જીવના કલ્યાણને અર્થે છે અને મોટા પુરુષ તો નિર્દોષ છે અને
મુંને દોષ જાણાં છો તે તો મારિકુમતિયે કરિને જાણાં છો એમ વિચારિને સતપુરુષના ગુણ ગ્રહણ કરે અને પોતાના અપરાધને
ક્ષમા કરાવે તો તે પુરુષ નિમલિનતા મટિ જાય છે પછે મહાનુન્નાવાનંદ સ્વામિયે પુછ્યું જે રાજસીતામર્સાને સાત્વકો જે ત્ર
ણ ગુણના સ્વન્નાવતે સાધન કરતાં થકાં દેહે કે ન થિદક્ષતા પછે શ્રીજી મહારાજ બોલ્યા જે એમ સર્વે સ્વન્નાવદાલ્યા દેહે છે

પછેવલીમહાનુજાવાનંદસ્વામિયેપુછ્યુંજેદુર્વાસાદિકમુક્તથયાછે તોપણતેતામસિકેમરત્યાછે પછેશ્રીજીમહારાજ
બોલ્યાજેદુર્વાસાદિકમાંજેતમોગુણઆદિકગુણવર્તેછેતેતોપોતાનેગુણરાખવાછેમાટેરત્યાછે નેતેમજાણેછેજે
કોઈકઅવલોચાલ્લતોહોયતેનેશિક્ષાકસ્યાસારુઆપણેતમોગુણછે તેવદુરુડોછેમગુણજાણિનેરાખ્યોછે અનેજ્યારે
પોતામાંજેસ્વન્નાવવર્તતોહોયતેનેતેપરસ્થઅન્નાવઆવેજેદુંગગવાનનો નક્કહુંતેમારેઆવોનુંડોસ્વન્નાવજોઈયેનહિ
એવિરિત્યેદોષરૂપજાણિને જેજેસ્વન્નાવનેતજવાનેઈછેતોગગવાનનેપ્રતાપેકરિનેતેતેસ્વન્નાવનિનિવૃત્તિથઈજાયછે ॥
इतिवचनान्तं॥ १८॥ ॥ १६॥ ॥ संवत् १८७७ नाच्नादरवाशुदि १२ द्वादशीनेदिवसगंमश्रीकारियां
णिमध्येवस्ताखाचरनादरबारमांउत्तरादेवास्यओरडानिओसरियें सुरतनाहरिन्नक्तजादवजीछपरपक्षंगलाव्याह
तातेढाढयोहतोनेते पक्षंगउपस्थरेशमनुंगादबुंधोलाओछाडेसहितविछाव्युंहतुंनेतेनिउपस्थधोत्वोतकीयोतथाबाल
मशरुनांढिंचणियांमुक्यांहतां अनेतेपक्षंगनिउपस्थचारेकोरेसोनेरिकसबनासेजबंधलटकताहताएविशोन्नायेंजुक्त
जेतेपक्षंगतेनि उपस्थश्रीजीमहाराजउत्तरादेमुखारविंदेविराजमानहता अनेसोनेरिछेडानोधोलोफेटोमस्तकेबां
ध्योहतो अनेसोनेरिछेडानुंशेबुंधोव्युंहतुंनेकालाछेडानोधोलोखेसपेस्योहतो अनेपोतानामुखारविंदनिआगल्यमु
नितयादेशदेशनाहरिन्नक्तनिसन्नाचराईनेवेठिहति अनेश्रीजीमहाराजनामुखारविंदरूपचंद्रमासांमाचकोरनिपेठे
सर्वेन्नक्तजनजोइरत्याहता पछेश्रीजीमहाराजपरमहंसप्रत्येबोल्याजेमांहोमांहिप्रश्नउत्तरकरो तारेन्नुधराननंद
स्वामियेप्रश्नपुछ्युंजेन्नगवाननोनिश्चेथायछे तेअंतःकरणमांथायछेकेजीवमांथायछे तारेतेनोउत्तरशिवानंदस्वा

મિયેકરવામાંડયોપણથયોનહિ પછેશ્રીર્જીમહારાજબોલ્યાજેઆજીવછે તેબુદ્ધિયેકરિનેજાણેછે નેતેબુદ્ધિછેતેસર્વનું
કારણછેનેસર્વથિમોટિછે માટેતેબુદ્ધિમનનેવિષેરહિછે ચિત્તનેવિષેરહિછે અહંકારનેવિષેરહિછે શ્રોત્રનેવિષેરહિછે ચ
ક્ષુનેવિષેરહિછે ગ્રાણનેવિષેરહિછે જિહ્વાનેવિષેરહિછે વાણિનેવિષેરહિછે ત્વચાનેવિષેરહિછે હાથનેવિષેરહિછે પગનેવિ
ષેરહિછેશિષ્ણનેવિષેરહિછેગુદાનેવિષેરહિછે એવિરિત્યેબુદ્ધિજેતેનસ્વશિશ્વાપરજંતઆશરીરનેવિષેવ્યાપિનેરહિછે નેતેબુ
દ્ધિનેવિષેજીવરયોછે પણતેજીવજણાતોનથિનેએકલિબુદ્ધિજણાયછેત્યાંદ્રષ્ટાંતછે જેમઅગ્નિનિજ્વાલાઘટેછેનેવધેછે
તેવાયુયેકરિનેવધેછેનેઘટેછેઅનેતેઅગ્નિનિજ્વાલાવધતિઘટતિજણાયછેપણવાયુજણાતોનથિઅનેજેમઅગ્નિલેનેછાં
ણામાંમુકિયેનેતેછાંણામાંસલ્લગવામાંડેતેનેલેને જ્યાંવાયુનહોયત્યાંમુકિયેતેધુંવાડોઁચોચડવામાંડેતેધુંવાડોજઁ
ચોચડતોજણાયપણતેમાંવાયુજણાતોનથિ અનેજેમઆકાશનેવિષેવાદલાંચાલેછે તેવાયુયેકરિનેચાલેછે તેવાદ
લાંચાલતાંજણાયછે પણતેમાંરયોએવોજેવાયુતેજણાતોનથિ તેમજ્વાલાંધુવાડોને વાદલાંતેનેઠેકાંણેબુદ્ધિજાંણવિને
વાયુનેઠેકાંણેજીવજાંણવોતેજીવકેવોછેતોબુદ્ધિયેકસ્યોજેનિશ્ચેતેનેજાંણેછે નેતેબુદ્ધિમાંનિશ્ચેનિવિગતિનોકરનારો
જેબ્રહ્માતેનેપણજાંણેછેનેમનનાસંકલ્પનેજાંણેછેઅનેતેમનનાસંકલ્પનિવિગતિનોકરનારોજેચંદ્રમાતેનેપણજાંણેછે
અનેચિત્તનાચિત્તવનનેજાંણેછે અનેતેચિત્તનાચિત્તવનનિવિગતિનાકરનારાજેવાસુદેવતેનેપણજાંણેછે અનેઅહંકાર
નિઅહંમતિનેજાંણેછે અનેતેઅહંમતિનિવિગતિનાકરનારાજેરુદ્રતેનેપણજાંણેછે એવિરિત્યેજેચ્યારઅંતઃકરણનેદશ
ઈંદ્રિયોતેનાજેવિષયનેતેવિષયનિવિગતિનાકરનારાજેદેવતાએસર્વેનેએકકલાવછિન્નજાંણેછે એવોજેજીવતેજીવજે

તેએકદશસ્થજણાયછે અનેચરિત્રિનિઅણિજેવોતિર્વાજણાયછે અનેઅતિશૈમૂક્ષ્મજણાયછે તેવુદ્ધિયેસહિતછે માટે
 એવામૂક્ષ્મજણાયછે પણજ્યારેજીવનેદેહંદ્રિયુઅંતઃકરણદેવતાનેવિષયતેનાપ્રકાશકપણેજાણિયેતારેતોજીવબ
 હુમોટોજણાયછે અનેવ્યાપકજણાયછે તેવુદ્ધિયેરહિતછેનેઅનુમાનેકરિનેજણાયછે પણસાક્ષાત્કારનથિજણાતો
 ત્યાંદ્રષ્ટાંતછેજેમકોઈકદશમણનિતરવાચ્યહોયતેનેજોઈનેમાંણસઅનુમાનકરેજેતરવાચ્યનોઉપાડનારો બહુમોટો
 હશેતેમએસર્વદેહંદ્રિયાદિકનેએકકાલેપ્રકાશેછેમોટાજીવબહુમોટોછેએવિરિત્યેઅનુમાનેકરિનેજણાયછેએવિરિત્યે
 શ્રીજીમહારાજેઉત્તરકથ્યો તારેનિત્યાનંદસ્વામિયેપુછ્યુંજેહેમહારાજેમાંતેશુંઉત્તરથયો તારેશ્રીજીમહારાજબોલ્યા
 જેમાંતોએઉત્તરથયોજેજ્યારેબુદ્ધિમાંનિશ્ચેથયો તારેજીવમાંપણનિશ્ચેથેગયોએમજાણવુંતેકેવિરિત્યેથાયછે તોપ્રથ
 મંદ્રિયુમાંનિશ્ચેથાયછે પછેઅહંકારમાંનિશ્ચેથાયછે પછેચિત્તમાંનિશ્ચેથાયછે પછેમનમાંનિશ્ચેથાયછે પછેબુદ્ધિમાં
 નિશ્ચેથાયછે પછેજીવમાંનિશ્ચેથાયછે એમશ્રીજીમહારાજેકયુંતારેનિત્યાનંદસ્વામિયેવલિપુછ્યુંજેહેમહારાજેદ્રિયું
 માંનિશ્ચેહોયતેકેમજણાયને અંતઃકરણમાં નિશ્ચેહોયતેકેમજણાયનેજીવમાં નિશ્ચેહોયતેકેમજણાય તારેશ્રીજીમ
 હારાજબોલ્યાજેદ્રિયુંમાંનિશ્ચેતેએમજાણવોજેઆજગતનેવિષેજેપદાર્થછે તેદિઠામાંસાંનદ્યામાંસુંધ્યામાંઅઢ્યા
 માંઆવેછે તેમાંકેટલાંકશુન્નછેને કેટલાંકઅશુન્નછેને કેટલાંકસુખરૂપછેને કેટલાંકદુઃખરૂપછેને કેટલાંકપ્રિયછે
 ને કેટલાંકઅપ્રિયછે નેકેટલાંકજોગ્યછે કેટલાંકઅજોગ્યછે એસર્વેનગવાનમાંજણાયતેણેકરિનેકોઈસંશયનથાય
 તોએનેદ્રિયુંમાંનિશ્ચેજાણવો અનેસત્ત્વરજનેતમએત્રણગુણનાંજેકાર્યછે તેમાંઆલસનિદ્રાદિકતમોગુણનુંકાર્યછે

नेकामक्रोधादिकरजोगुणनुंकार्यछे अनेशमदमादिकसत्वगुणनुंकार्यछे एसर्वेन्नगवानमांदिखायपणतेमांकोईसं
 शयनथायतोएनेअंतःकरणमांन्नगवाननोनिश्चेजांणवो अनेजेमक्रषन्नदेवन्नगवाननिर्विकल्पसमाधियेकरिनेउ
 नमत्तथकाविचर्यानेमुखमांपांणोराख्योने पांतानोदहदावानलमांवलिगयोतोयखवस्थनरहि एविरित्येजेगुणाती
 तस्थितितेन्नगवानमांजणायतेमांकांडसंशेनथायतोएनेजिवनेविषेनिश्चेजांणवोत्यांदृष्टांतछेजेमसमुद्रमांवांणचा
 लेछे तेमांजेलोढानांनांगलहोयतेनेसमुद्रमांनांखे तेजोधरतिद्वगणनपुग्योहोयतेनेजोतरततांणिलेतोळाजिमें
 नत्यनपडेनेतरतनिसरिआवे अनेतेनेधरतिद्वगणजावादइनेतांणेतोघणिमेंनत्येनिसरअनेजोधरेधरेजावादेनेधर
 तिमांखुतेनेन्नराईजायतोपाछोतेताण्यो तणायनहिनेनिसरपणनहिंएमजेनेजिवनेविषेनिश्चेथायतोतेनोनिश्चेको
 इप्रकारेतांण्योतणायनहिंएविरित्येश्रीजीमहाराजेवार्ताघणिककरिपणआतोदिशमात्रद्वखिछे पछेचैतन्यानंदस्वा
 मियेपुछुंजेहेमहाराजन्नगवानतोमनवाणिथकिपरछे अनेगुणातीतछेतेनेमायिकएवांजेइंद्रियुंअंतःकर्णतेकेम
 पांमे तारेश्रीजीमहाराजबोदयाजेआदेइंद्रियुंनेअंतःकर्णतेनेजांणनारोजेजीवतेज्यारेसुषुप्तिमांदिनथायछेतारे
 एनांइंद्रियुंअंतःकर्णपणसुषुप्तिमांदिनथायछे तारेतेसमयमांएजीवनेन्नगवानप्रकाशेछेअनेज्यारेसुषुप्तिमांथीस्व
 प्रमांआवेछे तारेतेस्वप्नसंबंधिजेस्थानन्नोगविषयनेजीवएसर्वेनेन्नगवानप्रकाशेछे अनेजाग्रतमांपणन्नगवान
 प्रकाशेछे एविरित्येरुपपणेनेअरुपपणेकरिनेरयोजेजीवतेनेन्नगवानप्रकाशेछेअनेप्रधानमांथीमहतत्वययुंअने
 महत्वमांथीत्रण्यप्रकारनोअहंकारथयो नेतेअहंकारमांथीइंद्रियुंदेवतापंचचतुपंचमात्राएसर्वेययांतेमनेपणजे

નગવાનપ્રકાશ્યાં છે અને એ સર્વે તત્ત્વે મલિને રચ્યો એવાં જે વિરાટ તેને પણ નગવાન પ્રકાશ છે અને એ સર્વે જ્યારે માયામાં દિ
 ન થાય છે તારે તે માયાને પણ નગવાન પ્રકાશ છે એવિરિત્યે જીવને ઈશ્વર એવં જ્યારે રૂપ પણ થાય છે તારે જે નગવાન પ્રકા
 શ છે અને જ્યારે જીવને ઈશ્વર થયે નામ રૂપ રહિત થકા સુષુપ્તિ માં ને પ્રધાનમાં રહે છે તારે પણ જે નગવાન પ્રકાશ છે ને જે કા
 લ તે એ માયા દિકતત્ત્વને નામ રૂપ પણ ને પમાડે છે ને અરૂપ પણ ને પમાડે છે એવાં જે કાલ તે કાલને પણ જે નગવાન પ્રકાશ
 છે એવાં જે નગવાન તે જે તે ઇન્દ્રિયો અંતઃકર્ણ કરિને કેમ જાણ્યામાં આવે એ તમારો પ્રશ્ન કે નહિ તારે સૌંચે કયું જે હેમહારા
 જ એજ પ્રશ્ન છે તારે શ્રીજીમહારાજ બોલ્યા જે એનો એમ ઉત્તર છે જે એવાં જે નગવાન તેને આજગત નિઉત્પત્તિને સ્થિતિ નું કર
 વું છે તે કાંઈ પોતાને અર્થ નથી કાં જે શ્રીમદ્ભગવતમાં કયું છે જે બુદ્ધિ દ્રિય મનઃપ્રાણાનજનાનામ સ્તજ સ્વચ્છુઃ માત્રાર્થ ચ
 ન્નવાર્થ ચત્વાત્મને કલ્પનાય ચ ૧ એ શ્લોકમાં એમ કયું છે જે સર્વે જનના બુદ્ધિ દ્રિયો મનને પ્રાણ તેને નગવાન જે તે સ્તજ
 તાહવા તે જીવને વિષય ઝાગને અર્થ તથા જન્મને અર્થ તથા લોકાંતરમાં જાવાને અર્થ તથા મોક્ષને અર્થ સર્વ્યાં છે માટે આ
 જગત નિઉત્પત્તિ કરે છે તે પણ જીવના કલ્યાણને અર્થ કરે છે અને સ્થિતિ કરે છે તે પણ જીવના કલ્યાણને અર્થ કરે છે અને પ્ર
 લય કરે છે તે પણ જીવને અર્થ કરે છે કાં જે નાના પ્રકાર નિસંસ્કૃતિયે કરિને થાકા જે જીવ તેના વિશ્રામને અર્થ પ્રલય કરે છે એ
 વિરિત્યે સર્વ પ્રકારે જીવના હિતને અર્થે પ્રવરત્યા એવાં જે નગવાન તે જે તે જ્યારે રૂપાકરિને મનુષ્ય સરવા થાય છે તારે જે જી
 વ તે નગવાન ના સંતનો સમાગમ કરે છે તે જીવના જાણ્યામાં કેમ ન આવે એ તો આવે જ એમ શ્રીજીમહારાજે કયું તારે ન જ
 નાનંદ સ્વામિયે પુછ્યું જે હેમહારાજ આશ્રુતિમાં એમ કેમ કયું છે જે યતોવાચો નિવર્તેતે આપ્રાપ્ય મનસા સહ તારે શ્રીજીમ

હારાજપ્રસન્નથકાથોદ્યાજેનુંએમછેજેજેમપૃથવિઆકાશમાંરહિછેપણઆકાશનાઝાવનેનથિપામતિ અનેજલ
આકાશનેવિષેરયુંછેપણઆકાશનાઝાવનેનથિપાંમતું અનેતેજઆકાશનેવિષેરયુંછેપણઆકાશનાઝાવનેનથિ
પાંમતુ અનેવાયુઆકાશનેવિષેરયોછેપણઆકાશનાઝાવનેનથિપાંમતો એમમનવાંણિઋગવાનનેનથિપાંમતાં તા
રેનિત્યાનંદસ્વામિયેપુછ્યુંજે હેમહારાજશ્રુતિસ્મૃતિમાંએમકયુંછેજે નિરંજનઃપરમંસામ્યમુપૈતિ બહવોજ્ઞાનતપસાપૂ
તામદ્ભાવમાગતાઃ તારંશ્રીજિમહારાજથોદ્યાજેતોઅમેઅન્નક્તનાંમનહંદ્રિયુંનેકયુંછેપણઅન્નક્તનાંમનહંદ્રિયુંતોઋ
ગવાનનેસાક્ષાત્કારપણેપામેછે જેમઆકાશનેવિષેરહિછેજેપૃથવિતેપ્રલયકાલનેસમેઆકાશરુપથૈજાયછે અને
જલપણઆકાશરુપથૈજાયછે અનેતેજપણઆકાશરુપથૈજાયછેઅનેવાયુપણઆકાશરુપથૈજાયછેએમજેઋગ
વાનનાઅન્નક્તહોયતેનાંજેદેહહંદ્રિયોઅંતઃકર્ણનેપ્રાણતેસર્વઋગવાનનેજ્ઞાનેકરિનેઋગવાનનેઆકારેથૈજાયછે નેદિવ્ય
થૈજાયછેકાંજેઋગવાનપોતેદિવ્યમૂર્તિછે તેનાહંદ્રિયોઅંતઃકર્ણદેહતેનેઆકારેએઅન્નક્તનાંદેહહંદ્રિયોઅંતઃકર્ણથાયછે
માટેદિવ્યથૈજાયછે ત્યાંદૃષ્ટાંતછે જેમઋમરિદ્વયલનેઝાલિલાવેછેનેતેનેચટકોલૈનેઉપરચગુંજારવકરેછેતેણેકરિનેતે
દ્વયલનેતેદેહકરિનેતદાકારથૈજાયછેપણકોઈઅંગદ્વયલનુંરેતુંનથિઋમરિજેવિજઋમરિથૈજાયછે તેમઋગવાનનો
અન્નક્તપણએનેદેહકરિનેઋગવાનનેઆકારેથૈજાયછે અનેઆજેઅમેવાર્તાકહિતેનુંહારદાએછે જેઆત્મજ્ઞાનેસહિતજે
અક્તિનિષ્ઠાવાલોછેતથાકેવલઅક્તિનિષ્ઠાવાલોછેતેવેચનિર્ગતિકહિછે પણકેવલઆત્મનિષ્ઠાવાલોજેકેવલ્યાર્થ
તેનાદેહહંદ્રિયુંનેઅંતઃકર્ણતેનુંઋગવાનનિર્મૂર્તિનેતદાકારપણુંનથિથાતુંતોકેવલબ્રહ્મસત્તાનેપાંમેછે એમવાર્તાકરિ

नेबोल्याजेहंवएठदिवार्तराखांअनेसन्नासर्वेशून्यथैगइछे मांकोइकसारांसारांकित्तनबोलांएमकहिनेपांतेध्यान
करवामंढ्यानेसंतर्कार्तनगावालागा ॥इतिवचनान्तं॥३॥ ॥९७॥ ॥संवत् १८७७ नाआसांशु
दि २ द्वितीयानेदिवसस्वामिश्रीसहजानंदजिमहाराजगांमश्रीकारयाणिमध्येवस्ताखाचरनादरबारमां उत्तरादेवा
स्थओरडानिओसरियेविराजमानहता अनेसर्वेश्वेतवस्त्रधारणकस्यांहतां अनेपांतानामुखारविंदनिआगदयपरम
हंसतयादेशदेशनाहरिन्नक्तनिसन्नान्नराइनंवेठिहति अनेश्रीजीमहाराजनिआज्ञायेकरिनेनांनानांनपरमहंसआ
गदयआविनेप्रश्नउत्तरकरताहता पछेश्रीजीमहाराजबोल्याजेअमेएकप्रश्नपुछिये तारेसर्वेश्वेतबोल्याजेपुछोमहा
राज पछेश्रीजीमहाराजबोल्याजेएकनिबुद्धितोएविछेजेजेदाडाथिसत्संगकस्योहोयतेदाडाथिन्नगवाननोतथासं
तनोअवगुणआवेस्वरोपणरहेनहिंदिविजाय पणएमनेंएमगुणअवगुणआव्याकरेपणसत्संगमुकिनेकोइदिवसजा
यनहिंशामाटेजेएनेबुद्धिछेतेएमजांजेजेआवासंतब्रह्मांडमांक्यांइनथिअनेआमहाराजविनाबिजोकोइन्नगवानन
थि एमसमजांणुहोयमाटेसत्संगमांअडगपणेरहेछे अनेएकनितोएविबुद्धिछेजेसंतनोअथवान्नगवाननांकोइदिव
सअवगुणजआवतो नथिअनेबुद्धितोएवेयनिसरखिछे अनेन्नगवाननोनिश्चेपणवेयनेसरखांछेपणएकनेअवगुण
आव्याकरेछेनेएकनेनथिआवतो तेजेनेअवगुणआवेछेतेनिबुद्धिमांशोदोषछे एप्रश्ननांनशिवांनंदस्वामिनेपुछि
येछेये पछेएशिवांनंदस्वामियेएनोउत्तरकरवामांढ्यापणउत्तरथयोनिहिं पछेन्नगवदानंदस्वामिबोल्याजेएनिबुद्धि
शापितछे पछेश्रीजीमहाराजबोल्याजेएठिकेछे एनोउत्तरएजछेजेकोइजगतमांकेतानथि जेएनेतोकोइकनाफ

टकारलागोछे एममोटासंतनेंदुखाव्याहोयअथवाकोइगरिवनेंदुखाव्याहोयअथवामावापनिचाकरिनकरिहायते
 माटेएमणेशापदिधोहोयतेणेकरिनेएनिबुद्धिएविछेपछेनगवदानंदस्वामियेपुछुंजेहेमहाराजएनिशापितबुद्धिछेते
 केमसारिथाय तारेश्रीजीमहाराजबोदयाजेएनुतोएमछेजेएकताअमेआमाथेबांधिरयाएवखनेधोवुंहोय अनेएक
 तोमोघजेवुंजेजाडुंवखनेधोवुंहोय तारेतेकांडसरखदाखडेधोवायनहिं कांजेआछिणुंवखधोवुंहोय तारेतेमांलग
 रेकसाबुदेइनेधोइनांखियेएटलेतरतउजळुंथायअनेज्यारेजाडावखनेधोवुंहोय तारेतेनेवचारदिवससुधिपाणिमां
 लासिमुकनेपछेअग्रियेकरिनेबाफनेपछेसाबुदेइनेधुवेतारेउजळुंथायतेमजेनिबुद्धिशापितहोयतेसर्वेपाळेछेएटळुं
 पाळेतोएदोषटलेनहिं नेविजाजेमनिष्कामिरहेछेनिःस्वादिरेहेछेनिर्दोःनिरहेछेनिःस्नेहिरहेछे निर्मानिरहेछेतेमजे
 नरेवुं विजानिष्कामिरहेताहोयतेथिएनेविशेषेनिष्कामिरहेवुं अनेविजानिर्दोःनिरहेताहोयतेथिएनेविशेषेनिर्दोः
 रहेवुं अनेविजानिःस्वादिरेहेताहोयतेथिएनेविशेषेनिःस्वादिरेहेवुं अनेविजानिःस्नेहिरहेताहोयतेथिएनेविशेषेनिः
 हिरहेवुं अनेविजानिर्मानिरहेताहोयतेथिएनेविशेषेनिर्मानिरहेवुं अनेविजासुइरेहेतेकेडेघडिमांडुंएनेसुवुं अनेविजा
 माळाफरेवेतेथिएविशेषेमाळाफरेवेअनेविजाउठेतेथिघडिवेळांउठे एमसर्वथिविशेषेपाळेतोएनिबुद्धिशापितटलेने
 तांटेनेनहिं पछेमोटाशिवानंदस्वामियेमोटाजांगानंदस्वामिनेप्रश्नपुछुंजेकर्ममूर्तिमानछेकेअमूर्तछे तारेमोटाजां
 गानंदस्वामियेकयुंजेएनोउत्तरतोमुनेआवडेएमजणातुंनथि तारेश्रीजीमहाराजबोदयाजेवस्तुतायेकर्मताअमूर्त
 छे अनेकर्ममांथिययुंएवुंजेशुचअथवाअशुचएवुंफलतेतोमूर्तिमानछे अनेजेकर्मनेमूर्तिमानकेछेतेतानास्तिक

કેછેકાંજેકર્મજેક્રિયાતેકાંડમૂર્તિમાનનહોય એવિરિત્યેશ્રીજિમહારાજેઘણિકવાર્તાકરિતેમાંથિઆતોદિશમાત્રલ
 રિછે ॥ ॥ ૨ ॥ ॥ ૧૮ ॥ ॥ સંવત્ ૧૮૭૭ ના આસોવદિ ૭ સાતમ્યનેદિ
 વસસાયંકાલનેસમેશ્રીજિમહારાજગાંમશ્રીકારિયાંણિમધ્યે વસ્તાસ્વાચરનાદરબારમાંઉત્તરાદાવાસ્યનાઓરડાનિ
 ઓસરિયેઢોલિયાઉપસ્યવિરાજમાનહતાનેમાથેશ્વેતફેંટોબાંધ્યોહતો અનેશ્વેતસ્વેસપેસ્યોહતો અનેશ્વેતચાદરઓઢિહ
 તિનેઉત્તરાદેમુખારવિંદેવિરાજમાનહતા નેપોતાનામુખારવિંદનિઆગલ્યપરમહંસનિતથાદેશદેશનાહરિન્નક્તનિસ
 નાન્નરાઈનેવેઠિહતિ પછેશ્રીજિમહારાજબોલ્યાજેઆશુકમુનિબહુમોટાસાધુછેનેજેદિવસથિઅમારેપાસેરયાછે તે
 દિવસથિએનોચડતોનેચડતોરંગછેપણમંદતોપડતોનથિ માટેએતોમુક્તાનંદસ્વામિજેવાછેએમકહિને શ્રીજિમહારાજ
 બોલ્યાજેમનુષ્યનેપરસ્પરહેતથાયછેતેગુણેકરિનેથાયછે નેઅવગુણઆવેછેતેદોષેકરિનેઆવેછે તેગુણનેદોષતોમાં
 ણસનિઉપસ્યનિપ્રકૃતિયેકરિનેઓલ્લસ્યાતાનથિ કાંજેકોઈકમનુષ્યતોબલ્યાડાનિપેઠેહેઠુંજોઈનેચાલતોહોય પણમાં
 હિતોઅતિકાંમિહોય તેનેદેલિનેઅણસમઘ્નુંહોયતેકહેજેએતોબહુમોટોસાધુછે અનેકોઈકતોફાટિદ્રષ્ટિયેચાલતોહોય
 તેનેજોઈનેઅણસમઘ્નયવાલોહોયતેએમકહેજેઆતોઅસાધુછે પણતેમાંહીતોમહાનિષ્કામિહોયમાટેશરીરનિઉપસ્ય
 થિપ્રકૃતિજોઈનેમનુષ્યનિપરિક્ષાથાયનહિંપરિક્ષાતોન્નેલારયાંથાયછે નેલોરહેતારેબોલ્યામાંજણાયચાલ્યામાંજણા
 યસ્વાતેજણાયપીતેજણાયસુતેજણાયઉઠતેજણાયબેઠતેજણાયડૈયાદિકક્રિયાનેવિષેજણાયછે અનેવિશેષેકરિને
 તોગુણઅવગુણજવાંનિઅવસ્થામાંજણાયછે પણબાલ્યઅવસ્થામાંતથાવૃદ્ધઅવસ્થામાંતોનથિજણાતાકાંજેકોઈ

कबाह्यअवस्थामांठीकनहोयनेजवांनिमां सरसथायनेकोइकबाह्यअवस्थामांसारोहोयनेजवांनिअवस्थामां
गडिजायछे अनेजेनेखटकोहोयजेमुनेआघाटथयोतेठिकनहिनेतेघाटनेटाह्यानोजतनकस्याकरेनेतेज्यांसुधिलेन
हित्यांसुधिखटकोराखेएवोजेनोस्वन्नावहोयतेजवांनिअवस्थामांवधिजायअनेजेनेखटकोनहोयनेप्रमादीहोयतेव
धेनहिनेएवोसारोहोयतेतोबाह्यपणामांथिजजणायते उपस्थपोतेपोतानाबाह्यपणानात्यागिस्वन्नावनिघणिक
वार्त्ताकरिनेबोह्याजेसारोहोयतेनेतो बाह्यपणामांथिजछोकरानिसोबतगमेनहिनेजीव्हानोस्वादियोहोयनहिं ने
शरीरनेदम्याकरेजुवोनेमुनेबाह्यपणामांस्वामिकार्त्तिकनिपेठेएवोजविच्यारउपनोजेमारेमाराशरीरमांमातानोआ
गजेरुधिरनेमांसतेरेवादेवुंनथि माटेघणेकप्रयत्नेकरिनेशरीरएवुंसुकविनाख्युंजेशरीरमांकांइकवागेतोपाणिनुंठिपुं
निसरेपणरुधिरतोनिसरेजनहिं एविरित्येजेसारोहोयतेतोबाह्यपणामांथिजजणाय तारेअजनानंदस्वामियेपुछुं
जेहेमहाराजएवोविच्यारतेमनेकरिनेराखेतेठिककेशरीरनेदमेतेठिक तारेश्रीजिमहाराजबोह्याजेकेटलाकतोशरी
रनादोषछे तेजांएयाजोइयेनेकेटलाकतोमननादोषछे तेपणजांएयाजोइयेतेमांशरीरनादोषतेशुंजेशिश्रुंद्रिवारं
वारजाग्रतथायतथातेमांचक्षथाय तथाठेकडोअरवोतथाघडियेकमांसर्वनेजोइवखुं तथाघडियेकमांघणाकप्र
कारनागंधसुंधिलेवातथाविशपचीसगौनिमजलकरवीतथाबलेकरिने कोईकनेमलिनेतेनांहाडकांआंगीनांस्ववांत
थास्वप्नमांवीर्यपातथायइत्यादिकजेदोषछे तेसर्वदेहनादोषछे पणमननानथितेएशरीरनाजेदोषतेअतिशेक्षिणयइ
जायतोयपणमनमांजेकांमनो संकल्पतथाखाधानो तथापिधानो तथाचाह्यानो तथास्पर्शनो तथागंधनो तथाश

ब्दनां तथा स्वादनां जसंकल्पते रयाकरे ते मननादोषजां एवा एममननानेशरीरनादोषजां एने शरीरनादोषने शरीरने
दमवेकरिनेटादवानेशरीरक्षिणथया पछेजेमनमां दोषरयातेने विच्यारेकरिनेटादवाजे हुं आत्मा छुंने संकल्पथकि
जिन्नछुंने सुखरूपछुं एविरित्येशरीरनुंदमनने विच्यारएवेजेने होयते मोटोसाधुछे नेजेने एकदुंदमनछेने विच्यारन
थितोते ठीकनहितयाजेने एकदोविचारछे नेदमननथितेपणठीकनहिमाटे एवेजेने होयते श्रेष्ठछे अने शरीरनुंदमनने
विच्यारएवेवां नां तो ग्रहस्थसत्संगीने पणजरुरराख्यांजोइये तारेत्यागीने तो जरुरराख्यांजोइये तारे निष्कुलानंद
स्वामिये पुछुंजे हेमहाराज एमजेरेवायछे ते विच्यारेकरिनेरेवायछे के वैराग्येकरिनेरेवायछे तारे श्रीजिमहाराज बो
दयाजे एतां मोटासंतनासमागमे करिने थायछे अनेजेने मोटासंतनासमागमे करिने पणनथायते तो महापापिछे एम
कहिने वल्लि श्रीजिमहाराज बोदयाजे त्यागीथइने ग्रहस्थने जोगववाजोग्यजोगनिइछाराखेछे ते खड्कायछे कांजे
एने एजोगप्राप्तथनाराछे नहि नेते निइछाराखेछे माटे एनासमज्यामां एवात आविनथिकांजे जेगां मजावुं नहि तेनुनां
मशुं पुछुं तेम एणे जेपदार्थनो त्यागकस्योछे नेते निपाछि अजिज्ञाखाराखेछे ते श्रुं आदेहेकरिने एनेप्राप्तथावानुंछे तेतो
जो आसत्संगमां थिविमुखथायतो प्राप्तथायपणसत्संगमां रहेथकेतां थायनहिं माटे सत्संगमां रहेथकेते जोगनिजेइ
छाराखेछे ते मुखछे केमजे सत्संगमां जेरेहेशेतेने तो जरुरपादयुंजोइशे जेमकोइसतिथावाने निसरिने पछे अभिजोइने
पाछिवसेतो तेने श्रुतेनां सगां पाछिवदवादे एतो जारेकरिने बाल अने जेमकोइकब्राह्मणि होयने ते विधवाथइने ते जो सु
वासणिना जेवां वेशराखेते श्रुतेनां सगां राखवां देनराखवां दे तेमजे सत्संगमां रहिने अजोग्यस्वप्नावराखेछे तेने एविरि

त्येवातसमञ्जसामांआविनथिनेजांआविहोयतांअजोग्यस्वप्नावरहेनहिं एविरित्येवातकरिनेश्रीजिमहाराजजय
स्वामिनारायणकहिनेशयननेअर्थेपधारताहवा॥ ॥इतिवचनान्तं॥ ३॥ ॥९९॥ ॥संवत् १८७७
नाआसोवदि ८ अष्टमिनेदिवसडाढपोर दिवसचतुर्थेश्रीजिमहाराजगांमश्रीकारयांणिमथ्ये वस्ताखाचारनादरवा
रमांउत्तरादेवारयओरडानिओसरियेविराजमानहताअनेसर्वेश्वेतवस्वधारणकस्यांहतां अनेपोतानामुखारविंदनि
आगद्यपरमहंसतथादेशदेशनाहरिन्नक्तनिसन्नान्नराइनेवेठिहति तारेश्रीजिमहाराजबोदयाजेमांहोमांहिप्रभउ
त्तरकरो तारेगोपालानंदस्वामियेन्नजनानंदस्वामिनेपुछुंजेआदेहनेविषेजीवनुंजांणपणुंकेटुंछेनेसाक्षिनुंजांणप
णुंकेटुंछे पछेन्नजनानंदस्वामियेउत्तरकरवामांढ्योपणउत्तरथयोनहि तारेश्रीजिमहाराजबोदयाजेबुद्धिछेतेआ
देहनेविषेनखशिखापर्यंतव्यापिनेरहिछे तेबुद्धिजेतेसर्वइंद्रियुनिक्रियानेएककलावछिन्नजांणछेतेबुद्धिनेविषेजीव
व्यापिनेरयोछे तेजीवनाजांणपणानेकेवेकरिनेबुद्धीनुंजांणपणुंकेहवाणुंनेतेजिवनेविषेसाक्षिरयाछे माटेसाक्षिना
जांणपणानेकेवेकरिनेजीवनुंजांणपणुंपणकहेवाणुं तारेश्रीजिमहाराजनेनित्यानंदस्वामियेपुछुंजेहेमहाराजजे
आजिवनेविषेसाक्षिरयाछे तेसाक्षिजेहोयतेतोमूर्तिमानहोयनेजेमूर्तिमानहोयतेव्यापककमहोय तारेश्रीजिमहा
राजबोदयाजेमूर्तिमानहोयतेपणव्यापकहोयजेमअग्निदेवछे तेपोतानाळोकनेविषेमूर्तिमानछेनेपोतानिशक्तिये
करिनेकाष्टनेविषेरत्याछे तेमन्नगवानपणपोतानाअक्षरधामनेविषेमूर्तिमानथकापोतानिअंतर्गामिशक्तियेकरि
नेजीवुंनेविषेव्यापिनेरत्याछेनेमूर्तिमाननिपेठेक्रियानेकरेछेमाटेएनेपणमूर्तिमानजांणवा॥ इतिवचनान्तं॥

जिमहाराजगामश्रीकारियांणिमध्येवस्ताखाचरनादरवारमां उत्तरादेबास्यओरडानिओसरियेछपरपदंगउपस्य
 विराजमानहता अनेसर्वश्वेतवस्त्रधारणकस्यांहतां अनेपोतानामुखारविंदनिआगदयमुनितथादेशदेशनाहरिच
 कनिसजाचराइनेवेठिहति पछेश्रीजिमहाराजबोदयाजेअमेएकप्रश्नपुछियेछैये पछेमुनिबोदयाजेपुछोमहाराज
 पछेश्रीजिमहाराजेपुछ्युंजेचगवानजीवनाकल्याणनेअर्थेपृथवीउपस्यअवतारधरेछे तेअवतारधस्याविनापोता
 नाधाममांरयाथकाशुंकल्याणकरवानेसमर्थनथी अनेकल्याणतोचगवानजेमधारेतेमकरेतारेअवतारधस्यानुंशुं
 प्रयोजनछे अनेजोअवतारधरेतारेजचगवानमांकल्याणकरवानिसामर्थिहोयअनेअवतारधस्याविनाजीवनांक
 द्याणनकरिसकताहोयतोचगवाननेविषेपणएट्ठुंअसमर्थपणुंआवे माटेचगवानतोअवतारधरिनेपणकल्याण
 करेअनेअवतारनधरेतोपणजीवनांकल्याणकरवासमर्थछे माटेएवाजेचगवानतेनेअवतारधस्यानुंशुंप्रयोजनछे
 एप्रश्नछे पछेमोटामोटासंतहतातेमणेजेनिजेवियुद्धितेणेतेवोउत्तरकरयोपणश्रीजीमहाराजनाप्रश्ननुंकोइथीसमा
 धाननथयुं अनेश्रीजीमहाराजेआशंकाकरितेसर्वनाउत्तरखांटाथैगया पछेमुनिसर्वेहाथजोडिनेबोदयाजेहेमहारा
 जएप्रश्ननाउत्तरतोतमेजकरोतोथाय पछेश्रीजीमहाराजबोदयाजेचगवाननेअवतारधस्यानुंएजप्रयोजनछेजेच
 गवाननेविषेअतिशेप्रीतीवालाजेचक्तहांय तेनिचक्तीनेआधिनथइनेतेचक्तनेसुखदेवानेअर्थेजेविचक्तनिइछाहो
 यतेवारूपनुंधारणकरेछे पछेजेवाजेवापोतानाचक्तनामनोरथहोयतेसर्वपुराकरेछे अनेतेचक्तहोयतेस्थूलजावेजु

કછે અનેદેહધારિછે માટે જગવાનપણ સ્થૂલ જાવને ધારણ કરિનેદેહધારિજેવાથાયછે અનેતેપોતાના જ્ઞાનને લાડલ
ડાવેછે અનેપોતાનિસામર્થિને છપાડિનેતે જ્ઞાન સંઘાથે પુત્ર જાવેવર્તેછે અથવા સ્વાજાવેવર્તેછે અથવા મિત્ર જાવેવ
ર્તેછે અથવા સગાસંબંધિને જાવેવર્તેછે તેણે કરિને જ્ઞાનને જગવાન નિઝાઝિમરજાદાર હેતિ નથિ પછે જે વિજ્ઞાનને
છાહોય તે વિરિત્યે લાડલ ડાવેછે માટે પોતાના જે પ્રેમી જ્ઞાનને નામનોરથ પુરા કરવા એ જ જગવાનને અવતાર ધર્યાનું પ્ર
યોજન છે અને તેને બહુ અસંખ્ય જીવનું કલ્યાણ પણ કરેછે ને ધર્મનું સ્થાપન પણ કરેછે હવે એમાં આશંકા થાતિ હોય તો બો
લો પછે મુનિયે કયું જે મહારાજ જથારથ ઉત્તરથયો ॥

॥ ઇતિ વચનામૃતં ॥ ૫ ॥

॥ ૧૦૧ ॥

॥ સંવત્ ૧૮૭૭ ના આસો વદિ અમાસ જે દિવાલિ તેને દિવસ ગાંમ શ્રીકારયાંણિ મધ્યે વસ્તા સ્વાચરના દરવારમાં ઉત્ત
રાદેવા સ્વપ્નાંરડા નિઆગલ્ય દિપમાલ પુરિહતિ અને તે દિપમાલ મધ્યે મંચવાંધ્યો હતો તેને મંચ ઉપર ચણપર પલંગ બિછા
વ્યો હતો તે ઉપર સ્વામિશ્રી સહજાનંદ જી મહારાજ વિરાજમાન હતા અને સોનેરિ બુટાદાર રાતા કીન સ્વાપનો સુરવાલ પે
સ્યો હતો અને નરનારાયણ સ્વામિનારાયણનામે અંકિત એવા કાલાકિન સ્વાપનિ ડગલિ પેરિહતિ અમે માથા ઉપર સોનેરિ
તારના ફરતા છેડા નિકસુંબલ પાઘવાંધિહતિ અને અસમાં નિરંગનો ફેટાંક મરેક સીનેવાંધ્યો હતો અને કંઠને વિપે પીલા
પુષ્પના હાર ધારણ કર્યા હતા અને પોતાના મુખાર વિંદનિ આગલ્ય મુનિ તથા દેશદેશના હરિજ્ઞાનિ સન્નાચરાર્જને વેઠિહ
તિ પછે દિવ વંદરના હરિજ્ઞાનિ આગલ્ય હતા તેણે શ્રીજી મહારાજ નિપુજા કર્યાને અર્થે પ્રાર્થના કરિ પછે શ્રીજી મહારાજ તે
સિંહાસન ઉપર થયો ઉતરિને તે જ્ઞાનજન સાંમાજેને તે નિપુજા અંગીકાર કરિ પછે તેનાં આપેલ વસ્ત્ર તથા પાંદું છત્ર તથા પા

दुकातेनुंगृहणकरिनेपाछातेसिंहासनउपस्थविराजमानथाताहवापछे श्रीजीमहाराजएमबोल्याजेआटलांआटलां
वरसथयांतेमांअमारेअर्थेकेटलाकहरिन्नक्तवस्त्रतथाहजारुंरुपैयानाअलंकारखावेछे पणअमेआविरित्येकोइसां
माजैनेलेतानथी अनेआविरित्येकोइनांवस्त्रधरेणांपेरिनेराजीथयानथि अनेआजतोअमारेएहरिन्नक्तउपस्थअति
शैराजीपोथयोपछेमुनिबोल्याजेएवाजएप्रेमिहरिन्नक्तछे एवासमामांदिनानाथन्नट्टआविनेश्रीजीमहाराजनेपगे
दागीनेबेठा पछेश्रीजीमहाराजेनारेनारेवस्त्रहतांतेसर्वेदिनानाथन्नट्टनेआप्यां पछेमुक्तानंदस्वामीयेपुछुंजेहेम
हाराजन्नगवानपोतानान्नक्तउपस्थकियेगुणेकरिनेराजीथाताहशे पछेश्रीजीमहाराजबोल्याजेजेन्नक्तजनकाम
क्रोधलोन्नकपटमानइष्यनिमछरएटलांवानांयेरहितथइनेन्नगवाननिन्नक्तिकरेतेनिउपस्थ न्नगवानराजीथायछे
तेमांपणमछरछेतेसर्वविकारमात्रनांआधारछे माटेश्रीव्यासजीयेश्रीमद्भागवतनेविषेनिरमछरएवाजेसंतनेजे
नागवतधर्मनाअधिकारिकयाछे माटेमछरतेसर्वविकारथीफिणोछेअनेमछरटलवोतेपणघणोकठणछेपछेब्रह्मा
नंदस्वामियेपुछुं जेमछरटल्यानोशोउपायछे पछेश्रीजीमहाराजबोल्याजेसंतनेमार्गेचाखेनेजेसंतहोयतेनोतोम
छरटले अनेजेनेसंतनेमार्गेनचाखवुंहोयतेनेतोमछरनटले पछेवलिमुक्तानंदस्वामियेपुछुं जेमछरउपज्यानोशोहे
तुछे पछेश्रीजीमहाराजबोल्याजेएकस्त्रीधनअनेसारुंसारुंओजनएत्रएयमछरनाहेतुछे अनेजेनेएत्रएयवांनांनहो
यतेनेमानछेतेमछरनोहेतुछेअनेजेमछरवालोहशेतेनेतोअमेआन्नटनेवस्त्रदिधांतेमांपणमछरआव्योहशे पणमछ
रवादानेएवोविचारनआवेजेवस्त्रदाव्याहतातेनेधन्यछेजेआवांनारेवस्त्रमहाराजनेपेराव्यां अनेमहाराजनेपणध

न्यछेजेतरतब्राह्मणनंदइदिधांएवांजेविचारतमछरवाद्यानाददामांनआवे अनेकोइकलेनेकोइकदंतापणमछरवा
 दोहोयतेठाठोठाठोवच्यमांवल्लिमरे अनेअमारेतोकांमक्रोधलोअमानमछरइर्ष्याएसर्वेनो क्यारेयहइयामांलेश
 पणआवतोनथी अनेशब्दस्पर्शरूपरसनेगंधएजेपंचविषयतेनोतोहईयामांअतिशेअभाववर्त्तछे पणपंचविषयमां
 थीएकेनेविषेदेशमात्रभावथातो नथि अनेजेठलुंकांइकअन्नवस्त्रादिकनुंग्रहणकरताहशुंतेतोअक्तनिअक्तीनेदेखीने
 करताहशुंपणपोतानादेहनासुखनेअर्थेनथीकरता अनेअमारेजेखावुंपीवुंओढवुंपेरवुंछेतेसर्वेसंतनेसतसंगीनेअर्थे
 छे अनेजोएमनेअर्थेनजणायनेपोतानेअर्थेजणायतोअमेअनोततकालत्यागकरिंदइये अनेअमेआदेहराखीयेछे
 येतेपणसतसंगीनेअर्थेजराखीयेछेयेपणबिजोकोइदेहराख्यानोअर्थनथीतेअमारास्वभावनेतोमूलजीब्रह्मचारिने
 सोमलोखाचरआदिकजेहरिजनछे तेकेटलाकवरसथीअमारेपासेनेपासेरेछेतेजांछेजेमहाराजनेएकप्रभुनाअ
 क्तविनाकोइसंघाथेहेतसंबंधनथी नेमहाराजतोआकाशसरखानिरलेपछे एमनिरंतरअमारेपासेनारेनाराछेतेअ
 मारास्वभावनेजांछे अनेअमेतोजेमनकर्मवचनेपरमेश्वरनाअक्तछे तेनेअर्थेअमारेदेहपणश्रीकृष्णार्पणकरिरा
 ख्योछेमाटेअमारेतोसर्वप्रकारेजेकोइअगवाननाअक्तछे तेसंघाथेसंबंधछे अनेअगवाननाअक्तविनातोअमारेचौ
 दलोकिनिसंपत्तितेअखलाजेविछे अनेजेअगवाननाअक्तहशेनेअगवानसंघाथेजद्रढप्रितिहशेतेनेपणरमणीकजेपं
 चविषयतेनेविषेतोआनंदउपजेजनहि अनेदेहनेराख्यासारुतोजेवातेवाजेशब्दादिकविषयतेणेकरीनेगुदराणकरेप
 णरमणिकविषयथकीतोततकालउदासथैजाय अनेएवाजेहोयतेजअगवाननापरिपूरणअक्तकेवाय ॥ ॥ इति

व० मृ०
॥३०॥

वचनमृतं ॥६॥ ॥३०२॥ संवत् १८७७ नाकार्तिक शुद्धि १ पडवाने दिवस रात्रिने समंगां मश्रीकारयांणि मध्येव
स्ताखाचरनादरवारमां उत्तरादेवास्थ्योरडानि आगद्यदिपमात्रापुरिहति अने ते दिपमात्रा मध्ये मंचहतोने ते उपस्थप
द्वंगविद्याव्याहतोने ते पक्षंग उपस्थ श्रीजीमहाराज वीराजमानहता अने सर्वे श्वेतवस्त्रधारण कस्यां हतां अने पोतानामु
खारविंदनि आगद्यपरमहंस तथा देशदेशना हरि नक्तनिस नान्नराइने वेठिहति पछेगां मवांचासण वादाकाशिदासे
श्रीजीमहाराजने प्रश्न पुछ्युं जे हेमहाराज त्यागी होय ते तो निवृत्ति मार्गने अनुसस्याछे ते अखंड नगवानना स्वरूपमां व्र
त्तिराखेछे अने जे ग्रहस्थाश्रमिछे ते तो प्रवृत्ति मार्गने अनुसस्याछे माटे तेने तो संसारनि अनंत विटमनावलगीछे माटे ते
ग्रहस्थाश्रमिके मसम के तो अखंड नगवानना स्वरूपमां व्रत्तिरे पछे श्रीजीमहाराज बोल्या जे ग्रहस्थने तो एमसम ऊवुं
जे जे मपूर्वे चोराशीला खजात्यनां मारे मायापतया स्त्रीछोकरां थयां हतां ते वां ते वां जे आदेहनां पणछे ने के टलाक जन्म
नि मायां नदिकरियुं ते के टलिकर ऊलति हशे ते नि जे ममारे ममतानर्थी ते मआदेहनां संबंधिते नि पण मारे ममतानराखवि
एविरित्ये विचार करिने सर्व मां थो प्रितितोडिने नगवानने विषे दृष्ट प्रतिकरेने साधुनो समागमराखे तो ग्रहस्थने पण त्या
गी निपेठे अखंड नगवानमां व्रत्तिरे पछे एविरित्ये श्रीजीमहाराज निवातसां नदिने जे ग्रहस्थ सर्वे सनामां वेठाहता
ते मणे हाथ जोडिने पुछ्युं जे हेमहाराज जे ग्रहस्थने एविरित्ये नवरताय तेना शाहाल थाशे पछे श्रीजीमहाराज बोल्या जे
एतो जे नगवान विना अन्य पदार्थ मां थि वासना मात्रने टालिने नगवानमां अखंड व्रत्तिराखे ते निवात केछे अने जे एवो
बलियो न होय तेने तो सत्संग निधर्म मरजादा मारे हेवुं ने संतने नगवान तेने जे पोताने आशरोछे तेनुं बलराखवुं जे नग

कारि०
७

॥३०॥

વાંનતોઅધમઉધારણનેપતિતપાવનછેતેમુંનેસાક્ષાતમલ્યાછે પછેઆંશ્રીજીમહારાજનાંવચનસાંઝલીનેંસર્વેહરિજ
નઅતિશેરાજોથયાપછેશ્રીજીમહારાજેસંતનેંપ્રધનપુછ્યુંજેવૈરાગ્યઉદયથાનુંશુંકારણછેપછેજેનેજેવોનાશોતેવોઉત્ત
રકર્યોપણશ્રીજીમહારાજનાપ્રધનનુંસમાધાનથયુંનહિં પછેસર્વેમુનિબોલ્યાજેહેમહારાજેનોઉત્તરતમેકરો પછેશ્રી
જીમહારાજબોલ્યાજેવૈરાગ્યનુંકારણતોએછે જેસદગ્રંથનેસતપુરુષનાંવચનતનેંસાંઝલીનેજેનેચટકિલાગેઅનેચટકિ
લાગેતેંપાછિમટેજનાંહિં એવિજેચટકિતેજવૈરાગ્યનાંહેતુછે વિજોવૈરાગ્યનાંહેતુનથીઅનેજેનેચટકિલાગતિહોયનેતેતા
મસીહોયતથારાજસીહોયતથાસાત્વકીહોયતેસર્વેનેવૈરાગ્યઉપજે અનેજેનેચટકિલાગતિનહોયતેનેવૈરાગ્યનઉપજેઅ
નેજેનેચટકિલાગીનેયાંડાદિવસકંડેટલિજાતિહોય તેનેતોએચટકિનાંવૈરાગ્યઅતિશેખવારકરેંકમજેજ્યારેચટકિલા
ગેતારેધરમુકિનેજાતારેપછેજેસ્વલીધાકંડેજેચટકિલાગીહોયતેઉતરિજાય અનેપછવાંડેધરતોધુડધાંણિથઈગયુંહો
ય પછેજેમધોબિનોકુતરોવાટનોનહિનેઘાટનોનહિં તેમતેપુરુષઉચ્ચઅષ્ટયાયછે અનેજેદૃઢવૈરાગ્યવાલાહોયછેતેપર
મપદનેપાંમેછે પછેશ્રીજીમહારાજઅતિપ્રસન્નથકાવિજુંપ્રધનપરમહંસપ્રત્યેપુછતાહવાજેઆત્યંતિકકલ્યાણતેકેને
કહિયે અનેઆત્યંતિકકલ્યાણનેપાંમિનેજેસિદ્ધશાનેપાંમ્યાંહોયતેપુરુષનિસર્વક્રિયાનેવિષેકેવિદશાવરતતિહોય
પછે જેનેજેવોનાશોતેવાંસર્વેમુનિયેંઉત્તરકર્યોપણશ્રીજીમહારાજનાપ્રધનનુંસમાધાનથયુંનહિં પછેસર્વેમુનિહાથ
જોડિનેશ્રીજીમહારાજપ્રત્યેબોલ્યાજેહેમહારાજેનોઉત્તરતમેકરો પછેશ્રીજીમહારાજબોલ્યાજેજ્યારેબ્રહ્માંડનાંપ્રલ
યથાયછેતારેપ્રકૃતિનાંકાર્યજેવોવિસતત્વતેસર્વેપ્રકૃતિનેવિષેલિનથીજાયછે અનેતેપ્રકૃતિપુરુષપણઅક્ષરબ્રહ્માતેજ

मांअदृश्यैजायछे अनेपछेएकलुंसच्चिदानंदचिदघनजंतजंतरहेछे अनेततेजनविषेदिव्यमूर्तिएवाजपुरुषोत्तमन्न
गवानवासुदेवतेअखंडविराजमानरहेछे अनेतेजपोतेदिव्यमूर्तिथकाजीवनाकल्याणनेअर्थमनुष्याकृतियेकरिने
पृथवानेविषेसर्वजननयनगोचरथकाविचरेछे तारेजजगतमांअणसमकुमूर्खजीवछेतेतेन्नगवाननेमायिकगुणे
जुक्तकहेछेपणएमायिकगुणेजुक्तनथीएतांसदागुणातितदिव्यमूर्तिजछे अनेतनुंतेजेन्नगवाननुंसाकारदिव्यस्वरूप
तेनेजेवेदांतशास्त्रछेतेनिर्गुणअछेअछेअछेसर्वत्रव्यापकएविरित्येकरिने प्रतिपादनकरेछेतेजीवनिबुद्धिमांथीमाइ
कचावटालवानेअर्थेनिर्गुणपणेकरिनेप्रतिपादनकरेछे अनेएन्नगवानतोउत्पत्तिस्थितिनेप्रलयएसर्वेकालनेविषेए
करूपेकरिनेजविराजमानछे पणमाइकपदार्थनिपेठयेविकारनेपांमतानथीसदादिव्यरूपेकरिनेविराजमानरहेछे ए
विरित्येप्रत्यक्षपुरुषोत्तमनेविषे जेदृढनिष्ठातेनेआत्यंतिककल्याणकहिये अनेएविनिष्ठानेपांमिनेजेसिद्धदशानेपां
म्योहोयतेनिआविदशाहोयजेपिंडब्रह्मांडनोतथाप्रकृतिपुरुषनोप्रलयथयापछेअक्षरधामनेविषेजे न्नगवाननिमू
र्तिअखंडविराजमानरहेछेतेमूर्तिनेस्थावरजंगमसर्वेआकारनेविषे ज्यांज्यांद्रष्टिजायत्यांत्यांसाक्षात्कारदेखेनेएमू
र्तिविनाविजुंअणुमात्रपणचासेनहिंसिद्धदशानुंलक्षणछे ॥ इतिवचनान्तं ॥ ७ ॥ ॥ १०३ ॥
संवत् ॥ १८७७ नाकार्तिकशुदि ४ चतुर्थीनेदिवसश्रीजिमहाराजगांमश्रीकारियांणिमध्येवस्तास्वाचरनादरवार
मांउत्तरदेवास्यओरडानिओसरियेढोलियाउपस्थविराजमानहता अनेसर्वेश्वेतवस्वधारणकर्याहतां अनेपोताना
मुखारविंदनिआगद्यमुनितथादेशदेशनाहरिन्नक्तनिसन्नान्नराइनंवेठिहति पछेमुक्तानंदस्वामियेप्रध्नपुछ्युंजेहेम

હારાજવેદશાસ્ત્રપુરાણનેઈતિહાસતેનેવિષેનગવાંનનુંસગુણસ્વરૂપનિરૂપણકર્યુંછે અનેનિર્ગુણસ્વરૂપપણનિરૂપણક
 ર્યુંછે તેનગવાનજેશ્રીપુરુષોત્તમતેનુંનિર્ગુણસ્વરૂપકેઈરિત્યેસમઝવું અનેસગુણસ્વરૂપતેકેઈરિત્યેસમઝવું અનેતેનગ
 વાંનનુંનિર્ગુણસ્વરૂપસમઝવેકરિનેનગવાનનાનકનેકેટલોસમાસછે અનેતેનગવાનનુંસગુણસ્વરૂપસમઝવેકરિને
 કેટલોસમાસછે પછેશ્રીજીમહારાજબોલ્યાજેનગવાનનુંનિર્ગુણસ્વરૂપછેતેતોસુક્ષ્મથકિપણઅતિસુક્ષ્મછે અનેપૃથિ
 વ્યાદિકજેસર્વેતત્ત્વતેનુંઆત્માછે અનેતેથકિપરજેપ્રધાનપુરુષતેનુંઆત્માછે અનેતેપ્રધાનપુરુષથકિપરજેશુદ્ધપુરુષ
 નેપ્રકૃતિતેનુંઆત્માછે અનેતેથિપરજેઅક્ષરતેનુંપણઆત્માછે અનેએસર્વેનગવાનનુંશરિરછે અનેજેમદેહથકિજીવ
 છેતેસુક્ષ્મછેનેશુદ્ધછેનેપણપ્રકાશમાંનછે તેમએસર્વેથકિનગવાંનઅતિશેસુક્ષ્મછે અનેઅતિશેશુદ્ધછે અનેઅતિશે
 નિર્લેપછે અનેઅતિપ્રકાશેજુક્તછે અનેજેમઆકાશછેતેપૃથિવ્યાદિકચારનૃતમાંવ્યાપકછેનેપૃથિવ્યાદિકચારનૃ
 તથકિઅસંગીછે અનેએચારનૃતનિઉપાધિતેઆકાશનેઅહતિનથી આકાશતાઅતિશેનિર્લેપયકોએચારનૃતનેવિષે
 ર્યોછે તેમપુરુષોત્તમનગવાનસર્વનાઆત્મારૂપેકરિનેસર્વનેવિષેરયાછે તોપણઅતિશેનિર્વિકારછેનેઅસંગીછેને
 પોતપોતાનેસ્વનાવેજુક્તછે અનેતેસરસ્વોથાવાનેકોઈસમર્થનથીયાતોજેમઆકાશચારનૃતમાંરયોછે પણચારનૃ
 તઆકાશ જેવાંનિર્લેપતથાઅસંગીથાવાનેસમર્થનથીયાતાંતેમજપુરુષોત્તમનગવાનસર્વનાઆત્માછે તોપણઅ
 ક્ષરપર્યંતકોઈપણપુરુષોત્તમનગવાનજેવાસમર્થ થાવાનેસમર્થનથીયાતા એવિરિત્યેજેઅતિશેસુક્ષ્મપણું અનેઅતિ
 શેનિર્લેપપણુંઅનેઅતિશેશુદ્ધપણુંઅનેઅતિશેઅસંગીપણું અનેઅતિશેપ્રકાશેજુક્તપણું અનેઅતિશેએશ્વર્યેજુક્તપણુંતે

एन्नगवाननिमूर्तिनेविषेनिर्गुणपणुंछे अनेजेमगिरनारपर्वतछेतनेलांकालाकपर्वतनिपासेमुकीयेतारेतेअतिशेनां
नांआसेपणगिरनारपर्वतकांइनांनानथयोनथी एतोलांकालाकनिअतिशेमोटाईआगदयनानांजणायछे तेमपुरुषां
तमन्नगवाननिमोटाईआगदयअष्टआवरणजुक्तजंअनंतकोटिब्रह्मांडतअणुनिपेठेअतिसूक्ष्मआसेछे पणतेब्रह्मांड
कांइनांनानथईगयानथिएतांन्नगवाननिमोठ्यपआगदयनानांजणायछे एविरित्येन्नगवाननिमूर्तिनेविषेजंअतिशे
मोटाईतन्नगवाननुंसगुणपणुंछे तारेकोईकनेएमआशंकाथायजेन्नगवाननिर्गुणरूपेतोअतिसूक्ष्मकरतांपणसूक्ष्म
छे अनेसगुणरूपेताअतिस्थूलकरतांपणस्थूलछेतारेएवेयरूपनुंधरनारुंजेन्नगवाननुमूलस्वरूपतेकेवुंछेतातेनोउत्त
रणुंछेजेजप्रगटप्रमाणमनुष्याकारेदेखायछेएजन्नगवाननुंसदायमूलस्वरूपछे अनेनिर्गुणपणुंनेसगुणपणुंएतोए
मूर्तिनुंकोइकअलांकिकएश्वर्यछे जेमश्रीरुध्नन्नगवानब्राह्मणनापुत्रलेवासारुअर्जुनसोतारथेबेसिनेचादयाते
लांकालाकपर्वतनेओलांघिनेमायानुंतमआव्युतेनेसुदर्शनचक्रेकरिनेकापिनेतेथिपरजेब्रह्मज्योति तेनेविषेरत्थाजे
नूमापुरुषतेनिपासेथिब्राह्मणनापुत्रनेलेई आव्यातारंतरथनेघोडातेमाइकहतानेस्थूलआवेजुक्तहतापणतेश्रीरुध्न
न्नगवाननेजोगेकरिने अतिसूक्ष्मनेचैतन्यरूपथइनेन्नगवाननानिर्गुणब्रह्मधामनेपांम्याएविरित्येजेस्थूलपदार्थने
सूक्ष्मपणानेपमाडिदेवुंएश्रीरुध्नन्नगवाननिमूर्तिनेविषेनिर्गुणपणुंछे अनेएजश्रीरुध्नन्नगवानतेणेपोतानिमा
ताजेजसांदाजितेनेपोतानामुखनेविषेअष्टावरणजुक्तसमग्रब्रह्मांडदेखाड्युं अनेवलीअर्जुननेपोतानिमूर्तिनेविषे
विश्वरूपदेखाड्युं अनेअर्जुनविनाजेबिजाहतातेतासादात्रएयहाथनिन्नगवाननीमूर्तिनेदेखताहता अनेज्यारेन्नग

वानेवामनावतारधार्यांतरप्रथमतोवामनरूपेदर्शनप्राप्युंअनेत्रयपगलांधरतिबलिपासेश्रीरुघ्नार्पणकराव्याप
 छिण्वुंपोतानास्वरूपनेवधार्युंजसातपातालनुंतोएकपगलुंकस्युंअनेआकाशमांतोपोतानुंशरीरबधेयमाईरयुंअने
 बिजुंपगलुंउंचुंमेदयुंतेणेसातस्वर्गनेवेधिनेईडकटाहफोड्युंएवुंजेअगवाननुंमोटुंस्वरूपथयुंतनेबलिराजायेदितुंअने
 बलिविनाजेबिजाहतातेणेतंजवुंवामनस्वरूपअगवानेधारणकस्युहंतुंतेवुंतेवुंदिहंतुंएविरित्येजेअगवाननेविषंअ
 तिशेमोटाइथकिजेमोटाइदेखायएअगवाननिमूर्तिनेविषेसगुणपणुजाणवुं जमआकाशछेतेशीतकाक्षेतथाउष्ण
 काक्षेवादलांयेरहितहोय अनेज्यारेवर्षाक्रतुआवे तारेअसंख्यवादलांनिघटायेकरिनेअराईजायछे तेकाक्षेकरिने
 आकाशमांवादलांउपजछे नेपाछांलिनथैजायछे तेमअगवानपोतानिइछायेकरिनेपोतामांथीनिर्गुणनेसगुणरूप
 जेऐश्वर्यतेनेप्रगटकरिनेपाछुंपोतानेविषेबलिनकरेछे अनेएवाजेअगवानतेमनुष्यजेवाजाणताहोयपणतेनामहिमा
 नोपारकोइपांमतोनथी अनेजेअक्तएविरित्येअगवाननिमूर्तिमांनिर्गुणपणुंनेसगुणपणुंसमजेतेअक्तनेकाक्षकर्म
 नेमायातेबंधनकरवानेसमर्थथातानथी अनेतेनेआठेपोरअंतरमांआश्वर्यरयाकरेछे ॥ इतिवचनाम्

तम् ॥ ८ ॥ ॥ १०४ ॥ ॥ संवत् १८७७ नाकार्तिकशुदि ५ पांचमनेदिवसस्वामिश्रीसहजानंदजीमहारा
 जगांमश्रीकारियाणिमध्ये वसताखाचरनादरवारमांउत्तरादाओरडानिओसरियेढोबियाउपस्थविराजमानहता
 अनेसर्वेश्वेतवस्त्रधारणकस्यांहतां अनेपोतानामुखारविंदनिआगद्यमुनितथादेशदेशनाहरिअक्तनिसचाअराइने
 वेठिहति पछेश्रीजीमहाराजेनित्यानंदस्वामितथाब्रह्मानंदस्वामिप्रत्येप्रह्नपुछुं जेजेनेएविमलिनरिसहोयजेजेनि

उपस्थआंतिपडतेसंघाथेआंतिमुकेजनहि पाडानिपेठ्यरिसरास्याजकरे एवोजेहोयतेनेतेसाधुकैयेकेनकैये पछेएवे
बोदयाजेजेएवोहोयतेनेतोसाधुनकेवाय पछेमुक्तानंदस्वामियेप्रश्नपुछ्युंजेहेमहाराजजेजगवाननोचक्रहोयनेतेने
कोइकजगवदिनाहइयामांअवगुणआवतोहोय अनेतेणेकरिनेतेजगवाननाचक्रउपस्थरिशचदतिहोय तोतेअवगु
णटह्यानोशोउपायछे पछेश्रीजीमहाराजबोदयाजेजेनाहइयामांजगवाननिचक्रहोयनेजगवाननोमहिमांजणा
ताहोयतेनेजगवाननाचक्रनोअवगुणआवेनहिं अनेजगवाननाचक्रउपस्थरिसनिआंतिबंधायजनहिंजेमउद्वव
जीजोजगवाननामहिमानेसमऊताहता तोएमवरमाग्योजेआगोपियुंनचरणरजनाअधिकारिएवांजेब्रंदावनने
विषेक्षतातथाअणतथागुछतेनेविषेहुंपणकोइकथाउं अनेश्रीकृष्णजगवानेब्रंदावननेविषेब्रक्षनेतथापक्षिनेतथामृ
गक्षानेब्रक्षदेवजीआगद्यअतिमोटाआग्यवाक्षाकयाछे अनेब्रह्मायंपणश्रीकृष्णजगवानपासेएमवरमाग्योछे जे
हेप्रजोआजन्मनेविषेअथवापशुपक्षिनाजन्मनेविषेहुंजेतेतमारादासनेविषेरहिनेतमाराचरणारविंदनेसेवुं एवुंमा
रुंमोहुंआग्यथाओमाटेएवोअरेजगवाननाचक्रनोमहिमासमऊे तारेतेनेजगवाननाचक्रउपस्थकोईदिवसअव
गुणनिगांठ्यनबंधाय अनेपोतानाईष्टजेप्रत्यक्षजगवानतेनांजेचक्रतेनेविषेजेकांईकअव्यदोषहोय तेमहिमानास
मऊनारानिद्रष्टिमांआवेजनहिं अनेजेजगवाननामहिमानेजांणतोहोयतेतोजगवाननासंबंधनेपांम्याएवाजेपशु
पक्षितथावृक्षवंधिआदिकतेने पणदेवतुह्यजांणेतोजेमनुष्यहोयनेजगवाननिचक्रकरताहोयतथावर्त्तमानपाक्ष
ताहोयतथाजगवाननुंनामस्मरणकरताहोयने तेनेदेवतुह्यजांणेतोअवगुणनलेतेमांशुंकेवुं माटेजगवाननोमहि

मासमळेतेनेजगवाननाचक्रसंघाथेवरनबंधाय अनंजेमहात्म्यनसमळेतेनेताजगवाननाचक्रसंघाथेवरबंधाय
खरुं मांटेजेजगवाननुंतथाजगवाननाचक्रनुंमाहात्म्यनजांणतोहोयनेतेसत्संगीछे तोपणतेनेअरधोविमुखजांण
वो अनेजगवाननोनेजगवाननाचक्रनोजेमहिमासमळेतेनेजपुरासत्संगीजांणवां॥ ॥इतिवचनामृतं॥९॥
॥ १०८ ॥ ॥संवत् १८७७ नाकार्तिकशुद्धि १० दशमीनेदिवसरात्रिनेसमस्वामिश्रीसहजानंदजीमहाराजगांम
श्रीकारियांणिमध्येवस्ताखाचरनादरबारमांउगमणेबास्यआरडानेविषेविराजमानहता अनेपोतानामुखारविंदनि
आगद्यदशबारमांटेरासाधुबेठाहता तथापांचछोहरिचक्रबेठाहता अनेश्रीजीमहाराजनाशरिरमांकांडकतावजे
वुंजणातुहंतु अनेआगद्यशघडिमेक्षिनेतापताहता पछेश्रीजीमहाराजेमुक्तानंदस्वामिनेकयुंजेअमारिनाडिजुवो
शरीरमांकांडककसरजणायछे पछेमुक्तानंदस्वामियेनाडिजोईनेकयुंजेहेमहाराजकसरतोबहुछेनेवक्षिणमक्युंजे
हेमहाराजहमणांसत्संगिनेकठणकालवर्तेछे केमजेहेमहाराजतमेतांसर्वसत्संगीनाजिवनप्राणछोतेमहाराजनश
रिरकसरजेवुंछेएजसर्वसत्संगीनेकठणकालछेपछेश्रीजीमहाराजबोल्याजेजगवाननेप्रसन्नकरवानेअर्थनारदजी
येकटलाकजुगपर्यंतटाट्यतडकानेतथानुखतरसनंसहनकरिनेमहातपकर्युं अनेतेतपेकरिनेजगवाननेराजिकर्या
एविरित्येजेविवेकिहोयतंतोजांणिनेपोतानादेहइंद्रियोनेदमिनेतपकरछे मांटेजेविवेकिसाधुहोयतेनेतोजांणिनेद
हइंद्रियुंनेकष्टथायएमवर्त्युंजोइये तोइश्वरइच्छायेजेकांडकष्टआवेतेनेशीट्टालवानेइछे अनेवक्षित्यागिसाधुनेतापो
तानामनमांएमजदृढरुचिराखिजोइयेजे मारेतोदवलोकब्रह्मलोकनेवकुंठादिकलोकनांजेपंचविषयसंबंधिजोगसु

સ્વતેનથીજોઈતાંનેમારેતોહમણાદેહછેતેતથાદેહનોત્યાગકરિને વદરિકાશ્રમતથાશ્વેતદ્વીપમાંજાઈનેતપકરિને નગ
વાનનેરાજિકરવાછેતેએકજન્મતથાવેજન્મતથાસહસ્રજન્મસુધિપણતપકરિનેજનગવાનનેરાજિકરવાછે અનેજી
વનુંકલ્યાણતોઆટલિજવાતમાંછેજેપ્રગટપ્રમાણેવાજેશ્રીરુદ્ધનારાયણતેનુંજકર્યુંસર્વેથાયછે પણકાલકર્મને
માયાદિકકોઈનુંકર્યુંકાંઈથાતુંનથિવિરિત્યેનગવાનનેવિષેજેકર્તાપણુંસમઝવુંજેકલ્યાણનું પરમકારણછે
અનેજેતપકરવુંતેતોનગવાનનિપ્રસન્નતાનુંકારણછે અનેતેતપનેવિષેપણજેવોરાધિકાજિતથાલક્ષ્મીજિનગવાનને
વિષેપ્રેમલક્ષણાચ્છતિયેંકરિનેઆવરાશેછેતેવોઆવરાશવો અનેજોતપનકરેનેનગવાનનેજસર્વકર્તાજાણેતોયપ
ણજન્મમરણનાદુઃખથિતોજીવતરિજાયપણ તપકર્યાવિનાતેજીવઉપરચનગવાનનોરાજિપોથાયનહિ અનેજેજી
વનગવાનનેસર્વકર્તાહત્તાનથિજાણેતોતેથિવિજોકોઈપાપિનથિ અનેગૌહત્યાગુરુસ્ત્રીનોસંગતથાબ્રહ્મવેત્તાસદુરુ
નોદ્રોહતેથકોપણેનેવધુપાપિજાણવોકાંજેનગવાનવિનાબિજાજેકાલકર્માદિકતેનેએકર્તાજાણેછે માટેએવાંજે
નાસ્તિકચંડાલહોયતેનિતોછાયામાંપણઉન્નરેવુંનહિનેનુદ્યમાંપણતેનામુખનુંવચનસાંચલવુંનહિ અનેજેનગવાન
નાચ્છત્તહોયતેનગવાનનેપ્રતાપેકરિનેબ્રહ્માશિવશુકર્જીનારદતેજેવાપણથાય અનેપ્રકૃતિપુરુષજેવાપણથાય અને
બ્રહ્મતથાઅક્ષરજેવાપણથાયતોપણશ્રીપુરુષોત્તમનારાયણજેવોથાવાનેતોકોઈસમર્થનથી માટેજેનોસંગકર્યાથ
કિતથાજેશાસ્ત્રસાંચલવાથકિનગવાનનિ ઉપાસનાનુંચંડનથઈનેસ્વામિસેવકઆવટલિજાતોહોયતોતેસંગનોતથા
તેશાસ્ત્રનોશ્વપચનિષેઠતલાલ્યાગકરવો પછેમુક્તાનંદસ્વામિયેંપુછ્યુંજેહેમહારાજજે ચત્તસુંદરવસ્ત્રતથાઅલંકાર

तथानानाप्रकारनां जोजनादिकवस्तुतेणेकरिने जगवाननिसेवाकरेछेतेपण जगवाननेराजिकरवानेईछेछे अनेत
मेतोतपेकरिनेजजगवानराजिथायएमकहोछोतेतपविनाएविसेवायेकरिनेराजिकरेतेमांशोबाधछेपछेश्रीजिमहा
राजबोदयाजेजेसारांसारांपदार्थेकरिनेजगवाननिचक्रिकरेछे तेजोनिष्कामचावेकरिनेकवलजगवांननिप्रसन्न
तानेअर्थेजकरतोहोयतोतोठीकछे पणजोपोतेपणजगवाननिप्रसादीजांणिनेतेपदार्थनेविषेदोचाइनेनेजगवांनने
पढ्यामेखिनेअनेतेपदार्थनेविषेप्रितिकरेतोतेपदार्थनेजोगवतोथकोविषइथेनेअष्टथेजायछे एबाधछेमाटेजेत्यागि
नक्तहोयतेनेतोजगवाननेसर्वेकरताजांणिनेतपेकरिनेजजगवाननेराज।करवाअनेराधिकाजितथादक्षिमीतेनि
पेठेजगवाननेप्रेमलक्षणाचक्रियेकरिनेजजवाएअमारोसिद्धांतछे पछेब्रह्मानंदस्वामियेपुछुंजेहेमहाराजअमारुं
आलोकनेविषेतथापरलोकनेविषेसारुंथायतेकहो पछेश्रीजिमहाराजबोदयाजेअमारुंजेआसिद्धांतछेतजआलो
कनेपरलोकनेविषेपरमसुखनुहेतुछे पछेगोपालनंदस्वामियेपुछुंजेहेमहाराजत्यागनोनेतपकरवानोमनमांसक
तोहोयअनेत्यागकेतपकरतांवच्यमांकोइकविघनआविपडेतातेनुंकेमकरवुं पछेश्रीजीमहाराजबोदयाजेजेनेजेवा
तनोईसकहोयनेतेवच्यमांहजारुंअंतरायआवेतोपणते अंतरायनोरोक्याराकायनहिं तारेतेनोसाचोइसकजांण
वोजुवोअमेएकविसवरसथयांश्रीरामानंदस्वामिपासेआव्याछे येतेमांअनंतचात्यनांवस्रतथाअलंकारतथाखान
पानादिकतेणेकरिनेसेवानाकरनाराअनंतनक्तमदयाछेपण अमारुंमनकोइपदार्थमांलोचाणुंनर्थीशामाटेजेअ
मारेत्यागनोजइसकछे अनेआसंसारनेविषेकदलिकरांडुछेतेधणिमरिगयाहोयतोतेनेवांसेछातिकुटिकुटिनेरोयाज

करेछे अनेकेटकबार्डयुंछेतेपोतानापरएयाधणिनोपणत्यागकरिनेंजगवाननुंजजनकरेछे अनेकेटकाकमुख
पुरुषहोयछेतेपोतानिस्त्रीमरिगइहोयतोतेनेवांसेरोयाकरेछे अनेविजीस्त्रीनेवास्तेहायवोयकरताफरेछे अनेकेटका
कवेराग्यवानपुरुषहोयतेघरमांपरण्डीस्त्रीहोयतेनोत्यागकरिनेंपरमेश्वरनुंजजनकरेछे एविरित्येसौसौनाइसकजु
दिजुदिजात्यनाछे अनेअमारोतोएजइसकछेनेएजसिद्धांतछेजेतपेकरिनेंजगवाननेराजिकरवानेजगवाननेसर्वे
नाकर्ताहताजाणिने अनेस्वामिसेवकनेजावेकरिनेंजगवाननिजतिकरवीअनेकोइरित्येते जगवाननिउपासना
खंडनथावादेविनिहिमाटेतमोपणसर्वेआअमारावचननेपरमसिद्धांतकरिमानज्यो ॥ इतिवचनान्तं ॥
॥ १० ॥ ॥ १०६ ॥ ॥ संवत् १८७७ नाकार्तिकशुदि ११ एकादशीनेदिवसश्रीजिमहाराजगांम
श्रीकारियांणिमध्येवस्ताखाचरनादरबारमांउगमणेबास्यओरडानिओसरियेरात्रिनेसमेविराजमानहता अनेधो
दोखेसपेस्योहतोनेधोद्विछिंछ्यनिडगलिपेरीहती अनेमस्तकउपस्यधोद्विपाघबांधिहति अनेपिद्वानेरातांजेगुलदा
वदिनांपुष्पतेनाहारपेस्योहताअनेपाघमांपिद्वापुष्पनातोरादटकताहताअने पोतानिआगद्व्यवेकोरेवेवाखंदमशाल
खेइनेउजाहता अनेपोतानामुखारविंदनिआगद्व्यमुनितथादेशदेशनाहरिजकनिसज्जराइनेयेठिहति पछेश्री
जीमहाराजनेसच्चिदानंदस्वामियेप्रश्नपुछ्युं जेजगवाननेविषेप्रतिहोयतेनांशांखक्षणछे पछेश्रीजामहाराजबो
ह्याजेजेनेपोतानाप्रितमजेजगवाननेनेविषे प्रीतिहोयतेपोतानाप्रितमनिमरजीनेलोपेनहिंप्रीतिनुंखक्षणछे जो
गोपीयुंने श्रीरुघ्नजगवाननेविषे प्रीतिहति तोज्यारे श्रीरुघ्नजगवानमथुरांजावातयारथयातारे गोपीयुंसर्वेम

લિનેએમ વિચારકર્યોજેઆપણેકુટુંબિનિતથાલોકનિલાજનાંત્યાગકરિનેનગવાનનેજોરાઈયેરાવશું પછેચાલ
વાસમે શ્રીકૃષ્ણનગવાનનાનેત્રસાંમુંજોયુંતારેનગવાનનિરયાનિમરજીદેલીનહિં તારેસર્વેઢરિનેછેટેરહિયું અનેઅં
તરમાંએમબિનિયુંજેજોઆપણનગવાનનાગમતામાંનહિંરહિયેતો નગવાનનેઆપણાઉપસ્યથિહેતઉતરિજાશે એમ
વિચારિનેકાંઠકહિસકિયુંનહિં પછેનગવાનમથુરાંપધાસ્યાતારેપણત્રણગાઉઉપસ્ય નગવાનહતાતોપણગોપિયું
કોઈદિવસમરજિલોપિનેદર્શનેગઈનહિં અનેગોપિયેએમજાણુંજે નગવાનનિમરજીવિનાજોઆપણમથુરાંજાશુંતો
નગવાનનેઆપણાઉપસ્યહેતછેતેટલિજાશેમાટેહેતનુએજરૂપછે જેજેનેજેસાથેહેતહોયતેતેનિમરજીપ્રમાણેરહે અને
જોપોતાનાપ્રીતમનેપાસેરયેરાજીજાણેતોપાસેરહે અનેજોપોતાનાપ્રીતમનેછે ટેરયેરાજીજાણેતોછેટેરહે પણકોઈરિ
ત્યપોતાનાપ્રીતમનિઆજ્ઞાનેલોપેનહિં એપ્રેમનુંલક્ષણછેજોગોપિયુંનેનગવાનનેવિપેસાચોપ્રેમહતો તોઆજ્ઞાવિના
નગવાનનેદર્શનેગઈનહિં અનેજ્યારેનગવાનેકુરુક્ષેત્રમાંતેડીતારેનગવાનનુંદર્શનકર્યું પણકોઈરિત્યેનગવાનનાવ
ચનનોનગકર્યોનહિં માટેજેનેનગવાનનેવિષેપ્રિતિહોયતેનગવાનનિઆજ્ઞાકાંઠકાલેલોપેનહિંજેમનગવાનનુંગમ
તુંહોયતેમજરહેપ્રીતિનુંલક્ષણછે પછેશ્રીજીમહારાજબોધ્યાજેલ્યોએકઅમેપ્રશ્નપુછિયે પછેમુનિયેકયુંજેમહારા
જપુછો પછેશ્રીજીમહારાજબોધ્યાજેજેનગવાનનોનગકહોયતેનગવાનનિમૂર્તિનાસંબંધવિનાનાજેઅન્યસંબંધીપંચ
વિષયતેનેતુછકરિનાંલેછે અનેપંચેપ્રકારેએકનગવાનનોસંબંધરાલેછે એવોજેનગકતેનેનગવાનએમઆજ્ઞાકરેજે
તમેઅમથકિછેટેરહો તારેતેજોનગવાનનાદર્શનનાંલોચનાલેતાંએનેઆજ્ઞાનાંનગથાય અનેજોઆજ્ઞાનપાલેતાંનગ

वाननें एनक्त उपस्य हेतन रहे माटे एनक्त जेममाइक शब्दादिक पंचविषयना त्याग कर्याछे तेम जन्मगवान संबंधि जें शब्दस्पर्शरूपरसनेगंध एपंचविषयछे तेना पण त्याग करेकन करे एप्रश्नछे पछे सर्वे मुनिमखिनें जेने जे विबुद्धि हति तेणे तेवो उत्तर कर्या पण एप्रश्ननुं समाधान थुंनहिं पछे श्रीजीमहाराज नेक थुंजे हेमहाराज एनो उत्तर तेम करे पछे श्रीजीमहाराज बोल्या जे जेने जन्मगवान ने विषे दृढ प्रितिछे अने जन्मगवान ने अखंड संबंधे रहित जे माईक पंचविषय तेने तुछ करि ना स्याछे अने शब्दादिक पंचविषय करिनें जन्मगवान संघाथे द्रढ पणे जोडांणोछे तेनक्त जन्मगवान निआज्ञाये करिनें ज्यां ज्यां जायछे त्यां त्यां जन्मगवान निमूर्ति पण एनक्त ने लिज जायछे ने जेम एनक्त ने जन्मगवान विनारे वातुंन थि तेम जन्मगवान ने पण एनक्त विनारे वातुंन थि अने एनक्त ना ह्दामां थि आंखनुं मटकुं नरिये एटि वार छे टरेतान थि माटे एनक्त ने पांचे प्रकारे जन्मगवान संघाथे अखंड संबंधे छे केम जे जे शब्दादिक पंचविषय विना जिवमात्र नेरे वातुंन थि ते शब्दादिक पंचविषयने एणें तुछ कर्याछे ने पांचे प्रकारे करिने जन्मगवान ने विषे जोडांणोछे तेमाटे एनक्त ने जन्मगवान सांथे अखंड संबंधे रहेछे ॥

॥ इति वचनामृतं ॥ ११ ॥

॥ १०७ ॥

॥ संवत् १८७७ नाकार्तिक शुदि १५

पुन्यमने दिवस स्वामिश्री सहजानंदजीमहाराज गांमश्री कारियांणि मध्येव स्ताखाचरनादरबारमां उगमणे बास्य ओरडानि ओसरिये दोलिया उपस्य विराजमान होता अने धोला खेशे पेस्यो हताने धोळि छिंछ्य निडगलि पेरि हति अने धोला फेंटो बोकांना सहित बांध्यो हतो अने पोताना मुखार विंदनि आगदय परमहंस तथा देशदेशना हरि नक्तनिस न्ना नराइ नेवे ठिहति पछे श्रीजीमहाराज बोल्या जे प्रश्न उत्तर करे पछे मुनिये मां होमां हि धणि वार सुधि प्रश्न उत्तर कर्या तेमां स्थ

લસૂક્ષ્મનેકારણેત્રણયશરિરનાંવિચ્યારનિસસ્યો તથાવિરાટસૂત્રાત્માનેઅવ્યાક્રતેત્રણયશરીરનાંવિચ્યારનિસસ્યો
પછેશ્રીજીમહારાજવાંદ્યાજેકારણશરીરછે એજીવનિમાયાછેતેજકારણશરીરતેસ્યૂલસૂક્ષ્મરૂપેથાયછે માટેસ્યૂલ
સૂક્ષ્મનેકારણેત્રણયજિવનિમાયાછે તેમજવિરાટસૂત્રાત્માનેઅવ્યાક્રતેત્રણયશરીરનાંવિચ્યારનિસસ્યો
જેમાયાતેવજસારજેવિછેતેકોઈરિત્યેજીવથીજુદિપડતિનથિ માટેજ્યારેજીવનેસંતનોસમાગમમલેનેતેસંતનેવચ
નેકરિનેપરમેશ્વરનુંસ્વરૂપઓલસ્યામાંઆવે નેતપરમેશ્વરનાસ્વરૂપનુંધ્યાનકરે નેતપરમેશ્વરનાવચનનેલ્હદામાંધારે
તેણેકરિનેકારણશરીરછેતેબલિનેલોલુંજેલુંથઈજાયછે જેમઆંબલિનુંબિજહોયનેતેબીજનિછાલ્યબિજસાથેઅતિ
દ્રઢ્ઢોટિહોય પછેતેનેજ્યારેઅગ્રિમાંશેકેતારેતેછાલ્યદાઢિનેલોલુંજેલુંથઈજાયને પછેહાથમાંલઈનેલોલુંજેલુંથઈ
જાયતેમજગવાનનુંધ્યાનનેજગવાનનુંવચનતેણેકરિનેકારણશરીરશેકાઈનેઆંબલિનાફોતરાનિપેઠેજુદુંથઈ જાય
છેનેતેવિનાબિજાકોટિઉપાયકરેતોયપણકારણશરીરરૂપજેઅજ્ઞાનતેનોનાશથાતોનથિ એવિરિત્યેશ્રીજીમહારાજ
વાર્તાકરિ પછેશ્રીજીમહારાજેમુનિપ્રત્યેપ્રશ્નપુછ્યોજેજાગ્રતઅવસ્થામાંસત્વગુણવર્તેછે અતેસર્વેપદાર્થનુંજથાર્થજ્ઞા
નવર્તેછે તોપણજાગ્રતઅવસ્થામાંજેશ્રવણકસ્યુંહોય તેનેસૂક્ષ્મદેહમાંજ્યારેમનનકરે તારેતેસાંજલ્યુંહોયતેપાકુંથાય
છેઅનેસૂક્ષ્મદેહમાંતારજોગુણવર્તેછેતેરજોગુણમાંતોઅજથાર્થજ્ઞાનરયુંછેતોપણજેજાગ્રતમાંસાંજલ્યુંહોયતેનુંસૂક્ષ્મ
દેહમાંમનનકરે તારેયથાર્થજ્ઞાનથાયછેનુંશુંકારણછે પછેમુનિસર્વેમલિનેજેનિજેવિવુદ્ધિદિતિતેણેતવાંઉત્તરકસ્યોપ
ણશ્રીજીમહારાજતાપ્રશ્નનુસમાધાનથયુંનહિ પછેમુનિસર્વેહાથજોડિનેવાંદ્યાજે હમહારાજઆપ્રશ્નનોઉત્તરતોનમે

करोतांथाय पछे श्रीजीमहाराज बोध्याजे एनो उत्तरतो एछे जे दृढयने विपक्षे जे जीवते नो निवास छे ते क्षेत्रज्ञ चौदंड
द्रियानो प्रेरक छे ते मां अंतःकरण जे ते क्षेत्रज्ञ ने समीपे वर्त छे माटे अंतःकरण मां मनन करे तारे दृढथाय छे कां जे क्षेत्रज्ञ छे
ते सर्वे इंद्रियो अंतःकरण थकिसमर्थ छे माटे क्षेत्रज्ञ प्रमाण करे एवात अति दृढथाय छे एविरित्ये एप्रश्नो उत्तर करयो ता
रे सर्वे मुनिये कयुं जे हे महाराज जे थार्य उत्तर करयो एवो उत्तर बिजा कोई थि थाय नहि पछे श्रीजीमहाराज बोध्याजे गमे
ते वो कां मित्रो धिखो जिखं पट जीव होय अने जो आविरित्य निवात मां विश्वास राखिने प्रित्ये करिने सां जे तो तेना सर्वे
विकार टलि जाय छे जे मको डपुरुष ने प्रथमतो काचा चणत्वावे एवुं दांत मां बल होय ने ते जो काचिके रिसारि पेठे खाय तो
ते थो जात पण चवाय नहि ते मग मे ते वो कां मादिक ने विषे आसक्त होय पण आविरित्य निवात ने आस्तिक थइने श्रद्धाये
सहित सां जे तो ते पुरुष विषय नां सुख जोग ववाने समर्थ रहे नाहि अने त सकृच्छां दायणादिक व्रते करिने जो देह ने सुक
विनां खेतो पण जे वुं आवि जगवत वार्ता सां जे नारानुं मन निरविष इथाय छे ते वुं तेनुं थातुं नथि अने आवि वात सां ज
लिने जे वुं त मां सर्वे नुं मन निर्विकल्प थातुं हशे ते वुं ध्यान करता हशे त था माझा फेरवता हशे तारे नहि थातुं होय माटे वि
श्वास राखिने प्रीतिये सहित जे जगवान पुरुषोत्तम नारायण निवात सां जे वि एथी बिजुं मन ने स्थिर थावानुं ने निरविष
इथावानुं कोई मोटुं साधन नथि ॥ इति वचनामृतं ॥ १२ ॥ ॥ १०८ ॥ ॥ संवत् १८७७ नाकार्तिक व
दि १० दशमी ने दिवस स्वामि श्री सहजानंद जी महाराज गांम श्री लोया मध्ये सुराज कना दरबार मां परमहंसना उतारा
मध्ये दोलिया उपर्य विराजमान होता अने रुनो जे रेखो धोखो सुरवात पेस्यो हतो अने धोखि छिंछ्य निडगलि पे रिहति अ

नेमाथे धोला फेंटा बांध्याहता अनपंतानामुखारविंदनि आगद्वयमुनितथादेशदेशनाहरिचक्रनिसचाचराईनेवेठिह
ति पछेश्रीजिमहाराजमुनिप्रत्यंबोदयाजेशंकरशब्दनोशोअर्थछे पछेमुनिबोदयाजेसुखनेकरतेनेशंकरकहिये पछे
एवातनेसांच्छिनेश्रीजिमहाराजबोदयाजेआजपाछुलिच्यारघडिरात्यहती तेसमेस्वप्नमांअमनेशिवजियेंदर्शनदि
धांतेशिवजीमोटोजबरोनंदिश्वरतेउपस्यवेठाहता अनेशरीरबहुपुष्टहतानेचालिसवर्षनिअवस्थाहतिनेमोटीजबरी
जटाहतिनेतेशिवजीचंदेपारवतिहतांतेणेधोलावस्त्रपेस्यांहतां अनेतेशिवजिमोटासंतनिपेंठेशांतमुर्तिहतानेमारउप
स्यतांशिवजिनेघणुंहेतजाणांणुतांपणमारेतोशिवउपस्यहेतनजाणांणुंकेमजेहुंएमजांणुंछुंजेशिवतोतमोगुणनांदेव
ताछे अनेआपणताशांतमुर्तिएवाजेश्रीरुघ्ननारायणतेनाउपासकछइयेतेमाटेरजोगुणितमोगुणिदेवएवाजेब्रह्मा
शिवनेइंद्रादिकदेवतातेमनीउपस्यचावबेसेनहि अनेतेमांपणक्रोधउपस्यतोमारघणुंवेरछेनेक्रोधीजेमांणसअथ
वादेवतातेमुनेगमेजनहितथापिजेशिवजिनेअमेमांनियेछइयेतेनुंशुंकारणछे तोशिवजीतोत्यागिछेनेजोगीछेनेच
गवाननामोटाचक्रछे माटेशिवनेमानियेछेयेअनेक्रोधतांकेवांछेतोजेबुंढकायुकुतरुंहायतेवांछेजेमहडकायाकुत
रानिजेलाक्षतेदोरअथवामनुष्यजेनेअडेतेहडकायाकुतरानिपेंठडाचियुंनारिनेमरिजाय तेमक्रोधनीजेनेलाक्षअडे
तेपणहडकायाकुतरानिपेंठडाचियुंनारिनेसंतनामारगथकिपडिजाय अनेवक्षीक्रोधकंवांछेतोजेवाकसाईआर
वचावरवाघदीपडोकाळोसर्पतेजेमसर्वनेविवरावेछेनेविजानाप्राणनेहरिलेछेतेमक्रोधछे तेपणसौनेविवरावेछेने
विजानाप्राणनेहरिलेछे एवाजेक्रोधतेजोमाधुमांआवेतेतोअनिचुंडोलागेकेमजेसाधुतोशांतहोयपणज्यारेतेमां

क्रोध आवे तारे ते साधु विजाने करुणा गेने ते साधुनी आकृति पण फरि जाय के मजे एको धनुं नाम विरुप छे माटे एको धजे नादेह मां आवे ते नादेह ने विरुप करि नांखे तारे शुक्र मुनिये पुछ्युं जे हे महाराज जे लगारे कक्रोध चढि आवे ने पछे ते ने टा खिनांखे एवो जे क्रोध ते कांइन डतर करे केन करे तारे श्रीजिमहाराज बोल्या जे जेम आस चावे ठिछे ते मां जो हमणे सर्प नि कलेने कोईने करे नहि तो पण उठिने सौने चागवुं पडे तथा सौना अंतर मां चास थाय अने वलि जेम गामने जां पे आविने वाघ हुंकारा कर तो होयने कोईने मारे नहि तो पण सौमांण सने अंतर मां नय लागे ने बारणे निका लय नहि ते मथो डोक क्रोध उपजे ते पण अतिशे दुख दाई छे पछे नां नानिर्मान नंद स्वामी ये प्रभु पुछ्यो जे कामने मूल मां थि उखे डिनांख वो तेनुं शुंसा धन छे तारे श्रीजीमहाराज बोल्या जे एक तो आत्म निष्ठा अति दृढ होय अने अष्ट प्रकारे ब्रह्म चर्य ब्रतराख वुं ए आदि कजे पंचवर्त्तमान तेने दृढ करि ने पाले ने नगवान नोम हिमा अतिशे समझे ए उपाये करि ने कामनुं मूल उख डिजाय छे अने कामनुं मूल उख डिजाय तो पण ब्रह्म चर्यादिक नियम मां थि कोइ रित्ये डगवुं नहि अने अतिशे कामनुं मुल उखाड्या नो तो उपाय ए छे जे नगवान नोम हिमा सारि पेंठ समझवो अने ते पछे नजनानं दस्वामिये प्रभु पुछ्यो जे हे महाराज कनिष्ठ वैरा ग्यने मध्यम वैरा ग्यने उत्तम वैरा ग्य ए त्रय प्रकार ना वैरा ग्यनुं शुंरूप छे पछे श्रीजिमहाराज बोल्या जे कनिष्ठ वैरा ग्य वाखो जे होय ते तो धर्म शास्त्र मां कया जे स्त्री ना त्याग संबंधि नियम ते मां सारि पेंठे वर ते त्यां सुधितो एने ठि करहे पण जो कोइ स्त्रि ना अंगने देखि जाय तो ते अंग मां एनुं चित्त चोटी जायने एनुं ठकांणुं न रहे तेने कनिष्ठ वैरा ग्य वाखो कहिये अने जेम मध्यम वैरा ग्य वाखो होय ते तो कदाचित जो स्त्रिने उघाडि थि कि देखी जाय तोय पण जेम पशुने उघाडां देखिने क्षोन्न था तो न थिते मतेना

मनमांक्षोजनथायनेतेस्विनांअंगमांचित्तचोटिजायनहितेनेमध्यमवैराग्यवालोकोहिये अनेजेउत्तमवैराग्यवालोहो
यतेनेतोकोकदाचितएकांतमांस्त्रीयादिकपदार्थनोयोगथायतोपणएडगेनहितेनेउत्तमवैराग्यवालोकोहिये अनेवस्ति
अजनानंदस्वामियेप्रश्नपुछ्योजेकनिष्ठमध्यमनेउत्तमएत्रएयप्रकारेजेअगवाननुज्ञानतेनुंशुंस्वरूपछे तारेश्रीजीम
हराजबोल्याजेकनिष्ठज्ञानवालोतेतोप्रथमअगवाननोप्रतापदेखिनेनिश्चयकरेनेपछे तेवोप्रतापनदेखायनेअगवा
ननोकोइकदुष्टजीवद्रोहकरताहोयतेनुंकांडचुंदुनथायतारेतेनेनिश्चयरहेनहिनेकनिष्ठज्ञानवालोकोहीयेअनेमध्यम
ज्ञानवालोजेहोयतेतोअगवाननांशुअशुअएवांमनुष्यचरित्रनेदेखेतारेतेमांमोहथायनेनिश्चयरहेनहितेनेम
ध्यमज्ञानवालोकोहिये अनेउत्तमज्ञानवादानेतोएमवर्त्तेजेअगवाननेगमेतेवि शुचअशुचक्रियानेकरतादेखिनेप
णतेमांमोहथायनहिनेनिश्चयजायनहितथाजेणेपोतानेनिश्चयकराव्योहोयनेतेजवलिकहेजेअगवाननथी तारेते
नेएमजांणेजेएनुंमायुंफर्युंछेएवोजेहोयतेनेउत्तमज्ञानवालोकोहिये अनेतेमांजेकनिष्ठज्ञानवालोतेतोअनेकजन्मे
करिनेसिद्धथायअनेमध्यमज्ञानवालोवेत्रएयजन्मेकरिने सिद्धथायनेउत्तमज्ञानवालोतेजजन्मेकरिनेसिद्धथायए
विरित्येवार्त्ताकरि तारपछेमोटाशिवानंदस्वामियेप्रश्नपुछ्योजेअगवाननोनिश्चयतोसंपूर्णहोयतोपणअंतरमांरुता
र्थपणुंमनानुंनर्थातेनुंशुंकारणछे तारेश्रीजिमहाराजबोल्याजेकामक्रोधलोअस्वादस्नेहमानइत्यादिकजेशत्रुतेणेक
रिनेजेनुंअंतःकरणदग्धवर्त्ततुंहोयनेतेनेनिश्चयहोयतोपणपोतानेक्रतार्थमानेनहि पछेनित्यानंदस्वामियेप्रश्नपुछ्यो
जेएकामादिकशत्रुनेराख्यानोशोउपायछे तारेश्रीजिमहाराजबोल्याजेएकामादिकशत्रुतातोदखेजोएनेउपस्थनि

દયથકોદંડદેવાનેતત્પરરહેજેમધર્મરાજછેતેપાપિનેમારવાનેઅર્થેદંડલેઈનેરાત્યદિવસતયારંછે તેમઈંદ્રિયુંકુમાર્ગેચા
લેતોઈંદ્રિયુંનેદંડદેનેઅંતઃકરણકુમાર્ગેચાલેતોઅંતઃકરણનેદંડદેતેમાંઈંદ્રિયુંનેરુછૂંચાંદ્રાયણેકરિનેદંડદેનેઅંતઃકરણ
નેવિચારેકરિનેદંડદેતોએકામાદિકશત્રુનો નાશથઈજાયનેપોતાનેજગવાનનાનિશ્ચયેકરિનેસંપૂર્ણકૃતાર્થમાને તા
રપછેમુક્તાનંદસ્વામિયેપ્રશ્નપુછ્યો જેસંપૂર્ણસત્સંગથયોતેકેનેકહિયે પછેશ્રીજોમહારાજબોલ્યાજેએકતોઅતિશેદ્રઢ
આત્મનિષ્ઠાહોયનેતેપોતાનાઆત્માનેદેહઈંદ્રિયોઅંતઃકરણથિઅતિશે અસંગીમાનેનેદેહઈંદ્રિયાદિકનિક્રિયાઉંતેપો
તાનેવિષેનમાનેતોપણપંચવર્તમાનનાનિયમમાંલેશમાત્રફેરપડવાદેનહિ અનેપોતેબ્રહ્મસ્વરૂપેવરતેતોપણપરબ્રહ્મજે
પુરુષોત્તમજગવાનતેનુંદાસપણુંમુકેનહિસ્વામિસેવકપણેકરિનેજગવાનનિદ્રઢઉપાસનાકરે અનેપ્રત્યક્ષમુર્તિજેજ
ગવાનતેનેઆકાશનિપેઠેઅતિશેઅસંગીસમઠેજેમઆકાશછે તેચ્યારજૂતમાંઅનુસ્યૂતપણેવ્યાપિનેરયોછેનેચ્યારજૂ
તનિજેક્રિયાતેઆકાશનેવિષેથાયછે તોપણઆકાશનેપૃથ્વીઆદિકચ્યારજૂતનાવિકારઅડતાનથીતેમપ્રત્યક્ષ
જેશ્રીકૃષ્ણનારાયણતે શુન્નઅશુન્નસર્વક્રિયાનેકરતાથકાઆકાશનિપેઠેનિર્લેપછેએમજાણે અનેતેજગવાનનાંજે
અસંસ્થાતેશ્ચર્યછેતેનેસમઠેજેઆજગવાનજીવુનાકલ્યાણનેઅર્થેમનુષ્યજેવાજણાયછેતોપણએઅનંતકોટીબ્રહ્મા
ડનાકર્તાહત્તાછે અનેગોલોકવૈકુંઠશ્વેતદ્વિપબ્રહ્મપુરદ્વિત્યાદિકજેધામતેસર્વનાસ્વામિછે અનેઅનંતકોટિએવાજેઅક્ષ
રરૂપમુક્તતેસર્વનાસ્વામિછે એવાજગવાનનોમહિમાજાણિનેતેજગવાનનેવિષેશ્રવણાદિકજ્ઞક્રિયાનેદ્રઢકરિનેરાસે અ
નેતેજગવાનનાજ્ઞકનિસંવાચાકરિકરેવિરિત્યેજેવરતેનોસંપૂર્ણસત્સંગકહિયે પછેનાનાશિવાનંદસ્વામિયેપ્રશ્નપુ

છયોજેક્યારેકતાંનગવાનનાનકતનોમહિમાઅતિશંસમજાયછે નેક્યારેકતાંઅતિશંસમજાતાંનથિતેનુશુંકારણછે
 પછેશ્રીજીમહારાજબોધ્યાજેસંતછેતેતોધર્મવાલાછે તેજ્યારેકોઈકનેઅધર્મમાંચાલતોદેખેતારેતેનેએકેપછે જેદેહા
 ત્રિમાનિહોયતેનેસવલોવિચારકરિને શિક્ષાગ્રહણકરતાંઆવડેનહિનેસાંમાંતેસંતનોઅવગુણસેમાટેજ્યાંસુધિએનેદુ
 ર્વાડિનેકહેનહિત્યાંસુધિમાહાત્મ્યરહેને જ્યારેહિતનિવાતપણદુસ્વાડિનેકહેતારેઅવગુણસેનેમાહાત્મ્યનજાણે અનેજેને
 સંતનોઅવગુણઆવ્યોતેનેકોઈરિત્યેપ્રાયશ્ચિત્તેકરિનેપણશુદ્ધથવાતુંનથિજેમકામાદિકદોષનાંપાપનિવારણછે તેમ
 સંતનાદ્રોહનુંપાપનિવારણછેનહિ અનેજેમકોઈનેક્ષયરોગથાયતેનેટાડ્યાનુંકોઈઐપદનથી તેતોનિશ્ચેરેતેમજેને
 સંતનોઅવગુણઆવ્યોતેનેતોક્ષયરોગથયોજાણવોતેતો પાંચદિવસમોઢોવેલોનિશ્ચેરેવિમુક્તથાશે અનેવસીજેમનુ
 પ્યનાંહાથપગનાકઆંસ્યઆંગલિયુંએઆદિકજે અંગતેકપાયતોપણએમનુપ્યમુવોકેવાયનહિ અનેજ્યારેધડમાંથિ
 માથુંકપાડજાયતારેતેનેમુવોકેવાય તેમહરિજનનોજેનેઅવગુણઆવેતેનુંતોમાથુંકપાણું અનેબિજાવર્તમાનમાંક
 ઢાચિતફેરપડેતોઅંગકપાણુંકેવાયપણતેજીવેસ્વરોકેતાંતેસત્સંગમાંટકેસ્વરોનેજેને સંતનોઅવગુણઆવ્યોતેતોનિશ્ચે
 સત્સંગથિજ્યારે તારેવિમુક્તથાયએનુંમાથુંકપાણુંજાણવું પછેનગવદાનંદસ્વામિયેપ્રશ્નપુછ્યો જેહરિજનનોઅ
 વગુણઆવ્યોહોયતેનેટાડ્યાનોકોઈયેઉપાયછેકેનથિ તારેશ્રીજીમહારાજબોધ્યાજેઉપાયતોછેપણઅતિકઠણછે તે
 અતિશેશ્રદ્ધાવાલોહોયતેથિથાયછે જ્યારેકોઈસંતનોઅવગુણઆવેતારેએમવિચારકરેજેમેંઅતિમોટુંપાપકર્યું જેમા
 ટેબ્રહ્મસ્વરૂપવાજેનગવાનનાનકતનોઅવગુણલિધો એવાવિચારમાંથિઅતિશેદાક્યહૈયામાંથાયનદાક્યનેમારેઅ

व० मृ०
॥४०॥

लोया०
२

नजमेतोतेनास्वादुकुस्वादुपणानिखवस्यपडेनहि तथारात्रिनेविषेनिद्रापणआवेनहि अनेज्यांसुधिसंतनोअवगुण
हैयामांथिटलेनहि त्यांसुधीजेमजदविनानुंमाछुंतडफडेतेमअतिव्याकुलथाय अनेज्यारेएसंतनोहैयामांअतिशे
गुणआवेनेतेसंतकोइवातेदुखांणाहोयतोतेनेअतिदिनथईनेप्रसन्नकरे एविजात्यनोजेनाहृदयमांविचाररेतोहोय
तातेनेसंतनोअवगुणआव्याहोयतेपणटलिजाय नेसत्संगमांथिपणविमुखनथायपणएविनाविजोकोईएनाउपाय
नथिकयोएजएकउपायछे ॥ इतिवचनामृतं ॥ १ ॥ ॥ १०९ ॥

॥ संवत् १८७७ नाकार्तिकवदि ११ एकादशीनेदिवसस्वामीश्रीसहजानंदजीमहाराजगामश्रीलोयामध्येसुराक्षक
नादरबारमांदक्षणादेमुखारविंदेहोलियाउपस्थविराजमानहता अनेराताकिनखापनोसुरवातपेस्योहता अनेनर
नारायणनामेअंकितएवांजेकाळाकिनखापतेनिडगलिपेरिहती अनेमांथेबुरानपुरिअसमानिरंगनोरेटोसोनेरितार
नाफरताछेडानोवांध्योहता अनेकसुंवीरंगनोरेटोकेज्येबांध्योहता अनेपोतानामुखारविंदनीआगदयमुनितथादेश
देशनाहरिभक्तनिसन्नाचराइनेवेठिहति अनेमुक्तानंदस्वामिआदिकजेपरमहंसतदुकडसरोदासतारमंजिरादिकवा
जिन्ननेवजाडीनेकीर्तननुंगानकरताहता पछेकीर्तननिसमाप्तिथईरहि तारेश्रीजीमहाराजबोदयाजेसर्वपरमहंस
सांनलोहुंतमनेएकप्रश्नपुछूं तारेमुनिबोदयाजेहेमहाराजपुछो पछेश्रीजीमहाराजबोदयाजेआसत्संगमांहरिभ
क्तनेक्यारेमृत्युनांअयटलिजाय अनेदहछतेजपोतानुंकल्याणमनाईजाय पछेमुक्तानंदस्वामियेजेवोआवड्योतेवो
उत्तरकस्यो पणश्रीजीमहाराजनाप्रश्ननुंममाधानथयुंनहि पछेविजापरमहंसबोदयाजेहेमहाराजएप्रश्नोउत्तरतो

॥४०॥

તમે જ કરો પછે શ્રીજીમહારાજ બોલ્યા જે તમે જ્યાં સુધી કર્તન બોલ્યા ત્યાં સુધી અમે એનો વિચાર કર્યો છે તે અમારો નિ-
 જર માં તો એમ આવ્યું છે જે ચાર પ્રકારના હરિનકત હોય તેને મૃત્યુનો નયના શપાં મેં છે અને કૃતાર્થ પળ મનાય છે તે ચાર પ્ર-
 કારના હરિનકત નિવિત્તિ એક તો વિશ્વાસિ બિજો જ્ઞાની ત્રિજો શૂર વિરચો થો પ્રિતિવાલો એ ચાર પ્રકારના જે નકતે ને તો
 મૃત્યુનો નયના થી રેતો ને દેહ છૂટે કૃતાર્થ પળ મનાય છે હવે એ ચાર પ્રકારના નકતનાં લક્ષણ કહિયે છૂડે તે માં જે વિશ્વાસિ
 હોય તો પ્રત્યક્ષ નગવાન ને તેના સાધુતના વચન ને વિષે અતિશય વિશ્વાસ ને પાંમ્યાં છે માટે તે નગવાનના નિશ્ચયના વલવ
 ડેકરિને મૃત્યુનો નયના રાખે નહિને એ માં જે મુને પ્રત્યક્ષ પુરુષોત્તમ નગવાન મલ્યા છે માટે કૃતાર્થ છું અને જ્ઞાન ને તો
 આત્મજ્ઞાન નું વલવ હોય તે એ માં ને જે કુંતો બ્રહ્મસ્વરૂપ એવો નગવાન નો નકત છું માટે એને પળ મૃત્યુનો નયના હોય નહિ અને શુ-
 રવીર હોય તે થકિ તો ઇંદ્રિય તથા અંતઃકરણ એ સર્વે થયરકં પતારે અને વીજા કોઈ થિ પળ ડર નહિ માટે એને કોઈ રિત્યે પર-
 મેશ્વર નિઆજ્ઞામાં નગથાય નહિ માટે પોતાને કૃતાર્થ પળ માં ને અને મૃત્યુનો ત્રાસ તેના મનમાં લેશ માત્ર પળ હોય નહિ
 અને ચોથો જે પ્રિતિવાલો તેને તો પતિવ્રતાનું અંગ છે જે મપતિવ્રતા સ્ત્રી હોય તેને પોતાના પતિ વિના વિજેઠકાંણે વૃતિ ઢોલે ન
 હિને એક પોતાના પતિને વિષે જ પ્રીતિ રાખે તેમ તે નગવાન નો નકત તે પતિવ્રતા નિપેઠે પોતાના પતિ એવા જે નગવાન તેને વિ-
 શે જ પ્રીતિ રાખે માટે પોતાને કૃતાર્થ પળ માં ને અને તેને મૃત્યુનો નયના પળ લેશ માત્ર હોય નહિ અને એ ચાર અંગ માં યલું એક પ્ર-
 ધાન હોય ને વિજાં ત્રણ ગૌણ હોય તો પળ જન્મ મૃત્યુના નયના થકિ તે છે અને ચાર માં યલું એક પળ ન હોય તેને તો મૃત્યુનો ન-
 યટલે નહિ એટલે વાર્તા કરિને પછે શ્રીજીમહારાજ સર્વ પરમ હંસ તથા હરિનકત પ્રત્યે બોલ્યા જે એ ચાર માં યલું જેને જ અંગ

પ્રધાનપણવરતાંહોયતેકહો પછેપરમહંસસમગ્રનેજેજેઅંગવરતાંહતાંતેકયાં અનેહરિન્નકનેપણજેનેજેઅંગવરત
તાંહતાંતેકયાંતેસાંન્નલિનેશ્રીજિમહારાજઘણપ્રસન્નથયા પછેશ્રીજીમહારાજબોદ્યાજેએચ્યારઅંગમાંથિજેનેસુરવી
રનુંઅંગહોય તેસર્વેઆવિનેઅમારેપગેલાગો પછેજેનેજેનેશુરવિરનાંઅંગવરતાંહતાંતેસર્વેશ્રીજિમહારાજનાચરણા
રવિદનેછાતિમાંલેનેપગેલાગા પછેશ્રીજીમહારાજબોદ્યાજેવલિજેનેપ્રશ્નપુછવોહોયતેપુછો તારેબ્રહ્માનંદસ્વામિયેપુ
છયુંજેજેકારણહોયતેતોકાર્યથિમોટુંજોડ્યેતારેવડનુંવિજતેતોનાંનુંછેનેતેથકિમોટોવડકેમથાયછે પછેશ્રીજિમહા
રાજબોદ્યાજેકારણહોય તેતોનાંનુંહોયનેસુક્ષ્મહોયતોપણમોટાકાર્યનિઉત્પત્તિકરવાનેસમર્થછેએવાકારણમાંમોટા
હોય જેમમુલ્યપ્રકૃતિનાંકાર્યએવાંજેઅનંતપ્રધાનતેનોમોટોવિસ્તારછે પણકારણરુપજેમુલ્યપ્રકૃતિતેતોલિનેઆકારેછે
તથાપૃથવીનુંકારણજેગંધતેસૂક્ષ્મછેનેતેનુંકાર્યજેપૃથવિતેમોટિછે એમજઆકાશઆદિકજેબિજાંચ્યારનૂતતેનોમો
ટોવિસ્તારછેનેતેનાકારણજેશબ્દાદિકતેસૂક્ષ્મછે અનેજેકારણહોયતેનાંનુંહોયતોપણતેમોટાકાર્યને ઉત્પન્નકરવાસમ
ર્થથાયએવિએમાંકલારહિછેજેમઅગ્નિદેવછે તેતોમનુષ્યજેવોમૂર્તિમાનછે અનેમાંણસજેવડોછે અનેતેનુંકાર્યજે
અગ્નિનીજ્વાલાઉંતેતોઅતિમોટિયુંછે તથાજેમવરુણનિમૂર્તિતેતોમનુષ્યજેવડિછે અનેતેનુંકાર્યરુપજેજલતેતોઅતિ
ઝાંજુંછે અનેજેમસુર્યનિમૂર્તિતેતોમનુષ્યજેવિરથમાંબેઠિછે અનેતેનુંકાર્યજેપ્રકાશતેતોઆશ્વાબ્રહ્માંડમાંવ્યાપીરયોછે
તેમસર્વનાકારણએવાજેશ્રીપુરુષોત્તમનારાયણશ્રીરુદ્રતેતોમનુષ્યજેવડાછે તોપણઅનંતકોટિબ્રહ્માંડનાકારણછે
અનેજેમૂર્ત્વહોયતેતોએમસમઝજેજેનુંકાર્યઆવડુમોટુંછે તોતેનુંકારણતોકેવડુંમોટુંહોએતોમૂર્ત્વનીસમઝાયછેઅને

सर्वनाकारणरूपएवाज्ञगवानतेमनुष्यजेवाछे तोपणपोतानाअंगमाथियोगकलायकरिने अनंतकोटिब्रह्मांडनेउ
 त्पन्नकरवानेसमर्थछेनेपाछांपोतानेविषेसयकरवानेसमर्थछे जेमअग्निवरुणसूर्यतेपोतानाकार्यरूपेमोटाजणाय
 छे नेवद्वीकार्यनेपोतामांझीनकरिनेएकपोतेजरेछे तेमज्ञगवाननाएकएकरोममांअनंतकोटिब्रह्मांडअणुनिपेठेरयां
 छेतेअष्टावर्णनेचौदलोकसुधारयांछे एविरित्येकारणमांअद्वौकिकपणुंछेनेमोटाईपणुछेतेनेसमजुहोयतेजांणेजे
 ज्ञगवानमनुष्यजेवाजणायछेतोपणएज्ञगवानसर्वनाकारणछे अनेसर्वनाकरताछेतेसमर्थछेएमकहिनेश्रीजीम
 हाराजशयनकरवापधारया ॥

॥ इतिवचनान्तम् ॥ २ ॥

॥ ११० ॥

॥ संवत् १८७७नाकार्तिकवदि १३ तेरशनेदिवसश्रीजीमहाराजगामश्रीलोयामध्ये सुराखाचरनादरवारमांस
 त्रिनेसमेदोलियाउपस्थविराजमानहतानेधोलीछिंद्यनिडगलीपेरिहति तथारुनोचरेधोधोलोसुरवाखपेस्थोहतोने
 मस्तकउपस्थधोलोफेंटोबांध्योहतोतथाधोलीपछेढीओढीहति अनेपोतानामुखारविंदनिआगद्वयमुनिवथादेशदेश
 नासत्संगीनिसन्नाचराईनेवेठिहति तेसमयनेविषेश्रीजिमहाराजनेज्ञगवदानंदस्वामितथाशिवानंदस्वामियेप्रश्न
 पुछ्यो जेज्ञगवानतथासंततेनोजेनेमाहात्म्यज्ञानेसहितनिश्चयहोयतेनांशांखक्षणछे पछेश्रीजीमहाराजबोदयाजे
 जेनेज्ञगवाननानेसंतनो माहात्म्यज्ञानेसहितनिश्चयहोयतेधिज्ञगवाननेअर्थेनेसंतनेअर्थेशुंनथाय एनेअर्थेकुटुंब
 नोत्यागकरेद्वीकलाजनोत्यागकरे राज्यनोत्यागकरेसुखनोत्यागकरेधननोत्यागकरेस्त्रीनोत्यागकरे अनेस्त्रीहोयते
 पुरुषनोत्यागकरेएमकहिनेपछेआसर्वहरिचक्रनीवार्ताउंएकबीजाकेडेकरा गामडदुसरवाखारजबुतगद्युजितथा

धर्मपुरवालांकुशलकुवरबाई तथापर्वतजाईतथाराजबाईतथाजीवुंवाईतयाबाडुबाई तथामोटारामबाईतथा
दादाखाचरतथामांचांनक्ततथामूलजीव्रह्मचारितथानुजवालांलाधीबाईनेमाताजीत० मुक्तानंदस्वामित०वाला
कदेशनोआहीरपट्टलसांमतत०गांममानकुवानामूलजात०कृष्णजात०वालाकदेशमां गुंदाजीगामनावेकाठिहरि
नक्तइत्यादिकजे सत्संगीतेमणेनगवाननअर्थेनेसंतनेअर्थेजेजेकसुंतेनेविस्तारिनेकेताहवा अनेवलीएमकयुंजे
जेनेनगवाननोनिश्चयमाहात्म्यज्ञानेसहितहोयतेनगवाननावचनमां फेरपाडेनहिनेजेमकहेतेमकरतेउपस्यपोता
निवातकरिजेअमारास्वजावकवाहतातो गांदाहनमात्रएकछानकमारिवायपणवधुरेवायनहिणवात्यागिहताने
वैराग्यअतिशेहतोनेश्रीरामानंदस्वामिउपस्यहेतपणअसाधारणहतुंतापणस्वामियेनुजनगरयिकावीमोकस्युं जे
जांसत्संगमारयानोखपहोयतोथांचलानेबाथलेईनेपण रेवुंपडशेएममयारामनद्वेआविनेकयुंतारेअमेथांचलाने
बाथलिधितारपछेतेमणेकयुंजेमुक्तानंदस्वामिनिआज्ञामारहो पछेअमेस्वामिनांदर्शनथयामोरनवमहिनासुधि
मुक्तानंदस्वामिनीआज्ञामारयाएवेदक्षणेकरिनेजेने संतनोनेनगवाननोएवोनिश्चयहोयतेनेजाणीये अनेपछे
सुंदरजीसुतारनेडोसावाणियानीवातकरि अनेवलिजेनेनगवाननोनेसंतनोएवोनिश्चयहोयतेनेतेनिकोरनोकेफव
रतेएमकहिनेरांणाराजगरनीवात्ताकरी अनेप्रह्लादनिवात्ताकरिजेप्रह्लादजेतेनृसिंहजीप्रत्येबांख्याजे हेमहाराजहुं
आतमाराविकराक्षरूपथिनथीबीतांनेतमेजेमारिरक्षाकरितेनेदुरक्षानथी मांनतोनेतमेज्यारेमाराइंद्रियरूपशत्रुना
गणथकीरक्षाकरशोतारेदुरक्षामानीशमाटेजे नगवाननोचकहोयतेदेहिकरक्षानगवानकरतेणेकरिनेहर्षनपांमे

नेरक्षानकरतेणेकरिनेशोकनकरे अनेअलमस्तथकोन्नगवाननेन्नजेनेन्नगवाननेसंततेनुं माहात्म्यबहुजांणेतोउप
 स्थगामकठलाखनीडोसिनीवातकरि अनेआविरीत्यनोजेहरिन्नक्तहोयतेनोदेहपगघसिनेपडेवाघषाईजायसर्पकर
 डेशस्रवागेपाणीमांबुडिजायइत्यादिकगमेतेविरित्येअपमृत्युयेकरिनेदेहपडेतांपणएमसमजेजे न्नगवाननान्नक्त
 नीअवलीगतिथायजनहिएतोन्नगवाननाधामनेजपांमे अनेन्नगवानथिविमुखहोयतेनोदेहसुधीसारिपेठेपडेनेचं
 दननालाकडामांसंस्कारेजुक्तबलेतांपणतेतोनिश्चयमपुरीमांजायएवेनी व्यक्तिसारिपेठेसमजेएसर्वेप्रकारनीजेना
 ल्दयमांदृढगांठ्यपडिहोयतेनेन्नगवाननोनेसंतनोमाहात्म्येसहितनिश्चयछे एमजांणवुअनेएवांनिश्चयवाखोजेहो
 यतेजरुरब्रह्ममोहोदमांजपुगेपणविजेक्यांइकांडधाममांओरोरहेनहिं ॥ इतिवचनान्तं ॥

॥ ३ ॥

॥ १११ ॥

॥ संवत् १८७७ नाकार्तिकवदि १४ चौदशनेदिवसपोरए

कदिवसचढतेस्वामिश्रीसहजानंदजीमहाराजगामश्रीलोयामध्येसुरान्नक्तनादरवारमांविराजमानहता अनेधोखां
 सुरवाखपेस्योहता अनेधोखिछिंछ्यनिडगलिपेरिहति अनेमस्तकउपस्थश्चेतपाघबांधिहति अनेपोतानामुखारविंद
 निआगव्यपरमहंसतथादेशदेशनाहरिन्नक्तनिसन्नाचराईनेबेठिहति पछेअखंडानंदस्वामियेश्रीजीमहाराजनेप्रश्न
 पुछ्यांजेअनंतकोटिब्रह्मांडछे तेब्रह्मांडुनेविषेजेविआब्रह्मांडमांवर्त्तमानकाखेन्नगवाननीमूर्तिछे तेविनेतेविजदे
 खायछेकेनथिदेखाती पछेश्रीजीमहाराजबोल्याजेन्नगवानपोतेपोतानाअक्षरधामनेविषेसदाविराजमानछे अ
 नेमृदमायामांथिउपज्यांजेअनंतकोटिप्रधानपुरुषतथकी अनंतकोटिब्रह्मांडउपजेछे पछेतेन्नगवानपोतानाअक्ष

રધામમાં એકઠેકાંણેરથાથકા પાંતાની ઇછાયે કરિને તે અનંત કોટિ બ્રહ્માંડને વિપે પાંતાના નક્તને અર્થે અનંત રૂપે દેવાય છે પછે વલો અખંડાનંદ સ્વામિયે પ્રશ્ન પુછ્યો જે શ્રી કૃષ્ણ નારાયણ તો સદા મનુષ્યાકૃતિ છે ને તે નગવાનનું સ્વરૂપ સર્વ કાલે સત્ય છે અને તે જ નગવાન વ્યારે કમચ્છકચ્છ વરાહ નૃસિંહાદિક અનંત રૂપે કરિને નાસે છે તે કેમ સમઝવું અને વલિ બ્રહ્માંડ બ્રહ્માંડ પ્રત્યેક કથ્યાણ નિરિત્ય તથા નગવાનની મૂર્તિ તે એક સરખિ છે કે જુદિ જુદિ છે પછે શ્રી જીમહારાજ બોલ્યા જે નગવાન નિમૂર્તિ તો સદા એક સરખિ છે તો પણ નગવાન પાંતાની મૂર્તિને જ્યાં જે વીંદેલા હિજો ઇયે ત્યાં તે વિપોતાની ઇછાયે કરિ ને દેવાડે છે અને જ્યાં જે ટલો પ્રકાશ કરવો ઘટે ત્યાં તે ટલો પ્રકાશ કરે છે અને પોતે તો સદા હિન્નુ જ છે તો પણ પાંતાની ઇછાયે કરિ ને જ્યાં ઇચ્યાર નુ જ્યાં ઇચ્યાર નુ જ્યાં ઇચ્યાર નુ જ ને દેવાડે છે તથા મચ્છકચ્છાદિક રૂપે કરિને નાસે છે એવિરિત્યે જ્યાં જે વું ઘટે ત્યાં તે વું રૂપ પ્રકાશે છે અને પોતે તો સદા એક રૂપે જ વિરાજ માન રહે છે અને વલિ એકઠેકાંણેરથાથકા અનંત કોટિ બ્રહ્માંડને વિપે અંતર્યામિ રૂપે વ્યાપિ ને રહે છે જેમ વ્યાસ જિ એક હતા તે શુક જિ ને સાદક સ્યો તારે સ્થાવર જંગમ સર્વે જીવ માં રહિ ને સાદક સ્યો અને શુક જિ યે ઢુંકારો દિધો તારે પણ સ્થાવર જંગમ સર્વે સૃષ્ટિ માં રહિ ને ઢુંકારો દિધો એવિરિત્યે શુક જી જે વામાં ટાસિદ્દ હોય તે પણ જે સર્વ જગત માં વ્યાપવાને સમર્થ થાય છે તે તો નગવાનના નગજનના પ્રતાપે કરિને એવી યોગ કલાને પાંમ્યા છે તો પોતે નગવાન પુરુષોત્તમ તે તો યોગેશ્વર છે ને સર્વ યોગ કલાના નિધિ છે તે એકઠેકાંણેરથાથકા અનંત કોટિ બ્રહ્માંડ માં પાંતાની ઇછાયે કરિ ને જ્યાં જે મઘટે ત્યાં તે મનાસે છે તે માં શું કેવું અને નગવાન માં એમ હોય તે નું શું આશ્ચર્ય છે કેમ જે કોઈ કોઈ ગોઢિયો હોય તે તુછ માયાને જાણે છે તે માં પણ લોકને કેવું આશ્ચર્ય થાય છે ને તે નિયતાર્થ સ્વસ્થ પડતી નથિ

તો જગવાન માં તો સર્વ યોગ કલા ઊંર હિ છે તે મહા આશ્ચર્ય રૂપ છે તેને જીવ કેમ જાણી શકે માટે જાગવત માં કયું છે જે આટ
 લા જગવાન ની માયાને તર્યા છે ને વલો એમ કયું જે કોઈ જગવાન ની માયાના બલને પાર પાંમ્યા ન થિ તે એ કરિને એમ જાણવું
 જે એ જગવાન ની યોગ કલા માં બ્રહ્માદિક જેવાને કુતર્ક થાય તો એ જગવાન ની માયાના બલના પારને ન પાંમ્યા કેવાય તે કુ
 તર્ક તે શું તો જે એ જગવાન તે કેમ એમ કરતા હશે અને જગવાન ને એમ સમજે જે એ તો સમર્થ છે તે જેમ કરતા હશે તે ઠીક કરતા
 હશે એ વિરિત્યે જગવાન ને નિર્દોષ સમજે તો માયાને તર્યા કેવાય અને કલ્યાણ નિરીત્ય તો એક સર સિ છે પણ જનના રાજે
 પુરુષ તેને વિષે ઉત્તમ મધ્યમ કનિષ્ઠ એ ત્રણ પ્રકારના છે ને તેમ નિશ્ચિદ્વા અનંત પ્રકાર નિ છે તેને યોગે કરિ કલ્યાણ ના મા
 ગ માં પણ અનંત છે દય્યા છે અને વસ્તુ ગત્યે તો કલ્યાણ નો માર્ગ એક છે અને જગવાન નું સ્વરૂપ પણ એક જ છે ને તે જગવાન
 અતિ સમર્થ છે ને તે જે વો થાવાને કાજે અક્ષર પર્યંત કોઈ સમર્થ થાતો ન થિ એ સિદ્ધાંત છે પછે મુક્તાને દસ્વામિયે શ્રી જિ મહારા
 જને કલ્યું જે ઊણો નાઈ તો આજ બહુ દલ ગિર થયા અને એમ બોલ્યા જે જ્યારે મહારાજ અમારે ઘેર આવ્યા નહિ તારે અમારે
 પણ ઘર માં રયાનું શું કામ છે એવા ત સાં જિને શ્રી જિ મહારાજ બોલ્યા જે મુઝાઈ ને રિસે કરિને જે પ્રેમ કરે તે પ્રેમ અંત ન જવા
 નો નહિ અને રિશવાલા નિ જ્ઞાતિ તથા પ્રેમ એ સર્વે અંતે સ્વોટાં થૈ જાય છે માટે મુઝાઈ ને જાંઘું મુખ કરવું તે તો અતિ મોટું સ્વો
 ટ્ય છે પછે ઊણે નાઈ એ કયું જે જગવાન ને જગવાન ના સંત તે પોતાને ઘેર આવે તારે મુખ પ્રફુલ્લિત થયું જોઈયે અને જ્યારે જ
 ગવાન ને સંત ન આવે તારે તો મુખ જાંઘું થયું જોઈયે અને હૈયા માં શોક પણ થયો જોઈયે પછે એવા ત સાં જિને ને શ્રી જિ
 મહારાજ બોલ્યા જે જગવાન ને સંત ન આવે તારે રાજિયા વું પણ શોક તો ક્યારે પણ કરવા નહિ અને જો શોક કર્યા નો સ્વ

चावहोयतोअंतजरुकाईकनुंदुंथयाविनारहेनहि माटेपोतपोतानाधर्ममांरहिनेजेरित्यनिजगवाननीआज्ञाहोय
तेनेराजिथकापावविपणपोतानुंगमतुंकरवासारुंकोईरित्यमुळावुंनहि अनेजगवानक्याईकजावानीआज्ञाकरेने
जोशोककरिनेमुळायतोप्रथमजजगवानदर्शनआप्याहोय तथाप्रसादआप्योहोयतथाअनंतप्रकारनिज्ञानवार्ता
करिहोयइत्यादिकक्रियायेकरिनेजेपोतानेसुखप्राप्तयुंहोयतेजातुरहे अनेमुंजवएयेकरिनेबुद्धिमांएकदांतमोगु
णछाईजायतेणेकरिनेकेवलदुखियोथकोज्यांमुकेत्यांजाय पछेएमुंजवएयेकरिनेआज्ञापणयथार्थपलेनहि माटे
जगवाननाज्जकनेतोसदाअतिप्रसन्नरहेवुं अनेप्रसन्नमनेकरिनेजगवाननुंजजनकरवुंपणगमेतेवोनुंडोदेशकाल
होयतोपणहैयामांदेशमात्रमुंजवएयआववादेविनहि ॥इतिवचनामृतं॥४॥ ॥११२॥ ॥संवत्
१८७७ नाकार्तिकवदि अमांसनेदिवसरात्रिनेंसमेस्वामिश्रीसहजानंदजी महाराजगामश्रीलोयामध्येसुराज्जक
नादरबारमांविराजमानहता अनेधोलासुखापेरयोहोतोअनेधोलाछिंछिद्यनिडगलिपेरिहतीनेमस्तकउपस्थश्वेतपा
घबांधिहतिनेपोतानामुखारविंदनिआगद्यपरमहंसतथादेशदेशनाहरिज्जकनीसजाजराईनेबेठिहति पछेश्रीजीम
हाराजेसर्वपरमहंसनेप्रश्नपुछ्यो जेकेटलासंकल्पकेवायतारेनिष्कपटकेवायनेकेटलासंकल्पनकेवायतारेकपटीके
वाय पछेपरमहंसवतेएनोउत्तरनथयो तारेश्रीजिमहाराजबोदयाजेपंचवर्त्तमानसंबंधिपोतामांकाच्यपहोयनेतेपो
ताथिविचारेकरिनेटलतीनहोयतोतेकाच्यपजेमांनहोय एवाजेसंतनेआगद्यकेवुंअनेकोईकसंतनोअवगुणपो
तानेआव्योहोयतोतेकेवोतथाजगवाननानिश्चयमांअनिश्चयनोघाटथयोहोय तेपणकेवोतारेतेनिष्कपटकेवाय

अने एमांहीलोसंकटपथयोहोयनेतेनेजेसंतनीआगट्यनकहेतेनेकपटीजांणवां पछेवलीश्रीजीमहाराजेप्रश्नपुछ्यो
 जेएवोकपटिहोयनेतेडायोहोयतेनेकेवीबुद्धियेकरिनेओलखिये तारेएनोउत्तरपणपरमहंसनेनआवड्योतारेश्रीजी
 महाराजेकयुंजेएतोएमओलखायजेएनांसहवासहोय नेखाधेपिधेवेठतेउठतेचाळतेहाळतेपोताजेडोरहेतोहोयता
 रेपोतेतेनिखबस्यराखेनेपोताथिनोखोपडेतारेपणविजामांणसपासेतेनिछां निखबस्यरखावेतारेतेनुंकपटओलख्या
 मांआवेपछेवलीश्रीजीमहाराजेप्रश्नपुछ्यो जेदंजेकरिनेवर्त्तमानपाळेनेदंजेकरिनेजगवाननोनिश्चयराखतोहोयने
 तेपोतेबुद्धिवालोहोयनेमानिहोय तेपोतानावर्त्तमाननेनेपोतानानिश्चयनेविजानासाचावर्त्तमाननेनिश्चयतेनिआ
 गट्यअधिककरिदेखाडतोहोयतारेतेनेएमकेमकलियेजेएनोदंजेकरिनेवर्त्तमाननेनिश्चयछे तारेएप्रश्ननोउत्तरपण
 परमहंसवतेनथयो तारेश्रीजीमहाराजवाड्याजेएनिप्रतिष्ठानो जंगथायतारेएनोदंजेकलायनहितानकलाय अने
 वली श्रीजीमहाराजेप्रश्नपुछ्यो जेजगवाननो निश्चयतथावर्त्तमानतेवेमांथिकेवोघाटहोयतेपाडेनेकेवोघाटहोय
 तोपणनपाडे अनेतेनोअवधिहोयतेकेवोजेक्यांसुधिएघाटरहेतेधर्ममांथिपाडेनेजगवाननानिश्चयमांथिपाडे तारे
 एनोउत्तरपणपरमहंसवतेथयोनहि तारेश्रीजीमहाराजवाड्याजेजेघाटनेटाड्यानाजतनकरतोपणटलेनहि एवोजे
 कांईकधर्मपाड्यामांअयोग्यघाटरहेतोहोय अनेतेघाटपंनरदिवसतथामहिनासुधिनथायनेवलीकांईकदिवसप्रग
 टयइंआवेएवोजेघाटतेधर्ममांथिपाडे अनेएमजजगवाननानिश्चयमांपणजांणवुंअनेजेघाटथयानेतेनेविचारक
 रिनेटालिनांखेनेपाछोफरिनेतेघाटथायनहि एवोजेघाटतेएवेमांथिपाडिसकेनहि अनेवलीश्रीजीमहाराजेप्रश्नपु

છયોજેસત્સંગમાંદૃપાયોકેનોથાયનેકેનોનથાય પછેએનોઉત્તરપણપરમહંસનેનઆવઙ્ગોતારેશ્રીજીમહારાજેકસ્યો
 જેજેમદત્તાત્રેયેપંચનૃતચંદ્રમાપશુ વેશ્યાકુમારિપોતાનોદેહદૃત્યાદિકસર્વેમાંથિપણગુણલિધાણવિરિત્યેસંતમાંજેને
 ગુણગ્રહણકસ્યાનોસ્વન્નાવહોયતેનોજસત્સંગમાંદૃપાયોથાયછે અનેજેનેસંતમાંગુણલિધાનોસ્વન્નાવનહોયતેસત્સ
 ગમાંરયોછેતોપણએનાંદૃપાયોનથી પછેવલ્લીશ્રીજીમહારાજેપ્રશ્નપુછ્યોજેસંતતથાશાસ્ત્રતથાપોતાનોવિચારએત્ર
 એયેહોયતારેઅતિશેદ્રિયુંઅંતઃકરણજિતાયકેએમાંથિએકેવાંનુહોયતોપણજિતાય અનેજોએમકેશોજેએત્રએવાંનાં
 એવાંહોયતોજિતાયતારેસંતપાસેથિકેવીજુક્તિશિખવીઅનેશાસ્ત્રમાંથિશિજુક્તિશિખવી અનેપોતાનોવિચારકરિને
 શિજુક્તિશિખવીતેકહો તારેએનોઉત્તરપણપરમહંસથિથયોનહિતારેશ્રીજીમહારાજબોલ્યાજેશાસ્ત્રેકરિનેતોન્નગવા
 નતથાસંતતેનુંમાહાત્મ્યસમઝવું અનેસંતથિએમશિખવુંજેજેરિત્યેસંતદ્રિયુંનેજિત્યાનિજુક્તિબતાવેજેઆરિત્યેતેત્ર
 નિદૃષ્ટિનાસિકાઉપસ્યરાશ્વવીતથાગ્રામ્યવાત્તાનસાંન્નલવીદૃત્યાદિકજેજુક્તિતેસંતથીશિખવી અનેતેસંતેશિખાવીજે
 જુક્તિતેનેપોતાનેવિચારેકરિનેપોતાનાકલ્યાણનેઅર્થેસવલિસમઝિનેમાંનવિનેતેમવરતવાલાગવું એમત્રએવાંનાં
 એકરિનેદ્રિયુંઅંતઃકરણજિતાયછે અનેતેપછેવલ્લીશ્રીજીમહારાજેપ્રશ્નપુછ્યોજેદ્રિયુંનેજીત્યેઅંતઃકરણજિતાય
 છેકેઅંતઃકરણનેજીત્યેદ્રિયુંજીતાયછે પછેએપ્રશ્નનોઉત્તરપણપરમહંસનેનઆવઙ્ગોતારેશ્રીજીમહારાજેકસ્યોજેવા
 ત્યદ્રિયુંનેદેહદમનકરિનેજીતે અનેદેહદમનેકરિનેવાલ્યદ્રિયુંજીતાંણીહોયતોપણપાંચવર્તમાનનાનિયમમાંદૃષ્ટ્યે
 નેરહેતોહોય તોવાલ્યદ્રિયુંનેજિતવેકરિનેઅંતઃકરણજિતાયપણએકલેઅંતઃકરણનેજિતવેકરિનેવાલ્યદ્રિયોજિતા

યનહિ અનેવાલ્યદ્વિયુનેજિતવેકરિનેતાંઅંતઃકરણજિતાયછેકેમજેજાંવાલ્યદ્વિયાંનેજિતેનેવિષયમાંપ્રવરતવાદેન
 હિતારેઅંતઃકરણમાંહિલિકોરથિનિરાશથૈજાયછેજેઆદેહેકરિનેઆવાતબણવાનિનથી અનૈતેપછેવહીશ્રીજિમહા
 રાજેપ્રશ્નપુછ્યોજેવાલ્યદ્વિયોશાંણેકરિનેજિતાયનેઅંતઃકરણશાંણેકરિનેજીતાય પછેએનોઉત્તરપણપરમહંસનેન
 આવહ્યોતારેશ્રીજિમહારાજેકસ્યોજેધર્મશાસ્ત્રમાંકયાછે જંત્યાગિનાનિયમતેનેરાખેતથાઆહારનેનિયમમાંરાખેત
 થાતમરુછાંદ્રાચણાદિકવ્રતકરે તથાજાંણીજાંણીનેટાઢ્યતડકોનુસ્વતરસતેનુંસહનકરે અનેજગવાનનાંકયાકી
 ર્તનવાત્તાકરેતથાજનસ્મરણમાંબેસેતથાઆસનજિતેટ્યાદિકસાધનેકરિનેવાલ્યદ્વિયોજિતાયછે અનેજગવા
 નનામાહાત્મનોવિચારનેજગવાનનુંધ્યાનતથાઆત્મનિષ્ઠાંદેકરિનેઅંતઃકરણજિતાયછે ॥૬૧૥૥
 ॥૧૧૩॥ ॥સંવત્ ૧૮૭૭નામાગશરશુદ્ધિ ૧ પડવાનેદિવસશ્રીજિમહારાજગામશ્રીલોયામધ્યેસુરાચરનાદ
 રચારમાંરાત્રિનેસમેવિરાજમાનહતા અનેધોલોસેસપેસ્યોહતોતથાધોલોછિંચ્યનીડગલીપેરિહતિ તથાધોલોફેંટોમા
 થેવાંધ્યોહતો તથાબિજેધોલોફેંટેકરિનેવોંકાનિવાલિહતીનેતેધોલોફેટાનુંછોગલુંમાંથેલટકતુંહતુંનેચોફાલઓઢ્યોહ
 તો નેપોતાનામુખારવિંદનિઆગલ્યપરમહંસતથાદેશદેશનાહરિન્નક્તનીસન્નાચરાઈનેબેઠિહતિ પછેશ્રીજીમહારાજે
 પરમહંસપ્રત્યેપ્રશ્નપુછ્યો જેસત્સંગથયાપછેદુર્લભમાંદુર્લભતેશુંસાધનમાંન્યુછે પછેપ્રશ્નનોઉત્તરપરમહંસવતેનય
 યો તારેશ્રીજીમહારાજેકસ્યોજેએકાંતિકપણુંએમાંઆવેએઅતિશદુર્લભછે તેએકાંતિકપણુંતેશુંતોધર્મજ્ઞાનનેવૈરાગ્ય
 એત્રણેજુક્તજેજગવાનનીજ્ઞતિકરવીતેનેએકાંતિકપણુંકહીયે પછેવહીશ્રીજીમહારાજેપ્રશ્નપુછ્યોજેધર્મસંબંધિસા

धनमांण्डुकीयुंसाधनछे जेकराखेकरिनेसर्वेधर्मरहेनेजगवानसंबंधिजेजजनस्मरणकीर्तनवात्ताएआदिकसा
धनछे तेमांण्डुकीयुंसाधनक्रियुंछेजेआपतकायहोयनेसर्वेजायनेजेकरहेतोसर्वेरेहे पछेतेनोउत्तरपणपोतेकस्यो
जेधर्मसंबंधिसाधनमांताएकनिष्कामपणुंहोयतोसर्वेसाधनआवे अनेजगवानसंबंधितोएसाधनछे जेनिश्चयरहे
तोसर्वेआवे अनेवलीश्रीजीमहाराजेप्रश्नपुछ्योजेकेविमतिएकप्रकारनीराखेरुंधुंथायनेतेनेजोफेरवीयेतोचुंधुंथा
यनेकेवीमतिनेवारंवारफेरवीयेतोरुंधुंथायनेनफेरवीयेतोचुंधुंथाय पछेतेनोउत्तरपणपोतेकस्योजेजगवाननानिश्च
यरूपजेमतिनेतोफरवाजदेवीनहिनेजगवाननुंमाहात्म्यसांजलीनेतेनिपुष्टिवारंवारकस्याकरवितोरुंधुंथायने एम
तिनेवारंवारफेरवेतोचुंधुंथाय अनेपोतेपोतानामननेजांणयेजेमतिमांनिश्चयकरयोहोयजेमारेआंमकरवुंछेतेमतिने
संतनेवचनेकरिनेवारंवारफेरवीनेसंतकेजेआईवेसवुंनहीनेआकरवुंनहीतोतेठेकांणवेसवुंनहीनेतेकरवुंनही एवि
रित्येमतिनेफेरवेतोरुंधुंथायनेएमतिनेफेरवेनहीनेपोतानुंधास्युंकरेतोचुंधुंथाय अनेवलिश्रीजीमहाराजेप्रश्नपुछ्यो
जेकेवीजात्यनोसत्संगीअथवापरमहंसहोयने धर्ममांसंपूर्णरेतोहोयनेतेनेपासेबेसीयेनेवातसांजलीयेतोदोषलागे
तारेतेनोउत्तरपणपोतेकस्योजेजेनेजगवाननानिश्चयहोयनेधर्ममांपणपोतेरेतोहोयतोपणजोतेनेव्यवहारमांआस
क्तिहोयतथादेहाजिमानहोयतथामानहोयने तेनेजगवानतथासंततेखोदेतोतेजगवाननोनेसंतनोअवगुणजरुखे
पछेबिजानेआगद्वयपणजगवाननातथासंतनाअवगुणनिवातकरिनेतेनेविमुखजेवोकरे एवोजेहोयतेनोकोईरि
त्येसंबंधनराखवोनेराखेतोचुंधुंथाय अनेवलिश्रीजीमहाराजेप्रश्नपुछ्योजेकेवांसाधुहोयनेतेधर्ममारेतोहोयनेनि

श्रयपणहोयतोपणतेनेजेलेनावाजावुनही नेपासेपथारिकरवीनहीनेतेनिवातपणनसांनलवी पछेतेनोउत्तरपण
पोतेकस्योजेजेसंतहिमत्यरहितवातकरतोहोय जेशुंएकजन्मेकरिनेनिष्कामादिकगुणआवेछे एतोअगवानरुपाक
रतोआवेनहितो अनेकजन्मेकरिनेकड्याणथायपणआजदेहेकरिनेशुंकड्याणथायछे एविरित्येजेहिमत्यरहितवात
करतोहोयतेनासंगनोसर्वप्रकारेत्यागकरवो अनेजेएमकेतोहोयजेआनेआदेहेकरिनेकतार्थथयाछेयनेकामक्रोध
मदमछरमानइत्यादिकदोषनोशोचारछे अगवाननेसंतनाप्रतापेकरिनेएसर्वेनोनाशकरिनांखशुंएमजेकेतोहोय
नेतेकामादिकदोषनेनाशकरवानाउपायमांतपरथईनेमंड्योहोय तेनांसंगसर्वप्रकारेकरवो अनेवलिश्रीजीमहा
राजेप्रश्नपुछ्यो जेकेवोसाधुहीमत्यसहितवातकरतोहोयतोपणतेनोत्यागकरवोपछेतेनोउत्तरपणपोतेकस्योजेजेसं
तकेवलपोतानापुरुषार्थनेजअधिककेतोहोयनेपुरुषार्थेकरिनेजपोतानेकतार्थमानतोहोय पणअगवाननुंवलनरा
खेनेएमनसमजेजेआसाधनेकरिनेअगवाननेराजिकरवाछेतोतेनोपणत्यागकरवो अनेवलिश्रीजीमहाराजेप्रश्न
पुछ्योजेकेवोसाधुहोयतेनोसंगकरवोनेकेवानोनकरवो तारेतेनोउत्तरपणपोतेकस्योजेवर्तमानपणसुधांसारांपा
वतोहोयनेनीश्रयसुधोहोयने तेपासेआपणरेताहोइयेनेआपणनेटोकेनहिनेपंपोलीनेराखेनेजापरेराखेतोतेमुक्ता
नंदस्वामिजेवोलांकव्यवहारमोटोकेवातोहोयतेनोपणसंगनकरवो अनेजेसंतपोतानेटोकाकरेनेजेस्वचावदेखेते
उपस्थखटकोराखेनेतेनटयेंत्यांसुधीवातकस्याकरेनेदलोचपोराखेनहि नेतेलांकव्यवहारमोटोनकेवातोहोयतोपण
तेनांसंगकरवो पछेवलिश्रीजीमहाराजेप्रश्नपुछ्योजेजेसंतमांवधागुणसारामोटामोटोअक्तिज्ञानादिकहोयपणते

मां एक एवां कीयां नुं डोढो पहाय जेणे करिने तेना संगन करिये तारं तेना उत्तरपण पोते कर्यो जे जेने आदिसब हुहोयने नि
द्राव हुहोयने स्नान ध्यानादिक जे नियम तेने पादवानुं कोई कहे तो के जे हमणां करशुंशी उतावळ छे धीरे धीरे थाशे ए
म बांलें ते सुधो सारो होय तो पण तेना संगन करवां अने वली श्रीजी महाराजे प्रभु छ्यो जे सुधिसारि वात करतो होय प
ण ते निवातन सां न्निये एवां एनिवां णि मां शो दोष जांणवां तारं तेना उत्तरपण पोते कर्यो जे वात करवामां पोताने विषे
जे न्नक्ति ज्ञान वैराग्य धर्म ते निज अहंकारे करिने पोते सरसाई देखाडे ने विजासंत मां जे ज्ञान न्नक्ति आदिक गुण तेनी कां
ई कन्युन ना देखाडे एवां जे नीवा णि मां दोष होय ते निवातन सां न्निये वली अने वली श्रीजी महाराजे प्रभु छ्यो जे जे निवाणी
मां तो कुछित पणुं होय तो पण ते वाणीने अमृत नीपेठे पान करिये एविते के इवाणी छे पछे तेना पण पोते उत्तर कर्यो जे जे सं
त वात करे तारे पोते पोताना संबंधि मा बाप बांन न्नाइ तथा पोतानी जाती तेनी कुछित शब्दे करिने निंदा करतो होय तो तेनी
ते वाणी सारी जांणवी शासारु जे ते वाणीने जे सां न्निये तेने ते संतनी कोरनो एम गुण आवे जे आसंत ने तो कोई रीत्ये पोता
ना देह संबंधि आदिक मां हेतन थो मां ते वाणीने अमृत नीपेठे पान करवी अने वली श्रीजी महाराजे प्रभु छ्यो जे कीये ठे
काणे मान राखवुं ने कीये ठे काणे मान न राखवुं पछे तेना उत्तरपण पोते कर्यो जे न्नगवान नो द्रढ आश्रित होय ने ते जे वो ते
वो गरिब हरि न्नक्त होय तो पण ते आग द्यमान न राखवुं अने जे ने सत्संग थको कांई कपाछो पग पडी गयो होय तेने आग
दय तो मान राखवुं पण ते थिदवाई जावुं नही ने प्रभु उत्तर मां ते ना वेंण उपर वेंण लाववुं अने वली श्रीजी महाराजे प्रभु
छ्यो जे कीये ठे काणे हेत राखवुं ने कीये ठे काणे न राखवुं तारं तेना उत्तरपण पोते कर्यो जे अमे सर्वे संत ने साधारण पणे के

તાહાંઈયેજેબરાનપુરતથાકાશિયેકોણજાશેતારેકોઈબોલેનહીતારેતેસન્નામાંથિપોતેઠિને અમનેએમકહેવુંજેકહો
તોમહારાજદુંજાડુંએમકહિનેઅમારિઆજ્ઞાલેઈનેત્યાંજાવું એવેઠેકાંણેઅમારિપ્રસન્નતાનેઅર્થેઅમારાદર્શનાદિકનુંહે
તપણનરાશ્વવું અનેઅમેતથાસંતતેજેનેકચવાંણાહોઈયેનેવઠિનેતિરસ્કારકરિનેવાહેરકાઢિમુખ્યાંહોયનેતે શોકેકરિને
રોતોહોયનેતેપાસેકોઈએકદમલવિમુખજેવોઆવિને સંતનોઅથવાઅમારોઅવગુણકેવાલાગેતારેતેનીઆગલ્યતેસં
તનિકોરનુંનેનગવાનનીકોરનુંબદ્ધહેતજણાવેનેએમકહેજેદુંતોએનોવેચાંણછુંને મારાકટકાકરિનાંસ્વેતોપણમારેએમ
નોઅવગુણનઆવેએતોમારાકલ્યાણનાકરતણછે એવિરિત્યતેઠકાંણેઅતિશંહતજણવવું અનેવલીશ્રીજીમહારાજેપ્ર
શ્વપુછ્યોજેજેણેકરિનેનગવાનરાજિથાતાહોયતોપણતેકરવુંનહિ અનેજેણેકરિનેનગવાનકુરાજિથાયતોપણતેકર
વુંએવુંતેશુંછે પછેએનોઉત્તરપણપોતેકસ્યોજેઅમેકોઈકવચનકહિયેનેતેમાંજોઅધર્મજેવુંહોયતોતેનેવિષેચિરકારીથા
વુંકેતાંતેમાં ઘણિકવારલગાડવીપણતુરતમાંનવુંનહીજેમશ્રીકૃષ્ણનગવાનેઅર્જુનનેકયું જેઅશ્વત્થામાનુંમાથુંકાપી
નાંચો પછેતેવચનઅર્જુનેનમાંન્યુંતેમએવિરિત્યનુંજેવચનતેમાં અમેંરાજિથાતાહોઈયેતોપણનમાનવુંતથાપંચવર્તમા
નસંબંધિજેનિયમકયાછે તેમાંથિજેણેકરિનેનગથાતાહોયએવુંજેવચનતેનમાંનવુંઅનેએવેવચનનમાંનિયેને નગ
વાનકચવાતાહોયતોસારિપેઠેકચવાવવાપણતેમાંરાજિનકરવા અનેવલીશ્રીજીમહારાજેપ્રશ્વપુછ્યોજેનગવાનનું
ધ્યાનકરતેયકેમનનેવિષે અનેકપ્રકારનાચુંડાઘાટનાતરંગઊઠવામાંડેજેમસમુદ્રનામોટામોટાતરંગઊઠેતેમચુંડાઘા
ટઊઠવાલાગેતારેતેઘાટનેકેમટાલવા પછેએનોઉત્તરપણપોતેકસ્યોજેન્યારેએવાચુંડાઘાટથાવામાંડે તારેધ્યાનનપડ્યું

મુકાનંજાંનંકરિનેઉંચેસ્વરેનિર્જાયેનંતાલિવજાહિનેસ્વામિનારાયણસ્વામિનારાયણનજનકરવુંનેહેદીનબંધોહેદયા
 સિંધોંએવિરિત્યેનગવાનનીપ્રાર્થનાકરવી તથાનગવાનનાસંતજેમુક્તાનંદસ્વામિજેવામોટાહોયતેનાંનાંમલેઈનેતેનિ
 પ્રાર્થનાકરવીતાંઘાટસર્વેટલીજાયનેનિરાંત્યથાયપણેવિનાબિજોંએવાંઘાટદ્યાનોઉપાયનથી અનેવલોશ્રીજીમ
 હારાજેપ્રશ્નપુછ્યોંજેઆસત્સંગમાંજેઅતિમોટોગુણજણાતોહોયનેતેગુણનાંસર્વેવલાંણકરતાહોય તોપણતેત્યાગક
 રવાયોગ્યહોયએવાંકિયોંગુણછે અનેદોષહોયનેતેગ્રહણકરવાયોગ્યહોયએવાંકીયોંદોષછે તારેતેનોઉત્તરપણપોતેક
 સ્યોંજેમુક્તાનંદસ્વામિજેવાહોયતેસર્વેથિસરસવર્ત્તમાનપાલતાહોય નેતેણેકરિનેબિજાસંતનેઉદ્દેગથાયકેમજેમનિ
 બરોંચસ્થવરતાયનહિતેસારુંગુણજદ્યપિમોટોછેતોપણતેનોત્યાગકરિનેસર્વસંતનેવરોંચરવરતવું અનેવરોંચરવર્ત્ત
 વારૂપદોષછેતોપણેનુંગ્રહણકરવું અનેવલોશ્રીજીમહારાજેપ્રશ્નપુછ્યોંજેઆસંતમાંએવાંકીયોંએકદોષછેજેજેનો
 ત્યાગકરેતારેસર્વેદોષમાત્રનોત્યાગથઈજાયઅનેએવાંકીયોંએકગુણછેજેએકઆવ્યેસર્વેગુણઆવે તારેતેનોઉત્તરપણ
 પોતેકસ્યોંજેજોંદેહાજિમાનરૂપદોષછેતોતેમાંસર્વેદોષરયાછેનેતેનોત્યાગકરેતોસર્વેદોષનોત્યાગથઈજાયછે અનેહું
 તોદેહથિનોંજેઆત્માતેછુંએવાંજેઆત્મનિષ્ઠારૂપએકગુણતેઆવેતોસર્વેગુણમાત્રઆવેછે અનેવલોશ્રીજીમહારાજ
 પ્રશ્નપુછ્યોંજેકેવાપંચવિષયનેસેવવેકરિનેબુદ્ધિમાંપ્રકાશથાયછે અનેકેવાપંચવિષયનેસેવવેકરિનેબુદ્ધિમાંઅંધકા
 રથઈજાયછે તારેતેનોઉત્તરપણપોતેકસ્યોંજેનગવાનસંવંધિજેપંચવિષયતેનેસેવેતોબુદ્ધિમાંપ્રકાશથાયછે અનેજગ
 તસંવંધિપંચવિષયનેસેવેતોબુદ્ધિમાંઅંધકારથઈજાયછે અનેવલોશ્રીજીમહારાજેપ્રશ્નપુછ્યોંજેકેવોંદશકેવોંકાલ

केवोसंगकेवीक्रियाजनेसंबंधजगवाननिआज्ञायेकरिनेपणनकरवो तारेणोउत्तरपणपोतेकस्योजेजदेशमांरहे
 थकेपोतानादेहनासंबंधिनोवारंवारबेठाउठ्यानोजोगथातोहोयतोतेदेशमांजगवाननीआज्ञायेकरिनेपणनरहेवुंअ
 नेअमारांदर्शनथाताहोयनेतेचलेस्त्रीयुंनांदर्शनथाताहोयएवांसंगतथाक्रियाहोयत्यांअमेवेसारियेनेकहियेजेअमा
 रांदर्शनकरातोपणतेठकांणेवेसवुंनहिकोईकमिसलेईनेउठिजावुं अनेजेकाक्षमांविशमपणुंवर्ततुंहोयनेमारकुट्य
 थातीहोयनेजोजगवाननीआज्ञाहोयतोपणत्यांथिचाक्षिनीकक्षवुंपणतेजठेकांणेरहिनेमारनखावो अनेवक्षीश्री
 जिमहाराजेप्रश्नपुछ्योजेकीयाशाखनेसांचलवानेचणवानेकीयाशाखनेनसांचलवानेनचणवां पछेतेनोउत्तरप
 णपोतेकस्योजेजेशाखमांजगवाननुंसाकारपणुंप्रतिपादनकरुंहोय तथाजगवाननाअवतारनुंनिरूपणनहोय
 नेतेग्रंथजोशुद्धवेदांतनाहोय नेएकअद्वितीयनिराकारनुंप्रतिपादनकरताहोयनेतेग्रंथसुधाबुद्धिवाननाकरेखाहोय
 तोपणतेग्रंथनेकोईदिवसचणवानहिनेसांचलवापणनहि अनेजोरणछोडचक्रनाजेवांकीर्तनजहोयनेतेमांजग
 वाननीमूर्तिनुवर्णनहोयतोतेनेगाववानेसांचलवांतथाएविरित्यनाजेग्रंथहोयतेनेचणवानेसांचलवा ॥ ॥इति
 वचनामृतं॥६॥ ॥११४॥ संवत् १८७७नामागशरशुदी ३ त्रिजनेदिवसश्रीजीमहाराजगामश्रीखो
 यामध्येसुराखाचरनादरवारमां होक्षीयाउपस्थविराजमानहताअनेमाथेधोक्षीपाघनुंछोगधुंविराजमानहतुंतथा
 धोक्षीछिन्मनीडगक्षीपेरिहतिअनेरुनांचरेखांधोक्षीसुरवाखपेस्याहताअनेधोक्षीपछेडीओढीहतीअनेपोतानामुखार
 विंदनिआगद्यमुनितथादेशदेशनाहरिचक्रनिसन्नाचराईनेवेठिहती अनेतेसमयमांवचनामृतनुंपुस्तकनित्यानंद

સ્વામિયેલાવીનેશ્રીજીમહારાજનેઆપ્યું પછેતેપુસ્તકનેજોઈનેબહુરાજિથયાનેપરમહંસપ્રત્યંબોદ્યાજેઆજતાંનારે
નારેપ્રશ્નપુછોતોવાતકરિયે તારેમુક્તાનંદસ્વામિયેપ્રશ્નપુછ્યોજેશ્રુતિમાંકયુંછે જેક્રતેજ્ઞાનાન્નમુક્તિઃતમેવવિદિત્વા
તિમૃત્યુમેતિનાન્યઃપંથાવિદ્યતેયનાય એશ્રુતિમાંએમકહ્યુંજેનગવાનનુંસાક્ષાતજ્ઞાનથાયતારેજીવનુંકહ્યાણથાયછે
તારેશાસ્ત્રમાંજેબીજાંસાધનકહ્યાણનેઅર્થેવતાવ્યાંછેતેનુંશુંપ્રયોજનછે કેમજેકહ્યાણતોજ્ઞાનેકરિનેજથાયછે એ
વાપ્રશ્નનેસાંનહીનેશ્રીજીમહારાજબોદ્યાજેજ્ઞાનતેજાંણવાનુંનામછે તારેનિત્યાનંદસ્વામિયેઆશંકાકરિજેજાંણ
વુંએજજ્ઞાનહોય તોશાસ્ત્રેકરિનેનગવાનનેસર્વેજગતજાંણેછે તેણેકરિનેસર્વેનુંકહ્યાણથાતુંનથીતારેશ્રીજીમહારાજ
બોદ્યાજેશાસ્ત્રેકરિનેપરોક્ષપણેનગવાનનેજાંણ્યાતેણેકરિનેજેમકહ્યાણનથીતેમજરામકૃષ્ણાદિકનગવાનનાઅ
વતારહતા તારેતેમનેસર્વેમનુષ્યેપ્રત્યક્ષદીઠાહતાતોતેણેકરિનેપણશુંકહ્યાણથયુંછે તારેમુક્તાનંદસ્વામિયેકહ્યુંજે
જેનગવાનનેપ્રત્યક્ષદીઠાહોય તેનુંતોજન્માંતરેકહ્યાણથાયછે તારેશ્રીજીમહારાજબોદ્યાજેજેણેશાસ્ત્રેકરિને નગ
વાનનેજાંણ્યાતેણેકરિનેપણજન્માંતરેકહ્યાણથાયછેકાંજેજેનેશાસ્ત્રેકરિનેજાંણ્યાછેતેનેજનેત્રેકરિનેદેખેછે અનેજે
નેનેત્રેકરિનેદેખેછેતેનેજશાસ્ત્રેકરિનેજાંણેછે માટેવેનુંવિજબલબરોબરથાયછેનેવેનુંજન્માંતરેકહ્યાણપણબરોબર
છેકેમજેશ્રવણેકરિનેનગવાનનેસાંનહીજ્ઞાનનથી પણતેનેતેસાંનહીજ્ઞાનજકેવાય અનેત્વચાએકરિનેસ્પર્શ
કર્યોતેમાંશુંજ્ઞાનનથીપણતેનેસ્પર્શકર્યોજકેવાય અનેનેત્રેકરિનેજોયાતેમાંશુંજ્ઞાનનથી પણતેનેતેજોયાજકેવા
ય અનેનામિકાએકરિનેમુંઘ્યાતેમાંશુંજ્ઞાનનથી પણતેનેતેમુંઘ્યાજકેવાયઅનેજિહ્વાએકરિનેવર્ણનકર્યાતેમાંશુંજ્ઞા

ननथि पणतेनेतेवर्णनकस्याजकेवायएरित्येवात्यइंद्रियोयेंकरिनेजज्ञानछेतथाअंतःकरणेकरिनेजेज्ञानछे अनेअंतःकरणेइंद्रियुंपरजेजोवसत्तातदाश्रितजेअनुभवज्ञानछे तेमांथितमेकियाज्ञाननेकहोछो अनेजेअगवानछेतेणेतो आजगतनिउत्पत्तिनेअर्थे अनिरुद्धएवुंस्वरूपधास्युंछे जेनेविषेस्थावरजंगमरूपजेविश्वतेसावकाशेकरिनेरस्युंछे अनेसंकर्षणरूपेकरिनेजगतनोसंहारकरेछे अनेप्रद्युम्नरूपेकरिनेजगतनिस्थितीकरेछेतथामच्छकच्छादिकअवतार नुंधारणकरेछे एविरित्येज्यांजेवुंकार्यत्यांतेवाकार्यनिसिद्धिनेअर्थेतेवारूपनुंग्रहणकरेछे तेमांकोईकार्यतोएवुंछेजे जमांअंतःकरणेइंद्रियोनर्थापुगतांकेवसअनुभवज्ञानेकरिनेजजणायछेतारेतेवाकार्यनिसिद्धिनेअर्थेअगवानपणते वास्वरूपनुंधारणकरेछेअनेकोईकार्यएवुंछेजेइंद्रियोअंतःकरणेकरिनेजांणयामांआवेछे तारेतेकार्यनिसिद्धिनेअर्थे अगवानपणतेवाजथायछे माटेतमेकीयाअगवाननास्वरूपनेज्ञानेकरिनेकल्याणथायएमपुछोछो तारेनित्यानंद स्वामियेंकल्युंजेजेअगवाननास्वरूपनेविषे इंद्रियोअंतःकरणेअनुभवएत्रएयेपुगेएवाअगवाननास्वरूपनेज्ञानेकरिनेमोक्षथायएमकहियेछेयेतारेश्रीजीमहाराजबोदयाजेएवाजेअगवानतेतेश्रीकृष्णछेतपोतेपोतानेएमकेछेजे यस्मात्क्षरमतीतोहमक्षरादपिचोत्तमःविष्णुभ्याहमिदंरुत्तमंकांशेनस्थितोजगत् मयिसर्वमिदंप्रोत्तिंसूत्रेमणिगणा इवमत्तःपरतरनान्यत्किंचिदस्तिधनंजय पश्यमेपार्थरूपाणिशतशोथसहस्रशां इत्यादिकवचनेकरिनेपोतेपोतानेइंद्रियुंअंतःकरणेथकिअगोचरेकेछे माटेअगवाननेतत्वेकरिनेसमजवातेतोएमछे जेइंद्रियुंअंतःकरणेतथाअनुभवएत्रएयेकरिनेयथार्थपणप्रत्यक्षअगवाननेजांणेतारेपुराजानी केवायअनेएत्रएयेप्रकारमांथिजोएकेओछोहोयतोते

नेऽप्रात्यंतिकज्ञाननकेवायने तेणेकरिनेजन्ममृत्युनेपणनतरे अनेकांडकसाधनेकरिने ब्रह्मस्वरूपनेपांम्याहोयतेपण
जोप्रत्यक्षजगवाननेएविरित्येनजाणेतोतेपणपुराज्ञानीनकेवाय माटेश्रीमद्भागवतमांकयुंछेजे नैष्कर्म्यमप्यच्युत
चाववर्जितनशांजतेज्ञानमलंनिरंजनं तथागीतामांकयुंछेजेकर्मणोत्थपिवोद्भव्यंवोद्भव्यंचविकर्मणः अकर्मण
श्रवोद्भव्यंगहनाकर्मणोगतिः अकर्मजज्ञानतेनेविषेपणजाणवुरयुंछेतेशुंतोजेब्रह्मरूपथयातेनेपणपरब्रह्मपुरुषोत्त
मतेजाणवारयाछे अनेजेब्रह्मरूपथयातेनेजपुरुषोत्तमनिःशक्तिनाअधिकारछेतेशुंतोजेमश्वेतद्वीपवासीजे
निरन्मुक्तछे तेब्रह्मरूपथकाचंदनपुष्पादिकनानाप्रकारनीपूजासामग्रियेकरिनेपरब्रह्मजेवासुदेवतेनेपुजेछे तेमए
पणब्रह्मरूपथकांप्रत्यक्षजगवाननीःशक्तिचंदनपुष्पश्रवणमननादिकेकरिनेकरतेजगवानेगीतामांकयुंछेजे ब्रह्मचू
तःप्रसन्नात्मानशोचतिनकांक्षतिसमःसर्वेषुचूतेषुमद्भक्तिंक्षत्रतेपराम् माटेब्रह्मरूपथनेजेपरब्रह्मनीःशक्तिनकरेतोते
पणऽप्रात्यंतिककल्याणनेनपांम्योकेवायअने ॥ नमिरापोनलोवायुःखंमनोबुद्धिरेवच॥अहंकारइतीयंमेचिन्नाप्रकृ
तिरष्टधा॥ एव्यापएवीजडप्रकृतिछे अपरेयमित्तस्वन्यांप्रकृतिविद्धिमेपरां जीवचूतांमहाबाहोययेदंधार्यतेजगत् ॥
एव्यापकएवीचैतन्यप्रकृतिछे अनेजेप्रत्यक्षजगवानछेतकेवाछेतोएअष्टप्रकारनीजव्याप्यप्रकृति अनेतेनेविषेव्या
पकएवीजएचैतन्यप्रकृतितेबेयनाआधारछे जेमआकाशछेतपृथ्व्यादिकच्यारतत्वनोआधारछेनेपृथ्वीनीज्या
रेसंकोचअवस्थाथायछे तेनेलोआकाशपणसंकोचनेपांमेछेनेपृथ्वीनीवीकाशअवस्थाथायछे तेनेलिआकाश
निपणविकाशअवस्थाछे तथाजलतेजनेवायुंनीसंकोचविकाशअवस्थाचेलिआकाशनीपणसंकोचविकाशअव

સ્થાણે અને પૃથગ્વ્યાદિક તત્વનિ સંકોચવિકાશ અવસ્થાતે વેય આકાશને વિષે થાય છે તેમ એ પ્રકૃતિની સંકોચવિકાશ
અવસ્થાને બિન્ન ગવાનનાં પાણ સંકોચવિકાશ અવસ્થા છે ને એ પ્રકૃતિની સંકોચવિકાશ અવસ્થાતે જગવાનને વિષે
છે એવા જે જગવાન તે સર્વના આત્મા છે ત્યાં શ્રુતિયો છે યસ્યા ક્ષરં શરીરં યસ્યા આત્મા શરીરં યસ્ય પૃથવી શરીરં ઇત્યાદિક શ્રુતિયું
છે તથા અન્નમય બ્રહ્મ કયં છે મનાંમય બ્રહ્મ કયં છે વિજ્ઞાનમય બ્રહ્મ કયં છે આનંદમય બ્રહ્મ કયં છે ઇત્યાદિક ઘણિક પ્ર
કારનિ બ્રહ્મ વિદ્યા કહિ છે તેનું શું તાત્પર્ય છે જે જગવાન સર્વના કારણ છે ને સર્વના આધાર છે માટે એ સર્વને બ્રહ્મ કયા છે પણ એ
સર્વ શરીર છે ને એ સર્વના શરીરો તે જગવાન શ્રી કૃષ્ણ પ્રત્યક્ષ પુરુષોત્તમ છે તે જગવાનને વિષે એ જડ ચૈતન્ય રૂપ જે પ્રકૃતિ તે સં
કોચવિકાશ અવસ્થાએ કરિને પોતાના કાર્ય સોંપી મુખે કરિને રહિ છે અને એ સર્વને વિષે જગવાન જે તે અંતર્યામિ રૂપે કાર
ણ પણ કરિને રહ્યા છે અને તે જ જગવાન આ પ્રત્યક્ષ પ્રમાણ છે એ વિરિત્યે મહિમા એ સહિત જે જગવાન ને જાણે ને દેખે તેને પરિ
પૂર્ણ જ્ઞાન કહિયે તારે મુક્તિ નંદ સ્વામિ એ પુછ્યું જે એ વિરિત્યે દેખાતું તો ન હોય ને અંતઃકર્ણ માં તો એ વિરિત્યની દ્રઢ આંદિ હોય તેને
પરિપૂર્ણ જ્ઞાન કેવાય કે નહી તારે શ્રી જીમહારાજ બોલ્યા જે મંદારું ઘર હોય ને તેમાં કોઠિ તથા થાંત્ર દ્વાર યા હોય તેને દે
ખે છે તો પણ યથાર્થે દેશ્યાન કેવાય તેમ પુરુષોત્તમ જગવાનને વિષે જડ ચિદ પ્રકૃતિ રહી છે ને એ પ્રકૃતિને વિષે પોતે રહ્યા છે તે
ને અનુમાને કરિને જાણે છે પણ જો દેશ્યા માં નથી આવતું તો પરિપૂર્ણ જ્ઞાનીને કેવાય અને જો એની આંદિ ઠાવકી છે તો કાં
ઈક એને અઘૌં કિક પાળું જણાં જોઈયે નહિ તો જણાશે અને નિઃસંદેહ એવી આંદિ છે ને જણાતું નથી તો એમ એ સમજે જે જગ
વાનને વિષે તે સર્વે છે પણ મુંને દેશ્યાડતા નથી એવી જણી દે છે એમ સમજિને તે જગવાનની જ્ઞાતિ કરતાં થકો પોતાને રૂ

તાર્થમાનેછેતોએપરિપૂર્ણજ્ઞાનીછે માટેંદ્રિયુંઅંતઃકર્ણનેઅનુચવેત્રણેપ્રકારેકરિનેજેનગવાનેયથાર્થપણેજાણ
તોહોયતેનેજ્ઞાનીકહીયેનેતેવાજ્ઞાનિનેનગવાનેગીતામાંશ્રેષ્ઠપણેકયોછે॥આતોંજિજ્ઞાસુરર્થાર્થીજ્ઞાનીચનરતર્ષના॥તે
પાંજ્ઞાનાનિત્યયુક્તેકનકિર્વિશિષ્યતે એવોજેજ્ઞાનીતેતોસદાસાકારમૂર્તિએવાજેપ્રત્યક્ષનગવાનતેનેપ્રકૃતિપુરુષઅ
ક્ષરતેથકિપરનેસર્વનાકારણસર્વનાઆધારજાણીનેઅનન્યપણેસેવેછે એવિરિત્યેજેસમઝવુંતેનેજ્ઞાનકહિયેઅનેજ્ઞા
નેકરિનેઆત્યંતિકમોક્ષથાયછે અનેજેએમનર્થીસમઝતાનેકેવલશાસ્ત્રકરિનેઅહંબ્રહ્માસ્મિથડેસેછેનેકેછેજેરામ
કૃષ્ણાદિકતોબ્રહ્મરૂપએવોજેદુંતેમારિલેહેરીછેએવાજેબ્રહ્મકુદાલઆધુનિકવેદાંતિતેતોઅતિદુષ્ટછેનેમહાપાપીછે અને
મરિનેનર્કમાંપડેછેતેકોઈદિવસએનોછૂટકોથાતોનથિ ॥ઇતિવચનામૃતં॥૭॥ ॥૧૧૫॥ ॥સંવત્ ૧૮૭૭
નામાગશરશુદ્ધિ ૫ પંચમીનેદિવસરાત્રિનેસમેશ્રીજીમહારાજગાંમશ્રીલોયામધ્યે સુરાલાચરનાદરબારમાંવિરાજમા
નહતા અનેધોલોફેંટોમસ્તકેબાંધ્યોહતોનેધોલોછિંત્યનીડગલીપેરિહતિ નેધોલોલેસપેચોહતોનેપોતાનામુખારવિંદ
તિઆગલ્યપરમહંસતથાદેશદેશનાહરિનકનીસનાનરાઈનેબેઠીહતી તેસમયનેવિષેશ્રીજીમહારાજનેમુક્તાનંદસ્વા
મિયેપ્રશ્નપુછ્યોજેજેનાંલોહોયતેનેતોકોઈસ્વનાવદેહીનેસંતનોઅવગુણઆવે પણજેડાંલોહોયતેનેસંતનોઅવગુણ
કેમઆવેછે તારેશ્રીજીમહારાજબોલ્યાજેજેડાંલોહોયતેનેપોતામાંજેકોઈઅજોગ્યસ્વનાવદેહ્યામાં આવ્યોનેતેનીઉ
પસ્યપોતેઅતિદોષબુદ્ધિરાખિને દ્વેષેસહિતતેસ્વનાવનેટાલ્યાનોદાલડોકરતોહોય અનેતેસ્વનાવઉપસ્યપોતાનેઅતિ
સ્વારહોય અનેતેનોતેસ્વનાવકોઈબિજાસંતમાંદેવાય તારેતેનોઅનાવઆવેછે અનેજેમૂર્ચ્વહોયતેતોપોતાનાસ્વનાવ

નેટાલેનહીનેચીજાસંતમાંકાંઈકતેસ્વચ્છાવડેલેતાંતેનાંઅવગુણલેછેતેનેમુર્ખકહિયે તારંપછેશ્રીજીમહારાજનાંનાના
 નાપરમહંસનેતેઢાવિનેપોતેપ્રશ્નશિખાવવાલાગાનેપોતેઉત્તરકરવાલાગા તેમાંપ્રથમતોપોતેએમપ્રશ્નપુછ્યોજેકાંમ
 ક્રોધનેલોનાદિકશત્રુનોજેવેગતેનુંજેતીવ્રપણુંનેમંદપણુંતેવાલ્યયૌવનનેવૃદ્ધતેણેકરિનેછે કેઈરિત્યેતોવાલ્યપણામાં
 મંદવેગહોય અનેયૌવનઅવસ્થામાંતીવ્રવેગહોયનેવલીપાછુંવૃદ્ધપણામાંમંદપણુંથાય એમકામાદિકનુંતીવ્રમંદપણું
 છે તેતોજણાયછેપણવીચારકરિનેનુંમંદપણુંછેકેનહી તારેતેનાંઉત્તરપોતેજકસ્યોજેવિચારેકરિનેપણકામાદિકનું
 મંદપણુંછે તેવીચારકેમકરેતોવાલકઅવસ્થામાંમંદપણુંછેનેયૌવનઅવસ્થામાંતીવ્રપણુંછેનેવૃદ્ધઅવસ્થામાંપાછુંમં
 દપણુંછેતેનાંઆહારેકરિનેછે જેવાલ્યઅવસ્થાનેવિષેપણઆહારથોડોછે માટેકામપણઆંછોછેનેવૃદ્ધઅવસ્થામાંપ
 ણઆહારઆંછોહોય એટલેકામપણઆંછોહોય અનેયૌવનઅવસ્થામાંઆહારનીવૃદ્ધિહોયએટલેકામનિપણવૃદ્ધિહો
 ય તેમાટેજોયૌવનઅવસ્થામાંઆહારઆંછોકરેનેદેહેકરિનેશીતઉષ્ણવરસાતનુસ્વતેનુંજાંણીજાંણીનેસહનકરે એવાં
 જેવીચારરાલેઅનેમોટાસાધુનોસમાગમરાલેતોતેનેયૌવનઅવસ્થામાંપણકામમંદપડીજાય અનેવલીશ્રીજીમહા
 રાજેપ્રશ્નપુછ્યોજેજીવનેનાનાપ્રકારનાંવ્યસનપડેછે કાંઈકનેનાંગ્યનુંઅપીણનુંદારુનુંગાંજાનુંડિત્યાદિકઅનેકપ્રકાર
 નાંપડેછેતેવ્યસનક્રિયામાણછેકેપ્રારબ્ધકરિનેછે તારેતેનાંઉત્તરપણપોતેજકસ્યોજેએવ્યસનતાંકર્યાંયાયછે પણપ્રા
 રબ્ધકરિનેનથી માટેજોએવ્યસનનેટાલ્યાનોશ્રદ્ધાસહિતઆગ્રહકરેનેશૂરવીરપણુંહોયતોતેટલીજાય પણશ્રદ્ધાનહોય
 નેફોશિહોયતેથિએસ્વચ્છાવડેલેનહી પછેવલીશ્રીજીમહારાજેપ્રશ્નપુછ્યોજેકેટલાકવાલકનેતોવૃદ્ધનામરણીપ્રકૃતિ

હોયછેનેકેટલાકનેતોઅતિચંચલપ્રકૃતિહોયછે તેસંગેકરિનેથાયછેકેનાજીવમાંજાણવીપ્રકૃતિરહિછે તારેતેનાંઉત્તરપણપોતેજકર્યોજેવદુધાતોસંગેકરિનેજસારિનરસિપ્રકૃતિથાયછે નેકેટલાકનેપૂર્વકર્માનુસારેપણથાયછે પછેકપિલેશ્વરાનંદસ્વામિયેપુછ્યુંજેમહારાજપૂર્વનોસ્વચ્છાવહોયતેકેમજાણવોનેહમણાંનોસ્વચ્છાવહોયતેકેમજાણવોતારેશ્રીજીમહારાજેતેનોઉત્તરકર્યોજેજેસ્વચ્છાવહમણાંનોહોયતેતોજોરુડાસંતનેસંગેરહિને થોડોકતેનેટાલ્યાનોઉપાયકરેતોટલીજાયજેમવંડાઉપચરણઉગાંહોયતેપાંચઢાડામંઘનવરેસેતોસુકાઈજાય તેમહમણાંનોજેસ્વચ્છાવતેતોથોડાકદિવસમાંટલિજાયછે અનેજેપૂર્વનોસ્વચ્છાવહોયતેનેટાલ્યાનોતોઅતિદાઘડોકરે તારેમાંડમાંડટલેજેમધરતિમાંડ્રોનોછાંડહોય અથવાયોરડિનાંઝાડહોય તેનેતોલેદુઅગ્નિલગાડિનેલાલેતોપણપાછોફુટિઆવેનેજોકોદાલિલેઈનેમૂઘમાંથિલોડિનાંલેતોજાય તેમજેપૂર્વનોસ્વચ્છાવહોયતેનેરુડાસંતનાસમાગમમાંરહિને અતિપ્રયાસેકરિનેટાલેતોમાંડમાંડટલે અનેતારપછેવલિશ્રીજીમહારાજેપ્રશ્નપુછ્યોજેજેનાંઈંદ્રિયોચંચલહોયતેચંચલતાનેટાલ્યાનાપૃથકપૃથકક્રિયાઉપાયછે તારેતેનોઉત્તરપણપોતેજકર્યોજેચકુડંદ્રિનીચંચલતાટાલ્યાનોઉપાયછે જેનાસિકાગ્રદ્રષ્ટિરાલેનેઆંહુંઅવધુંજુવેનહિજાણવુંહોયતોજાણ્યાકરેતથાજનસ્મરણકર્યાકરે અનેએમકરતાંસ્ત્રીઆદિકદેરવાઈજાયનેઅયોમ્મધાઈનયયોહોય તોપણનેત્રનેઉઘાડારાલેનેમેષોન્મેષેરહિતકરિનેજ્યાંસુધીનેત્રસારિપેટેબલેનેઆંસુચાલેત્યાંસુધીઘડિલેઘડિપરજંતજોઈરહેતારેતેનીદૃષ્ટિચંચલહોયતોપણવશયેજાયછેઅનેનાસિકાઈંદ્રિયેતેકોઈનુંશરીરઅથવામુખકેવલતેગંધાતુંહોય તેનોગંધલેતારેતેનગંમેતારેતેનોએમવિચારકરેજેમારોદેહપણઉપચરણસારોછેપણમાંહિતોરુધિર

मांसहाड्यकांछेतथापेटमांसमलमूत्रआंतरडांछेएमविचारेतोनासिकानिचंचलताटले अनेकाननीचंचलताएमटले
जेकोईरमुंजथातीहोय अथवाचनवाईथातीहोयतोतेनेसांचदयामाहितथायनेनगवाननीकथाकीर्तनसांचदयामां
नोद्राआवेतारेउन्नाथावुंनेनिद्राआलसनेटालवुंनेनगवाननीकथासांचदयामांश्रद्धाराखवीनेहेतराखवुंतोकानजी
ताय अनेत्वचाइंद्रिनेएमजितेजेजांणीजांणीनेटाद्व्यतडकोवरसाततेनेखमवोनेगोदडीहोय तेउशिकेमुकीराखवी
नेसारिपेठेटाद्व्यवायतारेआठवीतथाज्यांत्यांपडीरेवुंएमकरिनेत्वचानेवांलीनांखेएमकरेतोत्वचाइंद्रिनीचंचलताटले
अनेहाथनिचंचलताएमटलेजेज्यारेहाथनवराहायतारेहाथमांमालाराखिनेस्वासास्वासेनगवाननुंनामलेइनेतेमा
लाफेरववीपणउतावलीलहरकेमालानफेरववीनेकेटलाकएमकेछे जेमनेकरिनेतोनामवधुलेवायएवातखोटीछेजे
टलांजीनेलेवायतेटलांजमनेकरिनेलेवायछेएमकरेतोहाथनिचंचलताटले अनेपगचंचलहोयतोआसननेजितवुं
तोपगजीतायअनेशिघ्नचंचलहोयतोजेमजीणीखसहोयकेरातिदादरहोयतेनेखरज्यकरियेतोलोहिनीकलेत्यांसुधी
खरजटलेनही अनेजोनखंजोदियेतोतेएमनेएमवडीजायतेमशिघ्नइंद्रिमांचेदआवेतोपणतेनेहाथेकरिनेअडेजन
ही अनेजोशिघ्नमांवायुनरातोहोयतोआहारथोडोकरेनेउपवासकर्याकरेनेदेहनेबलहीनकरिनांखेतोशिघ्नजीता
य अनेजिह्वाइंद्रिनेजितविहोयतोजेवस्तुजीनेनगमतीहोयतेवस्तुनआपवी अनेआहारजुक्तकरवोतोजिह्वानीचं
चलताटलेअनेवाणिचंचलहोयतोएमटलेजेमुक्तानंदस्वामीजेवावाक्ताकरताहोयतथाकथावांचताहोयतेवच्यमांपो
तेडापणकरिनेयोदवुंनहीअनेजोवच्यमांवोलाईजायतोपचवीशमालाफेरववीतोवाणीनिचंचलताटलिजाय अने

વલીશ્રીજીમહારાજપ્રશ્નપુછ્યોજેએસર્વેંદ્રિયોછે તેમાંથિએકનેપરિપક્વજીતેતોસર્વેંદ્રિયોજીતાયએવીએકકેંદ્રિયોછે
તારેતેનોઉત્તરપણપોતેજકસ્યોજેએકજિઘ્ઘાનેપરિપક્વજીતેતોવિજાંસર્વેંદ્રિયોજીતાયછે તારપછેવલીશ્રીજીમહારા
જેપ્રશ્નપુછ્યોજેજેપુરુષનેઅંતરમાંકામવ્યાપ્યોહોયતેનેબાહેરથિકેમજાંણિયેજેએકામવ્યાપ્યોછે અનેએનુંજેઅંગતે
તોવસ્ત્રમાંઢાંક્યુંહોયછે તારેએનોઉત્તરપણપોતેજકસ્યોજેજેનેકામવ્યાપેતેનાંનેત્રઆદિકજેસર્વેંદ્રિયોતેચંચલથાય
તારેજાંણવુંજેએકામવ્યાકુલથયોછે અનેવલીશ્રીજીમહારાજેપ્રશ્નપુછ્યોજેજેનોચંચલસ્વન્નાવહોયતેનેશાંતથાવુંઅ
નેજેનોશાંતસ્વન્નાવહોયતેનેચંચલથાવુંતેકીયાવિચારેકરિનેથાયછેતારેતેનોઉત્તરપણપોતેજકસ્યોજેજેચંચલહોયતે
એમવિચારેજેદુંઆત્માછુંબ્રહ્મછુંઅલિંગછુંનેઆકાશનિપેઠેસ્થિરછું એવેવિચારેકરિનેઉપશમઅવસ્થાનેપાંમેતોચંચલ
હોયતેશાંતથાય અનેજેશાંતનેચંચલથાવુંહોયતેનેતોનગવાનનેનગવાનનાનક્તનુંમાહાત્મ્યજાંણવુંનેમાહાત્મ્યજાંણે
તારેનગવાનનિનવપ્રકારેનક્તિકરે તથાનગવાનનાનક્તનીસેવાચાકરીકરેતેણેકરિનેએનોચંચલસ્વન્નાવથાયછે
અનેવલીશ્રીજીમહારાજેપ્રશ્નપુછ્યોજેશ્રીમદ્ભાગવતાદિકજેઆઠસતશાસ્ત્રતેમાંથિકાંઈત્યાગકરવાયોગ્યછે કેસર્વેં
ગ્રહણકરવાયોગ્યછે તારેતેનોઉત્તરપણપોતેજકસ્યોજેએસર્વેંગ્રંથમાંપણઅનેકપ્રકારનાંપ્રકરણછેતેસર્વેંપ્રકરણેકરિને
નગવાનનેપાંમ્યાજેનક્તતેમનાંઅંગકયાંછે માટેએસર્વેંગ્રહણકસ્યાયોગ્યછેપણસર્વપ્રકરણમાંથિજેપ્રકરણપોતાના
અંગમાંમલતુંઆવતુંહોયતેનેગ્રહણકરવુંને વિજાનોત્યાગકરવાંનેએમજાંણવુંજેએછેતોસાચુંપણએવીજાનક્તને અર્થે
છેપણમારેઅર્થેનથી અનેવલીશ્રીજીમહારાજેપ્રશ્નપુછ્યો જેઆતમેસર્વેંનાંનાછોકરાંબેઠાછોતેમાંથિકાંઈકનેતોઆ

सर्वे संत प्रमाण करे छेने कोई कने तो न थी करता अने सर्वे नी अवस्था सरखी छेने संग पण एक सरखो छे अने जो जन वस्त्र
उपासना शास्त्र उपदेश मंत्र ते सर्वे ने एक सरखा छे तो पण जे न्यून अधिक पण रही गयु ते नुं शंकार छे अने जे संत छे ते तो स
मद्रष्टि वा छेने निरपक्ष छेने धर्म वा छे ते तो जे जो होय ते ने ते म कह माटे एनो उत्तर कहो पछे पोते जे एनो उत्तर कस्यो
जे जेनां संत वखां ए करे छे तेने जे श्रद्धा छे माटे धर्म पादयाने वीषे ते नो वधारो छे ने तेने संत नी सेवा करवाने विषे तथा जग
वान नी वात सांज खवाने विषे पण श्रद्धा छेने संत नो विश्वास छे माटे एवधी गयो अने जे आवास माग म मां रयो थको व
ध्यो न ही ते श्रद्धा रहित छे एम जाणवुं ॥ ॥ इति वचना मृतं ॥ ८ ॥ ॥ ११६ ॥ ॥ संवत् १८७७ नामाग सरशुदि ६
छठ्य ने दिवस श्री जी महाराज गाम श्री लोयामध्ये सुराज कृतादरवार मां विराजमान हताने धोली छिंछ निडगली पे रि
हति तथा धोला सुरवात पे र्यो हतो तथा धोला फेंटो मस्त के बांध्यो हतो ने पोताना मुखार विंद नि आग द्य परम हंस तथा
देश देश ना हरि न कनी स न्ना न राई ने बे ठि हती पछे श्री जी महाराज बोदया जे सर्वे परम हंस परस्पर प्रभु उत्तर करो तारे
आत्मानंद स्वामिने अखंडानंद स्वामिने प्रभु पुछ्यो जे वैराग्य ज्ञान न कतिने धर्म ए च्यार ने उपज्या नो हेतु श्रुं छे पछे ते नो उ
त्तर श्री जी महाराज कस्यो जे वैराग्य तो एम उपजं जे जो काल नुं स्वरूप जां एया मां आवे ते काल नुं स्वरूप तं श्रुं तो नित्य प्रद
यने जां एने ने नैमित्तिक प्रदयने जां एने प्राकृत प्रदयने जां एने आत्यंतिक प्रदयने जां एने तथा ब्रह्मादिक स्तं व पर्यंत सर्व जी
वना आयुषने जां एने एम जां एने पिंड ब्रह्मांड सर्व पदार्थ ने काल नुं नक्षत्र समंते तारे वैराग्य उपजं अने ज्ञान तो एम था
य जे जां बृहदारण्यकांदांग्य कठवल्ली आदिक जे उपनिषद् तथा जगवद्गीता तथा वासुदेव माहात्म्य तथा व्यास मूत्र इत्या

दिकग्रंथनुंसदुरुथकीश्रवणकरंतोज्ञानउपजे अनधर्मताएमउपजेजांयाज्ञवल्क्यस्मृतिमनुस्मृतिपराशरस्मृति शंख
लिखितस्मृतिइत्यादिकस्मृतिनुंश्रवणकरंतो धर्मउपजेनेतमांनिष्ठाआवे अनेनक्तिएमउपजेजंनगवाननीजेवि
नूतियुंछेतेनेजांणेतकेमजांणेतोखंडखंडप्रत्येनगवाननीमूर्तियुंजरहीछेतेनुंश्रवणकर तथानगवाननांगोदोकवै
कुंडब्रह्मपुरश्चतद्दीपादिकधामछे तेनेसांनलेतथाजगतनीउत्पतिस्थितिप्रलयरूपजेनगवाननीदीक्षातेनेमाहात्म्येस
हितसांनले तथारामकृष्णादिकजेनगवाननाअवतारतेनीजेकथाउंतेनेहेतसहितसांनलेतोनगवाननेविपेनक्तिउ
पजे अनेएच्यारमांजेधर्मछेतेतोकाचिवुद्धिहोयनेप्रथमजकर्मकांडरूपजेस्मृतियुंतेनुंश्रवणकरंतोउपजेअनेज्यारेध
र्मेनेविपेद्रुताथायतारपछे उपासनानाग्रंथनुंश्रवणकरंतारेनेज्ञाननक्तिवैराग्यएत्रएयेउपजे एविरित्येएच्यारने
उपज्यानाहेतुछे ॥ इतिवचनामृतं ॥ ९ ॥ ॥ ११७ ॥ ॥ संवत् १८७७ नामागशरशुदी ८ आठ
म्यनेदिवसश्रीजोमहाराजगामश्रीलोयामध्येसुराखाचरनादरवारमां द्वाक्षियाउपस्थप्रातःकालनेसमे वीराजमान
हतानेधोक्षिछिंछ्यनिडगलिपरिहेतितथाधोदोसुरवालपेस्थोहतोतथाधोदोफेंदोमस्तकउपस्थवांध्याहतोनेपोतानामु
खारविंदनि आगव्यमुनितथादेशदेशनाहरिन्नकनीसन्नाचराईनेवेठिहतीतेसमयमांनित्यानंदस्वामियेंप्रश्नपुछ्यो
जेआजगतमांकेटलाकमनुष्यनेस्त्रीयादिकपदार्थमांएवुंहतथायछे जेतनोविजोगथयोहोयतोप्राणनोत्यागथईजा
यअनेकेटलाकनेस्त्रीयादिकपदार्थमांहितछेपणसाधारणछे मांटेनेनाविजोगेकरिनेप्राणनोत्यागनथायएषेप्रकार
नाजीवछेतेजेमसंसारमांहितेकरिनेजोडायछेतेमतेहेतवादाने जोनगवानमलेतांतेमांपणएमजजोडायजेनगवा

નનાં વિજોગ થાય તો પ્રાણ જાય અને જન સંસાર માં સાધારણ હેતુ છે ને તેને જગવાન મહેતો જગવાન માં પણ સાધારણ હે
તથા યતે એવે પ્રકારના જે મનુષ્ય તેને વિષે કર્મ કરીને એવો જન્મે છે કે એવે પ્રકારના જીવ અનાદિના જે પછે શ્રી જીમહારાજ
બોધ્યા જે એ જન્મે જીવમાં સ્વાચ્છાવિક નથી એ તો કર્મ કરીને થાય છે તે કે વિરિત્યે થાય છે તો જ્યારે જીવ કર્મ કરે છે તારે જીવ
ની વૃત્તિનો વેગ ત્રણ પ્રકારે થાય છે એક મંદ વેગને વિજો મધ્ય વેગને ત્રિજો તીવ્ર વેગ તેમાં જે વેગે વૃત્તિ પદાર્થ માં ચોટે તારે
તેને તે વિજાત્યનું કર્મ લાગે છે તે કર્મ કરીને સ્નેહ માં પણ ત્રણ પ્રકાર છે પછે વલ્લિ નિત્યાનંદ સ્વામિયે પુછ્યું જે વૃત્તિના વેગમાં
ત્રણ પ્રકાર થયા તે ગુણે કરીને થયા કે કોઈ વિજાહેતુ યે કરીને થયા તારે શ્રી જીમહારાજ બોધ્યા જે ત્રણ પ્રકારના જે
જન્મે ગુણે કરીને નથી એ તો જે પદાર્થમાં કેવલ ઇન્દ્રિયું જ પ્રવરતે તારે મંદ વેગ થાય છે અને જ્યારે મને સહિત ઇન્દ્રિયું પદાર્થમાં
જાય તારે મધ્ય વેગ થાય છે અને જ્યારે ઇન્દ્રિયો મન ન જીવ ત્રણે જગા થઈને પદાર્થમાં પ્રવરતે છે તારે તે વૃત્તિનો તીવ્ર વેગ
થાય છે અને તે તીવ્ર વેગ એક ચક્ષુ ઇન્દ્રિયે વિષે લાગો હોય તો વિજિ ઇન્દ્રિયું તેને અનુવરતિ થીને સર્વે ઇન્દ્રિયું માં લાગે છે એ વિરિત્યે
જે જે ઇન્દ્રિયાં મુખ્ય પળે તીવ્ર વેગ લાગો હોય તારે વિજિ ઇન્દ્રિયું તેને અનુવરતિ થઈ રહે છે અને એ જ તીવ્ર વેગ તે રજો ગુણ સત્વ ગુ
ણીતે તમો ગુણી ત્રણેને લાગે છે અને એક એક ઇન્દ્રિયાં તો સર્વને તીવ્ર વેગ હોય છે અને તે તદનુસારે પદાર્થ માં હિત થાય છે તારે
વલ્લિ નિત્યાનંદ સ્વામિયે પુછ્યું જે એ જગવાન માં કેમ તીવ્ર વેગે કરીને હેતુ થાતું નથી તારે શ્રી જીમહારાજ બોધ્યા જે દેશ કા
લ ક્રિયા ધ્યાન શાસ્ત્ર દીક્ષા મંત્રને મંગળ દ્વાને યોગે કરીને શુચ્છ અથવા અશુચ્છ આચરણ થાય છે તે જોરુડા દેશ કાલ મંગા
દિક પ્રાપ્ત થયા હોય તો જગવાનને વિષે પણ તીવ્ર વેગે કરીને સ્નેહ થાય છે અને જો ચુંડા દેશાદિક નો જોગ થાય તો જગવાન

વિના અન્ય પદાર્થ માં પ્રીતિ થાય છે તારે ચેતન ન્યાનંદ સ્વામિયે પુછ્યું જે કાલ વિશમ હોય તારે કેમ કરવું પછે શ્રીજી મહારાજ
બોલ્યા જે જ્યારે જે સ્થલ માં કાલ નું વિશમ પળું હોય તારે તે ઠેકાણે થિ અન્ય સ્થલ માં નાગી જાવું પણ વિશમ કાલ મરિવું ન
હોતે કાલ સત્ય યુગ ત્રેતા દ્વાપર કલિ રૂપે કરિને બાંહેર વરતે છે ને પોતાના અંતર માં પણ વરતે છે તે જ્યારે હૃદય માં કલિ વરત
તો હોય તારે નગવાનની મૂર્તિ હૃદય માં ધારવી નહીં બાહેર ને ત્રને આગલ્ય ધારવી પછે મુક્ત નંદ સ્વામિયે પુછ્યું જે જેના હૃદ
માં મંદ વેગ મધ્ય વેગ ને તીવ્ર વેગ વરત તો હોય તે કેમ જાણવો પછે શ્રીજી મહારાજ બોલ્યા જે જ્યારે મંદ વેગ વરત તો હોય તા
રેનાં ની બાલકી તથા નવ યૌવન વાલી સ્ત્રી તથા વૃદ્ધ સ્ત્રી એ ત્રણે ને દેખીને સરસો નાવરહે કેમ જે ત્યાં એક સ્ત્રી ઇંદ્રિની જલ્તિ ગ
ઈ છે માટે તે માં મંદ વેગ છે અને જ્યારે ઇંદ્રિને વિષે મન ન્દ છે ને એ ત્રણ પ્રકારની સ્ત્રી ને દેખે છે તારે બાલકી ને વૃદ્ધ સ્ત્રી તેનાં તો નું
ડોઘાટ ન થી થાતો અને જુવાન સ્ત્રી ને વિષે નું ડોઘાટ થાય છે ને વિકાર ને પાંમી જાય છે એ ને મધ્ય વેગ જાણવો અને જ્યારે ઇં
દ્રિને વિષે મન ને જીવ એ બેય ન્દ્રિને એ ત્રણ પ્રકારની સ્ત્રી ને દેખે છે તારે તો એ ત્રણે પ્રકારની સ્ત્રી ને વિષે નું ડોઘાટ થાય છે ને વિ
કાર ને પાંમે છે અને પોતાની માથો ન હોય તો તે ને દેખીને પણ વિકાર ને પાંમે એ ને તીવ્ર વેગ જાણવો પછે વ્રહ્મા નંદ સ્વામિયે પ્રશ્ન
પુછ્યો જે એ ત્રણ પ્રકારની સ્ત્રી યું તે ને દેખીને વ્યક્તિ જણાય તથા રૂપ કુરૂપ જણાય અને વિકાર તો થાય નહીં તારે તે ને કી
યો વેગ જાણવો પછે શ્રીજી મહારાજ બોલ્યા જે પદાર્થ ને અત્યંત દુઃખ દાઈ જાણીને મન ન થયું હોય પછે તે મન ને કરિને તે પ
દાર્થ ને વિષે અત્યંત દોષ જણાય છે તે દોષ નો મન માં વિચાર થી ને જીવ માં તે દોષ પ્રવેશ કરે છે અને જીવ થિ પર જે સાક્ષી તેણે
પણ તે દોષ નું પ્રમાણ કર્યું છે તેણે કરિને એ દોષ નિ અનિદ્દતા થઈ છે માટે પદાર્થ ને વિષે જ્યારે ઇંદ્રિની જલ્તિ જાય છે તારે તે જલ્તિ

જેલેમનતથાજીવેયઆવેછે પણજીવમાંજેઅતિશેદોપનિદ્રદતાછે તેદોપનિસંઘમનઈંદ્રિયુનેવિષંસૌંસરિનિસરે
છેમાટેતેપદાર્થયથાર્થદેવાયનેજાંણ્યામાંઆવેપણતેનેવિષેઅત્યંતઅન્નાવઆવિજાયછેજેમદુધસાકરનુંપાત્રઅરું
હોયને તેમાંસર્પેલાલનાંચિહોયનેતેનેનાંચતાંદીટિહોય પછેતેદુધજેવુંપૂર્વેદેવાતુહતુંતેવુંનેતેવુંજેદેવાયપણતેનોઅતિ
અન્નાવેહયામાંવરતેછે કેમજેણેએમજાણ્યુંછેજેણેપીયેતોતત્કાલપ્રાણજાય તેમજેનેએમસમઝાંણુંજેઆરૂપવાન
છાંછેતેકહ્યાણનામાર્ગમાંવિરાંધીછે અનેઆલોકપરલોકનેવિષેપરમદુઃખદાઈછેનેછી નિપ્રાપિતોમુંનેસર્વેપશુઆદિ
કજન્મનેવિષેઅનંતવારથઈછે અનેહજીજોપરમેશ્વરનેનહિજુતોઅનંતછીનીપ્રાપિથાશે માટેવાતદુઃખનથી અને
જગવાનનેજગવાનનાસંતતેનોસંગતેતોમહાદુઃખછે અનેએદુઃખવસ્તુનિપ્રાપિનેવિષેછીજપરમવિઘ્નરૂપછે એવું
જાંણીનેજેહયામાંદોપનિદ્રદતાથઈછે તેણેકરિનેગમેતેવિરૂપવાનછીદેવાઈજાયતોપણવિકારથાયનહિ અનેવહીએ
નેવિષેઅવિકારીરયાનુંબીજુંપણકારણછે જેમજનકવીદેહીજેવાજેમોટાજગવાનનાજ્ઞરાજાહતાતેરાજ્યમાંરયાહ
તાનેરમણીકાવાજેશબ્દાદિકપંચવિષયતેનેજોગવતાથકાપણજ્ઞાનનિદ્રદતાયેકરિનેનિર્વિકારપણેરત્યા અનેએજન
કજેવાજેજ્ઞાનિહોયતેમવિચારેજેહુંઆત્માહુંશુદ્ધહુંચૈતન્યહુંનિર્વિકારહુંસુખરૂપહુંઅવિનાશીહું અનેશ્રિયાદિક
જેવિષયછે તેતોદુઃખરૂપછેનેતુછે નજડછેનેનાશવંતછે એમવિચારિનેકેવલપોતાનાઆત્મસ્વરૂપનેજસુખરૂપજાં
ણેછે અનેશબ્દાદિકવિષયમાંજેસુખજેવુંજણાયછેનેમારાજેવુંજણાયછે તેઆત્માવનેજણાયછેનેઆત્માદેહમાંથિ
નિકલિજાય તારેસુખરૂપહોય તેનુંદુંથઈજાયછે એવિરિત્યેપોતાનાઆત્માનેવિચારેઅનેઆત્માથકિપરજેપરમાત્મા

તેનો વિચાર કરે જે આત્માનું જ્ઞાન તેને દુષ્ટાત્માનું જ્ઞાન તેને સંતને પ્રતાપે પામ્યો છું અને તે સંત પરમેશ્વરના
 ચક્ત છે અને પરમેશ્વર છે તે તો સર્વાત્મા એવા જે બ્રહ્મ તેના પણ આત્મા છે અને અક્ષરના પણ આત્મા છે અને અનંત કોટિ જે
 મુક્ત તેના પણ આત્મા છે એવા જે પરબ્રહ્મ પરમાત્માના રાયણ તેનો દુષ્ટ રૂપ એવો દાસ છે અને તે જગવાનનો મહિમા તો એમ
 સમજે જે ॥ ધુપ તય એવન તેયુરંત મનંત તયા ॥ ઇત્યાદિક શ્રુતિયે જગવાનનો મહિમા અતિ શો પ્રતિપાદન કર્યો છે એવિ
 રિત્યે પોતાના સ્વરૂપનું તથા પરબ્રહ્મના સ્વરૂપનું જે જ્ઞાન છે તેનું ગમે તેવા સુંદર વિષય પ્રાપ્ત થાય પણ તેને કરિને કાંઈ લેશ
 માત્ર પણ તેનું મન વિકારને પામે નહિ અને અવશ્ય જે શબ્દાદિક વિષય ગ્રહણ કર્યા જોઈતા હોય તેને ગ્રહણ કરે પણ તે વિષ
 યને આધીન થઈ જાય નહિ સ્વતંત્ર પણ ગ્રહણ કરે જે મકરોંડીયો પોતાની લાલને વિસ્તારિને પાછી સ્વતંત્ર પણ ગલ વિઘટે તા
 રેગ સ્ત્રિ લે છે તેમ એવો જે જ્ઞાની તે પોતાના ઇંદ્રિયું ની વૃત્તિને વિષય માં પ્રસારિને પાછો સ્વતંત્ર થકો સંકેલી લે છે અને એવો જે હો
 ય તે રાજ્ય માં હોય તો પણ વન માં છે અને વન માં હોય તો પણ તેને રાજ્ય કરતાં વધતો આનંદ છે અને એવો જે જ્ઞાની તે રાજ્ય માં ર
 યો હોય ને હજારો મનુષ્ય પોતાની આજ્ઞામાં રહેતાં હોય ને સમૃદ્ધિયુક્ત હોય તેને કરિને પોતાને કાંઈ એમ ન માંતે જે દુઃખ દુઃમો
 ટો થયે ગયો અને તે રાજ્યનો નાશ થઈ જાય ને હાથ માં મૃત્તિકાનું પાત્ર લેને ઘરોં ઘર માગી રાખાય તેને કરિને એમ ન માંતે જે દુઃખો
 વેગરી થયે ગયો કેમ જે તે પોતાના કેફ માં માહા અલ્પ મસ્ત રહે તથા તેને પોતાના સ્વરૂપનો તથા જગવાનના સ્વરૂપનો મ
 હિમા જાણ્યો છે તે માટે એને સોનું કુચો લોટું પાષાણ એ સર્વને વિષે સમબુદ્ધિ વરતે છે તથા માન અપમાનને વિષે સમબુદ્ધિ વર
 તે છે અને એવો જે જ્ઞાનિ તેને કોઈ પદાર્થ વંધન કરવા સમર્થ નથી કેમ જે એ નિદ્રા સ્થિતો અતિ મોટિ થઈ ગઈ છે તે માયી કસર્વે

દાર્થનેતુછજાંણ્યાંછે જેમકોઈકપુરુષપ્રથમકંગાલહોયને પછેતેનેરાજ્યમલે તારંતેનિદ્રાષ્ટિમોટિથાયછે નેપ્રથમસા
કહાંનાન્નારાવેચતોહોયતથાબીજાંતુછતુછકાંમકરતોહોયતેસર્વેનેવિસરિજાયને મોટાંમોટાંરાજ્યસંબંધિકારજ્ય
કરવાલાગેતેમણવાજ્ઞાનિનેસર્વપદાર્થમાત્રતુછથઈજાયછે નેણવાજ્ઞાનનેવિષેણીવિશાલદ્રષ્ટિથાયછે અનેણવિરિત્યે
જેસમઘ્યોછે તેસુખિયોછે તથાજેવિશ્વાસિહોયકેતાંમસમઝતોહોયજેઆવામોટાસંતતથાજગવાનજેવાતકેછે
તેમજછે પણેમણકાંઈસંશયનથીમસમઝિનેતેજગવાનતથાસંતજેમકહેતેમકરવાલાગેણજણજસુખિયાછે ને
ણીનાજેબિજાછે તેસુખીયાનથીત્યાંશ્લોકછે ॥ યશ્વમૃદતમોલોકયશ્વબુદ્ધે:પરંગત:તાવુન્મૌસુખમેધેતેક્લીશ્ચત્યંતરિ
તોજન: તથાજગવદ્દોતામાંકયુંછેજેવિષયાવિનિવર્તેતેનિરાહારસ્પદેહિન: રસવર્જીરસોપસ્યપરંદહ્યાનિવર્તેતે ॥ ણ
વિરિત્યેજેનીઅલોકિકદ્રષ્ટિથાયછેતેનેપરમેશ્વરવિનાસર્વેપદાર્થતુછથઈજાયછે અનેઆવેશ્લોકછેતેનાંપણેકસર
સોનાવછે પછેમુક્તાનંદસ્વામિયેશ્રીજીમહારાજનેકયુંજેમહારાજહવેતમેજેપ્રશ્નપુછતાહતાતેપુછો તારેશ્રીજીમહા
રાજબોલ્યાજેમાયામાંતેકેવલદુઃખછે કેસુખપણકાંઈકછેપ્રશ્નછે પછેમુક્તાનંદસ્વામિયેકયુંજેમાયાતાંકેવલદુઃખ
દાઈછે પછેશ્રીજીમહારાજબોલ્યાજેમાયામાંથિઉપનાણવાજેસત્વરજનેતમેણત્રણગુણતેમાંજેસત્વછે તેતોસુખરૂપ
કેવાયછે તથાશ્રીમદ્ભાગવતમાંકયુંછેજે સત્વંયદ્વલ્લદર્શનં તથાસત્વગુણનિસંપત્તિતેજ્ઞાનવૈરાગ્યવિવેકશમદમાદિ
કછે ણીજેમાયાતેકેઈરિત્યેદુઃખરૂપછે અનેવર્ણાણકાદશસ્કંધમાંકયુંછેજે વિદ્યાવિદ્યેમમતનૃવિદ્યુદ્ધવશરીરિણા
મ્ બંધમોક્ષકરીઆયેમાયયામેવિનિમિતે મોટમોક્ષનેકરેણવિજેવિદ્યારૂપમાયાતેકેઈરિત્યેદુઃખદાઈછે પછેપ્રશ્નને

સાંનગ્રીનેમુક્તાનંદસ્વામિઆદિકર્મવેપરમહંસબોધ્યાજેહેમહારાજેનોઉત્તરઅમથિથાયનહિએનોઉત્તરતો કૃપાકરિ
નેતમેજકરો પછેશ્રીજીમહારાજબોધ્યાજેજેમયમરાજાનુંજેરૂપતેપાપીજીવનેઅતિન્યાનકવિકરાલજણાયછેત
થામોટામોટાદાંતનેમોટુંમુખન્યાનંકદેવાયછે તથાકાજલજેવુંકાલુંનેપર્વતજેવુંમોટુંનેકાલજેવુંન્યાનકાવુંદુઃખ
રૂપદેવાયછે અનેપુણ્યવાદાજેજીવતેનેતોતેમરાજાનુંરૂપઅતિશેસુખદાઈવિધ્નુનાજેવુંજણાયછે તેમમાયાછેતજે
નગવાનથિવિમુખછેતેનેતોઅતિબંધનકરનારીછે નેઅતિદુઃખદાઈછે અનેજેનગવાનનાનગ્નછેતેનેતોએમાયાઅતિ
શેસુખદાઈછે અનેમાયાનાંકાર્યજેદ્રિયુંઅંતઃકરણનેદેવતાતેસર્વેનગવાનનીનગ્નિનેઅતિપુષ્ટકરેછે માટેનગવાન
નાનગ્નનેતોમાયાદુઃખદાઈનથીપરમસુખદાઈછે પછેમુક્તાનંદસ્વામિએપ્રશ્નપુછ્યોજેજ્યારેમાયાસુખદાઈછે તારેપરમે
શ્વરનોનગ્નહોયતેનગવાનનીમૂર્તિનેહૃદયમાંધારિનેનગ્નનકરવાવેસેછે તારેએનેઅંતઃકરણરૂપમાયાતેસંકલ્પવિક
લ્પરૂપેકરિનેકેમદુઃખઆપેછેપછેશ્રીજીમહારાજબોધ્યાજેજેનેનગવાનનુંમાહાત્મ્યસારિપેઠ્યેસમઠિનેઅતિશેદ્રઢન
ગવાનનોઆશ્રયહોયતેનેતોઅંતઃકરણરૂપમાયાછેતેદુઃખદેતિનથીઅનેજેનેએવાઅશ્રયમાંફેરહોયતેનેદુઃખદેછે જેમ
કાચોપોચોસત્સંગિહોયતોતેનેકુસંગિહોયતેદગાવવાનોઆગ્રહકરેપણ જેપાકોસત્સંગિહોયતેનેદગાવ્યાનીકોઈસાલ
ચ્યરાખેનહિ અનેતેનેસાંનગ્નતાંકોઈસત્સંગનુંઘસાતુંબોલીસકેનહીતેમજેનેએવોપરિપક્વપરમેશ્વરનોઆશરોથયોછે
તેનેદગાવ્યાનીસાલચ્યઅંતઃકરણરૂપમાયારાખેનહી અનેસાંમીતેનીનગ્નિમાંપુષ્ટિકરવાદાગે અનેજેનાજીવનેંબીષે
વાઆશરામાંકાંઈકાચ્યપહોયતેનેએમાયાદગાવેછેનેદુઃખદેછે અનેજ્યારેએનોએજોવેવિરિત્યેનગવાનનોપરિપક્વઆ

શ્રયકરશે તારેનેદુગાવ્યાનેઅર્થેનેપીડવાનેઅર્થેમાયાસમર્થનહિથાયમાટેનાંઉત્તરજીએ જેજેનેનગવાનનોએવો
પરિપક્વનિશ્ચયછે તેનેકોઈરિત્યેમાયાદુઃખદેવાનેઅર્થેસમર્થથાતીજનથી ॥ ૧૦ ॥
॥ ૧૧૮ ॥ સંવત્ ૧૮૭૭ નામાગશરવદિ ૮ આઠમ્યનેદિવસસ્વામિશ્રીસહજાનંદજીમહારાજગામશ્રી
સોયામધ્યેસુરાસ્વાચરનાદરબારમાંપ્રાતઃકાલનેસમે વિરાજમાનહતા અનેસર્વેશ્વેતવસ્ત્રધારણકર્યાંહતાં અનેપો
તાનામુખારવિંદનિઆગલ્યસાધુ તથાદેશદેશનાહરિન્નક્તનિસન્નાન્નરાઈનેબેઠિહતિ પછેશ્રીજિમહારાજનેશુકમુનિ
યેપ્રશ્નપુછ્યો જેશ્રીમદ્ભાગવતતથાનગવદ્ગીતાએઆદિકજેસતશાસ્ત્રતેથકિઅસત્પુરુષજેતેકેવિસમઝણ્યનુંગ્રહણક
રેછે તારેશ્રીજિમહારાજબોલ્યાજેનૌઉત્તરકરિયેછેયેજેઅસત્પુરુષનીએમસમઝણ્યછેજેઆવિશ્વનેવિષેસ્થાવરજં
ગમરૂપેવીજેસ્ત્રીપુરુષનિસર્વેઆકૃતિયુંતેજેતેવિરાટરૂપેવાજે આદિપુરુષનારાયણતેથકિમાયાયેંકરિનેઉપજીછે
માટેએસર્વેઆકૃતિયુંતેનારાયણનીજછે તેસારુજેમુમુક્ષુકલ્યાણનેહૃદયેતોહોયતેનેપ્રથમપોતાનુંમનવશકરવુંતેમનજે
તેસ્ત્રીયુંતથાપુરુષરૂપેવિઉત્તમનીચજેજેઆકૃતિયુંતેનીવિષેઆસક્તથાય તારેતેનેતેજઆકૃતિનુંમનનેવિષેધ્યાનકરવું
તોએનેસઘસમાધિથાય અનેતેઆકૃતિનેવિષેજોમનદોષનેકલપેતોતેમાંબ્રહ્મનિજાવનાલાવવીજેસમગ્રજગતતેબ્રહ્મ
છે એમવિચારકરિનેતેસંકલ્પનેઘોટોકરવોએવિરિત્યેજેસતશાસ્ત્રમાંથિઅનુચવનુંગ્રહણકરવુંતેઅસત્પુરુષનિસમઝ
ણ્યછેઅનેએમસમઝણ્યુંએનામનનોઅતિદુષ્ટનાવછે અનેએનુંફલઅંતકાલેધોરતમનરકછેનેસંસ્તિછે તારેવલ્લીશ્રી
જિમહારાજનેશુકમુનિયેપ્રશ્નકર્યોજેએસતશાસ્ત્રથકિસત્પુરુષજેતેકેવિસમઝણ્યનુંગ્રહણકરેછે તેકહો તારેશ્રીજીમ

હારાજબોદ્યાજેસતશાસ્ત્રનેવિષેજેપ્રશ્નનોઉત્તરકર્યોછે જેએકપુરુષોત્તમનારાયણવિનાવિજાજેશિવબ્રહ્માદિકદે
વતાતેનુંધ્યાનજેમોક્ષનેહોયતેનેકરવુંનહિ અનેમનુષ્યનેવિષેતથાદેવતાનેવિષે જેપુરુષોત્તમનારાયણનીરામ
કૃષ્ણાદિકમૂર્તિયુંતેનુંધ્યાનકરવું નેતેનેવિષેપણજેડાયાછે તેજેતેજેસ્થાનકમાંએરામકૃષ્ણાદિકઋગવાનનિમનુષ્ય
રૂપમૂર્તિયુંરહિછે તેસ્થાનકનેવિષેવૈકુંઠગોલોકશ્વેતદ્વિપ્રબ્રહ્મપુરણલોકનિઝાવનાકરેછે અનેતેલોકનેવિષેરયાજેપા
ર્ષદતેનિઝાવનારામકૃષ્ણાદિકનાપાર્ષદજેહનુમાનઉદ્ધવાદિકતેનેવિષેકરેછે અનેકોટિકોટિસૂર્યચંદ્રમાઘ્રિતેનાપ્ર
કાશજેવીપ્રકાશમાંનવિજેતેલોકનેવિષેરહિપુરુષોત્તમનારાયણનિદિવ્યમૂર્તિયું તેનીઝાવનાતેરામકૃષ્ણાદિકનેવિ
ષેકરેછે એવિરિત્યેજેસતશાસ્ત્રથકિસમઝણ્યનુંગ્રહણકરિનેદિવ્યઝાવેસહિતમનુષ્યરૂપઋગવાનનિમૂર્તિનુંધ્યાનકરે
છે તેનેઋગવાનનાઅવતારનીજેમૂર્તિયુંતથાતેવિનાનાજેઅન્યઆકારતેવેયનેવિષેસમપણુંથાયજનહિ અનેઋગવા
નનાઅવતારનીજેમૂર્તિયુંતેછેતોદ્વિઋજઅનેતેનેવિષેચારઋજાનિઝાવનાઅષ્ટઋજાનિઝાવનાકહીછે તેપણઋગવા
નનીમૂર્તિનેતેવિનાનાઅન્યઆકારતેવેમાંજેઅવિવેકીપુરુષનેસમઝાવથાયછેતેનિનિવૃત્તિનેઅર્થેકહીછે અનેજેવિ
ઋગવાનનીમૂર્તિપોતાનેમલિહોયતેનુંજધ્યાનકરવુંઅનેપૂર્વેઋગવાનનાઅવતારથૈગયાતેમૂર્તિનુંધ્યાનનકરવું અને
પોતાનેઋગવાનનીજેમૂર્તિમલિહોયતેનેવિષેજપતિવ્રતાનિપેઠેટંકરાવવીજેમપાર્વતીયેકહ્યુંછે જેકોટિજન્મલગરગ
ઢહમારિવરૂંશંત્રુકેરદુંકુમારિ એવિરિત્યેપતિવ્રતાપણાનિટંકતેપણઋગવાનનુંરૂપનેઅન્યજીવનુંરૂપતેવેનેવિષેઅવિ
વેકીપુરુષનેસમઝાવથાયછેતેનિનિવૃત્તિનેઅર્થેકહીછે કેમજેપોતાનેમલિજેમૂર્તિતેનેમુકીનેતેનાજપૂર્વેપરોક્ષઅવ

તારથયાછે તેનુંજોધ્યાનકરેતોતેજગવાનવિનાવિજાજેંદવમનુષ્યાદિકઆકારછે તેનુંપણધ્યાનકરેમાટેપતિવ્રતાના
 જેવિટેકકહિછે પણજગવાનનીમૂર્તિયુનેવિષેજેદનથિઆવિરિત્યેસત્પુરુષનીસમઝણછેમાટેજેસતશાસ્ત્રનુંશ્રવણક
 રવુંતેસતપુરુષથકિજકરવુંપણઅસતપુરુષથકિસતશાસ્ત્રનુંકોઈદિવસશ્રવણકરવુંનહિ ॥ ઇતિવચ
 નામૃતમ્ ॥ ૧૧ ॥ ॥ ૧૧૧ ॥ ॥ સંવત્ ૧૮૭૭ નામાગશરવદિ ૯ નવમીનેદિવસસ્વામીશ્રીસ
 હજાનંદજીમહારાજગાંમશ્રીલોયામધ્યેસુરાન્નકનાદરબારમાં રાત્રિનેસમેવિરાજમાનહતાનેગરમપોસનિરાતિડગ
 લોપેરિહતિનેવિજાંસર્વેશ્વેતવસ્થાધારણકર્યાંહતાં અનેપોતાનામુખારવિંદનિઆગલ્યપરમહંસનિસન્નાતયાદેશદેશ
 નાહરિન્નકનીસન્નાન્નરાઈનેવેઠિહતિ પછેશ્રીજીમહારાજેપ્રશ્નકર્યાંજેજગવાનનોનિશ્ચયવેપ્રકારનોછે એકસવિક
 લ્પનેવિજોનિવિકલ્પનેતેવેમાંપણઉત્તમમધ્યમનેકનિષ્ણાન્યપ્રકારનાજેદછે તેવેમલિનેછોજેદથયાતેનાંલક્ષણ
 પૃથક્પૃથક્કરિનેકહો પછેતેનોઉત્તરપરમહંસવતેથયોનહિ તારેશ્રીજીમહારાજવોલ્યાજેસવિકલ્પનિશ્ચયમાંકનિ
 જ્ઞેદતોજેજગવાનજેતેઅન્યમનુષ્યનિવરોચસ્થકામક્રોધલોન્નસ્વાદમાનણઆદિકનેવિષેપ્રવરતે ત્યાંસુધીતોજગ
 વાનનોનિશ્ચયરહેપણજોવધારોકરેતોનરહે અનેમધ્યમજ્ઞેદતોજેમનુષ્યથકિવમણાકામાદિકનેવિષેઅધિકપ્રવર
 તેત્યાંસુધીપણનિશ્ચયરહે અનેઉત્તમજ્ઞેદતોજેજગવાનગમેતેવુંતોચજાતિનીપેઠેઆચરણકરે તથામઘમાંસપરસ્ત્રી
 ક્રોધહિંસાહિંસાદિકગમેતેવુંઆચરણકરેતોપણસંશયથાયનહિ કેમજેજગવાનનેજેમજાણેછે જેજગવાન
 તોસર્વનાકર્તાછેનેપરમેશ્વરછેનેસર્વનાન્નોક્તાછે માટેજેજેક્રિયાપ્રવરતેછેતેઅન્વયપણનિયંતારૂપેકરિનેસર્વનેવિષે

रयाजं नगवानतेथ किजप्रवरतेछे तो एतो कांडक थो डो क एवी नी च जे वी क्रिया करिते एं करिने एमने कांड बाधन थि के
मजे एतो सर्वकर्ता छे ए विरित्ये नगवानने विषे सर्वेश्वर पणुं जां ए माटे एने उत्तम सविकल्प निश्चय वादो नगवद्रक्त
कहिये अने हवे निर्विकल्प मां क निष्ठु नक्त की यो तो नगवानने सर्व शुच अशुच क्रिया करता देखे तो पण एम सम ऊं जे
सर्व क्रियाने करे छे तो पण अकर्ता छे के मजे ए नगवान तो ब्रह्म रूप छे ते ब्रह्म के बुं छे तो आकाश निपेठे सर्व ने विषे रयुं छे ने
सर्व नि क्रिया उं ते ने विषे जथाय छे एवुं जे ब्रह्म पणुं ते नगवानने विषे जां ए जे मरा स पंचाध्यायी मां शु क जि प्रत्ये परी क्षित
राजा ये प्रश्न पुछ्यो जे धर्म रक्षक नगवान नो अवतार ते ए परदारानो संग के म क र्यो तारे ते नो उत्तर शु क जिये क र्यो जे
श्री कृष्ण तो अग्नी नां पेठे ते ज सी छे ते जे जे शु च अशु च क्रियाने करे छे ते सर्वे न स्म थै जाय छे ए विरित्ये नगवानने निर्ये प
एवा ब्रह्म रूप जां ए ते ने क निष्ठु निर्विकल्प निश्चय वादो कहिये अने श्वेत द्विप ने विषे रया जे षट् ऊर्मिये र हित एवा निरन्म
क्त जे वां पो ते थै ने वा सु देव नि उपासना करे ते ने मध्यम निर्विकल्प निश्चय वादो कहिये अने अष्टावरणे जुक्त एवां जे को
टि कोटि ब्रह्मांड ते जे अक्षर ने विषे अणु निपेठे जणाय छे एवुं जे पुरुषोत्तम नारायण नुं धाम रूप अक्षर ते रूपे पो ते र यो थ को
पुरुषोत्तम नि उपासना करे ते ने उत्तम निर्विकल्प निश्चय वादो कहिये तारे चैतन्या नंद स्वामिये पुछ्युं जे हे महाराज ए वि
रित्ये निश्चय ना जे द ते शां ए करिने थया छे पछे श्री जी महाराज बोल्या जे ज्यार मु मुक्षु प्रथम गुरु पास आवे तारे वक्ता जे
गुरु ते ने विषे देश काय संग दाक्षा क्रिया मंत्र शास्त्रादिक नु जे शु च अशु च पणुं तथा पो तानी जे श्रद्धा तनुं जे मंद ती क्षण पणुं
ते एं करिने एवा जे द पडि जाय छे माटे सारा देशादिक ने सेव वा तथा वक्ता पण सु धां शांत होय ने ते मां कोई दोष न होय ते स

मेतेयकीज्ञानसांज्ञलवुं तारेवलीचैतन्यानंदस्वामियेंपुछुंजेकदाचित्कोइकजोगेकरिनेकनिष्ठनिश्चयथयोहोयतेने
 पाछावलीउल्लुष्टनिश्चयथायकेनही तारेश्रीजिमहाराजवाढ्याजजांश्रोतानेउल्लुष्टश्रद्धाउपजंतथारुडादेशादीकप्रा
 मथाय तथाउल्लुष्टज्ञानवाढावक्तामलेतोसर्वोल्लुष्टनिश्चयथायनहितोजन्मांतरेकरिनेउल्लुष्टनिश्चयनेपांमे॥ ॥
 ॥ इतिवचनान्तं ॥ ॥ १२॥ ॥ १२० ॥ ॥ संवत् १८७७ नामागशरवदि १० दशमने
 दिवसप्रातःकालनेसमेश्रीजिमहाराजगांमश्रीलोयामध्ये सुराखाचरनादरवारमांढोलियाउपस्थविराजमानहता
 अनेमाथेधोलाफेंटाबांध्योहतो नेविजाधोलाफेंटानिबोकांनिवालीहति नेगरमपोसनिरातिडगलिपेरिहतिनेधोला
 खेसपेरयोहतोनेचोफालओढ्योहतो अनेपोतानामुखारविंदनिआगद्यपरमहंसनिसन्नातथादेशदेशनाहरिन्नक्त
 निसन्नाचराईनेबेठिहति पछेश्रीजिमहाराजेकल्युंजमोटारामोटारपरमहंसपरस्परप्रश्नउत्तरकरो तारेगोपाखानंद
 स्वामियेब्रह्मानंदस्वामिनेप्रश्नपुछुंजेकवोपुरुषहोयतेनेदेशकाद क्रियासंगादिकेकरिनेपराजवनथायनेकवोहोय
 तेनेयायअनेसांज्ञद्वयामांताएमआवेछे जेब्रह्मानेपणसरस्वतीनेदेखीनेमोहथयोनेशिवजिनेपणमोहनीनेदर्शनेक
 रिनेमोहथयोमाटेविचारिने उत्तरकरोकमजेएवामांढानेपणदेशकादादिकेकरिनेपराजवनथायनेछे पछेतनेउत्तर
 ब्रह्मानंदस्वामियेंकरवामांढ्योपणथयोनही तारेश्रीजिमहाराजवाढ्याजएनोउत्तरएछेजेनाडीप्राणसंकटाईनेनि
 विंकटस्थितियेंकरिने श्रीनारायणनाचरणारविंदमारयोहोयतांतुछजेवोजीवहोयतेनेपणदेशकादसंगादिकेक
 रिनेपराजवनथायनेएविरित्येब्रह्मादिकरयाहोयता तेनेपणपराजवनथायअनेएविरित्येस्थितितथईहोयनेदहमांव

तत्ताहोयतोविजाजीवनं पराञ्चवथायने एवामोटाजं ब्रह्मादिकर्तनं पणथायअने एमनहोयतो तत्सृष्टसृष्टसृष्टपुको
न्याखंडितधीः पुमान् कृपिनारायणमृतेयोषिन्मय्येहमायया ॥ ए० श्लोकनोअर्थठीकवेसेनहिमाटेने विषेरयाथकाता
एकनारायणकृपिनेपराञ्चवनथायनेविजोतोगमे एवामोटाहोयनेतेजोनारायणनाचरणारविंदनेविषनिमग्ननरहे
तातेनेपराञ्चवथायअनेजोनिमग्नरहेतो नथायएविरित्ये अमेअमाराअंतरमांअचक्षसिद्धांतकरिराख्योछे अनेतेजा
गवतमांकयुंछेजे ॥ एतदीशनमीशस्यप्रकृतिस्थोपितदुणैः नयुज्यते सदात्मस्थैर्यथाबुद्धिस्तदाश्रया तथाञ्चगवानेकयु
छेजे दैवीत्येषागुणमयीमममायादुरत्यया मामेवयंप्रपद्यंते मयामेतांतरंतिते एविरित्येमायायंकरिनेनिर्लेपपणुंतेए
कनारायणनेजछे अथवातेनारायणनेनिर्विकल्पपणुंतेपांम्याहोयतेनेपणपराञ्चवनथायअनेसविकल्पपणुंतेजोनारा
यणनेपांम्याहोयतोतेगमेतेवामोटाहोयतेनेपणपराञ्चवथाय अनेतारपछे नित्यानंदस्वामियेप्रश्नपुछ्यो जेहमहारा
जज्यांसुधिमुक्तुनेगुणनोसंबंधछेत्यांसुधितोतेनेदेशकाळादिकेकरिनेविपर्ययपणुंथायअनेनारायणछे ततो गुण
मांरयाथकादशकाळादिकेकरिनेपराञ्चवनेनपांमेएतोठिकपणज्यारएसर्वमुक्तुने गुणनोसंबंधनहोयनेनिर्गुणपण
करिनेअक्षरधामनेविषेरयाहोयअनेनारायणपणत्यांतिविजरित्येरयाहोयतेवारएसर्वचैतन्यमयछेनेनिर्गुणछेने ॥ म
मसाधर्म्यमागताः एविरित्येनारायणनासाधर्म्यपणानेपांम्याछेएवाजमुक्तअनेनारायणतेनेविषेकेमन्नेदसमऊवो
तारंश्रीजिमहाराजबोल्याजेजेमचंद्रमाछेनेताराछेतेमांनेदछेकेनहीजुवानेप्रकाशपणकरिनेसरखानथीअनेविंब
मांपणघणोनेदछे अनेमर्वऔषधीनुंपोषणतेपणचंद्रमावतेजथायपणविजंतारेनथायअनेरात्रिनाअंधकारतेपण

चंद्रमायेंकरिनेटलेपणतारायेकरिनेटलेनहीतेमनारायणतथामुक्तुंमांजेदछेअनेवडीजेमराजानेराजानाचाकरतेम
नुय्यजातियेंकरिनेसरखाछेपणराजानुंमामर्थ्यऐश्वर्यरूपलावण्यतातेसर्वोपरिछे अनेजेराजावतेथायतेचाकरवते
थायनहीमुळेएवढोमोठोहोयतोपणनथायतेमपुरुषोत्तमनारायणतेसर्वकर्ताछेसर्वकारणछेसर्वनियंताछे अनेअ
तिरूपवानछेअतितेजस्वीछे अनेअतिसमर्थछेनेकर्तुंमकर्तुंअन्यथाकर्तुंछेतेंजोपोतानिडछामांआवेतोएअक्षरधा
मनेविषेरयाजेमुक्ततेसर्वेनेपोतानातेजनेविपेक्षीनकरिनेपोतेंएकजविराजमानरहे अनेमुक्तोएसर्वमुक्ततेमणेसे
व्याथकाएमनिज्जक्तिनेअंगीकारकरेनेएसोताविराजमानरहेअनेजेअक्षरधामनेविपेक्षीतरयाछेतेंअक्षरनेपणक्षीन
करिनेपोतेंस्वराट्थकाएकलाजविराजमानरहे अनेपोतानेमनमांआवेतोएअक्षरधामविनापणअनंतकोटिमुक्तुंने
पोतानेऐश्वर्येंकरिनेधारवानेसमर्थछे जेमपृथुजगवानेपृथ्वीनेकयुंजेमाराधनुषथकीनिसरथांजेद्याणतेणेकरिनेतुं
नेमारिनेमारासामर्थ्येंकरिनेआसर्वजगतनेधारवानेहुंसमर्थछुं तेमएनारायणपोतानेऐश्वर्येंकरिनेसर्वोपरिवरतेछे
तेएनेनेविजाअक्षरादिकमुक्तुंनेसरखाकेछेतेंदुष्टमतवालाजाणवानेनेअतिपापिजाणवा अनेएनांदर्शनपणकर
वांनहीनेएविरित्यनीसमऊण्यवालांनांदर्शनकरियेतोपंचमहापापजवुंपापथाय अनेएनारायणनेलेईनेतोजेनेवि
षेमोक्ष्यपकहीयेतेनेविषेसंचवे अनेएनेलेईनेविष्णुब्रह्माशिवनारदसनकादिकएसर्वेनेजगवानेकेवायछे अनेउद्ध
वजिनेविषेएनारायणनेलेईनेउद्धवनेजगवानेकेवाय अनेहमणांआमुक्तानंदस्वामिजेवासंतनेविषेएनारायणने
लेईयेतोएमनेपणजगवानेजेवाकेवाय अनेएनारायणनेत्रिधाविनातोअक्षरनेपणजगवानेकेवायतोविजानी

शिवात्तकिंहीअने अपरिमिताधुवास्तनुचृतोयदिसर्वगताः एवेदस्तुतिनागद्यनोपणएजअर्थछे अनेजोएमनहोय
तोआआपणसर्वेछेयेतेआदेहयकीनोपांजेआत्मातेनेब्रह्मरूपजाणीयेछेये अनेज्ञानवैराग्यादिकसाधनयुक्तछेयेतो
पणएनारायणनेप्रसन्नकरवाने अर्थेरात्यदिवसउजागराकरियेछेयेनेकीर्तननामस्मरणतेताक्षीयुंवजाडीवजाडीने
हाथनीआगक्षीयुंफाटीजायएमकरियेछेयेतथाकथावार्त्तारात्यदिवसकरियेकरावियेछेयेतेजोएनारायणसरखाय
ईजवातुंहोयतोएवढोदाषढोशुंकरवाकरियेमाटेएनारायणजेवातोएकनारायणजछे पणबिजोकोईएजेवोथातो
नथीअने॥ एकमेवाद्वितीयं॥एश्रुतिनोपणएजअर्थछेजेएनारायणजेवातोएकनारायणजछेएमसर्वशास्त्रनोसि
द्धांतछेएविरित्येन्नक्तजननिशिक्षानेअर्थेश्रीजिमहाराजेवार्त्ताकरिनेपोतेतोसाक्षात्पुरुषोत्तमनारायणछे ॥ ॥
॥ इतिवचनान्तम् ॥ १३ ॥ ॥ १२१ ॥ ॥ संवत्
१८७७नामागशरवदि ११ एकादशीनेदिवसश्रीजिमहाराजगांमश्रीक्षोयामध्येसुराक्षकनादरवारमां द्वाक्षिया
उपस्थविराजमानहतानेमाथे धोखोफेंदोधारणकर्योहतोतथाधोक्षीचादरओढिहितथाधोखोखेसंपर्योहतोनेपां
तानामुखारविंदनिआगद्यपरमहंसनिसन्नातथा देशदेशनाहरिन्नक्तनीसन्नान्नराईनेवेठिहितपछेश्रीजीमहाराज
परमहंसप्रत्येयोख्याजेमोरेआचार्यथईगयाछे तेनेपृथक्पृथक्करुचिछेतेमांशंकरस्वामिनेअद्वैतज्ञानांशप्रधानजणां
यछे तथारामानुजनोएममतछेजेजीवमायानेपुरुषोत्तमएत्रएयेनित्यछेनेपुरुषोत्तमछे तेजीवमायानानियंताछेने
सर्वनाकारणछेनेपोतानाअक्षरधामनेविपेसदादिव्यआकारथकाविराजमानछे नेसर्वेजेअवतारतेतेनाछे एवाजे

પુરુષોત્તમનારાયણતેનિઉપાસનાજીવનેકરવી એવિરિત્યેરામાનુજનિસમઝણજણાયછેતથાવદ્વન્નાચાર્યનેકેવલ
 ન્નકિઉપસ્યનિષ્ઠાદુજાણાયછે અનેએસર્વેઆચાર્યેપોતાનાગ્રંથુંમાંપ્રસંગેકરિનેબિજીવાર્તાંડલિછેપણગમેતેવી
 રિત્યેકરિનેઅંતપોતાનિરુચિઉપસ્યજાયએમતેમનાગ્રંથુંનેવિપેતેમનાંવચનછે તેણેકરિનેતેમનોઅન્નિપ્રાયયથાર્થજા
 ણ્યામાંઆવેછે તેમઅમારિવાર્તાસાંનલોનેતમનેસર્વેનેઅમારીકેવિરુચિજણાયછેનેજેમસોયકેડેદોરોચાહ્યોજાય
 છેનેવલ્લીજેમમાલાનામણકાનેવિપેદોરોસુંસરોછેતેમઅમારિજેસર્વેવાર્તાતિમાંશોઅન્નિપ્રાયનિરંતરસુંસરોચાહ્યો
 આવેછે તેજેનેજેમજણાતોહોયતેતેમકહો તારેસર્વેમોટરાપરમહંસેજેનેજેમજણાંણુંતેણેતેમકહ્યું પછેશ્રીજિમહારા
 જબોદ્યાજેદ્યોઅમેઅમારોઅન્નિપ્રાયતથારુચિતેકહીયેએકતાંઅમનેએગમેછે જેક્રપમદેવનગવાનવાસુદેવસંઘા
 થેએકાત્મતાનેપાંમ્યાહતાતોપણજ્યારેસિદ્ધિયુંઆવિનેપ્રાપ્તથઈયું તારેપોતેનગવાનહતાતોપણબિજાત્યાગિનિશિક્ષાને
 અર્થેતેસિદ્ધિયુંનેગ્રહણનકરતાહવાતેશ્રીમદ્ભાગવતમાંકહ્યુંછે જેજાંગિસિદ્ધથયોહોયનેપોતાનુંમનવશથયુંહોયતો
 પણતેમનનોવિશ્વાસનકરવોત્યાંશ્લોકછે ॥ નકુર્યાત્કર્હિચિત્સર્વ્યમનસિત્યનવસ્થિતંયદ્વિસ્રંન્નાચ્ચિરાચ્ચિર્ણંચસ્કંદ
 તપશ્ચરમ્ ૧ ॥ નિત્યંદદાતિકામસ્પછિદ્રંતમનુયેઽરયઃ યોગિનઃકૃતમૈત્રસ્પપત્યુર્જાયંવપુંશ્વલ્લી ૨ ॥ એવિરિત્યેજેમન
 નાંવિશ્વાસનકરેતેવોત્યાગઅમનેગમેછે તથાઅમારામનમાંશ્વેતદ્વીપતથાવદરિકાશ્રમજેવોગમેછે તેવાબિજાલોક
 ગમતાનર્થાનેએમમનમારિછે જેશ્વેતદ્વીપનેવિપેતથાવદરિકાશ્રમનેવિપેજાડનેનિરન્નપણેરયાથકાતપકરિયેતેવદુઃમા
 રુંલાગેપણબિજાલોકુંમાંઅનેકપ્રકારનાવૈનવનોગવવાતેનર્થાગમતાતથાનગવાનનાજે ઘણાકઅવતારથયાછે

તેને એમ જાણીયે છે એ જ એ સર્વે અવતાર નારાયણના છે તો પણ તે અવતારમાં ક્રષ્ણ અને દેવ જીવ દુઃખ મે તથા તેથી ઉત્તરતાક
પિત્ર જીત તથા દત્તાત્રેય એ સરખા જણાય છે અને એ ત્રણે અવતાર કરતાં કોટિ ઘણું શ્રી કૃષ્ણને વિષે અમારે હેત છે ને એમ જા
ણીયે છે એ વિજા સર્વે અવતાર કરતાં આ અવતાર વધુ મોટો થયો ને વધુ સમર્થ છે અને એમાં અવતાર અવતારિ એવો ને દન
થી જણાતો અને વીજા જન્મ સ્થૂક સ્થૂકાદિક તે જગવાનના અવતાર છે પણ તેમાં અમારિ અતિ રુચિ નથી અને આ વિરિત્યે તો
અમારે ઉપાસના છે જે સર્વે થિ પર એક મોટો તે જનો સમૂહ છે તે તે જનો સમૂહ અધો ધ્વજ તથા ચ્યારે કોરે પ્રમાણે રહિત છે ને અ
નંત છે ને તે તે જના સમૂહના મધ્ય જાગને વિષે એક મોટું સિંહાસન છે ને તે નિ ઉપર અદિવ્ય મૂર્તિ એવા જે શ્રી નારાયણ પુરુષોત્ત
મ જગવાન તે વિરાજ માન છે ને તે સિંહાસન ને ચ્યારે કોરે અનંત કોટિ મુક્ત વેઠા થકા તે નારાયણનાં દર્શન કરે છે એવા જે મુ
ક્ત સહિત શ્રી નારાયણ તેને અમે નિરંતર દેખીએ છીએ અને તે જગવાનને વિષે તે જનું અતિ શોષણ છે તેણે કરિને જ્યારે એ સજા
સહિત તે જગવાનનાં દર્શન નથિ થાતાં તારે અમે ને અતિ શોક પૃથાય છે અને તે તે જનો સમૂહ તો નિરંતર દેખાય છે તો પણ એ
વિષે રુચિ નથિ અને જગવાનની મૂર્તિના દર્શન કરિને જ અતિ સુખ થાય છે અમારે એ વિરિત્યે ઉપાસના છે અને એ જગવાન
ને વિષે જન્મ કિંતો જે વીંગો પીયું ને હિતે વિગમે છે તે સારુ અમે સૌ માંણ સને જો તાર હીયે છે એ જે કોઈક કામી સિંહોય તેને પુરુ
ષને વિષે જે વું હેત હાય તથા કામી પુરુષને સ્ત્રીને વિષે જે વું હેત હાય તેને દેખીને એમ થાય જે એ વું હેત આપણે જગવાન માં હોય તો
ઠીક તથા કોઈકને પુત્ર માંધન માં વધુ હેત જણાય તેને દેખીને એમ થાય જે એ વું હેત આપણે જગવાન માં હોય તો ઠીક તથા
કોઈક ગાતો હોય તો તેને સાંજ સ્ત્રીને તેને પાસે કોઈ માંણ સને મોકલીએ અથવા અમે પંડે એ નિ પાસે જાઈએ ને જાણીએ જે એ

દુઠીકકરેછે અનેઅમારેસુવાંણયતોઆસાયેથાયછે જેજેમાંકામક્રોધલોચ્છવાદસ્રેહમાનઈર્ષ્યાદિંનકપટટ્ટિયાદિક
 દોષનહોયનેધર્મશાસ્ત્રમાંકયુંછે એવીરિત્યેધર્મપાલ્લતોહોયનેનગવાનનિનક્રિયેંજુક્તહોયતેસાયેજઅમારેબેઠાઉઠ્યા
 નીસુવાણથાયછે અનેએવાંનહોયનેતેઅમારેનેગોરેતોહોયતોપણતેનિસાયેસુવાંણથાયનહિતેનિતોઉપેક્ષારહેછે અ
 નેમોરેતોઅમારેકામિઉપરચબદુઃખઅન્નાવરેતો અનેહવેતોક્રોધમાનઈર્ષ્યાએત્રણજેમાં હોયતેઉપરચબદુઃખઅન્નાવરેહેછે
 કાંજેકામી હોયતેતોગૃહસ્થનીપઠેનિર્માનિથેનેસત્સંગમાંપડ્યોરેછે અનેજેમાંક્રોધમાનનેઈર્ષ્યાહોયછેતેતોસત્સંગમાં
 થિજરૂપાછાપડીજાતાદેખાયછે માટેએત્રણઉપરચબદુઃખદેરેછે તેમાનતેશુંતોજેમાનિહોયતેનેપોતાથિમોટોહોયતે
 નીઆગલ્યપણસ્તવ્યપણુંરહે પણતેનિઆગલ્યહલકોથેનેતેનિસેવામાંવરતાયનહી અનેએમવેંજેઅમારોઅન્નિપ્રાયતે
 થોડાકમાંલ્યોકહીયેજે જેવિરિત્યેશંકરસ્વામિયેઅદ્વૈતવ્રહ્મનુંપ્રતિપાદનકર્યુંછેતેનેવિપેતોઅમારેરુચિનથિ તથારા
 માનુજસ્વામિયેજેવીરિત્યેક્ષરઅક્ષરથકિપરજેપુરુષોત્તમનગવાનતેનુંનિરૂપણકર્યુંછે તેપુરુષોત્તમનગવાનનેવિપે
 તોઅમારેઉપાસનાછે તથાગોપીયુંનાજેવીતોએપુરુષોત્તમનગવાનનેવિપેઅમારેનકિછે તથાશુકજીનાજેવોતથા
 જહનરતનાજેવોતોઅમારેવૈરાગ્યછેનેઆત્મનિષ્ઠાછે એવિરિત્યેઅમારોઅન્નિપ્રાયતથારુચિછે તેઅમારીવાર્તાયેક
 રિનેતથાઅમેમાંન્યાજેઅમારાસંપ્રદાયનાગ્રંથતેણેકરિનેજોપૂર્વાપરવિચારિનેજુવેંતોજેબુદ્ધિવાનહોયતેનાજાંણ્યામાં
 આવેછેએવિરિત્યેપોતાનાનકજનનિશિક્ષાનેઅર્થેશ્રીજિમહારાજેવાર્તાકરિનેપોતેતોસાક્ષાતપુરુષોત્તમનારાયણછે
 ॥ઇતિવચનામૃતં॥ ૧૪ ॥ ॥૧૨૨॥ ॥સંવત્ ૧૮૭૭નામાગશરવદિ ૧૩ તેરગનેદિવસરાત્રિનેમમેશ્રીજિ

महाराजगामश्रीलांयामध्ये सुराक्षकनादरवारमांविराजमानहताअनेधोलाफेंढोमाथेबांध्याहतातथाविजेधोले
फेंढोकांनिवालिहतातथागरमपोसनिरातिडगलिपेरिहती तथाधोलाखेसपेरयोहतोनेधोलांचोफादनने धोलिपछे
डितेन्नेगांकरिनेआठ्यांहतांनेपोतानामुखारविंदनिआगव्यदेशदेशनाहरिन्नकनी सन्नातथापरमहंसनिसन्नाचरा
ईनेवेठिहतिपछे श्रीजिमहाराजरुपाकरिनेबोल्याजेआजीवछेतेअध्यात्मअधिन्नतने अधिदैवपणेकरिनेसर्वदेहमां
नखशिखापर्यंतव्यापिनेरयोछेअनेदेवतानेइंद्रियुरुपेकरिने जीवनुजोक्तापणुंछेपणदेवताइंद्रियुंथिपृथक्पणेजो
कानथो तारेनित्यानंदस्वामियेआशंकाकरिजेहेमहाराजतारेएमकेवायछेजेजीवजेतेसामान्यपणेसर्व देहमांव्या
पिनेविशेषपणेहृदयाकाशमांरयोछे तारेसर्वेठेकांणसरखुंजांणपणुंनथीजणातुंतेनुंकेमसमजवुं पछे श्रीजिमहारा
जबोल्याजेजंमसूर्यछेतेकिरणेकरिनेसर्वपदार्थमांव्यापिनेरयोछेपणआगव्यजेवुं पदार्थछेत्यांतेबोसूर्यनोप्रकाश
जणायछे केमजेकाचनोचूमिहोयतथास्वच्छनिर्मलपाणीहोयत्यांजेविरित्येसूर्यनोशुद्धप्रकाशजणायछे तेविरित्ये
पांणानीचूमिरेत्यनीचूमितथाडोढायलुंपाणीतेमांजणातो नथीएविरित्येसूर्यनाप्रकाशमांन्यूनअधिकपणुंजणाय
छेतेमएजीवइंद्रियुंअंतःकरणगोक्षकणसर्वनेविषेसमानपणेरयोछेपणइंद्रियोनेविषेस्वच्छपणुंछे मांतेनेविषेविशे
षप्रकाशजणायछे जुवानेनेत्रमांजेवुंतेजजणायछेतेवुंनककानमांकोईदिवसजणायछेनथिजणातुअनेच्यारअं
तःकरणनुंअतिस्वच्छपणुंछे तोत्यांजीवनोअधिकप्रकाशजणायछे अनेबीजांइंद्रियोमांन्यूनजणायछेपणजीव
तोसर्वदेहनेविषेसमानपणेरयोछे तारेब्रह्मानंदस्वामियेप्रश्नपुछ्योजेएजीवनेकेटलाकतोताराजेबोदेखेछे तथादि

વાનિજોત્યજેવોદેસેછે તથાવપોરિયાજેવોદેસેછે તેકેમસમઝવુંતારેશ્રીજિમહારાજબોલ્યાજેતોએમછેજેજેમજેને
અધિવિદ્યાછે તેનેનેત્રદ્વારાયેજીવનુંદર્શનથાયછેનેતેનેવિષેનગવાનનિમૂર્તિનેપણદેસેછે તેમજેનેઈંદ્રિદ્વારાલક્ષ્યયો
તેતેવોઆત્માનેદેસેછે જેમકાચનુંપુતલુંમનુષ્યનેઆકારેકચુંહોયતેનેજેજે અવયવતથામુવાલાતથાનાડીયુંતેસર્વે
કાચનાહોયનેતે પુતલાનિમાહેલીકોરેતેજનચુંહોયતેતેજદેસાયતેજેવોચુંગલીનોઅવકાશહોયતેપ્રમાણેદેસાયછે
પણસમગ્રનથિદેસાતું તેમજેજીવનુંસ્વરૂપજેણેજવુંદીઠુંછેતેતેવુંકેછે પણએનિનિરાવરણદ્રષ્ટિનથીથઈ માટેએનેજેવો
આત્માછેતેવોનથીદેસાતો અનેજ્યારેએનિનિરાવરણદ્રષ્ટિથઈનેઆત્માકારેથાયછે તારેઈંદ્રિયુંનાગોલકનાજેવિનાગ
તેએનિદ્રષ્ટિમાંનથિઆવતાનેજેવોઆત્માછેતેવોજણાયછે જેમજેઆકાશનિદ્રષ્ટિનેપાંમ્યોહોયતેનિદ્રષ્ટિમાંધિજાંચ્યા
રત્નતથાઆવતાંતેમજેનિનિરાવરણદ્રષ્ટિથાયછે તેનેગોલકઈંદ્રિયુંદેવતાઅંતઃકરણતેણેકરીનેજણાતાજેજીવનાપ્ર
કાશનાનેદેતેદ્રષ્ટિમાંનથીઆવતાનેજેવોજીવછે તેવોયથાર્થજણાયછે અનેનેદ્રષ્ટિવાલાનેજેવોછેતેવોનથીજણા
તોજેમકોઈંકેગાયનુંપુંછડુંદીઠુંકોઈંકેમુખદીઠુંકુરદીઠોપેટદીઠુંસ્તનદીઠોતેણેજેજેઅંગદીઠુંતેગાયનુંજદીઠુંછે પણજેવી
ગાયછેતેવોકોઈંયેદીઠિનથીનેએકઅંગદીઠુંમાટેગાયદીઠીપણકેવાય તેમઆત્માનાપ્રકાશનુંદર્શનજેટલુંજેનેઈંદ્રિયુંદ્વા
રાઅથવાઅંતઃકરણદ્વારાથયુંતેટલોતેઆત્મદર્શીકેવાયપણસમ્યક્આત્મદર્શનએનેકેવાયનહિ માટેઅમેતોએજીવને
વિષેએવિરિત્યેસામાન્યવિશેષપણુંકહીયેછેયે તારેનિત્યાનંદસ્વામિયેપ્રશ્નપુછ્યોજેહેમહારાજતમેજીવનેતોનિરાકારક
ત્યોતારેતેજીવનેવિષેનગવાનરયાછેતેપણઅત્રિંગપણેરયાછે કેમૂર્તિમાનરયાછેપછેશ્રીજિમહારાજબોલ્યાજેનગ

वानतोइंद्रियुंदेवताअंतःकरणेजीवएसर्वनाआश्रयपणेरयाछे तेश्रीरुघ्नजगवानेउद्धवजेगोपीयुंनेकेवराव्युंछे
जेइंद्रियुंअंतःकरणदेवतानेजीवतेनाआश्रयपणेकरिने तमारेसमीपेहुंरयोछुंजेमपंचमहान्नूतब्रह्मांडनेविषेरयांछेने
तेनातेजसर्वनादेहमांरयांछेतेमजेहुंआमथुरामांरयांछुं तेतोजेममहान्नूतविशेषपणेकरिनेब्रह्मांडनेविषेरयांछेतेमर
योछुंनेजेमएन्नूतजीवुनादेहुंमांसामान्यपणेरयांछे तेमहुंतमारेपासेरयांछुंअनेजेहुंदेखातो नथीतेतोतमाराचित्तनि
वृत्तिनामारेविषनिरोधथायतेनेअर्थेनथीदेखातोपणेरयांतोमूर्तिमानछुं तारेवलीनित्यानंदस्वामियेपुछुंजेहमहा
राजएन्नगवानइंद्रियादिकनाआश्रयपणेरयाछे तेपुरुषरूपकरिनेरयाछेकेअक्षररूपेरयाछेकेपोतेस्वयंपुरुषोत्तमप
णेरयाछे तारेश्रीजिमहाराजबोदयाजेजीवपुरुषअक्षरनेपुरुषोत्तमएसर्वेनुंतेजप्रकाशपणेतोसजातीछेमाटेएमना
प्रकाशनाजेदपाडवानेतांकोईसमर्थछेनही नेजेदतोअतिशेछेपणेतजेदनेदेखवानेकोईसमर्थनथीअनेजेनेएन्नग
वानरुपाकरेछेतेणेकरिनेतेनेप्रकाशमयएवोदिव्यदेहबंधायछे पछेतेएमजांछेजेआहुंछुंनेआपुरुषछेनेआअक्ष
रछेनेएसर्वेथिविलक्षणएवाआपुरुषोत्तमछे एविरित्येएसर्वेनेपृथक्पणेदेखेछेनेएमनाप्रकाशनेपणविलक्षणपणे
देखेछेपणबीजांतांकोईपृथक्देखवानेअर्थेसमर्थथायनहीमाटेएन्नगवानसुछेएरूपेकरिनेरयाछे पणपोतेजरयाछे
अनेवेदांतजेउपनिषदथायोगतथासांख्यएत्रण्यशास्त्रसनातनछेतेएश्रीरुघ्नपरमात्मानुंजवर्णनकरेछे तेएत्रण्य
शास्त्रनामततमनेअमेपृथक्पृथक्पणेकरिनेकहीयेतेसांज्ज्ञा तेमांजेसांख्यवालाछेतेतांचोविसतत्त्वनेकहीनेतेथि
परपचविसमापरमात्मानेकेछेपणजीवईश्वरनेपृथक्पणेनथीकेतातेनोएअभिप्रायछेजेतत्वछेतेजीवविनानांहोय

नही मां तत्त्वज्ञेनो तदात्मकपणेरयां जे जीवतेने तत्त्वरूप जकेछे पण तत्त्वथकि पृथक् न र्थाके ताअने जेम जीवने चो विस
तत्त्वरूप मानेछे ते मब्रह्मांडा निमानि जे ईश्वर तेने पण चो विस तत्त्वरूप मानेछे एविरित्ये जीव ईश्वर एवे यने तत्त्वरूप मानि
ने तत्त्वज्ञे जे एने गणेछे पण तत्त्वथि नो खान र्था गणताने पचवीस मापरमात्माने केछे एसांख्य नो मत छे पण एमन सम
ऊवुं जे जीव न र्था कां जे सांख्य वाक्षे षट् संपत्ति श्रवण मन निदिध्यासनादिक साधन कयांछे ते जीवने जकरवानां कयां
छे पछे ते साधने करिने विचारने पांमेने ते विचार करिने तत्त्वथकि पांते नो खो पडेने पोताने ब्रह्मरूप मानेने परमात्माने जे
एविरित्ये सांख्य मत छे ते मोक्ष धर्म मां शुक्र जी प्रत्ये नारद जी ये कयुं जे ॥ त्यज धर्म मधर्म च उच्चे सत्या नृते त्यज उच्चे सत्या
नृते त्यक्त्वा येन त्यज सित त्यज ॥ एनो एम अर्थ छे जे ज्यारे मुमुक्षु आत्म विचार करवा बेसे तारे तेने आडा जे धर्म रूप अथवा
अधर्म रूप सत्य रूप असत्य रूप जे जे संकल्प आवे तेनो त्याग करिनेने जे विचार करिने एने तजे छे ते विचारनो पण त्याग
करिने ब्रह्मरूपे रेवुं पण देहे करिने धर्म रूप नियमनो त्याग करवो कखो न र्थी ए श्लोक नो ए अर्थ छे अने योगवादा छे ते चो
विस तत्त्वने पृथक् गणेछे ने जीव ईश्वरने पचवीस माके छे ने परमात्माने छे विस माके छे अने विवेक करिने पच विस मा
ने तत्त्वथकी पृथक् समझिने तेने विषे पोता पणानी द्रढता मानिने चो विस तत्त्वनी जे वृत्तियुं तेनो पीं डिजाव करिने बला
कारे छुवीस माने विषे राखे पण विषय सन्मुख जावा देनहिने एम सम ऊं जे मारि वृत्ति जगवाने मुकिने बिजे ठकां ए जा
शेतो मुने संसृति याशे माटे अति आग्रह करिने इंद्रियुं अंतःकरण नी जे वृत्तियुं तेने जगवाने विषे राखे अने जे सांख्य वा
दा छे तेनो एम सम ऊं जे मारे इंद्रियो अंतःकरण जन र्थी तो जा शे कयां माटे पोताने ब्रह्मरूप मानिने निर्जयरहे छे अने जे यां

गवालोछेतेताडरताजरंछे जेमकोईकपुरुषनाहाथमांतेलनुंमाथाद्वगणचरेखुंपात्रहोयनेतेपुरुषनेपगथियानेउप
स्यउंचुंचढवुंहोयने बेकोरेथिउघाडितरवास्यवालापुरुषडराववानेउन्नारयाहोयनेतेतेलनेढलवादेवुंनहोयनेतेपुरुष
जेवांनयनेपांमेतेमयोगवालोविषयथकिबिनेन्नगवाननेविषेवृत्तियुंनेराखेछेएयोगनोमतछे अनेवेदांतजेउपनि
षदंतनोमतएछेजेसर्वनाअतिशेमोटाकारणएवाजेपुरुषोत्तमनारायणब्रह्मतेनुंजग्रहणकरिनेबिजासर्वेनेमिथ्यामा
नेछेजेमआकाशनिद्रष्टिनेजेपांम्योहोयतेबिजातत्वनेदेखेनहितेमएब्रह्मनेजेदेखतोहोयतेबिजाकोइनेदेखेनहिएविरि
त्येवेदांतनोमतछे ॥ इतिवचनान्तं ॥ १५ ॥ ॥ संवत् १८७७ नामागशरवदि १४

चौदशनेदिवससंध्याआरतिथयाकेडेश्रीजीमहाराजगामश्रीलोयामध्ये सुराचक्रनादरवारमांढोलीयाउपर्यविरा
जमानहतानेधोलोखेसपेस्योहतोतथागरमपोसनिरातिडगलिपेरिहति तथामायेधोलोफेंटोबांध्योहतोनेबिजेधोले
फेंटकरिनेबोकांनिवालिहतिनेपोतानामुखारविंदनिआगद्वयपरमहंसतथा देशदेशनाहरिचक्रनिसञ्चाचराईनेबेठि
हति पछेश्रीजिमहाराजबोदयाजेसर्वेपरमहंसपरस्परप्रश्नउत्तरकरोएमकहिनेपोतेजप्रश्नपुछ्यो जेजेनेवासनाकुंठि
तनथईहोयनेजेनेवासनाकुंठितथैगईहोयनेजेनेवासनानिर्मूलथैगईहोयतेनांशांखक्षणछे पछेमुक्तानंदस्वामियेएप्र
श्ननोउत्तरकरवामांढ्योपणथयोनहि तारेश्रीजिमहाराजबोदयाजेजेनिवासनाकुंठितनथईहोयतेनाइंद्रियुंनीवृत्ति
विषयमांचोटिजायतेपाछीविचारेकरिनेपणनिसरेनहि अनेजेनेकुंठितवासनाथईगईहोयतेनिवृत्तिविषयमांतका
दप्रवेशकरेनहिअनेकदाचितवृत्तिविषयमांप्रवेशकरिजायनेतेवृत्तिनेपाछिवालेतोतरतपाछिवलेपणविषयमांआ

सक्तथायनहि अनंजेनेवासनानिर्मूलथईगईहोयतेनेतोजाग्रतनेविषेसुषुप्तिनिपेठविषयनोअजाववरतेनेसारानर
साजेविषयतेवेयसमानपणेजणायनेपोतेगुणातीतपणेवरते तारेगोपादानंदस्वामियेंपुछुंजेवासनाकुठिततोहोय
पणतेमूलमांथिटविनथिजातितेनुंशुंकारणछे तारेश्रीजिमहाराजबोदयाजेएनोउत्तरएछेजेआत्मनिष्ठारूपएवुंजे
ज्ञानतथाप्रकृतिनांकार्यएवांजेपदार्थमात्रतेनेविषेअनासक्तिरूपएवोजेवैराग्य तथाब्रह्मचर्यादिकरूपजेधर्मतथा
माहात्म्येसहितएवीजेअगवाननिअक्तिएच्यारवांनांजेमांसंपूर्णहोयतेनेवासनानिर्मूलथईजायछे अनेएच्यारमांजे
टविन्यूनतारहेछेतेटविवासनानिर्मूलथातिनथि पछेश्रीजिमहाराजबोदयाजेएवोअमेप्रश्नपुछियेजेमुमुक्षुनेअगवा
ननिप्राप्तिनेअर्थेअनंतसाधनकरवानांकयांछे तेमांएकएवुंमोटुंकियुंसाधनछेजेणेकरीने सर्वदोषटविजायनेतेमां
सर्वगुणआवे तारेएप्रश्ननोउत्तरपरमहंसवतथयानहिपछेश्रीजिमहाराजेएनोउत्तरकरयो जेअगवाननुंमाहात्म्यजे
मकपिलदेवजियेंदेवहूतिप्रत्येकयुंछेजे॥मद्रयाद्वातिवातोयंसूर्यस्तपतिमद्रयात्॥एविरित्येअनंतप्रकारनामाहात्म्ये
सहितएविजेअगवाननिअक्तिजेनेहोयतेनादोषमात्रटविजायछे नेतेनेज्ञानवैराग्यधर्मएनहोयतोपणएसर्वेआ
वेछेमाटेएसाधनसर्वमांमोटुंछे ॥ अनेवद्विश्रीजिमहाराजेप्रश्नपुछयोजेजेकपटीहोयनेतेबुद्धिवालोहोयमाटेपोता
माकपटनेजणावादेनहितेनुंकपटकेईरित्येकलायतेकहो ॥ तारेएनोउत्तरब्रह्मानंदस्वामियेंकरयोजेजेनिबेठयकउठ्य
कतेजेसत्संगनोद्वेषीहोयनेसंतनुने अगवाननुंघसातुंबोद्धतोहोयतेपासेहोयतेणेकरिनेतेआलखायपण विजीरित्ये
तोनाआलखाय पछेएउत्तरनेश्रीजिमहाराजेमांन्यानेतपछेपोतेबोदयाजेएवानोसंगनकरतोहोयतांकेमकलीये तारे

બ્રહ્માનંદસ્વામિયેંકયુંજેકોઈકદેશકાલનુંવિશમપણુંઆવેતારેનુંકપટકલાઈજાયતારેશ્રીજિમહારાજેકથુંજેઠીક
 ઉત્તરકર્યો અનેવડીશ્રીજિમહારાજેપ્રશ્નપુછ્યોજેએવોકીયોએકઅવગુણછેજેજેએકરિનેસર્વેગુણમાત્રતેદોષરૂપથ
 ઈજાયછેતેકહો તારેશ્રીપાતદેવાનંદસ્વામીબોલ્યાજેજગવાનનાજ્ઞકનાજેદ્રોહકરેતેનાજેસર્વેગુણતેદોષરૂપથઈજાય
 છે પછેશ્રીજિમહારાજબોલ્યાજેઉત્તરપણસ્વરોપણઅમેતોએનોઉત્તરબિજોધાસ્યોછેજેસર્વેગુણેસંપન્નહોયનેજોજગ
 વાનનેઅલિંગસમઠતોહોયપણમૂર્તિમાનનસમઠેએમોટોદોષછેએકરિનેએનાબિજાસર્વેગુણદોષરૂપથઈજાયછેઅ
 નેવડીશ્રીજિમહારાજેપ્રશ્નપુછ્યોજેસંતનોઅન્નાવશાંણેકરિનેઆવેછેતેકહો પછેએનોઉત્તરપરમહંસેકરવામાંડ્યો
 પણથયોનહિ તારેશ્રીજિમહારાજેએનોઉત્તરકર્યોજેજેનેમાનહોયતેનેસંતનોઅન્નાવઆવેછે કેમજેજેમાનીહોયતે
 નોએવોસ્વન્નાવહોયજેજેપોતાનેવર્ણાણેતેમાંસોઅવગુણહોયતેસર્વનેપડ્યામુકીનેતેમાં એકગુણહોયતેનેબહુમાંનેઅ
 નેજેપોતાનેવર્ણાણેતોનહોયતેતેમાંસોગુણહોયતેસર્વનેપડ્યામુકીનેતેમાંકોઈકજેવોતેવોએકઅવગુણહોયતેને બહુ
 માંનિનેતેનોપ્રથમતોમનતથાવચનતેણેકરિનેદ્રોહકરેનેપછેદેહકરિનેપણદ્રોહકરેમાટેએમાનરૂપમોટોદોષછે અનેતે
 માનસમઠુમાંજહોયનેજોલામાંનહોયએમજાંણવુંનહી જોલામાંતોસમઠુંકરતાંયજાજુંહોયછે પછેમુક્તાનંદસ્વામિ
 યેંશ્રીજિમહારાજનેપ્રશ્નપુછ્યોજેહેમહારાજએમાનકેમટલે તારેશ્રીજિમહારાજબોલ્યાજેજગવાનનુંમહાત્મ્યઅતિ
 શેસમઠતોહોય તેનેમાનનઆવેકેમજેજુવોનેઉદ્ભવજીકેવાડાયાહતાનેનીતિશાસ્ત્રમાંકુશલહતાનેદેહેકરિનેરાજાજે
 વાહતાપણજોજગવાનનુંમહાત્મ્યસમઠતાહતા તોગોપીયુંનેવિષેજગવાનનોસંહજોઈનેતેનીઆગલ્યપોતાનુંમાનનર

युने एमबोदया जे एगोपीयुं नाचरण नीरज जेने अडती होय एवा जे ब्रह्मलता तण गुच्छ ते मांहे दोहुं कोई कथाउं अने तुल
 सिदास जीये कथुं छे जे तुलसी ज्या के मुखन से चूले ई निकसै राम तांके पग किपे हनीयां मेरे तन की चाम एम जेने चुले प
 ण नगवान नुं नाम मुख थिनि सरे तेने अर्थ पोताना शरीर नाच र्मना जोडा करा वि आपे तो जे नगवान नाच कहोय ने नग
 वाननुं निरंतर नाम स्मरण नजन कीर्तन वंदन करता होय ने जो नगवाननुं महात्म्य समज तो होय तो तेने आग ल्य शुं मा
 न रहे नजर हे माटे माहात्म्य समज तारे मान जाय छे पण माहात्म्य समज्या विना तो मान जातुं नथी ते सारु जेने मान टाल
 वुं होय तेने नगवाननुं ने संतनुं माहात्म्य समजवुं ॥ ॥ इति वचना मृतम् ॥ १६ ॥ ॥ १२४ ॥ ॥ संवत्
 १८७७ नामागशरवदि अमांसने दिवस श्रीजी महाराज गांम श्रीदोयामध्ये सुरा नक्तना दरबार मांढो लिया उपस्थ
 विराजमान हता अने मस्तक उपस्थ धोखो फेंटो बांध्यो हतो ने बिजे धोले फेंटे करि ने बोकांनी बाहि हति तथा गरम पोसनी
 राति डगली मांहे ली कोर धोले अंगर खे सहित परिहति तथा धोखे सपेस्यो हतो तथा चो फाद ओढि ने ते उपस्थ पीलिर जा
 इ ओढि हति अने पोताना मुखार विंदनि आग ल्य मुनि नि सजात था देश देश ना हरि नक्तनि सजा नराई ने बेठि हति ए वि
 रित्ये श्रीजि महाराज प्रसन्न थकारा त्रिने समे विराजमान हता पछे श्रीजि महाराज पोतानि मेले बोदया जे जुवाने न
 गवान नीमायानुं बल के वुं छे जेणे करि ने विपरित पणुं घणुं थाय छे के मजे प्रथम के वो सारो जणा तो होय ने पछे अति शे
 नुं डो थई जाय छे एम कहि ने पछे वलि परम हंस प्रत्ये बोदया जे आज तो प्रश्न पुछो तो वार्ता करिये तारे नित्यानंद स्वामिये
 पुछ्युं जे हे महाराज प्रथम सारो होय ने स्तुति करतो होय ने तेनां तपाछो निंदा करवामां डे छे माटे सुजे एवो देश काद क्रिया

संगविशमथायतोपणसारेनसारंजरहेपणकोईरित्येविपरीतमतिथायनहितेशांणंकरिनेथाय तारेश्रीजिमहारा
जबोदयाजेजेनेदेहनोअनादरहोयनेदृढआत्मनिष्ठाहोयनेपंचविषयमावैराग्यहोय अनेजगवाननोमाहात्म्येसहि
तयथार्थनिश्चयहोयएवानेसुखेएवुं देशकालादिकनुविशमपणुंथायतोपणएनिमतिअवस्थिथायनहि अनेजेदेहा
न्निमानिहोयनेपंचविषयनोअतिशयअज्ञावनथयोहोयतेनेज्यारसंतएविषयनुखंडनकरे तारेतेसंतमोटेराहोयतेनोप
णअज्ञावआवेनेजगवाननोपणअज्ञावआवे अनेजगवाननोतोयथार्थनिश्चयहोयतोपणजोपंचविषयनोअत्यं
तअज्ञावनथैगयो होयनेतेनिआसक्तिहोयनेतेविषयनुमुक्तानंदस्वामिजेवाखंडनकरे तोतेनुंमाथुंशस्त्रेकरिनेमुका
वीदेएवोद्रोहकरे पछेवलो नित्यानंदस्वामियेपुछुंजेकोईकनेदेहान्निमानतथापंचविषयनीआसक्तिहोयतोपणते
सत्संगमांनभ्यांजायछेतेकेमसमऊवुं तारेश्रीजिमहाराजबोदयाजेएनेज्यांसुधीकोईकधकोनथीलागोत्यांसुधी
नज्योजायछे पणज्यारेकोईकमोटासंतअथवाजगवानतेमाननेखोदशेतथास्वाददेहान्निमानलोचकामक्रोधएने
खोदशे तारेएनेजरुरतेसंतनोअज्ञावआवशे तारेएजरुरसंतनोद्रोहकरशेनेसत्संगमांथिविमुखथाशेजेमसर्पेलाख
नांखिहोयएवुंजे दुधसाकरतेनेजेणपीधुहोयनेतेजीवेछे तोपणतेघडीवेघडीमांसांजसवारैआजकाद्वयजरुरमरना
रोछे तेमजेदेहान्निमानिछे तेमहिनेबेमहिनेवरसेवेवरसेदशवरसेदेहमुक्यासमेदेहमुकीनेज्यारे तारेपणएजरुरसंत
नोअज्ञावलेईनेपडीजाशे अनेजेनेदेहान्निमाननहोयनेएमसमऊतोहोयजेअंतःकरणइंद्रियोनोप्रकाशकनेजेणंकरि
नेदेहचालेहालेछे एवोजेसत्तारूपआत्मातेहुंछुतेहुंधनस्त्रियादिककोईपदार्थकरिने सुखिथाउंएवोनथीनेएपदार्थ

નમસ્તેતેણકરિનેદુઃખીથાઉંએવોનથીએમદ્રઢસમઝણ્યજેનેહોયતેનેસંતગમેતેવિરિત્યેપંચવિષયનુંખંડનકરે તથાદેહા
ત્રિમાનનુંખંડનકરેતોપણતેસંતનોઅન્નાવકોઈરિત્યેઆવેનહિ નેતુછપદાર્થસારુસંતસાથેબચેડોથાયનહિનેઆંટિપ
ણપડેનહિ પછેનિત્યાનંદસ્વામિયેપુછ્યુંજેનેપંચવિષયનોઅન્નાવહોયતેકેમજણાય તારેશ્રીજીમહારાજબોલ્યાજે
જેનેવિષયનોઅન્નાવહોયતેએમજણાયજે જ્યારેકાંઈસારુંઆવાનુંઆવે તારેતેનેઆપણજેમજેવુંતેવુંઆતોહોયનેતે
માંઆનંદહોયતેવોઆનંદરહેનહિમુઝાઈજાય અનેદુગડાંજેવાંતેવાંજાડાંપેરતોહોયતેમાં આનંદહોયતેવોઝીણાંદુ
ગડાંપેરવાંપડેતેમાંઆનંદનરહેનેમનમુઝાય તેમજસારિપથારિહોયઅથવાકોઈકમાનદેહત્યાદિકજેજેસારાપદાર્થ
નોજોગથાય તારેતેમાંતેનુંમનમુઝાયપણતેમાંકોઈરિત્યેઆનંદપામેજનહી તારેતેનેએમજાણીયેજેએનેવિષયનેવિષેઅ
ન્નાવહે પછેમુક્તાનંદસ્વામિયેપ્રશ્નપુછ્યોજેહેમહારાજએપંચવિષયનોઅન્નાવકેમથાય તારેશ્રીજીમહારાજબોલ્યા
જેવિષયનોઅન્નાવથયાનુંમુખ્યસાધનતોપરમેશ્વરનુંમાહાત્મ્યછેનેતે પછેઆત્મનિષ્ઠાનેવૈરાગ્યછેતેમાહાત્મ્યતેશુંતોજે
જગવાનનોધીકેકરિનેદ્રવરસેછેસૂર્યઅગ્નિચંદ્રમાપ્રકાશકરેછેપૃથ્વીસર્વનેધારીરહીછે સમુદ્રમર્યાદાનથીલોપતા
ઔષધીઓઋતુનેપાંમીનેફલેછે અનેજેજગવાનજગતનિઉત્પત્તિસ્થિતિપ્રલયનેકરેછે અનેજેનિશક્તિકાલેછેમાયા
છેપુરુષછેઅક્ષરછે એવિરિત્યેજેજગવાનનીમોઢ્યપનેસમઝતોહોયતેનેજગતમાંએવુંશુંપદાર્થછેતેવંધનકરેતેકામલો
અક્રોધમાનદરપાસ્વાદસૂક્ષ્મવસ્ત્રધનસ્રીતથાજેપંચવિષયસંબંધિપદાર્થતે એનેકોઈવંધનકરેનહિકાંજેએણેતાંસર્વ
નુંપરિમાણકરિરાહ્યુંછે જેજગવાનતેઆબાછે નેઆવોએજગવાનનાજનસ્મરણકથાવાર્તાનેવિષેમાલછે અને

અક્ષરતેઆવાંછેનેઆવુંએઅક્ષરસંબંધિસુખછે તથાગોલોકવૈકુંઠશ્વેતદ્વિપસંબંધિસુખતેઆવુંછે તથાપ્રકૃતિપુરુષસં
બંધિસુખતેઆવુંછે અનેબ્રહ્મલોકસંબંધિસુખતેઆવુંછે નેસ્વર્ગનુંસુખતેઆવુંછેતથારાજ્યાદિકનુંસુખતેઆવુંછે એવિ
રિત્યેએસર્વનાસુખનુંઅનુમાનકરિને અનેજગવાનનાસુખનેસર્વથિઅધિકમાંનિનેજેજગવાનને વિષેજોડાંણોહોયતે
નેએવોકીયોપદાર્થછે તેજગવાનનાચરણારવિંદથિપાડેકોઈનપાડેજેમપારસમણિહોયતે કોઈકલોઢાનેઅડીનેતેનું
સોનુંથયુંતેસોનુંપાછુંપારસમણિનુંકચુંપણલોઢુંથાયનહીતેમએવુંજેણેજગવાનનુંમાહાત્મ્યજાણ્યુંછે તેજગવાનનો
પાડ્યોપણતેજગવાનનાચરણારવિંદથિપડેનહિતોશુંવિજેપદાર્થકરિનેએપડેનપડે અનેએજગવાનનેજજતાહોયએવા
જેસંતેતેનુંપણએવદુમાહાત્મ્યસમજેજે એવામોટાજેજગવાનતેનાસાક્ષાતુપાસકએસંતછે માટેએવદુમોટાછે જેમઊ
દ્વવપોતેકવામોટાહતા પણજોઆવિરિત્યે જગવાનનુંમાહાત્મ્યસમજતાહતા તોપોતાનેકાંઈડાપણનુંમાનનરયું ને
ગોપીયુંનાચરણનીરજનેપાંમવાનેહૃદયાનેવ્રક્ષવેલીનોઅવતારમાગ્યોકેમજેએવામોટાજગવાનજેનામાર્ગને વેદની
શ્રુતિસ્વોલેછે તેજગવાનનેવિષેએગોપીયુંનિપ્રીતિઅતિશેજાણિતેમએવાજગવાનનાસંતહોયતેનેઆગદ્યમાનકેમરહે
નેતેનેનમાયકેમનહીતેનેઆગદ્યતોદાસાનુદાસથૈનેરવાયને પાંચપાંચલાસડાંમારેતોપણખમેનેએમસમજેમારાં
મોટાંજાગ્યથયાંજેએવાસંતનોહું તિરસ્કારસહુંછુંનહિતોપ્રારબ્ધવશથૈનેવાયડીછોકરાંનાતિરસ્કારસેહેવાપડતતથા
માયાપનાતથારાજાના તિરસ્કારસેહેવાપડતઅનેપ્રારબ્ધવશથૈનેડોડીનિજાજિખાવીપડત તથામોઘ્યસ્વોદિનેલા
વિપડત તેકરતાંઆસંતનેસંગેરહિનેહું નિઃસ્વાદિવર્તમાનપાણુંછુંતેમારાંમોટાંજાગ્યછે અનેપ્રારબ્ધવશથૈનેજેવાંતેવાં

वसतथाचींथरांपेरवांपडततेकरतांआसंतनेसंगेरहिनेहुंगोदडीआहुछुंतेएमारांमोटांजाग्यछे अनेसंतनीसजामां
 जायछेनेपोतानेमानजडतुंनथि तारेएसंतनांअवगुणलेछे तारेएनेसंतनीमोठ्यपजांएयामांआविनथि नहितोअव
 गुणलेतनहिजेममुमईनोगवंडरसाहेबखुरसीनांखीनेवठाहोयनेतेनिसजामां कोईगरिवमांएसजायनेतेनेखुरसी
 ननांखीदेनेआदरकोईनकरे तारेकांईएनेतेइंगरेजउपस्थधोखाथायछे नेकांईतेनेगावदीधानुंमनमांथायछेदेशमा
 त्रपणथातुंनथी शामाटेजेएइंगरेजनीमोटाईजांणीछेजेएतोमुलकनोपाछ्याछेनेहुंतोकंगालछुं एवुंजांणीनेधोखा
 थायनही तेमजोसंतनीमोटाईजांणीहोयतोतेसंतगमेतेवांतिरस्कारकरेतोपणधोखाथायनही नेजेटलोलेएटलोपो
 तानोअवगुणतोलेपणसंतनांअवगुणतोकोईरित्येलेजनही माटेजेनेजगवाननुंनेसंतनुंमाहात्म्यसमजांणुछे तेनां
 पायोसत्संगमांअचलछेअनेजेनेमाहात्म्यनथीसमजाणुतेनोविश्वासनही ॥ इतिवचनामृतं ॥ ॥१७॥
 ॥१२५॥ ॥ संवत् १८७७ आषाढ शुद्ध १ पडवानेदिवसरात्रिनेसमेस्वामीश्रीसहजानंदजीमाहाराजगामश्रीलो
 यामध्ये सुराज्जनादरवारमांढोलियाउपस्थविराजमानहता अनेमाथेधोखोफेंटोवांथ्योहतोनेविजेधोलेफेंटेकरि
 नेबोकांनिवालिहति तथागरमपोसनिरातिडगलीपेरिहति तथाचोफावेसहितरजाईओदिहति तथाधोखोखेसपेस्थो
 हतो अनेपोतानामुखारविंदनिआगद्वयपरमहंसनिसजातथादेशदेशनाहरिज्जकनिसजाजराईनेवेठिहति तेसमय
 मांसंध्याआरतीतथास्तुतिपरमहंसकरिरयापछे श्रीजिमहाराजेकल्युंजेकीर्तनगाओपछेवांजिजवजाडिनेमुक्तानं
 दस्वामिआदिकपरमहंसकीर्तनगायाने पछे श्रीजीमाहाराजबोदयाजहवेकीर्तनराखोहवेतो अमेवार्ताकरशुंनेअ

मेआवातकरिये तेमांजेनेआशंकाउपजेतेपुछज्योएमकहीनेबोदयाजे नगवाननोनिश्रयथावांतेसौथिमहाकठण
छेनेनिश्रयनीवार्ताअतिअटपटिछे माटेकेहेतेवीकलागेछे जेशुंजाणीयेवातकरियेनेतेमांथिकोईनेअवबुं पडेनेतेणे
जेपोतानाअंगनिद्रताकरिहोयतेअंगआवातेकरिनेत्रुटिजायतोतेमुखगेथिजायने एवातकस्याविनापणचाखतुंन
थी अनेएवातजोसमऊतांनआवडेतोदूषणपणघणांआवे अनेआवातसमऊनेहियांहांलगणतेनानिश्रयमांपण
काच्यपघणीरहेछे तेसारुवातकरीयेछैये जेनगवानेवाराहनांदेहधास्योतेचुंडनुरूपतेअतिकुरूपकेवायतथामच्छा
वतारधास्योतारेमाछलाजेवुंजरूपहतुंतथाकच्छावतारधास्यो तारेबिजाकाच्छाजेवुंजरूपहतुंतथानृसिंहावतार
धास्यो तारेवाघनाजेवुंनयानकरूपहतुं तथावामनावतारधास्यो तारेतेवामनरूपनाहाथपगटुकानेकेअधींगीनेश
रीरधींगुं एवाटुंकडाहतातथाव्यासावतारधास्यो तारेतेव्यासकाडाहतानेशरीरमांमुवालाघणाहतानेशरीरगंधातुंह
तुंड्यादिकजेनगवानेआरुतियुंधारणकरीहति तारेतेनेतेकाळेजेजेमद्यातेमणेतेवातेवारूपनुंध्यानकरुंछे अनेते
ध्यानेकरिनेतेतेनगवाननारूपनेपांम्याछे तेमांजेवाराहनेमद्यातेशुंधामनेविषेनगवाननेवाराहरूपजदेखेछे अने
मच्छजानेमद्यातेशुंधामनेविषेमच्छरूपजदेखेछे अनेकूर्मनेमद्यातेशुंधामनेविषेकूर्मरूपजदेखेछे अनेनृसिंहने
मद्यातेशुंधामनेविषेनृसिंहरूपजदेखेछे अनेहयग्रीवनेमद्यातेशुंधामनेविषेघोडारूपजदेखेछे अनेजेणेवराहनेप
तिचावेनज्यातेशुंचुंडण्यथईनेसखाचावेनज्यातेशुंचुंडथयोअनेमच्छनेपतिचावेनज्यातेशुंमाच्छलीथईनेसखा
चावेनज्यातेशुंमाच्छलोथयोनेकूर्मनेपतिचावेनज्यातेशुंकाच्छबीथईनेसखाचावेनज्यातेशुंकाच्छबोथयो अने

નૃસિંહનેપતિનાવેનજ્યાતેશુંશીંહણથઈનેસલાનાવેનજ્યાતેશુંવાઘથયા નેહયગ્રીવનેપતિનાવેનજ્યાતેશુંધોડીથઈ
નેસલાનાવેનજ્યાતેશુંધોડાથયા માટેજોનગવાનનુંમૂલરૂપવારાહાદિકજેવુંજહોયતોતોતેતે અવતારનાનક્તુંનેતે
નાધ્યાનેકરિને તદાકારપણુંથાયતારેતોકયુંતેમજથયુંજોઈયેપણેવાતેમનથી તારેતમેકેશોજેતેનગવાનનુંકેવું
રૂપછેતોકહિયેછેયેજેનગવાનતોસચ્ચિદાનંદરૂપછે નેતેજાંમયમૂર્તિછેઅનેજેનાએકએકરોમનેવિષે કોટિકોટિસૂ
ર્યજેવોપ્રકાશછેનેકોટિકામદેવનેપણેલજાપમાટેવાતેનગવાનરૂપાલાછે અનેઅનંતકોટિબ્રહ્માંડનાપતિછેરાજા
ધિરાજછેસર્વનાનિયંતાછે સર્વનાઅંતર્યામિછેઅનેઅતિશેસુખસ્વરૂપછે નેજેનાસુખનિઆગદ્યઅનંતરૂપવાનસ્ત્રીયું
નેજોયાનુંજેસુખતેતુછથઈજાયછે અનેઆલોકપરલોકસંબંધિજેપંચવિષયનાંસુખતેનગવાનનિમૂર્તિનાસુખઆ
ગદ્યતુછથઈજાયછેએવુંનગવાનનુંસ્વરૂપછેતેસ્વરૂપસદાદ્વિન્નુજજછે નેપોતાનિહિછાયેકરિનેક્યારેકચતુર્નુજપણજ
ણાયછેઅષ્ટન્નુજપણજણાયછે નેસહસ્રન્નુજપણેદેવાયછે નેતેજનગવાનમન્દ્રકન્દ્રવારાહાદિકરૂપનેતથારામક
ષ્નાદિકરૂપનેકોઈકકાર્યનેઅર્થેધારણકરેછેપણજેપોતાનુંમૂલરૂપછે તેનેતજિનેએઅવતારનુંધારણનથીકરતાતે
જનગવાનપોતેઅનંતેશ્વર્યનેઅનંતશક્તિસોંતાજમન્દ્રકન્દ્રાદિકરૂપનેધારણકરેછે અનેજેકાર્યનિમિત્તજેદેહનું
ધારણકર્યુંહોયતેકાર્યથઈરહેછે તારેતેદેહનોત્યાગપણકરેછેતેનાગવતમાંકહ્યુંછે ॥ નૃનારઃક્ષપિતોયેનતાંતનુંવિ
જહાવજઃ॥ કંટકંકંટકેનૈવદ્વયંચાપીશિતુઃસમમ્ ॥જેજેદેહકરિનેનગવાનેપૃથવીનોનારડતાસ્યોતથાજીવુંનેદેહાન્નિ
માનરૂપીજેચૈતન્યમાંકાંટોચુંચીરદ્યોતોતેનેકાઠીનેનેકાઠવાનાકાંટારૂપજેપોતાનોદેહતેનેપણત્યાગકર્યો અનેરાક્ષ

व० मृ०
॥ ७० ॥

सनेमारवानेअर्थेअगवानेनृसिंहरूपधारयुनेपछे तेकार्यनेकरिनेपछेतेदेहनोत्यागकरवानेइच्छापणतेसिंहेकोण
मारेपछेपोतानीइछायेकरिने कायूरूपशिवतेशरअनुरूपधारिनेआव्याने नृसिंहेनेनेसरअनेयुद्धथयोपछेवेयजणे
देहमुक्योतेणेकरिनेशिवशरअेश्वरमहांदेवथयाने नृसिंहजीयेदेहमुक्योतेनारसिंहीशिलाथईमाटे चित्रामणमांज्यां
ज्यांमच्छकूर्मादिकअगवाननाअवतारनांचित्रामणकरेछे त्यांत्यांथोडोकमच्छकच्छादिकनोआकारकरीने पछे
तेउपस्थशंखचक्रगदापद्मवैजयंतीमाळापीतांबरवस्त्रकीरिटमुगटश्रीवच्छनुचिन्हइत्यादिक चिन्हेसहीतअगवाननी
मूर्तिनेदेखेछे तोजोअगवाननुरूपअनादिएवुंजछेअनेश्रीकृष्णअगवानेप्रथमजन्मसमयमांवसुदेवदेवकीनेचतु
र्भुजरूपेदर्शनदीधुनेअकूरनेचतुर्भुजरूपेदर्शनजलनेविषे दीधुंतथारुकमणीनेमूर्छाआवीतारेपणचतुर्भुजरूपेदर्श
नदीधूंअनेअर्जुनेपणएमकयुंजे॥तेनैवरूपेणचतुर्भुजेनसहस्रबाहोअवविश्वमूर्त्ति॥ माटेअर्जुनपणचतुर्भुजरूपदेख
ताअनजादवास्थलीकरीनेपीपलानीहेठेश्रीकृष्णअगवानवेठाहतातेसमयमां उद्धवजीयेतथामैत्रेयऋषीयेअगवा
ननुरूपचतुर्भुजशंखचक्रगदापद्मपीतांबरसहितदीठुं अनेश्रीकृष्णअगवानतोशामहतानेतेनुरूपतोकोटिकामनेद
जापमाडेएवुंकयुंछे माटेएवामनुष्यजेवाजणायछेतेनेविषेजपूर्वेकयोएवोप्रकाशनेसुखतेसर्वेयंछेतेजेनेध्यान
धारणासमाधिनुंअंगहोयतेनेएनीएमूर्त्तिछे तेजकोटिकोटिसूर्यनाप्रकाशेजुक्तदेखायछेपणमशाददीवानुंकामप
डतुंनथीअनेएवोप्रकाशएअगवाननेविषेछे नेतेनथीदेखातोतेतोएअगवाननीएवीइछाछेअनेएअगवानइछेजेए
वोप्रकाशवानहुंआअक्तनेदेखाउंतेतेप्रकाशेजुक्तएवीएजमूर्त्तिनेदेखेछे माटेजेनेअगवाननोनिश्चयहोयतेतोएम

दोया०
१८

॥ ७० ॥

समंजसं गोलोकवैकुण्ठश्च तद्दीपब्रह्मपुर एव धामनां जं ऐश्वर्यसमृद्धितथापार्षदं तं सहितं एनगवान्छे ने एमनी सेवाना
करतव्रतोराधिका लक्ष्मी आदिकछे एवापरमन्नावे सहितं नगवानने देखेछे ने जेमूढछे तेमांणसजेवा देखेछे ते श्रीरु
ध्न नगवाने गीता मां कल्युंछे॥ अवजानंति मां मूढा मानुषीं तनुमाश्रितं परं न्नावमजानंतो मम नूतमहेश्वरं॥ माटे जेमूढ
छे ते नगवानना एवापरमन्नावने जां एयाविना नगवानने विषे पोताना जेवामनुष्यना न्नावने परेछे ते मनुष्यन्नाव
तेशुं तो कामक्रोधलोभमोहमदमत्सर आशादृष्ट्यादिक अंतःकरणना न्नावछे तथा हाडचां ममलमूत्रादिक त
था जन्ममरणबालयौवनवृद्ध ए सर्वे देहना न्नावछे इत्यादिक जेमनुष्यन्नाव ते सर्वे न्नावने नगवानने विषे परेछे मा
टे एवा न्नावनो परठनारो जे होय तेने नगवानना निश्चय जेवुं जणायछे तो पण तेनो निश्चय काचोछे ने एजरुरसत्संग
मां थिपडुशे अने एनगवानतो परमदिव्यमूर्ति छे ने नगवानने विषे तो एमनुष्यन्नावनो लेशनथी माटे एनगवानमां
थि मनुष्यन्नावने टाळिने देवन्नावलाववो पछे ब्रह्मादिकनो न्नावलाववो पछे प्रधानपुरुषनो न्नाव आवे पछे प्रकृति
पुरुषनो न्नाव आवे पछे अक्षरनो न्नाव आवे पछे अक्षरातीत एवा पुरुषोत्तम तेनो न्नाव आवेछे जेम ब्रजनागोपने आ
श्वर्यरूप श्रीरुध्न नगवाननां चरित्र देखिने प्रथमतो देवन्नाव आव्यो पछे गर्गाचार्यना वचनने संचारिने नारायणनो
न्नाव आव्यो पछे एमकयुं जेतमे तो नारायणछो माटे अमने तमां रुधाम देखेवाडो तारे अक्षरधाम देखेवाडुं एविरित्ये न
गवानने विषे जेने दिव्यन्नावछे तेने पुरो निश्चय जां एवां अने एमं कछे जे आंने प्रथम नगवाननो निश्चयनां तोने हवेथ
यो ते शुं एप्रथम नगवाननेनो तो देखे तो देखे तो तो हतो पण मनुष्यन्नावे सहित देखे तो हतोने पछे ज्यारे निश्चयथयो तारे

દિવ્યનાવેમહિતદર્શનકસ્યું તારેનુંનિશ્ચયથયોજાણવો અનેજ્યારેનગવાનનેવિષેણવાંદિવ્યનાવનસમજે તારેનું
વાતેવાતેધોસ્વાથાયનેગુણઅવગુણલિધાકરેછે જેઆંતીકોરનોપક્ષરાવેછેને અમારોપક્ષરાવતાનથીતથાઆંનેવધુ
બોલાવેછેનેઅમનેનથીબોલાવતાનેઆંનેઉપસ્યવધુહતેછેને અમારીઉપસ્યનથીએવિરિત્યેગુણઅવગુણપરઠ્યાકરેછે
તેણેકરિનેનુંઅંતરદિવસેદિવસેપાછુંપડીને અંત્યેતેવિમુક્થયાયછે માટેનગવાનનેવિષેતામનુષ્યનાવનજપરઠવો
અનેનગવાનનાનક્તનેવિષેપણમનુષ્યનાવનપરઠવો કાંજેદેહકરિનેતાંનગવાનનાનક્તમાં કોઈકઆંધલાહોય
લુલાહોયકોદિયોહોયવેરાંહોયવૃદ્ધહોયકુરૂપહોયને તેજ્યારેદેહમુકેછે તારેશુંનગવાનનાધામમાંએવાઆંધલાલુલા
જરેદેહનથીરેતાણેતાંસર્વેમનુષ્યપણાનાનાવેછે તેનેમુકીનેદિવ્યરૂપથાયછે બ્રહ્મરૂપથાયછેમાટેહરિનાનક્તનેવિષેમ
નુષ્યનાવનપરઠાય તોપરમેશ્વરનેવિષેકેમપરઠાય અનેઆજેવાતેછે તેસુજેતોઆજસમજોતોએટલીસમજવીછે ને
સુજેતોસાંવરસેકરિનેસમજોતોપણએટલીસમજવીછેઅનેઆવાતસમજીનેએનિદ્રાતાનિગાંઠપડ્યાવિનાછૂટકોન
થી માટેઆઅમારીવાતેછે તેસર્વેહરિનક્તનેયાદરાસીનેપરસ્પરકરવીને જ્યારેકોઈનેઅણસમજાયેકરિનેધોસ્વાથાય
તારેતેનેઆવાતકરિનેચેતાવીદેવો અનેઆજેઅમારીવાતેછે તેનેનિત્યપ્રત્યેદિવસમાંએકવારકરવી એમઅમારીઆ
જ્ઞાછે તેનેનુલ્લશોમાંજરુરનુલ્લશોમાંએમકહિનેશ્રીજીમહારાજસર્વેહરિનક્તને જયસ્વામિનારાયણકહિનેહસતાથ
કાપાંતાનેઉતારપધાર્યાએવિરિત્યેશ્રીજીમહારાજનિવાર્તાસાંનલિને સર્વેસાધુતથાસર્વેહરિનક્તનેશ્રીજીમહારાજ
નેસર્વઅવતારનાકારણઅવતારિજાંણિનેદિવ્યનાવનિઅતિશેદ્રઢતાકરતાહવા ॥ ॥ ૧૮ ॥

॥ १२६ ॥

॥ संवत् १८७७ नाकागणशुद्धि ४ चोथ्यनेदिवसश्रीजिमहाराजगांमश्रीपंचालामध्येर्जाणा

चाईनादरवारमां आंटाउपरयदोदियोदवाविनेविराजमानहताने मस्तकउपरयधोलाफेटोवांध्योहतो तथाधोला
अंगरखोपेस्योहतोतथाधोलाखेसपेस्योहतोतथाधोला पछेदिआदिहति अनेमाथानाफेटानोपेचजमणिकोरेछुटोह
तो अनेपोतानामुखारविंदनिआगदयपरमहंसतथादशदेशनाहरिचक्रनिसन्नाचराईनेबेठिहति तेसमयमांसंध्या
आरतिथईरई तेकडेश्रीजिमहाराजतकियाउपरय विराजमानथईनेबोदयाजेअमेआसर्वेमोटापरमहंसतथामोटा
हरिचक्रनेप्रश्नपुछीयेछैये जेचगवानमाहितहोयतथाधर्ममांनिष्ठाहोयतांपणजांविचारनेनपांम्योहोयतोअतिसा
राजेशब्दस्पर्शरूपरसगंधएपंचविषयतेजेते अतिशेचुंडाजेशब्दादिकपंचविषयतेसरखाथायनहिअथवातेथिअति
शेउतरतापणथायनहि मांटेकीयाविचारनेपांमेतारेअतिसाराजेपंचविषयतेअतिशेचुंडाजेपंचविषयतेसरखाथई
जाय अथवातेकरतांपणअतिशेचुंडाथईजायएप्रश्नसर्वेमोटरापरमहंसनेतथासर्वेमोटराहरिचक्रनेअमेपुछीयेछै
येतेजेजेवेविचारकरिनेएसारापंचविषयनेचुंडापंचविषयजेवाजांण्याहोय अथवाचुंडाथिपणअतिशेचुंडाजां
ण्याहोयतेजेपोतपोतानोविचारतेकहो पछेतेसर्वपरमहंसेतथासर्वेहरिचक्रनेपोतपोतानोविचारकहिदेखाड्यातारप
छे श्रीजिमहाराजबोदयाजेतमारोसर्वेनोतोएविचारसांचदयोपणहवेअमेजेविचारकस्योछेतकहीयेछैये जेमकोई
कनोकागदपरदेशथिआव्योहोयतेनेवांचिनेतकागदनादखनारानिजेविवुद्धिहोयतेविजणाइआवेछे तथाजेमपां
चपांडवद्रुपदीकुंताजीतथारुक्मणीसत्यन्नामाजांववतीआदिकचगवाननिपटराणीयां तथासांवजेचगवाननोपु

त्रइत्यादिकञ्चकृत्तानां रूपतथावचनतेशास्त्रमांल्लख्यांछे तेशास्त्रनेश्रवणं करिनेतमनारूपनुंप्रमाणेतदर्शनजैवुंजथायछे
तथातमनावचनेकरिनेतमनीबुद्धिनुंप्रमाणथायछे तमपुराणचारतादिकग्रंथेकरिनेएमसांनल्ल्यामांआवेछेजेजग
वानजेतेआजगतनीजेउत्पत्तिस्थितिनेप्रलयतेनाकर्त्ताछे नेसदासाकारछेनेजोसाकारनहोयतोतेनेविषेकर्त्तापणुंके
वायनहिअनेजेअक्षरब्रह्मछे ततोएजगवाननेरयानुंधामछेएवादिव्यमूर्त्तिप्रकाशमयनेसुखरूपजेजगवानतेजेतप्र
लयकाक्षेमायामांकारणशरिरसहितक्षीनहताजेजीवतेमनेउत्पत्तिकालेबुद्धिइंद्रियुंमनप्राणनेआपेछेतेशानेअर्थेआ
पेछेताउत्तममध्यमनेकनिष्ठजेविषयतेनाजोगनेअर्थेनेमोक्षनेअर्थेआपेछे अनेएजीवुंनेअर्थेजोगनेजोगनांस्था
नकतेजगवानेरच्यांछेतेमांजेउत्तमपंचविषयकर्याछे तेचुंडापंचविषयनादुखनिनिवरतिनेअर्थेकर्याछेजेमकोई
कञ्चारेशाउकारहोयनेरसतानेबेयकोरेछायानेअर्थेकाडरोपावेछे तथापांणीनिपर्वबंधावेछेतथासदाव्रतकरावेछे
तथाधर्मशास्त्राकरावेछेतेगरिवसारुकरावेछे तेमब्रह्माशिवनेइंद्रादिकदेवछेततोएजगवाननीआगद्वयजेवासडता
दानांरांकहोयनेपीपस्थनीट्टीवाफीनेखाताहोयतेजेवागरीयछे तेब्रह्मादिकदेवमनुष्यनासुखनेअर्थेउत्तमएवापंच
विषयतेजगवानेरच्यांछे नेजेमशाउकारेसदाव्रतधर्मशास्त्रादिकमांसुखजेवांरांकनेअर्थेरच्यांछे तेकरतांतेशाउकार
नाघरमांसुखतेअतिशेउत्तमहसेएमजणायछेतमएजगवानेब्रह्मादिकनेअर्थेएवांसुखरच्यांछेतोपोतानाधाममांतो
एकरतांअतिउत्तमसुखहसेएमबुद्धिवालाहोयतेनेजांण्यामांआवेछे मांटेएजगवाननाधामनासुखनुंअतिशेपणुं
बुद्धिवाननेजांण्यामांआवेछे तेणकरिनेसाराविषयतेचुंडाथईजायछे अनेसंसारमांजेपशुमनुष्यदेवतानृतइत्या

દિકજ્યાંજ્યાંપંચવિષયસંબંધિસુખજણાયછે તેધર્મેસહિતજેકિંચિત્તગ્ગવાનનોસંબંધતેણેકરિનેછેપણપંડેતગ્ગવાન
માંજેવુંસુખછેતેવુંકોઈનેવિપેનથીજેમઆમશાલવલેછે તેમશાલનેસમીપેજેવોપ્રકાશછેતેવોથોડકછેતેનથીનેતેથિ
યણેછેતોમુલગાનથીતેમવિજેઠકાંણેતોકિંચિત્સુખછે નેસંપૂર્ણસુખતાંતગ્ગવાનનાસમીપમાંરયુંછેઅનેજેટલુંતગ્ગ
વાનથિછેતેથવાયછેતેટલાસુખમાંન્યૂનતાથાયછે માટેજેમુમુક્ષુહોયતેપોતાનાહૃદયમાંએમવિચારજેજેટલુંમારેતગ્ગ
વાનથિછેતેથાસે તેટલુંદુઃખથાસેનેમહાદુઃખીયાંથાઈશનેથોડકતગ્ગવાનનેસંબંધકરિનેવુંસુખથાયછે માટેમારેતગ્ગ
વાનનોસંબંધઅતિશેરાખવાંછે નેદુંઅતિસંબંધરાખિશતાંમારેઉલ્લસુખનિપ્રાપ્તિયાશેએમવિચારિનેતેતગ્ગવાનનાસુ
ખનોલોત્તરાખીનેજેમતગ્ગવાનનોસંબંધઅતિશેરહેતેમઉપાયકરેતેનેવુદ્ધિવાનકહીયે અનેપશુનાસુખથિમનુષ્યમાં
અધિકસુખછેનેતેકરતાંરાજાનુંસુખઅધિકછે નેતેથિદેવતાનુંસુખઅધિકછેનેતેથિદ્રુનુંઅધિકછેનેતેથિબૃહસ્પતિ
નુંનેતેથિવ્રહ્માનુંતેથિવૈકુંઠલોકનુંનેતેથિગોલોકનુંસુખનેઅધિકછે નેતેથિતગ્ગવાનનાઅક્ષરધામનુંસુખઅતિઅધિક
છેએવીરિત્યેતગ્ગવાનનાસુખનેઅતિશેજાણીનેથિજાંજેજેપંચવિષયનાંસુખતેનેવિપેવુદ્ધિવાનનેતુછતાથઈજાયછે ને
તેતગ્ગવાનનાસુખઅગદ્યવ્રહ્માદિકનુંસુખતાંજેવુંમારે ગૃહસ્થનેધારણકોઈકરાંકઠીકરુલેઈનેમાગવાઆવ્યાહોય
તેનાજેવુંછે અનેતગ્ગવાનનાધામનાસુખનોજ્યારેવિચારકરીયેછેયે તારેસર્વજેવિજાંસુખતેથિઉદાસથઈનેમનમાં
એમથાયછે જેઆદેહમુકીનેએસુખનેક્યારેપાંમીયે અનેસ્વાચ્છાવીકપણેપંચવિષયનુંગ્રહણકરતાહોઈયે તેમાંતોકોઈ
ઝાઝાવિચારતાતોનથી પણજોતેવિષયમાંકોઈકમારપ્યમનાયછે તારેતુરતેતગ્ગવાનનાસુખમાંદૃષ્ટિપુગીજાયછે

નેમનઅતિઉદાસીથઈજાયછે અનેઆજસર્વેવાતછે તેજેબુદ્ધિવાલાંહોયતેનેજાણ્યામાંઆવેછે માટેબુદ્ધિવાલાઉપ
સ્યઅમારેંહતછે કેમજેઅમેબુદ્ધિવાલાછેયે તોએવિરિત્યેઅમારિદ્રષ્ટિપુગેછે માટેબુદ્ધિવાલાંજેહોયતેનિપણદ્રષ્ટિપુગે
રી અનેઆવિરિત્યેઅમારોવિચારતેતમારાસર્વેનાવિચારકરતાંઅમનેઅધિકજણાંણોછેતેસારુ આઅમારાવિચાર
નેઅતિદ્રઢપણેકરિનેહૈયામાંસૌરાશ્વજ્યો અનેઆવિચારવિનાતોજોરમણીકપંચવિષયમાંરત્તિચોટિહોયતેનેઅતિ
બલેકરિનેઉશ્વાંડ તારેમાંડમાંડઉશ્વંડે અનેજોઆવિચારનેપાંમ્યાંહોયતોતેરત્તિનેચેચ્યામાંલેશમાત્રપ્રયાસપડેનહી
સહજેજવિષયનીતુછતાજણાઈજાયછે અનેઆજવાર્તાછેતેજેનેઝાઝીબુદ્ધિહોયનેઝાઝાસુખનાલાંઝનેઈછેતેનેસ
મઝાયછે જેમકાંડીકરતાંપેસામાંવધુમાલછેનેતેથિરૂપેયામાંવધુમાલછે નેતેથીસાનામાંરમાંવધુમાલછેનેતેથિચિ
તામણીમાંવધુમાલછે તેમજ્યાંજ્યાંપંચવિષયનુંસુખછે તેથિઝગવાનનાધામમાંઝગવાનનુંસુખઅતિઅધિકછેમાટે
જેબુદ્ધિવાલાંહોયનેજેનીદ્રષ્ટિપુગેતેનેઆવિચારહૃદયમાંઠરેછે અનેઆવિચારજેનાહૃદયમાંદ્રઢઠર્યોહોયનેતેવનમાંબે
ઠાંહોયતોપોતાનેએમજાણેજેહુંઅનંતમાંણસતથારાજ્યસમૃદ્ધિયેવિટાંણોછુંએમસમઠેપણદુઃખીયોનમાને અનેઈંદ્રના
લોકમાંહોયતોજાણેજેવનમાંબેઠાછું પણતેઈંદ્રનાલોકનાસુખેકરિનેસુખીયોનમાનેતેસુખનેતુછજાણેતેસારુઆવિ
ચારનેરાશીનેએમસર્વેનિશ્ચયરાશ્વજ્યો જેહવેતોઝગવાનનાધામમાંજઠેલપુગવુંછે પણવચ્ચમાંકોઈઠેકાંણેતુછજેપં
ચવિષયસંબંધિસુખતેમાંલોઝાવુંનથીએવિરિત્યેસૌદ્રઢનિશ્ચયરાશ્વજ્યો અનેઆતોજેઅમારોસિદ્ધાંતછે તેતમનેસર્વેને
કલ્યાંછે માટેદ્રઢકરિનેરાશ્વજ્યો ॥

॥ ઇતિવચનામૃતં ॥ ૧ ॥

॥ ૧૨૭ ॥

॥ સંવત્ ૧૮૭૭

नाफागणशुद्धि ७ सातमनेदिवसगामश्रीपंचाक्षामध्ये जीणाज्जाईनादरबारमां आंटाउपस्थंदाखियांदाद्व्याहतां ते
उपस्थश्रीजिमहाराजविराजमानहता अनेधोलाफेंटोमस्तकउपस्थबांध्याहतां तथाधोलाखेसपेस्योहतां तथाधो
क्षिपछेडिआदिहति अनेपरमहंसनिसज्जातथादेशदेशनाहरिज्जक्तनिसज्जाज्जाईने श्रीजिमहाराजनामुखारविंद
आगस्यबंठिहति पछेश्रीजिमहाराजबोल्याजेमोक्षधर्मनुपुस्तकमगावांतां सांख्यनाआध्यायनितयायोगनाअ
ध्यायनिकथाकरावियेएवचननेसांज्जानेपुस्तकमगाव्युपछे नित्यानंदस्वामियेकथाकरवानांआरंज्जकस्योपछेश्री
जिमहाराजबोल्याजेयोगवालाछेतेपचविसमाजीवईश्वरनेकंहछे नेछविसमापरमात्मानेकंहछेअनेसांख्यवाला
छेतेआविसतत्त्वनेअवांतरजीवईश्वरनेकहनेपचवीसमापरमात्मानेकंहछेतेमांजेयोगवालाछेतेनोएममतछे जंमु
छेएवोआत्माअनात्मानोविचारकरां साधनकरांपणप्रत्यक्षजगवाननाआश्रयविनामोक्षनथायअनेसांख्यवाला
नोएममतछे जंसेर्वेदेवमनुष्यादिकनीजंगतियांतेनेजांणिनेनेविषयनेविषेवैराग्यनेपांमिनेत्रण्यदेहथकेपरएवोज
आत्मातेनेजांणेतारमुक्तथायअनेएवंप्रकारनाजंमतछे तेनेपांतपांतानामतमांजंदुषणछेतेनानिवारणनेअर्थयुक्ति
नुग्रहणकरवुंतेमांयोगमतमांएदुषणछे जंजीवनेपचविसमोकयांतथाईश्वरनेपचविसमोकयांनेजांवनोचोविसत
त्वनांदेहकयांनेईश्वरनांपणचोविसतत्वनांदेहकयांमाटेएबंयनेविषे तुल्यजावआविजायजंस्थुलनेविराटतेतुल्यछे
तथासूक्ष्मनेसूत्रात्मातेतुल्यछेनेकारणनेअव्याकृततेतुल्यछे तथाजाग्रतनेस्थितिअवस्थातेतुल्यछे तथास्वप्ननेउत्प
त्तिअवस्थातेतुल्यछेतथासुषुप्तिनेप्रलयअवस्थातेतुल्यछेअनेविश्वतैजसनेप्राज्ञनेविघ्नब्रह्मानेशिवतेतुल्यछेएमम

મઝિનેહવિસમાનેનજેછે એવિરિત્યેજીવેશ્વરનેવિષેજેતુદ્યન્નાવરૂપદોષછેતેનેટાલવાનેઅર્થેકોઈકમોટાપાસેથિયુ
ક્તિશિખવિજેઈશ્વરનાદેહમાંજેપંચનૃતરયાંછે તેનેમહાનૃતએવિસંજ્ઞાછેનેતેનૃતસર્વજીવનાદેહનેધારિરત્યાંછેઅનેજી
વનાદેહમાંજેપંચનૃતછેતેઅલ્પછે નેવિજાનેધારવાનેસમર્થનથીનેજીવછેતેઅલ્પજ્ઞછેનેઈશ્વરછેતેસર્વજ્ઞછેએવિરિત્યે
યુક્તિશિખિનેજીવેઈશ્વરનેવિષેસમપણુંનસમઝવું અનેજાએવિયુક્તિનશિષ્યોહોયનેકોઈપ્રતિવાદિપ્રશ્નપુછેતોતેનો
તરકરવોકઠણપડેનેસમઝણ્યુંથાઈજાય અનેકોઈકપ્રશ્નકરેતોજીવેઈશ્વરનેવિષેસમપણુંરેવાદેનહીમાટેજીવેઈ
શ્વરનેવિષેસમપણુંઆવે એવિરિત્યેનાયુક્તિશિખવાનેએવિરિત્યેનાંજેવચનતેનેસાંનલવાં અનેસાંસ્યવાલાનેએદૂષણ
છેજેનાંવિસતત્વકયાંછેનપચવિસમાપરમાત્માકયાંછેતેનાંવિસતત્વનેમિથ્યાકયાંછેપરમાત્માનેસત્યકયાંછે તારે
તેપરમાત્માનેપાંમેછેકોણકેમજેપાંમનારાજીવનેતત્વથિન્નિન્નકલ્યાનથીમાટેએજદૂષણછે તેનેટાલવાનેઅર્થેમોટાં
થકીએમજુક્તિશિખવીજેએનાંવિસતત્વકયાંતેજીવવિનાહોયનહીમાટેએતત્વનંદાજીવેઈશ્વરનેકયાંછે તેજીવેઈશ્વ
રએતત્વથકિપૃથકછેનેપરમાત્માનેપાંમેછે એવિરિત્યેનાંયુક્તિશિખવાનેઆજુક્તિનશિખિહોયનેકોઈપ્રતિપક્ષીપ્રશ્નપુ
છેતોસંશયથાયજેતત્વતોમિથ્યાછે તારેતેપરમાત્માનેપાંમ્યાનેઅર્થેબ્રહ્મચર્યાદિકધર્મકયાંછે તથાશ્રવણમનનનિદિ
ધ્યાસાદિકસાધનકયાંછે તેનાંઅર્થેકયાંછેમાટેતત્વનાતદાત્મકપણાનેપાંમ્યાજેજીવેઈશ્વરને તત્વરૂપેકરિનેક
યાંછેતેએતત્વથકિઅતિવિલક્ષણછે તેપરમાત્માનેપાંમેછેઇત્યાદિકજેજુક્તિયોતેનેમોટાસંતથકીસાંસ્યવાલાનેશીખ
વી અનેયાંગવાલાજેછેતેપ્રત્યક્ષમૂર્તિએવાજેમઝકઝવરાહનૃસિંહવામનરામરુદ્ધનાદિકનગવાનનાઅવતાર તે

नेध्यानेकरिनेमोक्षथायएवियुक्तिनुंग्रहणकरेछे अनेजेसांख्यवालाछेतेजंते ॥ यतोवाचोनिवर्त्ततेअप्राप्यमनसा
सह ॥ इत्यादीकश्रुतिशास्त्रेकरिनेकस्युंजेन्नगवाननुं स्वरूपतेनेअनुन्नवेकरिनेयथार्थजांणेतारेमोक्षथायएवियुक्तिनुं
ग्रहणकरेछे अनेएवेयमतछेतेसाराछेनेमोटायेमांन्याछेअनेएवेयनुयथार्थजोआचरणजेकरेतोतेपरमगतिनेपांमे
छेअनेएवेमतछेतेमांसाधनसरखांकयांछे पणउपासनानीजेरित्यतेसरखिनथीघणीपृथकछे एविरित्येवार्त्ताकरि
नेश्रीजिमहाराजपरमहंसप्रत्येबोद्ध्याजेहवेतोकीर्त्तनगाओ पछेमुक्तानंस्वादमिआदिकजेपरमहंसतेवाजिन्नखेई
ने कीर्त्तनगाववालागातेपछेवलीश्रीजिमहाराजबोद्ध्याजेहवेकीर्त्तनराखो अनेएसांख्यनेयोगएवेयनोसिद्धांतत
मेकीर्त्तनगायांत्यांसुधीअमेविचार्योछे तेकहीयंतेसांन्नलोजेजोगवालोछे तेनेआत्यंतिकप्रलयनेविषेजेअक्षर
धाममांतेजोमयएवीदिव्यरूपन्नगवाननीमूर्तिरहिछे तेध्यानकरवायोग्यछे नेतेथिओराप्रकृतिपुरुषरूपन्नगवान
ध्यानकरवायोग्यछे नेतेथिओराप्रकृतिपुरुषनांकार्यजेचांविसतत्वतेरूपन्नगवानध्यानकरवायोग्यछे नेतेथिओ
राहिरण्यगर्जननेतेथिओराचांविसतत्वथिउपनोजे विराटतेध्यानकरवायोग्यछे नेतेथिओराब्रह्माविष्णुशिवतथापृथ
र्वानेविषेजेमच्छकूर्मनृसिंहवाराहादिकन्नगवाननाअवतारतथाशालग्रामादिकप्रतिमाउंएसर्वे ध्यानकरवायोग्य
छे एवुंयोगवादानुंतात्पर्यजणांणुं पछेसांख्यनोविचारउपज्यो तारेतेणेएआकारमात्रनुं निराकरणकरिनांख्युंनेए
मजणांणुंजेएसर्वनाविचारनोकरतदजेजीवछे तेजेवोशुद्धकोईनथीमाटेजीवनुंध्यानकरवुंएठीकछेएवोजेसांख्य
नोविचारतेने टालवानेअर्थेवलियोगनोविचारथयोजेएपरात्परएवाजेपुरुषोत्तमन्नगवानतेनूं एप्रकृतिपुरुषादिक

સર્વેને વિષે અન્વય પાળું છે માટે એ સર્વે જગવાન જ છે ને દિવ્ય રૂપ છે ને સત્ય છે ને યેય છે ને એવા તને દ્રઢ કરવાને અર્થે શ્રુતિ છે જે
॥ સર્વે સ્વદિવદંબ્રહ્મને હનાના સ્તિકિંચન તથા ડુંદૂહ વિશ્વં જગવાનિ વેતરોય તો જગત્સ્થાન નિરોધ સંજવાઃ ॥ એવિરિત્ય
નો યોગ માર્ગ છે તેને વિષે પ્રવરત્યાં જે મુમુક્ષુ તેને કોઈ વિઘ્ન નથી શા માટે જે એ માર્ગ સ્પૃહા છે ને એને વિષે પ્રત્યક્ષ મૂર્તિ જગવા
નનું આલંબન છે તે સારુ જે વોતે વોં હોય તે પણ એ માર્ગે કરિને નિવિઘ્ન થકો મોક્ષને પામે છે પણ એ માર્ગ માં એક દોષ છે જે એ સ
ર્વથિ પર જે પુરુષોત્તમ જગવાન તેને અને પ્રકૃતિ પુરુષાદિકને અંશ અંશિના વાવિજાય છે જે જગવાનના અંશ પ્રકૃતિ
પુરુષ છે ને તેના અંશ હિરણ્યગર્ભ વિરાટાદિક છે એવિરિત્યે સમજાય તો મોટો દોષ આવે કાં જે જગવાન અચ્યુત છે નિરંશ
છે નિવિંકાર છે અક્ષર છે અલંબ છે તેને વિષે ચ્યુતના વાવિજાય છે ને અંશ અંશિના વાવિજાય છે માટે એ દોષ આવવાં દેવો ન
હિ અને એમ સમજવું જે એ જગવાન જેવા તો જગવાન જ છે ને વિજા જે પ્રકૃતિ પુરુષાદિક છે તે તો એના જ છે ને એનું ધ્યાન
કરે છે માટે એ જગવાન રૂપ છે જે મોટા સંત હોય ને તે જગવાનનું ધ્યાન કરતા હોય ને તેને જગવાન રૂપ જાણે છે તેમ
એ પ્રકૃતિ પુરુષાદિક પણ જગવાન રૂપ છે અને એ સર્વથિ પર જે પુરુષોત્તમ શ્રીકૃષ્ણ તે જ વાસુદેવ સંકર્ષણ પ્રદ્યુમ્ન અનિરુદ્ધ
પૈથાય છે તથા રામ કૃષ્ણાદિક અવતારનું ગ્રહણ કરે છે તે ધ્યાન કરવા જોગ્ય છે એમ સમજે તો એ યોગ માર્ગ તે અતિ શોભિ
વિંછે ને શ્રેષ્ઠ છે અને સાંસ્ય વાલા છે તેમાં એ દોષ છે જે એ સાંસ્ય વાલા હોય તે એમ કહે છે જે અંતઃકરણે કરિને તથા ઇન્દ્રિયે ક
રિને જે જે ગ્રહણ કર્યામાં આવે છે તે સર્વે મિથ્યા છે ને અનુચ્ચવે કરિને જે ગ્રહણ કર્યામાં આવે છે તે સત્ય છે એવિરિત્યે આ
કારમાત્રને મિથ્યા કરે છે તેને લે જીવના કલ્યાણને અર્થે પ્રગટ થયા જે જગવાન તેના રૂપને પણ મિથ્યા કરે છે તથા અ

નિરુદ્ધ પ્રદ્યુમ્ન સંકર્ષણ એમના રૂપને પણ મિથ્યા કરે છે ને નિર્ગુણ એવા જેવા સુદેવ તેનું જ ગ્રહણ કરે છે એવો એમોટો દોષ છે મા
 ટે એ સાંસ્ય વાલા એમ સમજે તો ઠીક જે સાંસ્ય વિચારનું ગ્રહણ કરિને પ્રકૃતિ પુરુષ થી જે જે ઉપનું તેને મિથ્યા કરિને પોતાના
 આત્માને સર્વથિ પૃથક્ શુદ્ધ બ્રહ્મ રૂપ માનિને તે પછે જીવના કલ્યાણને અર્થે પ્રગટ થયા જે જગવાન તેના રૂપને સત્ય જા
 ણિને તેનું ધ્યાન કરવું એવિરિત્યે એવે પ્રકારના જે વિચાર છે તે કોઈક અમ જેવા મોટા પાસે થિશિરે તારે આવડે નહિ તો શા
 સને જણે સાંજ ક્ષેપણ આવડે નહિ અને છે તો એમ જે પ્રથમ સાંસ્ય વિચારે કરિને જે બ્રહ્મ રૂપ થયો હોય તેને અર્થે યોગનો ઉપદે
 શ છે તે કયું છે જે ॥ બ્રહ્મ જૂતઃ પ્રસન્નાત્મા ન શોચતિ ન કાંક્ષતિ સમઃ સર્વેષુ જૂતેષુ મદ્રક્તિં જૂતે પરાં ॥ તથા આત્મા રામા
 શ્વ મુનયો નિર્ગ્રયા અપ્યુરુકમે કુર્વત્ય હૈતુર્કીં જૂતિ મિત્યં જૂત ગુણો હરિઃ ॥ પરિ નિષ્ઠિતો પિ નૈર્ગુણ્યે ઉત્તમશ્ચો કલ્પીત યાગ
 હીત ચેતારા જર્ણવે આસ્થાનં યદધીતવાન્ ॥ એવિરિત્યે સાંસ્ય વાલાને યોગ નિઅપેક્ષા છે કાં જે એ સાંસ્ય વાલો વિચારે કરિને
 પોતાના આત્મા થિધ્યતિ રિત્ત જે જે કાંઈ પંચદ્રિયું ને ચાર અંતઃકરણે કરિને જોગ વવામાં આવે એવા વિષય જોગ વે છે તે
 ને અતિશે તુચ્છ જાણે છે માટે કોઈ પદાર્થને વિષે આશ્ચર્ય પામે નહિ તથા બંધાય નહિ અને એ નિપાસે કોઈ આવીને એમ ક
 હે જે આપદાર્થ તો બહુ જ રુદું છે તારે તેને એમ વિચારે જે ગમે તેવું સારું હશે પણ દ્રિયો અંતઃકરણે કરિને ગ્રહણ કર્યામાં આ
 વે એવું હશે ને દ્રિયો અંતઃકરણ ના ગ્રહણ માં જે આવે તે તો અસત્ય છે ના શવંત છે એવિ એ સાંસ્ય વાલાને દ્રઢ સમજણ રહે છે
 ને પોતાના આત્માને શુદ્ધ જાણે છે એવો જે સાંસ્ય વાલો તેને યોગ માર્ગે કરિને જગવાન ની જે ઉપાસના ધ્યાન જૂતિ તે કરવાં
 અને એમ ન કરે તો એને વિષે અતિ ન્યૂનતા કેવાય છે એવિરિત્યે સાંસ્ય શાસ્ત્ર તથા યોગ શાસ્ત્ર તેનો જે સનાતન સિદ્ધાંત છે તે અમે

યથાર્થવિચારિને કહ્યાં છે અને જ આધુનિક યોગવાદાને સાંસ્કૃતિકવાદા છે તેમણે તો એવેય માર્ગને વગાડી નાંખ્યા છે જે યોગવાદા છે તે આકારનું સ્થાપન કરવા જાય છે તારે વિજા જીવના આકાર તથા બ્રહ્મા વિષ્ણુ શિવના આકાર તથા રામ રૂઢનાદિક અવતારના આકાર તે સર્વેને તુલ્ય પાળે જાણે છે અને સાંસ્કૃતિકવાદા છે તે આકારનું સ્વંડન કરે છે તેને લેતી ર્થવત પ્રતિમાયમનિયમત્રય ચર્યાદિક ધર્મત્રય બ્રહ્મા વિષ્ણુ શિવ તથા રામ રૂઢનાદિક અવતાર એ સર્વેનું સ્વંડન કરે છે માટે આધુનિક જે સાંસ્કૃતિકવાદાને યોગવાદા તેવેય માર્ગને મુકીને કુમાર્ગે ચાલ્યા છે તેના રીતી થાય છે ॥ ॥ ઇતિ વચનામૃતં ॥

॥ ૨ ॥ ॥ ૧૨૮ ॥ ॥ સંવત્ ૧૮૭૭ ના ફાગણ શુદ્ધ ૮ અષ્ટમીને દિવસ શ્રી જિમહારાજ ગામ શ્રી પંચાલમાં મધ્યે જીણાં નાદરવારમાં ઢોલિયા ઉપર સ્થિર રાજમાન હતા અને ધોલો ફેંટો માથે બાંધ્યો હતો તથા ધોલો સ્વેસ પે સ્યો હતો તથા ધોલિ પછે ઢિઓઢિહતિ અને પોતાના મુખાર વિંદનિ આગલ્ય પરમહંસનિ સન્નાત તથા દેશ દેશના હરિન્નકનિ સન્નાત રાઈને બેઠિહતિ પછે શ્રી જિમહારાજ બોલ્યા જે સર્વે પરમહંસમાં હોમાં હી પ્રશ્ન ઉત્તર કરો તારે મુનિવાવે બ્રહ્માનંદ સ્વામિને પ્રશ્ન પુછ્યો જે આવો સત્સંગનો ને જગવાનનો જોગ મલ્યો છે ને વિજા વિકાર સર્વે ટલિ ગયા છે તથા સત્સંગનો સ્વ પછે તો પાળમાન ઈર્ષા કે મરહિ જાય છે પછે એનો ઉત્તર બ્રહ્માનંદ સ્વામિયે કરવામાં ઢ્યો પાળ થયો નહિ પછે શ્રી જિમહારાજ બોલ્યા જે એવો જે છે તેમાં બુદ્ધિ નથી અને જે બુદ્ધિવાલો છે તે તો પોતામાં જે ટલા અવગુણ હોય તેને જાણે તથા જે ટલા ગુણ હોય તેને પાળ જાણે અને વિજામાં જે ગુણ તથા અવગુણ હોય તેને પાળ જાણે અને જે બુદ્ધિવાલો નહોય તે તો પોતામાં ગુણ જર્જાળે પાળ અવગુણ હોય તેને તો જાણે નહિ ને પોતાને સનકાદિક જે વોમાં ટો જાણે ને વિજામાં ટો હોય તેને પાળ પોતા થિ ઉતરતા

જાણે અને જે બુદ્ધિવાલો હોય તે પોતાના અવગુણને જાણતો હોય જે હું માં આટલો અવગુણ છે પછે તેની ઉપસ્ય ચાઢચરાચીને
તે અવગુણને ટાલિનાં સે તથા તે અવગુણને ટાલવા નિવિજાસંતવાત્તકરતા હોય તેને હિતકારિ માં ને માટે એ માં માનઈર્ષાદિ
કકોઈ અવગુણ રહે નહીં અને કોઈ કમાં મોટિ બુદ્ધિ જણાતિ હોય ને તે જો પોતાના અવગુણને નિવિચારતો હોય તો તે નિવ્યવ
હારિક બુદ્ધિ જાણવી ને તે બુદ્ધિ ઉપસ્ય થિતો બહુ જાણિ જણાય પણ એને બુદ્ધિવાલો ન કવાય તેને તો અતિ મૂર્ખ જાણવો ને
એને બુદ્ધિ પોતાના મોક્ષના કામ માં આવે નહિ અને થોડિક બુદ્ધિ હોય ને જો પોતા માં અવગુણ હોય તેને જાણી ને તેને ટાલ્યા
નો ઉપાય કરે તો એ નિથાંડી બુદ્ધિ પણ મોક્ષને ઉપયોગી થાય છે ને એને જ બુદ્ધિવાલો કહીયે અને જે પોતા માં તો કોઈ વાર અવ
ગુણ પર ઠે નહિ ને ગુણ જ પર ઠે તેને મૂર્ખ કહિયે ને પોતા માં અવગુણ પર ઠે તેને બુદ્ધિવાલો કહીયે પછે શ્રી જિમહારા જે આજ્ઞાક
રિ જે કીર્તન ગાઓ પછે ॥ સચિ આજ મોહન દિઠારે સેરિયે આવતારે ॥ એ કીર્તન પરમ હંસ ગાવાલા ગાતારે વલી શ્રી જિમહારા
જ બોલ્યા જે હવે કીર્તન રાવો અને આ કીર્તન ગાયાં તે માં હેતુ બહુ છે તે હેતુ નો અમે વિચાર કર્યો જે હેતુ મોટિવાત છે ને હેતુ કરિ
ને જગવા ને ને જગવા એટલે પણ સારિ પેઠવી ચારિ ને જોયું તારે એમ જણાણ જે હેતુ છે તે જ જગવા ની માયા છે કે મજે સ્ત્રી
યું પરસ્પર બોલતી હોય જોતિ હોય સ્પર્શ કરતી હોય તે માં વીજિરીત્ય નું હેતુ છે અને પુરુષ હોય ને પરસ્પર બોલે જુવે સ્પર્શ કરે તે
માં પણ વીજિરીત્ય નું હેતુ છે અને પુરુષ જે તે સ્ત્રીને જોતો હોય ને આલિંગન કરતો હોય તેની વાર્તા સાં જલતો હોય તેનો સુગંધ લે
હોય ને તેની વાર્તા કરતો હોય તેને વિષે જે બુંદે તથા ય છે ને તે સ્ત્રી માં પુરુષ નું મન આકર્ષણ થઈ જાય છે તે બુંદ પુરુષ પુરુષ માં નથી
થાતું તથા સ્ત્રી હોય ને પુરુષ ને જોતિ હોય આલિંગન કરતી હોય ઇત્યાદિક પુરુષના સંબંધ કરિ ને સ્ત્રીને હેતુ જે બુંદ પુરુષ માં થાય છે

नेतेनुंमनपुरुषमांसमग्रपणखेंचाईजायछे तेवुंखीनेखीमांनथीथातुंमाटेजेथकीजगतनोप्रवाहछेनेजेजीवनेसंस्तुति
नेबंधननांकरनारीछेएवीजेन्नगवाननीमायातेजहेतरूपेछे पछेएमवीचारथयोजेशब्दस्पर्शरूपरसनेगंधएजेपंचवि
षयछेतेबिजेठकांणथिमिथ्याकरीनेएकन्नगवानमांजआत्यंतिकसुखजांणीनेजोड्याहोयतोतोठीकछे तेमायानथी
पछेवक्षीतेमांपणविचारथयोजेएपणठीकनही कांजेन्नगवाननारूपकरतांअधिकरूपअधिकस्पर्शअधिकरसअ
धिकगंधअधिकशब्दतेबिजानेविषेजणायतोन्नगवाननेमुकीनेतेनेविषेहेतथईजाय जेमसोदहजारनेएकसोजेश्री
रुघ्नन्नगवाननीस्त्रीयुंहति तेजन्मांतरेअप्सराउंहतीतेमणेब्रह्मापासेवरमाग्योजेहेमहाराजअमेदेवदैत्यनेमनुष्यएस
वेनोस्पर्शकस्योछेपणजेनारायणपुरुषछे तेनोपतिआवेस्पर्शनथीकस्योमाटेएवीरुपाकरोजेएअमारापतिथायप
छेब्रह्मायेकयुंजेतमेतपकरोतमारापतिनारायणथाशेतारेतेमणेघणुंतपकस्युं पछेतेमनीउपस्यअष्टावक्रऋषीतथा
नारदमुनितेपणप्रसन्नथयानेवरआप्यो जेतमारापतिनारायणथाशेएविरित्येजन्मांतरेघणुकतपकरिनेश्रीरुघ्नन्न
गवाननेपांमीहतीयुं पणजोन्नगवानकरतांसांयनेविषेअधिकरूपदीठुंतांतेमांमोहपामीगईयुं माटेजेनिएकमतिरेति
नहोयतेनेपंचइंद्रियुंनाविषयनासुखसंबंधेकरिनेन्नगवानमांप्रीतिकरवीतेठीकनही नेजेनीमतिएकनीएकनीस्तर्कप
णेरयाकरेतेनेतोठीकछे अनेजेनेबुद्धिहोयतेनेन्नगवानमांहितकेमकरवुंतोजेचोविसतत्वछे तेथकीपोतानाजीवने
पृथक्जांणवोनेतेजीवनेवीषेखुतिनेरहीजेपंचइंद्रियांनीवृत्तियुंतेनेउखाडिनांखिनेइंद्रियुंनीवृत्तिविनाजीवसत्तापणे
रयाथकानिर्गुणपणेकरिनेजेटवुंन्नगवानमांहितथायतेटवुंकरवुं तेनिर्गुणपणुतेशुंजेदशइंद्रियुंतेरजोगुणनीसंपत्ति

છે અને અંતઃકરણને દેવતા તે સત્વગુણની સંપત્તિ છે અને પંચતત્ત્વને પંચવિષય તે તમોગુણની સંપત્તિ છે તે એ ત્રણ ગુણની
 સંપત્તિ યુને ત્રણ ગુણ તેને પૃથક્કર્માનિને કેવલ જીવસત્તાયે કરીને રહે તેને નિર્ગુણ કહીયે એવો નિર્ગુણ થઈને જગવાન માં હિ
 ત કરવું તે કયું છે જે ॥ નૈર્ગુણ્ય સ્થાપનં તે સ્મગુણાનુકથને હરેઃ ॥ તથા પરિનિષ્ઠિતાં પિ નૈર્ગુણ્યે ઉત્તમશ્લોકલીલયા ॥ ગૃ
 હીત ચંતારાજર્પે આસ્થાનં યદધીનવાન્ ॥ અને એ વિરિત્યના જે જ્ઞાનિ છે તે ક્ષેત્રને ક્ષેત્રજ્ઞના રૂપને જાણીને પોતે ક્ષેત્રજ્ઞરૂપે
 થેને જગવાન માં પ્રીતિ કરે છે તે ક્ષેત્ર તે શું તો સ્થૂલ સૂક્ષ્મને કારણ એ ત્રણેય દેહ તથા જાગ્રત સ્વપ્નને સુષુપ્તિ એ ત્રણેય અવસ્થા એ
 સર્વે ક્ષેત્ર છે તે ક્ષેત્રને પોતાના આત્માથિ પૃથક્કર્માણે છે જે એ મારે વિષે કોઈ દિવસ હોય નહીં હું તો એના જાણનારો છું ને અતિ
 શુદ્ધ છું અરૂપ છું અલિંગ છું ચૈતન્ય છું અને એ ક્ષેત્ર તો અતિ મલોન છે જડ છે નાશવંત છે એમ દ્રવ્યે સમજિને ને એ સર્વથિ વૈ
 રાગ્યને પાંખિને સ્વધર્મે સહિત જે જગવાનને વિષે જ્ઞાન કરવી તેને એકાંતી કની જ્ઞાન કહીયે અને એ જ્ઞાની કહીયે અને એ જે
 જ્ઞાની તે સર્વથિ શ્રેષ્ઠ છે તે જગવાને કયું છે જે ॥ તે પાંજાની નિત્ય યુક્ત એક જ્ઞાન વિશિષ્ટ છે ॥ ઉદારાઃ સર્વ એવૈં જ્ઞાનીત્વા
 ત્મૈવ મેમતમ્ ॥ એમ સમજિને ઇંદ્રિયો અંતઃકરણ વિષય એ સર્વેનાં જે મૂલ તે જીવ માં થિ ઉલ્લેખનાં સ્થિતે જગવાનને વિષે દેહ
 કરવું એ જ ઠીક છે અને જ્યાં સુધી એનાં મૂલ ઉલ્લેખનાં સ્થાન હોય ત્યાં સુધી એ ઇંદ્રિયો અંતઃકરણે કરિને જગવાનનાં દર્શન
 સ્પર્શનાદિ કરૂપ જે કામ તે ક્ષેત્રે પુણ એને પોતાના હેતુ ન માં નવાવેરિ માં નવાવેરિ એનાં ગુણ ન લેવો જે એ જગવાનની જ્ઞાનને વિ
 શે ઉપગાર કરે છે કેમ જેને જે કરિને જગવાનનાં દર્શન થાય છે શ્રવણે કરિને જગવાનની કથા સંજ્ઞાય છે ત્વચાયે કરિને
 જગવાનનો સ્પર્શ થાય છે નાસિકાયે કરિને જગવાનની માલ્લાને તુલસીનો સુગંધ લેવાય છે ને મુખે કરિને જગવાનના ક

યાકીર્તનકેવાયછે તથાજીઢાએકરિનેઝગવાનનીપ્રસાદીનોરસલેવાયછેદ્વિત્યાદિકઝગવાનનીઝક્તિનેવિષેઉપજો
 ગીછે એમસમઘિનેએનોગુણનલેવાંનેએનોવિશ્વાસનકરવોએનેતોવેરિજજાણવાકાંજેશુંજાણીયેઝગવાનનાદર્શ
 નસ્પર્શનાદિકેકરિનેસુખમાનતાથકા સ્ત્રિયાદિકનાદર્શનસ્પર્શનાદિકેકરિનેજસુખમનાવિદેતોનુંદુંયાય માટેએપં
 ચદ્વિંદ્રિયરૂપશત્રુનેકેદમાંરાખીનેઝગવાનની ઝક્તિરૂપકામલેવુંજેમકોઈરાજાએપાતાનાશત્રુનેપકડ્યોહોયતેનેબેઢિ
 માંબાંધીરાખીનેકામકરાવેપણછુટોમેલેનહીનેવીશ્વાસપણકરેનહી અનેજાંતેનેછુટોમેલેનેવિશ્વાસકરેતોતેરાજાને
 તેવેરીનીશ્વેમારેતેમજોદ્વિંદ્રિયરૂપવેરિનો વિશ્વાસકરેનેછુટામુકેનેકેદમાંનરાખેતો એનેનિશ્વેઝગવાનનામાર્ગથકી
 પાડીનાંલેછેમાટેએનોવિશ્વાસનકરવો અનેવહીજેમદુંગરેજકોઈકગુનેગારનેપકડેછે તારેતેનેપાંજરામાંઝાંઝોરાખી
 નેપુછેછે પણછુટામુકતોનથીનેતેનોવિશ્વાસકરતોનથીતેમદ્વિંદ્રિયોઝંતઃકરણને પંચવર્તમાનનાનિયમરૂપજેપાંજ
 રૂંતથાબેઢિતેમાંરાખીનેઝગવાનનીઝક્તિકરાવવી પણએનેવિષેગુણનલેવોશત્રુઝાવજરાખવોઅનેજોએમનેઝક્તિમાં
 ઉપજોગીમાંનિનેહેતુમાંનેએનોગુણલેતોઝગવાનનાદર્શનસ્પર્શનાદિકનેવિષે સુખમનાવતેથકેજોસ્ત્રિયાદિકનેવિષે
 કાંઈકસુખમનાવીદેતોએનુંકર્યુંકાર્યુંસર્વેવ્યથથઈજાય જેમઝાજોદારુનોઢગલોહોયનેતેમાંએકઝગિનોતણલો
 પકડ્યોહોયતોતેદારુસર્વેઝસ્મથઈજાયછે તેમએનુકાંઈઠેકાંણુંરેહતુંનથીમાટેકેવલઆત્મારૂપથયેથકેજે ઝગવાનને
 વિષેહેતથાયતેઠીકછે એમઝમારોસિદ્ધાંતછેનેએવિરિત્યેજેઝગવાનમાંહેતકરેછેતેઝમનેગમેછે અનેએમપણવિચાર
 કરવોજેઝગવાનમાંજેવુંરૂપછે તેવુંવિજેનથી અનેજેવોઝગવાનનોસ્પર્શછે તેવોવિજેનથી અનેજેવોઝગવાનમાં

સુગંધછે તેવો બિજે નથી અને જગવાનના શ્રવણમાં જે વું સુખ છે તેવું બિજે નથી અને જેવો જગવાનમાં રસ છે તેવો બિજે
 નથી એમ એંદ્રિયો અંતઃકરણને લોચ્છેલા ડીને બિજા વિષય થિપાછાં વાલવાં એ પણ સમજાવ્યું છે તારે સ્વયં પ્રકા
 શાનંદ સ્વામિયે પ્રશ્ન પૂછ્યો જે હે મહારાજ આજે સર્વે વિચારતે કીયા સ્થાન કેરહિને કરવો તારે શ્રીજિમહારાજ બોલ્યા જે
 પોતાના હૃદયને વિષે એમ વિચાર કરે જે સ્થૂલદેહ સૂક્ષ્મદેહ કારણદેહ એંદ્રિયોને જાગ્રત સ્વપ્ન સુષુપ્તિ એ ત્રણ અવસ્થા એંદ્રિયોને
 ને પંચજ્ઞાન એંદ્રિયોને પંચકર્મ એંદ્રિયોને ચાર અંતઃકરણને એમના દેવતા એ સર્વે એંદ્રિયોને હું તો એ સર્વે થિપૃથક્કું ચૈતન્ય હું ને
 જગવાનનો જન્મ હું ને એંદ્રિયો અંતઃકરણ કાંઈક ચાલા કરે તો એને કું જે કેમ તારે તે એક જગવાનનું જ રૂપ જોવું છે કે
 બિજાનું પણ જોવું છે ને કેવલ જગવાનનો શબ્દ સાંજલવો છે તથા ગંધલવો છે કે બિજાનો પણ શબ્દ સાંજલવો છે ને ગંધ
 લવો છે અને જો જગવાન વિના બિજા વિષયમાં તું જાઈશ તો તારે મારે શું છે જાઈતું કોણને હું કોણ તારે મારે લેવું દેવું નથી
 તમે કરશો તે તમે જોગવશો એમ એંદ્રિયો અંતઃકરણને કહિને પછે જગવાનની પ્રાર્થના કરવી જે હે મહારાજ હે સ્વામિન હે
 જન્મવત્સલ હે દયાનિધે આંદ્રિયો અંતઃકરણનો વાંક છે ને હું તો એ થિનો સ્વોછું ને એ તો મારા શત્રુ છે માટે એ થિ કિમાર રક્ષા
 કરજ્યો એમ નિરંતર પ્રાર્થના કરવાને પોતાને ક્ષેત્ર જ્ઞ ચૈતન્ય રૂપમાં નિતે જગવાનને વિષે હેતુ જ્ઞ કિ કરવી ॥ ૬
 તિવચનામૃતં ॥ ૩ ॥ ॥ ૧૨૮ ॥ સંવત્ ૧૮૭૭ ના ફાગણ વદિ ૩ ત્રિજનેદિવસ શ્રીજિમહારાજ ગાંધી
 શ્રીપંચાલમધ્યે ઝીણા જાઈના દરબારમાં ઓટા ઉપર સ્થિત થઈ બેસ્યા વિને વિરાજમાન હતા અને ધોલો પેટો મસ્તક ઉપ
 ર ચાંચ્યો હતો તથા ધોલો રોસ પેર ચો હતો તથા ઝિણિધો લિપ છેડિ ઓઢિહતિ ને હસ્તકમલને વિષે તુલસીની માલા ફેરવ

તાહતા અનેપોતાનામુખારવિંદનિઆગલ્યપરમહંસનિસન્નાતથાદેશદેશનાહરિન્નકનિસન્નાન્નરાઈનેવેઠિહતિ પછે
શ્રીજિમહારાજબોલ્યાજેસર્વેપરમહંસપરસ્પરપ્રશ્નઉત્તરકરો તારેમુનિવાવેબ્રહ્માનંદસ્વામિનેપ્રશ્નપુછ્યોજેપ્રથમતોન્ન
ગવાનનોનિશ્ચયહોયનેન્નજનસ્મરણકરતોહોયને પછેન્નગવાનનાંમનુષ્યચરિત્રદેખિનેતેનિશ્ચયમાંસંશયથઈજાય
છેતેનુંશુંકારણછે પછેપ્રશ્નનોઉત્તરબ્રહ્માનંદસ્વામિકરવાલાગાપણથયાનહિ તારેશ્રીજિમહારાજઝાજિવારસુધીવિ
ચારીરયાનેપછેબોલ્યાજેપ્રશ્નનોઉત્તરઅમેકરિયેછૈયેજે વેદપુરાણમહાન્નારતસ્મૃતિયુંદિત્યાદિકજેશાસ્ત્રતેનેવિષેન્ન
ગવાનનુંસનાતનઅનાદિદિવ્યેવુંજેમૂલ્લરૂપપોતાનાઅક્ષરધામમાંરત્યુંછેતેકત્યુંછે તેન્નગવાનકેવાછેતોઆચક્ષુઃ
દ્રિયેકરિનેદીઠામાંઆવેછે જેયતકિંચિતરૂપતેજેવાનથી અનેશ્રવણેકરિનેસાંન્નદ્યામાંઆવેછે જેકાંઈશબ્દમાત્રતે
જેવોએન્નગવાનનોશબ્દનથીઅનેત્વચાયેકરિનેસ્પર્શમાંઆવેછેજેસ્પર્શતેજેવોએનોસ્પર્શનથિઅનેનાસિકાયેકરિનેસુ
ધ્યામાંઆવેછે જેસુગંધતેજેવોએનોસુગંધનથી અનેજિહ્વાયેકરિનેવર્ણનકર્યામાંઆવે એવાપણએન્નગવાનનથી
અનેમનનાસંકલ્પમાંઆવેએવાનથી તથાચિત્તનાચિતવનમાંઆવેએવાનથી તથાબુદ્ધિનાનિશ્ચયમાંઆવેએવાનથી
તથાઅહંકારેકરિનેઅહંપણુંધરાયએવાનથી જેએન્નગવાનનોઠુંછૂંનેએમારાછે એવિરિત્યેદ્દિયોઅંતઃકરણનેઅગોચર
એન્નગવાનરયાછે અનેએન્નગવાનનુંજેવુંરૂપછેતેવુંઆબ્રહ્માંડમાંબ્રહ્માદિકસ્તંબપર્યંતકોઈનુરૂપનથી જેજેનીએનેઉપમા
દેઈયે તથાએનોજેવોશબ્દછેતેવોબિજોઆબ્રહ્માંડમાંકોઈનોશબ્દનથી જેજેનીએનેઉપમાદેઈયે અનેએન્નગવાનનોજે
વોસુગંધછેતેવોઆબ્રહ્માંડમાંકોઈનોસુગંધનથી જેજેનીએનેઉપમાદેઈયે તથાએન્નગવાનનોજેવોસ્પર્શછેતેવોઆબ્ર

છાંડમાંકોઈનોસ્પર્શનથી જેજેનિએનેઉપમાદેઈયે તથાએનગવાનમાંજેવોરસછેતેવોઆબ્રહ્માંડમાંકોઈનોરસનથી
 જેજેનિએનેઉપમાદેઈયે અનેએનગવાનનુંજેવુંધામછેતેવુંસ્થાનકઆબ્રહ્માંડમાંકોઈનથી જેજેનીએનેઉપમાદેઈયે તેસ
 મદીપનેનવસ્વંડમાંજેજેસ્થાનકછે તથામેરુઉપસ્થળીકશોનાયેજુકબ્રહ્માદિકનાંસ્થાનકછે તથાલોકાલોકાચ
 ધનેવિષેષણાંકસ્થાનકછે તથાઈંદ્રવરુણકુબેરશિવબ્રહ્માનાંજેસ્થાનકછે તથાવિજાંપણધણાંકસ્થાનકછે એસર્વે
 માંહેલુંએવુંએકેસ્થાનકનથી જેજેનિએનગવાનનાધામનેઉપમાથાય અનેએનગવાનનાધામનેવિષેરયાજેનગવાનના
 નક્તવનેજેવુંસુખછે તેવુંઆબ્રહ્માંડમાંકોઈસુખછેનહી જેનિએનેઉપમાદેઈયે અનેએનગવાનનોજેવોઆકારછે તેવો
 આબ્રહ્માંડમાંકોઈનોઆકારનથી જેનિએનેઉપમાદેઈયેકેમજેઆબ્રહ્માંડમાંજેટલાપુરુષપ્રકૃતિથકિઉત્પન્નથયાજેઆ
 કારતેસર્વેમાયિકછે અનેનગવાનછેતેદિવ્યછેનેઅમાયિકછે માટેએવેયનેવિષેઅતિશેવિદ્યક્ષણપણુંછે તેસારુએનેને
 એનેસાદૃશ્યપણુંકેમથાયજેમમનુષ્યનેકહીયે જેઆમાંણસર્જેજેવોછે સર્પજેવોછે ચરકલાજેવોછે મધેડાજેવોછે
 કુતરાજેવોછે કાગડાજેવોછે હાથીજેવોછે એવિઉપમામનુષ્યનેસંનવેનહીકેમજેમનુષ્યથી એવીજાજેસર્વેતેવિજા
 તીછે અનેમનુષ્યમનુષ્યમાંપણઅતિશેસાદૃશ્યપણુંનથી જેનીઉપમાએમદેઈયેજેઆતેઆજેવોજછે અનેજોતેતેજેવો
 જહોયતોતેનિઓલ્લખાંણ્યકેમથાય માટેમનુષ્યમનુષ્યસજાતીછે તેનેવિષેપણસાદૃશ્યપણુંઅત્યંતછે નહીજુવાંનેઆ
 નગોમુલોબેસરલાકેવાયછે પણઝાઝાદિવસનગારહિયેતોઓલ્લખાઈજાયજેઆનગોછેનેઆમુલોછેમાટેજોવિદ
 ધણતાનહોયતોઓલ્લખાંણ્યકેમમાટેમનુષ્યમનુષ્યમાંપણઅતિસાદૃશ્યપણુંનથી તોમાયિકઅમાયિકનેવિષેસાદૃશ્યપ

એકમઆવેજેનિઉપમાનગવાનનેદેઈયેતથાનગવાનનાધામનેદેઈયેકાંજેનગવાનછે તેઈદ્રિયોઅંતઃકરણનેઅગો
ચરછેએમસર્વશાસ્ત્રમાંકલ્યાણે જેનગવાનજ્યારેજીવનેપોતાનુંદર્શનદેવાનેનઈછેતારેતોઆવિરિત્યેદિવ્યરૂપઅગોચ
રથકાપોતાનાઅક્ષરધામનેવિષેરયાછે અનેનગવાનમાહારાજાધિરાજછેનેદિવ્યરૂપેવીજેઅસંખ્યસમૃદ્ધિતથા
અસંખ્યપાર્ષદતેણેજુક્તછેનેઅનંતકોટિબ્રહ્માંડનાપતિછે જેમઆલોકમાંકોઈકમોટોચક્રવર્તીરાજાહોયતેનુસૂર્યના
ઉદયઅસ્તસુધિરાજ્યહોય અનેતેજરાજાપોતાનાતપનેબલેકરિનેદેવતાનાજેવાએશ્વર્યનેપાંમ્યોહોય નેસ્વર્ગમૃત્યુનેપા
તાલેત્રિલોકીનારાજ્યનેકરતોહોયજેમઅર્જુનહતાતેએનેદેહેકરિનેસ્વર્ગને વિષેઈંદ્રાસનનેઉપરકેટલાકવરસસુધિર
યાતથાનદુષરાજાપણેઈંદ્રથયોહતોએવોજેપ્રતાપીચક્રવર્તીરાજાતેનેધેરજેટલાંગાંમછે તેનિગણતીથાયનહી એતાંઅ
સંખ્યછેતથાગામગામનાજેપટેલતેનિપણગણતીનથીઅનેતેગામગામનાઅસંખ્યપટેલ તેનાદરબારમાંઅરજ્યકરવા
આવતાહોયઅનેતેરાજાનાધનમાલગોસ્થાનકસમૃદ્ધિતે પણગણતીમાંઆવેનહીતેમનગવાનઅસંખ્યકોટિજે
બ્રહ્માંડરૂપગામતે નારાજાધિરાજછે અનેબ્રહ્માંડરૂપજેગામતેનામુખ્યપટેલતોબ્રહ્માવિષ્ણુનેશિવછે જેમએકગામમાં
એકપટેલમોટોહોય તેનેતેગામનીસર્વેપ્રજાતેઆવિનેનમેનેઆજ્ઞામાંરહેનેતેપટેલરાજાનેનમેતેમબ્રહ્માંડબ્રહ્માંડપ્રત્યેબ
્રહ્માવિષ્ણુશિવછે તેમોટરાછેનેબિજાજેબ્રહ્માંડમાંદેવદૈત્યમનુષ્યકૃષિપ્રજાપતિ તેનેનજેછેનેઆજ્ઞામાંરહેછેનેબ્રહ્મા
વિષ્ણુશિવતેનગવાનપુરુષોત્તમનેનજેછેને આજ્ઞામાંવરતેછે તેબ્રહ્માંડબ્રહ્માંડનાજેબ્રહ્માવિષ્ણુનેશિવતેનગવાનની
પ્રાર્થનાકરેછે જેમહરાજરૂપાકરિનેતમેઅમારાબ્રહ્માંડમાંપધારોજેમકોઈગામનોપટેલહોયતે ચક્રવર્તીરાજાઆ

गद्यजईनेप्रार्थनाकरेजेहमहाराजहुंगरिबछुंतेतमेमारेघेरपधरोहुंथिजेवितमारीचाकरीबणिआवशेतेविकरीशते
मब्रह्माविष्णुशिवतेएन्नगवाननीप्रार्थनाकरेछे जेहेमहाराजतमेअमनेदयाकरिनेदर्शनघोनेअमाराब्रह्मांडमां प
धारेतारेएजन्नगवानतेब्रह्मांडमांदेहनुंधारणकरेछे तेज्यांजेवुंकार्यत्यांतेवादेहनुंधारणकरेछे नेतेविरित्येजवरतेछे
जोदेवमांदेहधारणकरेछेतोदेवनाजेवीजचेष्टाकरेछे तथापशुनादेहनुंधारणकरेछे तारेतेपशुनिपेठेजवरतेछे जेम
वराहरूपन्नगवानेधारुं तारेसुंधीनेपृथ्वीनेखोलीकाढीतथाहयग्रीवरूपेथया तारेघोडानीपेठेफुंफाडामारवामां
ढ्यातथामच्छकच्छादिकजलजंतुनोदेहधारणकस्यो तारेजलमांजफर्यापणपृथ्वीमांनफर्या तथावृसिंहरूपेथ
या तारेसिंहनीपेठेजवरत्यापणमनुष्यनाजेवीचेष्टानकरी अनेएन्नगवानमनुष्यनादेहनेधारणकरेछे तारेमनुष्यना
जेवीजक्रियाकरेछे तेज्यारेसत्ययुगहोयतारेमनुष्यनेदाखवरसनीआवरदाहोयतारेएन्नगवानपणदाखवरसजदे
हराखे अनेतेसतयुगनांमाणसमनोवांछितजोगनेजोगवेतारेन्नगवानपणतेमजजोगनेजोगवेपणअधिकपणे
नवरते अनेत्रेतायुगमांदेहधारणकरेतारेमाणसनेदशहजारवरसनी आवरदाहोयतारेन्नगवानपणतेदशवरसदे
हराखेने द्वापरयुगमांहजारवरसनीआवरदाहोयनेदशहजारहाथीनुंबलमाणसमांहोयछे तारेन्नगवाननुपणए
टदुबलनेएटलीआवरदाहोयछेअनेकलिमांदेहधारणकरे तारेकलिप्रमाणेआयुष्यनेबलतेनुंन्नगवानधारणकरेछे
अनेजेमबालकगर्भमांआवेनेतेगर्भवृद्धिनेपांमे पछे जनमेछेनेबालयौवनवृद्धअवस्थाथायछे नेमृत्युनेपांमेछे ते
मजन्नगवानपणएवीजमनुष्यनीचेष्टाकरेछे अनेजेममनुष्यमांकामक्रोधलोअस्वादमानस्नेहमदमछरईपांदिपरा

ગમોહસુખદુઃખનય નિર્નયસુરતાકાયરતાનુસ્વતરસઆશાદ્ધ્વાનિદ્રાપક્ષપાતપારકુંપોતાનુંત્યાગવૈરાગદ્વિત્યાદિક
સ્વનાવહેતેમતેવાજાસર્વેસ્વનાવમનુષ્યદેહનેનગવાનધારે તારેતેમાંજણાયછે તેમનુષ્યસ્વરૂપપણનગવાનનુંસર્વ
શાસ્ત્રમાંવર્ણનકર્યુંછે અનેમૂલજેદિવ્યરૂપછે તેનુંપણવર્ણનકર્યુંછે તેએવેયરૂપનુંજેણેયથાર્થશ્રવણમનનકરિનેદૃઢ
નિશ્ચયકર્યોહોયતેનેતોકોઈરિત્યેસંશયથાયનહી અનેજેનેઆવિરિત્યનીસમઝણમાંકસરહોયતેનેનગવાનમાંસં
શયથાયછે અનેએજદીવ્યરૂપએવાનગવાનમનુષ્યનાદેહનુંધારણકરેછે તારેમનુષ્યનાજેવાસ્વનાવેજુકવરતતાહો
યપણજેબુદ્ધિવાનહોયતેને એમજણાયસ્વરૂંજેએમાંકાંમછે તેવિજામનુષ્યજેવોનથી તથાકોધલોભસ્વાદમાનદ્વિત્યા
દિકમનુષ્યનાસ્વનાવતેનગવાનમાંછે પણબીજામાંણસજેવાતોનથીએમકાંઈકદિવ્યનાવછે તેબુદ્ધિવાનનાજાં
ણ્યામાંઆવેછે તેણેકરિનેનગવાનપણાનોનિશ્ચયકરેછે જેમશંકરાચાર્યેશૃંગારસનીવાસાંજાંણ્યાને અર્થેરાજાના
દેહમાંપ્રવેશકર્યોહતોતારેતેરાજાનાજેવાજસર્વેશૃંગારાદિકનાવનેદેહનીષેષાતેહતી પણતેરાજાનીરાણીબુદ્ધિબાધી
હતીતેણેએમજાણ્યું જેમારાધણિમાંઆવોષમતકારનોતોમાટેઆદેહનેવીષેકોઈકવીજેજીવેપ્રવેશકર્યોછે તેમમનુ
ષ્યરૂપએવાજેતેજનગવાનતેનેવીષેદિવ્યનાવજણાયછે તેણેકરિનેનગવાનપણાનોનિશ્ચયથાયછે તારેતમેકેશોજે
કાંઈકદિવ્યનાવજાણ્યામાંઆવ્યોતેણેકરિનેમનુષ્યનેનગવાનપણાનોનિશ્ચયથયો તારેષણોદિવ્યનાવજણાવેતો
તોયદુમાંણસનેનિશ્ચયથાયતોએનુંતોએમછે જેઆસૂર્યછેતેનેસર્વશાસ્ત્રમાંકયાછે જેનારાયણછેતેનેસૂર્યસર્વમનુ
ષ્યનેદૃષ્ટિગોચરપણછેનેનિત્યેએનુંદર્શનમનુષ્યમાત્રકરેછે તોપણએનેદર્શનેકરિનેમનુષ્યનેપોતાનાકદ્યાણનોનિશ્ચય

नथीथातो जेमार्ककल्याणथयुं अनेमनुष्यपणेरयाजेरामरुघ्नादिकअवतारतथानारदशुकादिकसंततेनां दर्शनकरिनेमनुष्यनेएमनिश्चयथायछे जेमार्ककल्याणनिश्चययुंनेहुंरुतार्थथयोछुंनेतेअगवाननेसंततेमांतोकांईप्रकाशछे नहीदीवोकरियेतारेतेनांदर्शनथायछे तोपणएवोकल्याणनानिश्चयथायछेतथाअग्निछे तेपणसाक्षातअगवानछे कांजेअगवानेकछुंछे ॥ अहंवैश्वानरोचूत्वाप्राणिनां देहमाश्रितः प्राणापानसमायुक्तः पचाम्यन्नं चतुर्विधं ॥ एवो जेअग्नीतेनांपणसर्वनेदर्शनछेपणमनुष्यनेकल्याणनानिश्चयथातो नथी अनेअगवाननेनेसंतनेदर्शनकरिनेथायछे तेनुंशुंकारणछे जेमनुष्यनेनेसूर्यअग्निनेविजातिपणुंछेमाटेएनेदर्शनकरिने कल्याणनानिश्चयनथीथातोकांजेअग्नि नोस्पर्शकरेतोवद्विमरतथासूर्यछेतेनेकुंताजीयेदुर्वासानाआपेदमंत्रेकरिनेतेद्व्यातारेतेसूर्यकुंताजीपासेआव्यातेम नुष्यरूपेजेवांकुंताजीहतांतेवाजसूर्यथइनेआव्या तारेतेनाअंगसंगनुसुखआव्युनेकर्णरूपगर्जरयोपणजेवासूर्यप्र काशवानछे तेवाप्रकाशसोताआव्याहोततोकुंताजीवद्विमरतनेस्पर्शनुंसुखपणनआवततथासत्राजीतयादवपासे सूर्यआवतातेपणमांणसजेवाथइनेआवताअने ज्यारेएसूर्यकुंताजीपासेतथासत्राजितपासेआव्यातारेशुंआकाश मांनोताआकाशमांपणहताने विजेरूपेएनाएजसूर्यकुंताजीनेसत्राजीतपासेआव्याअनेजेवोसूर्यनोप्रकाशछेतेस र्वेएमांछेखरो पणतेनोसंकोचकरिनेमांणसजेवाथइनेआव्याछेतेमएजेअगवानछे तेपोतेपोतानादिव्यनावसो ताजजीवनेजोदर्शनआपेतोमनुष्यनेठीकनपडेनेएमजांणेजेआतेशुंनूतहशेकेथुंहशे माटेएअगवानपोतानाऐश्वर्य नोसंकोचकरिनेमनुष्यजेवाजथेनेदर्शनआपेछे नेपोतेपोतानाधाममांपणविराजमानछे तारेतेमनुष्यनेदर्शनमां

स्पर्शमांतथानवप्रकारनिन्नक्तिकस्यामांआवेछे अनेजोन्नगवानमनुष्यजेवानथायनेदिव्यन्नावेवरतेतोमनुष्यने
पोतामांहितथायनहिनेसुवांएयनपडेशामांटतोमनुष्यमनुष्यनेविषेहेतथायछेनेसुवांएयथायछे पणपशुनेनेमनुष्यने
हेतसुवांएयथातीनथी अनेपशुपशुनेपरस्परहेतनेसुवांएयथायछेकेमजेसजातिसजातिमांहितथायपणविजातिमां
थायनहितेमन्नगवांनपोताना दिव्यन्नावनोसंकोचकरिनेपोतानान्नक्तनेपोतामांहितथायतेसारुमांणसजेवाजन्न
गवानथायछे पणदिव्यन्नावजणावतानथीनेदिव्यन्नावजणावेतोविजातिपणुंथायमाटेन्नक्तनेपोतामांहितनेसुवां
एयथायनहितेसारुमनुष्यरूपेएन्नगवानथायछे तारेपोतानोदिव्यन्नावछेतेनेछपाविराखवोतेउपस्यजपोतानिद्रष्टि
रेछे अनेछपावतेछपावतेकदाचित्पोतेकोईककारज्यमांउतावलायैजायछेतारेदिव्यन्नावजणाइआवेछेनेक्यारेक
पोतेपोतानिइछायेकरिनेपणपोतानाकोईन्नक्तनेजणवेछे जेमश्रीकृष्णन्नगवानन्नीप्पनेमारवाने उतावलायया
तारेमनुष्यन्नावन्नगवानेपोतामांदिव्यन्नावआव्योतेणेकरिनेपोतानान्नारने पृथविसहनकरवासमर्थनथैतथा
अर्जुननेदिव्यन्नावदेखाड्योतेपोतानिइछायेदेखाड्योपणतेदिव्यन्नावेकरिने अर्जुननेसुखनथयुनेबहुव्याकुलथइ
गया पछेश्रीकृष्णन्नगवानेपोतानुंमनुष्यपणेदर्शनअर्जुननेआप्युंतारेअर्जुननेसुखथयुं ॥ तारेकल्युजे ॥ दृष्ट्वेदंमा
नुषंरूपंतवसौम्यंजनार्दन॥ इदानीमस्मिंसंवृत्तःसचेताःप्रकृतिंगतः॥ माटेमनुष्यपणेकरिनेन्नगवानवरतेतोजजीवने
सानुकूलपडेनहितोनपडेतेसारुएन्नगवानमनुष्यपणेवरतेछे तारेजेआविरित्येनथीसमळतोतेनेमनुष्यन्नावदेखिने
अवदुंपडेछे अनेजोएन्नगवानदिव्यन्नावेजवरतेतोमनवाणिनेअगोचरहोयतेजीवनाजांणयामांआवेनहिमाटेएवे

પ્રકારેઞગવાનનેશાસ્ત્રમાંકયાછે તેવિરિત્યેજેણેયથાર્થજાંણ્યાહોયતેનેસંશયનથાય ઞનેજોએમનસમઝેતોસંશય
 જરૂરથાયઞનેજેએમકહેછેજેમેંઞગવાનનેજાંણ્યાછે નેમુંનેનિશ્ચેછેનેજોતેઆવાતનેસમઝ્યોનથી તોતેનોનિશ્ચેકા
 ચોછે જેમકોઙકપુરુષશ્લોકશિશ્યોહોયતથાકીર્તનશિશ્યોહોયનેતેનેપુછીયેજેતુંનેઆશ્લોકતથાકીર્તનઆવડ્યો
 તારેકહેજેઆવડ્યોનેકંઠથિમુખપાઠ્યેકહિદેલાડે પણપછેથોડાકદિવસથાય તારેતેશ્લોકકીર્તનનેત્રુલિજાય તા
 રેએતેશુંજે એનેજ્યારેશિશ્યોહોતો તારેજેનેએટલોઆવડ્યોનોતો કેમજેશ્રવણમનનેકરિનેએનોદ્રઢઅધ્યાસથઈને
 નાજીવમાંએશ્લોકકીર્તનચોટિનોતોગયો ઞનેકોઙકવાતનોવાલકપણામાંજેવોઅધ્યાસથયોહોયછે તોએજવાં
 નથાય વઢથાયતોપણતેવાતનુંજ્યારેકામપડે તારેસાંઞરિઆવેછે તેમણેઞગવાનનોનિશ્ચેકસ્યોહોતો તારેજેના
 નિશ્ચયમાંકસરરહિગઈહતિઞનેજોકસરનરહિહોતનેઆવિરિત્યેપ્રથમથિજશ્રવણકરિનેનેતેનુંમનનકરિને તેનોદ્રઢઅ
 ધ્યાસેનાજીવમાંથયોહોતતોએનેકોઙદિવસસંશયથાતજનહિ ॥ઇતિવચનામૃતં॥૪॥ ॥૧૩૦॥ સંવત્
 ૧૮૭૭નાફાગણવદિ ૮ અષ્ટમિનેદિવસશ્રીજિમહારાજગાંમશ્રીપંચાલામધ્યેઞિણાઞાઈનાદરવારમાંઓટાનેવિષે
 ઢોલિયાઉપચ્ચવિરાજમાનહતા નેધોલોલેસપેસ્યોહોતો નેગરમપોસનિરાતિડગલિપેરિહતિ નેમસ્તકઉપચ્ચધોલોફેંટો
 લાંધ્યોહોતો નેધોલિલાદરઓઢિહતિ નેપોતાનામુખારવિંદનિઆગલ્યપરમહંસતથાદેશદેશનાહરિઞક્તનિસઞાઞરા
 ઈનેવેઠિહતિ પછેસ્વયંપ્રકાશાનંદસ્વામિયેપ્રશ્નપુછ્યુંજેકિયેઠેકાંણેમાનસારુંછેનેકિયેઠેકાંણેસારુંનથિ નેકિયેઠેકાંણે
 નિર્માનિપણુંસારુંછે નેકિયેઠેકાંણેસારુંનથિ પછેશ્રીજિમહારાજવોલ્યાજેજેસત્સંગનોદ્રોહિહોયનેપરમેશ્વરનુંનેમોટા

व० मृ०
॥८३॥

संतनुंघसातुंवाद्यतोहोयतेनिआगद्यतोमानराखवुंतेजसारुंछे अनेतेघसातुंवाद्ये तारेतेनेतिखावाणजेवुंवचनमा
रवुं पणविमुखनिआगद्यनिर्मानिथावुंनहितेजरुंछे अनेजगवाननेजगवाननासंतनिआगद्यतोमेमानराखवुं
तेसारुनथि नेतेनिआगद्यतोमाननेमुकिनेदासानुदासथइनेनिर्मानिपणेवरतवुंतेजरुंछे॥ ॥इतिव
चनामृतं ॥ ॥ ५ ॥ ॥ १३१ ॥ ॥ संवत् ॥ १८७७ नाफागणवदि ९ नव
मिनेदिवसरात्रिनेसमेश्रीजिमहाराजगांमश्रीपंचादामध्ये जिणाच्चाइनादरवारमां ओटाउपस्थदोदियोदळाविने
विराजमानहतानेमस्तकउपस्थधोदोफेंदोवांथ्योहतोनेधोदोअंगरखेसहितगरमपोसनिरातिडगलिपेरिहति नेधोदो
खेसपेस्योहतोनेधोदोपछेडिओद्विहति नेपोतानामुखारविंदनिआगद्यपरमहंसतथादेशदेशनाहरिचक्रनिसचा
चराइनेवेठिहति पछेश्रीजिमहाराजबोदयाजेअमेठाजिवारमुधिविचारकस्योनेसर्वशास्त्रमांनजरफेरविनेजोयुंता
रेएमजणांणुंजेश्रीकृष्णजेवोअवतारसर्वशक्तियेजुक्तविजोकोइनथिथयो केमजेविजिजेसर्वेपोतानिअनंतमूर्ति
युंनिन्ननिन्नपणेरहिछे तेसर्वेनोच्चावश्रीकृष्णजगवानेपोतानेविपेदेखाड्योकेविरित्येतोप्रथमपोतेदेवकिथकिज
नम्यातारेशंखचक्रगदापद्मधारिनेचतुर्भुजरूपदर्शनदिधुं तेणेकरिनेक्ष्मीपतिजेवैकुंठनाथतेनोच्चावपोतामांजण
व्योतथामाताजसोदानेपोतानामुखमां विश्वरूपदेखाड्युंतेणेकरिनेसहस्रशीर्षापणेकरिनेअनिरुद्धपणुं पोतामांज
णव्युंतथाअक्रुरनेजमुनानाद्रोमांदर्शनदीधांतेणेकरिनेशेषशायीपणुंजणव्युं तथाअर्जुननेरणसंग्राममांविश्वरू
पदेखाड्युंजे ॥ ॥ पश्यमेपार्थरूपाणिशतशोथसहस्रशः॥ ॥ एविरित्येअनंतब्रह्मांडदेखाडिनेपुरुषोत्तमपणुंजणव्युं

पंचा०
६

॥८३॥

तथापोतेश्रीरुघ्नेकल्युंजे ॥ ॥ यस्मात्क्षरमतीतोहमक्षरादपिचात्तमः ॥ अतोस्मिन्नोकेवदेवप्रथितःपुरुषोत्तमः ॥
 एविरित्येपोतेपोतानुंपुरुषोत्तमपणुंजणव्युं तथागोत्रोक्तवासिजेराधिकासहितश्रीरुघ्नेतोपोतेजहताअनेब्राह्मण
 नावाक्षकनेक्षेवागयातारैअर्जुननेपोतानुंचुमापुरुषरूपेदर्शनकराव्युं तथाश्वेतर्षीपवासिवासुदेवतेणेतोपोतेजए
 अवतारधर्योतोतथानरनारायणतोसमग्रचारतनेविपेतथाआगवतमांएश्रीरुघ्नेजकयाछे तेमाटेएश्रीरुघ्ना
 अवतारनेविपेतोच्चिन्नचिन्नपणेरहिजेएजन्नगवाननिमूर्तियुतथाशक्तियुंएश्वर्यतेसमग्रछे माटेएअवतारतेबहुमां
 टोथयोछे अनेविजिर्मुर्तिनेविपेथोदुंएश्वर्यछेनेएनेविपेसंपूर्णएश्वर्यछेमाटेरुघ्नावतारजेवोकोइअवतारनथिअने
 एअवतारसर्वोपरिवरतेछे अनेविजाअवतारैकरिनेथांदिशक्तिजणविछेनेआअवतारैकरिने संपूर्णएश्वर्यशक्तियुं
 जणविमाटेआअवतारसर्वोत्कर्षपणेरवरतेछे एविरित्येजेनिप्रत्यक्षश्रीरुघ्नास्वरूपमांअचक्षमतिहोयनेएमतिको
 इदिवसव्यन्निचारनेनपांमतिहोयनेतेनिवतकोइकुसंगेकरिने कदाचितकांइकअवलुंसवदुंवरताइगयुंहोयतोपणते
 कल्याणनामार्गमांथिपडेनहि एनुंकल्याणजथायमाटेतमेसर्वेपरमहंसहरिन्नक्तछोतेपणएविरित्येजोउपासनानि
 दृढताजगवाननेविपेराखशोतोकदाचितकांइकअवलुंवरताइजाशो तोपणअंत्येकल्याणथाशोएविरित्यनिवात्तानि
 सांनलिनेसर्वेसाधुतथाहरिन्नक्तेश्रीजिमहाराजनेविपे सर्वकारणपणुजांणिनेउपासनानिदृढताकरताहवा ॥ ॥
 ॥ इतिवचनान्तम् ॥ ६ ॥ ॥ १३२ ॥ ॥ संवत् १८७७ नाफागणवदि ११ एकादशनेदिवसछोघडिदि
 वसचढतेश्रीजिमहाराजगामश्रीपंचाक्षामध्येजिणाआइनादरवारमां ओटाउपरयदोदियोदवाविनेविराजमानह

व० मृ०
॥ ८४ ॥

तानेमायेधोलाफेंटावांध्याहतांतयागरमपोसनिरातिडगलीपेरीहति तथाधोलाखेसपेस्योहतांतयाधोलीजीणिपछे
डिओदिहति अनेपोतानामुखारविंदनिआगदयपरमहंसनिसन्नातथादेशदेशनाहरिन्नक्तनिसन्नान्नराइनेवेठिहति
अनेश्रीजिमहाराजनित्यानंदस्वामिपासेश्रीमद्भागवतनाप्रथमस्कंधनीकथाकरावताहतातेमां ॥ जन्माद्यस्य ॥ ए
श्लोकप्रथमआव्योतेनोअर्थकस्योतारे ॥ यत्रत्रिसर्गोमृषा ॥ एवुंजेएश्लोकनुपदतेनोअर्थपोतेश्रीजिमहाराज
करवालागाजेमायानात्रण्यगुणनोसर्गजेपंचनूतइंद्रियोअंतःकर्णनेदवताते नगवाननास्वरूपनेविषेत्रिकासमां
छेजनहिएमसमकेतथाएश्लोकनुपदजे ॥ ॥ धाम्नास्वेनसदानिरस्तकुहकं ॥ ॥ केतांधामजेपोतानुंस्वरूपतेणेकरि
नेटादयुंछे एमायानासर्गरूपकपटजेणेएवुंनगवाननुंपरमसत्यस्वरूपछे तेआत्यंतिकप्रलयनेअंत्येअक्षरधामनेवि
पेजेवुंनगवाननुस्वरूपअनंतऐश्वर्यतेजेजुक्तछे तेवुनेतेवुंजप्रत्यक्षमनुष्यरूपनगवाननेविषेजांणवुंतेणेतत्वेकरिने
नगवाननेजाण्याकेवाय अनेएजप्रत्यक्षनगवाननेमूढजिवछेतेमाइकद्रष्टियेकरिनेजुवेछेतारेपोताजेवामनुष्यदे
खेछेनेजेमपोतेजन्म्योहोयवाल्ककथायजवानथायवद्धथायनेमरिजायतेमजन्नगवाननेपणजांणछेअनेज्यारेनग
वाननाएकांतिकसाधुनावचननेविषेविश्वासदाविनेनिष्कपटन्नावेकरिनेनगवाननाचरणकमलनेनजेछेतारेएनि
माइकद्रष्टिमटेछेते पछेएनिजेनगवाननिमूर्तितेनेपरमचैतन्यसतचिदआनंदमयजांणछेतेपणनागवतमांकयुंछे
जे ॥ सवेदधातुःपदवीपरस्यदुरंतवीर्यस्यरथांगपाणेः योमाययासंततयानुवृत्यान्नजेततत्पादसरोजगंधं ॥ अने
एनगवाननेविषेजेबालकजवानवद्धपणुंदेखायछे तथाजन्ममरणपणुंदेखायछे तेतोएनिजोगमायायेकरिनेदेखा

पंचा०
७

॥ ८४ ॥

યછે પણવસ્તુગત્યેતોન્નગવાનજેવાછે તેવાનેતેવાજછે જેમનટવિદ્યાવાલોંહોયતેશસ્ત્રવાંધિને આકાશમાંદંડનાશ
શ્રુજે અસુરનાજોડાતેસાથેવઢવાજાય પછેકટકાયેનેહેઠોપડેનેતે પછેતેકટકાનેન્નેગાકરિનેતે નટનિસ્રીબલિમરે
પછેયોડીકવારેતેનટપાછોઆકાશમાંથિહથિયારવાંધિને જેવોહતોતેવોનેતેવાંજઆવેનેરાજાપાસેમોજમાગેને કહે
જેમારિસ્રીલાવોંવિરિત્યનિજેનટનિમાયાતેપણકલ્યામાંકોઈને આવતીનથિતોન્નગવાનનિજોગમાયાકલ્યામાં
કેમઆવે અનેજેનટનિમાયાનેજાંણતોહોયતે તોએમજાંણેજેનટમર્યો પણનથિનેવલ્યોપણનથિજેવોછે તેવાનેતે
વોજછે તેમન્નગવાનનાસ્વરૂપનેજેતલ્લેકરિનેસમઠતોહોયતે તોન્નગવાનનેઅસ્તંડઅવિનાશિજેવાછે તેવાજસમ
ઠેજેમશ્રીકૃષ્ણન્નગવાનેદેહમુખ્યો તારેએન્નગવાનનિપત્નીયુજેરુક્મણી આદિકહતિયુંતેએન્નગવનનાદેહનેલેઈને વ
લિમરિયુંતારે અજ્ઞાનીહતાતેણેતોએમજાંણ્યુજે હવેએનાશથડગયાનેજે જ્ઞાનિહતાતેણેતોએમજાંણ્યુજે આંહિથિઅ
તર્જાનથેનેવિજેઠકાણેજણાંણાછે એમન્નગવાનનેઅસ્તંડસમઠેતેપોતેશ્રીકૃષ્ણેકયુંછેજે ॥ અવજાનંતિમાંમૂઢામા
નુષીંતનુમાશ્રિતં પરંન્નાવમજાનંતોમમન્નૂતમહેશ્વરં ॥ માટેમૂર્ખહોયતેજોન્નગવાનનેસાકારસમઠેતોકેવલમનુષ્યજે
વાજસમઠેનેજો નિરાકારસમઠેતોબિજાઆકારનેજેમમાયીકજાંણે તેમન્નગવાનનાઆકારને પણમાયીકજાં
ણેનેઅરૂપેવું ન્નગવાનનુંસ્વરૂપકલ્પેમાટેએવેપ્રકારેમૂર્ખનેતોઅવધુંપડેછે અનેજોન્નગવાનનેઆકારનહોયતોજ્યા
રેઆત્યંતિકપ્રલયહતો તારેશ્રુતિયેએમકયુંજે ॥ સંદેશ ॥ કેતાંતેન્નગવાનજેતેજોતાહવાતારેજોજોયુંતોએન્નગ
વાનનુંનેત્રશ્રોત્રાદિકઅવયવેસહિતસાકારેવુંદિવ્યસ્વરૂપજહતું અનેવલિએમપણકલ્પ્યુંછેજે ॥ પુરુષેણાત્મન્નૂતેન

वीर्यमाधत्तवीर्यवान् ॥ एविरित्येपुरुषरूपेथइनेपुरुषोत्तमतेणेमायानेविषेवीर्यनेधारणकरुं तारेएन्नगवानप्र
थमजसाकारहता अनेएजेपुरुषोत्तमनारायणतेकोइकारज्यनेअर्थेपुरुषरूपेथायछे तारेएपुरुषछेतेपुरुषोत्तमना
प्रकाशमांलीनथैजायछे नेपुरुषोत्तमजरहेछे तेमजमायारूपेथायछे तारेमायापणुपणपुरुषोत्तमनातेजमांलिन
थैजायछे नेतेरूपेन्नगवानजरहेछे अनेपछेएन्नगवानमहतत्वरूपेथायछे नेतेमजमहतत्त्वमांथिथयांजेविजांत
त्वेतेरूपेथायछे अनेपछेतेतत्वनुंकार्यजेविराट्तेरूपेथायछे तथातेविराट्पुरुषथिथयांजेब्रह्मादिकतेरूपेथायछे त
थानारदसनकादिकरूपेथायछे एविरित्येअनेकप्रकारनाकारज्यने अर्थेजेनेजेनेविषेएपुरुषोत्तमन्नगवाननोप्रवे
शथायछे तेनेतेनेपोतानाप्रकाशकरिनेलीनकरिनाखिनेपोतेजेतेरूपेकरिनेसर्वांलर्षणविराजमानथकारहेछे अ
नेजेनेविषेपोतेविराजमानरहेछे तेनाप्रकाशनेपोतेढांकिनेपोतानाप्रकाशप्रगटकरेछे जेमअग्निबोढानेविषेआवेछे
तारेबोढानोजेशितद्वगुणनेकाबोवुणतेनेढालिनेपोतेपोतानागुणनेप्रकाशकरेछे तथाजेमसूर्यउदयथायछे तारेते
नाप्रकाशमांसर्वेताराचंद्रमादिकनांतेजलीनथैजायछेनेएकसूर्यनोजप्रकाशरहेछे तेमएन्नगवानजेनेजेनेविषेआ
वेछे तारेतेज्ञातेजनोपराजवकरिनेपोतानाप्रकाशनेअधिकपणेजणावेछे अनेजेकारज्यनेअर्थेपोतेजेमांप्रवेशक
रहोहो तोकारज्यकरिरयाकेडेतेमांथिपोतेनोखानिसरीजायछे तारेतोतेपंडेजेवोहोयतेवोरहेछे नेतेमांजेअधिकदै
वतजणार्तुहंतुंतेतोपुरुषोत्तमन्नगवाननुंहंतुंएमजांणवुं एविरित्येसर्वनाकारणनेसदादिव्यसाकारएवाजेप्रत्यक्षपुरु
षोत्तमनारायणतेनिमूर्तिनेविषेसाकरनारसनिमूर्तिनिपेठेत्यागन्नागसमऊवोनहिंने जेविमूर्तिदिठिहोयतेनुंजध्या

નડપાસનાનક્રિકરવીપણતેથિકાંડપૃથકનસમઝવું અનેતેનગવાનમાંજેદેહનાવજણાયછે તેતોનટનિમાયાનિ
પેટેસમઝવો નેજેઆવિરિત્યેસમઝેતેનેતેનગવાનનેવિપેકોડરિત્યેમોહયાતોનથિ અનેઆવાત્તાંછેતેકેનેસમઝ્યામાં
આવેછે તોજેનેવિદ્રઢપ્રતીતિહોયજેઆત્યંતિકપ્રલયથાયછે તારેપણનગવાનનેનગવાનનાનક્રતેદિવ્યસાકારરૂ
પેકરિનેઅક્ષરધામનેવિપેદિવ્યનગનેનગવતાથકારહેછે અનેતેનગવાનનુંરૂપનેનગવાનનાનક્રતનાંરૂપતેઅનંતસૂ
ર્યચંદ્રનાપ્રકાશસરખાંપ્રકાશજુકછેવિજાત્યનિજેનેદ્રઢમતિહોયતેજઆવાત્તાંનિસમઝિસકે અનેઆવાતેજોમયદિ
વ્યમૂર્તિજેનગવાનતેજોવુંનાકલ્યાણનેઅર્થે નેપોતાનેવિપેનવપ્રકારનિનક્રિજીવનેકરાવવાનેઅર્થે રૂપાકરિનેપો
તાનિજેસર્વશક્તિયુંએશ્વર્યપાર્ષદતેણેસહિતથકાજમનુષ્યજેવાથાયછે તારેપણજેઆમર્મનાજાણનારાછે તેનગ
વાનનુંસ્વરૂપઅક્ષરધામનેવિપેજેવુંરયુંછેતેવુંજપૃથવીનેવિપેજેનગવાનનુંમનુષ્યસ્વરૂપરયુંછેતેનેસમઝેછે પણતેસ્વરૂ
પનેવિપેનેઆસ્વરૂપનેવિપેલેશમાત્રફેરસમઝતાનથિ અનેઆવિરિત્યેજેણેનગવાનનેજાંણ્યાતેણેતલેકરિનેનગવા
નનેજાંણ્યાકેવાયનેતેનેમાયાનિનિવૃત્તિથિકેવાય નેમજેજાણેતેનેજ્ઞાનિનક્રકહિયેનેતેનેએકાંતિકનક્રકહિયે અ
નેઆવિરિત્યેજેનેપ્રત્યક્ષનગવાનનાસ્વરૂપનિદ્રઢડપાસનાહાંયને તેનગવાનનાસ્વરૂપમાંકોડદિવસમાયીકપણાનો
સંશયનથાતોહોયને તેનેકદાચિતકોડકુસંગનેજોગેકરિનેઅથવાપ્રારબ્ધકર્મનેજોગેકરિનેકાંડઅવલુંવરતાઈજાય
તોપણતેનુંકલ્યાણથાય અનેજોઆવિરિત્યેનગવાનનેજાંણ્યામાંજેનેસંશયહોયનેતેજોઉર્ધ્વેતાનેષ્ટિકબ્રહ્મચારિહો
યનેમહાત્યાગીહોયતોપણતેનુંકલ્યાણથાવુંઅતિકટણછે અનેજેણેપ્રથમવોદ્રઢનિશ્ચયકર્યાહોય જેજ્યારેઆત્યંતિ

व० नृ०
॥८६॥

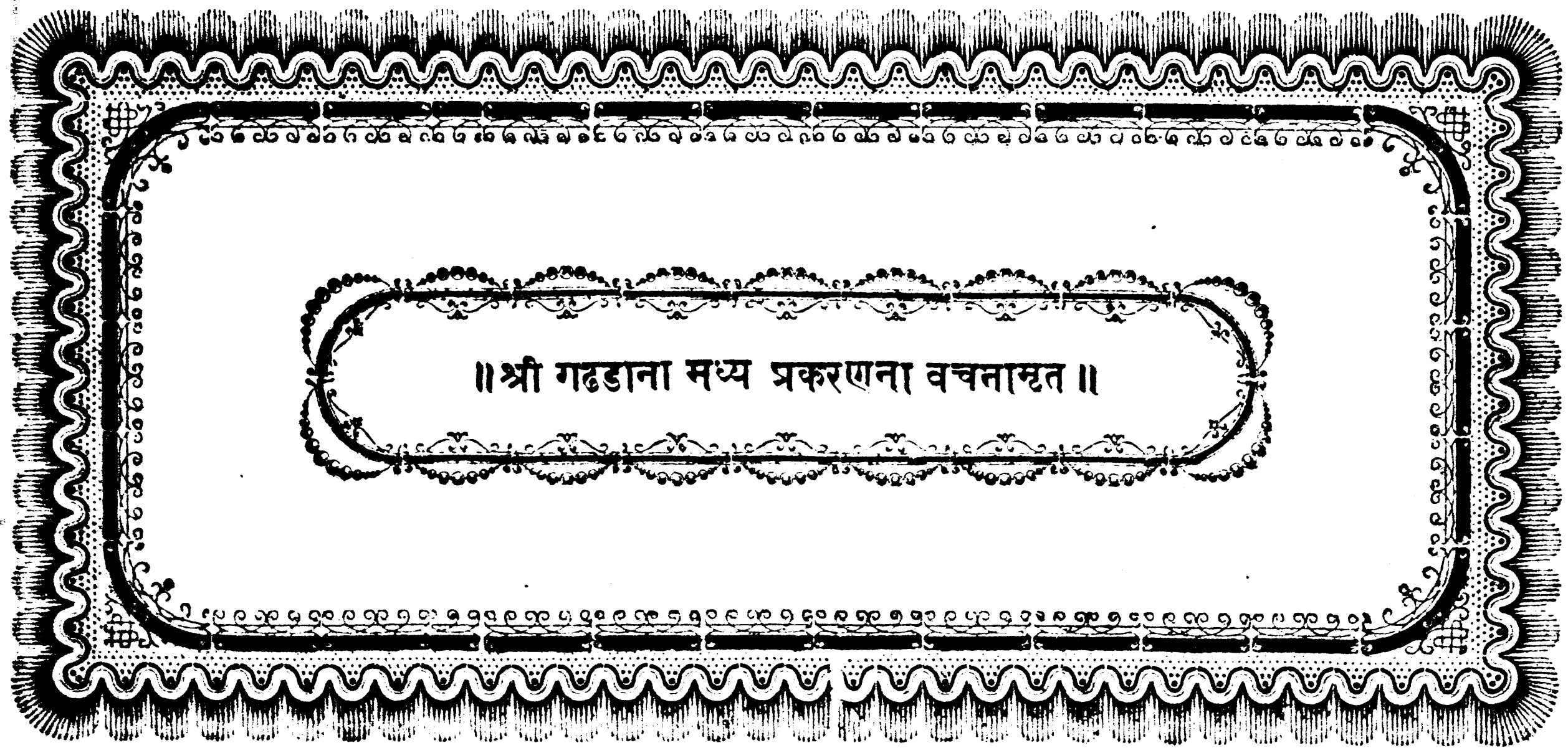
कप्रलयथायछे तेनेअंत्येपणअगवानसाकारछेएविद्वदग्रंथिद्वयमांपडिहोयने पछेजोतेनेतेजोमयअद्विगपणुं
जेशास्त्रमांकयुंहोयतेनुंश्रवणथाय तथाएविवात्ताकोइकथकिसांअक्षेतोपणतेनेसंशयथायनहिकेमजेएतोएमसम
ऊयोछेजेअगवानतोसदासाकारजछेपणनिराकारनथि अनेतेजअगवानरामरुघ्नादिकमूर्तियुनेधारणकरेछेए
विरित्येजेनिद्वपणसमऊएयहोय तेनिपरिपक्वनिष्ठाजांएविएविरित्येश्रीजिमहाराजेपोतानाअक्तजननिशिक्षाने
अर्थपोतानास्वरूपनिजेअनन्यनिष्ठातेसंबंधिवात्ताकरितेनेसांअक्षिनेसर्वपरमहंसतथाहरिअक्तते श्रीजिमहाराजना
स्वरूपनिएविजरित्येविशेषेद्वताकरताहवा ॥

॥इतिवचनामृतम्॥ ७॥

॥१३३॥

पंचा०
७

॥८६॥

॥ સંવત્ ૧૮૭૭ નાજ્યેષ્ઠશુદિ ૧૫ પુર્ણમાસિનેદિવસસ્વામિશ્રીસહજાનંદજીમહારાજશ્રીગઢડામધ્યેદાદાસ્વાચરના
 દરવારમાં શ્રીવાસુદેવનારાયણનામંદિરનિઆગલ્યઆથમણેવાસ્થ્યઓરડાનિઓસરિયેવિરાજમાનહતા અનેધોક્ષો
 સ્વેસપેચોહતોઅનેધોલિચાંદરઓદિહતિ અનેમાથેધોલિપાઘવાંધિહતિ અનેધોલાપુષ્પનોહારપેચોહતો અનેપોતાના
 મુખાર્ચવિદનિઆગલ્યમુનિમંડલતથાદેશદેશનાહરિન્નક્તનિમન્નાન્નરાઈનેવેઠિહતિઅનેપોતાનિઆગલ્યપરમહંસઝાં
 ઝમ્ઝદંગલેઈનેગાવતાહતાપછેશ્રીજિમહારાજેકિર્તનિયાનેકયુંજેહમણાંકિર્તનરાણોનેપ્રશ્નઉત્તરકરોપછેમુક્તાનંદસ્વા
 મિયેહાથજોડિનેનમસ્કારકરિનેશ્રીજિમહારાજનેપ્રશ્નપુછ્યુંજેહેમહારાજમોહનુંશુંરુપછેઅનેમોહનિનિવૃત્તિથયાનો
 શોડયાયછે પછેશ્રીજિમહારાજથોડિકવારવિચ્યારિરહિને પછેબોલ્યાજેમોહનુરુપતોમનનેવિષેઆંતિજેવુંથઈજાય
 એજજણાયછે અનેજ્યારેપુરુષનાહૃદામાંમોહવૃદ્ધિપાંમેછે તારેમનમાંવિષ્ણાંતિવિશેષથાયછે પછેઆકરવાજોગ્યને
 આનકરવાજોગ્યએવોવિવેકરેતોનથિનેતેમોહથયાનુંકારણતો આજજન્મમેવિચાર્યુંછે જેઆજઅર્ધરાત્રિહતિતારે
 અમારેનિદ્રાઉડિગઈહતિપછેઅમેઉત્તરાદિદિશમાંમુંમુખકરિનેસુતાહતાપછેધુનોતારોદિઠોતારેએમવિચ્યારથજોજેઆ
 તોઉત્તરધુછે પણશાસ્ત્રમાંદક્ષિણધુકયોછે તેવ્યાંદશોપછેઅમેદક્ષિણધુજોયા તારેતેપણદિઠોઅનેજેમકુવાઉપસ્યપાં
 ણીસિંચવાનાંફાલકોહોયતેવિરિત્યેવેધુનેવચ્યેમોટોફાલકોદિઠોનેતેફાલકાનામેરનાવેઠેવાંતેયેકોરેધુનેઅડિરયાંછે
 જેમલાકડાનાથંજહોયનેતેમાંલોઢાનિઆરુઘુતિનેરહિહોયતેમછે અનેતેફાલકાઉપસ્યજેમસુતરનિફેલ્યવિંદિહોય
 નેતેફાલકાસંધાયે જેમપિતલનિફુદડિયુંજડિયુંહોયતેમસર્વે તારાનેદેવતાનેનવગ્રહાદિકતેનાંજેસ્થાનકતેફાલકા

ते आश्रिते रत्याछे ते सर्वे ने जोयां ने पछे सूर्य ने चंद्र ते नो उदय ने अस्त ते एक जठे कांणे थी थाय छे ते पण जोयो पछे अंतर द्र
ष्टिये करि ने जोयुं तारे जे टुंधु आदि दै ने ब्रह्मांड मांछे ते टुंधुं सर्वे पिंड मां पण दिहुं पछे आदेह ने विषे जे क्षेत्रज्ञ छे ते ने पण दि
ठो पछे ते क्षेत्रज्ञ मां पुरुषात्तम जगवान रत्याछे ते ने पण दिठा ते जगवान ने जोइ ने जगवान ना स्वरूप ने विषे अति शक्ति
जोडाइ मइ पछे समाधि मां थिकोइ प्रकारे निकलाणुं नहि पछे तो कोइ कर्त्तज ने आवि ने अमारि स्तुति बहु करि ते निद
आये करि ने अमारे पाछुं देह मां अवाणुं पछे अमारा त्वाद मां विचार थयो जे अमारे जे समाधि मां थि निसराणुं ते तो दया ये
करि ने निसराणुं पण विजाने समाधि मां थि निसरातुं हसे तेनुं शंकारण हशे पछे अमने एम जणां जे एने कांइ कविषय
मां आसक्ति रहे छे ते एने करि ने पाछुं निकलाय छे अने मोहनुं जे कारण ते पण पंचविषय जछे ते विषय पण उत्तम मध्यम ने
कनिष्ठ एण्य प्रकार ना छे ते मां ज्यां उत्तम विषय निप्रामि थाय अने ते मां थिकोइ अंतराय कर नारो आवे तारे ते उपस्थ
क्रोध थाय पछे क्रोध थिको मोह थाय छे अने सामान्य पणे तो श्रोत्र ने ने शब्द ने सदा संबंध छे अने त्वचाने ने स्पर्श ने सदा संबंध
छे एविरित्ये पंचज्ञान इंद्रियो ने पंचविषय नो संबंध छे माटे जे पदार्थ ने सामान्य पणे जोयुं होय ने ते पदार्थ मां थि वृत्ति ने
तौ डि ने जगवान ना स्वरूप मां राख विहोय तो ते मां कांइ दाख डो पडे नहि से हे जे ते रूप विषय मां थि वृत्ति तुटि ने जगवान
ना स्वरूप मां रहे अने जोखि आदि कनुं अति शेर मणि करुप दीठा मां आवि गयुं होय ने ते मां वृत्ति जोडांणि होय ने पछे जो ज
गवान ना स्वरूप मां वृत्ति राख वाजाय तो रहे नहि अने चित्त पण एक ठे कांणे रह नहि माटे ज्यां सुधिर मणी क पंचविषय मां
चित्त बोजाय छे त्यां सुधि मोह टले नहि अने ज्यां एने गमतो विषय होय ने ते मां चित्त तणांणुं होय ने संत तथा गुरु तथा पो

व० मृ०
॥२॥

तानादृष्टदेवजेनगवानतेजोनिषेधकरतांतेउपस्थरिसचडेअनेतेनाद्रोहथायपणतनुं वचनमनायनहिंएवुंजेनाअंत
रमांवर्त्ततुं होयतेनेमोहकहिये तेनगवानेगीतामांकयुंछेजे ॥ ध्यायतोविषयानपुंसःसंगस्तेषूपजायते ॥ संगत्संजा
यतेकामःकामाक्रोधोन्निजायते ॥ क्रोधाद्रवतिसंमोहःसंमोहात्स्मृतिविभ्रमः ॥ स्मृतिभ्रंशादुद्दिनाशांबुद्धिमाशात्य
ण्यस्यति ॥ माटेआवचनजेश्रीकृष्णनगवानेकयांछे तेपरमसिद्धांतछेजेज्यारेशब्दादिककोइविषयमांचित्तलोन्नां
तारेगमेतेवोबुद्धिवानहोयपणतेनिबुद्धिनुंकांइठेकांणुरेहनहिनेपशुजेवोथइजायछे माटेमोहनेउदयथयानुंकारण ते
विषयमांआसक्तितेजछे अनेजेनेएविषयमांयिचित्तनेउखेडवुंहोयतेनेप्रथमतोआत्मनिष्ठाअतिदृढकरिराखविजे
हुंआत्माछुपणदेहतेहुंनहिं एकतोएविचारदृढकरवोअनेबिजुंजेप्रकारेजगतनिउत्पत्तिस्थितिनेप्रलयथायछेतेवार
तापणसारिपेठेसमजवि अनेत्रिजुंनगवाननास्वरूपनुंमाहात्म्यअतिशेषणेसमजवुंतेएमविचारवुंजेपंचविषय
छेतेतोन्नगवाननाकस्याययाछे माटेनगवानमांतोएयिअतिजाजुंसुखछेशामाटेजेशब्दहोयतेमांएकलुंशब्दसंब
धिजसुखहोयपणबिजाजेव्यारविषयरयातेनुसुखशब्दमांनहोयएविजरित्येस्पर्शमां स्पर्शनुंजसुखहोयपणबिजुं
नहोयतेमजरूपमांरूपसंबंधिजसुखहोयतेमजरसनेगंधतेमां पणपोतपोतासंबंधिजसुखहोयपणएकविषयमां
चविषयनुंसुखनेलुंनआवेअनेनगवाननुंजेस्वरूपछे तेमांतोसर्वेसुखनेलांरयांछेतेएकदर्शनकरेतोपणतेनक्तपुर
णकामथइजायएविरित्ये नगवाननास्पर्शादिकपणपोतानाक्तनेपुरणकांमकरेछे अनेमायीकजेविषयसंब
धिसुखछेतेतोसर्वेनाशवंतछेअनेनगवानसंबंधिसुखछे तेतोअखंडछेएवोजेनगवाननास्वरूपनामाहात्म्यनोवि

ग० म०
४

॥२॥

ચારતેપણ અતિદુઃકરવો એજેત્રણ વિચારકયાં તેણે કરિને વિષયમાં થિ આસક્તિ ટલિ જાય છે અને જ્યારે વિષયમાં થિ
 આસક્તિ ટલે તારે વિષય સારા કે નરસા તેનો નેદરહે નહિ જે વિરુપવાન સ્ત્રી તે વિજકુરુપવાન સ્ત્રી નાસે અને તે વિજરિત્યે પશુ
 પક્ષિ લાકડાં છાંણાં પથરા સુવર્ણ એ સર્વેને તુલ્ય પણે જુવે પણ સારુ પદાર્થ દેખિને તેમાં મોહન પામે એવિરિત્યે વધુ વિષય
 ને વીધે વર્તે પણ સારો કે નરસા એવો બુદ્ધિને વિષે નેદરહે નહિ એવું જેને વર્તે તેને નિર્મોહ કહિયે તે શ્રીકૃષ્ણ જગવાને પણ ગી
 તામાં કયું છે જે ॥ સમસોષાશમકાંચનઃ ॥ એવાં જેનાં લક્ષણ હોય તેણે જગવાન નુસ્વરૂપ તત્ત્વે કરિને જાણ્યું છે અને એને જ
 અનન્ય જતક કહિયે અને પતિવ્રતાનું અંગ પણ તેનું જ જાણવું અને જ્ઞાનિ પણ તેને જ જાણવો અને જગવાન પણ તેની ઉપર
 જ રાજી થાય છે અને જગવાનને એવો જતક અતિ શોભાણો છે તે જગવાને ગીતામાં કયું છે જે ॥ પ્રિયો હિ જ્ઞાનિ નોત્યર્થ મહં
 સચમમ પ્રિયઃ ॥ માટે એવા જે પતિવ્રતાના અંગવાલા જગવાનના જતક છે તે જ જગવાનને અતિ શોભાણો છે અને તે પતિ
 વ્રતાનું અંગ ડાયાને જ આવે એમ નથી જેને સ્વપ્ન હોય તેને સૌને આવે જેમ આસંસારમાં નાંહિ સ્ત્રીયું હોય તે પતિવ્રતા હોય અ
 ને ડાહ્યું હોય તે વ્યન્નિચારણિયું હોય માટે ડાયાનો લાનો કાંઈ મેલ નથી એ તો જેને કલ્યાણનો સ્વપ્ન હોય તે પતિવ્રતાનું અ
 મરાલિને જગવાન નિજ ક્તિ કરે છે અને જે એવિરિત્યે સારા નરસા વિષયમાં સમાન બુદ્ધિયાવિતે તો જાણે જે એક દિવસે જ
 એમ કરિશે તેને નિર્મોહિયાં એમ ઉતાવલ્યે એકામ થાતું નથી એ તો હલવે હલવે આદર રાખે તેને થાય છે જેમ કુવાના કાંઠા ઉપે
 રુપ થરોના સ્વો હોય તેમાં પાણિ સિંચતાં સીંચતાં દોરડિ નરમ હોય તો પણ ઘણે કાલે કરિને તે પાણામાં કાપા પડે છે અને જો
 લોઢાનિ સાંકલે કરિને સિંચાં તો પણ ઉતાવલો એવો કાપો ન પડે માટે કલ્યાણને અર્થે જેને જતન કરવું હોય તેને વિષયમાં

थिआसक्तिटावविणेविषेआकलाथइनेअकलाइजावुंनहिंएविरित्येगीतामांपणकयुंछेजे ॥ अनेकजन्मसंसि
इस्ततोयातिपरंगतिं॥ माटेएमविचारवुंजेआजन्मेजेदिविषयमांथिआसक्तिदशतेदिविटावविछे अनेएम
करतांजोकांडकरहिगइतो बिजेजन्मेकरिनेटावविछे पणअगवाननाअक्तछेयेतेनरकचोराशिमांतोजावुंनथि एवि
रित्येअगवाननाअक्तनेहिमतराखिनेधिरेधीरेमोहनूंमूढउखाड्यानांआदरराखवो अनेज्यांसुधिसारानेनरसाएवेवि
षयतुल्यनजणायत्यांसुधिएअगवाननोअक्तसाधनदशामांकेवाय अनेज्यारेसारानरसाविषयतुल्यनासे तारेएअ
क्तसिद्धशानेपांम्येजांणवो अनेज्यारेविषयमांथिआसक्तिमुकिनेसिद्धशानेपांमेछेतारेएनेरुतार्थयोजांणवो
अनेवेदशास्रपुराणइतिहासएसर्वेग्रंथुंनोएजगलितार्थछे आजअमेवातकरिछेतेसर्वेशास्त्रनुरहस्यछेमाटेआवात्ता
नेसर्वेहरिअक्तदृढकरिनेराखज्यो॥ ॥ इतिवचनान्तं॥ १ ॥ ॥ १३४ ॥ ॥ संवत् १८७८ नाश्रावणशु
दि ३ त्रिजनेदिवसस्वामिश्रीसहजानंदजीमहाराजश्रीगढडामध्येदादास्वाचरनादरवारमां श्रीवासुदेवनारायणना
मंदिरआगल्यरेशमनाचाकलाउपस्थविराजमानहता अनेसर्वेश्वेतवस्त्रधारणकर्यांहतां अनेपोतानामुखारविंदनि
आगल्यमुनितयादेशदेशनाहरिअक्तनिसन्नाअराइनेबेठिहति नेमुनिछांऊमृदंगलेइनेकिर्तनगावताहता पछेश्री
जिमहाराजेकयुजेकिर्तनराखोअमेवातकरियेछुडये एमकहिनेश्रीजिमहाराजबोल्याजेजेनेआत्यंतिककल्याण
पांमचुंहीयनेनारदसनकादिकजेवासाधुथावुंहोयतेनेएमविचारकरवोजेआदेहछेतेनेविषेजिवर्योछे अनेइंद्रियुअं
तःकरणछेतेजीवसायेवलगीरयांछे अनेएइंद्रियोनेअंतःकरणछेतेवाहेरपणपंचविषयमांवलगीरयांछेतेअज्ञासेक

रिनेजीवइंद्रियोअंतःकरणनेपोतानुरुपमानेछे पणवस्तुगत्येजीवइंद्रियोअंतःकरणथकिनोखोछे अनेपंचविषयछे
तेअंतःकरणथकिनोखाछेपणएतोविषयनेअन्यासेकरिनेअंतःकरणनेविषेपंचविषयनिएकताजणायछे ॥ अनेवि
षयनिअउत्पत्तितेतोइंद्रियुंथकिथायछेपणअंतःकरणमांथिनथियाति जेमअतिशेतढकोहोयअथवाहादुषहोयतेने
प्रथमवास्यइंद्रियुनेसंबंधथायछे पछेइंद्रियुद्वारेकरिनेशरीरनेमांहिलिकोरेतेनोप्रवेशथायछेपणएनिउत्पत्तिमांहिलि
कोरेथिनथिएतोवास्येथिउत्पन्नयइनेमांहिलिकोरेप्रवेशकरेछे तेमपंचविषयछेतेप्रथमअंतःकरणमांथिउपजत्तम
थिएतोप्रथमइंद्रियुनेवास्यविषयनोसंबंधथायछेनेपछेअंतःकरणमांप्रवेशकरेछे माटेजेमवास्यगुंबहुंधुंहोयतेने
औषधघोपढेतारेजकरारथायपणकेवलवार्त्तासांअद्वयेकरारथायनहि अनेजेमसुधापिपासादाबीहायतखाधेपी
धेजनिवृत्तियायपणअन्नजलनिवातकरेनिवृत्तिनथाय तेमपंचविषयरुपिजेरोगछेतेतोतेनुंज्यारेऔषधकरियेतारे
जनिवृत्तियायतेऔषधनिरित्यएमछे जेज्यारेत्वचानेस्त्रियादिकविषयनोस्पर्शथायछेतारेत्वचाद्वारेअंतःकरणमाने
नोप्रवेशथायछे अनेअंतःकरणद्वारेथइनेजीवमांप्रवेशकरेछेपणमुदथकिविषयनिउत्पत्तिजीवमांथिपणनथि अ
नेअंतःकरणमांथिपणनथि अनेजेजेविषयअंतःकरणमांथिस्फुरताहशेतेपणपूर्वजन्मनेविषेवास्यथिजइंद्रियुद्वारे
करिनेआव्याछे माटेविषयटादयानुंएजऔषधछेजेत्वचायेकरिनेस्त्रीयादिकपदार्थनोस्पर्शतजवोनेनेचेकरिनेतेनुं
रुपनजोवुं अनेजिह्वायेकरिनेतेनिवातनकरवि अनेकानेकरिनेतेनिवातनसांअद्ववि अनेनासिकायेकरिनेतेनोगं
धनलेवोएविरित्येपंचइंद्रियोद्वारेविषयनोत्यागदृढराखेतोवास्यथिविषयनोप्रवाहमांहिलिकोरेप्रवेशकरेनहिं जेम

कुवामांपाणिनिसेस्यआवतिहोयपछेतेनेगोदडानागात्रारिनेबंधकरे तारेतेकुवांगदायतेमवात्यइंद्रियोनेनियम
मांराखवेकरिनेबास्यविषयनोअंतःकरणमांप्रवेशनथाय अनेजेमउदरमांरोगथयोहोयतेतोउदरमांओषधजायता
रेजटले तेमप्रथमयिजेइंद्रिद्वारेकरिनेविषयअंतःकरणमांनरांणहोयतेतोआत्मविचारेकरीनेटासवातेआत्मविच्या
रएमकरवोजेहुंआत्माछुंनेमारेविषेइंद्रियोअंतःकरणनोसंबंधजनथिएमदृढवीच्यारकरिने अनेतेचैतन्यनेविषेअग
वाननिभृत्तिधारिनेअनेपोतानाआत्मसुखवतेकरिनेपूर्णरेवुं जेमकुवोजलेकरिनेपूर्णनरांणहोयतारेजेबाहेरथिप्रो
तामांसेस्युंआवतिहोयतेनेपोतानुंपाणिठक्षिराखेछेपणमांहिक्किंरतेसेस्यनापाणिनोप्रवेशकरवादनहिं अनेजोउ
सेबाईनेठासोथायतोसेस्यनुंपाणिबास्यथिमांइआवेएविरित्येआत्मसुखेकरिनेमांहिक्किंरतेपूर्णरेवुं अनेबास्यपंचइ
द्रियुद्वारेविषयनोमार्गबंधराखवोएजकामादिकनेजित्यानोदृढउपायछेपणएविनाएकसाउपवासेकरिनेकामादिक
नोपराजयथातोनथिमाटेआविच्यारदृढकरिनेराखज्यो॥ ॥इतिवचनामृतम्॥२॥ ॥१३५॥ ॥संवत् १८७८
नाश्रावणशुदि४ चोथ्यनेदिवसस्वामिश्रीसहजानंदजिमहाराजश्रीगढडामध्येदादास्वाचरनादरबारमांश्रीवासुदेव
नारायणनामंदिरआगदयचाकसाउपस्थविराजमानहताअनेसर्वेश्वेतबलधारणकस्याहताअनेपोतानामुखारविंद
निआगदयपरमहंसतथादेशदेशनाहरिचक्रनि सच्चाचराइनेबेदिहतिनेपोतानिआगदयपरमहंसजांऊढंगसेइने
किर्त्तनगाताहतापछेश्रीजिमहाराजनेत्रकमलनिसानेकरिने सौनेछांनाराखिनेबोल्याजेमोटेरामोटेरापरमहंसहोते
आगदयआवोवातकरविछे एमकहिनेश्रीजिमहाराजबोल्याजेजेअगवाननेअजताहोयतेने मोटिपदधिर्पायाना

બેઉપાયછે અનેપડ્યાનાબેઉપાયછે તેકહિયેછેયેજેએકતોરસિકમાર્ગેકરીનેજગવાનનીજત્તીકરવી અનેધીજોઆ
ત્મજ્ઞાનએવેમોટ્વપર્વામ્યાનાપણમાર્ગછે અનેપડ્યાનાપણછે તેમાંરસિકમાર્ગેતોહજારુંનેલાલુંપડિગયાછે અનેજગ
વાનનેતોકોઈકર્પામ્યોહશે અનેમોટામોટાઆચાર્યથયાતેણેપણરસિકમાર્ગેકરિનેજત્તીકરાવિછે પણતેમાંબગાઢ
ધણાનેથયોછેને સારુંતોકોઈકનુંથયુંછે કાંજેરસિકપણેકરિનેજ્યારેજગવાનનુંવર્ણનકરેતારેજગવાનનેસુરાધિકા
જિતથાલક્ષ્મીજિતથાતેનીસલ્લિયુંતેનુંપણવર્ણનઆવે અનેજ્યારેસલ્લિયુંનુંવર્ણનઆવેતારેતોતેનાઅંગોઅંગનુંવર્ણનયા
યતારેવર્ણનનાકરનારાનું મનનિર્વિકારકેમરહે અનેઈંદ્રિયોનોતોએજસ્વચાવછે જેસારોવિષયહોયતેઉપસ્યજપ્રીતિ
હોય અનેરાધિકાજિલક્ષ્મીજિતેનાજેવું તોત્રિલોકિમાંકોઈસ્ત્રીનુંરૂપહોયનહિ અનેએનાજેવિકોઈનિષોલિપણમિઠિ
નહોય અનેએનાદેહનોસુગંધપણઅતિશેહોય માટેએવારૂપનેદેલિનેઅથવાસાંજલિનેકિયેપ્રકારેમોહનથાયએતોથા
યજ અનેસેશમાત્રજોમનવિકારપામેતોતિકલ્યાણનામાર્ગમાંથિપડ્યા માટેરસિકનિરિત્યેજેજગવાનનેજજેતેને
એમોટુંવિધનછે અનેબ્રહ્મજ્ઞાનમાંતોઆવિરિત્યેઅવલુસમઝાયછે જેજેબ્રહ્મછે તેજપ્રકૃતિપુરુષરૂપેથાયછે અનેપછે
તેજબ્રહ્મબ્રહ્માવિષ્ણુશિવરૂપેથાયછેને પછેતેજબ્રહ્મસ્થાવરજંગમરૂપેથાયછે અનેતેસ્થાવરજંગમરૂપજેઆકારતેનેવિ
ષેરયાજે જીવતેરૂપેપણબ્રહ્મથાયછે એવિરિત્યેબ્રહ્મજ્ઞાનનેઅવલુસમઝિને પછેસમઝનારોપોતાનાજિવનેપણજગ
વાનજાંણેછે તારેએમસમઝનારાનેઉપાસનાનોજંગથયો માટેએપણજગવાનનામાર્ગથકિપડ્યાએવિરિત્યેબ્રહ્મજ્ઞાન
માંપણઉપાસનાનુંગંડનથાયએમોટુંવિધનછે કાંજેસમઝિસમઝિનેસર્વનાકારણ અનેસર્વનાસ્વામિએવાજેજગવા

નતેનુંજલંડનથયું માટેએમસમઝનારોપણકલ્યાણનામાર્ગથકિપડ્યોજાણવો અનેએવેમાર્ગછેતેકલ્યાણનાછે અ
નેએવેમાંવિધનપણઅતિમોટાંછે માટેજેકલ્યાણને ઇચ્છતોહોયતેને કેમકરવુંએપ્રશ્નછે તેનોઉત્તરકરો પછેસર્વેપરમહં
સવિચારિરયાપણકોઈથિઉત્તરનથયો પછેશ્રીજીમહારાજબોલ્યાજેનાંઉત્તરતોએછે જેજેમપોતાનીમાતાહોયઅ
થવાબેનહોયતથાદિકરિહોયતે ઘણિરૂપવાનહોયતોપણતેનેદેખિને મનનેવિષેવિકારથાતોમથિતેમજતેનેસાથેબોલે
છે સ્પર્શકરેછેતોપણમનનેવિષેલેશમાત્રવિકારથાતોનથિએવિરિત્યેન્નગવાનનાન્નક્તજે વાડ્યુહોયતેનેવિષેમાંબેન
નેદિકરિતેનિબુદ્ધિરહેતોકોઈરિત્યેવિકારથાયનહિ અનેરસિકમાર્ગેકરિનેન્નગવાનનેન્નજિને અન્નયપદનેપાંમેઅને
જ્યારેએમનસમઝે અનેકોઈમોટાન્નગવાનનાન્નક્તવાડ્યુહોયતેનેદેખિનેઅવલુંસમઝે તારેએનેમોટોદોષલાગેઅનેજે
અન્યલિનેદેખવેકરિનેદોષલાગોહોયતે તોન્નગવાનનાન્નક્તનેદર્શનકરીનેટલેછે અનેન્નગવાનનાન્નક્તનેજોડનેજેદો
ષલાગોહોયતેનેટાલ્યાનોઉપાયશાસ્ત્રમાંકલ્યાજનથિ તેમજન્નગવાનનોન્નક્તજેપુરુષહોયતેનેદેખિનેજેલીઅવલુંસમ
ઝેતેનેપણેપાપથકિકોઈકાલેછુટાયનહિ ॥ત્યાંશ્લોકઃઅન્યક્ષેત્રેકૃતંપાપંતીર્થક્ષેત્રેવિનશ્યતિતીર્થક્ષેત્રેકૃતંપાપંવ
જક્ષેપોન્નવિશ્યતિ ૧ ॥શ્લોકનો॥ અર્થએછેજેબિજેઠેકાળેપાપકરુંહોયતેતોન્નગવાનકેન્નગવાનનાન્નક્તપાસેગયે
છુટેઅનેન્નગવાનનેન્નગવાનનાન્નક્તપાસેજડને જેપાપકરેતેતોતીર્થક્ષેત્રનુંપાપછે તેવજક્ષેપથાયછેમાટેજેનેરસિક
માર્ગેકરિને ન્નગવાનનેન્નજવાહોયતેનેતોજેવિરિત્યેઅમેવાતકરિતેવિરિત્યેનિર્દોષબુદ્ધિરાખવિ હવેજેબ્રહ્મજ્ઞાનનોમા
ર્ગછે તેમાંતોએમસમઝવુંજેજેબ્રહ્મછે તેતોનિર્વિકારછેનેનિરંશછેમાટેએવિકારનેપાંમેનહિનેનાઅંશપણથાયનહિ

अने एब्रह्मने जे सर्वरूपे कहें ते मुं तो एमछे जे एब्रह्म जे ते प्रकृति पुरुष आदिक सर्वना कारणछे ने आधारछे ने सर्वने विषे
अंतर्यामि शक्तिये करिने व्यापकछे माटे जे कारणने आधारने व्यापक होयते कारज्य थकि पृथक होयनहि ए समझएय
ने छे इने एब्रह्मने शास्त्र जे ते सर्वरूप कहें ते पण एब्रह्म ज विकार पांमीने चराचर जीवरूपे थइ गया ए मन समझबुं अने एब्र
ह्म थकि परब्रह्म जे पुरुषोत्तम नारायण तेनां खाछे ने एब्रह्मना पण कारणछे ने आधारछे ने प्रेरकछे एम समझिने पोताना
जीवात्माने एब्रह्म संघाये एकता करिने परब्रह्मनि स्वामिसेवक जावे उपासना करवि ए विरित्ये समझे तारे ब्रह्मज्ञान छे ते
पण परमपदने पांम्यानां निर्विघ्न मार्ग छे ॥ ॥ इति वचनामृतं ॥ ३ ॥ ॥ १३६ ॥ ॥ सवत् १८७८

नाश्रावण शुद्धि ५ पंचमोने दिव स्वामी श्री सहजानंद जी महाराज श्री गढढामध्ये दादाखाचरनादरधारमां आय
माणे बाय मेडिनि ओसरिये विराजमान हता अने सर्वेश्वत वस्त्रधारण कर्यां हतां ने पोताना मुखारविंद नि आगव्य पर
महंसतथा देश देशना हरि चक्रनिस चक्राईने बैठि हति ने परमहंस दुकड सरोदास तारवजाडिने मध्दारागना किर्त
न गाता हता पछे श्रीजिमहाराजे कथ्युं जे किर्तन गाव वारं वाद्यो हवे तो परमेश्वर निवार्ता करिये पछे परमहंस कथ्युं जे
सारुं महाराज पछे श्रीजिमहाराजे प्रश्न कथ्युं जे शास्त्र मां कल्याण वाधर्म पाव तो होयने नगवान नि चक्ति पण कर तो हो
यने तेने एवो आपद काल आवे जे चक्ति राखवा जाय तो धर्म जाय ने धर्म राखवा जाय तो चक्ति जाय तारे केने राखवोने
केनो त्याग करवो पछे ब्रह्मानंद स्वामि बोल्या जे जो नगवान चक्ति राख्ये राजि होय तो चक्ति राखवि अने जां धर्म राख्ये
राजि होय तो धर्म राखवो तारे श्रीजिमहाराजे कथ्युं जे जूंने प्रगट नगवान मद्या होयने तेने तो जे म नगवान राजि होयने म

जकरवुं एठी कछे पण ज्यारे नगवाननुं परोक्षपणुं होयतारे केमकरवुं पछे मुक्तानंदस्वामि एनो उत्तरकरवालागपणय
 योनहिं पछे श्रीजिमहाराज बोद्ध्याजे ज्यारे नगवानपरोक्ष होयने आपत्कादपडेने कोइनरहेतारे तो नगवाननुं एक अ
 खंड चितवन करवुं तो ए नगवानना मार्ग थकि पडेनहि पछे बली श्रीजिमहाराजे प्रभु छुं जे जे नगवाननो महिमा अ
 ति शो समऊतो होयते एं करिने एमजां ए जे गमे ते टां पापकर्यां होयने जो नगवाननुं एक नाम लिधुं होयतो सर्व पापव
 लिने नस्मयइ जाय एवुं महात्म्य समऊतो होयते ने के इरित्ये समऊतारे धर्म मां थि डगायनहि पछे मुक्तानंदस्वामिये ए प्र
 श्नो उत्तरकरवा मां ड्यापण थ योनहि पछे श्रीजिमहाराज बोद्ध्याजे जे नगवाननो महिमा अति शो जां ए तो होयते ने तो
 आविरित्ये समऊायतारे धर्म मां रहे वायजे मारे तो अखंड नगवाननुं चितवन करिने एकांतिक नक्त थावुं छे अने जो का
 म क्रोध लो न्नादिक विकारने विषे मारि वृत्ति जाशे तो मारे नगवानना चितवन मां एटलो विक्षेप थाशे एमजां एने कुमा
 र्ग थकि अति शो जडर तो रहे अने अधर्मने विषे कोइ काखे प्रवरते जनहिं ए विरित्ये समऊतो नगवाननुं माहात्म्य अति शो स
 मऊतो होयतो पण धर्म मां थि कोइ काखे पडेनहि अने नगवाननुं जे अखंड चितवन थावुं ते कांइ थो डिवातन थि नगवान
 नुं चितवन करतां करतां जो देह मुके तो ते अति मोटि पद विने पां मे छे पछे ब्रह्मानंदस्वामिये पुछुं जे एमजां एने छै ये तो प
 ण अखंड चितवन रे तुन थि एनुं शुं कारण छे पछे श्रीजिमहाराज बोद्ध्याजे एक तो अखंड चितवन थाय ए विश्रद्धानो इये
 अने ज्यारे ए विश्रद्धान होयतारे ते टलु महात्म्य जां एया मां पण ओछ्य पछे अने ज्यारे महात्म्य जां एया मां ओछ्य पछे तारे
 नगवानना स्वरूपनानि श्वे मां पण एटलि ओछ्य पछे माटे जो नगवानना स्वरूपनुं माहात्म्य थाश्रद्दा होयतो अखंड चि

તવનથાયતેમાહાત્મ્યએમજાણવુંજેનગવાનતોજેવાપ્રકૃતિપુરુષથકિપરછે તેવાનંતેવાજપ્રકૃતિપુરુષમાંઆવ્યાછેતો
પણપ્રતાપેજુક્તછે અનેપ્રકૃતિપુરુષનુંકારજ્યજેબ્રહ્માંડતેનેવિષેઆવ્યાછેતોપણનગવાનતેવાનેતેવાપ્રતાપેજુક્તછેપણ
નગવાનનિર્મૂત્તિનેવિષેકોઈરિત્યેમાયાનોલેશઅડતોનથિજેમઅન્યધાતુછેનેસોનુંપણછેતેનેજેસાકરિનેપ્રથવિમાંડા
ટેતોસોનાવિનાઅન્યધાતુછેતેસર્વેપણેકાલેકરિનેધુહ્યજેલાંધુહ્યથૈજાયઅનેસોનુંહોયતેતો જેમપ્રથવિમાંરહેતેમવ
દ્વિપાંમેપણઘટેનહિતેમનગવાનઅનેવિજાજેબ્રહ્માદિકદેવતથામુનિતેકાંઈસરસ્વાનથિકેમજેજ્યારે વિષયરુપિધુહ્ય
નોજોગથાયતારેનગવાનવિનાવિજાગમેતેવામોટાહોયતોપણવિષયમાંએકરસથડજાય અનેનગવાનતોમનુષ્યજે
વાજણાતાહોયતોપણએનેમારીકપદાર્થબાધકરવાનેસમર્થથાયનહિં અનેગમેતેવાવિષયહોયતોતેમાંકોઈદિવસક્ષો
પાયનહિંએવુંનગવાનનુંઅલૌકિકસામર્થ્યછે એમનગવાનનુંમાહાત્મ્યજાણેતોતેનેનગવાનનુંઅર્ચનકરિતવનથાયઅ
નેજ્યાંસુધિવિષયનોલિધોલેવાયત્યાં સુધિએનકેનગવાનનોઅલૌકિકમહિમાજાણેયોજનથીઅનેજોડવજિહના
તેનેનગવાનેએમકયુંજેડવહુંથકિઅણુમાત્રન્યૂનનથીતેશામાટેજેડવજિયેઅલૌકિકનગવાનનુંમાહાત્મ્યજાણ્યું
હતુનેપંચવિષયનાલિધાલેવાતાનોતાઅનેજેનેનગવાનનોમહિમાસમઝાયછેતેનેરાજ્યહોયઅથવાત્રીસ્વમાગીસ્વાય
તેચેયસરસ્વર્ત્તેઅનેબાલકલ્પિઅનેસોલવરસનિલ્પિઅનેએશિવરસનિલ્પિતેસર્વેમાંસરસ્વોન્નાવર્ત્તે અનેજેસંસાર
માંસારુનરસુંપદાર્થહોયતેસર્વેમાંસરસ્વિન્નાવનારહે પણસારાપદાર્થમાંપતંગિયાનિપેઠેઅંજાડજાયનહિં અનેનગવા
નવિનાવિજાકોઈપદાર્થમાં લાંન્નાયનહિંએકનગવાનનિર્મૂત્તિમાંજક્ષોન્નાય અનેએવિરિત્યેજેવર્ત્તતોહોયતેનકગમે

तेवामोटाविषयहोयतेमांबंधायनहिं अनेजोएवोमर्मनसमजाणोहोयतोफाटिबंगोटितथातुंबडि तेमांथिपणमन
नेउखेडवुंमहामुसकदछे माटेआविरित्येअगवाननिमूर्त्तिनुंमहात्म्यजाण्याविनाविजां कोटिसाधनकरेतोपणअ
गवाननिमूर्त्तिनुंअखंडचितवनथातुनथी अनेजेअगवाननास्वरूपनोमहिमाजाणेछेतेनेअगवाननुअखंडचितव
नथायछे ॥ ॥ इतिवचनामृतं ॥ ४ ॥ ॥ १३ ॥ ॥ संवत् १८७८ नाश्रावणशुदि ७ सात्यमनेदिवस
स्वामिश्रीसहजानंदजीमहाराज श्रीगढढामध्यंदादाखाचरनादरबारमां श्रीवासुदेवनारायणनामंदिरआगल्यओ
टाउपरयचाकक्षोनंखाविनेबिराजमानहता अनेसर्वेश्वेतवस्त्रधारणकर्याहतां अनेपोतानामुखारविंदनिआगद्वय
मुनितथादेशदेशनाहरिअक्तनिसञ्चाअरानेवेठिहति अनेमुनितामृदंगलेइनेगावताहता पछे श्रीजिमहाराजने
अकमदनिसानेकरिनेतेकीर्त्तनखाविनेबोह्याजेसर्वेसांअलाएकवातकरियेछइये जेजेअगवाननाअक्तहोयतेने
एकपतिव्रतानोधर्मराखवो अनेबिजुंसुरवीरपणुंराखवुं जेमपतिव्रतास्त्रीहोयतेनेपोतानोपतिवृद्धहोय तथारोगिहो
यतथानिर्धनहोयतथाकुरुपहोय पणपतिव्रतास्त्रीनुंमनकोइविजापुरुषनारुडागुणदेखिनेढोलेजनहिं अनेजोरांक
जिखिहोयनेतेजोपतिव्रताहोयतोमोटोराजाहोयतोपणतेनेदेखिनेतेपतिव्रतानुंमनचंदजनहिं एविरित्येअगवानना
अक्तनेपतिव्रतानोधर्मअगवाननेविषेराखवो अनेपोतानापतिनुंकोइघसातुबोलेतेठेकांणेकायरथेनेगखिजावुंन
हिं अतिशेसुखीरथइनेजवाबदेवो पणपाजिपक्षावनिछायामांअगवाननाअक्तनेदवावुंनहिं एविरित्येसुरवीरपणुं
राखवुं अनेलोकांमोमकेछेजेसाधुनेतोसमद्रष्टिजोइये पणएशास्त्रनोमतनथिकेमजेनारदसनकादिकनेधुअह्लादा

દિકતેમણેનગવાનનાંનેનગવાનનાનકતનોજપક્ષરાસ્યોછે પણવિમુક્કનોપક્ષકોંણેરાસ્યોનથિ અનેજેવિમુક્કનો
 પક્ષરાસ્યોતોહશે તેઆજન્મેઅથવાબિજેજન્મેજાતોજરુવિમુક્કથાશે માટેજેનગવાનનાનકતહોયતેનેજરુઅથવા
 દિનોપક્ષરાસ્યોજોઈયે અનેવિમુક્કનોપક્ષત્યાગ્યોજોઈયે આઅમારિવાર્તાનેસર્વેઅતિદ્રઢકરિનેરાસ્યો ॥ ૧૧ ॥
 ॥ ૬ ॥ ॥ ૧૩૮ ॥ ॥ સંવત્ ૧૮૭૮ નાશ્રાવણશુદ્ધ ૮ અષ્ટમીનેદિવસસ્વામિશ્રીસહ
 જાનંદજીમહારાજશ્રીગઢદામધ્યેદાદાસાચરનાદરબારમાંશ્રીવાસુદેવનારાયણનામંદિરઆગલ્યવેદિઉપસ્યવિસાજ
 માનહતા અનેસર્વેશ્વેતવસ્થાધારણકર્યાંહતાં અનેપોતાનામુખારવિંદનિઆગલ્યપરમહંસતયાદેશદેશનાહરિનકતનિ
 સન્નાચરાઈનેવેઠિહતિ નેપરમહંસતાલમ્દંગલેઈનેકીર્તનગાવતાહતા પછેશ્રીજિમહારાજેકલ્યુંજેકીર્તનરાસ્યો હવેન
 ગવદ્વાર્તાકરિયેપછેસર્વેમુનિહાથજોડિનેવેઠા પછેશ્રીજિમહારાજબોલ્યાજેઆસંસારમાંકેટલાકયવનસરસ્વાજીબ
 હોયતેમકેછે જંગંગાજિનુંપાણિનેબિજુંપાણિએબેયસરસ્વાંજણાયછેનેશાલગ્રામનેબિજાપાંણતેસરસ્વાજણાયછેને
 તેમજતુલ્લસીનેબિજાંઠાડતેસરસ્વાંજણાયછે નેબ્રાહ્મણનેશૂદ્રતેપણસરસ્વાંજણાયછેઅનેઠાકોરજીનિપ્રસાદિઅન્નને
 બિજુંઅન્નતેબેયસરસ્વાંજણાયછેનેએકાદશિનેદિવસનુસ્થાપ્યાનેબિજેદિવસનુસ્થાપ્યાએબેયસરસ્વાંજણાયછેનેસા
 ધુનેઅસાધુબેયસરસ્વાંજણાયછે તેમાટેઆવિધિનિષેધનોજેવિનાગતેમોટાપુરુષકેવાંણાંતેસાસારુશાસ્ત્રમાંકયોહ
 શેએમદુષ્ટમતિવાલાજેજીવછેતેકેછે માટેસર્વસંતનેઅમેઆપ્રશ્નપુછિયેછેયેજેવિધિનિષેધનોવિનાગમોટાપુરુષેશા
 સ્ત્રમાંકયોછેતેસાચોછેકેકલ્પિતછે તેપ્રશ્નનોઉત્તરનાંનાનાંનાપરમહંસહોયતેકરોપછેનાંનાનાંનાપરમહંસહતાતેવે

દયાજેવિધિનિષેધનોન્નદસત્યછે નેએમનહોયતોસ્વર્ગનર્કકેનંમાથંકેવાય પછેશ્રીજિમહારાજયોદ્યાજેનાંનાછેપણ
 સારિદિશઉપચ્ચસમજેછે એમકહિનેશ્રીજિમહારાજેએનોઉત્તરકરવામાંડયોજેમોટાપુરુષેજેશાસ્ત્રમાંપ્રતિપાદનકસ્યું
 છેતેસર્વેસત્યછે ત્યાંદ્રષ્ટાંતછેજેજેમકોઢકમોટોશાઝકારહોયનેતેકોઢનેઢુંડિલલિખિઆપે તારેકાગલમાંતોએકેયરૂપેયો
 જણાતોનથિ પણરૂપિયાસાચાછે તેજ્યારેએઢુંડિજેશાઝકારનિઉપચ્ચલલિહોયતેનેઆપે તારેએઢુંડિમાંથિજરૂપેયાનો
 ઢગલોયાયછે તેમમોટાપુરુષનિઆજ્ઞાયેકરિનેજેધર્મયાલે તારેહમણાંતોકાંડવિધિનિષેધમાંવિશેષજણાતુંનથિ પ
 ણઅંત્યેમોટાપુરુષનિઆજ્ઞાપાલનારાનું કલ્યાણથાયછે જેમઢુંડિમાંથિરૂપેયાનિસરેછેતેમઅનેજેસમર્થશાઝકારે
 ઢુંડિલલિહોય અનેતેનોવિશ્વાસનકરેતેનેમૂર્વજાંણવો અનેતેનેતશાઝકારનાપ્રતાપનિસ્વચ્ચજનથિ તેમનારદસન
 કાદિકવ્યાસવાલ્મીકિત્યાદિકજેમોટાપુરુષતેનાવચનનોજેનેવિશ્વાસનથિ તેનેનાસ્તિકજાંણવોનેમહાપાપીષ્ટજા
 ણવો અનેવલિજેનાસ્તિકમતિવાલાહોયતેનેએમસમજાયછે જેબિજાપાંણામાંનેઠાકોરજિનિમૂર્તિમાંશોફેરછે સર્વે
 પાંણાએકસરલાછેનેપરણેલલિનેનપરણેલલિતેમાંશોફેરછેસર્વેલ્લીસરલ્લીછે અનેઘરનિલિનેમાથેનતેમાંશોફેરછે સ
 ર્વેનોસરલ્લોજઆકારછે અનેરામકૃષ્ણાદિકજેનગવાનનિમૂર્તિયુંતેપણસર્વેમનુષ્યજેવિછે માટેઅધિકન્યૂનઆવતો
 માંણસેકલ્પિનેઉન્નોકસ્યોછે પણશુંકરિયેમાંણસજેલુરેવુંતેમાંણસનિહાયેહાકહિજોઢયે પણવિધિનિષેધનોમાર્ગ
 છેતેલોટોછે એમપાપિએવાજેનાસ્તિકતેપોતાનામનમાંસમજેછે માટેજેનિઆવિજાત્યનિષોલિસાંન્નલિયેતેનેપાપિષ્ટ
 જાંણવોનેનાસ્તિકજાંણવો અનેએનેચાંડાલજાંણિનેએનોકોઢપ્રકારેસંગરાલ્લવોનહિં અનેવલિશ્રીજિમહારાજેબિજિ

वात्ताकरिजेमनुष्यमात्रनुचित्तकेवुंछेतांजेममधहोयअथवागोक्षसाकरखांडतेनुंघाटुंपाणिहोयतेसरखुंछेतेमधमां
केगोक्षसाकरखांडनापाणिमांमाखिकिडिमकोडोजेआवेतेचोटिरहे अनेमनुषजोहाथअडाढेतोमांणसनिआंगक्षि
येपणचोटिजाय तेमचित्तनोस्वप्नावएवोछेजेजेपदार्थसांनरेतेपदार्थमांचोटिजायछे तेजोपथरोतथाकचरोत
थाकुतरानोमक्षएआदिकजेनकारिवस्तुहोयतेमांतोक्षेशमात्रसुखनथितोपणएनकारिवस्तुमांपणचित्तबलगेछे अ
नेतेसांनरिआव्युंहोयतांतेनुंपणचित्तबनकरेछे एवोएनोवलगवानोस्वप्नावछेजेममोटुंकाचनुंदर्पणहोय तेमांमोटा
साधुआवेतोतेनुंपणप्रतिबिंबदेखाय तथाकुतरागधेडाचांडाखादिकजेजेआव्याहोय तोतेनुंपणप्रतिबिंबतेमजदे
खाय तेमचित्तनेविषेअतिनिर्मलपणुंछेतेजेपदार्थसांनरेतेदेखाइआवेछेएमांसारानरसानोकांडमेखनथिमाटेजेमु
मुखहोय तेनेएमनविचारवुंजेमारवैराग्यनथि तेमाटेस्त्रियादिकपदार्थमाराचित्तमांस्फुरेछे एतोजेवैराग्यवानहोय
तेनाचित्तमांपणजेसमेजेपदार्थआव्युंतसेहेजेस्फुरिआवेछे माटेवैराग्यअवैराग्यनुंकांडकारणनथि एतोचित्तनोस्व
प्नावजएवोछे जेअधुंअथवाअधुंसांनरुंतेनेचित्तवे अनेज्यारेजेपदार्थनुंचित्तवनकरे तारेतेपदार्थजेमदरपणमांटे
खाइआवेतेमदेखाइआवेतेमाटेएमजांणवुंजेहुंतोएचित्तथकिजुदोछुं अनेहुंतोएनोजोनारोआत्माछुं एमजांणिने
चित्तनासाराअुंढाघाटेकरिनेग्लानिपामविनहिं पोतानेचित्तथकिजुदोजांणिनेअगवाननुंअजनकरवुं अनेसदाय
आनंदमारिवुं ॥ ॥ इतिवचनान्तं ॥ ॥ ६ ॥ ॥ १३९ ॥ ॥ संवत् १८७८ नाश्रावणशु
दि ११ एकादशिनेदिवसरात्रिनेसमेस्वामिश्रीसहजानंदजीमहाराजश्रीगढढामध्ये दादाखाचरनादरबारमांश्रीवा

व० मृ०
॥ ९ ॥

सुंदवनारायणनामंदिरआगद्वयविराजमानहता अनेसर्वेश्वेतवस्त्रधारणकस्यांहतां अनेपोतानामुखारविंदनिआ
गद्वयपरमहंसतथादेशदेशनाहरिचक्रनिसञ्चाचराइनेवेठिहति पछेमुक्तानंदस्वामियेश्रीजिमहाराजनेप्रश्नपुछुंजे
चगवाननाचक्रहोयतेनामनमांतांमहोयजे चगवाननाचजनमांअंतरायकरेणवोएकेस्वन्नावराखवोनथि तोय
पणअजोग्यस्वन्नावरहिजायतेनुंशुंकारणछे पछेश्रीजिमहाराजबोल्याजेजेनेवैराग्यनिदुर्वलताहोयतेनेटाल्यानि
श्रद्धाहोयतोयस्वन्नावटखेनहिं जेमदरिद्रीहोयतेघणासारांसारंओजननेसारांसारंवलनेइछे पणतेक्यांथिमहोतेम
वैराग्यहिनहोयतेनाट्टदामांइछातोहोयपणसाधुतानागुणआववाघणादुर्लभछे पछेवल्लिमुक्तानंदस्वामियेषुछुंजे
जेनेवैराग्यनहोयतेशोउपायकरेतारेविकारटले पछेश्रीजिमहाराजबोल्याजेजेवैराग्यहिनहोयतेतोकोइमोटासंतहो
यतेनिअतिशेसेवाकरेअनेपरमेश्वरनिआज्ञामांजेमकेतेममंड्योरहे पछेपरमेश्वरतेनेरुपादृष्टियेकरिनेजुवेजेआव
च्यारोवैराग्यरहितछेतेनेकामक्रांथादिकबहुपीडेछे माटेणनाएसर्वेविकारटलोतोतत्काळटलिजायअनेसाधनेकरि
नेतोबहुकाळमेनत्यकरतांकरतांआजन्मेटलेअथवाविजेजन्मेटले अनेतरतजेविकारमात्रटलेतेतोपरमेश्वरनिरुपा
येकरिनेटले ॥ ॥ इतिवचनान्तं ॥ ७ ॥ ॥ १४० ॥ ॥ संवत् १८७८ नाआवण
शुदि १२ द्वादशीनेदिवसप्रातःकालनेसमेस्वामिश्रीसहजानंदजीमहाराजश्रीगढडामध्यंदादाखाचरनादरबारमांश्री
वासुदेवनारायणनामंदिरआगद्वयचाकलाउपस्थविराजमानहता अनेसर्वेश्वेतवस्त्रधारणकस्यांहतां अनेपोताना
मुखारविंदनिआगद्वयपरमहंसतथादेशदेशनाहरिचक्रनिसञ्चाचराइनेवेठिहतिनेपरमहंसनालसुदंगलेइने किर्त्तन

ग० म०
८

॥ ९ ॥

માતાહતા પછેશ્રીજિમહારાજસંતપ્રત્યેબોલ્યાજેઁકાદશિનુવતકરવુંતેનિતોએમવિગતિહો જેપૂર્વેજગવાનદશદ્રિયો
 નેઅગીયારમુંમનતેનેઅંતરસનમુખકરિનેપોહ્યાહતા તેસમયમાંનાહિજંધનોદિકરોજેમુરદાનવતેજુદકરવાઆવ્યો
 પછેજગવાનનાએકાદશદ્રિયોનાતેજમાંથિએકકન્યાઉત્પન્નથઈતારેમુરદાનવકન્યાપ્રત્યેબોલ્યોજેતુંમુંનેવચ્ચ પછે
 કન્યાબોલ્યાંજેમારેતોએવિપ્રતિજ્ઞાહોજેજેમુંનેજુદમાંજિતેતેનેદુંવરું પછેમુરદાનવનેનેકન્યાનેજુદથાપોતારેકન્યાયે
 મુરદાનવનુંમસ્તકઘડગેકરિનેકાપિનાંસ્થું પછેજગવાનેપ્રસન્નથઈનેતેકન્યાનેકયુંજેતુંવરમાગ્યતારેતેકન્યાયેવરમા
 ગ્યોજેમારાવ્રતનેદિવસકોઈઅન્નનિવાયઅનેદુંતમારાએકાદશદ્રિયોનાતેજમાંથિપ્રગટથઈમાટેમારુંનાંમાએકાદશિ
 હોઅનેદુંતપસ્વિહું માટેમારાવ્રતનેદિવસમનઆદિકજેઅગીયારદ્રિયોતેનોજેઆહારતેકોઈકરેનહિંએવુંએકાદશિ
 તુંવચનસાંનલીનેજગવાનેતેવરઆપ્યોએવિરિત્યેપુરાણનિકથાહો અનેવલિધર્મશાસ્ત્રમાંપણએમકયુંહોજેએકાદશી
 નુવ્રતકરવુંતેદિવસકામક્રોધલોઝાદિકસંબંધિનુંઢાઘાટમનમાંથાવાદેવાનહિં અનેદહેકરિનેકાંઈનુંદુંઆચરણક
 રવુંનહિંએમશાસ્ત્રમાંવચનહો અનેતેશાસ્ત્રપ્રમાણેજઅમેપણકહિયેહોયેજેએકાદશિનેદિવસદોરદ્વાંધણકરવિનહિં અ
 નેએકાદશદ્રિયોનાઆહારનોત્યાગકરેતારેતેએકાદશિસાચિનેતેવિનાતોદોરદ્વાંધણકેવાય અનેજેમપ્રાણનેઅન્ન
 નોઆહારહોતેમજશ્રોત્રનેશબ્દનોઆહારહો અનેત્વચાનેસ્પર્શનોઆહારહોનેત્રનેરૂપનોઆહારહો નેજિહ્વાનેરસનો
 આહારહો નેનાસિકાનેગંધનોઆહારહોનેમનનેસંકલ્પવિકલ્પનોઆહારહો એવિરિત્યેઅગીયારદ્રિયુનાજુદાજુદા
 આહારહો તેસર્વેઅહારનોત્યાગકરેનેનુંનાંમાએકાદશિવ્રતકેવાય પણઅગિયારદ્રિયોકુમાર્ગેદોડેઅનેપાંતપાંતાના

અન્નનેચાવતેએકાદશિનુવ્રતશાસ્ત્રપ્રમાણેનકેવાય માટેએકાદશિનુવ્રતકરવુંતારેતોઅગિયારેદ્વિયોનેઆહારકરવા
દેવાનહિં એવુંવ્રતપનરદિવસમાંએકવારઆવેતેસ્વવદ્દારથજ્ઞનેકરવુંતોતેનેઉપચયજગવાનપ્રસન્નથાયછેપણતેવિના
જંદોરલાંઘણતેણેકરિનેજગવાનપ્રસન્નથાતાનથિ અનેશ્વેતદ્વીપમાંજેનિરન્નમુક્તકેવાયછે તેતોસદાયએવ્રતરાખેછે
આરેપણએવ્રતનોજગથાવાદેતાનથિમાટેનિરન્નકેવાયછે અનેઆપણેપણહુછાતોએમરાખવિજેજેવાશ્વેતદ્વીપમાંનિ
રન્નમુક્તછે તેવુંજયાવુછેપણએવાતમાંહિમત્યહારવિનહિં એવિરિત્યેજેહિમત્યરાખિનેજેવુંમોરેકયુંતેવુંએકાદશિનુવ્રત
કરેઅનેજગવાનનિકથાકીર્તનાદિકનેકરેનેસાંજલેનેરાત્રિયેજાગરણકરેતોતેવ્રતસાચુંછે અનેશાસ્ત્રમાંએનુંજનાંમ
એકાદશિકહિછે એટલિવાતકરિનેશ્રીજિમહારાજમૌનરયાનેસંતેકીર્તનગાવવામાંડયાં પછેવલિશ્રીજિમહારાજબો
લ્યાજેજ્યારેબ્રહ્માયેપ્રથમસૃષ્ટિ કરિતારેસર્વેપ્રજાનેકયુંજેતમોસર્વજજ્ઞકરજ્યોનેતેજજ્ઞેકરિનેતમારેસર્વેપુરુષાર્થનિસિ
દ્ધિથાશે અનેસૃષ્ટિનિપણવદ્ધિથાશેમાટેજજ્ઞતોજરુરકરજ્યો પછેવેદમાંબહુપ્રકારનાજેજજ્ઞહતાતેસર્વેબ્રહ્માયેવિધિ
સોતાવતાવ્યાતેમાંજેપ્રવૃત્તિમાર્ગવાલાહતાતેને તોરાજસિતામસિએવાપ્રવૃત્તિમાર્ગનાજજ્ઞબતાવ્યા અનેજેનિવૃત્તિમા
ર્ગવાલાહતાતેનેતોસાત્વિકજજ્ઞબતાવ્યાતેજજ્ઞશ્રીકૃષ્ણજગવાનેજગવદ્વીતાનેવિષેપણકયાછે માટેઆપણતોનિવૃ
ત્તિમાર્ગવાલાઠેયેતેઆપણેતોસાત્વિકજજ્ઞકરવાપણજેમાંપશુમરતાંહોયએવાજેરાજસિતામસિજજ્ઞતે આપણેકર
વાનહિં તેસાત્વિકજજ્ઞનિરિત્યજેદશદ્વિયોનેઅગિયારમુંમનએસર્વેજેજેવિષયમાંચોટેત્યાંથિપાછાંસ્વેચિનેબ્રહ્મઅભિ
નેવિષેહોમવાંએનુનાંમજોગયજ્ઞકેવાય અનેએવિરિત્યેહોમતાંહોમતાંજેમજજ્ઞકરનારનેજગવાનદર્શનઆપેછે તે

મજાજોગજજ્ઞનાકરનારાનાઅંતરનેવિષેપોતાનુંસ્વરૂપજે વ્યક્તનેવિષેપરબ્રહ્મજશ્રીપુરુષોત્તમતેપ્રગટથઈઆવેછે એ જોગયજ્ઞનુંફલછે અનેઅંતરદ્રષ્ટિયેકરિનેજેનગવાનનાચક્તનેવરતવુંતેજ્ઞાનયજ્ઞકેવાયછે હવેકોઈએમપુછેજે અંતરદ્રષ્ટિતેશુંતોતેનોઉત્તરછે જેબાહેરઅથવામાંહલિકોરે નગવાનનિર્મુત્તિસાંમિજેવૃત્તિકરવિજાઅંતરદ્રષ્ટિછે અનેતે વિનાતોઅંતરદ્રષ્ટિકરિનેબેઠોછે પણબાહ્યદ્રષ્ટિજે માટેબાહેરનગવાનનુંદર્શનતથાપુજનતથાનગવાનનાંકથાકીર્તનઆદિકજેજે નગવાનસંબંધિક્રિયાઓહોયતેસર્વેઅંતરદ્રષ્ટિછે અનેએસર્વજ્ઞાનજજ્ઞથાયછેઅનેતેજનગવાનનિર્મુત્તિનેઅંતરમાંધારિનેતેનું પૂજનવંદનાદિકજે કરવુંતેપણઅંતરદ્રષ્ટિછેનેજ્ઞાનયજ્ઞછે માટેસત્સંગીમાત્રનેતોએવો અસંહજ્ઞાનજજ્ઞથાયછે અનેસમાધિતોકોઈકોઈકનેથાયછે નેકોઈકનેનથિથાતિતેતોપરમેશ્વરનિહિતાયેકરિનેએમરયુંછે અથવાકોઈકઠેકાંણેચક્તનિકવાઈવતેકરનેએમરયુંછે અનેકોઈકમૂર્ખલોકછેતેએમકેછેજેગોપિકાના અંગનાકીર્તનહોયતેરેવાઘોનેનિર્ગુણકીર્તનહોયતેગાઓ તથાજેઝઘાડાથઈનેફરતાહોયતેનેમૂર્ખહોયતેનિર્ગુણપુરુષ કહેછે પણજેઝઘાડાચાહ્યેનિર્ગુણથવાતુંહોયતોકુતરાંગધેઢાંડિત્યાદિકસર્વેનિર્ગુણકેવાયમાટે એતોમૂર્ખનિસમઝાયછે અનેજ્ઞાનિચક્તહોયતેતોએમજાંણેજેનગવાનનુંસ્વરૂપછે તેજનિર્ગુણછેઅનેજેનેજેનેતેનગવાનનાંસંબંધયો તેસર્વેનિર્ગુણમાર્ગવાદાછે અનેજેજેકથાકીર્તનનેવિષેનગવાનનાસ્વરૂપનોસંબંધછે તેસર્વેનિર્ગુણકેવાય અનેજેકથાકીર્તનનેવિષેનગવાનનોસંબંધનહોયતે માઈકગુણયુક્તછે માટેસગુણકેવાય અનેજોનગવાનનિપ્રાપ્તિનથેહોય નેતેઝઘાડાફરેતોનિર્ગુણનકેવાય અનેજેનેનગવાનનિપ્રાપ્તિથેછે અનેગ્રહસ્થાશ્રમિછેતોપણતેનિર્ગુણકેવાય અને

ત્યાગીહોયતેપણનિર્ગુણકેવાય માટેજગવાનનેપાંમ્યાનોજેમાર્ગતેજનિર્ગુણમાર્ગછેઅનેતેજેજેજગવાનસંબંધિક્રિયા
કરેતેસર્વેનિર્ગુણછે અનેજેનેજગવાનનોસંબંધયોછે તેનાજાગ્યનોપારઆવેનહિં અનેતેજગવાનનોસંબંધએકજ
મનેપુન્યેકરિનેથાતોનથિ એતોશ્રીકૃષ્ણજગવાનેગીતામાંકયુંછેજે ॥ અનેકજન્મસંસિદ્ધસ્તોયાતિપરાંગતિમ્ ॥
એશ્લોકનોઅર્થછેજે અનેકજન્મનુસુકૃતચેલુથાયછે તેણેકરિનેજેસંસિદ્ધથયોતેપરમપદનેપાંમેછેતેપરમપદતેશું
જે પ્રત્યક્ષજગવાનનિપ્રાપ્તિતેજપરમપદછે અનેવલ્લિશ્રીકૃષ્ણજગવાનેમપણકયુંછેજે ॥ મમૈવાંશોજીવલોકેજી
વન્નૂતઃસનાતનઃ મનઃષષ્ઠાનીદ્રિયાણિપ્રકૃતિસ્થાનિકર્ષતિ એશ્લોકનોઅર્થછે ॥ જેઆસંસારનેવિષેજગવાનના
અંશજેજીવછે તેતોમનેસહિતજેપંચજ્ઞાનઈંદ્રિયોતેનેપંચવિષયથકિર્વેંચિનેપોતાનેવશરાખેછે અનેજેજગવાનનાઅં
શનથિતેનેતોઈંદ્રિયોલેંચિને જ્યાંપોતાનિહ્છાહોયત્યાંલેજાયછે માટેઆપણસર્વેઈંદ્રિયુનાદોસ્થાદોરાતાનથિતોજો
જગવાનનાઅંશછૂદ્યે એવુંજાણિનેઅતિશેઆનંદમારૈનેજગવાનનુંજનનકરવું અનેસર્વેઈંદ્રિયોનિવૃત્તિયુંનેજગવા
નનાસ્વરૂપમાંહોમવિયું અનેસદાજ્ઞાનજજ્ઞકર્યાકરવો અનેયજ્ઞરહિતનુંકોઈરિત્યેકલ્યાણથાતુંનથિ અનેઆરવેદ
સાંખ્યશાસ્ત્રયોગશાસ્ત્રધર્મશાસ્ત્રઅદ્વારપુરાણનારતરામાયણનેનારદપંચરાત્રાદિકસર્વશાસ્ત્રનુંજસિદ્ધાંતછે જે
જજ્ઞરહિતનુંકલ્યાણથાતુંનથિ માટેઅમારિપણજજ્ઞજ્ઞાછે જેસર્વેપરમહંસતથાસર્વેસત્સંગીજ્ઞાનજજ્ઞકરતારેબ્યો
અનેએમનેએમજ્ઞાનજજ્ઞકરતાંકરતાંજ્યારેપોતાનુંસ્વરૂપજેબ્રહ્મતેનેવિષેપરબ્રહ્મજગવાનસાક્ષાત્કારદેવાંયજ્ઞજ્ઞાનજ
જ્ઞનુંફલછે એવિરિત્યેજ્ઞાનયજ્ઞકરતાંકરતાંજ્યારેશ્વેતદ્વીપમાંનિસ્ત્રમુક્તછે એવુંયવાચતારેજ્ઞાનજજ્ઞનાવિધિનોઅધિ

आविरयो अने ज्यांसुधि एवुं नथ वाचत्यांसुधि एवुं अधुरुजांणवुं अनंनिरन्नमुक्तजवाथावानिअतिशेइछाराखवि
 पणश्रद्धारहितथावुंनहिं अनेपोतानेविषेअपूर्णपणुंमानवुंनहिं नेजगवाननिप्राप्तिथेछे तेणेकरिनेपोतानेरुतार्थमा
 निनेनेसावधानथेनेज्ञानजज्ञकर्याकरवो॥ ॥इतिवचनामृतं॥८॥ ॥१४१॥ संवत् १८७८ नाश्रावणशु
 दि १४ चौदशनेदिवसस्वामिश्रीसहजानंदजिमहाराजश्रीगढडामध्येदादाखाचरनादरबारमां श्रीवासुदेवनारायण
 नामंदिरआगढ्यमसरुनाचाकलाउपस्थ विराजमानहतानेतेसमेअनंदानंदस्वामियेपूजाकरिहतिरेताकिनखाप
 नोसुरवालपेरयोहतोतथाराताकिनखापनिडगलिपेरिहति तथामस्तकउपस्थसोनेरिफरताछेडानांकसुंबिरेटोबांध्यो
 हतोतथाकमरेजरकसिशेडुंबांध्युंहतुंतथागुढोअसमानिरंगनोरेटोखन्नाउपस्थनांस्थोहतोअनेहाथेराखडियुंबांधिह
 तियुं अनेपोतानामुखारविंदनिआगढ्यमुनितथादेशदेशनाहरिन्नक्तनिसन्नाचराइनेवेठिहति पछेमुक्तानंदस्वामिये
 कयुंजेकोत्तनबांलियेपछेश्रीजिमहाराजेकयुंजेह्योपरमेश्वरनिवात्ताकरियेपछेश्रीजिमहाराजबोल्याजेज्ञानमार्ग
 तोएवोसमऊवोजेकोइरित्येजगवाननास्वरूपनोद्रोहथायनहिं नेकोइककालेजगवाननावचननोक्षोपथातोहोय
 तोतेनिचितानहिंपणजगवाननास्वरूपनोद्रोहथावादेवानहिं नेजोजगवाननुंवचनकांडकलांपांणुंहोयतोतेजगवा
 ननिप्रार्थनाकरिनेपणछुटकोथायपणजगवाननास्वरूपनोद्रोहकस्योहोयतोतेनोकोइरित्येछुटकोथायनहिंमाटेजेस
 मऊहोयतेनेजगवाननावचनमांतोजेदुंपोतानिसामर्थिप्रमाणेरेवायतेदुंअवश्यरहेवुं पणजगवाननिमूर्तिनुंव
 सअतिशेराखवुंजेसर्वोपरिनेसदादिव्यसाकारमूर्तिनेसर्वअवतारनुअवतारिणवुंजेजगवाननुंस्वरूपछे तेजमुंतेप्रा

नथयुंछे अनेजेमजांणतां होयनेतेथिजो कदाचित्सत्संगथिबाहेरनिसरीजवांणुं तोयपणतने जगवाननिमूर्तिमां
थीहेतटलतुंनथि नेतेहमणां तोसत्संगथीबाहेरछेपणदेहमुंकिनेतोअंत्ये जगवाननुंजेअक्षरधामतेनेविषेजगवानने
समीपेजाशे अनेहमणंसत्संगमारेतोहशेअनेशाखनावचनमांपणरेतोहशेनेतेनेजो जगवतस्वरूपनिनिष्ठापाकिनहि
होयतोतेज्यारेदेहमुकसेतारेकांतोब्रह्मनालोकमांजाशे नेकांतोकोइकविजादेवतानालोकमांजाशेपणतपुरुषोत्तम
जगवाननाधामनेविषेनहिजाय तेमाटेपोतानेसाक्षातमद्युंजेजगवाननुस्वरूपतेनेसदादिव्यसाकारमूर्तिनेसर्वअ
वतारनुंकारणअवतारिएवुं जाणवुंनेजोएमनजांणेनेनिराकारजांणेतोएनोद्रोहकस्योकेवायनेतेस्वरूपनेविजाअव
तारजेवुंपणनसमऊवुं अनेजेमअर्जुनहतातेनेतो जगवतस्वरूपनुंबलहतुं अनेयुधिष्ठिरराजानेतोशाखनावचननुंब
लहतुंपछेज्यारेचारतिलडाइयइतारेश्रीरुघ्नजगवानेअर्जुननेकयुंजे ॥ सर्वधर्मान्यरित्यज्यमामेकंशरणं ब्रज ॥ अहं
त्वांसर्वपापेभ्योमोक्षयिष्यामिमाशुचः॥ १॥ श्लोकनोएअर्थछेजेहेअर्जुनसर्वधर्मनेतजिनेतुंएकमाराजशरणेपां
म्यतोहुंतुंनेसर्वपापथकिमुकाविशतुंकांइशोककरिशमां एवचननेमानीनेअर्जुनजेतेलडाइनेविषेअनंतदोषथया
तोपणदेशमात्रमनमांजांखाथयानहिअनेजगवाननाआश्रयनुंबलराखिरया अनेयुधिष्ठिरेंकांईपापकरुणुंनहिंतो
पणशाखनावचननोविश्वासहतोतेणेकरिनेंएमजांएयुंजेमारुंकोईकादेकदयांणनहिथाय पछेसर्वेकषियेसमजा
व्यातथाव्यासजियेंसमजाव्यातथाश्रीरुघ्नजगवानेपोतेसमजाव्यातोयपणशोकमुक्योनहिंपछेश्रीरुघ्नजगवाने
निष्प्राशेदेईजइनेशाखसंबंधिकथासंचलावि तारेकांईकविश्वासआव्योतोयपणअर्जुनजेवानिःसंशयथयान

हिंमां बुद्धिमाननेतां नगवतस्वरूपनुबलअतिशंख्युं जाईये एवजं जं शमात्रपणहोयतो मांटा नयथिरक्षाकरंते
पणश्रीरुघ्ननगवानेकत्थुंछेजे ॥ स्वल्पमप्यस्य धर्मस्य त्रायते महतो नयात् ॥ एश्वो कनो एअर्थछेजे नगवतस्वरूपना
बलनो लेशमात्रहोयते पण मोटा नयथकिरक्षानेकरेछे जेमअर्जुनें नारतिदडाई करितारे तेने विषे केट्ठी कजात्यना
अधर्मरुपि मोटां मोटां नयआव्यां पण ते नयथ किजे अर्जुन निरक्षायई ते नगवतस्वरूपना बलने प्रतापेथई माटेजेने
सर्वथि नगवतस्वरूपनुबलअधिकहोयएज एकांतिक नक्त केवायने तेजपाको सत्संगिके वायअने श्रीमत नगवतमां
पण एजवात प्रधानछे जेश्रुतिस्मृतिना धर्मने कांई कत जायतो तेने चिंतानहिं पण नगवानो आश्रयतजवो नहिं अ
ने कोईक एमजांणे जे आविवात करियें तो धर्मखोटा थई जाय पण आवार्त्ता कांई धर्मने खोटा कस्यासारुनथि आतो ए
ट्लासारुछे जे देशकाय क्रियासंगमंत्रशास्त्र उपदेशने देवता एट्लावां नां शुचने अशुच एबे प्रकारनांछे तेमां थिजो अ
शुचनो जोगथायने एने कांई कविप्रपडे तो पण जो नगवानना स्वरूपमां निष्ठापाकि होयतो ते कल्याण नामार्गमां थिको
ई कासें पडे नहिं अने जो नगवतस्वरूपनि निष्ठा मां काच्यप होयतो जे दिवस धर्ममां थिचलि जवायते दिवस ते एमजांणे
जे हुं नर्कमां पडिचुको माटेजेने नगवतस्वरूपनुबल तेजपाको सत्संगिछे अने एविना थिजातो गुणबुद्धिवाला केवायअ
ने जेने नगवतस्वरूपनि निष्ठापाकि होयते तेने जशास्त्रमां पण एकांतिक नक्त कल्याछे अने आसमं मां जे विसत्संगमां वा
र्ता थायछे तेने जो नारदसनकादिकने ब्रह्मादिकदेवतासां नक्षे तोसां नक्षोने एमकहे जे आविवात्ता कांई कासें सां नक्षि
पण नथि अने सां नक्ष शुं पण नहिं आवार्त्ता तो नचूतो नच विष्यति एविछे अने अतिशे छिणि वात्ता थायछे तो पण अति

शेस्युद्बुद्धिवालाहोयतेनेपणसमजायछे एविमूर्तिमानवात्ताथायछे माटेआसमेजेनेसत्संगमांप्रतितिआविछे तेनापुन्यनोपारआवेएमनथिएवुंजाणिनेसत्संगिहोयतेनेपोतानेविषेरुतार्थपणुंमांन्युंजोईयें अनेजेनेनगवानने विषेअतिशेप्रितिहोयतेनेतोआवात्तासमजायअथवानसमजायतोपणतेनेतोकांडकरवुंरत्युंनथि पणजेनेपरमेश्व रनेविषेअतिशेप्रितितोनहोयतेनेतोजरुनगवाननास्वरूपनोमहिमासमज्योजोईयें माटेजेढायोहोयतेनेतोआवा तांसमजिविचारिनेअतिदृढनगवाननोआशरोकरवोएजमतअतिसारमांसारछे ॥ ॥ इतिवचनान्तम् ॥ ९ ॥
॥ १४२ ॥ ॥ संवत् १८७८ नाश्रावणवदि ३ तृतियानेदिवसस्वामिश्रीसहजानंदजीमहाराजश्रीगढडाम ध्यंदादाखावरनादरबारमांथिघोडियेंअसवारथइनेश्रीलक्ष्मीवाडियेंपधारयाहता पछेतेफुलवाडिनेमध्येआंबानाव क्षनिहेठेवेदिछे तेउपस्यउत्तरादुंमुखारविंदकरिनेविराजमानहता नेश्रीजिमहाराजेंसर्वेश्वतवस्वधारणकस्यांहतां त थापोतानामुखारविंदनिआगद्वयपरमहंसतथादेशदेशनाहरिचक्रनिसञ्चाचराईनेवेठिहति पछेश्रीजिमहाराज बोल्याजेश्रीमद्भागवतमांसाकारब्रह्मनुप्रतिपादनछे पणजेवांचनाराहोयतेनेजोपरमेश्वरनीचक्रनहोयतोचग वाननुस्वरूपश्रीमद्भागवतमांथिपणनिराकारसमजायछे अनेद्वितियस्कंधमांज्यांआश्रयनुरूपकस्युंछे त्यांपणच गवाननुस्वरूपनक्तिहिनहोय तेनेनिराकारसमजायछे पणचगवाननुस्वरूपनिराकारनथिकांजेचगवानथकिज सर्वस्थावरजंगमसृष्टिथायछे तेजोचगवाननिराकारहोय तोतेथकिसाकारसृष्टिकेमथायजेमआकाशनिराकार छे तोतेथकिजेवापृथ्वीथकिघटादिकआकारथायछे तेवाथातानथि तेमब्रह्मादिकजेसृष्टितेसाकारछे तोतेनाकर

નારાજેપરમેશ્વરતેપણસાકારજણે અનેનાગવતમાંઅધ્યાત્મઅધિનૂતનેઅધિદેવએત્રણનોજઆધારણે તેજગવા
નનુસ્વરૂપણે એમકહ્યુંછેતેનિવાતકરિયેતેસાંજલોઅધ્યાત્મજેવિરાટપુરુષનાઈંદ્રિયોનેઅધિનૂતજેતેનાંપંચમહાનૂત
અનેઅધિદેવજેવિરાટનાઈંદ્રિયોનાદેવતાએસર્વેવિરાટનેવિષેઆવ્યાતોપણવિરાટઅંતરમાંથયો પછેવાસુદેવજગવાને
પુરુષરૂપેથઈનેજ્યારેવિરાટપુરુષનેવિષેપ્રવેશકર્યોતારેવિરાટપુરુષઅંતરમાંથયાતેજગવાને વિરાટપુરુષનાંજઅધ્યાત્મઅ
ધિનૂતનેઅધિદેવતેનેવિષેતદાત્મકપણેકરિનેવર્તેછેનેસ્વરૂપેતોવિરાટથકિન્યાસ્યાછે નેતેનેજઆશ્રયકરવાજાંગ્યસ્વ
રૂપકયુંછે અનેજેમઅગ્નિછેતેપ્રકાશસ્વરૂપેતોઅરૂપછે નેઅગ્નિપોતેતોમૂર્તિમાનછે તેજ્યારેઅગ્નિનેઅજિણથયુંહતુંતા
રેમૂર્તિમાનઅગ્નિશ્રીકૃષ્ણજગવાનેઅર્જુનપાસેઆવ્યાહતા પછેજ્યારેઈંદ્રનુંગાંડવવનવાલવાગયોતારેતેજઅગ્નિજ્વા
લારૂપથઈનેસમગ્રવનમાંવ્યાપ્યોતેમજપુરુષોત્તમજગવાને તેબ્રહ્મરૂપજોતાનિઅંતર્યામિશક્તિતેણેકરિનેસર્વેને
વિષેવ્યાપકછેનેમૂર્તિમાનથકાસર્વથિજુદાછે અનેબ્રહ્મછેતેતોપુરુષોત્તમજગવાનેનિકીરણછે અનેપોતેજગવાનેતો
સદાસાકારમૂર્તિજણે માટેજેનેકલ્યાણનેઈંછવુંતેતોજગવાનેમૂર્તિમાનસમજાનેતેનોઆશ્રયદૃઢરાખવો અને
વાતપણેવિકરવિજેકોઈનેજગવાનેનોઆશ્રયહોયતેટલેનહિ અનેજેમશ્વિનાઉદરમાંગર્જહોય પછેતેમાંથિપુત્રરૂપ
ફલ્લુડયથાયછે તેમજેનેજગવાનેનાસ્વરૂપનોનિશ્વરૂપગર્જહોય તેજગવાનેનુંજેઅક્ષરધામતેરૂપફલ્લુનિપ્રાપ્તિથા
યછે માટેએવાંઉપાયકરવોજેણેકરિનેઅગર્જનેવિચનનથાયનેવિજાનેપણેવીવાતકરવિજેણેકરિનેજગવાનેનાનિ
શ્વરૂપગર્જનોપાતનથાય પછેશ્રીજિમહારાજવાલિથકિદાદાગ્વાચરનાદરવારમાંપધાર્યા અનેઉગમણેવાસ્યઆરંભા

નિઝોસરિયેંદોલિયાઉપસ્ય વિરાજમાનથયા અનેપોતાનામુખારવિંદનિઆગલ્યપરમહંસતથાદેશદેશનાહરિન્નક
 નિસન્નાન્નરાઈનેવેઠિ પછેશ્રીજિમહારાજનાનાપરમહંસનેદોલાવિનેપરસ્પરચરચાકરાદિ પછેઅચિંત્યાનંદસ્વામિયે
 પ્રશ્નપુછ્યું જજ્ઞાનવૈરાગ્યનેન્નકિત્તેન્નકિત્તેવિપેન્નગવાનનાસ્વરૂપમાંપ્રિતિયયાનુંવિશેષકારણકોણછે પછેએપ્રશ્નનો
 ઉત્તરતોકોઈથિયયોનહિં પછેશ્રીજિમહારાજબોલ્યાજેલ્યોએપ્રશ્નનોઉત્તરઅમેકરિયેનેજ્ઞાનવૈરાગ્યનેન્નકિતેનુંરૂપજુ
 ડુજુદુકહિયેજેજિવમાત્રનોએવોસ્વન્નાવછેજેસારૂપદાર્થદેશે તારેતેયોઉત્તરતુજેપદાર્થહોયતેમાંથિસંહેજેજપ્રિતિદલિ
 જાયછે માટેન્નગવાનનુંજેઅક્ષરધામછે નેતેનેવિપેજેસુખછે તેનિઆગલ્યજેઆમાડકસુખછે તેતોનકલજેબુંછેને
 અચલસુખતોન્નગવાનનાધામનેવિપેજછે માટેપરમેશ્વરનિવાસાંન્નલતાંસાંન્નલતાંજોન્નગવાનસંબંધિસુખઓલ
 લાયતોજેટલુંમાયાથકિઉતપન્નથયુંછે તેસર્વેતુછજણાયજેમત્રાંવાનોપૈસોકોડકપુરુષનાહાથમાંહોય તેનેજ્યારેતેપૈ
 સાસાટેસોનામોરકોઈઆલે તારેત્રાંવાનાપૈસામાંથિહતઉતરિજાયછે એવિરિત્યેજ્યારેન્નગવાનસંબંધિસુખમાંદધિપો
 ચે તારેજેટલુંમાડકસુખછેતેસર્વથકિવૈરાગ્યપામેછેનેએકન્નગવાનનિમૂર્તિમાંજેતથાયછે એવૈરાગ્યનુંસ્વરૂપકયુંછે
 હવેજ્ઞાનનુંસ્વરૂપકહિયેછેયે જજ્ઞાનનિરૂપણનેવિપેવેશાસ્ત્રછે એકમાંસ્વશાસ્ત્રનેવિજુંયોગશાસ્ત્રતેમાંસાંસ્વશાસ્ત્રનોમત
 છે જેજેમઆકાશજેતેપૃથ્વીવિજલ્લતેજવાયુતેમાંવ્યાપકછે અનેઆકાશવિનાએકઅણુપણવ્યાંઈલાલિનથિ તોપ
 ણપૃથ્વીઆદિકનાજેવિકારતેઆકાશનેઅડતાજનથિ તેમપુરુષોત્તમન્નગવાનછેતેનેઆકાશનિપેટેમાડકવિકાર
 કોઈઅડતાંજનથિ એવાત્તારુદ્ધતાપનિઉપનિપદમાંકહિછેજેજ્યારેદુર્વામાક્રપિવંદાવનનેવિપેઆવ્યા તારેશ્રીરુદ્ધ

જગવાનેગોપિયુંનેકયુંજેદુર્વાસાનુસ્યાછે માટેસર્વેથાલલેહનેજાઓ પછેગોપિયુંયેપુછુંજેઆઢાંજમનાંજિછેતેકે
 મઉતરાશ તારેશ્રીકૃષ્ણજગવાનેકયુંજેજમુનાંજિનેતમેમકેજ્યોજેશ્રીકૃષ્ણસદાબ્રહ્મચારિહોયતોમારગદેજ્યોપછેગો
 પિયુહસ્તિહસ્તિજમનાજિનેકાઠેજહનેમકયું તારેજમનાંજિયેતલ્કાલમારગદિધો પછેગોપિયુએકૃષ્ણનેજમાડતાતે
 કૃષિસર્વનાથાલજમીગયા પછેગોપિયુંયેકયુંજેઅમેધરકેમકરિનેજાઈયેઆઢાંજમનાંજિછે તારેતેકૃષિયેપુછુંજે
 આવ્યાં તારેકેમકરિનેઆવ્યાંહતાં પછેગોપિયુએકયુંજેશ્રીકૃષ્ણેમકલ્યુંહતું જેઅમેસદાવાલ્લભચારિહોયતોયમુ
 નાજિનેકેજ્યોજેમાગદેજ્યો પછેજમુનાજિયેમાગદિધોતેતમપાસેઆવ્યાંહયે તેવાતસાંનલિનેકૃષિવાંદ્યાજેહવે
 જ મુનાંજિનેમકેજોજેદુર્વાસાસદાઉપવાસીહોયતોમાગદેજ્યો પછેગોપિયુંહસ્તિહસ્તિજહનેમકલ્યું તારેજમુનાજિ
 યેતલ્કાલમાગદિધો તારેગોપિયુંસર્વેએવાતજોહનેઅતિશેઆશ્ચર્યપામિયુંમાટેજગવાનનુંસ્વરૂપતોએવુંઆકાશનિપે
 ઠેનિર્લેપછેનેસર્વેક્રિયાયુંનેકર્તાથકાજગવાનઅકર્તાછેઅનેસર્વેનાસંગિથકાપણઅત્યંતઅસંગિછે એવિરિત્યેસાંસ્ય
 શાસ્ત્રજગવાનનાસ્વરૂપનેનિર્લેપપણેકરિનેકેછે એવુંસમઠવુંએસાંસ્યનેમતેજ્ઞાનછે હવેયોગશાસ્ત્રનોમતકહિયેતેસાં
 જ્ઞાંયોગનોમતએમછે જેજનેજગવાનનુધ્યાનકરવુહોયતેનપ્રથમદ્રષ્ટિસ્થિરકરવિતેદ્રષ્ટિસ્થિરકરવાસારુ જગવાન
 નિપ્રતિમાઅથવાવિજુંકાંડપદાર્થહોયતેમાંપ્રથમદ્રષ્ટિનેઠરાવવિ પછેએકનેએકઆકારજાતાંથકાંદ્રષ્ટિસ્થિરથહજાય
 તારેતેજેલુંઅંતઃકરણપણસ્થિરથાયછે નેજ્યારેઅંતઃકરણસ્થિરથાય તારેજગવાનનિમુર્તિહદામાંધારવિતેમાંધારણ
 કરનારાયોગીનેપ્રયાસનપડેસુખેધરાયછે અનેજોપ્રથમથિઅન્યામકરિનેઅંતઃકરણસ્થિરનકરેતોજ્યારેજગવાન

नुं ध्यानकरे तारे विजां पण केटलां कटिं खल आडां आविने उचारहे माटे योगशास्त्रनुं एसिद्धांत छे जे प्रथम अच्युत करि
नें व्रत्ति स्थिर कर विने पछे नगवान संघाथे जोड वि ए म जां ए वुं ए योग शास्त्र संबंधि ज्ञान छे ए विरित्ये ए ये शास्त्र ने म ते करि
नें जे सम ऊ ए य द्रु कर वि ते नुं नाम ज्ञान छे हवे चक्ति निरित्य ता ए म छे जे ज्यारे समुद्र मंथन कस्युं तारे समुद्र मां थि क्षि
जां नि सस्थां पछे क्षि जि ये हाथ मां वर मा ला दे ई ने वि च्यार कस्यां जे वर वा जो म्य को ए छे ते नुं हुं वरुं पछे ज्यो त पा शि ने जो
युं त्यां तो जे मां रुप ते मां रु डा गुण न हि ने जे मां कां ड क गुण ते मां रुप न हि ए विरित्ये घणा क ने वि पे मां मोटां क डं क दि ठां पछे
देवता मात्र तथा दैत्य मात्र ते न क डं क ना च स्या दे र्खी न सर्वे गुणे करि ने संपुरण अने सर्वे दोषे रहित ने सर्व सुख ना निधान ए
वा ए क न ग वान ने ज दि ठा तारे क्षि जी ने न ग वान ने वि पे दृ च क्ति थ इ पछे अति प्रे मे करि ने न ग वान ने वर मा ला पे रा वी
ने न ग वान ने वर्यां माटे ए वा क द्या ए कारि गुण ने जे जां ए वाने पर मे श्वर नो दृ द आश्रय कर वां ते नुं जना म च क्ति छे ए वा
तां सां च खि ने मु क्तानं द स्वा मि ये श्री जि म हारा ज ने पु छुं जे हे म हारा ज ज्ञान वै रा ग्य ने च क्ति ए ने वि पे पर मे श्वर ने वि पे प्र ति
या वा नुं के ने वि पे अधिक देव त आ य्युं ते सम ऊां ए न हि पछे श्री जि म हारा ज वां द्या जे च क्ति ने वि पे देव त घणुं छे ने ज्ञान वै रा
ग्य मां देव त तो छे पण च क्ति जे द्युं न थि अने च क्ति तां अति दु र्ख च छे ते च क्ति वा ला नां ल क्ष ण आ वां हो य छे जे ज्यारे जी वु ना
क द्या ए अर्थ न ग वान म नु य जे वि मूर्ति धरि ने पृ थ वि ने वि पे वि च रे छे तारे न ग वान नां के ट लां क च रि त्र तो दि व्य हो य ने के
ट लां क च रि त्र तो मा ई क जे वां हो य ते ज्यारे न ग वाने रु णा व तार धार्या तारे देव की व सु दे व ने च तु र्नु ज दर्शन दि धुं तथा गो
व र्धन तो द्यां तथा का लि ना ग ने का ढि ने य मु नां जि नुं ज ल नि र वि ष क स्युं तथा ब्र ह्म नां मां ह नि वा र ण क स्यां तथा अ क्रूर जि ने

जमुनां नाजने विषे दर्शनदिधुं तथा मल्लहस्तीकं मादिकदुष्टने मारिने सर्वजादवतुं कष्टनिवारणकस्युं ते मजरा मावता
रने विषे धनुषं चाग्युं तथा रावणादिकदुष्टने मारिने सर्वदेवतानुं कष्टनिवारणकस्युं इत्यादिकजे पराक्रमते नगवाननां
दिव्यचरित्रकवाय अने सिताहरणथयुं तारे रघुनाथजिरो तारातापे सजाजवाथ इगया तथा कृष्णावतारमां कालजवन
निआगद्व्यन्नागा तथा जरासंधनिआगद्व्यहारायाने पोतानी राजधानी जेमथुरां तेने तजिने समुद्रनावे टमां जइवशा इ
त्यादिकजे नगवाननां चरित्रते प्राकृतजे वां जणायछे माटे दिव्यचरित्र होयते मां तो पापि होयते ने पण दिव्यपणुं जणा
यपण ज्यारे नगवान प्राकृतचरित्र करेने तेने विषे पण जेने दिव्यपणुं जणाय तारे ते परमेश्वरनां चक्रसाचो अने नगवाने
गीतामां कस्युंछे जे ॥ जन्मकर्मचमे दिव्यमे वंयो वेत्ति तत्त्वतः ॥ त्यक्कां देहं पुनर्जन्मनेति मामेति सोर्जुन ॥ १ ॥ एश्वर्योक्त
नो एम अर्थछे जे हे अर्जुन मारा जन्मने कर्मते दीव्यछे तेने जे दिव्यजांणे ते देहने मुकिने फरिजन्मने नथि पां सतो मुने जपां
मेछे माटे जे नगवान दीव्यचरित्र करेते तो चक्रने अचक्रवे यने दीव्यजणाय पण ज्यारे नगवान मनुष्यना जे वां प्राकृत
चरित्र करे तो पण तेने विषे जेने दीव्यपणुं जजणाय पण कोइरित्ये नगवानना ते चरित्रमां अचाव आवे नहि एवि जे निबु
द्धि होयते ने परमेश्वरनि चक्रिके वायने एवि चक्रिके ते जचक्रके वाय अने एश्वर्योक्तमां कस्युं जे फलते आवा चक्रने ज
थायछे अने जेम गोपियुं नगवानना चक्रहतातां कोइरित्ये नगवानना अवगुण लिधो जनहि अने राजापरि क्षते तो गो
पियुं निवातसां चलि एट्टा मां ज नगवानना अवगुण लिधो पछे शुक्रजिये नगवाननुं समर्थपणुं देखाडीने ते अवगुण
ने ग्वांटो करिनां ख्यामाटे जे जे नगवान चरित्र करेते सर्वेने गोपियुं नीपेठे दिव्यजांणे पण कोइरीत्ये प्राकृतजांणिने अचा

वतो आवे जनहि एविजे नक्ति तेतां महा दुर्लभ छे अने एक वे जन्मने सुकृत करिने एवि नक्ति न आवे एतो अनेक जन्मना
ज्यारे शुच संस्कार जे दायाय छे तारे तेने गोपियुना सरखि नक्ति उदेयाय छे अने एवि नक्ति छे ते ज परम पद छे माटे आ
विरित्य निजे नक्ति ते ज्ञान वैराग्य यकि अधिक छे अने जे नास्तदाने विषे आविरित्य नि नक्ति होय तेने ज गवानने विषे प्रि
ति मां शुं वा कि छे कां ई वा कि नथी ॥

॥ इति वचनामृतं ॥

॥ १० ॥

॥ १४३ ॥

॥ संवत् १८७८ नाश्राणवदि ५ पंचमीने दो वसस्वामि श्री सहजानंद जि महाराज श्री गढडा

मध्ये दादा खाचरना दरवार मां श्री वासुदेव नारायण नामं दिर आगव्य विं वडाना वक्ष हे ठे ठो सिया उपर विराज मानहता
अने सर्वे श्वेत वस्त्र धारण कर्यां हतां ने पाताना मुखार विंद नि आगव्य मुनित था देश देशना हरि नक्त नि सना चरा डने वे
ठि हति पछे श्री जि महाराज बोदया जे जे दवा ग्रंथ छे ते सर्वे ग्रंथुने सां नक्षि ने केट लाक जे जीव छे ते एग्रंथुने धर्म अर्थ ने का
म पर जां छे पछे एम जां णि ने पाते पण धर्म अर्थ ने काम तेने ज अर्थ यज्ञ व्रता दि क शुच कर्म करे छे पछे ते कर्म नुं फल देव
लोक अथवा ब्रह्म लोक अथवा मर्त्य लोक तेने विषे जांग विने पछे त्यां थि पछे छे ने नरक चोरा शि मां जाय छे माटे जे जीव
धर्म अर्थ ने काम ने विषे प्रितिराखि ने जे जे सुकृत करे छे ते सर्वे सात्विकि राज सिने तां मा सि थाय छे ने ते कर्म नुं फल स्वर्ग म
र्त्य ने पाता ए एय लोक मां रहि ने जांग वाय छे पण गुणा ती त जे ज गवान नुं धाम तेने पां मे न हि अने ज्यारे मोक्ष न थाय ता
रे जन्म मरण ने नरक नु दुःख ते मटे न हि ने जो धर्म अर्थ ने काम संबंधि जे फल नि डछा ते नो त्याग करि ने तेनां ते शुच कर्म जो ज
गवान नि प्रसन्न ताने अर्थे करे तो ए ज शुच कर्म छे ते नक्ति रुप थ ई ने कै वल्य मोक्ष ने अर्थे थाय छे त्यां श्लोक छे जे ॥ आ

॥ १६ ॥

मयोयेन नूतानां जायते यश्च सुव्रत ॥ तदेव ह्यामयं द्रव्यं न पुनाति चिकित्सितं ॥ १ ॥ एवं नृणां क्रियायोगाः सर्वे संसृतिहे-
 तवः ॥ त एवात्मविनाशाय कल्पंते कल्पिताः परे ॥ २ ॥ एतद्व्याकृतो पूर्ववात करि एजन्नावच्छेमादेवार्ताच्छेते सुधिः अप-
 टिच्छेते जोपुरिसमजांणि न होयतो जगवानना च क्त होयते नो पण सर्व अज्ञानि जीवना सरखोदहना व्यवहार जाइनेने
 जगवानना च क्त नो अवगुण खेतेणे करिने अवगुण नो खे नारो नार किथायछे ने जगवानना च क्त निने विमुख जाव
 निक्रियामां तो घणो फेरछे कम जे विमुख जे जे क्रिया करेछे ते पोताना इन्द्रियो ने दडाववाने अर्थे करेछे ने जगवानना च
 क्त जे जे क्रिया करेछे ते तो केवल जगवानने जगवानना च क्त ते निम्वाने अर्थे करेछे माटे हरिजन निजे सर्वे क्रिया ते तो च
 क्ति रूप छे ने जे च क्ति छे ते तो नेष्कर्म्य जे ज्ञान ते रूप छे माटे हरिजन निक्रिया छे ते तो सर्वे नेष्कर्म्य रूप छे त्यां श्लोक जगवद्गी-
 तानो छे ॥ कर्मण्यकर्मयः पश्येदकर्मणि च कर्मयः ॥ स बुद्धिमान्मनुष्येषु स युक्तः कृत्स्नकर्मकृत् ॥ एतद्व्याकृतो एम अ-
 र्थ छे जे जगवानना च क्त होयते जगवाननी प्रसन्न ताने अर्थे जे जे कर्म करेछे ते कर्म ने विषे अकर्म जे ज्ञान ते ने जे देखेछे ने
 विमुख होयते निवृत्ति मार्ग पकडिने अकर्म पणेर तो होयतो पण तेने कर्म मां बुडो छे एम जे देखेछे ते देख नारो सर्वे मनुष्य ने
 विषे बुद्धिमान छे ने ते ज्ञानि छे तथा ते जुक्त छे केतां मोक्ष ने योग्य छे अने कृत्स्न कर्मकृत केतां सर्व कर्म नो कर नारो छे माटे ज-
 गवाननि आज्ञाये करिने जगवाननि प्रसन्न ताने अर्थे जगवानना च क्त जे जे कर्म करेछे ते नो कोडरित्ये अवगुण जोखे तो
 तेना लहाने विषे कुटुंबे सहित अधर्म आविने निवास करेछे ॥ ॥ इति वचनामृतं ॥ ११ ॥ ॥ १४४ ॥

॥ संवत् १८७८ नाश्रवण वदि ६ छठ्यने दिवस स्वामिश्री सहजानंद जी महाराज श्री गढ़डामध्ये दादावाचरनादर

ધારમાંઆથમણેવારણેઓરડાનિઓસરિયેં શ્રીવાસુદેવનારાયણનામંદિરનિઅગલ્યવિરાજમાનહતા અનેસર્વેશ્વેત
વસ્ત્રધારણકર્યાંહતાંને પોતાનામુખારવિંદનિઆગલ્યપરમહંસતથાદેશદેશનાહરિત્તનિસન્નાત્રાઈનેં બેઠિહતિ
પછેશ્રીજિમહારાજચોડ્યાજેએકવાતકરિયેછડ્ડેતેસર્વેસાંન્નદો અનેઆજેવાર્તાકેશુતેમાંએકજસાધનકલ્યાણ
નેઅર્થેકશુતેએકનેવિષેસર્વેસાધનઆવિજાયેવુંએવલ્લવાનકલ્યાણનુંસાધનછે તેકહિયેછડ્ડેજેદેહનેવિષેજેજિવ
છે તેએમજાણેછેજેકાંમક્રોધાદિકન્નુદિપ્રકૃતિયુંછે તેમારાજિવસાથેજડાંણિછે એવિરિત્યેકામાદિકજેજેપ્રકૃતિજે
નેવિષેમુલ્યહોયતેપ્રકૃતિનેયોગેકરિનેપોતાનાજિવનેંકામિક્રોધિલોન્નિદિત્યાદિકકુલ્લક્ષણેયુક્તમાનેંછે પણજિવને
વિષેતોએએકકુલ્લક્ષણછેનહિં એતોજીવેમૂરલાઈયેકરિનેપોતાનેવિષેમાંનિલિધાંછે માટેજેનેપરમપદપાંમવાઈછેવુતે
નેકાંઈકપોતાનેવિષેપુરુષાતનરાગવું પણછેકનાદારથઈનેંચેસવુંનહિંનેએમવિચ્યારકરવો જેજેમઆદેહમાંચ્યારઅં
તઃકરણછેદશઈંદ્રિયુંછે પંચપ્રાણછે તેમહુંજીવાત્માછુંતેપણઆદેહનેવિષેછું તેએસર્વથકિઅધીકછુંનેએસર્વનોનિયંતા
છુંપણએમનમાંનવુંજેહુંતાંતુછુંનેં અંતઃકરણઈંદ્રિયુંતોવલ્લવાનછે જેમકોઈકરાજાહોયનેંતેવુદ્ધિહિનહોય પછેએના
ઘરનાંમનુષ્યહોયતેપણતેનુંવચનમાનેંનહિ પછેએવાર્તાનિજ્યારેગામનામનુષ્યનેંચેવચપહે તારેગાંમમાંપણકોઈદુક
મમાંનેંનહિ પછેદેશનાંમનુષ્યએવાતમાંન્નદે તારેદેશનાંમનુષ્યપણકોઈએનાંદુકમમાંનેંનહિ પછેતેરાજાગ્લાનિપાંમિ
નેઅસમર્થથઈનેંચેસિરહેઅનેકોઈઉપચદુકમચલાવેંનહિતેમરાજાનેંઠકાંણેજીવે અનેઘરનામનુષ્યનેંઠકાંણેઅંતઃ
કરણછેનેં ગાંમનાંનેંદેશનાંમનુષ્યનેંઠકાંણે ઈંદ્રિયુંછેતેજ્યારેજીવનાદારથઈનેંચેસેનેંપછેઅંતઃકરણઉપચદુકમકરિ

नेपरमेश्वरसन्मुखराखवानेइछे तारेअंतःकरणएनुंकयुंकरेनहिनेइंद्रियुंनेवशराखवाइछे तोइंद्रियुंपणएनेवशरहेन
 हिंपछेएजीवकायानगरनेविषेराजाछे तोपणरांकनिपेठेंओशियादोथइरहेछे अनेज्यारेराजानादारथायतारेतेना
 नगरनेविषेमनुष्यहोयतेसांढथइनेवेसेछेने राजानुंदेशमात्रचाखवादेनहिंतेमआजीवनाकायानगरनेविषेपणजे
 कामादिकराजानथितेराजाथइनेवेसेछे अनेएजीवनुंदेशमात्रचाखवादेतानथीमाटेजेनेकल्याणनेइछुवुंतेनेएवुं
 नादारपणुंराखवुंनहिने जेप्रकारेपोतानांइंद्रियुंनेअंतःकरणतेसर्वपोतानाहुकममांवर्त्तेएवोउपायकरवांजेमराजा
 होयतेराजनितिनाग्रंथअणिनेने पोतानाराज्यमांपोतानोहुकमचलावेपणरइयतनोदाव्यादवायनहिं अनेजोराज
 नितिजांणतोहोयतो तेवस्तिहुकमनमानेतेनेमारवाजमांडे पछेपोतानांदेशहोयतेउजडथइजाय अनेकांतोकोइहु
 कमजमानेनहि तेणेकरिनेपोतेदुखियोथकोवरतेएविरित्येराजनितिजाण्याविनावेवातेवगाडथायछे तेमजीवपण
 जोराजनितिनेजांण्या विनाकायानगरमांहुकमकरवाजायतोएमांथिसुखथायनहिं पछेमुक्तानंदस्वामियेंश्रीजिम
 हाराजनेपुंछुंजेकल्याणनेइछेतेनेकमराजनितिअणवि तारेश्रीजिमहाराजबोल्याजेराजनितिएमअणविजेप्रथ
 मतोजगवाननुंमाहात्म्यसारीपेठेजांणवुं पछेजगवाननिमृत्तिनुंध्यानकरिनेमननेवशकरवुंनेजगवाननिकथासां
 अलिनेश्रोत्रनेवशकरवापणग्राम्यवारताहोयतेसांअखवादेविनहि तेमजत्वचातेजगवाननेजगवाननाजनतेना
 जस्पर्शकरेनेनेत्रतेपरमेश्वरनेतेनादासतेनुंजदर्शनकरेनेरसनाते अखंडजगवदुणनेजगायनेजगवाननोप्रसादहो
 यतेनोजस्वादसेनेनासिकाते जगवाननांप्रमादिजेपुष्पादिकतेनोजसुगंधसेपणकुमार्गेकोइइंद्रिनेचाखवादेनहि ए

विरित्ये जेवत्तेनोदहरूपिनगरने विषे दुकमकोई फेरवेनहिं अने एविरित्ये पुरुषप्रयत्ने जुक्त जेवत्तेने नादारपणानो सा
रिपेठ त्याग करे एजकल्याणने मारगे चादयोतने स्वप्नावजोत्तानो अतिशो मोठो उपाय छे ने ए पुरुषप्रयत्नरूप जे उपाय
छे तेने सावधान थडने करे तो जेठलां कल्याणने अर्थे साधन छे ते सर्वे पुरुषप्रयत्नरूपि साधनने विषे आवे छे माटे पुरुष
प्रत्ये तेजकल्याणने अर्थे सर्वसाधन थकि मोठे साधन छे ॥ इति वचनामृतम् ॥ १२ ॥ ॥ १४५ ॥ ॥ संवत्
१८७८ नाश्रावण वदि अमावास्याने दिवस स्वामिश्री सहजानंदजी महाराज श्रीगढडामध्ये दादाखाचरनादरवा
रमां श्रीवासुदेवनारायणनामांदिनि आस रिये चाकदा उपस्थ विराजमान होता ने धोलां खे सपेरोहता तथा धोलां चा
दर आदि हतिने मस्तक उपस्थ थेत पाघवां धिहति अने पोताना मुखार विंदनि आगद्वय मुनि तथा देशदेशना हरि चक्र
निसन्नाचराइने वेठिहति पछे श्रीजिमहाराज पोताना वेचुज उंचा उपाडिने सर्वे ने छां नाराख्याने पछे पोताना मुखार
विंदनि आगद्वय स्तुतिने करिने वेठा एवा जे संत ते प्रत्ये श्रीजिमहाराज एम बोलाता हवा जे हे संतो जे मोटेरा मोटेरा होने
वातमां समझता हात आगद्वय वे मोने आ एक वात करु छु ते सर्वे चित्त देने सां चक्षुज्यो अने आज मारे वात कर विछे ते कां
इदं जे करिने नथी करवि तथामां ने करिने नथी करवि तथा पोतानि मोठ्य पवधारवा सारुन थि करवि एतो एम जांणिये
छे ये जे आ सर्वे संत तथा हरि चक्र छे ते मां थि एवात कोइने समझाइ जाय तो तेना जिवनुं अति रुडुं थाय ते सारु करिये छु इये
अने आज वात छे तमारि दिठल छे ने मारा अनुच वे करिने पण मे भिद करि छे अने सर्व शास्त्र मां पण मळति आवे छे ने ते एवा
त सन्नामां कस्या जे विनथि तो पण सन्नामां करिये छु इये जे मारे महज स्वप्नाव एम वत्ते छे जे आ संसारने विषे जे अति रुडो

શબ્દતથાઅતિરુડોસ્પર્શતથા અતિરુડોગંધતથાઅતિરુડોરસતથાઅતિરુડુરૂપજેપંચવિષયતેમાંદુંમારામનનેવાંધ
 વાનેહું તોપણનથિવંધાતુનેઆમાંઅતિશેડાસેરું અનેજેસારાપંચવિષયતથાનરસાપંચવિષયતેવેયસમવર્તે
 અનેરાજાતથારંકતેપણસમવર્તેઅનેત્રિલોકિનુંરાજ્યકરવુંતથાઠીંકરુંલેહનેસાગીલાવુંતેપણસમવર્તેઅનેહાથી
 નેહોદેસવુંતથાપગપાલાચાલવુંતેપણસમવર્તેનેકોંડકચંદનતથાપુષ્પતથાસારાંવસ્રતથાધરેણાંચડાવેતથાધુલ્ય
 નાંવેતેવેયસમવર્તેનેકોંડકમાંનઆપે તથાકોંડકઅપમાંનકરેતેવેપણસમવર્તેતથાસોનુંરુપુંહિરેતથાકચરેતે
 વેયસમવર્તેઅનેઆહરિન્નકવદુમોટુંતેઆહરિન્નકનાંનોએ એમપણનથીજણાતુંવધાયહરિન્નકસરસાજણા
 યએ અનેમારાઅંતઃકરણનેવિષેઅતિતીવ્રવૈરાગ્યવર્તેતેનોપણનારનથીજણાતોજેમકોંડકમાથેપાંણોપાડ્યોહો
 યતથારૂપેયાનેસોનામારેનિવાંસલીકેડયેવાંધીહોયતેનોનારજણાયએ તેમનારનથીજણાતોનેમારેવિષેસદ્ધર્મએતે
 નોપણનારનથીજણાતોતથામારેવિષેજ્ઞાનએજેદુંવસ્રહુંતેનોપણનારનથીજણાતો અનેઆજેદુંપરચથકિકોંડકપ
 દાર્થનેવસ્રાંણુંહુંનેકોંડકપદાર્થનેકુવસ્રાંણુંહુંતેનોજાંણિજાંણિનેકરુંહું અનેજેજેપદાર્થનેવિષેદ્રિયનીવૃત્તિનેવસ્રા
 તકારેજોડુંહુંતેમાંડમાંડતેપદાર્થમનમુખરુંહું અનેજ્યારેદીક્ષિમેહુંહુંતારેતરતપાછિવલિઆવેએજેમઆકાશનેવિષેપ
 થરોફગાવિયેતેજ્યાંસુધિહાથનેજોરેકરિનેઠલાયત્યાંસુધિજઆકાશનેવિષેરહેને પહેપાછોવૃથ્વાનેવિષેઆવિનેપહેએ
 અનેજેમપુંછલેલદોરહોયતેનેમાંણસવસ્રાતકારેકરિનેજ્યાંસુધિહુંહુંજાલિરાગ્યે ત્યાંસુધિરહેનેજ્યારેમુકિદતારેધવલેહ
 નેપડિજાય અનેજેમકોંડકપુરુપમુઠેપટ્ટાંવલિયોહોયતેનાંતેઆગ્નિમોપારિજાગિનાંસ્વતોહોયઅનેતેપુરુપનેદશવિ

शकागदिलिबुंचुसाव्याहोय पछेतेशेकलचणापणमांडमांडचावेतेमविषयसनमुखबलात्कारवर्त्तानेजांडियेछइये
तामांडमांडजाडायछेतआजेएममुनेवर्त्तछेतनुंशुंकारणछेतोमारिइंद्रियुंनिजेवर्त्तछेतपाछिवलिनेसदाहृदनेविपेजे
आकाशछेतनेविपेवर्त्तछेत अनेतहृदाकाशनेविपेअतिशेतजेदेखायछेत जेमचोमासानेविपेआकाशमांवाढदांछाइ
रह्याहोयतेममाराहृदानेविपेएकबुंतेजव्याधिरयुंछेत अनेतेतेजनेविपेएकजगवाननीमूर्तिदेखायछेतअतिप्रकाशम
यछेतनेतेमूर्तिघनश्यामछेत तोपणअतिशेतजेकरिनेश्यामनथीजणातीअतिशेवतजणायछेत नेतेमूर्तिद्विजुछेतअने
तेमूर्तिनेवचरणछेतअनेअतिशेमनोहरछेत पणच्यारजुजाकेअष्टजुजाकेसहस्रजुजातेएमूर्तिनेनथिएमूर्तिताअतिसौ
म्यछेत अनेमनुप्यनाजेविआकृतिछेतनेकिशोरछेतएमूर्तिक्यारेकता एतेजमांडजिदेखायछेतनेक्यारेकवठिदेखायछेतने
क्यारेकहरतिफरतिदेखायछेतने एमूर्तिनेच्यारेकोरमुक्तनांमंडलजराइनेवेठांछेतने तेसर्वमुक्तछेतएकनजरेतेजगवान
निमूर्तिसांमुजोइरयाछेत तेमूर्तिनेअमेप्रगटप्रमाणहमणांपणदेखियेछेतयेअनेसत्संगमांनोताआव्यातारेपणदेखता
अनेमातानागर्जमांहतातेदिवसपणदेखता अनेगर्जमांआव्यामोरेपणदेखता अनेअमेबोलियेछेतयेतेपणत्यांजबे
ठायकाबोलियेछेतये अनेतमेपणसर्वेत्यांजबेठाछोएमहुंदेखुंछुंपणआगढहुंसैहेरकेआओसरिएकांईदेखातुंनथिअ
नेज्यारेएस्वरूपजेनेजांएयामांआवेतेनेजेमअमनेकांइविषयसंबंधिसुखमांआसक्तिनथितेमतेपुरुषने पणक्यांईआ
सक्तिरहेजनहि अनेतेस्वरूपनेतोतमेपणदेखोछोपणतमारासमऊयामांपरिपूर्णआवतुंनथि अनेज्यारेएवार्त्तासम
ऊयामांआवशेतारेपंचविषयकेकामक्रोधादिकस्वभावतेजित्यामांप्रयासथाशेनहिसेहेजेजिताइजाशेअनेएजेएक

रसतेजछे तेनेआत्माकहियेतथाब्रह्मकहियेनेअक्षरधामकहियेअनेएप्रकाशनेविषेजेअगवाननिमूर्तिछेतेनेआत्मा
नुतत्वकहियेतथापरब्रह्मकहियेतथापुरुषोत्तमकहिये तेजअगवानरामकृष्णादिकरूपेकरिनेपोतानिइछायेंजिवुना
कल्याणने अर्थेजुगजुगनेविषेप्रगटथायछे तेअगवानआलोकनेविषेमनुष्यजेवाजणायछेतोपणमनुष्यजेवानधि
नेअक्षरधामनापतिछे तेश्रीकृष्णअगवानेगीतामांकव्युंछेजे ॥ नतद्रासयतंसूर्योनशशांकोनपावकः॥ यद्वाननि
वर्त्ततेतद्दामपरममम ॥ ३ ॥ माटेश्रीकृष्णअगवानमनुष्यजेवाजणाताहतातोपणअक्षरातीतकैवलयमूर्तिजछे अने
अगवानजेमनुष्यदेहधरेछेतेअगवाननिमूर्तिनुंजेध्यानकरेतारेएध्याननाकरनाराने एमूर्तितेजोमयएविअक्षरधा
मनेविषेकैवलयस्वरूपेआसेछे नेध्याननाकरनारानोजेजिवतेमायानेतरेछे अनेपरमपदनेपांमेछेमाटेअगवानतो
मनुष्यदेहधारणकरेछेतोपणकैवलयरूपेजछे अनेतेअगवानजेजग्यामांविराजताहोयतेजग्यापणनिर्गुणछेअनेते
अगवाननांवअलंकारतथावाहनतथापरिचर्यानाकरनारासेवकतथाखानपानादिकजेजेपदार्थ अगवाननासं
बंधनेपांमेछेतेसर्वेनिर्गुणछे एविरित्येजेअगवाननुंस्वरूपजाणयुंतेनेअमारिपेठेजपंचविषयमांक्यांइप्रितिरहेतिन
थीनेतेस्वतंत्रथायछे अनेएअक्षरातीतजेपुरुषोत्तमअगवानछेतजसर्वेअवतारनुंकारणछेअनेसर्वेअवतारपुरुषो
त्तममांथिप्रगटथायछे अनेपाछापुरुषोत्तमनेविषेलिनथायछे तेज्यारेअगवानमूर्तिधरिनेपाछाअंतर्धानथायछे
तारेतेजेअगवाननिमूर्तितेकारेकतामनुष्यनिपेठेआपृथविने विषेपडिंरछेतजेमश्रीकृष्णनिमूर्तिनेखोद्यामांलेइने
रुक्मिणिजिवलिमुवांतथाकृष्णदेवनोदेहहतातेदावानननेविषेवलिगयो एमपणथायअनेकारेकतोहाडमांसम

हितदिव्यज्ञावपांमिनेकांडरहेनहिंअंतर्द्धानजयइजायअनेंज्यारेप्रगटथायतारे पणक्यारेकतोस्त्रीथकिजन्मधरेनेंक्या
रेकतोपांतानिइछामांआवेत्यांथकिप्रगटथइआवेछेएमएजगवाननाजन्मनेंदेहमुक्यानिरितीतोअलोकिकछे अ
नेंज्यारेएवुंजगवाननुंस्वरूपछे तेनेदृढकरिनेसमऊशांतारेतमनेकोईप्रकारनुंविघनकल्याणनामारगनेविषेनहिंथा
यनेंएजगवाननास्वरूपनिदृढताविनातांगमेतेदृढोत्थागराखोनेंगमेतेदृढाउपवासकरो पणकोइरित्येखांमिजागशे
नहिंअनेंतमेएमकेशोजेअमनेतोएस्वरूपनितमेजेमकोछोतेमदृढताछेतापणप्राणइंद्रियोकेमलिननथीथातां तोए
तोपरमेश्वरनिइछायेएमरत्युंछेएमसमऊवुंपणतेनेकांडकरवुंरत्युंनथीएतांरुतार्थछे अनेएतोसर्वसाधननाअंतने
पांम्याछे अनेंजोअजगवाननास्वरूपनिआविरित्येदृढताहोयनेकदाचितजोनिर्माननिर्लोअनिष्कामनिःस्वादनेनिःस्ने
हएमांकांडकथोडिघणिकाच्यपरहिजायतोतेनिकांडचितानथी पणअजगवाननास्वरूपमांजोकोइरित्यनिसमऊया
मांकसररहितोकोइरित्येबांधोआगशेनहिमाटेदेहछेते जेप्रकारेआवोरहस्यसमऊायतेवोउपायकरवो अनेंआवा
र्त्तायथार्थसमऊाणिहोयनेकोइकप्रारब्धकर्मनेंवशथइनेजोकोइकनीचउंचदेहनिप्राप्तिथाय तोपणवृत्रासुरनिपेठे
ज्ञानजायनहितथाजेमअरतजीनेमृगनोदेहआव्योतोपणपूर्वजन्मनुज्ञानदृष्ट्युंनहिं एवुंअज्ञाननुंअतिशेमाहात्म्य
छेअनेनारदसनकादिकनेब्रह्मादिकदेवतेमनिसन्नामांपणनिरंतरआजवार्त्ताथायछे अनेआविजगवतस्वरूपसंबं
धिजेवार्त्तातेतोशास्त्रमांथिपणपांतानिमेलेसमऊायनहिंअनेंसद्वंथुंमां आविवार्त्तातोहोयपणज्यारेसत्पुरुषप्रगट
थायछेतारेतेमनामुखथकिजएवातसमऊयामांआवेछे पणपांतानिबुद्धिवलेकरिनेसद्वंथुंमांथिपणसमऊातिनथि

अनेजेनेआविरित्येयथार्थजगवाननुस्वरूपसमज्यामांआव्युंछे तेनेजोचूतचविष्यनेवर्त्तमानएत्रण्येकालनेविषे
दृष्टिपोवतिहोयतोपणतेनेएवातनोकांडीगरवहोयनहिअनेकोईनेवरकशापदनहिनेकोईठेकांणेवरकशापदपणखरा
नेकोईठेकांणेनिरचरेहेनेकोईठेकांणेंवीयेपणखरापणतेणेकरिनेपाते कांडीहर्षशोकमनमांलावेनहिअनेजेनेजगवा
ननोआकयाएविरित्येदृढआश्रयहोयते जाणिनेतोचुंदुंकर्मकरेजनहिंपणकदाचितचुंडादेशकाळादिकनेजोगेंकरि
नेजोकांडीकअवधुंकर्मथइजायतोपणतेदृढआश्रयवाळाकदयाणनामार्गथकिपडिजायनहि माटेएजेजगवाननो
दृढआश्रयछे एवोनिर्विघनमार्गकोइनथिएवातजेनेसमजांणिहोयतेनोतोअतिमोटोआशयहोयजुवोनेअमारेपर
महंसतथासत्संगीसमस्तपासेथिकांडीस्वार्थसाधवोनथी तोपणकोईनेबोळावियेंछइयेकोइकनेवदियेंछइयेकोइने
कादिमुकियेंछइयेतेनुंएजप्रयोजनछेजेकोइरित्येआवातसमजायतो बहुमारुथायमाटेआवात्ताछेतेसर्वेदृढकरिने
राखज्योअनेजेतेजेनेविपेमूर्तिछे तेजआप्रत्यक्षमहाराजछेएमजांणज्यानेंजोएमनजणायतोएटुंताजरुजांण
ज्याजेअक्षररूपजेतेजेनेविपेजेमूर्तिछे तेनेमहाराजदेखेछेएमजांणशोतोपणतमारेमारेविपेहेतरेशेतेणेकरिनेत
मारुपरमकदयांणथाशेअनेआवातनेनित्येनविनेनविराखज्यापणगाफळपणेकरिनेविसारिदेशांमांआजछेतेविज
कादपनविराखज्योअनेतेविजेदेहनाअंतथायत्यांमुधिपणदिनदिनप्रत्येनविनेनविराखज्योअनेजेजेजगवाननिवा
तकरोतेतेवातनेविपेआवातनुंविजद्यावज्योएमअमारिआज्ञाछे अनेआवात्तांतांएविजीवनदारछे जेदेहरहेत्यांमु
धिपणनित्यप्रत्येकरविअनेदेहमुकिनेजागवतितनुयेकरिनेपणआजवार्ताकरविछे नेआजेअमेतमनेवानकहितेस

वशाखनांसिद्धांतछे नेंअनुभवमांपणएमजहदछे अनेअमेप्रत्यक्षनजरेजोइनेतमनेआवातकहिछेनेजोप्रत्यक्ष
जोइनेनकहिहोयतोअमनेसर्वेपरमहंसनासमछे एविरित्येश्रीजिमहाराजेपोतानाअक्तजननिशिक्षानेअर्थेपरोक्ष
पणेपोतानापुरुषोत्तमपणानिवात्ताकरि तेनेसांचलिनेसर्वेसाधुतथाहरिअक्ततेएमजमानताहवाजेजेतेजनेविषेमु
क्तिकहितेजआश्रीजिमहाराजप्रत्यक्षप्रमाणछे ॥ इतिवचनान्तं ॥ १३ ॥ ॥ १४६ ॥

संवत् १८७८ नाचादरवाशुदि १ प्रतिपदानेदीवसस्वामिश्रीसहजानंदजीमहाराजश्रीगढडामध्येदादाखाचरनाद
रवारमांश्रीवासुदेवनारायणनामंदिरपासेउत्तरादेवारणेओरडानिओसरिउपस्थविराजमानहता नेश्वेतखेसपेस्यो
हतो नेश्वेतचादरओढिहतिनेमस्तकउरखश्वेतफेंटावांध्योहतो नेतेफेंटाउपस्थराताकार्णिकारनापुष्पनुंछोगुंविराजमा
नहतुं अनेसुंदरकुंकुमनोचांडळोचाअनेविषेविराजमानहतो नेपोतानामुखारविंदनिआगद्यमुनिमंडलतथादेशदे
शनाहरिअक्तनिसचाअराइनेवेठिहतिपछेमुक्तानंदस्वामियेपुछुंजेअगवाननास्वरूपनेविषेजेसंततदात्मकपणाने
पांमेछेतेसमाधियेकरिनेपांमेछे केएनोकोईबिजापणउपायछे पछेश्रीजिमहाराजबोदयाजेजेणेअगवाननुंस्वरूप
जेवुंकादयेअमेकत्युं तेवुंजथार्थजांण्युंहोयनेतेमांकोइजात्यनुंउत्थानरत्युंनहोयजेमआदिंवडानुंवक्षछे तेएकवार
जांणिविधुंछे पछेकोइरित्येमनमांसंकल्पथातोनी जेविंवडोहशेकेनहिहोय एविरित्येगमेतेनासंगथाय अनेग
मेतेवांशाखमांचलेपणकोइरित्येकरिनेअगवाननास्वरूपनोजेनिश्वेकस्योहोयतेमांथिमनडगमगेनहि एवोजेनिरु
त्यानपणेअगवाननोनिश्वेएनेअमेतदात्मकपणुंकहियेछेये अनेएवुंजेएतदात्मकपणुंतेअगवाननाएकांतिकअक्त

नाप्रसंगेकरिनेथायछे पणकंवदसमाधियेकरिनेनथीथातुनेएवुंजेएतदात्मकपणुंतेनेजनिर्विकल्पममाधिकहिंयेछे
 ईयेनेएवीजात्यनिजेनेनिर्विकल्पसमाधियइहोयतेमंतनुस्वरूपपणनिर्गुणब्रह्मजछेअनेएवाअदगनिश्चेवाज्ञाजेसंत
 तेनिवृत्तिमार्गनेविषेवर्त्तेअथवाप्रवृत्तिमार्गनेविषेवर्त्तेतोपणएनुंनिर्गुणजस्वरूपछे जेमनारदनेसनकादिकएसर्वेनि
 वृत्तिमार्गनेविषेप्रवर्त्त्याअनेसप्तक्रपितथाजनकादिकराजाएसर्वेप्रवृत्तिमार्गनेविषेप्रवर्त्त्यापणएसर्वेनेजगवानना
 निश्चेकरिनेनिर्गुणजाणवा अनेजेनिवृत्तिमार्गनेविषेप्रवर्त्त्याहोयनेजोअगवाननोनिश्चेनहोयतांतेनेमायिकगुणे
 करिनेसगुणजाणवा अनेएमजाणवुंजेआअतिशेत्यागिजणायछे पणएनेजगवाननोनिश्चेनथिमाटेअज्ञानिछे
 तेजरुरनरकमांजाशे अनेजेनेजगवाननास्वरूपनोएवोनिश्चेनेजेतेमांकाईकथोडिघणिग्वोत्तरहिगईहशेतोप
 णतेनुंडिगतिनेनहिपांमेतेतोअंत्येजातोनिर्गुणपणानेजपांमशे अनेजेनेजगवाननास्वरूपनोतोएवोनिश्चेनथी नेते
 सुधोत्यागीरेहेतोहोयनेकामक्रोधलोअादिकनेटादयामांसावधानवरततोहोयतोपणएनाटादयाकामादिकनहिट्ये
 अनेतेअंत्येस्वरायथईनेनरकमांजाशे अनेआवुंजेजगवाननास्वरूपनुंज्ञानतेजेनेथयुंहोयनेतेनेथोडियुद्धिहोयतो
 पणएनेमोदियुद्धिवाज्ञाजाणवो अनेआवुंजेजगवाननास्वरूपनुंज्ञानजेनेनहोयनेतेनेजोफाफियुद्धिहोयतोपणतेनेबु
 द्धिहीनजाणवा ॥ ॥ इतिवचनामृतं ॥ ॥ १४ ॥ ॥ १४७ ॥ ॥ संवत् १८७८

नाज्ञादरवाशुदि २ विजनेदिवसस्वामीश्रीमहजानंदजीमहाराजश्रीगढडामध्येदादाग्याचरनादरवारमांश्रीवामुदे
 वनारायणनामंदिरनीओशरियेंचाकज्ञानंवाविनेविराजमानहता अनेमर्वेश्वेनवमधाराणकग्यांहतां अनेपानाना

मुखारविंदनिआगद्यमुनि तथादेशंशनाहरिन्नक्तनिसञ्चाञ्चराइनंवेठिहति पछेश्रीजिमहाराजेंसर्वेपरमहंसनेप्र
श्रपुछुंजेगमेतेवोकठणस्वन्नावहोयने जोएकविच्यारकरियेतोतस्वन्नावनोनाशथईजाय अनेएविच्यारनेमुकीने
विजाहजाराविच्यारकरेतायपणतेचुंडास्वन्नावहोयतेद्वेनहिएवातेकियोविच्यारछे तेजेनेजेमसमजातुंहोयतेतेम
कहो पछेपरमहंसमांजेमजेनेसमजातुंहतुंतेमतेणेकत्थुंपणजथारथकोईथिकेवांणुंनहि पछेश्रीजिमहाराजवांद्या
जेद्वयोअमेकहियेजेमबाहेरकोइकपांतानोशत्रुहोयतेआपणुंकाईककांमथातुंहोयतेनेवगाडिदे अथवापोतानि
माथोनसांमिगालांदेछेतेनोजेमअतिशेअन्नावआवेछे अनेजेउपायेकरिनेतेनुंनुंहुंथायतेउपायकरायछे अथवा
कोइकविजातेशत्रुनुंनुंहुंकरेतापणअतिशेराजिथवायछे तेमजेमोक्षनेअर्थेजतनकरताहोयनेतेमांजेकामक्रोधादि
कमाहेलाशत्रुविघ्नकरतातनिउपस्थपणतेविजवैरबुद्धिथाय अनेतेनोखटकोक्यारंपणद्वेनहिएवा विचारजेनेहाथ्य
आवेतेएविचारेकरिनेशत्रुमात्रनेदावे अनेज्यारेकोईकमंतएकामादिकशत्रुनिनिंदाकरेतथातेशत्रुनेखोदतेमांजेने
मोरेकत्थोएवाविचारहोयतेनेतेसाधुनोअन्नावआवेनहि सांमोतेसाधुनोअतिशेगुणद्वेनेएमजांजेजेआसाधुमारा
शत्रुनेमास्थानोउपायकरेछे मांटेमारापरमहेतुछेआविजात्यनोविचारजेनाल्हदानेविपेप्राप्तथयाहोयतेशत्रुमात्रनो
नाशकरिनांखे अनेकोईचुंडोस्वन्नावतेनाल्हदानेविपेरहिसंकनहिअनेएविनायिजागमेतेद्विजात्यनाविचारकरेप
णकामादिकस्वन्नारूपिशत्रुनाशपांमेनहिमांटेएस्वन्नावउपस्थजेशत्रुपणुंराखवुंएजसर्वविचारमांश्रेष्ठविचारछेप
छेश्रीजिमहाराजेंवन्निप्रश्नकरुं जेधर्मवैराग्यआत्मज्ञाननेमाहात्म्येसहितपरमेश्वरनिन्नक्तिएच्यारवांनांमांथिकोई

काक्षेपडेनहि एवां जे हांयतने शोक्षणे करिने आखवां पछे सर्वे संते जेने जे बुं समळाणुं तणे ते बुं कल्युं पण ते कांइ थिज
 थार्य केवांणुं नहि पछे श्रीजिमहाराज बोल्या जे जे नो बाळक पणा थिज एवां स्वचाव हांय जे कांइ निछायामां तो दवा
 यजनहि अने एज्यां बेठा होय त्यां कोणे यहा सिमस करि थाय नहि अने तेने कांणे हसवुं वेण पण केवाय नहि एवां जेनां
 क्षण होय ते कांई दिवस धर्म वैराग्य ज्ञानने नगवान निज किते मां थि पडे जनहि अने तेनां मां निना जेवां स्वचाव हांय तो
 पण तेने कल्याण नो खप हांय माटे ते सत्संग मां थि कोई प्रकारे जाय नहि ॥ इति वचनामृतं ॥

॥ १५ ॥

॥ १४८ ॥

॥ संवत् १८७८ नाचादरवाशुदि १० दशमीने दिवस स्वामि श्री

सहजानंद जिमहाराज श्रीगढडामध्ये दादाखाचरनादरवारमां श्रीवासुदेवनारायण नामंदिरपासे पाठ्यउपस्थवि
 राजमानहता अने सर्वे श्वेतवस्त्रधारण कल्यां हतां अने पोताना मुखारविंद निआगव्य मुनिमंडल तथा देशदेशनाहरि
 ज्ञानिसनाचराइने वेठिहति पछे मुक्तानंद स्वामियें प्रश्न पुछ्युं जे एक तो अर्जुन निपेठ्ये जे स्वरूप निष्ठा अने विजियुधि
 ष्ठिरराजानिपेठ्ये जे धर्म निष्ठा एवे निष्ठाछे ते मां थि जे स्वरूप निष्ठानुंबल राखे तेने धर्म निष्ठामां लिपडि जायछे अने जे ध
 र्म निष्ठानुंबल राखे तेने स्वरूप निष्ठामां लिपडि जायछे माटे एवां शोउ पायछे जे जेणे करिने एवे मां थि एके निष्ठामां लिपडे
 पछे श्रीजिमहाराज बोल्या जे प्रथविनां धर्मनो श्रीमद्भागवतना प्रथमस्कंधने विपे संवादछे ते मां एम कल्युं जे स
 त्यशौचादिक जे कल्याण कारि एवां आगण चालिस गुण तेणे जुक्त नगवाननुं स्वरूपछे माटे सर्वे धर्म नगवान निमूर्ति
 ने आधारें रेहछे ते सारु नगवानने धर्म धुरंधर कल्याछे अने वत्सी श्रीमद्भागवतना प्रथमस्कंधने विपे शौनकादिक ऋषि

યેસુતપુરાણિનેપુંછુછે જેધર્મનાવગતરુપવાજેશ્રીકૃષ્ણનગવાનતેઅંતરધાનયયાપછિધર્મકેનેશરણેરહ્યો માટે
ધર્મતેનગવાનનિમૂર્તિનેજઆશરેરહેછે તેસારુજેનગવાનનિમૂર્તિનેવિષેનિષારાખેતેનેનગવાનનુંસ્વરૂપદામારહે
ટલેતેનાદામાધર્મપણરહે માટેજેસ્વરૂપનિષારાખેતેનેધર્મનિષાસેહેજેજરહે અનેએકલિધર્મનિષારાખેતાસ્વરૂપનિષા
માંલિપડિજાયછે તેકારણપણામાટેબુધિવાંનહોય તેનેસ્વરૂપનિષાજદૃઢકરિનેરાખવિતોતેનેલિધર્મનિષાપણદૃઢપણે
રહેશે પછેમુક્તાનંદસ્વામિયેવિજુંપ્રશ્નપુછ્યું જેપંચવિષયજિતાયતેવૈરાગ્યેકરિનેજિતાયછે કેકોઙ્ગિજોડપાયછે પછે
શ્રીજિમહારાજબોલ્યાજેવૈરાગ્યહોય અથવાનહોયપણજોપરમેશ્વરેકહ્યાવાજેનિયમતેનેવિષેસ્વચ્છદારરહેતાપંચ
વિષયજિતાયછે અનેજોશબ્દથકિવૈરાગ્યેકરિનેવૃત્તિપાછિવાલેતોપણોપ્રયાસકરે તોપણશબ્દસંનલાયચરાં અને
કાંનનેબિડિલેતોસેહેજેશબ્દસંનલાયનહિ તેમજઅજોગ્યપદાર્થનેત્વચાયેકરીનેઅડેનાહિ તોસેહેજેસ્પર્શજિતાયતેમ
જઅજોગ્યવસ્તુહોય તેનેનેત્રેકરિનેજુવેનાહિ તોસેહેજેરૂપજિતાયતેમજજેસ્વાદુન્નાંજનહોય તેનેમેલાવિપાણિનાં
ચિનેજમેતથાજુક્તઆહારકરે એટલેસેહેજેજરસનાજિતાય તેમજઅજોગ્યગંધહોયત્યાંનાકનેબિડિલેતોસેહેજેગંધજિ
તાય એવિરિત્યેનિયમેકરિનેપંચવિષયજિતાયછે અનેજોનિયમમાંનરહેતોગમેતેવાંવૈરાગ્યવાનહોય તથાજ્ઞાનિહોય
પણતેનોઠારહેનહિ માટેવિષયજિત્યાનુંકારણતોપરમેશ્વરનાવાંધેલજેનિયમતેજછે તેમાંપણમંદવૈરાગ્યવાલાનેતો
નિયમમાંરહેવું એજુગસ્થાનોડપાયછે જેમમાંદોહોયતેકરિપાલિનેઓષધસ્વાયતેજનિરોગિથાય પછેઅચ્છાનંદ
સ્વામિયેપુછ્યું જેમાંદાનેતોકરિનોનિયમહોયજેઆટલાદિવમજકરિરાખવિતેમકહ્યાણનાસાધનનોપણકોઈનિય

મહાકેનથિ પછેશ્રીજિમહારાજબોધ્યાજેજેનેશ્રદ્ધામંદહોય તેનેતાંઘણેકજન્મકરિનેસાધનનિસમાપ્તિથાયછે તેજગ
 વદીતામાંકલ્યુછેજે ॥ અનેકજન્મસંમિદ્ધસ્તોયાતિપરાગતિમ્ ॥ એલોકમાંએકલ્યુછે જેઅનેકજન્મકરિનેસં
 મિદ્ધથયોજેજાગિતેજેતેપરમપદનેપામેછે એમંદશ્રદ્ધાવાલાનોપક્ષછે અનેજેનેવલ્લવાંનશ્રદ્ધાહોયતેતોતતકાલસિદ્ધ
 થાયછે તેપણગીતામાંકલ્યુછે ॥ શ્રદ્ધાવાનલજ્જતેજ્ઞાનંતત્પરઃસંયતેંદ્રિયઃ ॥ જ્ઞાનંલઙ્ઘ્યાપરાંશાંતિમચિરેણાધિગત્
 તિ ॥ ૧ ॥ એલોકનોએમઅર્થછેજેનિયમમાંછેઈંદ્રિયોજેનાંનશ્રદ્ધાવાનએવોજેપુરુષતેજ્ઞાનનેપામેછે નેજ્ઞાનનેપા
 મિનેતત્કાલપરમપદનેપામેછે માટેજેઅતિશેશ્રદ્ધાવાનહોયતેનેલેસાધનનિસમાપ્તિથાયછે અનેજેનેમંદશ્રદ્ધાહો
 યતેનેતાંઅનેકજન્મકરિનેસાધનનિસમાપ્તિથાયછે જેમકોઈપુરુષકાશિયેજાતોહોયનેતે આશ્વાદિવસમાંબેડગલાં
 ચાલતોહોયતેનેતાંકાશિયેજાતાંબહુદિવસલાગે અનેજેવિશવિશગાઉચાલવામાંહેતેતાંઆંહિથિકાશિયેથોડાકદિ
 વસમાંપોચેતેમજેનેશ્રદ્ધાવલ્લવાનછે તેતોહમણાંતરતમત્સંગિથયોહોયતોપણઅતિશેસરસયઈંજાયછે અનેજેનેશ્ર
 દ્ધામંદહોયતેતો ઘણાકાલથયાંસત્સંગીથયોહોયતોપણલોચોપોચોરહેછે પછેશ્રીગુરુચરણરતાનંદસ્વામિયેપુછ્યું
 જેજ્યારેમંદશ્રદ્ધાવાલાનું અનેકજન્મકલ્યાણથાયતારેત્યાંસુધિતેક્યારેતોહશે પછેશ્રીજિમહારાજબોધ્યાજેસુંદરદે
 વલોકહોયત્યાંજઈનેતેરહેછે અનેજ્યારેએજગવાનનુંધ્યાનકરતા તારેએજગવાનસાંમુંજાતાંતારેજગવાનપણતે
 જગવાનસાંમુંજાતા પછેજગવાનનુંધ્યાનકરતાંથકાંજેજેવિષયનુંએણેચિતવનકલ્યુહતું અનેજેજેવિષયમાંએજગવાનને
 તહતુંતેજગવાનસર્વેનજરેજાઈને અનેએદેહમુકેતારેએનેજેવાજગવાલાછે તેવાજગવાનજેલોકમાંછેતેલોકમાંએજગવાનને

પાંચાંડે છે અનેકાલને એમ આજ્ઞા કરે છે જે એક તના જોગને તું સંડન કરિશ માં માટે તે નિરંતર દેવલોકમાં રહ્યો થકો જો
ગને જોગવે છે પછે મૃત્યુલોકમાં આવિને અનેક જન્મે કરિને મોક્ષને પામે છે પછે અસંખ્યાનંદ સ્વામિયે વિજુ પ્રશ્ન પુછ્યું જે
તીવ્ર શ્રદ્ધાવાન પુરુષનાં શાંત લક્ષણ છે પછે શ્રી જિમહારાજ બોલ્યા જેને તીવ્ર શ્રદ્ધા હોય તેને જ્યારે જગવાનને દર્શને આ
વું હોય અથવા જગવત કથાવાત્તા સાંત લાવિ હોય તથા જગવાન નિમાન સિપુજા કરવિ હોય ઇત્યાદિક જે જગવા
ન સંબંધિ ક્રિયા તેને કસ્યા સારુ સ્નાનાદિક જે પોતા નિંદેહ ક્રિયા તેને અતિ શેરતાવ લોથઈ ને કરે અનેકાગ લલ્લ સિને અ
મેકોઈ કવર્તમાન ફેલ્યું હોય તો તેને કરવાને અર્થે પણ આ કલોથઈ જાય અને મોટું માંણ સહોય તો પણ જગવાનના દર્શ
ન સારુ લલ્લ કનિ પેઠ્યે આ કલોઈ કરવા માટે એવાં જેનાં લક્ષણ હોય તેને તીવ્ર શ્રદ્ધાવાન જાણવો અને જે એવિ શ્રદ્ધાવા
લો હોય તે સર્વે ઇંદ્રિયોને પણ તલ્લાવ શકે છે અને જેને જગવાનના માર્ગમાં મંદ શ્રદ્ધા હોય તેનાં ઇંદ્રિયો વિષય સન મુખ
અતિ તિક્ષ્ણ પણે જુક્ત હોય તે ગમે તેટલો સંતાડવા જાય પણ સૌને જણાઈ જાય જે આં નિંદ્રિયોના વિષય સન મુખ તિક્ષ
ણ વેગ છે અને ઇંદ્રિયોનું રૂપ તો વાયુના વેગ જેવું છે જેમ વાયુ દેશ વ્યતિ હિં પણ વક્ષને હલાવે તેણે કરિને જણાય છે જે વાયુ
વાય છે તેમ ઇંદ્રિયો નિવૃત્તિયું દેશ વ્યતિ નથિ પણ વિષય સન મુખ દોંડે તે સૌને જણાય છે અને જો કપટે કરિને તેઠાં કવા જા
ય તો કપટિ જાણિને તેનો સૌને અતિ શેર અવગુણ આવે છે માટે જેનાં ઇંદ્રિયોમાં વિષય જોગ વ્યાનિ તિક્ષ્ણતા હોય તે કોઈ પ્ર
કારે છાં નિરંહ નહિ પછે મુક્તાનંદ સ્વામિયે પુછ્યું જે વિષય સન મુખ ઇંદ્રિયો નિજે તિક્ષ્ણતા તેને ટાલ્યાનાં શોંડ પાય છે પછે શ્રી
જિમહારાજ બોલ્યા જે ઇંદ્રિયો નિતિ તિક્ષ્ણતાને મલ્યાનાં એજ ઉપાય છે જે પરમેશ્વર ત્યાગિનાને ગ્રહસ્થના જે નિયમ બાંધ્યા

छेतेमांसर्वेइंद्रियोनेमरडिनेराखेतासेहेजेजइंद्रियोनितिक्षणतामटिजाय अनेश्रोत्रत्वकचक्षुरसनानेघ्राणएपांचेइ
 योनेज्यारेकुमार्गमानजावादे तारेइंद्रियोनाआहारशुद्धथायछे तेकडेअंतःकरणपणशुद्धथायछे माटेवैराग्यनुंबल
 होयअथवानहोय तोपणजाइंद्रियोनेवशकरिनेपरमेश्वरनानियममांराखेताजेमतिव्रवैराग्यकरिनेविषयजिताय
 छे तेथकिपणतेनियमवात्सानेविशेषविषयजितायछे माटेपरमेश्वरनावांधेजनेनियमछे तेनेजअतिदृढकरिनेराख
 वा पछेवलीअखंडानंदस्वामियेंपुछुं जेजेनेमंदश्रद्धाहोयतेनेश्रद्धावधिकेमपांमे पछेश्रीजिमहाराजबाढ्याजेजो
 जगवाननुंमहात्म्यजणायतोमंदश्रद्धाहोयतेपणवृधीनेपांमेजेमपाणिपिवानुंवासणमृत्तिकानुंहोयतेमांसहेजेजप्रि
 तियायनाहिं अनेतेपात्रजोसुवर्णनुंहोय तोतेमांसहेजेजप्रितियायतेमजगवाननुंतथाजगवाननीकथाकिर्तनादिक
 नुंमहात्म्यजणायतोसहजस्वभावेजजगवानमांतथाकथाकिर्तनादिकमांश्रद्धावृद्धिपांमेछे माटेजेप्रकारेजगवान
 नुंमहात्म्यसमजायतेउपायकरवनेजेउपायकरतोश्रद्धानहोयतोपणश्रद्धाथायछे अनेजोमंदश्रद्धाहोयतोतेदृढि
 नेपांमेछे॥ ॥इतिवचनान्तम॥१६॥ ॥१४९॥ ॥संवत्१८७८नाआसांवदि११एकादशीनेदीवसरात्रीने
 समेंस्वामि श्रीसहजानंदजीमहाराजश्रीगढडामध्येदादाखाचरनादरवारमां श्रीवासुदेवनारायणनामंदीरनेसमिषे
 ओरडानिओसरियेंसिंहासनउपस्थविराजमानहता अनेसर्वेश्वतवस्त्रधारणकस्यांहतां अनेपोतानिआगद्वयमशा
 लबधेयतिहतिअनेपोतानामुखारविंदनिआगद्वयपरमहंसतथादेशदेशना हरिचक्रनिसन्नाचराईनेबेठिहतिनेकीर्त
 नगवांतांहतांपछेश्रीजीमहाराजबाढ्याजेकिर्तनगावांरवाद्योप्रभउत्तरकरिये पछेसर्वमुनिबाढ्याजेघणुंसारुंम

હારાજ પછેશ્રીજીમહારાજેપ્રશ્નપુછ્યુંજેઞગવાનનુંસ્વરૂપછે તેનેકોઈકઞકતોમાયાનાંચોવિસતત્વસહિતસમજેછે
 ઞનેકોઈકઞકતોમાયાનાતત્વેરહીતકેવલચૈતન્યમયઞગવાનનુંસ્વરૂપસમજેછે એવેપ્રકારનાઞકતેતેમાંકેનિસ
 મજાએથઠીકછે નેકેનિસમજાએથઠીકનથી પછેમુક્તાનંદસ્વામિયેકયુંજેઞગવાનનેવિષેમાઈકચોવિસતત્વસમજા
 નિસમજાએથઠીકનથી ઞનેઞગવાનનુંસ્વરૂપમાયાનાતત્વેકરિનેરહીતકેવલચૈતન્યમયસમજેતેનિસમજાએથઠીકછે
 પછેશ્રીજીમહારાજબોલ્યાજેસાંસ્થવાલેચોવિશજતત્વકયાંછે તેસાંસ્થનેમતેત્રેવિશતત્વનેચોવિશમોક્ષેત્રજ્ઞજેજી
 વડેશ્વરરૂપચૈતન્યતેછે એરિત્યેચોવિશતત્વકયાંછેકેમજેક્ષેત્રક્ષેત્રજ્ઞનેતોઞન્યાઞન્યઆશ્રયપણુછે તેક્ષેત્રજ્ઞવિનાક્ષે
 ત્રકેવાયનહિંનેક્ષેત્રવિનાક્ષેત્રજ્ઞકેવાયનહિંનેમાટેતત્વઞેલાજીવડેશ્વરનેકથ્યાછે ઞનેઞગવાનછેતેતોક્ષેત્રનેક્ષેત્ર
 જાએચેયનાઆશ્રયછે માટેઞગવાનથકિમાઈકતત્વજુદાંકેમકેવાયઞનેજેમઆકાશછે તેનેવિષેચ્યારતત્વરત્યાંછે
 તોપણઆકાશનેકોઈનોદોષઞડતોનથી તેમપરમેશ્વરનાસ્વરૂપનેપણમાઈકતત્વનોએકેયદોષઞડતોનથી એવુંજેઞ
 ગવાનનુંસ્વરૂપછે તેમાંચોવિસતત્વકહિયેતેમાંશોવાધછે ઞનેતત્વેરહીતકેવુંતેમાંશુંનિર્વાધપણુઆવિગયુંઞમનેતો
 મજણાયછેપછેદીનાનાથઞદેપુછ્યુંજેઞનેઞગવાનનિમૃત્તિનુંધ્યાનકરવુંહોયતેનેઞગવાનનુંસ્વરૂપતત્વેસહિતસમજ
 વુંકેતત્વેરહીતસમજવું પછેશ્રીજીમહારાજબોલ્યાજેઞગવાનનાસ્વરૂપનેજેતત્વેસહિતસમજેછેતેપણપાપીછે ઞનેજે
 તત્વેરહીતઞગવાનનાસ્વરૂપનેસમજેછેતેપણપાપીછે ઞગવાનનાસ્વરૂપમાંતોઞગવાનનાઞકતહોયતેનેતત્વછેકેનથી
 એવુંચુંથણુંકરવુંગમેજનહિંઞકતહોયતેતોએમજાણેજે ઞગવાનતેઞગવાનએનેવિષેઞાગત્યાગકર્યાનોમાગનથીએઞ

गवानतोऽनंतब्रह्मांडनात्माछे अनेजेनेऽगवाननास्वरूपमांकोइरित्यनुउत्थाननथातेनेनिर्विकल्पस्थितिवालो
 जाणवो अनेजेनेएविण्कमतिहोयतेनेस्थितप्रज्ञजाणवो अनेजेपुरुषनेऽगवाननेविषेएविद्रढमतिछे तेनेऽगवा
 नसर्वपापथकिमुकावेछे तेऽगवानेऽगवद्गीतामांअर्जुनप्रत्येकयुछेजे ॥ सर्वधर्मान्परित्यज्य मामेकंशरणं ब्रज ॥
 अहंत्वांसर्वपापेभ्योमोक्षयिष्यामिमाशुचः ॥ १ ॥ अनेआसंसारमांपणएविरित्यछे जेजेथकिपोतानोमोटोस्वार्थस
 रतोहोयतेनोबुद्धिवानहोयतेदोषग्रहणकरेनहिजेमस्त्रीहोयतेपोतानास्वार्थमारुपतिनोटोषग्रहणकरतिनथी तथाबि
 जापणग्रहस्थहोयते पोतानाआइअत्रिजादीकराइत्यादिकजेसंबंधितेनेविषेजोपोतानोअतिशेस्वार्थहोयतोदोषनुं
 ग्रहणनथीकरतातेमऽगवानथकिजेणेमोटोस्वार्थजाणयोहोयजेऽगवानतोपापथकी नेअज्ञानथकिमुकाविनेपो
 तानाअक्तनेअचयपदआपेछेएवांमोटोस्वार्थजाणयोहोयतोकोइरित्येऽगवाननोअवगुणआवेजनाहिजेमशुकजी
 येरासपंचाध्यायीनुंवर्णनकरुंतारेराजापरिक्षितनेसंशयथयो जेऽगवानेपरस्त्रीनोसंगकेमकरुंएणशुकजीनेले
 शमात्रसंशयथयोनहिअनेजेगोपीयुंसंगेऽगवानेविहारकरुंते गोपियुंनेपणसंशयनथयोजेऽगवानहोयतोआं
 मकेमकरुंएवोकोइरित्येसंशयथयोनहिअनेज्यारेऽगवानकुयज्यानेघरगयातारे उद्धवजीनेअज्ञातेडिगयाहताताप
 णउद्धवजिनेकोइरित्येसंशयथयोनहिअनेज्यारेउद्धवजिनेब्रजमांमोकदयातारे गोपियुंनिवांणीसांअलिनेपणको
 इरित्येसंशयनथयो अनेसांमुगोपियुनुमहात्म्यअतिशेममऊयामाटेजेनेऽगवाननोअचलआश्रयथयोहोयनेतेअ
 तिशेशास्त्रवेत्ताहोयअथवाअलोअहोयपणतेनिमतिभ्रमेनहि अनेऽगवाननाजेदृढअक्तहोयतेनुंजेमहात्म्यतेपण

अगवाननाञ्चक्रहोयतेजजांणे पछेशाखवेत्ताहोयअथवाञ्चोलाहोयपणजेनिअगवाननेविषेद्वमतिहोयतेजअग
वाननाञ्चक्रनुंमहात्म्यजांणे अनेद्वमतिवालाञ्चक्रहोयतेनेआंखेपणखरा अनेतेविनाजेजगतनाविमुखजीव
होयतेतोपंडितहोयअथवामुखहोयपणअगवाननेविषेद्वमतिपणकरिसकेनहिं अनेजेद्वमतिवालाञ्चक्रहोयते
नेपणआंखेनहिं अनेहरिजननुंमहात्म्यपणजांणेनहिं मांटेअगवाननोञ्चक्रहोयतेजअगवाननाञ्चक्रनेआंखेअ
नेमहात्म्यपणतेजजांणेजेमउद्धवजीयेगोपियुनुंअतिशेमहात्म्यजांण्युंतेमगोपियेपणउद्धवजिनुंमहात्म्यजांण्युं अ
नेपुरुषोत्तमअगवानछे तेसर्वक्षेत्रज्ञनाक्षेत्रज्ञछेतोपणनिर्विकारछे अनेमायाआदिकजेविकारवानपदार्थतेनो
विकारपुरुषोत्तमअगवाननेअदुतोनिअनेजेआत्मनिष्पुरुषछे तेनेपणस्थूलसूक्ष्मनेकारणनाविकारनथिअदुता
तोपुरुषोत्तमअगवाननेनअदुएमांशुकुंअगवानतोनिर्विकारीनेनिर्लेपजछे एविरित्येजेअगवाननास्वरूपनेंसम
ऊतेअगवाननोञ्चक्रस्थितप्रज्ञजांणवोजेमपोतानाआत्मानेविषेजेनेस्थितिहोयतेपणस्थितप्रज्ञकेवायछे तेमजेने
अगवाननास्वरूपनेविषेकोईजात्यनोयादनहोयअनेजेमअगवाननुंसमर्थपणहोयने तेनुंगानकरतेमजअसमर्थप
णहोयतेनुंपणगानकरे अनेजेमअगवाननुंजोग्यचरित्रहोयतेनुंगानकरतेमजेअजोग्यजेवुंचरित्रजणातुंहोयते
नुंपणगानकरपणअगवाननाचरित्रनेविषेजोग्यअजोग्यएवांघाटघडेनहिएवांजे अगवाननोञ्चक्रहोयतेनेपुरुषो
त्तमनास्वरूपनेविषेस्थितप्रज्ञजांणवां अनेजेनेएविपुरुषोत्तमनास्वरूपनेविषेद्वनिष्टाथईतेनेएथिउपरांतबिजुंकाई
समऊवानुंरत्युंनथि॥ इतिवचनमृतं॥ १७॥ ॥ १५० ॥ ॥ संवत् १८७८ नामागशरवदि ६ छठ्य

નેદિવસસ્વામિશ્રીસહજાનંદજિમહારાજ શ્રીગદ્ગદામધ્યેદાદાસ્વાચરનાદરવારમાં પોતાનાઉતારાનેવિષેગાદિતકીયા
નંરવાવિનેવિરાજમાનહતાઅનેધોલોલેસપેસ્યોહતો અનેધોલિચાદરઓદિનેતેઉપરથબુટાદારરજાઈઓદિહિતિ અનેમ
સ્તકઉપરધોલોલેકેટોવિરાજમાનહતો અનેપોતાનામુસ્વારવિંદનિઆગલ્યપરમહંસતથાદેશદેશનાહરિજ્ઞાનિસન્ના
જરાઈનેબેઠાહિતિ અનેપોતાનીઆગલ્યપ્રાગજીદવેકથાકરતાહતા પછેશ્રીજિમહારાજબોલ્યાજે અમેતોસર્વપ્રકારે
વિચ્ચારિનેજોયુંજેઆસંસારમાંજેટલાકુસંગકેવાયછે તેસર્વકુસંગથિઅધિકકુસંગતેકિયોછે તોજેનેપરમેશ્વરનિજ
ક્તિનહિનેજગવાનસર્વનાસ્વામિછેજ્ઞાતવચ્છલછે પતિતપાવનછે અધમઉદ્ધારણછે એવોપણજગવાનનિકોરનાંજે
નાહડ્યામાંવિશ્વાસનહિતેએવાતોઆસંસારમાંબેમતછે એકતોનાસ્તિકનાંનેવિજોશુષ્કવેદાંતિનોએબેઅતિકુસંગછે
અનેપંચમહાપાપેજુકહોય નેતેનેજોજગવાનનાંવિશ્વાસહોયતોતેનોકોઈકાલેછૂટકોથાયતથાબાલહત્યાગૌહત્યા
સ્ત્રીહત્યાહત્યાદિકજમોટાંપાપતેનાકરનારાનોપણકોઈકાલેછૂટકોથાયસ્વરો પણએબેમતનિજેનેપ્રતિતિઆવિતેનો
કોઈકાલેછૂટકોથાયનહિશામાંટેજેનિસમઝાયવેદશાસ્ત્રનેપુરાણતેથકિંઉંધિછે તેમાંનાસ્તિકતોએમસમઝેછેજેરા
મચંદ્રજિને શ્રીકૃષ્ણજગવાનએતોરાજાહતા અનેશ્રીકૃષ્ણદેવમાસ્થાતથાપરશ્વિનાસંગકિધા માટેત્રિજાનરકમાં
પડ્યાછેએવિરિત્યેઅધમઉદ્ધારણને પતિતપાવનએવાજેશ્રીકૃષ્ણજગવાનતેનેવિષેપરમેશ્વરનિયુદ્ધિજનથિ અનેકર્મેક
રિનેપોતાનુંકલ્યાણમાન્યુંછે તેજ્યારેકર્મકરતાંકરતાંકેવલજ્ઞાનપ્રગટેતારંતે જગવાનથાયએવિરિત્યેઅનંતજગવાન
માંન્યાછે પણઅનાદિપરમેશ્વરનાસ્તીકને મતેકોઈનથિજેનેજનને કરિનેજિવજવનાબંધનથકિંછૂટે માટેએમતછે

તેવેદ્યિવિરુદ્ધ છે અને શુદ્ધ વેદાંતિ છે તે તો એમ સમજે છે જે બ્રહ્મ છે તે જ જિવરૂપ થયા છે ને જેમ સૂર્યનું પ્રતિબિંબ છે તેમ બ્રહ્મ તે જીવરૂપ છે માટે જ્યારે એમ સમજાય જે હું બ્રહ્મ છું તારે એને કાંઈ સાધન કરવું રહ્યું નહિ અને જ્યારે પોતે પરમેશ્વર થયા તારે હવે ન જન પણ કાંઈ નું કરવું રહ્યું નહિ એમ માંનિને પછે પાપ કરતાં પણ બિચે નહિ અને મનમાં એમ સમજે જે આપણ નિર્ગુણ મારગને પામ્યા છે એ માટે આપણે ફરિને જન્મ નહિ ધરવો પડે પણ શુદ્ધ વેદાંતી એટલો તપાસ કરતા નથી જે માયા પર જે નિર્ગુણ બ્રહ્મ તેને પણ એ નિસમજાયે કરિને જન્મ મરણ ઠેરાંણું કેમ જે એમ કે છે જે બ્રહ્મ છે તે જ સ્થાવર જંગમ રૂપ થયા છે તારે જે જિવ હોય તેને માથે તો જન્મ મરણ હોય તે જન્મ મરણ બ્રહ્મ ને માથે આવ્યું ને તો એમ જાણે છે જે અમે જન્મ મરણ થિ છુટ શું પણ એમ વિચારતા નથી જે આપણે મતે કરિને બ્રહ્મ ને માથે જન્મ મરણ માં ચું થયું તારે આપણ પણ ઘણું સમજી શું તો પોતા ને બ્રહ્મ સ્વરૂપ માં ન શું તો પણ જન્મ મરણ નહિ દેલે માટે એને જ મતે કરિને એણે જે મોક્ષ માં ન્યો છે તે સ્વોટો થઈ જાય છે તો પણ કાંઈ તપાસિને જોતા નથી અને જિને તો એમ વેકે છે જે આપણે તો બ્રહ્મ સ્વરૂપ છે એ તે કેનું ન જન કરિયે અને કેને ન મસ્કાર કરિયે એમ માંનિને અતિ શે અહંકાર થઈ જાય છે અને સમજ્યા માં તો કાંઈ આવ્યું નહિ તો પણ જ્ઞાનિનું માન લેને બેઠા છે પણ એમ વિચારતા નથી જે પોતાને મતે કરિને જ પોતાનાં મોક્ષ સ્વોટો થઈ ગયો અને જે એનો સંગ કરે તેને પણ એવાને એવા મુર્ખ કરિ ને મુકે છે અને માંચા જ્ઞાનિને નારદ સનકાદિક શુદ્ધ જિતે તો નિરંતર નગવાનું ધ્યાનના મરટન ને કીર્તન તેને કરે છે અને શ્વેત દ્વિપને વિષે જે નિરન્ન મુક્ત છે તે તો બ્રહ્મ સ્વરૂપ છે અને કાલના પણ કાલ છે તો પણ પરમેશ્વરનું ધ્યાનના મરટન કીર્તન પૂજન અર્ચન વંદન તેને કરતારે છે અને પોતે અક્ષર સ્વરૂપ છે તો પણ અક્ષરાતિત જે પુરુષોત્તમ નગવાન તેના ડાસ થઈ ને વર્તે

છે અને ચદરીકાશ્રમને વિષે જે ઉદ્ધવને તનુક્રપિઆદિક મુનિરત્યા છોડે તપણ તપ કરે છે ને નીરંતર જગવાનની નીતિકર્યા કરે છે અને શુષ્કવેદાંતિ તો કેવલ દેહાન્નિમાં નિજિવે છે તો પણ જગવાનનું ધ્યાન સ્મરણ કેવંદન કરતા નથી અને નર દસનકાદિકને શુકજિતે મનીજે વિસામર્થિ છે ને જેવું જ્ઞાન છે તથા શ્વેતદ્વિપવાસીજે નિરન્નમુક્તેને વિષે જે વિસામર્થિ છે ને જેવું જ્ઞાન છે તથા ચદરીકાશ્રમવાસીજે ક્રપિતે માંજે વિસામર્થિ છે ને જેવું જ્ઞાન છે તેના કોટિમા આગ નિપણ શુષ્કવેદાંતિને વિષે સામર્થિ પણ નથિ ને જ્ઞાન પણ નથિ તો પણ પરમેશ્વરના સાંમાવડિયા થઈ ને બેઠા છે માટે એ પાકા અજ્ઞાનિ છે અને જેટલા અજ્ઞાનિ કેવાય તેના રાજા છે અને એ તો કોટિકોટિકલ્પસુધિ નર્કના કુંડમાં પડશે ને જમનામારવાશે તો પણ એનો છૂટકો નહિ થાય અને એવાનાં જે સંગતે નું જનામકુસંગ છે ને જમસત્પુરુષનો જે સંગતે થિકોઈ મોટું પુન્ય નથિ તેમ અજ્ઞાનિ એવા જે શુષ્કવેદાંતિ તેના સંગથિકોઈ મોટું પાપ નથી માટે જેને કલ્યાણ ને ઈછવું તેને નાસ્તિક તથા શુષ્કવેદાંતિ નો સંગ કરવો જ નહિ ॥

॥ ઇતિ વચનામૃતં ॥ ૧૮ ॥

॥ ૧૫૧ ॥

॥ સંવત્

૧૮૭૮ નામાગશરવદિ ૧૪ ચૌદશને દિવસ સ્વામિશ્રી મહાજાનંદજિ મહારાજશ્રી ગઢડામધ્યે દાદાગ્વાચરનાદરબારમાં પરમહંસને ઉતારે દિવસ ઊગ્યાસમે પધાર્યા હતા પછે ત્યાં આ વિનેગાદિતકિયા ઉપસ્ય ઉદાસ થઈ ને બેઠા તે કોઈ ને બોલાવે પણ નહિ અને કોઈ સાંમું પણ જુવે નહિ અને મસ્તક ઉપસ્ય ધોલો ફેંટો વાંધ્યો હતો તે છુટિને શિથલ થઈ ગયો તેને પણ મંજાલે નહિ એવિરિત્યે એક ઘડિ સુધિ અતિશે ઉદાસ થઈ ને વેમિરયા અને નેત્રમાં થિજલ પડવા સાગાં પછે શ્રીજિ મહારાજ પરમહંસ પ્રત્યબોલ્યાં જે અમે શુષ્કજ્ઞાનિનું મત જાણવામારુ તેના શાસ્ત્રનું શ્રવણ કર્યું ને શ્રવણ માત્રે કરિને જ અમારા અંતરમાં આ

व०सृ०
॥२८॥

વોઉદ્દગથઈ આચ્યાંકેમજેજેશુષ્કવેદાંતશાસ્ત્રનેશ્રવણેકરિનેજીવનિબુદ્ધિમાંથિન્નગવાનનિઉપાસનાનુંચંદનથૈજાય
 છેઅનેહૈયામાંસમન્નાવઆવિજાયછે એટલેઅન્યદેવનિપણઉપાસનાથઈજાયછે અનેતેશુષ્કવેદાંતીનાવચનનેજે
 સાંન્નદેતેનિબુદ્ધિઅતિશેષ્ઠથૈજાયછે અનેઅમેતોકાંઈકપ્રયોજનસારુશુષ્કવેદાંતનિવાતસાંન્નલિહશેતેણેકરિનેપ
 ણહવેઅમારેશોકધણાંથાયછેએમકહિનેશ્રીજિમહારાજસુધાઉદાસથૈગયા પછેઘણિવારસુધિદક્ષગિરથૈનેપછેપો
 તાનેહાયેનેત્રમાંથિજલ્લોઈનેએમબોધ્યાજેન્નગવદ્વીતાઉપસ્યજેરામાનુજન્નાપ્યછે તેનિકથાસાંન્નલિનેઅમેઆજરા
 ત્રિયેંસુતાહતાપછેઅમનેસ્વપ્રથયુંજે અમેગોલોકમાંગયાત્યાંન્નગવાનનાઅનંતપાર્ષદદિઠાતેમાંકેટલાકતોન્નગવાં
 નનિસેવામાંરત્યાછેતેતોસ્થિરસરસ્વાજણાંણા અનેકેટલાકતોપરમેશ્વરનાંકિર્તનગાયછેતેકિરતનપણમુક્તાનંદસ્વા
 મિનેબ્રહ્માનંદસ્વામિનાંગાયછે અનેતેકિરતનગાતાજાયઅનેડોલતાજાયજેમકેફેંકરિનેંગાંઢાથયાહોયનેતેડોલેનેગા
 થતેમકિરતનગાયનેંડોલે પછેઅમેપણેગાવતાહતાતેન્નેલાજઈનેન્નહ્યાનેકિરતનગાવવાલાગાતેગાવતાંગાવતાંએ
 વાંવિષ્યારથયોજેઆવિજેપરમેશ્વરનિપ્રેમન્નક્તિઅને આવિજેપરમેશ્વરનિઉપાસનાતેનોત્યાગકરિનેજેમિથ્યાજ્ઞાનિ
 થાયછે અનેએમજાણેછેજેઅમેજન્નગવાનછેયેતેમહાદુષ્ટછે એમકહિનેપછેશ્રીજિમહારાજબોધ્યાજેજેપ્રકારેંધર્મથ
 કિતથાન્નગવાનનિન્નક્તિયકિકોઈરિત્યેપાછોનપડે અનેપોતાનાઈષ્ટદેવજેશ્રીકૃષ્ણનારાયણતેમાંથિકોઈરિત્યેંબુદ્ધિહ
 ગેનહિએબોલાવોએકકાગલ્લલિનેદેશદેશનાસત્સંગિપ્રત્યેમોકલિયેલિસ્વાવિતંસ્વામિશ્રીસહજાનંદજિમહારાજનાસ
 વર્વપરમહંસતથાસર્વસત્સંગિવાઈનાઈનારાયણવાંચજ્યોબિજુંઅમારિઆજ્ઞાએમછે જેશ્રીકૃષ્ણનારાયણએવાજેપુરુષો

ग०म०
१९

॥२८॥

तमन्नगवानतेनाजे अवतारतेधर्मानास्थापननेअर्थेतयाब्रह्मचर्यअहिंसादिकधर्मआत्मनिष्ठावैराग्यनेमाहात्म्येस
 हितअक्तिएग्यारगुणसंपन्नएवाजेपोतानाएकांतिकअक्ततेनेदर्शनदेवानेअर्थेनेतेमनिरक्षाकरवानेअर्थे तथाअध
 र्मनोउछेदकरवानेअर्थेदेवमनुष्यादिकनेविषेथायछे तेअवतारनेविषेपतिव्रतानाजेविअनन्यपणेनिष्ठाराखवीजेम
 सीताजिनेश्रीरामचंद्रनेविषेनिर्दोषपणेनिष्ठाहतीतमनिष्ठाराखवी अनेएवाजेअगवानतेनीहेतेंकरिनेमानसीपूजा
 करवीतयादेहेकरिनेनवप्रकारेंअक्तिकरवी अनेजोएश्रीकृष्णनारायणनाअवतारपृथवीनेविषेप्रगटनहोयतोतनि
 जेप्रतिमातेनिपूजामनेकरिनेतयादेहेकरिनेचंदनपुष्पतुलसी आदिकसामग्रीवतेकरवीपणअगवानविनाबिजादेव
 नीउपासनानकरवी अनेजोबिजादेवनीउपासनाकरियेंतोतेमांमोटोदोषलागेछेनेपतिव्रतापणुंजायछेनेवेस्थाना
 जेविअक्तिथायछेमाटेअगवाननेविषेसितानेरुक्मीणीनाजेविअक्तिकरवी अनेतेअगवाननुंजध्यानकरवुं अनेते
 विनाबिजाकोईदेवनुंजध्याननकरवुं विजुंजेसाधुसिद्धगतिनेपांम्याहोयनेसमाधिनिष्ठहोयतेनुंपणध्याननकरवुं अने
 सर्वेनेपोतपोतानावर्णाश्रमधर्मानेविषेदृढपणेवरतवुं विजुंआजेअमारिआज्ञाछेतेनेजेपुरुषदृढपणेपादशेतेनेश्री
 कृष्णनारायणनेविषेनारदनाजेविदृढअक्तिथाशे अनेआअमारिआज्ञानेंजेस्त्रीमानशेतेनेश्रीकृष्णनारायणनेविषे
 दक्ष्मीतथाराधिकाजीआदिकजेंगोपियुंतेनाजेवीअक्तिथाशे अनेआअमारावचननेजेनहिमानेंतेनिअक्तिवेस्थाना
 जेविथाशे संवत् १८७८ नामागशरवदी १४ नेदिवसदरव्योछे एविरित्येकागद्वलखिनेदेशदेशनासत्संगिप्रत्येमा
 कदाव्या॥

॥इतिवचनान्तम्॥

॥१९॥

॥१५२॥

॥संव

त १८७८ नापोशवदि १४ चौदशनेदिवसस्वामीश्रीसहजानंदजिमहाराजश्रीगढडामध्येदादाखाचरनाटरवारमां
श्रीवासुदेवनारायणनामंदिरनि आगढ्यविराजमानहताअनेधोवोखेसपेस्योहतोनेधोवोचोफावओदिनेतेउपरय
छिअनीरजईओदिहती नेमस्तकउपरयश्वेतपाघवांधिहति नेपोतानामुखारविंदनिआगढ्यमुनितथादेशदेशना
हरिचक्रनिसन्नाचराइनेबेठिहति अनेपरमहंसताद्वन्द्वगवजाडिनेकिरतनवोदताहता पछेश्रीजिमहाराजपरम
हंसप्रत्येवोदयाजेआजतोअमाराउतारामां अमारिपासेरहेनाराजेसोमदाखाचरआदिकहरिचक्रतेमने अमेंए
कप्रश्नपुछ्युंछे तेनोसर्वेपरमहंसमलिनेउत्तरकरो पछेपरमहंसकट्युंजेहेमहाराजएप्रश्नअमनेसंनदावो पछे
श्रीजीमहाराजवोदयाजेसमाधिनिष्ठपुरुषथायछे तेनेतोमायाथकिपरस्थितिथायछे अनेजगवाननास्वरूपनो
पणदृढसंबंधरहेछे माटेएसमाधिनिष्ठनेतोज्ञानशक्ति तथादेहइंद्रियोनिशक्तितेवृद्धिपांमिजोइयेंशामाटेजेमायाथ
किजेचोविशतत्वथायछे तेजडचैतन्यरूपछे पणएकलांजडनकेवायतेमएकलाचैतन्यपणनकेवाय अनेतेतत्वमांश
क्तिपणसरखिनकेवायइंद्रियुंथकिअंतःकरणमांजाणपणविशेषछे अनेअंतःकरणथकिइंद्रियुंअंतःकरणनोदृष्टाजे
जिवतेमांज्ञानविशेषछे तेजिवनेज्यारेसमाधियायछे तारेइंद्रियुंअंतःकरणनादृष्टापणानोत्यागकरिनेमायापरजेब्र
ह्मतेसरखोएजिवचैतन्यथायछे अनेजगवाननास्वरूपनोसंबंधरहेछे तेसमाधिवादानेकेटलाकएमसमछेजेजे
नेसमाधियायछे तेनेतोमोखेसमऊएयहतितेदक्षिपणरहेतिनथि माटेएसमाधिवादानेज्ञानतथादेहइंद्रियोनीशक्ति
वृद्धिपांमेछे केनथिपांमतिप्रश्नछे पछेपरमहंसजेविजेनिबुद्धिपुगितेवोउत्तरकस्यो पणश्रीजिमहाराजनाएप्रश्ननो

ઉત્તરથયોનહિપછેશ્રીજિમહારાજબોલ્યાજેલ્યાંઅમંઉત્તરકરિયેંએપ્રશ્નનાંતોએમઉત્તરછેજેસાક્ષિજેબ્રહ્મતેતોમાયામાં
 થિઉત્પન્નથયું એવુંજેચોવિશતત્વાત્મકબ્રહ્માંડતેનેવિષેપ્રવેશકરિનેતેનેચૈતન્યમયકરેછે અનેતેનેસર્વક્રીયાકરવાનિ
 સામર્થિઆપેછે અનેતેબ્રહ્મનોએવોસ્વચ્ચાવેછે જેકાષ્ટતથાપાષાણજેવુંજડહોયતેનેવિષેપ્રવેશકરે તારેતેચાલેહાલેએ
 વુંથડજાયછે તેબ્રહ્મસંધાયેસમાધિયેંકરિનેતુલ્યચાવનેપાંમે તારેંજિવપણબ્રહ્મરૂપકેવાયછે નેતેનેજ્ઞાનનિવૃધિથા
 યછે અનેંદ્રિયોનિશક્તિતોજ્યારેતપનેનિવૃત્તિધર્મનેવૈરાગ્યતેણેજુક્તહોયતેનેંશુકજિનાજેવિસિદ્ધદશાપ્રાપ્તથાયછે અ
 નેંજેનેતપતથાનિવૃત્તિધર્મતથાવૈરાગ્યતેનુંસામાન્યપણુંહોય અનેંધર્મઅર્થનેકામરૂપજેપ્રવૃત્તિમાર્ગતેનેવિષેરહ્યોહોય
 તેનેંતોસમાધિથાયતોયપણેકલુંજ્ઞાનજરૂદ્ધિપાંમેપણેંદ્રિયોનિશક્તિરૂદ્ધિપાંમિનેસિદ્ધદશાનઆવેનેજેમજનકરા
 જાજ્ઞાનિહતાતેવોજ્ઞાનિથાયપણેપ્રવૃત્તિમાર્ગવાદાનેનારદસનકાદિકશુકજિનાજેવિસિદ્ધદશાનપમાય અનેંજેસિ
 દ્ધહોયતેતોશ્વેતદ્વીપઆદિકજેનગવાનનાંધાંમતેનેવિષેએનેજશરિરેંકરિનેંજાય અનેંલોકઅલોકસર્વઠેકાંણેંનિગ
 તિહોય અનેંપ્રવૃત્તિમાર્ગવાદાનેતોજનકનિપેઠ્યેંકેવલજ્ઞાનનિજરૂદ્ધિથાયછેપણજ્ઞાનઘટનુંનથિ અનેંજેમશ્રીરુદ્ધન
 ગવાનનેગીતામાંકલુંતેમતોથાયછે ત્યાંશ્લોકછે ॥યાનિશામર્વનૃતાનાંતસ્યાંજાગર્તિસંયમી યસ્યાંજાગ્રતિનૃતા
 નિસાનિશાપશ્યતામુનેઃ॥૧॥ એશ્લોકનોએઅર્થછે જેજેનેવિષેનૃતપ્રાણિમાત્રસુતાછે તેનેવિષેસંયમિપુરુષજાગ્યા
 છે અનેંજેનેવિષેનૃતપ્રાણિમાત્રજાગ્યાછેતેનિકોરેસંયમિપુરુષસુતાછે માટેંજેપુરુષનિઅંતરાત્મામનમુખદૃષ્ટિવરતતિ
 હોયતેનેંદેહંદ્રિયુંઅંતઃકર્ણનિકોરેશૂન્યચાવવરતેછે તેનેંદેખિનેંઅણસમઠુહોયતેએમજાણેંજેસમાધિવાદાનેજ્ઞાન

ઓછું થઈ જાય છે પછે રજા ગુણ તમો ગુણ માં તથા મલિન સત્વ ગુણ માં રહિને આ પ્રશ્નનો ઉત્તર કરવા જાય તેને એમ જ સુઝે
જે સમાધિવાલાને જ્ઞાન ઓછું થઈ જાય છે પણ એમ ન થિ જાણ તો જે હું દેહાન્નિમાનિ છું તે મુરખાઈ માં થિ કહું છું માટે સમા
ધિવાલા તો દેહાન્નિમાનિ ઓછું થિ જુદો પડિને વરતે છે તો પણ જ્ઞાન નિવૃદ્ધિ થાય છે અને પાછો હું દ્રિયું અંતઃકર્ણ માં આ વિને
વરતે તો પણ પોતાને સમાધિને વિષે જ્ઞાન થયું છે તેનો નાશ થાય નહિ અને તપ નિવૃત્તિ ધર્મને વૈરાગ્ય તેને ગ્રહણ કરિને પ્રવ
ત્તિ માર્ગનો ત્યાગ કરે તો જે મજ્ઞાન વૃદ્ધિ પામ્યું છે તેમ હું દ્રિયું અંતઃકર્ણ નિશક્તિયું પણ વૃદ્ધિ પામે અને નારદ સનકાદિક શુક
જિના જે વિસિદ્ધ ગતિને પણ પામે ॥ ૨૦ ॥ ॥ ૧૫૩ ॥ સંવત્ ૧૮૭૮ ના ફાગણ શુદ્ધિ ૧૫ પુન્ય મને દિવ
સ સ્વામિશ્રી સહજાનંદ જી મહારાજ શ્રી ગઢડામથે દાદાલાલ ચરનાદરવાર માં શ્રી વાસુદેવ નારાયણના મંદીર આગલ્ય વિ
રાજમાન હતા અને શ્વેત સ્વેત સપેસ્યો હતો ને શ્વેત ચાદર ઓઢિ હિતિ તથા શ્વેત પાઘમસ્તક ઉપસ્ય બાંધિ હિતિ અને શ્રી જિમહારાજ
ના મુખારવિંદનિ આગલ્ય પ્રેમાનંદ સ્વામિ આદિક સર્વે પરમ હંસ વિઘ્ન પદ વોલતા હતા પછે શ્રી જીમહારાજ બોલ્યા જે કી
ર્તન રવાણોને સર્વે સુરતે દેહને સાંઝી લો એક વાર તાકરિયે છેયે જે જેટલા કલ્યાણને અર્થે વ્યાસજિયે ગ્રંથ કસ્યા છે તે સર્વે
સુરત રાખિને અમે સાંઝી લ્યા તે સર્વે શાસ્ત્ર માં એજ સિદ્ધાંત છે અને જિવના કલ્યાણને અર્થે પણ એટલિ જવાત છે જે આ સર્વ જ
ગત છે તેના કરતાં હરતા એક જગવાન છે અને એ સર્વે શાસ્ત્રને વિષે જગવાનનાં ચરિત્ર છે કાં જગવાનનાં સંતનાં ચરિત્ર છે
અને વર્ણાશ્રમના ધર્મ નિજે વાર્તા છે અને તેનું ફલ જે ધર્મ અર્થને કાં મહે તેણે કરિને કાં કલ્યાણ થાતું નથિ અને કેવલ
વર્ણાશ્રમના ધર્મ વતે તો સંસાર માં કિર્તિ થાય ને દેહ કરિને સુખિયો રહે એટલું જ ફલ છે અને કલ્યાણને અર્થે તો જગવાનને

सर्वकरताहरताजांणवाएजछे अनेजेवुंपरोक्षन्नगवानरामकृष्णादिकअवतारनुंमहात्म्यजांणछे तथानारदसन
कादिकशुकजिजडन्नरतहनुमानउद्धवइत्यादिकजेपरोक्षसाधुतेनुंजेवुंमहात्म्यजांणछे तेवुंजप्रत्यक्षएवाजेन्नगवा
नतथातेन्नगवाननान्नक्तसाधुतेनुंमहात्म्यसमंतेनेकल्याणनामार्गमांकांईयेसमंजुं वाकिरत्युंनहितेआवार्ताए
कवारकयेसमंजुअथवालाखवारकयेसमंजुआजसमंजुअथवालाखवर्षकेडेसमंजु पणएवातसमंजुजछुट
कांछे अनेनारदसनकादिकशुकजिब्रह्माशीवएमनेपुछो तोपणढायाछेतेअनेकवातनिजुक्तीलाविनेप्रत्यक्षन्नगवा
ननेप्रत्यक्षसंततेनेजकल्याणनादातावतावे अनेजेवुंपरोक्षन्नगवाननेपरोक्षसंतनुंमहात्म्यछे तेवुंजप्रत्यक्षन्नगवा
ननेप्रत्यक्षसंतनुंमहात्म्यवतावे अनेएट्ठोजेनेद्वनिश्चयथयोहोय तेनेसर्वेमुदोहायआव्या अनेकांइकालेतकल्या
णनामार्गथकिपडेनहिं जेमब्रह्माशिववृहस्पतिनेपरासरादिकतेकामादिकेकरिनेधर्मथकिपड्या तोपणप्रत्यक्षन्न
गवाननेप्रत्यक्षसंततेनापरोक्षनाजेवांजोमहात्म्येजुक्तनिश्चेहतातोकल्याणनामारगमांथिपड्यानहिं माटेसर्वशा
खनुरहस्यआवार्ताछे अनेतेजदिवससांऊनेसमेस्वामिश्रीसहजानंदजीमहाराजश्रीगढडामध्ये दादाखाचरनाद
रबारमांथिघोडियेचडिनेश्रीलक्ष्मीवाडिये पधास्याहतानेत्यांआंवानावृक्षहेठओटाउपस्थितोदिये विराजमानहता
अनेश्वेतखेसपेस्योहता नेश्वेतचादरओढिहतिनेश्वेतपाघमांथेबांधिहति अनेतेपाघनेविषेपिझापुष्पनांतारांविरा
जमानहता अनेकानउपस्थमांगरानापुष्पनागुछुविराजमानहता अनेकंठनेविषेमांगरानापुष्पनाहारविराजमा
नहता अनेपोतानामुखारविंदनिआगल्यमुनितथादेशदेशनाहरिन्नक्तनिमन्नान्नराइनेवेठिहति पछेश्रीजिमहारा

જયોદ્યાજેસાંનજાંએકતમનેપ્રશ્નપુછિયેજેજિવનેસ્વપ્નઅવસ્થાનેવિષેજેજેસ્વપ્નમાંસૃષ્ટિદેખાયછે અનેતેસ્વપ્નનિસ્ટ
ષ્ટિનાજેન્નાંગતેનેજીવન્નાંગવેછે તેસૃષ્ટિરૂપેતેજીવપાંતથાયછે કેએજીવપાંતાનાસંકલ્પેકરિનેસ્વપ્નનેવિષેસૃષ્ટિને
સજેછે અનેજેમજીવનેછેતેમજસર્વબ્રહ્માદિકર્ણશ્વરછે તેનેપણસ્વપ્નસૃષ્ટિછેતેપાંતેસૃષ્ટિરૂપેથાયછે કેપાંતેસંકલ્પે
કરિનેસૃજેછે કેએજીવઈશ્વરથકિપરજેપરમેશ્વરતેજસ્વપ્નનિસ્ટષ્ટિનેસજીઆપેછે એપ્રશ્નનોઉત્તરકરો પછેજેવિજે
નિબુદ્ધિતેવુંતેણેકયુંપણકોણેજથાર્થઉત્તરથયોનહિં પછેશ્રીજીમહારાજબોધ્યાજેજીવતથાઈશ્વરઆમાંથીકોઈસ્વપ્ન
સૃષ્ટિનેસૃજતાનથી અનેપાંતેપણસ્વપ્નસૃષ્ટિરૂપેથાતાનથી એતોએજીવઈશ્વરથકિપરજેપરમેશ્વરકર્મફલપ્રદાતાછે
તેએજીવઈશ્વરનાકર્મનેઅનુસારેકરિનેએસ્વપ્નસૃષ્ટિનેસજેછે અનેએસ્વપ્નસૃષ્ટિનેવિષેજેઅસ્થિરપણુંછેનેઆંતપણુંછે તે
તોદેશનેયોગેકરિનેપ્રવર્તેછે કેમજેકંઠદેશછેતેએવાંજછે જેએસ્થિરમાંઅનંતજ્ઞાત્યનિએવિસૃષ્ટિદેખાઈઆવે જેમ
કાચનુંમંદિરહોયતેમાંએકદિશેદિવોકસ્યોહોયતો અનેકદિવાદેખાઈઆવેતેમકંઠદેશનેજોગેકરિને એકસંકલ્પહો
યતેઅનંતરિત્યેદેખાયછે અનેજેજ્ઞાનિહોયતેતોજ્યાંદેશનુંપ્રધાનપણુંહોયત્યાંદેશનુંજસમઠે અનેકાલનુંપ્રધાનપણું
હોયત્યાંકાલનુંજસમઠે અનેકર્મનુંપ્રધાનપણુંહોયત્યાંકર્મનુંજસમઠે અનેપરમેશ્વરનુંપ્રધાનપણુંહોયત્યાંપરમેશ્વર
નુંજસમઠે અનેમુરખહોયતેતોજેકોઈકએકવાતસમઠાઈગઈતેનેજમુખ્યજાંણેજોકાલનિવાતસમઠાંણિહોયતોકા
લનેમુખ્યજાંણે અનેકર્મનીવાતસમઠાંણિહોયતોકર્મનેમુખ્યજાંણે અનેમાયાનિવાતસમઠાંણિહોયતોમાયાનેમુ
ખ્યજાંણેપણજ્યાંજેનુંપ્રધાનપણુંતેનેત્યાંજુદુંજુદુંમુરખનેસમઠતાંનઆવડે અનેજ્ઞાનિહોયતેતોજેઠેકાંણેજેનુંપ્રધાનપ

ણુંહોયતેઠેકાંણેતેનુંજપ્રધાનપણુંએઅનેપરમેશ્વરછે તેતોદેશકાલકર્મમાયાએસર્વનાપ્રેરકછે અનેપોતાનિહ્છાએક
 રિનેદેશકાલકર્મમાયાએસર્વનાપ્રેરકછે પણસર્વેપરમેશ્વરનેઆધારેછેજેમશિશુમારવક્રછેતેધુર્મહલનેઆધારેછેઅ
 નેજેમપ્રજાસર્વેરાજાનેઆધારેછે તેમાંદિવાનહોયતથાવજિરહોયતેનુંરાજાચાલવાદેતેટલુંચાલેપણનચાલવાદેતા
 રેએકઅણુમાત્રપણનચાલેતેમંદેશકાલકર્મમાયાતેનુંપરમેશ્વરચાલવાદેતેટલુંચાલેપણપરમેશ્વરનાગમતાચાલ અ
 ણુમાત્રપણનચાલેમાટેસર્વકરતાતેપરમેશ્વરજછે એટલિવાર્તાકરિનેશ્રીજિમહારાજપાછાદરબારમાંપધારતાહવા ॥
 इतिवचनान्तम् ॥ ॥ २१ ॥ ॥ १५४ ॥ ॥ सर्वम्

૧૮૭૮ નાફાગણવટિ ૧૦ નેદિવસ શ્રીજિમહારાજઅર્ધરાત્રિને સમેજાગ્યાનેશ્રીગઢડામધ્યે દાદાચાચરનાદર
 બારમાં શ્રીવાસુદેવનારાયણનામંદિરનિઆગલ્યદક્ષિણાદેમુખારવિંદેદોશિયાઉપર્ય વિરાજમાનથયાહતાનેસર્વેશ્વે
 તવસ્રધારણકર્યાંહતાં નેતેસમેસર્વેસાધુતથાહરિજ્ઞનેતેડાવ્યાપછેપોતાનામુખારવિંદનિઆગલ્યતેસર્વેનિસન્નાન્
 રાઈનેઘેઠિતારેશ્રીજિમહારાજસાધુપ્રત્યેબોલ્યાજે એકવાર્તાકરિયેતેસાંજેજેમવેસેનાહોયનેતેપરસ્પરસહવાનેત
 ચારથઈહોયનેવેચનાંનિશાંનસાંમસાંમાંરોપ્યાંહોયપછે વેનામનમાંએમહોયજેઆપણુંનિશાંનછેતેનાનિશાંનનેઠેકાં
 ણેમાંઢિયેનેનુંનિશાંનલેઈલેઈયેપણેવોવિચારનથિયાતો જેનાનિશાંનલગીજાશુંતેમાંતોકેટલાકનાંમાથાંપદશે
 નેલોઈનીનદીચાલશે તેનોતાંનેચયનથિકાંજેશૂરવીરહોયતેનેમરવાનિવીકહોયનહિઅનેજેકાયરછે તેનોઆગ્યા
 નાહજારોવિચારકરેછે અનેએમપણવિચારકરેછે જેઆપણિફોજજિતશેતોકોઢકનુંધનહથિયારદશેતેલુંદિસેશું

અને તે વેયરાજાના જે સુરવિર છે તેને તો મરવાનો પણ ન થયે નથિ નેંદ્રાંતવાનો પણ લોચન થિ પળ તેનું નિશાંન લેવું ને પોતા નિ
જિત્ય કરવિ એવો જ એક સંકલ્પ છે એ તો દૃષ્ટાંત છે એનું સિદ્ધાંત તો છે જે નિશાંન નેંઠકાંણે તો નગવાનનું ધામ છે અને રાજા
ના સુરવિર નેંઠકાંણે તો નગવનના દૃઢ નક્ક છે તેને તો આસંસારને વિષે માંન થાઓ અથવા અપમાંન થાઓ દેહને સુખ થા
ઓ અથવા દુઃખ થાઓ શરિર રોગીર હો અથવા નિરોગીર હો દેહ જીવો અથવા મરો પણ એને કોઈ જાત્યનો હૈયામાં ઘાટ ન
થિ જે આપણે આટલું દુઃખ થાશે કે આપણે આટલું સુખ થાશે એવું માંથી કોઈ જાત્યનો હૈયામાં ઘાટ ન થિ એ નક્ક જ ન ના હૈ
યામાં તો એ જ દૃઢ નિશ્ચે છે જે આ દેહે કરિ ને નગવાનના ધામમાં નિવાસ કરવા છે પણ વચ્ચે માં ક્યાંઈ લોચાવું નથિ અને
કાયર નેંઠકાંણે જે દેહાન્નિમાનિ એવા નગવાનના નક્ક છે તેને તો પ્રત્યુજ્યામાં હજાર જાત્યના ઘાટ થાય છે જે જોક
ર ડાંવર્ત્તમાન થાશે તો નહિ ના થને સુગમ વર્ત્તમાન હશે તો ના થશે અને વલિ એવો પણ વીચાર કરે જે આવો ઉપાય ક
રિયે તો સંસારમાં પણ સુખિયા થાઈયે અને ના થશે તો હલવા હલવા સતસંગમાં ન જશું એવો નક્ક હોય તે કાયર નેંઠકાંણે
જાણવો અને સુરવીર જે નગવાનના દૃઢ નક્ક હોય તેને તો પીંડે બ્રહ્માંડ સંબંધિકોઈ જાત્યનો ઘાટ ન થાય પછે શ્રી જીમહા
રાજે પોતાના વ્રત્તાંત નિવારતા કરવામાં ડિજે અમે અમદાવાદમાં શ્રી નરનારાયણ દેવ નિ પ્રતિષ્ઠા કરવા ગયા હતા તારે હ
જારું માંણ સનોમે લોચરાણો હતા પછે જ્યારે શ્રી નરનારાયણ દેવ નિ પ્રતિષ્ઠા થઈ રહિ અને અમદાવાદના બ્રાહ્મણ ચોરા
શિજમિરયા પછે અમે સાબદા થઈ ને ચાલિ નિ સ્થાતે જે તલપુરમાં જઈ ને રાત્યરયા પછે ત્યાં જ ને એવો વિચાર કરવામાં
હયો જે જેટલાં માંણ સદેલ્યાં છે ને જેટલિ પ્રવૃત્તિ દેલિ છે તેનેટલિ નાં સ્વવી પછે તેને વિસાર થાને અર્થે હૈયામાં અતિ શોદુ

खययुंतेणेकरिनेशरिरेपणमांदाथइगया पछेत्यांथकिधोखंकजैनरात्यरया अनेधोखकानाचाव्याएनेएविच्यारमां
गांमकोठ्यने पासेगणेशधोखकानी रांएयुंमांजैनरात्यरयातेविच्यारएवोकरवामांढ्या जेदेहनिस्मृतिनरहि पछेवि
च्यारतांविच्यारतांसर्वेप्रवृत्तिनेविसारिमेलिनेजेवा अमेकाकरियेंतलाव्यउत्तस्थानांतानेमेलोपणचरांणानोतोनेता
रेकोइजात्यनांघाटनोतोतेवीरित्येसर्वघाटटाळिनांस्या अनेज्यारेलौकिकघाटमटिगयातारं अंतरदृष्टिरेवामांढि प
छेअलौकिकआश्चर्य देखावामांढ्या अनेदेवतासंबंधिजेजोगछे तेदेखावामांढ्याने अनंतप्रकारनांविमाननेअ
नंतप्रकारनिअपछराने अनंतप्रकारनांवस्य अनंतप्रकारनाअलंकारतेजेमआइमृत्यलोकनेविषेछेतमजत्यांदेखा
वालागापणअमाराअंतरमांतोएकजगवानविनाविजुंकांइगम्युंनहि नेजेमआइनापंचविषयतेअमनेतुच्छआशा
नेतेमांअमारुंमनलोआणुंनहितेमजदेवलोकब्रह्मलोकपर्यंतअमारुंमनक्यांइलोआणुंनहितेनेदेखिनेदेवतासर्वेयअ
मारांवखांणकरवामांढ्याजेतमेजगवाननाएकांतिकचक्रगवरांकमजे तमारुंमनजगवाननेमुकिनेक्यांइलोआतु
नथी पछेतेमनांवचनसांजलिनेअमाराहैयानेविषेमुधिहिमित्यआविपछेअमेमननेकयुंजेतारुंजेवुंरूपछेतेवुंहुंजां
णुंहुंजोजगवानविनाविजापदार्थनांघाटघड्या तांताराचुकाकरिनांविशतेमजबुद्धिनेकयुंजेजगवानविनाविजां
जांनीश्वेकस्यांतांतारिवातछे तेमजचित्तनेकयुंजेजगवानविनाविजुंजांचितवनकस्युंतांतारापणचुकाकरिनांवि
शतेमजअहंकारनेकयुंजेजगवाननादासत्वपणाविनाविजुं अजिमानधस्युंतांतारांनाशकरिनांविशपछेतांअमारे
जेमआलोकनापदार्थनिअत्यंतविस्मृतिथैहति तेमजदेवलोकब्रह्मलोकनापदार्थनिपणअत्यंतविस्मृतिथइगेअने

ज्यारेण सर्वसंकटपटविगयातारेसंकटपनोमंदवाडहतो तेषणटविगयोएविरित्येन्नगवाननोन्नक्तहोयतेनेवरतवुंएम
श्रीजीमहाराजेषोतानुंवरतांतन्नक्तजननाकल्याणनेअर्थेकयुंनेपोतेतोसाक्षातश्रीकृष्णपुरुषोत्तमनारायणछे पछे
श्रीजिमहाराजयोद्याजेवामुदेवमाहात्म्यनेविषेएकांतिकन्नक्तनाधर्मकयाछे जेएकांतिकन्नक्तहोयतेपोतानुरूपदे
हमानेनहिनेपोतानेचैतन्यरूपमाने अनेस्वधर्मज्ञाननेवैराग्यतेणंसहितन्नगवाननिन्नक्तिकरेनेएकन्नगवानविनावि
जाकोईपदार्थनीवासनाराखेनहिअनेज्यारेणन्नगवाननेन्नजीनेआविरित्यनोसाधुययोतारेसाधुयकिकांडबिजिमो
टिपदविनयीजेमराजाहोयनेतेनिराणीहोयतेजेट्टामाराजानुंराज्यछेतेट्टामाराणीनुंराज्यपणकेवाय अनेजेवो
राजानोहुकमचाखेतेवोजराणिनोपणहुकमचाखेतेमन्नगवाननोजेवोप्रतापछेतेवोजेसाधुनोपणप्रतापछे माटे
तुच्छएवांजेसंसारनांसुखतेसाधुनेइछवांनहिकांजेसाधुज्यारेन्नगवाननाधामनेपांमेछे तारेअनंतकोटिब्रह्मांडना
पतिजेब्रह्मादिकईश्वरतेन्नगवाननेअर्थेजेमअनंतप्रकारनीचेत्यसामग्रियुंखावेछे तेमसाधुनेअर्थेपणखावेछेनेन्न
गवाननेप्रतापकरिनेसाधुअक्षोक्तिकऐश्वर्यसामर्थिनेपांमेछेएवोमोटीविचारहईयामाराखिने एकन्नगवानविना
बिजुंकांडपणमनमांडुवुंनहिअनेजेमहाथमांचितामणिआवितारंतेचिंतामणिनेजतनकरिनेराखविकेमजेजोहा
थमांचितामणिछे तांजेपदार्थनेइछशेतेपदार्थनेआपशेतेमन्नगवाननान्नक्तनेन्नगवाननिमूर्तिरूपि चिंतामणिने
काक्षिराखवीपणतेनेमुकवीजनहितांएनेसर्वेवातनिसिद्धिधाशे ॥इतिवचनामृतं॥२२॥ ॥१५५॥ संवत्
१८७८ नाज्येष्टशुदि ११ एकादशीनेदीवसस्वामीश्रीसहजानंदजीमहाराजश्रीगढडामध्येदादास्वाम्यचरनादरबारमां

શ્રોવાસુદેવનારાયણનામંદિરનિઆગલ્યવિરાજમાનહતા નેમસ્તકઉપસ્થધોલીપાઘવાંધિહતિ નેધોલોલેસપરચોહ
તો નેધોલોલેસપરચોહતિ નેપોતામામુખારવિંદનિઆગલ્યમુનિતયાંદેશદેશનાહરિન્નકનિસન્નાન્નરાઈનેવેઠીહતિ
પછેશ્રીજિમહારાજએમબોલ્યાજેઆજતોઅમેમનનુંરૂપવિચારિજાણું તેમનજીવથકિજુદુનદેવાણુંમનતોજીવનિ
જકોઈકકિરણછે પણજીવથકિજુદુનથીઅનેમનનુંરૂપતોએવુંદેવાણુંજેમનાસામાંલુકહાય તથાજેમશિયા
સામાંહિમહોયતેવુંમનનુંરૂપદેવાણુંઅનેજેમમાણસનાદેહમાંલુકપેસેતથાહિમપેસેતારેતેમાણસમરિજાયછેતેમએમ
નદંદ્રિદ્વારેથજેનજ્યારેવિષયસનમુખજાયછે તારેતેવિષયજોદુઃખદાઈહોયતોમનતપિનેનાસાનાલુકજેવુંથાયછેઅને
તેવિષયજોસુખદાયકહોય તોતેનેવિષેમનશિયાસાનાહિમજેવુંથાયછે તેજ્યારેદુઃખદાઈવિષયનેજોગવીનેલુકસર
સુંડનુંથેનેજીવનાદદામાંપેસેછે તારેજીવનેઅતિશોદુઃખિયોકરિનેકલ્યાણનામાર્ગમાંથીપાડિનાંસેછે એલુકલાગી
નેમરેતેમજાણવું અનેજ્યારેએમનસુખદાઈવિષયમાંસુખનેજોગવેતારેટાટુંદિમસરસુંથેનેજીવનાદદામાંપેસેછે અને
જીવનેસુખીયોકરિનેકલ્યાણનામાર્ગમાંથીપાડિનાંસેછે એતેહિમાસાનાવાચ્યાવેનેમરેતેમજાણવું માટેજેનુંમનનુંડા
વિષયનેદેહીનેતપેપણનહિ અનેસારાવિષયનેદેહીનેટાટુંપણથાયનહિએવિરિત્યંજેનુંમનઅવિકારિરેતુંહોય તેનેપર
મજાગવતસંતજાણવા અનેએવુંમનથાવુંએકાંઈયોડિવાતનયિ અનેમનનાંતોકેવાંસ્વચ્ચાવછે તોજેમચાલકહોયતે
સર્પનેઅગ્રીનેતથાઉઘાડિતરવાસનેજાણવાજાય તેજોજાણવાનેદેહ્યેતોપણદુઃખિયુંથાય અનેજોજાણવાનેદેહ્યે
તોપણદુઃખિયુંથાય તેમજોમનનેવિષયજોગવાનેદેહ્યેતોપણદુઃખિયુંથાયનેજોજોગવાનેદેહ્યે તોપણવિમુક્ત્યેને

अतिशेदुखियुंथाय मांटेजेनुंमनन्नगवाननेविषंआसक्तथयुंछेनेविषयनेजांगेकरिनेटाहुंउंनुंथातुंनथि तेनेजसाधु
जाणवा ॥ ॥इतिवचनान्तं॥ ॥२३॥ ॥१५६॥ ॥संवत् १८७९ नाश्रावणशुदि
८ अष्टमीनेदिवसस्वामिश्रीसहजानंदजीमहाराजश्रीगढडामध्येदादाखाचरनादरबारमांथिघाडियेंचढिनेश्रीलक्ष्मी
वाडियेंपधास्याहतानेत्यांचोतराउपस्थउत्तरांदेमुखारविंदेविराजमानहताअनेसर्वेश्वेतवस्वधारणकस्याहतांनंकंठने
विषेमोगरानापुष्पनाहारपेस्योहतो नेपाघनेविषेमोगरानापुष्पनांतोरोधारणकस्याहतोनेपोतानामुखारविंदनिआ
गव्यपरमहंसतथादेशदेशनाहरिन्नक्तनिसन्नान्नराइनंथेठिहति पछेमुक्तानंदस्वामियेश्रीजिमहाराजनेप्रश्नपुछुं
जेहेमहाराजन्नगवाननेविषंअचलनिष्ठावालांजेन्नक्तहायतेनेकोडजात्यनांविक्षेपआडोआवेकेनआवे पछेश्रीजि
महाराजबोड्याजेएकयोगनिष्ठाछेनेविजिसांख्यनिष्ठाछे तेमांयोगनिष्ठावालांजेन्नगवाननोन्नक्ततेन्नगवाननास्व
रूपमांपोतानिअखंडवृत्तिराखेअनेसांख्यनिष्ठावालांजेन्नगवाननोन्नक्ततेतोमनुष्यनांसुखतथासिद्धचारणविद्याध
रगंधर्वदेवताएसर्वेनांजेसुखतेनेसमकिराखेतथाचौदलोकांनिमांहिंदीकोरेजेजेसुखछे तेसर्वेनेप्रमाणकरिराखेजे
आसुखतेआटकुंजछे अनेएसुखनिकेडेजेदुःखरत्युंछे तेनुंपणप्रमाणकरिराखे पछेदुःखेसोतांएवांजेएसुखतेथकि
वेराग्यनेपांमिने परमेश्वरनेविषेजद्रढप्रीतिराखे एविरित्येसांख्यनिष्ठावालांनेतोसमऊण्यनुंबक्षहोय अनेजोगनि
ष्ठावालांनेतोन्नगवाननास्वरूपमां अखंडवृत्तिराखवितेनुंजबलहोय पणकांडकविशमंदशकाळादिकनेजांगेकरि
नेकोडकविक्षेपआवे तोन्नगवाननास्वरूपमां वृत्तिरेतिहोयतेकांडक विजेपणचोटिजायकंमजे योगनिष्ठावालांने

समऊएयनुबसथोहुंहाय माटेकांडीकविघ्नथईजायखरुंअनेसांख्यनिष्ठानेयोगनिष्ठाएबेजांएकनेविषेहायतो पछेकां
ईवांधोजनरहे अनेएवोजेअगवाननां अक्तहायतेतोअगवाननि मूर्तिविनाबिजाकांडपदार्थमांसांजायजनहि अ
नेएमसमऊ जेअगवाननुजेअक्षरधामनेतेधामनेविषेरहिएविजेअगवाननिमूर्तिने तेधामनेविषेरह्याएवाजेअग
वाननाअक्ततेविनाजेजेसोकछेने तसोकनेविषेरह्याएवाजेदेवछेने तेदेवनाजेवैअवछे तेसर्वेनाशवंतछे एमजांणि
नेएकअगवाननेविषेजद्रदप्रीतिराखेछे माटेएवाअक्तनेकोईज्यात्यनोविक्षेपआवतोनथी ॥ इतिवचना

मृतं ॥ २४ ॥

॥ १५७ ॥

॥ संवत् १८७९ नाश्रावणवदि ६

छळनेदिवसस्वामिश्रीसहजानंदजीमहाराजश्रीगढडामध्यदादाखाचरनादरबारमां दक्षणादेवास्थआरडानिआ
शरियेंढोखियाउपस्थविराजमानहताअनेसर्वेश्वेतवस्वधारणकस्यांहतानेपोतानामुखारविंदनिआगद्यमुनि तथा
देशदेशनाहरिअक्तनिसआअराईनेबेठिहतिपछे श्रीजिमहाराजसर्वेपरमहंसनेकयुंजे सांअसोअमेएकप्रश्नपुछी ये
छइयेजेएकतोअगवाननाअक्तत्यागिछे नेदेहेकरिनेतोसर्वेवर्त्तमानद्रदराखेछेने अंतरमांताविषयआगववानिवा
सनाअतिशेतिखिछेतोपणदेहेकरिनेतोअप्रथातानथीएवांतात्यागिछे अनेबिजांअक्तछेतेतोगृहस्थाश्रमिछेनेतने
तोदेहेकरिनेधनस्त्रीनोप्रसंगछेनेअंतरमांतासर्वेप्रकारेनिवासनिकछे एवेयजणाज्यारदेहमुकशेतारेएवेयशिगतिने
पांमशेएवेयतेसरखिगतिनेपांमशेकेअधिकन्यूनयाशे एवेयनोविक्रियेकरिनेजुदोजुदोउत्तरआपो पछेगोपासानं
दस्वामिबोह्याजेएत्यागिज्यारदेहमुकशेतारेएनविषयआगववानिअंतरमांतिखिवासनाछे माटेएनेतोअगवानमृ

त्यलोकनेविषेअथवादेवलांकनेविषेमोटोगृहस्थकरशे अनेअतिशेविषयन्नोगप्राप्तथाशेतेजेवान्नगवद्गीतामांयो
गअष्टनेन्नोगकयाछेतेवान्नोगनेदेवलोकमांन्नोगवशे अनेएगृहस्थहरिन्नक्तछेतेतोदेहमुक्तशेतारेनिर्वासनिकछेमा
टेन्नगवाननुंजेब्रह्मपुरधामतेनेपांमशेनेन्नगवाननाचरणारविंदमांनिवासकरिनेरेहेशे अनेप्रथमकयोजेत्यागिते
तोविषयन्नोगविन्नोगवीनेज्यारेत्तथाशे तारेतेविषयथकिबैराग्यनेपांमिनेनेमनमांपश्चात्तापकरिनेन्नगवाननुं
जनकरशेपछेनिर्वासनिकथईनेन्नगवाननाधममांजाशे पछेश्रीजिमाहाराजबोदयाजेठीककत्तुंएनोउत्तरएजछे
पछेमुक्तानंदस्वामियेपुछुं जेएविद्वत्वासनाहोयनेतेनिजेनेटाक्षवानिड्डाहोयतोतेशेउपायकरेतारिदक्षे पछेश्रीजि
महाराजबोदयाजेजेवुंउकाखाचरनेसंतनिसेवाकस्यानुंव्यसनपड्युंछे तेविरित्येन्नगवानतथान्नगवाननासंतनेनि
सेवाकस्यानुंजेनेव्यसनपडनेतेविनाएकक्षणमात्रपणरेवायनहि तोएनाअंतःकरणनिजेमस्तिनवासनातेसर्वेनाश
पांमिजायछे पछेस्वयंप्रकाशानंदस्वामियेप्रश्नपुछुंजेहेमहाराजजेणेकरिनेन्नगवानअतिशेराजिथायएवुंकिपुं
साधनछे पछेश्रीजिमहाराजबोदयाजेज्यारेधरमांएकमणअन्नमक्षतुंहोयनेतारेजेविसंतनिउपस्थप्रीतिहोयनेजेवुं
दीनपणुंहोय अनेपछेतेनेएकगामनुराजआवेअथवापांचगामनुराज्यआवेअथवापचासगामनुराज्यआवेअथ
वासोगामनुराज्यआवे अथवासर्वेपृथवीनुराज्यआवेतोपणसंतनिआगद्यजेवोकंगाक्षहतोनेदीनआधीनरेतोते
वोनेतेवोजप्रीतियेजुक्तयकोदीनआधीनरहे तेमजइंद्रलोकतथाब्रह्मलोकनुराज्यपांमेतोपणसंतनिआगद्यतेवोने
तेवोजदीनआधीनरहे अनेजेत्यागिहोयनेतेजेवोप्रथमगरिवहोयनेजेमसौसंतनिदेह्यचाकरिकरतोहोयतेवीनेते

विजपोतामांजगवाननाजेवांऐश्वर्यआवेतोपणकरतोरहेपणसाधुसाथेपितराईदावोबांधेनहि नेबरोबरियापणुं
करेनहिऐवांजेनांलक्षणहांयतेनिउपस्यजगवानअतिप्रसन्नथायछे ॥ ॥ इतिवचनामृतं ॥ २५ ॥ ॥ १५८ ॥
॥ संवत् १८७९ नाच्चादरदवाशुदि ११ एकादशीनेदिवसरात्रिनेसमेश्रीजीमहाराजश्रीगढडामध्येदादाखाचरना
दरबारमां श्रीवासुदेवनारायणनामंदिरनिआगद्वयविराजमानहतानेसर्वेश्वेतवस्वधारणकर्यांहतानेपोतानामुखा
रविंदनिआगद्वयपरमहंसतयादेशदेशनाहरिन्नक्तनिसच्चाचराइनेबेठीहति पछेश्रीजिमहाराजबोल्याजेजेजगवा
ननोन्नक्तहोयतेनेतोजगवाननेतथाजगवाननान्नक्तनेजेनगमतुंहोयतेनजकरवुं अनेपरमेश्वरनेअज्यामांअंतराय
करताहोयनेतेपोतानासगावासाहोयतेनोपणत्यागकरवो अनेजगवाननेनगमेएवोकोइकपोतामांस्वच्चावहोयतो
तेनोपणशत्रुनिपेठेत्यागकरवोपणजगवानथिजेविमुखहोयतेनोपक्षलेवोनहि जेमन्नरतजीयेपोतानिमातानोपक्ष
नक्षिधो अनेजगवाननोन्नक्तहोयतेनेतांसौथीविशेषपोतामांजअवगुणचासेअनेजेबिजामांअवगुणजुवेअनेपो
तामांगुणपरठेतेतांसत्संगीछेतांपणअरधोविमुखछे अनेजगवाननान्नक्तनेतोजगवाननिन्नक्तिकरतांआत्मज्ञान
तथावैराग्यतथाधर्मतेजोअंतरायकरताहोयतोतेनेपणपाछापाढिनेजगवाननीन्नक्तिनुंजमुख्यपणुराखवुं अनेजो
न्नक्तिनेविषेसहायरूपयाताहोयतोतोएठीकछे एमसमऊंतेजजगवाननोपुरोन्नक्तकेवायअनेजेनेधिजानोअवगु
णआवेनेपोतामांगुणपरठेतेतांगमेतेवोमोटाहोयतोपणतेनेकल्याणनामार्गमांविघनथायछे जेमराधिकाजिघर्षा
मोटाहतांअनेजगवाननेविषेप्रमपणअतिशोहतांपणज्यारेपोतामांगुणमान्यो अनेश्रीकृष्णजगवाननेविषेअवगु

व० म०
॥ ३६ ॥

एमांन्यांतरपोतानाप्रममांतमांगुणनोत्रागआव्यो पछेश्रीरुघ्नजगवानतथाश्रीदामासाथेवढवेडकरिपछेश्रीदा
मानांशापययोतेणेकरिनेगोळांकमांथीपडिनेगुजरनेघेरअवतारलिधो अनेजगवानविनाअन्यपुरुषहतोतेनेधणि
कस्योएवामहामोटाळांछननेपांम्यां अनेश्रीदामाहतोतेणेपणपोतामांगुणमान्योअनेराधिकामांअवगुणपरठ्योतो
राधिकानांशापपांमिनेदत्यथावुंपड्युं अनेएधाममांथितोपडवानिरित्यनथीनेजेपड्यातेतोजगवानिडछाएविहति
तोपणजगवानेएमजणव्युं जेराधिकाजिजेवोमोटाहोयनेतेपोतामांगुणमानिने जगवाननाचक्रनोअवगुणले
तोतेपणपडीजायतोविजानीशीगणती मांटेजगवाननाचक्रहोयतेनेतोसर्वसत्संगीनांगुणजखेवोनेपोतानोतोअव
गुणजखेवोएविरित्येसमऊतोहोयनेयोडिबुद्धिहोयतोपणतेनोसत्संगदिवसेदिवसेवृद्धिपांमतोजाय अनेतेविनातो
ऊजिबुद्धिहोयतोपणदिवसदिवसप्रत्येसत्संगमांथिपाछोहठतोजाय अनेअंत्येजातांनिश्वेविमुखथाय अनेवडीए
रित्यतोसर्वठकांणेछे जेजेचाकरहोयअथवाशिष्यहोयतेनेराजाहोयअथवागुरुहोयतेजेमबद्धिनेकेवामांढेतेमांजे
सवखुंसेतोजायतोतेउपस्यराजातथागुरुनेअतिशेहेतथायछे अनेजेनेशिखांमण्यनिवातकहेनेअवखुंसेतोतेउपस्यहे
तथातुंनथीतेमजजगवाननिपणरित्यछेजेजेनेशिखांमण्यनिवातकहेनेसवखुंसेतोतेउपस्यहेतथायछे पणजेअव
खुंसेतेउपस्यथातुंनथि ॥

॥ इतिवचनामृतं ॥

॥ २६ ॥

॥ ३५८ ॥

॥ संवत् १८७९ नाकार्तिकशुदि ११ एकादशीनेदिवसस्वामिश्रीसहजानंदजि

महाराश्रीगढडामध्ये दादास्वाचरनादरवारमांदक्षणादेवारओरडानिओसरियें विराजमानहताअनेसर्वेश्वेतवर

ग० म०
२७

॥ ३६ ॥

धारण कर्याहतां अनेकंठनेविषेगुलदावदिनाधोलानेपिदापुष्पनाहारविराजमानहता अनेषाघमांवेकोरेतोरसट
 कताहताअनेपोतानामुखारविंदनिआगद्वयपरमहंसतथादेशदेशनाहरिभक्तनिसन्नाभराइनवेठिहति पछेश्रीजिम
 हाराजेमुक्तानंदस्वामिनेप्रश्नपुछुंजेतमारेक्रोधथायछे तारेशनिमित्तेथायछेअनेकेटुंनिमित्तहायतारेक्रोधथाय
 छे अनेअमारेतोएकथिदाखरूपैयासुधियगाडकरतांपणपोतासारुतांक्रोधआवेनहिअने ज्यारेधर्मलोपकरेअथ
 वावक्षियोहोयतेगरिबनेपीडिअथवाअन्यायनांपक्षलेतारेतेनिउपस्यअमारेकोइकनेअर्थलगारेकक्रोधनिचटकिआ
 वेछे पणपोतासारुतोदेशमात्रक्रोधआवतोनर्थीअनेकोइकसारुआवेछे तपणक्षणमात्रपणनथिरेतानेआंठिपण
 बंधातिनथितेमतमारेकेइरितेआवेछेनेकेइरित्येद्वेछे पछेमुक्तानंदस्वामियेकयुंजेकोइकपदार्थनेजोगेतथाकोईक
 निअवलाईदेखायतेनेयोगेते उपस्यक्रोधथायपणतत्कालशमिजायछे पछेश्रीजिमहाराजबोल्याजेएवुंतमारेवि
 चारनुंबदरेछेतेशानेयोगेरेछे तारेमुक्तानंदस्वामियेकयुंजेएकतांभगवाननुंमाहात्म्यविचारिनेएमसमजायछे जेजे
 रित्येभगवाननोकुराजिपोथायतस्वन्नावराखवानथि अनेयिजांशुकजिनेजडभरतजेवासंतनोमार्गजाइनेएमवि
 चाररेछे जेसाधुमांएवोअजोग्यस्वन्नावनजाइये पछेश्रीजिमहाराजबोल्याजेकामक्रोधादिकनाजारनेहठावेए
 वोजेविचारतेतांगुणथकिपरछे तेएतमाराजोवमारत्याछेअनेएविरित्येकामक्रोधादिकगुणनेहठावेएवुंजेजोरछेते
 पूर्वजन्मनोसंस्कारछे अनेतमारुंएटुंतांअमनेजणायछे जेतमारेजेजमायिकपदार्थनोजोगथायतेनिआंठिमांप्र
 थमतोआविजवायपणअंत्येजातांएनाबंधनमारेवायनहिबंधनत्रोडिनेनिकलायखरं पछेमुक्तानंदस्वामियेपुछुं

जेप्रथमआवरणथैजायएविकाच्यपरंछेतेशानेजोगेरंछेतारेश्रीजिमहाराजबोद्ध्याजेंदेशकाक्षादिकजेआठछेतेंमां
जेवुंपूर्वनासंस्कारमांजोरंछेतेंवुंजएकएकमांछे मांटेज्यारेएनोजोगथायतारेजरुबंधनथायछे अनेपुर्धनासंस्का
रनुंजाररेवादेतानथि अनेजोसंस्कारमांसंख्युंएटहुंजसुखतदुखतथायतोवेदशास्त्रनेपुराणतेनेविषेविधिनिषेधमांजे
दकयाछे जेआकरवुंनेआनकरवुंतेसर्वखोटंथइजायतेएमोटानांकरेक्षांशास्त्रतोखोटंथायजनहिं अनेजयविजय
हतातेणेंजोअजोग्यक्रियाकरितो जेठकांणेंकासकर्मनेमायानथी एवुंजेअगवाननुंधामत्यांथीपडिगयाअनेजोना
रदजीनेराजिकस्यातोप्रह्लादनेदेशकाक्षादिकअशुअहतातोपणनडिसक्यानहिअनेजोसनकादिकनेकोपायमानक
स्यातोदेशकाक्षादिकशुअहतातोपणजयविजयपडिगयामाटेजेने कस्याणनेइछवुंतेनेतोजेममोटापुरुषराजीथाय
तेमकरवुंअनेतेमोटापुरुषपणतारेराजिथाय ज्यारंकांडप्रकारेअंतरमांमखिनवासनानरहेअनेजेनेगरिषउपस्थक्रो
धादिकनोसंकल्पथातोहोयतांतेनेमोटाउपस्थपणथायअने पोतानाइष्टदेवउपस्थपणक्रोधादिकमीमखिनघाटया
यमाटेजेनेकस्याणनेइछवुंतेनेकांडउपस्थमखिनघाटकरवोनहिअने जोकोइउपस्थमखिनघाटकरेतोतेनेअगवान
नाअकृतथाअगवानउपस्थपणमखिनघाटयैजायअनेअमथितांजोएकगरिषपणदुबांणोहोयतोअमाराअंतरमां
एवोविचारआवेछे जेअगवानसर्वअंतरजांमिछेतेंएकठकांणेंरेनेसर्वेनाअंतरनेजांणेंछेमटेजेनेअमेदुब्योतेनाज
अंतरमांविराजताहसेतोअमेअगवाननोअपराधकस्यां एमजांणिनेतेनेपगेसागीयेनेतेनेकांडकजोइतुंहोयतेआ
पियेपणजेप्रकारेंतराजिथायतेमकरियेछेंये अनेवलिअमेविचारिनेजोयुंजेजेअतिशेत्यागराखेअथवादयाराखे

તેથીઞગવાનનીઞકિયાયનહિંતારેઉપાસનાનોઞંગથાયછે અનેપૂર્વેજેઞતિશેત્યાગીથયાછેતેનામાર્ગમાંઉપાસ
 નાનોનાશથડગયોછે માટેઞમેઞમવિચ્ચારીનેપરમેશ્વરનિઉપાસનારેવાસારુત્યાગનોપક્ષમોલોકરિનેઞગવાનનાંમં
 દિરકરાવ્યાંછે તેમાંજોયોઢોત્યાગરેહશેતોપણઉપાસનારેહશેતોતેણેકરિનેઘણાકજીવનાંકહ્યાણથાશેઞનેજેનેઞ
 ગવાનનિઞકિકરવિતેનેતોદુંઢિયાનિપેઠેદયારાસ્યપણકેમઠિકપડે ઞતોપરમેશ્વરનેવાસ્તેપુષ્પસાવ્યાંજોડ્યે તુલ
 સીસાવ્યાંજોડ્યે ઞાજીતરકારીલાવિજોડ્યેઠાકોરજીનેવાસ્તેવાગધગિચાકરાવ્યાંજોડ્યેમંદિરકરાવ્યાંજોડ્યેમા
 ટેજેઞતિશેત્યાગરાસીનેનેઞતિશેદયારાસીનેમુંઠિવાલિનેબેસિરેતેણે ઞગવાનનિઞકિયાતિનથિઞનેજ્યારેઞકિયેંર
 હિતથાયતારેઞગવાનનિઉપાસનાનોનાશથડજાયઞટલેપછવાડેથી ઞંધપરંપરાચાલેતેસારુઞમેમંદિરકરાવ્યાંછે
 તેઞઁવંડઞગવાનનિઉપાસનારાસ્યાસારુકરાવ્યાંછે ઞનેજેઉપાસકહોયતેપોતાનાધર્મમાંથિઞ્રથયાયજનહિમાટેપો
 તપોતાનાધર્મમાંરહિનેઞગવાનનિઞકિઉપાસનાકરવિઞ્રમારોસિદ્ધાંતછે ॥

॥ ઇતિવચ

નામૃતં ॥ ૨૭ ॥

॥ ૧૬૦ ॥

॥ સંવત્ ૧૮૭૯ નાફાગણશુદિ

૨ દિતિયાનેદિવસસ્વામિશ્રીસહજાનંદજીમહારાજશ્રીગદ્દામધ્યેદાદાલાચરનાદરબારમાં પોતાનેઉતારેવેદિઉપર
 આથમણેમુખારવિંદેવિરાજમાનહતાનેધોલોગ્વેસપેસ્યોહતોઞનેધોલિચાદરઞોદિહિતિ ઞનેમસ્તકઉપરથેતપાઘ
 વાંધીહિતિ ઞનેપોતાનામુખારવિંદનિઞગલ્યમુનિતયાદેશદેશનાહરિઞકનિસઞાઞરાઈનેબેઠિહિતિ પછેદવેપ્રાગજિ
 યેકલ્યુંજેશ્રીમદ્ગાગવનજેવોકોડગ્રંથનથિ પછેશ્રીજિમહારાજબોલ્યાજેશ્રીમદ્ગાગવનનોમારુંજછે પણસ્કંદપુરાણ

નેવિષેશ્રીવાસુદેવમાહાત્મ્યછે તેજેવાંકોઈગ્રંથજનથિ કાંજેએગ્રંથનેવિષેધર્મજ્ઞાનવૈરાગ્યનેચક્રિતથાઅહિંસાપણુંએ
મનુંઅતિશેપ્રતિપાદનકચુંછે એમકહિનેપછેશ્રીજિમહારાજએમબોલ્યાજેવાલ્મિકિરામાયણનેવિષેઅનેહરિવંશને
વિષેઅતિશેહિંસાનુંપ્રતિપાદનકચુંછે અનેરઘુનાથજિપણક્ષત્રિનિપ્રકૃતિયેંવરત્યાછે અનેરઘુનાથજિનેવિષેશરણા
ગતવત્સલપણુંતોસ્વરૂં પણજેશરણાગતહોયનેતેજોજરાયવાંકમાંઆવ્યોહોયતોતેનો તતકાલત્યાગકરિદેજોસિતા
જિનેમાથેલગારેકલોકાપવાદઆવ્યોતોઅતિવાલ્સાંહતાંપણતતકાલત્યાગકરિદિધો પછેમુક્તાનંદસ્વામિયેંકચુંજેએ
વીતોરામાનંદસ્વામિનિપ્રકૃતિહતિ પછેશ્રીજિમહારાજબોલ્યાજેઅમારિપ્રકૃતિતોએવિનથિ અમારેતોપરમેશ્વરનાચ
તકુપસ્થઅતિશેદયાવર્તેછે અનેપાંડવુંનેવિષેપણઅર્જુનનિપ્રકૃતિવદુદયાલુહતિ અનેપુરુષમાત્રનેવિષેતોરામચંદ્રજિ
તથાઅર્જુનએવોકોઈપુરુષનથિ અનેસિતાજિનેંદ્રુપદિએવિયુંકોઈસ્ત્રિમાત્રમાંસ્ત્રિયુંનથિ હવેઅમેઅમારિજેપ્રકૃતિછેતે
કહિયેંછેયે અમારોદયાલુસ્વચ્ચાવછેતોપણજેહરિચક્રનોદ્રોહિહોયતેનોતોઅમારેઅચ્ચાવઆવેછે અનેહરિચક્રનુંધ
સાતુંજોકોઈબોલ્યોહોય અનેએનેંજોહુંસાંચલુંતોતેસાથેંહુંબોલવાનેંધણોહુંપણબોલવાનુંમનજથાયનહિ અનેજે
ચગવાનનાચક્રનિસેવાચાકરિકરેતેઉપસ્થતોઅમારેઅતિશેરાજિપોથઈજાયછે અનેમારિપ્રકૃતિએમછેજેથોઢિક
વાતમાંકુરાજિપણનથાઉં અનેથોઢિકવાતમાંરાજિપણનથાઉંનેજ્યારેજેમાંરાજિથયાનોકેકુરાજિથયાનોસ્વચ્ચાવ
વદુદિવસસુધિજોઉંછું તારેરાજિપોનેકુરાજિપોથાયછે પણકોઈનાકયાસાંચલ્યાથકિકોઈને ઉપસ્થરાજિપોકેકુ
રાજિપોથાતોનથિ અનેજેટલોજેનોગુણમારામનમાંજણાઈજાયછેતેટલોતેનોગુણઆવેછે અનેમારેતોએજઅંગછે

જેજાંનગવાનનો સ્વરસ્વરોન્નક્રહોયતોદુંતોતેનગવાનનાન્નક્રનોપણન્નક્રહું અનેદુંનગવાનનાન્નક્રનિન્નક્રિક્રહું
છુંએજમારેવિષેમોટોગુણછે અનેએટલોગુણજેમાંનહોયતોતેમાંકોઢજાત્યનિમોઢ્યપશોન્નેનહિ અનેનગવાનનાન્ન
ક્રનોજેનેજેનેઅન્નાવઆવ્યોછે તેઅતિશમોટાહતાતોપણપોતાનિપદવિથકિપઢીગયાછે અનેજેનુંરુંદુંથાયછે તેપ
ણનગવાનનાન્નક્રનિસેવામાંથિજથાયછે અનેજેનુંચુંદુંથાયછે તેપણનગવાનનાન્નક્રનાદ્રોહમાંથિજથાયછે અને
વક્ત્રીજીવનેનગવાનનેરાજિકર્યાનોઉપાયતોમનક્રમવચનેનગવાનનાન્નક્રનિસેવાકરવિએજછે અનેનગવાન
નાન્નક્રનો દ્રોહકરવોએજનગવાનનેકુરાજિકરવાનોઉપાયછે માટેઅમારોતોએજસિદ્ધાંતછે જેનગવાનનોરાજિ
પોહોયને નગવાનનાન્નક્રનોસંગહોયતો નગવાનથિઅનંતવરસસુધીછેટેરહિયેતોપણકાંઈમનમાંશોકનથાય અ
નેનગવાનનિપાસે રેતાહોઈયેનેજોનગવાનનોરાજિપોનહોયતોતેનેદુંસારુનથીજાણતો અનેસર્વશાસ્ત્રનુંપણએજ
સારછે જેનગવાનનોજેમરાજિપોહોયતેમજકરવું અનેજેમનગવાનનોરાજિપોહોયતેમજેનકરેતેનેનગવાનનામા
ર્ગથકિપઢ્યોજાણવો અનેજેનેનગવાનનાન્નક્રનોસંગછે નેનગવાનનોરાજિપોછેનેતેજોમૃત્યુલોકમાંછે તોપણન
ગવાનનાધામમાંજછે કેમજેજેસંતનિસેવાકરેછેનેનગવાનનાગમતામાંછે તેનગવાનનેસમીપેજાઈનેજનિવાસક
રશે અનેજોનગવાનનાધામમાંછે નેનગવાનનોરાજિપોનથીનેનગવાનનાન્નક્રઉપસ્યઈર્ષાછે તોતેન્નક્રનગવાન
નાધામમાંથિપણજરુરહેઠોપડશે માટેઅમારેતોનગવાનનોરાજિપોથયાસારુજન્મોજન્મનગવાનનાન્નક્રનિજસે
વાકરવિછે અનેજેમઅમારોનિશ્ચેતેમજતમારેપણનિશ્ચેકરવો પછેમુક્તાનંદસ્વામિઆદિકજેસર્વેહરિન્નક્રહતાતે

મણેહાથજાંઢિનેકત્યુંજેહેમહારાજઅમારેપણેજનિશ્ચેરાવોછે એમકહિનેસર્વેહરિનક્તવિનતિયેંસહિતશ્રીજિમહારાજનેપગેલાગ્યા પછેવલ્લિશ્રીજિમહારાજબોલ્યાજેઆવાત્તાજિંઅમેકરિછે તેકેવિછેતોવેદશાસ્ત્રપુરાણઆદિકજેજેકલ્યાણનેઅર્થેપૃથવીનેવિષેશબ્દમાત્રછે તેસર્વેનુંઅમેશ્રવણકરિનેતેનુંસારકાઢિનેઆવાત્તાકરિછેતેપરમરહસ્યછે નેસારનુંપણસારછે અનેપૂર્વેજેમોક્ષનેપાંમિગયાછે નેહવેજેજેપાંમશેનેહમણાંજેમોક્ષનેમાર્ગેચાલ્યાછે તેસર્વેનેઆવાત્તાછેતેજીવનદોરિરૂપછે ॥

॥ ઇતિવચનામૃતં ॥

॥ ૨૮ ॥

॥ ૩૬૧ ॥

॥ સંવત્ ૩૮૭૯ નાકાગણશુદ્ધિ ૮ અષ્ટમિનેદીવસસ્વામિશ્રીસહજાનંદજીમહારાજશ્રીગઢડામધ્યેદાદાચરનાદરબારમાં ઉત્તરાદેવાચ્યઓરડાનિઓસરિયેંદોલિયાઉપચ્યવિરાજમાનહતા અનેસર્વેશ્વેતવસ્ત્રધારણકર્યાંહતાં અનેપોતાનામુખારવિંદનિઆગલ્યમુનિતથાદેશદેશનાહરિનક્તનિસન્નાચરાઈનેબેઠિહતિ પછેશ્રીજિમહારાજબોલ્યાજે શ્રીકૃષ્ણનગવાનનાસ્વરૂપનેવિષેજેનક્તનુંચિત્તઅતિ આસક્તથયુંહોયતેનાંઆવાંલક્ષણહોયજે પોતેમાર્ગેચાલિને અતિશંયાકિરત્યોહોયને બેઠુંથાવાનિપણશરીરમાંશક્તિનરહિહોયને તેવાસમામાંકાંઈકનગવાનનિવાત્તાનોપ્રસંગનિસરેતો જાણિયેંએકેગાઉપણચાલ્યોનથિએવોસાવધાનથઈનેતેવાત્તાનેકરવાસાંનલ્લવામાંઅતિશેતત્પરથઈજાયઅથવાગમેતેવારોગાદિકેકરિનેપિડાને પાંમ્યોહોયઅથવાગમેતેવુંઅપમાનથયુંહોયનેતેવામાંજો એનગવાનનિવાત્તાસાંનલ્લેતોતત્કાલસર્વદુઃખથકિરહિતથઈજાય અનેવલ્લીગમેતેવિરાજ્યસમૃદ્ધિનેપાંમિનેઅવરાઈગયોએવોજણાતોહોય અનેજેઘડિયેંએનગવાનનિવાત્તાસાંનલ્લેતોતેઘડિયેં જાણિયેંએનેકોઈનોસં

गजनयिथयो एवाथकोते नगवाननीवार्त्तासां नलवामां सावधानथइजायएविजात्यनां जनेविषेक्षणहोयतेने
 नगवाननेविषेद्रुद्रासक्तिथईजांणवि पछेमुक्तानंदस्वामियेपुछुं जेएनगवाननेविषेएविद्रुद्रासक्तिशाथकिथा
 यछे पछेश्रीजिमहाराजबोल्याजे कांतोपूर्वजन्मनां एवोअतिवक्षियोसंस्कारहोय अथवाजेसंतनेनगवाननेविषेए
 विद्रुद्रासक्तिहोयतेने सेवायेंकरिनेराजिकरेएवेयेकरिनेज नगवाननेविषेएविद्रुद्रासक्तिथायछे पणएविनाधि
 जोउपायनथि ॥ ॥ इतिवचनान्तं ॥ २९ ॥ ॥ १६२ ॥ संवत् १८७९

नाद्वितीयचैत्रशुदि ९ नवमीनेदीवसस्वामी श्रीसहजानंदजिमहाराजश्रीगढडामध्ये दादाखाचरनादरबारमां श्री
 वासुदेवनारायणनामंदिरनिओसरियेगादितकियाउपस्थ विराजमानहतानेश्वेतखेसपेस्योहतो नेश्वेतचादरओ
 ढिहतिनेकाळाछे डानिधोतक्षिमस्तकेबांधिहतिने धोलापुष्पनोहारपेस्योहतोने धोलापुष्पनोतोरोपाघमांक्षटकतो
 हतोने पोतानामुखारविंदनिआगस्यसाधुतथादेशदेशनाहरिचक्रनि सञ्चाचराडनेवेठिहति पछेश्रीजिमहाराज
 बोल्याजे श्रीमद्भागवतआदिकजेसतशास्त्रतेसत्यछेनेएशास्त्रमांजेकयुं होयतेतेविजरित्येथायछे पणबिजिरित्येथा
 तुंनयिजुआने श्रीमद्भागवतमांसुवर्णनेविषेकक्षिनोनिवासकयोछे तोतेसुवर्णअमनेदिठुपणगमतुंनथि अनेजंजुं
 बंधनकारिसुवर्णछे तेवुंजबंधनकारिरूपपणछे केमजेज्यारूपवानसीहोयनेतमन्नामां आवेतारेगमेतेवोधीरज्य
 वानहोयतेनिपणद्रष्टितेनारूपनेविषेतणायाविनारहेनहि माटेसांनुंनेसीएवेअतिबंधनकारिछेने एवेपदार्थनुंबंधन
 तोतारेनयायज्यारे प्रकृतिपुरुषथकिपरएवुंजे शुद्धचैतन्यब्रह्मतेने जएकमत्यजांणेनेतेब्रह्मनेजपांतानुंस्वरूपमाने

વ૦ મ૦
॥ ૪૦ ॥

નેતેબ્રહ્મરૂપથઈને પરબ્રહ્મજેશ્રીકૃષ્ણજગવાનતેનુંજનનકરે અનેએબ્રહ્મથકિઓરુંજેપ્રકૃતિને પ્રકૃતિનુંકારજ્યમા
ત્રતેનેઅસત્યજાણેનેનાશવંતજાણેનેતુચ્છસમઠેને માયિકજેનામરૂપતેનેવિષેઅતિશે દોષદ્રષ્ટિરાખેનેતેસર્વનામરૂપ
નેવિષેઅતિશેવૈરાગ્યપામેતેનેસોનુંનેસ્ત્રીબંધનનકરે અનેબિજાનેતોજરૂરબંધનકરે ॥

॥ ૩૦ ॥ ॥ ૧૬૩ ॥ ॥ સંતત્ ૧૮૮૦ નાશ્રાવણશુદિ ૪ ચોથ્યનેદિવસશ્રીજિમહારાજશ્રીગઢડામધ્યેદા

દાસ્તાચરનાદરબારમાંપોતાનેઉતારેવેદિકાઉપસ્યગાદિતકીયાનંસ્વાવિનેવિરાજમાનહતા અનેસર્વેશ્વેતવસ્ત્રધારણક
ર્યાંહતાંનેકાલાછેડાનિધોતક્ષિમસ્તકેવાંધિહતિ અનેપોતાનામુખારવિંદનિઆગલ્યપરમહંસતથાદેશદેશનાહરિ
જક્તનિસન્નાજરાઈનેબેઠિહતિ નેપ્રાગજિદવેપાસેશ્રીમદ્ભાગવતમાંકપિલગીતાનિકથાવંચાવતાહતા પછેકથાનિ
સમાપ્તિથઈ તારેશ્રીજીમહારાજપરમહંસપ્રત્યેબોલ્યાજેસર્વકારણનાપણકારણનેઅક્ષરાતીતનેપુરુષોત્તમએવાસુદેવ
જગવાનતેમહાપુરુષરૂપેકરિને મહામાયાનેવિષેવીર્યનેધરેછેતેપુરુષઅક્ષરાત્મકછેમુક્તછેનેએનેબ્રહ્મકેછે અનેએપુરુષે
માયામાંવીર્યરધચુંતારેતેમાયાથકિપ્રધાનપુરુષદ્વારાયે વૈરાજપુરુષઉત્પન્નથયા તારેએવૈરાજપુરુષતેતેપુરુષનાપુત્ર
કેવાયજેમઆજગતમાં કોઈકબ્રાહ્મણક્ષત્રિયવૈશ્યાદિકજેપ્રાકૃતમાંણસહોયનેતેનિસ્ત્રીમાંથિતેનોદિકરોથાયતેમ
એવૈરાજપુરુષથાયછે એવાજેવૈરાજપુરુષતેઆજીવજેવાજછે નેનિક્રિયાપણઆજીવનાજેવિજછેનેતેવૈરાજપુરુષ
નિદિપરાર્દકાલનિઆવરદાછે અનેઆજગતનિઉત્પત્તિસ્થિતિપ્રલયરૂપેનિત્રણ્યઅવસ્થાછે જેમઆજીવનિજાગ્ર
તસ્વપ્નસુષુપ્તિદ્વારણ્યઅવસ્થાછેતેમ અનેએવૈરાજપુરુષનાંવિરાટસૂત્રાત્માઅવ્યાકૃતઅણ્યદેહછેનેતેદેહઅણ્યવરણ્ય

ગ૦ મ૦
૩૦

॥ ૪૦ ॥

કહે નેતેદેહમહત્વાદિકજેચોવિશતત્ત્વતેદારથયાંછે તેવિરાટનેવિષેદ્વિયુંઅંતઃકરણનેદેવતાયેંપ્રવેશકર્યો ને
નેઝાઢવામાંડ્યુંને વિરાટનોજીવપણમાંહિહતોતો પણવિરાટઉઠ્યુંનહિનેજ્યારેક્ષેત્રજ્ઞવાજેવાસુદેવજગવાનતેપુરુ
ષરૂપેકરિને એમાંઆવ્યાતારે વિરાટેદેહઉઠ્યુંનેવૈરાજપુરુષપોતાનિ ક્રિયાનેવિષેસમર્થથયા અનેએજેજગવાનતે
આજીવનેપ્રકાશ્યાને અર્થેસુષુપ્તિરૂપમાયાથકિપરરયાયકાએજીવનેવિષે સાક્ષિરૂપેરયાછેતોપણજીવનેદેહદ્વિયો
નેવિષયતેનોસંગઘણોથયોછે માટેસંગદોષેકરિનેએજીવદેહાદિકરૂપથેગયોછે તેનાસંગનેમુકિનેએજીવએમસમ
ઝેજેમારૂરૂપતોમાયાથકિમુક્તનેપરએવુંજેબ્રહ્મતેછે એવિરિત્યેનિરંતરમનનકરતોસતોએબ્રહ્મનોસંગકરેતોએબ્રહ્મનોગુ
ણએજીવનેવિષેઆવે પણએનેઆવાત્તાસાંજલીહોયતો પણનિરંતરસ્મૃતિરેહેતિનથિએમોટોદોષછે એવિરિત્યેઈશ્વરજે
વૈરાજપુરુષનેઆજીવએસર્વેનાપ્રકાશકતોપુરુષરૂપેકરીનેપુરુષોત્તમએવાવાસુદેવછે અનેવૈરાજપુરુષપણજીવનિ
પેઠેવદ્ધછેતેદ્વિપરાદ્સુધીપોતાનિઆવરદાનાંગવેછે ત્યાંસુધીવદ્ધવરતેછેનેએનોપ્રલયથાયતારે એનેએપુરુષનોસંબંધ
સાક્ષાતથાયછેકેમજેએનોબાપજેપુરુષતેસમર્થછેતેએનેએટલોજાણવેછે અનેવૈરાજપુરુષનેમાયાનોસંબંધરયોછે મા
ટેપ્રલયનેઅંતેપાછોમાયામાંથિઉપજેછે અનેઆજીવછેતેજેવોપોતેવદ્ધછેનેઅસમર્થછેતેવિરિત્યેજેએનોજેબાપહોય
તેપણવદ્ધનેઅસમર્થહોયમાટેએબાપતેદિકરાનોશોસહાયકરે માટેએનેસુષુપ્તિરૂપમાયાનોસંબંધ નિરંતરરહેછેટલ
તોનથિ એતોજ્યારેપૂર્વેકયોતેવિરિત્યેનિરંતરપોતાનાપ્રકાશકજેબ્રહ્મતેનોમનનદ્વારાસંગકરેતારેટલે અનેવલિએવિ
રાટપુરુષપણસંકર્ષણઅનિરુદ્ધપ્રધુમ્નનિઉપાસનાકરેછે તેમાંપ્રલયરૂપઅવસ્થાનેવિષેસંકર્ષણનિઉપાસનાકરેછે ને

સ્થિતિરૂપઅવસ્થાનેવિષેપ્રયુઘનિઉપાસનાકરેછેનેઉત્પત્તિરૂપઅવસ્થાનેવિષેઅનિરુદ્ધનિઉપાસનાકરેછે અનેતેશંક
ર્પણાદિકત્રણજેતેવાસુદેવન્નગવાનનાંસગુણરૂપછે નેતેનિઉપાસનાનેવલેકરિનેએવૈરાજપુરુષજેતેઉત્પત્તિસ્થિતિનેપ્ર
લયરૂપક્રિયાનેવિષેસામર્થ્યનેપાંમેછેઅનેજ્યાંસુધીએત્રણનિઉપાસનાકરેછે ત્યાંસુધીએનેઉત્પત્તિસ્થિતિપ્રલયરૂપજે
માયાનોસંબંધતેટલતોનથિનેજ્યારેનિર્ગુણએવાજેવાસુદેવન્નગવાનતેનીઉપાસનાકરેછે તારેએવૈરાજપુરુષમાયાનો
ત્યાગકરિનેબ્રહ્મરૂપથાયછે જેમઆજીવછેતેબ્રહ્માદિકદેવરૂપેન્નગવાનનિઉપાસનાકરેછેતારેધર્મઅર્થકામરૂપફલ
નેપાંમેછે અનેજ્યારેન્નગવાનનાઅવતારજેરામકૃષ્ણાદિકતેનિઉપાસનાકરેતારેબ્રહ્મરૂપથાયનેનિમુક્તિથાય તેમ
વિરાટપુરુષનેપણછે અનેએવૈરાજપુરુષદ્વારાયેઅવતારથાયછે એમશાસ્ત્રમાંકયુંછેતેતોએમસમઝવુંજેએજેવાસુદેવના
રાયણતેપુરુષરૂપેકરિને વૈરાજપુરુષનેવિષેઆવિનેવિરાજમાનહોયતારેઅવતારકયાછે માટેતેઅવતારતોસર્વેવાસુ
દેન્નગવાનનાજછે અનેએવાસુદેવન્નગવાનજ્યારેપ્રતિલોમપણેએવૈરાજપુરુષથકિનોઆપહિજાય તારેએકેવલવૈરા
જપુરુષથકીઅવતારસંનવેજનહિમાટેએથકિઅવતારતોએનેવિષેવાસુદેવઆવ્યાછે તેસારુકયાછેઅનેએનેવિષેવાસુ
દેવજેક્ષેત્રજ્ઞતેણેપ્રવેશકસ્યોનોતોતારેએવૈરાજપુરુષપોતાનિ ક્રિયાકરવિતેનેવિષેપણસમર્થનોતાથયાઅનેપૂર્વેજેપુરુ
ષકયાતેમાયામાંગર્જધરે તારેપ્રધાનપુરુષદ્વારાયેએકએવોજેવૈરાજપુરુષરૂપદીકરોતેથાય અનેએજમાયામાંથિઅને
કપ્રધાનપુરુષદ્વારાયેવિજાંપણઘણાંકેવાંવૈરાજપુરુષરૂપબ્રહ્માંદથાયછે અનેતેપુરુષતોનિરન્નછેનેમુક્તછે નેબ્રહ્મ
નેમાયાનાકારણછે તેમાયાનેવિષેલોમપણેવરતેછે તોપણએનેમાયાનોવાધથાતોનથીનેમાયાનેવિષેએનેજોગનિહ

છાનથી એતોપોતેવ્રહ્મસુખેસુખિયાછેનેપૂર્ણકામછે અનેજેવૈરાજપુરુષ૬શ્વરછેતેમાયાનાઝોગનેઝોગવિનેપ્રલય
 કાલનેવિષેમાયાનોત્યાગકરેછે નેજેજીવછેતેતોમાયાનાઝોગનેઝોગવીનેદુઃખિયોથકોમાયામાંજલ્લીનથાયછેતા
 રેશુકમુનિયેપુછ્યુંજેપુરુષોત્તમવાસુદેવછે તેપુરુષરૂપેકરિનેઅનેકબ્રહ્માંડનિઉત્પત્તિસ્થિતિપ્રલયનાકર્તાછે માટેપુરુ
 પરૂપેકરિનેજબુધાશાસ્ત્રમાંપુરુષોત્તમનેકયાછે તારેપુરુષમાંનેવાસુદેવમાંકેટલોઝેદછે તારેશ્રીજિમહારાજબો
 દ્યાજેજેમઆજિવનેવિષેનેવૈરાજપુરુષ૬શ્વરનેવિષેઝેદછે નેવલીજેમ૬શ્વરનેવિષેનેપુરુષનેવિષેઝેદછે તેમપુરુષને
 પુરુષોત્તમએવાજેવાસુદેવઝગવાનતેનેવિષેએવાંધણોઝેદછેપુરુષોત્તમવાસુદેવતોસર્વનાસ્વામિછે અનેએવાઅક્ષરા
 ત્મકપુરુષબ્રહ્મરૂપધણાકછે તેજેતેવાસુદેવનાચરણારવિંદનિઉપાસનાકરેછેનેસ્તુતિકરેછે એવિરિત્યેપુરુષોત્તમપુરુ
 પ૬શ્વરજીવનેમાયાએપાંચઝેદઅનાદિછે તેઆવિરિત્યેવાત્તાઅમેધણીકવારકરીછે પણએનુંમનનકરિનેસારિપેઠે
 પોતાનાઅંતરમાંધડ્યવેસારતાનથિ એટલેશાસ્ત્રનાશબ્દનેસાંઝલિનેસમઝાણમાંઠારેતોનથિનેઠાવકિધડ્યવેસારિ
 હોયતોએનિસમઝાણકોઈદિવસતેશબ્દનેસાંઝલવેકરિનેફરેનહિ માટેઆવાત્તાનિસારિપેઠેવિચારજ્યોનેલ્લખજ્યો એ
 વિરિત્યેઆવાત્તાશ્રીજિમહારાજેકરિછેતેલ્લખિછે ॥

॥ ઇતિવચનામૃતં ॥

॥ ૩૧ ॥

॥ ૧૬૪ ॥

॥ સંવત્ ૧૮૮૦ નાશ્રાવણશુદ્ધ ૫ પંચમિનેદિવસસ્વામિશ્રીસહજાનં

દજિમહારાજશ્રીગઢડામધ્યે દાદાચાચરનાદરવારમાંપોતાનેઉતારેવિરાજમાનહતા અનેશ્રીજીમહારાજેઅંગનેવિ
 પેસર્વેશ્વેતવસ્ત્રપેર્યાંહતાં અનેમસ્તકનેઉપસ્યકાલાછેડાનિધોતલિવાંધિહતિ અનેકંઠનેવિષેપુષ્પનાહારવિરાજમા

नहता तथा कर्णने उपस्थपुष्पनागुच्छविराजमानहता तथामस्तकउपस्थपुष्पनाताराविराजमानहता अनेपोताना
मुखारविंदनिआगद्वयपरमहंसतथादेशदेशनाहरिन्नक्तनीसन्नान्नराईनेवेठिहति पछेश्रीजिमहाराजसर्वहरिन्नक्त
प्रत्येबोद्धताहवाजेआसंसारनेविषेपोतानाकुटंबीनोसंबंधछेतो जेमथोरनुंजाडहोयअथवावडनुंकैपिपस्थनुंडाड
होयतेएकठेकांणेतिकापिनेविजेठेकांणेरोंपियेंतोउगिनेंजाडथाय अनेआंबातथाविंबडोहोयनेतेनेएकवारकाप्यो
एटलेफरिनेंचोटेनहितेमकुटंबिविनाबिजानोजेसंबंधछे तेतोआंबानाजाडनाजेवोछेतेएकवारकाप्योएटलेफरिनें
चोटेनहिअनेकुटंबीनोसंबंधछे तेतोथोरनानेवडनाजाडजेवोछे तेकापिनांख्योहोयतोपणधरतिमांपड्योपड्योपण
पाळव्याविनारनहिमाटेएकुटंबिनोसंबंधतोतोटलेजोस्थूलसूक्ष्मनेंकारणएत्रएयेंदेहथकोनोखो एवोजेआदेहनेविषे
जिवात्मातेनेपोतानुंरूपजांणिनेतेनेविषेन्नगवाननिमूर्तिनेधारिनें नेजातिवर्णआश्रमतेनामाननेमूकिनें नेकेवल
न्नगवाननास्मरणनेविषेततपरथायतोकुटंबिनोसंबंधचोखोटलेतेविनाबिजोउपायकोईनथि अनेवलीजिवनुजेक
दयांणथायअनेजिवमायानेंतरिनेंब्रह्मस्वरूपथायतेनुंकारणतो पुरुषोत्तमएवाजेश्रीवासुदेवन्नगवानतेनाप्रत्यक्ष
स्वरूपनुंज्ञानध्यानकीर्तननेकथादिकएजछे नेएणेकरिनेजएजिवछेतेमायानेतरेछे अनेअतिमोटाइनेपांमेछेअने
न्नगवाननुंजेअक्षरधामतेनेपांमेछे अनेआत्मनिष्ठावैराग्यनेंधर्मतेतोन्नगवाननिन्नक्तिनांसहायरूपउपकरणछेप
णन्नगवाननिन्नक्तिविनाएकलो वैराग्यतथाआत्मनिष्ठातथाधर्मतेजिवनेमायातस्यानुंसाधननथिअनेजोअतिशे
धर्मआत्मनिष्ठानेवैराग्यनहोयनेंएकलिन्नगवाननिन्नक्तीहोयतोपणएजिवनुंकदयांणथायनेमायानेतरेएटलोधर्मा

दिकथकिन्नक्तिनेविषेविशेषछे तोपणधर्मादिकअंगनुंसहायपणुं होयतोएन्नक्तिनेविषेकोइविघ्नथातुंनथिअनेजोध
 र्मादिकअंगनुंसहायपणुंनहोयतोविशमदेशकादादिकेकरिनेन्नक्तिनेविषे विघ्नजरूथायछेतेमाटेधर्मादिकअंगेस
 हितन्नक्तिकरविअनेएविरित्येन्नक्तिनेकर्ताजेन्नक्ततेनेपणजांचुंडादेशकादक्रियानेसंगछे तेनेविषेप्रवरतायतोन्न
 गवाननोन्नक्तहोयतेनुंपणअंतरडोंलाइजायनेतेनास्वप्नावताठानरहे माटेचुंडादेशचुंडोकादचुंडिक्रियानेचुंडोसं
 गतेनोत्यागकरिनेरुडोदेशरुडोकादरुडोसंगरुडिक्रियातेनेविषे सदाप्रवर्तवुंपणचुंडादेशादिकनोसंगकरवोजन
 हिं॥ ॥इतिवचनान्तं॥ ३२॥ ॥ १६५॥ ॥संवत् १८८० नाश्रावणवदि १३

तेरशनेदिवसस्वामीश्रीसहजानंदजीमहाराजश्रीगढडामध्येदादाखाचरनादरधारमांपोतानेउतारेढोलियाउपस्थगा
 दितकियानंखाविनेविराजमानहतानेसर्वेश्वेतवस्वधारणकस्यांहतां अनेपोतानामुखारविंदनिअगद्व्यमुनि तथा
 देशदेशनाहरिन्नक्तनिसन्नान्नराइनेवेठिहति पछेश्रीजीमहाराजसर्वेसंततथासर्वे हरिन्नक्तप्रत्येएमबोलताहवाजे
 प्रथमअमेअमाराअंगनिवातकहिये पछेतमेसर्वेपोतपोतानोजेरित्येमोक्षमांन्याहोयतथाअमेआविरित्येवरतशुं
 तोअलोकमांनेपरलोकमांन्नगवानअमउपस्थराजारेशे एमजेमांन्युंहोयतेकेज्योएमसर्वेनेकहिने पछेश्रीजिमहा
 राजेपोतानाअंगनीवातकेहेवामांण्डिजेअमनेतोजेपदार्थमांहेतजणायतोतेनोत्यागकरियेतारेसुखथाय अनेन्नग
 वाननान्नक्तविनाजे मनुष्यमात्रअथवापदार्थमात्रतेनिजोमनमांस्मृतिथईहोयतोतेथीअतीशेछेटुंकरिये तारेसुख
 थाय अनेजोन्नगवाननान्नक्तहोयतोतेनोकोईरीत्येकरिनेहईयामांअन्नावआवेजनहि अनेअमारेवगरईछेपण

પંચવિપયછે તેજારાવરિયેઆવિનેપ્રાપ્તથાયછે તોપણતેનેઅમેઈછતાનથિ અનેપગેકરિનેઠલિનાંશિયેછેયે અનેજે
દિવસથકિઅમેજન્મ્યાછઈયેતેદિવસથીકરીનેઆજદિવસપર્યંતકોઈદિવસજાગ્રતમાં અથવાસ્વપ્નમાંદ્રવ્યનોકશિ
નોનુંડાંઘાટયોહોયતોઆસમગ્રપરમહંસનાસમછે અનેએવિરિત્યેઅમેસદાયનિર્દોષપણેછઈયેનેજેઅમારેવિષેદો
ષબુદ્ધિકરશેતોતેનેજાગ્રતમાંતથાસ્વપ્નમાં નુંડાઘાટયાશેતેનેદેહમુક્યાસમેબહુકષ્ઠયાશેઅનેઅમારાઅંતરમાંતોએ
ક જગવાનનાસ્વરૂપનુંજાચિંતવનરેછે અનેઉપરચથિતોજગવાનનાજ્ઞક હોયતેનાજીવનુંસારુંથાયતેસારુંહલિમલિ
નેરહિયેછેયેઅનેજેદિવસઆમારાહૈયામાં જગવાનનેજગવાનનાજ્ઞકવિનાબિજેક્યાંઈહેતજણાશેતો અમેએમમા
નશુંજેઅમેઅમારિસ્થિતિમાંથિડગ્યાપણઅમનેએવોનિશ્ચેજેઅમેએસ્થિતિમાંથિડગીયેજનહિએઅમેઅમારુંઅંગહતું
તેકલ્યું હવેતમેસૌપોતપોતાનુંઅંગહોયતેકહો પછેસર્વસંતેતથાસર્વેહરિજ્ઞકેજેવાં જેનાંઅંગહતાંતેવાંકલ્યાંજેઆલો
કનેવિષેનેપરલોકનેવિષેઆવિરિત્યનાઅંગમાંઅમેરહિયેતોઅમારાઉપરજગવાનરાજીરહે એવીરિત્યેકલ્યુંતેસર્વેહ
રિજ્ઞકનાઅંગનિવિક્તિજેકોણેકતોજગવાનવિનાબિજેકેકાણે વૈરાગ્યનુંકલ્યુંઅનેકોણેકઆત્મનિષ્ઠાનુંકલ્યું નેકો
ણેકજગવાનનેવિષેપ્રિતિનુંકલ્યું નેકોણેકધર્મમારિવાનુંકલ્યુંએવિરિત્યેબહુપ્રકારેકલ્યુંપણશ્રીજીમહારાજેમનમાંધા
રીરાલ્યુંહતુંતેકોણેનકલ્યું પછેશ્રીજીમહારાજબોલ્યાજેએકનિષ્કામિવર્ત્તમાનદૃઢહોયતોતેનેઆલોકમાંતથાપરલો
કમાંકોઈઠેકાણેજગવાનથીછેદુંરેહેનહિ અનેઅમારેપણતેઉપરચથિકોઈદિવસહેતઆલુંથાયનહિ અનેઅમેઅહિં
યાંટક્યાછેયે તેપણઅહિંયાંનાહરિજ્ઞકનેઅતિનિષ્કામિવર્ત્તમાનનોદૃઢાવદેખિનેટક્યાછેયે અનેજેનેનિષ્કામિવર્ત્ત

માનદ્વહોયતોતેથકિઅમેહજરગાઉછેટેજાઈયેતોપણતેનિપાસેજછેયે અનેજેનેનિષ્કામિવર્ત્તમાનમાંકાચ્યપછેનેતે
જોઅમપાસેરેછેતોયપણતેલાઘગાઉછેટેછે અનેઅમનેનિષ્કામિન્નકહોયતેનાજહાથનિકરિસેવાગમેછેમાટેઆમુ
લ્લજીબ્રહ્મચારીછેતેઅતિશેદ્ધનિષ્કામિછેતોઅમનેનિકરેલિસેવાઅતિશેગમેછે અનેબીજોકોઈસેવાચાકરિકરેતો
તેવિગમતિનથિ અનેઅમેજેજેવાર્તાકરિયેછેઈયેતેનેવિષેપણનિષ્કામિવર્ત્તમાનનુંજઅતિશેપ્રતિપાદનથાયછે અ
નેઅમેજેદિવસથકિપ્રગટથયાછેયે તેદિવસથકિનિષ્કામિવર્ત્તમાનનેજઅતિશેદ્ધકર્તાઆવિયેછેયે અનેસન્નાબે
ઠિહોયત્યાંકોઈકસીઅથવાપુરુષતેનેજોયામાંફેરપડેતારેણમેતેટલીજુત્તીકરીનેસંતાડેતોપણઅમને જણાયાવિના
રહેજનહિતારેઅમારોતેમનુષ્યઉપરઅતિશેકુરાજીપોથૈજાયછે અનેઅમારુમુખપણસાંમલુંથૈજાયછે અનેતેનુંદુઃ
તાંઅતિશેલાગેછે પણમોતજાંણિનેઝાજુંકેવાયનહિઅનેવલિસાધુદાવોછેમાટેહૈયામાંસમઠિરૈયેછેયે પણજોરા
જાનાજેવિરિત્યહોયતોતેનેમાથેઝાજોદંઢથાયમાટેસર્વમોટામોટાપરમહંસતથામોટીમોટી બાઈયુંતેનેઅમેમોરથીજ
કહિરાણ્યુંછે જેસત્સંગમાંકોઈપુરુષનેતથાકોઈસ્ત્રીનેકદાચિતજોનિષ્કામિવર્ત્તમાનમાંફેરપડેતોઅમનેસંન્નલાવશો
માંશામાટેજેજ્યારેઅમેવિવાર્તાસાંન્નલિયેંતારેજેમવાંઠિયાનેધેરદિકરોઆવ્યોહોયનેતેમરિજાયનેતેનેજેવોશોક
થાયતેવોઅમારેપણશોકથાયછે તથામનમાંમવિચારથઈજાયછે જેબધાસત્સંગનેમુકિનેજાતારહિયેમાટેજેનિ
ષ્કામિવર્ત્તમાનરાખેતેજઅમનેવાલોછે અનેતેનેનેઅમારેઆલોકપરલોકમાંદ્વદ્વમેલાપરેછે પછેહરજિઠકરેપ્રશ્નપુ
છુંજેનિષ્કામિવર્ત્તમાનશેઉપાયેંકરિનેઅતિશેદ્ધથાયપછેશ્રીજિમાહારાજવાંલ્યાજેનોએકપ્રકારનોઉપાયનથિ

એનાતોત્રણપ્રકારનાઉપાયછે જેમહાકનારોવલ્લધિયાપડાંધુંસરિઉધ્યમાંચડોએવાચણાકસાંમાંનેકરિનૈકગાડુ
કેવાયછેતેમનિષ્કામિવ્રતદ્વરાશ્વવાનિપણધણિકસામગરિજોડ્યેછૈયેતેમાંપણત્રણુપાયછેતેતોઅતિશેમુખ્યછેતે
માંએકતોમનનેવશકરવુંજેમનનેવિષેઅર્થવંદાવુંમનનકરવુંજેહુંઆત્માહુંદેહનથિને નગવાનનીકથાશ્રવણાદિકજે
નવધાનક્રિતેનેવિષેમનને અર્થવંદાજોડીમેલવુંપણક્ષણમાત્રમનનેનવરૂરવાદેવુંનહિજેમકોઈકપુરુષનેનૂતવશથયો
હતોતેજ્યારેકામનવતાવે તારેતેનેશ્વાવાતયારથાયતેમઆમનછેતેપણનૂતજેવુંછેતેજ્યારેનગવદ્રક્ષીમાંનરાશ્વે તારે
અધર્મનાઘાટઘડેતારેનૂતનિપેઠેજીવનેશ્વાવાતયારથયુંકેવાયમાટેમનને અર્થવંદાનગવાનનિકથાકીર્તનાદિકમાં
જાંઢિરાશ્વવુંએટલેએમનવશથયુંકેવાયઅનેવિજોડપાયછેજેપ્રાણનેનિયમમાંરાશ્વોતેજેમનગવાનેંગિતામાંકહ્યું
છેજેઅહારવિહારજુક્તરાશ્વોપણઅતિશેશ્વાધાનિલોદ્વપતાનરાશ્વિ એવિરિત્યેવર્તેતારેપ્રાણનિયમમાંથયોકેવાય
અનેપ્રાણનિયમમાંનકર્યોહોયતોશ્વાધાનિવહુમનમાંતદ્ધારહે પછેઅનંતપ્રકારનાજેરસતેનેવિષેરસનાહંદ્રિછે તેદો
ડતિફરેતારેવિજીંદ્રિયુંવશકરિહોયતેપણસર્વેમોકલિથઈજાયમાટેઆહારનેનિયમમાંરાશ્વિને પ્રાણનેનિયમમાંક
રવોઅનેત્રિજોડપાયછે જેઆસત્સંગનેવિષેજેનેજેનેજેનેનિયમકલ્યાછે તેમાંદેહનેરાશ્વિનેદેહનેનિયમમાંકરવો
વિરિત્યે એત્રણુપાયનેજે દ્વરાશ્વેતેનેનિષ્કામિવ્રતમાનઅતિશેદ્વથાયછે અનેએનેવિષેએમનજાંણવુંજે એવિરિત્યેરા
શ્વવુંધણુકઠણછે કેમજેજેસાધુજહોયતેનેતોએમરાશ્વવુંકાંઈકઠણછેનહિ અનેસાધુહોયતેતોકામક્રોધલોનાદિક
શત્રુનુંવલ્લહોયતોપણનગવાનનેરાજિકર્યાસારુતેનોત્યાગકરેતારેજેપાકોસાધુકેવાયઅનેમનુષ્યદેહેકરિનેનયાય

एवुंशुंछे जंनित्येअन्यासराखिनेकरेतेथायछेजेमकुवानाकांठाउपस्यमहाकठणपथरोहोयछेतेनेविषेनित्येपाणिने
शिचवुंतेणेकरिनेनरमदोरडिछे तेपणकापापाडेछेतेमजेसाधुजछे नेतेजेस्वन्नावनेटाखवानोनित्येअन्यासराख
शेतोतेस्वन्नावक्यांलग्गीरहेशेएतोनिश्चेजनाशपांमशे माटेजेनेनिष्कामव्रतराखवुंहोयतेनेकल्याणवाजेअण्यउपाय
तेद्रढकरिनेराखवा ॥

॥ इतिवचनान्तं ॥ ३३ ॥

॥ १६६ ॥

॥ संवत् १८८० नाच्चादरवाशुदि १ पढवानेदिवसस्वामीश्रीसहजानंदजीमहाराजश्रीगढडामध्येदादाखाचरनादर
बारमांउगमणेबारअओरडानिओसरियेंविराजमानहता अनेधोखुंधोतियुंपेरगुंहतुंनेधोखिचादरओढिहति नेकाळा
छेडानिधोतखिमस्तकेवांधिहति नेपोतानामुखारविंदनिआगदयपरमहंसतथादेशदेशनाहरिअक्तनिसन्नाअरईने
बेठिहति नेपरमहंसदुकडसरोदावेईनेगावताहता पछेश्रीजिमहाराजबोल्याजेकीर्तनराखोप्रभउत्तरकरियेतोआ
दसमटे एमकहिनेश्रीजिमहाराजबोल्याजेप्रथमहुंएकप्रभपुछुंछूं जेआजीवनेविषेमायानांकारज्यएवांजेइंद्रियो
अंतःकरणआदिकचोविशतत्वतेरत्यांछेतेएतत्वजडछेकेचैतन्यछे पछेपरमहंसकल्यांजेएतत्वचैतन्यतोखरां पछेश्री
जिमहाराजबोल्याजेज्यारेएतत्वचैतन्यछे तारेआशरीरनेविषेजीवछे तेनेलाचोविशतत्वनापणचोविशजीवथया
तारेआजीवनुंजेकल्याणथाशेतेपणसर्वेनेवेंचातुंजागेआवशे नेजेपापकरशेतेपणसर्वेनेवेंचातुंजागेआवशे तारे
सुखदुखनुंजेओक्तापणुंतेएकजीवनेविषेजनहिकहेवायनेसंचितप्रारब्धनेक्रियमाणएअण्यप्रकारनांजेकर्मतेपणए
कजीवनेजनहिकहेवायनेनारदादिकजेपुर्वेमुक्तथयाछे तेमनोएकपोतपोतानोजीवजमुक्तथयांछे पणतेनेलाचो

व० मृ०
॥ ४५ ॥

ग०म०
३५

118411

118411

तेआत्मासूर्यनाजेवाप्रकाशेजुक्तछे नेआमारिसर्वेइंद्रियोनीक्रियानेविषेमुनेआत्मानुक्षणमात्रपणविस्मरणथतुं
नथीपणएआत्मदर्शनथावुं बहुकठणछेएवुंआत्मदर्शनतोपूर्वनाघणाकजन्मनासतसंस्कारवाढोकोइकविरसोहो
यतेनेथायछेनेबिजोतोएआत्मानोविचारसोवरसपरजंतकरेतोपणआत्मानुंदर्शनथायनहि एतोव्यारेथायतोज्या
रेश्रीकृष्णजगवाननीमूर्तिनुंध्यानकरेतारेएआत्मानेदेखवोएकांईकठणनथी अनेजगवाननाध्यानविनाकेवलआ
त्मानेविच्यारेकरिनेआत्माजणायछेकेदेखायछेएवितोआशाकोईनेराखविनहि अनेजगवाननीउपासनाकरविने
जगवाननांचरित्रगाववांसांजलवांनेजगवाननुंनामस्मरणकरवुं नेपोतपोतानाधर्ममांरहेवुंएविरित्येपोतानाजी
वनुकल्याणथावुंतेकांईकठणनथीएतोजेमवांणमांवेसिनेसमुद्रनेतरवोएवांसुगममार्गछे अनेआत्मदर्शनेकरिने
कल्याणकरवुंतेतोजेमतुंबडांबांधिनेसमुद्रतरवोएवांकठणमार्गछे अनेअमेजेआत्मज्ञाननीवार्ताकरियेछईयेते
मांतोएटलुंजप्रयोजनछे जेजोपोतानाआत्मानेदेहथिजुदोमानेतोदेहनेविषेप्रीतिनरहेतथादेहनासंबंधिनेविषेहेतन
रहेतथाजगवाननीअक्तिनेविषेकोईविघ्ननथाय एटलुंजप्रयोजनछे पणकेवलएणेकरिनेजकल्याणथायएमतोमा
नवुंनहि अनेवद्विजगतमांएमवार्ताछेजे मनहोयचंगातोकथरोट्यमांगंगा एवार्ताखोटिछेएतोगमेतेवांसमाधि
निष्ठहोयअथवाविच्यारवानहोयनेतेपणजोस्त्रियुंनाप्रसंगमांरहेवामांढितोएनोधर्मकोईरित्येहेजनही नेगमेतेविध
मवालिस्त्रीहोयनेतेनेजोपुरुषनोसहवासथक्य तांएनोपणधर्मरहेजनहि अनेएविरित्येस्त्रीपुरुषनेपरस्परसहवासथा
यनेएनोधर्मरहेएवितोआशाराखवीनहितेआवात्तातिएमजछेपणएमांकांईसंशयराखवोनहि तेमांटेधर्ममांतोक्या

रेरेहेवायतांपरमहंसहोयतथाब्रह्मचर्यादिकनियमकल्याछे तेमारेहेतोएणेधर्ममारेहेवा
य अनेस्त्रीहोयनेतेपणजोपोतपोतानानियमकल्याछे तेमांवरतेतोतेणेधर्ममारेहेवाय अनेविजाजेसत्संगिगृहस्थहो
यतेपणजोपोतपोतानानियमकल्याछे तेमारेहेनेजवांनअवस्थावालिजेपोतानिमाबोननेदीकरितेनेलेपणएकांत
मांनवेसेनेतेनिसांमुपणदृष्टिमांढिनेनजुवेतोएणेधर्ममारेहेवायएविरित्येधर्ममारेहेवुं तथाजगवाननास्वरूपनिउपा
सनाकरवीतथाजगवाननाअवतारचरित्रनुश्रवणकीर्तनकरवुंतथाजगवाननुंनामस्मरणकरवुंएच्यारवांनांजजी
वनाअतिशोककल्याणनेअर्थेछे अनेआतमेसर्वेछोतेमुंनेजगवानजांणोछो तेअमेज्यांज्यांउछवसमैयाकस्याहोयने
जेठेकांणेपरमहंसब्रह्मचारितथाहरिभक्तसत्संगीबाईचाईसर्वे जेगाथयाहोयनेअमेकीर्तनगवराव्याहोयनेवार्ता
करिहोयनेअमारिपूजाथईहोय अनेआदिकजेअमारां चरित्रलीलातेनेकेवांनेसांजलवांनेतेनुंमनमांचितवनकरवुं
अनेजेनेएमुंचितवनअंतकालेजोथईआव्युहोयतो तेनोजीवजगवाननाधामनेजरूपामेमाटेएवांजेअमारांएस
र्वेचरित्रक्रियातथानामस्मरणतेकल्याणकारिछे अनेआविरित्येअमेस्वरूपानंदस्वामिनेवार्ताकरिहति तेवार्ताने
धारितारेदेहमांजेमंदवाडनुंधणुकदुखहतुंतेसर्वेनिवृत्तिपांमिगयुंनेपरमशांतिथई पणएचणायआत्मानेदेखहतातो
यपणतेणेकरिनेकांईसिद्धिथईनहि अनेवलिपरोक्षजेश्रीकृष्णरामचंद्रादिकजगवाननाअवतारतेनां जेचरित्रतेज्यां
ज्यांकयांहोयतेनेपणसांजलवांनेगाववां अनेएच्यारवांनांनिद्रदृढतायायतेनेअर्थेअमेश्रीमद्भागवतआदिकअसंख्य
यनुअतिशेप्रतिपादनकरवुंछे माटेएग्रंथनेसांजलवांनेजगवानेएच्यारवांनांनिजवार्ताकरवी अनेवलीजगवाननी

મૂર્તિની ઉપાસનાને જગવાનનાં ચરિત્રને જગવાનનું નામ સ્મરણ એ ત્રણ વાંનાં વિના કેવલ ધર્મે કરિને કહ્યાણ થાયું તે
 તો તું બહાં બાંધિને સમુદ્ર તરવો તે વું કઠણ છે અને જગવાનની મૂર્તિનો આશ્રય હોયને જગવાનનાં ચરિત્રને ગાતો સાં જાણ
 તો હોયને જગવાનનું નામ સ્મરણ કરતો હોયને જો તે માં ધર્મ ન હોય તો તે માથે પાંણો લેઈને સમુદ્રને તરવાને ફેડે એવો જાણ
 વો ને તેને ચંદાલ જેવો જાણવો માટે એ ચાર વાંનાં યે કરિને જ જીવનું કહ્યાણ જ રુથાય છે પણ એ વિના બિજું કોઈ એવું
 સાધન નથી જે જેણે કરિને કહ્યાણ થાય અને મુક્તાનંદ સ્વામિ આદિક સાધુનાં જે કાવ્ય કીર્તન તે ગાવવાં ને સાં જાણવાં
 થા જગવાનના અવતાર ચરિત્રે જુક્ત એવાં કાવ્ય કીર્તન વિજાક વિનાં હોય તો તેને પણ ગાવવાં ને સાં જાણવાં પણ કવિરને
 અસ્વાનાં જે કાવ્ય કીર્તન હોય તથા એ જેવાં જેનાં કાવ્ય કીર્તન હોય તેને ગાવવાં નહીં ને સાં જાણવાં પણ નહિ અને તમારે સ
 વેં ને મારે વિષે વિશ્વાસ છે ને હું તમને જે વિતે વિ અવલિવાતે ચઢાવિ દેઉં તો જે મારે ને કુવામાં નાં વિને ઉપચયિ પાંણાની
 શિલા ઢાંકે તારે તેને નિકલવાની આશા જ નહિ તે મત મે પણ મારા વચનને વિશ્વાસે કરિને અવલે માર્ગે ચઢિ જાઓ તો એમાં
 મારે શું સારુ થાય માટે આવા તાર્તા તમારા કહ્યાણ નિ છે તે મેં તમને હેતે કરિને કહિ છે તે સારુ તમો સર્વે હવે આ વિજરિત્યે
 સમઝિને દ્રઢ પણે વરત જ્યો એમ કહિને પછે શ્રી જિમહારાજ બોલ્યા જે જો તમે સર્વે આ અમે બાર્તા કરિ એવિરિત્યે વરતવા
 નો નિશ્ચેક સ્થો હોય તો એક એક આ વિને મારે પગે અઢિને સમસ્વાઓને એવિ પ્રતિજ્ઞા કરો જે અમારે દ્રઢ પણે એમ જ વરતવું છે
 પછે સર્વે પરમહંસ તથા સત્સંગિરાજિયકાઉઠિને શ્રી જિમહારાજના ચરણ કમલ નો સ્પર્શ કરિને નમસ્કાર કરિને પાછા બે
 ઠા પછે સર્વે બાઈયું ને પણ એવિરિત્યે કયું તારે બાઈયું યેં પણ છેટે ઝીરહિને એમ વરતવાનો નિશ્ચેક કરિને સમસ્વાધા પછે શ્રી

જિમહારાજપ્રસન્નથકાપોતાનેઉતારેપધાર્યા ॥ ૩૫ ॥ ૧૬૮ ॥ ૧૬૯ ॥ ૧૭૦ ॥
૧૮૮૦ નાનાદરવાશુદિ ૧૫ પુન્યમનેદિવસસ્વામિશ્રીસહજાનંદજીમહારાજશ્રીગઢડામધ્યેદાંદાવાચરનાંદસ્વા
માંઆયમણેવાચરઆરડાનિઓસરિયેદોલિયાઉપર્યવિરાજમાનહતા અનેસર્વેશ્વેતવસ્ત્રધારણકર્યાંહતાંનેપોતાના
મુશ્વારવિંદનિઆગદ્યપરમહંસતથાદેશદેશનાહરિજ્ઞાનિસન્નાન્નરાઝનેબેઠિહનિ પછેશ્રીજિમહારાજબોધ્યાજેપ્રથ
ઉત્તરકરો તારેમુક્તાનંદસ્વામિયેપ્રથમપુછુંજેજગવાનનાસ્વરૂપમાંઅસ્વંદુરતિરહેતેનોશોંડપાયછે પછેશ્રીજિમહારા
જબોધ્યાજેનોંડપાયતોચારપ્રકારનોછે તેમાંએકતોજેનાચિત્તનોચોટવાનોસ્વન્નાવહોયતેજ્યાંચોટાડેત્યાંચોટિજા
ય તેજેમપુત્રકલત્રાદિકમાંચોટેછે તેમપરમેશ્વરમાંપણચોટેમાટેએકતોંડપાયછે અનેવિજોંડપાયછેજેઅતિશેશૂ
રવિરપણુંતેશૂરવીરપણુંજેનાહૃદયામાંહોયનેતેનેજોજગવાનવિનાવિજોંડપાયતોપોતેશૂરવિરજ્ઞાનછે માટેતેનાદ
દામાંઅતિશેવિચારઉપજેતેવિચારેકરિનેયાટમાત્રનેટાક્ષિનેઅસ્વંદુરજગવાનનાસ્વરૂપમાંવૃત્તિરાખેછે અનેવિજોંડપા
યતેજ્ઞયછે તેજેનાદદાનેવિષેજનમમૃત્યુનેનરકચોરાશિતેનિવિકંઅતિશેરેતિહોય તેવિકેકરિનેજગવાનનાસ્વરૂપમાં
અસ્વંદુરતિરાખેછે અનેચોથોંડપાયતેવૈરાગ્યછે તેજેપુરુષવૈરાગ્યવાંનહોયતેસાંસ્થશાસનેજ્ઞાનેકરિનેદેહયકિપોતા
નાઆત્માનેજુદીસમઠિનેતેઆત્માવિનાવિજાસર્વમાયિકપદાર્થનેઅસત્યજાંણિનેપછે તેઆત્માનેવિષેપરમાત્માને
ધારિનેતેનુંઅસ્વંદુરવિતવનકરે અનેઅગ્યારઉપાયવિનાતોજેનાઉપર્યજગવાનકૃપાકરેતેનિતોવાતનકેહેવાય પછેતે
વિનાવિજાતોઅનંતઉપાયકરેતોપણજગવાનનેવિષેઅસ્વંદુરતિરહેનહી અનેજગવાનનેવિષેઅસ્વંદુરતિરેવીતોધણું

જારેકામછે તેજેનેઅનેકજન્મનાંસુકૃતઉદયયાંહોયતેનેજગવાનનાસ્વરૂપમાંઅર્ચવંદનરહે છે તેજીજાનેલોકપ્રસંદ
 તિરાસ્વવિમહાદુર્લભછે એવિરિત્યેજગવાનનાસ્વરૂપમાંઅર્ચવંદનતિરાસ્વવાનિવાતકરિનેપછેશ્રીજીમહારાજવોશ્વા
 જેઆસંસારનેવિષેમાયામાયાકેછે તેમાયાનુરુપઅમેજોર્ડક્ષીધુંછે જેજગવાનવીનાબિજેઠેકાંણેજેહેતરહેછેતેજમા
 યાછે અનેઆજિવનેપોતાનોજેદેહનેદેહનાંસગાંસંબંધિનેદેહનુચરણપોશણકરનારોએટલાંનેવિષેતોજેબુપંચવિષય
 માંજીવનેઅતિશેહેતછે તેથકોપણવિશેષહેતછે માટેજેનેદેહનેદેહનાંસગાંસંબંધિનેદેહનાંચરણપોશણકરનારોએમા
 થીસનેહતુટોતેપુરુષજગવાનનીમાયાનેતરિરિત્યોછે અનેજેપુરુષનેજગવાનવિનાબિજામાંથિહેતતુટેછેતેનેજગવાનને
 વિષેહેતયાયછે અનેજ્યારેજગવાનનેવિષેહેતથયુંતારેતેનેજગવાનમાંઅર્ચવંદનરહેછેનેજ્યારેજગવાનમાંઅર્ચવંદન
 તિરહિતારેતેનેબિજુંકાંઈકરવુંરહ્યુંનથીતેતોરૂતાર્યથયોછે ॥ ૧૬૬ ॥ ૧૬૭ ॥ ૧૬૮ ॥ ૧૬૯ ॥
 ॥ સંવત્ ૧૮૮૦ નાત્રાદરવાવદિ ૧ પડવાનેદિવસસ્વામીશ્રીસહજાનંદજીમહારાજશ્રીગઢદામધ્યેદાદાસ્વાચરનાદર
 વારમાંઆયમણેવાચ્યઓરડાનિઓસરિયેવિરાજમાનહતાનેસર્વેશ્વેતવસ્થાધારણકર્યાંહતાંનેપોતાનામુસ્વારવિંદન
 આગલ્યપરમહંસતથાદેશદેશનાહરિજ્ઞાનિસજ્ઞાનરાજનેવેઠિહતિ પછેશ્રીજીમહારાજેપ્રશ્નપુછ્યુંજેગીતામાંકયુંછે
 જેજ્ઞાનિહોયતેપણપોતાનિપ્રકૃતિસરસ્વુંઆચરણકરે અનેશાસ્ત્રેકયોએવોજેનિગ્રહતેનુંજોરવાલેમહિમાટેએસ્વાચ્ચાવિ
 કપ્રકૃતિછેતેશેઉપાયેકરિનેટલે પછેસર્વજેમુનિમંડલતેણેવિચ્ચારિજોયુંપણશ્રીજીમહારાજનાપ્રશ્નનોઉત્તરથાયએ
 જણાંણુંનહિપછેશ્રીજીમહારાજબોલ્યાજેએનોઉત્તરએમછેજેએસ્વચ્ચાવમુકાવ્યાસારુજેસત્પુરુષઉપદેશકરતાહોયતેન

व० मृ०
॥ ४८ ॥

वचननेविषेअतिशेविश्वासहोयअनेउपदेशनाकरनारानिउपस्थसांअलनारानेअतिशेप्रीतिहांय अनेउपदेशनांकर
नारोहोयतेगमेतेटलांदुखविनेकठणवचनकहे तोपणतेनेहितकारिजमानतोजायतोस्वाच्चाविकजेप्रकृतिछे तेपण
नाशयैजायपणएविनाबिजोकोईउपायनथि माटेजेनेपोतानिप्रकृतिटाह्यानिईछाहोयतेनेपरमेश्वरतथासत्पुरुष
तेस्वच्चावटाह्यासारुगमेतेटलातिरस्कारकरेनेगमेतेवांकठणवचनकहे तोपणकोइरित्येदुखाबुंनहिनेकेनारानोगुण
जखेवोएविरित्येवर्त्ततोकोइरित्येनटलेएविप्रकृतिहोयतोयपणतेटलिजायछे ॥ इतिवचनान्तं ॥

॥ ३७ ॥

॥ १७० ॥

॥ संवत् १८८० नाच्चादरवावदि ६ छत्रनेदिवसस्वामिश्रीसहजा

नंदजीमहाराजश्रीगढढामध्येदादाखाचरनादरबारमां उगमणेबाख्यओरडानिओसरियेंढोखियाउपस्थगादितकि
यानंखाविनेविराजमानहतानेसर्वेश्वेतवस्वधारणकस्यांहतां नेपोतानामुखारविंदनिआगद्यपरमहंसतथादेशदेश
नाहरिअक्तनिसच्चाअराईनेबेठिहति पछेश्रीजिमहाराजबोध्यजेसंसारिजीवछेतेनेतोकोईकधनदेनारोमलेकेदिक
रोदेनारोमलेतोत्यांतुरतप्रतितीआवे अनेअगवाननाअक्तहोयतेनेतोअंमंत्रनाटकचेटकमांक्यांइप्रतीतीआवेज
नहिअनेजेहरिअक्तहोयनेअंमंत्रमां प्रतीतीकरेतेसत्संगीहोयतेपणअरधोविमुखजाणवो अनेजेसाचाअगवान
नाअक्तहोयतेपणहोयनहिंजयार्थअगवाननाअक्ततोकारियांणिगाममां मांचोअक्तहतातेसत्संगययामोरमार्गी
नापंथमांहतातोपणनिष्कामिवर्त्तमानमांफेरपड्योनहि अनेपोतेबालब्रह्मचारिरत्याअनेकोईककिमियाबालोपो
तानेघेरआविनेउतस्थोहतोतेणेआंभामांथिरुपुकरिदेखाड्युने पछेएअक्तनेकपुंजेतमेसदावतिछोवाटेतमेआबु

ग० म०
३८

॥ ४८ ॥

टिवताविनेरुपुंकरवाशिखुं पछेएन्नक्तलाकडिहैनंतनेगांमवास्थकादिमुक्यांअनंतनेएमकयुंजंअमारेतोअगवा
 नविनाबिजापदार्थनिईच्छानथि पछेएन्नक्तनेसत्संगथयोतारेअगवाननाएकांतिकन्नक्तथयामाटेजेएकांतिकन्नक्त
 होयतेनेएकतोआत्मनिष्ठाहोयनेबिजोवैराग्यहोयने त्रिजोपोतानोधर्मद्रष्टपणेहोयनेचोथीश्रीकृष्णअगवाननेविषे
 अत्यंतन्नक्तीहोयने तेएकांतिकन्नक्तज्यारेदेहमुक्तेतारेतेनोश्रीकृष्णअगवाननेविषेप्रवेशथायछे अनेजेएकांतिक
 नहोयतेनोतोब्रह्मादिकमांप्रवेशथायछे अथवासंकर्षणादिकनेविषे प्रवेशथायछेपणएकांतिकथयाविनाश्रीकृष्ण
 वासुदेवमांप्रवेशथातो नथितेप्रवेशते एमसमऊवोजेजेमअतिशेखोचीहोयतेनोधनमांप्रवेशथायछे नेजेमअति
 कामिहोयतेनोमनगमतिस्त्रीमांप्रवेशथायछे नेजेमघणिकदोलत्यवालोहोयनेतेवांछियोहोयनेतेनेदिकरोआवेते
 नोदिकरामांप्रवेशथायछे तेमएविरित्येजेनोजीवजेसंघाथेबंधाणोहोयतेनेविषेतेनोप्रवेशजांणवोपणजेमजसमां
 जसमसिजायछे नेअग्निमांअग्निमसिजायछेतेमप्रवेशनथिथातोएतोजेनोजेनेविषेप्रवेशहोयतेनेपोतानाइष्टदेव
 विनाबिजाकोईपदार्थनेविषेहेतउपजेनहिनेएकतेनिजरटनालागिरहेनेतेविनाजीवेतमहादुखनादिवसन्नोगविनेजी
 वेपणमुखनथाय॥ इतिवचनान्तं॥ ३८॥ ॥ १७१॥ ॥ संवत् १८८० नाच्नादरवावदि १० दशमिनेदिवसश्री
 जोमहाराजश्रीगढढामध्येदादास्वाचरनादरबारमांथिघोडियेचढिने श्रीलक्ष्मीवाढीयेपथास्थाहतापछेत्वांओराउ
 पस्थढोडियोढसाविनेतेउपस्थविराजमानथयाहतानेसर्वेश्वेतवस्त्रधारणकस्यांहतांनेपोतानामुखारविंदनिआगदय
 परमहंसतथादेशदेशनाहरिन्नक्तनीसन्नान्नराईनेवेदिहति पछेश्रीजिमहाराजप्रश्नपुछ्यो जेंदेशकायक्रियासंगादि

કેકરિનેપણજેપોવામાંઆવેગુણહાથજેજાચજનહીઆવેજેને જેસ્વાનાવિકગુણહોયતેકહોએમકહિનેશ્રીજીમહારાજ
બોલ્યાજેલ્યો અમેઅમારામાંઆવેસ્વાનાવિકગુણરયાછેતેકહિયેજેએકતોઅમારેએમવરતેછે જેપંચપ્રકારસાવિષય
સંબંધિજેજેપદાર્થછેતેનોદેહેકરિનેમુઠેએટલોજોગયાથ તોપણતેનોમનમાંપાટનથાયતથાસ્વપ્નમાંપણનઆવે ત્યારે
વિજોએમજેબાહિરથિમુઠેએટલિપ્રવૃત્તિમાંરયાહોડયેષણજ્યારેઅંતરદ્રષ્ટિકરિનેપોતનાઆત્મામાંમુજોડયે તોઆજી
વાનાઅંગનિપેદ્યેસર્વવૃત્તિસંકોચાઈનેઆત્મસ્વરૂપનેપામિજાયનેપરમસુખરૂપેવરતાયઅનેત્રિજોએમજેત્રૈતન્યરૂપને
તેજોસચાવુંજેઅગવાનનુઅક્ષરધામછે તેમાંસદાસાકારમૂર્તિઆશ્રીકૃષ્ણવાસુદેવવિરાજમાનછેનેતેસાકારથકા
જસર્વનાકર્તાછે પણનિરાકારથકીતોકાંઈયાતુંનથિએવિરિત્યેસાકારનીદ્રઢપ્રતિતીછે તેકેટલાકવેદાંતનાશ્રયધંબા
બ્યાનેસાંનદ્યાતોપણપ્રતિતીટલિનહિ અનેચોથોએમજેજેકોડબાઈનાઈહોયતેને કોરનુએમમારેજાણ્યામાંઆવે
જેઆતોઉપરથિ દંત્રેકરિનેઅગવાનનીઅક્તિકરેછેપણઆચોઅગવાનનોઅક્તનથિતોતેનેદેખીનેમનરાજિનથાય
નેતેનીસાથેસુવાંણપણનયાયનેજેચરેચરોઅગવાનનોઅક્તહોયતેનેદેખિનેજમનરાજિથાય નેતેસિસાથેજસુવાંણ
થાયએચ્યારગુણઅમારેવિષેસ્વાનાવિકપણરયાછેતેકયાનેહવેતમેસર્વેકહો પછેજેમોટોપરમહંસતથાશ્વેદેરાહરિઅ
કહતાતેમણેજેમાંજેગુણઆવેહોતેકહોદેખાડ્યોપછેશ્રીજીમહારાજબોલ્યાજેજેમોટોહોયતેનેવિષેનિકામરૂપધર્મ
છેતેઅવશ્યજોડ્યેનેવિજિવાત્તમાતોકાંઈકકાચપહોયતોચાલે પણનિતોદૃઢતાઅતિશોજોડ્યેકેમજેએમોટોહોયતે
નિસારપ્યેસર્વનિસારવ્યકેવાયએવિરિત્યેવારતાકરિનેપાછાદાદાસ્વાકરનાદસ્વાર્માંધધારિનેસંધ્યાઅરજિસાશાયણ

धુમ્પસ્તુતિકરિનેપછેसर्वेसाधुतथाहरिन्नक्तनिसन्नाथइ पछेश्रीजिमहाराजेमोटेरामोटेसपरमहंसनेपुछुंजेअमंपं
 चमस्कंधतयादशमस्कंधनुअतिशेप्रतिपादनकरुंछे मोटेएवेग्रंथनुंजेरहस्यतेजेसतमनेसमऊयामांआव्युंहोयतेक
 होतारिनेसर्वेपरमहंसेपोतपोतानीसमऊएयप्रमाणेजेमजणांणुंतेमकहिदेखाइवुं पछेश्रीजिमहाराजबोल्याजे
 ह्योहवेअमेएवेग्रंथनुंरहस्यकहीयेजेरहस्यतेशुंतोगमेएवोशाखीहोयपुराणीहोय अतिशंबुद्धिवालोहोयतेपणसांज
 सिनेतेवत्तनिनिश्चेसत्यमानेनेहापाडेपणतेनेकोईरित्येसंशयनरहेजेएवात्ताएमनहीहोयएविरित्येजेकहिदेखाइवुं ते
 नुनामरहस्यकहेवाय अनेएवेग्रंथमांदशमस्कंधनुतोएरहस्यछे जेउपनिषदवेदांतनेश्रुतिस्मृतितेमांजेनेब्रह्मकत्याछे
 ज्योतिस्वरूपक्याछेज्ञानरूपक्याछेतत्त्वक्याछेसूक्ष्मक्याछेनेनिरंजनक्षेत्रज्ञसर्वकारणपरब्रह्मपुरुषोत्तमवासुदेव
 विष्णुनारायणनिर्गुणएवेएवेनामेकरिनेजेनेपरोक्षपणेक्याछे तेतेआप्रत्यक्षवसुदेवनापुत्रश्रीकृष्णवासुदेवछेएवि
 रित्येज्यांज्यांस्तुतिजागछे त्यांत्यांएवाएवास्तुतिनाशब्दनेखेइनेप्रत्यक्षश्रीकृष्णन्नगवाननेजक्याछेपणश्रीकृष्णन्नग
 वानथोअधिककांइनयिकत्युं तथासर्वजगतनीउत्पत्तिस्थितिप्रलयनाकत्तातेपणश्रीकृष्णन्नगवानजछेएमकत्युंछे
 अनेपंचमस्कंधनेविषेतोएश्रीकृष्णन्नगवाननुंमाहात्म्यकत्युंछे तथाएश्रीकृष्णन्नगवानजेतेआजगतनिस्थितिनेअ
 र्थेनेपोतानान्नक्तजननेसुखआपवानेअर्थेअनेकप्रकारनिमूर्तियुंनेधारिनेखंडखंडप्रत्येख्याछे एमकत्युंछेअनेपोते
 कांधिएविजेमर्यादाउंतेनेविषेजेरहेतेअतिशेमोह्यपनेपांमेनेजेनरहेतेमोहोय तोपणपोतानिस्थितिथकिपडीजाय
 अनेजेसाधारणजीवहोयनेतेमर्यादानेखोपेतोतेनेअधोगतिथायछे एमकत्युंछेअनेएजजेश्रीकृष्णवासुदेवतेणेवसु

દેવદેવકાને પ્રત્યક્ષચતુર્નુજરૂપે અદ્વિતવાલ્મીકીદર્શનદિધું અનાદિવાસુદેવરૂપ છે અને શ્રીકૃષ્ણજગવાનધર્મઅર્થ
કામને વિષે વર્ત્યા છે તે ધર્મઅર્થકામસારુજેજે જગવાને ચરિત્રકર્યાતેનું જેગાંન કરે અથવા શ્રવણ કરે તે સર્વે જીવ સર્વે
પાપ થકિ મુકાઈને પરમ પદને પામે છે અને એવાસુદેવજગવાનના જન્મકર્મને મૂર્તિ એ સર્વે દીવ્યસ્વરૂપ છે અને એજેવાસુદે
વશ્રીકૃષ્ણ તેજ સર્વોપરિ છે એવિરિત્યે એ ગ્રંથનું રહસ્ય છે અને જે શુકજી જેવા બ્રહ્મસ્થિતિને પામ્યા હોય તેને પણ શ્રીકૃષ્ણ પ
રબ્રહ્મની ઉપાસના નિત્ય કરવીને દશમાંકત્યાંજે શ્રીકૃષ્ણજગવાનનાં ચરિત્રતે શુકજી જેવાને પણ ગાવવાંને સાંજલ
વાંતે શુકજીએ જ કહ્યું છે જે પરિનિષ્ઠિતો પિતૈર્ગુણ્યે ઉત્તમશ્લોકલીલયા ॥ ગૃહીતચેતારાજર્ષે આસ્થાનં ચ દધીતવાન્ ॥
૧૧ ॥ અને એવાજેવાસુદેવજગવાન તેના આકારને વિષે દૃઢપ્રતિતીરાં રાખવી અને જો જગવાનના આકારને વિષે દૃઢપ્ર
તિતી હશે ને કદાચિત એ જીવ કાંઈક પાપ કરશે તો પણ એનો ઉદ્ધાર થાશે કેમ જે પાપ કરે તેનું તો પ્રાયશ્ચિત્ત કહ્યું છે પણ જ
ગવાનને જે નિરાકાર સમઠે તો પંચમહાપાપ કરતાં પણ અતિ મોટું પાપ છે એ પાપનું કોઈ પ્રાયશ્ચિત્ત નથી અને જગવાનને
સાકારજાણીને નીજારાં રાખી હોય ને કદાચિત તે થિકોઈક પાપ થયું હોય તો એનો શો જાર છે એ પાપ તો જગવાનને પ્રતાપે ક
રિને સર્વે બલિ જાશે ને એનો જીવ જગવાનને પામશે માટે જગવાનના આકારને વીષે દૃઢપ્રતિતીરાં રાખિને એ નિદૃઢ ઉપાસના
કરવિ એમ અમે તમને સર્વેને કહિયે છું હોય તે આવા ત્તાને સર્વે દૃઢ કરિને રાખજો એવિરિત્યે શ્રીજિમહારાજ સર્વેને શિક્ષાવ
ચન કહિને જો જવ કરવા સારુ પધાર્યા ॥ ૩૯ ॥

૧૨ ॥ ૧૧ ॥ સંવત્ ૧૮૮૦ ના આસો વદિ ૩ ત્રિજને દિવસ શ્રીજિમહારાજ શ્રીગદ્ગદામધ્યે દાદાસ્વાચરના દરબારમાં પો

તાના ઉતારાને વિષે વિરાજમાન હતા પછે જ્ઞાન કરિનેને શ્વેતવસ્ત્રનુધારણ કરિને પોતાના આસન ઉપરથી વિરાજમાન થયાને પોતાનું દેવાર્ચનાદિક જે નિત્ય કર્મ તેને કરિને ઉત્તરાંદે મુખે શ્રીકૃષ્ણ જગવાનને સાષ્ટાંગ દંડવત પ્રણામ કરતા હવા તે પ્રતિદિન જેટલા દંડવત પ્રણામ કરતા તે થિતે દિવસે તો પોતે એક દંડવત પ્રણામ અધિક કર્યો તેને જોઈને શુક મુનિયે પુછ્યું જો હે મહારાજ આજ તમે એક પ્રણામ અધિક કેમ કર્યો તારે શ્રીજી મહારાજ બોલ્યા જે નિત્ય પ્રત્યે તો અમે શ્રીકૃષ્ણ જગવાનને નમસ્કાર કરિને એમ કે તાજે હે મહારાજ આ દેહાદિકને વિષે અહં મમત્વ હોય તેને તમે દાલજ્યો અને આજ તો અમે એવો વિચાર થયો જે જગવાનના જ્ઞાનનો મને વચને દેહે કરિને જે કાંઈ કાંઈ અજાણે દ્રોહ થઈ આવે તેને કરિને જેવું આજીવનું દુઃસ્વથાય છે તેવું બિજે કોઈ પાપે કરિને થાતુ નથિ માટે જાણે અજાણે મને વચને દેહે કરિને જે કાંઈ જગવાનના જ્ઞાનનો દ્રોહ થઈ આવ્યો હોય તેનો દોષ નિવારણ કરાવ્યા સારું એક પ્રણામ અધિક કર્યો અને અમે તો એમ જાણ્યું છે જે જગવાનના જ્ઞાનનો દ્રોહ કરિને જેવું આજીવનું દુઃસ્વથાય છે ને જીવને કષ્ટ થાય છે તેવું કોઈ પાપે કરિને નથિ થાતું અને જગવાનના જ્ઞાનનો મને વચને દેહે કરિને જે સેવા થઈ આવે તેને કરિને જેવું આજીવનું દુઃસ્વથાય છે ને જીવને સુસ્વથાય છે તેવું બિજે કોઈ સાધને કરિને નથિ થાતું અને જગવાનના જ્ઞાનનો જો દ્રોહ થાય છે તેણી જ્ઞાનમાન ઇર્ષ્યાને ક્રોધે ચારે કરીને થાય છે અને જગવાનના જ્ઞાનનું જે સનમાન થાય છે તે જો માં એ ચારવાં નાં નહોય તે થિયાય છે માટે જેને આ દેહે કરીને પરમ સુખિયા થાવું હોય તેને દેહ મુક્ત્યા કેડે પળ પરમ સુખિયા થાવું હોય તેને જગવાનના જ્ઞાનનો મને વચને દેહે કરીને દ્રોહ ન કરવો અને જો જગવાનના જ્ઞાનનો કાંઈ કાંઈ દ્રોહ થઈ જાય તો તે નિવચને કરિને પ્રાર્થના કરવિને મને કરિને મેં

व० मृ०
॥५१॥

ग० म०
४१

हेकरीने तेनेदंडवतप्रणामकरवानेफरिनेद्रोहनथायएविरित्येवरत्यानाआदरकरवा पणएकवारद्रोहकरिनेदंडवत
प्रणामकस्थानेवलिफरी द्रोहकरीनेदंडवतप्रणामकरवाएविरित्येवर्त्तवुनहि अनेआवार्त्तादाडिसांनरतिरहेतेसारुं
आजथिसर्वेसंततथासर्वेहरिभक्तमात्रएवोनियमराखज्यो जेभगवाननिपूजाकरीनेपोतानानित्यनियमनाजेदंड
वतप्रणामहायतेकरवानेते पछेवधादिवसमांजेकांइजांणेअजांणेमनेवचनेदेहेकरीने भगवाननाभक्तनोद्रोहथ
योहोयतेनुं निवारणकराववासारुंएकदंडवतप्रणामनित्येकरवाएमअमारिआज्ञाछे तेनेसर्वेपाखज्यो ॥ ॥ इति
वचनामृतं ॥ ॥ ५१ ॥ ॥ १७३ ॥ ॥ संवत् १८८० ना कार्तिकवदि ११
एकादशनेदिवसस्वामीश्रीसहजानंदजिमहाराजश्रीगढडामध्ये दादाखाचरनादरवारमांआथमणेबाख्यओरडा
निओसरिपेहोदियाउमयविराजमानहता अनेसर्वेश्वेतवस्वधारणकर्यांहतानेकंठनेविषे पिळापुष्पनाहारपेस्थाह
ता नेपायनेविषेपिळापुष्पनादोराखोशाहता अनेपोतानामुखारविंदनिआगद्यमुनि तथादेशदेशनाहरिभक्तनि
सभ्याभसइनेवेठिहति पछेश्रीजिमहाराजकृपाकरीनेपोतानाभक्तजननेउपदेशकरताथकाबोदयाजे जेनेपरमेश्व
रभजवाहोयतेने भगवाननीअथवाभगवाननाभक्तनीसेवाचाकरिमळे तारेपोतानुंमोहुंआग्यमानितेतेसेवाक
रवीतेपणभगवाननीप्रसन्नतानेअर्थनेपोतानाकड्याणनेअर्थभक्तियेकरीनेजकरवि पणकोइकवखांणेतसारुंन
करवी अनेजीवनोतोएवोस्वभावछेजेजेमांपोतानेमानजडेतेजकरवुंसारुंलागे पणमांनविनाएकलितोभगवान
निभक्तिकरविपणसारिलागेनहि अनेजेमस्वानहोयतेसुकाहाड्यकाने एकांतलेइजइनेकरडेपछे तेणेकरीनेपोतानुं

॥५१॥

મોઢુંછોલાયતંતંહાઢ્યકુંહોહિયાલુંથાય તેનંચાટિનેરાજિથાયછે પણમૂર્ખએમનથિજાણતાં જંમારાજમોઢાનુંઢોહિ
છે તેમાંહુસ્વાદમાનુઢું તેમજગવાનનોજ્ઞકહોયતોપણમાંનરૂપિહાઢ્યકાનેમુકિસકતોનથિ અનેજેજેસાધનકરે
છે તેમાનેવશથડેનેકરેછે પણકેવલજગવાનનિજ્ઞકિજાણિનેજગવાનાંપ્રસન્નતાનેઅર્થેકરતાંનથિઅનેજગ
વાનનિજ્ઞકિકરેછે તેમાંપણમાનનોસ્વાદઆવેછે તારેકરેછેપણકેવલજગવાનનીપ્રસન્નતાનેઅર્થેનથિકરતો અને
માત્રવિનાકેવલજગવાનનીપ્રસન્નતાનેઅર્થેજગવાનનીજ્ઞકિતોરતનજી તથામિયાંજીજેવાકોઈકજકરતાહશે પ
ણસર્વેથિતોમાનનોસ્વાદમુકિસકાતોનથી પછેતેઉપસ્યમુક્તાનંદસ્વામિયેતુલસિદાસનિસાલિકહીજે ॥ કનકતજ્યો
કામનિતજ્યોતજ્યોધાતુકાસંગ ॥ તુલસિલધુન્નોજનકરિજિવેમાનકેરંગ ॥ ૭ ॥ એસાલિનેસાંજનિનેશ્રીજિમહારા
જબોહ્યાજેજેવોજીવનેમાંનમાંથીસ્વાદઆવેછે તેવોતોકોઈપદાર્થમાંથીઆવતોનથી મોઢમાનનેતર્જાનેજેજગવા
નનેજજેતેનેતોસર્વેહરિજ્ઞકમાંઅતિશેમોઢોજાણવો ॥ ॥ ઇતિવચનામૃતમ્ ॥ ॥ ૪૭ ॥

॥ ૭ ૭૪ ॥ ॥ સંવત્ ૧૮૮૦ નામાગશરવદિ ૧૨ દ્વાદશીને દિવસસ્વામીશ્રીસહજાનંદજીમહારાજશ્રીગઢઢા
મધ્યેદાદાસ્વાચરનાદરબારમાં ઉગમણેવાલ્ય ઓરડાનીઓસરિયેવિરાજમાનહતા અનેસર્વેશ્વેતવલ્લધારણકસ્યાંહતી
અનેપોતાનામુલ્કારવિંદનિઆગલ્યમુની તથાદેશદેશનાહરિજ્ઞકનિ સન્નાજરાઈનેબેઠિહતિ પછેજગવદાનંદસ્વામિ
યેશ્રીજિમહારાજનેપ્રશ્નપુછ્યું જેમહારાજજગવાનનાએકએકરાંમનેવિષે અનંતકોટિબ્રહ્માંડરત્યાંછે તેકંઈરિત્યેરત્યાં
છેઅનેબ્રહ્માંડમાંકિયંકિયંઠેકાંણેજગવાનનાઅવતારથાયછે પછેશ્રીજિમહારાજબોહ્યાજે પુરુષોત્તમજગવાનનુંજે

અક્ષરધામતેનાવેન્નદહે એકસગુણપણનેવીજુંનિર્ગુણપણું અનેપુરુષોત્તમનારાયણછેતેનેતોસગુણનકેવાયને નિર્ગુણ
પણનકેવાય નેસગુણનિર્ગુણન્નદતોઅક્ષરનેવિશેછે તેઅક્ષરનિર્ગુણપણેતોઅણુંથકીપણઅતીસુક્ષ્મસ્વરૂપેછે અને
સગુણસ્વરૂપેતોજેટલુંમોટુંપદાર્થકેવાયતેયકિપણઅતિશેમોટુંછે તેઅક્ષરનાએકએકરોમનેવિષેઅણુનિપેઠેઅનંતકો
ટિબ્રહ્માંડરયાંછે તેકાંઈબ્રહ્માંડઅક્ષરનેવિષેનાનાંથૈજાતાંનથાંતોઅષ્ટાવરણેસહવર્તમાનહોયપણઅક્ષરનિઅતિશેમો
ટ્યપછે તેઆગદ્યબ્રહ્માંડઅતિશેનાનાંદેવાયછે જેમગિરનારપર્વતછેતેમેરુઆગદ્યઅતિશેનાનાંદેવાયઅનેલોકા
લોકપર્વતની આગદ્યમેરુપર્વતઅતિશેનાનાંદેવાયતેમબ્રહ્માંડતોઆવડાંનેઆવડાંહોયપણઅક્ષરનિઅતિશેમોટ્ય
પછે તેનિઆગદ્યઅતિનાનાંદેવાયછે માટેઅણુંસરલાંકેવાયછે અનેઅક્ષરબ્રહ્મતોજેમસૂર્યનુંમંડલછે તેમછેતેસૂર્ય
જ્યારેમાથેઆવેતારેસૂર્યનેજોગેકરીનેદશેદિશુકલ્પાયછે તેમઅક્ષરધામછે અનેતેઅક્ષરનેઉપરહેઠેનેજ્યારેપડલેસ
ર્વદિશુંમાંબ્રહ્માંડનિકોટિયુંછે અનેજગવાનજેપુરુષોત્તમતેતોઅક્ષરધામનેવિષેસદાય વિરાજમાનરહેછે નેતેસત્ત્વસં
કલ્પછે નેઅક્ષરધામનેવિષેરયાથકાજજેજેબ્રહ્માંડમાંજેજેરૂપપ્રકાશ્યાંજોઈયેતેવાતેવારૂપનેપ્રકાશકરેછે જેમ
શ્રીકૃષ્ણજગવાનેરાસક્રિડાકરિતારેપોતેએકહતાતેજેટલિગોપાંગનાંહતિતેટલારૂપેથયા તેમજપુરુષોત્તમજગવાન
બ્રહ્માંડબ્રહ્માંડપ્રત્યેજ્યાંજેવુંરૂપપ્રકાશ્યુજોઈયેત્યાંતેવારૂપનેઅક્ષરધામમાંરયાથકાપ્રકાશેછે અનેપોતેતોસદાયઅક્ષ
રધામમારિછેઅનેજ્યાંએપુરુષોત્તમનિમુર્તિછે ત્યાંજઅક્ષરધામનુંમધ્યછે ॥ ॥ ૬૨ ॥ ॥ ૧૭૫ ॥
॥ સંવત્ ૧૮૮૦ નાપોષશુદ્ધિ ૪ ચૌથ્યનેદિવસસ્વામિશ્રીસહજાનંદજીમહારાજશ્રીગઢડામધ્યેદાદાલાચરનાદરવા

रमां अजां ध्यावा सिने घेरगादित कियउपस्थ विराजमान हता अने सर्वेश्वेत वस्त्रधारण कस्यां हतां नेपोताना मुखारविं
 दनि आगद्य मुनितथा देशदेशना हरिचक्रनिसञ्चाञ्चराइने बेठिहति अने प्रेमानंद स्वामिसरां दोलेइने किर्तन गावता
 हता पछे श्रीजिमहाराज बोल्या जे ह्यो प्रश्न उत्तर करिये एम कहिने श्रीजिमहाराज पुछ्युं जे जे नगवाननो चक्रगुणाती
 त होयने केवल सत्तारूपे वर्ततो होयने तेने विषे वैराग्य रूप जे सत्वगुण अने विषयमां प्रीतिरूप जे रजोगुण अने मुदृषणी
 रूप जे तमोगुण एत्र एये गुणनाचावतो न होय अने ते तो केवल उत्थाने रहित शुन्य समता धरि रहे ने सुषुप्ति जे विअवस्था
 वर्तते ए विरित्ये सत्तारूपे रयोजे निर्गुण चक्रतेने नगवानने विषे प्रीति होय केन होय ए प्रश्न पछे मुक्तानंद स्वामिये कयुं
 जे जे सत्तारूपे वर्ततेने नगवानने विषे तो प्रीति होय तारे श्रीजिमहाराज पुछ्युं जे सत्तारूपे रयोजे ए चक्रतेने नगवा
 नने विषे प्रीति छे ते आत्माने सजाति छे के विजाति छे पछे मुक्तानंद स्वामिये कयुं जे प्रीति तो आत्माने सजाति छे पछे श्री
 जिमहाराज बोल्या जे मधवाचार्य निंबार्कने वल्लभाचार्य एमण आत्मारूपे रइने जे नगवानने विषे प्रीति कर विप्र
 तिने ब्रह्मस्वरूप कहि छे माटे गुणातीत थैने जे नगवानने विषे प्रीति करे छे एज ब्रह्मनुस्वरूप छे एम मांटा मोटा आचार्यनां
 सिद्धांत छे ॥ इति वचनामृतं ॥ ४३ ॥ ॥ १७६ ॥ ॥ संवत् १८८० नापोष शुदि ८ अष्टमीने दिवस स्वा
 मि श्री सहजानंद जिमहाराज श्री गढडामध्ये दादाखाचरनादरबारमां उगमण बास्य ओरडानि आंसरिये विराजमान
 हता अने सर्वेश्वेत वस्त्रधारण कस्यां हतां नेपोताना मुखारविंद नि आगद्य मुनितथा देशदेशना हरिचक्रनिसञ्चाञ्चराइ
 ने बेठिहति पछे श्रीजिमहाराज मुक्तानंद स्वामिने पुछ्युं जे ज्यारे कोइ कहि चक्रनो अवगुण आवेतारे मारे जे टलाते मां

दोषसुखताहोयएटलानेएटलासुकेकेकाइवधुसुके पछेमुक्तानंदस्वामिबोल्याजेअटकलेतोएमजणायछे जेमोरेसु
 कताएटलानेएटलासुकेछे पछेश्रीजिमहाराजबोल्याजे एवातमांतमारिनजरपडिनहिएटलानेएटलाअवगुणसुख
 ताहोयतोअवगुणआव्यो एमकेमकेवायमाटेएतोचुंडादेशकादक्रियासंगआदिकनेजोगेकरिने बुद्धिपलटाइनेबि
 जिरित्यनिजथईजायछे तेणेकरिनेअवगुणवधुसुकेछेतारेएमजांणवुंजेबुद्धिनेविषेचुंडादेशकादक्रियादिकनुदुषणद्या
 मुंछे अनेअमेतोएमजांणियेछईयेजेनेपुर्वेमोटापुरुषनोसंगहशे अथवाअगवाननुदर्शनथयुहशेतेनेतोपोताना
 जअवगुणआसेपणबिजाहरिअक्तनाअवगुणआसेजनहिनेएवांजेनांदक्षणहोयतेनेदेवीजिवजांणवो अनेजेआ
 सुरीजीवहोयतेनेतोपोतामांएकेअवगुणआसेनहिअनेबिजाजेहरिअक्तहोयतेनेविषेजकेवलअवगुणआसे एवि
 जेनिबुद्धिहोयतेनेआसुरिजीवजांणवो नेतेआसुरिजीवसत्संगिमांरयोहोयअथवासंतनामंडलमांरयोहोयपणजे
 वाकादनेमीरावणनेराहुहतातेसरखोरहेपणएनेसंतनोसंगलागेनहिमाटेपाकोहरिअक्तहोयतेनेपोतानाजअवगुण
 सुकेपणबिजाहरिअक्तनादोषनेतोदेखेजनहि॥ ॥इतिवचनान्त॥४४॥ ॥१७७॥ संवत् १८८०
 नापोषवदि १ पडवानेदिवसस्वामिश्रीसहजानंदजीमहाराजश्रीगढडामध्ये दादाखाचरनादरबारमांउगमलेथा
 स्थओरडानिओसरियेविराजमानहताअनेसर्वेश्वेतवलधारणकर्याहतां अनेपोतानामुस्वारविंदनिआगद्यमुनि
 तथादेशदेशनाहरिअक्तनिसचाचराईनेबेठिहति पछेश्रीजिमहाराजबोल्याजेतमेसर्वेमुनिमंडलतथाब्रह्मचारित
 थाग्रहस्यसत्संगी तथापादातथाअयोध्यावासिएतमेसर्वेमाराकेवाओछोतेजोहुंखटकोराखिनेतमनेवत्तावुंनहिं

अनेतमेकांङ्कगाफलपणेवर्त्तोतेअमथकिदेखायनहिंमाटेजेजेमाराकेवांणाछो तेमांमारएकतलमात्रकसररेवादे
विनयिमाटेतमेपणसुधासावधानरेज्योजो जरायगाफलाइराखशांतोतमारोपगटकशेनहिं अनेमारेतोजेतमेजग
वाननाजक्तछोतेनाह्ददामांकोइजात्यनिवासनातथाकोइजात्यनोअजोग्यस्वभावतेरेवादेवोनथि अनेमायानात्र
एयगुणदशइंद्रियुंदशप्राणचारअंतःकरणपंचभूतपंचविषयने चौदइंद्रियोनादेवताएमांथिकोइनोसंगरेवादेवोन
थिएसर्वेमाइकउपाधियकिरहितसत्तामात्रएवोजेआत्मातेरुपेथैनेजगवाननिजक्तिकरांएवासर्वेनेकरवाछे पण
कोइजात्यवोमायानोगुणरेवादेवोनथि अनेआजन्ममांसर्वकसरनटक्षितांबदरिकाश्रममांजैनेतपकरिनेसमग्रवा
सनाबासिजस्मकरविछे तथाश्वेतपद्विपमांजैनेनिरन्नमुक्तज्ज्ञातपकरिनेसमग्रवासनाबासिनेजस्मकरिनांखवि
छे पणजगवानविनाविजाकोइपदार्थमांप्रीतीरहेएवुरेवादेवुंनथिमाटेसर्वेहरिजक्ततथासर्वेमुनिमंडलसावधानरे
ज्योएटखिवार्त्ताकरिनेश्रीजीमहाराजपोतानाउतारामांपधार्या पछेतेजदिवससायंकाखेवखिसज्जाकरिनेविशज
मानथयापछेआर्त्तिथइरहितारे श्रीजीमहाराजबोल्याजेसात्विकिकर्मकरिनेदेवलोकांजायछे अनेराजसिकर्म
करिनेमध्यलोकांजायछे नेतामसिकर्मकरिनेअधोगतिनेपामेछेतेमांकोइएमआशंकाकरेजेराजसिकर्मेकरि
नेमनुष्यलोकांजायछे तारेतोसर्वमनुष्यनेसुखदुखसरखुंजाइयेतोएनोउत्तरएमछे जेएकरजांगुणछेतेनादेश
कासादिकनेजोगेकरिनेअनंतप्रकारनाज्दथायछे माटेराजसीकर्मनाएकसरखोनिरधाररेतोनथिएताजेवांदेशका
लसंगनेक्रियानोजोगआवेतेवुंकर्मथायछे तेमांपणजेजगवाननाजक्तसंतअनेजगवाननाअवतारतेकुराजीथा

य एवंकाइककर्मयैजाष तांआनेआदेहेमृत्यलोकमांजमपुरिनाजेवुंदुखन्नोगवे अनेन्नगवाननेन्नगवाननाचक्र
 राजीथाय एवंकर्मकरेतोआनेआदेहेपरमपदपांम्याजेवुंसुखन्नोगवे अनेन्नगवाननेन्नगवाननासंतनेकुराजीकरे
 नेतेणेजोस्वर्गमांगयाजेवुंकर्मकरुं होयतोपणतेनोनाशथैजायनेनरकमांपडवुंपडे अनेन्नगवाननेन्नगवाननासंत
 राजीथाय एवंकर्मकरुं होयनेतेनेजोनरकमांजावानुप्रारब्धहोयतोपणतेचुंडाकर्मनोनाशथैजायनेपरमपदनेपां
 में माटेजेसमकुहोयतेनेतोन्नगवाननेन्नगवाननाचक्रराजिथायतेमजवर्त्तवुं अनेपोतानासंबंधिजेमाणसहोयते
 नेपणएमउपदेशकरवो जेन्नगवाननेन्नगवाननासंतजेजेप्रकारेआपणिउपस्थराजिथायनेकृपाकरेतेमजआपणे
 वर्त्तवुं अनेन्नगवाननेन्नगवाननासंतनेअग्निजेज्यारेराजीकस्याहशे तारेअग्निनेएवोप्रकाशप्राप्तथयोछे अनेसूर्य
 चंद्रादिकजेप्रकाशमानछे तेणेपणन्नगवाननेन्नगवाननासंतनेशुचकर्मकरिनेराजिकस्याहशे तारेएवाप्रकाशनेपां
 म्याछेअनेदेवलोकमृत्यलोकनेविषेजेजेसुखियाछे तेसर्वेन्नगवाननेन्नगवाननासंतनेराजिकस्याहशेतेप्रतापेकरिने
 सुखियाछेमाटेजेपोतानाआत्मानुरुंडुंथावानेइछेतेनेतोसद्व्यथनेविषेकयाजेसधर्मतेनेविषेरहिनेन्नगवाननेन्नगवान
 नांसंतराजिथायएजउपायकरवो ॥इतिवचनान्त॥४५॥ ॥१७८॥ संवत्१८८० नापोषवदि११एकादशीनेदिव
 संस्वामिश्रीसहजानंदजीमहाराजश्रीगढढामध्येदादास्वाचरनादरबारमां आथमणेबास्यआोरडानिआोसरियेविरा
 जमानहतानेसर्वेश्वेतवस्त्रधारणकर्यांहतानेपिदिछिंट्यानिरजाइआोढिहति नेपोतानामुखारविंदनिआगह्यमुनित
 थादेशदेशनाहरिन्नक्तनिसन्नाचराइनेवेढिहति नेळांऊमृदंगद्वैनेसंतकिर्त्तनगावताहतापछेकिर्त्तनगाइरयातारेश्री

014811

જીમહારાજબોધ્યાજે આસંસારનેવિષેજેસતપુરુષહોયતેનેતોકોઈકજીવનેલૌકિકપદાર્થનિહાંણયટદ્વિથાતીદેલ્લિને
 તેનિકોરનોહર્ષશોકથાયનહિં અનેજ્યારેકોઈકનુંમનનગવાનનામાર્ગમાંથિપાછુંપડે તારેસ્વરસ્વરોથાયછે કાંજેયો
 ઢાકકાલજીવવુંનેનોપરલોકથગડશે માટેએનેમોટિહાંણયથાયછે અનેનગવાનનાજેઅવતારપૃથ્વિનેવિષેથાયછે
 તેધર્મનાસ્થાપનનેઅર્થેથાયછે તેકેવલ્લવર્ણશ્રમનાધર્મસ્થાપનકરવાનેઅર્થેજનથિથાતા કેમજેવર્ણશ્રમનાધર્મ
 તોસમર્પિઆદિકજેપ્રવૃત્તિધર્મનાઆચારજ્યછેતેપણસ્થાપનકરેછે માટેએટલાસારુજનગવાનનાઅવતારનથિથા
 તા નગવાનનાઅવતારતોપોતાનાएकांतिकनक्तनाजेधर्मतेनेप्रवर्त्ताववानेअर्थेथાયछे અનેवल्लिजेएकांतिकनक्त
 छे तेनेदेहेकरिनेमरवુંएमरणनथि एनेतोएकांतिकनाधर्ममांथिपडिजवायएजमरणछे तेज्यारेनगवानकेनगवा
 ननासंततेनोहइयामांअन्नावआव्यो तारेएनक्तएकांतिकनाधर्ममांथिपड्योजांणवो અનેतेजोक्रोधेकरिनेपड्यो
 होयतोतेनेसर्पनोदेहआव्योजाणवो અનેकामेकरिनेपड्योहोयतोयक्षराक्षसनोअवतारआव्योजांणवो माटेजे
 एकांतिकनाधर्ममांथिपडिनेएवादेहनेपाम्याछे नेजोतेधर्मवालाहोयअथवातपस्वीहोयतोपणतेधर्मेकरिनेतथातपे
 करिनेदेवलोकमांजाय पणजेणेनगवाननोनेनगवाननासंतनोअन्नावलिधो तेतोनगवाननाधामनेतोनजपां
 मे અનેवल्लिजेपंचमहापापेजुक्तहोयनेतेनेजोनगवाननेनगवाननासंतनेविषेअवगुणनआव्योहोयतोएनांपापना
 शयइजाय नेएनोनगवाननाधाममांनिवासथाय माटेपंचमहापापथकिपणनगवाननेनगवाननानक्तनोअव
 गुणलेवोएमोटुंपापछे ॥ इतिवचनान्तं ॥ ॥४६॥ ॥१७९॥ ॥संवत् १८८० ना

माहावदि १० दशमिनेदिवसस्वामिश्रीसहजानंदजीमहाराजश्रीगढडामध्येदादाखाचरनादरवारमांउगमणेवास्त्य
ओरडानिओसरियेविराजमानहता अनेसर्वेश्वंतवस्त्रधारणकर्याहतां अनेपिछिछित्यनिरजाइओढिहतिनेपोता
नामुखारविंदनिआगव्यमुनितथादेशदेशनाहरिन्नक्तनिसञ्चाञ्चराइनेवेठिहति पछेश्रीजिमहाराजबोढ्याजेजेसंत
निपासेच्यारसाधुरहेताहोयतेनेजोमनदेइनेमाणसाइयेराखतांआवडतुंहोयतोतेनिपासेसाधुराजिपेरहे अनेजेनेसा
धुनेराखतांआवडेनहि तेनिपासेसाधुरहेपणनहि अनेजेसाधुनेमोक्षनाखपहोयतेनेतांजेमदुखवियेनेविषयनुखंड
नकरियेतेमअतिराजिथायजेमआमुक्तानंदस्वामिनेक्षयरोगथयोछेतेदहिंदुधगव्युंचिकणुंकांईखावादेतोनथि तेम
जेसमकुहोयतेनेएमजणायजेआरोगेसारु सारुखावापिवानुंसर्वेखंडनकरिनांख्युं माटेआतांक्षयरोगरूपेजांणियें
कोइकमोटासंतनासमागमथयो होयनेशुंएमजासेछे शामाटेजेशिअनेउदरएबेनेविषेजेजीवनेआसक्तिछे एजअ
सतपुरुषपणुंछेतेक्षयरोगएबेयप्रकारनिखोव्यनेकाढेएवोछे तेमएरांगनिपेठेजेसतपुरुषहोयतेविषयनुखंडनकरता
होय तारेमुमुक्षुहोयतेनेतेमांदुखाइजावुंनहि अनेजेखाधापिधानिलाख्येकेदुगडानिलाख्ये अथवापोतानेम
नगमतापदार्थनिलाख्येकोइमोटेरासंतजेगोरहेतोहोयतेनेतोसाधुजनजांणवो तेनेतोखबाडजांणवोनेकुतराजे
बोजांणवोनेएवोमलिनआशयवालोहोयतेअंत्येजातांविमुखथाय अनेवसिसंतनेकोइसारुपदार्थआपेतेमांजेइ
षांकरेनथाजेपंचविषयनोलाखचिहोय एबेतोपंचमहापापिथीपणअतिजुंढाछे माटेजेसमकुहोयतेनेसंतनासमा
गममांसहिनेआवोमलिनआशयअंतरमांराख्योनजांईये केमजेआसजातोजेविवदरिकाश्रममांतथाश्वेतद्वीपमां

होयतेविछे तेमांवेसिनेज्यारेमखिनवासनानटलि तारेविजुंटादयानुठेकांणुंक्क्यांमलशे अनेपंचविषयछेतेतोपूर्वेदेव
मनुष्यादिकनेविषेअनंतदेहेकरिनेआपणाजीवेन्नोगव्याछे तोपणहजीलगणएविषयनित्तीथइनथितोहवेन्नगवा
ननान्नक्तथइनेवर्षकेवर्षकेपाचवर्षविषयन्नोगविनेपुण्णथवाशेनहिं जेमपातालसुधिपृथवीफाटिहोयतेनेपांणीये
करिनेन्नरवामांडियेतेक्कारेयन्नरायनहिंतेमइंद्रियुंछेतेनेक्कारेयविषयथकिट्ठसिथइनथि नेथाशेपणनहिं माटेहवेतो
विषयनिआसक्तिनेत्यागकरिनेअनेसाधुजेमवढिनेकेहेतेमगुणदेवोपणअवगुणदेवोनहि तेमुक्तानंदस्वामिनाकी
र्त्तनमांकयुंछेजे ॥सुखिउपस्यशयनकरावेतोयसाधुनेसंगरहियेरे॥ माटेआवांअवसरपांमिनेतोअशुन्नवासनाटाखि
नेजमरवुं पणअशुन्नवासनासोतांमरवुंनहि अनेआदेहमांथिनिसरिनेनारदसनकादिकशुकजीजवाब्रह्मरूपथैने
न्नगवाननांनक्तिकरवीछे एविवासनाराखविनेएमकरतांथकां जोब्रह्मलोकमांकेइंद्रलोकमांनिवासथइजाशे तो
पणकांइंचितानथि जेमऊाडेफरवागयानेपायखांनामांमाथान्नरपडीगयातोनाइधोइनेपवित्रथावुं पणएमांपडि
नरेवुंतेमशुन्नवासनाराखतांराखतांब्रह्मलोकमांकेइंद्रलोकमांजवांणुंतोएमजांणवुंजेमाथान्नरनरकनाखाडामांप
ड्याछेये एमजांणिनेशुन्नवासनानेबलेकरिनेब्रह्मलोकइंद्रलोकनान्नोगनेत्यागकरिने न्नगवाननाधाममांपुगवुंपण
वच्यमांक्कांईनरेवुंएमनिश्चराखवो अनेवलिजेमपोतानिसेवाग्रहस्यकरेछेअथवात्यागीमेवाकरेछेतेमआपणपण
हरिन्नक्तनुंमाहात्म्यजांणयुंजोईयेजेमअमारिचाकरिमूलजीब्रह्मचारिमाहात्म्यजांणिनेकरेछे तेमअमेपणब्रह्मच्या
रिनुंमाहात्म्यजाणिनेछेयेतेमआपणिग्रहस्यअन्नवस्त्रेकरिनेचाकरिकरेछे तेमआपणपणएमनुंमहात्म्यसमझिनेए

मनिवातचित्तेकरिनेचाकरिकरवि एमअरसपरसमहात्म्यसमझिनेहरिभक्तनिसोवत्यराखवि ॥ इतिवचनामृतं ॥
 ॥४७॥ ॥१८०॥ संवत् १८८० नामाहावदि १४ चौदशनेदिवसस्वामिसहजानंदजीमाहाराजश्रीगढडामध्ये
 दादाखाचरनादरवारमां उगमणेबास्यओरडानिओसरियेविराजमानहता अनेसर्वेश्वेतवस्त्रधारणकस्यांहतां अने
 तुलसिनिनविश्वेतकंठियुंकंठनेविषेधारणकरिहतिनेपाघनेविपेपिलापुष्पनोतोरो विराजमानहतोनेकंठनेविषेपुष्पना
 हारधारणकस्याहतानेपोतानामुखारविंदनिआगद्यमुनितथादेशदेशनाहरिभक्तनिसन्नाचराइनेवेठिहतिनेसाधुप्रे
 मानंदस्वामिभगवाननाध्याननाअंगनिगरवियुजे ॥ वंदुंसहजानंदरसरूपअनोपमसारनेरेखोले ॥ एगावताहतापछे
 ज्यारेगाइरत्यातारेश्रीजीमहाराजबोल्याजेबहुसारांकीर्तनगायांआकीर्तननेसांभलिनेतोआमारासनमां एमवि
 च्यारथयोजेआविरीत्येएनेभगवाननिमूर्तिनुंचितवनछे माटेएसाधुनेतोउठिनेसाष्टांगदंडवत्प्रणामकरिये अनेजे
 नेआविरित्यंअंतःकरणमांभगवाननुंचितवनथातुहोयनेएविवासनायेजुक्तजोदेहमुकेतोतेनेफरिनेगर्भवासमांजा
 वुंपडेजनहिअनेएविरित्येभगवाननुंचितवनकरतांजिवतोहोयतोपणएपरमपदनेपाम्योजछे अनेजेवाश्वेतद्विपमां
 निरभमुक्तछेतेवांजएपणनिरभमुक्तथैरयांछे अनेदेहक्रियातोजोग्यहोयएटलिसेहेजेजथायछेअनेजेनेभगवान
 नास्वरूपनुंचितवनथायछेतेतोक्रतार्थयांछे नतेनेकांडकरवुंबाकिरत्युनथीअनेजेनेभगवानविनाबिजा
 पदार्थनुंचितवनकरतेथेकेदेहपडशेंतेनेकोटिकल्पेदुखनोअंतआवतोनथिमाटेआवांअवसरआव्योछे तेनेपांमिने
 भगवानविनाबिजापदार्थनुंचितवनमुकिनेएकभगवाननास्वरूपनुंचितवनकरवुंअनेजोभगवाननास्वरूपनुंचि

तवनथइनसकेतोपणधर्मज्ञानवैराग्यनेचकितेणेजुक्तएवाजेआसाधुतेनेमध्येपडिरेवुं अनेअमारेपणएजअंतरमां
 वासनाछेजेआदेहनेमुकशुं पछेकोईरित्यनोजन्मथावानुनिमित्ततो नथितोपणअंतरमां एमविचारियेछैयेजेजन्मध
 स्थानुंकोइककारणउत्पन्नकरिनेपणसंतनामध्यमांजन्मधरवोएमजइछियेछैये अनेजेनेएकीर्तनमांकयुएविरित्य
 नुंचितवनथातुंहोयतेतोकाळकर्मनेमायानापाशथकिमुकांणोछे अनेजेनेघेरएवापुरुषेजन्मधरयोतेनांमावापपण
 क्रतार्थययांजांणवां अनेजगवानवीनाबिजाविषयनुंजेचितवनकरेछेतेतोअतिशेचूदयांजांणवोअनेस्त्रीपुत्रनेध
 नादिकपदार्थतोजेजंयोनिमांजायछे तेसर्वेमांमळेछेपणआवाब्रह्मवेत्तासंतनांसंगनं श्रीवासुदेवजगवाननुंसा
 क्षातकारदर्शननेचितवनतेतोअतिशेदुर्लभछे माटेजेमविषइजननेपंचविषयनुंचितवनअंतःकर्णमांथयाकरेछेते
 मजेनाअंतरमांअखंडजगवाननुंचितवनथयाकरेएथीउपरांतमनुष्यदेहनांविजोक्षाचनथि अनेएतोसर्वेहरिचक्र
 मांमुखियाछेअनेएचक्रनेशब्दस्पर्शरूपरसगंधएपंचविषयहोयतोपणजगवानसंबंधिजहोयनेतेनाश्रवणतेअखं
 डजगवाननीकथासांचलवानेइच्छेनेत्यचातेजगवाननोस्पर्शकरवाइच्छेनेनेत्रतेजगवाननेजगवाननासंतनांदर्श
 नकरवाइच्छेनेरसनातेजगवाननामहाप्रसादनास्वादनेइच्छे अनेनासिकातेजगवाननेचव्यांजेपुष्पतुलसितेनासुगं
 धनेइच्छेपणपरमेश्वरविनाअन्यवस्तुनेसुखदाइजांणेजनहि एविरित्येजेवर्त्तेजगवाननोएकांतिकचक्रकेवाय ॥
 ॥ इतिवचनान्तम् ॥ ४८ ॥ ॥ १८१ ॥ ॥ संवत् १८८० नाफागणशुदि २ विजनेदिवसस्वामिश्रीसह
 जानंदजिमहाराजश्रीगढडामध्येदादाखाचरनादरवारमां श्रीवासुदेवनारायणनामंदिरनिआगद्यअथमाणेबास्य

मेडिनिओसरियेंदोलियाउपस्थगादितकीयाविछाविनेविराजमानहता अनेसर्वेश्वेतवस्त्रधारणकर्यांहतांअनेपाघ
मांधोलापुष्पनोहारवटकतांमुक्योहतां नेपोतानामुखारविंदनिआगद्वयमुनिमंडलतथादेशदेशनाहरिचक्रनिसञ्जा
चराईनेवेठिहति पछेश्रीजिमहाराजबोल्याजेप्रत्यक्षचगवाननिजेमुत्तिनेविजाजेमायिकआकारएवेयनेविषेतोघ
णोंफेरछेपणजेअज्ञानिछेनेअतिशेमूर्खछे तेतोचगवाननेनेमायिकआकारनेसरखाजांणेछेकेमजेमायिकआका
रनाजेजोनाराछेनेमायिकआकारनाजेचितवनकरनाराछेतेतोअनंतकोटिकल्पसुधिनरकचोराशिनेविषेचमेछेअ
नेजेचगवाननास्वरूपनादर्शनकरनाराछेनेचगवाननास्वरूपनाचितवनकरनाराछे तेतोकादकर्मनेमायाएसर्वेना
बंधनथकिछूटिनेअचयपदनेपांमेछेनेचगवाननापार्षदथायछे माटेअमारेतोचगवाननिकथाकेकिर्तनकेवात्ता
केचगवाननुंअ्यानएमांथिकोइकावेमननेतृप्तिथातिजनथिनेतमारेपणसर्वेनेएविजरित्येकरवुं ॥ इतिवच
नामृतम् ॥ ॥ ४९ ॥ ॥ १८२ ॥ ॥ संवत् १८८० नाचैत्रवदि २ द्विति
यानेदिवसस्वामिश्रीसजानंदजीमहाराजश्रीगढडामध्येदादाखाचरनादरवारमां श्रीवासुदेवनारायणनामंदिरनि
आगद्वयआथमणे वास्यमेडिनिओसरिउपस्थरात्रिनेविषेविराजमानहतानेसर्वेश्वेतवस्त्रधारणकर्यांहतां नेपोता
नामुखारविंदनिआगद्वयमुनितथादेशदेशनाहरिचक्रनिसञ्जाचराईनेवेठिहति पछेश्रीजिमहाराजबोल्याजेआज
तोअमारुजेरहस्यछे तेतमनेसर्वेनेअमाराजांणिनेकहियेछुइयेजेजेमनदियुंसमुद्रनेविषेवीनथायछे नेजेमसतिने
पतंगतेअग्निनेविषेबलिजायछे नेजेमसुरोरणनेविषेटुकदुकथैजायछेतेमएकरसपरांपुर्णएवुंजेब्रह्मस्वरूपतेनेविषे

अमेअमाराअत्मानेद्विनकरिराख्योछे अनंततेजोमयएवुंजेअक्षरब्रह्मतेनेविषेमूर्तिमानएवातेपुरुषोत्तमअगवान
 नेतअगवाननाजेअक्ततसंघाथेअखंडप्रितिजांडिराखिछे अनेतेविनाकोइपदार्थमांप्रितिनथिएवुंआमारेअखंडवर
 तेछे अनेउपरग्रथितोअमेअतिशेत्यागनोफुफवाडोजणावतानथिपणज्यारेअमेअमाराअंतरसांमुजोइनेविजाहरि
 अक्तनाअंतरसांमुजोइयेछइये तारेमोटा मोटापरमहंसतथामोटिमोटिसांख्ययोगीवाईयुंएसर्वेनेकांइकेजगतनिको
 रनोदोचोजणायपणअमाराअंतरनेविषेतांकारेयस्वप्नमां पणजगतनीकारनोघाटथातांनथिअनेअगवाननेअग
 वाननाअक्तनिअक्तिमांथिअमनेपाडवानेअर्थेकोइसमर्थनथिएमजणायछे अनेजेदिवसअगवाननिप्राप्तिनाति
 थइतेदिवसपणअगवाननिशक्तिजेकादतपणआजिवनोनाशकरिसक्यो नथिअनेकर्मपणनाशकरिसक्यांनथिअ
 नेमायापणपोतानेविषेद्विनकरिसकिनथिनेहवेतांअगवानमद्व्याछे माटेकादकर्ममायानोशोआरछेएमजांणिने
 एविहिमत्यबांधिछे जेहवेतांअगवाननेअगवाननाअक्तविनाकोइनेविषे प्रितिराखविनथिअनेजेअमारिसोबत
 राखशेतेनाददामांपणकांइजात्यनोदोचारेवांदवानथिशामाटेजेजेनेमाराजेवां अंतरनोददवावहोयतेसाथेजअ
 मारेबनेछेअनेजेनाददामांजगतनासुखनिवासनाहायतेसंघाथेतांअमेहेतकरियेतापणथायनहिमाटेजेनिर्वासनि
 कअगवाननाअक्तहोय तेजअमनेवालाछेएअमाराअंतरनुरहस्यछे तेकछुंएविरित्येश्रीजीमहाराजपोतानाअक्त
 जननिशिक्षानेअर्थेवार्ताकरि ॥इतिवचनान्तं॥१०॥ ॥१८३॥ संवत् १८८० नाचैत्रवदि ९ नवर्मानेदिव
 सस्वामिश्रीसहजानंदजिमहाराजश्रीगढडामध्यंदादाखाचरनादरवारमां दक्षाणादेवास्थओरडानिआंसरियेंदोबि

યાઉપસ્યગાદિતકીયાનંસ્વાવિનેવિરાજમાનહતાને પોતાનામુખારવિંદનિઆગલ્યમુનિતથાદેશદેશનાહરિન્નક્તનિસ
નાન્નરાઈનેવેઠિહતિપછેશ્રીજિમહારાજેપરમહંસનેપ્રધ્નપુછ્યુંજેકોઈકસમામાંતોજીવસુષુપ્તિમાંજાયછે તારેઅતિશે
સુખથાયછે અનેકોઈકસમામાંતોસુષુપ્તિમાંજાયછેતોપણઉદવેગમટતોનથિતેનુશુંકારણછેએપ્રધ્નછે પછેમોટામો
ટાસંતહતાતેમણેએપ્રધ્નનું સમાધાનકરવામાંડ્યુંપણયથાર્થસમાધાનથયુંનહિ પછેશ્રીજિમહારાજબોલ્યાજેએતોર
જોગુણનુંબલ્લવધિપાંમિજાયછેતેસુષુપ્તિમાંપણતમોગુણજેલોરજોગુણનોવિક્ષેપરહેછે માટેસુષુપ્તિમાંપણઅસુસ્વરહે
છે માટેગુણનોસંગજ્યાંસુધિરહેત્યાંસુધિકોઈજીવસુસ્વીયોરહેનહિનેજ્યારેઆત્મસત્તારૂપેરહેતારેજસુસ્વીરહેછે પછેમુ
ક્તનંદસ્વામિયેપ્રધ્નપુછ્યુંજેઆત્મસત્તારૂપેરહેતનાંશાંત્વલ્લણછે પછેશ્રીજિમહારાજબોલ્યાજેશિવબ્રહ્માજેવાકોઈસ
મર્થકેવાયનહિંએતોનારદજેવાનાપણગુરુછે અનેએજેવાબ્રહ્મસ્વરૂપેવર્તેછેતેવુંતોવિજાનેવર્તવુંકળણછેતોપણદેશકા
લક્રિયાસંગમંત્રશાસ્ત્રદિક્ષાનેધ્યાનએઆઠજોત્તુંડાયયાતોતેનેજોગેકરિને એશિવબ્રહ્માજેવાનેપણઅંતરમાંઅતિશેદુઃ
સ્વથયુંમાટેગમેતેવોનિર્ગુણહોયને આત્મસત્તારૂપેરેતોહોયનેજોતેનેતુંડાદેશકાલાદિકનોજોગથાયતોતેનેજરુરઅં
તરમાંદુઃસ્વથાયમાટેમોટાપુરુષનિવાંધેલજેમરજાદાતેને લોપિનેકોઈસુસ્વીયાતોનથિમાટેજેટલાત્યાગીછેતેનેતોત્યા
ગીનાધર્મપ્રમાણેવરતવું અનેજેટલાગૃહસ્થહરિન્નક્તછે તેમનેગૃહસ્થનાધર્મપ્રમાણેવરતવુંઅનેજેટલિવાઈયુંહરિન્ન
ક્તછેતેનેવાઈયુંનાધર્મપ્રમાણેવરતવું અનેજોતેથકિઓછુવરતેતોપણસુખનથાયઅનેજોતેથકિઅધકુંવરતેતોપણ
સુખનથાયશામાટેજેપરમેશ્વરનાકહેલજે ધર્મતેપ્રમાણેજગ્રંથમાંલખ્યુંહોયતેમાંકોઈરીત્યેબાધાવેએવુંનહોયનેસુ

સ્વપદે એવું હોયને તેથી આંતું અધકું કરવા જાયતે કરનારો જરૂર દુઃખી થાય માટે સતપુરુષ નિઃપ્રજ્ઞા પ્રમાણે જે રહે છે તે જ
 રુઢાંદશ કાલાદિકને વિષે રહ્યા છે અને જે સતપુરુષ નિઃપ્રજ્ઞા થી વાચ્ય પડ્યો તે જ એને મુંડાંદશ કાલાદિકનો જોગ થયો
 છે માટે સતપુરુષ નિઃપ્રજ્ઞાને વિષે વર્તે છે તે જ આત્મસત્તારૂપ વર્તે છે ॥ ઇતિ વચ્ચવચનામૃત ॥ ૫૧ ॥ ॥ ૧૮૪ ॥ સંવત્
 ૧૮૮૦ ના ચૈત્રવદિ ૧૧ એકાદશિને દિવસ શ્રીજીમહારાજ શ્રીગદ્ગદામધ્યે દાદાચરનાદરબારમાં થી ઘોડિયે અસવાર
 થેને શ્રીલક્ષ્મીવાદિયે પધાર્યા હતાને ત્યાં વેદિકાઉપસ્ય વિરાજમાન થયા હતા ને સર્વશ્વેતસ્વધારણ કર્યા હતાં ને કંઠને વિ
 શે પુષ્પનોહાર પેર્યો હતાં ને પાઘને વિષે ફુલનો તોરો વિરાજમાન હતાં અને પોતાના મુખારવિંદનિ આગલ્ય મુનિ તથા દેશદે
 શના હરિઞ્જન સન્નાચરાઈને વેઠિહતિ અને પોતાની આગલ્ય મુનિ મંડલઝાંઝમદંગલૈને કિર્તન ગાવતા હતા તે જ્યારે કી
 ર્તન ગાઈ રહ્યા તારે શ્રીજીમહારાજ બોલ્યા જે હવે વાર્તા કરિયે તે સાંઞલો જે આસંસારને વિષે ગ્રહસ્થાશ્રમિને ત્યાગિ
 બેના માર્ગ જુદા જુદા છે તે જ ગ્રહસ્થને શોઞ્ના હોય તે ત્યાગીને દૂષણરૂપ હોય તે જ ત્યાગીને શોઞ્ના હોય તે ગ્રહસ્થને દૂષણરૂપ હો
 ય તેને બુદ્ધિમાન હોય તે જાણે પણ બિજો જાણિ સંકેનહિ માટે તે નિવિત્તિકહિયે છડ્યે જે જ ગ્રહસ્થાશ્રમિ છે તેને ધનદોષ તહા
 થી ઘોઢા ગાયત્રેશમેઢિ હવે લિલ્લી છોકરાં નારે નારે વસ્ત્ર આનુષણ એ સર્વે પદાર્થ શોઞ્નારૂપ છે અને એ જ સર્વે પદાર્થ તે
 જ ત્યાગી હોય તેને દોષરૂપ છે અને ત્યાગિ છે તેને વનમારિવું વસ્ત્ર વિના ડાઘાડું એક કોપી નરેરું માથામાં ટોપિ ઘાલ વિઢાદિ
 મુંછમુંછાવિનસ્વાવ વિઞ્ગવાં વસ્ત્રાસ્વાં અને કોઈ ગાલ્યું દેને કોઈ ધુલ્યનાં સ્વેતે અપમાન ને સહન કરવું એ જ ત્યાગીને પર
 મશોઞ્નારૂપ છે અને ત્યાગી નિજે શોઞ્ના તે જ ગ્રહસ્થને પરમદોષરૂપ છે માટે આસંસારમાંથી જે નિસસ્યાને ત્યાગિ થયો તે

व० म०
॥५९॥

नेतां एम विचारवुं जे हुं किय आश्रम मां रथो छु एम बुद्धिमान होय तेने विचार करवोपण मुखनिपेठे विचार्या विना
कोइ चाखे चढि जावुं नहिं अने जे समजु होय तेने कोइ कवठिने कहै तारे सांमो गुण ले अने जे मुख होय तेने कोइ कहित निवा
त कहै तारे ते मुजाइ जाय अने मुकुंद ब्रह्मचारित थारत नजिए वे मुंजातान थितो एम निसार्थे अमार घणुं बणे छे अने व
सिजे श्रद्धाये सहित सेवा करि करे ते अमने गमे अने श्रद्धा विना तो कोइ जम्यानुं लावे तो ते जम्यानुं गमे नहिं ने वसलावे
तो ते वसलावे मुं गमे नहिं अने पूजा लावे तो पूजा गमे नहिं अने श्रद्धाये करिने करे ते अतिशे गमे अने श्रद्धाये करिने नक्ति
करतो होय ने बिजो कोइ कते मां नक्ति करवा आवे ने ते निउपस्थ इर्षा करे तो ते अमने नगमे माटे श्रद्धाये सहित ने इर्ष्या रहि
त जे नक्ति करे ते अमने अतिशे गमे छे ॥

॥ इति वचनान्तं ॥

॥ ५२ ॥

॥ ३८५ ॥ ॥ संवत् १८८० नावैशाक शुदि ५ पंचमिने दिवस स्वामि श्री सहजानंद जी महाराज श्री गढडामध्यंदा
दाखाचरनादरबार मां पोताने उतारे गादित किय बिछवा विने विराज मां नहताने सर्वे श्वेत वस्त्रधारण करयां हतां ने पोता
ना मुखारविंद निआगदय मुनि तथा देश देशना हरि नक्तनिस नान्न राई ने बेठि हति पछे श्री जि महाराज बोदया जे शा
खने विषे जे मोहक यो छे ते मोहनुं ए रूप छे जे ज्यारे लट्टाने विषे मोह व्यापे तारे ए जिवने पोतानो अवगुण तो सुजे जनहिमा
टे पोतानो अवगुण न सुजे ए ज मोहनुं रूप छे अने वस्त्री जिव मात्र ने पोताना डापणनुं अतिशे मान होय पण एम विचारेन
हिजे मुने मारा जिव नीख बरन थिज आशरि मां जां वर थो छे ते का दो छे के गोरो छे के लां वो छे के दुं को छे ए निकां इख
बरन थो तो पण मोटा पुरुष होय अथवा नगवान हांय तेने विषे पण ग्वां ट्यका दे अने एम समजे जे आमोटा पुरुष छे अथ

ग० म०
५३

॥ ५९ ॥

॥ संवत् १८८० नाज्येष्टशुदि ७ सप्तमीनेदिवसत्रिजापोरने समेस्वामिश्रीसहजानंदजीमहाराज श्रीगढडामध्येदा
दाखाचरनादरवारमांथिघोडियेअशवारथइनेश्रीलक्ष्मीवाडियेपधास्याहतात्यांघणिवारसुधितोघोडिफेरवि पछेते
वाडीमध्येवेदिउपस्थविराजमानथयाहता अनेसर्वेश्वतवस्त्रपेरयांहतांअनेमस्तकउपस्थकावाछेडानिधोतस्त्रिबांधि
हतिनेकंठनेविषेमोगरानापुष्पनोहारविराजमानहतोनेपाघनेविषेतोरोविराजमानहतो अनेपोतानामुखारविंदनि
अगह्यमुनिमंडलतथादेशदेशनाहरिन्नक्तनिसन्नान्नराइनेवेठिहति पछेश्रीजिमहाराजेमुनिप्रत्येप्रश्नपुछुंजेएका
दशस्कंधनावारमाअध्यायमां श्रीकृष्णन्नगवानेउद्धवप्रत्येकत्युंछे जेअष्टांगयोगसांख्यतपत्यागतिर्यव्रतयज्ञने

दानादिकएणेकरिने हुंतेवांशथातो नथिजेवोसत्संगेकरिनेवशथाउंछुं एमन्नगवानेकत्थुंछे माटेसर्वसाधनकरतां
सत्संगअधिकथयांतजेने सर्वसाधनथकिसत्संगअधिकजणातोहोयते पुरुषनांकेवांलक्षणहोय पछेजेनेजेवुंसम
जायुतेवुंतेणेकयुं पणजथार्थउत्तरथयांनहिं पछे श्रीजिमहाराजबोल्याजेजेने न्नगवाननासंतनेविषेजआत्मबुद्धि
छे जमकांडकराजाहोयनेतेवांजियोहोयने पछेतेनेगरठपणमांदिकरोआवे पछेतेछोकरोतेनेगादोदेमुछुतांणतो
पणअन्नावआवेनहिं अनेकांडकनाछांकरानेमारं तथागाममांअनितिकरिआवे तोपणकोइरित्येतेनाअवगुण
अवेजनहिंशामांजे एराजानेपोतानादिकरानेविषेआत्मबुद्धिथइगइछे एविजेनेन्नगवाननाअक्तनेविषेआत्मबु
द्धियायछे तेणेजसर्वसाधनथकिअधिककल्याणकारिसत्संगनेजांएयोछे एवार्त्तान्नागवतमांकहिछेजे ॥ यस्या
त्मबुद्धिःकुणपेत्रिधातुकेस्वधीःकलत्रादिषुन्नौमइज्यधीः ॥ यत्तीर्थबुद्धिःसलिलेनकर्हिचिज्जनेष्वन्नज्ञेषुसएवगोस्व
रः ॥ १ ॥ एश्लोकनेविषेएवार्त्ताजथार्थकहिछे ॥ इतिवचनामृतं ॥ ५४ ॥ ॥ १८७ ॥
॥ संवत् १८८० नाज्यंशुदि ११ एकादशीनेदिवसस्वामिश्रीसहजानंदजिमहाराजश्रीगढढामध्येदादाखाचरनाद
रधारमां उगमणबाख्यआरडानिआसरियेढालियाउपस्थविराजमानहता अनेमस्तकउपस्थनवानगरनुसोनेस्किारे
जुक्तश्वेतमालियुंवांध्युहतुं अनेश्वेतपछेडिआंढिहतिअनेश्वेतखेसपेस्योहतोअनेश्रीजिमहाराजनामुखारविंदनिआ
गदयमुनितथादेशदशनाहरिअक्तनिसन्नाचराइनेबेठिहति अनेतेसमानेविषेमुनिजांऊमृदंगक्षैइनेकीर्तनगावताह
ता पछेतेमुनिकिर्तनअक्तिकरिरत्या तारे श्रीजिमहाराजबोल्याजेजेनुंआजजेवुंअंगहोय तेवुंसतसंगथयामोरेपण

कांडकहोयखरुंते माटेआजतोसर्वेजनुंजवुंअंगहोय तेतवुंकहांतेमांप्रथमतोअमेअमारुंजवुंअंगछे तेबिवासाक
 हियेछेये तसांअजोअज्यारेअमारेबाळअवस्थाहति तारेपणदेवमंदिरहोयत्यांदरशनेजावुंकथावाक्तीसांअज्यारे
 धुनांसमागमकरवोतीर्थकरवाजावुं एविवात्तागमतीअनेज्यारेघरमुकिनेनिसर्या तारेतोवखराखवुंपणअमनुंजहि
 अनेवनमांजरेवुंगमनुअनेबिकतोदशमात्रलागतिजनहिनेवननविषेमोटासर्पसिंहहाथिइत्यादिकअनंकजवा
 वरदिठामांआव्यापणकोइप्रकारेहैयामांमरवानितोबिकजलागतीनहि एवीरित्येमहावननेविषेसदातिरजरेतापछे
 तिर्थनेविषेफरताफरताश्रीरामानंदस्वामिपासेआव्या अनेपछेश्रीरामानंदस्वामिज्यारेअंतर्धानथयातेकडेसतसंगनुं
 रुहुंथावानेअर्थेकांडकबिकराखवामांढिपणअंतरमांअखंडविचारएवोरहेछे जेममनुष्यनेमुवाटांणपथारिउपस्थानु
 वासुंहोय तारेतेमनुष्यमांथिसउनेपोतानास्वार्थनिवासनाटलिजायछे अनेतेमरनारानपणसंसारथकिमनउदासथे
 जायछे तेमनुंतेममारेपोतानिकोरनुअनेबिजानिकोरनुअंतअवस्थाजेवुंसदावरतेछेअनेजेट्युमाइकपदार्थमात्रछे
 तेसर्वेनाशवंतनेतुच्छसरखूंजणायाकरेछे पणएमविकिनथिजणातिजआसारुंपदार्थछेनेआनुंदुंपदार्थछेजेट्या
 माइकपदार्थमात्रछेतेतोसर्वेएकसरखाजणायछेजेमकाखनामुवालाछेतेमांसारोकियोनेनरसोकियोतेतोसारोनर
 सोसउएकपाडमांछे तेममाइकपदार्थपणसर्वसरखांछेअनेकांडकसारुनरसुंजेकहियेछेयेतेतोअगवाननाअक्तनेसा
 रुंदागाडवानेअर्थेकहियेछेये जेआसारुंनोजनछेआसारुंवखछेआसारुंघरणुंछेआसारुंघरछेआसारुंघोडुंछेआ
 सारांपुष्पछे तेअक्तनेसारुंलागेतेसारुकहियेछेयेअनेअमारिसर्वेक्रियाछेतेअगवाननाअक्तनेअर्थेछेपणपोतानासु

સ્વનેઅર્થેએકેયક્રિયાનથિ અનેજગવાનનાજેએકાંતિકન્નકહોયતેનુંજેમનતેજગવાનનાસ્વરૂપનુંજર્ચિતવનકરેઅને
વાણિતેજગવાનનાજસનેજગાયઅનેહાથતેજગવાનકેજગવાનનાજ્ઞાનિસેવાપરિચર્યાનેજકરેઅનેકાંનતેઅસ્વંદ
જગવાનનાજસનેજસાંજલેએમજગવાનનાજ્ઞાનિજાંણિનેજેજેક્રિયાકરિયેછેયેતેથાયછે પણજગવાનનિજ્ઞાનિ
વિનાતોઅમેસર્વપદાર્થમાંથિઉદાસિછે યેંજેમકાંડકમાંટોરાજાહોયનેતેનેએકજદિકરોહોયઅનેતેરાજાસાઠ્યસીતર
વર્ષનોથાયનેપછેતેનોદિકરોમરિજાયતોરેતેરાજાનુંમનસર્વપદાર્થમાંથિઉદાસથેજાય તેમઅમારેપણસ્વાતાંપિતાંધો
ડેચડતાંરાજિકુરાજિપણમાંસર્વેકાલેમનઉદાસિજરહેછે અનેઅંતરમાંએમવિચારરહેછે જેઆપણતાંદેહથકિપૃથ
કઆત્માછેયેપણદેહજેવાનથિ અનેવલિઅંતરમાંએમવિચારરહ્યાકરેછે જેઆત્માનેવિષેરસેરજોગુણતમોગુણઆ
દિકકાંડકમાયાનાજાગજલિજાયનહિ તેનેઘડિયેઘડિયેતપાસતારહિયેછેયે જેમસાઠાસોલવદુંકંચનહોયનેતેને
સોનિનિપેઢિયેલેજાય અનેજોધણિનિલગારેકનજરચુકેતોસોનિસોનુંકાઢિલેનેતેમાંરુપુજ્જલિદે તેમઆદ્ધદારૂપિ
તાંસોનિનિપેઢિછેઅનેતેમાંમાયારૂપિસોનિછેતેપોતેવેઠાથકાં સંકલ્પરૂપિજેહથોઢોતેનાઅસ્વંદટચટચટચકામારતો
રહેછે અનેજેમસોનિનાંછોકરાંશિહોયતેપારસિકરીનેતેનેહાથઆવે તોકાંડકસોનુંચોરીજાયતેમઈંદ્રિયાંઅંતઃકરણ
એસર્વેમાયારૂપજેસોનિતેનાંછોકરાંશિછે તેકંચનરૂપજેચૈતન્યતેનેવિષેત્રણ્યગુણ તથાપંચવિષયમાં આશક્તિતથા
દેહાન્નિમાનતથાકામક્રોધલોનાદિકેરૂપજેરુપુંતેનેજેલિને જ્ઞાનવૈરાગ્યાદિકગુણરૂપજેસોનુંતેનેકાઢિલેછે અને
જેસોનામાથિસોનુંકાઢિનેરુપુંજેલવેતોતેસોનુંબારવદુંથેજાયછે અનેપછેતેસોનાનેતાવિતાવિનેપાછું સોલવસુંકરે

तोथायछे तेमआजिवनेविषेरजतमआदिकजेरुपुंनदयुंछे तेनेगादिनेकादिनांखवुं नेपछेकंचनरूपजेएकआत्मा
तेजरहे पणविजोमायिकजेगकांहरहेनहिं एविरित्यनाविचारमांअमेरात्यदिवसमंढ्याछेयेएअमेअमारुअंगछे
तेकसुंहवे एविरित्येजेनेजेअंगहोयतेकहोपछेसंतमंडलेएमकसुं जेहेमहाराजतमारेविषेतोमाइकगुणनोअेहोय
जनहितमेतोकेवद्वयमूर्तिछो पणएजेसर्वेतमेवातकरितेतोअमाराअंगनिछे अनेतमेकद्वयोजेविचारतेअमारेसर्वे
नेराख्योजोईये पछेश्रीजिमहाराजजयसच्चिदानंदकहिनेपोतानाउतारानेविषेपधार्या ॥इतिवचनामृतम्॥५५॥
॥१८८॥ ॥संवत् १८८१ नाआशाढशुदि ५ पंचमिनेदिवसस्वामिश्रीमहजानंदजिमहाराजश्रीगढडामध्ये
दादाखाचरनादरबारमांउगमणेबास्य ओरडानिओसरियेंदोलियाउपस्थगादीतकीयाबिछवावीनेविराजमानहता
अनेसर्वेश्वेतवस्वधारणकस्यांहतां नेपोतानामुखारविंदनीआगद्वयमुनिमंडलनीसजा तथादेशदेशनाहरिचक्रनि
सजाचराइनेबेठिहतीअनेसाधुदुकडसरोदालेइनेकिर्तनबोलताहतातेकिर्तनचक्रियइरत्यापछेश्रीजिमहाराजएम
बोल्याजेआकिर्तनसांनद्वयामांथितो अमारोआत्माविचारमांजातोरयोपछेतेमांएमजणांएजेअगवाननेविषेजे
अतिशेप्रितिएघणिमोटिवातछे पछेतोगोपादानंदस्वामिआदिक जेअगवाननेविषेप्रितिवालाहरिचक्रतेसर्वेसां
चरिआव्याअनेएसर्वेनाअंतःकरणनेएसर्वेनाजिवनेएमनिजेअगवाननेविषेप्रितितेसर्वेजांयामांआव्या पछेअमे
अमाराआत्मानेपणतपासिजोयो तारेअमारेजेविअगवाननेविषेप्रितिजणांणितेविविजानिप्रितिजणांणिनहिंशा
माटेजेकांइकजुंढादेशकालादिकनोज्यारेजोगथायछे तारेएसर्वेमोटाछे तंपणकांईकएमनिबुद्धिनेविषेफेरपडिजा

यछे तारेणमजणायजेअंत्येपायोकाचोदेखायछे तेसारिपेठ्येजोकोइकचुंडादेशकात्तादिकनोयोगथायतोन्नगवा
नमांप्रितिछेतेनुंकांइठेकांणुरहेनहिं माटेएसर्वेनेजोतांअमनेअमारिकोरनुंठिकन्नासेछे जेगमेतेवानुंदादेशकात्ता
दिकनोजोगथाय पणकोइरित्येअमारुंअतःकरणफरेनहिं अनेन्नगवाननेविषेप्रितितोतेनिजसाचिजेनेन्नगवा
नविनाविजाकोइपदार्थनेविषेप्रितिजनथायअनेसर्वेसद्वंथनुपणएजरहस्यछेजेन्नगवानछेएजपरमसुखदायकछे
नेपरमसारवस्तुछेनेतेप्रचुविनाजेजेविजांपदार्थछे तेअतिशेतुछेनेअतिअसारछेअनेजेनेन्नगवानजेविविजाप
दार्थमांपणप्रितिहोयतेनोतोघणोजपायोकाचोछे जेमकसुंबलवस्त्रहोयतेघणुंसारुंजणातुंहोयपणज्यारेतेउपस्थपां
णिपडेनेपछेतेनेतडकामांसुकावियें तारेसुधुनकारुंथइजायनेधोलावस्त्रजेवुंपणनरहेतेमजेनेपंचविषयमांप्रितिहो
यतेनेज्यारेकुसंगनोजोगथाय तारेकांइठेकांणुरहेनहिंमाटेजेन्नगवाननोन्नक्तहोयतेनेतोन्नगवानने राजिकस्यासा
रुपंचविषयनोअतिशेत्यागकरथोजोइयेपणन्नगवाननेविषेजेप्रितितेमांविघनकरेएवुंकोइपदार्थवाद्दुराखवुंनहिं ॥
॥इतिवचनामृतं॥५६॥ ॥१८९॥ ॥संवत् १८८१ नाआषाढशुदि ६ छत्त्यनेदिवससंध्याआर्त्तिनेसमेस्वा
मिश्रीसहजानंदजिमाहाराज श्रीगढडामध्येदादाखाचरनादरबारमांउगमणंवास्वओरडानिओसरियेढोदियाउप
स्थविराजमानहताअने मस्तकउपस्थश्वेतपागपुष्पनेतोरेजुक्तविराजमांनहतिअनेश्वेतचादरओदिहतिनेश्वतखेसपे
स्थोहतो अनेश्रीजिमहाराजनामुखारविंदनिआगद्यपरमहंसतथादेशदेशनाहरिन्नक्तनिसन्नान्नराइनेबेठिहतिअ
नेमशासनोप्रकाशथइरत्योहतोअनेमुनिमंडलदुकडनेसरोदाखेइनेन्नगवाननाकीर्त्तननुंगानकरताहता पछेश्रीजि

મહારાજબોલ્યાજેસાંઝલોએકવાર્તાકરિયે જેજ્યારેતમેકિર્તનગાતાહતાતારેઅમેકિર્તનસાંઝલતાં જેમવિચારક
સ્યોછે તેવિચારકહિયેંછૈયેંજેઝગવાનમાંપ્રિતિકરવિતેએકસત્તારૂપેરહિનેજકરવિનેતેસત્તારૂપઆત્માકેવોછેતોજેને
વિષેમાયાનેમાયાનાકાર્ય જેઝણયગુણનેદેહદ્વિયોઅંતઃકરણતેનુંકોઈઆવરણનથિઅનેકાંડકજેઆત્માનેવિષેઆ
વરણજેવુંજણાયછેતેઅજ્ઞાનેકરિનેજણાયછેપણજેજ્ઞાનવૈરાગ્યેકરિનેએનોસર્વપ્રકારેનિશેધકરિનાંસ્યોછેતેનેતોએ
આત્માનેવિષેકોઈજાત્યનુંઆવરણનથિ અનેએઆત્મારૂપેજેવરતવુંતેકેવલબ્રહ્મથૈનેમસ્તથાવુંતેનેઅર્થેનથિએતોપોતા
નેઆત્મારૂપેરહેવુંતેનુંએપ્રયોજનછે જેહુંઆત્માહુતેમારેવિષેકોઈજાત્યનુમાયાનુંઆવરણનથિતોઆત્માથકિપરજેપ
રમાત્માનારાયણવાસુદેવતેનેવિષેતોમાયાનોલેશપણકેમહોય એવિરિત્યેઝગવાનમાંકોઈરિત્યનોદોષનઆવેતેસારૂ
આત્મનિષ્ઠાદૃઢકરિનેરાખવિઅનેએઆત્માનાપ્રકાશનેવિષેવિચારનેરાખિનેસત્તારૂપમાંજેપેસવાઆવેતેનોનાશકરિ
નાંખવોજેમદિવાનાપ્રકાશમાંગરોલિઆવિનેજેજંતુઆવેતેનેનાશકરેછે તેમઆત્માનાંજેપ્રકાશતેમાંરત્યોજેવિ
ચારતેઆત્માવિનાથિજાપદાર્થનોનાશકરિનાંસ્યેછે અનેવશિજેનેપરમેશ્વરનેવિષેપ્રિતિહોયતેનેતોપરમેશ્વરવિનાથિ
જાકોઈપદાર્થમાંપ્રિતિનહોયઅનેપરમેશ્વરવિનાથિજુંજેપદાર્થઅધિકજણાયતેનોજેઅતિશેત્યાગકરેતેત્યાગસ્વરો
છે અનેતેપદાર્થનાંનુંહોયઅથવામોઢુંહોયપણતેનોજેત્યાગકરવોતેનુંજનામત્યાગકેવાયઅનેજેપદાર્થઝગવાનનાઝ
જનનમાંઆહુંઆવતુહોયતેનેતોનતજિસકેનેથિજોઉપસ્યથિતોઘણાત્યાગકરેપણતેનોતેત્યાગવૃથાછે અનેએમકાંઈ
જાણવુંનહિં જેસારૂપદાર્થહોયનેતેજઝગવાનનાઝજનનમાંઆહ્યકરેનેનરમુંપદાર્થહોયતેનકરેએતોજિવનોએવોસ્વ

चावछे जेजेमकोइकनेगद्युचावेकोइकनेखारुचावेकोइकनेखाटुचावेकोइकनेकडवुं चावेतेमजिवनितोएवितु
 छबुद्धिछेतेअल्पपदार्थहोयतेनेपणअगवानकरतांअधिकवाढ्युंकरिराखेछे अनेज्यारेअगवाननिमोद्यपसामुजो
 इयंतारेताएवुंकोइपदार्थछेनहि जेतेनिकोटिमाअगनापासंगमांपणआवेएवाअगवाननेजथार्थजांणिनेजाहेतक
 स्युंहोयतोमायिकपदार्थजेपिंडब्रह्मांडादिकतेमांस्यांइपणप्रतिरहेनहिंमाईकपदार्थसर्वेतुछजथइजाय अनेएअ
 गवाननोज्यारेजथार्थमहिमाजणांणो तारेचित्रकेतुराजायेकरोड्यस्त्रायुंनोत्यागकस्यो अनेसर्वेप्रथविनुंचक्रवर्ति
 राज्यहतुंतेराज्यनोपणत्याकस्योनेतेएमसमऊचाजे एअगवाननासुखआगद्यएसोलाखस्त्रियुंनुंसुखतेशिगणति
 मांअनेचक्रवर्तिराज्यनुंसुखपणशिगणतिमां अनेतेथिइंद्रनालोकनुंनेब्रह्मानालोकनुंसुखपणशिगणतिमां अनेए
 वाजेअगवानतेविनाजेबिजापदार्थनेविषेप्रितिकरेछे तेतोअतिशंतुछबुद्धिवालांछेजेमकुतरुहोयतेसुकाहाड्यक
 नेएकांतेदेईजईनेकरडेनेतेमांसुखमानेछेतेममुखजिवछे तेदुखनेविषेसुखनेमांनीनेतुछपदार्थनेविषेप्रितिकरे
 छे अनेजेअगवाननोअक्तकेवातोहोयनेतेनेअगवानथकि बिजापदार्थमांतोहेतवधुंहोयतेतोकेवलमिनडियोअक्त
 छेअनेजेजथार्थअगवाननोअक्तहोयतेनेतोअगवानथिविजुंकोइपदार्थअधिकहोयजनहि अनेज्ञानवैराग्यअक्ति
 नेधर्मतेणेजुक्तएवोजेतेअगवाननोअक्ततेतोएमजांणे जेशूरविरहोयतेदडवासमेशत्रुसन्मुखचादे पणबियेनहि
 तेसुरविरसाचो अनेसुरविरहोयनेदडईमांकामनआव्योनेगांठ्येधनहोयनेते खरच्यावावस्यामांकामनआव्युंतेव
 थाछे तेममुनेअगवानमदयाछे तेजेजिवमारोसंगकरेतेनेअगद्यहुंकदयाणनिवातनकरुंतारे मारुज्ञानतेशाकाम

मांआव्युंएमविचारिने उपदेशकस्यानिमित्तकांडिकथाडिघणिउपाधिरहं तोपणपरमेश्वरनिवातकस्यामांकायरप
 एराखेनहिंएमकहिने श्रीजिमहाराजेतुलसिदासजिनां त्रएयपदगवराच्यां तेत्रएयपदनांनामएकतो ज्याकिदगन
 रामसोनांहि तथाविजुंएहिकत्यासुनुवेदचहुं तथात्रिजुंज्याकुंप्रियनरामवैदेहि एत्रएयपदगवराविने पछेश्रीजिम
 हाराजबोदयाजेजेविरित्ये आपदमांकत्युंछेतविरित्येआपणेरहेवुंछे तेकरतांकरतांजोकांडिकअधरुंरयुं अनेएद्वी
 मांजोदेहपढ्योतोपणमरिने नरकचोराशिमांजावुं नथिकेकांडिचुतप्रेतथावुंनथिसुधो चंडामांचुंडांदेहआवशतो
 पणइंद्रनाजेवोकेब्रह्मानाजेवोतोआवशे पणएथिउत्तरतोनाहिंआव माटेनिरभेरहिनेभगवाननुंभजनकरवुंएमक
 हिने श्रीजिमहाराजनेमुकुंदब्रह्मचारितेडवाआव्यातेजेजेजमवापधास्या ॥ ॥इतिवचनामृतं ॥५७॥ ॥१९०॥
 ॥ संवत् १८८१ नाश्रावणशुदि ४ चोथ्यनेदिवसस्वामिश्रीसहजानंदजिमहाराज श्रीगढडामध्यंदादाखाचरनादर
 बारमां उगमणेवारयओरडानिओसरियेढोलियाउपरयगादितकया विछवाविनेविराजमानहता अनेश्रीजिमहा
 राजेसर्वेश्वेतवस्त्रधारणकस्यांहतांने पोतानामुखारविंदनिआगद्वयमुनिमंडल तथादेशदेशनाहरिभक्तनिसञ्चा
 राइनेबेठिहति पछेश्रीजिमहाराजेप्रभपुछ्युंजजेजेआचारज्यथयाछे तेनासंप्रदायनिपुष्टिघणाककालसुधिशेउ
 पायेकरिनेरहेछे पछेमुक्तानंदस्वामियेकत्युंजे एकतोसंप्रदायसंबंधिग्रंथहोय अनेबिजोशाखेकत्याएवावणाश्रम
 नोधर्महोय अनेत्रिजिपोतानाईष्टदेवनेविषेअतिशेदढताहोय एत्रएयनेजागेकरिने पोतानासंप्रदायनिपुष्टिरहेछे
 पछेश्रीजिमहाराजे ब्रह्मानंदस्वामितथानित्यानंदस्वामिने पणपुछ्युंतारेएमणेपणएविजरित्यंकयुं पछेश्रीजीमहा

શ્વ૦ મૃ૦
॥ ૬૪ ॥

રાજબોલ્યાજેલ્યો એપ્રશ્નનોઉત્તરઅમકરિયંજેસંપ્રદાયનિપુષ્ઠિતોએમથાયછે જેજેસંપ્રદાયનાઈષ્ટદેવહોયતેનોજેહ
તુમાટેપ્રથિવિનેવિષેજન્મથયોહોય અનેજન્મધરિનેતેણેજેજેચરિત્રકસ્યાંહોય અનેજેજેઆચરણકસ્યાંહોયતેઆચ
રણનેવિષેધર્મપણસેહેજેઆવિજાય અનેતેઈષ્ટદેવનોમહિમાપણઆવિજાયમાટેપોતાનાઈદેવનાંજે જન્મથિકરિને
દેહમુકવાપર્યંતચરિત્રતેનુંજે શાસ્ત્રતેણેકરિનેસંપ્રદાયનિપુષ્ઠિથાયછે તેશાસ્ત્રસંસ્કૃતહોયઅથવાજ્ઞાપાહોયપણતેજગ્રં
થસંપ્રદાયનિપુષ્ઠિકરેપણતેવિનાવિજોગ્રંથપોતાનાસંપ્રદાયનિપુષ્ઠિનકરે જેમરામચંદ્રનાઉપાસકહોયતેનેવાલ્મીકિ
રામાયણેકરિને જપોતાનાસંપ્રદાયનિપુષ્ઠિથાય અનેશ્રીકૃષ્ણજગવાનનાજેઉપાસકહોયતેનેદશમસ્કંધ અનેએકાદ
શસ્કંધએબેજે જાગવતનાસ્કંધતેણેકરિનેજપોતાનાસંપ્રદાયનિપુષ્ઠિથાય પણરામચંદ્રનાઉપાસકતથાશ્રીકૃષ્ણનાઉ
પાસકતેનેવેદેકરિનેપોતાનાસંપ્રદાયનિપુષ્ઠિનથાય માટેપોતાનાસંપ્રદાયનિરિત્યનુંજેશાસ્ત્રહોયતેજપાછુલેદાડે પો
તાનાસંપ્રદાયનેપુષ્ઠકરેછે એમકહિનેશ્રીજિમહારાજેમુક્તાનંદસ્વામિનેકહ્યુંજેતમેપણપોતાનાસંપ્રદાયસંબંધિને પો
તાનાઈષ્ટદેવસંબંધિજેવાણિ તથાશાસ્ત્રતેજદેહપર્યંતકસ્યાકરજ્યોનેતમારોદેહરહેત્યાંસુધિતમનેએજઆજ્ઞાછે પછેએ
જેશ્રીજિમહારાજનુંવચનતેનેમુક્તાનંદસ્વામિયે અતિઆદરકરિનેમાથેચઢાવ્યું અનેશ્રીજિમહારાજનેબેહાથજોડિને
નમસ્કારકસ્યો ॥ ॥ ૬૪ ॥ ॥ ૧૯૧ ॥ ॥ સંવત્ ૧૮૮૧ નાશ્રવણશુદિ ૧૨
દ્વાદશીનેદિવસસ્વામિશ્રીસહજાનંદજિમહારાજશ્રીગઢઢાધ્યેદાદાસ્વાચરનાદરબારમાં શ્રીવાસુદેવનારાયણનામંદિર
નિઓસરિયેદોલિયાઉપરચઢગમણેમુખારવિંદેવિરાજમાનહતા અનેસર્વેશ્વેતવસ્ત્રધારણકસ્યાંહતાંઅનેપોતાનામુસ્તા

ગ૦ મ૦
૫૯

॥ ૬૪ ॥

रविदनिआगदयमुनितथादेशदेशनाहरिन्नक्तनिसञ्जाञ्जराइनंवेठिहति पछेश्रीजिमहाराजबोल्याजेच्यारवेदपुरा
 णइतिहासएसर्वेमांएजवात्ताछेजे ञ्गवाननेञ्गवाननासंतएजकल्याणकारिछे अनेञ्गवाननाजिसाधुछे तेतो
 ञ्गवब्रह्मादिकदेवथकिपणअधिकछे तेञ्गवानकेञ्गवाननासंतनिज्यारंप्राप्तिथइतारे एजिवनेएथिउपरांतविजुं
 कोईकल्याणनथीएजपरमकल्याणछे अनेञ्गवाननासंतनिसेवातांबहुमोटापुण्यवादानेमलेछेपणथोडापुण्य
 वादानेमलतिनथि माटेञ्गवाननासंतसाथेतोएवुंहेतराखवुंजेवुंहेतस्त्रीउपस्यछे केपुत्रउपस्यछेकेमावापनेचाईउ
 पस्यछे तेवुंहेतराखवुंतोएहेतेकरिनेजीवकृतार्थथईजायछे अनेपातानांजस्त्रीपुत्रादिकहाय तेतोकुपात्रहोयनेकुलक्ष
 णवासांहोय तोपणकाईरित्येतेनोअवगुएजावनेआवतोनथी अनेजेञ्गवाननाञ्जकहाय तेतोसर्वेरुडेगुणेकरिने
 जुक्तहोय पणजोतेणेखगारेककठणवचनकट्युंहायतोतेनिआंदिजिवेत्यांसुधिमुकेनहि एविजेनिरुत्तिछे तेनेतो
 जवुंपातानासंबंधिउपस्यहेतछेतेवुंतेञ्गवाननाञ्जकउपस्यकेवायजनहि तारेएनुंकल्याणपणथायनहि अनेमंतनो
 महिमातोप्रथमकल्याणवोमोटाछे तेसंतनिनेञ्गवाननाप्रप्तिथइछे तोपणकाईकनेएमडगमगाटरहेछे जेमारुंक
 द्याणथाशेकेनहिथायतेनुंशुंकारणछेतोएजीवनेपूर्वजन्मनेविषेञ्गवानकेञ्गवाननासंतनिप्रप्तिथइनथि नेतेम
 निसेवापणतेणेकरिनथि एनेतोआजन्ममांजनवोआदरछेतेआगदयाजन्ममांफलशेअनेजेनेपूर्वजन्ममांञ्गवान
 निकेञ्गवाननाञ्जकनिप्रप्तिथइहशे तथातेमनिसेवाकरिहशे तेनेतोआजन्ममांञ्गवानकेञ्गवाननाञ्जकमांथि
 हेतमटेजनहि अनेनिश्चेमांपणडगमगाटथाजनहि अनेकामक्रोधद्वान्नसंबंधिघाटतांकटाचितरहे पणञ्गवानना

निश्चैतोकोइरित्येमटेनहि तेकोइकनेवचनेकरिनेनमटेएमांशुंकेवुंएनेतोजोपोतानुंमनडगमगाटकरावतोपणडगम
गाटथायनहि अनेतेनिदृढतातोजेविनाथनक्तनिछे केजेविविधनुदासनिहति केजेविहिंमराजसानिहतिकेजेविका
शिदासनेछेकेजेविनाईचंदसेठनेहतिकेजेविदामोदरनेछे एविदृढताहोय तारेजांणवुंजेआपूर्वजन्मनोन्नगवाननो
नक्तछे ॥ इतिवचनान्तम् ॥ ५९ ॥ ॥ १९२ ॥ ॥ संवत् १८८१ नाश्रावणवदि १ चोथ्यनेदिवस
स्वामिश्रीसहजानंदजिमहाराजश्री गढडामध्यदादाखाचरनादरबारमांआथमणवास्थओरडानिउगमणिओसरि
येदोखियाउपस्थविराजमानहता अनेश्वेतपाधमस्तकउपस्थयांधिहति अनेश्वेतपछेडिआंदिहति अनेश्वेतखेसपेस्थो
हता अनेपोतानामुखारविंदनिआगद्यपरमहंसतथादेशदेशनाहरिक्तनिसनानराइनेबेठिहति पछेश्रीजिमहारा
जेकट्युंजेप्रभउत्तरकरा तारेमुक्तानंदस्वामियेप्रभपुछ्युंजेहमहाराजआसंसारनेविपेतोकेटलिकजात्यनाविक्षेपआ
वेछे तेमांकेइरित्येन्नगवाननोन्नक्तसमकेतोअंतरेसुखरहे पछेश्रीजिमहाराजबोल्याजेएनोउत्तरतोजेमअमनेवर
तायछे तेमकहियेजेपोतानादेहथिनोखोजेपोतानोआत्मातेनुंजेनिरंतरअनुसंधान तथामाधिकएवांजेपदार्थमात्र
तेनानाशवंतपणानुंजेअनुसंधान तथान्नगवाननामाहात्म्यज्ञाननुंजेअनुसंधानएत्रएयेकरिनेकोईविक्षेपआडोआ
वतोनथि अनेज्यारेकोईकजात्यनाविक्षेपनोजोगआवे तारेउपस्थथितोचित्तनोधर्मछेतेविक्षेपजेवुंजणायपणतेवि
क्षेपनोपोतानाचैत्यन्यमांतोडंसबेसतोनथि तेकमजणायजेज्यारेसुइयेछईये तारेवारदयोजेविक्षेपतेकोईदिवसस्व
प्नमांदेखातोजनथि अनेजेचैतन्यमांविक्षेपपेठोहोयतेतोत्रएयेअवस्थामांजणायछे माटेस्वप्नमांकोईरित्येविक्षेपज

एतान्ति तेथकि एमजाणि ये छैयें जे चैतन्यमां विक्षेपकोईरित्येव लगतान्ति अने जे जगवाननां चक्र होयने तेने कोई
कप्रकारना दुःखनां विक्षेपथयो होय एतो सारिपेठे अंतरमां जणाय छे पण न जणाय एमनथि अने एतोर घुनाथ दास सर
खोवि मुख होय तेने तो न जणाय ते ज्याररामानंद स्वामियेंदह मुक्याने सर्वे सत्संगि रंवा द्वागा तार पण र घुनाथ दासने तो
जराय शां कथयोनहि अने हस्तोजायने विजाने आगद्वय वात करतो जाय मां जे जगवाननां चक्रने दुःख आवि पडे तारे तो
जे चंडालमे विमुख होय तेने दुःख न थाय पण जे जगवाननां चक्र होय ते तो हरि चक्रने दुःख करिने जरु दुःखियो थाय अ
ने जे जगवाननां चक्र होयने तेने कोई कमारिनां खतो होय अथवा तेने कोई कदुःख देता होयने ते जगवाननां चक्र आडो
जाइने जो मरे के घायल थाय तो शास्त्रामां एम कथ्युं छे जे तेनां ब्रह्म हत्यादिक जे पंच महापाप ते सर्वे मटि जाय छे एवो जग
वाननां चक्रनो पक्षराख्यानां प्रताप छे अने जे जे जगवाननां चक्रनुं वचन बांण निपेठें हड्डया मां वस मुं द्वागे अने ते निवैर
चावे आं टिप डि जाय ते जिवेत्यां सुधि टले नहि एवो जे चां डाव जे वां जिव होय ते धर्म जुक्त होय त्यागे जुक्त होय ते पे जुक्त हो
य ते सर्वे दथा छे अने विजां पण कोटिक साधन करे पण तेनां जिवनुं कोई काळे कदयाण थाय नहि अने आसं सारने विपे
जे म कोई कस्त्रि होय ते पोताना पति उपस्थने विजा पुरुष उपस्थ सरखुं हतराखे ते वे श्या मरखि चुं डिके वाय ते म आसं सारने
विषे जे एवो पुरुष होय जे आपणें तां बधाय साधु सरखा छे केने सारा नर सां क हिये तो ते सत्संगी के वाता हो तो पण तेने विमु
ख जां एवो अने जे पुरुष एमजां जे आपणें कांई क अवधुं सव दुबो दिये तो आपणें मां एम अवगुण दोशे ए विरित्ये पो
तानि सार पराख्या सारु जगवाननुं के जगवाननां चक्रनुं कोई क घसातुं बोले ने तेने मां चक्रि रहतां ते सत्संगी के वाता होय

व० म०
॥६६॥

तोपणतेनेविमुखजाणवो अनेजेवांपोतनांसगांवाळां होय अथवामावाप होय तेनोपक्षरहेछे तेवो नगवाननाचक्र
नोदृष्टपक्षराखवो अने नगवाननाचक्र साथें कोईरित्यनोविक्षेपथाय तो जलमां लिटानि पेंठ फेर एकथे जाय पण आंदि
राखेन हिते ज नगवाननो जथार्थ चक्र केवाय एट्टि वार्त्ता करिने पछे श्रीजिमहाराज एमबोल्याजे हुं तो दत्तात्रेय जड
नरतनारदने शुक्रजिते सरखांदयावाळां छुं अने पुर्वदेशमां एक समेना गडावेरा गिनि जमात नेलो हतो ते मुने सर्वे वेरा
गिये कल्युं जे तां दल जानि लि लि चि जाजितो डा तारे मे कल्युं जे एमां तो जिव छे ते अमेन हितो डिये पछे एक जणे तर वास्य उ
घाडि करिने डारो कस्यो तोपण अमे लि लि चि जाजिन तो डि एवो अमारो दयावाळां स्वप्ना वछे तोपण जो कोइ क नगवान
नाचक्रने कुरदृष्टिये करिने जो तां होय ने ते जो पोतानो सगांवाळां होय तोय पण जाणिये जे ते नि आंख्य फोडिनां खिये अ
ने हाथे करिने जो नगवाननाचक्रने दुबे तो ते हाथे ने कापिनां खिये एवो तेनो अचाव आवे छे पण त्यांदयान थिरति अने
एवो जेने नगवाननो ने नगवाननाचक्रनो पक्ष होय तेने ज नगवाननो पुरोचक्र केवाय ॥

॥ इति वच

नामृतम् ॥

॥ ६० ॥

॥ १९३ ॥

॥ संवत् १८८१ नाश्रावण वदि ७ सातम्य

ने दिवस स्वामि श्री सहजानंद जिमहाराज श्री गढडामध्यदादा खाचरनादरवारमां आथमणे वास्य ओरडानि उगमणि
ओसरिये दोलिया उपस्थ विराजमान होता अने मस्तक उपस्थ श्वेत शेलुं सोने रिछे डानुं वां धुं हतुं अने एक बिजुं श्वेत शेलुं
ओढ्युं हतुं अने श्वेत खेसपे स्याहता अने मांगराना पुष्पनाहार पे स्याहता अने पोताना मुखार विंदनि आगदय परमहंसत
थां देश देशना हरि चक्रनिस चक्रा इने बंठि हति पछे श्रीजिमहाराज बोल्याजे जे मां त्रय वांनां होय ते पाको सत्संगि

ग० म०

६३

॥ ६६ ॥

केवायतेत्रयैवांनांतेकियांतोएकतापोतानेईष्टदेवजैनियमधराध्याहोय तपोतानाशिरसांष्टदृढकरिनेपासेपणएधर्म
नोकोईदिवसत्यागनकरे अनेविजोन्नगवाननास्वरूपनोजेनिश्चेतेअतिशेष्टदृढपणहोयपणतेमांकोईसंशयनांखेतो
संशयपडेनहिनेपोतानुंमनसंशयनांखेतोयपणसंशयपडेनहिंएवोन्नगवाननोअडगनिश्चेहोय अनेत्रिजोपोतानाई
ष्टदेवनेन्नजताहोयएवाजसत्संगिवैघ्नवतेनांपक्षराखवांतजेममायापदिकरादिकरितेनांपक्षराखेछे नेजेमपुत्रहो
यतेपोतानापितानांपक्षराखेछेनेजेमस्त्रीहोयतेपोतानापतिनांपक्षराखेछेतमन्नगवाननान्नक्तनांपक्षराखवां एत्र
एयवांनांजेमांपरिपूर्णहोयतेपाकोसत्संगिकेवाय अनेहरिन्नक्तनिसन्नामांमोढाअगद्व्यआवीनेवेसतांहोयतारेवि
जानेएमजणायजेएमोटरांसत्संगिछे पणमोटरानितांएमपरिक्षाछेजेग्रहस्थहोयतेतोपोतानुंजेसर्वस्वतेन्नगवानने
न्नगवाननान्नक्तनेअर्थेकरिराखे अनेसत्संगनेअर्थेमाथुंदुहुंहोयतांदेअनेजेघडियेपोतानाईष्टदेवआज्ञाकरेजेतुंपर
महंसथातोतेतत्काक्षपरमहंसथाय एवांजेनांक्षक्षणहोयतेहरिन्नक्तनिसन्नानेआगद्व्यवेसेअथवावांसेवेसेपणतेने
जेसर्वेहरिन्नक्तमांमोटरांजाणवां अनेजेत्यागिहोयतेज्यारेदेशपरदेशमांजायनेत्यांकनककामनिनांजोगथायतांय
पणतेमांफेरपडेनहिं अनेपोतानाजेजेनियमहोयतेसर्वेष्टदृढकरिनेराखेतेसर्वेत्यागिमांमोटरांकेवाय अनेवद्विजेको
इकसंसारमांरजोगुणीमोदुमनुष्यकेवातुंहोयनेतेज्यारेसन्नामांआवे तारेतेनेआदरकरिनेसर्वसन्नानेमांढाआगद्व्य
वेसास्यांजाइयेनेएव्यवहारछे तेजानिहायत्यागिहोयतेनेपणराख्यांजाइयेअनेजानेराखेतोएमांथिचुडुंथायछे जे
मराजापरिक्षितक्रपिनाआश्रममांगयातारेक्रपिसमाधिमांहतातेराजानुंसनमानथयुंनहिं पछेतेराजानेरिसचडि

तेमरेद्वसर्पहतोतेऋषिनागद्वामांनांख्यां पछेतेऋषिनापुत्रेशापदिधोतेणेकरिनेतेराजानोसातदिवसमांमृत्युथयो
अनेज्यारेब्रह्मानीसन्नामांदक्षप्रजापतिआव्यातारेशिवजिउन्नानथया अनेवचनेकरिनेपणदक्षनुंसन्माननथयुं
छेदक्षनेरिसचडितेशिवनोयज्ञमांथिन्नागकाठिनांख्यां पछेतेनंदिश्वरनेचृगुऋषितेनेसांमसांमाशापथयापछेतेपाप
मांसतिदक्षनायज्ञमांबलिमुवां अनेविरचद्रेदक्षनुंमाथुंकापिनेअग्निमांहोम्युंअनेदक्षनुमुखवकरानुंथयुंमाटेग्रह
स्थतथात्यागिएसौनेएरित्यराखविजेसंसारव्यवहारं जेमोदुमांणसकेवातुंहोयतनुसन्नामांकोईरित्येअपमानकरवुं
नहिंनेजोअपमानकरेतोएमांथिजरुदुखथाय अनेजजनस्मरणमांपणविक्षेपथायमाटेआवात्तासत्संगिगृहस्थ
सर्वेतथात्यागिसर्वेदृढकरिनेराखज्यां ॥ ॥ इतिवचनान्तं ॥ ६१ ॥ ॥ १९४ ॥ ॥ संवत् १८८१
नामागशरशुदि २ विजनेदिवसस्वामीश्रीसहजानंदजीमहाराजश्रीगढडामध्यदादाखाचरनादरवारमां उत्तरादेवा
स्यआरडानिआंशरियेंदोलियाउपस्थविराजमानहता अनेश्वेतपाधमस्तकउपस्थवांधिहिततथाश्वेतचोफालओढ्यो
हतो तथाश्वेतखेसपेस्याहतो अनेश्रीजिमहाराजनामुखारविंदनिआगद्यमुनितथादेशदेशनाहरिचक्रनिसन्ना
राडनेबेठिहति पछेश्रीजिमहाराजेपोतानाचनरिजाजेअयोध्याप्रसादजीनेरघुविरजीतेनेबोदाविनेकल्युंजेतमेअ
मनेप्रश्नपुछो पछेप्रथमअयोध्याप्रसादजियेंप्रश्नपुछुंजेआसंसारनेविषेएवोपुरुषहोयजेआठपांहोरतोसंसारनि
विटंबनामांरयोहोयनेगमेएवुंयोग्यअयोग्यकर्मपणथईजातुंहोय अनेतेएकघडिकेबेघडिचगवाननुंजजनकरतो
होयतारेतेजजनेंकरिनेतेणेदिवसबधामांपापकम्युंनेबलेकेनबलेअप्रश्नछे पछेश्रीजिमहाराजबोदयाजेसारोदिवस

प्रवृत्तिमार्गमांरहिनेगमेतं विक्रिया करि होय ने नगवाननुं नजन करवावंसे ते समे ए नजन ना करनारानां इंद्रियो अंतः
कर्णने जीव ए सर्वे एकाग्र थइ ने जो नजन मां जो डाय ते ए विरित्ये एक घडिके अरधि घडि पण जो नगवान ना नजन मां
जो डाय तो समग्र पाप वल्लिने नस्म थै जाय छे अने इंद्रियो अंतः कर्णने जीव ते एकाग्र थै ने जो नगवान ना नजन मां न जो
डाय तो ते ना नजन थ कितां घडिके अध घडि मां पाप न वले अने एनुं जे कल्याण ते तो नगवान ने प्रतापे करि ने थाय ए नो ए
ज उत्तर छे पछे रघु वीर जिये प्रश्न पुछ्युं जे हे महाराज आजीवन नां मोक्ष ते के म करे तारे थाय छे पछे श्री जि महाराज वांछ्या
जे जे ने पोताना कल्याण निइछा होय ते ने पोतानुं दह धन धाम कुटुंब परिवार ए सर्वे ने नगवान निसे वामां जो डि देवां ने न
गवान निसे वामां जे पदार्थ काम न आवे तो ते ना त्याग करि देवां ए विरित्ये जे नगवान परायण वत्ते ते गृहस्थाश्रमि होय तो
य पण मरे तारे नगवान ना धाम मां नारद सनकादिक निपंक्ति मां न वले अने परम मोक्ष ने पां मे ए नो ए ज उत्तर छे ए विरित्ये
श्री जि महाराज वार्त्ता करि ने पछे पोतानि इछा यें करि ने बोझ ताह वा जे अमे जे दिव सथि विच्यारियें छै यें ते दिव सथि अमा
रि नजर मां ए म आवे छे जे जिवना कल्याण ने अर्थे त्र एय अंग छे ते अति सुख दाई छे ते मां एक तो अति श्रे आत्म निष्ठा जे शु
क जि निपेठे आत्मारूप थै ने परमेश्वर नुं नजन करवुं अने बिजुं पतिव्रतानुं अंग जे गोपियुं निपेठे पति चावे नगवान नुं नज
न करवुं अने त्रिजुं दास पणानुं अंग जे हनुमान जित था उद्धव जि निपेठे दास चावे नगवान नुं नजन करवुं ए त्र एय अंग वि
ना कां इरित्ये करि ने जिवनुं कल्याण था तुं न थि अने अमे तो ए त्र एय अंग ने दृढ करि राखियें छै यें अने ए त्र एय अंग मां थि जे ने
एकेय अंग दृढ पणे होय तो ते कृतार्थ थाय छे अने हवे ए त्र एय अंग वा दानां जे लक्षण ते नां खानो खानां करि ने कहियें छै यें ते मां

આત્મનિષ્ઠાવાસાનુંતાંદુષ્ણણછે જેએકકારંતોઆત્માછેઅનેએકકારંતોદેહંદ્રિયોઅંતઃકરણત્રણગુણપંચવિષય
આદિકજેમાયાનુંદોલુંતેછે નેએવેનામધ્યનેવિષેજેવિચ્યારરહેતેવિચ્યારજ્ઞાનસ્વરૂપીછેતેવિચ્યારજેમવાયુચેરહિતસ્થ
ક્ષનેવિષેદિપકનિશિશ્વાઅતિશંસ્થિરથઈનેરહેછેતેમસ્થિરથઈનેરહેછેતેવિચ્યારદેહંદ્રિયોનેઅંતઃકર્ણએમનેઆત્માસં
ધાયેએકથાવાદેતોનથિ અનેતેવિચ્યારપણઆત્માસંધાયેએકથાતોનથિઅનેજ્યારેતેવિચ્યારનેજિવપાંમેછેતારેતેજિ
વનિવૃત્તિકાશિસુધિયાંવિહોયતેવરતાહ્યજેટલામાંઆવેછે અનેપછેતેવિચ્યારજ્યારેદૃઢથાય તારેવરતાહ્યથકિઆ
ગઢડાજેટલામાંઆવેછે નેપછેઆગઢડાજેટલાંવિવૃત્તિહોયતેસંકલ્પાઈનેપાંતાનાદેહજેટલામાંરહેછે અનેપછેદેહમાં
થિવૃત્તિદુકિયેનેદ્રિયોનાગોલકમાંજરહેછે નેપછેદ્રિયોનાગોલકથકિદ્રિયોનિવૃત્તિછેતેઅંતઃકરણસનમુખથડ
જાયછે નેપછેદ્રિયુર્નાનેઅંતઃકર્ણનિજેવૃત્તિછે તેઆત્માનેવિષેક્ષિનથડજાયછે તારેજિવનાવાસનાક્ષિગંદેહનોના
શયયોકેવાયછે અનેએવિચ્યારછેતેજ્યારેઆજિવસંધાયેમલેછે તારેતેજિવનાહૃદયનેવિષેપ્રકાશથાયછે અનેપોતા
નાઆત્માનુંબ્રહ્મરૂપેદર્શનથાયછે નેતેબ્રહ્મનેવિષેપરબ્રહ્મજેનારાયણતેનુંપણદર્શનથાયછેઅનેતેદર્શનનાકરનારનેએમ
અનુન્નવથાયછે જેદુંઆત્માછુંઅનેમારેવિષેજેપરમાત્માછેતેઅર્ચંડરયાછે અનેએવિરિત્યનિઅર્ચંડસ્થિતિરહે એઆત્મ
નિષ્ઠાનિઅતિઉત્તમદશાછે અનેપતિવ્રતાનુંજેઅંગછે તેતોવ્રજનિગોપીયુંનાજેવુંજોઈયે જેમગોપિયુંયેજેદિવસથકિ
શ્રીકૃષ્ણજગવાનનાચરણાર્વિદનોસ્પર્શકસ્યોતેદિવસથકિજેટલાંસંસારસંબંધિજેસુખતેસર્વેઠેરજેવાંથડગયાંતેમજે
નેપતિવ્રતાનાઅંગનિન્નકિહોયતેગમેતોંદ્રજેવોરૂપાલોપુરુષહોયતથાદેવતાજેવોહોયતથાકોડકરાજાહોય નેતેને

જ્યારે દેવે તારે જમસંદેહકુતરાને દેવે અથવા વિષ્ણુને દેવે તારે અતિશે મ્હાનિ પાંમિને દૃષ્ટિ પાછિ રવેં ચિલે છે તેમ દૃષ્ટિ પાછિ રવેં
ચાહ જાય તે ઉત્તમ પતિ વ્રતાનિ રિતિ છે તે માટે જે નિ એક જગવાનને વિષે જ પતિ નાવે કરિને વ્રતિ જોડાં ણિ છે તેનું બિજા કોઈ
પુરુષને દેવિને મન રાજિ થાય જ નહિ અને ત્રિજું જેને દાસ નાવે કરિને ચક્તિનું અંગ છે તેને પણ પોતાના જે ઇશ્વર છે તેનું જ
દર્શન ગમે અને તે નિજ વાર્તા સાંચલ વિગમેને પોતાના ઇશ્વરનો જ સ્વ નાવ ગમે અને તે નિજ પાસે રેવું ગમે એવો પ્રિતિવાન
હોય તો પણ પોતાના ઇશ્વરને સંવાસારુને રાજિ પાસારુ રાત્ય દિવસ એમ ઈછ્યા કરે જેમુંને મારા ઇશ્વર કાંઈક આજ્ઞા કરે
તો હું અતિશે હર્ષે કરિને કરું પછે પોતાના ઇશ્વર છે તે આજ્ઞા કરે તો છેટે જાઈને રહે તો પણ રાજિ થકોરે પછે કોઈ રિત્ય અંતઃ
કર્ણ માં રેવે પાંમે નહિ અને આજ્ઞાને વિષે જ પરમ આનંદ માં ને એ દાસ ત્વ ચક્તિ નિ ઉત્તમ દશા છે એવા દાસ ત્વ ચક્તિ વાલા
તો આજ ગોપાલાનંદ સ્વામિ છે અને બિજા મુક્તાનંદ સ્વામિ છે અને એ ત્રણે અંગ વાલા જે જગવાનના ચક્તિ તેમાં ઉત્તમ મ
ધ્યમને કનિષ્ઠ પક્ષ છે અને એ થિજે વાસ્થરયાત તો કેવલ પાંમર કેવાય માટે એ ત્રણે માં થી એક અંગ પરિપુર્ણ થાય ને તે કેલ્લે દે
હ મુકે તે તો ઠિક છે અને એ ત્રણે માં થિ એકેય અંગ જેને પરિપક્વ થયું હોય ને તેને જે મરવું તે ઠિક ન થિ ને તે તો પાંચ ડાઢાવ ધુજિ
વે ને પોતા નિ અણ સમઝણ ને દાલિ ને ને એ ત્રણે અંગ માં થિ કોઈક એક અંગ ને દૃઢ કરિને મરે એ ઠિક છે અને વલી આજિવ
નો તો એવો સ્વ નાવ દેવાય છે જે જ્યારે ગૃહસ્થાશ્રમ માં હોય તો સંસારનો ત્યાગ કરવો ગમે અને જ્યારે ત્યાગ કરે છે તારે પાછા
સંસાર સંબંધિ સુખના ઘાટ થયા કરે એવિ રિત્યે એ જિવનો અવલો સ્વ નાવ જણાય છે માટે જે જગવાનના દૃઢ આશ્રિત હોય
તેને તો એવા અવલો સ્વ નાવનો ત્યાગ કરિને ને પોતાના મનનુગમનું સર્વે મુકીને જગવાનને જગવાને જગવાન વિના બિજિ

સર્વેવાસનાનેટાલિનેમરવુંતેજઠિકહે. અનેજેનેનગવાનમાંઅતિશોપ્રિતિનહોયતેનેતોઆત્મનિષ્ઠાજિવિચારેકરિનેદૃઢ
કરવિકેમજેજેનગવાનનાનકત્તહોયતેનેકાંતોઆત્મનિષ્ઠાદૃઢજોઈયેનેકાંતોનગવાનનેવિષે અતિશોદૃઢપ્રિતિજોઈયે
અનેએવેઅંગમાંથિજેનેએકેઅંગનિઅતિશોદૃઢતાનહોયતેનેતોજેઆસત્સંગનાનિયમહેતેમાંદૃઢપણેકરિનેરેવુંતોજસત્સં
ગિરેવાયનેતોસત્સંગથકિવાચપડિજવાય અનેનગવાનનોજેનકત્તહોયતેનેતોજેજેપ્રકારનાંદુઃખઆવેહે તેદુઃખનાદે
નારાકાલકર્મમાયાએમાંથિકોઈનથિ એતોપંડેનગવાનજપોતાનાનકત્તનિધિરજ્યજોવાનેઅર્થેદુઃખનેપ્રેરેહે અનેપહે
જેમકોઈકપુરુષપડદામારેનેજુવેતેમનકત્તનોધિરજ્યને નગવાનનકત્તનાલ્લદયમારહિનેજોયાકરેહે પણકાલકર્મમા
યાનાંશોનારહે જેનગવાનનાનકત્તનેપિડિસકેએતોનગવાનનિજઈછાહે એમજાંણિનેનગવાનનોનકત્તહોયતેને
મગનરેવું એવાર્તાસાંનલિનેમુક્તાનંદસ્વામિયેપ્રશ્નપુછ્યુંજેહમહારાજએત્રણજે અંગતમેકલ્યાંતેવાતતોઅતિઠિણિ
હેને કઠણહેતેકોઈકનાજસમઝામાંઆવેને કોઈકનાજવચ્ચામાંઆવે પણસર્વેનેનઆવે અનેઆસત્સંગમાંતોલ
ક્ષાવધિમનુષ્યહે તેસર્વેનેતોઆવાર્તાસમઝવિકઠણહે માટેતેકેમકરેતારેતેનુંરુદુંથાય પહેશ્રીજિમહારાજબોલ્યા
જેતેતોએત્રણઅંગવાલામાંહિલોજે હરિનકત્તહોયતેનોદાસાનુદાસથઈને તેનિઆજ્ઞામારહેતોતેકાંઈનસમઝતોહોય
તોપણએછતિદેહેજનગવાનનોપાર્ષદથઈરલ્યાહેનેરુત્તાર્થથઈરલ્યાહે અનેઆસંસારનેવિષેનગવાનને નગવાનના
નકત્તનોતોમહિમાઅતિશોમોટોહે તેગમેતવાંપાંમરને પતિતજિવહોયપણનગવાનકેનગવાનનાનકત્તનેઆશ્રિ તથા
યતોતેજિવરુતાર્થથઈજાયહે એવાંનગવાનનેનગવાનનાનકત્તનોમહિમાહે માટેજેનેનગવાનનાનકત્તનિસેવાપ્રા

मिथइतेनेतांनिधडकरवुं अनेआत्रएयअंगनिजेअमेवात्ताकरिछे तेबहुधातोआमुक्तानंदस्वामिसारुकरिछे अनेमु
क्तानंदस्वामिउपस्यअमनेघणुंहेतछेनेएमनेशरिरेमंदवाडछे तेरखेकोइवातनिसमऊएयमांखांमिरहिजायनहि एम
जांणीनेआवात्ताकरिछे पछेमुक्तानंदस्वामियेकल्युंजेहेमहाराजमेंपणजांएयुछेजेहुंसारुजआवात्ताकरिछे ॥ ॥
॥इतिवचनान्तं॥ ॥६२॥ ॥१९५॥ ॥संवत् १८८१

नामागशरवदि २ विजनेदिवसस्वामिश्रीसहजानंदजीमहाराजश्रीगढडामध्ये दादाखाचरनादरबारमांपोताना
उतारानेविषेविराजमानहता नेसर्वेश्वतवखधारणकर्याहतां नेपोतानामुखारविंदनिआगदयन्नजनानंदस्वामि
श्रीमद्भागवतनापाठकरताहतानेपरमहंसतथादेशदेशनाहरिभक्तनिसच्चाचराइनेवेठिहति पछेमुक्तानंदस्वामिये
प्रश्नपुछ्युं जेहेमहाराजद्रष्टानेदृश्यनामध्यमांजेविचाररहेछेतेद्रष्टानेनेद्रश्यनेजुदांजुदांराखेछे एमांजीवनुंजांणप
णुकियुंजाणवुंनेइंद्रियोअंतःकर्णनुंजांणपणुकियुंजांणवुं पछेश्रीजिमाहाराजबोदयाजेअमनेतांएमजणायछेजे
जेनोजीवअतिशेवदनपाम्योहोयतेनेतोअंतःकर्णनिरुत्तियोतेजीवनिजवृत्तिछे नेतेनाच्यारक्रियायेकरिनेच्यारवि
चागजणायछे अनेतेअंतःकर्णमांनेइंद्रियोमांजांणपणुंछेतेजीवनुंजछेतेइंद्रियोअंतःकर्णनेज्यांघटितहोयत्यांचा
लवादेनेज्यांघटितनहोयत्यांचालवादे अनेजेनोजीवअतिशेवदनपाम्योहोयतेनेतोचुहुंस्वप्नपणआवेनहि अने
जेनोजीवनिर्वलहोय तेनेतोसांख्यनामतनेअनुसरिनेएकद्रष्टाएवोजेपोतानाआत्मातेआत्मापणेरहेवुंपणइंद्रियो
अंतःकर्णनेहुंचलवुंनहि एविरित्येसत्तारूपरेहतांथकांएनोजीववदनपामेछे अनेएथिपणवलपामवानांएकअ

તિશંમાંડાઉપાયછે જેનગવાનનેનગવાનનાજેસંતતેવિષે જેનેપ્રીતિહોયનેતેનિસેવાનેવિષેઅતિશેશ્રદ્ધાહોયનેનગ
વાનનિનવધાનક્રિયેજુકહોયતેનાજીવનેતોતલાઅતિશેવલઆવેછે માટેજીવનેવલપાંમવાનેઅર્થેનગવાનને
નગવાનનાનકતનિસેવાબરોવસ્યવિજોકોડુપાયનથિઅને વલ્લીઅમેઅમારાઅંતરનિવાર્તાકહિયેજેજ્યારેઅમેઅ
ગનોતરાનિશાલમાંમાંદાથયાહતાતારે કૈલાસનેવૈકુઠતેદેશ્યામાંઆવ્યાનેનંદીશ્વરનિઅસવારિનેગરુડનિઅસવારિ
પણઅમેકરિએમઆમારાદિઠામાંઆવ્યુંપણતેસામર્થિમાંઅમનેકાંઈસારુંલાગુંનહિપછે તોઅમેકેવલસત્તારૂપેરહેવા
માંડ્યુંતારેસર્વેઉપાધિનિશાંતિથઈ પછેતેમાંપણઅમનેએમવિચારથયોજેસત્તારૂપેરહેવુંતેથિપણનગવાનનેનગવા
નનાનકતનેદેહધરિનેરહેવુંશ્રેષ્ઠછે માટેઅમનેએમવિકલાગીજેરખેસત્તારૂપેરહિયેનેપાછોદેહનધરાયમાટેદેહધરિ
નેનગવાનનેનગવાનનાનકતનિનેદેરહિયેનેતેનેઅર્થેજેસેવાવણિઆવેએજઅતિશેશ્રેષ્ઠસાધનછે અનેજ્યારેજીવને
અંતસમોઆવેછે તારેઅનંતજાત્યનિઆધિનેવ્યાધિપ્રગટથાયછે પછેનગવાનકેનગવાનનાસંતનુંજ્યારેદર્શનથા
યછેતારેસર્વેદુઃસ્વનોનાશથઈજાયછે એવાનગવાનનોનેનગવાનનાનકતનોમહિમામોટોછે અનેનગવાનનાનકતછે
તેતોકેવલબ્રહ્માનિજમૂર્તિયોછે એનેવિષેતોમનુષ્યનાવલાવવોજનહિઅનેજેમપોતાનાદેહનાંકુટુંબિહોયછેનેતેનેતેના
હેતનેઅર્થેઆપણવઢિનેકહિયેનેઆપણનેતેવઢિનેકહેપણઅંતરમાં કોઈનેઆંટિપડતિનથિતેમનગવાનનાનકતસંધા
યેવરત્યુંજોઈયેઅનેજેનેનગવાનકેનગવાનનાનકતસંધાયેઆંટિપડિજાયછે તેતોઅમનેદિઠોપણગમતોનથિનેતે
પસ્યથિરિસપણકોઈદિવસઉતરતિનથિ અનેઆસંસારમાંપંચમહાપાપનાકરનારાનોકોઈદિવસછુટકોથાયપણ

गवाननाचकनाद्रोहनाकरनारानोकोईदिवसछुटकोथातो नथि माटेजमवाननाचकनिजेसेवाकरवितेबसेवस्य
कोइपुन्यनथिनेजगवाननाचकनोद्रोहकरवोतेबसेवस्यकोइपापपणनथि माटेजेनेपोतानाजीवनेबसवामेकरवी
होयतेनेतो जगवानकेजगवाननाचकनेमनक्रमवचनेशुद्धजावेकरिनेसेववा ॥ इतिवचनामृत ॥

॥ ६३ ॥

॥ १९६ ॥

॥ संवत् १८८१ नापोशशुदि ७ सातम्यनेदिवसस्वामिश्रीस

हजानंदजिसहाराजश्रीगढढामध्य दादाखाचरनादरबारमां श्रीवासुदेवनारायणनामंदिरनिओसरिये दोसिधाउ
प्रस्थगादितकियानंखाविनेउत्तरादेमुखारविंदेविराजमानहता अनेसर्वेश्वतवसधारणकर्याहतां नेपोतानामुखार
विंदनिआगल्यमुनितथादेशदेशनाहरिचकनिसजाचराईनेबेठिहति पछेस्वयंप्रकाशानंदस्वामियेप्रह्मपुच्छुजीहमे
हाराजजगवाननाजेअवतारछे तेसर्वेसरखाजछेकेतेमांअधिकन्यूनजावछे पछेश्रीजिमहाराजबोल्याजे अमे
व्यासजिनाकरेदजेसर्वेग्रंथतेसांजह्याने पछेपूर्वापरविचारिनेजोयुं तारेतेमांथिअमनेएमसमजांछे जेमच्छ
कच्छवाराहनसिंहादिकजेजगवाननाअवतारछे तेसर्वेअवतारनाअवतारीतेश्रीरुछनजगवानछे पणबिजाअव
तारनिपेठेश्रीरुछनजगवानतेअवतारनथिएतोअवतारिजछे एवाजेश्रीरुछनजगवानतेआपणाइष्टदेवछे अनेतेश्री
रुछनजगवाननांचरित्रश्रीमद्भागवतपुराणनादशमस्कंधनेविषेसंपूर्णकल्यांछे माटेआपणाउद्धवसंप्रदायनेविषे
अमेदशमस्कंधनेअतिशेप्रमाणकस्यांछे अनेबिजाजेसर्वेअवतारतेपणश्रीरुछनजगवाननाजछेमाटेअवतारने
एअवतारनाप्रतिपादनकरनाराजेग्रंथतेसर्वेने आपणेमानवापणविशेषेकरिनेतोश्रीरुछनजगवाननेतेनाप्रतिपाद

નકરનારાજેગ્રંથતેનેજમાનવા પછેપુરુષોત્તમન્નદ્રેપ્રશ્નપુછ્યુંજેન્નગવાનજિવનાકલ્યાણનેઅર્થેઆજગતનેસૃજેછે
તેવિશ્વનરચ્યુંહોયનેમાયાનાઉદરમાંજિવહોયતેનુંન્નગવાનકલ્યાણકરેતોશુંનથાય જેઆટલોવિશ્વસૃજવાનોન્નગ
વાનદાઘડોકરેછેએપ્રશ્નછે પછેશ્રીજિમહારાજબોલ્યાજેજેન્નગવાનશ્રીરુદ્ધપુરુષોત્તમછેતંતોરાજાધિરાજછેઅને
અઘંડમૂર્તિછેઅનેપોતાનુંઅક્ષરધામરૂપિજેતલતેનેવિષેસદાવિરાજમાંનછે અનેતેઅક્ષરધામનેઆશ્રિતઅનંતકો
ટિબ્રહ્માંડરત્યાંછે તેજેમકોઈકમોટોચક્રવર્તિરાજાહોયનેતેનેઅસંસ્યગાંમહાંહોયતેમાંથિએકબેગાંમઉજડથયાંહોય
અથવાવસ્યાંહોયપણતેતોતેરાજાનિગણતિમાંપણનહોયતેમશ્રીરુદ્ધન્નગવાનતેઅનંતકોટિબ્રહ્માંડનાપતિછે તેબ્રહ્માં
ડનોકાંડએકસાંમટોપ્રલયયાતોનથિ અનેતેમાંથિએકાદાબ્રહ્માંડનોપ્રલયયાતેતોન્નગવાનનિગણતિમાંપણનથિ અ
નેતેશ્રીરુદ્ધન્નગવાનનોદેવકિજિથકિજેજન્મતેતોકથનમાત્રછેઅનેએશ્રીરુદ્ધતોસદાઅજન્માછે અનેતેશ્રીરુદ્ધન્ન
ગવાનનુંજેઅક્ષરધામછેતેવ્યતિરેકપણેતોપ્રકૃતિપુરુષથકિપરછે અનેઅન્વયપણેકરિનેતોસર્વેઠેકાંણેછેજેમઆકા
શછેતેઅન્વયપણેકરિનેતોસર્વત્રછે અનેવ્યતિરેકપણેતોચારાનુતયકિપરછેતેમજશ્રીરુદ્ધન્નગવાનનુંઅક્ષરધામછે
અનેતેધામનેવિષેન્નગવાનઅઘંડવિરાજમાંનરહેછે અનેતેધામમાંરત્યાથકાઅનંતકોટિજેબ્રહ્માંડછેતેનેવિષેજ્યાંજેને
જેમદર્શનદેવુંઘટેત્યાંતેનેતેમદર્શનદેછે અનેજેસાથેબોલવુંઘટેતેસાથેબોલેછે અનેજેનોસ્પર્શકરવોઘટેતેનોસ્પર્શકરે
છે જેમકોઈકસિદ્ધપુરુષહોયતેએકઠેકાંણેબેઠોથકોહજારુંગાઉદેખેનેહજારુંગાઉનિવાત્તનિંસાંનસેતેમન્નગવાનપો
તાનાઅક્ષરધામમાંરત્યાથકાઅનંતકોટિબ્રહ્માંડનેવિષેજ્યાંજેમજણાવુંઘટેત્યાંતેમજણાયછે અનેપોતેતોસદાપોતા

નાઅક્ષરધામમાંજ છે અનેએકઠેકાંણેરત્યાથકાજેઅનંતઠેકાંણેજણાયછેતેતોપોતાનિજોગકલાછેજેમરાસમંડલ
 નેવિષેજેટલિગોપિયુંતેટલાજપોતેથયામાટેએકઠેકાંણેરત્યાથકાજેઅનંતઠેકાંણેદેવાવું એજન્નગવાનનુયોગકલાયે
 કરિનેવ્યાપકપણુંછેપણઆકાશનિપેઠેંઅરૂપપણેકરિનેવ્યાપકનથિ અનેજેન્નગવાનનિયોગમાયાયેંકરિપંચાસક્રો
 ડજોજનજેપૃથવીનુંમંડલછેતેપ્રલયકાલનેવિષેપ્રમાણરૂપથડજાયછે અનેતેપૃથવીપાછિસૃષ્ટિકાલનેવિષેપ્રમાણમા
 થિપંચાસક્રોડજોજનથાયછે અનેચોમાસુંઆવેછેતારેગાજવિજનેમેઘનિઘટાથડઆવેછે એઆદિકસર્વેઆશ્ચર્યતે
 ન્નગવાનનિયોગમાયાયેંકરિનેથાયછે એવાજેશ્રીકૃષ્ણન્નગવાનતેમુમુક્ષુનેસર્વેપ્રકારેન્નજનકરવાયોગ્યછેશામાટેજે
 યિજાઅવતારનેવિષેતોએકકેબેકલાનોપ્રકાશહોયછે અનેશ્રીકૃષ્ણન્નગવાનનેવિષેતોસર્વેકલાંડછેમાટેંએશ્રીકૃષ્ણ
 ન્નગવાનતોરસીકપણછે નેત્યાગિપણછેનેજ્ઞાનિપણછે નેરાજાધિરાજપણછેનેકાયરપણછે નેસુરવિરપણછેનેઅતિ
 શેરૂપાલુપણછે નેયોગકલાનેવિષેપ્રવિણછેનેઅતિશેબલિયાપણછેનેઅતિશેહલિયાપણછે માટેંસર્વેકલાયેંસંપન્ન
 તોએકશ્રીકૃષ્ણન્નગવાનજ છે અનેતેશ્રીકૃષ્ણન્નગવાનનુંજેઅક્ષરધામતેનેઆશ્રિતજેઅનંતકોટિબ્રહ્માંડતેપણસદાય
 રહેછે તેમાંયિજેબ્રહ્માંડનિસોવર્ષનિઆવરદાપુરિથાયતેબ્રહ્માંડનોનાશથાયતેએકરિનેકાંડસર્વેબ્રહ્માંડનો નાશથાતો
 નથિમાટેપ્રલયકાલમાંશાસારુકલ્યાણકચુંજોઈયેસર્વેબ્રહ્માંડવસેજછેતોએવિરિત્યેએપ્રજ્ઞનુંસમાધાનછે એવિરિત્યે
 પરીક્ષણેપોતાનાપુરુષોત્તમપણાનિવાર્તા શ્રીજિમહારાજેકરિતેનેસાંનલિનેસર્વેહરિન્નક્તએમજાણતાહવાજે એજ
 જેશ્રીકૃષ્ણપુરુષોત્તમતેજઆન્નક્તિધર્મનાપુત્રશ્રીજિમહારાજ છે ॥

॥ ઇતિવચનામૃતં ॥

નેદિવસસ્વામિશ્રીસહજાનંદજીમહારાજશ્રીગઢડામધ્યે દાદાચરનાદરબારમાં શ્રીવાસુદેવનારાયણનામંદિરનિ
સમિપેદોલિયાઉપરધવિરાજમાનહતા અનેસર્વેશ્વેતવસ્ત્રધારણકર્યાંહતાંને પોતાનામુખારવિંદનિઆગલ્યમુનિ તથા
દેશદેશનાહરિન્નક્તનિસન્નાન્નરાઈનેવેઠિહતિ પછેશ્રીજિમહારાજબોલ્યાજેસાંન્નલોન્નગવાનનિવાર્ત્તાકરિયે તારે
તાલપરવાજલેનેસંતકિર્તનગાવતાહતાંતેછાંનારયા અનેસર્વેહાથજોડિનેસાંન્નલવાબેઠા પછેશ્રીજિમહારાજબો
લ્યાજેજિવનાકલ્યાણનેઅર્થેન્નગવાનનારામરુઘ્નાદિકજેઅવતારથાયછે તેનેતોમાયાનુંકારજ્યેવુંજે આજગત
તેમાંકોઈઠેકાંણેમોહયાતોનથિ અનેપોતાનાઅલોકિકપ્રતાપેકરિનેનિશંકવરતેછે અનેપોતાનાન્નક્તજનનિન્નક્તિ
નેઅંગિકારકરવાનેઅર્થેપંચવિષયનેપણસારિપેઠેન્નગવેછે તેનેજોઈનેઆસંસારનેવિષેજેઅસ્તરદાયામનુષ્યછે તે
પરમેશ્વરનેવિષેદોષપરેછે અનેએમજાંણેજેઆતોપરમેશ્વરકેવાયછે તોપણએનેઅપણાકરતાંપણવધુસંસારનેવિષે
આસક્તિછે એમજાંણિનેન્નગવાનને પણપોતાજેવામનુષ્યજાંણેછે પણન્નગવાનનોજેઆલોકીકમહિમાતેનેજાણતા
નથિએજન્નગવાનનિમાયાછે અનેબ્રહ્મસ્થિતિનેપાંમ્યાએવાજેઆત્મદર્શિસાધુતેને પણઆસંસારનેવિષેકોઈપદાર્થ
દેખિનેમોહયાતોનથિ તોબ્રહ્મથિપરપરબ્રહ્મએવાજેશ્રીરુઘ્નન્નગવાનતેનેમાયાને માયાનાકારજ્યથાકિનિર્દેષેવાય
એમાંતેશુંકેવુંએતોરેવાયજ અનેઆત્મનિષ્ઠાવાદાજેસંતતેનેઆત્મનિષ્ઠાને તિબ્રવૈરાગ્યએવેહોયતેણેકરિનેકોઈરિત્યનું
બંધનતોનથાયપણજોતેનેન્નગવાનનેવિષેન્નક્તિનહોય તોજેમવદુપ્રકારનાંન્નગવાનનેવદુપ્રકારનાંવ્યંજનકર્યાંહો

य न ते मां जा एकलवणन होय तो ते सर्वे नकारां थइ जाय छे ते मन्त्र गवान निश्चक्ति विना एक दुं जे ब्रह्मज्ञान छे तथा वैराग्य
 छे ते तो नकारुं ज छे ने सदा अकल्याण कारि ज छे एम जां णि ने शु क देव जि ब्रह्म स्वरूप थया हता तो पण श्री मद्भागवत ने च
 एता हवा अने श्री कृष्ण च गवान ने विषे दृढ चक्ति ने करता हवा माटे आत्म निष्ठा वा लाने जो भ्रमवान ने विषे चक्ति न होय
 तो ए ए ने मोटुं दुषण छे अने जे ने च गवान ने विषे चक्ति होय ते ने पण जो आत्म निष्ठाने वैराग्य न होय तो जे वि च गवान ने
 विषे प्रीति होय ते वि बिजा पदार्थ ने विषे पण प्रिति थइ जाय माटे ए चक्ति मार्ग वा लाने पण मोटुं दुषण छे अने जे आ वो परि
 पक च गवान नो च क होय ते ए तो च गवान नो ज थार्थ महि मा जा एयो छे माटे ते ने तो परमेश्वर विना बिजुं सर्वे तु छ जणां
 ए छे ते सारु कोइ पदार्थ मां ते मोह पां म तो न थि माटे आत्म निष्ठा वैराग्य ने च गवान ने विषे चक्ति ए च ए य क ने दा होय तारे
 कोई जात्य निखो ट्य न के वाय अने ए वां ज होय ते तो च गवान नो ज्ञानि च क के वाय ए कां तिक च क के वाय अनन्य च क के
 वाय ॥ ॥ इति वचना मृतम् ॥ ६५ ॥ ॥ १९८ ॥ ॥ संवत् १८८३ नापोश वदि १ प्रतिपदाने दिवस स्वामि
 श्री सहजानंद जि महाराज श्री गढ डामध्ये दादा खाचर नादर बार मां उगम ए बाख्य ओर डानि ओसरिये दो लिखा उपर्य
 गादित किया बिछवा विने विराज मान हता अने सर्वे श्वेत वस्त्र धारण कस्यां हतां ने पिदा पुष्प नाने राति गुल दाव दिना पुष्प
 नाहार कंठ ने विषे विराज मान हताने पिदा पुष्प नाने तो रो पा घने विषे विराज मान होतो अने पोताना मुखार विंद नि आग
 द्य मुनि मंडल तथा देश देश ना हरि च क निस च च राइ ने बं ठि हति अने पोतानि आग द्य सरो दाने दु क ड डे इ ने संत मंडल
 विष्णु पद गाव ता हता ते किर्तन च क्ति थइ रया पछे श्री जि महाराज बां द्या ज आज तो अमार मोटा मोटा संत ने प्रश्न पुछ

વાંછે એમકહિને પ્રથમ આનંદ સ્વામિને પુછતા હવા જે કોઈક એવો પુરુષ હોય જે તેને બુદ્ધિ થોડી હોય તો પણ પોતામાં જે દોષ હોય તેને દેખે અને બિજા હરિનક્તમાં દોષ હોય તેને ન દેખે અને ગુણ હોય તેને જ દેખે અને બિજો જે પુરુષ છે તેને તો બુદ્ધિ પણ છે તો પણ પોતાના અવગુણ ન દેખતો જ નથી અને બિજા હરિનક્તને વિષે ગુણનો ત્યાગ કરીને કેવલ દોષ જ દેખે છે એનું શું કારણ હશે જે થોડી બુદ્ધિવાલો હોય તે પણ પોતાના દોષને દેખે છે અને જાણે બુદ્ધિવાલો છે તેને પોતાના દોષ સુઝતા નથી એ પ્રશ્ન છે પછે આનંદ સ્વામિને જેવો સુઝ્યો તેવો ઉત્તર કસ્યો પણ પ્રશ્નનું સમાધાન થયું નહિ પછે શ્રીજિ મહારાજ બોલ્યા જે એનો ઉત્તર એમ છે જે આ જન્મે અથવા કોઈ જન્માં તરને વિષે એ કોઈક મોટા જગવાનના નક્તનો અપરાધ કસ્યો છે તે પાપે કરીને એની બુદ્ધિ દોષે જુક્ત છે માટે એને હરિનક્તના દોષ સુઝે છે ને પોતાના દોષ સુઝતા નથી એજ એનો ઉત્તર છે એમ કહિ ને પછે શ્રીજિ મહારાજ નિત્યાનંદ સ્વામિને પ્રશ્ન પુછતા હવા જે જગવાનને પાંચાનું એક જ સાધન છે કે ઘણાં કસાધને કરી ને જગવાન પમાય છે તારે તમે એમ કે શો જે જ્ઞાન વૈરાગ્ય નક્તિને ધર્મ એચ્ચાર સાધને કરીને પમાય છે તે જ્યારે એચ્ચાર સાધ ને કરી જગવાન નિપ્રાપ્ત થાય છે તારે એક જગવાનના આશ્રયે કરીને જ કલ્યાણ થાય એવા અનન્ય જાવનો નિર્ધાર રખો નહિ પછે નિત્યાનંદ સ્વામિયેં બહુ પ્રકારે ઉત્તર કસ્યો પણ પ્રશ્નનું સમાધાન થયું નહિ પછે શ્રીજિ મહારાજ બોલ્યા જે કલ્યાણ તો એક જગવાનના આશ્રયે કરીને જ છે પણ જગવાન છે તે અતિ સમર્થ છે ને તેની આજ્ઞાને બ્રહ્માદિક સમગ્ર દેવ પાલે છે તથા કાલ માયાદિક જે સર્વે બ્રહ્માંડનાં કારણ તે પણ જગવાનના નયથકિ સાવધાન થી ને જગવાનની આજ્ઞા મારી રહે છે માટે જગવાનનો નક્ત હોય તેને એ જગવાનની આજ્ઞા છે તે દૃઢ કરીને માનવિ એ જગવાનના નક્તનું લક્ષણ છે તે સારુ સા

ધનસર્વે અતિદૃઢકરિને રાસવાં એટલે એક જગવાનવતે જ કહ્યાણછે. અને એ સાધન છે તે તો જગવાનનિષે સંપન્ન માને અ
 થે છે. એ જ એ પ્રશ્નનો ઉત્તર છે. પછે શ્રીજીમહારાજ બ્રહ્માનંદસ્વામિને પુછતા હવા જે આદેહને વિષે જિવે છે તે સાકાર છે કે નિરા
 કાર છે. પછે બ્રહ્માનંદસ્વામિએ કહ્યું જે જિવે તો સાકાર છે. તારે શ્રીજીમહારાજે કહ્યું જે જો જિવે સાકાર હોય તેને કારણ
 આદિકે જુક્ત થયો. તારે દશમસ્કંધને વિષે વેદસ્તુતિના અધ્યાયમાં એમ કહ્યું છે. જે જગવાન જેને જીવનામ કહ્યાણને અર્થે
 તે જીવના બુદ્ધિદિમનને પ્રાણવેને સજતા હવા. તે જો જીવ સાકાર જ હોય તો તેને અર્થે બુદ્ધિદિમન પ્રાણ સંધ્યાનું શું કા
 મ છે. માટે એ વિરિત્યના શાસનાવત્તનને જો તો એમ જ નિર્ધાર થાય છે. જે જીવ જે તે સ્વરૂપ સ્વભાવે કરિને તો સંધ્યામાં પડેને
 જૈત્રન્યવસ્તુ છે ને. અનાદિ અજ્ઞાનરૂપ એવું જે કારણ શરીર તેણે જુક્ત છે ને. જેમ ચમકણ હોય તે લોહને લીંપિને લોહ સા
 થ્યેં ચોટિર છે. તેમ એ જીવનો પણ ચોટવાનો સ્વભાવ છે. તેમાં ચિકેવાં જે સ્થૂળને સુક્ષ્મ એ શરીર તે સાથે ચોટે છે. અને
 જીવ અજ્ઞાને કરિને તે શરીરને વિષે પોતા પણ માને છે. પણ વસ્તુ ગત્યેં તો એ જીવ શરીર જેવો નથી. પછે બ્રહ્માનંદસ્વામિએ
 કહ્યું જે જ્યારે જગવાન નિષ્ક્રિયે કરિને એ જીવના અજ્ઞાન નિનિવૃત્તિ થાય છે. તારે એ જીવને સ્યુક્ત સુક્ષ્મને કારણે મા
 યીક ત્રણે દેહનો સંબંધ રેતો નથી. તારે એ જીવ જગવાનના ધામમાં જઈને કે વિરિત્યના આકારે જુક્ત થકોરે છે. પછે શ્રી
 જીમહારાજ બોલ્યા જે જ્યારે એ જીવના અજ્ઞાન નિનિવૃત્તિ થાય છે. તારે એને માયિક ત્રણે દેહનો સંગ છું ટિજાય છે. પછે એ
 જીવ કેવલ ચૈતન્ય સત્તામાં ત્રેર છે. પછે એ જીવને જગવાન નિનુમિત્રાદિક જે આઠ પ્રકાર નિપ્રકૃતિ તે થકિ જુદિ જે ચૈતન્ય
 પ્રકૃતિ તેનું જમવાન નિંછાયે કરિને દેહ બંધાય છે ને તેણે જુક્ત થકો જગવાનના અક્ષર ધામને વિષે રે છે. એ રિત્યે એ પ્રશ્નનો ઉ

વ૦ મ૦
॥ ૭૪ ॥

તરછે પછે ગોપાલાનંદસ્વામિને શ્રીજિમહારાજ પુછતા હવાજે અષ્ટાંગયોગસિદ્ધ થાયછે અથવા આત્મદર્શન થાયછે તે
તાં જગવાનને જગવાનના સંતનિરૂપાથ કિથાયછે તે યોગને આત્મદર્શનસિદ્ધ થયાનું કારણ જે જગવાનને જગવાન
ના સંતને વિષે વૃત્તિગૌણ થઈ જાયછે અને અષ્ટાંગયોગને આત્મદર્શનને વિષે વધુ લગનિથાયછે તેનું શું કારણ હશે ॥ પ
છે ગોપાલાનંદસ્વામિયે કહ્યું જેને યોગાન્યાસ કરતે થકે યોગસિદ્ધ થાયછે તેનું કાંઈક માન આવેછે તેણે કરિને જગવા
નનિકોરે કાંઈક વૃત્તિગૌણ થઈ જાયછે ॥ પછે શ્રીજિમહારાજ બોલ્યા જે જ્યારે સિદ્ધદશાને પામે તારે યોગિછે તે બ્રહ્મરૂપ
થાયછે તે બ્રહ્મમાં તો કોઈ જાત્યનુમાન હોય નહિ માટે ઉત્તર સંજવે નહિ પછે ગોપાલાનંદસ્વામિ બોલ્યા જે હે મહારાજ એ તો
કાંઈ સમજાતું નથી માટે તેમ ક્રપા કરિને કહો ॥ પછે શ્રીજિમહારાજ બોલ્યા જે એ તો એમ સમજવું જે જ્યારે પોતાની સ્વાંઝ
કાઢવિહોય તારે તેને મોટાં ડાંનાં વચન નિસાસ્ય લેને કાઢવિજે મકોઈક વ્યવહારિક કામ હોય ને તે કામને અતિશે સિદ્ધ
કરવું હોય તારે સારાં સારાં માંણ સનિસાઈ દીકરવિ તેમ આંડપણે સાઈદિછે જે શુકદેવજિ બ્રહ્મસ્વરૂપ થયા હતા તો પણ
અતિ પ્રિતિયે કરિને શ્રીમદ્ભગવત્ત્રણ્યા અને આજદિવસ સુધિ પણ જગવાન નિજક્રિયાને જ કરેછે અને શૌનકાદિક અ
ઘ્યાશિ હજાર ઋષિ તે બ્રહ્મસ્વરૂપ છે તો પણ સુતપુરાણના મુખથકિ જગવાન નિકથાને સાંજ લેછે એ વિજાત્યનાં વચન નિ
સાસ્ય નિજક્રિયાને અર્થે લેવિ અને જે સ્વોચ્છ પોતાના જાંણ્યામાં ન આવતિ હોય તે નિકોર નિજ જગવાનને આગલ્ય પ્રાર્થ
ના કરવિ જે હે મહારાજ મુમાં જે જે સ્વોચ્છ હોય તે ક્રપા કરિને નાશ કરજો જે મકોઈક પુરુષને માથે કલંક આવ્યું હોય તે
કલંક ટાલ્યાનો કોઈ સાઈદિન હોય તારે તે સોઢાનો ગાંધોરા તો ચોલ હોય તેને ઉપાડિને પોતાનું કલંક ટાલેછે તેમ જે ડોષ

ગ૦ મ૦
૬૬

૭૪ ॥

ઓસ્રવાતોહોય તારેતેદોષટાલવાનેઅર્થેનગવાનનિસ્તુતિકરવિએતેલોઢાનોગોલોઝાહ્યાજેવિછેએમકરિનેપોતામિ
સ્વોચ્છનેટાલવિએતમારાપ્રશ્નનોઉત્તરછે પછેશ્રીજિમહારાજમુક્તાનંદસ્વામિનેપુછતાહવા જેનગવાનનેજયાર્યજા
આહોયનેનગવાનતોકાંડચમતકારનદેસ્વાહતાહોય નેવિજાજેજંત્રમંત્રવાલાહોયતેતોપરચોદેસ્વાહતાહોય તેમદે
શિવનેનગવાનનોનક્તહોયતેનુંમનનગવાનમાંથિકાંડગંકેનડગે પછેમુક્તાનંદસ્વામિયેંકત્યુંજેદેમહારાજજેનેનગ
વાનનોજયાર્યનિશ્ચેહોય તેનેતોનગવાનવિનાવિજેક્યાંડપ્રતિતિઆવેજનહિં અનેજોવિજેઠેકાણેપ્રતિતિઅવિતોતે
નેનગવાનનોનિશ્ચેજનથિ એતોગુણબુદ્ધિવાલોહરિનક્તકેવાય પણજયાર્યનગવાનનોનક્તકેવાય પછેશ્રીજિમહા
રાજબોહ્યાજેજાણેનોઉત્તરછે પછેશ્રીજિમહારાજેશુકમુનિનેપુછ્યુંજેનગવાનનોનક્તહોયનેતેનગવાનતથાનગ
વાનનાસંતતેનેસાક્ષાત્કારપાંમ્યોતેનેજિવતાંશિપ્રાપ્તિથાયછે અનેમુવાકેઢેંશિપ્રાપ્તિથાયછે પછેશુકમુનિબોહ્યાજેદે
મહારાજાણેનોઉત્તરતોતમેકરશોતારેથાશે પછેશ્રીજિમહારાજબોહ્યાજેનેનગવાનનેનગવાનનાસંતનિપ્રાપ્તિયદે
તેનેજીવતેતોનગવાનનાંકયાકિર્તનકરતાંથકાંજદિવસનેરાત્રિવિતેછે અનેત્રણેઅવસ્થાથિપરજેપોતાનોજીવા
ત્માતેનુંબ્રહ્મરૂપેસાક્ષાત્દર્શનથાયછે અનેનગવાનવિનાઅન્યપદાર્થમાત્રનેવિષેવૈરાગ્યથાયછેઅનેઅધર્મનોત્યાગક
રિનેધર્મનેવિષેરવાયછે અનેદેહમુકેતારેવાનક્તનેનગવાનપોતાજેવોજકરેછેજેમનગવાનેબ્રહ્માનેકત્યુંછેજેદેબ્રહ્મા
જેવોદુંછુંનેજેવોમારોમહિમાછે નેજેવાંમારાંગુણનેકર્મછેતેવુંમારાઅનુગ્રહયકિતુનેવિજ્ઞાનથાઓવુંજેબ્રહ્માનેકયું
છેતેમજેપોતાનાઅનન્યનક્તહોય તેસર્વનેનગવાનવિપ્રાપ્તિકરાવેછે અનેજેનગવાનકાલકર્મનેમાયાથકિરહિત

व० म०
॥ ७५ ॥

छेतेमजजगवाननाजक्तपणकालकर्मनेमायाथकिरहितथायछेनेअखंडजगवाननिसेवानेविषेरेछेएविदेहमुक्या
केडेप्राप्तिथायछेएजएप्रश्नोत्तरछे ॥ इतिवचनामृतम् ॥ ६६ ॥ ॥ १९९ ॥ ॥ संवत् १८८९ नामाहा
वदि ३ तृतीयानेदिवसस्वामिश्रीसहजानंदजिमहाराजश्रीगढडामध्यदादावाचरनादरबारमां पीतानाउवासानेविषे
गंगाजलियाकुवापासेओटाउपरढोद्वियोढवाविनेगादितकियानंखाविने विराजमानहताअनेसर्वेश्वेतवसुधासु
कन्याहतांनंपातानामुखारविंदनिआगल्यमुनितथादेशदेशनाहरिजक्तनिसज्जगवाइनेबेठिहति अनेपोतानिआग
ल्यसाधुहुकडसरांदावेनेविष्णुपदगावताहतातेकीर्तनजक्तिथेरयापछे श्रीजिमहाराजबोल्याजेअमेसर्वसंतप्रत्ये
प्रश्नकरियेछेयेजजगवाननाजक्तहोयतदेहमुकिनेब्रह्मरूपथैनेजगवाननाधाममांजायछे पछेएमांनेजगवानमां
शोअंतरासरेछे जेणेकरिनेस्वामिसवकपणानानातोरेछेकमजएजगवाननोजक्तछेतेपणजेवाजगवानस्वतंत्रछे
नेकाळकर्मनेमायातेनेआवरणेकरिनेरहीतछे तेवाजथायछेमांशोअंदरेछेजेणेकरिनेस्वामिसवकपणारेछेए
प्रश्नछे पछेपरमहंसेजेनेजवुंसमजांणुतेणेतेवाउत्तरकथोपणश्रीजिमहाराजमाप्रश्ननुसमाधानथमुनिहि पछेस
र्वसंतैकतुंजेहमहाराजतमासप्रश्नोत्तरतातमेजकरशोतारथाशे पछेश्रीजिमहाराजबोल्याजेअनोउत्तरपछे
जजगवाननाजक्तहोयतेणेजेवाजगवाननेजांएयाहोयजेजगवानआदिसामर्थियेयुक्तछे अनेआदिसोनाये
युक्तछेअनेआवांसुखरूपछेएविरित्येएजक्तजेदलो जगवाननोमहिमाजीएयोछे अनेजेवाप्रतापियुक्तजगवानन
जांएयाछेतेजक्तज्वारेदेहमुकिनेजगवाननाधाममांजायछे तारेरूपतथासामर्थिमेएजक्तनिपणतेविजयापछेनी

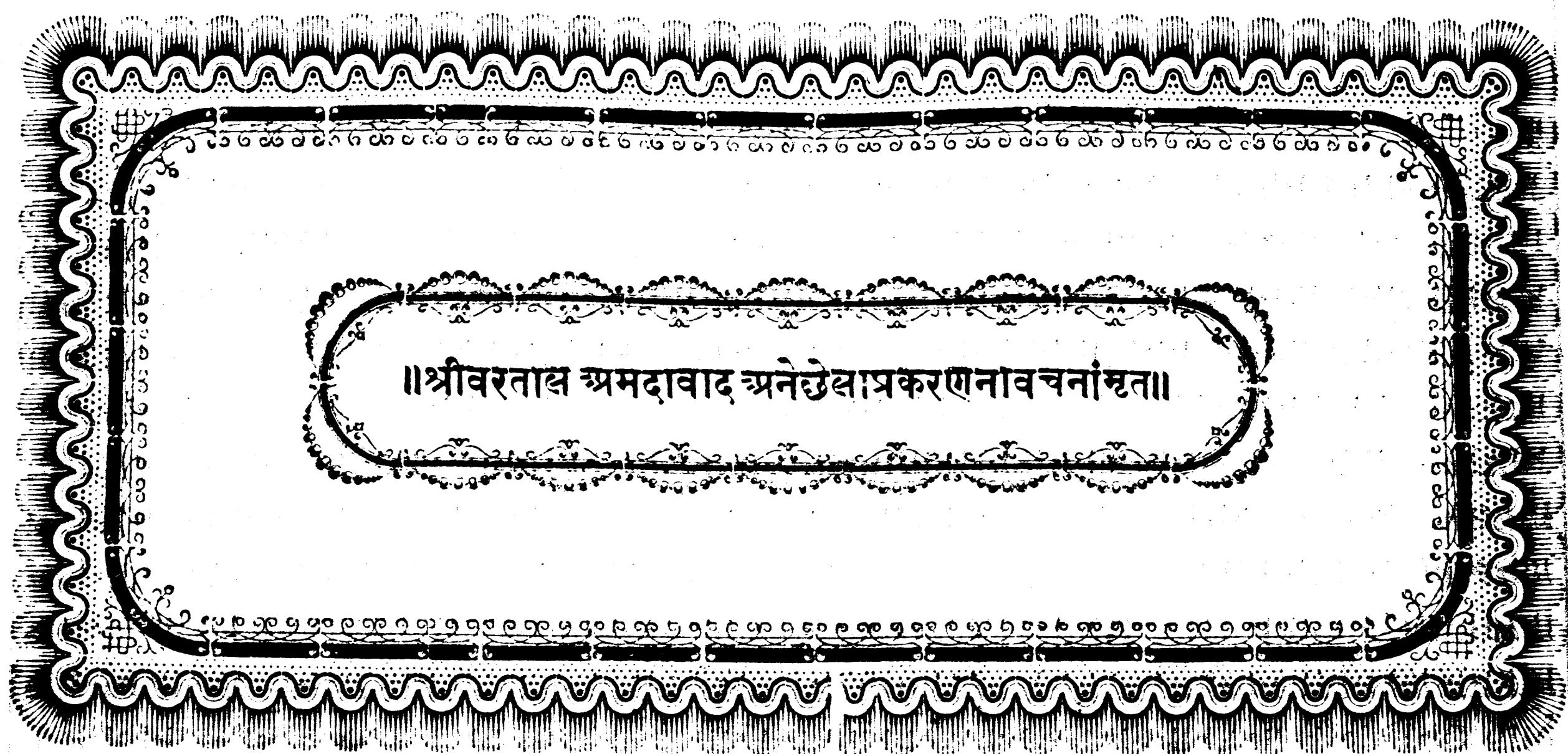
ग० म०
६७

॥ ७५ ॥

एनगवाननिसामर्थिअनेनगवाननुसुंदरपणुइत्यादिकजंप्रतापतेएनक्तनेनगवाननेविपेअतिशेजणायछे तासे
 अकएमजांछे जेमंजेदलोप्रतापजांएयोहतोनेसुंदरपणुजाणुंहुतुंतेदुंएश्वर्यनेतेदुंसुंदरपणुतोमुनेपणनगवाने
 आप्युंछे तोपणनगवाननुंएश्वर्यनेनगवाननुसुंदरपणुतेतोअतिशेअपारदेखायछे माटेमुंजेवाअतंतनगवानना
 साधर्म्यपणानेपांम्याछे तोपणनगवानजेवोकोईथावानेसमर्थथातो नथिशामाटेजे नगवाननोमहिमागुणकर्मज
 न्मनेसामर्थितथासुंदरता सुखदायकपणुंएआदिकजेअनंतकल्याणकारिगुणतेनापारनेशेषसारदाब्रह्मादिकदेवता
 तथाचारवेदएपामतानथिअने नगवानपोतेपणपोतानामहिमानापारनेपांमतानथिमाटेनगवानतोसर्वेसामर्थि
 येकस्तिअपारछेअनेएनगवाननेनजिनेअनंतकोटिवैअव नगवानसरखाथयाछे तोपणनगवानमांथिकोइजा
 त्यनोप्रतापअणुजेदलोपणन्यूनथयोनथिजेम मिठाजलनोसमुद्रनर्योहोयतेमांथिमनुष्यपशुपंखिसर्वेजेदुंजावे
 तेदुंजलपियेतथापात्रनरिखे तोपणओछुंथातुंनथिशामाटेजेतसमुद्रतोअगाधछे तेमज नगवानोमहिमाअ
 तिशेअपारछे माटेकोईरित्येकरिनेवधंघटेएवानथितेसारुजेजेनगवाननाअकब्रह्मस्वरूपथयाछे तोपणनगवान
 नादृढदासथेनेनगवाननुंनजनकरेछे एविरित्येनगवाननाअकनगवाननासाधर्म्यपणानेपांमेछे तोपणस्वामिसे
 वकपणुंरहेछे एजएप्रश्ननोउत्तरछे ॥

॥ इतिवचनान्तं ॥ ६७ ॥

॥ २०० ॥

॥શ્રીવરતાલ અમદાવાદ અનેછેલાપ્રકરણનાવચનાંમતા॥

॥ संवत् १८८२ नाकार्तिकशुद्धि ११ एकादशिनंदिवसस्वामिश्रीसहजानंदजीमहाराजश्रीवरतादयमध्यश्रीलक्ष्मी
नारायणनामंदिरथिउत्तरादिकोरेगोमतीजीनेकांठआंबावाडियामां सिंहासनउपस्थगादितकियानंस्वाविनेविराज
मांनहतानेधोखोसुरवाखनेधोखोअंगरखोपेस्थोहतो अनेगुढारंगनोरेटोकमरेबांध्योहतो नेमाथाउपस्थकसुंखरे
टोसोनेरितारनाछेडावाखोबांध्योहतो नेखन्नेकसुंखरेटोजरकसिछेडानांविराजमानहतोनेकंठनेविषेगुलाबनापु
ष्पनाहारविराजमानहतानेमाथाउपस्थगुलाबनापुष्पनातोराविराजमानहताने जुजाउनेविषेगुलाबनागजरानेबा
जुबंधबांध्याहताएविशोन्नानेधरताथकाउत्तरादेमुखारविंदेविराजमानहता अनेपोतानामुखारविंदनिआसस्य
मुनितयादेशदेशनाहरिन्नक्तनिसन्नान्नराईनेवेठिहती पछेवढोदरावाखाशोन्नारामशास्त्रियेश्रीजिमहाराजनेप्रभ
पुछ्युंजेहेमहाराजमुमुक्षुहोय तेज्यारेनिर्विकल्पसमाधिनेपांमेतारेगुणातीतथायनेन्नगवाननोएकांतीकन्नकथाय
तारेजेनेनिर्विकल्पसमाधिनथायतेनिशिगतिथाय पछेश्रीजिमहाराजबोदयाजेप्राणनोनिरोधथायतारेजेनिर्विक
ल्पसमाधियाय एमनथिनिर्विकल्पसमाधिनिरित्यतोबिजिछेतेकहियेंतेसांनलोजेश्रीमद्भागवतमांकत्युंछेजे ॥ अ
न्नसर्गोविसर्गश्चस्थानं पापणमृतयः ॥ मन्वंतरं शानुकथानिरोधो मुक्तिराश्रयः ॥ १ ॥ एश्लोकनोएमअर्थछेजेविश्व
नासर्गविसर्गादिकजेनवलक्षणतेणेकरिनेजांण्यामांआवे एवंआश्रयरूपजेश्रीरुष्णन्नगवाननुंस्वरूपतेनेविषेजे
मुमुक्षुनिअचलमतिथईजेमआआंबानुंवलक्षेतेएकवारदृढकरिनेजांण्युं पछेकामव्यापेक्रोधव्यापेखोन्नव्यापेतो
पणकाईरित्येंआंबानेविषेभ्रांतिनथाय जेआंबानुंवलक्षहशेकेनहिहोयतेमजेनेप्रत्यक्षश्रीरुष्णन्नगवाननास्वरूपनो

दृढनिश्चयानंतं मां कांडजात्यनांकुतर्कनथायतांतं पुरुषनाप्राणक्षिननथया होयतोपणनिर्विकल्पसमाधिछेने प्राण
क्षिननथया होयतोपणनिर्विकल्पसमाधिछे अने जेने एजगवाननास्वरूपमांसंकल्पविकल्परेता होय जे ब्रह्मपुरने वि
षे केवुं जगवाननुं स्वरूपहशे अने श्वेतद्वीपने वैकुण्ठने विषे केवुं जगवाननुं स्वरूपहशे अने ते स्वरूपनुं क्यारे दर्शमथाशे ए
विजात्यनासंकल्पविकल्पकस्याकर पण प्रगटजगवानमल्यातेने जसर्वनाकारणजाणिने तेने करिने जपोताने कृता
र्थनमांने अने एवाने जे देवइछायें करिने समाधिथाय तोपणसंकल्पविकल्पमटेनहि अने समाधिमां जे जे देखायते थि
नवुं नवुं जाधाने इछे पण मनना विकल्पमटेनहि एवां होयतेने समाधिछे तोपणसविकल्पछेने समाधि न होयतोयसवि
कल्पछे माटे एवां होयते गुणातीत एकांतिक चक्रन केवाय अने जेने जगवाननास्वरूपनो दृढनिश्चयानंतं ने समाधिछे
अथवानथिताय पण तेने सदानिर्विकल्पसमाधिजछे पछे दिनानाथ जे प्रभुछुं जे मननासंकल्पविकल्पटाववा
नो उपायकरे अने जो मनने नजितिसके तो ते निशिगतिथाय पछे श्रीजिमहाराज बोध्याजे कौरवनेने पांडवने युद्धकर
वानो प्रारंभथयो तारे कौरवने पांडव विचार्याजे आपणे एवे ठेकां ए युद्धकरिये जे ते युद्धमां जे कांडमरे तोपण तेना जी
बनुं रुंधुं थाय एवुं विचारिने कुरुक्षेत्रने विषे युद्धकर्या पछे जीत्यातेनुं पण सारुं थयुं ने ए संग्राममां मरां एतेने पण देवदो
कनि प्राप्तिथइने राज्यथकि पण अधिकमुखने पांम्याते मजे मनसाथे लढाई आदरे अने जो मनने जिते तो निर्विकल्पस्थि
तिने पांमेने जगवाननो एकांतिक चक्रनथाय अने जो मन अगद्व्यहारे तोपण जोगभ्रष्टथायते पछे एकजन्मे अथवा
जन्मे अथवा घणे जन्मे पण अंत्ये जातो एकांतिक चक्रनथाय पण एणे दाखडो कर्यो ते छुटिन पडे माटे बुद्धिवान होयतेने

तोपोतानाकल्याणनेअर्थेमनसाथेजरुरवैरबांधवुं पछेएमननेजितशेतोपणसारुंछेनेएमनविहारशेतोपणयोगअ
 ष्टयाशेतोमांअंत्येजातांसारुंछे तेमांजेकल्याणनेईछेतेनेतोमनसाथेजरुरवैरबांधवुं ॥इतिवचनामूर्ता॥ १॥ २४१॥
 संवत् १८८२ नाकार्तिकशुदि १३ तेरशनेदिवसस्वामीश्रीसहजानंदजीमहाराजश्रीवरतादयमध्येश्रीलक्ष्मीनाराय
 णनामंदिरथिउत्तरादिदिशेगोमतीजिनेकांठेआंबानाब्रह्मनिहेठेढोदियाउपस्थविराजमानहता अनेपिछातासतानो
 मुखवाद्यपेस्योहतो तथाराताकिनखापनिडगलिपेरिहति तथामस्तकउपस्थजरकसिछेडानीकसुंबलपाधबांधिहति
 तथामस्तकसिछेडानुकसुंबलशेसुंखनेनांस्सुंहतुं अनेपाघनेउपस्थचंपानांपुष्पनाहारविराजमानहता नेकंठनेविषे
 धोषापुष्पनाहारविराजमानहता अनेपोतानामुखारविंदनिआगद्यमुनितथादेशदेशनाहरिन्नक्तनिसन्नाभराईने
 बेठिहति पछेश्रीजिमहाराजबोल्याजेकांईकप्रश्नउत्तरकरो पछेगामबुवानापटलकांनदासजियेहाथजोडिनेपुछुं
 जेहेमहाराजन्नगवानशेप्रकारेराजिथायछे,पछेश्रीजिमहाराजबोल्याजेजोन्नगवाननोद्रोहनकरियेतोन्नगवानरा
 जिथाय तारेकेशोजेद्रोहतेशुंतोजेआसर्वजगतनाकर्तान्नगवानछेंतेनेकर्ताहर्तानसमजियेनेविश्वनाकर्ताहर्ताका
 लनेजांणियेअथवामायानेजांणियेअथवाकर्मनेजांणियेअथवास्वप्नावनेजांणिये एतेन्नगवाननोद्रोहछे केमजे
 न्नगवानसर्वनाकर्ताहरताछे तेनोत्यागकरिनेकेवलकायकर्मस्वप्नावनेमायातेनेजगतनाकर्ताहरताकेहेछे मांटे
 एन्नगवाननोअतिद्रोहछे त्यांद्रष्टांतजेमतमेगामनापटलछांतेजेतमारिगाममांपटलाईनरवादेततमारोद्रोहिकेवाय
 अनेवसिजेमचक्रवर्तिराजाहोयतेनोदुकमखोटोकरिनेजेराजानहोयतेनोदुकमचक्रावे तांतेपुरुषराजानोद्रोहीके

વ. મ. ૧૧

વાય અનેવલીજેમકોઈકેવાકાગલલલિલલિનેમેલેજેઅમારોરાજાછે તેનાકકાંનવિનાનાંછેઅથવાહાથપગવિ
નાનાંછે એવિરિત્યેરાજાનુંરૂપસંપૂર્ણહોયતેનેલંડિતકરિનેવરણવેતેરાજાનોદ્રોહિકેવાય તેમજગવાનછેતેકરચરના
દિકસમગ્રઅંગેકરિનેસંપૂર્ણછે અનેલેશમાત્રપણકોઈઅંગેવિકલનથિ અનેસદામૂર્તિમાનજછે તેનેઅકર્તાકેવા
તથાઅરૂપકેવાનેજગવાનવિનાબિજાજેકાલાદિકતેનેકર્તાકેવાજગવાનનોદ્રોહછે એવિજાત્યનોજેજગવાન
નોદ્રોહતેનેજેનકરેતેણેસંપૂર્ણ જગવાનનીપુજાકરિઅનેતેવિનાતોચંદનપુષ્પાદિકેકરિનેપુજેછેતોપણજગવાનનોદ્રો
હિછેમાટેજગવાનનેજગતનાકર્તાહત્તાજાણેઅનેમૂર્તિમાનજાણેતેઉપસ્યજજગવાનરાજિયાયછેઅનેવેદમાંતોજગ
વાનનુંસ્વરૂપબદ્ધરિત્યેવરણવિનેનારાયણેપોતેપોતાનેમુલ્કલ્યુંછેપણતેકોઈનાસમઝ્યામાંઆવ્યુંનહિ તારેસાંસ્યશા
સ્ત્રેકરિનેચોવિશતલ્કલ્યાં નેપચવિશમુંજગવાનનુંસ્વરૂપકલ્યુંતેસાંસ્યનાઆચાર્યજેકપિલમુનિતેણેએમવિચારુંજે
સ્વસ્થમુક્ષ્મનેંકારણતેનેવિષેજિવેકપણેકરિનેવરતેછે અનેએથિન્યારોજિવરહિસકતોનથિનેઈશ્વરછે તેપણપોતાનિ
ઉપાધિજે વિરાટસૂત્રાત્માનેઅવ્યાકૃતતેનેવિષેકપણેવર્તેછેપણતેવિનારહિસકતોનથિ માટેસાંસ્યશાસ્ત્રેજિવનેનેઈ
શ્વરનેંચોવિશતલ્કલ્યાંજગણ્યાછે અનેપચવિશમાપરમાત્માનેંકલ્યાંછે અનેજોગશાસ્ત્રનાઆચાર્યજેહિરણ્યગર્જ
ઋષિતેણેચોવિશતલ્કલિનેંપચવિશમાંજિવનેંકલ્યાંછે તેમજપચવિશમાઈશ્વરનેંકલ્યાંછે અનેપરમાત્માનેંઉવિશ
માકલ્યાંછે એવિરિત્યેસાંસ્યશાસ્ત્રનેયોગશાસ્ત્રતેણેજગવાનનુંસ્વરૂપકલ્યુંતોપણસાક્ષાત્કારજગવાનનાસ્વરૂપનુંજા
નનથયું અનેઅનુમાનપ્રમાણેતોથયું જેસાંસ્યનેમતેચોવિશતલ્કલિપરછેતેવસ્તુસત્યછે અનેયોગનેમતેચોવિશત

વર.

૧

૧૧

त्वथिपरजिवईश्वरछेनेतेथिपरमात्माछेतेसत्यछे एविरित्येपरमात्मानास्वरूपनुंबेयशास्त्रवते अनुमानप्रमाणेंकरि
नेज्ञानथयुं पणतेजगवानकाळाछे केपिळाछे केलांवाछे केदुंकाछे केसाकारछे केनिराकारछे एवंकांईज्ञानतथयुं प
छेपोतेवासुदेवजगवानेपंचरात्रनामेतंत्रकरयुंतेनेविषेएमप्रतिपादनकरयुंजे श्रीरुद्रपुरुषोत्तमजगवानछे तेपांता
नाअक्षरधामनेविषेसदादिव्यसाकारमूर्तिमानरत्याछे अनेतेजजगवानजेतेश्वेतद्विपवासिजेअनंतनिरन्नमुक्तने
पांचवखतपोतानुंदर्शनआपेछे तथावैकुण्ठलोकनेविषेतेजजगवानचतुर्भुजमूर्तिथकाक्ष्मीजियेंसहितछे नेतेशंख
चक्रगदापद्मनेधरिरत्याछे तथाविश्वकसेनादिकजेपार्षदेतेमणेसेव्याछे अनेएजजगवानपुजवाजोग्यजजवाजो
ग्यनेपांमवाजोग्यछे अनेतेजजगवानरामरुद्रादिकअवतारधारणकरेछे अनेवासुदेवसंकर्षणप्रद्युम्नअनिरुद्धए
चतुर्व्यूहहूपेवर्तेछे एविरित्येसाकारमूर्तिनुं प्रतिपादनकरयुंछे पछेतेजपंचरात्रतंत्रनेनारदजियेंफरिनेकरयुं तारेतेना
रदपंचरात्रकेवांणुंतेनेविषेएविरित्येजगवाननास्वरूपनुं प्रतिपादनकरयुंजेकोईरित्येसंशेरत्यानहि अनेतेजरित्येंशि
वजियेंपाशुपतशास्त्रकरयुंतेनेविषेपणअष्टभुजचतुर्भुजरूपेकरिनेश्रीनारायणनास्वरूपनुंजवरणनकरयुंछे तेमांटे
श्रीमद्भागवतमांकयुंछेजे ॥ नारायणपरावेदादेवानारायणांगजाः ॥ नारायणपराब्रह्मकानारायणपरामखाः ॥
नारायणपरोयोगोनारायणपरंतपः ॥ नारायणपरंज्ञानंनारायणपरागतिः ॥ तथावासुदेवपरावेदावासुदेवपराम
खाः ॥ वासुदेवपरायोगावासुदेवपराःक्रियाः ॥ वासुदेवपरंज्ञानंवासुदेवपरंतपः ॥ वासुदेवपराधर्मावासुदेवपरा
गतिः ॥ एविरित्येएपांचशास्त्रेकरिनेश्रीरुद्रनारायणवासुदेवनास्वरूपनुंजप्रतिपादनकरयुंछेअनेएपांचशास्त्रेकरिने

व० मृ०
॥३॥

जेन्नगवाननास्वरूपने समजेतेजपुरोज्ञानिकेवायजेमदुधछे तेनेनेत्रेजुवेतारेधोलुदेखायअनेनाकेसुंघेतारेसुगंध
वानजणायअनेआंगवियेंकरिने अडेतारेटाहुंउंनुंजणायअनेजिह्वायेकरिनेचाखेतारे स्वादुजणायपणएकइंद्रिये
करिनेदुधनास्वरूपनुसंपूर्णज्ञाननथायअनेसर्वेइंद्रियेकरिनेतपासिजुवेतारेसंपूर्णज्ञानथायछे तेमवेदादिकपांचशा
खेकरिनेन्नगवाननास्वरूपनेसमजेतारेसंपूर्णन्नगवाननास्वरूपनुंज्ञानथायछेनेएमजाणवुंतेनेसंपूर्णज्ञानकहियेअ
नेन्नगवानपणएमसमज्येजराजिथायछे पणपरमेश्वरनेराजिकस्थानांविजांउपायनथिमाटेएविरित्येसमजेतेज
पुरोज्ञानीकेवायअने न्नगवानपणतेउपस्थजअतिशेराजिथायछे ॥ इतिवचनान्तं ॥ २ ॥ ॥ २०२ ॥
॥ संवत् १८८२ नाकार्तिकवदि ११ एकादर्शानेदिवसस्वामिश्रीसहजानंदजीमहाराजश्रीवरताक्षयमध्येश्रीक्ष
स्मीनारायणनामंदिरमां सिंहासनउपस्थविराजमानहतानेसर्वेश्वेतवस्त्रधारणकस्यांहतांने कंठनेविषेगुलाबनापुष्प
वाहारधारणकस्याहता अनेमस्तकनेविषेपाषमांतोराविराजमानहता अनेपोतानामुखारविंदनिआग्राह्यमुनिमं
डलसमस्त तथादेशदेशनाहरिन्नक्तनिसच्चाचराईनेबेठिहति पछेश्रीजिमहाराजबोल्याजे आपणाउद्वसंप्रदाय
नेविषेज्ञानवैराग्यधर्मने न्नगवाननिन्नक्तिएच्यारवांनांजेमांहोयतेएकांतिकन्नक्तकेवाय अनेआपणासत्संगमांमो
टोकरवाजोग्यपणतेजछेने एच्यारसंपूर्णनहोयने एकजमुख्यपणेकरिनेहोयतोपणत्रयजे बाकिरस्थांतेनेएकना
पेटाभांआविजायएवुंएककियुंएच्यारमांश्रेष्ठछे तारेगोपालानंदस्वामियें तथामुक्तानंदस्वामियेंकयुंजेहेखासज
एवोतोएकधर्मछे तेधर्महोयतोत्रयैवांनांतेपुरुषमांआवे तारेश्रीजिमहाराजबोल्याजेधर्मतोकेटलाकविमुखमां

वर०
३

॥३॥

एतद्विज्ञेयं मां पणहोय मां तेनेशुं सत्संगमां मां टाकरशुं पछे एवातसां नलिने कोइ थि उत्तर देवाणां नहि पछे श्रीजिम
हाराज बोढ्या जे जो महात्म्य सहित नगवाननि नक्ति होयने आत्मनिष्ठा धर्मने वैराग्य एसामान्य पणहोय तो पण कोइ
दिवस एधर्म मां थि पढे नहि केम जे जे नगवाननुं महात्म्य जां एतो होय ते तो एम विच्यारे जे नगवाननि आज्ञाने विषे
ब्रह्मादिक समग्र देवरया छे ते नगवाननि आज्ञा हुं थि केम दां पाय एम जां णिने नगवाननानियम मां निरंतर रहे तारे
शुक मुनियें पुछुं जे ज्यारे एक महात्म्य सहित नक्तिये करिने संपूर्ण थाय तारे एक नक्ति जे केम न कहिने च्यारवां नां शासा
रु कयां पछे श्रीजिम हाराज बोढ्या जे अतिशे महात्म्य सहित नक्ति नगवानने विषे होय तो एक नक्तिने विषे त्रये आवि
जाय अने सामान्य नक्ति होय तो एक मां त्रय न आवे मां च्यारवां नां ये सहित जे नक्ति ते जे मां होय ते एकांतिक नक्तके
वाय एम कयुं छे अने एवि असाधारण नक्ति तां पृथुराजाने हति ते नगवाने वर देवानुं कयुं तारे नगवाननिकथा सां न
द्वयासारु दश हजार कां न माग्या पण विजुं कां ई न माग्युं अने जे गोपियुं ने रास क्रीडामां न जावा दिधियुं ते दह मुकिने श्री
रु ध्न पासे गइयुं एवि असाधारण नक्ति होय तो ज्ञानादिक त्रये एक नक्ति मां आवि जाय तारे ब्रह्मानंद स्वामिये पुछुं जे
एवि असाधारण नक्ति शे उपाये करिने आवे तारे श्रीजिम हाराज बोढ्या जे मां टा पुरुष निसे वाथ कि आवे छे ते मां टा पुरुष
पण च्यार प्रकार ना छे एक तो दिवा जेवाने विजाम शाख जेवाने त्रिजा विज जि जेवाने चोथा वडवानल आग्नी जेवाते
मां दिवा जेवा होय ते तो विषय रूपि वायु ये करिने ओलाइ जायने मशाख जेवा होय ते पण ते थि अधिक विषय रूपि वायु
लागे तो ते एकरिने ओलाइ जायने विज जि जेवा जे होय ते तो मायारूपि वरसातने पां णिये करिने पण न ओलाय अने व

વ૦ મૃ૦
॥ ૪ ॥

ડવાનલઅગ્નિજેવાહોયતેતો જેમવડવાનલસમુદ્રમારિછે પણસમુદ્રનાજલનાંઓલાવ્યોઓલાતોનથિ અનેસમુદ્રના
જલનેપિનેમુલદ્વારેકાઢિનાચેછે તેપાંણિમિઠુંથાયછેતેનેમેઘલાવિનેસંસારમાંવટ્ટિકરેછેતેણેકરિનેનાનાપ્રકારનારસ
થાયછે તેમઅંવાજેમોટાપુરુષછે તેસમુદ્રનાજલજેવાચારાજીવહોયતેને પણમિઠાકરિનાંચેછે એવિરિત્યેએચ્યારપ્ર
કારનાજે મોટાપુરુષકલ્યાતેમાંજેવિજલિનાઅગ્નિજેવા તથાસમુદ્રનાઅગ્નિજેવામોટાપુરુષછે તેમનિસેવાજોપોત
પોતાનાધર્મમાંરહિને મનકર્મવચનેકરેતોતેજીવનાલ્લદામાં મહાત્મ્યસહિતન્નક્તિઆવેછે તેવિજલિનાઅગ્નિજેવાતો
સાધનદશાવાલાન્નગવાનનાએકાંતિકસાધુછેઅનેવડવાનલઅગ્નિજેવાતોસિદ્ધદશાવાલાન્નગવાનનાપરમએકાંતિ
કસાધુછેએમજાણવું ॥ ॥ ૩ ॥ ॥ ૨૦૩ ॥ ॥ સંવત્ ૧૮૮૨ ના
માગશરશુદિ ૧૦ દશમીનેદિવસસ્વામિશ્રીસહજાનંદજી મહારાજશ્રીવરતાલ્યમધ્યેશ્રીલક્ષ્મીનારાયણનામંદિરમાં
વિરાજમાનહતા અનેઅંગનેવિષેસર્વેશ્વેતવસ્ત્રધારણકર્યાંહતાં અનેપોતાનામુખારવિંદનિઆગલ્યમુનિતથાદેશદેશ
નાહરિન્નક્તનિસન્નાન્નરાઈનેઘેઠિહતિ પછેશ્રીજિમહારાજબોલ્યાજેપ્રશ્નઉત્તરકરો તારેમુક્તાનંદસ્વામિયેંપુછ્યું જેન્
ક્તિમાર્ગનેવિષેપ્રવરત્યોએવોજેન્નગવાનનોન્નક્તતેનેએવુંએકસાધનતેકિયુંછે જેએકસાધનનેકર્યાથકિ જેટલાંકલ્યા
ણનેઅર્થેસાધનછે તેસર્વેતેએકસાધનનેવિષેઆવિજાય પછેશ્રીજિમહારાજબોલ્યાજેત્રિશલક્ષણેજુક્ત એવાજેસંતતે
નોજેસંગતેમનકર્મવચનેકરિનેરાખેતોજેટલાંકલ્યાણનેઅર્થેસાધનછે તેટલાંસર્વેતેનાસંગમાંઆવિજાયછે એમઉત્ત
રકરિને પછેશ્રીજિમહારાજપ્રશ્નપુછતાહવાજેન્નગવાનનોએકાંતિકન્નક્તએવોજેયોગીહોયતેસાંખ્યશાસ્ત્રનેયોગશાસ્ત્ર

વ૦
૬૪

॥ ૪ ॥

एवेयनोमतएकवासुदेवनारायणपरछेएमजांणे मांटेतेयोगिकियेप्रकारेअगवाननास्वरूपमांवत्तिराखे अनेकेम
पोतानामननेचलावेनेतेमननेदिकेममूर्तिनेराखे अनेतेकेविरित्येअंतरमांवत्तिराखेनेकेविरित्येवारणेवत्तिराखे अ
नेनिद्रारूपियनेसंकल्पविकल्परूपिविक्षेपतेथकि केईजोगनिकलायेकरिनेजुदोपडेएनोउत्तरकहो पछेमुक्तानंद
स्वामियेंतथागोपालानंदस्वामियेंजेवुंआवड्युतेवुंकट्युंपणकोईथकिउत्तरथयोनहिपछेश्रीजिमहाराजबोल्याजेजे
मजन्नोफुंहारोहोय तेनेजोगेकरिनेधुमरिखाईनेजन्नउंचुंउछेछेतेमअःतकर्णरूपियोजेफुंहारोतेनेविषेजिवनिव
त्तिछे तेधुमरिखाईनेपंचइंद्रिद्वारेउछेछेतेनेजेजोगिहोय तेवेप्रकारेकरिनेएकवत्तियेंकरिनेतोपोतानात्तदयनेविषे
साक्षिरूपेरत्याएवाजेश्रीवासुदेवअगवानतेनुंचितवनकरेअनेविजिवत्तिछेतेनेतोद्रष्टिद्वारेकरिनेवास्थराखे अनेतेव
त्तियेकरिनेवास्थअगवाननुंचितवनकरे तेपणनखशिखायपर्यंतसमग्रमूर्तिनुंचेदुंजचितवनकरे पणएकएकअंग
नुंजुदुंजुदुंचितवननकरे जेममोटुंमंदिरहोयतेनेएकसांमटुंजेदुंजजुवे तथाजेममोटोपर्वतहोयतेनेएकसांमटोचेदो
नेअलाजजुवे एविरित्येअगवाननास्वरूपनेजुवेपणएकुंकुंअंगनजुवे अनेतेमूर्तिनेज्यारेपोतानिद्रष्टिआगड्यछेदेधा
रेनेतेमूर्तिनेपडखेविजुंकांडकपदार्थदेखाय तोतेमूर्तिछेदेधारिछेतेनेदुंकडिलाविनेपोतानिनासिकानाअग्रनिउपरय
एमूर्तिनेराखेएमकरतां पणआसपासकांडकपदार्थजणायतोपोतानिभ्रुकुटिनामध्यनेविषेमूर्तिनेधारेएमकरतांजो
आसकेनिद्राजेवुंजणायतोवलिमूर्तिनेद्रष्टिआगड्यछेदेधारे पछेजेमछांकरापतंगनेउडाडछेतेविरित्येमूर्तिरूपी
पतंगनेपोतानिवत्तिरूपिजेदोरितेनेकरिनेमूर्तिनेउंचिचडावे अनेवद्विपाछिहेटिलावे अनेअडखेपडखेडोडावेएविरि

व० मृ०
॥ ५ ॥

त्यंजोगकलायेकरिनेंज्यारंमचंतथायतारंवल्लिपाछी मूर्तिनेनासिकानेअग्रेधारंनेत्यांथिभ्रकुटिमांलाविनेंलदानेवि
पेमूर्तिनेउतारं अनेअंतरनेविषेसाक्षिरूपजंमूर्तिअनेवास्थनिमूर्तिएवयनेंएककरेपछेअंतःकर्णनिवेप्रकारेंवृत्तिहो
यंतएकथैजायछे एमकरतांजोआलसकेनिद्राजेवुंजणायतोवल्लिवेप्रकारेंवृत्तिनेकरिनेमूर्तिनेंवास्थलावेएविरित्ये
जश्रात्रवकरसनानेघ्राणतेद्वारेपणजोगकलासाधे अनेतंमजमनबुधिवित्तनेअहंकारतेद्वारेपणजगवाननीमूर्तिने
धारे अनेइंद्रियुनेअंतःकर्णएसर्वेनेसांख्यविच्यारेकरिने जुदांकरिनेंएकलाचैतन्यनेविषेजजगवाननिमूर्तिनेंधारेअ
नेतंजगवाननिमूर्तिनेअंतरमांकिवास्थधारिहोय अनेतेसमेकांईकव्यवहारसंबंधिविक्षेपआडाआवेतोतेविक्षेपनुं
पणमूर्तिनेधारवापणेकरिनेजसमाधानकरेपणविक्षेपनेविषेपणपोतानिजोगकलानोत्यागनकरे एविरित्यनिजो
गकलायेजुक्तएजोगिवरतेछे ॥ इतिवचनामृतं ॥ ४ ॥ ॥ २०४ ॥ ॥ संवत्

१८८२ नामागशरवदि ४ चतुर्थीनिदिवसस्वामिश्रीसहजानंदजीमहाराजश्रीवरतादयमध्येश्रीलक्ष्मीनारायणनामं
दिरथिउत्तरदिशंगांमतिजिनेकांठ आंवानादक्षहेठवेदीउपस्थटोवियानेविषेउत्तरादेमुखारविंदविराजमानहताने
अतिसूक्ष्मएवांश्वेतवस्त्रधारणकस्यांहतांअनेकंठनेविषेगुलावनापुष्पनाहारघणाकधारणकस्याहताअनेश्रवणउस्थ
मांटावेवेगुलावनापुष्पनागुच्छधारणकस्याहता अनेपाघनेविषेगुलावनापुष्पनातोराविराजमानहता अनेपोताना
मुखारविंदनिआगदयमुनिमंडलसमग्रतथादेशदेशनाहरिचक्रनीसन्नाचराइनवेठिहतिपछेश्रीजीमहाराजबोल्या
जवांकडांवांकडांप्रश्नकरोजेजेणेकरिनेसौनुंआलसउडिजाय एमकहिनेपोतेआथमणिकोरेउसिसुंकरिनेपडखाच

वर०
५

॥ ५ ॥

स्थयया पठेमुक्तानंदस्वामियेंप्रश्नपुछुंजे ॥ देवीत्येपागुणमयीमममायादुरत्यया ॥ मामेवयेप्रपद्यंतमायामेतांतरं
तिते ॥ एश्वोक्तमांश्रीकृष्णन्नगवानेएमकथ्युंछे जेजेपुरुषमुनेपांमेतेदुःखकरिनेपणनतरायएवीजेमारीगुणमयीमा
यातेनेतरछे तारेजेनेन्नगवाननीप्राप्तीथइछे तेनेन्नगवाननुंन्नजनकरतांथकांकांडकअंतरमांसंकल्पविकल्पनोवि
क्षेपथईआवेछे तेनेमायाविनाविजुंकोणकरतुंहोएप्रश्नछेपछे श्रीजीमहाराजपोढ्याहतातेवेठाथइनेअतिकरुणाये
चीनाथकाबोद्धताहवाजेमायानाजत्रएयगुणछे तेमांतमांगुणनांतांपंचनूतनेपंचमात्राछे अनेरजांगुणनांदशइंद्रि
यांबुद्धिनेप्राणछे अनेसत्वगुणनांमननेइंद्रियांअंतःकरणनांदेवताछे तेजेजेन्नक्तथइगयाछे तेसर्वेमांएत्रएयगुणनां
कारज्यरूपजेनूतइंद्रियांअंतःकरणनेदेवतातेसर्वेहतांमाटेएनोएमउत्तरछे जेपरमेश्वरनेजथार्थपणेकरिनेपरमेश्वर
जांएयाजेएन्नगवाननास्वरूपनेविषेकोइप्रकारेमायीकन्नावनथि अनेएन्नगवानतांमायानेमायानुंकार्यजेत्रएयगु
णतेथकिपरछेएवाजेनेन्नगवाननादृढनिश्चेथयातेन्नगवाननिमायानेतरिचुकाछे अनेपांतामांतांमायानागुणनुंका
र्यजेनूतइंद्रियांअंतःकरणनेदेवतातेपांतपांतानिक्रियानेविषेप्रवर्त्तेछे तांपणएमयानेतस्थानेकेवायकंमजेमाया
नुंकारज्यपोतानेविषेताहोय पणपोतानेन्नजनकरवाजांग्यएवाजेप्रगटप्रमाणश्रीवामुदेवन्नगवानतेनेतांमाया
नागुणथिपरसमकेछे माटेएनेपणमायाथिपरजजांणवां अनेब्रह्मादिकदेवनेवसीप्रपराशरविश्वामित्रादिकऋषि
एसर्वेमांगुणनांप्रवेशजणांणोछेतेशास्त्रमांपणदखुंछे माटेतेशुंमुक्तनेकेवायनेमायानेतस्थानकेवायसर्वेमुक्तछेने
सर्वेमायानेतस्थाछे अनेएमजाउत्तरनकरियेंतोएप्रश्ननुंसमाधानथायनहिमाटेएजउत्तरछे पछेनित्यानंदस्वामियें

વ૦ મ૦
॥ ૬ ॥

પુછ્યું જે હે મહારાજ નગવાનને આશરે જાવું તે આશરાનું શું રૂપ છે પછે શ્રીજી મહારાજ બોલ્યા જે નગવાને ગીતામાં કયું
છે જે ॥ સર્વધર્માન્ પરિત્યજ્ય મામકં શરણં વ્રજ ॥ અહં ત્વાં સર્વપાપેભ્યો મોક્ષયિષ્યામિ માશુચઃ ॥ એ શ્લોકમાં એમ કયું
છે જે જિજ્ઞાસર્વધર્મનો પરિત્યાગ કરિને મારે એકને જ શરણે આચ્ય તો ઢુંતું ને સર્વપાપ થકિ મુકાવિશતું શોકમાં કરચ અને
એવો જે નગવાન નો દૃઢ આશ્રય તે જેને હોય તેને મહા પ્રલય જે વુંદુઃ સ્વ આ વિપદે તો પણ તે દુઃ સ્વ થકિ રક્ષાનો કરનારો નગવા
ન વિના વિજાને ન જાણે અને જે જે પોતાને સુખ જોઈતું હોય તે પણ નગવાન થકિ જઈ છે પણ પ્રત્નુ વિના વિજાને સુખ ડાય
કન જાણે ને પ્રત્નુ નિજે મરજિ હોય તે પ્રમાણે જ વરતે એવો જે હોય તે પ્રત્નુનો શરણાગત જિવ કેવાય ને તે જ નગવાન નો અ
નન્ય નક્ત કેવાય પછે ના જે નક્તે પુછ્યું જેને પરિપુરણ નગવાન નો આશરો ન હોય ને બોલ્યા માં તો ન કિ હરિ નક્ત હોય તે
ના જે વું જ નિશ્વેનુ વલ્લદેલા ડાહો હોય તે શિરિત્યે કરિને કલ્પામાં આવે પછે શ્રીજી મહારાજ બોલ્યા જે નગવાન ના નક્તનો
સરસ નરસ નિશ્વે હોય તે તો ને લારત્યા થકિ અને ને લો વ્યવહાર કર્યા થકિ જે વો હોય તે વોકલાઈ આવે છે પછે જેને થોડો
નિશ્વે હોય તે કચવાઈ ને સત્સંગના નિહામાં થિમાગદે ને એકાંત પકડિને જે વું થાય તે વું ન જન કરે પણ હરિ નક્ત નિજિસણ્ય
મારે વાય નહિ માટે નગવાન નો આશરો પણ ઉત્તમ મધ્ય મને કનિષ્ઠ એ પ્રકારનો છે અને તેણે કરિને નક્ત પણ ત્રણ પ્ર
કારના છે પછે વલિ નિત્યાનંદ સ્વામિયે પ્રશ્ન પુછ્યું જે એક સરમટિને કનિષ્ઠ હોય તે આજન્મ ને વિપેજ ઉત્તમ નક્ત થાય કેન
થાય પછે શ્રીજી મહારાજ બોલ્યા જે જેમ નગવાન નિમાન સી પૂજા કરે તેમ જ જે ઉત્તમ હરિ નક્ત હોય તે નિપણ નગવાન
નો પ્રસાદિયે કરિને નગવાન ને લિમાન સિ પૂજા કરે અને જેમ નગવાન ને અર્થે થાલ કરે તેમ જ ઉત્તમ જે નગવાન ના નક્ત

વર૦
૫

॥ ૬ ॥

तेनेअर्थेपणथावकरिनेतनेजमाडे अनेजेमजगवाननेअर्थेपांचरूपैयानुंखरचकरेतेमजतेमोटासंतनेअर्थेपणख
रचकरेएविरित्येजगवाननेउत्तमलक्षणवालाजसंतनेअतिप्रमंकरिनेसरखिसंवाजेकरेतांतकनिष्ठक्तहोयनेतेवे
जन्मेतथाच्यारजन्मेतथादशजन्मेकंसोजन्मेकरिनेउत्तमजक्तजेवाथानारोहोय तेआनेआजन्मेकरिनेउत्तमजक्त
थायछे एवुंजगवाननेतेजगवाननाजक्तनेनिसरखिसंवाकस्थानुफलछे ॥ इतिवचनान्तं ॥

॥ ५ ॥

॥ २०५ ॥

॥ संवत् १८८२ नामागशरवदि ११ एकादशीनेदिवसस्वामिश्रीसह

जानंदजिमहाराजश्रीवरताद्वयमध्येश्रीलक्ष्मीनारायणनामंदिरआगद्वयमंचउपस्थ विराजमानहतानेसर्वेश्वेतवस्त्र
धारणकस्यांहतानेकंठनेविषेपुष्पनाहारधारणकस्याहतानेपाघनेविषेपुष्पनातोराखटकताहतानेपोतानामुखारविंद
निआगद्वयमुनि तथादेशदेशनाहरिक्तनिसज्जराइनेवेठिहति पछेचिमनरावजियप्रभपुछ्युंजेहेमहाराजजी
वज्यारंप्रथमप्रलयकालेकारणशरिरेजुक्तयकामायावेविषेक्षिणहतापछे सृष्टिसमयनेविषेएजीवुंनेस्थूयमूक्ष्मदहनि
प्राप्तिथई तथादेवमनुष्यपशुपक्षिआदिकरूपजेविचित्रपणुंथयुंतेकर्मकरिनेथयुं अथवाजगवाननीइच्छायेंकरि
नेथयुं अनेजोकर्मकरिथयुंएमकहियेतोजैनमतनिसत्यताथायअनेजोजगवाननीइच्छायेंकरिनेथयुंएमकहियेतो
जगवाननेविषेविशमपणुंनेनिर्दयपणुंआवे माटेएजेविरित्येहोयतेविरित्येरुपाकरीनेकहो पछेश्रीजिमहाराजवा
द्वयाजेप्रभतमनेपुछतांआवड्युंनहि केमजेकारणशरीरछे तेनेविषेस्थूयमूक्ष्मएजेवेदहतेविजब्रह्मन्यायेकरिनेर
याछेमाटेएनेकारणशरीरकहछे अनेएजेकारणशरीरछेतेअविद्यात्मकनेअनादिछेनेसंचितकर्मजुक्तछे अनेजेमवी

જનને પોતરાને નિત્ય સંબંધ છે તે નૃમિને ગંધને જેમ નિત્ય સંબંધ છે તેમ જીવને ને કારણ શરિરને નિત્ય સંબંધ છે અને જેમ પ્રથમ વિને વિષે વિજરત્યાં છે તેવર શાકાલે જલના જોગને પામિને ઉગિને સરે છે તેમ માયાને વિષે કારણ શરિરે જુક્ત થકા રયા એવા જે જીવ તે ઉત્પત્તિ કાલને વિષે ફલ પ્રદાતા એવા જે પરમેશ્વર તે નિદ્રાષ્ટિને પામિને પોત પોતાના કર્મને અનુસારે નાના પ્રકારનાં દેહને પામે છે અને નાસ્તિક એવા જે ન છે તે તો કેવલ કર્મને જ કર્તા કહે છે પણ પરમેશ્વરને કર્મ ફલ પ્રદાતા નથી કેતા તે નાસ્તિકનો મત સ્વોતો છે માટે એકલુ કાલનું જ બલ કોઈ કહે તે પણ પ્રમાણ નહિ ને એકલુ કર્મનું બલ કોઈ કહે તે પણ પ્રમાણ નહિ ને એકલુ પરમેશ્વર નિદ્રાનું બલ કોઈ કહે તે પણ પ્રમાણ નહિ એ તો જે સમે જેનું પ્રધાન પણ હોય તે સમે શાસ્ત્ર માતેનું જ પ્રધાન પણ કયુ હોય પણ સર્વે કાળે એનું એલેવું નહિ કેમ જે જ્યારે પ્રથમ આવિશ્વર ચ્યું તારે પ્રથમ નો જે સતયુગ તેને વિષે સર્વે મનુષ્યના સંકલ્પ સત્ય થાતા અને સર્વે બ્રાહ્મણ હતા અને મનમાં સંકલ્પ ધારે તારે સંકલ્પ માત્રે કરિને પુત્ર નિઉત્પત્તિ થાતિ અને સૌને ધેર કલ્પ વૃક્ષ હતાં અને જે ટલાં મનુષ્ય હતાં તે સર્વે પરમેશ્વરનું જ જનન કરતાં અને જ્યારે ત્રેતાયુગ આવ્યો તારે મનુષ્યના સંકલ્પ સત્ય રયા નહિ જ્યારે કલ્પ વૃક્ષ હેઠે જાય તારે સત્ય સંકલ્પ થાય અને સ્ત્રીનો સ્પર્શ કરે તારે પુત્ર નિઉત્પત્તિ થાય અને જ્યારે દ્વાપરયુગ આવ્યો તારે સ્ત્રીનો અંગ સંગ કરે તારે પુત્ર નિઉત્પત્તિ થાય એવિરિત્યે જે સતયુગ ત્રેતાયુગ નિરિત્ય તે સર્વે સત્યયુગ ત્રેતાયુગ માં નહોય એ તો પ્રથમ સત્યયુગને પ્રથમ ત્રેતાયુગ હતા તે માં હતિ એવિરિત્યે જ્યારે શુન્ન કાલ બલવાળ પણે પ્રવર્તે તારે જીવના અશુન્ન કર્મના સામર્થ્યને ન્યુન કરિનાં સે છે અને જારે અતિ શેદુર્જલ વર્ષ આવે તારે સર્વે પ્રજાને દુઃખ આવે અથવા જારે લઢાઈ થાય તારે લક્ષાવધિ માં પણે સંકલ્પે મરાઈ જાય છે તારે શું બધાય નુ એક જ લેશુન્ન કર્મ સુદિગયું

तोअशुचकास्त्रनिजअतिशंसामर्थिछे तंजीवनाअशुचकर्मनाबलनेहटाविदिधु माटेज्यारबलवानकादनावेग
 प्रवर्त्ते तारेकर्मनोमेदरहेनहिकर्ममांसुखलस्युंहोय तेदुखथइजायनेकर्ममांजाववुंसस्युंहोयनेकादकरिनेमरिजाय
 एविरित्येज्यारबलवानकादनावेगहोय तारेकादकरिनेजसर्वथायछेएमशास्त्रमांसस्युंहोयअनेज्यारेवणाकमनुष्य
 जगवाननाएकांतिकजक्तथायछे तारेकलियुगनेविषंपणसत्ययुगथायछे एठकांणेएकांतिकजक्तनांजेजगवाननि
 जक्तिसंबंधिशुचकर्मतेनुंजजोरशास्त्रमांकयुंहोय पणकादनुंजारकयुंहोयतेवात्तानेजांण्याविनानास्तिकमतवा
 दाछे तेकेवलकर्मनेजसर्वकर्ताकहेछे पणएमनथिजांणताजेणतांजगवाननाएकांतिकजेजक्ततेनाकर्मनुंसामर्थ्य
 कयुंछे पणविमुखजीवनाकर्मनुंएवुंसामर्थ्यकयुंनथि अनेज्यारजगवानएवोसंकटपधारिनेप्रगटथायछे जेआदेहे
 करिनेतोपात्रकुपात्रजेजेजीवनेमारिमूर्तिनोजोगथायतेसर्वनुंकट्याणकरवुंछे तारेकादनुंनेकर्मनुंकांडसामर्थ्यरहे
 नहिं तारेतोएकदुपरमेश्वरनुंजसामर्थ्यरहेछेतज्यारजगवानेकृष्णावतारधर्यातारेमहापापणिजेपुतनातेणेजगवान
 नेऊरपायुं तेनेश्रीकृष्णजगवानेपांतानिमाताजेजशोदाजितेवरोबस्यगतिआपि अनेविजापणमहापापिदैत्यहता
 तेजगवाननेमारवाआव्याहता तेनेपणश्रीकृष्णजगवानपरमपदआपताहवानेविजापणजेजेचावेकरिनेश्रीकृष्ण
 जगवाननासंबंधनेपांम्यातेसर्वनुंकट्याणकरयुं माटेएठकांणेतोपरमेश्वरनुंजवलअतिशोकयुंछे पणकादनुंककर्म
 नुंकांडसामर्थ्यनथिकयुं माटेजेठकांणेजेवुंप्रकरणतेठकाणेतेवुंजांणवुं ॥ इतिवचनामृतम् ॥

॥ ६ ॥

॥ २०६ ॥

॥ संवत् १८८२ नामागशरवदि १४ चौदशने

दिवसश्रीजिमहाराजश्रीवरतादयमध्ये श्रीलक्ष्मीनारायणनामंदिरनी आगद्यमंच उपस्थ विराजमानहता ने सर्वेश्व
तवस्वधारण कर्यां हतां ने पोताना मुखारविंदनि आगद्य परमहंस तथा देश देशना हरि चक्रनिस चक्रा इने वेठि हतिने
हरि चक्र परस्पर चगवद्वात्ता करता हता ते मां एवो प्रसंगनिस स्यो जे देवीने आसुरि एवे प्रकार ना जीव छे ते मां देवी जीव
होय ते तो चगवानना चक्र जथायने आसुरि होय ते तो चगवान थि विमुख जरहे तारं चिमनराव जीये श्रीजिमहाराजने
प्रभ पुछुं जे हमहाराज आसुरि जीव होय ते कोइ प्रकार देवी थाय केन थाय पछे श्रीजिमहाराज बोदया जे आसुरि जीव
ते देवीन जथाय केम जे एतां जन्म थि ज आसुरि आवे युक्त छे अने जो कोइ करित्ये करिने आसुरी जीव सत्संग मां आवि प
छो तो पण असुरि आवे तो छे नहि पछे सत्संग मां रथो थ को ज्यारे शरीरने मुं के तारं ब्रह्मने विपलिन थायने वलि पाछो नि
कछे एम अनंत वार ब्रह्म मां लिन थायने पाछो निसरे तारं एनां आसुरि आवे तेना शपामे पण ते विना तो आसुरि आवे ना
शपामे नहि पछे शो चाराम शास्त्रिये पुछुं जे हमहाराज चगवाननुं अन्वय पणुं केम छे ते व्यतिरेक पणुं केम छे पछे श्रीजि
महाराज बोदया जे अन्वय व्यतिरेक निवात्ता तो एम छे जे चगवान अधा कमायाने विपे अन्वय थया छे ने अधा कपो
ताना धामने विषे व्यतिरेक रया छे एमन थि एतां चगवाननुं स्वरूप ज एवुं छे जे मायामां अन्वय थया थ का पण व्यतिरेक ज
छे पण चगवानने एम बिकन थो जे रखे हुं मायामां जाउने अशुद्ध थ ई जाउने चगवान तो मायाने विपे आवे तारे माया प
ण अक्षर धाम रूप थै जाय छे अने चो विशत त्वने विपे आवे तो चो विशत त्व पण ब्रह्म रूप थै जाय छे ते श्रीमद्भागवत मां क
मुं छे जे धामास्त्रेन सदा निरस्त कुहकं सत्यं परं धीमहि इत्यादिक अनंत वचने करिने चगवानना स्वरूपनुं प्रतिपादन करुं

छे अनेजेमवक्षनुविजहोयतेमांपणआकाशछे पछेएविजमांथिवक्षथयुंतारतेवक्षनांडालपांनडांफुलफलएसर्वने
विषेआकाशअन्वयथयोपणज्यारवक्षनेकापंतारवक्षकपायतेनैलांआकाशकपायनहिअने वक्षनेबांलतारआका
शबलेनहितमन्नगवानपणमायानेमायानुंकारज्यतेनेविषे अन्वयथयाथकापणआकाशनिषेव्यतिरेकजछे एम
न्नगवाननास्वरूपनुंअन्वयव्यतिरेकपणुंछे ॥ इतिवचनामृतम् ॥ ॥ ७ ॥

॥ २०७ ॥ ॥ संवत् १८८२ नापोषसुदि ४ चोथ्यनेदिवसस्वामिश्रीसहजानंदजीमहाराजश्रीवरतादयम
ध्येश्रीलक्ष्मीनारायणनामंदिरनिआगद्यमंचउपस्थ विराजमानहतानेसर्वेश्वेतवस्वधारणकस्यांहताने पोतानामु
खारविंदनिआगद्यमुनि तथादेशदेशनाहरिन्नक्तनिसन्नान्नराईनेवेठिहति अनेमुनिदुकडसरांदावेईनेकीर्त्तनगा
वताहतातेसमेश्रीजिमहाराजे अंतरद्रष्टिकरिनेध्यानमुद्रायेंजुक्तथईने थोडीकवारदर्शनदीधाने पछेनेत्रकमल
नेउघाडिने सर्वेसन्नासन्मुखजाईनेबोदयाजहवे सर्वेसांनलावातकरियेंछईयेजे आनेत्रनिजेवृत्तितेअरूपछेतो
पणतेवृत्तिनेआहुंकांईकस्थूलपदार्थआवे तारतेवृत्तिरोकायछे माटेएवृत्तिपणस्थूलछेने पृथ्वीतत्वप्रधानछेने तेव
त्तिनेज्यार परमेश्वरनांन्नक्तपरमेश्वरनास्वरूपमांराखेछे तारतेवृत्तीप्रथमतोपातलिदोरद्विनिपेठपांलिनासेछे अने
जेमकरांलियोहोयतेपोतानिलांलने एकथंनयिविजाथंनसुधियांविकर पछेएकरांलियोक्यारकतोआथंनउपस्थ
जायनेक्यार कआथंनउपस्थजायनेक्यार कवेथंननेमध्यवेसे तेमकरांलियाने ठकांणेजीवछेने एकथंननेठकांणे
न्नगवाननिमृत्तिछेने विजाथंननेठकांणेपोतानुंअंतःकरणछेने लांलनेठकांणेवृत्तिछेने द्वारकरिनेध्याननोकरनारां

जेयोगितेक्यारेकतो जगवाननास्वरूपसंघायेसंलग्नयईरहेछेने क्यारेकतोअंतःकरणनेविषेरहेछेने क्यारेकतोअंतः
करणनेजगवानतेनामध्येरहेछे एमवर्त्ततांथकांपृथवीतत्वप्रधानएविजंपिद्विद्वत्तितेज्यारेजलतत्वप्रधानथाय तारे
श्वेतजणायनेज्यारेअग्नितत्वप्रधानथायतारेरक्तजणायनेज्यारेवायुतत्वप्रधानथायतारेद्विद्विजणायनेज्यारेआका
शतत्वप्रधानथाय तारेस्यामजणाय पछेपंचभूतनुप्रधानपणुंमटिनेद्वित्तिनिर्गुणथाय तारेअतिशेप्रकाशेजुक्तजणा
यछेने जगवाननास्वरूपनेआकारेथायछे माटेएविरित्येजे जगवाननास्वरूपमांद्वित्तिराखतोहोयतेने अतिशेपवि
त्रपणेरहेवुंजेमंदेवनेपूजवानेतत्परथाय तेदेवसरखोपवित्रयनेजोदेवनिपूजाकरे तारेतेनिपूजानेदेवअंगीकारकरे
छेतेमपरमेश्वरनेविषेद्वित्तिराखतोहोयतेने पणसांख्यशास्त्रनिरितियेकरिने स्थूलसूक्ष्मनेकारणएत्रयदेहथिपोतानुं
स्वरूपन्यारुंजाणिने केवलआत्मारूपथेनेपरमेश्वरनास्वरूपनेविषेद्वित्तिराखवी पछेएमद्वित्तिराखतांराखतांज्यारेएद्व
त्तिजगवाननास्वरूपमांद्वीनथैजायएजध्यानकरनारायोगिनेनिद्राकहिछे पणसुषुप्तिमांलिनथावुंएविणयोगिनेनि
द्राहोयनहि ॥ इतिवचनामृतं ॥ ८ ॥ ॥ २०८ ॥ ॥ संवत् १८८२ नापोसशुदि ८ अष्टमी
नेदिवसस्वामिश्रीसहजानंदजिमहाराजश्रीवरतादयमध्ये श्रीलक्ष्मीनारायणनामंदिरनिआगदयमंचउपस्थगादित
क्रियाविछवाविनेविराजमानहता अनेसर्वेश्वेतवस्त्रधारणकस्यांहता अनेपोतानामुखारविंदनिआगदयमुनि तथा
देशदेशनाहरिजक्तनिसचाचरार्डनेवेदिहति पछेश्रीजिमहाराजेमुनिमंडलसमस्तप्रत्येप्रश्नपुछवुंजे राजसितामसि
नेसात्विकीएत्रयप्रकारनुंजेमायिकमुखने जेमत्रयअवस्थानेविषेजणायछे तेमनिर्गुणएवुंजेजगवानसंबंधि

॥ २०९ ॥

॥ संवत् १८

॥ २०९ ॥ ॥ संवत् १८८२ नापोसशुदि ११ एकादशीनेदिवसस्वामिश्रीसहजानंदजीमहाराजश्री
वरताह्यमध्ये श्रीलक्ष्मीनारायणनादरवारमां लिंबडानाब्रक्षहेठपाठ्यउपस्थगादितकियानंखाविनेविराजमानह
ता अनेअंगनेविषेसर्वेश्वेतवस्त्रधारणकस्यांहतां अनेपोतानामुखारविंदनिआगह्यमुनि तथादेशदेशनाहरिचक्र
निसञ्जाचराइनेबेठिहति तेसमयमांगांमञ्जादरणनापाटिदारन्नगुन्नाईआव्यातेणेश्रीजिमहाराजप्रत्येप्रश्नपुछुंजे
हेमहाराजजिवनुंकह्याणकंमथाय पछेश्रीजिमहाराजेकह्युं जेआपृथविनेविषेराजारूपनेसाधुरूप एबेप्रकारेच
गवाननाअवतारथायछे तेमांराजारूपेज्यारेप्रथविउपस्थप्रगटथायतारे तंतोओगणचालिसलक्षणेंयुक्तहोय अने
ज्यारेसाधुरूपेप्रथवीउपस्थप्रगटथाय तारेतोत्रिसप्रकारनेलक्षणेंयुक्तहोय अनेजेराजारूपेचगवानहोयतेतोचोस

व० मृ०
॥ १० ॥

उद्यप्रकारनिकायायें जुक्त होय तथा सामदान चंददंडाचारप्रकारनाजें उपाय तेणें जुक्त होय तथा शृंगार आदिक
जेन वरस तें युक्त होय अने ते चगवान ज्या रसाधुरूपे होय तारें तें मां एव क्षण होय नहि अने जे राजारूपे चगवान हो
यतें ते जो आपत्काळ आघ्यो होय तो मृगया करि ने पण जिवे अने चोर होय ते ने गर्दन पण मारे अने घर मां खिंयुं पण रा
खे अने साधुरूपे चगवान होय ते तो अति श्रेष्ठ हिंसा परवर ते ते नीलावृणने पण तें डेनहि अने काष्ठ नि तथा चित्रां मण
नि खिंनो पण स्पर्श करे नहि माटे साधुरूप जे चगवान नि मूर्ति ने राजारूप जे चगवान नि मूर्ति एवे निरिति एक होय नहि
अने श्रीमद्भागवतना प्रथम स्कंधने विषे पृथ्वीने धर्मना संवाद करि ने राजारूप जे श्रीकृष्णादिक चगवानना अवता
र तेनां ओगण चाक्षि शस्त्रक्षण कल्यांछे अने एकादश स्कंधने विषे श्रीकृष्ण चगवानने उद्धवना संवाद करि ने साधुरूप
जे दत्तात्रेय कपिल आदिक चगवानना अवतार तेनां त्रिशक्ष क्षण कल्यांछे माटे जे ने पोतानुं कल्याण इच्छुं ते ने ते ते क्ष
णे करि ने ते चगवानने ओलखि ने ते चगवानने शरणे थावुं अने ते नो दृढ विश्वास राखवो ने तेनी आज्ञा मां रहि ने ते नि च
क्तिकर वि एज कल्याण नो उपाय छे अने चगवान ज्या रे प्रथवि ने विषे प्रत्यक्ष न होय तारे ते चगवानने मलेखा जे साधु ते
नो आश्रय करवो ते तेथ कि पण जीव नुं कल्याण थाय छे अने ज्या रे एवा साधु पण न होय तारे चगवानने प्रतिमाने विषे
द्रढ प्रतितिराखवि ने स्वधर्म मां रहि ने चक्तिकर वी तेथ कि पण जीव नुं कल्याण थाय छे ॥ इति वच
नामृतं ॥ ॥ १० ॥ ॥ २१० ॥ ॥ संवत् १८८२ नापोस शुदि १५ ॥

वर०
११

॥ १० ॥

પાટ્યુપસ્યગમ્મિતકીયાનંસ્વાવિનેવિરાજમાનહતા અનેસર્વેશ્વેતવસ્ત્રધારણકર્યાંહતાનેકંઠનેવિષેશ્વેતપુષ્પનાહારપે
 સ્થાહતાનેકર્ણનિઉપસ્યપુષ્પનાગુછસ્વોશાહતાનેપાધનેવિષેપુષ્પનાતોરાક્ષટકતાહતાને પોતાનામુખારવિંદનિઆગદ્ય
 મુનિમંડલસમસ્તતથાદેશદેશનાહરિન્નક્તનિસન્નાન્નરાઈનેબેઠિહતિ પછેશ્રીજિમહારાજબોલ્યાજેઅમારોતોણ્વોસ્વ
 ન્નાવછે જેએકતોન્નગવાનનેબિજાન્નગવાનનાન્નક્તનેત્રિજાબ્રાહ્મણનેચોથોકોઈકગરિબમનુષ્યએચ્યારથિતોઅમે અ
 તિશેબિયેછડીયેજેરવેએમનોદ્રોહથઈજાયનહિ નેએવાતોબીજાકોઈથિઅમેવિતાનથીકેમજેએચ્યારવિનાવિજાનોકો
 ઈકદ્રોહકરેતોતેનાદેહનોનાશથાયપણજીવનાશપાંમેનહિ અનેએચ્યારમાંથિએકેનોજોદ્રોહકરેતોતેનોજિવપણનાશ
 પાંમિજાયછે એવાતનેસાંન્નક્તનેમુક્તાનંદસ્વામિયેપ્રશ્નપુછ્યુંજેહમહારાજજિવતોઅવિનાશિકલ્યાછેતેનોનાશતેકે
 મજાંણવો પછેશ્રીજિમહારાજબોલ્યાજેપર્વતનુકેબિજુંએવુંજજેકોઈકજડદેહઆવેતેમાંકોઈકાલેજીવનુંકલ્યાણ
 થાયનહિ એટલેએનાજિવનોનાશથઈગયોએમજાંણવુંમાટેજેનેપોતાનુંકલ્યાણહુછવું તેનેએચ્યારમાંથિકોઈનોદ્રોહન
 કરવો અનેવક્ષીન્નગવાનકેન્નગવાનનાન્નક્તનેઆગલ્યકોઈપ્રકારેમાનરાખવુનહિ કેમજેમાનછેતેતોક્રોધમત્સ
 રઈષાનેદ્રોહનોઆધારછે અનેમાનિહોયતેનિન્નક્તિપણઆસુરિકેવાય અનેન્નગવાનનાન્નક્તનેજોવિવરાવતોહોય
 નેતેપ્રજ્ઞનાન્નક્તહોયતોપણતેનેઅસુરજાંણવો અનેઅમારોતોણ્વોસ્વન્નાવછે જેબ્રાહ્મણનોનેગરિબનોનેન્નગવાનનાન્ન
 ક્તનોકોઈકદ્રોહકરેતોઅમનેદિઠાંજગમેનહિ અનેઆલોકમાંનેપરલોકમાંતેનેઅમારેમોવત્યરંવાનિનથી એ
 લિવાત્તાર્કરિને પછેશ્રીજીમહારાજેવેપદગવરાવ્યાંજે મારાહરિમુંદેતનદિસેરંતેનેઘેરસિદ્ધજેએકતોણ અનેબિજુંજે

मारावादाजिसुंवादापदिसंरतेनासंगकेमतजिये अनेपछेएवेपदशिख्यानिसत्संगिमात्रनेआज्ञाकरिनेएमकद्युंजे
एवेपदमांवात्ताछे तेनेनित्यगार्इनेसंचारिराखविएमकहिनेश्रीजीमहाराजश्रीलक्ष्मिनारायणनामंदिरआगदयएक
मंचहतातेउपस्थआविनेविराजमानथया पछेगोपादानंदस्वामियेंपुछुंजेआसंसारनेविषेजेपंडितछेतेशाखपुराण
सर्वेवांचेछेपणतेनेजगवाननोनेसंतनोजेमछेतेममहिमाकेमसमजातानथि पछेश्रीजीमहाराजबोदयाजेशाखपु
राणवांचेछे तांखरापणएनेजगवाननोआशरोनथि माटेकामक्रांधलोअईषामत्सरतेणेएनाजिवनेहरविनांख्यो
छे अनेकामादिकजेशत्रुतेएनेकोइकावेमाथुंउपाडवादेतानथि पछेतेपंडितपोतानिपेठेजेजगवानने जगवान
नासंतनेसमजेजे जेमअमाराकामादिकशत्रुकोइकावेनिवृत्तिपामतानथि तेमएनापणकामादिकशत्रुनिवृत्ति
नहिपामताहोयएमजगवाननेजगवाननासंतनेविषेदोषसमजे माटेशाखपुराणवांचेपणएनेजगवानकेजगवान
नासंतनुंजेमछेतेमजथारथमहात्म्यसमजातुनथि पछेश्रीजीमहाराजदिनानाथजट्टतथामुनिमंडलसमस्तप्रत्येभ
अपुछुंजेब्रह्मस्वरूपएवाजेसत्पुरुषतेतोत्रएयशरिरनेत्रएयअवस्थातेथकीपरवर्त्तताहोय अनेचौदेइंद्रियोनिक्रिया
तेपातानेविषेएकेमानतानहोयतअज्ञानिजिवछेतेआलखिसकेनहिं अनेज्यारेएनेमोटापुरुषनासरखिस्थितिथाय
तांएमोटापुरुषजेमवरतेछे तेसत्यमनायअनेज्यांसुधिएसत्पुरुषनोमहिमाएनेनजणायत्यांसुधिब्रह्मस्वरूपनेविषे
स्थितिपणनथायनेआत्मानेविषेस्थितिथयाविनासत्पुरुषनोमहिमापणनजणाय माटेपरस्परविरोधआव्योतेविरो
धटलेतेउप्रायकहोपछेजेनिजेविनजरपुगीतेणेतेवोउत्तरकस्योपणएप्रभनुंसमाधानथयुंनहिं पछेश्रीजीमहाराजबो

एषा जे ज्यो अमृत करि ऐं नो उत्तर तो एछे जे पृथ्वि ने विषे जे जगवानना अवतार तेने मखे लाजे संत ते संघा थे ज्यार एने
अतिशो प्रिति धायतारे ए सत्पुरुष ने विषे एने कोइ प्रकारे दोष ना से नहिं अने जेने जे संघा थे दृढ होय तेने तेनो अवगुण को
ई प्रकारे आवे जनहिं अने तेनां वचन पण सत्य मनाय ए विरित्ये लौकिक मारग मां पण रिति छे अने कल्याण नामारग मां
पण रिति छे माटे सत्पुरुष ने विषे दृढ प्रीति एज आत्म दर्शन नुं साधन छे अने सत्पुरुष नो महिमा जां एयानुं पण एज साधन छे
अने परमेश्वर नुं साक्षात् दर्शन थावानुं पण एज साधन छे॥ ॥ इति वचनामृतं ॥ ११॥ ॥ २११॥ ॥ संवत्
१८८२ ना पोस वदि २ बिजने दिवस स्वामी श्री सहजानंद जी महाराज श्री वरताख्य मध्ये श्री लक्ष्मी नारायण नादर
बार मां र्क्षा बढाना लक्षतले पाठ्य उपस्थ गादित किये जुक्त दोखियो हतो ते उपस्थ विराजमान हता अने श्वेत खेस पेस्यो हतो
ने मां हि ली कोरे श्वेत पछे डीये जुक्त गुलाबि रंग निशाख आंढि हति अने मस्तक उपस्थ श्वेत पाध बांधि हति अने कंठ ने विषे गु
लाबना पुष्प नो हार पेस्यो हतो अने पांताना मुखार विंदनि आगद्वय मुनि मंडल तथा देश देशना हरि नक्तनिस नाना रङ्ग ने
बेठि हति अने ते समे श्री जि महाराज अंतर द्रष्टि करि ने बह्वार सुधिविराजमान थयाहता पछे नेत्र कमल ने उघाडि ने सर्वे
हरि नक्तनिस नाना सां मुं करुणा कटाक्षे करि जोई ने श्री जि महाराज बांढ्या जे आज तो सर्वे ने निश्चे निवात कर विछे ते सर्वे
सावधान थई ने सां नला जे अनंत कोटि सूर्य चंद्र माने अग्निते सरखुं प्रकाशमान एवुं जे अक्षर धाम तेने विषे श्री पुरुषोत्त
म जगवान सदा दिव्य मूर्ति थका विराजमान छे अने ते जे जगवान जीवुं ना कल्याण ने अर्थे पृथवि ने विषे राम कृष्ण आदि
क अवतार नुं धारण करे छे तारे ते जगवान ना स्वरूप नो जेने सत्समागमे करि ने द्रढ निश्चे थाय छे तेनो जीव बिजना चंद्र

मानिपेठेदिवसेदिवसेद्विनेपांमतोजायछे अनेजेमचंद्रमानेविषेजेमजेमसूर्यनिकसाआवतिजायतेमतेमतेचंद्र
मावद्विनेपांमतोजायछे तेज्यारेपूर्णमासिआवेतारेचंद्रमासंपूर्णथायछे तेमजगवाननोपरिपूर्णनिश्चेथयामोस्तोए
जीवअमावास्यानाचंद्रनिपेठेकसायेरहितखद्योतजेवोहोय पछेजेमजेमपरमेश्वरनामहिमायेसहितनिश्चेनेपांमेछे
तेमतेमवद्विनेपांमिनेपूर्णमासिनाचंद्रजेवोएजीवात्माथायछे पछेएनेइंद्रियोकेअंतःकरणनिश्चेमांथिडगाववानेस
मर्थनथीथातांअनेपरमेश्वरगमेतेवांचरित्रकरेतोपणतेनेकोइरित्येजगवाननेविषेदोषजासतोजनथीएवोजेनेमहि
मायेसहितजगवाननोनिश्चेहोयतेजक्तनिरजेथईचुकोअनेतेजक्तने जोक्यारेकअसतदेशअसतकासअसतसंग
नेअसतशाखादिकनेजांगेकरिनेअथवादेहान्निमानेकरिनेजगवाननाचरित्रनेविषेसंदेहथायने जगवाननोअमा
वावेतोएजीवपूर्णमासीनाचंद्रमाजेवोहोतोपणपाछोअमावास्यानाचंद्रजेवोयइजायछे माटेपोतामांजेकाइक
थोडिघणिसोद्वहोयतेएजीवनेकाछिनद्वितिनथिपणपरमेश्वरनाचरित्रमां कोइरित्येसंदेहथायअथवापरमेश्वरने
कोसहित्येअमावावेतारेएजीवकल्याणनामार्गमांथिततकासपडिजायछे जेमवक्षनांमुसकपांलांतारेतेवक्षए
विषेसेजमुकाइजायतेमजेनेजगवाननेविषेकोइरित्येदोषबुद्धियइएजीवकोइरित्येविमुखययाचिनारेवहिअनेजे
वेनिश्चेनुं अंगहुबहुहोयनेतेसत्संगमांहोयतोपणतेनेएवाघाटयायजेशुंजांलियेमारुतेकल्याणथाशेकेनहिंथाय अ
नेहुंज्यारेमरिगतारेदेवतायइशकेराजायइशकेचूतयइशजेनेजगवाननास्वरूपनो परिपूर्णनिश्चेनहोयतेनेएवाघा
टयाय अनेजेमेपरिपूर्णनिश्चेहोयतेतोएमसमजेजेमुनेतोजगवानमल्यातेदिवसधिजमारुंकल्याणथइमुकुंछे अ

नेजेमाहं दर्शनकरशे केमारिवार्त्तासां भक्षशतेजीवपण सर्वपापयकिमुकाइनेपरमपदनेपांमशोमात्रेणविरित्ये ॥
 वायव्योमहिमासहितनिश्चैरखिनेपातानेविषेकृतार्थपणुंमानवुंएवातसर्वेखयडदारयइनेराखज्यो पछे श्रीजीमहाराज
 जेपुजेयव्यवृंदावनवसीवटनीछांयारेज्यांहरीबेसताएमहात्म्यनुकिर्तगावोपछेतेकिर्तनगापुं पछे श्रीजीमहाराज
 योह्याजेएविरित्ये श्रीरुद्रजगवानेपण जगवतमांकयुंछेजे ॥ अहोअमीदेववरामरासितं पादां पुजंते सुमनः
 लाहेषम् ॥ वनंत्युपादाग्रशिखान्निरात्मनस्तमोपहत्यैतरुजन्मवत्तुतम् ॥ एमपरमेश्वरनायोगनेपांमिने ॥
 मोजन्महोयतेपणकृतार्थथायछे माटेजेवक्षतलेजगवानबेठाहोयतेवक्षनेपणपरमदपनुं अधिकारिजांणवुं अनेजि
 माहदाभाएवो जगवानवामहिमासोतोदृढनिश्चैनहोयतेनेतो नपुंसकजेवोजांणवो तेनेवचनेकरिनेकोइजीवनो
 उद्धारयावानोनहि जेमराजाहोयतेनपुंसकहोयनेतेनुराज्यजातुंहोयनेवंशजातोहोयपणएथकि तेनिस्तीनेपुत्रयाय
 महि अनेसर्वमक्षकमांथिपोताजेवानपुंसकनेतेडाविनेतेस्तीनेसंगेराखेतोपणस्तीनेपुत्रयायनहि तेमजेनेजगवाननो
 महिमासहितनिश्चैनथितोतेनेमुखेगीताजगवतजेवासतग्रंथसां जलेपणतेणेकरिनेकोइनुंकल्याणनथियातुंअनेव
 लिजेमदुधनेसाकरहोयनेतेमांसर्पनिलाक्षपडि पछेएनेजेकोइपियेतेनाप्राणजायतेममहात्म्यसहितजे जगवाननो
 निश्चैतेणेरहितएवोजेजीवतेनामुखयकिगीताजगवतनेसां जलेतेणेकरिने कोइनुंकल्याणयातुंनथिएमांथितोमुख
 गुंजुंहुयायछे ॥ इतिवचनामृतं ॥ १२ ॥ ॥ २१२ ॥ ॥ संवत् १८८२ नापांसवदि ७ सप्तमीनेदिवसस्वामीश्री
 सहजानंदजीमहाराज श्रीवरतालयमध्ये श्रीवक्ष्मीनारायणनादरबारमांसिबडानावक्षनितलेपात्यउपर्यगादितकि

यानंखाविनेविराजमानहता अनेअंगनेविषेसर्वेश्वेतवस्त्रधारणकर्याहतां अनेकंठनेविषेश्वेतपुष्पनाहारपेस्याहतां
अनेहस्तकमळेकरिनेएकदाडमनुंफडउच्छादताहता अनेपोतानामुखारविंदनिआगद्यमुनितथादेशदेशनाहरिअ
कनिसन्नाअराईनेवेठिहति अनेश्रीजीमहाराजनेउपस्यसोनानेइंडायेसहितछत्रविराजमानहतुं एविशोचानेधर
तायका श्रीजीमहाराजविराजमानहतातेसमयमांगामन्नादरणनापाटिदारअगुन्नाईश्रीजीमहाराजपासेआव्या
हता तेणेपुछ्युंजेहेमहाराजआसमाधितेकेमथातिहशे पछेश्रीजीमहाराजबोल्याजेजीधुंनकल्याणनेअर्थआअ
रतखंडमांअगवानअवतारधरेछे तेअगवानज्यारेराजारूपेहोयतारेतोओगणचाक्षिसदक्षणेजुक्तहोय अनेदत्त
कपिलजवासाधुरूपेहोय तारेतोत्रिसदक्षणेजुक्तहोयतेअगवाननिमूर्तिदेखावामांतोमनुष्यसरखिजआवतिहोय
पणएअतिशेअलोकिकमूर्तिछेजेमपृथ्वीनेविषेसर्वेपथराछेतेमचमकपांणपणपथरोछे पणचमकपांणमांसेहेजे
एवोचमत्काररस्थोछेजेचमकनापर्वतनेसमीपेवांणजायतारेतेनाखिसाचमकनापांणपासेतणाइजायछे तेमअग
वाननिजेमूर्तिराजारूपेछेजेसाधुरूपेछेतेमूर्तिनुज्यारेजेजीवअद्वायेकरिनेदर्शनकरेछे तेनाइंद्रियोअगवानसांमां
तणाइजायछे तारेसमाधियायछे जेमश्रीरुक्मअगवाननुंदर्शनकरिनेमोकुलवासिसर्वेनेसमाधियहति वेअम
वांनेतेसमाधिमांपोतानुंधामदेखाड्युंहतुं तेविरित्येजेजेसमयमांअगवाननाअवतारहोयतेतेसमयमांअगवाननि
मूर्तिनेविषेएवोचमत्कारजरूरहोय तेजेअद्वायेजुक्तअगवाननांदर्शनकरेतेनाइंद्रियुंसर्वेअगवानसांमांतणाइजा
यअनेतत्काळसमाधियाय अनेकोइकसमयमांअगवाननेधलाकजीवनेपोतानेसन्मुखकरवाहोय तारेतोअअ

જીવહોયઅયવાપશુહોયતેનેપણનગવાનનેજોડનેસમાધિયઈજાયછે તોનગવાનનાનત્તનેયાચ એમાંશુઆશ્રય
 છે પછેમુક્તાનેદસ્વામિયેપુછ્યુંજેબ્રહ્મછેતેતોસર્વત્રવ્યાપકછેએમસર્વેકહેછે તેજેવ્યાપકહોયતેનેમૂર્તિમાનકેમકેવાય
 નેજેમૂર્તિમાનહોયતેનેવ્યાપકકેમકેવાયએપ્રશ્નછે પછેશ્રીજીમહારાજબોલ્યાજેબ્રહ્મતોએકદેશિછે પણસર્વદેશિનયિ
 નેતેબ્રહ્મતેશ્રીકૃષ્ણનગવાનછેતેએકદેશીયકાસર્વદેશીછે જેમકોઈકપુરુષેસુર્યનિઉપાસનાકરિહોય પછેસુર્યતેવેપો
 તાનાસિરસ્વિદ્રષ્ટિઆપેતારેતેપુરુષજ્યાસુધિસુર્યનિદ્રષ્ટિપોચતીહોયત્યાંસુધિદેસે અનેવહીજેમસિદ્ધશાવાલોપુરુષહી
 યતેહજારુનેલાલુગાઉપર્યકોઈકવાતકરતોહોયતેનેજેમપાસેવાર્તાકરેનેસાંનલેતેમસાંનલેછે તેમજલાલુગાઉપ
 પર્યકોઈકવસ્તુપડિહોયતેનેમનુષ્યનાજેવહાહાયહોયતેણેકરિનેપણઉપાડે તેમશ્રીકૃષ્ણનગવાનએકઠેકાંણેરયાથ
 કાપોતાનિદિછાએકરિનેજ્યાંદર્શનદેવાંહોયત્યાંદર્શનઆપેછે અનેએકરૂપથકાઅનંતરૂપેઆસેછે અનેસિદ્ધહોયતેમાં
 પણદુરશ્રવણદુરદર્શનરૂપચમત્કારહોયતોપરમેશ્વરમાંહોયતેમાંશુઆશ્રયછે અનેનગવાનનેગ્રંથમાંવ્યાપકકયાછે
 તેતોમૂર્તિમાનછેતેજપોતાનિસામર્થીએકરિનેએકઠેકાંણેરયાથકાસર્વનેદર્શનઆપેછેએમવ્યાપકકયાછેપણઆકા
 શનિપેઠેઅરૂપથકાવ્યાપકનયિ નગવાનતોસદામૂર્તિમાનજછેતેમૂર્તિમાનનગવાનઅક્ષરધામમાંરહ્યાથકાજઅ
 નંતકોટિબ્રહ્માંડમાંઆસેછે ॥ઇતિવચનામૃતં॥૧૩॥ ॥૨૧૩॥ સંવત્ ૧૮૮૨ નાપોસવદિ ૯ નવમિનેદિવસસ્વા
 મિશ્રીસહજાનંદજીમહારાજશ્રીવરતાલ્યમયે શ્રીલક્ષ્મીનારાયણનામંદિરઆગલ્યવિરાજમાનહતા અનેસર્વેશ્વેત
 વસ્ત્રધારણકર્યાંહતાં અનેપોતાનામુખારવિંદનિઆગલ્યમુનિતથાદેશદેશનાહરિનત્તનિસન્નાનરાઈનેબેઠિહતિ પછે

વહોદરાનાવાઘમોડીયારામચંદ્રેશ્રીજિમહારાજનેપ્રશ્નપુછ્યુંજેમહારાજજેકુપાત્રજિવજણાતોહોયનેતેનેપણસમા
ધિયઈજાયછે તેનુંશુંકારણહશે પછેશ્રીજિમહારાજબોલ્યાજેધર્મશાસ્ત્રનેવિશેજેવર્ણાશ્રમનાધર્મકલ્યાછેતેથકિજે
બાલ્યવર્તતોહોયતેનેસર્વેલોકમજાણેજેઆકુપાત્રમાણસછે અનેતેકુપાત્રનેનગવાનકેનગવાનનાસંતનોજોઈ
યામાંગુણઆવેતોએનેમોટુંપુન્યથાયછે નેવર્ણાશ્રમનાધર્મલોપ્યાહતાતેનુંજેપાપલાગુંહવું તેસર્વેનાશથઈજાયછે
અનેતેજિવઅતિશેપવિત્રથઈજાયછે મોટેએનગવાનનાસ્વરૂપમાંચિત્તોછે તારેસમાધિયઈજાયછેઅનેજેપુરુષ
ધર્મશાસ્ત્રેકયાએવાજેવર્ણાશ્રમનાધર્મતેનેપાલતોહોય તારેતેનેસર્વેલોકધર્મવાલોજાણે પણનગવાનનેનગવાનના
સાધુતેનોજોતેદ્રોહકરતોહોયતોતેસતપુરુષનાદ્રોહનુંએવુંપાપલાગેછે જેવર્ણાશ્રમનાધર્મપાલ્યાનુંજેપુન્યતેનેવાલિને
નસ્મકરિનાંસેછે મોટેસતપુરુષનાદ્રોહનાંકરનારોતેતોપંચમહાપાપનાંકરનારોતેથિપણવધુપાપિછે શામાટેજેપંચમ
હાપાપકર્યાંહોયતેતોસતપુરુષનેઆશરેજઈનેછુટાયછે પણસતપુરુષનોદ્રોહકરેતેનોતોકોઈઠેકાણેછુટ્યાનોઉપાયન
થિકેમજેઅન્યઠેકાણેપાપકર્યુંહોયતેતોતિર્યમાંજઈનેછુટાયછે અનેતિર્યમાંજઈનેપાપકરેતેનોવજ્રપથાયછે મોટે
સતપુરુષનોઆશરાંકરે તારેગમેતેવોપાપીહોયતોપણઅતિપવિત્રથઈજાયછે નેતેનેસમાધિયઈજાયછે અનેસતપુરુ
ષનોદ્રોહિહોયતેનેગમેતેવોધર્મવાલોજણતોહોયતોપણમહાપાપિછે નેતેનેકોઈકાલેનગવાનનાદર્શનદેદાનેવિષેવા
અર્જનહિં મોટેજેનેવિમુક્તજિવપાપિજાણેછેતેપાપિનથિ અનેજેનેવિમુક્તધર્મિજાણેછેતેધર્મિનથિ ॥ ॥ ॥
વચનામૃતમ્ ॥ ૧૪ ॥ ॥ ૨૧૪ ॥ ॥ સંવત્ ૧૮૮૨ નાપોસવદિ ૧૧ એકાદશીત્રેદિવસસવા

મિશ્રીસદ્જાનંદજીમહારાજશ્રીવરતાલ્યામયે શ્રીલક્ષ્મીનારાયણનામંદિરઆગલ્યલિંગદાનોવૃક્ષદઠમંચઉપસ્થ
ગાદિતકિયાવિહવાવિનેવિરાજમાનહતા અનેકિનસ્વાપનાંસૂરવાલનેદગલિપેચાંહતાં અનેમસ્તકઉપસ્થમાંટાસો
નેરિંછેદાનુંચારેકસુંબલશેલુંચાંધ્યંહતું અનેમોટામોટાસોનેરિંછેદાનુંકસુંબલશેલુંચાંધ્યંહતું અને
મસ્તકઉપસ્થસોનેરિંછેદાનુંચારેકસુંબલશેલુંચાંધ્યંહતું અનેપોતાનામુશ્વારવિદનિઆગલ્યમુનિમંદલસમસ્તકતથાદેશદેશના
હરિજનકનિસન્નાચરાઈનેબઠિહતિતેસન્નામાંશોચારામશાસ્ત્રિયેપ્રશ્નપુછ્યુંજે હેમહારાજદેવિનેઆસુરિએપ્રકારના
જિવછે તેપ્રનાદિકાલનાછેકેકોઈકજોગેકરિનેથયાછેપછેશ્રીજિમહારાજબોલ્યાજેદેવિનેઆસુરીએપ્રકારનાજી
વછે તેપ્રથમતોપ્રલયકાલેમાયાનેવિષેલીનથયાહતાપછેજ્યારેજગતનોસર્ગથાયછે તારેતેવેપ્રકારનાજીવપોતપોતા
નાજાવેજુક્તથકાઉપજેછે અનેકેટલાકસાધારણજીવછેતેતાંદેવિનેઆસુરીનેસંગેકરિનેદેવિનેઆસુરિથાયછે અને
કેટલાકદેવિનેઆસુરીજીવછે તેતાંજેવાંજેવાંકર્મકરતાજાયછેતેવાતેવાજાવનેપાંમતાજાયછે તેમાંઆસુરજાવ
નેવિષેનેદેવિજાવનેવિષેમુશ્યંહતુતોસત્પુરુષનોકાંપનેઅનુગ્રહછે જેમજયવિજયજગવાનનાપાર્ષદહતાંતેણેસત્પુરુષ
એવાજેસનકાદિકતેનોદ્રોહકર્યો તારેઆસુરજાવનેપાંમિગયા અનેપ્રહ્લાદજીદેવિહતાંતેણેનારદજીનાંઉપદેશગ્રહણ
કર્યોતોપરમજાગવતસંતકેવાંણામાંટાપુરુષનોજેઉપસ્થકાંપથાયતેજીવઆસુરિથઈજાયછે અનેજેઉપસ્થમાં
સપુરુષરાજિથાયતેજીવદેવિથઈજાયછે પણવીજુંદેવિઆસુરિથયાનુંકારણનથિ માંડેજેનેપોતાનુંકલ્યાણહુલ્લુહો
યતેનેજગવાનનેજગવાનનાજનકતેનોકોઈરિત્યંદ્રોહકરવાંનહિં અનેજેરિત્યંજગવાનનેજગવાનનાજનકરાજિથાયતે

व० मृ०
॥ १५ ॥

मकरवुं ॥ ॥ इतिवचामृतम् ॥ १५ ॥ ॥ २१५ ॥ ॥ संवत् १८८२ नापोसवदि १३ तेरशनेदिवसस्वामिश्री
सहजानंदजिमहाराजश्रीवरतालमध्ये श्रीलक्ष्मीनारायणनादरवारमां लिंबडानाटक्षहेठेमंचउपर्यगादितकियावि
छवाविनेविराजमानहता नेश्वेतवस्त्रधारणकस्यांहतां नेपोतानामुखारविंदनिआगद्व्यमुनिमंडलसमस्ततथादेशदे
शनाहरिन्नक्तनिसन्नान्नराईनेबेठिहति तेसन्नामांवडोदरानाशास्त्रीबेठाहता तेणेएमकयुंजेहेमहाराजतमेजीकोई
कमोटामाणसनेचमतकारजणावोतोतेमांथिघणोसमासथाय पछेश्रीजिमहाराजबोदयाजेमोटामाणससाथेंअ
मारेछाळुबनेनहिशामाटेजेएनेराज्यनोनेधननोमदहोयअनेअमारेत्यागनोनेअक्तिनोमदहोय माटेकोईकेनेनमिदे
एवुं कामनथि अनेकोईमोटामाणसनेजीसमाधिकरावियेंतोकांईकगामगरासआपेतेनिअमाराहइयामां लावथ्य
नथिकेमजेगामगरासतोमुखनेअर्थेइच्छियेतेअमारेतोनेत्रमिंचिनेअगवाननिमूर्तिनुंचितवनकरियेंतेमांजेवुंसुख
छेतेवुंचौदक्षीकनाराज्यनेविषेपणनथि अनेजोअगवाननान्नजनजेवुंराज्यनेविषेसुखहोय तोस्वायंनुमनुआदिक
जेमोटाभोटासजातेसर्वराज्यमुकिनेवनमांतपकरवाशासारुजाय अनेअगवाननान्नजनजेवुंस्त्रिनेविषेसुखहोय
तोचिअकेतुराजाकोइवियुंनेशासारुमुके अनेअगवाननान्नजननासुखआगद्व्यतोचौदक्षीकनुंजेसुखतेनकजेवुं
कयुंछे माटेजेअगवाननेसुखेसुखीयोथयोहोय तेनेतोअह्लांदुंनेविषेजेविषयनुंसुखछेतेनरकतुल्यआसेछे अने
अमारेपणअगवाननान्नजननुंसुखतेजसुखजणायछेबिजुंसर्वदुःखरूपजणायछे माटेपरमेश्वरनुंअजनस्मरण
करतांथकांजेनेसेहेजेसतसंगथाय तेनेकरावियेछईयेपणकोईवातनोअंतरमांआग्रहनथिआग्रहतोकेवलअगवा

वर०
१६

॥ १५ ॥

ननाञ्जननो अनेञ्जगवाननाञ्जनोसतसंगराख्यानोछे एअमाराअंतरनोरहस्यअजिप्रायहतोतेअमेतमारेआ
गह्यकयो॥ ॥इतिवचनान्तम॥१६॥ ॥२१६॥ ॥संवत् १८८२ नापोसवदि अमांसनेदिवसस्वा
मिश्रीसहजानंदजीमहाराजश्रीवरताह्यमध्येश्रीलक्ष्मीनारायणनेसनमुखहवेदिउपस्थगादितकियानंखाविनेविरा
जमामहता अनेसर्वेश्वेतवस्त्रधारणकस्यांहतां अनेपोतानामुखारविंदनिआगह्यसर्वेसाधुतथादेशदेशनाहरिअक्त
निसआञ्जराहनेबेठिहतिपछेश्रीजिमहाराजेप्रभपुछ्युंजेपंचज्ञानइंद्रियोनेपंचकर्मइंद्रियोछे तेपोतपोतानाविषयने
यथार्थजाणोछेतेज्ञानि तथाअज्ञानिनेइंद्रियोद्वारेएकसरखोव्यवहारछेपणज्ञानिहोयतेनांइंद्रियोअज्ञानिथकिधिजि
रित्येनथिवर्त्ततां माटेज्ञानिनेजितेंद्रियकयाछेतेकेंद्रित्येंजाणवाएप्रभछे पछेमुक्तानंदस्वामियेकयुंजेनिर्विकल्पस
माधियाय तारेजितेंद्रियथायएमजणायछे पछेश्रीजिमहाराजबोदयाजेनिर्विकल्पसमाधिवाद्यानेपणपंचविषय
ग्रहणकरवातेतोसौनिपेठइंद्रियोद्वारेजग्रहणथायछे माटेजितेंद्रियपणुंकेमछे पछेबहुरित्येकरिनेमुक्तानंदस्वामिये
उत्तरकस्योपणसमाधानथयुंनहि पछेश्रीजिमहाराजेकह्युंजेएनोउत्तरतोएमछे जेशब्दादिकजेपंचविषयछेतेमां
जेदोषरत्याछेतेनेजाणोअनेञ्जगवाननिजेमूर्तिछे तेमांजेकल्याणकारिगुणछेतेनेपणजाणोअनेमाइकजेपंचविषय
तेनेञ्जोगववेकरिनेजीवनेनरकनाकुंडनिप्राप्तियायछे नेमहादुखञ्जोगववांपडेछेतेनेपणजाणोअनेएमजाणेतारेएने
पंचविषयनोअतिशेअज्ञावआवेछे नेएनेविषेवैरबुद्धियायछे पछेजेसाथेजेनेवैरययुंतेनेतेनेविषेकाइरित्येप्रीतिथा
यजनहिं एमसमझिनेव्यारेपंचविषयनांमनमांथि जेनेअतिशेअज्ञावथैजायतेजितेंद्रियपुरुषकेवायपछेञ्जगवान

નિશ્રવણકીર્તનાદિકન્નક્રિયેકરિનેપોતાનુંજીવતવ્યપુરુંકરે પણવિમુખજીવનિપેઠેપંચવિષયમાંઆસક્તથાયનહિ
 એવોહોયતેજિતેન્દ્રિયકેવાય પછેશ્રીજિમહારાજેવિજુપ્રશ્નપુછ્યું જેએકત્યાગીસંતછેતેતોકેવલનિવૃત્તિમાર્ગવાલાછે
 અનેતેએમજાણેછેજેઅમેઆત્માછૈયેપણદેહનેપોતાનુંરૂપમાંનતાનથિ નેતેનાદેહનિરિતિતોજડનેઉન્મત્તનાજેવિહોય
 અનેતેપુરુષનેજાત્યવર્ણઆશ્રમતેનુંઅન્નિમાંનહોયનહિ નેસ્વાવુંપીવુંઠવુંવેસવુંતેસર્વેધેલાનાજેવુંહોય પણલોકમાં
 જલતુંઆવેતેવુંનહોયનેએવાજેત્યાગીહોય તેનેકાંચનાસંગપણરહેનહિજેમવનનુંમૃગલુંહોયતેનિપેઠેઉન્મત્તથકોએક
 લોપ્પરતોરહેનેએનેકોડરિત્યનુંબંધનપણથાયનાહિ અનેવિજાત્યાગીસંતછેતેતોનિવૃત્તિમાર્ગવાલાછે તોપણપ્રવૃત્તિમા
 ર્ગમાંવર્તેછે અનેજેપ્રવૃત્તિનેયોગેકરિનેકામક્રોધલોભમોહમદમહુરઆશાતુષ્ણાદિત્યાદિકદોષદૂદાનેવિશેપ્રવર્તેતે
 વિક્રિયાનેવિશેપ્રવર્તેછે તારેકોડકજાત્યનાંઅંતરમાંવિકારપણથેઆવેછે માટેએત્યાગિનેએપ્રવૃત્તિમાર્ગમારિવુંઘટેકે
 નઘટે અનેવલિએપ્રવૃત્તિમાર્ગમારિતાંથકાંકેડરિત્યેનિર્વિકારરહેવાય અનેતમેકેશોજેજોપરમેશ્વરનિઆજ્ઞાયેકરિનેએ
 પ્રવૃત્તિમાર્ગમારેતોબંધનનથાયતેઉપસ્યએઆશંકાછેજેપરમેશ્વરનિઆજ્ઞાયેકરિનેજાગ્યપિયેતોશુંગાંઠાંનથાયજરુ
 રગાંઠાંથાયમાટેએત્યાગિકેવિરિત્યેપ્રવૃત્તિમાર્ગમારેતોબંધનનથાયએપ્રવૃત્તિ પછેનિત્યાનંદસ્વામિયેનેશુકમુનિયેંનું
 સમાધાનકરવામાંહ્યુંપણયથાર્થઉત્તરથયોનહિ પછેશ્રીજિમહારાજબોલ્યાજેજેકેવલનિવૃત્તિધર્મવાલાત્યાગીછેને
 ઉન્મત્તનિપેઠેવર્તેછેતેતોકેવલઆત્મનિષ્ઠાવાલાજાણવા અનેવલોજેનિવૃત્તિધર્મવાલાત્યાગીજગવાનનિન્નક્રિયેયુ
 ક્તછે તેનેતોપરમેશ્વરેકલ્યા એવાજેનિયમતેનેવિપેરહિનેજગવાનનેજગવાનનાન્નક્રસંબંધિજેપ્રવૃત્તિમાર્ગતેનેવિષેસા

ईरित्येतो उद्धवतेरामानंदस्वामिरुपेहतानंतेरामानंदस्वामिश्रीरंगक्षेत्रनेविषेस्वप्नमां साक्षातरामानुजाचार्यथकीवै
घनवीदीक्षानेपांम्यामाटेरामानंदस्वामीनागुरुतेरामानुजाचार्यछे नेतेरामानंदस्वामिनाशिष्यअमेछईयेएविरित्ये
गुरुपरंपराजांणवीअनेअमेअमाराधर्मकुलनुंस्थापनकस्युंछे तेनिरित्यजांणवी अनेत्रिजांअमारासंप्रदायमांअ
तिप्रमाणरूपजेशास्त्रछे तेनेजांणवांतिशास्त्रनांनानामवेद १ व्याससूत्र २ श्रीमद्भागवतपुराण ३ अनेमहाभारतनेविषे
विष्णुसहस्रनाम ४ भगवद्गीता ५ विदुरनीति ६ अनेस्कंदपुराणनाविष्णुखंडमांहियुंवासुंदरमाहात्म्य ७ अनेयाज्ञव
ल्क्यस्मृति ८ एजेआठशास्त्रतेनेजांणवांअनेचोथासर्वेसत्संगिनाजेजेनियमछेतेनेजांणवा अनेपांचमाअपणइष्टदे
वजेश्रीरुद्रभगवानतेनेजांणवाअनेस्थानकसेवकनेकार्यतेनेनेदेकरिनेते श्रीरुद्रभगवाननिमूर्तिभुंनुंबहुपणुछे
तेनेजांणवुंअनेतेश्रीरुद्रभगवाननांजेपरोक्षरूपनेप्रत्यक्षरूपतेनेजांणवां तेमांपरोक्षरूपतेकेईरित्येतोमायानातम
थकिपरएवाजेगोलांकतेनेमध्येजेअक्षरधामतेनेविषे श्रीरुद्रभगवानरत्याछेतेद्विजुजछेनेकोटीकोटीसूर्यसरखा
प्रकाशमानछेनेश्यामशुंदरछेनेराधिकाजीनेलक्ष्मीजियेंसहितछेनेनंदसुनंदनेश्रीदामादिकजेपार्षदतेमणेसेव्याछेने
अनंतकोटिब्रह्मांडनिजेउत्पतिस्थितिनेप्रलयतेनाकर्त्ताछे नेमहाराजाधिराजपणेविराजमानछे अनेएवाजेभग
वानतेचतुर्भुजरूपनेधारेछे अष्टभुजरूपनेधारेछेनेसहस्रभुजरूपनेपणधारेछेनेवासुंदरसंकर्षणअनिरुद्रनेप्रद्युम्नए
जेचतुर्व्यूहनेकेशवादिकजेचोविसव्यूहएसर्वेरूपनेधारेछे तथावाराहवृत्तसिंहवामनकपिलहयग्रीवएआदिकजेअने
कअवतारतेनेधारेछेनेपोतेतांसदाद्विजुजछे अनेउपनिषदतथासांख्यशास्त्रनेयोगशास्त्रतथापंचरात्रएमनेविषेएज

स्वरૂપનું વર્ણન કર્યું છે એવિરિત્યે પરીક્ષણે જગવાનનું સ્વરૂપ કહ્યું અને સર્વે જે આચાર્ય થયા છે તેમાં વ્યાસજી મોટા આચાર્ય છે તે વ્યાસજી જેવા તો શંકરાચાર્ય ન કે વાયરામાનુજાચાર્ય ન કે વાયમધ્વાચાર્ય ન કે વાયનિવાર્ક ન કે વાય વિષ્ણુસ્વામિ ન કે વાયવલ્લભાચાર્ય ન કે વાયકેમજે એ આચાર્ય જો વ્યાસજીના વચનને અનુસરે તો એ આચાર્યના વચનનું લોકમાં પ્રમાણ થાય નહિ તો નથાય અને વ્યાસજીને તો વિજાકોઈ નિઅપેક્ષા નથિકેમજે વ્યાસજી તો વેદના આચાર્ય છે ને પોતે જગવાન છે માટે આપણે તો વ્યાસજીના વચનને જ અનુસરવું અને તે જે વ્યાસજી તેણે જીવના કલ્યાણને અર્થે વેદનો વિજાગ્રહ કર્યો ને સતર પુરાણ કર્યા ને મહાજાતક કર્યું તો પણ તે વ્યાસજીના મનમાં એમ થયું જે જીવના કલ્યાણનો ઉપાય જેમ છે તેમ યથાર્થ ન કે વાયોને તેણે કરિને પોતાના મનમાં સંતોષ નથાયો તે પછે સમગ્ર વેદ પુરાણ ઇતિહાસ પંચરાત્ર યોગ શાસ્ત્ર સાંખ્ય શાસ્ત્ર તેનું સાર એવું જે શ્રીમદ્ભાગવત પુરાણ તેને વ્યાસજી કરતા હવા તે જાગવતને વિષે સર્વ અવતાર કરતાં શ્રીકૃષ્ણ જગવાનને જ અધિક પણે કહ્યા છે ને સર્વ અવતારના ધરનારા જે છે તે જ સ્વયં શ્રીકૃષ્ણ જગવાન છે અને એ શ્રીકૃષ્ણ જગવાને ઉદ્ભવ પ્રત્યે ગુણ વિજાગના અધ્યાયમાં કહ્યું છે જે હું નિર્ગુણ છું ને મારા સંબંધને જે પામે છે તે પણ નિર્ગુણ થાય છે માટે કામના વદ્દેષના વચનના વસંધના વસ્ત્રે હજાવે માં થિજે જાવે કરિને એ શ્રીકૃષ્ણ જગવાનને જે જીવ આશર્યા તે નિર્ગુણ થઈ ગયા માટે એ શ્રીકૃષ્ણ જગવાન તે નિર્ગુણ છે એવિરિત્યે વ્યાસજીએ શ્રીકૃષ્ણ જગવાનને કહ્યા છે ને તે વ્યાસજીએ એમ સિદ્ધાંત કર્યો છે જે સર્વ અવતારના ધરતલ જે પરમેશ્વર તે જ સ્વયં શ્રીકૃષ્ણ જગવાન છે ને વિજાજે અવતાર તેણે ના છે અને જો એ શ્રીકૃષ્ણ જગવાનને નિર્ગુણ નહિ કહે ને શુદ્ધ સત્વાત્મક કેશે તો તેને જાગવતના પૂર્વાપર સંબંધની સ્વચ્છ જનથી

नेतेनेविपेमांटावाधआवशंकमजे गोपीयुंयंश्रीकृष्णनेत्रगवाननजांएयानेकामचावेकरिनेजे श्रीकृष्णत्रगवा
ननेत्रज्यातणेकरिने तेगोपीयुंनिर्गुणथईगईतारेतेश्रीकृष्णत्रगवाननेशुद्धसत्वात्मककेमकेवाय माटेश्रीकृष्णत्रग
वानतोनिर्गुणजछे तथाश्रीकृष्णत्रगवानेपांतेअर्जुनप्रत्येकसुंछे ॥ जेजन्मकर्मचमेदिअमेवयोवेत्तितत्वत्ततः ॥
त्यक्कादेहंपुनर्जन्मनैतिमामेतिसोर्जुन ॥ अनेएश्रीकृष्णत्रगवानेपांतानाजन्मसमयमांवसुदेवदेवकीने परमेश्वर
पणानिप्रतीतिनेअर्थेजेचतुर्भुजरूपदेखाड्युंतथाब्रह्मानेजे अनेकचतुर्भुजरूपदेखाड्यां तथाअकूरनेजेशेषशायी
रूपदेखाड्युं तथाअर्जुननेविश्वरूपदेखाड्युंइत्यादिकरूपनेत्रेदेकरिनेजे श्रीकृष्णत्रगवाननीउपासनानात्रेदेकेवा
तेतोयोग्यछे पणएश्रीकृष्णत्रगवानव्रजनेविषेबाळमुकुंदकेवायामुरझीमनोहरकेवायाराधाकृष्णकेवायातथावा
छटांचास्यांगायाचारिगोवर्द्धनपर्वतधार्योगोपीयुंसाथे रासक्रीडाकरितथामथुरांपुरीमांआविनेकंसनेमास्यांजा
दवने सुखीयाकस्यातथासांदिपिनिब्राह्मणेने घेरविद्यात्रण्यातथाकुवज्यासंघाथेविहारकर्यो तथाद्वारिकापुरिमां
वस्यानेरुक्मिणीआदिकअष्टपट्टांगियुंनेपरण्या तथासांलहजारस्त्रीयुंनेपरण्या तथाहस्तिनापुरमांरत्यानेपांडव
निसर्वकष्टकिरक्षाकरिने द्रौपदीनिहाराखिनेअर्जुननासारथिथयाइत्यादिकस्थानकनेत्रेदेकरिनेजेश्रीकृष्णत्र
गवाननि अनेकक्षीळाछेतेणेकरिनेएश्रीकृष्णत्रगवाननाद्विभुजस्वरूपनेविषेउपासनानात्रेदनकरवानेजेकरशे ते
वचनद्रोहिगुरुद्रोहिछे अनेएश्रीकृष्णत्रगवाननांआचरणजेगावाक्षीयानुंउछिष्टस्वाधुं तथारासरमणकर्युंइत्यादि
कअनेकप्रकारनांछे तेआचरणप्रमाणेतेश्रीकृष्णत्रगवाननाचकनेआचरणनकरवुं अनेएश्रीकृष्णत्रगवानेएका

દશસ્કંધમાં તથા જગવદ્ગીતામાં તથા વાસુદેવ મહાત્મ્યમાં જે મસાધુનાં લક્ષણ કહ્યાં છે તથા વર્ણાશ્રમના ધર્મ કહ્યાં છે તથા પોતાની જાતિક સ્થાનું કહ્યું છે તે પ્રમાણે વરતવું પણ એ શ્રીકૃષ્ણ જગવાનના આચરણ પ્રમાણે આચરણ ન કરવું ને જે કરશે તે વિમુક્ષ છે અમારો સત્સંગિ નથી અને આપણા ઇષ્ટદેવ એવા જે શ્રીકૃષ્ણ જગવાન તેના આચરણ પ્રમાણે જે મન કરવું તે મજત મારો સર્વેનો આચાર્યને ગુરુને ઉપદેશ એવા જે હું તે મારા દેહનાં જે આચરણ તે પ્રમાણે પણ તમારે ન કરવું અને અમારા સંપ્રદાયને વિષે જે મજના ધર્મ કહ્યા છે તે જે અમારાં વચન તે પ્રમાણે તમારે સર્વેને રહેવું પણ અમારા આચરણ પ્રમાણે ન રહેવું આજે અમે વાર્તા કરિતે ને સર્વ પરમ હંસ તથા સર્વ સત્સંગિ શીશિલે જ્યોને એ પ્રમાણે સમઝીને એ મજ વરત જ્યોને બિજા આગદ્ય પણ એ મજ વાર્તા કર જ્યો એ મકહિને શ્રીજિમહારાજનો જ ન કરવા પધાર્યા એ વિરિત્યની વાર્તાને સાંજ લિને સર્વે સાધુને સત્સંગિ તે એ મસમઝતા હવા જે એ પરાંક્ષ જે શ્રીકૃષ્ણ જગવાન કયા તે જ આ જાતિક ધર્મના પુત્ર શ્રીજિમહારાજ છે પણ એ થકિ પરકોઈ નથી અને એ જ આપણા ઇષ્ટદેવ છે ને ગુરુ પણ એ જ છે ॥

॥ ઇતિ વચનામૃતમ્ ॥

॥ ૧૮ ॥

॥ ૨૧૮ ॥

॥ સંવત્ ૧૮૮૨ નામહાશુદ્ધિ ૨ વિજને દિવસ શ્રીજિમહારાજ સાંઝને સ

મે શ્રીવરતાલ્યમધ્યે શ્રીલક્ષ્મીનારાયણના મંદિરમાં ઉગમણિકોર નિરૂપણો કિ ઉપસ્યગાદિત કિયાનંદાવિને વિરાજ માનહતાને સર્વે શ્વેતવસ્ત્રધારણ કર્યાં હતાં અને પોતાના મુખારવિંદનિ આગદ્ય મુનિ તથા દેશદેશના હરિજન નિસજાજ રાઈને બેઠિહતિ પછે ઠાકરજિનિ સંધ્યા આરતિ થઈ રે તારે શ્રીજિમહારાજ બોલ્યા જે સાંજનો જગવાન નિવાર્તા કરિયે છે એ જે આજીવને જ્યારે જરત સંઘને વિષે મનુષ્ય દેહ આવે છે તારે જગવાનના અવતારકાં જગવાનના સાધુ એ જ રૂપ થવી ઉપ

સ્યવિચરતાહોયતેનિજોજીવનેઓલ્લખાંણ્યથાયતાંજિવન્નગવાનનોન્નકથાયછે પછેજેન્નગવાનનોન્નકથયો તે
નેન્નગવાનવિનાવિજાકોઈપદાર્થનેવિષેપ્રિતિરાખવિધેનહિં શામાટેજેન્નગવાનનાધામનુંજેસુખછે તેનિઆગલ્ય
માયિકપંચવિષયનુંસુખછે તેતોનર્કજેવુંછેઅનેજેનર્કનાકિડાછેતેતોનર્કનેવિષેપરમસુખમાનેછે પણજેમનુષ્યહોય
તેતોતેનર્કનેપરમદુઃખદાઈજાણેછે તેમજેનેન્નગવાનનિઓલ્લખાંણ્યથેતેતોન્નગવાનનોપાર્ષદથયોતેતેનેન્નગવાનનો
પાર્ષદમટિનેવિષ્ટનાકિડાનિપેઠ્યેમાયિકપંચવિષયનાસુખનેઈછવુંનહિં અનેજેન્નગવાનનોન્નકહોયતેતોજેજેમનોર
થનેકરેતેસર્વેસત્યથાયછેમાટેન્નગવાનવિનાવિજાપદાર્થનેઅણસમઝણેકરિનેજેઈછેછે એજણેમોટોઅવિવેકછે
તેમારુજેન્નગવાનનોન્નકહોયતેતેતોચૌદેલોકનાંજેન્નોગસુખછે તેનેકાકવિષ્ટાતુલ્યજાંણ્યાંજોઈયેં અનેમનક્રમવ
ચનેકરિનેન્નગવાનનેન્નગવાનનાન્નકનેવિષેજદ્વપ્રિતિકરિજોઈયેં અનેએમસમઝયુંજોઈયેંજેજેન્નગવાનનોન્નકહો
યતેતેનેજોકદાચિત્તન્નગવાનવિનાવિજિવાસનારહિગઈહોયતેતેપણદંડપદવિનેપાંમેકાંબ્રહ્મલોકનેપાંમે પણપ્રાક
તજીવનિપેઠેનર્કચોરાશિમાંતોજાયજનહિં તારેજેયથાર્યન્નગવાનનોન્નકહોયતેનોજેમહિમાનેતેનુંજેસુખતેતોબર્ણ
વ્યામાંજકેમઆવે માટેન્નગવાનનોન્નકહોયતેતેતોન્નગવાનમાંજદ્વપ્રિતિરાખવિ ॥ઈતિવચનામૃતં॥ ॥૧૯॥
॥ ૨૧૯ ॥ ॥ સંવત્ ૧૮૮૨ નામહાશુદ્ધિ ૩ ત્રિજનેદિવસસ્વામિશ્રીસહજાનંદજીમહારાજશ્રીવરતાલ્યમધ્યે
શ્રીલક્ષ્મીનારાયણનાદરબારમાંલિંગદાનાદક્ષનિહેઠેવેદિઉપસ્યગાદિતકિયાનંસ્વાવિનેવિરાજમાનહતા અનેસર્વેશ્વ
તવસ્થધારણકર્યાંહતાંનેકંઠનેવિષેચમેલિનાપુષ્પનાંહારવિરાજમાનહતા અનેમસ્તકઉપસ્યરાતાઅતલસનુંછત્રવિરા

जमानहतुं अनेपोतानामुखारविंदनिआगव्यमुनितथादेशदेशनाहरिचक्रनिसन्नाचराईनेवेठिहति पछेश्रीजीम
हाराजेपरमहंसनेप्रभपुछुं जेरजोगुणमांथिकामनिउत्पत्तिथायछेअनेतमोगुणमांथिकोधनेलोचननिउत्पत्तिथाय
छेमाटेएकामादिकनुंविजनरहेएवुंएकसाधनकियुंछेपछेशुकमुनियेकत्थुंजेज्यारेनिर्विकल्पसमाधितायनेज्यारेआ
त्मदर्शनयाय तारेजएनाहृदामांथिकामादिकनुंविजबलिजाय पछेश्रीजीमहाराजेआशंकाकरिजेशिवब्रह्माश्रंगि
ऋषिपराशरनारदएमने शुंनिर्विकल्पसमाधिनोतिजेकामेकरिनेएसर्वेविक्षेपनेपांम्या माटेएसर्वेनिर्विकल्पसमा
धिवालाजहतातोपणईंद्रियोनिवृत्तिअनुलोमथई तारेकामादिकेकरिनेविक्षेपनेपांम्या माटेतमेकत्थुंएविरित्येएप्र
भनोउत्तरनथयो अनेजेमज्ञानिनिर्विकल्पसमाधिनेविषेजाय तारेनिर्विकाररहेछे तेमजअज्ञानिसुषुप्तिनेविषेनि
र्विकाररहेछे अनेज्यारेईंद्रियोनिवृत्तिअनुलोमथायछे तारेतोज्ञानिनेअज्ञानिवेयकामादिकेकरिनेविक्षेपनेपामेछे
एमांतोज्ञानिआज्ञानिनोकांइविशेषजणातो नथि माटेहवेविजापरमहंसउत्तरकरोपछेतोगोपादानंदस्वामीदेवानं
दस्वामिनित्यानंदस्वामिमुक्तानंदस्वामिएसर्वेमलिनेजेवोजेनेआशातेवोतेणेउत्तरकस्यो पणश्रीजीमहाराजनाप्र
भनुं कोईथिसमाधानथयुंनहिं पछेश्रीजीमहाराजबोल्याजेजेमजनकविदेहिहतातेप्रवृत्तिमार्गमांहतातोपणनि
र्विकारहता अनेज्यारेजनकनिसन्नामांसुखचानामेसंन्यासिनीआवि तारेजनकराजासुखचाप्रत्येबोल्याजेतुंमा
राचित्तनेमोहपमाझ्यानुंकरेछे पणमारागुरुजेपंचशिखऋषि तेनिरुपायकिहुंसांख्यनेयोगएवेमतनेअनुसस्याछुं
माटेमाराअरधाशरिरनचंदनचरचे अनेअरधुंशरिरतरवास्येकरिनेकापेएवेयमारेवरावस्यछे अनेआमारिमिथि

વૃ. ૨૦
॥ ૨૦ ॥

લાપુરિવલિજાયતાપણમારુંકાંઈવલતુંનથિ એમહુંપ્રવૃત્તિમારંયોથકોઅસંગિનેનિર્વિકારહું એવિરિત્યેરાજાજનકે
મુલ્લાપ્રત્યેકહું અનેશુકદેવજિનાપણરાજાજનકગુરુકેવાંણા માટેએપ્રશ્નનોએજઉત્તરછે જેઈંદ્રિયોનિવૃત્તિઅનુ
લામપણેવરતતીહાય અનેપ્રવૃત્તિમાર્ગમારંયોહાયતાપણજો રાજાજનકનિપેઠેજનાલ્હદામાંસમઝણ્યનિદ્રઠતાથઈ
હોય તોતેકોઈરિત્યેવિકારનેપાંમેનહિં અનેજેનેજેવુંજાણ્યુંજોઈયેતેવુંયથાર્થજાણ્યુંહોયજેઆતેસારછે નેઆતેઅસા
રછે પછેએકજગવાનનિમૂર્તિવિનાજેટલાંમાયિકઆકારછે તેસર્વેઅતિશેદુઃખદાયકછેનેનાશવંતછેએમજાણેઅને
પોતાનેદેહઈંદ્રિયોનેઅતઃકર્ણતેયકિનોસ્વોઆત્મારૂપેજાણે પછેએનેએવુંકોઈપદાર્થનથિ જેમોહપમાડવાનેઅર્થેસમ
ર્થથાયકેમજેએતોસર્વેમાયિકઆકારનેતુચ્છકરિજાણેછે અનેએવિરિત્યેજેનાઅંતરમાંસમઝણ્યનિઘડ્યબેઠિહોયને
તેનાઈંદ્રિયોપ્રવૃત્તિમાર્ગનેવિષેસર્વેઅનુલોમપણેવર્તતાંહોય તોપણતેકામાદિકેંકરિનેક્ષોજનેનપાંમે એવોજેહરિજ
ક્તહોયતેત્યાગિહોયઅથવાગ્રહસ્થહોયપણતેનાલ્હદામાંથિકામાદિકનુંબિજનાશપાંમિજાયછે અનેએવોહોયતેજસ
ર્વેહરિજક્તમાંશ્રેષ્ઠવૈષ્ણવછે માટેગ્રહિત્યાગિનોકાંઈમેલનથિ જેનિસમઝણ્યમોટિતેનેજસૌથિમોટો હરિજક્તજાણ
વાં અનેશિવબ્રહ્માદિકનેવિષેજેસ્વોત્થકેવાયછે તેનુંતોએમછેજેકેટલાકનેવિષેતોઆવિરિત્યનિસમઝણ્યનીકસરછે
નેકેટલાકનેવિષેતોઆવિસમઝણ્યહોય તોપણચુંડાદેશકાલસંગક્રિયાદિકનેજોગેકરિને તેમનેકામાદિકવિકાર
રૂપસ્વોત્થકેવાંણીછે માટેઆવિસમઝણ્યહોયતોપણકોઈપ્રકારેકુસંગતોકરવોજનહિંએસિદ્ધાંતવાત્તાછે ॥ ॥ઈતિ
વચનામૃતં॥૨૦॥ ॥૨૨૦॥ સંતત્ ૧૮૮૨ નામાહાવદિ ૧૧ એકાદશીનેદિવસસ્વામીશ્રીસહજાનંદજીમહારાજશ્રી

અમૃ
૩

॥ ૨૦ ॥

અમદાવાદમધ્યેશ્રીનરનાયણનામંદિરમાંઆથમણિકોરેમુખારવિંદકરિનેવિરાજમાનહતા નેસર્વેશ્વેતવસ્ત્રધારણ
કર્યાંહતાં નેકંઠનેવિષેગુલાવનાપુષ્પનાહારવિરાજમાંનહતા નેકાંનનિઉપસ્યગુલાવનાપુષ્પનાગુચ્છવિરાજમાંનહતા
નેપાઘનેવિષેગુલાવનાપુષ્પનાતોરાવિરાજમાંનહતા અંનેપોતાનામુખારવિંદનિઆગલ્યમુનિતથાદેશદેશનાહરિન્નક
નિસન્નાન્નરાઈનેબેઠિહતિ તેસમામાંશ્રીજીમહારાજઅંતરસાંમિદ્રષ્ટિકરિનેવીરાજમાનહતા પછેનેત્રકમલનેઉઘાડિ
નેસર્વેસાંમુંજોયુંપછેએમબોલ્યાજેઅમારેએકધ્યાનનાઅંગનિવાર્તાકરવિછે તેવાર્તામોક્ષધર્મનેવિષેપણકહીછે અંને
જેમોટામોટાધ્યાનેકરિનેસિદ્ધદશાનેપાંમ્યાછે તેપણઅમેંધણાકદિઠાછે નેઅમારાપણઅનુન્નવમાંએમવર્તેછે જેઅ
નંતપ્રકારનાંધ્યાનછે પણજેઆવાતકેવિછેતેનિવરોબચ્ચવિજુંકોઈધ્યાનથાયનહિ જેમકોઈચમતકારિમંત્રહોયઅ
થવાચતકારિઔષધિહોયતેમાંસ્વાન્નાવિકજચમતકારરત્યોછે તેમજેઆધ્યાનઅમારેકેવુંછે તેધ્યાનમાંપણએવો
સ્વાન્નાવિકચમતકારછે જેતત્કાલસિદ્ધદશાનેપાંમિજાય હવેતેવાર્તાકરિયેછેએજેધ્યાનનાંકરનારોછેતેનેજમણા
નેત્રમાંસૂર્યનુંધ્યાનકરવુંનેડાવાનેત્રમાંચંદ્રનુંધ્યાનકરવું એવિરિત્યેધ્યાનકરતાંકરતાંસૂર્યનેચંદ્રમાજેવાઆકાશમાં
છેતેવાનેતેવાજનેત્રમાંદેખાવામાંડે તારેજમણનેત્રછેતેતપવામાંડેનેડાવુંનેત્રછેતેઠરવામાંડે તારેસૂર્યનિધારણાડાયા
નેત્રમાંકરવિનેચંદ્રનિધારણાજમણાનેત્રમાંકરવિ એવિરિત્યેધારણાકરિનેપછેસૂર્યનેનેચંદ્રનેઅંતરદ્રષ્ટિકરિનેત્તદા
કાશમાંજોયાકરવા અંનેજોનારોજેપોતાનાંજિવંતેનારૂપનેપણદેખવું અંનેદેખનારોજેજિવાત્માતેનેવિષેપરમાત્મા
નુંધ્યાનકરવું પછેતેનુંજેવાસનાલિંગદેહછે તેજેમરેંટનોફાલકોફરેતેમઆકાશનેવિષેફરતુંજણાય પછેએવિરિત્યે

વૃમ્ ૦
॥ ૨૧ ॥

ધ્યાન કરતાં થકાં જગવાનું જે વિશ્વરૂપ છે તેનું દર્શન તેને થાય છે ને તે રૂપને વિષે ચૌદ લોક નિરચના છે તે દેવાઈ આવે છે
અને તે સ્વરૂપ અતિ શોભાં પૂર્ણ નથી દેવાતું જે મવટ પત્ર શાયી જગવાન એક વડના પત્ર માં નાં નાં બાલ કથાને પોઠ્યા હતા
અને તે જ જગવાનના ઉદરને વિશે માર્કેડ રૂપિયે સમગ્ર વ્રણાં ડિટું એવિરિત્યે જગવાનનું ધ્યાન કરતાં થકાં જે ટલાં કાંડ
શાસ્ત્ર માં પદાર્થ કયાં છે તે સર્વે એ નિદ્રા પિમાં આવે છે તારે એના જિવાત્માને વિષે જે કાંડ કનાસ્તિકના વરસ્યો હોય તે મટિ જા
ય છે અને તેનો જિવ અતિ વલીયો થાય છે અને જે જ શાસ્ત્ર માં કયું છે તે સર્વે સત્ય છે એવિ એને દ્રઢ પ્રતિતી આવે છે અને અણિ
માદિક અષ્ટ સિદ્ધિયું તે પૂર્ણ એ ધ્યાનના કરનારને આ વિને હાજર થાય છે અને જિ હાં લગણ સૂર્ય નિને ચંદ્ર નિ કીરણ પોચતિ
હોય તિ હાં લગિ તે નિદ્રા પિમાં એવિ અનંત સિદ્ધિયું પ્રગટે છે પૂર્ણ પરમેશ્વરનો જ કહે માટે કોઈ સિદ્ધિયું ને ગ્રહણ કરતો નથી
કેવલ પરમેશ્વરનું જ ધ્યાન કરે છે તારે એ ધ્યાનનો કરનારો નારદ સનકાદિક શુક જિના સરસ્વિ શિદ્ધ દશાને પામે છે માટે
અનંત પ્રકારનાં ધ્યાન છે પૂર્ણ તત્કાલ સિદ્ધ દશાને પમાડે એવું તો એ જ ધ્યાન છે એટલે વાત્તા કરિ રત્યા તારે મુક્તાનંદ સ્વામિ
એ પુછ્યું જે એવું ધ્યાન તે અષ્ટાંગ યોગને માર્ગે કરિને પ્રાણાયામ કરતાં હોય તેને જ સિદ્ધ થાય છે કે બિજાને પણ થાય છે તારે શ્રી
જિ મહારાજ બોલ્યા જે પ્રાણાયામ વાલાનો કાંડ મેલ નથી એ તો જો એવા ધ્યાનનો અન્યાસ કરે તે પરમેશ્વરનો એકાંતિક
જ કહે હોય તો તેને જ એ ધ્યાન સિદ્ધ થાય છે પૂર્ણ બિજા જિવ થકિ તો એ માર્ગને વિષે વલાતું જ નથી માટે એ ધ્યાનના જે અધિ
કારિ છે તેને તો કહ્યું એવું જે એ ધ્યાન તે થકિ બિજો તત્કાલ સિદ્ધ થયાનો ઉપાય નથી ॥

ચનામૃતં ॥

॥ ૧ ॥

॥ ૨૨૧ ॥

॥ સંવત્ ૧૮૮૨

અમૃ

૧

॥ ૨૧ ॥

નાકાગણશુદિ ૧૧ એકાદશિનેદિવસસ્વામી શ્રીસહજાનંદજીમહારાજશ્રીઅમદાવાદમધ્યેશ્રીનરનારાયણનામંદિર
 આગલ્યવેદિનેવિષેપાઠ્યુપસ્યગાદિતકિયાનંસ્વાવિનેવિરાજમાનહતા અનેધોલોસ્વેસપેસ્યોહતોનેધોલિચાદરઓઢિ
 હતિનેમસ્તકનેવિષેગુલાબિરંગનોફેંટોબાંધ્યોહતાનેતેપાધનેવિષેગુલાબનાપુષ્પનાતોરાછુકિરયાહતાનેકાનનેઉપસ્યગુ
 લાબનાબેગુછરોશાહતાનેકંઠનેવિષેગુલાબનાપુષ્પનાહારપેસ્યાહતાનેબેજુનેવિષેગુલાબનાબાજુબાંધ્યાહતાનેબેહાથ
 નેવિષેગુલાબનાપુષ્પનાગજરાપેસ્યાહતાએવિરિત્યેસર્વેઅંગમાં ગુલાબનાપુષ્પેગરકાવથયાહતાઅનેપોતાનામુસ્વારવિં
 દનિઆગલ્યમુનિતથાદેશદેશનાહરિન્નકનિસન્નાન્નરાઈનેવેઠિહતિ પછેશ્રીજિમહારાજસર્વેપરમહંસપ્રત્યેબોલ્યાજે
 એકપ્રશ્નપુછુંજેએકપરમેશ્વરનોન્નકછેતેતોજાગ્રતસ્વપ્નનેસુષુપ્તિતેથકિપરવર્તેછેનેમલિનરજતમનેમલિનસત્ત્વતેનાં
 ત્યાગકરિનેશુદ્ધસત્ત્વમયવર્તેછે નેએવોથકોપરમેશ્વરનેન્નજેછેનેવિજોજેન્નકછેતેતોત્રિગુણાત્મકવર્તેછે નેપરમેશ્વ
 રનેવિષેતાંઅતિશોભીતિયેંજુક્તવર્તેછેએવેન્નકમાંકિયાંન્નકશ્રેષ્ઠ છે પછેસંતમંડલેતાંએમકલ્યુજેન્નગવાનનેવિષેપ્રિતિ
 વાલોશ્રેષ્ઠ છે તારેશ્રીજિમહારાજબોલ્યાજેએકતોનાઈધોઈપવિત્રથઈનેન્નગવાનનિપુજાકરેછે અનેએકતોમલમુન્ન
 નોન્નસ્યોથકોન્નગવાનનિપુજાકરેછેએવેમાંકિયાંશ્રેષ્ઠ છે તારેમુનિમંડલેકલ્યુજેપવિત્રથઈનેન્નગવાનનિપુજાકરેતે
 શ્રેષ્ઠ છે તારેશ્રીજિમહારાજબોલ્યાજેજેમાયિકઉપાધિનેતર્જાનેન્નગવાનનેન્નજેછેતેનેતાંતમેન્યૂનકહોછોનેજે મા
 યિકઉપાધિયેંસહિતથકોપરમેશ્વરનેવિષેપ્રિતિવાન છે તેનેશ્રેષ્ઠકહોછોતેએકેઈરિત્યેશ્રેષ્ઠ છે પછેએપ્રશ્નનુંકોઈથિસમા
 ધાનનથયું પછેશ્રીજિમહારાજબોલ્યાજેગિતામાંચારપ્રકારનાન્નકકલ્યા છે તેમાંજ્ઞાનિનેજન્નગવાનેપોતાનાંઆ

त्माकयांछे मांटेजं मायिकउपाधिनेतजिनेब्रह्मरूपथइनेजगवाननेजंतेजन्नक्तश्रेष्ठे शामांटेजंनित्यप्रलयजं सु
षुप्तिनेनिमित्तप्रलयजं ब्रह्मानिसुषुप्तिनेप्राकृतप्रलयजं प्रकृतिनुकारज्यसर्वप्रकृतिनेविषेक्षितथइजायअने आत्यंतिक
प्रलयजं ज्ञानप्रलयजं मांतांप्रकृतिपर्यंतसर्वब्रह्मनाप्रकाशनेविषेक्षीनथइजायछे अनेनित्यप्रलयमांजीवनीउपाधि
क्षितथइजायछेनेनिमित्तप्रलयमांईश्वरनिउपाधिक्षितथइजायछेने प्राकृतप्रलयमांपुरुषनिउपाधिसर्वक्षितथइजा
यछे पणज्यारंष्ट्रिस्तजायछेतारंएत्रएयेंनेपोतपोतानिउपाधिवलगेछेअनेआत्यंतिकप्रलयजं ज्ञानप्रलयजं एकरिने
जेणं मायिकउपाधिनात्यागकस्यांतनेतां पाछिकोईकालेमायिकउपाधिवलगतिनथि अनेएजांकोईकालेदेहधरे
तो जेमजगवानस्वतंत्रथकां देहधरेछे तेमंतपणस्वतंत्रथकां देहधरेछे पणकालकर्मनेमायातेनेआधिनथकां देहनेन
थिधरतोमांटेब्रह्मरूपथइनेपरमेश्वरनेजंतेजश्रेष्ठे अनेआवात्तांछेतेजपरमेश्वरनाअनन्यन्नक्तछेअनेएकांतिक
न्नक्तनालक्षणजुक्तछेतेनेजसमजायछे॥ ॥ इतिवचनान्तं ॥ २॥ ॥ २२२ ॥ ॥ संवत् १८८२ नाफाग
णवदि २ द्वितीयानेदिवसस्वामिश्रीसहजानंदजिमहाराजश्रीअमदावादमध्ये श्रीनरनारायणनामंदीरनेसन्मुख
ओटाउपस्थितोक्षियोढलाविनेतेउपस्थविराजमनहतानेमस्तकउपस्थगुलाविरंगनिपाधविराजमानहति नेतेपाधने
विषेगुलावनानेचमेक्षिनाहारविराजमानहता तथापोतानामुखारविंदनिआगल्यमुनितथादेशदेशनाहरिन्नक्तनिस
न्नान्नराइनेवेठिहति पछे श्रीजीमहाराजेसमग्रमुनिमंडलप्रत्यप्रश्रपुछुंजेजिवमात्रछे तेपंचविषयनेआधारेजिबं
छेतेकांताचारपंचविषयनेजोगवतोहोय अनेज्यारंवात्पंचविषयनाजोगनहोय तारेअंतःकरणमांपंचविषयनुचीं

तवनकरयाकरेपणएजीवविषयनाचितवनविनानेविषयनेजोगव्याविनाक्षणमात्रपणरहिसकतोनाथि अनेजेम
 वडनुंरुद्धछेतेनाजेमृत्ततेजवडनेनिहाराखेछे अनेबिजांसर्वेमृत्तउखडीगयांहोयनेजोएकवडवाइप्रथवीमांचोदि
 रइहोयतोपणएवडनुंरुद्धनीदुरेछे तेमउपस्थथकिकदाचितपंचविषयनोत्यागकस्योछे पणअंतरमांविषयनुंचितव
 नथायछेएजएनेजनममरणनोहेतुछेएवाजेपंचविषयतेपरमेश्वरनाचक्रनेकेईरित्येजनममरणनाहेतुनाथिप्रश्नछे
 पछेएनोउत्तरजेमसमजायोतेममुक्तानंदस्वामियेकस्यो पणजथार्थसमाधानयुंनहि पछेश्रीजिमहाराजबोल्या
 जेह्योएप्रश्ननोउत्तरअमेकरियेजेमायामयएवांजेत्रण्यशरितेनिजावनायेरहितकवद्वआत्मसत्तारूपेरहि नेजेच
 क्रपरमेश्वरनीमुक्तिनुंचितवनकरतोहोयतेनेजगवाननाचितवननेवद्वेकरिनेज्यारेउपशमअवस्थावर्त्त तारेएचक्र
 नेउपशमनेवद्वेकरिनेपंचविषयजन्ममरणनाहेतुनाथि जेममहिजेवीकेसाचरमतिजेविनदिवेकांठामांवेतिहोय
 तारेहाथीघोडावृक्षसर्वेतणाइजायपणकोईठरिमकेनहि तेमउपशमवादानेपणगमेतेवारमणीकजोगइंद्रियोनेगा
 चरथयाहोय पणज्यारेअंतरसनमुखदृष्टिकरे तारेजेवापुर्वजन्मनेविषेदस्याहोयनेतेआजन्ममांविसरिजायछे तेवि
 तेनिविस्मृतिथईजायछे एविरित्येजेचक्रनेवर्त्ततुंहोयतेउपशमकेवायतेउपशमनोमहिमाअतिमांदोछे अनेजेम
 आसंसारनेविषेअज्ञानिस्त्रीपुरुषहोयनेतेनेपरणाव्यामोरअतिशेप्रीतिवरततिहोयने पछेतेनेपरणाविनेत्रण्यरात्यने
 त्रण्यदिवससुधीउजागरोनेपंथकराव्याहोयने पछेएवनेजेलांकस्यांहोयतोनिद्रानेमास्थेएकविजानारूपनुंकेंस्पर्श
 नुसुखजोगववानेसमर्थथायनहि अनेएकविजानेआदिगनकरिरयांहोय तोपणजेमकाष्टनेसांमसांमांवांधिमु

क्यां होयते मसुतां होय पण पंचविषय मां एके सुख आवे नहिं एजो अज्ञान काळे सुषुप्ति मां उपशमने पांम्यां छे तो पण को
इजात्य निविषय निखवस्थे रति नथी तो जे ज्ञान छे ने परमेश्वर नास्वरूप ने ध्याने करि ने उपशम दशाने पांम्यां छे तेने पंच
विषय के मबाध करे न जकरे माटे जे उपशम दशाने पांम्यां तेने पंचविषय जन्म मरण नाह तुथा तानथी पछे नित्यानंद स्वा
मिये पुछ्यु जे उपशम दशा पांम्यानां तेने कल्यां जे आत्मा रूपे थइने जगवान ना ध्यान करवा रूप उपाय ते तो अतिकठण
छे माटे एविना विजा एना सुगम उपाय होय ते कहो पछे श्रीज महाराज बांढ्या जे एक तो जगवान नुं अतिशे महाम्यस
मऊ तां होय अने विजुं जगवान ने जगवान ना जक्त निसे वाचा करि दर्शन करवुं ते मां अतिशे वेगवान श्रद्धा वरत ती हो
य एवो जे जगवान ना जक्त तेने ए उपशम दशा आवे छे पण अमने एमना से छे जे जे सेवक मानि हशे ते तो कोई ने नहि म
तां होय अने मानि सेवक पास जे द्यवाचारि करवा विते तो जे मका दपडे तारे मोटां मां ए सपण को दराखाइ ने जीव ते
ममानि सेवक ने पास से वाचा करि करवा वीते पण एवि छे अने धणि नो राजी पो तो जे वो निरमानि सेवक उपर्य होय एवो
मानि उपर्य न होय माटे धणि नुंग म तुं करे ते जे सेवक साचो पछे शुक्रमुनिये पुछ्यु जे जे ने विवेक ने समझ एय न होय ते ध
णि ने के मराजि करे पछे श्रीज महाराज बांढ्या जे मूल जी ब्रह्मचारि ने रत्न जी ए अतिशे क्यं डाया छे पण कल्याण नो खप
अतिशे छे माटे जगवान जे मराजि थाय ते म एमने कर तां आव डे छे खरुं अने वली आस मय मां तो अयोध्या वासि आई
आई सर्वे जे वा अमाराग मता मां वरते छे ते वा तो परम हंस तथा सांख्य योगिने कर्म योगि सत्संगिते पण अमाराग मता मां
नथी वरत तां के म जे अयोध्या वासिये तो अतिशे जसत्संग परायण पो ता नुं जो वत व्यकरुं छे माटे अयोध्या वासि निपे

ઠગગવાનનેરાજિકરતાંકોઈનેઆવડતુંનથી અનેએઅયોધ્યાવાસિતોવહુવિશ્વાસિછે માટેકોઈકકપટીહશેતોએમને
છેતરિજાશેતેસારુએમનેકોઈકકારજ્યનોઆદરકરવોહોય તારેમાટેરાપરમહંસતથામોટેરાસત્સંગિગ્રહસ્થતેમનેપુછી
નેતેકામકવાદેવું પળકોઈકએકજણનેકહેકરવાદેવુંનહિ એવિરિત્યેત્યાગિતથાગૃહસ્થસત્સંગિનેઅયોધ્યાવાસિનીસ્વ
વચરાવિએમઅમારિઆજ્ઞાછે ॥

॥ ઇતિવચનામૃતં ॥

॥ ૩ ॥

॥ ૨૨૩ ॥ ॥ સંવત ૧૮૮૨ નાવૈશાખવદિ ૧૧ એકાદશીનેદિવસસ્વામિશ્રીસહજાનંદજીમહારાજશ્રીગ
ઢડામધ્યેદાદાસ્વાચરનાદરવારમાં શ્રીવાસુદેવનારાયણનાફલિયાનિમાંહિલિકોરેઆથમણે વાસ્થાંરડાનિઉંચિ
ઓસરિયેંગાદિતકિયેંજુક્તજે સુંદરરંગતદોલિયાંતેઉપરચવિરાજમાનહતા અનેસર્વેશ્વેતવસ્ત્રધારણકર્યાંહતાં અનેમ
સ્તકનેવિષેજેમાંટિશ્વેતપાષતેમાં સુંદરમોગરાનાપુષ્પનોતોરોવિરાજમાનહતો અનેકંઠનેવિષેમોગરાનાપુષ્પનોહાર
વિરાજમાનહતો અનેબેહાથનેવિષેતેપુષ્પનાગજરાવિરાજમાનહતાઅનેપોતાનામુસ્વારવિંદનિઆગલ્યમુનિતથાદેશ
દેશનાહરિન્નક્તનિસન્નાન્નરાઈનેબેઠિહતિ પછેશ્રીજીમહારાજેપરમહંસને પુછ્યુંજેપરમંશ્વરનાન્નક્તનેનુંડાંદેશકાલા
દિકનોજોગથાયતોયપળગગવાનનિન્નક્તિમાં વિધનથાયનહિંએવિશિસમઝાણ્યછે પછેપરમહંસનેજેવુંસમઝાણું
તેવુંકલ્યુંપળજથાર્થઉત્તરથયોનહિં પછેશ્રીજીમહારાજબોધ્યાજેજેગગવાનનેન્નજેતેનેએકતાંદૃઢવૈરાગ્યજોઈયેનેવિ
જિઆત્મનિષ્ઠાજોઈયેંતેમાં જોવૈરાગ્યનહોયતોજ્યારેમનગમતુંપદાર્થમલે તારેજેમગગવાનમાંપ્રિતિકરેછે તેમવિજા
પદાર્થમાં પળગગવાનનાજેવિપ્રિતિથજાય અનેજોઆત્મનિષ્ઠાનહોયતોજ્યારેદેહમાંસુખદુઃખઆવેતારેએન્નક્તનિ

व० म०
॥ २४ ॥

वृत्तिचुंथाईजाय पछे जेने सुखदाइ जाणें ते मां प्रितिकरे अने जेने दुःखदाइ जाणें ते साथे द्वेष करे एविरित्ये एनि नृपुष्टि
थई जाय मां जगवानना जक्तने आत्मनिष्ठाने वैराग्य एवेय अतिशे दृढ जोइये शासारुजे वैराग्य करिने तो जगवान
नी मूर्ति विना बिजामाई क आकार मात्र खोटा थई जाय छे अने आत्मनिष्ठायें करिने माई क जे सुखने दुःख ते खोटा थई
जाय छे अने जेने वैराग्यने आत्मनिष्ठान होय तेने तो निर्विकल्प समाधि थई होय तो पण ज्यां सुधिसमाधि मां रहत्यां सु
ख शांति रहे अने ज्यारे समाधि मां थि बाह्य निसरे तारे नारायण ठाम निपेठें सारा पदार्थ ने जोइने चाला चुं थवामां डे अने
वलि जे जगवानना जक्त होय तेने तो जगवानने विषे ज्ञाननु अंग होयने कां तो हेतनु अंग होय ते मां जेने ज्ञाननु अंग होय
ते तो जगवाननु अतिशे माहात्म्य समे अने जेने हेतनु अंग होय तेने तो जगवाननीना अध घडि चाले नहि ते ज्ञानना
अंग वा द्वाता ठिणो चाइ देव राम ने प्रचाशं कर छे एविरित्ये जे हरि जक्त जगवाननु माहात्म्य जाणें तेने ज्ञानना अंग
वा द्वा जाणवा अने जे वृं व्रज निगोपियुने जगवानने विषे हेतनु ते विरित्ये ना जे हरि जक्त होय तेने हेतनु अंग जाणवुं अ
ने जेने ज्ञाननु अंग होय ते जगवानने अंतर जां मि जाणें ने एम जाणें जे जगवानने कोईनु कयुं सां जे जेन ही जगवान तो
जे जक्तनु जे वृं अंग होय तेने ते वृं जां निने ते विरित्ये कहे छे पण कोई निशिखां म एये करिने चा द्वा तान थि अने जे एम जां
जे जगवान तो कोई कना शिख व्याथ काहुं मां वां कन थि तो पण मुने कहे छे तेने तो जगवानना स्वरूपनु ज्ञान जन थि अने
आसं सार मां पण जे मनुष्यने जे संघाथे स्वार्थ होय तेने कोई रित्ये अवगुण लेन हिशामां जे एने पां ताना स्वार्थनु हेत छे
तो जे जे जगवान साथे जन्म मरण ना जय थि कि छुटवानो स्वार्थ जां एये होय तेने कोई रित्ये जगवाननो अवगुण आवे

अम०
४

॥ २४ ॥

नहिअनेजेएमजाणेअगवानतोकोईकनाफेरव्याफरिजायछेएमसमछिनेजेअगवाननोअवगुणलेतेनेतोज्ञाननुअं
गपणनथि अनेहेतनुअंगपणनथिएविरित्येकहिनेश्रीजिमहाराजे मोटामोटापरमहंसनेकट्युंजेतमेतमारुएवेमांथि
जेअंगहोयतेकहोपछेसर्वेपरमहंसकट्युंजेअमारेतोज्ञाननुअंगछे पछेश्रीमहाराजबोल्याजेजेनेहेतनुअंगहोयतेने
तोपोतानाजेप्रितमतेनेअर्थजेनकरवानुहोयतेपणथाय केमजेआसंसारनेविषेजेचोरहोयतेनेपोतपोतानिखिनेछो
करातेनेविषेहेतहोयछेनेज्यारेचारिकरवाजायतारेबिजामांणसनेमारिनेपोतानाघरनामाणसनेद्रव्यआपेछेनेएचो
रघणोनिरदईछेपणपोतानाकुंटुबिउपस्यहेतछे तोतेसंघायेनिर्दयनथिथातोतेमजेनेअगवानकेअगवाननाअक्तसं
घायेहेतहोयतेनेअगवानकेअगवाननाअक्तउपस्यक्रोधकेईप्याआवेजनहि अनेअवगुणपणकोईरित्येआवेजनहि
एवुंजेनेहेतहोयतेनेहेतनुअंगकहियेअनेजेनेज्ञानकेहेतएवेमांथिएकेयअंगनथि तेनेचाळाचुंथणोकहियेएटलिवाता
कहिनेश्रीजिमहाराजपोतानाउतारामांपधास्या पछेतजदिवससांऊनेसमेदादाखाचरनादरबारमांउगमणेबास्य
ओरडानिओसरियेगादितकियाबीछावेदढोलियाउपस्यविराजमाथयाहता अनेसर्वेश्वतवस्त्रधारणकस्यांहतां अ
नेकंठनेविषेमोगरानापुष्पनोहारपेस्योहता अनेपोतानामुखारविंदनिआगव्यमुनितथादेशदेशनाहरिअक्तनिसजा
अराईनेवेठिहति अनेपोतानिआगव्यसाधुदुकडसरोदावजाविनेकीर्तनगाताहता तेकिर्तनअक्तिज्यारेकरिरस्या
तारेश्रीजिमहाराजेएमआज्ञाकरिजेअमारिदखेलिजेशिक्षापत्रितेनोपाठअमाराआश्रितजेत्यागि साधुतथाब्रह्म
चारितथागृहस्थवाइआइसर्वेतेणेनित्येकरवो अनेजेनेअणतांनआवडतुंहोयतेनेनित्येश्रवणकरवुं अनेजेनेश्रवण

વ૦ મ૦
॥ ૨૫ ॥

કરવાનો જોગન આવે તેને નિત્ય શિક્ષા પત્રાની પૂજા કરવી એવિરિત્ય અમે શિક્ષા પત્રીમાં જલસ્યું છે માટે એ ત્રણમાંથી
જેને ફેર પડે તેને એક ઉપવાસ કરવો એમ અમારિ આજ્ઞા છે એવિરિત્ય ની જે શ્રીજિમહારાજ નિઆજ્ઞા તેને પાલવાનો નિયમ
એ સર્વે યેંધાર્યા જે હેમહારાજ જેમ તેમ કહો છો તેમ અમે સર્વે પાલ્યું તેને સાંઝલિને શ્રીજિમહારાજ અતિશે પ્રસન્ન થઈને સ
ર્વે સાધુને સર્વે વ્રજાચારિને મલતા હવા અને સર્વે સત્સંગિના હૃદયને વિષે પોતાનાં ચરણારવિંદ આપતા હવા ॥ ॥
॥ ઇતિ વચનામૃતં ॥ ॥ ૧ ॥ ॥ ૨૨૪ ॥ ॥ સંવત્ ૧૮૮૨ ના જ્યેષ્ઠ શુદ્ધ ૬ છઠ્ઠીને દિવ
સ સાંઝને સમે સ્વામિશ્રી સહજાનંદજી મહારાજ શ્રીગઢડા મધ્યદાદા સ્વાચરનાદરબારમાં શ્રીવાસુદેવ નારાયણના મંદિર
ના ફલિયાને વિષે બાજો ઠાપણ વિરાજમાન હતા અને મસ્તક ઉપર સ્થાપિત હોવાનું ધોલિપાઘવાંધિ હતા અને શ્વેત ચાદર
ઓઢિ હતા અને શ્વેત સ્ત્રોત પેસ્યો હતો અને પાગને વિષે મોગરાના પુષ્પનો તોરો સ્થાપિત હતો અને પોતાના મુખારવિંદ નિઆગ
હય મુનિ તથા દેશદેશના હરિચક્ર નિસાચરાર્જને ઘેઠિ હતા પછે શ્રીજિમહારાજે પ્રશ્ન પૂછ્યું જે જગતને નાશવંત દેસ છે
અને દેહને મુકિને વૈતન્ય જુદો થઈ જાય છે તેને પાળે દેસ છે તો પાળ આજિવને જગતનું પ્રધાન પાળું હૈયામાંથી મટતું નથી અ
ને પરમેશ્વરને સર્વ પ્રકારે સુખના સિંધુ જાણે છે તો પાળ પરમેશ્વરમાં જોવનું ચિત્ત ચોટતું નથી તેમ સતસંગ પાળના હૃદયમાં
મુખ્ય થાતો નથી અને ધન સ્ત્રી આદિક જે સંસારી કપડાં તેમાંથી પ્રિતિ મટતી નથી તેનું શું કારણ હશે પછે મુક્તાનંદ સ્વામિ
યેંકત્યું જે જિવના હૃદયમાં વૈરાગ્ય નથી તેણે કરિને જગતનું પ્રધાન પાળું મટતું નથી ને જગવાનમાં પ્રિતિ થાતી નથી પછે શ્રી
જિમહારાજ બોલ્યા જે વૈરાગ્ય નિન્યૂનતા છે એ તો વાત સાચી પણ અમને તો એમના સે છે જેને સત્સંગ થાતાં થાતાં જેવું અંગ

ગ૦ અં.
૨

॥ ૨૫ ॥

बंधाईजायछे तेवुनेतेवुजसदायरहेछे पणतेविनाबिजुंयातुंनथि अनेसत्संगेकरिनेतेअंगनिपुष्टिताथाय पणअंगतो
तेनुंतेजरहेछे अनज्यारेजेनेजेअंगबंधायछे तारेअंगबंधातांएनुंचित्तविभ्रांतजेवुंथईजायछेजेमकामिहोयतेनुंचि
सकामेकरिनेविभ्रांतथायनेजेमक्रोधिहोय तेनुंचित्तक्रोधेकरिनेविभ्रांतथाय नेजेमदोन्निहोयतेनुंचित्तदोन्नेकरि
नेविभ्रांतथायतेमएनुंचित्तअंगबंधातांविभ्रांतथईजायछे पछेतेविभ्रांतमांजेवुंअंगबंधायतेवुंअंगरहेछे माटेजेस
मछुहोयतेनेपोतानुंजअंगहोय तेनेओलखिराखुंजोईयेतेज्यारेकामक्रोधादिकेकरिनेपोतानेविद्वेषथातोहोय तारे
पोतानाअंगनोविचारकरे तांतेकामादिकक्षिणपडिजायजेमकोईकगृहस्थहोयतेनेपोतानिमाताबानअथवादिक
रिअतिस्वरूपवानहोय तेनेजोईनेजोनुंडोघाटथईजायतो पछेतेनिकेविदाऊज्यथायतेविदाऊज्यज्यारेसत्संगविना
बिजुंपदार्थप्रधानयायतारेथईजोईये अनेज्यारेएविदाऊज्यअजोग्यपदार्थनासंकल्पनेदेखिनेनथायतेनादृढामांता
सत्संगपणप्रधाननरहे अनेसर्वेसाधननुंफलरूपतोआआसत्संगछेतेश्रीकृष्णभगवानेंउद्धवप्रत्येएकादशस्कंधमां
कत्युंछे जेअष्टांगयोगतथासांख्यविचारतथाशास्त्रपठनतथातपत्यागयोगयजननेव्रतादिकेकरिनेहुंतेवोवशथातो
नथि जेवोसत्संगेकरिनेवशथाउंछुं माटेअमनेतांएमन्नासेछेजेपूर्वजन्मनोसंस्कारहशे तेपणसतपुरुषनेजोगेकरि
नेथयोहशेअनेआजपणजेनेसंस्कारथायछेतेसतपुरुषनेजांगेकरिनेजथायछेमाटेएवासतपुरुषनोसंगप्राप्तथयोछे
तोपणजेनेजेमछेतेमसमजातुंनथितेनेअतिशेमंदबुद्धिवाढोजांणवोशामाटेजेजेविश्वेतद्विपमांसन्नाछे नेजेविगो
सोकवैकुण्ठसोकनेविषेसन्नाछे नेजेविषदरिकाश्रमनेविषेसन्नाछेतेथिपणहुंआसतसंगिनिसन्नानेअधिकजांणुंछुं

વ૦મૃ૦
॥૨૬॥

અને સર્વે હરિ નક્તને અતિ શો પ્રકાશે જુક્ત દેખું છું. એમાં જોલગાર પળ મિથ્યા કેતા હૈયેં તો આસંત સન્નાના સમ છે તે સમ
શાસારુલાવા પડે છે જે સર્વને એવું અલોકિક પળું સમંજાતું નથી અને દેશવામાં પળ આવતું નથી તે સારુ સમલાવા પડે છે
અને બ્રહ્માદિકને પળ દુર્લભ એવો જે આસત્સંગ તેમાં આવિને પરમેશ્વર વિના જેને બિજા પદાર્થ માં હિત રહે છે તેનું કારણ છે
જે જે વિજીવને પરોક્ષને વિષ પ્રતીતિ છે તે વિપ્રત્યક્ષને વિષ દૃઢ પળે પ્રતીતિ થાતિ નથી તે શ્રુતિ માં કલ્પું છે જે જે વિપરોક્ષ દે
વને વિષે જીવને પ્રતિતિ છે તે વિજો પ્રત્યક્ષ ગુરુ રૂપ હરિને વિષે આવે તો જેટલા અર્થ પ્રાપ્ત થાવાના કલ્યા છે તેટલા સર્વ અર્થ
તેને પ્રાપ્ત થાય છે અને જ્યારે આવો સત સમાગમ પ્રાપ્ત થયો તારે દેહ મુકિને જેને પાંમવા હતા તે તો દેહ છૂતાં જમલ્યા છે માટે
જેને પરમ પદ કહિયેં મોક્ષ કહિયેં તેને છૂતે દેહ પાંમ્યો છે અને આવાર્તા જે કહિતે જણાય છે તો જાહિ જે વિપળ એ તો અ
તિ શો ક્ષિણિ છે તે જે એવિરિત્યે વરતો હોય તેને એમ સમજાય જે એવાર્તા અતિ ક્ષિણિ છે ને બિજાને તો સમજ્યામાં પળ આ
વે નહિ એવિ અતિ શો ક્ષિણિ વાર્તા છે એમ વાર્તા કરિને શ્રી જિમહારાજ જય સચ્ચિદાનંદ કહિને પોતાના ઉતારામાં પધાર્યા ॥
॥ ઇતિ વચ્ચના સ્તવ ॥ ૨ ॥ ॥ ૨૨૫ ॥ ॥ સંવત્ ૧૮૮૩ ના આશાઢવદિ ૧ પઢવાને દિવસ સ્વામિ શ્રી સહજાનંદ
જી મહારાજ શ્રી ગઢડા મધ્યે દાદાલાચરના ઢરવારમાં પોતાના ઉતારાને વિષે વિરાજમાન હતાને તે દિવસ ઠકર હરજિયેં પો
તાને ધેર શ્રી જિમહારાજ નાં પધરાં મણિ કરિ તારે શ્રી જિમહારાજ ત્યાં પધાર્યા પછે ઉગમણે બાર ઓરડા નિઓસરિયેં તો
સિયા ઉપચ્ચગાદિત કિયા બિછાવિને શ્રી જિમહારાજને વિરાજમાન કર્યા પછે હરજિઠકરે શ્રી જિમહારાજ નિકેશરવંદ
નાદિકે કરિને પુજા કરિ એવિરિત્યે શ્રી જિમહારાજ પૂર્વ મુખારવિંદે વિરાજમાન હતા અને સર્વે શ્વેત ભક્ષધારણ કર્યાં હતાં અ

ગ૦ અં.
૩

॥૨૬॥

नेकंठनेविषे मोगरानापुष्पनाहारतथाबेनुजानेविषेतेपुष्पनागजरातथापायनेविषेतेपुष्पनातोरातेअतिशेविराज
 मानहता अनेश्रीजिमहाराजनामुखारविंदनिआगल्यमुनिमंडलतथादेशेदशनाहरिचक्रनिसन्नाचराईनेयेठिहति
 तेसमयमांश्रीजिमहाराजेसर्वेसंतमंडलनेप्रभपुछुंजेजे हरिचक्रनालदयनेविषेदयानेस्नेहएषेस्वाच्चाविकरत्याहो
 यतारेस्नेहनुस्वरूपतोमधजेवुंछे तेज्यांत्यांचोटेअनंदयानोस्वच्चावएवोछेजेज्यांत्यांदयाकरे तारेचरतजियेमृगसाउप
 र्यदयाकरितो तेमृगलिनेपद्यजन्मलेवोपढ्याअनेजदयावानहोयतनेजेउपस्यदयाआवेते संघाथेस्नेहययाविनारहे
 नहिअनेएदयानेस्नेहतेनेटाह्यानोउपायतोआत्मज्ञाननेवैराग्यएवेजेजे तेआत्मज्ञानएवुंछेजेजेमांकांईबिजुंसेजे
 नहिअनेवैराग्यनुंएवुंस्वरूपछेजेसर्वेनामरूपनेनाशवंतदेखाडेमाटेआत्मज्ञाननेवैराग्यएवेवतेकरिनेदयानेस्नेहना
 शथैजायछे अनेस्थूलसूक्ष्मनेकारणएआदिकसर्वेउपाधिनोपणनाशथैजायछे अनेकवलब्रह्मसत्तामात्ररहेछेपछे
 एने चगवानतथाचगवाननाचक्रनेविषेदयानेस्नेहरहेछेकनथिरहेतोएप्रभछे पछेमुक्तानंदस्वामितथाशुकमुनि
 तथानित्यानंदस्वामिएआदिकपरमहंसेजेविजेनिदृष्टापुगितेवोतेणेउत्तरकस्यां पणश्रीजिमहाराजनाप्रभनुंजथार्थ
 समाधानथयुंनहि पछेश्रीजिमहाराजबोल्याजेव्यांअमेउत्तरकरियेएनांताउत्तरएमछे जेज्ञाननेवैराग्येकरिनेत्र
 एयशरीरत्रय्यअवस्थानेत्रय्यगुणएसर्वमायिकउपाधियकिचैतन्यजुदाथैजायछेनेकवलसत्तामात्ररहेछे पणमा
 यिकउपाधिनोलेषपणरहेतोनथितारेजेमदीपकनोअग्नीतेकोडियुंतलनेवाट्यएत्रयनेजोगेकरिनेदृष्टिमांआवेतथा
 ग्रहणकस्यामांआवेपणज्यारेएत्रयप्रकारनिउपाधिनोसंगछुटिजायछे तारेएअग्निकांईनिदृष्टिमांपणनआवेनेअ

व० मृ०
॥२७॥

हणपणनथायनेउपावियेजुक्तहोयतारेजदृष्टियेआवेनेग्रहणकस्यामांआवे तेमज्ञानवैराग्येकरिनेसर्वेमायिकउपा
धिनिवृत्तिपामेछे तारेएजीवात्माछेतेंकवलब्रह्मसत्तामात्रहेछेनेतेमनवाणिनेअगोचरछे नेकोइइंद्रियेकरिनेग्रह
णकस्यामांआवतोनथि पछेतेकाखेतोएनेजोशुद्धसंप्रदायेकरिनेअगवाननुज्ञानप्राप्तयुंहोयनेअगवाननेअगवा
ननाअक्तनुंमहात्म्ययथार्थपणेसमळाणुंहोयतेनेतोसर्वेमायिकउपाधिनोसंगटलिजायने पोतानोजीवात्माब्रह्मरू
पथायतोपणअगवाननेअगवाननाअक्तनेविषेजेदयानेप्रीतितेनिरंतररहेछे त्यांदृष्टांतछेजेमदीपकनिजोत्यछे तेने
ज्यारेउपाधिनोसंगटलिजायछे तारेअग्निकोइइंद्रियेकरिनेग्रहणनथायएवोआकाशनेविषेरहेछेतोपणअग्निने
विषेसुगंधितथादुर्गंधिनोपाशलागाहोयतेद्वतोनथितथाजेमवायुछे तेतोअग्निथकिपणवधुअसंगिछे तोपण
तेनेसुगंधितथादुर्गंधिनोपाशलागेछे तेमजजीवात्मानेज्ञानवैराग्येकरिनेमायिकउपाधिनोसंगटलिजायछे तोपण
सत्संगनोपाशलागोछेतेंद्वतोनथि अनेतेब्रह्मरूपथायछेतोपणनारदसनकादिकनेशुकजिनिपेछे अगवानतथा
अगवाननाअक्तनेविषेअतिशेदयानेप्रीतियेजुक्तवर्तेछे त्यांश्लोकः ॥ परिनिष्ठितोपिनैर्गुण्येउत्तमश्लोकस्तीक्ष्ण
गृहीतचेताराजर्षेआस्थानयदधीतवान् ॥ तथानित्यंविष्णुजनप्रियः तथा आत्मारामाश्रमुनयो० तथा प्रायेणमु
नयोराजन्० तथा गीतामांकल्युछेजे ब्रह्मचरतःप्रसन्नात्मानशोचयतिनकांसति समःसर्वेषुचूतेषुमद्वक्तिसन्नतेप
राम् ॥ १ ॥ इत्यादिकषणाकश्लोकेकरिनेप्रतिपादनकसुंछे जेअगवाननाअक्तहोयतेज्ञानवैराग्येकरिनेमायिकउ
पाधिनेत्यागकरिनेब्रह्मरूपथाहोयतो पणअगवानतथाअगवाननाअक्तनेविषेदयानेप्रीतितेजेजुक्तहोयछे अने

ग० अं.
४

॥२७॥

जे जगवाननोन्नतनहोयनेकेवलआत्मज्ञाननेवैराग्यकरिनेमायिकउपाधिनेटाक्षिने सत्तामात्रवर्त्तताहोयतेनेता
साधनदशानेविषेजगवाननीउपासनायेरहितएवाजे केवलआत्मज्ञानीतेनासंगरूपकुसंगनोपाशखागोछे माटे
जगवाननेजगवाननान्नक्तनेविषेदयानेस्नेहयातानथीजेमवायुनेनेअग्निनेदुर्गंधनोपाशखागोछे तेमजएनेतेकुसंग
नोपाशखागोछे तेकोइप्रकारेटक्षतोनथिजेमअश्वत्थामाब्रह्मरूपथयोहतोपणएनेकुसंगनोपाशखागोहता माटेश्री
कृष्णजगवाननेतेजगवाननान्नक्तजेपांडवतेनेविषे दयानेस्नेहयानहीतेमकेवलजेअत्माज्ञानिछेते ब्रह्मरूपथाय
छेतोपणतेनेकुसंगनोपाशजातो नथिनेजगवाननेजगवाननान्नक्तमांदयानेस्नेहयातानथि माटेजगवाननान्नक्त
नेतोमायिकउपाधिनोसंगमटिजायछे तोपणजगवानतथाजगवाननान्नक्तनेनेविषेअतिशेदयानेप्रीतिवृद्धिनेपां
मेछे पणकोइरित्येदयातथाप्रीतिटक्षतिनथिअखंडरहेछे एमवार्त्ताकरिनेश्रीजिमहाराजजयसच्चिदानंदकहिनेपो
तानेउतारेपधार्या॥ ॥ इतिवचनान्तं॥३॥ ॥२२६॥ ॥संवत् १८८३ नाश्रावणशुदि३तृतीयानेदिव
सस्वामिश्रीसहजानंदजीमहाराजश्रोगढडामध्येदादास्वाचरनादरबारमां पोतानेउतारेमेढिनिओसरिउपस्वगादित
कियाबिछवाविनेउत्तरादेमुखारविंदेविराजमानहता अनेसर्वेश्वेतवल्लधारणकस्याहतांनेपोतानामुखारविंदनिआ
गल्यमुनितथादेशदेशनाहरिन्नक्तनिसन्नान्नराईनेबेठिहति पछेश्रीजिमहाराजबोढ्याजेजगवाननोन्नतहोयनेते
ज्ञानवैराग्यजुक्तहोयनेविचारनेबक्षकरिनेपोतानेबंधनकरे एविजेमायिकपदार्थमांप्रितितेनेटाक्षिनांखिहोयतोपण
एन्नक्तनेज्यांसुधिनिर्विकल्पसमाधियायनहिंत्यांसुधिबाधितानुवृत्तिरहिजायछेतेणेकरिनेविचारमांएमरहेछेजेर

સ્વેમારેમાવાપણીછોકરાંદ્રવ્યકુટુંબદેહગેહમનેવિષેપ્રિતિરહિગર્હહોયનહિ એમવિતોરહેછેજેમકોઈકસુરવિરપુરુષહો
યતેણેપોતાનાસર્વેશત્રુમારિનાંસ્વાહોયતોપણતેમરેલશત્રુથકિપણક્યારેકબિજાયછેતથાસ્વપ્રમાંતેશત્રુનેદેસ્વેતારેબિ
જાયછે તેમતેજ્ઞાનિન્નક્તનેપણજેજેપદાર્થઅંતરમાંથિજુઠુંકરિનાસ્વુંછેનેતેમાંથિપ્રિતિતોહિનાંચિછેતોપણબાધિતાનુ
વૃત્તિયેકરિનેઅંતરમાંમાયિકપદાર્થનાવંધનથકિબિક્લાગેછે અથવાધનકલત્રાદિકપદાર્થનિકોઈકસમેસ્મૃતિથે
આવેછે તારેમનમાંથિજવાયછેજેરસ્વેમુંનેવંધનકરે એવિરિત્યેજેપદાર્થઅંતરમાંથિઅસત્યકરિનાંસ્વાંતેપદાર્થનિપા
છિસ્મૃતિથઈ આવેતેનેબાધિતાનુવૃત્તિકહિયેતેબાધિતાનુવૃત્તિજ્યારેનિર્વિકલ્પસમાધિથાયતારેનાશથાયછેને એપુરુષ
નેલાધાપિધાનિતથાદિવસરાત્રિનિતથાસુસ્વદુઃસ્વનિકશિસ્વચરંહેતીનથિ અનેજ્યારેનિર્વિકલ્પસમાધિમાંથિવા
રણેનિસરેનેસવિકલ્પસમાધિમાંવર્તે તારેતોબાધિતાનુવૃત્તિરંહસ્વરિમાટેતેહરિન્નક્તનેતાવઆવેઅથવાદેહપડવાનોસ
મોથાય તારેબાધિતાનુવૃત્તિનેજોગેકરિનેન્નગવાનવિનાબિજાપદાર્થનિપણક્યારંકસ્મૃતિથઈઆવે અનેતેસમામાં
જેબોલાયતેપણબરહ્યાજેવુંબોલાય અનેઓયથાપઓયમાએવાંવચનપણબોલાયતારેજે આબાધિતાનુવૃત્તિનામર્મ
નેનસમઝતોહોયતેનાહઈયામાંતેહરિન્નક્તનોઅવગુણઆવિજાય જેઆન્નગવાનનોન્નક્તકેવાતોહતોનેઅંતકાલેઆ
મંકેમવરલેછે એવોજેઅવગુણલેવાયછેતેબાધિતાનુવૃત્તિનોમર્મજાણ્યાવિનાલેવાયછે અનેઆસંસારમાંકેટલાક
પાપિમનુષ્યહોયનેતેઅંતસમેબોલતાંચાલતાંસ્વબદ્ધદારથકાંદેહનેમેલેછે અથવાકોઈકસિપાહમેરજપુતહોયનેતેનેશ
રિરમાંઘાવાગેએટલેસ્વબદ્ધદારથકાનેબોલતાચાલતામરિજાયછે માટેન્નગવાનથિવિમુક્તહોયનેતેસ્વબદ્ધદારથકાંદે

હમુકેતોપણશુંતેનુંકલ્યાણથાયછે તેનાંતોનરકમાંજનિવાસથાયછે અનેજગવાનનોજન્મક્રોધતેજગવાનમુંનામ
 સ્મરણકરતોથકોંદેહમુકેઅથવાવાધિતાનુવૃત્તિનેજાંગેકરિનેચેસુધથઈનેદેહમુકેતોપણજગવાનનોજન્મજગવાન
 નાચરણાવિંદનેજપાંમેછે અનેતેજદિવસસંધ્યાસમેશ્રીજિમહારાજપોતાનાઉતારામાંમેઢિનિઓસરિયેવિરાજમાન
 હતા અનેસર્વેશ્વેતવસ્ત્રધારણકર્યાંહતાંનેપોતાનામુખારવિંદનિઆગલ્યસાધુતથાદેશદેશનાહરિજ્ઞકનિસન્નાજ્ઞસ
 ઈનેબેઠિહતિ પછેશ્રીજિમહારાજેમોટરાપરમહંસપ્રત્યેશ્વરપુછ્યું જેઆંદેહનેવિશેજીવરત્યાંછેતેએકઠેકાંણેકેવિરિત્યે
 રત્યાંછેનેસર્વદેહમાંકેવિરિત્યેવ્યાપિરત્યાંછેતેકહો પછેજેનેજેવુંનાશુંતેણેતેવુંકલ્યાણશ્રીજીમહારાજનાપ્રશ્નનુંકો
 ઈથિસમાધાનથયુંનહિ પછેશ્રીજિમહારાજબોલ્યાજેમેદેહનેવિષેઅન્નાદિકરસનાંવિકારવિર્યછે તેમપંચમહાન્ન
 નોવિકારરૂપએવુંએકલ્લદયનેવિષેમાંસનુચક્રછે તેનેવિષેજીવરત્યાંછેતેજેમચિંથરાનોકાકડોહોયતેનેતેલંબલાલિમે
 અગ્નિયેંસલગાવ્યોહોયતેમજીવછેતેતેમાંસનાચક્રસંધાયેલગીનેરત્યાંછે અનેલિજેમલોઠાનોલિલોહોયતેનેલિ
 અગ્નિવ્યાપિરત્યાંહોયતેમમાંસનાચક્રનેવિષેજીવજેતેવિશેપસત્તાયેકરિનેવ્યાપિરત્યાંછે અનેસામાન્યસત્તાયેકરિને
 બધાદેહનેવિષેવ્યાપિરત્યાંછે મારેજેજેઠકાંણેદેહમાંદુઃખથાયછેતેસર્વેદુઃખજીવનેજછેપણદેહનાસુખદુઃખથકિજીવ
 જુદોનેકેવાય અનેકોઈકેમકેશેજેજીવતોપ્રકાશમાનછે અનેમાંસનુંચક્રનેદેહતોપ્રકાશરહિતછેતેનેએકબીજા
 માંમર્યાકેમકેવાયતોનોઉત્તરેમછે જેજેમતેલકોઢિયુંનેવાલ્યનાસંબંધવિનાએકલાંઅગ્નિનોજ્યોતિઆકાશનેવિ
 શેઅધરપધરરહેતોનથિ તેમપંચન્નનોવિકારરૂપએવુંજેમાંસનુંચક્રતેનાસંબંધવિનાએકલાંજીવરહેતોનથિ અનેજેમ

व० मृ०
॥ २९ ॥

कोडियाथकितेयथकिनेवात्यथकिअग्निजुदांछे तेकोडियानेनागवंकरिनेअग्निनोनाशथातो नथि तेममांसनाचक्र
नेविषेनेदेहनेविषेजीवव्यापीनेरह्योछे तोपणदेहनेमरवेकरिनेजीवमरतो नथि अनेदेहनेलोसुखदुखनेतोपांमेखरो
पणदेहनाजेवोएजीवनोनाशवंतस्वप्नावनथिएविरित्येजीवअविनाशिछेनेप्रकाशरूपछेनेदेहनेविषेव्यापकछे अ
नेजंममंदोरनेविषेएकस्थलमांदिवांमुक्यां होयतदिवानाअग्निनिज्योतिविशेषकरिनेतोवात्यनेविषेव्यापिरहीछे अ
नेसामान्यपणकरिनेतोबधाघरनेविषेव्यापिरहीछे तेमजीवात्माछेतेपणविशेषकरिनेतोपंचमहान्तुतनाविकाररूप
जंमांसनुंचक्रतेनेविषेव्यापिनेरह्योछे अनेसामान्यपणकरिनेतोबधादेहमां व्यापिनेरह्योछे एविरित्येआदेहनेविषे
जोवरहेछेअनेएजीवनेविषेपरमेश्वरपणसाक्षीरूपेकरिनेरहेछे ॥ ॥ इतिवचनान्तं ॥ ४ ॥ ॥ २२७ ॥
संवत् १८८३ नाच्चादरवाशुदि ११ एकादशनेदिवसश्रीजिमहाराजश्रीगढडामध्येदादाखाचरनादरबारमांउग
मणेबास्यओरडानिओसरियेंगादितकियाउपस्थविराजमांनहता अनेसर्वेश्वेतवस्त्राधारणकर्यांहतानेकंठनेविषे
मोगरानापुष्पनाहारपेस्थाहता अनेपाघनेविषेमोगरानापुष्पनातोराविराजमानहतानेहाथनेविषेमोगरानापुष्पना
गजराविराजमांनहताने पोतानामुखारविंदनिआगव्यमुनिमंडलतथादशदेशनाहरिचक्रनिसन्नाचराइनेवेष्टि
ति तेसमयमांश्रीजिमहाराजेकयुंजेकांईकप्रश्नपुछो पछेमुक्तानंदस्वामियेंपुछुंजे हेमहाराजजगवाननिजेचक्रि
छे तेमांकोइरित्यनुंविघननथायएवितेकेइचक्रिछे अनेजेचक्रिमांकोईकविघनथायछे तेकेईजात्यनीचक्रिछे ए
छेश्रीजिमहाराजबोल्याजेततियस्कंधमां कपिलगीतानेविषेमातादेवहूतियेकपिलदेवजीप्रत्येकस्युंछेजे॥यन्नाम

ग० अं.
५

॥ २९ ॥

धેવશ્રવણાનુકીર્તનાત્ ॥ એવેશ્લોકેકરિનેજેવુંનગવાનનુંમહાત્મ્યકત્યુંછે તથાકપીલજિયેંમાતાદેવહૂતિપ્રત્યેપો
 તાનુંમહાત્મ્યકત્યુંછેજે ॥મદ્રયાદ્વાતિવાતોયંસૂર્યસ્તપતિમદ્રયાત્ ॥ એવિરિત્યેમહાત્મ્યસહિતનગવાનનિન્નકિહો
 તેમાંતોકોઈજાત્યનુંવિધનઆવેનહિં અનેમહાત્મ્યજાંણ્યાવિનાપ્રાકૃતબુદ્ધિયેંકરિનેજોન્નકિ કરેતોતેમાંવિધનઆવે
 છે પછેવલિમુક્તાનંદસ્વામિયેપુછ્યુંજેએમહાત્મ્યજુક્તન્નકિઆવ્યાનુંસંસાધનછે પછેશ્રીજિમહારાજબોલ્યાજેશુકસ
 નકાદિકજેવાજેમોટાપુરુષતેનિજેસેવાનેપ્રસંગતેમાંથિમહાત્મ્યસહવર્તમાનએવિજે ન્નકિતેજીવનાલ્લદામાંઉદેચાય
 છેપછેશુકમુનિયેપુછ્યુંજે એકતોનગવાનનોન્નકિએવોહોયજેતેનેનગવાનનોનિશ્વેપણપરીપક્કહોયનેકામક્રોધલો
 ન્નમોહાદિકજેવિકારતેએકેતેનાલ્લદામાંઆવેનહિં અનેબિજોન્નકિહોયતેનેતોનગવાનનોનિશ્વેપણપરીપક્કહોયપણકામ
 ક્રોધલોન્નમોહાદિકવિકારેકરિને અંતરમાંવિક્ષેપથાતોહોયએવેપ્રકારનાન્નકિજ્યારેદેહનેમુકે તારેએવેયન્નકિતે
 ગવાનનાધામમાંસરવાસુખનિપ્રાપ્તિથાયછે કેઅધિકન્યુનસુખનિપ્રાપ્તિથાયછે પછેશ્રીજિમહારાજબોલ્યાજે
 નગવાનનાન્નકિતેનગવાનનોનિશ્વેપણપરિપૂર્ણહોયને કામક્રોધલોન્નાદિકેકરિનેવિક્ષેપનેનપાંમતોહોયનેઅતિ
 શેત્યાગીનેઅતિવૈરાગ્યવાનનેઅતિઆત્મનિષ્ઠાવાલોહોયને જોતેપ્રત્યક્ષશ્રીકૃષ્ણનગવાનનિર્મૂર્તિવિનાકાંઈકબિજું
 ઈચ્છેતોતેનેન્યૂનસુખનિપ્રાપ્તિથાયછેઅનેબિજોજેન્નકિછેતેનેપણનગવાનનોનિશ્વેપણપરિપૂર્ણછે તોપણલ્લદામાંકામ
 ક્રોધલોન્નમોહાદિકનોવિક્ષેપઆવે તારેપોતાનાલ્લદામાંદાઝ્યથાયનેનગવાનજેપ્રત્યક્ષશ્રીકૃષ્ણતેનિર્મૂર્તિવિનાબિ
 જાકોઈપદાર્થનેઈચ્છેનહિંતેનેઆત્મનિષ્ઠાવૈરાગ્યજોથાંડાંહોયતોપણએદેહમુકિનેનગવાનનાધામમાંબહુમોટાંસુખને

1130 11

3

13011

इकपोतामांवांकआवे तारेएमबोलेजेमुनेबिजेकांडयेनुलाव्या तारमारामांनुलयपडिपणमारामांकांडवाकनथि
 पणएमकेनारोमाहामुरखोछेकेमजेबिजोतोकांडकेशेजेतुंकुवामांपड्य तारेएनेकेवेकरिनेभुंकुवामांपडवुं साटेकां
 कतोअवसुंकरेतेनोजछे नेबिजानेमाथेदोषदेछे तेमजइंद्रियोनेअंतःकरणोवांककाडवोएषणजीवनिमुखाइजछे
 नेजीवनेमनतोपरस्परअतिमित्रछे जेमदुधनेनेपांणिनेमित्रताछेतेमजीवनेनेमननेमित्रताछे तेज्यारदुधनेनेपांणि
 नेनेलांकरिनेअग्निउपस्थमुके तारंपांणिहायतेदुधनेतसेबेसेनेपोतंबलेपणदुधनेबलवानदे तारेदुधपणपांणिनेउमा
 रवानेसारुपोतेउन्नराईनेअग्निनेओलविनांखेछे एविरित्येबेयनेपरस्परमित्राचारछे तेमजजिवनेनेमननेपरस्पर
 मित्राचारछेतेजेवातजिवनेनगमतिहाय तेवातनामनमांघाटथायजनहिं ज्यारकांडकजीवनेनगमतुंहायतारजमन
 जीवनेसमजावे अनंजीवज्यारंनगवाननुंध्यानकरतोहोय तारमनकेशेजेनगवाननीनक्तकांडकबाईहोय तेनुं
 पणनेसुंध्यानकरवुं पछेतेनासर्वअंगनुंचितवनकराविनेपछे जेमयिजिखीनेविषखाटोघाटघडेतेमतेनेविषपण
 खाटोघाटघडे तारेजोएनक्तनोजीवअतिशेनिर्मलहायतोतोमननुंकल्युं नमानेनेअतिशेदाऊयथायतोमनएवांफ
 रिनेक्यारेयघाटघडेनहिं अनेजोएनोजीवमक्षिनहायनेपापंजुक्तहायतोमननुंकल्युंमानेतारेवलिमनएनेनुंढाघा
 टकराविकराविनेकल्याणनामार्गथीपाडिनाखे तेसारुकल्याणनामार्गथीअवलिरित्येअधर्मनिवात्तानेपोतानुंम
 नकहे अथवाबिजुंकांडमाणसकहेतोतेनेसंघाथेजेशुद्धमुमुक्षुहायतेनेअतिशेवैरथैजायछे पछेपोतानुंमनअथवा
 बिजोमाणसतेफरिनेतेनेतेवात्ताकिंवाआवेनहिं अनंमनछेतेतोजीवनुंमित्रजछेतेजीवनेनगमेएवांघाटघडेजनहिं

अनेज्यारेकांईमननेअजांग्यघाटयैजाय तारेजांजीवनेमनउपस्यअतिशरिसचढतिहोयतोफरिनेमनमांएवोघाट
थायजनहिअनेज्यारेमननेसदायअयोग्यघाटययाकरताहोय तारेएनेपोतानाजीवनोजवांकसमऊवोपणएकदा
मननोवांकसमऊवोनहि एविरित्येसमऊनेअगवाननिअक्तिकरेतोतेनेकोईविमुखजीवनोतथापोतानामननोजे
कुसंगतेलेशमात्रअडिसकनहि अनेनिर्विघनथकोअगवाननुअजनकरे ॥ इतिवचनान्तं ॥ ६ ॥

॥ २२९ ॥

॥ संवत् १८८३ ना आदरवावदि ६ छत्थनेदिवसस्वामिश्रीसहजानंदजीम

हाराजश्रीगढडामध्येदादाखाचरनादरवारमांपोतानाउतारानेविषेगादितकियाउपस्यविराजमानहता अनेसर्वेश्वे
तवस्वधारणकर्यांहतां अनेकठनेविषेमांगरानापुष्पनाहारपेस्याहता नेपाघनेविषेमोगरानापुष्पनातोराविराज
मानहता नेपोतानामुखारविंदनिआगढ्यमुनितथादेशदेशनाहरिअक्तनिसआचराइनेबेठिहति पछेश्रीजिमहारा
जसर्वेहरिअक्तप्रत्येबोढ्याजेअमाराअंतरनाजेसिद्धांतछेतेकहियेछैये जेजेनेपोतानुंकढ्याणइछवुं तेनेतोअगवा
ननेअगवाननासाधुएथिउपरांतबिजुंकांइजगतमांसुखदाइनथि मांजेमपोतानाशरीरनेविषेजीवनेआत्मबुद्धिव
सेछेतेविअगवाननेअगवाननासंतनेविषेआत्मबुद्धिराखीजोइये अनेअगवाननाअक्तनोपक्षद्रढकरिनेराख्योजोइ
येनेतेपक्षराखतांथकांआबरुवधोअथवाघटोअथवामानथाओकेअपमानथाओ अथवादेहजीवोकेमरोपणको
इरित्येअगवाननेअगवाननाअक्तनोपक्षमुकवोनहि नेएमनोअआवआववादेबोनहिअनेअगवाननाअक्तजेबादेह
नेदेहनांसगांसंबंधिनेवाळांराखवांनहि एविरित्येजेहरिअक्तवरतेनेअतिशयवानएवाजेकामक्रोधादिकशत्रुतेप

એપરાન્નવકરિસકતાનથી અનેજેન્નગવાનનુંબ્રહ્મપુરધામછે તેનેવિષેન્નગવાનસદાયસાકારમુર્તિવિરાજમાનછે
 અનેન્નગવાનનાન્નકપણેન્નગવાનનાધામમાંમુર્તિમાનથકા ન્નગવાનનિસેવાનેવિષેરહેછે તેન્નગવાનનોજેનેપ્રત્ય
 ક્ષપ્રમાણદ્રઢાશરાંહોય તેનેમનમાંએવિચિત્તનરાખવિ જેદુરંચેમરિનેન્નુતપ્રતથાઉંકેરચેદ્દ્રલોકનેજપાંમુંકેરચે
 દ્દ્રલોકનેજપાંમુંએવિઆશંકામનમાંરાખવિનહિકેમજેજેએવાન્નગવાનનાન્નકહોયતેતોન્નગવાનનાધામનેજપાંમેષ
 એવચ્ચમાંક્યાઈતેનેન્નગવાનરંવાદેનહિં અનેએન્નકજનહોયતેનેપણપોતાનુંજેમનછે તેનેપરમેશ્વરનાચરણારવિંદને
 વિષેદ્રઢકરિનેરાખવું જેમવજ્રનિપૃથવિહોયતેમાંવજ્રનિચિલિચાંડિહોય તેકોદ્દરિત્યેઉચ્ચેનહિ તેમન્નગવાનનાચર
 ણારવિંદનેવિષેપોતાનામનનેદ્રઢરાખવું અનેએવિરિત્યેજેન્નગવાનનાચરણારવિંદનેવિષેપોતાનામનનેરાખે તેનેમરિ
 નેન્નગવાનનાધામમાંજાવુંએમનથિએતાંછતિદેહેજન્નગવાનનાધામનેપાંમિરયોછેએમવાર્તાકરિનેજયસચ્ચિદાનંદક
 હિનેસર્વસન્નનેઉઠવાનિઆજ્ઞાકરિ ॥

॥ ઇતિવચનામૃતં ॥

॥ ૭ ॥

॥ ૨૩૦ ॥

॥ સંવત્ ૧૮૮૩ નાચાદરવાવદિ ૯ નવર્માનેદિવસસ્વામિશ્રીસહજાનંદજીમહારા

જશ્રીગઢડામધ્યે દાદાસ્વાચરનાદરવારમાં ઉગમણેવાસ્યઓરડાનિઓસરિયેઢોલિયાઉપસ્યગાદિતાકિયાનંસ્વાવિને
 વિરાજમાનહતા અનેસર્વેશ્વેતવસ્ત્રધારણકસ્યાંહતાં નેકંઠનેવિષેમોગરાનાપુષ્પનાહારવિરાજમાનહતા નેપાધનેવિષે
 મોગરાનાપુષ્પનાતોરાવિરાજમાનહતાનેપોતાનામુખારવિંદનિઆગદ્યમુનિ તથાદેશદેશનાહરિન્નકનિસન્નાન્નરા
 ઇનેચેઠિહતિ પછેશ્રીજિમહારાજેમુનિમંડલનેપ્રશ્નપુછ્યુંજેન્નગવાનનોન્નકહોયતેનેએવાંકિયોઉપાયછે જેજેએકરિ

ને સદા સુખિરવાય પછે મોટા મોટા સાધુ હતા તેણે જેવું જેને સમજાણું તેણે તેવો ઉત્તર કસ્યો પછે શ્રીજિમહારાજ બોલ્યા જે
 એનાં ઉત્તર તો એમ છે જે જે જગવાનનાં ચક્તને એક તો દ્રઢ વૈરાગ્ય હોય અને બિજાં અતિ શેઠ સ્વધર્મ હોય અને જેણે એવે સા
 ધને કરિને સર્વેં ઇંદ્રિયાંને જિતીને પોતાને વશ કર્યાં હોય અને જેને જગવાનને જગવાનનાં ચક્તને વિષે અતિ શે પ્રિતિ હોય
 અને જેને જગવાનને જગવાનનાં ચક્તને વિષે અતિ શે મિત્રના વરત તો હોય અને જે કોઈ દીવસ જગવાનને જગવાનના
 ચક્ત થકિ ઉદાસ થાય નહિ અને જે જગવાનને જગવાનનાં ચક્તને સંગે જરા જિરહે પણ કોઈ વિમુખ જીવનિ સો વતગમે ન
 હિં એવાં જે હરિ ચક્તનાં લક્ષણ હોય તે આલોકને વિષે તથા પરલોકને વિષે સદા સુખિયો રહે છે અને વૈરાગ્યને સ્વધર્મ તેણે
 કરિને જેણે પોતાનાં ઇંદ્રિયાંને વશ ન કર્યાં હોય તો જગવાન તથા જગવાનનાં ચક્તને સંગે રયો થકો પણ દુઃખીયો રહે છે
 શા માટે જે જેણે પોતાનાં ઇંદ્રિયાંને જિત્યાં હોય તેને કોઈ ઠકાણે સુખ થાય નહિ અને જગવાન નિચ્છિકરતા હોય તો પણ
 જ્યારે ઇંદ્રિયો વિષય માં તણાઈ જાય તારે તે હરિ ચક્તનાં લદામાં અતિ દુઃખ થાય છે માટે સર્વે પોતાનાં ઇંદ્રિયાંને જિતીને વશ
 કરે તે જ સદા સુખિયો રહે છે અને જેણે સર્વેં ઇંદ્રિયાંને જિતિને વશ કર્યાં હોય તેને જ વૈરાગ્યવાનને ધર્મ વાલો જાણવો પણ
 જેનાં ઇંદ્રિયો વશ ન થયાં હોય તેને વૈરાગ્યવાનને ધર્મ વાલો ન જાણવો અને જે વૈરાગ્યવાનને ધર્મ વાલો હોય તેને તો સર્વેં ઇંદ્રિ
 યો નિયમ માં હોય અને તે સદા સુખિયો હોય પછે મુક્તાને દસ્વામિયે પુછ્યું જે હે મહારાજ જગવાનનાં ચક્ત હોય તેને જ
 ગવાન નિચ્છિક માં કિયું અતિ શે મોટું વિધન છે પછે શ્રીજિમહારાજ બોલ્યા જે જગવાનનાં ચક્તને એ જ મોટું વિધન છે જે
 જે પોતામાં દોષ હોય તેને દેખે નહિ અને જગવાનને જગવાનનાં ચક્ત થકિ જેનું મન નોખું પડિ જાય અને તે જગવાનનાં ચ

कथकिजेनेवेपरवाइयइजवायएजएनेअतिशेमांटुंविघनछे ॥

॥ इतिवचनासुतं ॥

॥ ८ ॥

॥ २३१ ॥ ॥ संवत् १८८३ नाआसांशुदि ११ एकादशीनेदिवसस्वामिश्रीसहजानंदजिमहाराजश्रीगढडा
मथ्येदादास्वाचरनादरबारमां आथमणेवारघओरडानिओंसरियेविराजमानहता अनेसर्वेअववसधारणकर्या
हतां अनेपुष्पनाहारतथागजराविराजमानहताअनेपाघउपस्थपुष्पनातोराळुकिरयाहताअनेपोतानामुखारविंदनि
अगह्यमुनि तथादेशंशनाहरिचक्रनिसञ्जराइनेवठिहतिपछे श्रीजिमहाराजसर्वेहरिचक्रनेकछुंजेजअमारा
मांटांमांटापरमहंसछे तेनिजेविस्थितिछेने समऊण्यछेतेअमेतमनेवाइजाइसर्वेनेकहियेतेनेसांनलिने पछेजेवि
रित्येतमेसर्वेवर्त्तताहोनेजेवितमने स्थितिहोयतेविरित्येतमेकहिदेखाड्योएमकहिने श्रीजिमहाराजबोदयाजेआ
मारामुनिमंडलमांजेमांटांमांटासंतछे तेनेएमवर्त्तेछेजेपोतानाहृदनेविषेजेजांणपणुंछे तेजगवाननाधामनांदर
वाजोछे तेदरवाजाउपस्थसर्वेसंतउज्जाछेजेमराजानाचाकरछे तेराजानाघरनेदरवाजेउच्चारत्याथकाकांडचारच
कारनेराजापासेजवादेतानथिअनेतेराजानाचाकरनेएमहिमत्यरेहेछेजेकांडराजापासेविघनकरवाजायतातेनाक
टकाकरिनांखियेपणकांडरित्येराजासुधिपुगवांदइयेनहि एविहिमत्यसहितदासतरवार्यवांधिनेउच्चारहेछे तेमआ
सर्वेसंतछेतेजांणपणारूपजे जगवाननाधामनांदरवाजोत्यांउच्चारहेछे अनेएजांणपणानेमाहिजेअक्षरधामतेमां
जगवानछेतेनांदर्शनकरछे अनेतेजगवाननेलुंपोतानाहृदनेविषेधनस्त्रीआदिकजे मायिकपदार्थतेनेपेसवांदेता
नथिअनेकांडजोरकरिनेमायिकपदार्थहृदामांपेसवाआवेतातेनानाशकरिनांखेछेपणकांडरित्येजेठकांणेजगवान

नेहदामांधास्याछे तंठकांणंपेसवांदतानथि अनंसुरविरनिपंठेसावधानथकाउच्चारहंछे अनेहाण्यवृद्धसुखदुःख
मानअपमानआदिकअनंतजात्यनांविघनआवेतेणकरिनेपोतानामुकांमथिडगतानथि तारेकोइकआशंकाकरजे
त्यांथिडगतानथितारेदेहानिक्रियाजे खानपांनादिकतनेकमकरताहंतातेदृष्टांतेकरिने कहियेछेयेजेजेमपांणिया
रिहोयतेकुवाउपरजसिंचवाजायछे तारेकुवानाकांठाउपरपगमुक्योहोयतेनिपणसुरत्यराखेछे जेरखकुवामां
पडिजाउंअनेबिजित्तियेकरिनेकुवामांथिपांणिसिंचेछे वसिबिजुंद्रष्टांतजेमकोइकपुरुष घोंडेचड्योहोयतारेघां
डानापेघडामांपगहोयत्यांपणसुरतराखे अनेघोडानिदगांमपकडिहोयत्यांपणसुरत्यराखे अनेद्रोडतांथकांवाटमां
ऊडआवंखाडांआवेपथरांआवंत्यांपणसुरत्यराखेएविरित्येआसर्वेसाधुछे तेअंतरसन्मुखद्रष्टिराखिनेअगवाननि
सेवामांपणरहेछे नेदेहानिक्रियापणकरेछेनेपोतानिस्थितिमांथिडगतानथि एविरित्येश्रीजीमहाराजेमांटांमांटांजे
संततेनिस्थितिकहिदेखाडिने पछेएमबाळ्याजेतमारेसर्वेनेपणएविरित्येअंतरसन्मुखद्रष्टिराखिने निरंतरअगवान
निसेवामांरहेवुं अनेअगवानविनाबिजांपदार्थवाळांथावादेवांनहिंएवातनिअतिशेसावधानिराखवि अनेजेमरा
जानोचाकरछे तेराजापासेगाफलर्थनेउजोहोयतोराजापासेचोरचकारजैपुगे तारेएचाकरनिचाकरिखोटियाय
तेमहरिअक्तनेपणअगवानविनाबिजांपदार्थमांप्रीतिथैजायतोजेठकांणे पोतानाहृदानेविषेजाणपणामांअगवा
नरयाछे तेठकांणधनस्त्रीआदिकबिजांपदार्थपणपेसिजाय तारेएनिअक्तिखोटिथैजाय मांटेपोतानिअक्तिनेनिवि
घनराखिनेजेपरमेश्वरनाचरणारविंदनेपांमवानेइछेतेनेजाणपणारूपजे अगवाननाधामनोदरवाजोतेनेविषेसा

धनयईनेरहेवुं अनेजगवानविनाबिजांपदार्थत्यांपेसवादेवांनहि एविरित्ये श्रीजिमहाराजेपोतानासर्वेजक्तजनने
शिक्षानांवचनकल्यां ॥ इतिवचनान्तं ॥ ॥ ९ ॥ ॥ २३२ ॥ ॥ संवत् १८८३
नाश्रासोवदि १२ द्वादशीनेदिवस श्रीजिमहाराज श्रीगढडामध्येदादाखाचरनादरबारमांडगमणेबाख्यओरडानिओ
सरियेविराजमानहताने सर्वेश्वेतवस्त्रधारणकस्यांहतांनेपोतानामुखारविंदनिआगद्वयसाधु तथादेशदेशनासत्सं
गीहरिजक्तनिसन्नाचराइनेवेठिहति तेसमे श्रीजिमहाराजपासे एकमाधिसंप्रदायनोविद्वानब्राह्मणआव्योतेने श्री
जिमहाराजेपुछुं जेतमरासंप्रदायनाग्रंथनेविषेवृंदावननेजजगवाननुंधामकल्युंछे अनेवखीएमकल्युंछेजेमहाप्र
लयमांपणवृंदावननोनाशथातो नथिअनेशीवमार्गीहोयतंएमकेछे जेमहाप्रलयमांकाशिनोनाशनथियातोएवा
र्त्ताअमारासमज्यामांआवतीनथिशामाटेजेमहाप्रलयमांतोपृथ्विआदिकपंचतनोअतिशेप्रलयथैजायछे तारे
वृंदावननेकाशितेकेमरेतांहशेनेशानेआधारेरेतांहशे एविजात्यनोअतिशेमोटोसंशयथायछे एमवार्त्ताकरिते श्री
जिमहाराजेआगवतनुं पुस्तकमगाविनेएकादशस्कंधमांथितथाद्वादशस्कंधमांथिचारप्रकारनाप्रलयनोप्रसंगह
तोतेवांचिसंजलाव्योपछे श्रीजिमहाराजबोल्याजेआजागवतनोतथागीतानोमतजोतांतोजेटुं प्रकृतिपुरुषथिथ
युंछेतेमहाप्रलयमांकांडरहेतुंनथि अनेजोमहाप्रलयमांवृंदावनअखंडरहेतुंहोयतंतेनाप्रमाणनोव्यासजीनाग्रंथ
नोश्लोकतथावेदनिश्रुतितेकहिसंजलावोशामाटे जेव्यासजीथिविजाकोइमोटाआचार्यनथि अनेविजातोजेजे
आचार्यथयाछे तेमणेव्यासजीनाकरेलाग्रंथनेआशरिनेपोतपोतानासंप्रदायचलाव्याछे माटेआदिआचार्यजे

વ્યાસજિતેનાંજે વચનંતસર્વેઆચાર્યનાવચનકરતાંઅતિપ્રમાણછે માટેવ્યાસજીનાંવચનતથાવેદનિશ્ચુતિયેકરિને
જેવંદાવનમહાપ્રલયમાંનાશનથિથાતુંવુંજેપ્રમાણતેકહિસંનલાવોતોઅમારોસંશયનિવૃત્તિથાય અનેજેજેઆચા
ર્યથયાતેણેપદ્મપુરાણનાવચનેકરિનેપોતપોતાનોમતસ્થાપનકર્યોછે તેતોપદ્મપુરાણમાંક્ષેપકશ્લોકનાંસ્થિનાંસ્થિને
સ્થાપનકર્યોછે તેપોતાનામતનાહોયતેમાંનેપણબિજાકોડમાંનેનહિમાટેશ્રીમદ્ભાગવતસરસ્વાપ્રસિદ્ધપુરાણનુંવચન
કહિસંનલાવોતોઅમારેપ્રતીતિઆવે શામાટેજેવ્યાસજીયેવેદપુરાણઇતિહાસેસર્વેનુંસારસારગ્રહણકરિનેશ્રીમદ્ભા
ગવતકર્યુંછેમાટેજેવુંભાગવતપ્રમાણવુંબિજાંપુરાણઅતિશંપ્રમાણનહિ અનેજેવિન્નગવદ્વીતાપ્રમાણતેવુંસમગ્રજ્ઞા
રતપ્રમાણનહિમાટેએવાવલ્લવાનશાસ્ત્રનુંવચનકહિસંનલાવોતોઅમનેહાપડેએવિરિત્યનાંજે શ્રીજિમહારાજનાંવચન
તેનેસાંનિતેતેબ્રાહ્મણેમબોધ્યોજેહે મહારાજતમેજેપ્રશ્નકર્યુંતેસત્યછે નેતમારાપ્રશ્નનોઉત્તરકરવાનેઆપૃથવી
ઉપસ્યકોડસમર્થનથિ અનેમારામનનેતોતમારાસ્વરૂપનિદ્રઢપ્રતિતિઆવિછેજેતમેતોસર્વેઆચાર્યનાઆચાર્યછોને
ઈશ્વરનાઈશ્વરછો માટેમુનેતમારુસિદ્ધાંતહોયતેરૂપાકરિનેકહો પછેશ્રીજિમહારાજબોધ્યાજેવેદપુરાણઇતિહાસને
સ્મૃતિયોએસર્વશાસ્ત્રમાંથિઅમેએસિદ્ધાંતકર્યુંછે જેજીવમાયાઈશ્વરનેપરમેશ્વરેસર્વેઅનાદિછે અનેમાયાછેતેતો
પૃથ્વીનેઠેકાંણેછેનેપૃથ્વીમાંર્યાંજેબિજતેનેઠેકાંણેજીવછે અનેઈશ્વરતોમેધનેઠેકાંણેછે તેપરમેશ્વરનિર્દેશાયેકરિ
નેપુરુષરૂપજેઈશ્વરતેનોમાયાસંઘાથેસંબંધથાયછે તારેજેમમેધનાજલ્લનાસંબંધેકરિનેપૃથ્વીમાંહતાંજેબિજતેસેવસ
ગીઆવેછેતેમમાયામાંથિઅનાદિકાલનાજિવહતાતેઉદયેઆવેછે પણનવાજીવનથિથાતામાટેજેમઈશ્વરઅનાદિ

છેતેમમાયાપણઅનાદિછે નેતેમાયાનેવિષેરત્યાજેજીવતેપણઅનાદિછે પણજીવપરમેશ્વરનાઅંશનથિએતોઅના
દિજીવજછે તેજીવજ્યારેપરમેશ્વરનેશરણેજાય તારેનગવાનનિમાયાનેતરેને નારદસનકાદિકનિપેઢ્યેબ્રહ્મરૂપથેને
નગવાનનાધામમાંજાયછે નેનગવાનનોપાર્શ્વદયાયછે એવિરિત્યંઅમારોસિદ્ધાંતછેએવિરિત્યનાં જેશ્રીજિમહારા
જનાવચનતેનેસાંચલિનેતેબ્રાહ્મણપોતાનાવૈષ્ણવપણાનામત્તનોત્યાગકરિને શ્રીજિમહારાજનોસમાશ્રયકરતોહવો
અનેઉદ્ધવસંપ્રદાયનિદીક્ષાનેગ્રહણકરતોહવો ॥

॥ ઇતિવચનામૃતં ॥

॥ ૧૦ ॥

॥ ૨૩૩ ॥

॥ સંવત્ ૧૮૮૪ નાઅશાઢશુદિ ૩ તૃતીયાનેદિવસસ્વામિશ્રી

સહજાનંદજીમહારાજશ્રીગઢડામધ્યે દાદાસ્વાચરનાદરબારમાંઉગમણેબાસ્ત્રાઓરડાનિઓસરિયેઢોસિયાઉપસ્ય વિ
રાજમાનહતા અનેમર્વેશ્વેતવસ્ત્રધારણકર્યાંહતાં અનેપોતાનામુસ્વારવિંદનિઆગલ્યમુનિતથાદેશદેશનાહરિન્નક
નિસન્નાન્નરાઈનેવેઠિહતિ પછેશ્રીજિમહારાજબોલ્યાજેઅમેએકપ્રશ્નપુછિયેછૈયે જેઈંદ્રિયોનેમનએબેનેજિત્યાનુંએક
સાધનછે કેઈંદ્રિયોનેજિત્યાનુંજુદુસાધનછે નેમનનેજિત્યાનુંજુદુસાધનછેએપ્રશ્નછે પછેમોઠામાંઠાપરમહંસહતા
તેમણેજેવુંજેનેન્નાશુંતેવુંતેણેકત્યુંપણશ્રીજિમહારાજનાપ્રશ્નનુંસમાધાનથયુંનહિ પછેશ્રીજિમહારાજબોલ્યાજેનો
ઉત્તરતોએમછે જેવૈરાગ્યસ્વધર્મતપનેનિયમએચ્ચારસાધનેકરિનેઈંદ્રિયોજિતાયછે અનેનગવાનનિમહાત્મ્યેસહિતજે
નવધાન્નક્તિતેણેકરિનેમનજિતાયછે પછેમુક્તાનંદસ્વામિયેપુછ્યુંજેજેવિનિર્વિકલ્પસમાધિનેવિષેનગવાનનાન્નક
નેશાંતિરહેછે તેવિએસમાધિવિનાપણશાંતિરહેવોશોડયાયછે પછેશ્રીજિમહારાજેકયુંજેજેવિપોતાનાદેહનેવિષેઆ

त्मबुद्धिनेद्रदृष्टीतिरहेछे तेविजन्मगवानतथाजन्मगवाननाजन्मनेविषेआत्मबुद्धिनेद्रदृष्टीतिरहेतो जेविनिर्विकल्पसमा
धिमांशांतिरहेछे तेविशांतिएसमाधिविनापणसदायरत्नाकरेएजएनोउत्तरछे पछे श्रीजिमहाराजेवलिपरमहंसप्रत्ये
प्रश्नपुछ्यो जेगमेतेवाचुंदादेशकाळादिकप्राप्तथायतोपण कोइरित्येकल्याणनामार्गमांथिपाछोपडेजनहि एवोजेह
रिजन्महोयतेनिकेइजात्यनिसमऊएयहोय जेजेसमऊएयकरिने एविरित्यनि एनेद्रदृष्टता आवेछे जेतेनेविषेकोइरित्यनुं
विघनलागतुंनथि पछेमोटा मोटासंतहतातेमांजेवुंजेनेजाशुंतेवोतेणेउत्तरकस्यो पणश्रीजिमहाराजनाप्रधनुंस
माधानथयुंनहि पछेश्रीजिमहाराजबोल्याजे एनोउत्तरतो एमछे जेजिवनेजेविदेहनेविषेआत्मबुद्धिछे तेविजन्मगवा
नतथाजन्मगवाननाजन्मनेविषेआत्मबुद्धिहोयतोतेने कोइरित्यनुंविघनलागेनहिनेगमेतेवादेशकाळादिकचुंदा आवे
तेणेकरिने एजन्मगवाननेजन्मगवाननाजन्मकथकिविमुखथायनहिं पछेवलिश्रीजिमहाराजेपरमहंसप्रत्येप्रश्नपुछ्यो जे
जानकिजिनेरामचंद्रजीयेवनवासदिधो तारेजानकिजियेअतिशेविद्यापकरवामांड्यो तारेक्ष्मणजिपणअतिशे
दक्षगीरथया पछेसिताजिब्रह्मणजिप्रत्येबोल्याजेहुंमारादुखसारुनथि रोतिहुंतोरामचंद्रजीनादुखसारुओउछुं
शामाटेजेरघुनाथजीअतिक्रपाछेतेलोकापवादसारु मुंनेवनमांमुकिपणहवे एमविच्यारताहशे जेसितानेमेंवग
स्वांकेवनमांमुकिछे एमजांणिनेरुपाछे तेमनमांबहुदुखपांमताहसे माटेरामचंद्रजीनेकेज्यो जेसितानेतोकांडिदु
खनथि नेवाल्मीकअपिनाआश्रममांजइनेमुखेतमारुंजजनकरशे माटेतमेसितानेदुखेकरितेकांडिदुखपांसशोसां
एमसिताजिब्रह्मणजिसंघाथेकहिमोकल्पुं पणकोइरित्येरामचंद्रजिनांअवगुणलिधोनहिं एविरित्येजेजन्मगवान

नेत्रगवाननाचक्रनोकोइरित्येअवगुणलेनहिं अनेवैराग्यनेधर्मतेतोसामान्यपणेहोयएकहरिचक्रतोएवोछे अने
 बिजोहरिचक्रछेतेनेतोवैराग्यनेधर्मतोअतिआकरांछेपणसिताजिनाजेविसमऊएयत्तिएवेप्रकारनाहरिचक्रछेते
 मांकिवासंधाथेअतिशोप्रीतिराखिनेसोबत्यकरवि पछेचैतन्यानंदस्वामियेकछुंजेधर्मनेवैराग्यजोसामान्यपणेहोय
 तोपणजेनिजानकिजिनाजेविसमऊएयहोयतेनाजअतिशोप्रीतिकरिनेसमागमकरवो पणअतिशेवैराग्यनेधर्मवा
 दोहोयनेत्रगवाननेत्रगवाननाचक्रनोअवगुणलेतोहोयतोतेनोसंगकरवोनहि पछेश्रीजिमहाराजेकछुंजेजथार्थ
 उत्तरथयो ॥ ॥ इतिवचनान्तं ॥ ११॥ ॥ २३४॥ ॥ संवत् १८८४ नाअशाढवदि ८ अष्टमिनेदिवसस्वा
 मिश्रीसहजानंदजीमहाराजश्रीगढढामध्येदादाखाचरनादरबारमांपोतानाउतारानिमेडिनागोखनेविषेबिराजमा
 नहतानेसर्वेश्वेतवसुधारणकर्यांहतां अनेपोतानामुखारविंदनिआगद्वयमुनितथादशदेशनाहरिचक्रनिसच्चाचरा
 इनेबेळिहति पछेश्रीजिमहाराजपोतानाचक्रजननेशिक्षाकरवाने अर्थेवार्त्ताकरताहवाजेजेनेपोतानुकढ्याणइछ
 वुंतेनेकोइप्रकारनुंमानराखवुंनहि जेहुंउंचाकुलमांजन्मपांम्याछुंकेहुंधनाढ्यछुंकेहुंपवानछुंकेहुंपंडितछुंएवुंकोइ
 प्रकारनुंमनमांमानराखवुंनहि अनेगरिबसत्संगीहोयतेनापणदासानुदासथइरेवुं अनेत्रगवानतथात्रगवाननाच
 क्रतेनांजेनेअवगुणआव्याहोयनेतेसत्संगीकेवातोहोय तोपणतेनेहडकायाश्वानजेबांजांणवोजेमहडकायाश्वान
 निस्सलजेनेअडेतेनेपणहडकवाहालेतमजेनेत्रगवाननेत्रगवाननाचक्रनोअवगुणआव्याहोय तेसाथेजेहेतराखे
 अथवातेनिवातसांचलेतोतेहेतनोकरनारोनेवातनांसांचलनारोपणविमुखसरखाथाय अनेबलिजेमक्षयरंगथ

योहोयतेकोइआषधेकरिनेमटेजनहि तेमजेनेजगवाननेजगवाननाजक्तनोअवगुणआव्योहोय तेनाहदामांथि
क्यारेयआमुरिमतिटलेनहिं अनेअनंतब्रह्महत्याकरिहोयनेअनंतबालहत्याकरिहोयनेअनंतस्त्रीहत्याकरिहोयनेअनं
तगौहत्याकरिहोयनेअनंतगुरुस्त्रीनासंगकस्थोहोयतेनोपणकोइकाक्षेछुटकोथाय नेशास्त्रमांतेपापछुट्यानाउपायप
णकल्याछेपण जगवाननेजगवाननाजक्तनाअवगुणलेवावादाने कोइशास्त्रमांएपापछुट्यानाउपायकयोनथिअ
नेजेरखायअथवासमुद्रमांपडेअथवापर्वतयिपडेअथवाकोइराक्षसमलेनेखाईजायतोएकजवारमरवुंपडे अनेजे
जगवाननेजगवाननाजक्तनोद्रोहिहोय तेनेतोअनंतकोटिकल्पसुधिमरवुंपडेनेअवतरवुंपडे अनेवक्षिगमेतेवोश
रिमांरोगथयोहोयनेतेणेकरिनेशरीरपडेअथवाकोइशत्रुमलेनेशरीरनोनाशकरिनांखेपणजीवनोनाशथातो नथि
अनेजगवाननेजगवाननाजक्तनोद्रोहकरयाथितोजीवनोपणनाशथईजायछे तारेकोइकेशेजेजीवनोनाशकेम
थातोहशेतोत्यांदृष्टांतजेमहिजडोहोय तेपुरुषपणनेकेवायनेस्त्रीपणनेकेवायएतोकेवलब्रह्मकेवायतेमजेजगवान
नेजगवाननाजक्तनोद्रोहनोकरनारोहोयतेनोजीवपणएवोनकारोथइजायजे कोइदिवसपोतानाकल्याणनाउपा
यनेकरिजसकेनहि माटेएनोजीवनाशथइगयोजांणवोएमजांणिनेजगवाननेजगवाननाजक्तनोद्रोहकरवोजन
हि अनेवक्षिपोतानादेहनाजेसगांसंबंधिहोयनेतेसत्संगीहोयतोपणतेमांअतिशेहेतराखवुंनहिं जेमदुधसाकरहोय
नेतेमांसर्पनिखाखपडिहोयनेतेनुंजेपानकरेतेनाप्राणजाय तेमपोतानादेहनाजेसगांसंबंधिहोयनेतेहरिजक्तहोयतो
पणतेमांदिहनासंबंधरूपसर्पनिखाखपडीछेमाटेतेमांहितनाकरनारानुंजरुरअकल्याणथायछे एमजांणिनेजेनेपोता

નું કલ્યાણ હુવું હોય તેને દેહનાં જે સર્ગાં સંબંધિ હોય તે સાથે હેતરાં હવું નહિં એમ સંસારમાં થિનિસ્પૃહ થઈને જગવાનના ચર
ણારવિંદમાં પ્રીતિ રાખિને જગવાનનું જનક સ્થા કરવું આજે અમે વાત કરી છે તેને જે અંતરમાં રાખે તેને કોઈ રિત્યે કલ્યા
ણના માર્ગમાં વિધન થાય જ નહિં અને આજે વાત તે કરામત જે વિષે એમ કહિને શ્રીજિમહારાજે વાર્તા નિસમાપ્તિ કરિ ॥
॥ ઇતિ વચનામૃતમ્ ॥ ૧૨ ॥ ॥ ૨૩૫ ॥ ॥ સંવત્ ૧૮૮૪ ના આષાઢ વદિ ૯ નવમીને દિવસ સ્વામિશ્રી સ
હજાનંદજીમહારાજશ્રીગઢડામધ્યે દાદાચરનાદરબારમાં ઉગમણે વાચ્ય ઓરડાની ઓસરિયે વિરાજમાન હતા અને
સર્વેશ્વેતવસ્ત્રધારણ કર્યાં હતાં અને કંઠને વિષે મોગરાના પુષ્પનાહાર પેચ્યા હતાને પાઘને વિષે તોરા વિરાજમાન હતા ને પો
તાના મુસ્વારવિંદનિ આગલ્ય મુનિ તથા દેશદેશના હરિજન સન્નાચરાઈને બેઠિહતિ ને આગલ્ય મુનિ મંદલ દુકડસરો
દાલેઈને કિર્તન ગાવતા હતા પછે શ્રીજિમહારાજ બોલ્યા જે કીર્તન રાખો હવે જગવદવાર્તા કરિયે એમ કહિને શ્રીજિમહારાજે
મુનિ મંદલ પ્રત્યે પ્રશ્ન પુછ્યો જે જીવનો દેહ છે તે તો પૂર્વકર્મને આધિન છે તેનો એક નિરધારે તો નથિતે ક્યારેક સાજો ર
હેને ક્યારેક કર્માધિન પણે કરિને માંદો થઈ જાય ને ક્યારેક સ્વતંત્ર વર્તે તો હોય ને ક્યારેક પરાધિન પણ થઈ જાય અને ધાર્યું
હોય તે ઠેકાણે રેવાય કે નજરેવાય અને ક્યારેક હરિજનના મંદલમાં રેતા હોઈયે ને કર્મકે કાલને જોગે કરિને નોંખા પડિ ગ
યાને એકલા જ રહિ જવાય તારે જે જે નિયમ રાખવા નિદ્ધતા હોય તેનો કાંઈ મેલ રહે જ નહિ અથવા ઇંગરે જ જે વોંકોઈ કરા
જા હોય તેને તેણે ક્યાંઈક પરવશ રાખ્યા અથવા પોતાના મનને ઇંદ્રિયો તે ઇંગરે જ જે વાંજ છે તેણે જ પરવશ રાખ્યા તારે જે સંત
ના મંદલમાં રેવું ને સત્સંગ નિમર્યાદા પાલવિતે નોંકાંઈ મેલ રહે નહિ અને શાસ્ત્રમાં તો એમ જ કલ્યું છે જે ધર્મ જ્ઞાન વૈરાગ્ય ને જ

ક્તિએચ્યારસંપૂર્ણહોય તારેએકાંતિકન્નકેવાયનેએકાંતિકનિજેમુક્તિછે તેનેપાંમેનેકાલકર્મનેજોગેકરિનેદેહનિવ્યવ
સ્થાતોએકનિએકરહેએમજણાતુંનથિ માટેન્નગવાનનાન્નકનેકેડરિત્યેએકાંતિકપણુરેછેએપ્રશ્નછે પછેગોપાલાનંદસ્વા
મિચૈતન્યાનંદસ્વામી નિત્યાનંદસ્વામીમુક્તાનંદસ્વામિબ્રહ્માનંદસ્વામિશુકમુનિહ્યાદિકમોટામોટાસાધુહતાતેમણેજે
વુંજેનેજણાંણુંતેવોઉત્તરકર્યો પણએપ્રશ્નનુંસમાધાનનયયું પછેશ્રીજિમહારાજબોધ્યાજેજેમઅમારેન્નગવાનનેવિ
ષનિષ્ઠારેછે તેમઅમેકહિયેજેઅમારેતોગમેતેવુંસુખદુઃખઆવે તથાસંપત્તિવિપત્તિઆવેતેમાંએમરેછે જેએકતોન્નગવાન
નિઅતિશેમોટ્યપજાંણિયેછેયે તેણેકરિનેઆસંસારમાંમોટામોટારાજાનિસમૃદ્ધિનેરાજ્યલક્ષ્મીતેનેજોડેનેલેશમાત્ર
પણઅંતરમાંતેનોનારઆવતોનથી અનેએમસમઠિયેછેયેજેઆપણેતોન્નગવાનથકિકાંડુઅધિકનથીનેઆપણુંમન
છે તેન્નગવાનનાચરણારવિંદમાંચોટાહયુંછે અનેન્નગવાનસંઘાથેએવિદ્રઢપ્રીતિકરિછે જેતેપ્રીતિનેકાલકર્મમાયામાં
થીકોડ્યેટાલવાનેઅર્થેસમર્થનથિ અનેપોતાનુંમનએપ્રિતિટાલવાનેકરેતોયપણન્નગવાનમાંથિએપ્રીતિનટલે એવિરિ
ત્યનોદ્રઢાવછે તેગમેતેવુંસુખદુઃખઆવેછેતોયનથિટલતો અનેસ્વનાવિકમનમાંએવિરુચિરેછેજેસંહેરહોયકેમેહિહો
યકેરાજદરબારહોયત્યાંતોગમેજનહિં અનેવનહોયપર્વતહોયનદીહોયઝાડહોયએકાંતઠેકાંણુંહોયત્યાં અતિશેગમે
છેનેએમજાંણિયેછેયે જેએકાંતમાંવેસિનેન્નગવાનનુંધ્યાનકરિયેતોસારુએવિસદાયરુચિરેહેછેઅનેજ્યારેઅમનેરામાનં
દસ્વામિનુંદર્શનનોતુંથયું તારેમુક્તાનંદસ્વામીસંઘાથેઅમેએમઠેરાવકરિરાહ્યોહતો જેમુંનેરામાનંદસ્વામિનુંદર્શનકરા
વોતોઆપણેવેજણવનમાંજડેનેન્નગવાનનુંઅસ્વંધ્યાનકર્યાકરશું અનેકોઈદિવસવસ્તિમાંતોઆવશુંજનહિ એ

મમનનોઠરાવહતો તેમણાંપણમનએવુંનેએવુંજવર્તેછે અનેઝગવાનનેઝગવાનનાજેઝક્તતેમાંતોએવુંદ્રહતેતેતેને
કાલકર્મનેમાયાતેમાંથિકોઈયેટાલવાનેસમર્થનથિ નેપોતાનુંમનટાલ્યાનુંકરેતોયપણહદામાંથીટલેજનહિં એવિ
ઝગવાનનેઝગવાનનાઝક્તસંધાયેઅતિશેપ્રીતિછે અનેઅમેકેટલિકવારસત્સંગમાંથીજાવાનેઅર્થેઉદાસથયાછેયે
પણઝગવાનનાઝક્તનોસમૂહજોઈનેટક્યાછેયે તેકોઈરિત્યેમુકિનેજવાતુંનથિ અનેજેનેહુંઝગવાનનોઝક્તનજાણું
તેઠેકાણેતોમુનેરાસ્યાનાકોટિઉપાયકરેતોયનજરેવાય અનેગમેતેવિઅમારિશુશુસ્વાકરેતોયઅઝક્તસંધાયે અમારે
બનેજનહિ એવિરિત્યેઝગવાનનેઝગવાનનાઝક્તસંધાયેઅમેઅમારામનનેઅતિશેપ્રિતિયેકરિનેજોડિરાસ્યુછે અને
તેઝગવાનવિનાવિજુંકાંઈપદાર્થવાયુંરાસ્યુંનથિ માટેશાસારુઝગવાનમાંપ્રિતિનહિરહે અનેઝગવાનનાંકથાકીર્ત્ત
નાદિકકરતાહોઈયેંતારેતોએવિમસ્તાઈઆવેછેજેજાંણિયેંદિવાંનાથજવાશે અનેજેટલોવિવેકરેછેતેતોકોઈકઝક્ત
જનનાસમાસનેઅર્થેરેછે પણમનમાંતોએવિનેએવિજલુંમારિરેછે અનેઉપસ્યથીતોલોકનેઝલતોવ્યવહારરાખિયેછેયે
અનેતેઝગવાનછે તેજઆદેહનાપ્રવર્ત્તાવનારાછેતેગમેતોદેહનેહાથિયેબેસારોનેગમેતોબંધીઆનામાંનંઆવો અનેગ
મેતોઆદેહમાંકોઈકમોટોરોગપ્રેરો પણકોઈદિવસઝગવાનઆગદ્યએવિપ્રાર્થનાકરવિનથિ જેહેમહારાજઆમારું
દુસ્વછેતેનેટાલો શામાટેજેઆપણેપોતાનાદેહનેઝગવાનનાગમતામાંવરતાવવોછે તેજેમએઝગવાનનુંગમતુંહોયતેમ
જઆપણેગમેછે પણઝગવાનનાગમતાથકિપોતાનુંગમતુંદેશમાત્રપણનોસુંરાખવુંનથિ અનેઆપણેજ્યારતનમન
ધનઝગવાનનેઅર્પણકર્યુંતારેહેવેઝગવાનનિહિછાતજઆપણુંપ્રારબ્ધછે તેવિનાવિજુંકોઈપ્રારબ્ધનથિ માટેઝગ

वाननिदृच्छायंकरिने गमेतेवुसुखदुखआवेतेमांकोइरित्येअकलाइजावुंनहिं नेजेमन्नगवानराजीतेमजआपणे
राजिरेवुं अनेआविरित्यनिजेन्नगवाननेविषे द्रढप्रीतितेणेजुक्तएवोजेएन्नक्ततेनाजेधर्मज्ञानवैराग्यनेन्नक्तितेनिर
क्षानेताएन्नगवानपोतेजकरछे अनेअपारकदेशकादनाविशमपणेकरिनेबाहेरथितोतेधर्मादिकनाजंगजेवुंजणा
तुहाय पणतेन्नक्तनाअंतरमांतोधर्मादिकनोजंगथातोजनथि एविरित्येश्रीजिमहाराजपोतानेउपदेशेकरिनेजेन्नग
वाननाअतिदृढन्नक्तहाय तेनेजेमसमऊवुंघटेनेजेमन्नगवानमांद्रढप्रीतिकरिजेईयेतेसर्वेवार्त्ताकरिदेखाडताहवा
॥ इतिवचनान्तम् ॥ ॥ १३ ॥ ॥ २३६ ॥ ॥ संवत्

१८८४ ना आषाढवदि ११ एकादशीनेदिवसस्वामि श्रीसहजानंदजिमहाराजश्रीगढडामध्ये दादाखाचरनादर
बारमांउगमणेबास्यआरडानिआंसरियेविराजमानहता नेसर्वेश्वेतवस्वधारणकस्यांहतां नेमस्तकउपस्थपाद्यमां
पुष्पनाताराकुक्षिवाहतानेकंठनेविषेपुष्पनाहारपेस्याहतानेपोतानामुखारविंदनिआगल्यपरमहंसतथादेशदेशना
हरिन्नक्तनिसन्नान्नराइनेबेठिहतिनेमुनिमंडलकिर्त्तनगावताहतापछेश्रीजिमहाराजेकथ्युंजे कीर्त्तनन्नक्तिसमाप्तिक
रानेप्रश्नउत्तरकरियेपछेमुक्तानंदस्वामियेहाथजोडिनेपुछ्युंजेहेमहाराजपरमेश्वरथकितोविजुंकांइसारवस्तुनयितो
पणएपरमेश्वरमां एजीवनेकमद्रढप्रीतिथातिनथिएप्रध्नछे पछेश्रीजिमहाराजबोल्याजेएनेविवेकनथिजोविवे
कहोयतोएमविचारथायजेमारेतोब्रह्मचर्यव्रतछे तोपणखीनासुखनिदृष्टनाहदामांथिटलतिनयितेएबहुखोदुछे ने
वखीनुंसुखतोचोशशिखाखयोनिमांज्यांज्यांजन्मधर्यात्यांत्यांसर्वत्रप्राप्तथयुंछे तेपणमनुष्यदेहथिअधिकप्राप्तथयुं

छे कमजे एजावबकरोथयोहशेतारेहजारबकरियोनेपोतेएकदोअंगवतोहशे अनेज्यारेघाडोकेपाडोकेसांठकेबुढि
योवानरोइत्यादिकपशुनादेहनेपांम्योहशे तारेतेनेविषेपोतपोतानिजात्यनिअतिशेरुपवाननेजोबनवानएविअनंत
स्त्रियातेएकेएकएनेमलिहशेनेतेमां कांइप्रारब्धनुकारणनथिनेअंगवाननिरुपानुपणकारणनथीएतोसेहेजेमलिहति
नेवक्षिपणजोअंगवाननुअजननहिकरेतोजेजेयोनिमांजाशेत्यांत्यांअनंतस्त्रीयोप्राप्तथाशेनेतेमांकोइदेवतानुपणसे
वनपूजननहिकरुंजोइयेनेकोइमंत्रनोपणजपनहि कस्योजोइयेएतोसेहेजेजनेस्त्रीयादिकनासुखनेपांसशे अनेआ
जीवेकेदलीकवारदेवताथइनेदेवलोकनांपणसुखअंगव्यांछेने केदलिकवास्वक्रवत्तीराजाथइनेपृथ्वीमांपणअ
नंतसुखअंगव्यांछे तोपणएजीवनेस्त्रियादिकजेपदार्थछे तेनेअंगव्यानिदृष्टादितिनथिनेस्त्रियादिकनुंजेसुखछे
तेनुंअतिशेदुर्लभपणुंजांछेनेतेनुं अतिमहात्म्यजांणिनेतेमांप्रीतिकरेछेतेप्रीतिकोइरित्येदालिदलितिनथि एपापेक
रिनेपरमेश्वरमांद्रदृष्टिप्रतिथातिनथि अनेएविमलीनवासनाआजिवनेथायछे तेअमेनजरदिछे ज्यारेअमेनांना
हता तारेअयोध्यापुरिमांएकशिवनुंमंदिरहतुंतेमांजइनेअमेसुतात्यां एककायथनित्यशिवनुपूजनकरवानेआवतो
तेशिवनिपूजाकरिनेगालवजाडिनेशिवपासेएमवरमागतोजेहमहाराजहेशिवजिमुनेकोईदिवसमनुष्यनोअवतार
देशोमां शामाटेजेमनुष्यदेहमांतांत्रांबुंखाइखाइनेमरिगदापणस्त्रीनुसुखसारिपेठेअंगवातुंनथि माटेहेशिवजीमु
नेतोजन्मोजन्मद्वंद्वकरणनोजअवतारदेज्यांजेदाजमर्यादामुकिनेसारिपेठेस्त्रीनुसुखतोअंगवियेएमनित्यशिवजी
पासेवरमागतोएविरित्येआजीवनाददामांपापरुपवासनाथायछे माटेएनेकोइरित्येपरमेश्वरमांप्रतिथातिनथि

પછે મુક્તાનંદ સ્વામિયે વલ્લિ પુછ્યું જે હે મહારાજ જેને એવો અતિશે અવિવેક હોય તેને તો જગવાન માં પ્રીતિ ન થાય પણ જેને
એમ જણાતું હોય જે જગવાન સર્વ સુખના નિધિ છે ને જગવાન વિના બિજાં પદાર્થ છે તે તો કેવલ દુઃખ દાઈ જ છે તો પણ તે
ને જગવાન માં પ્રીતિ ન થાય તિતેનું શું કારણ છે પછે શ્રી જિ મહારાજ બોલ્યા જે એ જિવને પૂર્વ જન્મને વિષે અથવા આ જન્મ
ને વિષે કોઈક અતિશે ઝુંડા જે દેશ કાલ સંગને ક્રિયા તેનો જોગ થઈ ગયો છે તેણે કરિને અતિશે તિક્ષણ કર્મ થયાં છે તે ઝુંડા
કર્મનો એના ચિત્ત માં પાશ લાગો છે માટે સાર અસારને જાણે છે તો પણ એને અસારનો ત્યાગ કરિને પરમેશ્વરને વિષે દૃઢ પ્રીતિ
થાતિ ન થાય ને જે વિરિત્યે ઝુંડા દેશ કાલ ક્રિયાને સંગ તેને જોગે કરિને ઝુંડા કર્મનો ચિત્ત માં પાશ બેઠો તે વિરિત્યે અતિશે પવિ
ત્ર દેશ પવિત્ર કાલ પવિત્ર ક્રિયાને પવિત્ર સંગ તેને જોગે કરિને અતિશે તિક્ષણ જો સુરુત કર્મ થાય તો તેને જોગે કરિને અસ્તિ
તિક્ષણ જે ઝુંડાં પાપ કર્મ તેનો નાશ થઈ જાય છે તારે એને જગવાનને વિષે દૃઢ પ્રીતિ થાય છે એ પ્રશ્નનો એજ ઉત્તર છે પછે અયો
ધ્યા પ્રસાદ જિયે પુછ્યું જે એક નિતો બુદ્ધિ પાળ ઘણિ હોય ને શાસ્ત્ર માં પણ બહુ દૃષ્ટિ પુગતિ હોય ને બિજો છે તે નિતો બુદ્ધિ પાળ થો
હિ હોય ને શાસ્ત્ર માં પણ ઝાઝું જાણતો ન હોય અને ઘણિ બુદ્ધિ વાલો હોય તે સત્સંગ માં થિ વિમુક્ષ થઈ જાય છે અને થોડિયુ
ધિ વાલો હોય તે દ્રઢ થકો સત્સંગ મારે છે તેનું શું કારણ છે પછે શ્રી જિ મહારાજ બોલ્યા જે આસંસારને વિષે દૈવિને આસુરિને
પ્રકાર માં જીવે છે તેમાં આસુરિ જિવ હોય તેને ઝાઝિ બુદ્ધિ હોય તો પણ સત્સંગ માં થિ વિમુક્ષ થાય ને દૈવી જીવ હોય તેને તેનો
હિ બુદ્ધિ હોય તો પણ કોઈ કાલે સત્સંગ માં થિ વિમુક્ષ ન થાય જે મમર ચાનું બિજ હોય ને લિંબડાનું બીજ હોય ને સિંમડિયાવ
છનામનું બિજ હોય તેને વાવિને નિત્ય સાકરનું પાંણિ સિંચ્યા કરિયે તો પણ મરચાં તે તિલાંજ થાય ને લિંબડો તે કઢવો જ

थायनेसिंगडिधोवछनागतेऊरजथायशामाटेजेनुंविजचुंदुंछे नंसेरडिनेवाविनेलिंबडानापांननुंखातरनांखिये
नेकडबुंपाणि सिच्याकरियेतोपणसेरडिनोरसंतमिठांजथायतमदैविजीवछे तेन्नगवाननेसन्मुखजेरछेनेआसुरि
जीवहोयतेविमुखजथायछे पछेशुकमुनियेपुछुंजेदैविनेआसुरिजीवहोयतेकेमजांण्यामांआवे पछेश्रीजिमहा
राजबोल्याजेदैविजिवहोयतेनेकामक्रोधदोन्नादिकदोषहोयतेचुंढादेशकाळादिकनेजोगेकरिनेहोयपछे सासदे
शकाळादिकनेजोगथायतोथोडेककालेकरिनेनाशथइजाय अनेआसुरिजिवनेजेकामक्रोधदोन्नादिकदोषहोय
तेकोईकालेनाशथायनहिं अनेतेनेएकवारजोकांडककठणवचनकयुंहोयतोजीवत्यांसुधिचुलेनहिं अनेतेआसुरि
जिवजोसत्संगीथयोहोयतोसौकरतांसरसहरिन्नक्तजणाय पणजेमन्नालदेशमांमोरेसमुद्रहतांतेकांपजमाइनेमि
ठिपृथवीथइछे तेज्यांसुधिकांपहोयत्यांसुधिजोखोदियेतोपांणिमिठुंनिसरे अनेतेथिजोहेतुंखोदियेतोसमुद्रनाजेवुं
खारुंऊरपांणिनिसरेतेमआसुरिजीवहोयतेहरिन्नक्तथयोहोयने एनुंगमतुंमरडिनेलगारेकछेड्योहोयतोजेटलिमोरे
साधुनिसेवाकरिहोयतेथिलाखघणोद्राहकरेतोपणमनमांसंतोषनथाय पछेमुक्तानंदस्वामियेपुछुंजेहेमहाराजत
मेएमकयुंजेआसुरिजिवहोयनेहरिन्नक्तथयोहोयतोतेनुंज्यांलगीगमतुंराखिये त्यांसुधितोसत्संगीरहेनेजोगमतुंन
राखियेतोविमुखथायतेज्यांलगीविमुखनथिथयो तेवामांजोतेनोदहपडिजायतोआसुरिरहेकेदैविथाय पछेश्रीजि
महाराजबोल्याजेतेआसुरिजीवज्यांसुधिसारोहोयनेतेवामांदहपडेतांदैविथाय अनेन्नगवाननिन्नक्तिकरिनेपरम
पदनेपांमे पछेनृसिंहानंदस्वामियेपुछुंजेनवधांनक्तिमांश्रेष्टन्नक्तिकेइछे पछेश्रीजिमहाराजबोल्याजेनवधांन

क्तिमांथिजेनेजेनक्तियेकरिनेनगवानमांददसेहथायतेजन्नक्तिनेनश्रेष्ठे पछेगोपादानंदस्वामियेपुछुंजेजेनेवा
नअवस्थाहोयअथवाजोवनअवस्थाहोयतेनेकेवापुरुषनोसंगराखवो पछेश्रीजिमहाराजबोदयाजेजेवयेकरिनेप
णददहोयनेधर्मज्ञाननेवैराग्यजेनेददहोय अनेनगवाननेविषेपणददप्रतिहोयतवापुरुषनोसंगप्रीतियेकरिनेएवे
यजणनेकरवो पछेनाजेजोगीयेपुछुंजेएकनुंकोधेकरिनेनगवानमांमनजोडांणुंछेनेएकनुंनयेकरिनेनगवान
मांमनजोडांणुंछे अनेएकनुंतोस्नेहेकरिनेनगवानमांमनजोडांणुंछेएत्रएयमांकियोश्रेष्ठे पछेश्रीजिमहाराजबो
दयाजेजेनुहेतेकरिनेनगवानमांमनजोडांणुंछे पछेशिवानंदस्वामीयेपुछुंजेनगवाननोन्नततोहोयपणजे
नेश्रीजिमहाराजेकल्युण्णोजेसारअसारनोविवेकतेनहोय नेवैराग्यपणनहोयतेनेएवोविवेकतथानगवानविना
विजापदार्थमांवैराग्यतेकमथाय पछेश्रीजीमहाराजबोदयाजेजोप्रथमजन्नगवानमांददहेतयइजायतोविवेकने
वैराग्यतेहेतनेजोगेकरिनेप्रगटथायछेनेजेनेजेपदार्थमांहितथायछे तेनेहेतकहियेअथवाकामनाकहियेतेजेजेपदा
र्थमांहितहोयनेतेमांजोकोइकअंतरायकरेतोतेउपस्यक्रोधयइजायछे तेमांणसनादेहमांतोथायपणपशुनेपणको
धयइजायछे जेमपाडोहोयतेकामनायेकरिनेनेशउपस्यआसक्तयोहोयनेविजोपाडोआवेतोतेनेमारिनांखेछेए
विरित्येपशुपक्षिमांसर्वत्रदेखायछे तेमजेनेनगवाननेविषेददप्रीतिहोयतेनेजेपदार्थतेप्रीतिमांअंतरायकरवाआवे
तोतेउपस्यतुरतक्रोधयइजाय नेतेपदार्थनोततकालत्यागकरे माटेजोन्नगवानमांददहेतहोयतोएनिमेलेजेवैराग्यने
विवेकयइआवेछे पछेवल्लिशीवानंदस्वामियेपुछुंजेबुद्धिवानतोवेयपुरुषछे तेमांएकतोजेमपरमेश्वरकहेतेमजमा

निवेण्वोविश्वासिछे नेविजोतोपरमेश्वरनांवचनहोयतेमांपणमानवुंघटंतेदुंजमानेएवेमांकियोश्रेष्ठे पछेश्री
जिमहाराजबोदयाजेविश्वासिएजश्रेष्ठे तेरामकथामारामचंद्रजियेकयुछे जेजेमारदृढविश्वासेरहेतेनिजेममा
ताबालकनिरक्षाकरेछेतेमदुरक्षाकरुंछुंमाटेविश्वासिएजश्रेष्ठे पछेआत्मानंदस्वामियेपुछुंजेमनमांतोएमनिश्चे
छेजेदेहपर्यंतपरमेश्वरनागमतामांजेरेवुंछे तोपणएमजांणियेछेयेजेपरमेश्वरनेनेसंतनेकेमकरियेतोआपणोवि
श्वासआवे पछेश्रीजिमहाराजबोदयाजेविश्वासतोपरमेश्वरनेनेसंतनेतारेआवेज्यारेअतिशेमांदोथाय नेतेमंदवा
डमांचाकरिपणसारिपेठेनयइहोयतोपणकोइनोअवगुणनक्षेनेपोतेमुळायपणनहि तथावांकविनापणपरमेश्वर
नेसंतनेपोतानुंअतिशेअपमानकरे तोपणकोइनोअवगुणनक्षेतारेणोपरमेश्वरनेनेसंतनेविश्वासआवे अनेत्रिजो
प्रकारएछे जेजेद्वारासत्संगमांनियमछेतेमांथिजोलेशमात्रफेरपडेतोअतिशेदुखाइजाय नेतेनुततकालप्रायश्चित्त
करे अनेजोमनमांखोटोघाटथायतोविजानेदेहेकरिनेवर्त्तमानमांफेरपडेतोदुखायनेत्रासपांमे तारेणोपरमेश्वर
नेनेसंतनेपरिपूर्णविश्वासआवेजेआकोइकाक्षेसत्संगमांथिदुगशेनहिं पछेअगवदानंदस्वामियेपुछुंजेअक्त
जननामननेविषेअगवाननेअगवाननाअक्तनुंअखंडमहात्म्यहोयतेविजानेकेमजणाय पछेश्रीजीमहाराजबो
दयाजे जेनामननेविषेअगवाननुंनेअगवाननाअक्तनुंअखंडमहात्म्यहोय तेअगवाननेअगवाननाअक्तनीनिष्कप
टआवेप्रांतियेकरिनेसेवाकरेनेदेहेकरिनेसर्वसंतनेपगंदागेअनेकोइकसंतमांदाहोयतोतेनुंमांथुंदावेपगदावेनेखाधा
पिधानिखवरगरावे अनेपोतानिपासेपोतानेमनगमतीवाखिवस्तुआवेतोतेसंतनेआपिनेपछेपोतानाकाममांवाव

रेणुविरित्ये मनकर्मवचने करिने जेवर्त्ते तेना अंतरमां नगवाननुं ने संतनुं महात्म्य अखंड छे एमजां एवुं पछे श्रीजिमहा
राजे संतने प्रश्न पुछुं जे धर्मज्ञान वैराग्यने नक्ति एच्योरे अतितीव्रपणे करिने वर्त्ततां होय तो पण धर्ममां कांडी कसं करपणुं
थाय नै वैराग्यमां कांडी कठे कांणे रागरहि जाय अने नक्तिमां पण कांडी कशिथल पणुं थइ जाय अने ज्ञानमां पण कांडी कदेह
आसक्तिरहि जाय तेनुं शुंकारण हशे पछे गोपालानंद स्वामिये ने ब्रह्मानंद स्वामिये क्युं जे ने धर्मज्ञान वैराग्यने नक्ति ए
च्यारतिव वर्त्ते छे एवा जे इश्वरमूर्तिसमर्थ तेमां जे कांडी कसं कर जे वुं जणाय छे ते तो केवल दयाये करिने रहे छे पण विजि
कांडी जात्यनिक सरनथि अने एवा जे मोटा होय ते बास्य दृष्टिराखिने वर्त्ते तारे केटला कजिवुं ने जड नरत जेवाने शुं कजि जे
वा करि मुं कमाटे एवा अतिशे जे मोटा तेमने जे व्यवहारिक द्रष्टियं वरत वुं ते केवल जीवुं उपर्य दयाये करिने छे पछे श्री
जिमहाराजे क्युं जे एनो उत्तर एज छे ॥ इति वचनान्तं ॥ ॥ १४ ॥

॥ २३७ ॥ ॥ संवत् १८८४ ना आषाढ वदि १३ ते रशने दिवस स्वामिश्री सहजानंद जी महाराज श्रीगढडामध्ये दादा
खाचरनादरबारमां पोताना उतारानि मेढिना गोखुपस्थ विराजमान हता ने सर्वे श्वेत वस्त्रधारण करि हताने कंठने
विषे मोगराना पुष्पनाहार पस्याहता ने पोताना मुखारविंद नि आगदय मुनि तथा देश देशना हरि नक्तनि सन्नाहरा इने
बेठि हति पछे मुक्तानंद स्वामिने श्रीजिमहाराजे क्युं जे आज तो अमे अमारार सोइया हरि नक्तनि आगदय बहुवात क
रि तारे मुक्तानंद स्वामि बोल्या जे हे महाराज के इरित्ये वात करि पछे श्रीजिमहाराज बोल्या जे वात तो एम करि जे नगवा
ननो नक्त होय ने ते नगवान निमान सिपुजा करवावे संतथा नगवाननुं ध्यान करवावे से ते समे एनो जीव प्रथम जे जेनुं

डादेशकादादिकनेजांगेकरिनेपंचविषयथकिपराचवपांम्याहोय अथवाकामक्रोधलोचादिकनेजांगेकरिनेपरा
 चवपांम्याहोय तेसर्वेनिणेनेस्मृतिथइआवेछेजेमकोइसुरविरपुरुषहोय नेसंग्राममांजईनेघायेआव्योहोयनेतेघा
 यलथइनेपाछोखाटलामांआविनेसुवे पछेएनेज्यांसुधिपाटोगोठेनहिं त्यांसुधिघानिवेदनाटलेनहिं नेनिद्रापणआ
 वेनहिं नेज्यारपाटोगोठे तारघानिपीडाटलिजायनेनिद्रापणआवे तेमचुंडादशकादसंगनेक्रियातेनेजांगेकरिनेजी
 वनेपंचविषयनाजेघादागाछे तेज्यारनवधाचक्रिमांहिलिजेचक्रिकरतांथकांएपंचविषयनाघानिपीडानरहे नेपं
 चविषयनुंस्मरणनथायएजएनेपाटोगोठ्योजांणवोअनेएजएनेचजनस्मरणनुंअंगद्रठजांणवुं पछेएअंगमांरहिने
 मानसिपुजाकरविनामस्मरणकरवुंजेकरवुं तेपांतानाअंगमांरहिनेकरवुंतांएनेअतिशेसमामथाय अनेजांपोता
 नाअंगनेआंदखेनहि तोजेमघायलनेपाटोगोठेनहि नेसुखनथायतेमएनेचजनस्मरणमांकोइरित्येसुखनथायने
 पंचविषयनाजेघाएनेदागाहोयतेनिपीडाटलेनहि माटेएनवधाचक्रिमांथिजेचक्रिकरतेथकेपांतानुंमनचगवान
 मांचोटे अनेचगवानविनाविजोघाटकरेनहि तारेतेहरिचक्रनेएमजांणवुंजेमारुंतांएजअंगछे पछेतजात्यनिच
 क्रिणेनेप्रधानराखविणसिद्धांतवातछे ॥ इतिवचनान्तम् ॥ १५ ॥ ॥ २३८ ॥ ॥ संवत् १८८४ नाआषाढ
 वदि अमावास्यानेदिवसस्वामिश्रीसहजानंदजीमहाराजश्रीगढडामध्येदादागवाचरनादरवारमांउगमणेबारयआं
 रडानिओसरियेविराजमानहता अनेसर्वेश्वतवस्त्रधारणकस्यांहतां नेकंठनेविपेमांगरानापुष्पनाहारपस्याहतातथा
 पाघमांतोराअतिशेशोच्चायमानकुकिरत्याहता नेपांतानामुखारविंदनिआगद्वयमुनितथादेशदेशनाहरिचक्रनि

सञ्जाचराइनेवेठिहति पछे श्रीजिमहाराजवांढ्याजे मुनिमंडलसमस्ततथागृहस्थहरिचक्रसमस्तप्रत्येअमेंप्रश्नपुछि
येछेये तेजेथिउत्तरथायतेकरज्यांतेप्रश्नएछेजेचगवाननोचक्रहोयतेनेअवगुणवादानोत्यागकरतांकांइवारलागे
नहि पणजेमांअतिशेरुडागुणहोयतेनोकेइरित्येत्यागथाय अनेजेमांरुडागुणहोयतेतोपोतानांसंबंधिहोयअथवा
बिजांकोइकहोय पणगुणवानसंघाथेसहेजेजप्रीतिथाय नेतेगुणनेजोगेकरिनेजेप्रीतिथइहोयतेटाखिटलेजनहि मा
टेचगवाननाचक्रनेचगवानविनाबिजेठेकांणोगमेतेवांगुणवानहोयतेनेसंघाथेप्रीतिजनथाय एवोशोउपायछेए
प्रश्नछे पछेमोटा मोटासंततेमणेजेवोचाशोतेवोउत्तरकस्यो पणश्रीजिमहाराजनाप्रश्ननुंसमाधानथयुनंहिं पछे
श्रीजिमहाराजेकयुंजेव्योअमेंउत्तरकरिये एनोउत्तरएछेजेजेमपतिव्रतास्त्रीहोयतेनेपोतानापतिकंगालहोयनेकुरु
पहोयअथवारंगीकवृद्धहोय तांपणबिजाजंतालेवरनेरुपवाननेजोबनवानपुरुषतेनेजोइनेलेशमात्रमनमांगुण
आवेनहिं अनेजेपतिव्रताहोयतेतांबिजापुरुषामुंजावेकरिनेजुवेअथवाहसिनेबोले तारेएनुंपतिव्रतापणुंनशपा
मे अनेतेपतिव्रतानेघेरकोईकपरुणाआव्याहोयतातेनेअन्नजलआपे तथापोतानापतिनाजेसंबंधिपुरुषतेनेपणअ
न्नजलआपे तेतोपतिनासंबंधिजांणीनेआपेपणपोतानापतिनाजेविबिजापुरुषमात्रसंघाथेलेशमात्रप्रीतिनहोय
अनेपोतानापतिनाजेवोबिजापुरुषनोगुणपणनआवेनेपोतानापतिनिमरजिप्रमाणेजवरते एविरित्येपतिव्रतास्त्री
नेपोतानापतिसंघाथेद्रदृटेकछे तेमजचगवाननाचक्रनेपणचगवानसंघाथेद्रदृटेकजोइये अनेजेवेरूपेकरिनेच
गवाननुंदर्शनपोतानेथयुंछे नेतेसंघाथेजेनेपतिव्रतानाजेविद्रदृप्रीतिबंधाणिछे तेनेमोटा मोटाजेबिजामुक्तसाधुते

संघातेपणप्रीतिथायजनहि अनेपोतानाइष्टदेवजेअगवानतेनाजेबिजाअवतारहोयतेसंघाथेपणप्रीतिथायनहिंके
 वलजेस्वरूपनिपोतानेप्राप्तिथैहोयतेनेसंघाथेजप्रीतिरहेनेतेनिमरजिप्रमाणेजवरते नेबिजानेजेकांडिकमानेतेतोते
 नाजाणीनेमाने एविजेनेपोतानाइष्टदेवजेअगवानतेनेविषेपतिव्रतानाजेविद्रुअक्तिहोयनेतेगमेतेवाबिजागुणवा
 ननेदेखेपणतेनेविषेहेतथायजनहिं जेमहनुमानजीश्रीरघुनाथजीनाअक्तछेतेरामावतारपछेबिजाकेटसाकअगवा
 ननाअवतारथयाछे पणहनुमानजीनेरामचंद्रजीनेविषेजपतिव्रतानाजेविअक्तिरहिछे तेमाटेहनुमानजीनिअक्ति
 तेपतिव्रतानाजेविछे एविरित्येजेअगवाननाअक्तनिटेकहोयतेनिपतिव्रतानाजेविअक्तिकेवाय अनेजेनुअंगएवुन
 होयतोतेनिव्यञ्चिचारणीनाजेविअक्तिकेवाय माटेजांणिजोईनेपोतानुनाककपाय एविअक्तिनकरवीनेअगवान
 नाअक्तनेतोसमठिविचारिनेपतिव्रतानाजेविद्रुअक्तिकरवी ॥ ॥ इतिवचनान्तं ॥ ॥ ३६ ॥

॥ २३९ ॥ ॥ संवत् ॥ १८८४ नाश्रावणशुदि ६ छठ्यनेदिवसश्रीजिमहाराजश्रीगढडामध्येदादाखाचर
 नादरबारमांडगमणेबाख्यओरडानिओसरियेविराजमानहता अनेसर्वेश्वतवस्त्रधारणकस्यांहतानेकठनेविषेपुष्प
 नाहारपेस्यांहतानेपोतानामुखारविंदनिआगद्यमुनितथादेशदेशनाहरिअक्तनिसञ्चाअराईनेबेठिहति पछेश्रीजि
 महाराजबाढ्याजेश्रीमद्रागवतमांजेवुंअरतजिनुंआख्यानचमत्कारिछे तेवितांकांडिकथाचमत्कारिनर्थीकमजेअ
 रतजीतोरूपअदेवअगवाननापुत्रहतानअगवाननेअर्थे समग्रपृथवीनुंराख्यत्यागकरिनेवनमांगयाहता अनेत्यां
 अगवाननुंअजनकरतांथकांमृगशीनावच्यानेविषेपोतानेहेतयुं तारेतेमृगनेआकारेपोतानामननिवृत्तिथईगईप

छे एवामांटाहताता पणतेपापेकरिनेमृगनांअवतारआव्या मांटेअनंतप्रकारनांपापछेपणतेसर्वेपापथकिअगवान
नाअक्तनेअगवानविनाविजेठकांणेजेहेतकरवुंतेअतिमोठुंपापछे मांटेजेसमकुहोयनेतेजोएअरतजीनिवातविच्या
रेतांअंतरमांअतिविकलागेजेरखेअगवानविनाविजेठकांणेहेतथैजायएविरित्यनिअतिशेविकलागे अनेअरतजी
ज्यारमृगनांदहनांत्यागकरिनेब्राह्मणनेघेस्यअवतस्यातारअनवानविनाविजेठकांणेहेतथैजायतेनि विकेकरिनेसं
सारनाव्यवहारमांचित्तिदिधुंजनहिनेजांणिनेगांडानिपेटवत्या अनेजेप्रकारेअगवानमांअखंडवतिरहेतेमजरेताह
वाएटखिवातकरिनेश्रीजिमहाराजठाकोरजांनिआर्त्तिथइत्यांपधारथा ॥ इतिवचानामृतं ॥

॥ १७ ॥

॥ २४० ॥

॥ संवत् १८८४ नाश्रावणवदि १० दशमिनेदिवसश्रीजिम

हाराजश्रीगढडामथ्येदादाखाचरनदरबारमां उगमणेबास्यआंरडानिआंसरियेविराजमानहता अनेसर्वेश्वेतवस्त्र
धारणकस्यांहतानेकंठनेविषेपुष्पनाहारपेस्याहताने पाघनेविषेपुष्पनाताराखटकिरत्याहताने पोतानामुखारविंदनि
आगल्यमुनि तथादेशदेशनाहरिअक्तनिसन्नाअराइनेवेठिहति पछेश्रीजिमहाराजनाअतरिजाजेरघुवीरजितेम
णेप्रश्नपुछ्युंजेजे विजाग्रतअवस्थानेविषेजिवनिस्थितिछे तेविस्वप्नअवस्थानेविषेकंमरेतिनथि पछेश्रीजिमहारा
जबोह्याजेजीवजेवांजाग्रतअवस्थामांरहेछे तेवांजस्वप्नअवस्थानेविषेरहेछे केमजेजाग्रतअवस्थामांजेविवास
नाहोयतेविजस्वप्नअवस्थामांस्फुरेछे पछेनिर्लोअनंदस्वामियेपुछ्युंजेहेमहाराजजाग्रतअवस्थामांतोकोईदिवस
दिठांयनहोयनेसांअल्यांपणनहोयतेवांतेवांपदार्थस्वप्नमांस्फुरिआवेछेतेनुंशुंकारणहशं पछेश्रीजिमहाराजबोह्या

जेनदिठां होयनेनसां नदयां होय एवां जे पदार्थस्फुरेछे तेतो पुर्वजन्मनां जे कर्म तेनि वासनाये करिने स्फुरेछे पछे अखंडा
 नंदस्वामिये पुछ्युं जे हेमहाराज आजिवने पुर्वजन्मनां जे कर्म ते कर्मनुं जोर नगवाननो नक्तथाय तो पणव्यां सुधिरेछे
 पछे श्रीजिमहाराज बोल्या जे एजिवने ज्यार सतपुरुषनां संगथाय छे तारे जे मजे मसमागम करतो जाय ते मते मपुर्व
 कर्मसंबंधि जे वासना ते जुनि थाति जाय पछे एने जन्म मरण न्नागवावे एविते वासनारहे नहि जे मत्र एवर्षनि तथाच्या
 रवर्षनि जे जुनि डांगस्यथइ पछे ते जम्यामां तो आवे खरि पणवावे तो उगे नहि ते मपुर्व कर्म नि वासना छे ते जीर्ण थाय ता
 रे जन्म मरणने न्नागवावे एविरहे नहि तारे कोइ कए मपुछ शं जे वासना जीरण थइ के मजणाय त्यां दृष्टां ते मकोइ कपुरु
 षोढा दोतर वास्याले इने सां मसां मा लडाइ करता होय ते ज्यां सुधिसां मसां मा एमने एमउ न्नारहे त्यां सुधि एवेनुं बल बरां
 बस्य जणाय अने ज्यार एक जणानो पग पाछो हट्यां तारे एहास्या के वाय ते म नगवाननो जे नक्त होय तेने नगवानसंबं
 धिने विषय संबंधि जे संकट पते ज्यां सुधी तुल्य पण वरतता होय त्यां सुधि एमजां एवुं जे वासना बलवान छे अने ज्यार नग
 वानसंबंधि जे संकट पते विषय संबंधि संकट पने दहा विदे तारे एमजां एवुं जे वासना जीरण थइ गइछे पछे श्रीजिमहारा
 जे परमहंस प्रत्ये प्रश्न पुछ्युं जे जे नगवानना नक्तने देहा निमान निनिवृत्ति थइ होयने पंचविषयनां अन्नाव थइ गयां
 होय ते बिजा सर्वे नक्तने कम कट्यामां आवे पछे मुक्तानंद स्वामिये कयुं जे हेमहाराज आतमारा प्रश्ननो उत्तर अमथि
 नहि थाय मांटे तमे रूपा करिने करो पछे श्रीजिमहाराज बोल्या जे नगवाननो नक्त गृहस्थाश्रमी होय अथवा त्या गिहो
 यने तेने देहा निमान तथा पंचविषयमां थि आसक्ति ते तो नीवृत्ति थइ होय पछे परमेश्वर नि आज्ञायें करिने जे विरित्ये घटे

तेविरित्येदेहाज्जिमानपणराख्युंजोईये अनेजेमजेनेयोग्यहोयतेमपंचविषयपणचोगव्याजोईये त्यांष्टांतजेमअ
तिशेदुबलूदोरहोयतेनेहेठेलाकडांनराविनेनेसिंघडेपुछडेफादिनेउचुंकरेतज्यांसुधिमाणसळादिरहेत्यांसुधिउचुं
रहे अनेज्यारेमाणसमुकिदे तारेपृथविउपस्थपडिजायतेमजेनिर्वासनिकहोय तेनेतोज्यांसुधिपरमेश्वरआज्ञायेंक
रिनेजेदक्षिक्रियामांजोडेतेदक्षिजक्रियानेकरिनेरहेवादेजेमकोइकपुरुषनाहाथमांतिरकमान्यहोय तेज्यांसुधिपुरु
षखेंचेत्यांसुधि एकमान्यकरडिथाय अनेज्यारेपुरुषकमान्यनेखेंचतोआलशिजाय तारेएकमान्यद्वितीथईजाय
छे तेमजेनीर्वासनिकपुरुषछे तेतोजेदक्षिपरमेश्वरनिआज्ञाहोयतेदलाजव्यवहारमांजोडाय पणआज्ञाथिबास्यकां
इनकरे अनेजेसवासनिकहोयतेतोजेजेव्यवहारमांजोडांणोहोयतेव्यवहारमांथिपोतानिमेलेछुटिसकेनहि अनेपर
मेश्वरनिआज्ञायेंकरिनेपणछुटिसकेनहि एविरित्येनिर्वासनिकपुरुषनेसवासनिकपुरुषनांलक्षणछे ॥ इति

वचनामृतं ॥

॥ १८ ॥

॥ २४१ ॥

॥ संवत् १८८४ नाश्रा

वणवदि १३ तेरशनेदिवसस्वामिश्रीसहजानंदजीमहाराजश्रीगढडामध्येदादाखाचरनादरवारमांआयमणेवास्य
ओरडानिआसरियेंदोदियाउपस्थगादितकियानंखावितेविराजमानहताअनेसर्वेश्वेतवस्वधारणकस्यांहतांअनेकंठ
नेविषेमोगरानानेकार्णिकारनापुष्पनाहारविराजमानहता अनेपोतानामुखारविंदनिआगद्यमुनिमंडलतथादेशदे
शनाहरिचक्रनिसन्नाचराइनेवेठिहति पछेश्रीजिमहाराजबोदयाजेजेणसंसारनोत्यागकस्योहोय एवाजेहरिच
क्रतेनेवेकुलक्षणछे तेआसत्संगनेविषेशोचवादेतांनथि तेमांएकतोकामना अनेबिजिपोतानाकुटंबिनेविषेप्रिति

અને એવે કુલ્લક્ષણ જેમાં હોય તે તો અમને પણ જોવા જણાય છે તેમાં પણ જેને પોતાના સંબંધિમાં વધુ હોય તેનો તો અમા
રે અતિશે અવગુણ આવે છે માટે જેણે સંસાર ત્યાગ કર્યો હોય તેને તો લેશ માત્ર પણ પોતાના સંબંધિ સાથે હેતન રાહ્યું જોઈ
યેશા માટે જે પંચમહાપાપ છે તેથી પણ દેહના સંબંધિમાં હેતર રાહ્યું તે વધુ પાપ છે માટે જે જગવાનનો ત્યાગિ જનક હોય
તેને તો આદેહ થઈને દેહના સંબંધિ થઈ પોતાનાં ચૈતન્ય જુદાં જાણ્યાં જોઈ એ જ હું તો આત્મા છું અને મારે કંઈ સાથે લેશ
માત્ર સંબંધ નથી અને દેહના સંબંધિ છે તે તો ચોરા શિલા સ્વજાત્ય નિહારે ગણ્યાં જોઈ એ અને તે સંબંધિને સત્સંગિ જાણીને તે
નું મહાત્મ્ય સમજવા જાય તો એક તો સંબંધનું હેતુ જ હોય ને વલિતે નુહરિ જનક પણ નું મહાત્મ્ય સમજે પછે જગવાનને જગવા
નના જનક થઈ સંબંધિમાં વધુ હેતુ બંધાઈ જાય છે માટે જેમાં સ્વાત્મા વિકલેતર ત્યું જ છે એવા જે પોતાના સંબંધિ તેને હરિ જન
જાણીને જોતે માં હેતુ કરે તો તેનો જન્મ સ્વરાશયે જાય છે અને વલિ દેહનો સંબંધિ ન હોય પણ જે પોતાની સેવા ચાકરિ કરતાં
હોય તેમાં પણ સ્વાત્મા વિકલેતર થઈ જાય છે માટે જે સમજી હોય તેને પોતાની ચાકરિ કરતાં હોય તેને હરિ જનક હોય તો પણ તેને વિ
ષે હેતન રાહ્યું જેમ દુધને સાકર હોય તેમાં સરપે મોઢું નાંચ્યું હોય તો તે પણ જે રકેવાય તેમ જેમાં સેવા ચાકરિ રૂપ સ્વાર્થ જ
હોયો હોય તેને હરિ જનક હોય તો પણ તેમાં પોતાનું સ્વાર્થ લેઈને હેતન રાહ્યું શા માટે જે પોતાના જીવને એક બંધન થાય છે
અને જેમ જગવાનનું ચિંતવન થાય તેમ જેમાં પોતાનો સ્વાર્થ હોય તેનું પણ ચિંતવન થાવા માંડે એ જ એને જગવાનના જન
જનમાં વિષન કેવાય જેમ જરતજોને મુગલીનું બચ્ચુ તે જ અવિદ્યામાયારૂપ થયું એવિરિત્યે જે જગવાનના જનમાં અં
તરાય થાતા હોય તેનો જગવાનના જનકને અવિદ્યારૂપ જાણીને અતિશે ત્યાગ કરવા અને આપ્રકરણ નિજે વાત્તાતેને સંત

मंडलतयासांख्यजोगिहरिभक्तसमस्ततेमनेनित्यप्रत्येकंविनेसांभलवितेनिविगत्यजेजेनामंडलमां जेमोटेरोहोयते
नेनित्यप्रत्येआवातकरवि अनेयिजानेसांभलवि अनेजेमोटेरोहोयनेजेदिवसवातनकरेतोतेने तेदिवसउपवासकर
वोअनेजेओताहोयनेतेश्रद्धायेकरिनेआन्नगवाननिवातसांभलवानआवे तोतेणोपणउपवासकरवोअनेआवच
ननेअतिशेदृढकरिनेराखज्या॥ ॥इतिवचनान्तं॥१९॥ ॥२४२॥ ॥संवत् १८८४ नाश्रावण
वदिअमावास्यानेदिवसरात्रिनेसमेस्वामि श्रीसहजानंदजिमहाराजश्रीगढडामध्येदादाखाचरनादरबारमां पो
तानेउतारेविराजमानहता अनेसर्वेश्वतवस्वधारणकर्यांहतानेपोतानामुखारविंदनिआगदयसाधुतथादेशदेशनाह
रिभक्तनिसन्नाभराइनेबंठिहति पछेदिनानाथभट्टेप्रभुपुछुंजेहेमहाराजकाखतोन्नगवाननिशक्तिछे अनेकर्मतो
जीवेकर्यांहोयतेछे पणस्वप्नावतेवस्तुगत्येशुंहशे पछेश्रीजिमहाराजबोल्याजेजीवेजेपुर्वजन्मनेविषेकर्मकर्यांछे
तेकर्मपरिपक्वअवस्थानेपांमिनेजीवन्नांएकरसथईगयांछे जेमलोढानेविषेअग्निप्रवेशथईजायतेमपरिपक्वपणा
नेपांमिनेजीवसाथेमलिरयां एवांजेकर्मतेनेजस्वप्नावकईये अनेतेनेजवासनातथाप्रकृतिकैये पछेमुक्तानंदस्वामि
येप्रभुपुछुंजेहेमहाराजजीवसाथे एकरसपणानेपांमिरयांएवां जेकर्मएनेजस्वप्नावतथावासनाकरिने कहोछो
एवासनानेदादयानोशोउपायछे ॥ पछेश्रीजीमहाराजबोल्याजे एवासनादादयानोउपायतो आत्मनिष्ठायेसहित
श्रीकृष्णन्नगवाननिभक्तिकरविणजन्नासंछे अनेजोआत्मनिष्ठाविनाएकविजश्रीकृष्णन्नगवाननि भक्तिहोयतो
जेमन्नगवानमाहितकरेतेमविजापदार्थमांपणहेतथईजाय माटेआत्मनिष्ठासहितभक्तिकरविणजवासनादादया

नोउपायछे अनेआत्मनिष्ठावादानेपणजोकोइकचुंदादेशकादादिकनेजोगेकरिने अज्ञानिनिपेठेजक्षोन्नयइआ
वेपणकाजिवास्टकेनहिं॥ ॥इतिवचनान्त॥२०॥ ॥२४३॥ ॥संवत् १८८४ नाच्नादरवा
शुदि९नवर्मानेदिवसस्वामिश्रीसहजानंजीमहाराजश्रीगढडामध्येदादाखाचरनादरवारमांआथमणेवास्वओरडा
नीओसरियेंढोलीयाउपरयगादितकीयानंखावीने विराजमानहतानेसर्वेश्वेतवस्वधारणकस्यांहतानेकठनेविषेचमे
लानापुष्पनाहारविराजमानहतानेपोतानामुखारविंदनिआगद्यमुनिमंडलसमस्ततथादेशदेशनाहरिन्नक्तनिसन्ना
न्नराईनेवेठिहति पछेश्रीजिमहाराजेगोपादानंदस्वामिने नेशुकमुनिनेप्रश्नउत्तरकरवानिआज्ञाकरि पछेशुकमुनि
येंगोपादानंदस्वामिनेप्रश्नपुछुंजेन्नगवाननिजेन्नक्तिछे तेणेकरिनेजीवन्नगवाननिमायानेतरेछेने अक्षरधामने
पांमेछे अनेजेधर्मछे तेणेकरिनेतोदेवलोकांनीप्राप्तिथायछे नेतेपुण्यनेअंत्यपाछोदेवलोकमांथितेजीवपडिजायछे
अनेन्नगवाननाजेअवतारथायछे तेतोज्यारेज्यारेधर्मनीश्वानीथायछे तारेतारेतेधर्मनेस्थापनकरवाने अर्थथाय
छेपणन्नक्तिनास्थापननेअर्थथातानथी अनेजेप्राप्तिन्नक्तिवतेथायछे तेप्राप्तीधर्मेकरिनेजणातिनथि माटेन्नक्तिसर
खीकियेप्रकारधर्ममांमांटाईआवेएप्रश्नछे पछेगोपादानंदस्वामियेंएप्रश्ननोउत्तरकरवामांज्योतेजेजेवातकरितेमां
धर्मतेन्नक्तिनुअंगरूपथेजायपणकोईरित्येन्नक्तिसरखीधर्ममांगौरवताआवेनहीं पछेएवार्त्तासांनर्दानेश्रीजीमहा
राजअतिशहसताहवा अनेएमवांद्याजेएप्रश्ननोउत्तरघणोकठणछे माटेद्वयोअमेएनोउत्तरकरियेजेएधर्मतावेप्र
कारनोछे एकनिवृत्तिधर्मछेनेविजोप्रवृत्तिधर्मछे तेएवेप्रकारनोधर्मतेन्नगवाननासंबंधेसहितपणछे नेन्नगवानना

સંબંધરહિતપણછે તેમાં જગવાનના સંબંધ સહિત જન્મ છે તે તો નારદ સનકાદિક શુક જીધુ પ્રહ્લાદ અંબરીષ એ આદિક જે
જન્મ જનતે નો છે અને એ ધર્મને જ જાગવત ધર્મ કહે છે તથા એકાંતિક ધર્મ કહે છે ને તે ધર્મને જ્ઞાતિ તો બે નથી એક જ છે અને જે ધર્મ
સ્થાપનને અર્થે જગવાનના અવતાર થાય છે તે પણ એ જ ધર્મના સ્થાપનને અર્થે થાય છે અને જે કેવલ વર્ણાશ્રમના ધર્મ
છે તે તો જાગવત ધર્મ થકિ અતિ શેઠી છે અને જાગવત ધર્મ કરિને તો જીવ જેતે જગવાનની માયાને તરિને પુરુષોત્તમ
ના ધામને પામે છે માટે જાગવત ધર્મને જ્ઞાતિ એનું તો એક સરખું ગૌરવ પણ છે અને પ્રાપ્તિ પણ એક સરખી જ છે એ રિત્યે જ્ઞાતિ
નીને ધર્મની સરખી મોટાઈ છે ને કેવલ જે વર્ણાશ્રમ ધર્મ તે તો તે થકી અતિ શેઠી બલા છે ને તેનું ફલ પણ નાશવંત છે અને અમા
રો પણ મત છે જે જગવાન તથા જગવાનના એકાંતિક જન્મ તે વિના કોઈ સંધાથે હેત કરિયે તો પણ થાતું નથી અને અમને
એમ જણાય છે જે જડ જરત શુક દેવ દત્તાત્રેય કૃષ્ણ દેવ જગવાનના સરખો અમારા જીવનો ઢાલો છે માટે અમને પણ
વન પર્વત ને જંગલ એમાં જરે વુંગમે છે પણ મોટાં મોટાં સે હેર પાટળ હોય એમાં જરે વુંગમ તું નથી એવો અમારો સહજ સ્વભાવ છે તો
પણ જગવાન તથા જગવાનના જન્મને અર્થે દ્વારુમાં એ સનાત્ની ઢામાં રહિયે છે એ તો પણ અમારે જે વુંગમમાં રહેને નીર્બંધ
રેવાય તે વુંગમે રેવાય છે અને અમે પોતાને સ્વાર્થે કરિને દ્વારુમાં એ સમાન થી રહેતા અમે તો જગવાન તથા જગવાનના જન્મ
ને અર્થે માં એ સનાત્ની ઢામાં રહેયે છે એ અને જગવાનના જન્મને અર્થે ગમે તેટલો પ્રવૃત્તિ કરવી પડે તો પણ એને અમે નીવૃત્તિ જા
ણિયે છે એ અને જગવાનનો જે જન્મ હોય ને તે ગમે તેટલા વાંકમાં આવ્યો હોય તો પણ અમારે તેનો અવગુણ આવતો નથી
અમે તો એમ જાણિયે છે એ જે જગવાનના જન્મમાં જો કોઈ કસ્વાના વિકલ્પ દોષ હોય તો પણ તે જોવાનું હિં અને એ દોષ જો

पोता मां होय तो तेने टाह्यानो उपाय करवो पण नगवानना नक्त मां एजात्यनो दोष होय तो पण एहरिजननो अवगुण
खेवोनहि नेहरि नक्तनो तो अवगुण ज्यारे मांटावर्त मांन मांचुकी जाय तारे खेवोने बीजा अद्वय दोष होय ते सारु नगवा
नना नक्तनो अवगुण खेवोनहि अने नगवानना नक्त होय तेने वाद विवाद करि जीतिने राजी थावुं नहि एसाथे तो हारि
ने जराजी थावुं ने जे वाद बीवाद करि नगवानना नक्तने जीते छे ते तो पंच महापापना जे करनारा तेथी पण वधु पापी छे अ
ने अम आगव्य जे कोइ नगवानना नक्तनुं घसातुं बोले ते तो अमने दिठां जगमे नहि ने जे नगवानना नक्तनो अवगुण स
तो होय तेना हाथनुं तो अन्न जल पण जावें नहि अने देह नो संबंधी होय पण जो नगवानना नक्तनो अवगुण खे तो ते साथे
पण अतिशे कुहेत थै जाय शामाटे जे आपणे तो आत्मा छै ये ते आपणे देहने देहना संबंधी साथे शासारु हेत जोइ ये आपणे
तो सत्तारूपरहि ने नगवान तथा नगवानना नक्तसंघाथे हेत कस्युं छे पण देह बुद्धिये करि ने हेत कस्युं नथि ने जे सत्तारूपर
हिन हि सके तेने तो कांम क्रोध लोभ मोह मद मछरादिक जेश त्रुते पिड्या विनारहे जनहि माटे जे आत्म सत्तारूप थै ने नक्ति
नहि करता होय तेनुं रूप तो आसत्संग मां उघाडुं थयावीनारहे जनहि शामाटे जे आसत्संग छे ते तो अक्षौकी कछे ने जे वाश्वे
त द्वीप वैकुण्ठ गोक्षोक तेने विषे नगवानना पार्षद छे ते जे वाज आसर्वे सत्संगी छे ने अमे तो जे वा सर्वथा पर जे दीव्य अक्षर
धांम तेने विषे नगवानना पार्षद छे ते जे वा जो आसत्संगीने न जाण ताहै ये तो अमने नगवान तथा नगवानना नक्तना स
म छे अने जेने ज्ञान वैराग्य धर्मने नक्ति ए अतिशे द्रढ नहि होय ते तो अंतजातां दीक्षोपड्यावीनानहि जरहे जे मणि पाये
ल दोरो होय तेने शोया दामांने चोसा सामां तो अकडरहे पण ज्यारे उनाक्षो आवतारे जरु रदीक्षो थै जाय ते म अहियां हरि न

कनेसर्वेप्रकारसुखरहेनसत्संगमांपणसनमानथातुरहे तेरूपजेचोमासुनेशीयालोतेमांतोज्ञानवैराग्यधर्मनेचक्ति
तेसुधांआकरांजणाय पणज्यारसत्संगमांपमनथायनेदेहेकरिनेपणदुखीथाय तेरूपजेउनालोतेमांतोज्ञानवैरा
ग्यधर्मनेचक्तिमिणेपायेददाराणीपेठेढीलाथैजाय तोपणअमेतोतेनोत्यागकरतानथि पणएजएनीमेद्वेमनमांओ
शीयालोथैनेसत्संगमांथीपाछोहठीजायछे पछेतेसत्संगीकवाताहोयतोपणतेनेअंतरेसत्संगसंबंधीसुखनरहे माटे
सत्संगकरवा तेतोआत्मसत्तारूपथैनेअतिद्रढपणेकरवा पणदेहतथादेहनासंबंधीतेसंघाथेहेतरहीजाय एवोसत्सं
गकरवानहि जेमसोनानांदाराकस्योहोयतेछये ऋतुमांसरखारहे पणउनादानेतापेकरिनेढीलोथायनहि तेमजेनो
द्रढसत्संगहोयतेनेगमेतवांदुखआवीपडे तथागमेतदुसत्संगमांपमनथायपणतेनुकोईरित्येसत्संगमांथीमनपा
छुंठेनहि एवाजेदुसत्संगीवैष्णवछे तेजअमारतोसगावालाछेनेतेजअमारिनात्यछे नेआदेहेकरिनेपणएवावै
ष्णवचेदुंजरहेवुंछेनेश्रीकृष्णजगवाननाधाममांपणएवावैष्णवचेदुंजरहेवुंछे एमअमारोनिश्चेतेनेतमारेपणए
मजनिश्चराख्योर्जाईये शामाटेजेतमेसर्वेअमारेआश्रितथयाछोमाटेअमारतमनेहेतनीवातहोयतेकहिजोईयेनेमी
अपणतेनेजजांणवोजेपोतानाहेतनीवातहोयतेदुखदगाडीनेपणकहे एजमित्रनुंलक्षणछेतेसमकिराखज्यो ॥ ॥
॥ इतिवचनामृतं ॥ ॥ २३ ॥ ॥ २४४ ॥ ॥ संवत् १८८४ नाच्चादरवावदि ४ चोथ्यनेदिवसस्वामिश्री
सहजानंदजीमहाराजश्रीगढडामध्येदादाखाचरनादरबारमां आथमणेबास्यआरडानिओसरियेविराजमानहता
अनेसर्वेश्वेतवस्त्रधारणकस्यांहता अनेपाघनेविषेधोलापुष्पनाताराकुकिरयाहता अनेकठनेविषेधोलापुष्पनाहार

विराजमानहतानेपोतानामुखारविंदनिआगद्यपरमहंसतथादेशदेशनाहरिन्नक्तनिसन्नान्नराईनेवेठिहति नेपरम
हंसदुकडसरोदाखेईनेपोतानिआगद्यविष्णुपदगावताहता तेसमयमांश्रोजिमहाराजअंतरसनमुखद्रष्टिकरिनेविरा
जमानहता पछेश्रीजिमहाराजएमबोदयाजेजुं प्रेमलक्षणात्तकियेजुक्तआकीर्तननेविषहरिजननुंअंगकयुंछे ए
वुंताळिणान्नाइनुंअंगछे तथापर्वतन्नाईनेमुलुजीएनांपणएवांअंगहतां माटेअमेअंतरसनमुखद्रष्टिकरिनेविचार
ताहताअनेबिजापणसतसंगमां एवाअंगवालाहशेअनेजेनेप्रेमलक्षणात्तकिनुंअंगआवेतेनंपंचविषयनेविषप्रीति
दक्षिजायछे अनेआत्मनिष्ठाराख्याविनानिजरछे पछेमुक्तानंदस्वामियेपुछुंजेनरसैमेतोतोसखिन्नावेश्रीकृष्णन्नम
वाननेन्नजतानेकेटलाकनारदादिकन्नगवाननात्तछे तेतोदासन्नावेकरिनेन्नगवाननेन्नजेछेएवंप्रकारनात्तक
मांकेनिन्नक्तिश्रेष्ठजाणवि पछेश्रीजिमहाराजबोदयाजेनरसैमेतोगोपियोने नारदसनकादिकएमनिन्नक्तिमांबेप्र
प्रकारनथिएतोएकप्रकारजछे अनेदेहतांपुरुषनोनेस्त्रीनोवेयमायिकछेनेनाशवंतछे अनेन्नजननोकरनारोजेजी
वात्मातेपुरुषपणनथीनेस्त्रीपणनथिएतोसत्तामात्रचैतन्यछेतेदेहमुकिनेन्नगवाननाधाममांजायछे तारेजेविन्नग
वाननिमरजीहोयतेवोतेनोआकारबंधायछे अथवाएन्नक्तनेजवोसेवानोअवकाशआवेतेवोआकारधरिनेन्नग
वाननिसेवाकरछे अनेजेन्नगवाननोन्नक्तहोयतेनेजेमन्नगवानमांप्रतिहोयतेमजजोधनस्त्रीआदिकपदार्थमांप्री
तिथैजाय तांएन्नगवाननोहृदन्नक्तकेवायनहि अनेपरमेश्वरनोन्नक्तथईनेन्नक्तिकरतांथकांजेपापकरछे नेसत्संग
मांजकुवासनाबांधेछेतेपापतोएनेवज्जलेपथायछे अनेकुसंगमांजईनेपरस्त्रीनोसंगकरेतेथकिपणसत्संगमां नग

વાનનાન્નક્રત્તુપચ્ચકુદ્ધિયંજાવાણંહોયતેતેનુંવધુપાપછે માટેજેનેન્નગવાનમાંદ્રઢપ્રિતિકરવીહોયતેનેતોકોઈ જા
ત્યનુંપાપપોતાનિબુદ્ધિમારિહેવાદેવુંનહિં શામાટેજેસત્સંગિહરિજનછેતેતોજેવાંપોતાનાંમાબેનકેદિકરિહોયતેવાંછેઅ
નેઆસંસારનેવિષેઅતિશેજેપાપીહોયતેપોતાનાગોત્રનિસ્ત્રિયાંનેવિષેકુદ્ધિરાખેછે માટેજેહરિજનનેવિષેકુદ્ધિરાખેતે
અતિશેપાપીછેનેતેનોકોઈકાલેછુટકોથાયનહિં માટેજેનેરસિકન્નક્રત્તુથાવુંહોયતેનેઆવિજાત્યનુપાપતેનાંત્યાગકરિ
નેપછેરસિકન્નક્રત્તુથાવું અનેસર્વપાપમાંથિમોટુંપાપછે જેન્નગવાનનેન્નગવાનનાન્નક્રત્તુનેવિષેદોષબુદ્ધિથાયનેતેદોષ
બુદ્ધિયેકરિનેન્નગવાનનેન્નગવાનનાન્નક્રત્તુસંઘાથેવૈરબંધાઈજાય માટેકોટિગૌહત્યાકરિહોયતથામઘમાંસનુંન્નક્ષણ
કરચુંહોયતથાઅસંસ્યગુરુસ્ત્રીનોસંગકરચોહોય તેપાપથકિતોકોઈકાલેછુટકોથાયપણન્નગવાનનેન્નગવાનના
ન્નક્રત્તુનેજેદ્રોહિતેનોતોકોઈકાલેપાપથકિછુટકોનથાયઅનેતેપુરુષહોયતોરાક્ષસથેજાયને સ્ત્રીહોયતોરાક્ષસીથે
જાય પછેતેકોઈજન્મમાંઅસુરમટિનેન્નગવાનનોન્નક્રત્તુથાતોનથિ અનેજેણેન્નગવાનનાન્નક્રત્તુનેદ્રોહઆદર્યોહોયનેપ
રિપક્કદ્રોહિનયોહોયતેનિતો દ્રોહબુદ્ધિમોટાપુરુષનેસંગેકરિનેટલેછે પણજેનિપરિપક્કદ્રોહબુદ્ધિથઈહોયતેનિતોકોઈ
જોગેકરિનેદ્રોહબુદ્ધિટલેનહિં અનેદ્રોહકર્યાનિસાધનદશામાંહોયનેએમજાણેજેન્નગવાનનેન્નગવાનનાન્નક્રત્તુનેમેંદ્રો
હકર્યોએમોટુંપાપકરચુંમાટેદુંતોઅતિશેનીચછુંઅનેન્નગવાનનેન્નગવાનનાન્નક્રત્તુતેતોબહુમોટાછે એવિરિત્યેજેન્નગવા
નનોનેન્નગવાનનાન્નક્રત્તુનોગુણલે અનેપોતાનેવિષેદોષજુવેતોગમેતેવાંમોટાંપાપકર્યાંહોયતોપણતેનાશપાંમેછેઅને
ન્નગવાનપોતાનાન્નક્રત્તુનાદ્રોહનાકરનારાઉપચ્ચજેવાકુરાજિથાયછે નેદુઘાયછેતેવાકોઈપાપેકરિને દુઘાતાનથિ

अनेज्यारवैकुण्ठलोकमांजयविजयसनकादिकनुंअपमानकरुं तारेन्नगवानतत्कादसनकादिकपासेआव्यानेसन
कादिकप्रत्येएमबोल्याजेतमजेवासाधुछेतेनोजद्रोहकरेतेतोमाराशत्रुछेमाटेतमेजयविजयनेशापदिधोएबहुसारुं
करुं अनेतमजेवान्नगवदिब्राह्मणतेनोतोमाराहाथद्रोहकरेतेहाथनेपणहुंकापिनांखुतोबिजानिशीवातकेवि
एविरित्येवैकुण्ठनाथन्नगवानसनकादिकप्रत्येबोल्यानेजयविजयहता तेन्नगवदिनाअपराधरूपिजेपापतेणेकरिने
दैत्यथयाएविरित्येजेजेन्नगवाननाचक्रनोद्रोहकरुंछे तेसर्वेमाटेपदवीमांथिपडिगयाछेतेशाखमांवातप्रसिद्धे
माटेजेनेपोतानुंरुंदुइछुं तेनेन्नगवाननाचक्रनोद्रोहकरवानहिं नेजोजांणेअजांणेकांडकद्रोहथैगयोहोयतोपगे
दागीस्तुतिकरिनेजमतराजीथायतेमकरुं ॥

॥ इतिवचनान्तं ॥

॥ २२ ॥

॥ २४५ ॥ ॥ संवत् १८८५ नाआसोशुदि १५ पुन्यमनेदिवसरात्रिनेसमस्वामीश्रीसहजानं
दजीमहाराजश्रीगढडामध्ये दादाखाचरनादरवारमांपोतानाउतारानेविषेफदियानिवच्येदोदियांढवाविनेतेउपस्थ
विराजमानहता अनेसर्वेश्वेतवस्वधारणकरुंछांहातां नेपोतानामुखारविंदनिआगद्वयपरमहंसतथादशदशनाहरिच
क्रनिसन्नाचराईनेबेठिहति ॥ पछे श्रीजिमहाराजरूपाकरिनेसर्वहरिजनप्रत्येबोल्याजेजेन्नगवाननाचक्रहोय तेनि
त्येन्नगवाननिमानसीपूजाकरेतेमानसीपूजाकरवानिएमविक्रिछे जेउनादोशियादोतेचोमासुंएत्रएयेरतुनेविषे
नोपिनोपिमानसीपूजाकरवीतेमांउनादानाच्यारमहिनासुधी तोएमपूजाकरविजेसारुंटाहुंसुगंधिमानपवित्रजल
होय तेणेकरिनेन्नगवाननेप्रथमनवराववाने पछेधोयेदोधोदोखेसमुंदरणिनेघाटोहोय तेपरवाआपवानेपछे

सुंदर आसन उपस्थ विराजमान एवाजे नगवान तेना अंग अंगने विषे सुंदर मल्लिया गरचंदन घसिने वाढ्य कामां उतारि
राख्युं होय ते चरचवुं ते प्रथमतो दाढा टने विषे चरचिने दाढा टने सारि पेठे निरखवुं तथा हाथने विषे चरचीने हाथने सारि पेठे
निरखवा तथा हृदय उदर साथ दाढि ए आदिक जे अंग तेने विषे ते चंदन नुं दे पन करि करिने ते ते अंगने निरखवां तथा चर
णार विंदनि उपस्थने तसे सुंदर कंकुचो पडवुं ते चरणार विंदने निरखवां पछे मोगरा चमेक्षि गुलाब चंपो ए आदिक जे सु
गंधिमान पुष्प तेना हार तथा कंकण बाजु बंधटो पिए आदिक जे आच्युषण ते ते पुष्पनां पेरववां अने मोगरा ना पुष्प जेवुं
धोळुं ने फिणुं ने बहु नारे नहि एवुं वस्त्र मस्तकने विषे धराववुं तथा धोळि फिणि ने हलकी एवी जे सुंदर पछे छिते ओढाववी
पछे ते नगवानने मल्लवुं ते एकवार मल्लवुं बेवार मल्लवुं जेवुं पोताने हेत उपजे ते मल्लवुं तथा नगवाननां चरणार विंदपो
तानी छाति मांझे वां तथा मस्तक उपस्थ धारवां अने ते मल्लवे करिने जे नगवानना अंग नुं चंदन पोताना अंग मां वल्लगे तथा
नगवानना चरणार विंदने पोतानि छाति मांने मस्तक उपस्थ धारवां होय तेणे करिने जे कंकु वल्लगे तथा पुष्पना हारनां चि
न्हृत्यादिक जे जे पोताना अंग मां वल्लगे तेने धारवुं केतां एमजां एवुं जे नगवाननुं प्रसादि चंदन कंकुने हारते मारा अंग मां
अड्यां छे अने शिया दाना च्यार महिना सुधितो एमपूजा करवी जे प्रथमतो नगवानने उंने जले करिने नवराववाने पछे
धोळां खेस पेरवा आपवोने पछे दोलिया उपस्थ मखमल नुगादळुं पाथरिने ते उपस्थ धोळां ओछाड ओछाडिने ते उपस्थ
नगवानने विराजमान करवाने पछे सुरवात पेरववो तथा डगळी पेरववी तथा सोने रितारा लो नारे कसुं विरेटो मस्त
क बंधाववो तथा कंड्ये नारे रेटो बंधाववो तथा खन्ने नारे रेटो धराववो तथा हिरामोति सुवर्ण दाढनां जे न्यात्य न्यात्यनां

घरेणांतिअंगअंगनेविषेधराववांतथामांतिनिमाळापेराववी अनेवखपेराविनेतथाआचूषणपेराविनेअगवाननां
जेततेअंगतेनेसारिपेठेनिरखवां अनेअगवाननाल्लाटनेविषेएककंकुनोचांदलोकरवो अनेचोमासानाथ्यारमहि
नासुधिएमपूजाकरवीजेजांणियेअगवानकोईकगामथिआव्यातेधोलांवखसर्वेपल्लिगयांछे अथवानदियेपरम
हंसेसहितनावापधास्याहतात्यांथिपल्लिनेआव्याछे पछेंतेपल्लेलांजेवखतेनेउतराविनेसर्वेकसुंबलवखपेरावाआ
पवां अनेल्लाटनेविषेपिदुंजेकेसरचंदनतेनुंलेपनकरवुं अनेउनालोहोयतारेचोगांनजायगामांतथाफुलवाडिमां
अगवानविराजमानछे एविरित्येअगवाननेधारवा अनेशियालांनेचोमासुंहोयतारेकोईकसारिमेडिनेउपस्थअग
वानविराजमानछे अथवाघरनेमाहेलिकोरेविराजमानछेएविरित्येअगवाननेधारवा अनेअगवाननेजमवाकेई
वस्तुआपवीतोजेअक्ष्यओज्यलेत्यचोश्यपोतानामनमांखावानेगमतांहोयतेवांअगवाननेअर्थेचितववां अनेतेवां
अगवाननेनचावतांहोयतोपणपोतानेगमतांजओजनअगवाननेअर्थेचितववां अनेबिजाजेधूपदीपआरति
आदिकउपचारतेजथाजोग्यअगवानने अर्पणकरवाएविरित्येअण्येरतुमांजिन्नजिन्नपूजाकरेतोतेअक्तनेअगवा
ननेविषेहेतनिवृद्धिथायछे नेतेनाजीवनेबहुसमासथायछेमाटेजेणेआवातसांअलिछे तेराखज्यांनेनित्येआविरि
त्येअगवाननीमानसीपूजाकरज्यांनेआविवातअमेकोईदिवसकरिनथि अनेवलिश्रीजिमाहाराजेएकविजिवात
करिजेज्यारेअगवाननेअगवानाअक्ततेपोतानेउपस्थराजिथाय तारेतेअक्तनेएमविचारवुंजेमारांमोटांआग्यजेमा
रिउपस्थअगवाननेअगवाननाअकराजिथया अनेशिळानेअर्थेअगवाननेअगवाननाअक्तपोतानेवढेतारेपण

एमविचारवुं जेमारांमोटांआग्यजेमुनेजगवाननेजगवाननाचक्रवद्व्याजेणकरिनेमारामांअवगुणहशेतेजाशेए
विरित्येवदंतापणराजिथावुंपणवदं तारेमनमांशोकनकरवोनेकचवावुंनहिनेपोतानाजीवनेअतिपापिनमानवो
राजिरवुंआवातपणराख्याजेवीछं ॥

॥ इतिवचनान्तम् ॥

॥ २३ ॥

॥ २४६ ॥

॥ संवत् १८८५ नाआसोवदि १२ द्वादशीनेदिवसश्रीजिम

हाराजश्रीगढडामध्यदाडाखाचरनादरवारमां श्रीगोपीनाथजीनामंदिरनेविषेविराजमानहतानेसर्वेश्वतवस्त्रधार
एकस्याहतानेपोतानामुखारविंदनिआगव्यसाधु तथादेशदेशनाहरिचक्रनिसञ्जाचरानेबेठिहति पछेश्रीजिमहा
राजनेमुक्तानंदस्वामियेप्रश्नपुछ्या जेजगवाननाजेचक्रतेअक्षरधामनेविषेजगवाननिसंवामांरहेछे तेसंवानि
प्राप्तिनांजेसाधनतेशांछे तारेश्रीजिमहाराजबोद्व्याजेश्रद्धास्वधर्मवैराग्यनेसर्वप्रकारेइंद्रियोनोनिग्रहकरवोनेअहिं
साब्रह्मचर्य साधुनोसमागमआत्मनिष्ठानेमहात्म्यज्ञाने जुक्तएविजेजगवाननिनिश्चलचक्रिने संतोषनिर्दञ्जपणुंद
यातपनेपोताथिगुणकरिनेमोटाजे जगवाननाचक्रतेमनेविषेगुरुआवराखिनेतेमने बहुप्रकारेमानवानेपोतानेब
रोबरियाजे जगवाननाचक्रतेमनेविषेमित्रआवराखवोने पोताथिउतरताजेजगवाननाचक्रतेमनेविषेशिष्यआ
वराखिनेतेमनुहितकरवुंएविरित्ये आसांअसाधनकरिनेजगवाननाएकांतिकचक्रजेते अक्षरधामनेविषेजगवान
नीसंवानेरुडिरित्येपांमेछे पछेशुकमुनियेप्रश्नपुछ्या जेआपणासर्वेसंतवर्तमानमांरहेछे तथाप्रिएमनेविषेएवुंकी
युंअक्षणेछे जेजेणकरिनेएमजाणियेजेएनेआपत्काअपडशे तोपणएधर्ममांथिनहिडगेतारेश्रीजिमहाराजबोद्व्या

જેનગવાનનાંજેજેનાંનાંમાંટાંવચનતેનિઉપસ્યનિરંતરજેનિદ્રાશિરહે પણવચનવાહેરપગદંવાંપહેતેમાં અતિકઠણપહે
અનેતેવચનથિઆગહ્યપગમાંડિનેઅધિકપણનવરતેઅનેઓછોપણનવરતેતેનેજાણિયે જેધર્મમાંથિઆપત્કાણેપ
ણનહિપહે પછેશ્રીજિમહારાજેરૂપાકરિનેમવાત્તારિજેપ્રકૃતિજેજાવિતેજીવનેબહુકઠણછે તથાપિજાંસત્સંગમાં
સ્વાર્થજણાયતોપ્રકૃતિલક્ષ્મીકઠણનપહે જેમદાદાસ્વાચરનાઘરનામાણસુંતેઅમનેરાસ્વાનાંસ્વાર્થછે તોઅમનેજેપ્ર
કૃતિનગમેતેરાસ્વાનાથિ તેમસ્વાર્થકરિનેપ્રકૃતિલેછે તથાઅયેકરિનેપણલેછેપણતેઅનિશંનથીલક્ષ્મીકેમજેજ્યાર
કોઈમાંણસહાય તારેતેનાંઅયરાંસનેમાંણસનહાય તોનરાંસજેમરાજાનેઅયેકરિનેચારપ્રકૃતિનાંત્યાગકરેછે ॥ અને
જેનોજેસ્વચાવહાય તેનિઉપસ્યવારંવારઅમેકઠણવચનનાડુંકમાસ્થાહાય નેકચવાય્યાહાયતોપણતેકોઈરિત્યેપાછો
નપડ્યોહાયતેઉપસ્યતોઅમારેવુંહેતરહેછે તેજાગ્રતસ્વપ્નમાંસંચાર્યવિનાતેહેતેમનુંમરત્યુંજાયછેનેગમેતેમથાય
પણતેહેતલતુંનથિ અનેવલ્લિજેહરિન્નકનેવિષેજેઅંગહોય તેમાંએકઅંગસરસહાયતેકહીયેછેઈયેજેદાદાસ્વાચરનેવિ
શ્વાસનુંઅંગ અનેરાજાઈનેત્યાગનુંઅંગ અનેજીવુબાઈનેશ્રદ્ધાનુંઅંગ અનેલાહુબાઈનેઅમારિપ્રસન્નતાકરવીએઅંગ
અનેનિત્યાનંદસ્વામિનેઅમારિપ્રસન્નતાકરવીએઅંગ અનેબ્રહ્માનંદસ્વામિનેસત્સંગનિમર્યાદાનાંકોઈરિત્યેઅંગનથાય
એવોઆગ્રહએઅંગ અનેમુક્તાનંદસ્વામિનેઅમારિપ્રસન્નતાકરવીતથાઅમારોવિશ્વાસએઅંગ અનેસાંમલાસ્વાચરને
સદાએકરેણીપણુંએઅંગ ચેતન્યાનંદસ્વામિનેમજેકોઈરિત્યેમહારાજપ્રસન્નથાયએમઆપણીવતેવરતાયતાંઠિકએઅંગ
ગ અનેસ્વયંપ્રકાશાનંદસ્વામિનેનિશ્ચયતથામહાત્મ્યએઅંગ અનેઠાકોરક્રિણાનાઈનેમજે નગવાનવિનાવિજાપ

દાર્થમારેમારુંમનબંધાઈજાયનહિએવુંઅંગ અનેમાંટાઆત્માનંદસ્વામિનેઅમારાવચનનુંઉલંઘનથાયનહિએવુંઅંગ
એવિરિત્યેઘણાકમોટેરાપરમહંસતયાહરિજ્ઞતેનાંઅંગકયાંઅનેપછેએમબોલ્યાજેઅહિંનીમોટેરિત્રણ્યવાઈયુંતથાગો
પાલાનંદસ્વામિબ્રહ્માનંદસ્વામિમુક્તાનંદસ્વામિનિત્યાનંદસ્વામિશુકમુનિનિસોમલોચાચરદાદોચાચરણતમેસર્વેજે મહ
મણાંઆવર્તમાનકાલેકેવારુઢિરિત્યેવરતોછોતથાપિજોદેશકાલસંગક્રિયાએચ્યારનેવિષેવિશમપણુંથાય તોએમનો
એમરંગરહેનહિએવાતમાંકાંઈસંશયનથિ અનેકદાચિતવિષયમાંબંધાઈગયોહોય પણજોજેનેવિષેજેટલોજ્ઞાનાંશવધા
રાંહોય તોતેવિષયનાબંધનનેતોડિનેનિકલેતેજ્ઞાનાંશતેશુંતોએમસમઝાણ્યહોયજેહુંજેજીવતેઆવાંછું તથાદેહતેઆ
વોછેતથાદેહનાંસંબંધીતેઆવાંછે તથાપ્રકૃતિપુરુષવિરાટસૂત્રાત્માઅવ્યાકૃતતેનાંસ્વરૂપતેઆવિરિત્યનાંછે તથાજગ
વાનતેઆવિરિત્યનાંછે તથાજગવાનનુંધામતેઆવિરિત્યનુંછેઈત્યાદિકજેજ્ઞાનાંશતેનિજેઅંતરમાંદૃઢતાનીઅંથિતેપ
ઢિહોયનેપછે જેવૈરાગ્યઉપજેતેવૈરાગ્યસ્વરોઅનેએવીનાથીજોજેવૈરાગ્યતેતોઉપરથિજણાયપણેમાંબલનહિ થતો
જ્ઞાનાંશથિઉપનોજેવૈરાગ્યતેમાંજછે જેમદીવાનાંઅગ્નિતેનેવાયુલાગેતારે ઓલાઈજાય અનેવડવાનલઅગ્નિતથામે
ધમાંજેવીજલીનાંઅગ્નિતેજલમાંરયોછે પણતેજલનોપરાન્નવએનેથાતોનથિપ્રજ્વલિતથકોરહેછે તેમજ્ઞાનાંશવિના
માંજેવૈરાગ્યતેનેવિષયનોસંબંધથાયતારેએવૈરાગ્યટકેનહિ અનેજ્ઞાનાંશોકરિનેથયોજેવૈરાગ્યતેનેવિષયનોસંબંધથાય
તોપણએવૈરાગ્યક્ષીણનપડેવડવાનલઅગ્નીનિપેટેપ્રજ્વલિતથકોવરતેછે અનેએવોજેજ્ઞાનાંશતેનિકોઈરિત્યેકરિનેતમા
રામનમાંઆંટિપડિજાયતેસારુઅમેનિરંતરવાર્તાકરિયેછૈયે કેમજેકોઈકવાર્તાનીચુંકલાગેતોએવિઆંટિપડિજાય

अनेजेएमनसमंजेने आमारिजात्यआमारिमाआमारोबापआमारासंबंधिएविरित्यनीअहंममतायेयुक्तजेनिस
मऊएयछे तेनेतोअतिप्राकृतमतिवालोअणसमऊजांणवो अनेवलोश्रीजिमहाराजेरूपाकरिनेएमवार्त्ताकरिजे
मुमुक्षुनेउत्कृष्टगुणनीप्राप्तीथायतेनुंकारणशुंछे तोअगवाननीकथावार्त्तासांअव्यमांजेनेजेटलीप्रितितेनेतेटलीज
गतनोअंजावथायतथाकामक्रोधलोअदिकदोषनोनाशथाय अनेजोकथावार्त्तामांजेनेआद्वसहोयतेनीकोरनि
एमअटकदकरवीजेएमामोटागुणनहिआवे अनेशास्त्रमांनवप्रकारनीअक्तिकहिछेतेमांश्रवणअक्तिनेप्रथमगणि
छे माटेजोश्रवणअक्तिजेनेहोयतोप्रेमलक्षणापरजंतसर्वेअक्तिनांअंगएनेप्राप्तयाशेएविरित्येवार्त्ताकरि अनेतेज
दिवसमध्यानसमंदादाखाचरनादरवारमां उत्तरादेवास्त्रओरडानिओसरिनिआगद्वयपरमहंससर्वेनिपंक्तिजमवा
सारुबेठिहतितेसमयमां श्रीजिमहाराजखिंबडानावृक्षनेहेठडोलियोढलाविनेविराजमानहतापछेश्रीजिमहाराज
परमहंसआगद्वयएमवातकरिजेबाईयुंहरिअक्तछे तेनुंमाहात्मतोळाकुंसमऊवुंनहि कमजेमाहात्म्यनेमिसेकरिने
मनमांएनुंमननथायएटलेस्वप्नमांआवे माटेमाहात्म्यलेवुंतासौनुंसमपणेलेवुंजेएसर्वेअगवाननाअक्तछे पणअ
धिकन्यूनपणेमाहात्म्यलेवुंनहिअनेजोअधिकन्यूनपणेमाहात्म्यसमंजेतोतेमांमोटुंविघ्नछे तेमजबाईयुनेआइओनुं
महात्म्यपणसमपणेसमऊवुं अनेजोएमनसमंजेतोएबाईयुनेपणमोटुंविघ्नछे ॥ इतिवच

नामृतम् ॥ २४ ॥

॥ २४७ ॥

॥ संवत् १८८५ नाकार्तिकशुदि

१० दशमीनेदिवसस्वामीश्रीसहजानंदजिमहाराजश्रीगढडामध्येदादाखाचरनादरवारमां आथमणाचारनाअ

रडानिओसरियेढोखियाउपस्थविराजमानहताने सर्वेश्वेतवस्त्रधारणकर्यांहतानेपोतानामुखारविंदनिआगद्वयपर
महंस तथादेशदेशनाहरिन्नक्तनिसञ्चाञ्चराइनेवेठिहति पछेश्रीजीमहाराजेरुपाकरिनेएमवार्त्ताकरिजे नगवानसं
बंधिन्नक्तिउपासनासेवाश्रद्धाधर्मनिष्ठाएआदिकजेजेकरवुं तेमांविजाफलनीइच्छानराखवीएमसच्छास्त्रमांकयुं
छे तेतोसाचुंपणएटलीतोइच्छाराखवीजेणंकरिनेमारिउपस्थन्नगवाननीप्रसन्नताथायएटलीइच्छाराखवी अनेए
वीइच्छाराख्या विनाअमथुंकरेतोतेनेतमांगुणीकेवाय माटेन्नगवाननीन्नक्तिआदिकजेगुणतेणेकरिने नगवत्पस
न्नतारूपफलनेइच्छवुं अनेजोएविनाविजिइच्छाराखेतोचतुर्द्धामुक्तिआदिकफलनिप्राप्तिथायअनेन्नगवाननिजेप्र
सन्नतातेघणाउपचारकरिने जंन्नक्तिकरतेनिजउपस्थथायनगरिवउपस्थनथायएमनथिगरिवहोयनेश्रद्धासहितज
लपन्नफलफुलन्नगवाननेअर्पणकरेतोएटलामांपणराजिथायकेमजेन्नगवानतोअतिमोटाछे तेजेमकाइकराजाहो
यतेनानांमनो एकश्लोकजकाइककरिखावेतोतेनेगामआपेतंमन्नगवानतुरतराजिथायछे अनेवलीन्नगवाननोख
रांन्नक्ततेकोंणकेवायतो पोतानादेहमांकोइकदोर्घरोगआविपडे तथाअन्नखावानमद्येवस्त्रनमद्येइत्यादिकगमेएट
लुंदुःखअथवासुखतेआविपडेतोपणन्नगवाननी उपासनान्नक्तिनियमधर्मश्रद्धाएमांथिरंचमात्रपणमोखोनपडेर
तिवासरसथायतेनेखरांन्नक्तकहीये पछेश्रीजीमहाराजनेराजवाइयेप्रश्नपुछावुंजेहेमहाराजकियागुणेकरिनेतमेरा
जीथाओनेकियादोषकरिनेकुराजिथाओनारेश्रीजीमहाराजवांद्याजेआटलातोवचनमांदोषछे तेकियातोपोताना
अंतरमांकाईकविशेषवरतवानुंहोयतेनुंअमनेएकवारकहीदेवुंजेहेमहाराजतमेकहोतोहुंआविरित्येवरतुंपणवारंवा

रनकेवुं जेहेमहाराजहुंआमवरतुंकआमवरतुंततमेकममुनेकेतानथितेनगमेअनेमुनेपोतानोइष्टदेवजांणेनेवारैवारै
 मारावेणउपस्यवेणलावेतेनगमेअनेहुंकोइनीआगद्यवातकरतोहउंनेबोलाव्याविनावच्यमांबोलेतेनगमेअनेअग
 वाननुंध्यानकरवुं तथाधर्मपाखवांचक्रिकरवीइत्यादिकजेजेशुचक्रियाकरवानीछेतेनेजेअगवानउपरधनांखेजेअ
 गवानकरावशेताथाशेतेनगमेअनेआमहुंकरिशआमहुंकरिशएमकेवलपोतानुंजबलराखेपणअगवाननुंबलनरा
 खेतेनगमेअनेजेनेबोल्यामांपोतानाअंगनोठानहोयतेताअतिशेनगमेअनेविजाव्यवहारिककामकरवांहोयतेमां
 तोलाजतथाआलसनहोयनेअगवाननिवार्त्ताकरवीकथाकरवीकीर्त्तनगाववांतेमांलाजराखेनेआलसराखेतेनग
 मेअने त्यागनोअथवाचक्रिनोअथवाकोइरित्यनोजेअहंकारबोलीमांलावेतेनगमेअनेसन्नाबेठिहायतारेसउथि
 छेलाआविनेबेसेपणपोतानेज्यांधतुंहोयत्यांनयेमेतेनगमेतथाकोइकमोटातेसन्नामांबेठाहोयनेतेनेकुणिमारिने
 मागकरिनेपोतेवेसेतेनगमेअनेबाइमाणसहोयनेतेपोतानाअंगनेदांकिनेलज्जासहितवरतेतेनगमेतथाचालेतारेनि
 चिद्रष्टिराखिनेचालेपणफाटिद्रष्टराखेनहितेनगमेअनेअमारांदर्शनकरताहोयनेकोइकबाइचाइआवेअथवाकुतरुं
 निसरेकंदोरनिसरेककांडकग्वडग्वडेतेनिसांमुवारंवारदर्शनमुकीनेजुवेपणएकदृष्टीयेदर्शननकरेतेनिउपस्यतोएविरि
 सचडेजेशुंकरियेसाधुथयानहितोएनुंकांडकताडनकरियेपणतेताथायनहिकेमजेसाधुनेकोइनुंताडनकरवुंअति
 अयांग्यकर्मछेअनेजकपटराखेपणपोतानामननाजमंकटपतेजेनेकवायांग्यहोयतेनिआगद्यपणकहेनहितेनगमे
 अनेमानतथाक्रोधतथाकोइथिदवाइनेरेवुंतशुंतेपोतानामनमांजेवुंहोयतेवुं विजाथिदवाइनेकवायनहि एअण्य

वांनांतोअतिशेचुंडांछे अनेहरिचक्रनेमांहीमांहीबरोबरीयापणुरेहेपणएकएकनोचारनआवेएपणअतिशेचुंडुंछे॥
॥इतिवचनान्तं॥ २५॥ ॥ २४८॥ ॥संवत् १८८५ नाकार्तिकशुदि ११ एकादशीनेदिवसस्वा
मीश्रीसहजानंदजीमहाराजश्रीगढढामध्येदादाखाचरनादरबारमां श्रीगांपीनाथजीनामंदिरनेविषेविराजमानह
ता नेसर्वेश्वेतवस्त्रधारणकस्यांहतांनेपोतानामुखारविंदनिआगद्वयपरमहंसतथादेशदेशनाहरिचक्रनिसन्नाचराई
नेबेठिहति पछेश्रीजीमहाराजेएमवात्ताकरिजेचगवाननिपेठेसेवाकरवाजोग्यएवाजेसंततेकेवाहोयतोइंद्रियुं अंतः
करणआदिकजेमायानागुणतेनिजेक्रियातेनेपोतेदाबिनेवरतेपणएनिक्रियायेकरीनेपोतेदबायनहि नेंचगवानसं
बंधिक्रियानेजकरे नेपंचवर्तमानमांदृढरेहेताहोयनेपोतानेब्रह्मरूपमानेनेपुरुषोत्तमचगवाननीउपासनाकरे एवा
जेसंततेने मनुष्यजेवानजाणवानेदेवजेवापणनजाणवाकेमजेएविक्रियादेवमनुष्यनेविषेहायनहि अनेएवासंत
मनुष्यछे तोपणचगवाननिपेठेसेवाकरवायोग्यछे माटेजेनेकल्याणनोखपहायएवाजेपुरुषतेनेएवासंतनिसेवाकर
वीअनेएवासाधुगुणजुक्तजेबाइतेनिसेवाबाइनेकरवी पछेश्रीजीमहाराजेनेआत्मानंदस्वामीयेप्रश्नपुछ्योजेआस
त्संगमांजेवर्तमाननोप्रबंधछे तेमांज्यांसुधीरेहेताहोयत्यांसुधीताजेवोतेवोहोयतेनेपणपंचविषयेकरिनेबंधनथाय
नहि पणकोइकदेशकालनेजोगेकरिनेसत्संगथिवाहेरनिसरिजबायतोपणजेनेपंचविषयबंधननकरिसकेतेपुरुषके
वोहोयतेनांक्षणाकहो तारेश्रीजीमहाराजबोल्याजेजेनिबुद्धिमांधर्माशविशेषपणवरततोहोयनेआस्तिकपणुंहो
यजेआलोकमांजेसारुनरसुंकर्मकरेछे तेनुंजेसारुनरसुंफलतेनेजरपरदांकमांजागवेछे एविद्वदमतिजेनेहोय

तथात्वाजहोयजेनुंदुंकरशुंतोआलोकमांमाणसआगद्वयसुंमुखदेखाडशुंएवोजेहोयतेगमेत्यांजाय तोपणएनेको
इपदार्थतथास्त्रियादिकतेबंधनकरिसकेनहिजेममयारामचट्टेतथामूलजीब्रह्मचारिछेतथानिष्कुलानंदस्वामीछेए
विजात्यनाजेहोयतेनेस्त्रिधनादिकपदार्थनोजोगथायतोपणएडगेनहि अनेएवोजेहोयतेनेजेएकआत्मनिष्ठापणुंहो
यजेहुंतोआत्माछुंब्रह्मछुंतेमारेविषेशुंअशुंअक्रियाद्वागतीनथिहुंतोअसंगछुं एवुंअंगहोयतथाविजुंएमहोयजे
अगवाननोमहिमाबहुसमऊनेतेमहीमानिवहुवार्ताकरेजेकांडकधर्मविरुद्धवरताईजाशेतेनोशोआरछे अगवा
ननोमहिमाबहुमांटाछेएवेरित्यनाजेहोयतेमांएवेरित्यनाजेदोषतेधर्मपादवामांमांटाअंतरायरूपछे मांटेआविरि
त्यसमऊतोसारुंजेआत्मनिष्ठापणयथार्थहोयतथाअगवाननुंमाहात्म्यपणसारिपेठसमऊ अनेनिष्कामपणुनिर्दो
अपणुनिःस्वादपणुनिःस्नेहपणुनिर्मानपणुंआदिकजेधर्मतेनेअगवाननीप्रसन्नताने अर्थेसमऊनेदृढपणुपादने
एमसमऊजेहुंएधर्मनेपालिशतोमारिउपरअगवानबहुराजिथाशे नेजोमुनेकांडरित्यधर्ममांथिकांडकअंगपडशे
तोअगवाननोमारिउपरअगवानबहुराजिपोथाशे एविरित्यजेनाअंतरमांटेदृढग्रंथिहोयतेअक्तजतेधर्ममांथिकांडदिवस
पडेजनहि अनेएवोजेहोयतेनकांडमायिकपदार्थबंधनकरिसकेनहि अनेआविरित्यनिसमऊएववालोहोयनेवि
जोगमेतेवांज्ञानवालोहोयकेअक्तिवानहोयतेनेपणधर्ममांथिकांडकअंगथइजायखरो तथामार्याकपदार्थबंधन
करेखरुंएसिद्धांतवार्ताछे पछेवलिश्रीजीमहाजेरुपाकरिनेएमवार्ताकरिजेअमनेअहंकारनगमेतेअहंकारअक्ति
पणानोहोयत्यागपणानोहोयवैराग्यपणानोहोयब्रह्मपणानोहोयसमऊएवनाहोयवर्तमानपादयानोहोयएरित्यनो

जेजेअहंकारतेअमनेनगमे अनेदंजनगमेतदंजतेशुंतापोतानाहृदयमांजगवाननोनिश्चयजक्तिनेधर्मतेथोडाहो
यनेबिजाआगद्यपोतानिमांठ्यपवधास्यासारुउपस्थितोतेनेबहुजणावेतेनगमे अनेपोतानेनेजगवाननेजेअ
नेदपणेजजेतेनगमे तथाजेनियमधास्याहोयतेनियमनेघडीकमुफिदेनेवलीघडिकमांपांलेएविरित्येजेशीथसवर
ततोहोयतेनगमेअनेजगवाननोमहिमातांजांमांटांसमजेनेपोतानेअतिशुंछुपणेसमजेपणदेहथिजुदोजेआ
त्मातेरूपपोतानेनमानेतेनगमे अनेहवेजेगमेतेकहीयेछेयेजेजगवाननोमहिमातोयथार्थसमजेनेपोतानाहृदय
तिरिक्तजेपोतानाआत्मातेनेब्रह्मरूपसमजे अनेधर्ममांहृदयहोयअनेजगवाननिअचक्षजक्तिकरतोहोय अनेआ
विरित्येनोपोतेहोचतोपणसत्संगमांकोइककांइनसमजतोहोयनेजगवाननोनिश्चयतोहोयतेनेमोटाजांणे नेतेनि
आगद्यपोतानेअतितुच्छजाणे अनेवात्ताकस्यांमांपोतानेमोटेकरिनेपोतानिसमजएयनोकेफकोइनिआगद्यसगा
रणजणावेनहि एवाजेहोयतेअमनेबहुगमेएविरित्येश्रीजिमहाराजवात्ताकरिनेपोतानेउतारेपधास्या ॥ ॥ इति
वचनान्तं ॥ २६ ॥ ॥ २४९ ॥ ॥ संवत् १८८५ नाकार्तिकशुदि १५ पुन्यमनेदिवसस्वामिश्रीसह
जानंदजीमहाराजश्रीगढडामध्येदादाखाचरनादरवारमांश्रीगोपीनाथजीनामंदिरनेविषेविराजमानहता अनेस
र्वेश्वेतवस्त्रधारणकर्याहता नेपोतानामुखारविंदनिआगद्यपरमहंसतथादेशदेशनाहरिजक्तनिसच्चाचराईनेबेठि
हति पछेश्रीजिमहाराजेवात्ताकरिजेशब्दस्पर्शरूपरसनेगंधाणंचविषयसंबंधिजेसुखतेदिव्यमूर्तिएवाजेजगवान
पुरुषोत्तमतेनिजेसुखमयमूर्तितेरूपजेएकस्थितनेनेविषेरयुंछे तेजोजगवाननिमूर्तिनादर्शनकरताहोइयेतोरूपनुंसु

खप्राप्तथायनेविजाजस्पर्शआदिकच्यारविषयतेनुंमुखपणप्राप्तथायतेएकजसमयनेविषेथायछेअनेविजा।मायिक
जेपंचविषयछेतेमांतोएकविषयनोसंबंधथायतारएकविषयनुंजमुखप्राप्तथायपणविजानुंनथायमाटेमायिकविष
यमांनिन्ननिन्नपणसुखरयुछेअनेतसुखतातुच्छछेननाशवंतनेअंतअपारदुःखनुंकारणछे अनेअगवानमांतासर्व
विषयनुंमुखएककालेप्राप्तथायछे नेतसुखमहाअलोकिकछेनेअखंडअविनाशिछे तेसारुजेमुमुक्षुहोयतेनेमायिक
विषयमांथिसर्वप्रकारेवैराग्यपांमिनेअलोकिकसुखमय एविजेअगवाननिदिव्यमूर्तितेनेविषेसर्वप्रकारेजोडावुंअ
नेवलीश्रीजिमहाराजेएमवार्त्ताकरिजे जेहरिअक्तनेअगवाननीअक्तिनोखपहोयतथासंतसमागमनोखपहोयतोते
गमेतेवोपोतानोस्वभावहोयतोतेनेटाखिनेजेमतेसंतकहेनेतेनिमरजिहोयतेमवरते अनेतेस्वभावताएवोहोयजेचैत
न्यसाथेजडाईगयोहोयतोपणतेनेसत्संगनाखपवालाटाखिनांखेतउपर्यपोतानिवात्ताकरिजे अमारोप्रथमत्यागि
स्वभावहोतापणजोश्रीरामानंदस्वामिनादर्शननोखपहोता तोमुक्तानंदस्वामिनीआज्ञानेअनुसारेवरत्यापणअमारा
मननुंगमतुंकांइनकर्युंअनेवलिजेहरिअक्तहोयतेनेकोइजात्यनीआंठिपाडवितेनेएमविगतिछेजेएकतोनिष्कामादि
कवर्त्तमाननीआंठिपाडिहोयनेएकएवीआंठिपाडिहोयजे आठेकांणहुंआसनकरुंतानिद्राआवेनेविजेठेकांणेनआवे
एआदिकअनेकप्रकारनिजेतुच्छस्वभावनिआंठिपाडीहोय एवेएनेएकरित्यनीनसमऊविवर्त्तमाननिआंठितोपोता
नाजांबनरूपछेनेतेनेविषेबहुमालछे एविरित्येमाहात्म्येसहिततेनिआंठिपाडवी अनेविजास्वभावनिआंठिपाडिहोय
तेनेविषेतोतुच्छपणुंजाणवुंनेतेनेसंतमुकावेतोमुकिदेविनेप्रथमनिआंठिमुकविनहिअनेएवेयनेवरोवरसमऊतोएने

વિષેમુદ્ધપણુંજાણવું જેમવાલકહાયતેણેમુઠિમાંબદામઝાલિહોયતેનેકોડકમુકાવેતોમુકેનહિનેરૂપૈયાનિમુઠિવાલી
હોયનેસોનામોરનિમુઠિવાલિહોયનેતેનેમુકાવેતોતેનેમુકેનહિતારેબાલકેબદામતથારૂપૈયાનેસોનામોરતેનેવિષેચરો
વસ્યમાલજાણ્યો માટેબાલકનેવિષેમુદ્ધપણુંછે અનેવલિજેમકોડકનાહાથમાંબદામહોયનેચોરઆવિનેકહેજેતું
મુકિદેનહિતોતરવાસ્યેમાથુંકાપિનાલિશ તારેડાયાંહોયતોતેનેઆપિદેનેમુર્ખહોયતોનઆપે તેમએબેપ્રકારનિઆંટિમાં
ન્યુનઅધિકપણુંજાણવુંનેમહોયનહિનેવેયમાંસામાન્યપણુંજાણેતોનાંઆંટિદારસ્વચાવજાણવાનેતેનેમાનિજાણ
વાનેઆંટિયેકરિનેતેવર્તમાનપાલતોહોયનેજોમરણપરજંતેમનેમનનેમનનેતોતોઠિક પણતેનોપુરોવિશ્વાસનઆવેકે
મજેજોનેકોડકજાત્યનાંવેણલાગે અથવાતેનુંમાનનરહેતાંઆવેરહેશનહિંઅનેજેઆંટિયેકરિનેવર્તમાનપાલતોહો
યનેચક્રિકરતોહોયતેતોરાજર્ષિકેવાય નેજેનગવાનનિપ્રસન્નતાનેઅર્થેનગવાનનિચક્રિકરતોહોય તથાવર્તમાન
પાલતોહોય તેતોબ્રહ્મર્ષિકેવાયનેતેસાધુકેવાયએવિરિત્યેએવેયમાંફલનોનેદપણુંછે અનેવલિએમવાતકરિજેમાનદર્ષા
નેક્રોધએત્રણદોષતેકામકરતાંપણઅતિશેનુંડાછે કેમજેકામિઉપસ્યતોસંતદયાકરે પણમાનિઉપસ્યનકરેનેમાન
માંથિદર્ષાનેક્રોધઉપજેછેમાટેમાનમોટોદોષછેનેમાનેકરિનેસત્સંગમાંથિપડિજાયછેઆવેકામેકરિનેનથિપડતોકેમ
જેઆપણાસત્સંગમાંગ્રહસ્યહરિચક્રધણાછે તેસત્સંગમાંપડ્યાછે માટેમાનદર્ષાનેક્રોધએત્રણઉપસ્યઅમારેઅતિશે
અચાવરહેછે નેઅમારાંજેજેવચનલલેલાંહશે તેમાંપણએમજહશેતેવિચારિનેજુવોતોજણાઈઆવશે માટેનગવાન
નુંમાહાત્મ્યસમજિનેમાનનેટાલવું અનેવલિશ્રીજિમહારાજેએમવાત્તાકરિજેનગવાનનોનિશ્ચયતેકેનેકહિયે તોજેમ

आसंसारमां प्रथमवाक्यपणामां थिमावापवर्ण आश्रमनात्यजात्यपशुमनुष्यजव्रजग्री पृथ्वीवायुआकाशइत्या
दिकजेजेपदार्थनोनिश्चयथयोछे तेशास्त्रेकरिनेथयोछेनेशास्त्रनसां नदयां होय तोलोकमां जेशब्दतेशास्त्रथिजप्रवर
त्याछे तेणेकरिनेतेनोनिश्चेकस्योछे तेमशास्त्रेकयां जे निष्कामनिर्लोचननिर्माननिःस्वादनिःस्रेहइत्यादिकसंतनां लक्षण
तेनेसां नक्षिने एवां लक्षण ज्यां देखाय एवाजे संततेनेने नगवानने साक्षात्संबंध होय माटे एवा संतना वचने करिने नग
वाननोनिश्चय करवोने तेना वचनमां द्रढविश्वास करवोनेने निश्चेकहिये अने ते पछे वडोदरावादानाथ नक्तेश्रीजिमहा
राजने प्रश्नपुछ्यो जे जेने नगवाननो द्रढनिश्चे होय एवाजे नगवाननो नक्ततेना जे संबंधितेनुं कल्याण ते नक्तना संभ
धे करिने छे केनथि तारे श्रीजिमहाराज बोल्या जे जां एना संबंधिने तथा एना पित्रिने एने विषे हेत होय तो एनुं कल्याण था
यने हेत न होय तो नथाय ने जो संबंधि पण न होय ने जो तेने ए नक्तने विषे हेत होय तो तेनुं पण सारुं थाय केम जे एने मुवाटा
णुं थाय तारे ते नक्ततेने सां नरि आवेने ते नक्तनिवृत्ति तो नगवाननाथे निरंतर द्यागी छे ने ते नक्तनुं तेने स्मरण थाय मा
टे तेनुं कल्याण थाय छे अने वलि श्रीजिमहाराज बोल्या जे अमे आत्माना स्वरूप निवार्त्ता करिये छैये तथा नगवानना
स्वरूप निवार्त्ता करिये छैये ते वार्त्ताये करिने जेवुं एनुं सुख छे तेवुं जसुख तो आवतुं नथि अने जेवुं एनुं यथार्थ सुख छे ते
तां समाधिये करिने जां एनामां आवे छे तथा देहमुक्या केडे जां एनामां आवे छे पण केवल वार्त्ताये करिने जां एनामां आव
वतुं नथि जेम रूपनुं सुख तेने ने करिने नगवाय छे पछे ते सुखने मुखे करिने वखांण करे जे बहू सारूप दिहुं तारे ते सुख
नो अनुभव जेवोने ने थयो तेवो मुखने नथयो तथा श्रवणे करिने शब्दने सां नदयां नासिकाये करिने गंधमुं ध्यात्वचा

येकरिनेस्पर्शस्त्रिधाजीकायेकरिनेरसचाख्या पछेतेतेसुखनुंवचनेकरिनेवखाणकरे जेबहुसारांगंधहताबहुसारांर
सहता बहुसारांस्पर्शहताबहुसारांशब्दहताएमकयुंताखरुं पणजेविरित्येतेतेइंद्रियोनेतेतेसुखनोअनुचवथयो ते
वांवचनेनथया तमसमाधियेकरिनेतथादेहमुकिनेजेवांनगवाननासुखनोअनुचवथायछेनेआनंदथायछे तथा
आत्मानासुखनोअनुचवनेआनंदथायछे तेवांएनिकेवलवातकरंतणकरिनेथातानथि अनेजोएवेनिवात्तासांन
खिनेतेनुंमनननेनिदिध्यासकरे तांएनासाक्षात्कारथायनेसाक्षात्कारथाय तारेसमाधियेकरिनेजेवांएवेनोअनुचव
नेआनंदथाय तेवांजथायमांटेएवेनिवात्तासांनखिनेएनुंमनननेनिदिध्यासकरवां ॥ इतिवचनामृतं ॥ २७॥
॥ २५० ॥ ॥ संवत् १८८५ नाकार्तिकवदि पडवानेदिवसस्वामिश्रीसहजानंदजीमहाराजश्रीगढडामध्येदादा
खाचरनादरबारमांश्रीगोपिनाथजीनामंदिरनेविषेविराजमानहतानेसर्वेश्वेतवस्त्रधारणकस्यांहतां नेपोतानामुखार
विंदनिआगद्वयपरमहंस तथादेशदेशनाहरिन्नक्तनिसन्नाचराईनेवेठिहतिपछेश्रीजिमहाराजबोदयाजेनगवाननि
नक्तिमांथिवेप्रकारेजीवपडछे एकतांशुक्कवेदांतनाग्रंथनेसांनखिनेबिजाआकारनेखोटाकरेतेमश्रीरुघ्नादिकजे
नगवाननाआकारतेनेपणखोटाकरेएशुक्कवेदांतिनेअतिअज्ञानिजांणवाअनेबिजोजेएमसमऊतोहोयजेनगवा
ननेनजियेतोगोलांकनेवैकुण्ठलोकांमांसीनोगखानपानआदिकजेपंचविषयनांसुखतेनेपांमिये पछेतेसुखनिआस
क्तियेकरिनेनगवानने पणनुखिजायनेमुलगांकुबुद्धिवालांथइनेएमसमऊजेसुखनहोय तोएधाममांराधिकाक्ष
क्ष्मीआदिकसीयुंनेलेनगवानपणरमेछे मांटेएसुखपणखरुंछे पणनगवाननेपूर्णकामनेआत्मारामनसमऊ अ

ને એવિજેન્નગવાનનિક્રિયાઉંછે તેતોપોતાનાન્નકનાસુખનેઅર્થેછે તેસારુજ્ઞાનવૈરાગ્યેસહિતન્નગવાનનિન્નક્રિકર
વિ અનેએન્નગવાનનાસ્વરુપનેજેણેએમજાણ્યુંહોય જેસર્વસુખમયમૂર્તિતોએન્નગવાનજછે નેવિજેપંચવિષયમાંજેસુ
સ્વતેતોએન્નગવાનનાસુખનોકિંચિત્લેશછે એમન્નગવાનનેમાહાત્મ્યેસહિતજેસમઝોહોય તેકોહપદાર્થમાંબંધાયજ
નહિ અનેએન્નગવાનનાધામનાસુખઆગલ્યવિજાણાંકનાંજેસુસ્વતેતોનર્કજેવાંછે એમમોક્ષધર્મમાંકયુંછેઆવિરિ
ત્યેન્નગવાનનાન્નકનેસમઝવું અનેએમનસમઝેતોએવેયપ્રકારેકરિનેન્નગવાનમાંથિપડિજાયછે પછેશ્રીજિમહારા
જનેસુરાસ્વાચરેપ્રશ્નપુછ્યો જેન્નગવાનનેતથાસંતનેજેવાંછે તેવાનિશ્ચયપણેજાણીનેપણકોઈનુંઅંતરપાછુંપડીજા
યછેતેનુંશુંકારણછે પછેશ્રીજિમહારાજેઉત્તરકર્યોજેણેન્નગવાનનાંનિશ્ચેકર્યોહતાં તારેજેમાંકાચ્યપરહિગદ્છે
તેશુંતોકોઈકનેસ્વાદેકરિનેસારુંસારુંસ્વાવાજોઈતુંહોય નેતેનેન્નગવાનતથાસંતનેસ્વાદે તારેતેનુંઅંતરપાછુંપડિજાય ત
થાકામનાંઘાટરહીગયોહોય નેતેનેસ્વાદેતથાલાંન્નરયોહોય નેતેલાંન્નનેમુકાવેનેકહેજેઆતારુંધનમાલ્સંતરવાઢી
તેકોઈકનેઆપિદે તારેતેવચનપલેનહિતેણેકરિનેપાછોપડીજાયતથા માનહોયનેતેમાનનેસંતતથાન્નગવાનસ્વાદેને
અપમાનકરેતારેતેણેકરિનેપણપાછોપડિજાય એવિરિત્યેનિશ્ચયહોયનેજેજેપોતામાંઅવગુણરહિગયોહોયતેણેકરિ
નેપાછોપડિજાયછે અનેજેણેનિશ્ચયકર્યોહોયતેસમયમાંજેઅવગુણનેટાલીનેકર્યોહોય તોતેપાછોપડેનહિઅને
એઅવગુણહમણાંપણજેમાંજેમાંહશે તેજોવિચ્ચારિનેપોતાનાઅંતરમાંમુજુવેતોજણાઈઆવેજેઆવિરિત્યેનેઅંગેઢુંકા
ચોછુંતેજોએમમુનેપાલ્યાનુકેહેશેતોઢુંવિમુખથાઈશએમયથાર્થજાણે પછેબ્રહ્માનંદસ્વામિતથાશુકમુનિતથાસુરાસ્વા

चरएत्रएयनेश्रीजिमहाराजेपुछुं जेतमंजेणकरिनेपाछापडिजाओएवोतमारामांकियोअवगुणछे तारेएत्रएये
कयुंजेहेमहाराजमानरूपदोपछे माटेजोकोइकबरोबरियासंतअपमानकरेतोकांडकमुंऊवएयथाय पछेश्रीजिम
हाराजबोदयाजेअमेपुछियंछैयेजे ॥द्युपतयएवनतेययुरंतमनंततया॥ एविरित्येमहात्म्येसहितअगवाननेजांएयाहो
यनेएवाजेअगवाननेनाजसंततसाथेमानइषाक्रोधकेमथायनेजोथायछे तोशुंजांएयामांफेरछेकेमजेगवरनरसाहे
बनेजांएयोछेजेएसमग्रपृथ्विनापाशाहछेनेबलियोछेनेजोतेनोएकगरिबसरखोहमेलियोआव्योहोय तोतेनोहुकम
मोटोराजाहोय तेपणमानेनेतेजेमकहेतेमदोस्योदोराय शामाटेजेतेराजायेएमजांएयुंछेजेबलियोजेगवरनरसाहे
बतेनोएहमेलियोछे अनेजेथिजेबलियांतनिआगदयमानरहेनहि तेमजेणेअगवाननेसमग्रऐश्वर्यसमृद्धिनाधणि
जांएयाहोय तोतेनासंतनीआगदयमानकेमरहेपछेब्रह्मानंदस्वामियेकथुंजेहेमहाराजतमेठीककहोछोजोएममाहा
त्म्येसहितअगवाननेजांएयाहोय तोमानइषाक्रोधतेसंतनीआगदयथायजनहि पछेश्रीजिमहाराजबोदयाजेजुवो
नेउद्धवजिकेवामोटाहतानेकेवाढायाहता पणजोअगवाननिमोटाइनेजांएताहता तोतेअगवाननेविषेहेतवालिजे
ब्रजनिगोपियुतेनाचरणनिरजनेपांभ्यासारुवनवेक्षिनोअवतारमाग्योतेकयुंछेजे ॥ आसामहोचरणरेणुजुषामहं
स्यां०॥ तथाब्रह्मायेपणकयुंजे॥ अहोआग्यंमहोआग्यंनंदगोपव्रजौकसां॥ यन्मित्रंपरमानंदंपूर्णब्रह्मसमातनं॥ एवि
रित्येब्रह्मापणअगवाननुंमाहात्म्यजांएताहता तोएविरित्येबोदयातेमाटेजोअगवाननिनेसंतनिएविरित्येमोटाइजा
एतोहोयतोमानइषाक्रोधरहेजनहि नेतेनेआगदयदासानुदासथइनेवरतेनेगमेतेदुखंअपमानकरे तोपणतेनासंग

નેમુકિનેછેંજાવાનેહુજનહિને એમનમાંથાયનહિજેહવેતોક્યાંસુધિસ્વમિયંઆપણતોઆપણેધરવેઠાયકાજન
 જનકરશું તેમાટેએમમાહાત્મ્યસમજેતોમાનદેવેવિરિત્યેવાર્તાકરિ અનેવલ્લિશ્રીજિમહારાજેએમવાર્તાકરિજે જગ
 નનોનકત્તહોયનેતેનેકાંઈકર્મયોગેકરિનેસુધિયંચઢાવ્યાંનેતેસમયમાં એમેપણતેનિપાસેઉનાહોઈયેપણતેનકત્તવાદ
 દયમાં એમઘાટનથાયજેઆજગવાનમુનેસુધિનાકષ્ટથકિ મુકાવેતોઠિકેવિરિત્યેપોતાનાદેહનાસુખનોસંકલ્પત
 થાયનેજેકષ્ટપડેતેને જાંગવિલેએવાંજેનિષ્કામનકત્તેનિઉપસ્યજગવાનનિબહુપ્રસન્નતાથાયછે અનેવલ્લિશ્રીજિમહા
 રાજેએમવાર્તાકરિજે જગવાનસંબંધિસુખનેકોણપાંમેછે તોતેકહિયેછેયેજેમમાછલુંહોયતેનેજલછે તેજીવનરૂપ
 છેતેજલનોયોગ્યાંસુધીહોયત્યાંસુધિ તેજલમાંમાછલુંચાલેહાલેક્રિડાકરેને જલનોવિયોગથાય તારેતેનિચંચલતા
 ટલિજાયનેમરિજાય તેમજેનેપંચવિષયેકરિનેજીવનપણું જ્યાંસુધિમનાંણુંછેનેતેણેકરિનેસુખમાંનુંછેને તેનાવિયો
 ગથાય તારેમુવાજેવાંથેજાયછે એવોજેહોયતેજગવાનનાસુખનેક્યારંપણપાંમેનહિ અનેપંચવિષયેકરિનેજેનેજીવ
 નપણુંટલિગયુંછે તેજજગવાનનાસુખનેઅનુનવેછેનેજાંગવેછેને એવાંજેજગવાનનાસુખનિપ્રાપ્તિથાયછે ॥ ॥

॥ ઇતિવચનાશ્રુતં ॥

॥ ૨૮ ॥

॥ ૨૫૭ ॥

॥ સંવત્ ૧૮૮૫ ॥

નાપોસશુદિ ૨ વિજનેદિવસશ્રીજિમહારાજશ્રીગઢદામધ્યે દાદાચાચરનાદરબારમાં મંડિનેઆગલ્યઅંટાઉપસ્યદો
 લિયોદલાવિનેરાત્રિનેસમેવિરાજમાનહતાને સર્વેશ્વેતવલ્લધારણકર્યાંહતાં પોતાનામુખારવિંદનિઆગલ્યસાધુ
 તથાદેશદેશનાહરિનકત્તનિમન્નાનરાડનેવેઠિહનિ પછેશ્રીજિમહારાજેશુકમુનિનેપ્રશ્નપુછ્યાંજેવેસત્સંગીછે તેનિઅ

वस्याविमविमवरमनिछे तथावेयननिश्चैतन्नक्तिवैराग्यधर्मतेवरावरयछे अनेतेमांथिएकनेतोप्रारब्धयोगेकरिने
परणीने स्वामिनेएकनेनमलिनेमांख्ययोगीरयाने एनेपणपरणयानितोइच्छाहतिपणमलिनेहि तारेएवेजएनेती
ब्रवैराग्यतोप्रथमथिजनोतो माटेविषयजोगमांवेयनेतीक्ष्णवृत्तिहतिनेतीक्ष्णवृत्तीआछिते एग्रहस्थथयातेनिथाय
केमांख्ययोगीनिथायतेकहां अनेवेदताएमकहेछे जेजेनेतिब्रवैराग्यहोयतेने ब्रह्मचर्यपणाथकिजसंन्यासकरवोने
जेनेमंदवैराग्यहोयतेनेविषयजोगनि तीक्ष्णताटाह्यानेअर्थेग्रहस्थाश्रमकरवोने पछेवानप्रस्थथावुंने पछेसंन्यास
करवो माटेविचारिनेउत्तरकरज्या पछेशुकमुनियेएनोउत्तरकरवामांड्योपणथयानहि पछेश्रीजिमहाराजेएनोउत्त
रकस्योजेएग्रहस्थाश्रमीमाराने बीजांजेसांख्ययोगीतेनुंडोकेमजेएनेतीब्रवैराग्यनथी माटेएणेविषयनेतुछुनेअस
त्यजांणयानथीतेमकांडपोतामांआत्मनिष्ठानीपणद्रढतानथीते सारुएसत्संगथिबाहेरजायनेविषयनोजोगथायतो
बंधाईजायनेजोविषयनो योगनथायतोसत्संगनीपाछीलाखचराखनेसत्संगमांआवे अनेजेग्रहस्थछे तेनेछुमही
नेसंतनांदर्शनथायतोपणसमासरहेमाटेमंदवैराग्यवाधानेत्यागकरवोएठिकनथित्यागतोतीब्रवैराग्यवाधानेकरवो
तेठीकछे अनेमंदवैराग्यवालोत्यागकरतोएनोत्यागदेहपरजंतननेनहीवरसेवेवरसेदशवरसेतनात्यागमांविप्रजरु
रपछे तारेशुकमुनियेआशंकाकरिजेहमहाराजएमंदवैराग्यवालोत्यागीछे तेसंतथकीजगवाननामाहात्म्यनीबास
मांअक्षेनेपछेपतिमनमांविचारकरेतांशुंएनेतीब्रवैराग्यनआवे अनेप्रथमथिजतीब्रवैराग्यतोकोईकनेप्रारब्धजोगे
करिनेहशेनेबहुधातोएमप्रत्यक्षदेखायछे जेआनेवैराग्यनांतोनेपछेथयांतारेएनुंकेमसमऊवुं पछेश्रीजिमहाराजको

દયાજેળોનાંતાંમઉત્તરછે જેપોતાનેવિચારતથાકોઈરિત્યેતીવ્રવૈરાગ્યથાયનહી અનેજોધર્મજ્ઞાનવૈરાગ્યનતિપ્રત્યાર
 ગુણકરિનેમંપન્નવાજેમોટામાધુતેનિસાથેજેનઅતિશેહેતયાય જેમજગવાનસાથેહેતયાવછે તારેતેજેસાંજગ
 વાંછેઈત્યાદિકજેજેક્રિયાનેકરેતેપોતાનેજેમોટાસંતસાથેહેતછે તેનિમરજિપ્રમાણેજકરપણતેનિમરજીતહોયતેવી
 કોઈક્રિયાકરેનહી અનેતેસંતનીમરજીથીબાંહરવસ્ત્યામાંતેનામનનેવિષેનિરંતરજયવરતેજેજોડુંમનિમરજીપ્રમા
 ણેનહિ વસ્તુતાંમારિસાથેહેતનહીરાસેતેસારુનિરંતરતેનિમરજીપ્રમાણેવરતે માટેજોડુંસંતસાથેહેતયુદ્ધાપતાંવૈરા
 ગ્યમહોયતોપણજેનોત્યાગવાચ્યપડે અનેજુવાનેઆપણાસત્સંગમાંબાઈઆઈપરમહેસાંસર્વેનેઅમારીઉપરહેતછેતો
 મોટરીવેત્રણ્યબાઈયુછેતેથરોવસ્થાજિસર્વેબાઈયુંવર્તમાનવાલેછેકમજામનમાંજાણેછેજેજોઅમેસ્વબડદાર
 નેવર્તમાનનહીપાલીયેતોમહારાજનુંહેતઅમારીઉપરચનહીરહેનેકુરાજીયાશે તથાપરમહેસમાંપણમછેતથાવિજા
 જેમસંગિતથાવ્રહ્મચારિતથાપાલાસર્વેમાંપણમછેતથાદેશદેશનાહરિજક્તબાઈઆઈછેતરયાછેતેપણવર્તમાનમાં
 સ્વબડદારવરતેછે નેમજાણેછેજેજોઆપણસારિપેઠનહિવરતિયતોમહારાજકુરાજિયાશેમાટેઅમારેવિષેહેતકરિને
 બંધાણાયકાસર્વેધર્મમાંદૃઢપણેવરતેછે પણવૈરાગ્યતોકોઈકનેથોડોદેશનેકોઈકનેઝાજોદેશતેનોકોઈમેલછેનહિ અ
 નેઅમેપંચાલામાંમોરેમાંદાયયાહતાનેતેમાંથિજોકોઈકથયુંહોતતોજેમહમણાસર્વેનિવૃત્તિયુંછે તેવિનરહતતારંતોજે
 તીવ્રવૈરાગ્યવાલાહોયતેધર્મમાંરહેતથાતેનિસાથેજેણેપોતાનાજીવનેહેતકરિનેવાંધિરાસ્યાંહોયતેધર્મમાંરહે તથાજે
 સત્સંગનોજોગરાસેનેજગવાનનેઅંતરજાંમિજાણિનેપોતપોતાનાનિયમકલ્યાહે તેપ્રમાણેવરતેતાંધર્મમાંરહે અને

विना बिजानुं तो कांई ठां करहं नही मांटे अमे जे प्रभु छ्यां होतो ते नो आअमे कल्याण उतरछे ॥ ॥ इति वचनामृतं ॥
॥ २९ ॥ ॥ २५२ ॥ ॥ संवत् १८८५ नापोस शुदि १५ पुष्य मने दिवस श्रीजिमहाराज श्रीगढडामध्ये
दादाखाचरनादरबारमां श्रीगोपीनाथजीनामंदिरने बिषे विराजमानहताने सर्वेश्वेतवस्यधारण करणं हतां ने पोताना
मुखारविंदनि आगव्य मुनि तथा देशदेशनाहरि नक्तनिसन्नान्नराईने बंठिहति पछे श्रीजिमहाराज बोल्या जे अमारा
मनमां आवेवात्तांगमंछने त्यां मन अटकछे तेमां एक तो जे ने एमहोय जे एक चैतन्यनाते जे नो राशि छे ने तेना मध्यने बिषे
श्रीपुरुषोत्तम नगवाननी मूर्तिसदा विराजमानछे एवां द्रढनि श्वे होयने ते नगवाननी उपासना न्न किकरतो होयते वा
तगमं पण केवल चैतन्य ते जने मानतो होयने ते नि उपासना करतो होयने नगवानने सदा सा करन मानतो होयने ते नि उ
पासना न्न करतो होयतो ते नगमे अने बिजुं एमजे एवा जे नगवानने ते अर्थ जे तपने करतो होयत या जोगने साधतो होय
तथा पंचविषयना अजावने करतो होयत या वैराग्यवान होय इत्यादिक जे जे साधन ते नगवान नि प्रसन्नता के अर्थ मि
दं न्न प्रणे करे ते गमे अने एवाने देखिने अमारुं मनराजि थायछे जे एने शाबाश छे जे एवा विस्तिरते वरतेछे अने वशिष्ठा
यां ववात्तां नु अमार नित्य निरंतर अनुसंधान रहेछे तेमां एक तो एमजे आपणे आंदहन मुक्तिने जरूर मजि जावुछे ते ते तो
बिस्मयन या जणा तो एतो एमज नि श्वे जणायछे जे आपदि आक्षेपमां आपणे मरवुछे ते मुत्तदुस्वराजि प्रोक्तु मजि जावुछे
वैकिया मां ए विस्तिरते वरतेछे एवा वैराग्य कल्या अने बिजुं एमजे आपण मरवुछे तेमां आदुका मतो आपणे मरवुछे तेमां
दुख्या किछे ते करवुछे एवुं निरंतर अनुसंधान रहेछे अने बिजुं एमजे अमारा मनमां पंचविषयनी वासना टसी छे ते

થીટલી અને એમજાંશુંજેટલીતાંગેછે તારંતંતંવિષયનીજેક્રિયાતંકેમથાયછેતારંસ્વેનરહીંપણેમજાંશિશ્વાસનું
 નિરંતરઅનુસંધાનરહેછે અનેવોથુંએમજેમુક્તાનંદસ્વામિઆદિકમોદામોદાસાધુનથાવિજાણમોદામોદાહરિઅવર
 એસર્વેછેતેનેવંચવિષયનીવાસનાટલીમોછેકેનહી અનેઆંનિવાસનાટલીછેતેઆંનેઆંનિવધીટલીપણસર્વમાનસકર્મ
 મુજોપાકરવુંઅનુસંધાનરહેછેઅનેપાંચમુંએમજેજોદુમારામનેઉદાસીકરવાસાગુંતોકોણજાણેપાંચજાતુરેપા
 અનેદેહપટ્ટીજામોદાએમજાંણાયેછેયે જેમનનેઉદાસીનકરવું કેમજેઅણાઅમારંજાંગેકરિનેઆસર્વેવાઈઅઈકરમ
 હંસરાજિનેયેમજાગવદ્ધતિકરેછેતોછીકછેનેઅગવદ્ધતિનેકરતાંદેહીનેમનમાંબહુરાજિપોધાયછે એમણીતાંસર્વેતે
 જાવુંછેવલ્લ્યાધિરિત્યેઅતિકરવીજર્જાધ્યાનોમોટાંસાજીછેએમનિરંતરઅનુસંધાનરહેછે એવિરિવ્યેશ્રીજિમહારાજ
 પોતાનાઅત્તનિશિદ્ધાનેઅર્થેપોતાનુંવરતનલેઈનેવાત્તાકરીનેપાંતેતાંસાક્ષાત્પુરુષોત્તમનારાયણછે ॥ ॥ ॥
 વચ્ચમામ્ ॥ ॥ ૩૦ ॥ ॥ ૨૫૩ ॥ ॥ સંવત ૧૮૮૫ નામહાશુદિ ૪ પોચ્ચવેદિવસસાંજનેસમે
 શ્રીજિમહારાજશ્રીમાદ્દામધ્યેદાદાસ્વાચરનાદરબારમાં આયમણાચારનાઓરહાનીઓસરીયેહોધિયાઉપરધવિરાજ
 માનહતાનેમાથેધોસોફેંટાંધ્યોહતાનેધોસોસ્તેસંધરધોહતોતથારાલીકોરનુંવિદ્યાહિતિધોધુંધોતિયુંઆંદુહતુંમેપોત
 વામુસ્વારધિંદવિધ્યામહ્યપરમહંસતથાદેશદેશનાહરિઅત્તની સમ્રાજસાહુવેઠિહતિનેવાજાંવગાડીનેકીર્તનનુગણ
 પરમહંસકરતાહતાતે ॥ હરિમેરેહારલકીલકરી ॥ એકીર્તનગાઈરયાતારંમહારાજકયુંજેઅમુનાંકેતીરઠાંએકીર્તનગા
 વોપછેએકીર્તનગાવવાલાગાતારંએવાસમયમાશ્રીજિમહારાજબહુવારવિચ્ચરિરયાનેપછેચાંલ્યાજેહવેકીર્તનરાસો

व० मृ०
॥ ६० ॥

अमे आत्कवात्ताकरियेयेंतेंतुतायांठीकपण ध्याननाकरनारानेबहुठिकआवेणविछे नएवातकाईदिवसअमेक
रीनयि पछेवडीनेत्रकमदनमाचिनेविचारिरियाने पछेवांस्याजेकांठिकंठाचंद्रमास्यअभिषेनाजेवातेजनोसमूह
छेनेतेतेजनोसमूहममुद्रजेवोजणायछे एवुंमहारूपतेंजामयजेअनवाननुधामतेनविषे जेपुरुषोत्तमअगवाननी
आकृतिरिछे नसेअकृतिमायिपोंतेअगवानअवतारधारछे अनेतेअगवानकेवाछे तोक्षरअक्षरवकिपाछेने
सर्वकारणनाशकारणछे नेअक्षररूपवाजेअमंतकांठिमुक्ततेमणोमेव्याछेअक्षरकमजजेनातवाछेअनेवाजे
एअगवानतेजपांतदवायेकरिनेजीवुनापरमकल्याणकरवामेअर्थे हमएवप्रगटप्रमाणथकातमारिमर्षमिछिनेमो
बरेमाक्षयातपणवर्त्तेछे माटेतेजेधाममारहिमूर्तिनेआप्रगटश्रीकृष्णमूर्तिनेमांअधिकपणेमादृश्यपणुछेतेश्रीकृष्ण
नीजेमनुष्यरूपमूर्तिनेनाध्याननोकरतलजेहायतेनिजेदृष्टितेअगवाननारूपविनाविजापविषयमात्रमां अतिशे
बैराग्यनपांभितेअगवाननारूपमांजमुख्यायतारेतेने तेप्रसवक्षअगवाननीमूर्तिनेधामनीमूर्तिनेबेपमांसमारष
एअनेअगवानयनेतेमूर्तिनेआमूर्तिनारूपअवस्थातेबरेवस्तुजणायतयातेमूर्तिजेदृष्टीउंचिछे मेजेदृष्टीपुछेतेधीने
कवीजअमूर्तिपणजणायछे पणतेमानेआमांएकरामनांपणकरनजणाअतिशे एकपणजणायविस्तिथेमां
तेआमूर्तिमार्फएवमारषणनविनेमूर्तिनेआमूर्तिएकजछे एविजेप्रत्यक्षमूर्तिनेध्याननेअनेआमूर्तिमार्फएवमारषण
रेतोतेमानेएमांएगारफेरनथीनेतेजमूर्तिनेध्याननोकरतलप्रतिदोमपणेपोतानानेअमांजुवे तारेतेजमूर्तिप्रवचन
एततेविमजणायनेनेअनीकीकीमांजेवडीमूर्तिछेतेवडीजणायपछे वडीध्याननोकरतलप्रतिदोमपणेकंठिथे

ग० अं.
३३

॥ ६० ॥

ठसुभिमां हि सीकोरे ध्याने करिने जु बेतारे एज मूर्तिने मोरे । वेप्रकारे देखतो ते मन देखेने तेज मूर्तिने बहुज मोटी बहुज उ
 त्त बहुज जाहीने बहुज न पंकर एवीने देखे । जेम मध्यांन कासनो सूर्य होयतारे छाया पुरुष नाशरीर प्रमाणेन थोरेती ते मते मूर्ति पक्षपूर्व कहि ते जी
 म मोयाय । पछे ए मूर्तिने हृदयने विषेर हिजे बुद्धिते बुद्धिने विषे जु वेतथा ते बुद्धि मांर योजे पोताना जीवते मे विषे जु वेता
 रे तेज मूर्तिने अंगुष्ठमात्र परिमाणे जु वेअने । हिनुज जणायक चतुर्भुज जणायक पण मोरे अण्य प्रकारे देखीत की मदेखाय
 अने पछे बली एयानना करत सने प्रतिदोम पण पोताना जीव विषर कोटिकोटि सूर्य चंद्र अभिना ते जनास मृहने । विषे
 मूर्ति जणायक ते जे विदुष्टि आगदय जणाती हती ते विजरित्य नी जणायछे । पण झगार फेरन थो जणा तो माटे गुणातीत
 एवुं जे अक्षर धाम तेने विषे जे मूर्ति छे तेज मूर्ति प्रत्यक्ष छे एवे मां फेरन थो जेम धाम नि मूर्ति गुणातीत छे । तेम जमनुं प्रम
 ति पण गुणातीत छे । अने पूर्वे जे मूर्ति मां फेर पड्यो ते तो गुण मय एवां जे स्थान कतेणे करिने पड्यो तेने त्रमां सत्व गुणने क
 वमांर जो गुण मे बुद्धि मांर योजे जीवते पण गुण मय छे । एम वार्ता करिने । पछे बोळया जे मोरे गाता हता ते कीर्तन गावो ए
 विरित्ये श्रीजिमहाराज पोताना पुरुषोत्तम स्वरूप नानिरूपण नी वार्ता परोक्ष पणे करिने कहि ॥ इति वचनामृतं ॥
 ॥ ३१ ॥ ॥ २५४ ॥ ॥ संवत् १८८५ नामहाशुदि ५ पंचमीने दिवस स्वाभि श्रीसहजानंद
 जिमहाराज श्रीगृहामध्ये दादास्वाचरनादरवारमां आथमणे वास्व आरडानि ओसरिये दंडादिया उपस्थ विराजमां
 नहताने सर्वेश्वेतव सधारण कस्यां हतां नेपोताना मुखारविंद नि आगदय मुनि तथा देश देशना हरि जक्त नि सभा नराई

નેચેઠિહતિ નેગવૈયાપરમહંસવસંતનાંકીર્તનગાવતાહતા પછેશ્રીજિમહારાજેમુક્તાનંદસ્વામિઆદિકસાધુનેકલ્યુજે
વિષયાવિનિવર્તે ॥ ૧ ॥ એશ્વોકનોઅર્થકરો તારેતેમણેરામાનુજાપ્યેસહિતઅર્થકર્યો તારપછેશ્રીજિમહારાજબો
લ્યાજેણોતોઅમેએમતિશ્વેકર્યોજે જવાંનઅવસ્થાજેનેહોયતેને આહારક્ષીણકરવાંને યુક્તાહારવિહારપણેરહેવુંને
આહારક્ષીણથાય તારેદેહનુંબલક્ષીણથાયને તારેજહંદ્રિયુંજીતાયતેવિનાહંદ્રિયોજીતાયનહિને એવોથકોપોતાનામ
નતેજગવાનનીનવપ્રકારનીજક્તિનેવિષેરુચિસહિતરાખે નેજક્તિમાંપ્રીતિરાખેએવેપ્રકારેએવરતેતોએનોસલ્લંગપાર્ય
પડેનેએમનહોયતોએજ્યારે તારેજરુરહંદ્રિયુંનેવશથેનેવિમુક્તથાય તેગોવર્ધનજેવાંસમાધિનિષ્ઠહોય તોપણએનોએને
યછેતોયિજાનિશિવાર્તા અનેઆહારનિયમમાંકરવોતેષણકઉપવાસઠામુકાકરવામાંડેતેણેકરિનેનથાય એમતો
જાજિલ્લાથાય નેમુલ્લગોઆહારવધેનેઉપવાસનોસ્વાંગોસ્વાયતોરેબમણોવાલેમાટેએતોધીરેધીરેઆહારનેથડાવ્યો
માંડેતોનિયમમાંઆવે જેમમેઘફિણિફિણિબુંદેવરસેછે પણબહુપાણિથાયછેતેમધીરેધીરેઆહારનેનિયમમાંકર્યો
નેએમકરે તારેહંદ્રિયુંનિયમમાંઆવે નેજક્તિમાંપ્રીતિહોયતોએપાર્યપડેએનિશ્ચિતવાર્તાછે અનેવધીશ્રીજિમહારાજે
મવાર્તાકરિજે જગવાનનોજેસાચોજક્તેનેજગવાનનુંમાહાત્મ્યસમજ્યાનિકેવિરિત્યછે તોજેજગવાનછેતેજો
મબંધુજેણેતાતુંઅસાધ્યમતેનેવિષેસદાસાકારમૂર્તિથકાવિરાજમાનછેતેસર્વનાકારણછેસર્વનાનિયંતાછેસર્વના
અંતરજાંમિછે અનેકકોટિપ્રાંદનારાજાધિરાજછે નેઅસૌકિકદિવ્યસુખમયમૂર્તિછેનેમાયાનાગુણથકિરિત્યછે
એવિરિત્યેપ્રત્યક્ષજગવાનનેજાંણિનેતેજગવાનવિનાજે વિજાંસર્વેમાયિકપ્રદાર્થમાત્રતેનેઅતિશેતુછેનેનાશવંતસમ

ऊने एक नगवानने विषे जप्रीतिकरं नेन वप्रकार निभक्तिनेकरं अने वली एमसमऊजे एवा अतिशं मांटा जे नगवा
नते निमरजादाने विषे कालमाया ब्रह्मा शिवसूर्यचंद्रमा इत्यादिक सर्वे समर्थछे ते पण निरंतर वरतेछे एवुं जांणिने ते अ
मवाने जांणिजे धर्ममर्यादातेने विषे ते नगवाननि प्रसन्नताने अर्थे पोते निरंतर वस्ते पण ते धर्ममर्यादानो क्यारे खोपन
करे अने जे कुबुद्धिवालो होय ते कंमसमऊतो एवा मांटा जे नगवानते तो पतित पावनछे अधम उधारणछे ते माटे कांई क
धर्म विरुद्ध अवसुंवर बाई जाशे तो ते निशिचिंताछे नगवानतो समर्थछे एविरित्ये माहात्म्यनो ओथले ईने मुल गोपाप
करवाय किडरेन हि एवा जे होय ते तो दुष्टछे पापिछे ने एविसमऊ एयवालो होयने ते उपस्थिति नक्त जे वाजणा ता होय तो प्र
णतेने नक्त न जांणवोने ते तो संगक्यारयन करवो अने नक्त तो प्रथम कहिते विरित्यनी समऊ एयवा लाने ज जांणवाने
ते नो ज संग करवो ॥ ॥ इति वचनामृतं ॥ ३२ ॥ ॥ २५५ ॥ ॥ संवत् १८८५ नाफा गणशुद्धि ११ ए
कादशीने दिवस स्वामी श्री सहजानंद जी महाराज श्री गढढामध्यदादा खाचरनादरवारमां श्री गोपीनाथजी नामंदिरेने
विषे विसरजमान हताने सर्वे श्वेत वस्त्रधारण कर्यां हताने पोताना मुखारविंद निआगल्य परमहंस तथा देशदेशना हरि न
कनिस नान्न राईने बैठि हति पछे श्रीजिमहाराजे सर्व परमहंस आगल्य एमवा त्तार्किरे जे धनदोलतस्त्रीने पुत्र ए आदिक
जे प्रदार्थते एकरिने जे नीबुद्धि मांफेर पडेन हिने एने अर्थे कांईने विषे आस्ता आवेन हि एवा तो सत्संगमां थोडा कण एतिना
हरि नक्त होय पण जा होयन हि एम कहिने वलि बांल्या जे एवा तो आमुक्तानंद स्वामितथागोपादानंद स्वामिछे ते एमने
कांई थिजे गमेते बां होयने चमत्कार देखे तो पण ते नो कांई रित्ये नार आवे जन हि अने कंवा होयने कांई नो नारन आ

વે તોજેમસમઝતોહોયજેઆદેહથિનોસ્વોજેઆત્માતેહુંહું નેતેહુંપ્રકાશમાનસત્તારૂપહુંનેતેમારાસ્વરૂપનેવિષેપ્રત્યક્ષજગવાનઅસ્વંડવિરાજમાનછે નેતેજગવાનનાઆકારવિનાબિજાજેપ્રાકૃતઆકારમાત્રતેઅસત્યછેનેઅનંતદોષેજુતછે એવોવૈરાગ્યહોયનેજગવાનનુંમાહાત્મ્યયથાર્થજાણતોહોયતેનેકોઈજાત્યનોબુદ્ધિમાંભ્રમથાયનહિ પણએવાર્ત્તાતિકઠણછે કેમજેએવામોટાછેતોપણજોએમનેમાનનોબહુજોગથાયતથારૂપેયાનેસોનામોરનાઢગલાઆગહ્યપ્રાવિનેપડવાલાગે તથારૂપવાનએવિજેલીયુંતેનોજોગથાય તોએત્યાગિછેતોયપણએણેકરિનેએમનુંઠેકાંણુંરહેનહિ અનેજોએવોજોગથાય તોઆજઆપણાત્યાગિમાંજેઅતિઉતરતોહશેતેજેવાપણરહેકેનરહે એમાંપણસંશયછેકેમજેએપદાર્થનોતોજોગજેવોછે એઆઆપણસર્વેવેઠાછડ્યેતેકેવાડાયાછડ્યેપણજોદારુનાશિસાનુંપાનકર્યુંહોયતોકોઈઠારહેનહી તેમએપદાર્થનોસંગજરૂરલાગ્યાવિનારહેજનહી માટેએપદાર્થનોજોગજોનથાવાદેતોએએથિવચનેએનોજોગથયા મોરએનોજયરાસેજેરસેમુનેએનોજોગથાય અનેએવાર્ત્તાશાસ્ત્રમાંપ્રસિદ્ધછે જેએનોસંગતોએકજગવાનનેનલાગેતેકલ્યુજે ॥ અર્પિતારાયણમૃતે ॥ તથાયેડ્યસ્વતઃ પરિહતાદપિવિચ્ચતિસ્મ ॥ અનેપછેશ્રીજિમહારાજએસુદેવાજેવાસુદેવજગવાનનોએકાંતિકજ્ઞકેનેકહિયે તોજેનેવિષેસ્વધર્મજ્ઞાનવૈરાગ્યનેમાહાત્મ્યેજુતએવિવાસુદેવજગવાનનીઅત્યંતજ્ઞકિએટલાંવાંનાંહોયતેનેએકાંતિકજ્ઞકહિયે નેએનિગતિએમકહિછે જેએનોવાસુદેવજગવાનમાંપ્રવેશથાય તેપ્રવેશતેશુંતોતેજનામંડલનેવિષે દિવ્યમૂર્તિએવાજેવાસુદેવજગવાનતેનેવિષેએજ્ઞકનેસ્રોહહોયતેસ્રોહકરિનેવાસુદેવજગવાનનીમૂર્તિનેવિષેએનામનનુંનિરંતરઅનુસંધાનરહેનેઆસક્તથકોવરતેનેએવિરિત્યેરયોથકોએ

वासुदेवजगवाननोसेवानेविषेपणयाहेरथकीरहे जेमलक्ष्मीजीछंतेवासुदेवजगवाननाह्दयनेविषेचिन्हरूपेस्नेह
नाआधिक्यपणेकरिनेरयांछे नेबाहेरथकीस्त्रीरूपेकरिनेसेवामांपणरयांछे तेमएएकांतिकनक्तनोवासुदेवजगवान
नेविषेप्रवेशजांणवो अनेहमणांपणजेनक्तनेजगवाननीकथाकीर्तननामस्मरणइत्यादिकजेदशप्रकारनीनक्ति
थानजगवाननुंमाहात्म्यतथास्वधर्मतथावैराग्यतथाआत्मनिष्ठातथासंतनोसमागमएनुबंधांणहोय तेएवुंहोयजेते
विनाकोईरित्येचाखेजनही जेमअफीणआदीकनोबंधाणीहोयतेनेतेविनाचाखेनहि नेतेअफीणतोफडबुंकेरछेतोप
णअफीणनाबंधांणिनेअफीणविनाचाखेनहि तथादारुनुबंधांणहोयतोतेदारुपणपिये तारेगळुंबलेएवांछेतोपणते
विनाचाखेनहीतेएनेघणाकरूपैयाआपेतोपणतेबंधांणथी तेवाहाद्यानथायनेनलेकेमजेएव्यसनएनाजीवसंधाय
जडाईगयुंछे तेमजेनेजगवद्रुक्तिआदिकक्रियानुबंधांणथयुंहोयतेगमेतेवांकुसंगथायतोपणतेविनाएनेचाखेजन
ही नेएविनाविजाकारज्यमांणनुंमनराजिथायनहीनेजगवद्रुक्तिआदिकक्रियामांणनोजीवजडाईमयांहोय नेए
नीजएनेअतिईसकहोय एवांजेजगवाननोनक्तनोपणवासुदेवजगवाननेविषेप्रवेशछेएमजांणवुं अनेतेजगव
द्रुक्केवोहोयतोजगवाननीसेवाविनाचतुर्दामुक्तिनेपणनइछे तोविजानीशीवार्ताएवांहोयतेजगवाननोएकांति
कनक्तजांणवोनेएनेकोइपदार्थमांईसकनहोय अनेएवोनहोयनेक्यारेकजगवाननीनक्तिमांयसुवांणयथायनेजो
कुसंगनोजोगथाय तानक्तनेनुर्लीजायनेतेचाखेचढिजाय एनेतोप्राकृतदेहानिमानिकहीये पणएनक्तस्वरानही
नेएनोविश्वासनही अनेवलीश्रीजिमहाराजेमवार्ताकरिजे जगवाननानक्तनेस्त्रीधनदेहानिमाननेस्वप्नावएच्या

रवानां मांकाच्यपहोयनेते नगवाननि नक्तिकरतां होयतोपण एनि नक्तिनां विश्वासनहि एनि नक्तिमांजरुविघ्न आ
वे केमजेक्यारक एनेस्त्रीधननोजोगथाय तो नक्तिनोठारहेनहि नेतेमां आसक्तथैजाय तथा देहाध्यासहोय तो ज्यारे
देहमां रोगादिक कष्टप्राप्तथाय तथा अन्नवस्त्रादिक नमस्ते अथवा कोई कठणवर्तमान पाखवानी आज्ञाथाय तारेप
णतेने नक्तिमां नगथायने विकल्पथैजायने कांडी विचारनरहे नेचाळा चुंथवालागे तथा कोई करित्यनो स्वप्नावहोयतेने
संत टोकवामां डेनेते स्वप्नावप्रमाणे वरतवानदेने बिजिरित्ये वरतावे तारेपण एमुजायने एने संतना समाज मारिहे वायन
हि तारे नक्तिके कथां थिरहे माटे जेने दृढ नक्ति इच्छुर्वा होयतेने एच्यारवांनां मांकाच्यपराखवीनही ने एच्यारनी काच्यप
होयतोपण समझीने धीरे धीरे त्याग करवी तो वासुदेव नगवाननी निश्चय नक्तिथाय आवात्ताति आंमजछे पण एमां
कांडी संशय नथि ॥

॥ इति वचनान्तं ॥

॥ ३३ ॥

॥ २५६ ॥

॥ संवत् १८८५ नाचैत्र शुदि ३ त्रिजने दिवस श्रीजिमहाराज श्रीगढढामध्ये

दादाखाचरनादरवारमां श्रीगोपीनाथजीनामंदिरेने विषे विराजमानहताने सर्वेश्वेतवस्त्रधारण कर्यां हतां ने पोताना
मुखारविंदनि आगह्य परमहंस तथा देशदेशना हरि नक्तनिस नाना रार्डने वेठिहति पछे श्रीजिमहाराजने शुक्ल मुनिये
प्रश्न पुछ्यो जे नगवान विना बिजा मायिक पदार्थ मात्रने विषे वासनारहे ने एक नगवानने विषे वासनारहे तेनां वि
साधन जणायछे एक तो नगवानने विषे प्रीतिने बिजा ज्ञाने सहित वैराग्य एव साधनछे ते एव साधन तो जेने अतिशे पणे
नवरततां होय ने नगवाननां निश्चयने विश्वासतां होय एवाने पण एक नगवाननी जवासनारहेने बिजा पदार्थनी वास

નાનરહેવાંત્રિજાંકોઈઉપાયછે તારેશ્રીજાંમહારાજબોલ્યાજેપ્રશ્નશ્રવણેનેએવેસાધનેકરિનેજાકનગવાનનીવાસ
નારહેનેબિજાપદાર્થનીનરહેતેશ્રવણે અનેજોએવેસાધનનહોયતોએનેનગવાનવિનાઅન્યપદાર્થનીવાસનાનટસે માટે
જોવતેદુઃખીયોવરતેનેનગવાનનોનિશ્ચયછે માટેમરેતારેએનુંકલ્યાણનગવાનકરેઅનેનગવાનવીનાઅન્યપદાર્થની
વાસનાટાલ્યાનાંજેમએવેસાધનછે તેમત્રિજુંપણએકછેતેશુંતોજેનાજેવાનિયમકયાછે તેમાંસાવધાનપણેવરતે
નિયમક્રિયાતોએકતોસ્વધર્મસંબંધિનિયમતેકમતોજેમઆત્મનિવેદિસાધુવ્રહ્મચારિનાનિયમછે તેમજઆત્મનિવેદિ
નહોયતોપણસ્ત્રીનેનજોવાનોનિયમરાખેતથાસ્ત્રીનીવાત્તાનિસાંનલ્લવાનોનિયમરાખેએવિરિત્યે પંચવિષયનાત્યાગસં
બંધિનિયમનેદૃઢપણેસાવધાનથકોપાલે તથાનગવાનનેનગવાનનાનકતેનિદેહેકરિપરિચર્યાકરે તથાનગવા
નનોકથાસાંનલ્લેદૃઢતાદિકનવપ્રકારનીનકતિસંબંધિજેનિયમતેનેપાલે તારેએનામનમાંપણશુનસંકલ્પથાવાલાગે
એવિરિત્યેવેપ્રકારનાનિયમમાંજેવરતેતોતેનેવૈરાગ્યનેનગવાનનેવિષેપ્રીતિએવેનહોયતોપણતેથાય નેઅતિશોભલિયો
થઈજાયનેએનેપદાર્થમાંઅશુનવાસનાટલિનેએકનગવાનનિવાસનાદિવસેદિવસેદૃઢિપાંમતીજાયછે પછેવલિશ્રી
જિમહારાજનેશુકમુનિયેપ્રશ્નપુછ્યોજેમહારાજજેક્રોધછેતેશામાંથિઉત્પન્નથાયછે તોપોતાનેજેપદાર્થનીકામના
હોયતથાજેમાંપોતેમમત્વમાંહોયનેતેનોનગકોઈકકરે તારેતેનેતેમાંથિક્રોધઉપજેછે નેકામનાજેઈછાતેનોનગ
થયાંતારેતેકામહતોતેક્રોધરૂપેપરિણામનેપામેછેમાટેએનોતોએવોસ્વનાવજથયોજેમાંક્રોધઉપજે અનેએમથાયતો
પણક્રોધનઉપજેએમછેકેનહીતારેશ્રીજાંમહારાજબોલ્યાજેજેમાંટાસાધુછે તેમણેનગવાનનીઆજ્ઞાયેકરિનેઅથવા

શાસ્ત્રદષ્ટિએ કરિને માહાત્મ્યજાણીને પોતાની ઇચ્છાએ કરિને અનેક જીવુંને ધર્મમર્યાદામાં રાખવાને જગવાને માર્ગે ચઢાવવા એવો શુચ્ચસંકલ્પ મનમાં ઇચ્છ્યો હોય તે માં પ્રવરત્યા હોય અનેકોઈક જીવ ધર્મમર્યાદાનો જંગ કરીને અધર્મમાં પ્રવરતે તારે તે મોટા પુરુષને તે જીવનિ ઉપર ક્રોધ ઉપજી આવે કે મજે પોતાનો જે શુચ્ચસંકલ્પ તેનો તેણે જંગ કર્યો માટે ધર્મમર્યાદામાં રાખવાની શિક્ષાને અર્થે તેનિ ઉપર ક્રોધ કરીને તેને શિસ્તમાં એવન દેતો મર્યાદાનો જંગ થાતો જાય ને તે જીવનું સારું ન થાય માટે એવિરિત્યે તો ક્રોધ થાય તે ઠીક ને એમાં કોઈ બાધ નહીં કે મજે એવા માર્ગમાં જે મોટા સાધુ પ્રવરત્યા તેને આશરીને હજારોમાં એ સરયાં હોય તેને કોઈ કરી સકરિને કયા વિનાનું કે મચાલે અનેકો ધતો તારે ન થાય જે જેમાં થિકો ધથાય તેનો ત્યાગ કરિ દે અનેક એકી વનમાં ફરતો રહે તારે ક્રોધ ન થાય પણ એમ તો એમના થિકે મકરાય કે મજે એમણે તો અનેક જીવને વાર્તા કરિને જગવત્સન્મુખ કરવાને તેનું જે કલ્યાણ થાય તેનું જે મહાફલ તે શાસ્ત્રદષ્ટિએ કરિને સમઝું છે તથા એવી રિત્યની જે જગવાનેની આજ્ઞા તેનું માહાત્મ્યજાણું છે માટે ક્રોધ થાય તોય પણ એજે પોતાનો શુચ્ચસંકલ્પ તેનો ત્યાગ કરે જ નહીં અને વલીજેને કોઈક મોટા સાધુ સંધાયે હેતયું હોય તેને તેને વિષે પોતાના કલ્યાણ થાવા રૂપ સ્વાર્થ માન્યો હોય ને એમજાણે તો હાંય જે આ સાધુ થી જ મારું સારુ થાશે એવો જે હોય તેને ક્રોધનો સ્વચ્ચાવ હોય તો પણ તે મોટા સાધુ ઉપર એને કોઈ દિવસ ક્રોધ ન થાય ને એકો ધને મુકી જ દે એમ પણ ક્રોધ જાય છે અને પદાર્થના લેણે દેણ સારુ તેનું છુપદાર્થને અર્થે જે સાધુ સંધાયે ક્રોધ કરે છે તેને તો સાધુનું માહાત્મ્ય તથા સાધુનો જે આવિરિત્યનો માર્ગ તે સમઝાંણો જ નથી ને સમઝાંણો હોય તો તેનું છુપદાર્થ સારુ ક્રોધ કરે નહીં ને બુદ્ધિવાન હોય સમઝુ હોય તેનું છુપદાર્થ સારુ સાધુ સંધાયે ક્રોધ કરે તો તેનિ બુ

द्विराजानाकामदारनाजेवीव्यवहारिकजाणवीपणसाधुपणानिबुद्धिनेआविजनथीएमसमऊवुं ॥ ॥ इति
 वचनामृतम् ॥ ॥ ३४ ॥ ॥ २५७ ॥ ॥ संवत् १८८५ नाचैत्रशुदि ९ नवमीनेदिवसस्वामिश्रीसह
 जानंदजिमहाराजश्रीगढडामध्ये दादास्वाचरनादरबारमांश्रीगोपीनाथजीनामंदिरनेविषेबिराजमानहतानेसर्वे
 तवस्रधारणकर्यांहतांनेपोतानामुखारविंदनिआगद्यसाधु तथादेशदेशनाहरिचक्रनिसन्नाचराइनेबेठिहति पछे
 श्रीजिमहाराजनेशुकमुनियेप्रश्नपुछ्योजेहेमहाराजजेनाहृदयमांनगवाननोनेनगवाननाचक्रतोदहआश्रयहोय
 जेआश्रयगमेतेवोआपत्कासआविपडेनेदेहनेसुखदुःखमानअपमानदेशकालनुंविशमपणं इत्यादिकेकरिनेजाय
 नहीतेकेमजणायजेएनेएवोआश्रयछेने तेनामननोअनिप्राय तथादेहनोआचारतेकेवोहोयतेकहोतारेश्रीजिमहा
 राजबोल्याजेजेचक्रनेएकनगवाननेविषेजमोठ्यपहोयनेनगवानयिबिजुंकोईपदार्थअधिकनजाणतोहोयने न
 गवानविनाबिजासर्वेनेतुच्छजाणतोहोय तथापोतानिजेप्रकृतिहोयतेनेनगवान तथासाधुतेमरोडेनेप्रकृतिप्रमा
 णेनचासवादेने प्रकृतिहोयतेयिबिजिरित्येवरतावे तारेजेमुळायनहिनेप्रकृतिमरोडेतेमांकचवाईजायनहीने पोता
 निप्रकृतिगमेतेवीकठणहोयतेनेमुकीनेजेमनगवान तथासाधुतेकहेतेमजसरसपणवरतेएविवेप्रकारेजेनिसमऊ
 एयहोयतेने गमेतेवोआपत्कासपडेतोपणनगवाननोआश्रयनटले तारेवडीशुकमुनियेपुछ्युंजे मुळतोताहोयके
 मजेप्रकृतिनेमरोडेतारेजीवनेमुळवण्यथाय पणतेमुळवण्यमांपणकांईफेरछेकेनही तारेश्रीजिमहाराजबोल्याजे
 प्रकृतिमरोडेनेमुळायतारेजेपोतानोजअवगुणले पणनगवाननोनेसाधुनोअवगुणनलेएसारोनेजपोतानोअव

गुणनखेने जगवाननेने साधुनां अवगुणलेतो एनां विश्वासनहीने एवो जे होय तेना आश्रयनोपण ठानही तारे वल्लि शुक
मुनिये पुछ्युं जे जे निजे प्रकृति होय तेने जगवाने तथा साधु ये कोई दिवस मरोडे न होय तारे ते पोताना मनमां के मसम के
जे मारि प्रकृतिने मरोड शे तारे मारुठा कनही रहें के मजे पोत जे अजमावे वल्लवात्तान होय तेनो विश्वास के मआवे तारे श्री
जिमहारा जयो दया जे एता पोताना मनना जे संकल्प तेने सांभी दृष्टिराखे जे मारामनमां जगवान विना विजापंचविषय
संबंधि नो गछे ते मां शांनि वासना बलवान छेने बलवान पणे कीया विषय नो गवां संकल्प थाय छे एम विचारे तो जे वो
पोत होय ते ममा धर्म पंडे पण विजिरित्ये न पडेने ज्यारे ए विचारे तारे एम विचारे जे आपदार्थ नो मारे बलवान घाट छेने ते
मां दुप्रवर तुंछं नेत मां थिज्यार मुने साधु मरोड शे तारे मारुठा कनही रहें एम एने पोतानो निश्चय थाय अने बलवान प्र
कृति होयने तदपि जे एनी प्रकृतिने जगवान तथा साधु कोई दिवस मरोडे नही तो तो एपास्य पडी जायने जो मरोडे ते को
एना ठार हेन ही अंत अति मुळी न विमुख थई जाय अने वदी श्री जिमहारा जे एम वार्ता करी जे साधुनां द्रोह नुं शास्त्र मां
सर्व करतां अधिक पाप कयुंछे तेनुं शुं कारण छे तो एसाधुना लह दयने विषे साक्षात् श्री कृष्ण जगवान स्थाछे माटे साधुनो
द्रोह करे तारे जगवान नो द्रोह थाय छे के मजे ते साधुनां द्रोह करे तारे तेना लह दय मारया जे जगवान ते दुखाय छे तारे ए जग
वानना द्रोह नुं अधिक पाप छे माटे संतना द्रोह नुं सर्व करतां अधिक पाप कयुंछे अने कंस शिशुपाल पूतनां ए आदिक जे
दैत्य ते मणे जगवान नो द्रोह कर्यो ने तेनुं पण जक्तनी पंठ जगवाने कल्याण कस्युं तेनो शो अग्नि प्राय छे जे ए दैत्ये वैर बुद्धिये
करिने पण जगवान नुं चितवन कर्युं तारे जगवाने एम जां एयुं जे वैर बुद्धिये करिने पण ए दैत्ये मां रूषितवन कर्युं ने मां रूष

बंधनपांन्यामातेमारसुनुंकल्याणकरवुं एविरित्येएनेविषेन्नगवाननीदयानुंअधिकपणुजांणवुं अनेवलिख्यजमेस
वुंजेएधैरकुदियेकरिनेआशर्यातेनुं पणन्नगवानेकल्याणकरवुंतोजेन्नक्तन्नक्तियेकरिने एनांआशरोक्षेनेमेमवनी
ननेन्नक्तियेकरिनेराजिकरशेतेनुंन्नगवानेकमकल्याणनहीकरेकरशोजएविरित्ये अगवाननीदयानुंअधिकपणुजां
एविवेसनुष्यनेन्नगवाननीन्नक्तिमांप्रवरताववाएवोअन्नप्रायशाखवाकरनारानोछे पणएमनथिजेदेवनिपेधेअ
गवाननुंअणममनुंकरवुं माटेन्नगवाननीउपस्थवैरन्नावराखिनेजेन्नगवाननोद्रोहकरेनेअणममनुंकरेतेमे तोदेवज
जांणवानेएपक्षदत्तनाछे अनेजेमन्नगवाननुंगमनुंहोयतेप्रमाणेजवरतवुंने अक्तिकरविनेन्नगवाननेन्नमवम
नान्नक्तनेराजिकरवाएवोन्नगवाननान्नक्तनोपक्षछे पछेशुकमुनियेंश्रीजिमहाराजनेपुछ्युंजेहेमहाराजजेसाधुमा
द्वदयमांन्नगवानरत्नाहोयनेतेनाद्रोहथिन्नगवानतोद्रोहथायनेतेनिसेवाकरिये तोन्नगवाननिसेवाथायनेसाधुमा
सक्षणशांछेतेकहो तारेआजिमहाराजथोडोकवारविच्यासीनेरुपाकरीनेयोदयाजेप्रथमतोमोहुंक्षणाएछे जेअम
वाननेव्यारेयपणनिशकारनसमछेसदायदिव्यसाकारमूर्तिस मछेअनेगमेएदृष्टांपुराणउपनिषदवेदइत्यादिकग्रंथ
नुश्रवणथायनेतेमांसिखकारपणाजेवुंसांन्नदयामांआवेतोपण एमजांणजेकांतोआपणनेएशासनोअर्थसमझ
वोनथीनेकांतोएमांकमेकयुंहशेपणन्नगवानतोसदासाकारजछेअनेजोसाकारनसमछेतोतेनिउपासनादहनकेव
यनेसाकारनहोयनेतेविषेआकाशनीपेठकर्तापणुंनकेवायतयाएकदेशनेविषे रेहेवापणुंनकेवायमाटेन्नगवाननी
सदासाकारजछे नेअनेकब्रह्मांडनीउत्पत्तिस्थितिप्रलयनाकर्ताछे नेसदापोतानाअक्षरधामनेविषेविराजमानछे

राजाधिराजछे नतेजआप्रत्यक्षछेएविरित्येजेआसमऊएयतेकोईरित्येकोईकासेडगीनजायसदाएमजसमऊएक
तोएकक्षणेहोय १ तथाएजगवाननिजेएकांतिकजक्तितेनेपोतेकरतोहोयवे एजगवाननुजेनमस्मरणनेकथाकी
तनादिकवेनेकोईकरतुंहोयतेनेदेखीनेमनमांबहुसजियाय २ तथाएजगवाननाजकर्मरहेहुंहोयतेमाकोईस्वभाव
आडोआवेनहीनेतेस्वभावनेमुकेपणजगवद्रक्तनासंगतो त्यागनकरेनेतेपोतानास्वभावनेसाधुस्वदितोसाधुनीअ
जावनेनेपोतानास्वभावनोअवगुणखेतोरहेपणकचवाईने जक्तनासमुहमांधिछेदेहेवानोकोईदिवसमनयाए
पणतकरेएमनेएमजक्तनासमुहमांपड्योरेहोहोय ३ तथासारुवससारुजोनसारुजदतथाजेजेकोईसारुप
दार्थपोतानेप्राप्तथायतोमनएमघाटकरे जेआपदार्थहुंजगवाननाजक्तनेआपुंतोठिकनेतेपदार्थतेनेआपेनेसजिया
याएवोहोय ४ तथाजक्तनासमुहमारहेतोहोय नेतेनिकोरनुंएमनथायजेआतोकेरुलायवरसनेमोरयोपणनाअस
रुनेतोकोईसगआप्योनहीनेआतेकोणजाणकेवोअहोएनुंतोकोईकसातुंनथी एवोमहोयनेजेवोएमहिवाहेरहोय
तेनेसर्वजसंखेजेआतेआवालेएवोजेसरदस्वभाववालोहोय ५ अवेशासस्वभाववालोहोयतोपणकुसंमिनिसेबन्ध
नगामेनेतेथासवोतपीजायएविरित्येविमुखनासंगानिस्वाभाविकअरुचिवरतनीहोय ६ आवेशोसंखेजेजुकेजेसंधु
होयवेताल्लदसमंसाक्षातजगवानविराजमानछेएमजांणवुं अनेएवासाधुनोद्रोहकरेतोअगवानोद्रोहकरयावसे
बस्यमपडामो अनेएवासाधुनिसेवाकरेतोअगवाननिसेवाकरयातुह्यपसयायछे ॥ ६६ ॥ इतिवचनमस्तु ॥
॥ ३५ ॥ ॥ २५८ ॥ ॥ संवत् १८८५ नावैशाखशुदि १ पडवानेदिवसस्वामीश्रीसहजानंदजीमाहात्म्यजप्री

गठहामधेदादास्वाचरनादरवारमांथिघोडियेचढिने श्रीलक्ष्मीवाढियेपधास्थाहतानेतेवाढिनेमध्येजेओटोतेउपरस्य
मिसाजमानवयाहतानेसर्वेश्वेतवसधारणकस्यांहतां नेपोतानामुखारविंदनिआगव्यपरमहंसतथादशदेशतद्वि
अकविमजाअरानेवेठिहति पछे श्रीजिमहाराजेसर्वपरमहंसतथाहरिचक्रप्रत्येप्रभकस्थोजेआजीवनेकस्याणुं
असाधारणसाधनशुंछे जेजेनेविषेप्रवरतेतोएनुनिश्वेकस्याणुथायनेतेमांविजांकोईविघ्नप्रतिबंधकरेनहितेकहो
वभाएसाकस्याणुनासाधनमांमोटुंविघ्नशुंछे जेजेणेकरिनेतेमांथिनिश्वेपडिजायतेपणकहो पछेसर्वेयेपोतानिकुडि
प्रमाणउत्तरकस्थोपणएप्रभनुंसमाधाननथयुं तारे श्रीजिमहाराजबोल्याजेकस्याणुंअसाधारणसाधनतोएछे जे
पुरुषोत्तमजगवाननेब्रह्मज्योतिनासमूहनेविषेअनादिसाकार मूर्तिसमऊवानेतेनाजसर्वेअवतारछे एमसमज्जीने
वप्रत्यक्षजगवाननोजेतेआवेकरिनेआश्रयकरवानेधर्मसहितते जगवाननीचक्रिकरवीनेतेवीचक्रियेंजुक्तजेसा
धुतेनोसंगकरवोएकस्याणुंअसाधारणसाधनछे अनेएमांविजांकोईविघ्नप्रतिबंधकरतांतथी अनेएसाधननेवि
घ्नेमोटुंविघ्नएछेजे शुष्कवेदांतिनोसंगकरवोने जोएनोसंगकरेतांतेनेशुंविघ्नथायतांतेनोसंगकरनारो जेपुरुषतेने
वेनेविषेहेतथायनेजेहेतथायतेगुणेकरिनेथायछे जेमकोईकेकालमांअन्नआमीनेजिवाड्योहोयतेनिउपरस्यहतथा
अएविरित्येजेजेणेगुणकस्थोहोयतेनिउपरस्यहेतथाय तेमतेशुष्कवेदांतितेएनेएमगुणदेखाडेजेआत्माछे तेनेजन्मम
रणवयीनेतेनिराकारछे नेगमेएटुंपापकरेतांपणतेनेदोषनलागेएवोएनेगुणवतावीनेजगवाननीमूर्तिनाआकारनुं
खंडनकरीनांसेतारेएनेएमांमोटुंविघ्नथयुंकेमजंजगवाननी मूर्तिमांथिपडीगयो माटएशुष्कवेदांतिनोसंगक्यारंयनक

रवोनेणुक्कवेदांतितोमहाअज्ञानिछे नेन्नगवाननात्तिमार्गमांएवुंमोटुंकोईविघ्ननथी एट्ठीवार्त्ताकरिनेश्रीजि
महाराजपाछादादाखाचरनादरबारमां पधास्यानेउगमणाबारनाओरडानिओसरियेंढोदियाउपस्थवेसिनेएमवा
र्त्ताकरीजेअमेसर्वशास्त्रनेसांनदीनेएसिद्धांतकस्योछे अनेअमेआपृथवीमांसर्वेठेकांणेफस्यानेतेनेविषेपणाकसि
इदीछे एमकहीनेगोपाक्षदासजिआदिकसाधुनिवार्त्ताकरीदेखाहीने पछेएमबोल्याजेहुंतोएमजांणुछुंजेन्नग
मवाननीमूर्त्तिनिजेउपासनानेध्यानतेविनाजे आत्मानेदेखवोनेब्रह्मनेदेखवोतेतोथायजनहीनेउपासनायेकरिनेज
आत्मादेखायब्रह्मदेखायपणतेविनातोदेखायजनही नेउपासनाविनाआत्माब्रह्मनेदेखवानेइछुवुंतेकेमछे तोजेम
आकाशनेजीअेकरिनेसोवरससुधीचाटीयेतोपण क्यारेयखाटोखारोखादआवेजनही तेमन्नगवाननीमूर्त्तिनीउ
पासनाविनाआत्माब्रह्मदेखायजनही तेगमेएट्ठुंजतनकरेतोपणनदेखायअनेनिर्विजएवाजेसांख्यनेयोगतणेकरी
वेजेआत्मानुंदर्शनशास्त्रमांकयुंछे तेन्नक्षेत्र्युंछे पणअमेएवोकोईदीठोनथीनेअनुन्नवमांषणएवार्त्तामद्यतीआव
तीसयीमांएवार्त्तासोटीछे ॥ ॥ इतिवचनामृतं ॥ ३६ ॥ ॥ २५८ ॥ ॥ संवत् १८८५ नावैशाखशु
दि ६ धिजनेदिवसस्वामिश्रीसहजानंदजीमहाराज श्रीगढडामध्यदादाखाचरनादरबारमां उत्तरादेवास्थओरडानि
ओसरियेचकसाउपस्थविशजमानहता नेसर्वेश्वेतवस्वधारणकस्यांहतांनेपोतानामुखारविंदनिआगध्यप्रमहंसत
कादेशदेखनहरिभक्तनिसन्नामराइनेवेठिहति पछेश्रीजिमहाराजेसर्वेसाधुतयासर्वेहरिभक्तप्रत्येएमवार्त्ताकरीजे
जेनेन्नगवाननास्वरूपनुंयथार्थज्ञानएकवारथयुंहोयनेपछेतेनेदेशकालक्रियासंगविशमर्थजायतोपणतेज्ञाननोखे

शजायनहि त्यांद्रष्टांतछेजेमकोइकमोटाराजाहोय अथवामोटोदखशरीसाहुकारहोय नेतेनेप्रारब्धानुसारतेअधि
कारछुटिमयो नेदारिद्रपणुंआवीगयुंतेणेकरिनेपढधानखावामले अथवाढोडीनीचाजिमलेतथाकोठांबोरांबाफे
सीपीपस्थोइत्यादिकजेवुंतेवुंखावामले तारेतेनेखायपणमारेजेपोतेचारेचारेमेवाखाधाहोयतथाचारेमुखबाळोची
जुंकोइनेनमलेएविमगावीनखाधीहोय तेसर्वेसांचरिआवेनेमनमांएमघाटकरेजेएविएविचारेचीजुंनेहुंमारेखातो
नेहवेहुंआवुं जेवुंतेवुंआन्नखाउछुंएविरित्येज्यारेज्यारेखाय तारेतेसांचरिआवेनेजेप्रथमथिजजेवुंतेवुंअन्नखातो
होयनेतेनेदारिद्रपणुंबधुआवे तारेपणतेजखायतारेतेनेशुंसांचरेतेमजेणेअगवाननास्वरूपनुंसुख तथाअगवान
नाअजाननुंसुखपोतानामनमांएकवारयथार्थपणेजांएयुंछेनेतेनेपछेसमागमनोजोगनरथो नेबाहेरनिकलीगयो
तोपणतेसुखनेसंचारतोथकोजसुखदुःखनेप्रारब्धानुसारंजोगवेपणतेसुखनेचुलिनजाय अनेजेणेअगवाननुंसु
खजांएयुंनथी नेतेनोअनुभवथयानथी तेतेशुंसंचारे एतोपशुजेवोछे हवतेअगवाननुजेस्वरूपतेनुज्ञानकहीयंछेये
जेअगवाननोजेआकारछे तेवोआकारविजादेवमनुष्यादिकजेप्रकृतिमांथिआकारथयाछे तेकाइनोनथीनेअग
वानविनाथिजासर्वनेकालअक्षणकरिजायछेनेअगवाननास्वरूपमांकालनुसामर्थ्यपणुनथिचाक्षतुंएवाअगवान
छे नेअगवानजेवातोएकअगवानजछे पणविजाकोइनथि अनेअगवाननासाधर्म्यपणानेपांम्या एवाजेअगवा
ननाधाममांचकछे तेनोआकारपणअगवानजेवोछे तोपणतेपुरुषछेनेअगवानपुरुषांतमछे नेतेसर्वेमांश्रेष्ठछेने
एमनेउपास्यछे नेसर्वेनास्वामिछेनेएअगवाननामहिमानोकोइपारपांमतानथीएवादिव्यमूर्तिजेअगवाननेनिर्गुण

છેને વ્યય છે ને એનું જીવન કરે છે તે નિર્ગુણ થઈ જાય છે એવું જગવાનું સ્વરૂપ છે અને એ જગવાનું છે તે પોતાના ધામરૂપ એક
 દેશને વિષે રત્યાથકાજ અન્વયપણે અનેક બ્રહ્માંડને વિષે રત્યાજે સર્વ જીવના સમૂહ તેમને વિષે તેમના થયા યોગ્ય કર્મ ફલ
 પ્રદાતા પણે અંતર્યામિરૂપે કરીને રત્યા છે અને સર્વ જીવના જીવન છે ને એવી ના એ જીવ કાંઈ કરવાને ને જોગ વવાને સમર્થ ન
 થી થાતો અને એ જ જગવાન તે સિદ્ધેશ્વર છે જેમ કોઈ કસિદ્ધિ વાલો પુરુષ હોય તે અહિયાં બેઠો થકો બ્રહ્માના લોકમાં પ્રદાર્થ
 હોય તેને આહાથે કરીને ગ્રહણ કરી લે તેમ જગવાન એક દેશમાં રત્યાથકાજ પોતાના યોગ કલાના સામર્થ્યે કરીને સર્વ ક્રિ
 યાને કરે છે અને જેમ અગ્નિ જે તે કાષ્ટને વિષે ને પાપાણને વિષે રત્યો છે તે અગ્નિનું સ્વરૂપ વિજિરિત્ય નું છે ને કાષ્ટ પાપાણનું સ્વ
 રૂપ વિજિરિત્ય નું છે તેમ જગવાન સર્વ જીવને વિષે રયા છે તે જગવાનું સ્વરૂપ વિજિરિત્ય નું છે ને તે જીવનું સ્વરૂપ વિજીરિ
 ત્ય નું છે અને એ વિરિત્યના અનંત એશ્વર્યે જુક્ત એવા જે જગવાન તે જ પોતે જીવું ના કલ્યાણને અર્થે મનુષ્ય જેવા થાય છે તે જ
 ગવાનના સ્વરૂપનું જ્ઞાન જેને આ વિરિત્ય થયું હોય ને તે જગવાનની જ્ઞાતિકરી હોય ને તે જ્ઞાન જ્ઞાતિના સુખનો પોતાના જીવ
 માં અનુજવ એક વાર ચથાર્થ થયો હોય તો તેની વિસ્મૃતિ ક્યારેય થાય નહિ ને ગમે તેવું સુખ દુઃખ પડે તો પણ તેને વિષે તે જગ
 વાનના સ્વરૂપના સુખનો જે અનુજવ તે વિસરિ જાય નહિ જેમ તે રાજાને પ્રથમ નું જે પોતાનું સુખ તે દરિદ્ર પણામાં પણ વિસર
 વું નથી તેમ અને આવા ત્તાશા સારુ કરી ઇચ્છે તો આવા સત્સંગનો જોગ હમણાં તો છે પણ કદાચિત દેશ કાલ પ્રારબ્ધના વિ
 પ્રમ પણાથી એવો જોગ નરહે તારે જો આ વિવાર્તા સમઝી રાખિ હોય તો તેના જીવનું કલ્યાણ થાય ને એને એવો દૃઢ નિશ્ચય હો
 ય તો એને ક્યારેય એમ ન સમઝાય જેમારું ક્યારેય અકલ્યાણ થાય તે અને આવા જોગ રહેવો તો બહુ દુર્લભ છે ને આ વિરિત્યે

દેહેવરતવુંતપણદુલ્લંઝછે કેમજેકોઈકદિવસબાહેરનીકક્ષીજવાય તારેઆમદેહેનવરતાયતોપણઆવાર્તાસમઝિરા
સ્વીહોયતાંનાજીવનુંથડુસારુથાય માટેઆવાર્તાકરિછે ॥ ઇતિવચનામૃતં ॥

॥ ૩૭ ॥

॥ ૨૬૦ ॥

॥ સંવત્ ૧૮૮૫ નાવૈશાખશુદી

૧૪ ચૌદશમેદિવસસ્વામીશ્રીસહજાનંદજીમહારાજશ્રીગઢડામધ્યેદાદાસ્વાચરનાદરબારમાંશ્રીગોપીનાથજિનામંદિ
રનેવિષેવિરાજમાનહતાનેસર્વેશ્વેનવસ્ત્રધારણકર્યાંહતાં નેપોતાનામુખારવિંદનિઆગલ્યપરમહંસતથાદેશદેશનાહ
રિઝક્તનિસન્નાન્નરાહનેબેઠિહતિ પછંશ્રીજીમહારાજથોડ્યાજેઅમંસાંસ્થ્યાદિકશાસ્ત્રનાવિચારકરિનેમનિશ્ચેકર્યા
છે જેમાયાનાકારજ્યમાંથિઉત્પન્નથયાજેઆકારમાત્રતેસર્વેમિથ્યાછે કેમજેએસર્વેઆકારકાલેકરિનેનાશપાંમે
છે અનેઝગવાનનાઅક્ષરધામનેવિષેજેઝગવાનનોઆકારછે તથાતેઝગવાનનાપાર્ષદજેમુક્તતેમનાજેઆકારછે
તેસર્વેસત્યછેનેદિવ્યછેનેઅતિશંપ્રકાશેજુકછે અનેતેઝગવાનનોનેતેમુક્તનોજેઆકારતેપુરુષનાજેવાંદિનુજછેને
સચ્ચિદાનંદરૂપછે અનેતેઅક્ષરધામનેવિષેરત્યાજેઝગવાનતેજેતેતેમુક્તપુરુષતેમણેદિવ્યેવાજેનાનાપ્રકારનાઉપ
ચારતેણેકરિનેસેવ્યાથકાનેતેમુક્તપુરુષનેપરમઆનંદનેઉપજાવતાથકાસદાવિરાજમાનછે અનેએવાસર્વોપરિજેપુ
રુષોત્તમઝગવાનતેજદયાયેકરિનેજીવુંનાકલ્યાણને અર્થેઆપૃથર્વાનેવિષેપ્રગટથયાથકાસર્વજનનાનયનગોચર
વર્તેછેનેતમારાઈષ્ટદેવછેનેતમારિસેવાનેઅંગીકારકરેછે નેએવાજેએપ્રત્યક્ષપુરુષોત્તમઝગવાનતેનાસ્વરૂપમાંનેઅક્ષ
રધામનેવિષેરત્યાજેઝગવાનતેનાસ્વરૂપમાંકાંઈપણનદનથીએબંધકજે અનેએવાજેઅપ્રત્યક્ષપુરુષોત્તમઝગવા

નેતે અક્ષરાદિક સર્વ નાનિયંતા છે નેઈશ્વરના પાણેઈશ્વર છે ને સર્વ કારણના પાણ કારણ છે ને સર્વોપરિવરતે છે ને સર્વ અવ
તારના અવતારી છે ને તમારે સર્વે ને એકાંતિક જાવે કરિ ને ઉપાસના કરવા યોગ્ય છે અને આજગવાનના જે પૂર્વે ઘણાક
અવતાર થયા છે તે પાણ નમસ્કાર કરવા યોગ્ય છે ને પૂજવા યોગ્ય છે અને વલ્લિશ્રીજીમહારાજે એમ વાર્તા કરિ જે એક દ્રવ્યા
દિક નો છોત્ત તથા સ્ત્રીને વિષે બેઠા ઊઠ્યાની વાસના તથા રસને વિષે જીવ્હાની આસક્તિ તથા દેહાન્નિમાન તથા કુસંગીમાં હિ
તરહિ જાય તથા સંબંધિમાં હિત હોય એ છોવાંનાં જેને હોય તેને કોઈ દિવસ જીવતે ને મરિ ને પાણ સુખ તો ક્યારેય તથા યજન હિ
માટે જેને સુખ હુછું હોય તેને એવા સ્વચ્છાવ હોય તો ટાલવાને નિવૃત્તિ પર થાવું ને ચરોચરીયાની સોબત્ય નરાચવીને દેહાન્નિ
માને રહિત ને વૈરાગ્યે જુક્ત ને જગવાનનું અલ્પ વચન હોય તેમાં ફેર પડે તો તેમ હત વચનમાં ફેર પડ્યો હોય તેમ માંનતા હોય
એવા જે જગવદ્ભક્ત મોટા સાધુ તે સંઘાથ પોતાના જીવને જડો દેવોને તેના વચનમાં મનક્રમ વચને વરતવું ને વિષયના સંબં
ધથી તો છેટે જ રહેવું પાણ એનો સંબંધ પોતાના નિયમનો ત્યાગ કરી ને થાવા દેવાં નહીં ને જો વિષયનો સંબંધ કરવામાં ડેતો એ
નો ઠારે હેજત હી એ સિદ્ધાંત વાર્તા છે ॥ ॥ ૩૮ ॥ ॥ ૨૬૧ ॥

॥ સંવત્ ૧૮૮૬ ના આશ્વિન વદિ ૧૦ દશમીને દિવસ શ્રીજીમહારાજ શ્રીગઢડામધ્યે દાદા સ્વાચરના દરબારમાં ઉમ
મણે બાસ્ય આરડા નિઓસરિયે વિરાજમાન હતા ને સર્વે શ્વેત વસ્ત્રધારણ કર્યાં હતાં ને પોતાના મુખાર વિંદનિ આગદ્ય પર
મહંસ તથા દેશદેશના હરિજન નિસજાજરાઈને બેઠિહતિ પછે શ્રીજીમહારાજે સર્વ પરમહંસ તથા સર્વ સત્સંગિ આગદ્ય
વાર્તા કરિ જે જગવાનની માયા તે કેઈ છે તો દેહને વિષે અહંબુદ્ધિને દેહ સંબંધિ પદાર્થને વિષે મમત્વબુદ્ધિ એજ માયા છે તે એમા

યાનેટાલવીનેયમાયાનેજેણેટાલીતેમાયાનેતર્યાં કેવાયનેમાયાનેટાલીનેજગવાનમાંપ્રીતિકરવીએટલુંસર્વશાસ્ત્રનું
સિદ્ધાંતછેતેનેઆજસમઝાંકેઘણેદિવસેકરિનેસમઝાંઅનેહનુમાનનારદપ્રહ્લાદએજેમોટામોટાજગવાનનાજ્ઞકતેમ
ણેપણજગવાનપાસેએમજમાગ્યુંછે જેઅહંમમત્વરૂપમાયાથકીરક્ષાકરજ્યોનેતમારેવિષેપ્રીતિથાજ્યો નેમાયાનેત
સ્થાહોયનેતમારેવિષેપ્રીતિવાલાહોય એવાજેસાધુતેનોસંગથાજ્યો નેસાધુનેવિષેહેતનેમમત્વથાજ્યો માટેઆપણેપ
ણએમકરવુંનેએમમાગવું નેએનોશ્રવણમનનનિદિધ્યાસકરવો અનેજગવાનનોજેજ્ઞકતહોયતેનેઆત્મનિષ્ઠાનુંબલત
થાજગવાનનામાહાત્મ્યનુંબલએબેબલજોઈયેતેઆત્મનિષ્ઠાતેશુંતોપોતાનાઆત્માનેદેહથિપૃથકજાંણવો અનેસાધુને
લારેહેતાહોઈયેતેમાંપરસ્પરકોઈકનિમિત્તેબોલાચાલિથાય તથાકોઈકજાત્યનોઅહંમમત્વથાય તથામાનક્રોધસ્વા
દક્ષોજ્ઞકામમત્સરઈર્ષાએઆદિકઅવગુણનિપ્રવૃત્તિથાય તારેજોઆત્માપોતાનેનજાંણતાહોઈયેતોસાધુનોઅવગુણ
આવેતેમાંથિએનુંબહુચુંદુંથાય માટેપોતાનેદેહથિપૃથકઆત્મજાંણવોનેતેઆત્માછે તેબ્રાહ્મણનથીક્ષત્રિનથિકણબી
નથીકોઈનોદીકરોનથિકોઈનોબાપનથીએનિકોઈજાત્યનથીનાત્યનથીએવોછે અનેઆત્માતોસૂર્યતથાઅગ્નિજેવોતે
જસ્વીછેનેજાંણપણેજુક્તછેનેતેઅગ્નિનીજ્વાલાતથાસૂર્યનાકિરણતેતોજડછે કેમજેતેનેઆંગલીઅઢાડીયેતોખસેનહી
નેકીડીહોયનેતેનેઆંગલીઅઢાડીયેતોખસીનેઅબલીચાસેમાટેઆત્માતેજાંણપણેજુક્તછે નેએસૂર્યઅગ્નિજેવોકહિયે
છેયેતેનોએનોઆકારએવોતેજસ્વીછેતેમાટેકહીયેછેયેઅનેઆત્માઅનેકયાંનિનેપાંમ્યોછેઅનેએમકેવાયછેજેજેટલું
સમુદ્રનુંપાણિછે તેટલુંએજીવપોતાનીમાતાનુંદુધધાવ્યાંછે અનેત્યાંત્યાંઅનેકપ્રકારમરાંણોછે તોપણમર્યાદાનથિજેવાં

છે તેવો ને તેવો જ છે ને એ અજ્ઞાન અવસ્થામાં પોતાને દેહરૂપે માંનતો હતો તારે પાણન મચ્યો તો હવે આપણે એનું જ્ઞાન થયું તારે
તો એકે મમરશે એવો જે આત્મા તેને પોતાનું સ્વરૂપ માંનવું અને જગવાનું માહાત્મ્ય કે મજાંણવું તો જગવાન છે તે અનેક બ્ર
હ્માંડના રાજાધિરાજ છે અને જે બ્રહ્માંડના ઈરાજા છે તે બ્રહ્માંડની પાળણતી નથી તે કહ્યું છે જે ॥ યુગતય એવ નતેય ચુરંત મ
નંત તયા ॥ અને તે એક બ્રહ્માંડમાં બ્રહ્મા વિષ્ણુ શિવ હોય તથા સાત દ્વીપ સાત સમુદ્ર મેરુ લોકાલોક આદિ પર્વત તે જુ
ક્ષ્મ પૃથ્વી નિરચના હોય તથા ચૌદ લોક નિરચના હોય તથા અષ્ટ આવરણ નિરચના હોય ઇત્યાદિક સામગ્રી એ સોતાં જે અને
ક બ્રહ્માંડ તેના રાજા જગવાન છે ને જેમ આપૃથ્વીનો ચક્રવર્તી રાજા હોય ને તે રાજાનાં જંગમ ઢાંતે તો ગણાયેવાં હોય તો
પણ તેની કેટલી મોટી પજાંણ્યામાં આવે છે ને જગવાન ને તો એવા બ્રહ્માંડની પાળણતી નથી માટે જગવાનની તો બહુ જ મો
ટી પછે અને તે બ્રહ્માંડને વિષે આજીવ છે તે જગવાનની આગલ્ય શાલેલામાં છે કાંઈ નથી અતિ તુછ છે અને તે જગવાને એ બ્ર
હ્માંડને વિષે પંચ વિષય સંબંધિ સુખ જીવું ને આપ્યું છે તે સુખ કેવું છે તો એ સુખને સારુ કેટલાક પોતાનાં માથાં કપાવે છે એવું મ
હાદુર્લજે વુંજણાય છે તારે પોતાની મૂર્તિ માં તથા પોતાના ધામમાં જે સુખ છે તે તો બહુ નારે છે અને પ્રાકૃત વિષય સુખ છે તે
તો અન્ય પદાર્થ ને આશરી ને રહ્યું છે તથા પૃથક પૃથક છે અને જે જગવાન છે તે તો સર્વ સુખ માત્ર નારાશિ છે ને એ જગવાન
સંબંધિ જે સુખ છે તે અવિનાશિ છે ને મહા અલોકી કહે અને જે મકોઈ કનારે ધનાઢ્ય ગૃહ સ્થ હોય તે પોતાના ઘરમાં અને
ક પ્રકારનાં જોજન જમતો હોય ને તે જમીને ઉછિષ્ટ કાંઈ કષ્ટ કુરોટ લોવધે તે કુતરાને નાંચે તારે તે અતિ શેતુઢ કેવાય ને
પોતે જમતો હોય તે મહા સુખ મય કેવાય તેમ જગવાને બ્રહ્માંડને વિષે અનેક જીવું ને પંચ વિષય સંબંધિ સુખ આપ્યું છે તે તો

કુતરનેનાંસ્થોજેથટુંકુંરોટણોતેની પેઠેઅતિતુચ્છછંનેપોતાનેવિષેજેસુખછેતેતામહામાંડુંછે અનેવક્ષીસુષુપ્તિઅવસ્થા
નેવિષેજીવનેન્નગવાનમોટુંસુખપમાડેછેતેગમેતેવીવેદનાથેહોયનેસુષુપ્તિમાંજાયતારેસુખીયોથઈજાયછેઅનેવક્ષી
એન્નગવાનનાચરણકમલનીરજનેબ્રહ્માશિવલક્ષ્મીજિરાધાજીનારદશુકસનકાદિકનવયોગેશ્વરેવાએવામોટાછેતે
પણપોતાનામસ્તકઉપરચઢાવેછેનેમાનનેમુકીનેએન્નગવાનનિનિરંતરન્નક્તિકસ્યાકરેછે અનેવક્ષીએન્નગવાનેજગત
માંવિચિત્રસૃષ્ટિકેવિકરિછેનેતેમાંકેવુંડાપણકસ્યુંછે જેજુવોનેમાંણસમાંથિમાંણસથાયછેપશુમાંથિપશુથાયછેઝા
ડમાંથિઝાડથાયછેકીડામાંથિકીડોથાયછે નેમાંણસનાઅંગમાંથિકોઈકઅંગનોઅંગથેગયોહોયનેગમેતેવોઢાયો
હોયતોપણતેઅંગનેતેવુંનેતેવુંકરવાનેસમર્થકોઈરિત્યેનજથાયડ્યાદિકઅનેકકલાન્નગવાનમાંરહિછે એવિરિત્યેન્નગ
વાનનુંમાહાત્મ્યજાણીને તથાન્નગવાનનેસુખમયમૂર્તિજાણીને વિજાસર્વપદાર્થમાંવૈરાગ્યથાયછેને એકન્નગવાનમાં
જપ્રીતિથાયછેઅનેએવિરિત્યેપ્રથક્કલ્યુંજેપોતાનાજીવાત્માનુંજ્ઞાન તથાન્નગવાનનામાહાત્મ્યનુંજ્ઞાનએબેજેનેસિદ્ધથયાં
હોયનેતેજોગમેતેવાપંચવિષયસંબંધિસુખમાંકદાચિતબંધાઈગયોહોયતોપણતેમાંબંધાઈરહેનહીતેનેતોઢીનેનીકક્ષીજ
રહેછે અનેજેવિષયનાસુખનોત્યાગકરિને વરતતોહોયનેતેનબંધાયેમાંતેશુંકેવું માટેએબેપ્રકારનાજ્ઞાનનેસાંન્નક્ષીને
એનોપોતાનામનમાં વેગલગાડીદેવોજેમકોઈકશુરવીરનેઆકરોમાંણસહોયનેતેનોકોઈકપ્રતિપક્ષીહોયતેણેતેનોબા
પમારીનાંસ્થોહોયતોતેનીતેનેબહુદાઝથાયનેતેદાઝ્યથાયાતીહોયનેવક્ષીતેનોદીકરોમારીનાંસ્થેનેવક્ષીનાઈનેમારીનાં
સ્થેનેવક્ષીબાયડીનેલેઈજાયનેવક્ષીમાનેલેઈને મુસલમાનનેઆપેનેવક્ષીગામગરાસઝુટીલે એવિરિત્યેજેમજેમએનોપરા

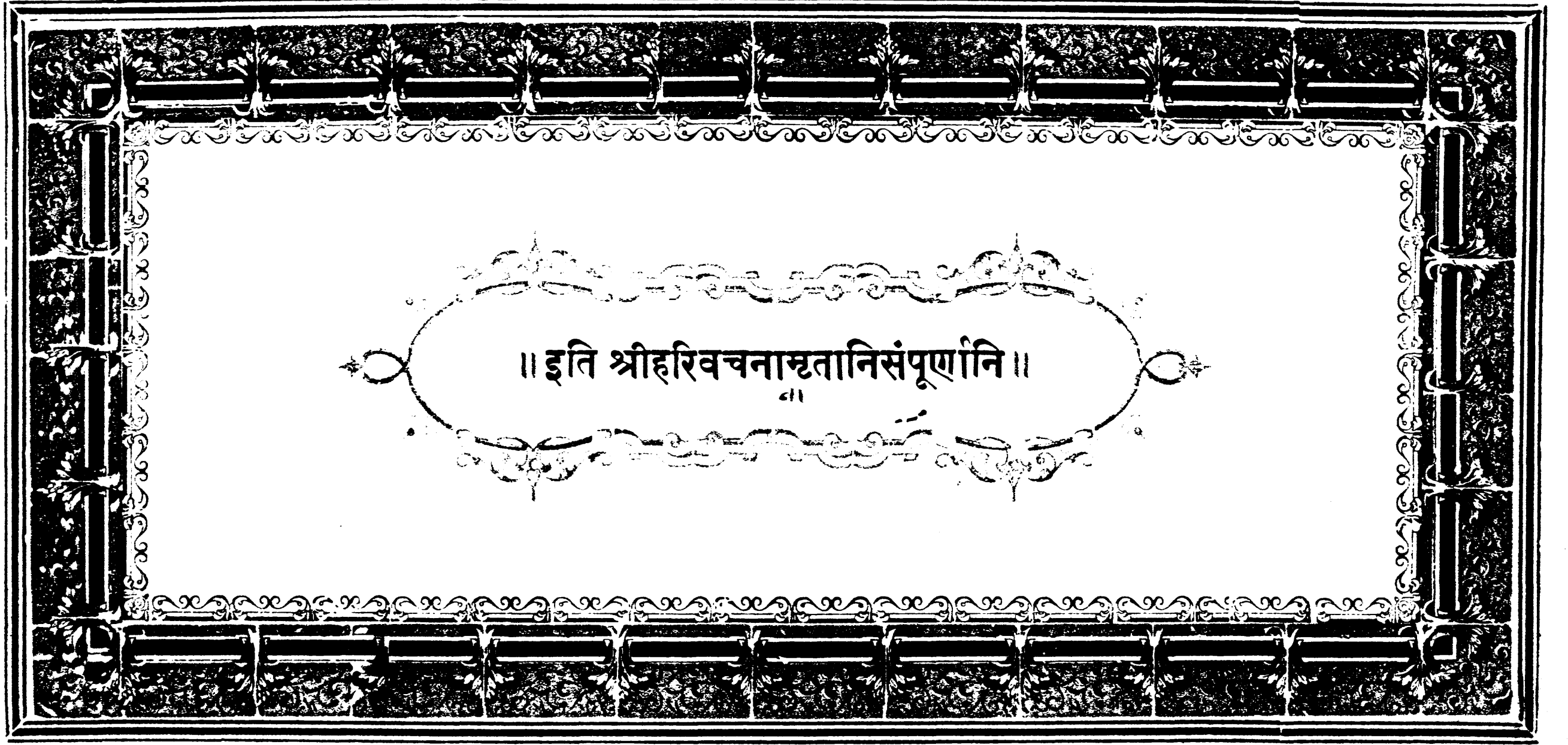
નવકરેતેમતેમએને બહુમનમાંદાઝથાયનેજાત્રતસ્વપ્નમાંસર્વકાલે એનેઆવાતનોજઆલોચરહેતેમજેને આવવાત
નોનિરંતરઆલોચરહે તારેએનેજ્ઞાનસિદ્ધથાય અનેએનેગમેતેવોઆપત્કાલપડેતોતેનેવિષેએનિસહાયકરે અનેજેમવિ
શલ્યકરણીઓષધીલાવીને હનુમાનજીયેંરામચંદ્રનેપીવાડી તારેજેદેહમાંશલ્યલાગાંહતાં તેસર્વેએનિમેલેદેહથિવાહેર
નીકલીગયાંતેમજેને આવવાતમનમાંલાગીગઈહોયતેનેઈંદ્રિયોનેવિષયનગનીઈંછારહિછે એશલ્યછેતેસર્વેનીકલી
જાયકેતાવિષયનગમાંથિએનિઈંદ્રિયોનિવૃત્તિનિકલિનેએકનગવાનમાંવલગે અનેસત્સંગિપણએનેજકહીયેકેમજે
સત્યરૂપએવોજે પોતાનાંઆત્માતથાસત્યરૂપએવાજેનગવાનતેનોજેને આવિરિત્યેસંગથયોતેનેસત્સંગિકહીયે અને
આવેપ્રકારેજેવાત્તાંતેનેદેવીજીવસાંનલેતારેતેનાહૃદયમાંલાગીને રગરગમાંપ્રવરતીજાયનેજેઆસુરીજીવહોયને
તેસાંનલેતારેતેનેતોકાંનથિવાહેરજનીકલીજાયપણહૃદયમાંઉતરેનેહીજેમસ્વાંનહોયનેતેસ્વીરસ્વાયતેતેનાપેટમાંરહેજ
નહીવમનથેજાયનેસ્વીરજેવું કાઈંનગવાનસરસનકેવાયતોપણતેસ્વાંનનાપેટમાંરહિને રગરગમાંપ્રવરતેનેહીનેતેસ્વીરને
માંણસસ્વાયતારેતેનેપેટમાંરહેને રગરગમાંપ્રવરતેનેતેબહુસુખથાયતેમસ્વાંનજેવોજેઆસુરીજીવતેનાહૃદયમાંતોઆ
વાતપેસેજનહીનેમાંણસજેવોજેદેવી જીવતેનાહૃદયમાંઉતરેનેરગરગમાંવ્યાપીજાય અનેવલીજેનગવાનછે તેજેવા
તોએકજછેને નગવાનનેનગજિનગજિનંધણાકનગવનનાસાધર્મ્યપણાનેપાંમ્યાછે તોપણતેનગવાનજેવાતોથાતા
જનથીનેજાંએનગવાનજેવાજથાયતોતોનગવાનધણાકથાય તારેતોજગતનીસ્થિતિતેએકજાત્યનિજનરહેકેમજે
એકનગવાનકહેશેદુંજગતનિઉત્પત્તિકરિશને વિજોકહેશેદુંજગતનોપ્રલયકરિશ અનેવલીએકનગવાનકહેશેદુંવર

સાતકરીશને બિજાંકહેશું નહીં કરુને એકકહેશું માંણસનાધર્મપશુમાંકરીશને બિજાંકહેશું પશુનાધર્મમાંણસમાં
કરીશ એવિરિત્યે સ્થિતિ નરહે અને આતો જુવાને જગતમાં કેવિરિત્યે વરાય સ્ય અદ્વ પ્રમાણે સર્વક્રિયાનિ પ્રવૃત્તિ થાય છે
પણ તસ નાર પળ ફેર પડતો નથી માટે સર્વક્રિયાના પ્રવરતા વનારને સર્વના સ્વામિ એક જ નગવાન છે તથા નગવાન સંઘા
યે બિજાને દાવ બંધાય એમ પણ જણાતું નથી માટે નગવાન તે એક જ છે પણ બિજાં એ જોવા તો નથી અને આ સર્વે વાત કરિ
તે થોડી કહે છે પણ એમાં સર્વે વાત આ વિગઈ અને આ વાતનું જે રહસ્ય છે તે જે ઢાંચો હોય તેને સમજાય પણ બિજાને સમજાય
નહી અને આટલી વાત સમજીને જેણે દૃઢ કરી તેને સર્વે વાત સંપૂર્ણ થઈ એને કાંઈ કરવું બાકી નરત્યું અને આ વિરિત્યે જે
મે વાત કરિ તેને સાંચિને ને તે વાત નિજે નગવાનના નક્કને દૃઢતા હોય તેનો સંગ રાખવો તો એને આવા ત્તાં નિદિવ સે દિવ સે
દૃઢતા થાતિ જાણ અને આ વાત અમે કરિયે છે એ તે કાંઈ બુદ્ધિ નિકલ્પનાયે નથી કરતા તથા સિદ્ધાઈ જણાવવા સારુ નથિ ક
રતા આતો અમારિ અજમાવેલ વાત છે ને જેમ અમે વરતીયે છે એ તે મવાત કરિયે છે એ કેમ જે અમારે સ્ત્રીધનાદિક પદાર્થનો
નારે જોગ છે તથા પંચ વિષયનો નારે જોગ છે તથા સુરત અમદાવાદ વડોદરા વરતાલ્યે જાઈયે છે એ તારે હજારોમાંણસ
ને ગાંથાય છે ને તેમાં ને છે તથા વાજતે ગાજતે અતિ સન્માન કરિને પધારવે છે તથા ત્યાં ત્યાં નારે નારે જાય ગાઓ જાય માં
આવે છે તથા નારે વસવાહનાદિકનો જોગ થાય છે એ સર્વે છે તથા પિપોતાના આત્મા સાંમી દ્રષ્ટિ કરિયે છે એ તથા નગવા
નના માહાત્મ્ય સાંમિ દ્રષ્ટિ કરિયે છે એ તારે એ સર્વેનું અતિ તુછ પળું થયે જાય છે ને એમાં કાંઈ ઠેકાણે બંધાઈ જવાતું નથી ને પૂર્વદે
હ નિજે મ વિસ્મૃતિ છે તેમ એ સર્વે નિ વિસ્મૃતિ થયે જાય છે માટે એ વાત અમારે સિદ્ધ થઈ છે તે સારુ એમ અમારે વરતાય છે અને

विजोपणजोएवेवातनेसिद्धकरे तोतेनेकदाचितएवोकांईकजोगथईजायतोपणएनेएमवरताय माटेआवातअव
श्यसमजवानिछे एविरित्ये श्रीजिमहाराजेरुपाकरिनेविजानेसमजाववासारुपोतानुंवस्तनझेईनेवार्ताकरि नेपो
तेतोसाक्षातश्रीपुरुषोत्तमनारायणछे ॥ इतिवचनान्तं ॥ ३९ ॥ ॥२६२॥
एविरित्येआजेसर्वे श्रीजिमहाराजनांवचनान्ततेमुक्तानंदस्वामीतथागोपादानंदस्वामीतथा नित्यानंदस्वामीतथा
शुकमुनिएच्यारसाधुयेंजेदेथईने जेमसांनदयुंछेनेजेमपोतानिबुद्धिछेतेप्रमाणेलस्यांछे ॥ अनेश्रीजिमहाराज
जेतेदिवसदिवसप्रत्येआविआविरित्यनिअनेकप्रकारनिवार्ताने करताथकानेपोतानान्तकजमनेआनंदउपजाव
तायकाश्रीगढढानेविषेविराजताहवा ॥ श्लोकाः ॥ ॥ मुक्तानंदश्चगोपादानंदो मुनिरुदारधीः ॥ नित्यानंदश्चमुक्तानं
दौ चत्वारो मुनयस्तु ये ॥ १ ॥ एतैः संगत्यक्षिखितानीत्यंधर्मजनेहरेः ॥ वचोमृतानि सर्वाणि यथामतियथाश्रुतम् ॥ २ ॥
तत्रादौ दुर्गनगरे स्वाभिनोक्तानितेन तु ॥ अष्टसप्ततिसंख्यानितानि संतीष्टदानीहि ॥ ३ ॥ प्रोक्तानि च तत्स्तेन सारं सपुरं
हके ॥ ग्रामेऽष्टादशसंख्यानितानीष्टानि च वंति हि ॥ ४ ॥ तेनोक्तानि तत्स्तानि ग्रामे कार्या यन्नात्रिधे ॥ संति द्वादशसंख्या
निसर्वसौख्यकराणि हि ॥ ५ ॥ लौहान्निधेत तो ग्रामे तानि प्रोक्तानि तेन च ॥ संत्यष्टादशसंख्यानि च कान्नीष्टप्रदाति
हि ॥ ६ ॥ ग्रामे पंचाससंज्ञेऽथ तेन तान्युदितानि वै ॥ संत्येकांतिकचक्रानां प्रेषानि सप्तसंख्याया ॥ ७ ॥ पुनर्दुर्गपुरे तेन
स्वाभिना कथितान्यथ ॥ संतितानि सप्तषष्टिसंख्यातानि हितत्त्वतः ॥ ८ ॥ ततो वृत्तालयपुरे तेन धर्मसुतेन च ॥ तानि
विंशतिसंख्यानि कथितानि च वंति हि ॥ ९ ॥ ततः श्रीनगरे तानि प्रोक्तानि त्रीणि तेन च ॥ श्रीचक्रिधर्मपुत्रेण संति च

कप्रियाणिहि ॥ १० ॥ कथितानिपुनस्तेनस्वामिनादुर्गपत्तने ॥ तानिसंत्येकोनचत्वारिंशत्संख्यानितत्त्वतः ॥ ११ ॥
 एवंहितानिसर्वाणिमितानिद्विरसाक्षिन्निः ॥ संतिसंलिखितानिश्रीमहाराजनिदेशतः ॥ १२ ॥ इमानियेपठिष्यंतिश्रो
 ष्यंतिचादराज्जनाः ॥ नविष्यतिहरौतेषांनक्तिरेकांतिकीधुवम् ॥ १३ ॥ आप्याययन्निजजनान्स्वकीयवचनान्मृतैः ॥
 जयतिश्रीहरिःस्वामीश्रीमदुर्गपुरेप्रभुः ॥ १४ ॥ स्वधर्मस्यचजीवात्मज्ञानस्यविरतेस्तथा ॥ माहात्म्येनसहस्रायज्ञा
 ननक्त्योर्यथार्थतः ॥ १५ ॥ दक्षणानिस्वचक्रेच्योयउवाचदयानिधिः ॥ नानाविधैःप्रसंगैस्तंनमामोन्नक्तिनंदन
 म् ॥ १६ ॥ निजैर्वचोमृतैर्लोकैस्तर्पयद्योनिजाश्रितान् ॥ प्रीतो नः सर्वदासोऽस्तुश्रीहरिर्धर्मनंदनः ॥ १७ ॥ तद्वचोमृ
 तपातारोयेस्युस्तत्पदसंश्रयाः ॥ सत्संगिनःप्रसन्नास्तेनवंत्वस्मासुसर्वदा ॥ १८ ॥ ॥ इति
 श्रीनक्तिधर्मात्मजश्रीसहजानंदस्वामिवचनान्मृतानिसंपूर्णानि ॥ ॥ श्रीनक्तिधर्मात्मजायसहजानंदस्वा
 मिनेनमोनमः ॥ ॥ शुभंनवतुल्येखकपाठकयोः ॥ ॥ श्रीः ॥ ॥ ७३ ॥ ॥

॥ इति श्रीहरिवचनान्तानिसंपूर्णानि ॥

८॥

